

BUTLLETÍ OFICIAL DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

V legislatura

Número 266

Sisè període

Divendres, 20 de març de 1998

S U M A R I

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.30. Altres tramitacions

3.30.04. Procediments relatius als informes del Síndic de Greuges

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1997 (Tram. 360-00003/05). Obertura del procediment i encàrrec a la Comissió del Síndic de Greuges.

4. INFORMACIÓ

4.80. Síndic de Greuges

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1997 (Tram. 360-00003/05).

– LLIBRE PRIMER

PRIMERA PART

1. Presentació	21496
1.1. El grau de compliment dels objectius	21496
1.2. Variacions en l'Informe	21496

Punts a destacar

1. Estadística	21498
2. Mesures organitzatives i de divulgació	21498
3. Cinquanta anys de la Declaració Universal de Drets Humans	21499
4. Consideracions sectorialment més remarcables	21499

SEGONA PART

Secció 1. Administració general

– Procediment administratiu. Funció pública

1. Introducció i tipologia de les queixes	21505
2. Drets dels ciutadans en el procediment	21506
3. Contractació administrativa i expropiació	21512
4. Funció Pública	21518

– Prestacions de caràcter personal

1. Introducció i tipologia de les queixes	21526
2. La prestació social substitutòria	21526

– Immigració

1. Introducció i tipologia de les queixes	21529
2. Reflexions sobre la situació dels immigrants no comunitaris	
2.1. El sistema d'informació Schengen	21529
2.2. La concessió de visats	21530
2.3. Els contingents	21531
2.4. El tràfic d'immigrants	21532
2.5. La targeta d'estranger	21532
2.6. La caducitat del permís de residència	21533
2.7. Les mesures sancionadores	21534
3. La integració social	21534
3.1. Les vivendes	21536
3.2. El dret de vot	21537
3.3. L'accés al treball	21537

– Seguretat ciutadana

1. Introducció i tipologia de les queixes	21538
2. Les forces de seguretat	21539
3. Els dipòsits de detinguts a Catalunya	21541
3.1. Antecedents normatius	21541
3.2. Normativa vigent	21542
3.3. Els dipòsits municipals de detinguts de Catalunya, compleixen els requisits legals per al compliment de la pena d'arrest de cap de setmana?	21543
3.4. Recopilació	21544

Secció 2. Ordenació del territori

– Habitatge

1. Introducció i tipologia de les queixes	21552
2. Els habitatges de protecció oficial	21553
3. Les condicions d'habitabilitat	21555

– Urbanisme

1. Introducció i tipologia de les queixes	21557
2. Qüestions relatives a l'urbanisme	21558
3. La conservació de les urbanitzacions	21560

– Medi ambient			
1. Introducció i tipologia de les queixes	21565	2. L'ocupació	
2. La contaminació acústica: novament centre d'atenció de les queixes mediambientals	21566	2.1. El mercat de treball	21625
2.1. La tolerància de l'Administració	21566	2.2. El nou marc contractual	21626
2.2. Lentitud a iniciar actuacions i executar resolucions	21571	2.3. Una taxa massa elevada	21626
2.3. El requeriment d'esmena de les deficiències detectades ha de ser previ al procediment sancionador	21577	2.4. Subvencions per al foment de l'ocupació	21627
3. Algunes observacions en relació amb el Projecte de llei de la Intervenció Integral de l'Administració Ambiental	21579	2.5. Inserció laboral	21628
4. Un comentari sobre el mercat de les plantes de tractament de residus i sobre el procés per decidir-ne l'emplaçament	21579	3. La intervenció de l'Administració laboral	21631
Secció 3. <i>Tributària</i>		4. El sistema de pensions	21635
1. Introducció i tipologia de les queixes	21580	4.1. La reforma del sistema de la Seguretat Social	21636
2. Algunes reflexions sobre la naturalesa i el contingut de les queixes en matèria tributària	21581	4.2. Règim Especial de Treballadors Autònoms	21637
2.1. Devolució d'ingressos indeguts	21582	4.3. Incapacitats per al treball	21639
2.2. Errades en les notificacions tributàries	21585	4.4. Modificacions per a l'any 1998	21640
2.3. Improcedència d'iniciar per part de l'Administració la via de constrenyiment	21589	4.5. Pensió de viduitat. Modificacions positives	21642
2.4. Prescripció del dret de l'Administració a exigir el pagament de deutes tributaris	21591	4.6. El control sobre el manteniment del dret a les prestacions	21642
2.5. Errades materials i conseqüències jurídiques que comporten	21593	Secció 6A. <i>Serveis socials</i>	
2.6. Disfuncions administratives	21594	1. Introducció i tipologia de les queixes	21644
2.7. Algunes consideracions sobre els preus públics	21596	2. Serveis socials. Els problemes persisteixen	21644
Secció 4A. <i>Sanitat</i>		2.1. Gent gran	21645
1. Introducció i tipologia de les queixes	21598	2.2. Persones disminuïdes: físiques i psíquiques	21646
2. La despesa sanitària i els drets dels ciutadans	21599	2.3. Pobres	21650
3. El segon Pla de Salut de Catalunya 1996-1998	21601	2.4. Famílies nombroses	21653
4. Salut pública	21601	3. El cost dels serveis socials: Decret 394/1996	21653
5. Drets i necessitats dels usuaris de la sanitat. Grups més vulnerables	21602	3.1. Suficiència de rang	21653
6. Atenció psiquiàtrica. Salut mental	21606	3.2. Aspectes substantius	21655
7. Atenció sanitària. Drets dels usuaris	21613	Secció 6B. <i>Infants</i>	
7.1. Atenció sociosanitària	21613	1. Introducció i tipologia de les queixes	21658
7.2. Atenció primària i hospitalària	21613	2. Centres educatius per a menors infractors	21658
7.3. Prestacions complementàries a l'assistència sanitària. Serveis d'informació i orientació sanitària	21614	3. Les adopcions	21668
Secció 4B. <i>Consum</i>		4. Serveis d'infància	21670
1. Introducció i tipologia de les queixes	21618	5. Mitjans de comunicació	21672
2. El concepte d'interessat i el dret a ser informat sobre la tramitació d'un expedient de disciplina en matèria de consum	21619	6. Altres actuacions del Síndic en l'àmbit de la infància	21673
3. Informació i serveis públics	21620	Secció 7. <i>Ensenyament i cultura</i>	
4. Informació i contractació privada	21623	<i>Ensenyament</i>	
Secció 5. <i>Treball i pensions</i>		1. Introducció i tipologia de les queixes	21681
1. Introducció i tipologia de les queixes	21624	2. Instal·lacions dels centres docents	21681
		3. Transport i menjador escolar	21682
		4. Els beneficis de famílies nombroses en l'àmbit de l'ensenyament no universitari	21684
		5. Drets dels alumnes	21685
		6. La integració en els centres d'educació, especial referència als immigrants	
		6.1. Introducció	21688
		6.2. Problemes estructurals	21690
		6.3. Problemes conjunturals	21692
		6.4. Conclusions	21697
		7. La formació professional	21698

8. Qüestions relatives a la funció pública docent	21699	Secció 9. <i>Queixes privades i/o inconcretes</i>	
9. El personal substituït del Departament d'Ensenyament	21701	1. Introducció	21745
<i>Ensenyament universitari</i>		2. Queixes privades i/o inconcretes	21745
1. Introducció i tipologia de les queixes	21702	Secció 10. <i>La consulta diària</i>	21746
2. El cost dels estudis universitaris	21703	Secció 11. <i>Recomanacions i suggeriments</i>	
3. Qüestions relacionades amb l'ensenyament universitari	21705	1. Introducció	21749
4. Error en les matrícules de COU	21707	2. Relació de les recomanacions i els suggeriments generals formulats	21749
<i>Normalització lingüística</i>		Secció 12. <i>Actuacions d'ofici</i>	21750
1. Introducció i tipologia de les queixes	21708	Secció 13. <i>Seguiment</i>	21752
2. Ús de les llengües oficials davant les administracions públiques	21708	<i>Tercera part</i>	
3. Ús del català en el Registre Civil	21711	Annex 1. Dades generals de les actuacions del Síndic de Greuges	21755
<i>Cultura</i>		Annex 2. Classificació territorial de les queixes	21757
1. Introducció i tipologia de les queixes	21712	Annex 3. Classificació de les actuacions per la temàtica que plantegen	21763
2. Accés a la documentació d'arxius històrics	21712	Annex 4. Classificació dels expedients per administracions afectades	21765
3. Altres aspectes culturals	21713	Annex 5. Dades de tramitació dels expedients	21771
Secció 8. <i>Justícia</i>		Annex 6. Activitats	21810
<i>Administració de Justícia</i>		Annex 7. Col·laboració amb altres ombudsmen	21824
1. Introducció i tipologia de les queixes	21715	Annex 8. Composició del Síndic	21827
2. L'Administració de Justícia	21716	Annex 9. Primera conferència dels ombudsmen i de les comissions de peticions regionals de la Unió Europea i la cooperació amb el Defensor del Poble Europeu	21828
3. Administració de Justícia i mitjans de comunicació	21719	Annex 10. Els informes al Parlament emesos pel Síndic de Greuges	21830
4. Dones maltractades	21721	— LLIBRE SEGON	
<i>Serveis penitenciaris</i>		L'exclusió social	21831
1. Introducció i tipologia de les queixes	21722		
2. La situació penitenciària a Catalunya	21723		

NOTA:

Els documents publicats en el Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya són una reproducció fidel dels documents originals entrats al Registre.

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

21496

3. TRAMITACIONS EN CURS

3.30. ALTRES TRAMITACIONS

3.30.04. PROCEDIMENTS RELATIUS ALS INFORMES DEL SÍNDIC DE GREUGES

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1997

Tram. 360-00003/05

Obertura del procediment i encàrrec a la Comissió del Síndic de Greuges

PRESIDÈNCIA DEL PARLAMENT

La Mesa del Parlament, en sessió tinguda el dia 10 de març de 1998, ha pres nota de l'Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1997 (Tram.360-00003/05).

Així mateix, d'acord amb l'article 144.1 del Reglament del Parlament, la Mesa ha ordenat de publicar-lo en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* i de trame-re'l a la Comissió del Síndic de Greuges perquè en faci el debat, previ al del Ple.

Palau del Parlament, 10 de març de 1998

Joan Reventós i Carner
President del Parlament de Catalunya

N. de la R.: L'informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1997 es reprodueix a la secció 4.80 d'aquest mateix BOPC.

4. INFORMACIÓ

4.80. SÍNDIC DE GREUGES

Informe del Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya corresponent a l'any 1997

Tram. 360-00003/05

LLIBRE PRIMERPRIMERA PART

1. PRESENTACIÓ

Els nostres objectius preferents en començar l'any 1997 no havien variat en relació amb els de 1996: continuen essent d'intentar donar la resposta més àgil i eficaç possible a les demandes que ens formulen els ciutadans; fer-nos més presents en la nostra societat i, finalment, contribuir a evitar les causes que generen les queixes concretes, és a dir, reforçar una tasca preventiva.

1.1. EL GRAU DE COMPLIMENT DELS OBJECTIUS

L'Informe que ara presentem té la finalitat d'exposar el grau de compliment dels objectius que hem detallat, però també, molt especialment, de permetre complir el darrer dels objectius esmentats, és a dir, que els responsables polítics puguin adoptar les iniciatives que considerin necessàries, en especial el Parlament de Catalunya, al qual l'Informe va adreçat, de conformitat amb el mandat de l'article 30 de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges.

Amb l'Informe pretenem colaborar amb la tasca del Parlament i dels seus membres, tant en l'exercici de la potestat legislativa com en l'impuls i control de l'acció de govern.

1.2. VARIACIONS EN L'INFORME

Per fer possibles aquestes finalitats, com cada any, hem introduït alguns canvis en l'exposició que oferim, sense alterar, però, allò que en considerem essencial, això és, que les consideracions del Síndic tenen una base empírica, les queixes dels ciutadans de Catalunya, l'anàlisi de les quals ha de servir per millorar les nostres administracions i els nostres serveis públics.

L'Informe s'estructura en dos llibres, el primer dels quals s'ha dividit en tres parts. La primera part del Llibre primer, la integren aquesta presentació i un apartat que, com l'any passat, denominem «Punts a destacar»,

en el qual resumim les consideracions de caràcter general que ens suscita l'anàlisi de les actuacions de les administracions considerades durant l'exercici, que creiem que poden servir per enfortir els drets dels ciutadans; hi incloem igualment unes consideracions relatives a àmbits específics, tot seguint la sistemàtica de seccions i capítols de l'Informe.

El 1996, quan vam incorporar per primer cop l'apartat de «Punts a destacar», preteníem que substituís el de Conclusions i el Llibre segon que havíem inclòs en els informes dels darrers exercicis fins a 1995. Atesa la petició de diversos grups parlamentaris que recuperéssim l'anomenat Llibre segon, enguany l'hem redactat novament, dedicat a l'exclusió social i, correlativament, hem reduït una mica aquest apartat de «Punts a destacar», que entenem que s'hauria de llegir conjuntament amb el recuperat Llibre segon, que, en definitiva, dóna compte del punt sobre el qual el Síndic de Greuges demana una especial atenció del Parlament.

La segona part del Llibre primer, dividida en seccions i capítols, recull l'exposició de l'activitat desenvolupada en la tramitació de les actuacions –les consultes i les queixes dels ciutadans i les actuacions d'ofici–; aquesta exposició ens permet ahora d'intentar donar una visió del funcionament de les administracions públiques, en particular en els aspectes que, pensem, haurien de millorar.

L'esquema d'exposició és el següent: introducció de la secció o de cada capítol, si la secció en té més d'un; tipologia de les queixes; tema o temes, i, darrere d'aquests, narració de les actuacions més significatives que illustren o desenvolupen les argumentacions exposades.

La selecció de les queixes s'ha basat, com sempre, en la tria de les que semblen paradigmàtiques; però, com els darrers exercicis, incorpora també totes les actuacions d'ofici, totes les recomanacions o suggeriments de caràcter general i, finalment, les actuacions que, ja incloses en exercicis anteriors, han experimentat modificacions significatives (en diem «Seguiment d'exercicis anteriors»).

Les seccions i, si s'escau, els capítols d'enguany són:

- Administració general (Procediment administratiu. Funció pública, Prestacions de caràcter personal, Seguretat ciutadana, immigració)
- Ordenació del territori (Habitatge, Urbanisme, Medi Ambient)
- Tributària
- Sanitat
- Consum
- Treball i pensions
- Serveis socials
- Infants
- Ensenyament i cultura (Ensenyament, Ensenyament universitari, Normalització lingüística, Cultura)

- Justícia (Administració de justícia, Serveis penitenciaris)
- Queixes privades o inconcretes
- La consulta diària
- Recomanacions i suggeriments
- Actuacions d'Ofici
- Seguiment.

Les tres últimes seccions són relacions de les actuacions que responen a la denominació que se'ls assigna, atès que, en principi, tota recomanació i tota actuació d'ofici s'exposen a la secció i el capítol que els correspon per raó de la matèria, amb vista a fer possible que en un apartat continu es puguin trobar totes les consideracions relatives a un àmbit –la Sanitat per exemple. Alguna actuació d'ofici, això no obstant, només s'exposa succintament en la secció d'actuacions d'ofici, quan no s'ha considerat necessari de desenvolupar-la en l'apartat corresponent per raó de la matèria.

Pel que fa al tractament de les actuacions ja comentades en exercicis anteriors, al costat de la relació que en la majoria de casos remet al capítol on s'exposen, quan no tenen un lligam prou intens amb les matèries objecte de consideració en l'Informe d'enguany, es relaten directament en aquesta secció de Seguiment.

Per facilitar la lectura dels temes, els hem numerats i dividits en epígrafs; les actuacions s'exposen en alguns casos al tancament del tema, i en altres ocasions darrere l'epígraf que, més específicament, els correspon, quan hem entès que això podia fer més fàcil la comprensió de la qüestió analitzada.

A la tercera part, que agrupa un seguit de deu annexos –numerats de l'1 al 5–, donem una informació bàsicament estadística: dades generals de les actuacions, classificació territorial de les queixes, classificació de les actuacions per la temàtica que plantegen, classificació dels expedients per administracions afectades i, finalment, dades de tramitació dels expedients. Hi hem servat les modificacions introduïdes en els darrers informes, si bé incorporant-hi alguns canvis per explicar millor les actuacions del servei d'informació al ciutadà (annex 1) i per permetre un millor coneixement del detall de la classificació dels expedients (queixes, actuacions d'ofici i consultes) per la temàtica que plantegen, tot refont tres quadres en un de sol (annex 3).

L'annex 5, com altres anys, dóna informació del grau d'acceptació de les nostres consideracions entre les administracions que n'han estat destinatàries. Indiquem breument que aquesta acceptació ha estat positiva en el 71% dels casos, en dades de 31 de desembre. N'ampliem la informació amb una relació ordenada per àrees, que coincideixen amb les seccions i els capítols de l'Informe i, dins de cada àrea, per administracions afectades, d'un total de 400 actuacions amb un resum del contingut i la indicació de la posició presa per l'Administració, amb dades, també en principi, de 31 de desembre de 1997.

Els annexos 6 a 10 donen informació respectivament sobre:

21498

– Les activitats en què la Institució ha participat o ha estat representada, pel Síndic, per mitjà de l'Adjunt al Síndic, l'Adjunt al Síndic per als Infants, els assessors o altres càrrecs; la col·laboració amb altres ombudsmen; la composició de l'oficina i les col·laboracions de cooperació educativa amb diferents universitats, per possibilitar l'estada en pràctiques d'alguns alumnes a la Institució, un comentari sobre la primera reunió dels ombudsmen regionals de la Unió Europea, organitzada a Barcelona per la Institució del Síndic els dies 29 i 30 d'octubre de 1997 i, finalment, la relació de les publicacions oficials dels informes al Parlament.

Desitgem que els canvis introduïts en aquesta nova edició de l'Informe contribueixin, com hem pretès, a assolir millor els objectius pels quals som obligats a elaborar-lo.

PUNTS A DESTACAR

1. ESTADÍSTICA

El nombre d'expedients iniciats l'any 1997 és de 3.845, 53 dels quals van ser a iniciativa de la Institució; 1.833 han estat conseqüència d'haver rebut una queixa per escrit; finalment, 1.959 es resolgueren en el moment de plantejar-se, bé personalment a l'oficina de la Institució, bé per telèfon, mitjançant una orientació o una gestió immediata, en el que anomenem Servei d'Informació al Ciutadà (SIC). A més d'aquestes consultes, en el SIC se'n van atendre 1.173 més que finalitzaren amb l'orientació que el ciutadà, si ho desitjava, podia presentar una queixa per escrit, amb la qual cosa el nombre global d'actuacions del Síndic durant 1997 ha estat de 5.018.

Atès que el nombre d'expedients iniciats el 1996 va ser de 3.360, l'increment ha estat de 485, que equival a un 14% i que es reparteix amb un increment de 7 actuacions d'ofici –una de les quals, tanmateix, es va decidir no prosseguir-la– sobre 299 queixes rebudes per escrit i 179 orientacions o gestions immediates.

El percentatge d'acceptació de les consideracions del Síndic se situa, el 31 de desembre, en el 71%, percentatge que augmentarà, previsiblement, quan es rebran les respostes de les administracions a les consideracions efectuades els darrers mesos de l'any, pendents de resposta en aquella data, en nombre de 106.

En el darrer Informe, de 1996, dèiem que el nombre d'actuacions dels darrers quatre anys (1992-1995) havia estat força estable, amb una mitjana de 2.549 actuacions l'any. Podem dir, doncs, que sembla consolidat un cert increment de les actuacions anyals com a conseqüència, fonamentalment, de la posada en funcionament d'un servei d'informació telefònica dins del SIC.

Els expedients finalitzats durant l'any han estat 1.875, als quals cal afegir les 1.959 actuacions resoltes pel SIC. Els assumptes en tràmit a 31 de desembre, 1.163, han augmentat en 279 en relació amb la mateixa data de l'any anterior, que van ser 884.

2. MESURES ORGANITZATIVES I DE DIVULGACIÓ

2.1. EL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ

Les actuacions d'aquest servei de l'oficina del Síndic han estat, com ja hem dit, 3.132. La forma d'actuar d'aquest servei s'exposa a la Secció 10 de la Segona part d'aquest Llibre de l'Informe sota el títol «La Consulta Diària». El desglossament per orientacions donades, per la matèria de les consultes plantejades i per les administracions afectades, es detalla a la tercera part d'aquest Llibre de l'Informe, als annexos 1, 3 i 4 respectivament.

2.2. ELS DESPLAÇAMENTS FORA DE LA SEU

El 25 de novembre de 1996, es va iniciar a Girona, amb caràcter de prova pilot, el trasllat, durant un dia, d'una part de l'oficina a una ciutat per entrevistar-se amb les persones que ho havien demanat o, fins i tot, que s'hi presentessin sense haver concertat prèviament la visita, per demanar la intervenció del Síndic en algun afer.

L'experiència es va repetir a Lleida el 10 de febrer de 1997 i a Tarragona el 2 de juny de 1997. Es va atendre des d'un màxim de cinquanta consultes, a Girona, fins a unes quinze, a Tarragona, de les quals es van derivar 32 queixes a Girona, 13 a Lleida i 7 a Tarragona.

Dèiem al darrer Informe que aquesta activitat, a més d'acostar la Institució als ciutadans que la poden necessitar, contribueix a divulgar-la. Pel que fa a la major proximitat de la Institució, cal posar en relació aquesta iniciativa amb les facilitats donades per a la consulta telefònica a través del Servei d'Informació al Ciutadà.

2.3. EL RESUM DE L'INFORME I EL FULLETÓ DIVULGATIU

La publicació que amb el títol de «Resum de l'Informe» es va elaborar per primera vegada el 1996, en relació amb l'Informe de 1995, i que n'intenta una selecció en els aspectes essencials de contingut i també una exposició abreujada, es va editar, novament, el 1997, en relació amb l'Informe de 1996.

L'any 1997 es va editar també, un nou fulletó divulgatiu de la Institució.

2.4. L'ADJUNT PER A LA DEFENSA DELS DRETS DELS INFANTS

El 7 de maig de 1997, amb la prèvia conformitat de la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges a la proposta del Síndic, es va nomenar un segon Adjunt al Síndic amb l'encàrrec específic de la defensa dels drets dels infants. Confiam que la seva designació permeti reforçar i intensificar encara més el treball que ja duu a terme la nostra Institució en relació amb els infants.

La naturalesa de la vulnerabilitat dels infants, que no radica, o no es troba solament, en la seva manca de maduresa física o mental, sinó, en realitat, en la seva naturalesa jurídica particular, que fa que la satisfacció dels seus drets depengui d'uns altres –uns altres que no saben, no poden o fins i tot no volen atendre'ls–, impli-

ca la necessitat de potenciar les actuacions per pròpia iniciativa de la Institució del Síndic.

Tal com assenyalam en la introducció de la Secció d'Infants d'aquest Informe, les actuacions del Síndic en l'àmbit de la infància no s'han de limitar a la infància en risc, sinó que s'han de dirigir a tot infant i a l'infant considerat com un tot. És per això que si en la reorganització de l'oficina del Síndic arran de la incorporació del nou Adjunt se li va encomanar, immediatament, la responsabilitat d'impulsar les actuacions en matèria d'infància en situació de risc social –Secció 6B de l'Informe–, posteriorment, des de primer de juliol, se li va encarregar d'impulsar les actuacions, per pròpia iniciativa de la Institució o derivades de les queixes rebudes, des d'aquell moment, en matèria d'ensenyament, llevat de les relatives a temes de funció pública. Això no obstant, el capítol d'ensenyament no universitari, de la Secció 7, Ensenyament i Cultura, de l'Informe de 1997, es basa en les actuacions iniciades el primer semestre de l'any i que s'han continuat d'acord amb la distribució de funcions preexistent.

3. CINQUANTA ANYS DE LA DECLARACIÓ UNIVERSAL DE DRETS HUMANS

El 1998 commemorem el cinquantenari de la Declaració Universal de Drets Humans, adoptada i proclamada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 10 de desembre de 1948.

Aquesta commemoració no és una celebració. No es pot celebrar en la mesura que durant aquests anys i enguany mateix, moltes vegades, també en el nostre país, han estat vulnerats els drets que proclama. Amb tot, la proclamació d'un ideal comú a assolir per a tots els pobles i nacions, la realització efectiva del qual suposaria, sense cap mena de dubte, una transformació radical i per a millor del món en què vivim, des de l'òptica del reconeixement de la dignitat humana, no ens hauria de deixar indiferents.

La Declaració és útil i és actual. Ens ha semblat que citar aquells dels seus preceptes que podien invocar-se, davant de determinades queixes rebudes o en el curs d'actuacions d'ofici desenvolupades per la Institució, podia servir per fer palesa aquesta actualitat. És per això que hem citat alguns preceptes al començament d'alguns, no tots, dels capítols o epígrafs de l'Informe.

Val a dir que no hem relacionat les referències als pactes posteriors a la Declaració que la completen com ara el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics o el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, de 16 de desembre de 1966, o bé determinades convencions, esmentades al llarg de l'Informe com ara la Convenció Internacional sobre l'Eliminació de totes les formes de Discriminació Racial, de 21 de desembre de 1965, o bé la Convenció sobre els Drets de l'Infant, de 20 de novembre de 1989.

No hem relacionat, tampoc, aquells casos en els que una interpretació progressiva d'un dret ha permès d'actualitzar-ne el seu contingut, donant cobertura de forma indirecta a drets no explícitament esmentats en el text original, aquest seria el cas, per exemple, de la in-

terpretació del dret a la vida privada i familiar, proclamat en l'article 12 de la Declaració («*Ningú no serà objecte d'intromissions arbitràries en la seva vida privada, la seva família,...*Tothom té dret a la protecció contra tals intromissions o atacs»), que s'ha connectat amb el dret al medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i el deure de conservar-lo.

Convençuts de la importància de la commemoració vam decidir de participar en la «Comissió Catalana per al 50è Aniversari de la Declaració Universal de Drets Humans» que es va constituir el mes de setembre de 1997, tot trencant, per una vegada, la norma no escrita, de la Institució, de no participar en comissions, plataformes o organitzacions, qualsevol que sigui la seva forma jurídica.

El grau de satisfacció dels drets civils i polítics és alt al nostre país, tot i que, a vegades, es produeixin casos aïllats de vulneració d'aquests drets. De la mateixa manera, hem de recordar que tot i els grans progressos que ha experimentat la nostra societat, alguns dels seus membres veuen encara vulnerats alguns dels seus drets econòmics, socials i culturals. La dificultat de garantir-los va estar, probablement, en l'origen de la clàusula que preveu l'article 2n del Pacte de Drets Econòmics, Socials i Culturals, segons la qual els Estats es comprometen només a l'adopció de les mesures necessàries «*fins al màxim dels recursos de què disposi per aconseguir progressivament*» l'efectivitat dels drets enunciats. La preocupació per aquestes vulneracions justifica que haguem dedicat el recuperat llibre 2n de l'Informe a l'Exclusió Social.

En el marc de la Comissió abans esmentada, intentarem col·laborar durant l'any 1998, ja ho estem fent, a la difusió i a una més efectiva aplicació de la Declaració Universal de Drets Humans i del sistema convencional que la desenvolupa.

4. CONSIDERACIONS SECTORIALMENT MÉS REMARCABLES

Tot seguit enunciem les consideracions que, en forma de conclusions i agrupades en uns apartats que coincideixen amb les seccions i amb els capítols de l'Informe, ens semblen més rellevants de les actuacions efectuades durant 1997.

Cal recordar que aquestes consideracions, s'han de posar en relació amb l'argumentació que es conté en la segona part d'aquest Llibre primer de l'Informe per tal de tenir a la vista el nostre raonament amb els matisos que ens ha semblat necessari d'incorporar.

No reproduïm aquelles consideracions que, en relació amb els Serveis socials i la defensa de l'Estat del Benestar, efectuem en el Llibre 2n d'aquest Informe, al qual ens remetem.

4.1 ADMINISTRACIÓ GENERAL

4.1.1. DRETS DELS CIUTADANS EN EL PROCEDIMENT

– Ens sembla necessari donar més i millor informació al ciutadà sobre les possibilitats d'intervenció de les

21500

administracions públiques i de les actuacions practica- des, efectivament, davant les denúncies presentades pels ciutadans arran de presumptes incompliments de l'ordenament jurídic per part de tercers.

– Cal que l'Administració doni resposta expressa a les sollicituds i recursos que li adrecen els ciutadans: enca- ra rebem algunes queixes que denuncien l'incompliment del deure de resoldre expressament.

– En certes ocasions, malgrat la facultat de procedir a l'execució dels seus propis actes, l'Administració no fa ús dels mitjans d'execució subsidiària dels actes admini- stratius davant la inactivitat del ciutadà obligat a una actuació positiva, de fer, o negativa, de cessar, en una activitat.

– L'actuació sancionadora en matèria de trànsit té la finalitat de responsabilitzar, per via coercitiva, el ciuta- dà infractor. Atès que les irregularitats que l'Adminis- tració n de manifest, a haver-les d'anullar posteriorment i fer-les ineficaces, el Síndic, reclamant una actuació acurada en els procediments sancionadors pretén ga- rantir els drets dels ciutadans presumptament infractors i alhora preservar la seguretat viària, impeding la impu- nitat de conductes que hi són contràries, per errades formals en la tramitació de les denúncies.

– Si l'any passat ens vam referir a la morositat de les administracions públiques en les seves actuacions, aquest any el que s'ha detectat han estat retards exces- sius en la resolució d'expedients d'ajut. Caldria que l'Administració agilités la tramitació d'aquests expedi- ents que, en ocasions, es veuen paralitzats per causes no imputables als ciutadans.

4.1.2. CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA I EXPROPIACIÓ

– El Síndic ha constatat, una vegada més, que en molts expedients expropiatoris es demora de forma injustifi- cada el pagament de l'apreupament ja establert. L'Admini- stració ocupa i utilitza les finques objecte de l'expro- piació sense que el ciutadà, durant molt de temps, en rebí la corresponent indemnització. Aquesta situació no es veu sempre compensada, encara que oportunament es cobrin els corresponents interessos de demora.

4.1.3. FUNCIÓ PÚBLICA

Sovint hem trobat a faltar que els òrgans qualificadors en els processos selectius de funcionaris públics i per- sonal laboral concretessin els mèrits fixats en les bases de les convocatòries amb caràcter previ a efectuar la valoració individualitzada dels diversos aspirants.

4.1.4. PRESTACIONS PERSONALS

– Atesa la problemàtica plantejada en les queixes que es reben, valorem positivament que l'article 8 de la pro- posició de llei de l'objecció de consciència i prestació social, presa en consideració pel Congrés de Diputats el mes de novembre de 1996, defineixi clarament la situació de disponibilitat dels objectors, que s'inicia en el moment que obtenen la certificació legal d'objectors

fins que comença la situació d'activitat, amb una dura- da màxima d'un any, transcorregut el qual sense haver rebut cap notificació d'incorporació l'objector passa a la situació de reserva.

4.1.5. IMMIGRACIÓ

– La integració social dels immigrants ha de comportar facilitat d'accés als serveis i prestacions en idèntiques condicions que les previstes per a la resta de ciutadans i amb les mateixes obligacions i contraprestacions.

Algunes disfuncions en l'aplicació de la política de control de fluxos migratoris que hem detectat poden esmenar-se, en opinió d'aquesta Institució, amb alguns canvis normatius i certes modificacions organitzatives; però les possibilitats d'integració social, dins l'actual marc jurídic, semblen tocar sostre. En conseqüència, si es vol progressar en aquest camí d'integració, el marc de referència hauria de ser reformat.

4.1.6. SEGURETAT CIUTADANA

– Les queixes que plantegen els ciutadans sobre les forces de seguretat continuen denunciant una actitud prepotent d'alguns membres dels cossos policials, prin- cipalment en ocasió d'identificacions i detencions, que es tradueix, segons els afectats, en pràctiques abusives. També hem rebut aquest any algunes queixes que de- nuncien maltractaments físics produïts abans o durant la detenció.

Val a dir que no ha estat possible confirmar si les de- núcies eren exactes o no ho eren.

– Pel que fa al procés de desplegament i substitució de les forces de policia a Catalunya, el Síndic valora po- sitivament els diferents convenis de cooperació i coor- dinació en matèria de seguretat pública i policia que signen el Departament de Governació i els ajuntaments on els Mossos d'Esquadra ja estan desplegats.

– El Síndic, després d'haver visitat tots els Dipòsits Municipals de Detinguts de Catalunya, en detalla les condicions, tant pel que fa a les instal·lacions com a la higiene i la vigilància. En general no reuneixen les con- dicions per fer possible el compliment de la pena d'ar- rest de cap de setmana, de manera que cal acudir a les dependències expressament habilitades amb aquesta finalitat en alguns centres penitenciaris, que sí les compleixen.

En algun cas, les condicions d'habitabilitat són tan pre- càries –Sant Feliu de Guíxols i la Bisbal–, que s'ha hagut de recomanar el seu tancament immediat.

Amb una visió global d'aquest problema, i atesos els canvis experimentats en els àmbits policial i penitenci- ari des de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases del Règim Local, que va delegar en els municí- pis cap de partit judicial sense centre penitenciarí l'exe- cució del servei de detinguts a disposició judicial, el Síndic entén que aquest servei s'hauria de repensar, ateses totes les variables que hi concorren, per tal d'aconseguir un ús eficient dels recursos disponibles i, solucionar, d'una vegada, una situació d'infraestruc-

tures inadequades i, en alguns casos, de vulneració del dret dels detinguts a romandre en unes instal·lacions que atempten contra la dignitat.

4.2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

4.2.1. HABITATGE

– Les llargues llistes d'espera per poder disposar d'un habitatge posen de manifest la necessitat de prendre mesures que incrementin la construcció d'habitatges de règim especial i facilitin un sostre a famílies amb economies molt modestes.

El principal obstacle, però, rau en la manca de sòl. Els recursos són limitats i hi concorren altres compromisos per resoldre la manca d'habitatge generada per operacions urbanístiques o deficiències estructurals o patològiques tant d'edificis públics com privats, ocupats per persones amb pocs recursos econòmics. Per resoldre aquest problema, l'Administració té dues vies d'actuació:

a) incrementar el nombre d'habitatges de protecció oficial, ja sia potenciant-ne la construcció, ja sia aconseguint habitatges per altres vies, que caldria estudiar, com podria ser per exemple, que l'Administració participés a les subhastes públiques, i

b) evitar la degradació dels habitatges perquè els existents mantinguin un nivell de qualitat i de condicions d'habitabilitat mínimament dignes; això demana mesures de foment de la rehabilitació efectives per tal que els habitatges compleixin el seu objectiu i també que, exercint diligentment les competències en matèria de manteniment dels edificis, l'Administració reaccioni amb rapidesa quan té coneixement del mal estat dels habitatges, i exigeixi als propietaris el compliment del deure de conservació. En aquest sentit, s'ha de desenvolupar la legislació vigent en matèria d'habitatges, que preveu una sèrie de mesures de control de l'estat i la qualitat dels edificis.

4.2.2. URBANISME

– La conservació de les urbanitzacions a càrrec de les entitats urbanístiques col·laboradores, prevista pel planejament, té dues condicions:

a) L'eficàcia del deure de conservar es veu condicionada a la recepció de la urbanització per part de l'ajuntament.

b) S'ha de limitar la durada de l'obligació de conservació.

D'altra banda, hi ha uns límits de la discrecionalitat dels ajuntaments en matèria de planejament urbanístic, que són els principis generals de dret següents:

1. El principi d'interdicció de l'arbitrarietat.
2. El principi de proporcionalitat.
3. El principi d'igualtat.

El respecte d'aquests principis és objecte de control per la jurisdicció contenciosa administrativa.

– L'eficàcia del planejament vigent també depèn que els ajuntaments vetllin per l'aplicació de les normes urbanístiques i que reaccionin davant les illegalitats per tal d'evitar la proliferació de construccions fora d'ordenació. També recordem, però, que molts municipis necessiten suport tècnic i econòmic per exercir aquesta seva competència.

– Aquest control municipal ja ha d'exercir-se en el moment de la sol·licitud d'una llicència. Com hem recordat en altres informes, l'atorgament de llicències és un acte reglat, i per tant, si el projecte presentat per l'interessat no contravé el planejament municipal, l'ajuntament ha d'atorgar la llicència. Només en el cas que no haguessin de dificultar l'execució dels plans, es poden autoritzar a precari usos o obres justificades, previ l'informe favorable de la Comissió d'Urbanisme. Tanmateix, no es poden autoritzar a precari usos contraris als plans amb motiu d'una hipotètica modificació del planejament.

4.2.3. MEDI AMBIENT

– Cal que les administracions es consciencïïn del fet que posar en marxa qualsevol activitat classificada, si no es té cura de l'efectiva aplicació de les mesures correctores establertes per minimitzar-ne l'impacte, pot esdevenir un element d'agressió mediambiental que repercuteix desfavorablement en el dret dels veïns al descans i a la salut.

– S'ha d'harmonitzar el dret a la llibertat d'empresa amb el dret a gaudir d'un medi adequat, recordant que el primer no és un dret absolut i les activitats classificades estan sotmeses a intervenció administrativa a partir del Reglament d'Activitats Classificades, amb l'estricta observança i la rigorosa aplicació del qual podrien evitar-se moltes de les queixes plantejades pels ciutadans.

L'aprovació de la Llei d'Intervenció Integral de l'Administració Ambiental, el 1998, modifica substancialment aquest règim jurídic i, per tant, caldrà esperar que s'apliqui efectivament per veure si les mesures previstes en mans de l'Administració són suficients per preservar el dret a un medi adequat al desenvolupament de la persona, qüestió sobre la qual s'han suscitat alguns dubtes.

– L'equació «descontaminació-increment de costos», cal analitzar-la amb atenció i explicar tant com calgui als qui han de participar en el finançament d'aquests costos el perquè de la seva contribució.

No és només l'increment de costos derivat de la incorporació del factor neteja, depuració, descontaminació, etc., i el seu repartiment, el que cal exposar a la ciutadania: la col·locació sobre el territori de les instal·lacions de tractament, com ara els abocadors i les incineradores, així com la possibilitat de minimitzar la producció dels residus, per la via del canvi dels processos industrials i de la difusió del reciclatge, també han de ser objecte de consideració, explicació i divulgació.

21502

4.3. TRIBUTÀRIA

– La devolució d'ingressos indeguts, com a obligació de l'Administració de retornar al contribuent un ingrés de dret públic que no era procedent d'exigir-li, s'acompleix en ocasions amb una lentitud que origina no tan sols un perjudici a l'administrat, sinó també a l'Administració, que és obligada a satisfer els corresponents interessos per la demora, en ocasions quanties més que considerables.

Com a novetat legislativa, hem de destacar que l'Estatut del Contribuent aprovat per Llei 1/1998, de 26 de febrer, ha establert que el meritament i posterior pagament dels interessos de demora, que eventualment es generin, ha de ser abonat d'ofici per la mateixa Administració sense necessitat que el contribuent l'hagi de reclamar ni efectuar cap petició.

– La pràctica de les notificacions de contingut tributari continua presentant, a vegades, mancances que fan ineficaços certs procediments de gestió tributària i ocasionen un doble perjudici, a l'administrat, que es veu en un estat d'indefensió en la mesura que no arriba a tenir un coneixement fefaent i ajustat a dret d'uns actes administratius de naturalesa tributària que afecten el seu patrimoni, i també a l'Administració, la qual, de resultes d'aquests vicis en el procediment notificador, es veu obligada a deixar sense efecte una part o la totalitat d'un procediment que en la majoria d'ocasions és correcte pel que fa al dret d'exigir del ciutadà una contribució econòmica.

– El procediment de constrenyiment, com a mecanisme legalment establert perquè les administracions puguin fer efectius els seus crèdits de naturalesa pública, quan aquests no són satisfets pels contribuents en període voluntari, no és utilitzat en ocasions amb les prevencions desitjables, fent ús d'aquestes manifestacions de coacció administrativa, en supòsits en què no concorren les circumstàncies legals que permeten l'aplicació d'aquestes facultats extraordinàries de compulsió vers el patrimoni dels ciutadans.

– L'existència de figures impositives, tant en l'àmbit de les finances autonòmiques com en el de les locals, gestionades amb la intervenció de dues o més administracions, provoca a vegades que, per una manca de coordinació administrativa, el ciutadà es vegi obligat a realitzar uns pagaments que no s'adiuen amb la seva realitat fiscal. En aquests supòsits, prou generalitzats, de cooperació o de gestió compartida, les administracions que intervenen han d'actuar amb la màxima cura per tal que aquestes disfuncions i les seves repercussions negatives sobre els ciutadans no es produeixin i, si escau, s'esmenin amb celeritat.

– En general, en l'àmbit de les reclamacions relatives a la gestió tributària, les administracions són força receptives a revisar les seves actuacions irregulars.

4.4. SANITAT

– Cal seguir millorant el grau de satisfacció dels ciutadans, potenciant la promoció de la salut, la prevenció de la malaltia, l'educació sanitària i la rehabilitació a l'atenció primària de salut.

Per això, s'ha de continuar l'agitació de la reforma de l'atenció primària i la posada en funcionament de nous equips d'atenció primària.

El Servei Català de Salut (SCS) ha de continuar vetllant pel control de la qualitat, l'equitat i l'eficiència en totes les prestacions i serveis sanitaris públics que ofereixin els diferents proveïdors sanitaris, per tal que s'adeqüin a les prioritats de les actuacions del nou Pla de Salut de Catalunya 1996-1998.

– Seguint les actuacions preferents fixades en el vigent Pla de Salut, cal aprofundir en la intervenció per fomentar un entorn més saludable, potenciant a l'escola l'educació i promoció d'hàbits i estils de vida saludables per prevenir el tabaquisme i el consum de drogues.

– Cal continuar millorant també la qualitat del procés d'atenció als usuaris de la sanitat, especialment als sectors de població més vulnerables de la societat, els nens i la gent gran, posant èmfasi en el respecte dels drets fonamentals de la persona, la informació, la integració social i el suport als familiars.

En aquest sentit, s'ha de continuar formant els professionals de la salut amb polítiques de formació continuada orientades a activitats de tracte i relació amb l'usuari, a fi de millorar la qualitat del procés assistencial, d'aconseguir un major grau de comunicació i informació en la relació metge pacient i una major coordinació entre els professionals del sistema sanitari.

– S'ha de continuar desplegant i regulant l'accés universal de la població als serveis sanitaris i assistencials de previsió pública i els processos de desplegament i reordenació dels recursos d'atenció primària i especialitzada, atenció urgent i continuada, atenció a la salut mental, atenció domiciliària i sociosanitària.

També és imperiós de continuar desenvolupant alternatives a l'hospitalització i l'internament que permetin millorar l'adequació dels serveis a les necessitats i demandes dels ciutadans, incrementant la cirurgia major ambulatoria i l'hospitalització de dia, el manteniment en el domicili, l'avaluació geriàtrica i la reconversió dels serveis hospitalaris de salut mental, atès l'exponencial augment de la gent gran.

L'increment de tècniques ambulatories i domiciliàries que permetin una optimització del temps d'internament s'ha demostrat palliatiu de les llargues llistes d'espera, però encara s'hauran d'adoptar mesures extraordinàries per reduir-les.

– Cal potenciar els serveis d'urgència en l'atenció primària per evitar de col·lapsar els serveis d'urgència hospitalaris, els quals s'han de continuar adequant, amb els mitjans necessaris, a la demanda existent.

– Cal assolir els objectius fixats en el Pla de Salut a Catalunya 1996-1998 i respondre com cal a les necessitats dels serveis sociosanitaris, contribuint a la reordenació de l'atenció psiquiàtrica mitjançant la contractació de places de llarga estada provinents de la reconversió psiquiàtrica i reordenant els hospitals psiquiàtrics en coordinació amb el programa «Vida als anys» i el Departament de Benestar Social, a fi que els malalts mentals puguin rebre una atenció integral, amb serveis d'ur-

gència i atenció domiciliària adaptats a les seves necessitats i eficaces.

4.5. CONSUM

– S'ha de procurar que la normativa aplicable no sigui dispersa i s'expressi en termes clars, de manera que sigui fàcil en tot moment al ciutadà de saber els seus drets i les seves obligacions.

– Les administracions tutelars en matèria de consum han d'informar el consumidor sobre les vies que té a l'abast per defensar els seus drets i interessos, els requisits per accelerar-ne els avantatges o els desavantatges d'utilitzar el sistema arbitral o el sistema judicial. Si el consumidor presenta una denúncia en matèria de disciplina de mercat, cal informar-lo del paper que li correspondrà en el procediment sancionador, per què no hi serà considerat part interessada i que el resultat serà, si es confirma la infracció, la imposició d'una sanció administrativa.

– Quant al sistema d'arbitratge, l'Administració titular de serveis públics ha d'impulsar l'adscripció de les empreses concessionàries als convenis arbitral, per tal de facilitar la resolució de conflictes relacionats amb els contractes de subministrament.

– Quant a la cessió de dades de caràcter personal, només hauria de poder-se efectuar amb el consentiment previ i exprés del titular d'aquestes dades per tal de garantir que l'emissió del consentiment correspon a una voluntat positiva.

– És important la intervenció de determinats professionals com a fedataris públics en la formalització de contractes, en garantia també dels consumidors. En aquest sentit, han de vetllar pels interessos dels consumidors, informar-los sobre els seus drets i comprovar que els contractes no vulnereu les normes sobre claredat i transparència de les clàusules.

4.6. TREBALL I PENSIONS

– La incapacitat, fins i tot en les èpoques d'expansió econòmica, d'adequar l'oferta i la demanda de treball i d'eleva la taxa d'ocupació segueix requerint, després de les reformes del mercat de treball, posar èmfasi i imaginació en les polítiques actives d'ocupació, ara ja traspasades a la Generalitat.

– La preocupant taxa d'atur juvenil i de llarga durada en el col·lectiu de majors de quaranta-cinc anys, amb dificultats de reinserció laboral a causa dels escassos incentius a la recerca de feina faria necessari l'estudi sobre la modificació de la normativa de protecció per desocupació.

– S'ha d'ampliar el suport i el foment a l'economia social i a l'autoocupació a fi de poder perllongar la realització de les activitats per les quals es concedeix la subvenció als diversos beneficiaris i no desencisar-los i desemparrar-los amb subvencions minses o, amb prou feines, simbòliques.

– Cal seguir corregint els desavantatges de determinades prestacions dels règims especials del sistema de

seguretat social, tendint a la homogeneïtzació d'aquestes amb les del Règim General de la Seguretat Social, per tal de millorar els nivells de benestar social. També cal mantenir la capacitat adquisitiva de totes les pensions, reforçant els principis de solidaritat i equitat del sistema, sobretot de les vídues i de la gent gran.

4.7. SERVEIS SOCIALS

– La persona gran és un ciutadà com els altres, un ciutadà de ple dret. Això ens ha de portar a la màxima normalització de les actuacions orientades a la gent gran, dins de les seves especials característiques. Cal, doncs, millorar i augmentar els serveis, recursos i equipaments que els permetin mantenir-se en el seu domicili, entorn habitual, com també altres recursos, per tal de prestar l'atenció necessària en el moment en què no és viable que la persona gran continuï vivint en el seu domicili.

– En relació amb els problemes que afecten les persones amb disminucions, s'ha d'aconseguir integrar-les a la societat, i per això cal cercar que s'integrin en el treball, i també cal fer un esforç i demanar una especial atenció en relació amb la supressió de barreres arquitectòniques. La normalització de la vida de les persones amb disminució és cosa de tots.

Les persones amb disminucions formen part de la comunitat i, per tant, especialment en els serveis residencials, cal vetllar pel manteniment de les relacions amb els familiars i amics. Per això és important que els serveis per a aquestes persones estiguin com més integrats millor en el seu entorn comunitari. És important l'emplaçament físic dels centres –la proximitat als nuclis urbans facilita de veure'ls com a veïns o ciutadans–, i també l'ús dels recursos de la comunitat.

– La quantia de moltes pensions de jubilació i la totalitat de les pensions no contributives és insuficient per sostenir una família. És necessari que la quantia d'aquestes pensions permeti un nivell de vida digne.

– Gaudir dels avantatges o les oportunitats de la vida social és un desig just, comú a tots els ciutadans; i remoure els obstacles que dificulten la participació de tots els ciutadans en la vida social és una obligació dels poders públics. Dins de les bosses de pobresa, hi ha les persones que pateixen les situacions més extremes i severes de necessitat, que són els sense sostre, l'atenció als quals requereix no només mitjans, sinó també un plantejament diferent al que es fa per ajudar les persones que, conjunturalment, pateixen una manca de recursos econòmics.

– Els serveis socials d'atenció primària, porta d'accés a la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública, tenen un paper clau en la intervenció preventiva i assistencial respecte a aquestes persones. És importantíssima la coordinació amb altres sistemes de serveis, especialment els de salut i ensenyament.

4.8. INFANTS

– Hem de reclamar novament que els jutges, magistrats i fiscals que s'encarreguen d'assumptes d'infants dispo-

21504

sin de l'adequada formació especialitzada i tinguin una dedicació exclusiva en aquesta matèria.

– Volem recordar el compromís que inclou l'article 16 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i Protecció dels Infants i els Adolescents, de procurar que els pressupostos de la Generalitat tinguin en compte, de forma prioritària, les necessitats dels infants i adolescents de Catalunya.

– L'agilitació dels procediments judicials sobre infants és una de les qüestions abordades en l'actuació d'ofici que el Síndic ha obert respecte a l'atenció dels casos en què els infants són víctima d'abusos sexuals; però, no tan sols en els tràmits judicials sinó també en els administratius, la celeritat hauria de constituir una preocupació bàsica.

– La divulgació del text de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels infants, en el seu contingut literal, resumit o adaptat a la comprensió dels infants, ha estat en mans, fins ara, d'organitzacions no governamentals. Tot i comptar amb l'acció que han dut a terme moltes associacions, caldria un esforç institucional per donar a conèixer no sols la Convenció sinó les principals lleis d'infància, tant als adults com als mateixos infants. Ens consta que la Mesa del Parlament ja ha acordat la publicació, dins de la col·lecció de textos fonamentals que edita la nostra Cambra, del text literal de la Convenció, però recordem que està pendent de complir la Resolució 372/V del nostre Parlament.

– El desplegament reglamentari de la Llei 8/1995, facilitaria la resolució d'algunes queixes que s'han presentat a la Institució.

– La presentació d'algunes queixes o la formulació de consultes al nostre Servei d'Informació al Ciutadà, relatives als acords judicials sobre règim de visites en tràmits de separació judicial, i que la Institució no pot atendre perquè es troben *sub iudice*, evidencien una vegada més la victimització de què són objecte molts infants, i la necessitat d'estudiar la possibilitat d'establir un sistema públic de mediació.

– La promoció d'espais de participació dels infants facilitaria a aquests la conceptualització de les situacions de maltractaments i abusos, i constituiria un instrument inapreciable de prevenció.

– La realització d'un informe sobre la infància a Catalunya, amb una visió global, més enllà de la situació de la infància en risc, que compregués dades estadístiques periòdicament actualitzades, contribuiria a la planificació en matèria d'infància i adolescència.

4.9. ENSENYAMENT I CULTURA

4.9.1. ENSENYAMENT

– Persisteix la situació de provisionalitat dels funcionaris docents que, malgrat haver obtingut plaça en les convocatòries d'accés a la Funció Pública, no obtenen una destinació definitiva en un determinat centre. Aquesta situació no afavoreix gens la consolidació dels equips docents del centre.

– La regulació vigent en matèria de menjador i transport escolar comporta la gratuïtat d'aquest servei per als alumnes que es veuen obligats a desplaçar-se del seu municipi. Aquesta previsió ha comportat un augment del cost d'aquest servei per part de l'Administració, atesa l'actual configuració del Mapa Escolar de Catalunya. L'augment de les despeses de l'Administració per aquest concepte no hauria de ser excusa suficient per disminuir els ajuts adreçats als alumnes que es troben en situacions socioeconòmiques especials que justifiquen la percepció d'aquests ajuts.

– Segueix produint-se un dèficit de places en el primer cicle (fins a tres anys) de l'etapa d'educació infantil, etapa que hores d'ara no és obligatòria.

– Caldria que l'Administració millorés el procediment de tramitació d'expedients per incompliment dels alumnes dels seus deures com a membres de la comunitat educativa per tal d'evitar els defectes formals que es produeixen.

4.9.2. ENSENYAMENT UNIVERSITARI

– Caldria millorar la informació facilitada als alumnes que volen iniciar els estudis del Curs d'Orientació Universitària (COU) per evitar que uns defectes en la tramitació de la matrícula els impedisin cursar l'opció desitjada.

Aquesta situació es planteja especialment en el cas dels alumnes que repeteixen els estudis de COU i que, ja avançat el curs, són informats que la seva matrícula no es vàlida per a les proves d'accés a la universitat.

L'Administració i els instituts d'educació secundària han d'adoptar, doncs, les mesures oportunes per evitar admetre aquestes matrícules errònies.

– Caldria que l'Administració no apliqués criteris en excés restrictius a l'hora d'admetre l'accés a la universitat per la via de majors de vint-i-cinc anys, de forma que s'hi permetés l'accés als qui, malgrat haver superat els estudis de COU, no van en el seu moment participar en les proves d'accés a la universitat, abandonant durant un període l'etapa de formació que ara volen reiniciar.

4.9.3. NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

Cal que l'Administració de l'Estat adopti més mesures per posar fi a les dificultats per exercir el dret d'opció lingüística dels ciutadans que s'adrecen als òrgans amb seu a Catalunya dependents de l'Administració de l'Estat, sol·licitant de ser atesos en llengua catalana.

4.10. JUSTÍCIA

4.10.1. ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

– El motiu principal de les queixes referents a l'Administració de Justícia continua essent la lentitud a resoldre els litigis i executar-los.

– Davant l'augment de l'índex de descontentament i desconfiança dels ciutadans envers aquesta Administra-

ció, el Síndic, conscient de l'esforç efectuat per la majoria de funcionaris, insta la Generalitat per tal que, amb la màxima urgència, abordi en profunditat qüestions bàsiques com són la dotació de nous edificis, la modernització de l'oficina judicial i la mobilitat del personal.

– Pel que fa a la jurisdicció contenciosa administrativa, tornem a insistir en la necessitat que el Ministeri de Justícia proveeixi aquest òrgan jurisdiccional dels magistrats necessaris, i el Departament de Justícia de la Generalitat, pel que fa a les seves competències, els faciliti els mitjans que calguin per palliar, encara que sigui amb mesures excepcionals, la situació actual de col·lapse que pateixen.

– Respecte a l'incompliment de les sentències de separació i divorci per part del cònjuge obligat al pagament de la prestació econòmica, també hem de tornar a insistir en la necessitat de crear un fons de garantia estatal que assumeixi el pagament d'aquestes quantitats quan la persona directament obligada no pot o no vol assumir el seu deure, amb independència de l'exercici de les oportunes accions de regrés contra el deutor.

– Quant al tractament que fan els mitjans de comunicació sobre els afers judicials, el Síndic valora positivament les recomanacions del dictamen del Consell d'Audiovisual de Catalunya 6/1997, principalment la consistent a proposar als col·legis d'advocats i de periodistes l'elaboració d'un esborrany de normes d'autoregulació sobre el tractament de la informació dels judicis, que seria presentat als mitjans de comunicació televisius per tal d'aconseguir entre totes les emissores uns compromisos de compliment conjunts.

– Finalment, davant el greu problema de les dones maltractades, el Síndic considera que la solució no consisteix només a endurir les penes previstes al Codi Penal, sinó que reclama un abordatge molt més global de la situació. En aquest sentit, fa un seguit de consideracions i recomana una especial sensibilització dels operadors jurídics que hi intervenen, i també un esforç de coordinació de les diferents institucions i administracions implicades per ajudar eficaçment aquestes víctimes que viuen instal·lades en el terror i no gosen denunciar-ho perquè saben que, després de fer-ho, estaran elles soles convivint amb l'agressor portes endins.

4.10.2. PENITENCIARI

– Respecte a la situació penitenciària a Catalunya, a nivell general, es constata una millora en tots els aspectes, tant en les condicions d'habitabilitat com en els serveis sanitaris i els programes de tractament, si bé és urgent la construcció dels nous centres penitenciaris, que, un any i un altre, es va ajornant.

– Hem d'insistir en la necessitat d'emprendre les obres de la infermeria del Centre Penitenciari de Figueres.

– El Síndic valora positivament l'aplicació que la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació fa de l'article 86.4 del Reglament Penitenciari, per tal de facilitar la reinserció social dels interns que ja es beneficien de la secció oberta.

– En l'àmbit de la reinserció social, també ens alegrem que, en data 20 d'octubre de 1997, el Departament de Treball hagi dictat una ordre per la qual es regulen les accions de formació ocupacional i que prioritza els col·lectius amb dificultats especials d'integració al món del treball, considerant en l'article 3, com un d'aquests col·lectius, les persones exinternes dels centres penitenciaris.

SEGONA PART

SECCIÓ 1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

PROCEDIMENT ADMINISTRATIU. FUNCIÓ PÚBLICA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En aquest primer capítol de la secció 1, Administració General, s'inclouen les actuacions relatives a les relacions entre els ciutadans i les administracions quan impliquen incompliment de les normes que regulen el procediment. L'any 1997 en relació amb aquestes qüestions s'han resolt 233 consultes, rebut 411 queixes i iniciat 1 actuació d'ofici.

En primer lloc recollim els supòsits d'incompliment per part de les administracions públiques dels drets reconeguts als ciutadans per l'ordenament jurídic. Novament el Síndic de Greuges s'ha hagut de pronunciar sobre la pràctica de l'Administració de no donar resposta expressa a les sol·licituds i recursos plantejats pels ciutadans, incomplint el deure de resoldre expressament.

També s'ha detectat la situació en què es col·loca el denunciador d'un presumpte incompliment de l'ordenament jurídic quan no rep cap comunicació de l'Administració que li permeti conèixer el resultat de la seva denúncia: en la major part de casos el ciutadà entenia que la manca de comunicació corresponia a una manca d'actuació de l'Administració competent.

Així mateix s'ha observat una reticència de les administracions a fer ús dels mitjans d'execució forçosa dels actes administratius, quan aquests no són lliurement executats.

Com cada any, en l'àmbit dels procediments sancionadors es destaquen les queixes rebudes en matèria de trànsit i seguretat viària, que segueixen afectant bàsicament la forma i el contingut de les notificacions.

Si en l'informe corresponent a l'any 1996 el Síndic de Greuges es va referir al problema plantejat pel retard en el pagament de les subvencions, aquest any les queixes en matèria de subvencions s'ha referit als retards en la tramitació.

En relació amb la contractació administrativa, el Síndic de Greuges ha hagut de intervenir en diversos expedients d'atorgament de contractes i sobre els criteris determinant en procediment d'atorgament de concessions. Pel que fa als procediments d'expropiació, les causes principals de les queixes han estat els retards en el pagament de l'apreupament fixat i la paralització dels expedients.

21506

En l'àmbit de la funció pública, les queixes de 1997 afecten bàsicament els drets dels funcionaris, i la carrera administrativa. La manca de fixació d'uns criteris clars per part dels tribunals qualificadors en la determinació i valoració dels mèrits ha estat sovint motiu de queixa.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Personal	<ul style="list-style-type: none"> - Accés - Drets - Deures
Contractació administrativa	<ul style="list-style-type: none"> - Concessió de béns del domini públic - Adjudicació i interpretació de contractes
Coacció administrativa	<ul style="list-style-type: none"> - Sancions: Per infraccions contra normes d'ús i circulació de vehicles
Prestacions patrimonials no tributàries	<ul style="list-style-type: none"> - Expropiació forçosa
Responsabilitat patrimonial de l'Administració	
El procediment com a garantia de l'administrat	<ul style="list-style-type: none"> - Lentitud - silenci - Defectes de forma - Vicis d'anul·labilitat i nullitat - Inexecució de resolucions - Mesures de foment

2. DRETS DELS CIUTADANS EN EL PROCEDIMENT

L'aprovació de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, malgrat preveure a l'article 35 un decàleg de drets dels administrats davant les administracions públiques, no ha comportat un canvi en el contingut de les queixes relatives a aquesta qüestió que els ciutadans adrecen al Síndic de Greuges.

Segueixen presentant-se queixes que denuncien la manca de resposta de les administracions públiques a les sol·licituds dels ciutadans. Malgrat l'obligació de l'Administració de respondre a les sol·licituds i recursos dels administrats, se segueix usant la figura del silenci administratiu i, en ocasions, no és fins el moment que el Síndic de Greuges sol·licita que s'indiquin les causes que justifiquen el silenci, que s'hi dona resposta expressa (vegeu queixes núm. 226/96, 3065/96 i 225/96).

També ha tingut ocasió de pronunciar-se el Síndic de Greuges en relació amb la situació jurídica del denunciador en els procediments sancionadors que inicia l'Administració. La manca de resposta de l'Administració davant les denúncies presentades pels ciutadans, quan consideraven que hi havia hagut una activitat contrària

a l'ordenament jurídic, activitat susceptible d'una sanció, fa que s'adrecin peticions al Síndic de Greuges per tal de reclamar una actuació de l'Administració, entenent que la manca de resposta implica inactivitat. En aquests casos, el Síndic de Greuges ha instat l'Administració a informar el denunciador de les actuacions practicades a partir de la denúncia, fins i tot quan la condició de denunciador no comporta la qualificació com a interessat en l'expedient (vegeu queixes núm. 861/97, 2366/96, 1279/94 i 1966/96 en el capítol de consum d'aquest informe).

Si bé el silenci de l'Administració davant les denúncies presentades pels ciutadans és preocupant, encara ho és més la manca d'execució per part de l'Administració dels seus propis actes. Malgrat que, a l'article 94, la Llei 30/1992 preveu que els actes administratius són immediatament executius, i es faculta l'Administració a l'execució forçosa, l'Administració continua dictant actes sense preocupar-se que les actuacions que en deriven siguin executades pel subjecte responsable, encara que aquesta manca d'execució causi un perjudici a tercers, la qual cosa origina la responsabilitat patrimonial de l'Administració que es tracti (vegeu queixa núm. 1798/97).

També aquest any el Síndic de Greuges ha rebut queixes en relació amb la tramitació dels expedients sancionadors en matèria de trànsit, circulació de vehicles de motor i seguretat viària. Com altres anys, els ciutadans denuncien irregularitats en la tramitació dels expedients, com ara les relatives a defectes en les notificacions. En aquests casos, quan el Síndic de Greuges s'ha adreçat a l'Administració corresponent, aquesta ha procedit a anul·lar l'expedient quan ha detectat que, efectivament, s'havia produït un error en la notificació (vegeu queixa núm. 1321/96). Però en aquests casos en què, malgrat el desconeixement al·legat per l'interessat, l'Administració havia actuat correctament en intentar la notificació sense aconseguir-ho i, en conseqüència, havia efectuat la notificació edictal, el Síndic de Greuges ha suggerit que s'informés al ciutadà que la notificació havia estat intentada (vegeu queixa núm. 3124/97).

L'actuació sancionadora en matèria de trànsit té la finalitat de responsabilitzar, per via coercitiva, el ciutadà infractor. Atès que les irregularitats que l'Administració comet al tramitar les denúncies porten, indefectiblement quan es posen de manifest, a la seva posterior anul·lació i ineficàcia, el Síndic al reclamar una actuació acurada en els procediments sancionadors, pretén garantir els drets dels ciutadans presumptament infractors i alhora preservar la seguretat vial, implicant la impunitat de conductes contràries a aquesta, per errades formals en la tramitació de les denúncies.

Finalment, el Síndic de Greuges s'ha hagut de tornar a adreçar a les administracions arran dels expedients d'ajuts i subvencions. Si en l'Informe del Síndic de Greuges l'any 1996 es denunciava el retard en el pagament de les mesures de foment per part de les administracions públiques i aquest retard, al qual calia donar solució, comportava, quan se superava el termini de tres mesos, el pagament d'interessos per compensar en el

possible el perjudici ocasionat al perceptor de l'ajut, aquest any, una altra vegada, s'han adreçat queixes al Síndic de Greuges denunciant el retard en el pagament (vegeu queixa núm. 3337/96).

Com s'havia assenyalat en el darrer Informe, és a través de les subvencions públiques que els particulars executen les activitats necessàries per a l'acompliment dels interessos públics prefixats i impulsats pels ajuts establerts. I és a partir de la resolució administrativa d'atorgament de la subvenció per part de l'Administració el moment que neixen les obligacions per a cadascuna de les dues parts implicades: la de qui rep la subvenció, de sotmetre's al poder fiscalitzador de l'Administració sobre la destinació final de la subvenció, i la de l'Administració, de reconèixer en el beneficiari un autèntic dret a percebre l'import íntegre de la quantitat concedida.

Partint d'aquest pressupòsit, el Síndic de Greuges ja va considerar en l'Informe al Parlament de 1996 que el beneficiari d'una subvenció és, en general, un creditor com qualsevol altre, i sembla, doncs, que li ha de ser aplicable el que disposa l'article 25 del Decret Legislatiu 9/1994, de 13 de juliol, que aprova el text refós de la Llei de Finances Públiques de Catalunya; pel qual «si el pagament de les obligacions de la Generalitat no fos efectiu en el termini de tres mesos següents al seu reconeixement o a la notificació de la resolució judicial, el creditor tindrà dret al cobrament d'interessos al tipus bàsic establert pel Banc d'Espanya, vigent el dia del seu reconeixement, des que reclami per escrit el compliment de l'obligació fins a la data del pagament» si a la Llei general de pressupostos no se n'estableix un altre.

La Resolució 319/V del Parlament de Catalunya sobre l'abonament de les subvencions de la Generalitat dins els tres mesos següents a la data de l'atorgament assenyalada que cal adoptar les mesures perquè es pugui complir aquest termini.

Però aquest any, en relació amb les mesures de foment, han arribat diverses queixes que no denuncien el retard en el pagament de, l'ajut sinó el retard en la tramitació de la subvenció, per causes en principi no imputables al beneficiari de l'ajut (vegeu queixa núm. 2230/97).

Queixa núm. 226/96

Manca de resposta municipal a la sollicitud d'obres d'urbanització d'un carrer

Un grup de veïns domiciliats al carrer de Sant Pere de Torrelles de Llobregat van acudir al Síndic de Greuges per exposar-li que el seu carrer era l'únic sense urbanitzar del nucli urbà de la població i que havien dirigit una instància al senyor Alcalde exposant-li la urgència de realitzar les obres corresponents. El seu escrit a l'Ajuntament no havia rebut cap resposta municipal.

Sollicitada pel Síndic, en data 23 de febrer de 1996, la corresponent informació, l'Alcalde de Torrelles de Llobregat li va manifestar que el dia 29 del mateix mes i any s'havia contestat expressament als interessats, exposant el compromís municipal d'executar aquelles obres dins l'any 1996.

Atès que l'escrit s'havia contestat i que el contingut de la resposta municipal es va considerar positiu, el Síndic va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

Els mateixos interessats, però, es van dirigir novament al Síndic, el dia 17 de març de 1997, indicant que l'Ajuntament encara no havia fet cap actuació urbanitzadora en el carrer de Sant Pere. El Síndic de Greuges va sol·licitar, doncs, una nova informació a l'Ajuntament de Torrelles de Llobregat, en data 3 d'abril de 1997. L'Alcalde, per escrit del dia 22 de juliol de 1997, informà el síndic que en sessió plenària municipal del dia 20 de juny s'havia aprovat inicialment el pressupost per a 1997, habilitant la partida corresponent a «Urbanització carrer Sant Pere»; que en la mateixa sessió es va aprovar, igualment, el projecte modificat de tal urbanització i que en sessió plenària del dia 18 de juliol es va aprovar el plec de clàusules administratives i la convocatòria de licitació per a l'adjudicació de les obres.

Ateses aquestes informacions municipals i considerant que la qüestió plantejada podia quedar, aquesta vegada, ràpidament solucionada, el Síndic de Greuges va donar per closa la seva nova intervenció en aquest assumpte.

Queixa núm. 3065/96

Disconformitat amb dos procediments sancionadors en matèria de trànsit

El març de 1997 va tenir entrada a la Institució l'escrit d'un ciutadà de Barcelona que qüestionava els procediments sancionadors seguits amb motiu de dues infraccions a les normes de circulació.

En el primer cas, el Síndic de Greuges va respondre a l'interessat que no s'apreciava cap actuació irregular de l'Ajuntament de Barcelona, ja que les alegacions interposades havien estat resoltes expressament i motivada, encara que desfavorablement, basant-se en la normativa d'aplicació al cas. Així mateix, la resolució s'havia dictat dins del termini legal establert, per la qual cosa no es donava la caducitat del procediment sancionador. Per últim, el recurs presentat pel promotor contra la liquidació de la taxa de la grua per aquest mateix fet denunciat ja era fora del termini legal per interposar-lo.

Quant al segon supòsit, en observar que hi havia un recurs presentat per aquest ciutadà davant l'Ajuntament, el qual no l'havia resolt, el Síndic va admetre a tràmit la queixa i en conseqüència demanà informació a l'Administració municipal sobre aquest fet, si bé significativament les dues qüestions que se'ns havien plantejat.

L'Ajuntament va informar que la denúncia formulada no havia estat mecanitzada, per la qual cosa no s'havia incoat el corresponent expedient sancionador. Per aquesta raó, afegia, es procedí a iniciar l'expedient de devolució de la taxa abonada, ja que el vehicle havia estat retirat pel servei municipal de la grua.

En aquestes circumstàncies vam donar per closa la nostra intervenció, i ho notificarem així a les parts afectades.

21508

Queixa núm. 225/96

Lentitud a resoldre un recurs per la retirada del cotxe per la grua

El senyor X. va adreçar un escrit de queixa a la nostra Institució per disconformitat amb l'actuació de la grua municipal que havia retirat el seu vehicle, per la qual cosa adjuntava a la seva queixa una còpia del recurs presentat a l'Ajuntament de Barcelona. D'altra banda, indicava que, havent demanat el llibre de reclamacions quan va anar a retirar el cotxe, al dipòsit li havien dit que no n'hi havia.

A la resposta del Síndic a aquest ciutadà, vam comunicar-li en primer lloc, pel que fa al llibre de reclamacions, que el Decret 171/91 de la Generalitat de Catalunya, regulador dels fulls de reclamació, no inclou entre els establiments que obligatòriament n'han de tenir, els dipòsits municipals de vehicles.

Cal significar que amb posterioritat, el Reial Decret 208/1996, de 9 de febrer, sobre serveis d'informació administrativa i atenció al ciutadà, va establir el Llibre de Queixes i Suggestiments per tal que els ciutadans poguessin deixar-ne constància en l'àmbit de l'Administració general de l'Estat, en compliment d'allò que estableix la Llei 30/92, de Procediment Administratiu Comú, pel que fa als drets reconeguts als ciutadans en la seva relació amb l'Administració pública.

També cal afegir que la Carta de Serveis de la Guàrdia Urbana on es detallen els seus compromisos de qualitat i estableixen les vies de presentació de queixes o reclamacions dels ciutadans i de reparació, si escau, posada en funcionament el març del 1996, preveu el llibre de reclamacions o queixes.

En segon terme, vam manifestar al reclamant que, en comprovar que recentment havia presentat el referit recurs i que l'Administració municipal estava encara dins de termini per dictar resolució, consideràvem que no es donaven els motius necessaris per prosseguir aquesta intervenció, si bé en el supòsit que es demorés excessivament la resolució, el Síndic s'oferí a prosseguir aquest cas.

El mes de novembre el promotor d'aquesta queixa va comunicar-nos que el dit recurs encara no s'havia resolt, per la qual cosa demanava la intervenció del Síndic de Greuges.

Per aquesta raó, es va reobrir l'expedient, va ser admesa a tràmit la queixa i es va demanar informació a l'Ajuntament sobre aquesta qüestió.

L'Ajuntament va informar sobre la resolució dictada al recurs d'alçada que s'havia interposat, i n'adjuntà una còpia.

En comprovar que havia quedat resolt l'objecte de la queixa i que la resolució havia donat resposta motivada a les consideracions efectuades per l'interessat, encara que en aquest cas va ser desestimària, vam donar per finalitzades les nostres actuacions.

Queixa núm.861/97

Manca de comunicació als autors d'una denúncia respecte a les actuacions practicades

Una associació de defensa del patrimoni natural s'adreçà al Síndic de Greuges perquè havia presentat una denúncia davant la Delegació Territorial del Departament d'Agricultura Ramaderia i Pesca, per la deficient condició sanitària en què es trobaven, segons els autors de la queixa, els animals de les espècies protegides d'un circ ambulat.

Els denunciants van sol·licitar al Departament que se'ls informés si havia fet cap investigació com a conseqüència de la denúncia, però no van rebre cap resposta per part del Departament.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informe sobre la qüestió al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, que indicà que, en relació amb la qüestió de fons, els tècnics del Departament havien comprovat que les condicions higièniques i sanitàries dels animals eren acceptables; en relació amb la manca d'informació als autors de la denúncia, el Departament va assumir que s'havia comès un error.

Queixa núm.2366/96

Suggestiment a l'Ajuntament de Badalona per tal que el ciutadà que denuncia molèsties per sorolls es consideri interessat en el procediment

La senyora X. presentà una queixa al Síndic manifestant la manca d'actuació de l'Ajuntament de Badalona respecte al mesurament de sorolls efectuat al seu domicili i recollit per mitjà d'una acta de la Guàrdia Urbana el 17 de maig de 1995, a conseqüència de les molèsties ocasionades per un gimnàs situat als baixos de l'immoble on viu.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i sol·licità a l'Ajuntament un informe sobre la qüestió plantejada.

De l'informe presentat es comprovà que el nivell de sorolls que reflectia l'acta ultrapassava el legalment admissible, la qual cosa motivà l'obertura d'un expedient de denúncies. El resultat de les actuacions derivades de l'obertura de l'expedient no havia estat notificat a la reclamant, tot i la seva condició d'interessada en el procediment, de conformitat amb el que preveuen els articles 31.1, 42 i 58.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú. D'altra banda, s'observà que les causes que havien originat les molèsties plantejades havien estat remogudes amb la introducció de les mesures correctores.

En conseqüència, el Síndic donà per closes les gestions iniciades, si bé sol·licità que li fos comunicat el compliment del tràmit de la notificació a la denunciante.

Posteriorment, l'Ajuntament formulà tot un seguit de consideracions per les quals creia que no era procedent considerar interessada la reclamant, en tant que:

- no havia sol·licitat la iniciació de les actuacions;
- no havia comparegut en el procediment abans de la resolució final, i

– els seus drets individuals no es veien afectats per la resolució que dictés la Corporació Municipal, la qual s'adreçava a restaurar els nivells de soroll permesos per l'ordenança municipal.

Així mateix, s'indicava que la reclamant hauria estat considerada automàticament com a interessada en el cas que s'hagués constituït com a tal, mitjançant compareixença personal o per escrit davant l'Ajuntament.

Davant d'aquestes consideracions, el Síndic formulà les observacions següents:

– l'article 31 de la Llei 30/92 comprèn un conjunt ampli de supòsits en els quals cal atorgar la consideració d'interessat;

– l'article 31.1 a) considera que són interessats en el procediment els qui el promouen com a titulars de drets subjectius o interessos legítims, individuals o col·lectius.

Per tant, la denúncia presentada per la promotora de la queixa havia comportat l'aixecament d'una acta, una còpia de la qual li havia estat lliurada, la qual cosa li havia generat unes expectatives d'actuació per part de l'Administració així com el dret a ser informada de les resolucions a adoptar en el seu cas.

El Síndic considerarà que calia interpretar en sentit ampli el concepte d'interessat previst a l'article 31 de la Llei 30/92, en consonància amb l'esperit de la norma, i si l'Ajuntament considerava necessari que el denunciant manifestés explícitament la seva voluntat de ser interessat, ja fos per escrit o per compareixença personal, ho hauria d'haver indicat de forma clara i expressa en els seus propis documents, per tal d'evitar que les expectatives d'intervenció es veiessin frustrades.

L'Ajuntament, acceptant els suggeriments del Síndic, considerarà interessada la reclamant i ens informà del contingut de la notificació que li havia estat tramesa.

Seguiment de la queixa núm. 1279/94 (pàgina 11621 i 11622 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997)

L'interès legítim en matèria de medi ambient

El senyor X. va manifestar al Síndic de Greuges la seva disconformitat amb la negativa de la Secció d'Ordenació Minera del Departament d'Indústria i Energia a la sol·licitud de consulta de l'expedient administratiu relatiu a la pedrera Sallent, de Castellar del Vallès, pel possible impacte ambiental de les extraccions.

El Síndic de Greuges va suggerir al Departament d'Indústria i Energia que facilités al promotor de la queixa l'accés a l'esmentat expedient, almenys en la part que fa referència al compliment dels límits i de les mesures correctores previstes a la normativa d'activitats classificades, en tant que en matèria de medi ambient la normativa europea i la doctrina constitucional entenen que qualsevol persona física o jurídica té dret a accedir a tota la informació relacionada amb qüestions mediambientals, sense necessitat d'acreditar un interès determinat.

El Departament d'Indústria i Energia va acceptar el suggeriment del Síndic i va facilitar al senyor X. la informació que sol·licitava.

Queixa 1798/97

La inexecució dels actes administratius pot arribar a ser la causa que fonamenti la responsabilitat patrimonial de l'Administració

Amb motiu del desplaçament efectuat pel Síndic de Greuges a la ciutat de Tarragona per atendre directament les queixes dels interessats residents a l'esmentat territori, el senyor X, actuant en nom i representació de la comunitat de propietaris d'un edifici de vivendes de protecció oficial situat a aquella ciutat, ens donà a conèixer els fets que motivaren la presentació de la sol·licitud d'intervenció adreçada a aquesta Institució.

En concret, l'interessat va denunciar la paralització en què es trobava el procediment d'apressament sobre el patrimoni del promotor de les obres de l'edifici d'habitatges que aquell representava. Aquest procediment s'havia iniciat per tal de fer efectiu l'import de les obres de reparació que la comunitat de propietaris va haver d'efectuar, a manca de la seva efectiva realització per part de l'esmentada immobiliària, la qual ja havia estat requerida per dur-les a terme en virtut de la resolució administrativa del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de 17 de setembre de 1985.

A la vista de la documentació aportada pel reclamant es comprovà que l'esmentada resolució administrativa havia estat recorreguda en alçada per la immobiliària, havent estat desestimat el recurs el 3 d'abril de 1986. Contra la desestimació del recurs d'alçada la immobiliària interposà recurs contenciós-administratiu, sense que en cap cas hagués estat sol·licitada la suspensió de l'executivitat de l'acte. El 25 de març de 1988 el Tribunal va desestimar el recurs, confirmant el contingut de l'acte.

El 18 d'octubre de 1988 la comunitat de propietaris comunicà al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que ja havia efectuat les obres de reparació, de conformitat amb el criteri prescrit pels tècnics del Departament, els quals aconsellaven avançar la realització de les obres davant la constant degradació dels defectes que patia l'immoble.

El 20 de febrer de 1989 es va dictar la resolució ordenant a la immobiliària al pagament de l'import del cost de les obres, 2.167.488 ptes., a realitzar en un termini de 15 dies hàbils amb exprés advertiment de la imposició de multes coercitives.

Aquesta resolució fou recorreguda en alçada per la immobiliària havent estat desestimat per resolució del Conseller de Política Territorial i Obres Públiques de 3 de novembre de 1992; posteriorment, fou recorreguda davant el Tribunal superior de Justícia, qui la va desestimar el 27 de desembre de 1994.

La comunitat de propietaris s'adreçà per escrit en diverses ocasions al Departament sol·licitant la transferència de l'import de les obres més els interessos legals, i vista la manca de resposta sol·licità la certificació d'actes presumptes el 31 d'octubre de 1995.

Finalment, el 16 de febrer de 1996, la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge va emetre una resolució que reproduïa el contingut de la que havia estat dictada el 20 de febrer de 1989.

21510

Una vegada fou admesa a tràmit la queixa, se sol·licità informe al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, el qual ens indicà que:

– una vegada realitzat el tràmit de publicació d'execució de la sentència pel Secretari General del Departament es va notificar a l'empresa deutora el requeriment de pagament amb l'avertiment de la via de constrenyiment, i al no haver-se atès l'exigència d'ingrés voluntari fou lliurada la certificació de descobert.

– es demanà als serveis de gestió econòmica del Departament informació sobre el resultat de la certificació de descobert, ja que en el supòsit que es confirmés que l'empresa no podia respondre s'iniciaria un expedient sancionador personal contra el principal responsable de la immobiliària, expedient que no va poder ser iniciat per defunció del gerent.

– amb posterioritat a la defunció s'han mantingut reunions amb els veïns de la comunitat i els hereus del gerent per tal de trobar una solució pactada.

De resultes de l'informe, el Síndic s'adreçà novament al Departament assenyalant que:

– a partir del transcurs dels 30 dies atorgats a l'empresa, per resolució de 17 de setembre de 1985, per realitzar les obres de reparació, l'Administració podia haver iniciat el procediment d'execució subsidiària de les obres.

– en cap dels recursos interposats per la immobiliària es va sol·licitar la suspensió de l'executivitat de l'acte.

– en lloc d'iniciar el procediment d'execució subsidiària, via exacció cautelar del cost de les obres a realitzar, a reserva de la liquidació definitiva, s'aconsellà a la comunitat que efectués les esmentades obres.

– la resolució per la qual s'ordenava a l'empresa el pagament del cost de les obres es va dictar el 20 de febrer de 1989, i el recurs d'alçada interposat per la immobiliària va ser resolt el 3 de novembre de 1992, havent transcorregut amb escreix el termini de 3 mesos que l'Administració disposava per resoldre'l, segons la Llei de Procediment Administratiu.

– el recurs contenciós administratiu interposat per la immobiliària contra la resolució ordenant el pagament fou desestimat per Sentència de 27 de desembre de 1994, sense que l'Administració hagués realitzat cap actuació tendent a rescabalar la comunitat del cost de les obres efectuades fins a la resolució dictada el 16 de febrer de 1996, per la qual s'ordenava el pagament de l'import de les obres amb advertiment de l'inici de la via d'apressament en cas contrari.

El Síndic va concloure que tot i que l'empresa mai no va demanar la suspensió de l'executivitat dels actes, l'Administració es va demorar en l'inici de les actuacions tendents al rescabament de les obres realitzades subsidiàriament per la comunitat de propietaris. Aquesta demora en l'execució dels actes administratius sense cap tipus de justificació que, aparentment, la pugui excusar ha comportat que la comunitat de propietaris estigui encara pendent de percebre l'import de les obres realitzades fa 10 anys.

El Síndic considerarà que els fets exposats, susceptibles de ser enquadrats com un funcionament anormal dels serveis públics, justificarien per si sols l'obertura d'ofici d'un expedient de responsabilitat patrimonial, llevat que de les gestions mantingudes amb el Departament s'arribés a una solució satisfactòria per als interessats.

Per tot això, el Síndic recomanà que s'iniciés d'ofici un expedient de responsabilitat patrimonial en el cas que no es poguessin aportar noves dades que confirmessin l'adopció d'un acord satisfactori per a la comunitat de propietaris.

En el moment de cloure el present informe, el Síndic no ha rebut cap nova comunicació del Departament afectat.

Queixa núm.1321/96

Manca de notificació prèvia

Un ciutadà de Barcelona va participar al Síndic que se li havia notificat la provisió de constrenyiment i acumulació per una multa de trànsit amb el recàrrec corresponent, però que no havia rebut notificació prèvia d'aquesta sanció, per la qual cosa va presentar un recurs a l'Ajuntament de Barcelona al·legant aquest fet, a més d'altres qüestions de fons que va considerar.

Així mateix, afegia, la resolució municipal dictada al recurs desestimava les al·legacions adduïdes perquè no es tractava de motius de fons relatius a la legislació sobre trànsit. Per aquesta raó ens va adreçar la queixa fonamentant-se en aquest aspecte.

En ser admesa a tràmit la queixa, el Síndic demanà a l'Ajuntament de Barcelona que ens informés sobre aquest procediment sancionador.

L'Administració municipal comunicà que la infracció objecte del recurs va ser anul·lada a conseqüència d'haver-se detectat una errada en la pràctica de les notificacions en període voluntari. Així mateix, afegia, s'havia enviat una carta a l'interessat explicant aquesta circumstància.

Result, doncs, l'objecte de la queixa, vam comunicar a les parts afectades que donàvem per finalitzada la nostra intervenció.

Queixa núm.3124/97

Suggeriment a l'Ajuntament de Barcelona per tal que la notificació no causi indefensió als interessats

El senyor X. s'adreçà a aquesta Institució manifestant la indefensió que li causava el fet d'haver rebut una notificació de provisió de constrenyiment per una presumpta infracció de trànsit. Aquesta notificació era la primera notícia que tenia sobre l'esmentada infracció comesa. Alhora ens indicava que a la Unitat de Disciplina Viària de l'Ajuntament de Barcelona el van informar que havien intentat efectuar la notificació en el seu domicili en dues ocasions i, havent estat aquests intents infructuosos, la notificació es produí mitjançant edicte en el Butlletí Oficial de la Província. En conseqüència, el promotor considerava que el fet de no estar en el seu domicili des de les 8 hores del matí fins a les 8 hores del vespre li causava indefensió.

El Síndic considerarà que l'actuació de l'Administració en efectuar la notificació edictal, després d'haver intentat sense èxit la notificació en el domicili, havia estat la correcta, ja que s'havia seguit el procediment específicament previst per a aquests casos a l'article 59.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i a l'article 11 del Real Decret 320/1994, de 25 de febrer.

Tanmateix, amb l'objecte d'aconseguir la màxima garantia per als administrats desconexors, en la majoria dels casos, de les notificacions que s'efectuen per via edictal, el Síndic suggerí a l'Ajuntament la possibilitat de deixar una comunicació a la bústia dels denunciats indicativa del fet d'haver intentat la notificació i, en no haver ningú en el domicili, que aquesta es faria mitjançant edictes. D'aquesta manera, els denunciats absents dels seu domicili serien coneixedors de l'existència d'un procediment sancionador incoat contra ells, i disposarien de més mitjans per consultar a l'Administració les causes generadores del procediment iniciat.

Finalment, el Síndic sol·licità a l'Ajuntament que l'informés del determini adoptat en relació amb aquesta mesura addicional proposada.

En el moment de finalitzar la redacció del present informe no s'ha rebut resposta de l'Ajuntament en relació amb el suggeriment formulat.

Queixa núm.3337/96

Pagament d'ajuts per a intercanvis dins el Programa Sòcrates

A finals de l'any 1996, s'adreçà al Síndic de Greuges un catedràtic d'un institut d'ensenyament secundari per denunciar el retard en la tramitació de tres ajuts per a intercanvis escolar, per al desenvolupament de projectes educatius conjunts dins el Programa Sòcrates «Lingua Acció». Després d'un any d'haver estat aprovats els ajuts i d'haver fet les activitats programades, el Departament d'Ensenyament va informar l'autor de la queixa que encara no sabia quan es podria efectuar el pagament.

Els esmentats ajuts, aprovats amb data 12 de gener de 1996 i publicats al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya el 25 de gener del mateix any, es destinaren a subvencionar dos intercanvis escolars amb escoles de Grècia i de Bèlgica.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informació al Departament d'Ensenyament sobre les causes del retard en el pagament dels ajuts.

El Departament va informar que el mes de gener de 1997 s'havia efectuat l'ingrés pel 70% de l'import dels ajuts, i que el 30% restant es faria efectiu en els mesos següents.

Queixa núm.2230/97

Retard en la tramitació d'ajuts

Diverses associacions s'adreçaren al Síndic de Greuges per denunciar l'endarreriment del Govern de la Generalitat en el pagament de les subvencions en matèria de

consum. Segons els autors de la queixa, les subvencions atorgades l'any 1996 encara no havien estat trameses pel Departament d'Indústria, Comerç i Turisme al Departament d'Economia i Finances per ser abonades.

També s'indicà que, malgrat que el Parlament de Catalunya en el pressupost del Departament havia aprovat una partida de 40 milions destinats a subvencionar entitats sense afany de lucre, van ser informats que no es podrien concedir subvencions per imports superiors a 20 milions de pessetes.

El Síndic de Greuges va adreçar-se al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme atès que va entendre que, com que l'ajut no tenia un número d'índex fixat, la manca de pagament no podia atribuir-se a problemes de tresoreria del Departament d'Economia i Finances.

Pel que fa als ajuts atorgats durant l'any 1996, el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme comunicà que el dia 27 de desembre de 1996 va ser ingressat en els respectius comptes corrents dels beneficiaris un import corresponent al pagament del 50% de la subvenció que els corresponia.

Pel que fa a l'endarreriment de la tramitació del pagament de la quantitat pendent, el Departament l'atribuí al fet que la Intervenció Delegada del Departament va posar objeccions als justificants presentats per algunes associacions, de manera que la tramitació es va veure ajornada fins que es van completar tots els expedients i es van poder trametre al Departament d'Economia i Finances, el mes de setembre.

El Síndic de Greuges ja ha tingut ocasió de pronunciar-se en relació amb la problemàtica que comporta el retard de la Generalitat en el pagament d'obligacions econòmiques –concretament en l'Informe al Parlament de l'any 1996, fet que provoca greus perjudicis als destinataris de les subvencions, ja que els genera unes expectatives d'ingrés monetari que, si no se satisfan en el termini previst, obliguen a unes despeses financeres imprevistes (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153, de 21 de març, pàg.11628 a 11631).

Pel que fa a la segona qüestió plantejada en l'escrit de queixa, relativa a la minoració en la partida pressupostària d'aquell exercici destinada a «Subvencionar entitats sense ànim de lucre (associacions de consumidors)», que segons afirmaren els interessats era de 40 milions de pessetes i ara es veu limitada a 20 milions per l'Ordre de 17 de juliol de 1997, per la qual es publiquen les partides pressupostàries i els imports de les normatives de subvencions en matèria de defensa dels consumidors i dels usuaris, cal precisar els següents punts:

1. L'article 12 de la Llei 19/1996, de 27 de desembre, de Pressupostos de la Generalitat de Catalunya, estableix que les convocatòries de les subvencions han d'indicar l'aplicació pressupostària a la qual s'han d'imputar i la quantitat màxima destinada, fent la reserva de crèdit corresponent. En compliment d'aquest precepte es dicta l'Ordre de 17 de juliol de 1997, que deixa fixada com a quantitat de 20 milions de pessetes com a màxim destinat a subvencions, de manera que és des d'aquest moment que es concreta la quantia destinada a aquesta activitat de foment.

21512

2. El pressupost, en relació amb les despeses, és l'acte legislatiu mitjançant el qual s'autoritza la quantitat de despesa que com a màxim l'Administració de la Generalitat pot realitzar en un període de temps determinat. L'article 35.2n de la Llei de Finances Públiques de Catalunya estableix, segons aquest principi: «Els crèdits consignats als estats de despesa del pressupost tenen un abast limitatiu i, en conseqüència, no es podran adquirir compromisos en quantia superior a llurs imports».

En conseqüència, l'ordre esmentada del Conseller d'Indústria, Comerç i Turisme constitueix un acte d'execució del pressupost, mitjançant el qual s'acorda la realització d'una despesa a càrrec d'un crèdit pressupostari determinat. Malgrat que aquest acte s'ajusta a la legalitat, pot comportar que, per un acte d'execució del pressupost, pel qual s'autoritza una quantitat molt menor de despesa per a subvencions, es produeixi una desnaturalització de les consignacions pressupostàries destinades a l'activitat de foment de l'Administració i que les expectatives creades a les diferents organitzacions beneficiàries de les subvencions es vegin, en part, frustrades.

En aquest sentit, el Síndic de Greuges es va adreçar al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme suggerint-li d'atendre les seves obligacions econòmiques dintre del termini que té per fer-ho i li va remarcar el fet que la morositat en el pagament de les subvencions comporta un perjudici especialment greu quan en són destinatàries les entitats sense afany de lucre que presten serveis de caràcter social en sentit ampli, de caràcter subsidiari al que les administracions s'han compromès a oferir.

Així mateix, es va demanar informació sobre els motius concrets del retard en el pagament de la subvenció als autors de la queixa, ja que, l'informe de la Generalitat no justificava que aquests sol·licitants de la subvenció haguessin de completar els justificants. En el moment de finalitzar la redacció d'aquesta Informe, s'està pendent de rebre l'esmentada informació addicional.

3. CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA I EXPROPIACIÓ

Ningú no serà privat arbitràriament de la seva propietat

Article 17.2 de la Declaració Universal de Drets Humans

Sota la denominació de «contractació administrativa» s'engloben les actuacions del Síndic de Greuges que fan referència, principalment, a queixes presentades pels ciutadans en relació amb els contractes atorgats amb els diferents departaments i organismes de la Generalitat i amb els ens locals de Catalunya (contractes d'obres, de gestió de serveis públics, de subministrament, etc.) i amb les concessions de domini públic (mercats, cementiris, ús de platges, etc.). Es tracta de qüestions que, en general, pressuposen l'existència d'una relació bilateral entre l'Administració i l'administrat.

Respecte a aquest apartat de la secció d'Administració General, ens referim als criteris adoptats en l'adjudicació de concessions de temporada en les platges (vegeu queixa núm. 1734/94); la divergència de criteris en la interpretació d'un contracte de servei de neteja d'un hospital (vegeu queixa núm. 1612/95); la intervenció arbitral en el conflicte plantejat entre diverses administracions i l'empresa titular d'un abocador de residus sòlids urbans (vegeu Actuació d'Ofici núm. 3106/97); la disconformitat respecte a la declaració de caducitat d'una concessió funerària a perpetuïtat per manca del cànon de conservació (vegeu queixa núm. 2465/95) i el llarg retard a retornar els avals prestats per un contractista (vegeu queixa núm. 816/97).

Cal destacar, en l'assumpte relacionat amb les concessions de temporada a les platges de Salou, que un dels criteris per adjudicar contractes sigui considerar un mèrit la circumstància d'acreditar més de tres anys d'empadronament al municipi, circumstància que el Síndic de Greuges considera que constitueix una evident discriminació. En un moment en què ha quedat plenament consagrada la lliure circulació de persones –i de treballadors– dins l'àmbit de la Unió Europea, que comporta l'abolició de tota discriminació per raó de nacionalitat quant a l'ocupació i la igualtat de tractament entre els treballadors propis i els de la resta dels estats membres, no sembla adequat que es consideri un mèrit l'empadronament en un determinat municipi.

En les queixes referides a procediments expropiatoris, tramitats tant per la Generalitat com pels ens locals de Catalunya, els motius que més normalment les justifiquen, com s'ha esdevingut en anys anteriors, és la paralització de la tramitació de l'expedient per l'Administració actuant (vegeu queixa núm. 2290/97) i el retard en el pagament de l'apreupament ja definitivament fixat, motiu habitual de moltes queixes que han provocat diverses intervencions del Síndic de Greuges, que considerem innecessari destacar específicament.

Mencionem, per altra banda, com a temes no tan corrents en el camp de les expropiacions forçoses, la disconformitat amb determinada interpretació de l'article 103 –iniciativa particular o iniciativa municipal en un expedient d'apreupament– de la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, aprovat per Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol (vegeu queixa núm. 1184/95); els problemes ocasionats a un ciutadà en haver-se deixat sense accés la part no expropiada d'una finca (vegeu queixa núm. 2974/96) i la queixa d'una ciutadana que es lamentava de la manca de consideració patida en determinades actuacions expropiatòries (vegeu queixa núm. 373/97).

Queixa núm. 1734/94

El criteri d'antiguitat per concedir llicències provisionals d'ús de platges

Un ciutadà de Salou, a qui l'Ajuntament de l'esmentada població havia denegat una sol·licitud de llicència per instal·lar un quiosc a la platja, indicant-li que l'únic criteri que aplicava en la concessió de llicències era el d'antiguitat en el servei, va plantejar l'oportuna queixa al Síndic de Greuges.

Demanada pel Síndic la corresponent informació, l'Alcalde de Salou li va confirmar el criteri municipal esmentat, tot indicant que s'havia aprovat un nou projecte de plec de condicions jurídicoadministratives per regir aquests concursos d'adjudicació de concessions de temporada.

Quan el Síndic va disposar d'aquest projecte de plec de condicions, va constatar que dos dels criteris decisius per decidir l'adjudicació del contracte eren l'antiguitat, d'acord amb anteriors concessions ja extingides, i la circumstància de l'empadronament del sol·licitant al mateix municipi.

Respecte al criteri d'antiguitat, el Síndic va recordar a l'Alcalde de Salou que l'article 233 del Reglament d'Obres, Activitats i Serveis dels Ens Locals, aprovat per Decret 179/1995, de 13 de juny, disposa la nullitat de les clàusules que confereixen al gestor un dret de preferència per prestar el servei després de l'extinció del contracte, indicant-li que la circumstància d'antiguitat podria considerar-se, com a màxim, un argument demostratiu de l'experiència dels possibles licitadors, experiència demostrable de moltes diferents maneres, no necessàriament lligades amb l'objecte directe de la concessió. I aquesta experiència hauria de ser, simplement, un criteri de selecció qualitativa i mai un criteri d'adjudicació.

Respecte a la circumstància de l'empadronament com a mèrit a tenir en compte en l'adjudicació del concurs, el Síndic va manifestar a l'Alcalde que significava un cas clar de la discriminació prohibida per l'article 14 de la Constitució, ja que aquesta diferenciació de tractament entre empadronats i no empadronats no té cap mena de justificació des del punt de vista de l'objecte del concurs.

En conclusió, el Síndic va recomanar a l'Alcalde de Salou que es suprimissin aquests criteris de selecció d'adjudicataris.

L'Alcalde de Salou va respondre manifestant que tindria en compte les esmentades recomanacions quan s'aprovés definitivament el Pla d'Ordenació de les platges i resultés d'aplicació el referit Plec de Condicions,

Ateses aquestes manifestacions, el Síndic s'ha dirigit novament a l'Alcalde de Salou indicant-li que, tenint en compte que les condicions actuals d'adjudicació es basen únicament en criteris d'antiguitat, les recomanacions acceptades per a un futur s'haurien ja de tenir en compte des d'ara, suprimint aquest criteri únic d'antiguitat abans de l'aprovació definitiva del Plec de Condicions en tràmit.

No s'ha rebut encara la contesta municipal corresponent.

Queixa núm. 1612/95

Diferències de criteri en la interpretació d'un contracte de serveis

L'Institut Català de la Salut (ICS) va adjudicar el servei de neteja de l'Hospital Josep Trueta, de Girona, a una

determinada societat. La clàusula número 6 del Plec de Clàusules Administratives preveia textualment que «la revisió de preus no és aplicable durant la vigència del contracte. Les possibles pròrrogues del contracte podran contemplar una revisió del preu del mateix... prenent com a base de càlcul l'augment o disminució de l'Índex de Preus al Consum de l'Estat de l'any anterior. No obstant l'establert a l'apartat anterior i com a única excepció cabrà revisió de preus en els supòsits que existeixi un Conveni Laboral que reguli les relacions entre el personal i l'empresa de serveis i que impliqui una revisió de preus per puja de salaris.»

Quan s'havia prorrogat ja el contracte inicial, la societat concessionària, d'acord amb el contingut de la clàusula transcrita, va sol·licitar a l'ICS l'aplicació de determinats augmentos en les quantitats convingudes tant en el contracte inicial com en la seva pròrroga, d'acord amb els augmentos salarials establerts pel Conveni Collectiu del sector de la neteja de Girona.

No havent arribat a un acord entre les parts, la societat va plantejar queixa davant el Síndic de Greuges, el qual sol·licità la corresponent informació. El Conseller de Sanitat i Seguretat Social va trametre al Síndic un informe sobre la qüestió, emès per l'assessoria jurídica de l'ICS, la conclusió del qual era que, d'acord amb la clàusula 6, només era possible revisar el preu del contracte en els períodes de pròrroga, però mai durant el període de vigència inicial.

En exposar el Síndic que, d'acord amb una simple interpretació literal de la clàusula, ja quedava clara la justificació d'un augment del preu del contracte inicial en proporció als augmentos salarials, en haver-se previst expressament com a causa excepcional de revisió i insistint l'Assessoria Jurídica de l'Institut Català de la Salut en la seva pròpia interpretació, el Conseller va demanar un nou informe a l'assessoria jurídica del seu Departament. En aquest nou informe ja s'acceptava, finalment, que, d'acord amb la repetida clàusula 6, «es permet la revisió del preu del contracte durant la seva vigència si existeix una puja de salaris en virtut d'un conveni laboral». En aquest informe, però, no s'acceptava la pretensió de la concessionària, consistent en el fet que l'augment del preu del contracte fos percentualment igual a l'augment salarial derivat del conveni col·lectiu, amb l'argument que l'esmentada clàusula sisena «no recull l'obligació que l'òrgan contractant assumeixi íntegrament el contingut del conveni col·lectiu» i es defensava, doncs, un augment del preu del contracte inferior a l'augment salarial del Conveni.

Malgrat que el Síndic va defensar el punt de vista de la societat concessionària, indicant que aquella actuació podia representar una vulneració de l'article 1256 del Codi Civil, en deixar el compliment del contracte a l'arbitri d'un dels contractants, el Departament de Sanitat i Seguretat Social va mantenir la seva actitud i el Síndic va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte, tot fent constar la seva discrepància en aquest punt concret de la qüestió.

21514

Actuació d'Ofici núm.3106/97

Intervenció del Síndic de Greuges en el conflicte plantejat entre el Consell Comarcal del Vallès Occidental i l'Ajuntament de Sabadell, per una part, i l'empresa titular de l'abocador de deixalles de Coll Cardús, de Vacarisses, per l'altra

Des de l'any 1977 els ajuntaments de Sabadell i Terrassa, primer, i, més tard, els de la resta del Vallès Occidental iniciaren l'abocament de deixalles urbanes en la zona coneguda per Coll Cardús, situada al municipi de Vacarisses.

L'any 1984 es va fer càrrec de la gestió de l'esmentat abocador, situat en terrenys privats, l'empresa Tratesa. Des d'aquell moment hi ha hagut diversos conflictes entre l'empresa gestora de l'abocador i els municipis usuaris del servei, per la determinació del preu a satisfer, definit per pessetes/tona abocada i per la fixació del termini de la prestació.

Com a resultat dels esmentats conflictes, l'any 1986 el Departament de Governació de la Generalitat de Catalunya dictà un laude arbitral pel qual s'establí un preu/tona abocada a Coll Cardús i una fórmula polinòmica que permetia les futures actualitzacions de la tarifa del servei. El 27 de juliol de 1987 se signà un conveni entre Tratesa i el mateix Departament de Governació que va ser ratificat per acord del Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya del dia 3 de desembre del mateix any. Per aquest conveni es regulaven, en part, les relacions entre Tratesa i les diferents administracions públiques a les quals pogués prestar servei i s'acceptava el sistema de càlcul del preu a aplicar.

L'any 1996 es va reproduir el conflicte quan Tratesa va sol·licitar una adequació del preu/tona fora dels paràmetres fixats per la fórmula polinòmica, que la mateixa empresa va considerar que no podia reflectir les inversions extraordinàries fetes a l'abocador. Aquest fet originà una sèrie de negociacions entre les parts implicades, amb participació de la Junta de Residus, adscrita al Departament de Medi Ambient, que culminà en el trencament de les converses mitjançant una notificació escrita dirigida per Tratesa als municipis afectats fixant unilateralment un nou preu del servei, la qual cosa afectava especialment l'Ajuntament de Sabadell, ja que s'impedí l'accés a l'abocador dels camions que transportaven les deixalles de l'esmentat municipi argumentant la manca de contracte vigent entre aquest i Tratesa. Aquest darrer fet motivà la intervenció del Conseller de Medi Ambient, dels jutjats de Terrassa i del Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, per obligar l'empresa a permetre l'abocament de les deixalles del municipi de Sabadell.

El 17 d'octubre de 1997, les parts en conflicte acordaren sol·licitar un dictamen arbitral al Síndic sobre el aspectes següents:

- 1r) Sobre la vigència del conveni de data 27 de juliol de 1987 signat entre Tratesa i la Generalitat de Catalunya.
- 2n) La durada dels efectes del conveni de l'esmentat conveni.
- 3r) El preu de la prestació.

El 17 de novembre de 1997, el Síndic va acceptar la petició formulada per l'empresa Tratesa, l'Ajuntament de Sabadell i el Consell Comarcal del Vallès Occidental, amb la conformitat de la Junta de Residus, d'emetre un dictamen arbitral d'equitat, de compliment obligatori, en relació amb les qüestions formulades.

Com va assenyalar el Síndic quan va acceptar la petició formulada, la previsió normativa de la intervenció es troba en allò que disposen l'article 28.1 de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges, que l'habilita a proposar a les administracions públiques, en el marc de la legislació vigent, fórmules de conciliació o d'acord que facilitin una resolució positiva i ràpida de les queixes, i l'article 88 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, que regula la finalització convencional dels procediments dins del respecte a l'ordenament jurídic.

En conseqüència, la presa de posició demanada al Síndic és, en paraules d'aquest quan la va emetre, una proposta adreçada a les parts en conflicte i a la Junta de Residus, que aquestes, lliurement, s'han obligat a acceptar i no és un laude arbitral dels previstos en la Llei 36/1988, de 5 de desembre, d'Arbitratge.

Dins del termini que es va establir, es van rebre les manifestacions expressives i per escrit de les parts, com també de la Junta de Residus, conforme s'acceptava que la presa de posició del Síndic fos en termes d'equitat, en el termini d'un mes i d'acord amb el procediment establert. També dins de termini es van rebre les alegacions efectuades per les parts.

Estudiada la documentació presentada per les parts i per la Junta de Residus, el Síndic elaborà el dictamen demanat, que va ser notificat als interessats el dia 19 de desembre.

En síntesi, el dictamen recull l'origen de les relacions jurídiques entre les administracions públiques i Tratesa i les enquadra en una de les figures jurídiques contractuals per determinar quins són els seus efectes i les recíproques relacions de drets i deures que es donen entre les parts en conflicte. Aquest treball es va veure dificultat per la pràctica inexistència de documentació escrita que regulés, el marc d'actuació i d'obligació de les parts. La minsa documentació existent va portar a una de les parts a sostenir la manca de relació contractual o, en qualsevol cas, que aquesta era de naturalesa privada.

Va ser, doncs, clau en l'elaboració i conclusions del dictamen arbitral determinar que ens trobem davant d'unes relacions contractuals de naturalesa jurídic-administrativa. Efectivament, l'activitat de recollida i disposició de residus és una activitat d'interès i servei públic de prestació obligatòria, atribuïda a l'Administració local quant a la recollida dels residus sòlids urbans, i a la Generalitat de Catalunya quant als residus sòlids industrials, tal com determinen els articles 22 i 24 de la Llei 6/1993, de 15 de juliol, Reguladora dels Residus i els articles 26.a i 136 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases del Règim Local.

La Llei de Contractes de 8 d'abril de 1965, aprovada per Decret 923/1965, el seu Reglament, de 25 de novembre de 1975, i el Reglament de Contractació de les Corporacions Locals, de 9 de gener de 1953, normativa vigent en el moment de signar el conveni, el 1987, regulen els contractes que impliquen la gestió de serveis públics.

Amb independència de la formalització, escrita o no, de les relacions entre Tratesa i les entitats clients del seu servei, hi són presents les notes característiques de tota relació contractual, és a dir: consentiment, causa i preu, que defineixen les relacions contractals, segons la teoria general del dret, l'article 1261 del Codi Civil i reiterada jurisprudència.

Quant al requisit de documentació del contracte, l'article 48 del Reglament de contractes de les corporacions locals estableix igualment que: «serà preceptiva la formalització escrita del contracte, però la falta d'aquest requisit no afectarà la validesa de l'obligació».

En el cas de concessions «*de facto*» existents entre una Administració pública i un particular, la jurisprudència del Tribunal Suprem, tot i que és diversa, els reconeix naturalesa administrativa quan es tracta d'un objecte vinculat a la prestació d'un servei públic i les parts han acceptat pacíficament la prestació de l'objecte contractual i el seu pagament. A més, el principi de l'equitat davant d'una nullitat absoluta, per manca de forma, hauria de moderar uns eventuals efectes anuladors de relació jurídica.

Determinada la naturalesa jurídica de les relacions entre les parts en conflicte, el Síndic, en el seu informe, va voler deixar constància de la radical contraposició de les posicions adoptades per les parts en el seus escrits d'allegacions dirigits al Síndic, que anaven des de negar que s'hagués produït un increment de costos per causes sobrevingudes, com fan les administracions part en el conflicte, fins a fixar un cost per al 1997 de 3852 ptes/tona, com fa Tratesa, la qual cosa equival a un increment de 2759 ptes/tona en relació amb el preu pagat al 1996, això és, aproximadament, un 352%. Aquest fet confirma la necessitat d'elaborar un estudi econòmic, per tal d'aconseguir fixar un cost aproximat de la gestió de la tona de RSU dipositada i tractada a Coll Cardús, que confirmi, matisi o desmenteixi les posicions de les parts.

El fet que el dictamen que havia compromès el Síndic fos en termes d'equitat, entesa com a adaptació de la norma jurídica al cas concret per evitar una interpretació rígida dels preceptes legals, la qual cosa permet una certa flexibilitat en el determini, no era suficient per salvar l'abisme de les divergències entre les parts i prescindir de la necessitat d'un estudi econòmic.

Aquest estudi requereix uns recursos tècnics de què aquesta Institució no disposa i, alhora, una inversió en temps previsiblement superior a la fixada per emetre el dictamen. És cert, que es podrien utilitzar recursos externs a la Institució, que proporcionessin valoracions pericials sobre les quals fonamentar un determini, però es va entendre que aquest mètode de treballar desnaturalitzaria, en part, si més no, la resposta que s'ha pretès del Síndic de Greuges.

Un estudi econòmic que pretengués resoldre la controvèrsia, no pas provisionalment o transitòriament, hauria d'analitzar els elements que componen l'estructura tarifària, és a dir, caldria determinar si s'ha de considerar o no, i en quines quanties, un fons de regeneració, quines són les inversions, previ dictamen de l'autoritat mediambiental, que cal considerar en un fons d'amortització i els terminis d'aquesta, etc.

Per tot això, el Síndic va entendre que la determinació del preu del tractament per tona de residu sòlid urbà – RSU – dipositada a Coll Cardús, s'hauria de diferir fins a tenir un estudi de les característiques assenyalades.

Com a resultat d'aquestes i altres consideracions, el Síndic formulà les següents conclusions:

1a. Sobre la vigència del conveni de data 27 de juliol de 1987 aprovat pel Govern en data 3 de desembre de 1987, entre la Generalitat de Catalunya i l'empresa Tratesa.

a) El Conveni entre la Generalitat de Catalunya i l'empresa Tratesa, de data 27 de juliol de 1987, aprovat pel Govern en data 3 de desembre de 1987, és vigent.

b) Entre Tratesa, d'una banda, i els ajuntaments de Sabadell, Terrassa i la resta de municipis del Vallès Occidental, de l'altra, respectivament, existeixen uns contractes administratius «*de facto*» d'arrendament de serveis, forma de gestió prevista en el Reglament de Serveis de les Corporacions Locals, de 17 de juny de 1955, subsistent avui d'acord amb el Reglament d'Obres, Activitats i Serveis dels ens locals, de 13 de juny de 1995, per la prestació del servei de tractament de residus sòlids urbans.

c) La relació jurídica indicada en la lletra anterior implica diferents conseqüències per a Tratesa, gestor autoritzat i arrendador del servei, titular d'unes instal·lacions que no han de revertir a les administracions, d'una banda, i els ajuntaments del Vallès Occidental, de l'altra, entre les quals es destaquen:

1r) El deure de les administracions d'exigir, i correlativament de Tratesa de mantenir, la continuïtat i la regularitat en la prestació del servei, com a condició intrínseca i essencial dels serveis públics.

2n) El deure de les administracions de mantenir l'equilibri financer de la prestació del servei, i el correlatiu dret de Tratesa d'exigir-lo.

3r) El sotmetiment al sistema de recursos administratius i a la jurisdicció contenciosa administrativa de les discrepàncies que apareguin entre les parts.

4t) En el marc del procés contenciós administratiu Tratesa pot utilitzar la via de les mesures cautelars de naturalesa positiva, i és possible que oposi l'excepció a continuar la prestació del servei, davant la negativa de l'Administració a restablir l'equilibri financer si aquest s'hagués trencat. Els efectes d'aquesta excepció dependran de la resolució que adopti l'òrgan jurisdiccional.

2a. Sobre la durada dels efectes del conveni de 27 de juliol de 1987.

Les relacions contractals generades sota l'empara del conveni esmentat entre la Generalitat i Tratesa restaran

21516

resoltes automàticament el 3 de desembre de l'any 2002, sens perjudici de la possible pròrroga de sis mesos mentre no es formalitzen uns nous contractes de gestió dels serveis públics de tractament de residus sòlids urbans. Això amb independència d'una eventual pròrroga per fixar una durada proporcionada del contracte al termini de les amortitzacions derivades d'inversions, que hagin pogut trencar l'equilibri financer del servei.

3a. Sobre el preu de la prestació.

a) La fórmula polinòmica establerta en el laude de la Direcció General d'Administració Local de 21 de març de 1986, que s'incorporà al conveni de 27 de juliol de 1987, és eficaç en la mesura que no es produeixi una modificació substancial en l'estructura de costos del servei.

b) És un element fonamental a conèixer, mitjançant una presa de posició de l'Administració competent en matèria de residus –això és la Junta de Residus– si les noves inversions efectuades per Tratesa, és a dir les posteriors a 1986, són de caràcter imperatiu per al gestor del servei. Si és així, la fórmula no resultaria vàlida per regular els preus d'un servei que l'any 1986 es trobava infraestructuralment constituït d'una manera diferent d'aquella que ara pot ser preceptiva.

c) La companyia Tratesa no pot fer repercutir per la via de la tarifa les inversions i millores en la seva estructura, efectuades amb caràcter voluntari, és a dir, si no deriven imperativament de la normativa, sense pactar prèviament amb les entitats de les quals gestiona el servei.

d) Els termes en què es planteja el conflicte sotmès a consideració del Síndic, tal com s'han exposat en els escrits d'allegacions de les parts, no permeten una solució transaccional en relació amb el preu de la prestació, sinó que resulta necessari elaborar un estudi econòmic solvent dels costos.

e) L'estudi econòmic a elaborar abans de fixar un nou preu de la prestació hauria d'analitzar tots els elements que componen l'estructura de costos de producció del servei. En considerar les inversions de caràcter imperatiu referides al servei de residus urbans, caldria considerar-ne també el termini d'amortització.

De conformitat amb allò a què s'havien compromès, les parts van acatar la proposta formulada pel Síndic.

Queixa núm.2465/95

Declaració de caducitat de concessió funerària a perpetuïtat, per manca de pagament de la taxa de conservació

Una ciutadana barcelonina, en una de les seves periòdiques visites a un dels cementiris municipals, va trobar totalment buit i sense làpida el nínxol on reposaven, des de feia anys, les restes dels seus pares i altres familiars pròxims. Quan va demanar explicacions d'aquesta situació, de la qual no havia rebut cap mena de notificació, l'Institut Municipal de Serveis Funeraris li va

indicar que, d'acord amb les previsions de la corresponent ordenança, s'havia declarat la caducitat de la concessió, ja que la taxa de conservació feia més de vint anys que no es pagava. Respecte a la manca de notificacions prèvies, se li va manifestar que s'havien intentat, sense resultat positiu, en el domicili de què l'Institut tenia constància i que, per tant, s'havien publicat els edictes corresponents en el Butlletí Oficial de la Província i en dos diaris de la ciutat.

Plantejada aquesta qüestió, el Síndic de Greuges en va sol·licitar informació a l'Ajuntament de Barcelona, que va confirmar l'exposició de la interessada.

Ateses les circumstàncies, el Síndic va recordar a l'Alcalde de Barcelona que la concessió era a perpetuïtat; que l'Ordenança de Cementiris actualment vigent, de 29 d'octubre de 1985, es refereix únicament a concessions temporals i a concessions de lloguer i, per tant, l'article 66 invocat per declarar la caducitat només es refereix necessàriament a aquestes dues categories de concessió i no a les concessions a perpetuïtat; que la Disposició Transitòria de l'esmentada Ordenança estableix que es respectaran els drets adquirits abans de la publicació de la norma; que segons l'Ordenança anteriorment vigent, la manca de pagament del cànon o taxa de conservació no és causa de caducitat i que, de totes maneres, s'haurien d'haver recordat prèviament a la interessada els seus deures tributaris pendents, fent un esforç per localitzar el titular del dret funerari o els seus hereus, tractant-se com es tracta d'una matèria tan delicada i que afecta tan greument els sentiments dels afectats. L'exposició del Síndic acabava demanant a l'Alcalde de Barcelona el seu criteri respecte a tals consideracions.

La petició del Síndic a l'Alcalde va ser atesa pel Gerent de l'Institut Municipal de Serveis Funeraris, que en el seu informe afirmava que el pagament de la taxa de conservació és també obligatori per a les concessions a perpetuïtat i, per tant, la manca de pagament d'aquestes taxes és també causa de declaració de caducitat; que la immensa majoria de famílies compleixen les seves obligacions tributàries i tenen les seves sepultures en perfectes condicions de titularitat i que l'Ajuntament de Barcelona informa constantment el ciutadà de les obligacions d'efectuar les transmissions del dret funerari i de liquidar-ne anualment les taxes corresponents.

A la vista d'aquestes consideracions, el Síndic va recomanar a l'Alcalde de Barcelona que anul·lés la declaració de caducitat i s'iniciés d'ofici el corresponent procediment de responsabilitat patrimonial; que es modificés l'Ordenança de 29 d'octubre de 1985 exceptuant expressament –per a major claredat– les concessions a perpetuïtat de la referida causa de caducitat i que s'arbitressin procediments més eficaços per recordar als ciutadans els seus deures en aquesta matèria i per localitzar el domicili actual de les persones afectades per possibles declaracions de caducitat, a efectes de poder formalitzar notificacions personals positives.

No havent estat acceptades aquestes recomanacions, el Síndic va decidir arxivar l'expedient, tot fent constar expressament la seva discrepància amb el criteri municipal.

Queixa núm.816/97

Notable retard en retornar l'aval aportat per un contractista, per l'execució d'unes obres

El representant d'una empresa constructora va plantejar una queixa al Síndic de Greuges, indicant que havia presentat nombroses sol·licituds a l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès per tal que li retornés l'aval aportat l'any 1991, sense cap resultat positiu i sense que l'Ajuntament li comunicés cap possible irregularitat en les obres d'instal·lació d'enllumenat finalitzades el novembre de 1992.

Sol·licitada el juny de 1997 la corresponent informació, l'Ajuntament comunicà telefònicament al Síndic, que tenia en estudi l'assumpte, que l'empresa reclamant tenia tota la raó i que li donaria una resposta definitiva i satisfactòria dins del termini màxim de dos mesos.

Transcorregut aquest termini sense cap resposta municipal, el Síndic va reiterar la seva sol·licitud el dia 27 de novembre, dictant-se per l'Alcaldesa de l'esmentat Ajuntament, en data 3 de desembre, el corresponent Decret de devolució.

Queixa núm.2290/97

Paralització d'expedient expropiatori

Dos germans exposaren al Síndic de Greuges que el seu pare havia estat propietari d'una determinada finca en el terme municipal d'Esplugues de Llobregat i que l'Ajuntament de l'esmentada població, en sessió plenària del dia 19 de juny de 1976, havia acordat l'expropiació de la finca. A la mort del pare, sense haver arribat a un acord respecte a l'apreuament, l'Ajuntament havia procedit a l'ocupació dels terrenys, que destinà a via pública, sense cap altre tràmit expropiatori. Els interessats, adquirida per herència la propietat de la finca, s'havien dirigit a l'Ajuntament en nombroses ocasions a fi de regularitzar aquesta qüestió, sense cap resultat positiu.

Sol·licitada pel Síndic de Greuges, en data 9 d'octubre de 1997, la corresponent informació, l'Alcalde d'Esplugues de Llobregat va manifestar que els dies 2 i 28 del mes d'octubre s'havien tingut ja reunions amb els propietaris per intentar la determinació del preu just per mutu acord o, en cas negatiu, prosseguir la tramitació de l'expedient.

Atesa aquesta prossecució de l'actuació municipal –durant tant de temps paralitzada– el Síndic de Greuges va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

Queixa núm.1184/95

Paralització de procediment expropiatori, no justificada, per la invocació de l'article 103 del Text Refós aprovat per Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol

Un edifici destinat a habitatges i a local comercial, situat en el centre de la població de Sallent, va quedar

plenament afectat, a partir de l'aprovació definitiva de determinada revisió del Pla General d'Ordenació Urbana, per un projecte viari, segons acord de la Comissió d'Urbanisme de Barcelona del dia 11 de desembre de 1985. L'esmentat edifici va quedar des d'aquell moment subjecte a la corresponent expropiació municipal.

El dia 9 de desembre de 1993 –transcorreguts amb escreix els cinc anys previstos a l'article 103.1 del Text Refós dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, aprovat per Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, sense que s'hagués portat a efecte la corresponent expropiació–, el propietari d'aquest edifici va advertir l'Ajuntament de Sallent del seu propòsit d'iniciar l'expedient d'apreuament, d'acord amb les previsions de l'esmentada disposició legal, cas que transcorreguessin dos anys més de passivitat municipal.

L'Ajuntament de Sallent no va deixar transcórrer aquest període de dos anys i, previs els informes i valoracions corresponents, va comunicar a l'interessat el seu apreuament de la finca a expropiar –en data 21 d'abril de 1994–; aquest apreuament no va ser acceptat pel propietari de l'edifici, que en va presentar la seva pròpia valoració el dia 30 de maig de 1994. A partir d'aquest moment es va paralitzar l'actuació municipal en aquest assumpte, situació que justificà la presentació de la corresponent queixa davant el Síndic de Greuges, el dia 8 de juny de 1995.

Sol·licitada pel Síndic la corresponent informació, l'Ajuntament de Sallent va manifestar, en data 10 d'agost de 1995, que, atesa la disparitat entre el preu pretès per l'interessat i la valoració tècnica municipal, tenia la paraula el Jurat Provincial d'Expropiació, si el propietari ho demanava a tal organisme.

El Síndic, per escrit de 12 de setembre de 1995, va exposar a l'Alcalde de Sallent que, si l'Ajuntament havia atès l'advertiment del propietari afectat i havia iniciat les seves actuacions expropiatòries abans de transcórrer el termini legalment establert de dos anys, el tràmit de l'expropiació no quedava ja subjecte a les previsions de l'esmentat article 103 del Text Refós i s'havien d'aplicar, doncs, les normes de procediment establertes per la Llei d'Expropiació Forçosa; seria necessari, per tant, que fos l'Ajuntament qui, atesa la disparitat de criteris valoratius, trametés la peça d'apreuament al Jurat d'Expropiació.

Després d'un llarg silenci municipal –malgrat les nombroses reiteracions formulades– l'Alcalde de Sallent, en data 12 de maig de 1997, va indicar al Síndic que s'havien iniciat converses amb l'interessat per tal d'arribar a un mutu acord respecte al preu de l'expropiació i que, de totes maneres, havia donat les ordres oportunes per tal que l'expedient seguís el seu curs normal, d'acord amb les recomanacions del Síndic, si aquest acord no resultés possible.

Atesa aquesta actitud municipal, el Síndic de Greuges va donar per finalitzada la seva intervenció en aquesta qüestió, tot demanant a l'Alcalde de Sallent que el tingués informat de successives actuacions, fins a la definitiva solució de l'assumpte.

21518

Queixa núm.2974/96

Expropiació parcial d'una finca, amb pèrdua d'accés per la part no expropiada

Un ciutadà de Palamós va exposar al Síndic de Greuges que, a conseqüència de l'expropiació parcial d'una finca de què és propietari, efectuada pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya en execució d'un projecte de carretera Palamós-Calonge, havia denunciat a aquest Departament, des del moment de l'atorgament de l'acta prèvia a l'ocupació –el dia 13 de març de 1985– que la resta de la finca que no era objecte d'expropiació quedaria sense accés, tal com va ser. Finalitzades les obres, es van presentar diversos escrits sollicitant la restitució de l'accés, sense cap resultat positiu.

Sollicitada pel Síndic la corresponent informació, en data 19 de desembre de 1996 el Conseller de l'esmentat Departament va manifestar no tenir constància de cap escrit de l'interessat en relació amb l'accessibilitat a la resta de la finca. Tot seguit, el Síndic acredita al Departament, amb la documentació aportada per l'interessat, diverses actuacions formalitzades.

En un nou escrit, el Director General de Carreteres reconeixia l'existència d'una intervenció d'aquella Direcció General en la qüestió plantejada –escrit dirigit a l'interessat el dia 13 de març de 1991– i manifestava textualment, respecte a la part de finca no expropiada, que «a hores d'ara encara estem estudiant la millor manera de proveir-la d'accés i la disponibilitat necessària de terrenys». El Síndic de Greuges demanà al Conseller que s'adoptessin les corresponents mesures per solucionar definitivament aquest problema, que, des de feia tant de temps, ocasionava greus perjudicis a l'interessat.

El Conseller de Política Territorial i Obres Públiques, en nova comunicació del dia 22 de setembre de 1997, va manifestar al Síndic que ja s'havia redactat el projecte corresponent i que les obres es farien en el moment que hi hagués la disponibilitat dels terrenys necessaris, la qual cosa, en principi, es preveia de poder fer el mes de desembre de 1997.

Ateses aquestes manifestacions i tenint en compte la disposició positiva del Departament, el Síndic va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte, tot demanant al Conseller que el tingués informat de successives actuacions, fins a la definitiva solució de l'assumpte.

Queixa núm.373/97

Queixa pel tracte poc satisfactori rebut en la tramitació d'un expedient expropiatori

Una propietària de Sarroca de Lleida exposà al Síndic de Greuges el seu malestar per una actuació del Departament de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya. La promotora considerava arrogant l'actuació de l'Administració i també totalment desproveïda de les característiques de respecte i deferència exigides per la llei. Exposava, en efecte, que després de tramitar un expedient expropiatori, en el

qual s'havia arribat sense obstacles a un ple acord amb l'esmentat Departament, havia constatat que s'havia procedit també a l'ocupació d'uns altres terrenys, no previstos ni relacionats en l'expedient inicial. Havent demanat explicacions sobre aquesta actuació, realitzada sense cap mena de previ avís, se li va comunicar simplement l'existència d'una ampliació del projecte i va ser requerida, sense més tràmits, a formular una nova valoració dels nous terrenys afectats i, davant les seves protestes per aquest procediment irregular, no se li va formular cap mena de disculpa o de rectificació.

Demanada pel Síndic la corresponent informació, el Conseller de Política Territorial i Obres Públiques, en data 31 de juliol de 1997, va expressar, en nom del Departament, les excuses a la interessada en la mesura que hagués pogut apreciar una manca de consideració en aquesta actuació. També va comunicar que els serveis del Departament ja s'havien tornat a posar en contacte amb la interessada amb la finalitat de revisar conjuntament les dades i resoldre les possibles diferències.

Atesa aquesta resposta, el Síndic de Greuges va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest assumpte.

4. FUNCIO PÚBLICA

Tota persona té dret, en condicions d'igualtat, a accedir a les funcions públiques del seu país.

Article 21.2 de la Declaració Universal dels Drets Humans.

Com en informes anteriors, l'apartat relatiu a la Funció Pública es caracteritza per la diversitat de qüestions plantejades en les diferents queixes.

D'una banda, s'han plantejat queixes relatives als drets dels funcionaris públics; la normativa de la funció pública preveu un règim de drets dels funcionaris que n'inclou de contingut econòmic i altres que no tenen aquest contingut.

En relació amb els drets de contingut econòmic, hi ha dues queixes que el Síndic de Greuges vol destacar en aquest Informe, i totes dues plantegen antigues reclamacions que provoquen situacions de discriminació en els col·lectius afectats. La primera es refereix a la manca de reconeixement de les quantitats que corresponen a un col·lectiu de funcionaris que no van ser inclosos en el catàleg de llocs de treball l'any 1988, quantitats que finalment els han estat reconegudes pel departament competent (vegeu queixa núm. 2534/94).

També com a qüestió retributiva, si bé de caràcter més complex, ja que afectava el reconeixement de les funcions exercides pels funcionaris d'un cos, cal remarcar la reclamació formulada pels funcionaris monitors del servei d'extensió agrària, que presten servei com a funcionaris transferits a l'Administració de la Generalitat de Catalunya, la qual no els havia reconegut els drets derivats de la Llei 8/1981, de 21 d'abril, de mestres de

taller d'escoles de mestratge industrial. L'aplicació d'aquesta Llei implicaria reconèixer a aquest col·lectiu unes retribucions equivalents a les del grup B, mentre que actualment tenen atribuïdes les del grup inferior, el C. La Llei 17/1997, de 24 de desembre, de Mesures Administratives i d'Organització, ha esmenat aquest greuge. (vegeu queixa núm. 271/97).

A part les queixes relatives a drets econòmics, el dret de formació dels funcionaris públics ha estat també objecte de queixa quan l'Administració pública no ha facilitat als funcionaris la participació en cursos de formació relacionats amb el lloc de treball (vegeu queixa núm. 3/97).

Però no han estat objecte de queixa només els drets dels funcionaris, sinó que també els representants sindicals s'han adreçat al Síndic de Greuges denunciant la manca de resposta de l'Administració a les seves reclamacions o denunciant les dificultats d'accés a la informació necessària per l'exercici de les funcions sindicals (vegeu queixa núm. 2696/96).

A més de les queixes relatives als drets dels funcionaris, destaquen en aquesta àrea les relatives als procediments selectius. En relació amb els concursos, entre les queixes presentades es destaquen les referides a la manca de concreció, per part de l'òrgan qualificador, dels criteris de valoració dels mèrits fixats en les pròpies bases i la negació del dret dels concursants a accedir a la documentació presentada per altres aspirants, que ha servit de base per a la valoració dels mèrits (vegeu queixa núm. 1554/94).

En relació amb els procediments d'accés, el Síndic de Greuges ha de tornar a destacar, com ja va fer en l'Informe corresponent a l'any 1996 (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11634), les queixes presentades pels aspirants a accedir al cos de Mossos d'Esquadra que són declarats no aptes en les proves mèdiques i, quan sol·liciten saber-ne el motiu, el departament corresponent trameta la seva sol·licitud com a recurs, que sovint es desestima per no haver formulat cap alegació que pugui conduir el tribunal qualificador a modificar la seva valoració. La manca d'alegació, òbviament, és motivada pel desconeixement de la causa (vegeu queixa núm. 2712/97).

Aquest any també s'han adreçat al Síndic de Greuges participants en processos selectius per accedir a un lloc de treball en una empresa pública constituïda com a societat anònima. Els afectats entenen que en el procés selectiu es produïa una discriminació entre els candidats, ja que només els aspirants que ja abans prestaven servei a l'empresa tenien la possibilitat de formular reclamació contra la qualificació obtinguda (vegeu queixa núm. 1846/96).

Finalment, el Síndic de Greuges ha hagut de mediar en un conflicte entre un ajuntament i el funcionari que n'és secretari municipal. Les propostes formulades pel Síndic de Greuges van ser acceptades per totes dues parts, que desistiren, doncs, dels diversos conflictes que tenien interposats davant la jurisdicció contenciosa (vegeu queixa núm. 1405/97).

En matèria de funció pública. no podem ignorar les expectatives creades per l'avantprojecte de Llei reguladora de l'Estatut Bàsic de la Funció Pública. La Constitució Espanyola de 1978, a l'article 103, assenyalava els principis que han de regir l'actuació i organització de les administracions públiques i a l'apartat tercer es refereix a la funció pública. Aquests principis constitucionals van quedar parcialment recollits a la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública; però ja a l'exposició de motius de la Llei 30/1984, s'inclou la necessitat que el Govern elabori un projecte d'estatut de la funció pública que desplegui el que preveu l'article 149.1.18 de la Constitució Espanyola.

Aquest objectiu es pretén aconseguir amb la tramitació pel Govern de l'Estat d'un avantprojecte de llei reguladora de l'estatut bàsic de la funció pública. Aquest avantprojecte pot comportar, a més d'una nova definició de les bases, un canvi en el model vigent de la funció pública.

Caldrà, per tant esperar, el resultat de la tramitació, que sens dubte influirà en la definició de la funció pública.

Seguiment de la queixa núm. 2534/94 (pàgina 11635 del BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997)

Manca de respecte a una reclamació de quantitat derivada de la no-catalogació d'uns llocs de treball de funcionaris

Un col·lectiu de funcionaris procedent de l'Institut Català de Serveis Socials (ICASS), s'adreçaren al Síndic de Greuges perquè no havia estat atesa la seva reclamació de quantitat per les diferències econòmiques entre les retribucions realment percebudes des de l'aprovació del catàleg de llocs de treball de la Generalitat de Catalunya l'any 1988 i l'1 de juny del mateix any, data en què passen a prestar els seus serveis a l'Institut Català de la Salut (ICS).

El primer catàleg de llocs de treball de personal funcionari de l'ICASS va ser publicat en el *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (DOGC) núm. 1023, de data 27 de juliol de 1988 produint efectes des de l'1 de gener de 1988. Aquest catàleg de llocs no incloïa el personal funcionari adscrit a centres, les places funcionaries dels quals en aquella època eren a laboritzar.

Vista la necessitat de catalogar tots els llocs de treball del personal funcionari es va iniciar el procés de catalogació dels funcionaris adscrits a centres i que no havien estat recollits en el catàleg inicial. Tanmateix hi havia un col·lectiu de personal funcionari procedent de l'Administració Institucional de la Sanitat Nacional (AISN) que en el moment de procedir-se a la seva catalogació ja no prestaven serveis a l'ICASS a l'acollir-se, d'acord amb el Decret 303/1987, de 4 d'agost, a prestar els seus serveis a l'ICS.

El catàleg de llocs que fou publicat en el DOGC núm. 1226 de 4 de desembre de 1989 no incloïa els funcionaris que s'havien adscrit a l'ICS ja que no estaven prestant els seus serveis a l'ICASS, i els seus llocs de treball, d'acord amb les instruccions del Conseller de Sanitat i Seguretat Social, s'havien laboritzat.

21520

El Síndic de Greuges va suggerir al Departament de Benestar Social que s'adoptessin les mesures oportunes per tal que els funcionaris que en el seu moment van presentar la reclamació, a la qual no s'havia donat resposta expressa, poguessin percebre les quantitats que els correspondria si el seu lloc de treball hagués estat inclòs en el catàleg.

Entenia el Síndic de Greuges que l'adscripció dels funcionaris al Departament de Sanitat i Seguretat Social durant el període en què es retrotrauen els efectes econòmics del catàleg no pot comportar per als funcionaris afectats la pèrdua del dret a percebre les retribucions, inclosos els endarreriments, que els hi haurien correspost si el procés de readscripció s'hagués efectuat abans o després de la data en la que s'aprovà el catàleg de llocs de treball de la Generalitat de Catalunya.

El Departament de Benestar Social s'adreçà al Síndic de Greuges el mes de gener de 1997, entenent que una resposta actual a la reclamació dels funcionaris seria extemporània i que no hi havia cobertura jurídica per al possible pagament atès que els llocs de treball no van ser inclosos en el seu moment en el catàleg.

El Síndic va haver de recordar al Departament de Benestar Social que el silenci administratiu es configura en el nostre ordenament jurídic com una garantia per l'administrat perquè pugui reaccionar davant de la inactivitat de l'Administració, però en cap cas pot ser, com ara ha estat, un instrument en mans de l'Administració per eximir-se de donar una resposta expressa a l'autor de la reclamació.

També se'ns indicava en l'informe del Departament que no podien atendre el nostre suggeriment per manca de cobertura jurídica. El Síndic discrepava d'aquesta opinió perquè entenia que la manca d'inclusió dels llocs de treball en el catàleg és un error només imputable al vostre Departament, i a més, es disposava d'un informe de la Direcció General de Funció Pública emès l'any 1991 en el qual s'assenyalava la conveniència d'atendre la reclamació i es recomanava fixar uns complements de destinació equiparats a altres llocs amb característiques similars que apareixien en el catàleg de llocs de treball de l'ICASS.

Per tots aquests motius el Síndic de Greuges no podia valorar positivament l'actuació del Departament en aquest cas i en conseqüència entenia que no s'havia acceptat el suggeriment.

Finalment el 7 de març de 1997, el Departament de Benestar Social comunicà que s'havia reconsiderat la decisió inicial i es procedia a atendre la reclamació.

Queixa núm.271/97

Recomanació al Departament de Presidència sobre la situació laboral dels monitors del Servei d'Extensió Agrària

Un col·lectiu de treballadors del Servei d'Extensió Agrària que van ser transferits de l'Administració de l'Estat al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (DARP) s'adreçaren al Síndic de Greuges per tal que

els fossin reconeguts els drets que deriven de la Llei 8/1981, de 21 d'abril, de Mestres de Taller d'Escoles de Mestratge Industrial. Aquesta Llei atribuïa als mestres de taller un índex de proporcionalitat i un coeficient que corresponia al grup B de funcionaris, i preveia d'aplicar-lo a tots els funcionaris del grup C que reunissin similars requisits quant a funció docent i titulació

En desenvolupament d'aquesta Llei s'aprovaren els Reials Decrets 1746/81 i 972/83, en els quals, però, no es preveu l'equiparació de l'Escala de Monitors.

El Reial Decret 1953/82, de 30 de juliol, que regula l'Escala de Monitors d'Extensió Agrària, preveu com a titulació d'accés la Formació Professional (FP) de 2n grau, amb la qual cosa es produiria l'equiparació en la titulació d'accés a què fa referència la Llei 8/1981.

D'altra banda la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures de reforma de la Funció Pública, preveu una divisió de la Funció Pública en grups en funció de la titulació d'accés a cadascun dels cossos. L'aprovació d'aquesta Llei és un dels arguments adduïts per l'Administració per no accedir a l'aplicació de la Llei 8/1981, entenent que aquest règim específic no tan sols quedaria derogat per aquesta Llei, sinó que es faria inviable a partir dels principis bàsics establerts que s'hi estableixen.

Aquesta posició és incompatible amb la Llei 50/1984, de 30 de desembre, que a l'article 11.2 integra el coeficient en el grup B, malgrat que la titulació d'accés és la que correspon al grup C.

Els Monitors d'Extensió Agrària transferits al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca van sol·licitar al Departament i al Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació l'aplicació de la Llei 8/1981, però no en rebren resposta, abans de l'aprovació de la Llei 30/1984; en molts casos, però, no disposaven de documentació acreditativa de la presentació de la sol·licitud (actualment, després d'haver demanat còpia a l'Administració, ja disposen de la documentació acreditativa).

Davant el silenci de l'Administració, van presentar recurs contenciós davant l'Audiència Territorial de Barcelona (sentència 1085/88, de 28 de novembre). Aquesta sentència resol que no tenen dret que se'ls apliqui el que preveu la Llei 8/1981, atès que les sol·licituds són posteriors a l'entrada en vigor de la Llei 30/1984. Aquesta sentència va ser objecte de recurs davant el Tribunal Suprem, que, estimant correctes els arguments de la sentència de l'Audiència Territorial de Barcelona, considera que no hi ha identitat amb una sentència dictada per l'Audiència Territorial de Valladolid favorable a unes pretensions equivalents a les seves, quan s'assenyala que: «...existe entre ambas un hecho diferenciador de fundamental importancia, determinante del distinto fallo producido en una y otra resolución, esto es, la fecha en que fue solicitada la equiparación retributiva con el Cuerpo de Maestros de Taller de Escuela de Maestría Industrial, ya que cuando se produjo la segunda petición existía la limitación impuesta por los artículos 23 y 25 de la citada Ley, inexistente en la fecha en la que se formula la petición de los recurrentes en el supuesto de la Audiencia de Valladolid,...».

Totes les altres comunitats autònomes, bé de pròpia iniciativa, bé en execució de sentències, han reconegut l'aplicació de la Llei 8/1981 als Monitors d'Extensió Agrària transferits a les respectives administracions. Aquest reconeixement s'ha fet amb diferents instruments jurídics i amb diferent abast:

– Amb l'aprovació d'un Decret d'aplicació de la Llei 8/1981 (ex. Decret 10/1987, de la Comunitat Autònoma de Madrid). Aquest Decret es basa en el fet que a partir del Reial Decret 1953/82, de 30 de juliol, l'Escala de Monitors d'Extensió Agrària compleix el requisit de titulació d'accés exigida per la Llei 8/1981 (ex. Decret 85/1986, d'11 de desembre, de la Comunitat Autònoma de Múrcia o Decret 477/1987, de 17 de desembre, de la Comunitat Autònoma de Galícia).

– Execució de sentència

– Resolució de l'Administració davant una petició o un recurs administratiu

Aquesta possibilitat de resolució de l'Administració davant una petició o un recurs administratiu només és possible quan els peticionaris reuneixen els requisits de titulació (FP2); en aquests casos no es requereix un desenvolupament normatiu, sinó que es resol una simple qüestió de fet referida a una situació reconeguda per llei, tal com ho raona la sentència de 8 de juliol de 1986, del Tribunal Superior de Justícia de Castella-Lleó.

Aquesta última via és possible perquè abans de 1985 es va esmenar la manca del requisit de titulació. Res no obsta tampoc a l'aprovació d'un decret de desenvolupament de la Llei 8/81, mitjançant el qual es reconegui que els funcionaris de l'Escala de Monitors d'Extensió Agrària reuneixen els requisits fixats per la Llei.

Quant el contingut del Decret, pot ser simplement un decret d'equiparació retributiva als mestres de taller, com els citats anteriorment, o bé una norma que prevegi la integració dels funcionaris en un cos propi, com s'ha fet en el cas d'Andalusia.

L'equiparació retributiva vindria a resoldre la discriminació que, doblement, pateixen els Monitors d'Extensió Agrària, ja que d'una banda fan tasques similars a les dels Monitors de Tallers i tenen retribucions inferiors, i, de l'altra, el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca va adscriure, segons indiquen els autors de la queixa, els Monitors d'activitats docents, que duen a terme també funcions docents i mantenen amb la Generalitat de Catalunya una relació laboral, a la categoria laboral B per capacitat provada.

El Tribunal Suprem, en la sentència de 29 de febrer de 1996, en resoldre el recurs extraordinari de revisió interposat contra la sentència dictada pel Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Autònoma de Madrid, va indicar que no cal plantejar si la Llei 8/81 va ser derogada o no per la Llei 30/84, sinó si els efectes produïts sota la vigència d'aquesta norma constitueixen, tal com ho estima el Tribunal, un dret consolidat que pugui ser reconegut encara que hagi entrat en vigor la Llei 30/1984. Si s'estima que es compleixen els requisits a partir de l'entrada en vigor del Reial Decret 1953/82 és

possible, en conseqüència, efectuar aquesta equiparació.

És cert que en el cas de Catalunya hi ha una sentència desfavorable a les pretensions dels Monitors d'Extensió Agrària; però aquesta resolució jurídica es basa en uns elements de fet que no són exactes, atès que, contràriament al que assenyala el Tribunal, sí que es va presentar la sol·licitud en data anterior a l'entrada en vigor de la Llei 30/84, si bé aquest fet no va ser allegat en el seu moment pels interessats ni tampoc constava, sense que es conegui per què, en l'expedient administratiu que es va trametre al tribunal. Això no obstant, posteriorment, el DARP ha reconegut l'existència d'aquestes peticions anteriors a l'any 1985, en dictar resolució del Secretari General de 4 de juny de 1997 per la qual es desestimen unes peticions formulades els mesos de febrer i març de 1984.

El Síndic de Greuges va entendre que, malgrat que la sentència del Tribunal Suprem és desfavorable a les pretensions dels autors de les queixes, l'existència de les peticions a què hem fet referència i que ara han estat resoltes permet, en aplicació de la doctrina dictada pel Tribunal Suprem en el recurs de revisió citat, resoldre favorablement les pretensions mitjançant un Decret de desenvolupament de la Llei 8/1981 amb efectes exclusivament retributius.

L'altra opció seria la integració dels Monitors d'Extensió Agrària en un cos de la Generalitat de Catalunya, si n'hi ha cap amb les mateixes funcions que aquesta escala. Si el cos no existeix, no seria possible la integració i, en conseqüència, les places es podrien declarar a extingir o crear, si s'estimava convenient, un cos mitjançant Llei del Parlament.

Cap d'aquestes opcions havia estat la seguida per la Generalitat de Catalunya. La Llei 9/1994, de modificació de la Llei 17/85, en matèria de Funció Pública, inclou una disposició addicional, la 23, que preveu que la integració d'aquests funcionaris en el cos de diplomats sempre que tinguin el requisit de titulació. El contingut d'aquesta disposició addicional semblava optar per incloure els funcionaris Monitors d'Extensió Agrària en el Cos de Diplomats de la Generalitat de Catalunya.

Es podria plantejar si l'aprovació d'aquesta disposició addicional implica problemes d'adequació entre ella i el decret que, si es queia, podria aprovar el Govern de Catalunya per adequar les retribucions dels Monitors d'Extensió Agrària a les que corresponen als Mestres de Taller. No seria l'únic cas en què una comunitat autònoma reconeix una equiparació a efectes retributius sense que això prejudici la integració d'una part del col·lectiu retributivament equiparat, en un determinat cos de la comunitat autònoma (ex. Decret 85/1986, d'11 de desembre de la Comunitat Autònoma de Múrcia).

En conseqüència, d'acord amb el que preveu la Llei reguladora de la nostra Institució, el Síndic de Greuges de Catalunya va recomanar que mitjançant Decret s'efectués la equiparació retributiva entre els Monitors d'Extensió Agrària i els mestres de taller. Quant a la seva integració en un cos de la Generalitat de Catalunya, això s'hauria de fer partint de les funcions que té

21522

atribuïdes l'escala; si són les del Cos de Diplomats, és possible la integració en els termes de la Llei 9/1994.

El 30 d'octubre de 1997, el Departament de la Presidència va comunicar que tenia en estudi l'equiparació retributiva d'aquest col·lectiu amb els mestres de taller.

Finalment, la Llei 17/1997, de 24 de desembre, de mesures administratives i d'organització, en el seu article 2, efectua l'homologació de les retribucions bàsiques d'aquests funcionaris a les del grup B.

Queixa núm.3/97

Exercici del dret a la formació professional

El senyor X. s'adreça al Síndic de Greuges perquè, havent sol·licitat de seguir un curs de perfeccionament per a l'obtenció del títol d'especialista en Medicina Familiar i Comunitària, l'Administració no va respondre a la seva petició sinó amb el silenci.

Aquests cursos per al personal de l'Institut Català de la Salut (ICS) eren impartits per l'Institut d'Estudis de la Salut del Departament de Sanitat i Seguretat Social, i va ser aquest centre el que va informar el personal que reunia els requisits de la possibilitat de participar-hi.

Malgrat que l'autor de la queixa hi va adreçar la seva sol·licitud, el Departament de Sanitat va donar-hi mai cap resposta.

El Síndic de Greuges es va adreçar al Departament de Sanitat i Seguretat Social sol·licitant de saber els motius d'aquesta manca de notificació sobre l'accés al curs.

En resposta a la sol·licitud s'indicà que el curs havia de ser finançat pel Ministeri de Sanitat i Consum, però quan es va fer avinent que el Ministeri no traspassava crèdits es va adoptar la decisió d'ajornar l'edició dels cursos.

El Síndic va considerar que no era correcta la decisió d'ajornar l'edició d'aquests cursos, adoptada pel Departament a causa de la manca de transferències de crèdit del Ministeri de Sanitat i Consum. El Síndic de Greuges va entendre que el fet de no complir el que disposa el Reial Decret 264/1989 no pot justificar-se al·legant problemes de finançament.

Cal recordar que va ser a instància del Departament –concretament de l'Institut d'Estudis de la Salut– que es va informar l'autor de la queixa de la convocatòria del curs.

Des d'aquest punt de vista, no era justificable l'ajornament de l'edició dels cursos, atès que la desconvocatòria constitueix un incompliment de la normativa, com ho és la vulneració de les expectatives creades als qui compleixen els requisits per accedir a la formació que ofereixen els cursos i que es veuen impossibilitats d'accedir a uns cursos formatius previstos oficialment.

El Síndic de Greuges podia entendre que la situació considerada tenia origen en la manca d'unes transferències de l'Administració central, però no podia ignorar que el compliment d'una disposició no es pot supeditar a la tramitació final d'un crèdit pressupostari i a problemes de política pressupostària. Així, va sol·licitar

que se li comunicés quan es preveia l'inici d'aquests cursos, per tal de fer efectives les expectatives creades als qui hi trobarien una via per optar a l'obtenció d'un títol d'especialista.

En el moment de finalitzar la redacció del l'informe encara no s'ha rebut resposta del Departament de Sanitat i Seguretat Social.

Queixa núm.2696/96

Exercici del dret a la informació per les organitzacions sindicals

La Junta de Personal Estatutari de la Subdivisió d'Atenció Primària (SAP) s'adreça al Síndic de Greuges per tal d'exposar el seu desacord amb l'actuació de l'Institut Català de la Salut (ICS), atès que no publica la relació de llocs de treball del personal adscrit als centres i establiments sanitaris del Servei Català de la Salut.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informe al Departament de Sanitat i Seguretat Social. En resposta a la sol·licitud, el Departament indicà que la publicació en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC) de les modificacions produïdes en la relació de llocs de treball (RLT) de personal de l'ICS tenia com a finalitat permetre un seguiment acurat de l'estat de la plantilla en un moment determinat i que aquest seguiment, en realitat, es fa molt difícil de garantir, atès el gran volum de moviments que genera contínuament l'activitat assistencial.

El desenvolupament de la normativa que regula la posada en marxa de noves accions i noves activitats assistencials fa que es produeixin continus canvis a la institució. Aquests canvis, derivats del procés de reforma de l'atenció primària de salut, del procés d'integració d'especialitats mèdiques als hospitals o de la implantació dels programes d'atenció a la dona en els seus respectius àmbits, i en general de la continuació de la reordenació de serveis, fan que la RLT es trobi, segons el Departament, en una situació de variabilitat constant, que difícilment es pot recollir en un moment determinat, als efectes de l'obtenció de dades fiables i reals d'un moment concret. És a dir, en el procés de recollida de dades i de tramitació per a la posterior publicació al DOGC, ha de transcórrer, ineludiblement, un termini de temps per a la realització dels tràmits administratius, i això fa que en el moment en què es publica ja no es reflecteixi la realitat.

Per tal de garantir el dret a la informació que tenen les organitzacions sindicals, d'acord amb el que estableix la Llei 9/1987, de 12 de maig, d'òrgans de representació, determinació de les condicions de treball i participació del personal al servei de les Administracions públiques, modificada parcialment per la Llei 7/1990, de 19 de juliol, el Departament proposa l'establiment d'un sistema d'informació de l'estat de la plantilla a nivell global de l'ICS en tots els seus àmbits, que es podria facilitar als esmentats òrgans de representació amb caràcter trimestral, a partir de l'any 1997. D'aquesta manera consideren que es podria aconseguir el respecte i garantia de l'esperit que reflecteix el Decret 169/1994,

mitjançant un sistema més àgil i eficaç que permeti aconseguir de manera efectiva la seva finalitat.

El Síndic de Greuges va considerar positiva la mesura proposada pel Departament de Sanitat i Seguretat Social, si bé cal entendre que en cap cas la necessitat d'adequar l'estructura pot comportar un incompliment de les obligacions derivades de la normativa vigent.

Queixa núm.1554/94

Un ajuntament considera confidencial el «curriculum vitae» aportat per un concursant per proveir un lloc de treball

L'Ajuntament de Barcelona va convocar un concurs intern per proveir la plaça vacant de director del Museu d'Història de la Ciutat. Després dels tràmits oportuns, va designar el concursant guanyador.

Una ciutadana participant en el concurs i disconforme amb el resultat, va presentar la corresponent impugnació, tot sollicitant, al mateix temps, que se li proporcionés fotocòpia de determinada documentació aportada pel guanyador i, concretament, del seu curriculum i de la seva proposta d'un model de Museu d'Història de la Ciutat.

Davant la manca de contesta municipal, la interessada va plantejar la corresponent queixa al Síndic de Greuges.

Sol·licitada pel Síndic l'oportuna informació, l'Ajuntament de Barcelona va trametre a aquesta Institució la documentació referent a les respectives valoracions dels participants en el concurs, considerant que s'havien tingut en compte correctament les bases prèviament aprovades.

Ateses les informacions municipals, el Síndic va considerar que l'adjudicació del concurs resultava correcta, tenint en compte els criteris de discrecionalitat tècnica i va recordar, però, a l'Ajuntament de Barcelona el deure de l'Administració de respondre expressament als recursos, peticions i sol·licituds dels ciutadans; també recomanà que es donés contesta expressa al recurs ordinari presentat per la interessada.

Acceptada per l'Ajuntament aquesta recomanació i oportunament comunicat al Síndic el seu compliment, la interessada va manifestar que en la contesta municipal no es feia referència a la seva sol·licitud de documentació, formulada amb invocació de l'article 35,a) de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, demanda que no havia resultat atesa ni expressament denegada.

Sol·licitada pel Síndic nova informació a l'Ajuntament de Barcelona respecte a aquest punt concret de la qüestió plantejada, se li va trametre còpia d'un Decret d'Alcaldia, notificat a la interessada, en el qual es desestimava la seva petició per tal com l'Ajuntament considerava que els documents dels quals es demanava fotocòpia contenien dades referents a la intimitat de les persones; també sostingué que el contingut de l'article 35 de la Llei 30/1992, invocat per la interessada, s'havia de posar en relació amb el que preveuen els apartats 2 i 8 de l'article 37 de la mateixa Llei.

Atesa aquesta nova resolució municipal, el Síndic de Greuges va exposar a l'Alcalde de Barcelona que resultava difícil acceptar la possibilitat que en els documents sol·licitats figurin dades referents a la intimitat de les persones, ja que un curriculum vitae, en aquest tipus de concurs, ha de tenir com a única finalitat posar de manifest la capacitat i el mèrit dels concursants des d'un punt de vista professional i, quant a una proposta de Museu d'Història, resultaria realment sorprenent trobar-hi dades referents a la intimitat personal. Recordava al mateix temps el Síndic que l'article 37 de la Llei 30/1992 es refereix exclusivament al dret d'accés a arxius i registres de les administracions públiques, dret en principi reconegut als ciutadans per l'apartat h) de l'article 35 de la mateixa Llei –dret «a accedir als registres i arxius de les administracions públiques en els termes previstos en la Constitució i en aquesta o altres lleis»– mentre que la interessada invocava el dret ciutadà de l'apartat a) de l'article 35 –dret «a conèixer, en qualsevol moment, l'estat de la tramitació dels procediments en els quals tenen la condició de persones interessades i a obtenir còpies dels documents que contenen»– sense cap mena de relació, doncs, amb l'article 37.

D'acord amb aquest raonament, el Síndic recomanava que es proporcionessin a la interessada les fotocòpies sol·licitades.

Malgrat aquestes consideracions i recomanacions, l'Ajuntament de Barcelona va insistir expressament en els criteris ja exposats i, atesa aquesta ratificació municipal, el Síndic de Greuges va donar per closa la seva intervenció en aquest assumpte, tot fent constar la seva discrepància.

Queixa núm.2712/97

Notificació del resultat de la prova mèdica per accedir al Cos de Mossos d'Esquadra

El senyor X s'adreçà al Síndic de Greuges en relació amb la qualificació com no apte que se li va atorgar en la prova mèdica per accedir al Cos de Mossos d'Esquadra. D'acord amb les bases de la convocatòria la prova mèdica consisteix en un reconeixement per comprovar, entre d'altres circumstàncies, l'agudesesa visual.

L'autor de la queixa sol·licità que se li informés sobre la causa d'exclusió mèdica. Aquesta sol·licitud es va tramitar com un recurs ordinari i es va desestimar atesa la manca d'argumentació en l'escrit de l'autor de la queixa que desvirtués la decisió del Tribunal qualificador objecte de revisió, ja que no va aportar cap informe mèdic contradictori.

El Síndic entengué que la manca d'informació pot provocar indefensió al no conèixer el candidat la causa mèdica que ha portat a la seva declaració com a no apte.

És per això que el Síndic va suggerir al Departament de Governació que caldria que s'informés als candidats de la causa d'exclusió amb caràcter previ a la interposició del recurs per tal que, si ho consideren adient, puguin aportar la documentació necessària (certificats mèdics) que puguin desvirtuar la qualificació efectuada pel Tribunal.

21524

Aquest mateix suggeriment havia estat formulat pel Síndic en relació amb la queixa núm.2003/94, recollida en l'Informe al Parlament de l'any 1996 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març, pàg.11634).

El Síndic entengué que la manca d'informació pot provocar indefensió al no conèixer el candidat la causa mèdica que ha portat a la seva declaració com a no apte.

És per això que el Síndic va suggerir al Departament que caldria que s'informés als candidats de la causa d'exclusió amb caràcter previ a la interposició del recurs per tal que, puguin aportar la documentació necessària, certificats mèdics, que pugui desvirtuar la qualificació efectuada pel Tribunal.

Aquest mateix suggeriment havia estat formulat pel Síndic en relació amb la queixa núm. 2003/94, recollida en l'Informe al Parlament de l'any 1996 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març, pàg 11634).

El Departament de Governació informa al Síndic de Greuges que en les pròximes convocatòries el motiu d'exclusió es donarà a conèixer als interessats i manifesta així mateix que aquest dret és contempla en el projecte de Decret regulador de l'accés i promoció del cos de Mossos d'Esquadra

Queixa núm. 1846/96

Suggeriment a la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió sobre el procés de selecció del seu personal

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges per denunciar el que ell entenia una manca de transparència i imparcialitat en les proves de selecció del personal de TV3. Entre d'altres aspectes relatius a les proves, ens indicà que només tenen reconegut el dret a la revisió de l'examen les persones que poden acollir-se al conveni col·lectiu.

El Síndic de Greuges va demanar informe sobre aquesta qüestió a la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (CCRTV), la qual indicà que el fet que només aquelles persones que ja estan vinculades laboralment a TV3 puguin demanar revisió del resultat de les proves és determinat pel Conveni de Televisió de Catalunya de 1986.

El Síndic de Greuges va considerar que aquesta revisió legal és una prova del fet que existeix aquest tractament diferenciat, però que no impedeix reconèixer el dret de revisió d'exàmens als aspirants que queden fora de l'àmbit d'aplicació del Conveni en mèrit dels raonaments que exprem tot seguit.

En primer lloc, cal assenyalar que l'ens públic Corporació Catalana de Ràdio i Televisió exerceix les funcions que corresponen a la Generalitat de Catalunya en l'àmbit de la gestió dels serveis públics de radiodifusió i de televisió (article 2 de la Llei 10/1983, de creació de l'ens públic Corporació Catalana de Ràdio i Televisió).

Es tracta d'una entitat pública en forma de societat mercantil; concretament es troba dins la categoria que a la Llei 4/1985, de 29 de març, de l'Estatut de l'empre-

sa pública Catalana està regulada al Capítol IV («De les societats amb participació majoritària de la Generalitat i de les societats vinculades»).

Des de fa uns anys, sovint s'ha recorregut a la creació d'empreses públiques amb forma jurídicoprivada. Aquest fet ha estat font de confusions a l'hora de determinar quines normes els eren aplicables, les de dret administratiu o les de dret privat. Tal com estableix l'exposició de motius de la Llei 4/1985, aquest fenomen necessita d'una regulació específica que permeti l'equilibri entre la flexibilitat determinant de l'eficàcia de l'actuació i la vinculació d'aquestes entitats al món públic, i, per tant, el manteniment del control del poder públic sobre llur activitat.

La doctrina també s'ha esforçat a clarificar la situació de confusió. En aquest sentit, el professor Eduardo García de Enterría afirma que les entitats de dret públic amb personalitat jurídica pròpia són administracions públiques a tots els efectes, com les mateixes administracions territorials de les quals, per raons d'eficàcia, s'independitzen en un moment determinat. Es tracta d'una independització formal fruit de la personificació separada, la qual és un artifici tècnic que en cap cas no pot fer-los perdre la seva condició jurídica i política – constitucional, per ser més exactes – de parts de l'aparell organitzatiu públic posades al servei dels interessos generals. Aquesta peculiar condició es tradueix en una sèrie de subjeccions a les quals l'Administració s'ha d'ajustar: interdicció del comportament arbitrari, exigència d'objectivitat i rellevància externa del procés d'adopció de decisions. La subjecció de la seva activitat a un procediment formal és inexcusable, tot i que les normes de creació d'aquestes entitats remetin la seva operativa al dret privat.

L'article 2.2 de la Llei 30/1992, de 6 de novembre, de Règim jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú estableix el següent:

«Las Entidades de Derecho Público con personalidad jurídica propia vinculadas o dependientes de cualquiera de las Administraciones Públicas tendrán asimismo la consideración de Administración Pública. Estas Entidades sujetarán su actividad a la presente Ley cuando ejerzan potestades administrativas, sometiéndose en el resto de su actividad a lo que dispongan sus normas de creación».

L'exclusió parcial de l'aplicació de la Llei 30/92 que es desprèn de l'article anterior, a la llum de les consideracions fetes inicialment, podrà referir-se, com a molt, als preceptes concrets de la mateixa Llei, però mai als principis generals del procediment administratiu com a institució jurídica; aquests principis generals estan per sobre del poder dispositiu del legislador, ja que són conseqüència del sistema de relacions entre els poders públics i els ciutadans que la Constitució dissenya.

Pel que fa al cas concret, interessa el principi de publicitat de les actuacions de l'Administració, que persegueix la transparència de la seva activitat. És per això que s'ha de donar una publicitat plena dels resultats de les proves de selecció de personal de Televisió de Catalunya.

En segon lloc, ha de ser possible la revisió de les proves realitzades, en tot cas. A més, no és constitucionalment acceptable que els aspirants rebin un tracte diferenciat, pel que fa a aquesta qüestió, segons que es tracti de persones que ja treballen a l'entitat o persones que no ho fan. L'article 23 de la Constitució estableix que els ciutadans tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a les funcions i càrrecs públics, amb els requisits que assenyalin les lleis. En un pla més concret, l'article 103.3 de la Norma Fonamental condiona l'accés a la funció pública a la subjecció dels principis de mèrit i capacitat.

Per tot el que s'ha exposat el Síndic va recomanar que es tinguessin en compte les directrius esmentades per tal de donar compliment als preceptes constitucionals i que s'eradiqués del procediment de selecció qualsevol pràctica que constituís un obstacle per a l'objectivitat, publicitat i transparència de l'actuació dels poders públics.

En resposta al suggeriment fet pel Síndic, la CCRTV va assenyalar que el personal de TVC no era personal funcionari i, en conseqüència aquella societat, en contractar el seu personal, no tenia perquè ajustar-se als principis constitucionals alludits, i que, a més, l'actuació de TVC estava sotmesa sense excepció al dret privat.

El Síndic va tornar a reiterar el seu punt de vista tot refermant que si l'Administració prestadora d'un servei s'organitza en formes jurídico privades o públiques a les quals s'aplica el dret privat, aquesta circumstància no canvia el fet que qui està actuant és la pròpia Administració. I això amb independència de quina sigui la normativa aplicable a la relació entre el personal i la Institució, normativa que d'altra banda, el Síndic mai no dubta en qualificar de privada.

Ateses aquestes consideracions, el Síndic va considerar que el dret que expressament havia estat reconegut als treballadors del Conveni, és a dir, a aquells que ja formaven part de la plantilla de TVC, també s'hauria de concedir als altres participants en el procés de selecció a fi i efecte d'assolir un procediment de selecció objectiu i transparent.

Queixa núm. 1405/97

Mediació del Síndic en els conflictes entre un Ajuntament i el secretari de la Corporació municipal

Els dos alcaldes que havien presidit l'Ajuntament de Bagà abans del nomenament de l'actual consistori –de caràcter accidental– van incoar al secretari municipal quatre expedients disciplinaris successius, mitjançant els decrets corresponents. En el primer expedient, la Secretaría de Estado para la Administración Pública va arribar a dictar resolució sancionadora, que va ser posteriorment anul·lada per sentència de l'Audiència Nacional. En els altres tres expedients no es va arribar a dictar cap resolució definitiva; però, contra els respectius decrets d'incòcoació el secretari afectat va interposar els corresponents recursos contenciosos administratius, la tramitació dels quals va iniciar el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

En cadascuna de les tres demandes ja formulades en aquests recursos, el secretari municipal havia sol·licitat a la Sala l'anul·lació dels decrets impugnats; la imposició de les costes a l'Ajuntament de Bagà; la condemna de l'Ajuntament al pagament de totes les retribucions que hagués deixat de percebre; la determinació, en fase d'execució de sentència, de la quantia d'altres danys materials ocasionats per l'actuació municipal i la declaració del seu dret a ser indemnitzat, en cadascun dels tres procediments, en la quantia de cinc milions de pessetes, per danys i perjudicis morals.

L'Ajuntament de Bagà havia presentat, també, diverses denúncies contra el seu secretari davant el Jutjat d'Instrucció de Berga; en totes les ocasions, es van dictar les corresponents resolucions definitives de sobreseïment.

Amb l'entrada del nou consistori i el nomenament del nou Alcalde, va ser desig de l'equip de govern arribar a una solució definitiva d'aquests problemes pendents i, a tal efecte, el senyor Alcalde va presentar la corresponent moció en tal sentit, que va ser aprovada per unanimitat pel Ple municipal, en sessió del dia 18 d'abril de 1997. En aquesta mateixa sessió es va prendre l'acord, també per unanimitat, de sol·licitar la mediació del Síndic de Greuges. Igualment el secretari, havent tingut coneixement de l'esmentat acord, es va afegir a la sol·licitud municipal i manifestà la seva plena disposició a acceptar el resultat de la mediació.

El Síndic de Greuges, atesos aquests antecedents, va acceptar expressament d'exercir les funcions de mediació en aquest assumpte, d'acord amb el que preveu l'apartat 1 de l'article 28 de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, i proposà, com a fórmules de conciliació, que l'Ajuntament ple de la Vila de Bagà anul·lés i deixés sense efecte totes les disposicions municipals que havien afectat la situació personal de l'interessat com a secretari municipal; que l'Ajuntament acordés l'immediat pagament de totes les retribucions que el secretari havia deixat de percebre, junt amb els corresponents interessos de demora; que l'Ajuntament acordés la realització de les pertinents actuacions a fi de regularitzar la situació del secretari respecte a la Seguretat Social i que l'Ajuntament abonés al Secretari, prèvia la presentació dels oportuns comprovants, l'import de les despeses judicials en via contenciosa i en via penal, com també les despeses d'assistència lletrada en les esmentades vies i en les corresponents actuacions administratives.

D'altra banda, el Síndic també proposà que l'Ajuntament de Bagà no acceptés les pretensions del secretari respecte a determinades despeses personals; a interessos derivats d'operacions de crèdit i a suposats danys professionals i morals. Segons la proposta d'aquesta Institució, el secretari –en cas de ser acceptades totalment les propostes del Síndic– hauria de desistir dels recursos contenciosos administratius i comprometre's a no demanar ni reclamar res més de l'Ajuntament, pels conceptes expressats.

Les propostes del Síndic de Greuges van ser totalment acceptades pel Ple municipal i pel secretari, els quals signaren el corresponent document.

PRESTACIONS DE CARÀCTER PERSONAL

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En aquest capítol s'exposen les problemàtiques més significatives, al nostre entendre, que ens han plantejat els ciutadans en relació amb el servei militar i la prestació social substitutòria.

El nombre de queixes rebudes i consultes resoltes en aquest àmbit ha estat, respectivament, de 35 i 33, durant l'exercici 1997, és a dir hem tingut un total de 68 actuacions.

La pràctica totalitat d'aquestes queixes es referien a la prestació social substitutòria, constatant-se un decrement en les qüestions relatives al servei militar. En aquest darrer epígraf només han estat presentades dues reclamacions, que no exposaven cap problema d'abast general, les quals varen ser traslladades al Defensor del Poble.

Les nostres consideracions, lògicament, fan referència als problemes derivats de les queixes i consultes rebudes en matèria de la prestació social substitutòria.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Prestacions de caràcter personal	<ul style="list-style-type: none"> – Servei militar: valoració – Tribunal Mèdic – Prestació social: pagament despeses, convalidació temps servei, situació de disponibilitat
----------------------------------	---

2. LA PRESTACIÓ SOCIAL SUBSTITUTÒRIA

Aquesta matèria, en tant que pertany a una competència de l'Administració de l'Estat, ha comportat que les queixes rebudes a la Institució hagin estat traslladades al Defensor del Poble, competent per iniciar les investigacions oportunes i resoldre les reclamacions formulades.

Si en els informes anteriors parlàvem de la demora en el subministrament dels vals de vestuari (vegeu queixa núm. 2680/96), durant aquest exercici ens veiem obligats a tractar –arran de les nombroses queixes que ens han estat presentades (vegeu queixa núm. 815/97)– la denegació en els pagaments de les prestacions de vestuari.

L'entrada en vigor de l'Ordre de 26 de juliol de 1996, per la qual s'estableix el règim de vestuari a la prestació social substitutòria, estableix a l'apartat primer que els objectors que s'incorporin a la prestació social després de l'entrada en vigor d'aquesta Ordre, és a dir, el dia 1 d'agost de 1996, rebran les prestacions de vestuari a què es refereix l'article 53.1 del Reial Decret 266/1995, de 24 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament de l'objecció de consciència i de la prestació social substitutòria (Reial Decret 266/1995), només en els casos que sigui necessari per a l'activitat que desenvolupin.

A aquests efectes, les entitats col·laboradores han d'elevar a la Direcció General d'Objecció de Consciència (Ministeri de Justícia) la proposta del nombre de places concertades que requereixin vestuari específic per al compliment de la prestació social i la valoració corresponent.

Tanmateix, les reclamacions rebudes feien referència a objectors als quals no afectava el contingut de l'esmentada Ordre pel fet que s'havien incorporat al servei abans d'entrar aquesta en vigor i, amb tot, els eren denegades les sol·licituds pel fet que, de l'activitat a què havien estat adscrits, no es despenia, a la vista del contingut dels articles 53.1 i 5 i 60.2 del Reial Decret 266/1995, la necessitat d'un vestuari específic.

El cert és que l'Administració de l'Estat fa una aplicació retroactiva de l'esmentada Ordre, el contingut de la qual, a més, podria entrar en contradicció, pel principi de jerarquia normativa, amb l'article 10 de la Llei 48/1984, de 26 de desembre, que reconeix el dret dels objectors de consciència en situació d'activitat al mateix pagament en mà que als soldats a files i a les prestacions equivalents d'alimentació, vestuari, transport, sanitat i seguretat social.

Les raons que han motivat l'Administració de l'Estat a aquest canvi d'orientació caracteritzada per una retallada de l'atorgament dels vals de vestuari respecte del reconeixement general que fins ara s'havia estat efectuant és motivada, com informà el Defensor del Poble, pel marc de rigor pressupostari establert per a les actuacions de l'Estat i les deficiències de l'anterior sistema que, estructurat segons un criteri de generalització del reconeixement del dret a vestuari, va posar de manifest nombroses irregularitats i freqüents casos de frau. Així mateix, arran de la Instrucció 7/1996, de 14 de novembre, l'Ordre ministerial esmentada es considera d'aplicació a tots els col·laboradors socials subjectes al règim de prestació social substitutòria amb independència de la data d'incorporació al compliment de l'activitat assignada.

A la vista de tot això, el Síndic vol destacar que el Defensor del Poble ha recordat al Ministeri de Justícia que els efectes de l'Ordre Ministerial de 26 de juliol de 1996 només són d'aplicació als qui s'incorporin al servei després de l'entrada en vigor de la norma, per la qual cosa se'ls ha de reconèixer el dret a la prestació de vestuari en els mateixos termes i condicions que fins a la Instrucció 7/1996 s'havien reconegut a tots els objectors, sense necessitat d'acreditar la utilització d'un vestuari específic; així, també s'ha recomanat que fins que es detallin en el concert amb la corresponent entitat col·laboradora les places concertades que requereixen vestuari específic, es reconegui a tots els objectors el dret a la prestació de vestuari amb independència que la data d'incorporació hagi estat posterior a l'entrada en vigor de l'esmentada Ordre ministerial.

L'Ordre de 26 de juliol de 1996 ha quedat derogada per l'Ordre ministerial de 13 de gener de 1988 que, en la mateixa línia que l'anterior, disposa que:

– els objectors rebran la prestació de vestuari quan aquesta sigui necessària per a l'activitat que hagin de desenvolupar per complir la prestació social substitutòria.

– l'import màxim de la compensació a les entitats col·laboradores de la prestació pel concepte de vestuari es fixa en 30.000 ptes. per objector.

D'altra banda, comentem el cas de la sol·licitud de canvi d'adscripció formulada per un objector que, no considerant-se apte per al desenvolupament de l'activitat assignada, és resolta favorablement per l'Administració competent, malgrat que inicialment, segons indicava el reclamant, semblava que l'Administració no donava mostra d'haver rebut la sol·licitud formulada, tot i que el justificant de recepció era indicatiu del contrari (vegeu queixa núm. 894/97). Ens referim també al llarg període que passa, en molts casos, entre la notificació del reconeixement de la condició d'objector i la notificació de la incorporació a la prestació (vegeu queixa núm. 2883/97).

En aquest sentit considerem, com també manifesta el Defensor del Poble, que el Reial Decret 266/1995, de 24 de febrer, és confús pel que fa a la regulació dels terminis d'adscripció i incorporació a la prestació social, per la qual cosa és convenient utilitzar tots els mitjans disponibles per remoure els obstacles que dificulten la incorporació dels objectors, de manera que s'evitin els perjudicis i la incidència que sobre la vida ordinària pot comportar a una persona el fet d'haver d'estar en situació de disponibilitat durant un temps indefinit. La claredat i la precisió en els terminis han de ser un dels objectius bàsics en tota regulació normativa, cosa que entenem no succeeix amb l'actual reglament.

L'article 8.2 de la Llei 48/1984 de 26 de desembre, defineix la situació de disponibilitat com aquella que s'estén des que el sol·licitant obté la consideració legal d'objector fins que inicia la situació d'activitat, en la qual l'objector realitza les activitats pròpies de la prestació social substitutòria. L'anterior reglament, aprovat per Reial Decret 20/1988, de 15 de gener, establí que la incorporació s'havia d'efectuar en el termini màxim d'un any comptador des del moment que l'objector era declarat útil; aquesta declaració és diferent de l'emesa en el moment de reconèixer la condició legal d'objector.

L'actual reglament preveu uns terminis d'adscripció i incorporació que, aparentment, s'obren només per als sol·licitants d'ajornaments o exempcions la sol·licitud dels quals hagi estat denegada, i els altres casos en què no s'ha presentat cap d'aquestes sol·licituds resten a l'adscripció d'ofici a realitzar per l'Administració, que no queda subjecta a cap termini. L'allargament del període de disponibilitat en el cas d'objectors que no manifesten cap interès a sol·licitar l'exempció o ajornament de la incorporació hauria de ser resolt amb una nova redacció que preveïés uns terminis precisos per a la incorporació i que permetés a l'objector saber a què atènyer-se.

És per aquest motiu que valorem positivament la proposició de llei de l'objecció de consciència i prestació social que ha estat presa en consideració pel Congrés de Diputats el mes de novembre de 1996 a proposta del Grup Parlamentari Català, l'article 8 del qual defineix clarament la situació de disponibilitat dels objectors, que s'inicia en el moment que obtenen la certificació

legal d'objectors fins que comença la situació d'activitat, amb una durada màxima d'un any, transcorregut el qual sense haver rebut cap notificació d'incorporació l'objector passa a la situació de reserva.

També és de destacar l'especial referència que es fa a l'apartat segon de l'esmentat article a la durada de la situació d'activitat, la qual es preveu que no sigui superior a la fixada per al servei militar. D'aquesta manera s'acabaria la situació de tracte desigual que suposa la fixació d'una durada més llarga per a la prestació social, que es fonamenta, segons l'exposició de motius de la Llei 48/1984, en una garantia perquè l'objecció de consciència no constitueixi una via de frau a la llei a través de l'evasió del servei militar, a més d'una necessitat per evitar discriminacions prenent com a base el fet que no poden ser tractades per igual unes situacions desiguals.

No hem rebut queixes relatives a la situació d'insubmissió; però atesa la seva cíclica actualitat, recordem que ja ens hi hem pronunciat en altres informes, així en el darrer (vegeu pàgs 11640 i 11641, del BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997) en uns termes que donem per reproduïts.

Finalment, si a l'Informe del darrer exercici fèiem referència a l'aprovació de la Llei 6/1996, de 15 de gener, reguladora del Voluntariat Social, aquest any hem d'indicar que s'ha aprovat el Reial Decret 1248/1997, de 24 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament sobre Convallidació de Serveis Voluntaris als efectes de la prestació social substitutòria i es modifica parcialment el Reglament de l'Objecció de Consciència i de la Prestació Social Substitutòria, el contingut del qual hauria de ser àmpliament difós a efectes informatius a tots els objectors.

Seguiment de la queixa núm.2680/96 (pàgina 11642 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997)

Manca de pagament del vestuari dels objectors que realitzen la prestació social

La queixa presentada per un objector de consciència, a punt de finalitzar la prestació social substitutòria i que encara no havia rebut el xec per a l'adquisició de vestuari que la Direcció General de l'Objecció de Consciència facilita als objectors, va ser traslladada per aquesta Institució a l'oficina del Defensor del Poble.

El Defensor del Poble ens informà de la comunicació tramesa a l'interessat, en què se li indicava que la reclamació que havia formulat davant l'Administració competent havia estat atesa i, conseqüentment, se l'havia inclòs a la nòmina de pagaments en mà al setembre de 1996, i que s'havia procedit a l'ingrés de la totalitat del deute al gener de 1997.

Queixa núm.815/97

Restriccions en el reconeixement dels vals de vestuari

El Síndic ha rebut més de vint queixes, una mostra de les quals és la següent, en què els objectors de consciència exposen que, un cop acabada la seva prestació, encara no han rebut el val de vestuari.

21528

En aquest cas, el senyor X. s'adreçà al Síndic exposant que, havent acabat la seva situació d'activitat el 18 de novembre de 1996, durant la qual havia fet les tasques pròpies de la prestació social substitutòria, encara no havia rebut el val de vestuari corresponent.

A la vista de les disposicions normatives vigents a partir de les quals s'arribava a la conclusió que el reclamant tenia dret al reconeixement de la percepció d'aquest val, el Síndic decidí donar trasllat de la queixa presentada al Defensor del Poble.

Del contingut de la comunicació tramesa pel Defensor del Poble és de destacar la informació rebuda per la Secretaria d'Estat de Justícia, en què es donava a conèixer que s'havia passat d'una primera etapa caracteritzada pel pagament generalitzat de la prestació a tots els col·laboradors socials a una nova etapa de restricció, adoptada en el marc del rigor pressupostari establert per a les actuacions de l'Administració de l'Estat i les deficiències de l'anterior sistema, estructurat d'acord amb un criteri de generalització del reconeixement del dret a vestuari. Alhora s'exposava que el criteri restrictiu es va començar a aplicar a partir de la Instrucció 7/1996, de 14 de novembre, en la qual es precisava que allò que establí l'Ordre ministerial de 26 de juliol de 1996 era d'aplicació a tots els col·laboradors socials subjectes al règim de la prestació social substitutòria amb independència de la data d'incorporació.

En aquest sentit, el Defensor del Poble manifestava que calia tenir en compte que el contingut de l'Ordre ministerial esmentada només era d'aplicació a tots aquells que s'incorporessin a la prestació social després de l'entrada en vigor de la norma, per la qual cosa recomanava que fins a aquell moment es reconegués el dret a la prestació de vestuari en els mateixos termes i condicions que s'havien reconegut a tots els objectors. Finalment, el Defensor del Poble considerava convenient que als objectors que haguessin iniciat la prestació amb posterioritat a la data d'entrada en vigor de l'Ordre ministerial se'ls reconegués el dret a la prestació de vestuari fins al moment en què els concerts amb les entitats col·laboradores s'ajustessin a les previsions contingudes a l'apartat quart de l'esmentada Ordre, de manera que el concert detallés específicament les places que necessitessin vestuari específic.

Tanmateix, el Defensor del Poble va informar l'interessat que en tot cas la via per a la defensa dels seus drets era de presentar sol·licitud davant la Direcció General d'Objectes de Consciència i, en el cas de ser la resolució desestimària, podia interposar els recursos oportuns.

El Síndic, a la vista del contingut de la comunicació del Defensor del Poble, donà per closes les gestions iniciades.

Queixa núm.894/97

Sol·licitud de canvi d'adscripció

El senyor X. s'adreçà al Síndic sol·licitant la seva intervenció davant la manca de resposta del Ministeri de Justícia a la seva sol·licitud de canvi d'adscripció pel fet

de considerar-se no apte per al desenvolupament de la tasca que li havia estat assignada en el centre on havia de fer la prestació social.

La sol·licitud havia estat lliurada a l'esmentat Ministeri el 7 de febrer de 1997, segons el justificant de recepció aportat per l'interessat, i, en canvi, en trucades posteriors realitzades per saber si ja s'havia iniciat la tramitació corresponent, li deien que encara no s'havia rebut la sol·licitud o bé que no havia estat registrada.

El Síndic, un cop examinada la queixa, la posà en coneixement del Defensor del Poble.

Finalment, el Defensor comunicà a aquesta Institució que la resolució de concessió de canvi havia estat aprovada el 9 de juny de 1997.

Queixa núm.2883/97

Demora de l'Administració en la comunicació a un objector de la incorporació a la realització de la prestació social

El senyor X. s'adreçà al Síndic manifestant la seva disconformitat per la manca de resposta del Ministeri de Justícia a la seva sol·licitud d'exempció de la prestació social substitutòria fonamentada en l'incompliment del termini fixat en el Reial Decret 266/1995, de 24 de febrer, per notificar l'adscripció i incorporació de l'objector, condició que li havia estat reconeguda el 23 de març de 1994.

En resposta a aquesta sol·licitud havia rebut una ordre d'incorporació per al dia 23 d'octubre de 1997 i un requeriment de la documentació a presentar per demanar la pròrroga per sosteniment familiar.

L'interessat, després de trametre la seva queixa, ens va fer arribar la resolució administrativa per la qual se li desestimava expressament la sol·licitud d'exempció de la prestació formulada pel fet que aquesta no s'ajustava a cap de les causes d'exempció reglamentàriament previstes.

Si bé és cert que la causa d'exempció allegada per l'interessat no és prevista en el Reial Decret 266/1995, de 24 de febrer, el Síndic s'adreçà al Defensor del Poble per tal com considerà que si s'aplicaven al reclamant els terminis d'adscripció i incorporació previstos per als casos dels sol·licitants d'un ajornament, de manera que la incorporació es produeix en el termini d'un any des de la denegació d'aquesta sol·licitud, es comprovava que l'interessat havia passat més d'un any des del reconeixement de la seva condició d'objector fins a la notificació de la incorporació.

Aquest fet, a la vista d'una sentència dictada en un cas que, tot i no ser idèntic a l'exposat, tractava del temps en què un objector havia estat en situació de disponibilitat, permetia al nostre entendre fer extensives les consideracions emeses en aquella sentència quan es deia que deixar l'administrat durant un temps indefinit en situació de disponibilitat pot produir una alteració substancial de la seva vida ordinària.

El Defensor del Poble ens va fer arribar la comunicació adreçada a l'interessat en què exposava que, a cri-

teri de la Direcció General d'Objecció de Consciència, des del moment que es reconeix la condició d'objector no hi ha previst cap termini pel qual s'adquireixi el dret a passar a la situació de reserva. El Defensor del Poble indicava que s'havia adreçat al Ministeri de Justícia recomanant que valorés l'oportunitat de modificar el Reial Decret 266/1995, de 24 de febrer, en tant que és de redacció confusa i conté importants deficiències en la regulació dels terminis d'incorporació i d'adscripció; així mateix, va recomanar que s'adoptessin les mesures oportunes perquè l'adscripció dels objectors es faci d'ofici en un termini raonable des del reconeixement de la condició d'objector, de manera que la indeterminació de la data d'incorporació quedi atenuada per una actuació administrativa caracteritzada per l'eficàcia, transparència i celeritat.

El Ministeri informà el Defensor de l'elaboració, el juny de 1996, d'un pla de xoc per incrementar el nombre de llocs d'activitat en les localitats on és deficitari. Així mateix, s'indicava que es pretén que a finals de l'any 1988 tots els objectors que no desitgin demorar la incorporació a la prestació social comencin a realitzar el període d'activitat de forma immediata al reconeixement de la condició d'objector.

Finalment, el Defensor del Poble comunicà l'interessat que segueix vigent l'obligació dels objectors d'incorporar-se a la prestació social en el moment que hi siguin requerits.

IMMIGRACIÓ

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona té dret a sortir de qualsevol país, àdhuc el propi, i a retornar-hi.

Article 13.2. de la Declaració Universal de Drets Humans.

El 1997 s'han efectuat, com els anys anteriors, actuacions en l'àmbit dels drets i de les llibertats dels ciutadans estrangers a Catalunya; així s'han resolt 23 consultes, rebut 44 queixes i iniciat 2 actuacions d'ofici, la qual cosa fa un total de 69 actuacions.

La gran major part de les actuacions han estat referides a ciutadans no comunitaris, la qual cosa té la seva justificació en l'aproximació de drets que s'ha efectuat entre els ciutadans comunitaris i els nacionals pel Tractat de la Unió Europea de 7 de febrer de 1992.

En bona part de les actuacions que s'han dut a terme en aquesta matèria, s'ha estat en contacte amb organitzacions de suport als immigrants, amb les quals també s'ha procurat col·laborar amb la participació en jornades, taules rodones i conferències, la relació de les quals es troba en l'annex 6 de la Tercera part d'aquest Informe relatiu a les activitats institucionals.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Immigració	– Atorgament de visats – Permisos de treball i residència – Ordres d'expulsió
------------	---

2. REFLEXIONS SOBRE LA SITUACIÓ DELS IMMIGRANTS NO COMUNITARIS

Abans d'iniciar el tractament de les reflexions a què ens han portat les queixes presentades, hem d'informar que totes les queixes relatives a qüestions de control de fluxes migratoris, han estat tramitades en coordinació amb el Defensor del Poble, en tant que és la institució competent per investigar els assumptes competència de l'Administració de l'Estat.

En la majoria de casos el Síndic de Greuges ha remès la queixa al Defensor del Poble amb unes consideracions sobre el seu objecte i en altres, com la queixa núm. 2988/97, per raons d'urgència, es va considerar convenient posar els fets en coneixement de la pròpia Administració que va decidir revisar la seva actuació. Les actuacions relatives a integració social dels immigrants, que afecten l'Administració de la Generalitat o l'Administració Local de Catalunya, han estat realitzades pel Síndic, directament, tot procurant mantenir una actuació coordinada amb el Defensor del Poble.

2.1. EL SISTEMA D'INFORMACIÓ SCHENGEN

Si bé el Conveni d'aplicació de l'Acord de Schengen comporta una supressió en els controls a les fronteres interiors comuns a les parts contractants i la lliure circulació de persones comunitàries, també ha implicat efectes per als nacionals de tercers estats, en especial arran de la creació i la posada en marxa del Sistema d'Informació Schengen. D'aquesta manera, tota autorització d'entrada en qualsevol dels països de la Unió Europea en què l'Acord és d'aplicació està supeditada al fet que l'estranger no estigui inclòs en la llista de no admissibles, la qual cosa pot tenir unes connotacions que, a primera vista, permetrien associar automàticament els immigrants no comunitaris amb la noció de criminalitat, en tant que també pot fer creure que la lliure circulació dels qui provenen de tercers països podria posar en perill la seguretat de la Unió Europea.

Cal dir que l'article 96 del Conveni d'aplicació de l'Acord de Schengen fixa que les decisions que poden donar lloc a la inclusió d'un estranger a la base de dades són les amenaces a l'ordre públic o la seguretat nacional. Els supòsits descrits són aquests:

- el fet que l'estranger hagi estat condemnat per una infracció sancionada amb una pena privativa de llibertat d'un any com a mínim;
- el fet que hi hagi raons greus per creure que l'estranger ha comès actes delictius greus o bé hi hagi indicis reals del fet que en pensa cometre en el territori d'una part contractant;

21530

Així mateix, les decisions d'inscripció es poden basar en el fet que l'estranger hagi estat objecte d'una mesura de devolució o d'expulsió no revocada ni suspesa que inclogui una prohibició d'entrada o de residència, basada en l'incompliment de les legislacions nacionals relatives a l'entrada o residència d'estrangers.

Tanmateix, quan una part contractant projecti l'expedició d'un permís de residència a un estranger inscrit com a no admissible o quan comprovi que un estranger titular d'un permís de residència està inclòs a la llista de no admissibles, ha de consultar la part contractant que efectuà la inscripció a fi de valorar si escau de denegar o retirar el permís, i aquesta última podrà mantenir la inscripció de l'estranger dintre de la llista nacional de persones no admissibles.

Els efectes que pot comportar per a un estranger no comunitari el fet d'estar inclòs en la llista de no admissibles poden significar la impossibilitat d'accedir legalment a qualsevol dels estats en què es d'aplicació el Conveni durant el temps en què hi figuri la seva inscripció. Per aquest motiu, s'ha considerat necessari, com es pot veure a l'exposició de la queixa núm. 1823/97, saber els criteris exactes d'actuació de les autoritats competents espanyoles en matèria d'estrangeria, tant pel que fa als supòsits previstos com a causa d'inscripció com a la durada de les inscripcions i els mitjans perquè una persona inscrita pugui sol·licitar-ne la rectificació o la supressió.

Queixa núm.1823/97

Criteris d'inscripció en la base de dades

L'aplicació del Conveni de Schengen i la necessitat de clarificar certes qüestions exposades al Síndic per una entitat dedicada a l'ajuda als immigrants va motivar que aquesta Institució s'adreçés al Defensor del Poble a fi que aquest demanés informació sobre certs aspectes del sistema d'informació de Schengen.

L'article 96 de l'Acord de Schengen estableix quins casos poden donar lloc a la inclusió d'un estranger a la base de dades, la qual cosa comportarà que sigui qualificat de «no admissible». Tanmateix, l'entitat que ens presentà la queixa ens va informar que no tots els supòsits considerats com a causa d'inscripció s'inclouen a la base, la qual cosa sembla quedar a criteri de l'Estat part. Per aquest motiu, i per les conseqüències que pot comportar per a un estranger el fet d'estar inclòs al sistema d'informació Schengen, el Síndic de Greuges va assenyalar al Defensor del Poble la conveniència de conèixer exactament els motius que comportaran que l'Estat espanyol inscriuï un estranger a l'esmentada base de dades.

D'altra banda, l'entitat afegí que, malgrat que la caducitat de les inscripcions és de deu anys, segons disposa l'article 113 de l'Acord, es té coneixement que la caducitat aplicada és de cinc anys, encara que pot ser renovada; atesa la confusió sobre els terminis de caducitat de la inscripció, per raons de seguretat jurídica hem exposat aquesta qüestió al Defensor del Poble a fi de clarificar-la.

Finalment, es va exposar al Defensor del Poble la necessitat de determinar amb exactitud com s'articulen els procediments de rectificació o cancel·lació de les inscripcions, ja que, si això ha de comportar un recurs davant els tribunals, pot tenir un cost molt elevat per a la persona que ho sol·licita.

En el moment de cloure el present Informe, estem a l'espera de rebre la informació del Defensor del Poble.

2.2. LA CONCESSIÓ DE VISATS

En relació amb la normativa espanyola en matèria d'estrangeria, podem constatar que la política d'expedició de visats continua essent motiu de queixa (vegeu queixa núm. 2160/96) i, en gran part, la causant dels endarreriments en la tramitació del procediment per obtenir el permís de residència.

En aquest sentit, són significatives les queixes rebudes en matèria de visats per reagrupament familiar (vegeu queixa núm. 1645/97), quan el reagrupat ha presentat tota la documentació pertinent davant l'oficina consular o l'ambaixada espanyola en el seu país d'origen sense obtenir cap resolució expressa sobre la concessió o denegació.

La Disposició Addicional segona del Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, pel qual s'aprova el reglament d'execució de la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol (Reial Decret 155/96), disposa que les sol·licituds de visat per reagrupament familiar es resol·dran en tot cas en el termini de tres mesos. Aquest termini s'incompleix reiteradament per l'òrgan competent per resoldre.

D'altra banda, l'article 27.2 del Reial Decret 155/96, relatiu a la documentació genèrica per als visats de residència, inclou la possibilitat de requerir la presència del sol·licitant del visat per tenir-hi una entrevista personal i comprovar diferents aspectes (identitat del sol·licitant, validesa de la documentació, etc.). Aquesta facultat, si s'utilitza de forma permanent, creiem que podria contribuir al retard en l'emissió de les resolucions.

Aquesta situació ens porta a veure que, de fet, un dret del treballador estranger que resideix legalment a Espanya queda subjecte a l'obtenció d'un visat per part del familiar que pot ser reagrupat, la qual cosa dificulta la realització d'aquest dret a la família, explícitament reconegut a l'article 16 de la Declaració Universal dels Drets Humans, que disposa (apartat 3) que la família és l'element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l'Estat, i a l'article 8 del Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals, fet a Roma el 4 de novembre de 1950, quan fixa (apartat 1) que tota persona té dret al respecte de la seva vida privada i familiar.

A aquesta qüestió del dret al reagrupament familiar, ja ens havíem referit en l'Informe al Parlament de 1994 (vegeu BOPC núm. 313, de 17 de març de 1995, pàg. 20860) quan dèiem que la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans, creat per l'article 19 del Conveni de Roma de 1950; «(...)assenyala que es pot produir violació del "dret a la vida en família" en els

casos de denegació d'entrada o d'ordre de sortida del territori de l'Estat contractant, encara que en principi s'hagi adoptat regularment d'acord amb el Dret intern, si resulta desproporcionada la mesura amb l'interès públic que es pretèn protegir i, igualment, el procediment estipulat pel dret intern per garantir l'exercici al reagrupament podria assimilar-se a una vulneració, si la seva durada fes materialment impossible el reagrupament».

És d'apreciar també que aquest lligam a la necessària obtenció del visat es produeix també en el procediment que se segueix per a les autoritzacions de treball adreçades a cobrir el contingent de treballadors estrangers no comunitaris.

Seguiment de la queixa núm. 2160/96 (pàgina 11657 BOPC núm.153 de 21 de març de 1997)

Denegació de visat en no poder acreditar solvència professional

La queixa formulada per una ciutadana catalana, que exposava la negativa del consolat espanyol a Istanbul a concedir un visat d'estada a un ciutadà turc convidat per la interessada, va ser traslladada pel Síndic de Greuges al Defensor del Poble.

El Defensor del Poble informà aquesta Institució del contingut de l'informe tramès per la Direcció General d'Assumptes Jurídics i Consulars, en què, succintament, s'indica que, de conformitat amb la distribució de competències operada en desenvolupament del conveni de Schengen, correspon a l'Oficina Consular del lloc del domicili del sol·licitant la resolució dels expedients de visat de curta durada; així mateix, per a la concessió del visat és essencial que el sol·licitant estranger porti la documentació acreditativa sobre els motius del viatge, disponibilitat de mitjans de subsistència suficients, i finalment, l'arrelament i existència de garanties suficients del seu retorn al país de procedència, i que la invitació efectuada no té més que un valor purament complementari per a l'Oficina Consular. L'informe de l'esmentada Direcció General precisa que la valoració de l'acreditació d'aquests requisits la fa la mateixa Oficina Consular, que resol directament aquest tipus de visats.

Aquesta comunicació fou traslladada per l'oficina del Defensor del Poble a la interessada, amb la qual també ens vam posar en comunicació, indicant-li que s'hi podria adreçar novament si considerava possible aportar nous elements que requerissin un nou estudi de la qüestió plantejada. En el moment de tancar aquest Informe, el Síndic no té coneixement que la interessada hagi formulat noves consideracions.

Queixa núm.1645/97

Visats per reagrupament familiar; una nota comuna: la lentitud

El Síndic ha rebut diverses queixes, una mostra de les quals és l'enunciada, relatives a la lentitud de l'Administració competent en l'atorgament del visat en matèria de reagrupament familiar.

En aquest cas, una fundació dedicada a l'ajuda als immigrants s'adreçà a aquesta Institució sol·licitant la nostra intervenció davant la manca de resposta de l'Administració a una sol·licitud de visat per reagrupament familiar presentada davant l'ambaixada d'Espanya a Dakar.

L'interessat havia presentat la petició d'informe previ a la sol·licitud de visat davant el Govern Civil de Girona el 17 de juliol de 1996, i la seva esposa havia aportat a l'ambaixada, l'11 d'octubre de 1996, la documentació per a l'expedició del visat. Havien transcorregut més de set mesos sense obtenir cap mena de resposta.

Atès que la Disposició Addicional Segona del Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, disposa que les sol·licituds de visat per reagrupament familiar es resoldran en tot cas en el termini de tres mesos, el Síndic donà trasllat de la queixa al Defensor del Poble.

En finalitzar la redacció d'aquest informe, el Defensor del Poble comunicà al Síndic que la Direcció General d'Assumptes Jurídics i Consulars havia sol·licitat informe a l'ambaixada d'Espanya a Dakar i que, pendent de rebre-la, es donaria resposta sobre la resolució final d'aquest cas.

2.3. ELS CONTINGENTS

A la Resolució de 4 d'abril de 1997, per la qual es dicten les instruccions generals sobre la determinació d'un contingent d'autoritzacions per a l'ocupació de treballadors estrangers no comunitaris per cobrir el contingent corresponent a l'any 1997, s'indica que el procediment per a la gestió de les ofertes ha d'estar orientat per l'agilitat i l'eficàcia, de manera que permeti atendre les sol·licituds referides als treballadors estrangers que poden ser absorbits pel mercat de treball nacional amb les degudes garanties d'ocupació.

Les diverses queixes rebudes en aquest àmbit posen de manifest que, si bé d'una banda s'havia estimat favorablement l'oferta nominativa de treball presentada, quan el treballador s'adreçava al consolat, aquest li indicava que no tenia coneixement de l'estimació de la sol·licitud (vegeu queixa núm. 2456/97).

Conseqüentment, comprovem que, si més no, en algunes ocasions, els objectius de la Resolució esmentada, això és, que l'agilitat i l'eficàcia orientin el procediment per a la gestió de les ofertes de treball, no s'acompleixen. Així doncs, si la Direcció General d'Ordenació de les Migracions (Ministeri de Treball i Afers Socials) ha d'emetre un informe a la Direcció General d'Assumptes Jurídics i Consulars (Ministeri d'Afers Estrangers) sobre la sol·licitud nominatives resoltes favorablement, segons disposa l'apartat tercer del punt II de la instrucció quarta, amb la finalitat que es puguin cursar instruccions per a la resolució dels visats, a la pràctica s'observa una aparent descoordinació entre els diferents òrgans dels corresponents ministeris.

Això pot comportar un endarreriment en la resolució dels permisos que podria afectar desfavorablement les ofertes de treball presentades en l'àmbit de determinats sectors caracteritzats per la temporalitat del treball a desenvolupar.

21532

L'establiment de contingents, concebut com una política d'immigració, s'utilitza per regular la situació dels immigrants que ja es troben en el nostre país exercint l'activitat sense el pertinent permís de treball.

L'annex 1 de l'esmentada resolució preveu, del total de 15.000 autoritzacions per a l'ocupació d'estrangers, un nombre de 5.620 per al sector del servei domèstic. Es pot presumir que tota presentació d'ofertes adreçades a aquest sector pertany a ocupadors que coneixen les persones a les quals adrecen l'oferta nominativa, essent com és una activitat en què és essencial tenir un mínim d'informació sobre les qualitats humanes de la persona que es contracta. Això ens permet assenyalar que bona part d'aquests treballadors potser ja treballaven dins l'economia submergida.

Per aquesta raó, creiem que si la política de contingents no respon als objectius que té marcats, com és de garantir amb treballadors estrangers no comunitaris les ofertes de treball no ateses pel mercat nacional mitjançant uns procediments legals d'immigració laboral, seria convenient canalitzar aquestes situacions que es donen a la pràctica per les vies corresponents, atès que estaríem davant de polítiques, no tant d'immigració com d'estrangeria; d'altra banda, caldria arbitrar algun nou sistema que permetés estimular la confiança dels ocupadors a l'hora de formular ofertes de treball genèriques per a aquelles feines que requereixen un cert coneixement de les qualitats humanes i professionals de les persones que les han de fer. En aquest sentit, l'articulació de permisos temporals per tal de buscar feina podria ser una solució.

Queixa núm.2456/97

Presumpta descoordinació dels òrgans administratius en la resolució dels visats dels estrangers acollits al contingent de 1997

Una fundació dedicada a l'ajuda dels immigrants presentà al Síndic de Greuges diverses queixes, una de les quals és l'exposada. Totes tenen en comú el fet que una vegada havia estat estimada la sollicitud nominativa presentada per diferents empresaris que contracten persones estrangeres acollides al contingent de 1997, en anar al consolat a recollir el visat, la representació consular manifestava que no li constava que aquests contingents estiguessin concedits.

El Síndic traslladà la queixa al Defensor del Poble a fi que es pogués obtenir informació sobre el motiu pel qual aquestes sollicituds resoltes favorablement no havien estat, presumptament, comunicades a la Direcció General d'Assumptes Jurídics i Consulars amb la finalitat de cursar instruccions per a la resolució dels visats. Finalment, el Defensor del Poble ens comunicà el contingut de la informació que li havia estat tramesa per l'esmentada Direcció General, en la qual es precisaven les diferents dates en què s'havia procedit a autoritzar l'expedició dels visats sollicitats per les persones estrangeres acollides al contingent.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic donà per closes les gestions iniciades en relació amb aquest afer.

2.4. EL TRÀFIC D'IMMIGRATS

Les dificultats dels estrangers no comunitaris per subsistir en els seus països d'origen ha portat al desenvolupament de xarxes de tràfics d'immigrants que, en alguns casos, acaben amb tràgics resultats, com el de l'accident de Capmany (vegeu actuació d'ofici núm. 1147/97).

Les autoritats competents, conscients de l'existència d'aquestes xarxes, haurien de ser especialment estrictes en l'aplicació dels mitjans que ofereix la normativa legal per actuar amb contundència contra la promoció o afavoriment per qualsevol mitjà de la immigració clandestina de treballadors a Espanya, tipificat a l'article 313.1 del Codi Penal, i contra l'establiment d'agències de reclutament d'immigrants i utilització de treballadors estrangers sense haver obtingut el corresponent permís de treball, tipificats com a infraccions administratives per la Llei 8/1988, de 7 d'abril, sobre infraccions i sancions d'ordre social.

Actuació d'ofici núm.1147/97

Un dramàtic accident ens recorda que el tràfic d'immigrants segueix existint

El Síndic inicià una actuació d'ofici arran de l'accident ocorregut a Capmany el 16 de març de 1997, en el qual van perdre la vida onze immigrants estrangers amagats en un camió dedicat al transport de mercaderies.

Aquesta actuació d'ofici comportà que el Síndic s'adreçés per escrit al Defensor del Poble mostrant la seva preocupació per l'increment d'aquestes pràctiques i sollicitant-li de fer arribar al Govern l'oportunitat de plantejar algun tipus d'actuació conjunta de tots els estats membres de la Unió Europea, ja que és en aquest marc on es produeix aquest tràfic de persones.

El Defensor del Poble ens informà de l'escrit que havia adreçat al Ministre de l'Interior, reflectint la preocupació del Defensor i del Síndic, a fi de sol·licitar del Govern, en el marc dels acords de Maastricht i de l'Acord de Schengen, l'adopció de les mesures que evitin el tràfic d'éssers humans en les actuals condicions d'indignitat en què es produeixen.

A la vista de l'escrit del Defensor del Poble, el Síndic donà per closa l'actuació iniciada.

2.5. LA TARGETA D'ESTRANGER

La normativa espanyola en matèria d'estrangeria també posa de manifest la manca de previsió per resoldre de manera àgil i ràpida certs esdeveniments com els derivats de la pèrdua o el robatori de la targeta d'estranger. Aquest fet va ser objecte de coneixement arran de la queixa núm. 2641/97, tramitada en ocasió de la pèrdua de la targeta acreditativa del permís de treball i residència d'un estranger, al qual la demora a facilitar-li'n un duplicat impedia d'assistir al casament del seu germà al Marroc. La manca de previsió d'un document alternatiu per a aquests casos, com podria ser l'atorgament d'una autorització de retorn, comportà que se sol·licités la possibilitat de valorar la modificació de

l'Ordre de 7 de febrer de 1997, reguladora de la targeta d'estranger, a fi de preveure-hi l'atorgament d'un document alternatiu als residents legals mentre es tramita una nova targeta.

Queixa núm.2641/97

La manca d'un document alternatiu davant la pèrdua de la targeta acreditativa del permís de treball i residència pot portar problemes als estrangers que volen sortir del país

El senyor X. s'adreçà al Síndic exposant els perjudicis que li produïa el fet d'haver perdut la targeta de residència, en tant que la demora en la tramitació d'un duplicat per part de l'Administració competent l'impossibilitaria traslladar-se al seu país d'origen a fi d'assistir al casament del seu germà i passar-hi uns dies de descans.

Aquesta Institució analitzà la normativa reguladora de la targeta d'estranger en relació amb la del Document Nacional d'Identitat (DNI). De resultes d'aquest estudi es comprovà que, mentre l'Ordre de 7 de febrer de 1997, per la qual es regula la targeta d'estranger posa l'accent, en els casos de destrucció, inutilització i pèrdua de la targeta, en l'obligació del titular de demanar immediatament el document, la norma reguladora del DNI incideix en l'obligació de l'òrgan encarregat de la tramitació a fi de facilitar la provisió immediata del document al seu titular.

Així mateix, l'autorització de retorn no és considerada com a document alternatiu per als supòsits com el que és objecte de la queixa.

Per aquest motiu, el Síndic sol·licità al Defensor del Poble la seva intervenció a l'objecte de promoure davant l'Administració competent una modificació normativa que prevegi aquests casos o bé que s'estableixin unes normes d'actuació a seguir davant d'aquestes situacions.

El Defensor del Poble ens va fer arribar la comunicació tramesa al Director General de Política Interior del Ministeri de l'Interior, en la qual, acollint les consideracions exposades pel Síndic, proposava que es valorés l'oportunitat de modificar l'Ordre de 7 de febrer de 1997, de manera que es pugui facilitar un document alternatiu als residents legals mentre se'ls tramita una nova targeta de residència.

D'altra banda, el Defensor del Poble ens ha facilitat també una còpia de la comunicació tramesa a l'interessat, en què fa constar les conclusions de l'informe enviat per la Subdelegació del Govern de Barcelona en relació amb el seu cas. És de destacar que en aquest escrit s'indica que l'interessat que es trobi en la situació de pèrdua de la documentació de residència a Espanya pot retornar perfectament al país compareixent davant el consolat, i després d'exposar la situació, el procediment normal és que se li faciliti el visat d'entrada. Alhora, l'informava que per resoldre la seva situació, davant la insistència del seu representant legal, li havia estat lliurada una autorització de retorn, malgrat que jurídicament no era el mitjà idoni als efectes concrets pretesos per l'interessat.

Finalment, volem exposar que l'interessat ha comparegut novament a la nostra Institució per manifestar que, si bé amb l'autorització de retorn facilitada no va tenir problemes per tornar a Espanya, va voler exposar la seva situació al consolat d'Espanya a Nador, on li van indicar que el tràmit que havia de seguir era d'iniciar tot el procés per a l'obtenció d'un nou permís de residència.

Davant d'aquesta manifestació, el Síndic de Greuges es va tornar a adreçar al Defensor del Poble per exposar les divergències entre aquestes informacions.

2.6. LA CADUCITAT DEL PERMÍS DE RESIDÈNCIA

Amb l'Actuació d'Ofici núm. 3283/97, s'ha incidit en la situació de desigualtat en què es pot trobar un estranger al qual caduqui, fora d'Espanya, el permís de residència abans d'haver transcorregut tres mesos des de la data d'expiració. Aparentment, la normativa actual sembla no oferir altra possibilitat que reiniciar els tràmits per obtenir un visat de residència, amb les dificultats i lentitud que això comporta, i sense poder-se acollir a la solució que l'article 59.4 del RD 155/96, de 2 de febrer ofereix als qui es trobin en aquesta situació dins d'Espanya, als quals es permet la renovació sens perjudici de les sancions oportunes.

Actuació d'Ofici núm.3283/97

Caducitat del permís de residència a Espanya d'un estranger temporalment desplaçat fora de l'Estat

El Síndic va iniciar un actuació d'ofici en considerar que l'aplicació del Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, pel qual s'aprova el Reglament d'execució de la Llei Orgànica 7/1985, pot conduir a una situació de desigualtat en els casos en què el permís de residència dels estrangers caduqui en el moment en què aquests estan fora del territori espanyol.

L'article 59.4 del Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, preveu que, sens perjudici de les sancions oportunes, l'estranger a qui ha caducat el permís de residència pot sol·licitar-ne la renovació sempre que no hagin transcorregut més de tres mesos des de l'expiració del document. Aquesta possibilitat de renovació sembla que no opera quan a l'estranger li ha caducat el permís fora d'Espanya.

Un situació d'aquest tipus, que si bé obeeix a una falta de diligència a iniciar els tràmits per renovar els permisos que estiguin a punt de caducar, la qual cosa permetria sol·licitar l'autorització de retorn, comporta un resultat diferent en funció del fet que la caducitat hagi estat produïda a Espanya o fora d'Espanya, i n'és més greu la conseqüència en aquest segon cas, ja que això impedeix l'entrada de l'estranger a Espanya i obliga a reiniciar tota la tramitació.

El Síndic entén que aquesta situació provoca un tracte desigual entre persones que es troben en circumstàncies substancialment iguals, si bé no idèntiques, en tant que la caducitat del permís es produiria fora d'Espanya i en l'altre cas dintre del territori espanyol.

21534

En tant que el permís caducat no pot ser considerat com a títol vàlid de viatge, aquesta Institució ha suggerit al Defensor del Poble que una possible solució viable seria de promoure una modificació normativa pel que fa a les autoritzacions de retorn; d'aquesta manera, mitjançant un procediment àgil i ràpid que comportés la participació de les representacions consulars d'Espanya com a intermediàries en l'atorgament de l'autorització de retorn, l'estranger podria tornar a Espanya per iniciar la renovació, i això estalviaria l'inici dels tràmits per a l'obtenció d'un visat i un nou permís, com si no se n'hagués estat mai posseïdor.

En el moment de cloure el present informe estem pendents de rebre informació sobre el determini pres pel Defensor del Poble.

2.7. LES MESURES SANZIONADORES

Pel que fa a les sancions aplicables en matèria d'estrangeria per la comissió de les infraccions previstes a l'article 26 de la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol, s'ha de dir que l'expulsió continua essent la més aplicada per l'Administració (vegeu queixes núms. 2988/97 i 2229/97).

Entenem que si la normativa preveu altres sancions que no comportin conseqüències tan negatives per a l'immigrat, com pot ser l'extensió dels efectes de la revocació als països als quals és d'aplicació l'Acord de Schengen, s'hauria de tendir, després de valorar les circumstàncies d'arrelament a Espanya de l'infractor i la seva situació personal i familiar –com ja preveu l'article 99.6 del RD 155/96– a aplicar altres sancions de menys repercussió, com ara sancions pecuniàries.

Paral·lelament, pels efectes que tenen les resolucions d'expulsió, caldria preveure més mitjans perquè l'Administració de Justícia pogués actuar amb més celeritat davant els recursos interposats contra les resolucions d'expulsió amb l'intent d'evitar que s'agreugi la situació dels qui s'han vist afectats per l'aplicació d'aquesta mesura, i que en tot cas, abans de fer efectiva l'expulsió, es pogués esperar al pronunciament del tribunal sobre l'eventual suspensió de l'executivitat de l'acte.

Queixa núm.2988/97

La revisió de l'ordre d'expulsió dictada per l'Administració competent evita d'executar-la

L'advocadessa d'una ciutadana estrangera contra la qual s'havia decretat una ordre d'expulsió es va adreçar a la Institució sol·licitant la nostra intervenció davant la imminent expulsió de la seva representada.

Un cop analitzada la documentació aportada i considerant que hi havia una errada en l'expedient, immediatament i per raó d'urgència el Síndic va exposar a la Subdelegació del Govern de Girona el cas plantejat. La Subdelegació va revisar novament l'expedient d'expulsió que s'havia tramitat i, considerant que no s'hi havien tingut en compte les alegacions formulades per la interessada, va resoldre revocar l'expulsió decretada.

Queixa núm.2229/97

Un ajuntament sol·licita que s'intercedeixi a favor d'uns ciutadans estrangers expulsats del territori

L'Ajuntament de Torelló, per acord del Ple de 26 de juny de 1997, sol·licità al Síndic, entre d'altres Institucions, la seva intervenció davant l'expulsió de tres joves estrangers residents en el seu municipi que havien estat traslladats al centre d'internament d'estrangers de la Verneda (Barcelona) perquè es trobaven il·legalment en territori espanyol.

En aquests tres casos, l'Ajuntament manifestava que s'havia tramitat l'expedient d'expulsió sense tenir en compte les seves circumstàncies personals, ja que tenien família resident legal en el nostre país i participaven en activitats associatives. El municipi també informà que en un dels casos l'ordre d'internament havia estat anul·lada pel Tribunal Constitucional, i en un altre per l'Audiència Provincial de Barcelona pel fet de no haver-se pres en consideració les circumstàncies d'ordre humà i de conveniència social que feien desaconsellables aquests internaments, i restava pendent el pronunciament de la jurisdicció contenciosa administrativa sobre la legalitat del procediment d'expulsió.

A la vista de la situació plantejada, en què l'expulsió ja havia estat practicada i se sol·licitaven les gestions necessàries per revocar l'ordre d'expulsió dictada, el Síndic s'adreçà al Defensor del Poble exposant que, aparentment, l'Administració no havia tingut en compte les circumstàncies d'arrelament a Espanya i la situació personal i familiar de l'infractor a la normativa d'estrangeria a l'hora de determinar la sanció a imposar, conforme preveu l'article 99.6 del Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, la qual cosa, juntament amb la lentitud de l'Administració de Justícia, agreujava la situació dels estrangers expulsats.

De la comunicació rebuda del Defensor del Poble, que transcrivia en part l'informe emès per la Subdelegació del Govern de Barcelona, s'arribà a la conclusió que calia esperar el pronunciament del Tribunal Superior de Justícia, el qual no havia procedit a suspendre l'executivitat de l'acte, atès que a criteri de la Subdelegació les expulsions van ser decretades perquè els estrangers incorrien en alguns dels supòsits que tenen prevista aquesta sanció a la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol.

3. LA INTEGRACIÓ SOCIAL

Si la regulació dels fluxos migratoris és una política desenvolupada a partir de la detecció de la necessitat d'ordenar l'entrada creixent d'estrangers al nostre país, cal ser conseqüents i preveure alhora una aplicació efectiva dels drets i llibertats que estableix l'ordenament jurídic a tot immigrant resident en el nostre territori.

Aquesta necessitat vindria a ser la plasmació de les funcions pròpies d'una societat receptora d'immigrants que fixa els mecanismes d'entrada i que es configura a la vegada com a societat d'acolliment, amb les connotacions que pel fa al propi terme «acollir» trobem reco-

lides al diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans: «Rebre (algú que es presenta)... Admetre a casa nostra, en la nostra companyia (...).»

L'escalf humà, el sentiment de sentir-se acollit en una societat que ha estat escollida per la majoria dels immigrants per treballar i viure per sempre, fet que comportarà, normalment, la permanència i l'assentament de les generacions futures d'aquests primers immigrants, ha d'implicar un sistema de previsió; és a dir, cal estar preparats, però no pas per enfrontar-nos a una amenaça, posant barreres i dificultats al desenvolupament d'aquestes persones, sinó per posar en marxa dispositius que facilitin la integració a la vida social d'aquells que han triat el nostre país per residir.

La incipient formulació dels drets i llibertats dels estrangers a Espanya per la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol, no ha estat més que un tímid intent plasmat en una petita part del seu articulat d'abordar aquests drets i llibertats, la formulació d'alguns dels quals va ser objecte de revisió a la sentència del Tribunal Constitucional 115/1987.

El nou reglament d'estrangeria, Reial Decret 155/96, ha anat una mica més enllà en la configuració dels drets dels estrangers.

El Pla Interdepartamental d'Immigració aprovat pel Govern de la Generalitat, amb un seguit de propostes a desenvolupar per diversos departaments de la Generalitat amb la finalitat d'aconseguir la integració dels immigrants, és un factor positiu per a la integració dels immigrants, al qual ja ens vam referir en l'Informe de 1996 (BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs 11658 a 11660).

Tanmateix entenem que, si bé caldria actuar de manera que els agents públics remoguessin els obstacles per fer efectius els drets del immigrant amb una equiparació amb els que gaudeixen els nacionals, per aconseguir la integració social dels immigrants seria molt aconsellable positivitzar a les lleis sectorials que regulen els drets proclamats en el reglament d'estrangeria les modificacions normatives necessàries a fi que aquests drets poguessin ser exercits plenament i sense traves pels immigrants, i es fessin les reformes oportunes per no condicionar l'obtenció de prestacions socials al requisit de la nacionalitat espanyola o a la condició de ciutadà comunitari per als que no ho són.

La integració social dels immigrants ha de comportar facilitat d'accés als serveis i prestacions en idèntiques condicions que les previstes per a la resta de ciutadans i amb les mateixes obligacions i contraprestacions.

En aquest comentari ens hem referit a algunes disfuncions en l'aplicació de la política de control de fluxos migratoris. Aquestes mancances poden esmenar-se, en la nostra opinió i com hem indicat, amb alguns canvis normatius i amb algunes modificacions organitzatives; però les possibilitats d'integració social, amb l'actual marc jurídic, sembla que toquen sostre.

La interpretació més favorable, normalment, a la integració social de l'immigrant propiciada pel nou Reglament d'estrangeria i per la bona disposició que sovint hem trobat en els funcionaris encarregats de la seva

aplicació, no pot ultrapassar determinat límit, sense contravenir el principi de seguretat jurídica i el de jerarquia normativa, quan xoca frontalment, amb determinada disposició legal. Si es vol anar més enllà en el camí de la integració social, caldrà considerar la reforma de la Llei Orgànica d'Estrangeria i de determinades lleis sectorials.

Alguna modificació organitzativa de considerable entitat, com ara la creació d'un òrgan que agrupés la major part de les responsabilitats de l'Administració de l'Estat en l'àmbit de la immigració, amb una perspectiva més integradora que policial, tal com es va demanar en les conclusions de les Jornades de Coordinació de Síndics de Greuges de l'Estat Espanyol, celebrades a Sevilla el passat mes d'octubre, (reproduïdes en l'annex 6 de la Tercera Part d'aquest Informe) podria ajudar, també, a millorar la resposta dels poders públics a aquest repte.

Però per assolir plenament aquesta funció acollidora els membres de la societat han de ser conscients, hem de ser conscients, d'aquest paper i eliminar dels nostres subconscients les dosis de sensibilitat racista que encara perduren, com ha estat revelat en una enquesta de la Comissió Europea, recollida dins del context de l'Any Europeu contra el Racisme, en què s'arriba a la proporció que dos de cada tres habitants dels quinze estats membres de la Unió Europea es consideren racistes.

Arran d'aquests resultats, s'ha anunciat el llançament d'un pla d'acció contra el racisme acompanyat d'un paquet de mesures legislatives contra la discriminació, que seran presentats als països comunitaris al llarg de 1998.

Integració social no vol dir assimilació o eliminació de les diferències culturals, religioses i ètniques pròpies dels països d'origen dels immigrants, sinó que implica posar l'accent en el respecte i el reconeixement d'aquestes diferències, que s'incorporen com un actiu més dintre de la nostra pròpia cultura.

Tanmateix, tenint en compte el paper o funció que ha de jugar la societat d'acollida, hem de dir que cal esperar el mateix dels immigrants. Amb això, ens volem referir al fet que els immigrants també han de fer un esforç per participar en la vida social del país, territori, municipi en què s'integren, amb les mateixes obligacions que els nacionals de la societat receptora, sense que els elements culturals o religiosos s'immesceixin fins a dificultar el desenvolupament dels dissenys establerts en les disposicions fixades per la mateixa societat com a elements bàsics, constitutius d'un sistema propi de convivència.

En el nostre Informe al Parlament de 1994, vam efectuar una reflexió sobre l'Any Internacional de la Tolerància que havia estat proclamat per resolució 48/126 de l'Assemblea General de les Nacions Unides per l'any 1995 (vegeu BOPC núm. 313, de 17 de març de 1995, pàgs. 21056 a 21060). En aquell Informe ens referíem a les causes de la intolerància, als límits de la tolerància i a com actuar davant la intolerància. Acabàvem la referència als límits de la tolerància amb aquest comentari: «(...) Per a nosaltres, aquest límit se situa en el respecte als drets humans, referent mínim necessari i innegociable davant de qualsevol creença o ideologia (...)».

21536

Problemes com per exemple els suscitats, recentment, en relació amb el desacord d'un pare amb l'aplicació a les seves filles d'un *currículum* educatiu en l'àmbit de l'ensenyament escolar, allegant motius de creences religioses, s'han de preveure i afrontar.

Cal recordar que el disseny dels elements bàsics constitutius d'un sistema propi de convivència, que té els seus mecanismes de modificació, ha de ser acceptat respectant l'orientació pròpia d'una societat, hores d'ara laica, com la que els immigrants han escollit per venir a viure, que, tot i que garanteix la llibertat religiosa, ideològica i de culte dels individus o comunitats (article 16 de la Constitució), no implica que hagi d'establir excepcions en els *currículums* educatius que atemptin contra altres principis constitucionals, com ara el de la igualtat per raó de sexe. En aquest sentit, mesures divulgatives, pedagògiques, com les adoptades per una Fundació dedicada a la integració i la defensa dels drets dels immigrants, d'apropar l'escola del país als pares d'una altra cultura d'origen, mitjançant visites, vídeos, etc, ens semblen una via adequada i que s'hauria d'aprofundir.

La integració dels nens i les nenes immigrades en el sistema educatiu català, la comentem especialment en la Secció d'Ensenyament i Cultura, capítol d'Ensenyament, apartat 6, a la que ens remetem.

Tot seguit, ens referirem a les vivendes, el dret de vot i, per acabar, l'accés al treball dels immigrants, com a elements importants, encara que no exclusius, per fer possible la seva integració social i el creixement armònic de la Societat.

3.1. LES VIVENDES

De vegades, la precarietat de les vivendes en què resideixen tant estrangers com nacionals comporta que aquests darrers facin algun tipus de manifestació que podria ser titllada de xenòfoba, utilitzant mecanismes que impliquen de forma involuntària les administracions (vegeu queixa núm. 3310/96). En d'altres ocasions, les mesures tendents a la integració social dels immigrants surten a la llum en ocasió d'esdeveniments fortuïts, com l'incendi a Viladecans que va comportar la destrucció d'unes barraques d'immigrants (queixa núm. 1577/97), on l'Administració municipal, amb el suport de la Generalitat i organitzacions no governamentals, porta a la pràctica una política adreçada a la consecució d'habitatges de lloguers baixos per als immigrants de la zona i a la vegada s'han pres mesures per tramitar amb caràcter urgent els programes de les rendes mínimes d'inserció per a les unitats familiars més afectades.

Queixa núm.3310/96

El contingut xenòfob de la convocatòria d'una junta de la comunitat de propietaris d'un immoble implica de manera indeguda dues administracions

Una entitat dedicada a la defensa dels immigrants s'adreçà a aquesta Institució per donar-nos a conèixer el contingut xenòfob d'un escrit de convocatòria d'una

junta extraordinària de la comunitat de propietaris d'un immoble de Premià de Mar, en el qual figuraven els segells oficials de l'Ajuntament de Premià de Mar i del Centre Tècnic i de Cooperació per a la Rehabilitació d'Habitatges del Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Abans d'adreçar-nos a les administracions presumptament implicades, en una conversa tinguda amb l'entitat denunciant, se'ns informà que la comunitat de propietaris havia fet un ús indegut dels segells oficials esmentats.

A la informació facilitada per les dues administracions afectades se'ns indicà que, a fi de resoldre els problemes estructurals d'un immoble de Premià de Mar i iniciar-hi les tasques de rehabilitació, es va decidir celebrar una junta extraordinària per tal d'aprovar el projecte i el pressupost. A l'ordre del dia de la convocatòria, la comunitat va cometre el greu error d'incloure un punt clarament xenòfob, emprant segells oficials sense consultar les respectives administracions per tal de donar més «oficialitat» a la proposta, la qual cosa va motivar que aquestes s'hi veiessin involucrades, d'una manera ingènua però també agosarada.

D'altra banda, el Síndic de Greuges ha sabut que la comunitat de propietaris s'ha disculpat davant les administracions pel dany i ofensa de les paraules contingudes a l'ordre del dia, exposant que en cap cas no es proposava discutir la conveniència o no de l'existència d'estrangers a l'immoble sinó que el seu propòsit era que els propietaris dels pisos deixessin de llogar-los als estrangers permetent l'amuntegament de persones a les vivendes en condicions precàries.

Finalment, se'ns ha informat que la junta extraordinària va ser convocada per al dia 1 de febrer de 1997 amb la finalitat de prendre els acords necessaris per iniciar les reparacions de l'immoble.

A la vista de la informació facilitada, el Síndic donà per closes les gestions iniciades en aquest assumpte.

Queixa núm.1577/97

Mesures adoptades per l'Administració en ocasió d'un incendi que afecten habitatges d'immigrants

Una associació s'adreçà a aquesta Institució sollicitant-li d'intervenir a fi que les administracions competents facilitessin informació sobre les mesures adoptades envers les persones magribines que es van veure afectades per l'incendi ocorregut a Viladecans el 6 de maig de 1997.

A la vista de la petició efectuada, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Viladecans i al Departament de Benestar Social demanant informació sobre les mesures previstes per facilitar el trasllat de les persones afectades per l'incendi que destruí les barraques del barri de Sales, on residien.

El Departament de Benestar Social ens informà que està en contacte amb l'Ajuntament de Viladecans per tal de donar el suport que estigui al seu abast a les peticions que aquella Corporació li presenti, tenint en

compte que la competència en aquest àmbit és estrictament municipal i el Departament no pot prendre decisions pròpies.

Pel que fa a les mesures adoptades davant el sinistre, l'Ajuntament de Viladecans ens informà que el 14 de maig de 1997 havia signat un acord amb diferents organitzacions no governamentals (ONG) en què s'adoptaven mesures d'urgència per atendre de manera immediata els afectats per l'incendi mancats de mitjans econòmics per resoldre la seva situació, als quals es facilitaria allotjament i manutenció diàries fins a poder ser inclosos en programes socials. Arran de l'esmentat acord es va sol·licitar el tractament urgent de les sol·licituds d'accés al programa PIRMI de diverses unitats familiars afectades per l'incendi.

D'altra banda, amb la informació proporcionada per l'Ajuntament de Viladecans el Síndic va poder comprovar que aquell municipi ha emprès una important tasca d'intermediació en el mercat immobiliari a fi de facilitar als afectats l'accés a un habitatge digne.

En aquest sentit, l'Ajuntament ens donà a conèixer el contingut d'un conveni celebrat amb el Departament de Benestar Social que té per objecte desenvolupar una actuació conjunta per eradicar l'assentament barraquista de magribins al barri de Sales i per facilitar-los d'incorporar-se a la comarca. Aquest conveni s'inscriu dins el marc del programa de finançament sol·licitat per l'associació AMIC-UGT al Ministeri de Treball i Afers Socials per a l'allotjament dels immigrants del municipi de Viladecans, a través del qual es pretén vèncer les possibles reticències dels propietaris al lloguer d'habitatges, assegurant-los la subscripció d'una pòlissa multirisc de la llar i la previsió dels danys no inclosos a la pòlissa, a més a més de l'abonament de fins a 10 mensualitats en cas d'impagament de la renda per part del llogater.

Del conjunt de la informació facilitada, el Síndic va entendre que les administracions responsables, juntament amb la col·laboració de les ONG, posaven els mitjans necessaris per facilitar l'accés a una vida més digna al col·lectiu del barri de Sales, amb un èmfasi especial en aquells que havien sofert directament els efectes de l'incendi.

3.2. EL DRET DE VOT

El Síndic de Greuges consideraria convenient estudiar la possibilitat que els immigrants no comunitaris residents legalment en territori espanyol poguessin intervenir en els assumptes polítics d'àmbit municipal de la comunitat en què conviuen, a fi d'avançar en el camí cap a la integració social. En aquesta línia, caldria preveure la possibilitat d'intervenció, mitjançant el dret de vot, que no s'hauria de condicionar a criteris de reciprocitat, per la dificultat d'assolir-la per raó del tipus de govern existent en molts països d'origen dels immigrants, i plantejant alguna situació intermèdia, com ara la seva intervenció en els processos de participació ciutadana no electorals, fins que s'abordi una reforma de la Constitució per fer-hi efectiu aquest dret.

3.3. L'ACCÉS AL TREBALL

Finalment, voldríem incidir en la necessitat d'abordar les problemàtiques provinents de l'accés al mercat de treball dels estrangers no comunitaris, a la qual ens hem referit en altres ocasions, així en els informes al Parlament de 1994 i de 1995 al comentar l'Actuació d'ofici núm. 1876/94 sobre l'Eficàcia de la legislació antidiscriminàtoria en relació amb els immigrants estrangers i les minories ètniques en el món del treball, on assenyalàvem que s'havia constatat l'existència de discriminació en l'accés al treball (vegeu BOPC núm. 30, de 21 de març de 1996, pàg. 2425).

Com diu el Tribunal Constitucional a la sentència 107/84, l'article 35 de la Constitució només reconeix el dret al treball als espanyols, i no hi ha cap tractat ni llei que estableixi la igualtat de tracte entre nacionals i estrangers per a l'accés a un lloc de treball, contra el que s'esdevé per a la titularitat i l'exercici de drets laborals un cop s'ha produït la contractació.

En primer lloc, per poder accedir a un treball l'estranger ha de ser resident legal i obtenir un permís de treball que l'autoritzi a treballar. La concessió del permís es veu limitada pels requisits establerts per a la concessió inicial (insuficiència o escassetat de mà d'obra a la professió, activitat i zona geogràfica per a les quals se sol·licita el permís, inexistència de treballadors espanyols, comunitaris o estrangers residents legalment a Espanya inscrits com a demandants d'ocupació a la zona geogràfica corresponent i a l'activitat sol·licitada i règim de reciprocitat en el país d'origen de l'estranger). La modalitat de permís de treball inicial que s'atorgui es limitarà a una empresa determinada i fixarà una vigència que serà l'establerta en el contracte de treball amb el límit d'un any. D'altra banda, cal tenir en compte la política de contingents, que restringeix l'activitat laboral a determinats sectors, que solen ser els més precaris, la qual cosa pot afavorir la creació d'un mercat laboral amb unes condicions de treball reals, per sota dels estàndards mínims dels convenis vigents en l'activitat que es tracta.

En segon lloc, una vegada el treballador comença la seva activitat podríem dir que, en teoria, hi ha una equiparació de drets amb els nacionals espanyols i els és d'aplicació l'Estatut dels Treballadors, l'article 17 del qual preveu la no discriminació en les relacions laborals per circumstàncies de sexe, origen, estat civil, raça, condició social, idees religioses o polítiques, entre d'altres. Si bé no figura de forma explícita la no discriminació per raó de nacionalitat, s'entén que hi és inclosa, si més no per aplicació de l'article 6.1 del Conveni núm. 97 de la Organització Internacional del Treball (OIT), sobre treballadors immigrants, ratificat per Espanya el 23 de febrer de 1967, que indica expressament la no discriminació per raons de nacionalitat en matèria de remuneració, hores de treball, vacances, aprenentatge, formació professional, afiliació a sindicats, vivenda i seguretat social, entre d'altres.

La Convenció Internacional sobre l'Eliminació de totes les formes de Discriminació Racial, de 21 de desembre de 1965, que reconeix en l'article 5.5.a) el dret «(...) a condicions equitatives i satisfactòries de feina, a la

21538

protecció contra l'atur, a igual salari per treball igual i a una remuneració equitativa i satisfactòria», també es pot invocar front les accions discriminatòries.

Així mateix, l'article 314 del Codi Penal tipifica com a delictes la discriminació greu en el treball, públic o privat, contra alguna persona per raó de pertànyer a una ètnia, raça, nació, etc., quan no sigui restablerta la situació d'igualtat davant la llei amb posterioritat al requeriment o sanció administrativa.

No obstant això, és evident que difícilment els immigrants que tenen condicionada la situació de regularitat a un permís de treball denunciaran cap discriminació que pateixin i que els pugui fer perdre aquesta «estabilitat» laboral. La qüestió relativa a l'eficàcia de la legislació antidiscriminatòria en relació amb els immigrants estrangers i les minories ètniques en el món del treball va ser tractada, com hem dit, a l'Informe de 1994, (vegeu l'Actuació d'Ofici 1876/94, BOPC núm. 313, de 17 de març de 1995, pàgina 20968 i 20969) i a l'Informe de 1995, (BOPC núm. 30, de 21 de març de 1996, pàgina 2425).

Per últim, l'acabament del contracte de treball o fins i tot un acomiadament comportaria el dret de l'immigrant a les prestacions d'atur en funció del compliment del període mínim de cotització, a part del fet que la seva sollicitud implicarà la inscripció com a demandant de treball. La qüestió relativa als treballadors estrangers i prestació d'atur va ser tractada a l'Informe de 1994 (vegeu la queixa 1491/90 i d'altres, BOPC 313, de 17 de març de 1995, pàgina 20913).

Mentre segueixi en vigor el permís de treball, l'immigrant podrà percebre les prestacions d'atur a què tingui dret; però en aquest cas la discriminació amb els nacionals espanyols es produirà a la fi del seu permís de treball si no els pot ser renovat, en tant que la renovació sempre se supedita a una oferta de treball.

La sala social del Tribunal Suprem ha tingut ocasió de pronunciar-se en algunes sentències, com les de referència Aranzadi 10349/94, 6787/95 i 6887/95, en el sentit que el treball dels estrangers està sotmès a autorització administrativa, la qual cosa no es pot confondre amb una prohibició absoluta que impedeixi el treball i elimini la situació d'atur, perquè si el treballador pot continuar en territori espanyol gràcies a un permís de residència en vigor, també pot trobar una altra feina i sol·licitar el permís de treball quan la trobi. En definitiva, el Tribunal Suprem entén que és suficient l'existència del permís de residència per reconèixer als reclamants estrangers no comunitaris el dret a les prestacions d'atur, malgrat que no tinguin permís de treball en vigor.

El nou Reglament d'estrangeria, congruent amb la jurisprudència del Tribunal Suprem esmentada, preveu, en el seu article 59.2, una renovació automàtica del permís de treball quan el treballador immigrant té dret a percebre la prestació d'atur pel temps que duri aquesta.

Tanmateix, cal dir que l'article 6 del Conveni de l'OIT abans esmentat ja preveu que als immigrants que es troben legalment en el territori se'ls ha d'aplicar un tracte

no menys favorable que el que s'apliqui als nacionals de tot Estat membre pel qual sigui d'aplicació el conveni en matèria de seguretat social, per exemple, on s'inclouen, evidentment, les prestacions d'atur.

En la Secció d'Ensenyament i Cultura, capítol d'Ensenyament, apartat 6, comentem, com ja hem esmentat, la integració en els centres d'educació, amb especial referència als immigrants i assenyalarem que una de les conclusions a les quals hem arribat, la justificació de la qual es troba en aquell apartat, és que en la nostra opinió s'hauria de reformar l'article 18.3 de la Llei Orgànica d'Estrangeria per tal que el fet d'haver estat escolaritzat a Espanya, fos una causa suficient per obtenir amb caràcter preferent el permís de treball.

SEGURETAT CIUTADANA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat.

Article 3 de la Declaració Universal de Drets Humans.

Ningú no serà detingut, pres o desterrat arbitràriament.

Article 9 de la Declaració Universal de Drets Humans.

Ningú no serà objecte d'intromissions arbitràries en la seva vida privada, la seva família, el seu domicili o la seva correspondència, ni d'atacs al seu honor i reputació. Tothom té dret a la protecció de la llei contra tals intromissions o atacs.

Article 12 de la Declaració Universal de Drets Humans.

En aquest capítol el Síndic exposa, en primer lloc, el contingut de les queixes rebudes per l'actuació de membres dels cossos i forces de seguretat de l'Estat i també per les dificultats habituals per resoldre-les, incloent-n'hi, a títol demostratiu, una de referent a cada cos policial i el seguiment d'una actuació iniciada l'any 1996 i tancada el 1997.

Pel que fa al procés de desplegament dels Mossos d'Esquadra, el Síndic fa referència als diferents convenis que signen el Departament de Governació i els ajuntaments, que cal valorar positivament en la mesura que serveixen per clarificar i coordinar les diferents tasques de policia.

Finalment, s'exposen les consideracions del Síndic sobre els Dipòsits Municipals de Detinguts de Catalunya, després d'haver-los acabat de visitar tots l'any 1997; també en detalllem les particularitats en les corresponents actuacions d'ofici.

L'any 1997, hem resolt 16 consultes, rebut un total de 21 queixes i iniciat 10 actuacions d'ofici, és a dir, un total de 47 actuacions referents a l'actuació policial.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Seguretat Ciutadana – Actuació de les forces de seguretat
– Dipòsits de detinguts

2. LES FORCES DE SEGURETAT

En aquest capítol incloem les queixes dels ciutadans al Síndic de Greuges per disconformitat amb l'actuació de membres dels cossos i forces de seguretat de l'Estat.

Davant aquestes queixes, el Síndic de Greuges, en virtut de les seves competències, n'ha de donar trasllat al Defensor del Poble quan les presumptes vulneracions de drets són atribuïdes a membres de la Guàrdia Civil o de la Policia Nacional, atesa l'adscripció d'aquests cossos al Ministeri de l'Interior.

Quan la queixa afecta els Mossos d'Esquadra o a la policia local, el Síndic actua directament, demanant un informe sobre l'objecte de la queixa al Departament de Governació o a l'Alcalde corresponent.

Quant al contingut de les queixes rebudes l'any 1997 referents a les forces de seguretat, continuen denunciant una actitud prepotent d'alguns membres d'aquests cossos, en ocasió, principalment, d'identificacions i detencions, que es tradueix, en opinió dels ciutadans, en pràctiques policials abusives.

També hem rebut algunes queixes per maltractaments físics produïts abans o durant la detenció (vegeu queixes núm. 1488/97 – 3410/97, 1864/97 i 2650/97).

El resultat de les sollicituds d'informació als organismes competents, tant del Síndic com del Defensor del Poble, per tal de clarificar els fets denunciats, continua essent poc conclouent i en cap cas s'ha pogut detectar cap irregularitat en l'actuació de la policia (vegeu seguiment queixa núm. 1136/96).

Un cop més, doncs, hem de constatar la dificultat d'ambdues institucions per resoldre objectivament aquestes queixes, ja que sempre ens trobem amb dues versions contradictòries dels fets i, no havent-hi altres proves, la presumpció d'innocència obliga a pressuposar la regularitat de l'actuació de la policia.

Esbrinar què és el que va succeir realment sembla exigir una investigació de contingut equivalent a la que es realitza en la Instrucció d'un sumari penal sota la direcció del Jutge encarregat, amb l'aportació de proves per part d'investigadors professionals i la presa de declaracions a les parts. Ni el Síndic ni cap altre Ombudsman de l'Estat, ha realitzat una investigació d'aquest tipus, fins ara.

L'Ombudsman és una Institució que, com qualsevol altra, ha d'adaptar-se a les demandes socials dins del marc que li dona el sistema jurídic en el qual opera, sens perjudici de les modificacions que aquest sistema pugui experimentar o, fins i tot, de proposar-les ell mateix.

Com a conclusió, hem de reconèixer que la qüestió de la intervenció del Síndic davant presumptes vulneracions de drets efectuades per les forces de seguretat ens preocupa i que no en tenim un criteri definitiu. En tot cas, sí que no tenim dubte en què cal potenciar les accions preventives (vegeu l'Informe al Parlament de 1996, pàg 11644 del BOPC, núm. 153, de 21 de març de 1997) i entre aquestes, especialment la formació, tant en el procés selectiu com en la vessant de formació continuada, en el respecte als drets dels ciutadans. Ens plau constatar que l'Escola de Policia de Catalunya està treballant amb insistència en aquests àmbits.

També és una acció preventiva la creació d'un servei d'afers interns que, amb objectivitat, coadjuvi, amb l'aportació de proves, a un exercici rigorós, quan calgui, de la potestat disciplinària amb garanties per als policies investigats.

Pel que fa al procés de desplegament dels Mossos d'Esquadra, el Síndic recomanava en l'Informe de l'any passat que, ja des d'un principi, les diferents administracions implicades fessin un esforç per clarificar els diferents nivells de responsabilitat dels cossos de policia i els mecanismes de cooperació entre ells. Així, segons dèiem, un cop fixades clarament les competències de cadascun, el segon pas a fer fóra d'establir els mecanismes per a una bona coordinació.

En opinió del Síndic de Greuges, el conveni de cooperació i coordinació en matèria de seguretat pública i policia entre el Departament de Governació i l'Ajuntament de Girona, de data 18 de gener de 1997, va justament en aquesta línia. Després d'aquest, s'ha intensificat l'impuls d'altres convenis amb l'objectiu d'establir-ne a la totalitat de municipis amb policia local de les comarques on s'han desplegat els Mossos d'Esquadra.

En tots els casos, la Junta Local de seguretat, presidida per l'alcalde, determina les prioritats, les accions especials i les campanyes de prevenció i, a partir del diagnòstic del nivell de la seguretat pública en el municipi, orienta les activitats i l'acció policial i la coordinació amb tots els serveis públics que operen en el municipi.

Així, en aquests convenis es materialitza la integració de l'Ajuntament en el sistema de seguretat ciutadana, i alhora es reconeixen les seves especificitats i la participació de les respectives administracions, local i autonòmica, en el manteniment de la seguretat pública del municipi.

Per acabar, el Síndic vol remarcar com cal la signatura d'aquests convenis en la mesura que són instruments de viabilitat al desitjat consens entre les administracions, i això s'ha de traduir amb un nivell de seguretat ciutadana cada cop millor.

21540

Queixes núm.1488/97 i 3410/97

Presumpta actuació abusiva d'uns membres de la Guàrdia Urbana de Barcelona

Aquestes dues queixes denuncien una sèrie de presumptes irregularitats comeses per uns membres de la Guàrdia Urbana de Barcelona, en ocasió de la retirada d'un vehicle per la grua municipal.

Substancialment, els escrits de queixa denuncien que, en ocasió de deixar el vehicle estacionat en un xamfrà d'aquesta ciutat, va arribar la grua municipal amb el propòsit d'endur-se el vehicle, en el moment en què la senyora X. sortia d'un bar, situat en l'esmentat xamfrà; el personal de la grua es negà a deixar el vehicle que ja tenien enganxat, malgrat haver indicat la interessada que era de la seva propietat.

Donada l'expectació i el soroll que es va produir a la cantonada, en arribar diversos agents de la Guàrdia Urbana, van sortir alguns clients del bar, com també el propietari, conegut de la interessada (senyor Y) i un client (senyor Z). Segons la promotora de la queixa, davant els insults i humiliació a què va ser sotmesa pels agents, el senyor Y. li va dir que «s'havien passat amb ella», i a continuació un agent es va dirigir a aquest i el va insultar i pegar. El van emmanillar sense que oposés resistència ja que hi havia sis agents de la Guàrdia Urbana.

Igualment, segons exposa la reclamant, els agents van copejar i emmanillar el senyor Z. Tot seguit, després de l'aldarull, la senyora X. va retirar el vehicle i es va dirigir a les dependències de la Guàrdia Urbana per interessar-se pels senyors Y i Z. La van tractar malament i la van insultar i amenaçar de detenir-la igualment.

A la vista d'aquests esdeveniments, la interessada es va dirigir a la Comissaria de Policia del districte, per posar la corresponent denúncia contra els agents de la Guàrdia Urbana.

Més endavant la interessada es va assabentar que al senyor Y. li van produir lesions a les dependències de la Guàrdia Urbana.

El Síndic va demanar un informe sobre aquests fets a l'Ajuntament de Barcelona, el qual va indicar que s'havien arxivat provisionalment les diligències informatives que s'havien obert, tot esperant la resolució judicial.

Queixa núm.1864/97

Presumptes maltractaments de la Policia Nacional a uns nois

Van comparèixer a la nostra Institució les senyores X. i Y. amb els seus fills a fi de denunciar uns presumptes maltractaments a aquests per part d'uns agents de la Policia Nacional acompanyades d'un il·lustre diputat al Parlament de Catalunya, del grup d'Esquerra Republicana de Catalunya.

El Síndic els va rebre i després de ser-li exposades una sèrie d'irregularitats en el decurs de la detenció dels nois, com insults i maltractaments físics, el Síndic els

va sol·licitar una exposició escrita, per tal de donar trasllat de la queixa al Defensor del Poble.

En data 16 de juny, el Síndic li va remetre l'escrit de la família junt amb una carta en la qual feia les següents consideracions:

«Sustancialmente, en el escrito de queja que adjuntamos, se denuncian malos tratos físicos y psíquicos por parte de los mencionados agentes, y se adjuntan fotografías y certificados médicos donde se hacen constar diversas lesiones.

»En el caso planteado nos encontramos, como ocurre a menudo, unas versiones contradictorias de lo sucedido: por una parte las afirmaciones de los detenidos en las que se denuncian unos tratos que, de ser ciertos, supondrían una flagrante vulneración del derecho fundamental a la integridad física reconocido en el artículo 15 de la Constitución y por otra parte la versión policial, a través de las manifestaciones del Jefe del Gabinete de Prensa de la Jefatura Superior de Policía en un medio de comunicación.

»Así en la respuesta efectuada por el mencionado Jefe del Gabinete de Prensa, se señala que las detenciones se practicaron por haber quemado contenedores, provocar desórdenes públicos y causar lesiones de consideración a tres agentes.

»Más allá de los motivos que llevaron a efectuar estas detenciones nos preocupa la denuncia en relación a los malos tratos inflingidos a los jóvenes, una vez practicada la detención, en el interior de la Comisaría de Policía.

»En este sentido, los diferentes certificados médicos acreditan la existencia de contusiones y erosiones varias así como, en uno de los detenidos, un traumatismo ótico con perforación, si bien es cierto que no permiten concluir en que momento se produjeron estas lesiones.

»Finalmente, también hemos de manifestarle nuestra preocupación por la denuncia relativa a la detención practicada al señor X. el día 28 de abril, que dió lugar a la interposición, por parte de su madre, de un Habeas Corpus que fue estimado por el Juez de Guardia, mediante auto dictado el mismo día, ordenando la inmediata puesta en libertad del joven al entender que no concurrían los supuestos legales que justificaran su detención.

»Manifestando nuestra profunda preocupación por estos hechos, remitimos a V.E. la queja presentada, de acuerdo con lo dispuesto en el art. 4 de la Ley de Catalunya 14/1984, de 20 de marzo, al referirse a actuaciones de la Administración del Estado cuya supervisión atribuye al Defensor del Pueblo el artículo 1 de la Ley Orgánica 3/1981, de 6 de abril».

En data 12 de novembre, el Defensor del Poble va remetre al Síndic una còpia del seu escrit als promotors de la queixa, en el qual els informava que, demanat l'oportú informe sobre aquests fets a la Delegació del Govern de Catalunya, la contestació d'aquest organisme era de negar, fet per fet, allò que detallava l'escrit de denúncia.

Davant la impossibilitat de contrastar les dues versions, el Defensor del Poble donà per finalitzades les seves actuacions, sens perjudici que els promotors de la queixa es tornin a dirigir a la Institució si poden aportar nous elements de judici.

Queixa núm.2650/97

Presumptes maltractaments d'uns Mossos d'Esquadra a un ciutadà algerià

El senyor X. es dirigí al Síndic en data 8 de setembre de 1997 denunciant que, en sortir d'una discoteca amb uns amics, el grup va ser interceptat per una parella de Mossos d'Esquadra, que, insultant-los, els van fer posar de genolls davant un mur i els van donar cops al cap.

De resultes d'aquests cops, el reclamant va perdre el coneixement i va recobrar la consciència a l'hospital, des d'on va ser traslladat a la Comissaria de la Bisbal, on va passar tota la nit, fins que l'endemà va comparèixer davant el jutge, el qual va dictar la llibertat provisional.

El Síndic, en data 8 d'octubre de 1997, va demanar un informe sobre aquest assumpte al Departament de Governació i en data 3 de novembre se'ns va informar que, per resolució del Director General de Seguretat Ciutadana de data 21 d'octubre, s'havia acordat realitzar una informació reservada el resultat de la qual ens seria comunicat un co hagués finalitzat.

Seguiment Queixa núm. 1136/96

(Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11645)

Presumptes irregularitats en l'actuació d'uns membres de la Guàrdia Urbana de Barcelona en la identificació d'un ciutadà de raça negra

La senyora Z, s'adreçà al Síndic denunciant una sèrie d'irregularitats comeses per uns membres de la Guàrdia Urbana de Barcelona amb un ciutadà estranger de raça negra amb permís de residència a Espanya com a estudiant.

Atès el contingut de la queixa el Síndic va demanar un informe sobre aquest assumpte a l'Ajuntament de Barcelona. Tant l'una com l'altre es comenten en l'Informe de 1996.

El Síndic, estudiat l'informe municipal, no va apreciar cap irregularitat en el comportament de la Guàrdia Urbana, la qual cosa va fer saber a l'interessat, al qual oferí, però, de tornar-se a dirigir a la nostra Institució en cas de discrepància en la relació de fets facilitada per l'Ajuntament.

En data 12 de novembre de 1996, l'interessat va presentar un nou escrit fent noves alegacions, el qual, vam tornar a traslladar a l'Ajuntament de Barcelona.

En data 18 d'agost de 1997, l'Ajuntament respongué al Síndic dient que, feta una nova revisió a nivell intern, els agents es reiteraven en la seva versió i negaven qualsevol mena de maltractament sobre el Sr. X.

El Síndic es va tornar a adreçar al promotor de la queixa posant-lo en coneixement d'aquesta darrera contestació, així com de la problemàtica en matèria de prova que generen aquestes queixes. Concretament, entre d'altres consideracions, se li va indicar que la nostra Institució és conscient de les dificultats que existeixen per esbrinar la veritat de fets com els que exposava, ja que en la majoria dels supòsits es tracta de versions contradictòries que, sense altres proves, no permeten arribar a un convenciment sobre la realitat dels fets.

Aquesta qüestió ja va ser exposada pel Síndic de Greuges al Parlament de Catalunya en l'Informe de 1996, en què recomanàvem que la millor manera d'acabar les possibles pràctiques abusives no ha de passar principalment per l'obertura d'expedients informatius, sinó per la prevenció. Així, més que intentar detectar conductes irregulars «a posteriori» és preferible que aquestes no arribin a donar-se, per la qual cosa és necessari incidir en una bona formació dels agents de la policia i fer un esforç d'imaginació per elaborar plans d'actuació policial que les evitin.

3. ELS DIPÒSITS DE DETINGUTS A CATALUNYA

L'any 1991, el Síndic de Greuges va presentar al Parlament un estudi monogràfic sobre la situació dels Dipòsits Municipals de Detinguts a Catalunya.

En l'Informe anual presentat al Parlament de Catalunya l'any 1995, el Síndic anuncià la voluntat de tornar a visitar totes aquestes dependències per constatar-ne la situació actual i actualitzar l'informe anterior.

Amb aquesta finalitat s'han anat visitant cada any una sèrie de dipòsits i elaborant, de cadascun, un informe. Aquests reports s'han incorporat als respectius informes al Parlament dels anys 1995 i 1996.

L'any 1997 l'Adjunt al Síndic i una Assessora han visitat els darrers, per la qual cosa, enguany, podem fer una valoració general d'aquestes dependències municipals, tant des del punt de vista de la infraestructura com també sobre tot allò que hem pogut copsar en les nostres converses amb els respectius alcaldes i caps de policia en ocasió de les nostres visites, ja que hem constatat que la problemàtica dels Dipòsits Municipals de Detinguts té més implicacions que les condicions d'habitabilitat i higiene d'aquestes dependències.

3.1. ANTECEDENTS NORMATIUS

Abans del 1996, any en què van entrar en vigor el Reial Decret 690/1996, de 26 d'abril, i el nou Reglament Penitenciari, les úniques normes d'aplicació als Dipòsits Municipals de Detinguts eren la Disposició Final cinquena de la Llei 7/1985, de 2 d'abril; l'article 378 del Reglament Penitenciari i les Ordres que periòdicament actualitzaven l'import assignat als dipòsits en concepte de despeses per detingut i dia.

Recordem que la Disposició Final cinquena de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les Bases de Règim Local, disposa el següent:

21542

«A partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, els municipis cap de partit judicial en què no hi hagi cap establiment penitenciari assumiran, en règim de competència delegada, l'execució del servei del dipòsit de detinguts a disposició judicial, i la custòdia d'aquests detinguts correspondrà a la policia municipal en funcions de policia judicial.

»L'Administració competent en matèria penitenciària posarà a disposició dels municipis a què es refereix el paràgraf anterior els mitjans econòmics suficients per al manteniment de l'esmentat servei, en els termes previstos per la legislació sectorial corresponent».

Pel que fa a l'article 378 del Reglament Penitenciari de 1981, després d'una modificació introduïda pel Reial Decret 2715/1986, de 12 de desembre, només es refereix a les despeses d'alimentació i d'estada dels detinguts, presos i penats i de manteniment d'aquestes dependències.

Veiem que l'expressió continguda a la Disposició Final cinquena de la Llei 7/1985, sobre l'execució del servei de dipòsit de «detinguts a disposició judicial» no s'adiu amb la introduïda pel Reial Decret 2715/1986, que es refereix a «dipòsits de detinguts, presos preventius i penats a disposició judicial».

Aquesta dissintonia va provocar que la Comissió de Justícia i Interior del Congrés dels Diputats sollicités del Ministeri de Justícia un aclariment (Butlletí d'1 de març de 1988, núm. 230) i la resposta del Ministre va ser la següent:

«— L'extensió del concepte de detinguts al de presos preventius i penats va ser una "modificació aclaridora" introduïda pel Consell de Ministres. (Amb posterioritat, per tant, als dictàmens del Consell d'Estat i de la Comissió Nacional d'Administració Local, favorables a un text que només feia referència als detinguts)».

D'acord amb aquesta modificació d'aclariment, s'ha d'entendre que el servei de dipòsit s'aplica als detinguts i als presos preventius «en trànsit» en el partit judicial, on són traslladats per complir alguna diligència judicial. De la mateixa forma, l'allusió als penats fa referència als qui, tot i estar complint una condemna ferma, són simultàniament presos preventius respecte a una altra causa i s'han de desplaçar en qualitat de tals a la circumscripció del jutjat corresponent.

Al marge d'aquesta interpretació, i de les circulars i instruccions sense l'indispensable rang jeràrquic que la recullen, el fet és que no hi havia cap norma legal específica que, per una banda, protegís amb el rigor necessari els drets dels ingressats en els dipòsits i, de l'altra, fixés les condicions funcionals que aquestes dependències han de complir.

3.2. NORMATIVA VIGENT

L'any 1996, aquest panorama legislatiu va canviar, d'una banda, respecte a la condició jurídicoprocessal de les persones que han d'ocupar aquestes dependències i, de l'altra, establint una sèrie de drets de l'intern i unes característiques concretes que han de tenir les dependències i les celles.

Això ha estat així en virtut de l'entrada en vigor del nou Codi Penal, el 25 de maig de 1996, que introduí en el sistema penal les noves penes privatives de llibertat d'arrest de cap de setmana.

Així, els articles 37 i 49 de la Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal, remet a la via reglamentària les circumstàncies d'execució i, en virtut d'aquest mandat legal, s'aprovà el Reial Decret 690/1996, de 26 d'abril, pel qual s'estableixen les circumstàncies d'execució de les penes de treball en benefici de la comunitat i l'arrest de cap de setmana.

A partir d'aquest moment queda clara la funció dels dipòsits de detinguts com a lloc de custòdia, no solament de persones detingudes a disposició judicial, sinó també com a lloc de compliment de penes privatives de llibertat.

En aquest sentit, l'article 12.1 de l'esmentat Reial Decret disposa:

«La pena de arresto de fin de semana se cumplirá en el centro penitenciario más próximo al domicilio del arrestado o en el depósito municipal de detenidos en caso de que no exista centro penitenciario en el partido judicial donde resida el penado o el Juez o Tribunal así lo acordara en aplicación de lo dispuesto en el artículo 37.2 del Código Penal. En caso de existir varios centros penitenciarios será preferente el cumplimiento en el centro de inserción social más próximo a su domicilio.

»Si no existiese centro penitenciario en el partido judicial donde resida el penado y el Juez o Tribunal no acordara el cumplimiento en el depósito municipal, la Dirección general de Instituciones Penitenciarias u órgano autonómico equivalente, indicará el centro de cumplimiento que se les asignará a quienes se impusiere tal pena».

D'altra banda, els articles 17, 18 i 21 regulen el règim de compliment, els drets del penat i les comunicacions i visites.

«Artículo 17: El penado cumplirá en celda individual y en régimen de aislamiento, es decir, con absoluta separación del resto de los detenidos, presos o penados que puedan hallarse en el mismo centro o depósito municipal y no podrá abandonar la celda salvo en el supuesto que se le hubiera señalado alguna medida prevista en el artículo 83.4 del Código Penal que debiera hacerse efectiva durante el período de arresto y para disfrutar de los períodos de paseo».

»Artículo 18: Durante el período de arresto el penado tendrá derecho a:

- »a) Disponer de radio o televisión a su costa.
- »b) Acceder a los servicios de biblioteca y economato.
- »c) Efectuar una única llamada telefónica al ingreso.

»Artículo 21: Durante el cumplimiento del arresto los penados no serán clasificados, ni podrán recibir visitas, comunicaciones o paquetes.

»En el caso de que la pena de arresto se cumpla ininterrumpidamente se le permitirá mantener una comunicación semanal de cuarenta minutos de duración con sus familiares y allegados íntimos por los locutorios

generales del centro o en el local habilitado al efecto, así como recibir un paquete a la semana, y efectuar las llamadas telefónicas que el Reglamento penitenciario autoriza con carácter general para el régimen ordinario.

3.3. ELS DIPÒSITS MUNICIPALS DE DETINGUTS DE CATALUNYA, COMPLEIXEN ELS REQUISITS LEGALS PER AL COMPLIMENT DE LA PENA D'ARREST DE CAP DE SETMANA?

En l'Informe de 1996 dèiem respecte als dipòsits de detinguts visitats fins aleshores que cap d'ells no complia els requisits exigits pel Reial Decret.

Aquest any, un cop visitats tots els dipòsits de Catalunya, podem afirmar que, llevat del de Manresa, ni un de sol no pot utilitzar-se com a lloc de compliment de penes sense vulnerar la normativa.

Molts establiments no disposen de celles individuals, no n'hi ha cap que tingui endolls on connectar la ràdio o la televisió. Cap no té servei de biblioteca ni economat; són ben pocs que disposen d'un local habilitat per comunicar-se amb els familiars, ni de telèfon, i encara menys els que tenen una zona de passeig.

Les observacions anteriors es refereixen al que estableix el Reial Decret, el qual no disposa –perquè la pressuposa– l'existència d'unes condicions mínimes de seguretat i higiene.

Doncs bé, en molts casos ni aquests mínims són assolits pels nostres dipòsits. Com es pot veure en els informes individuals elaborats, la gran majoria no disposen de les mesures de seguretat adequades, i no és només això, sinó que en alguns hi ha diferents elements que poden fer-se servir com a arma d'autolesió o d'atac. La vigilància policial és, en molts, nul·la per falta d'efectius, i pel que fa a la higiene –amb grans diferències dels uns als altres– vam haver de recomanar el tancament dels de Sant Feliu de Guíxols i la Bisbal.

D'altra banda, si bé la disposició final cinquena esmentada disposa que els municipis cap de partit judicial en què no hi hagi cap establiment penitenciari «assumiran» l'execució del servei del dipòsit de detinguts i la custòdia d'aquest correspondrà a la policia municipal, la realitat és que això no sempre es compleix.

Així, hi ha municipis que, malgrat ser cap de partit, no tenen dipòsit municipal de detinguts, i la custòdia de les persones detingudes la fan altres cossos policials en les seves dependències.

A títol d'exemple citem els següents:

Sant Boi de Llobregat: Policia Nacional

Santa Coloma de Gramenet: Policia Nacional

Santa Coloma de Farners: Mossos d'Esquadra

Cornellà de Llobregat: Policia Nacional

Esplugues de Llobregat: Policia Nacional –de Cornellà

Falset: Guàrdia Civil –de Salou

Gandesa: Guàrdia Civil

Gavà: Policia Nacional

Per contra, hi ha municipis que tenen dipòsit municipal, però la custòdia no la fa la policia local per falta d'efectius, com és el cas de Vielha e Mijaran.

D'altra banda, en els municipis de la província de Girona, on ja s'ha efectuat el desplegament dels Mossos d'Esquadra, les fórmules d'utilització dels dipòsits municipals són variades; a títol d'exemple citem les situacions següents:

Blanes

Les persones detingudes pels Mossos d'Esquadra són custodiades al calabós de la seva caserna, tant abans com després de passar a disposició judicial.

Així doncs, el dipòsit municipal només és utilitzat per custodiar els detinguts per la policia local i la Guàrdia Civil.

Sant Feliu de Guíxols

Aquí les persones detingudes pels Mossos d'Esquadra són custodiades al seu calabós, però només abans de passar a disposició judicial. Així, si el jutge dicta la presó preventiva, són conduïdes al dipòsit municipal a l'espera de ser traslladades a la presó corresponent.

Els detinguts per la policia local també són custodiats pels Mossos d'Esquadra abans de passar a disposició judicial.

El nombre de persones que han utilitzat el dipòsit durant l'any 1997 han estat de 43, i d'aquestes només dues han estat detingudes per agents de la policia local.

En aquest municipi, és de ressaltar, que a la nit només hi ha dos agents de servei de la policia local; a vegades només un. Així, quan hi ha detinguts per custòdia, en moltes ocasions, s'ha d'escollir entre deixar-lo sol o deixar de prestar serveis propis al carrer.

La Bisbal

En aquest municipi s'actua igual que en l'anterior, és a dir, tant els detinguts per la policia local com pels Mossos d'Esquadra són custodiats a les dependències del dipòsit municipal només un cop el jutge ha decretat la presó preventiva i en tant que esperen el trasllat.

Abans de ser presentats al jutge són custodiats a la caserna dels Mossos d'Esquadra.

El nombre de persones que l'han utilitzat l'any 1997 ha estat de 29 i només quatre han estat detingudes per agents de la policia local.

El nombre total d'efectius de la policia local és de nou.

Olot

En aquest municipi s'ha signat, en data 15 de juliol de 1997, un conveni de cooperació entre l'Ajuntament i el Departament de Governació, en virtut del qual tots els detinguts, tant si ho han estat per la policia local com pels Mossos d'Esquadra, seran custodiats a la caserna dels Mossos.

21544

Així, quan la policia local deté algú, en fa el corresponent atestat i l'entrega, junt amb el detingut, als Mossos d'Esquadra els quals el presenten al jutge.

3.4. RECOPIACIÓ

Els exemples citats il·lustren clarament que no hi ha criteris homogenis pel que fa a les instal·lacions o a l'ús dels dipòsits municipals de detinguts a disposició judicial i que, en alguns casos, les condicions que presenten són deplorables.

Mantenir la utilització dels dipòsits per les finalitats de custòdia de detinguts implica, en molts casos, fer inversions de remodelació. Destinar els dipòsits a lloc de compliment de la pena d'arrest de cap de setmana, implicaria haver de construir, en la major part de municipis cap de partit, noves dependències municipals que s'adeqüin infraestructuralment a allò que disposa el Reial Decret 690/1996, de 26 d'abril, i que a la vegada s'augmenti substancialment la plantilla d'agents de policia local per poder-li confiar tasques de custòdia i a més se li doni la formació adequada per poder abastar la destinació dels dipòsits com a lloc de compliment de penes.

A l'hora de fer tot això, cal tenir en compte que la competència dels ajuntaments és delegada, i en aquesta mesura l'ens delegant s'hauria de fer càrrec de les despeses.

Des de l'aprovació de la llei (fa 12 anys), que ha generat diferents conflictes en alguns ajuntaments per determinar quin organisme s'ha de fer càrrec dels costos d'inversió en els dipòsits de detinguts, —conflictes encara pendents de resolució al Tribunal Suprem— han canviat moltes coses en els àmbits policial i penitenciari, per la qual cosa sembla que aquest servei s'hauria de repensar, ateses totes les variables que hi concorren, per tal d'aconseguir un ús eficient dels recursos disponibles i, solucionar, d'una vegada una situació d'infraestructures inadequades i, en alguns casos, de vulneració del dret dels detinguts a romandre en unes instal·lacions que no atemptin contra la dignitat.

A continuació, comentem el resultat de les nostres visites durant 1997, als dipòsits de: El Vendrell (A/O núm. 1630/97), Blanes (A/O núm. 2058/97), La Bisbal (A/O núm. 2059/97), Sant Feliu de Guíxols (A/O núm. 2061/97), La Seu d'Urgell (A/O núm. 2859/97), Solsona (A/O núm. 2860/97), Olot (A/O núm. 2974/97), Tremp (A/O núm. 3519/97) i Vielha e Mijaran (A/O núm. 3520/97) i el seguiment de les recomanacions efectuades en relació amb el dipòsit de Mataró (A/O núm. 2458/95).

Actuació d'Ofici núm. 1630/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts del Vendrell

El dia 12 de juny de 1997, vam visitar el Dipòsit de Detinguts del Vendrell.

1. Descripció del Dipòsit de Detinguts

El Dipòsit està situat als baixos de l'edifici dels Jutjats.

S'accedeix a un vestíbul-despatx directament del carrer o bé pel vestíbul de l'edifici dels Jutjats, a través, en ambdues entrades, d'una porta de ferro.

A partir d'aquest vestíbul-despatx, on hi ha una taula i un moble amb la farmaciola, separat per una porta de reixa, s'accedeix a un passadís, al llarg del qual hi ha alineades, a l'esquerra, quatre cel·les i una cinquena al fons a la dreta.

2. Descripció de les cel·les

Les cel·les són individuals i tenen un llit d'obra, un lavabo i un vàter consistent en un forat a terra amb un dipòsit d'aigua.

També hi ha, en totes elles, sobre el llit, una finestra enreixada, sense vidres, que dona al celobert de l'edifici del Jutjat.

Disposen de llum elèctrica al sostre.

Les portes són de ferro amb una finestra enreixada i una obertura per passar-hi les safates del menjar.

La cella del final del passadís s'utilitza de magatzem de material del dipòsit.

No hi ha dutxa ni es disposa de llençols.

Tampoc hi ha calefacció i la temperatura és la de l'exterior donat que les finestres no tenen vidres.

3. Mesures de seguretat i higiene

Les mesures de seguretat en totes les dependències són nul·les.

No hi ha cap extintor ni mànega per a incendis.

Dins les cel·les hi ha diversos elements molt perillosos, en el sentit que poden ser utilitzats molt fàcilment per produir autolesions, sobre la qual cosa vam preguntar i se'ns van informar que se n'han donat casos en diverses ocasions.

Un d'aquests elements perillosos és la reixa de la finestra, a la qual s'arriba fàcilment, enfilant-se des del llit, i que el detingut pot utilitzar per penjar-se. Això ja va passar fa quatre anys, a hores d'ara, la reixa continua en el mateix estat.

Un altre element perillós és el dipòsit de l'aigua, que està penjat a la paret i al qual també es pot accedir fàcilment des del rentamans.

El tercer és el pany de les portes de les cel·les, que és de ferro i que el detingut pot fàcilment descargolar només traient el braç per les reixes de la porta i utilitzant-lo, tant per autolesionar-se com per atacar algú.

Finalment, es constata que la higiene és bona.

4. Altres serveis del Dipòsit

L'assistència mèdica dels detinguts, la fa al mateix dipòsit el metge forense o bé es fa en un ambulatori proper de la Seguretat Social, on hi ha servei d'urgències. Malgrat això, aquest servei indispensable presenta sovint deficiències, sobretot quan es presenta una urgència, perquè no es pot localitzar el metge forense i també per la manca d'efectius de la Guàrdia Civil disponibles, en un moment donat, per fer un trasllat urgent a l'ambulatori.

El menjar el prepara l'esposa de l'agent municipal encarregat de la vigilància, donat que el seu habitatge és annex a aquestes dependències.

En el moment de la nostra visita hi havia un jove detingut en una cella i en preguntar-li sobre els serveis del dipòsit ens va manifestar la seva satisfacció pel menjar i el tracte humà de l'agent municipal.

L'assignació diària per detingut és de 525 ptes.

El Dipòsit disposa de llibre de registre.

5. La utilització del Dipòsit

Aquest dipòsit presta servei a 24 municipis.

Els ingressos durant l'any 1996 van ser 110 i en el moment de la nostra visita, n'hi havia hagut 46 al llarg de l'any.

La mitjana d'estades és d'un màxim de tres dies, si la detenció es produeix en cap de setmana.

Fins al moment de la nostra visita només una persona hi ha estat ingressada en règim de compliment de condemna, però va ser traslladada a un centre penitenciari, donades les greus deficiències d'aquestes instal·lacions.

El nombre d'agents destinats a vigilància és d'un, que té assignat aquesta destinació específica i viu, com hem dit, en un habitatge que comunica amb el dipòsit.

6. Modificacions des de l'Informe de 1991

Les dependències són les mateixes que vam visitar en ocasió de l'elaboració de l'Informe. Durant aquest temps no s'hi ha produït cap modificació que no sigui derivada d'un deteriorament en les instal·lacions per elements que s'han malmès i no s'han substituït.

7. Recomanacions

Com a mesures de seguretat són indispensables les següents:

- Tapar les finestres enreixades amb un vidre antiavalots. Això, a part d'evitar possibles autolesions impedirà que a l'hivern hi entri el fred de l'exterior.
- Suprimir els dipòsits d'aigua o, si més no, canviar-ne la situació a un lloc inabastable pel detingut.
- Canviar el sistema de tancament de les portes de les cel·les per un de fix que no pugui ser descargolat.
- Instalar un sistema de detecció d'incendis, tenint en compte que no hi càmeres de vigilància i que l'agent de policia no està permanentment vigilant (sobretot a la nit).
- També és necessari col·locar un extintor o una mànega d'aigua.

En un altre ordre de coses, per tal que les dependències siguin un lloc digne, considerem imprescindible instal·lar-hi una dutxa, la qual cosa es podria fer a la cella que actualment està inservible.

S'ha de facilitar, igualment, als detinguts el corresponent llençol i tovallola.

També s'hauria d'instalar un sistema de calefacció i fóra bo canviar l'actual W.C. per una tassa (preferible-

ment d'acer inoxidable per raons d'higiene i seguretat), i pintar les instal·lacions.

Finalment, caldria augmentar l'assignació pressupostària pel menjar, donat que 525 ptes. no són suficients per pagar tres àpats dignes, tenint a més a més en compte l'assignació diària que rep l'Ajuntament per aquest servei.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest informe estem pendents de la resposta municipal.

Actuació d'Ofici núm.2058/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Blanes

El dia 20 de juny de 1997, vam visitar el Dipòsit Municipal de Detinguts de la Blanes.

1. Descripció del Dipòsit de Detinguts

El Dipòsit està situat a la planta baixa o semisoterrani de la caserna de la Policia Local.

S'hi accedeix baixant per unes escales des de l'interior de les dependències policials i directament des del carrer.

A la planta on està situat el dipòsit hi ha diverses dependències: un garatge per a les motos de la Guàrdia Urbana, un vestidor dels agents i un vestíbul central, on anteriorment hi havia els agents destinats a vigilància dels detinguts.

D'aquest vestíbul s'accedeix, a través d'una porta de ferro, a un petit distribuïdor, on hi ha dues cel·les i una sala per fer rodes de reconeixement (actualment inservible) i des d'aquesta sala es passa a un altre petit distribuïdor on hi ha dues cel·les més.

2. Descripció de les cel·les

El dipòsit consta de quatre cel·les, si bé una d'elles es fa servir com a magatzem. Totes tenen portes metàl·liques amb una petita finestra amb reixes.

Dins les cel·les hi ha dos llits d'obra, un lavabo encastat i un vàter consistent en un forat a terra.

No tenen ventilació directa a l'exterior, però al sostre hi ha una sortida d'aire condicionat que proporciona una temperatura similar a la de les dependències policials.

La il·luminació, que és artificial, està protegida amb un vidre antiavalots.

3. Mesures de seguretat i higiene

La seguretat està ben resolta en el sentit que no hi ha elements susceptibles de ser utilitzats per autolesionar-se.

No hi ha sistema de detecció de foc, si bé al vestíbul annex hi ha una mànega d'aigua i diversos extintors en el garatge.

A cada cella hi ha una càmera de circuit intern que permet el control visual del recinte a l'agent de guàrdia.

La netedat és bona: la neteja és feta diàriament pel mateix personal encarregat de netejar les dependències policials.

21546

4. Altres serveis del Dipòsit

Pel que fa a l'assistència mèdica es resol conduint el malalt a l'Hospital Comarcal. Si cal algun medicament els agents s'encarreguen de subministrar-lo.

El menjar que es facilita als detinguts és a base d'entrepans, que subministra un bar veí.

Les despeses surten d'una partida pressupostària de l'Ajuntament per a despeses generals.

Segons ens van informar, no se sollicita a la Generalitat l'assignació diària corresponent a cada detingut.

El Centre té un llibre de registre, si bé se n'està elaborant un de nou més detallat que permetrà una millor constància de totes les incidències.

5. La utilització del Dipòsit

Durant l'any 1996 el nombre de persones detingudes va ser de 176.

Aquell any, fins el dia de la nostra visita, el nombre de detinguts havia estat de 51.

La mitjana d'estada és curta, unes 24 hores, si no coincideix la detenció en cap de setmana.

Fins ara no s'hi ha produït cap arrest de cap de setmana.

Donat que a Blanes ja s'ha dut a terme el desplegament dels Mossos d'Esquadra (n'hi ha uns 170 agents), els quals tenen una caserna amb dipòsit de detinguts; en aquest només romanen les persones que han estat detingudes per la Guàrdia Urbana mentre estan a disposició judicial. També aquelles a qui el Jutge decreta presó provisional en tant que la Guàrdia Civil no procedeix a traslladar-les al Centre Penitenciari corresponent.

És de ressaltar que en aquest últim supòsit, no estan inclosos els que prèviament han estat detinguts pels Mossos d'Esquadra, els quals esperen la conducció en les dependències de la Policia Autònoma.

6. Modificacions des de l'Informe de 1991

Les dependències són les mateixes que vam visitar en ocasió de l'elaboració de l'Informe, si bé s'han instal·lat les càmeres de vídeo a cada cella que permeten una vigilància des de l'oficina administrativa situada al pis superior.

7. Recomanacions

– Com a mesura d'higiene fóra bo instal·lar una dutxa, la qual cosa es podria fer a la dependència que abans es feia servir per fer rodes de reconeixement i ara està fora d'ús.

– També s'han de posar matalassos de material ignífug.

– Finalment, seria bo canviar el vàter per una tassa (preferiblement d'acer inoxidable per raons d'higiene i seguretat) i, donat que les cel·les són compartides, instal·lar unes portes de material ignífug per preservar la intimitat.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest informe estem pendents de la resposta municipal.

Actuació d'Ofici núm.2059/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de la Bisbal d'Empordà

El dia 20 de juny de 1997, vam visitar el Dipòsit Municipal de Detinguts de la Bisbal d'Empordà

1. Descripció del Dipòsit de detinguts

El dipòsit està situat al barri jueu de la Bisbal en un petit edifici molt antic.

La porta d'entrada és de fusta i es pot obrir amb facilitat.

Per unes escales força estretes s'accedeix al primer pis, on hi ha un despatxet per a l'agent de vigilància i una cella. Les altres dues estan situades al segon i tercer pis, respectivament.

2. Descripció de les cel·les

S'accedeix a la cella situada al primer pis per una porta de fusta amb un finestró amb creu de reixa, per un petit passadís i una altra porta de reixa, que s'obre endins. L'habitacle és ample i té un lavabo i un vàter protegit per un envà.

Les finestres estan tapiades, per la qual cosa no hi entra claror ni té ventilació exterior.

Al segon pis hi ha l'altra cella, semblant a l'anterior, però molt més gran.

En aquesta, el vàter no té cap separació per preservar la intimitat.

Al tercer i últim pis, hi ha una altra cella igual a la del segon, però no s'utilitza perquè els detinguts em trenquen les teules i fugien pel terrat.

Així, només es disposa de dues cel·les:

Una de les cel·les útils té capacitat per a quatre persones; de l'altra se'n desconeix la capacitat, ja que hi han entrat fins a vuit detinguts, i se n'hi poden agrupar més, perquè és una nau de considerables dimensions.

Aquest fet ha originat problemes greus, ja que a la sala petita hi ingressen les dones, i quan hi ha ingressat un delator d'altres interns no s'ha disposat d'un lloc separat per garantir-li la seguretat.

3. Mesures de seguretat i higiene

Pel que fa a la seguretat, reproduïm les consideracions efectuades en l'Informe extraordinari de 1990, atès que no s'hi ha efectuat cap canvi des de llavors:

«La seguretat de l'edifici es limita a una elemental mesura consistent en la instal·lació de reixes als espais oberts (portes i finestres) que impedeixen la sortida dels interns del recinte.

»Malgrat això, aquesta mesura és molt discutible, ja que altres anys s'han registrat fugides espectaculars i se n'han intentat d'altres que, si no han donat el seu fruit, és per pura casualitat.

»Els interns han intentat trencar les parets (les quals, essent de pedra unida amb calç, i molt antigues, són fàcils de destrossar), han sortit per la teulada de la cel·la superior, senzillament empenyent el sostre (motiu pel qual no s'utilitza la cella superior). Han pogut sortir de

les cel·les, senzillament fent una mica de força a les reixes de la porta i desencaixant el forrellat i, per últim, han intentat treure els barrots de les finestres, no aconseguint escapar per no disposar de temps suficient per a aquesta maniobra.

»Un altre sistema de seguretat consisteix en el fet que abans de cada porta de ferro n'hi ha una altra de fusta, la qual cosa dificulta la fugida dels detinguts, però s'ha pogut comprovar que amb una senzilla eina –i fins i tot sense, amb un cop–, la porta s'obre amb facilitat.

»La porta d'entrada al dipòsit és de fusta i fàcil de sobrepassar igual que la resta, encara que per sort a ningú no se li ha ocorregut donar-hi un cop, ja que s'hauria produït una fugida en massa de detinguts.

»Quant a la seguretat que mereixen els interns per a possibles atemptats contra les seves vides, o intents d'autolesió, s'han produït diversos intents de suïcidi utilitzant arcs de les antigues finestres (ja que, com que els presos podien comunicar-se amb l'exterior a través d'aquestes finestres, i fins rebre paquets, etc., es van tancar amb obra i els marcs es van mantenir.

»Com ja vam assenyalar en l'anterior informe, els detinguts es poden autolesionar amb facilitat amb les reixes de les portes d'accés a les cel·les. Aquestes portes de reixa es van treure de les antigues masmorres del Castell de la Bisbal, i tenen un gran forrellat de ferro. Això, junt amb les estretes escales, la manca de llum natural i ventilació i el greu deteriorament de tot l'edifici dona a tot el dipòsit un aspecte de pel·lícula de terror.

»Quan es realitzen les visites als interns, els agents no disposen de mesures de seguretat destinades a la comunicació sense incidents, ja que és directa i no es disposa d'elements que permetin la comunicació però que aïllin els interessats; tampoc no es disposa de mitjans que permetin seleccionar les visites, sinó que cal fer veritables floritures perquè les visites entrin d'una en una.

»Cal destacar que no es disposa de cap sistema de detecció d'incendis, ni de cap alarma ni similar».

Pel que fa a la higiene, l'estat de conservació és deplorable i la sensació és de brutícia, malgrat que periòdicament es procedeix a desinfectar el recinte.

Els interns no disposen més que d'una cella col·lectiva, que no està dotada dels mitjans sanitaris adequats, ja que, per exemple, les seves necessitats han de fer-les en situació desagradable, davant dels altres i en condicions antihigièniques. No disposen de comuna reservada, no hi ha dutxa, sinó tan sols un petit lavabo. Tampoc no disposen de llits o lliteres, sinó que dormen a terra, sobre un matalàs amb un parell de mantes.

El recinte tampoc no ofereix als internats un lloc on passejar o respirar aire lliure. Només disposen d'una finestra en tot el recinte, ja que les altres van ser tapiades per evitar fugides. Passen fred a l'hivern, ja que la finestra no disposa de tanques, i com a molt poden posar-hi una manta i parar una mica el fred.

L'aire a l'interior és viciat, i si algun intern ha de passar en el centre més de tres dies, les seves condicions es converteixen en inadmissibles, ja que no poden ni afai-

tar-se ni disposen d'instal·lacions adequades per rentar-se degudament.

En definitiva, la situació del Dipòsit ha de ser qualificada de caòtica.

4. Altres serveis del Dipòsit

L'assistència mèdica es resol conduint el malalt al Centre d'Assistència Primària.

El menjar que es facilita als detinguts és a base d'entrepans, que subministra un bar veí.

El centre té llibre de registre.

5. La utilització del Dipòsit

Durant l'any 1996 el nombre de persones detingudes va ser de 80.

Aquest any, fins el dia de la nostra visita, el nombre de detinguts havia estat de 15.

La mitjana d'estada és de poques hores, si bé aquest any quatre persones han passat tota la nit en aquestes dependències.

En aquest dipòsit romanen les persones a les quals el jutge ha decretat presó provisional, fins que són traslladades al Centre Penitenciari corresponent, tant si han estat detingudes prèviament per la Guàrdia Urbana com pels Mossos d'Esquadra.

Pel que fa a les detencions efectuades pels agents de la Guàrdia Urbana, després de les primeres diligències preventives, són conduïts, mentre estan a disposició judicial, als dipòsits dels Mossos d'Esquadra.

Finalment, cal tenir en compte que el Partit Judicial de la Bisbal comprèn una franja costanera de la Costa Brava que ha d'atendre els municipis de Torroella de Montgrí, Pals, Begur, Palafrugell i Palamós, entre d'altres, per la qual cosa augmenta molt la conflictivitat a la temporada d'estiu.

6. Modificacions des de l'Informe de 1991

Les dependències són les mateixes que vam visitar en ocasió de l'elaboració de l'Informe anterior.

7. Recomanacions

Donat l'estat d'absolut deteriorament de les dependències i les característiques de l'edifici, recomanem que aquest dipòsit de detinguts es tanqui i s'habilitin altres dependències dignes en un lloc que permeti que les persones detingudes tinguin, si més no, unes mínimes condicions d'higiene i seguretat.

Aquesta Institució considera que qualsevol persona la detenció de la qual s'ha de produir en aquestes condicions podria presentar una sol·licitud d'Habeas Corpus d'acord amb a l'article 1 a) de la Llei Orgànica 6/1984, de 24 de maig, segons el qual es consideren persones il·legalment detingudes les privades de llibertat a qui no siguin respectats els drets que la Constitució i les lleis processals garanteixen a tota persona detinguda.

En aquest sentit, cal recordar que l'article 10 de la Constitució Espanyola estableix la dignitat de la persona com a primer fonament de l'ordre polític i de la pau

21548

social; i l'article 15 disposa la prohibició que ningú pugui ser sotmès a tractes inhumans o degradants.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest informe estem pendents de la resposta municipal.

Actuació d'Ofici núm.2061/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Sant Feliu de Guíxols

El dia 20 de juny de 1997, vam visitar el Dipòsit Municipal de Detinguts de Sant Feliu de Guíxols.

1. Descripció del Dipòsit de Detinguts

El dipòsit està situat des de fa uns cinc anys a l'edifici de la Policia Local.

S'hi accedeix per la porta principal, on hi ha un vestíbul amb un agent que té tasques administratives i d'atenció al públic.

Una porta de fusta dona pas a l'entrada del dipòsit i, a poca distància, hi ha una porta amb reixes per accedir a les celles.

2. Descripció de les celles

Hi ha dues celles que tenen dos llits d'obra cadascuna.

Les celles no tenen llum ni ventilació exterior, matalassos ni vàter, rentamans ni calefacció.

Al costat de les celles hi ha un vàter que consisteix en un forat a terra. La baixada d'aigua no funcionava en el moment de la nostra visita; no té rentamans.

3. Mesures de seguretat i higiene

Davant les dues celles hi ha una càmera de circuit tancat de vídeo, però que no funcionava en el moment de la visita.

No hi ha cap sistema de detecció d'incendis ni extintor.

Quant l'higiene, l'estat de conservació és deplorable i la sensació és de brutícia.

4. Altres serveis del Dipòsit

L'assistència mèdica es resol conduint el malalt al Centre d'Atenció Primària.

El menjar que es facilita als detinguts és a base d'entrepans, que subministra un bar veí.

Les despeses surten d'un fons de manteniment de la Policia Local i, segons ens van informar, no se sollicita a la Generalitat l'assignació diària corresponent a cada detingut.

El Dipòsit té un llibre de registre.

5. La utilització del Dipòsit

L'any 1996 el nombre de persones detingudes va ser de 26.

La mitjana d'estada és curta, unes 24 hores, si bé sovint coincideix amb la nit tot esperant la conducció al Centre Penitenciari el matí següent.

Fins ara, en aquest centre no ha complert ningú la pena d'arrest de cap de setmana.

Les tasques de vigilància les fa el mateix agent que està al vestíbul amb funcions administratives, per la qual cosa no pot tenir cap control visual de la zona del dipòsit, de manera que si el circuit de vídeo no funciona, com el dia de la visita, no es pot tenir cap mena de control sobre el que succeeix a l'interior del dipòsit.

En aquest dipòsit romanen les persones que han estat detingudes per la Guàrdia Urbana mentre estan a disposició judicial, i també aquelles a qui el jutge decreta presó provisional fins que la Guàrdia Civil les trasllada al Centre Penitenciari corresponent.

És de remarcar que, en aquest últim supòsit, també estan inclosos els que prèviament han estat detinguts pels Mossos d'Esquadra.

D'altra banda, s'ha de tenir en compte que aquest districte judicial comprèn les poblacions de Sant Feliu de Guíxols, Platja d'Aro, Castell d'Aro, S'Agaró, Santa Cristina d'Aro i Calonge.

6. Modificacions des de l'Informe de 1991

En el moment d'elaboració de l'Informe anterior no s'havia posat en funcionament el dipòsit en el seu actual emplaçament.

7. Recomanacions

Donat l'estat d'absolut deteriorament de les dependències i les característiques arquitectòniques, que no permeten ampliar ni modificar l'espai, recomanem que aquest dipòsit de detinguts es tanqui i s'habilitin altres dependències dignes en un lloc on l'espai permeti que els detinguts tinguin, si més no, unes mínimes condicions de serveis de seguretat i higiene.

Aquesta Institució considera que qualsevol persona la detenció de la qual ha de passar per aquestes condicions podria presentar una sollicitud d'Habeas Corpus d'acord amb l'article 1 a) de la Llei Orgànica 6/1984, de 24 de maig, segons el qual es consideren persones il·legalment detingudes les privades de llibertat a les quals no siguin respectats els drets que la Constitució i les lleis processals garanteixen a tota persona detinguda.

En aquest sentit, cal recordar que l'article 10 de la Constitució Espanyola estableix la dignitat de la persona com a primer fonament de l'ordre polític i de la pau social; i l'article 15 disposa la prohibició que ningú pugui ser sotmès a tractes inhumans o degradants.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest informe estem pendents de la resposta municipal.

Actuació d'Ofici núm.2859/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de la Seu d'Urgell

El dia 26 de setembre de 1997, vam visitar el Dipòsit Municipal de Detinguts de la Seu d'Urgell.

1. Descripció del Dipòsit de Detinguts

El dipòsit està situat a l'edifici dels Jutjats. L'accés a la instal·lació és doble: una entrada comunica amb els Jutjats i l'altra directament al carrer.

2. Descripció de les celles

Hi ha tres celles alineades al llarg d'un passadís, de les quals dues disposen de dos llits d'obra i una de quatre llits.

Totes tenen vàter i lavabo separats per un envà alt que preserva suficientment la intimitat.

Els llits tenen matalassos d'escuma ignífugs i mantes.

Totes les celles tenen una porta de reixa i afronten amb un passadís que té un gran finestral que proporciona llum natural a tot l'interior.

En aquest passadís hi ha una dutxa comuna i la calefacció.

3. Mesures de seguretat i higiene

Quant a mesures de seguretat, si bé no hi ha cap agent destinat específicament a la vigilància del Dipòsit, aquesta funció es resol mitjançant dues càmeres de vídeo situades al passadís, que donen cobertura visual parcial a dues de les tres celles, mitjançant una pantalla situada a la recepció de l'edifici de l'Ajuntament.

Aquesta mesura pot ser insuficient, tenint en compte dos factors: d'una banda, la persona encarregada de vigilar la pantalla és una administrativa amb tasques pròpies de recepció, per la qual cosa, com vam constatar, hi ha estones que no pot estar pendent de la vigilància si fa altres feines.

D'altra banda, l'edifici de l'Ajuntament (des d'on es fa la vigilància) està situat a més de vint-i-cinc metres del dipòsit.

Aquestes circumstàncies fan témer que en cas que es produeixi una situació d'emergència sigui massa tard quan s'arribi a les dependències del dipòsit per atendre-la.

Una altra qüestió que ens preocupa quant a mesures de seguretat és el fet que el gran finestral que hi ha al passadís no és de vidre antiavalots, per la qual cosa podria ser trencat i utilitzat com a instrument d'atac o d'auto-lesió.

Un altre element de les dependències que pot ser utilitzat amb aquesta darrera finalitat és la sortida d'aigua de la dutxa, la qual no està encastada a la paret.

Finalment, cal assenyalar que no hi ha cap extintor ni mànega d'aigua en les dependències.

El nivell de netedat és bo, però no ho és l'estat de conservació, sobretot pel que fa a les parets, si bé se'ns va indicar que aviat seran enrajolades.

4. Altres serveis del Dipòsit

L'assistència mèdica és atesa pel metge forense o per un facultatiu de l'Hospital Municipal.

El menjar és calent i, com vam comprovar, de bona qualitat, donat que el subministra el mateix centre hospitalari i és portat amb safates que mantenen la temperatura.

El Dipòsit té llibre de registre.

5. La utilització del Dipòsit

El nombre de persones que han utilitzat el dipòsit durant aquest any, fins al moment de la nostra visita, ha estat de 137, amb una estada mitjana de dos a tres dies.

És d'assenyalar que, de les persones detingudes, la gran majoria ho ha estat per la Policia Nacional o la Guàrdia Civil, per la presumpta comissió de delictes de contraban.

Fins ara no hi ha hagut cap ingrés en règim de compliment de condemna.

6. Modificacions des de l'Informe de 1991

Les dependències són les mateixes que visitàrem en ocasió de l'Informe anterior. Durant aquest temps no s'hi ha produït cap modificació.

7. Recomanacions

Com a mesura de seguretat creiem indispensable la instal·lació d'un sistema de detecció de foc, com també la col·locació d'extintors en el vestíbul annex a les dependències.

També s'hauria d'encastar a la paret la sortida d'aigua de la dutxa i canviar els vidres del passadís per altres d'antiavalots, per tal d'evitar autolesions.

L'execució del projecte d'enrajolar les parets de les celles, comportaria una substancial millora del grau de conservació, i és per això que es recomana d'executar-lo en el termini més beu possible.

Finalment seria convenient que es facilités a les persones detingudes un llençol, un coixí i una tovallola.

No podem acabar les nostres recomanacions sense remarcar que l'actual sistema de vigilància és insuficient per poder constatar immediatament qualsevol incidència que pugui succeir a l'interior de les dependències.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest informe estem pendents de la resposta municipal.

Actuació d'Ofici núm.2860/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Solsona

El dia 26 de setembre de 1997, vam visitar el Dipòsit Municipal de Detinguts de Solsona.

1.- Descripció de Dipòsit de Detinguts

El Dipòsit està situat al centre de la vila, a la planta baixa d'un edifici molt antic, i es comunica amb les dependències de la Policia Local.

S'hi accedeix per una porta de fusta i un vestíbul on hi ha dues taules i un armari on es guarden els plats i els coberts de plàstic del menjar dels detinguts.

2.- Descripció de les celles

Hi ha tres celles alineades al llarg d'un passadís, amb un llit d'obra a cadascuna, un matalàs i una comuna separada per un envà d'obra que preserva la intimitat.

També disposen d'un llum elèctric protegit per uns ferros.

Les portes són de ferro amb una finestreta per donar el menjar.

No hi ha taula ni cadires ni cap endoll.

Les celles donen a un petit passadís que tanca amb una porta de ferro.

21550

Dos grans finestrals protegits amb reixa donen claror natural al passadís i a les celles.

Al fons hi ha un rentamans d'obra i acer inoxidable i una dutxa, l'aigua dels quals s'activa des de fora.

La calefacció es resol amb un petit radiador elèctric situat al passadís.

3.- Mesures de seguretat i higiene

Quant a les mesures de seguretat, les celles no disposen de detector de focs ni de matalassos ignífugs.

Hi ha un extintor a les dependències de la Policia Local.

L'estat de conservació és bo, com ho és també la netedat ja que el local es neteja dos cops la setmana.

4.- Altres serveis del dipòsit

Es disposa d'una petita farmaciola a les dependències contigües de la Policia Local.

L'assistència mèdica és atesa pels metges del Centre d'Atenció Primària.

El menjar del migdia i del vespre el subministra un restaurant proper i, per tant, és calent.

Es disposa de llibre de registre i hi ha un agent destinat a vigilància.

5.- La utilització del Dipòsit

L'any 1996 hi van ingressar 55 persones, amb una estada mitjana d'un dia, excepte quan la detenció s'efectua en cap de setmana.

En el moment de la nostra visita no havia complert cap persona en aquest Dipòsit la pena d'arrest de cap de setmana.

6.- Modificacions des de l'informe de 1991

Les dependències són les mateixes que visitarem en ocasió de l'informe anterior i durant aquest temps no hi ha hagut cap modificació.

7.- Recomanacions

Recomanem, com a mesura de seguretat, canviar els matalassos per uns altres de material ignífug.

Seria convenient substituir la comuna per un vàter, preferiblement (per raons d'higiene i seguretat) d'acer inoxidable.

Finalment, s'hauria de facilitar a les persones detingudes els corresponents llençols, coixinera i tovallola.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest informe estem pendents de la resposta municipal.

Actuació d'Ofici núm.2974/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts d'Olot

El dia 7 d'octubre de 1997 vam visitar el Dipòsit Municipal de Detinguts d'Olot.

1.- Descripció del Dipòsit de Detinguts

El dipòsit està situat al soterrani de l'edifici de la Policia Municipal i s'hi accedeix per unes escales que aca-

ben en un passadís des d'on es pot veure l'interior de les celles a través d'unes petites finestres de vidre antiavalots.

Al final hi ha un vestíbul amb un armari, una farmaciola i un extintor. Seguidament s'accedeix a les celles.

2.- Descripció de les celles

Hi ha quatre celles individuals alineades en un passadís. Disposen de llum natural a través d'unes finestres de vidre antiavalots que donen al carrer.

En aquest passadís hi ha la calefacció i al fons un lavabo d'acer i una dutxa.

Cada cella disposa d'un llit d'obra; una taula del mateix material; un vàter d'acer inoxidable i detector de focs. Els matalassos són d'escuma.

Donat que no hi ha ventilació natural, cada cella té una sortida d'aire al sostre protegida amb una petita reixa.

La llum artificial ve donada per uns fluorescents situats a la part exterior de la petita finestra de vidre que té cada cella per poder ser visionada des del passadís d'accés.

3.- Mesures de seguretat i higiene

Cada cella disposa d'un detector de foc i al vestíbul hi ha un extintor.

La sortida d'aigua de la dutxa no està encastada a la paret per la qual cosa podria ser utilitzada per autolesionar-se.

No hi ha cap agent de la Policia destinat específicament a la vigilància del dipòsit ni tampoc càmeres de video que facilitin el control.

Com a única mesura hi ha un aparell de senyal d'audio, col·locat al final del passadís on donen les celles, que està connectat amb les oficines de recepció de la Policia situades a la planta superior del dipòsit, de tal forma que des d'aquest lloc es pot rebre qualsevol senyal acústic emès des del dipòsit.

Pel que fa a la neteja, es realitza cada vegada que surt un detingut i l'estat general de les dependències és bo.

4.- Altres serveis del dipòsit

L'assistència mèdica és atesa pel metge forense i en cas necessari la persona malalta és traslladada al servei d'urgències de l'Hospital Sant Jordi.

El menjar és a base d'entrepans.

5.- La utilització del Dipòsit

Hores d'ara aquestes dependències són poc utilitzades donat que les persones detingudes pels agents de la Policia Local són conduïdes a la caserna dels Mossos d'Esquadra.

Només romanen en aquest dipòsit les persones a les quals el jutge ha decretat presó preventiva, mentre esperen el seu trasllat al Centre Penitenciari de Figueres.

Durant aquest any 1997 i fins la data de la nostra visita, han estat ingressades 36 persones amb un promig de temps d'estada d'un a dos dies, en funció de la coincidència de la custòdia en cap de setmana.

Fins el moment de la nostra visita no hi ha hagut cap persona en règim de compliment de pena de cap de setmana.

6.- Modificacions des de l'informe de 1991

Les dependències són les mateixes que el Síndic visità en ocasió de l'elaboració de l'Informe sense que durant aquest temps hi hagi hagut cap modificació.

7.- Recomanacions

Com a mesura de seguretat recomanem que s'encasti a la paret la sortida d'aigua de la dutxa per tal d'evitar possibles intents d'autolesió.

Així mateix els matalassos haurien de ser substituïts per altres de material ignífug.

En data 22 de desembre de 1997 vam rebre contestació de l'Ajuntament d'Olot comunicant-nos que prendran les mesures recomanades i tan bon punt s'hagin adoptat ens ho comunicaran.

Actuació d'Ofici núm.3519/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Tremp

El dia 21 de novembre de 1997, vam visitar el Dipòsit Municipal de Detinguts de Tremp.

1. Descripció del Dipòsit de Detinguts

El Dipòsit està situat al soterrani de l'edifici de l'Ajuntament, inaugurat l'any 1995.

S'hi accedeix per una porta de l'Ajuntament annexa a la porta principal, baixant després unes escales, al final de les quals hi ha un vestíbul amb una porta a l'esquerra que dona accés a les celles.

2. Descripció de les celles

Hi ha dues celles individuals (una enfront de l'altra), amb portes de ferro al costat de les quals hi ha una portella amb un petit porticó de ferro des d'on es controla l'interior de la cella.

Cadascuna disposa d'un rentamans d'obra que està situat arran de terra, i l'aigua s'acciona pitjant un pivot amb el peu.

També hi ha una dutxa encastada a la paret i una comuna, l'aigua de la qual l'accionen des de fora els agents de la Policia Local.

No hi ha comunicació amb l'exterior, per la qual cosa la renovació de l'aire és resolta amb un extractor, i la llum, amb dues bombetes situades sobre la porta i cobertes amb un vidre.

3. Mesures de seguretat i higiene

Pel que fa a les mesures de seguretat cal fer ressaltar que els matalassos són de material ignífug i es disposa, en el vestíbul, d'un extintor.

No hi ha cap agent destinat específicament a la vigilància del dipòsit, ni cap mitjà tècnic (ja sia visual o auditiu) que permeti la comunicació de les persones detingudes amb la planta superior, on hi ha un agent encarregat de tasques administratives i d'atenció al públic.

L'estat de conservació de les celles és bo, com també ho és el grau de netedat.

4. Altres serveis del Dipòsit

L'assistència mèdica dels detinguts es atesa al mateix Dipòsit pel metge forense o bé els detinguts són traslladats a l'Hospital de Tremp.

El menjar és a base d'entrepans.

5. La utilització del Dipòsit

Els ingressos durant l'any 1997, fins al moment de la nostra visita, van ser vuit, amb una mitjana d'estada d'un dia (excepte si la detenció ha estat en cap de setmana).

No hi ha hagut cap persona ingressada en compliment de condemna d'arrest de cap de setmana.

6. Modificacions des de l'Informe de 1991

Les actuals dependències van ser inaugurades, juntament amb l'edifici de l'Ajuntament, l'any 1995.

7. Recomanacions

Donat que no hi ha cap agent destinat a la vigilància del dipòsit, creiem necessari, com a mesura de seguretat, instal·lar un sistema de detecció de fum que avisi en cas d'un incendi.

També s'haurien d'instal·lar unes càmeres de vídeo que permetessin el control de les celles des de la planta superior o, com a mínim, un sistema d'àudio que facilités el contacte amb les persones detingudes, que, a hores d'ara, es resol a base de crits o cops a les portes.

Durant la visita efectuada se'ns va informar que la instal·lació dels serveis higiènics es va fer seguint indicacions de la policia autonòmica; això no obstant, hem d'assenyalar que davant d'instal·lacions equivalents que hem vist en altres dipòsits hem recomanat la substitució de la comuna per un vàter, preferiblement (per raons d'higiene i seguretat) d'acer inoxidable, l'aigua del qual pugui accionar la persona detinguda.

Així mateix, s'hauria de facilitar, en el moment de l'ingrés, un joc de tovallola, coixí i llençol.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest informe estem pendents de la resposta municipal.

Actuació d'Ofici núm.3520/97

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Vielha e Mijaran

El dia 21 de novembre de 1997, vam visitar el Dipòsit Municipal de Detinguts de la Vielha e Mijaran.

1. Descripció del Dipòsit de Detinguts

El Dipòsit està situat als baixos del mateix edifici dels Jutjats.

S'accedeix, per una porta de fusta directament des del carrer, a un distribuïdor que comunica amb una petita cambra habilitada com a despatx de l'agent que fa la custòdia, i amb dues celles separades del vestíbul per dues portes de fusta i dues de reixes.

21552

2. Descripció de les cel·les

Una cella és individual i té un llit d'obra amb llençols, coixí i mantes.

També hi ha una comuna de ciment amb una aixeta.

L'altra cella és doble, amb dos llits d'obra, i també disposa d'una comuna de ciment, si bé està situada en una petita dependència annexa a la cella.

Totes dues tenen una finestreta protegida amb reixes que dona al riu i permet la ventilació natural.

La calefacció se soluciona instal·lant una estufa elèctrica en el distribuïdor.

3. Mesures de seguretat i higiene

Quant a mesures de seguretat hem de dir que no hi ha cap element dins les cel·les susceptible de servir per autolesionar-se.

No hi ha cap extintor ni mànega d'incendis.

La vigilància dels detinguts la fa, normalment, un agent de la Guàrdia Civil, en la petita oficina que hi ha en les mateixes dependències.

Pel que fa a la higiene, si bé les dependències són antigues, estan netes.

4. Altres serveis del Dipòsit

L'assistència mèdica dels detinguts es fa en el mateix dipòsit a càrrec del metge forense, o bé són traslladats a l'hospital.

El menjar és a base d'entrepans que subministra l'Ajuntament.

5. La utilització del Dipòsit

L'índex d'utilització d'aquest dipòsit és molt baix, pel fet que les persones detingudes pels Mossos d'Esquadra són custodiades en les dependències d'aquest cos de seguretat.

D'altra banda, l'Ajuntament no té cos de Policia Local, sinó tan sols dos auxiliars de la Policia Local, que com a tals, no poden fer detencions.

El resultat d'això és que durant l'any 1997, fins al moment de la nostra visita, només hi havia hagut sis persones detingudes per agents de la Guàrdia Civil, que van ser posades a disposició judicial i posteriorment en llibertat. D'aquestes sis persones només alguna va romandre en el dipòsit i per poques hores.

Cap persona hi ha estat en règim de compliment de condemna de cap de setmana.

6. Modificacions des de l'Informe de 1991

Les dependències són les mateixes que vam visitar en ocasió de l'elaboració de l'Informe, i durant aquest temps no s'hi ha produït cap modificació.

7. Recomanacions

Com a mesures de seguretat és indispensable la instal·lació d'un extintor en el despatx de l'agent que fa la custòdia.

També considerem important la instal·lació de dutxes i canviar les actuals comunes per unes tasses (preferiblement d'acer inoxidable per raons d'higiene i seguretat).

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest informe estem pendents de la resposta municipal.

Seguiment Actuació d'Ofici núm. 2458/95

(Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya de 21 de març de 1996, pàg. 2417)

Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Mataró

En l'Informe de l'any 1995, el Síndic assenyalà que la Prefectura de la Policia Local de Mataró havia comunicat a aquesta Institució l'aprovació d'una consignació pressupostària que permetria realitzar un important nombre de reformes en les estances del Dipòsit de Detinguts i les seves instal·lacions.

Examinada la relació d'obres projectades, entenem que la seva execució portaria una substancial millora en aquestes dependències i sol·licitàvem que se'ns en comunicés la finalització.

El 4 de desembre de 1997, el Conseller-Delegat de Seguretat i Prevenció de l'Ajuntament de Mataró comunicà al Síndic l'acabament de les reformes projectades, per la qual cosa agraïm a aquell Ajuntament l'esforç pressupostari que ha realitzat per tal que aquestes instal·lacions siguin un lloc digne per a les persones detingudes.

SECCIÓ 2. ORDENACIÓ DEL TERRITORI

HABITATGE

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurï, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la voluntat.

Article 25.1 de la Declaració Universal de Drets Humans.

Un habitatge que reuneixi unes condicions mínimes de dignitat, a més d'un dret constitucional, és un factor indispensable per a la integració social.

L'any 1997 en relació amb aquestes qüestions s'han resolt 35 consultes, rebut 84 queixes i iniciat 1 actuació d'ofici.

Hi ha un col·lectiu de persones, insolvent econòmicament i en el qual concorren altres causes de marginació, que té greus problemes per obtenir habitatges de protecció oficial mitjançant la via oficial, tant de caràcter municipal com autonòmic. Que la demanda d'habitat-

ges supera el parc existent, ho posen de manifest les llargues llistes d'espera. Els recursos són limitats i hi concorren altres compromisos per resoldre la manca d'habitatge generada per operacions urbanístiques o per deficiències estructurals o patològiques tant d'edificis públics com privats, ocupats per persones amb pocs recursos econòmics.

Per aquest motiu, d'una banda és necessari incrementar el nombre d'habitatges de protecció oficial, ja sia potenciant-ne la construcció, ja sia aconseguint habitatges per altres vies, com podria ser per exemple, que l'Administració participés a les subhastes públiques.

D'altra banda, cal evitar la degradació dels habitatges existents per tal que continuïn mantenint un nivell de qualitat i de condicions d'habitabilitat mínimament dignes. En aquest sentit, les mesures de foment de la rehabilitació d'habitatges han de ser efectives per complir el seu objectiu; els ajuts s'han de poder cobrar amb la màxima rapidesa.

Altrament, l'Administració ha d'exercir diligentment les seves competències en matèria de manteniment dels edificis i reaccionar amb rapidesa quan té coneixement del mal estat dels habitatges, exigint dels propietaris el compliment del deure de conservació. En aquest sentit, s'ha de desenvolupar la legislació vigent en matèria d'habitatges, que preveu una sèrie de mesures per dur un control de l'estat i la qualitat dels edificis.

En definitiva, si els recursos són limitats, s'han de coordinar les accions en matèria de política de l'habitatge per racionalitzar els costos i atendre el màxim de demandes d'habitatges.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Habitatges de protecció oficial

- manca d'habitatges
- retard en l'abonament de subvencions
- rehabilitació

Habitatges privats

- conservació
- lentitud en la tramitació d'expedients sancionadors
- ruïna

2. ELS HABITATGES DE PROTECCIÓ OFICIAL

En anteriors Informes, el Síndic de Greuges ja havia palesat les situacions de pobresa i d'exclusió social en què es troben moltes persones. Enguany, l'apartat de serveis socials dedica un epígraf a les persones sense sostre.

En aquest cas, hem de tenir en compte que hi ha dues necessitats bàsiques: poder menjar i poder disposar d'un sostre on aixoplugar-se. Si a la pobresa afegim la manca d'habitatge, és difícil d'emprendre una tasca

d'inserció de les famílies d'acord amb unes orientacions normalitzadores i integradores.

En un marc on la construcció d'habitatges el 1997 ha batut records a Catalunya, a l'incrementar-se en un 23,3 per cent en relació amb l'anterior, les llargues llistes d'espera per poder disposar d'un habitatge de promoció pública posen de manifest la necessitat de prendre mesures per incrementar la construcció d'habitatges de règim especial amb què facilitar un sostre a famílies amb economies molt modestes.

El principal obstacle, però, és la manca de sòl. Per aquest motiu cal que les administracions competents (ajuntaments i INCASOL) donin prioritat a la construcció d'habitatges en règim especial, respecte als de règim general i preu taxat. Tot i això, hem de tenir present que no es resol el problema de les persones que es troben en situacions més greus de precarietat de recursos.

La manca d'habitatges i la dificultat dels joves que formen una família per obtenir un pis és el que posen de manifest les queixes que hem rebut aquest any en relació amb l'adjudicació d'habitatges als immobles de nova construcció que el Patronat Municipal de l'Habitatge edifica per raó de l'execució de les obres de remodelació del barri del Baró de Viver (vegeu queixa núm. 1304/97).

Es tracta de casos en què els fills casats es queden a viure al domicili dels pares, on conviuen amb la resta dels germans. Aquestes famílies passen a ser de set o més membres i estan formades per dues o més unitats familiars.

Així mateix, continuem rebent queixes sobre el procediment d'adjudicació d'habitatges de protecció oficial. Els ciutadans ens manifesten el seu desacord amb les puntuacions atorgades en mèrit de les circumstàncies personals i econòmiques del sol·licitant.

Pel que fa als ajuts previstos al Pla d'Habitatge, a l'exercici anterior, com sap prou el Parlament, el Síndic va iniciar una actuació per tractar les diverses qüestions que els ciutadans ens havien posat de manifest amb les seves queixes (vegeu Actuació d'Ofici núm. 940/96 pàgines 11665 i 11666 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997).

Si bé hem constatat una millora en el serveis d'informació de la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge, els beneficiaris d'ajuts continuen queixant-se pels retards en l'abonament de les subvencions de les quals no disposen en el moment de la compra de l'habitatge(vegeu queixes núms. 212/97 i 1093/97). Aquesta qüestió no hauria de plantejar-se en el futur atès el Decret 30/1997, de 30 de gener, pel qual s'estableixen els ajuts públics en matèria d'habitatge a càrrec de la Generalitat de Catalunya i es regula la gestió dels ajuts previstos en el Reial Decret 2190/1995, de 28 de desembre, per al període 1996/1999.

Les subvencions previstes en l'esmentat Decret 30/1997 s'aplicaran per amortitzar el capital dels préstecs destinats a finançar les quantitats exigides en concepte d'entrada. D'altra banda hem de pensar que si hi ha retards en aplicar les subvencions i per tant en amortit-

21554

zar el capital del préstec es produiran uns interessos que seran un cost afegit per al beneficiari.

Una altra qüestió que s'ha plantejat enguany ha estat la destinació dels habitatges de protecció oficial que són embargats i subhastats judicialment per respondre dels deutes personals dels adjudicataris (vegeu queixa núm. 1356/97).

La principal preocupació del Síndic de Greuges pel que fa aquesta qüestió és que els fons públics destinats a facilitar l'accés a un habitatge a les famílies amb economies modestes no intervinguin en operacions d'especulació per part de privats, amb la qual cosa es desvien de l'objectiu i la finalitat dels habitatges de protecció oficial. Hem de tenir en compte que el parc d'habitatges de protecció oficial és insuficient per atendre la demanda, i això motiva que s'estableixin uns criteris rígids d'adjudicació. L'adquisició d'un habitatge protegit per subhasta judicial pot ser un a forma d'evitar l'aplicació d'aquests criteris.

Queixa núm.1304/97

Desacord per la no assignació d'un habitatge

La senyora X. s'adreça al Síndic manifestant el seu desacord amb el Patronat Municipal de l'Habitatge de Barcelona, que no li assignava un habitatge en un dels immobles de nova construcció que el Patronat edifica, per raó de l'execució de les obres de remodelatge del barri Baró de Viver.

El Síndic demanà l'informe corresponent al Patronat, el qual descriví el criteri d'adjudicació dels habitatges en el qual es fonamenta la no concessió d'un nou habitatge a la promotora de la queixa. Segons l'informe, el Patronat considera que les set persones amb qui conviu la promotora de la queixa formen una única unitat familiar.

El Síndic, davant l'informe del Patronat, destaca tres fets:

La promotora de la queixa resideix en un domicili ocupat pel seu marit, una filla, els pares d'ella i dos germans. La promotora està embarassada de set mesos; a efectes civils, en aquesta situació cal considerar dues unitats familiars plenament diferenciades

L'elevat nombre de persones que resideixen en un mateix domicili, en una primera fase de remodelatge del barri, era considerat suficient pel Patronat per assignar dos habitatges. El fet d'usar en la tramitació dels expedients d'adjudicació iniciats el març de 1996, les dades del Padró de l'any 1991 implicava que, en el cas plantejat, se n'adjudiqués només un.

El Síndic, per tot això, va suggerir de reconsiderar el determini adoptat de no adjudicar un habitatge propi a la reclamant i al seu espòs i que l'Ajuntament de Barcelona acordés emetre una nova resolució en què es tinguessin en compte les circumstàncies referides anteriorment.

L'Ajuntament de Barcelona justificà no haver tingut en compte el nombre de persones residents en un mateix domicili en la data d'assignar una o dues vivendes, i

optà per basar-se en el cens de 1991, per «evitar moviments especulatiu dins del barri».

El Síndic, en primer lloc, entén que el supòsit plantejat a la queixa ha estat provocat pel creixement natural de les famílies, i no pas per cap especulació i, en segon lloc, que el criteri de tenir en compte el cens del 1991 per determinar l'assignació de vivendes no se segueix en tots els casos, donat que en un altre supòsit també plantejat al Síndic sí que s'havia tingut en compte el canvi de domicili d'una de les residents, per tal de passar de 8 a 7 persones la composició d'una família que podia haver donat lloc a l'assignació de dos habitatges en comptes d'un.

Per això, el Síndic va suggerir que en virtut del que disposa el Decret 162/1987, de 21 d'abril, sobre finançament de les operacions del remodelatge del barri del Baró de Viver i Eduard Aunós, l'autora de la queixa fos inclosa en una llista d'assignació amb caràcter preferent de les vivendes que, al final de l'actuació urbanística, puguin resultar excedents.

En el moment de tancar aquest Informe, estem pendents de rebre la resposta al suggeriment efectuat.

Queixa núm.212/97

Demora en el pagament d'una subvenció

El senyor X. s'adreça al Síndic manifestant el seu desacord amb la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge, que no feia efectiva la subvenció per adquisició d'habitatge a preu taxat, sol·licitada l'agost de 1995.

A petició del Síndic, la Direcció General informà aquesta Institució que la subvenció sol·licitada pel promotor està encara en fase de proposta fins que s'hagin finalitzat les tasques d'intervenció comptable.

El Síndic suggerí que s'agilitessin els tràmits tant com fos possible, per tal de no provocar més dilacions en la tramitació d'aquestes subvencions. Alhora informà el promotor sobre la possibilitat de sol·licitar interessos de demora pel retard en el cobrament de la subvenció.

En el moment de tancar aquest Informe, l'esmentada Direcció General ha informat el Síndic que la subvenció atorgada ha estat tramesa a la intervenció delegada del Departament des del 5 de setembre de 1997 i després passarà al Departament d'Economia i Finances.

El Síndic demana de ser informat del pagament en el moment que es produeixi.

Queixa núm.1093/97

Lentitud en el cobrament d'una subvenció

El senyor X. manifestà al Síndic la seva disconformitat pel retard en el cobrament d'una subvenció atorgada per accés al primer habitatge, amb data 29 d'abril de 1994.

En resposta a l'informe sol·licitat, la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge indicà que la subvenció atorgada al promotor de la

queixa ja s'havia tramès en data 22 de maig de 1997 al Departament de Política Territorial i Obres Públiques per a la seva remissió al Departament d'Economia i Finances.

El Síndic suggerí que s'agilitessin els tràmits, de manera que no es produessin més dilacions en el pagament de subvencions.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe la Direcció General d'Actuacions Concertades d'Arquitectura i Habitatge comunica al Síndic que el document és al Departament d'Economia i Finances des del 29 de Juliol de 1997.

El Síndic suggerí al Departament que s'agilités al màxim possible el pagament i alhora que se'l mantingués informat quan es produís el pagament. Aquest pagament es va efectuar el 19 de desembre de 1997.

Queixa núm. 1356/97

Subhasta judicial d'un habitatge de protecció oficial

El senyor X., propietari d'un pis de protecció oficial de promoció pública, exposà al Síndic que el seu pis havia estat embargat arran d'un procediment judicial instat per l'entitat financera amb la qual tenia subscrit un préstec hipotecari.

Efectuada la subhasta, s'havia dictat el corresponent acte d'adjudicació a favor d'un particular, i era imminent el llançament. El promotor de la queixa es dirigí al Síndic de Greuges perquè instés ADIGSA, com a gestora dels habitatges de protecció oficial, perquè exercís el retracte, tal com estableix la Llei 24/1991, de 29 de novembre, ja que l'adjudicatari del pis presumptament no compleix els requisits que estableix la llei per obtenir un habitatge d'aquestes característiques.

ADIGSA respongué a la petició d'informe del Síndic manifestant que, com a empresa administradora del patrimoni immobiliari de l'Institut Català del Sòl, no exerceix mai el retracte en aquells casos en què els habitatges es troben embargats, perquè això equivaldria a adquirir-ne la propietat amb les càrregues, i l'Administració pública no es pot fer càrrec dels deutes que privadament contreuen els particulars.

D'altra banda, ADIGSA assenyala que la subhasta és una venda pública i judicial i, com a tal, és regulada per la llei i té totes les garanties previstes; per tant, quan en el procediment s'han observat totes les normes legalment establertes, s'ha de reconèixer i ratificar administrativament la titularitat del nou adquirent. És amb posterioritat quan ADIGSA inicia les accions necessàries per comprovar que el nou adquirent reuneix els requisits exigits per la normativa reguladora de l'adjudicació d'habitatges de protecció oficial, promoció pública, i, si escau, insta l'organisme competent a iniciar el corresponent expedient sancionador i la posterior expropiació de l'habitatge.

Vist l'informe d'ADIGSA, el Síndic es va tornar a adreçar a aquest organisme, del qual espera encara informació sobre les seves actuacions quant al cas de l'adjudicació de l'habitatge objecte de la queixa i el resultat de les seves comprovacions.

3. LES CONDICIONS D'HABITABILITAT

En altres informes, el Síndic de Greuges ja ha fet ressaltar la importància d'una política orientada a la conservació dels habitatges. El manteniment de les condicions d'habitabilitat resulta més problemàtic quan es tracta d'habitatges de famílies amb economies molt modestes. Hem de tenir en compte que la propietat resulta cara quant a l'adquisició, però també pel que fa a la conservació, i és en aquesta segona fase on es produeix, de fet, un estalvi de recursos privats.

El propietari ha de mantenir les edificacions en condicions de seguretat, salubritat i ornat públic. Per controlar l'exercici d'aquest deure, els ajuntaments poden ordenar, d'ofici o a instància de qualsevol interessat, l'execució de les obres necessàries per conservar les esmentades condicions.

Però, d'altra banda, l'Administració, per tal de fomentar les rehabilitacions, preveu diverses formes d'ajut que van des de la subvenció i la subsidiació de préstecs, quan els interessats reuneixen determinades condicions econòmiques, fins a la bonificació de taxes municipals per atorgament de llicències d'obra.

Les queixes pels retards en l'abonament de subvencions i els problemes quant a la concessió de préstecs per part de les entitats financeres, que existeixen en relació amb l'adquisició d'habitatges, també es donen en matèria de rehabilitació (vegeu queixa núm. 905/97).

Quant als habitatges de protecció oficial, l'Administració en controla la qualitat de la construcció i el compliment de les obligacions que els promotors han assumit en acollir-se a aquest règim d'ajuts.

Les actuacions d'aquests promotors que puguin ser constitutives d'infraccions seran sancionades d'acord amb allò que preveu la normativa aplicable als habitatges de protecció oficial. Així mateix, l'Administració podrà ordenar l'execució de les obres de reparació, conservació i les que consideri necessàries perquè l'edificació s'adeqüi al projecte aprovat i a les ordenances tècniques o normes constructives aplicables.

Quan aquestes obres no són una iniciativa voluntària del promotor, hi ha la possibilitat que l'Administració les executi de forma subsidiària a càrrec de l'interessat. Però de vegades, durant la tramitació del procediment sancionador, el promotor esdevé insolvent o, tractant-se d'una persona jurídica, es dissol. En aquest cas, el Síndic de Greuges considera que les obres de reparació han de realitzar-se a càrrec de l'Administració sens perjudici que intenti rescabalar-se del promotor, d'acord amb les següents disposicions:

1r. Articles 95, 96 i concordants de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, reguladora del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, relatius a l'execució subsidiària com a mètode d'execució forçosa dels acords de l'Administració.

2n. Decret 2114/65, de 24 de juliol, d'aprovació del Reglament d'Habitatges de Protecció Oficial, que regula la mesura d'execució subsidiària com a obligatòria.

21556

3r. Llei estatal 32/76, de 2 d'agost, per la qual es facultà l'antic Ministeri de l'Habitatge a imposar sancions, article 1, quan estableix que podrà «a més d'utilitzar l'execució subsidiària (...), imposar les multes coercitives»; procediment que fou ratificat pel Reial Decret Llei 31/1978, de 31 d'octubre.

Així és com, d'altra banda ho ha interpretat el Tribunal Suprem a les sentències del 15 de juliol de 1988, del 4 de gener de 1990 i del 13 de juny de 1991. (vegeu queixa núm. 78/97).

Altrament, el deure de conservar que tenen els propietaris d'habitatges té un límit: que l'edifici en qüestió es trobi en estat de ruïna. En aquest cas, l'Ajuntament, d'ofici o a instància d'interessat, n'ha d'acordar la demolició, prèvia audiència del propietari i dels residents, llevat imminent perill que ho impedeixi. Si el propietari no compleix els acords municipals, serà l'Ajuntament que ho executarà aquest a càrrec de l'obligat.

Des que s'inicia l'expedient de ruïna fins que finalment l'edifici és enderrocat, ja sia pel propietari, ja sia per l'Ajuntament de forma subsidiària, poden arribar a passar anys, la qual cosa és motiu de queixa del ciutadà, en especial quan el seu habitatge és veí de la casa en ruïna. Durant el transcurs d'aquest temps es pot produir una situació de perill o fins de deteriorament dels edificis limítrofs (vegeu queixes núms. 84/97 i 267/97).

Si bé s'ha d'evitar l'enderroc de construccions per les despeses que comporta, si es decreta la ruïna imminent d'un edifici s'ha d'evitar perllongar-ne innecessàriament l'existència.

Finalment, hem de concloure que la declaració de ruïna d'un edifici moltes vegades és evitable si prèviament s'ha seguit correctament una política de conservació i manteniment que redunda en benefici de l'interès general.

Queixa núm.905/97

Retard en el pagament d'una subvenció per rehabilitar un habitatge

La senyora X. es va queixar al Síndic de Greuges perquè des de l'any 1993 tenia reconegudes, per resolució de la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge, dues subvencions per un import de vint mil quatre-cents vuitanta nou i deu mil sis-cents seixanta-una pessetes, per rehabilitar el seu habitatge, que encara no havia cobrat.

A petició del Síndic de Greuges, la Direcció General esmentada va comunicar que les subvencions atorgades havien estat incloses en les respectives ordres de pagament: la primera en data 18 de novembre de 1996 i la segona el 15 de novembre de 1996.

La interessada ens ha manifestat que va cobrar els diners el febrer de 1997.

Queixa núm.78/97

Promotor insolvent i execució subsidiària d'obres de reparació

L'any 1986, el senyor X. va presentar una denúncia davant la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge

contra l'empresa constructora d'un edifici d'habitatges de protecció oficial, per deficiències en la construcció.

A conseqüència de la denúncia, la Direcció General esmentada va realitzar una inspecció per comprovar les irregularitats manifestades pel senyor X. i arran del dictamen del tècnic es va iniciar el corresponent expedient sancionador. El 27 de maig de 1997, es va dictar resolució imposant a l'empresa constructora, com a autora d'una falta greu prevista i sancionada, respectivament, als articles 154 del Reglament d'Habitatges de Protecció Oficial, aprovat pel Decret 2114/1968, de 24 de juliol, i 57 b. del Reial Decret 3148/1978, de 10 de novembre, una multa de cent mil pessetes i l'obligació d'executar unes determinades obres de reparació, en el termini de vint dies.

Atès que havia transcorregut amb escreix el termini indicat i aquestes obres no s'havien realitzat, el senyor X. ens va presentar la seva queixa.

A petició del Síndic de Greuges, la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge ens va comunicar que l'empresa constructora havia esdevingut insolvent i, consegüentment, no s'havien pogut cobrar, en via executiva, les sancions imposades ni les despeses de reparació per procedir a l'execució subsidiària de les obres ordenades.

Vist aquest informe, el Síndic de Greuges va recordar a l'Administració que, d'acord amb els articles 95, 96 i concordants de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, reguladora del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, relatiu a l'execució subsidiària com a mètode d'execució forçosa dels acords de l'Administració, el Decret 2114/65, de 24 de juliol, d'aprovació del Reglament d'Habitatges de Protecció Oficial, que regula la mesura d'execució subsidiària com a obligatòria, i la Llei estatal 32/76, de 2 d'agost, per la qual es facultà l'antic Ministeri de l'Habitatge per imposar sancions, article 1, en establir que podrà «a més d'utilitzar l'execució subsidiària (...), imposar les multes coercitives», procediment que fou ratificat pel Reial Decret Llei 31/78, de 31 d'octubre, l'Administració ha de procedir a executar subsidiàriament les obres ordenades a l'empresa constructora.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe, restem a l'espera que la Direcció General d'Actuacions Concertades, d'Arquitectura i Habitatge ens faci saber la seva resolució.

Queixa núm.84/97

La llarga història d'una declaració de ruïna total d'un edifici

La senyora X., veïna de Badalona, ja s'havia queixat al Síndic de Greuges l'any 1992 (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 203, del 16 de març de 1994, pàgina 13092), pel perill que ofería la part restant de l'enderroc parcial d'un edifici confrontant a la casa on habita.

L'Ajuntament de Badalona va acceptar la resolució que el Síndic de Greuges hi va adreçar tot recordant que, en

virtut del principi d'unitat predial, aplicable al cas, no es podia declarar la ruïna parcial de l'edifici i, per tant, calia enderrocar totalment la finca i prendre, mentrestant, les mesures de seguretat necessàries per evitar accidents.

Tanmateix, el gener de 1997 se'ns tornà a adreçar la promotora per manifestar que l'edifici veí continuava en peu.

El Síndic de Greuges, el 25 de març de 1997, va sol·licitar un informe a l'Ajuntament de Badalona i li recordà que l'1 de febrer de 1994 l'esmentada entitat local havia acceptat el recordatori del Síndic i que el mateix municipi havia anunciat que faria revisar l'expedient de ruïna parcial.

Atesa la resposta de l'Ajuntament de data 4 de juliol de 1997, a la petició d'informe del Síndic, comunicant que, per Decret del 9 de juny de 1997, s'havia iniciat el procediment de ruïna de l'edifici en qüestió, i s'havia procedit al tràmit d'audiència perquè els interessats hi formulessin les alegacions pertinents, el Síndic de Greuges va recordar el deure de les administracions d'ajustar els seus actes als principis de celeritat i eficàcia, sempre respectant el dret de defensa dels interessats.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe, restem pendents que l'Ajuntament ens informi sobre l'estat de tramitació actual de l'expedient.

Queixa núm.267/97

Manca de resposta d'un ajuntament davant una denúncia de ruïna d'una finca

El senyor X. es va queixar al Síndic de Greuges de la manca de resposta de l'Ajuntament de Móra d'Ebre a les seves instàncies que des de l'any 1989 denunciaven l'estat ruïnós d'un edifici veí al seu.

Essent les cruïxies comunes a totes dues cases, el deteriorament de la finca abandonada també afectava l'estructura de l'edifici propietat del promotor de la queixa.

L'Ajuntament de Móra d'Ebre va informar el Síndic de Greuges que, arran de la denúncia del senyor X., els serveis tècnics municipals havien emès un informe el 29 de novembre de 1989, en el qual es considerava procedent la declaració de ruïna parcial de l'edifici i la intervenció immediata d'un tècnic. Per Decret de l'Alcalde de data 30 de novembre de 1989 es va incoar expedient contradictori de ruïna, que es va notificar al propietari i al llogater de l'edifici afectat, el qual hi va presentar alegacions.

L'11 de juny de 1992 un altre informe dels serveis tècnics conclouia que era procedent declarar la ruïna total a causa de l'estat d'abandó de l'immoble. Així, el dia 12 de juny de 1992 es va notificar als interessats la resolució que declarava l'edifici en ruïna imminent, sense obtenir resposta del propietari.

Mitjançant citació per telegrama, finalment compareix el propietari i verbalment comunica que té la intenció d'encarregar un projecte per a la rehabilitació de l'edifici.

El mes de gener de 1994, es considerà que ja havia transcorregut prou temps sense que la propietat hagués dut a terme cap actuació, i per tal d'iniciar la via d'execució forçosa l'Ajuntament sol·licità certificació de la finca al Registre de la Propietat.

El 18 de maig de 1994 el propietari tornà a comparèixer per manifestar que, per adjudicació en subhasta pública, l'edifici era propietat d'una empresa immobiliària.

Actualment, l'Ajuntament està negociant amb aquesta empresa per resoldre aquesta qüestió i intentar que l'enderroc de l'edifici sigui executat pels actuals propietaris i s'evitin les despeses d'una execució subsidiària per part de l'Administració.

El Síndic de Greuges ha recordat a l'Ajuntament de Móra d'Ebre que ha d'ajustar la seva actuació al principi d'eficàcia, i que, segons es desprèn de l'article 98 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, que regula el Règim Jurídic de les Administracions Públiques i el Procediment Administratiu Comú, l'execució subsidiària té caràcter imperatiu, és a dir, sempre que hi concorren les condicions que estableix la disposició, l'Administració competent hi ha de donar compliment.

En el moment de tancar la redacció del present Informe, el Síndic de Greuges està pendent que l'Ajuntament l'informi de les seves actuacions.

URBANISME

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Els ajuntaments tenen una sèrie de competències en matèria urbanística que van des de la fase de planejament, passant per la gestió, fins la intervenció en l'edificació i el control de la disciplina urbanística. El 1997 el total d'actuacions ha estat de 146, de les quals 44 consultes resoltes i 102 queixes rebudes.

Quant al planejament, hem de recordar que si bé els municipis poden discrecionalment establir la normativa d'edificació i usos, la seva potestat no és arbitrària en tant que la limita l'aplicació dels principis generals del dret.

Així mateix, la intervenció municipal en l'edificació és regulada pel règim establert pel mateix ajuntament, i això obliga tant els particulars com l'Administració.

Quant a la disciplina urbanística, l'actuació de les entitats locals és determinada per la llei per vetllar perquè el disseny previst al planejament sigui efectiu i es faci realitat.

Finalment, hem de remarcar el paper dels particulars en la gestió de les urbanitzacions, com a col·laboradors dels ajuntaments.

Finalment, hem d'esmentar que enguany s'ha pronunciat el Tribunal Constitucional sobre els recursos d'inconstitucionalitat presentats per Catalunya, entre d'altres comunitats autònomes, contra la Llei 8/1990, de 25 de juliol, sobre Reforma del Règim Urbanístic i Valoracions del Sòl i contra el Reial Decret Legislatiu

21558

1/1992, de 26 de juny, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei esmentada.

La Sentència 61/1997, de 20 de març, del Tribunal Constitucional, deixa ben clar que els principals aspectes definitoris del sistema urbanístic són competència de les comunitat autònomes.

Per aquest motiu, en tant que a Catalunya gaudim d'un règim urbanístic propi, recollit bàsicament al Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, serà aquest el que regularà l'ordenació del territori.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Habitatges de promoció pública	– Adjudicació – Rehabilitació – Gestió
Habitatges de promoció privada	– Retards en l'abonament d'ajuts
Tutela administrativa d'expedients sancionadors	– Lentitud en la tramitació

2. QÜESTIONS RELATIVES A L'URBANISME

La major part de les queixes que el Síndic de Greuges rep en matèria urbanística fan referència a la lentitud en la tramitació dels expedients de disciplina urbanística. De vegades, la voluntat de l'Administració de solucionar aquests assumptes de la forma més conciliadora possible, sobretot en els municipis petits, és la causant d'aquests endarreriments. Cal fer constar, però, que majorment amb aquesta actuació no s'aconsegueix l'objectiu de restaurar la realitat física alterada, i cal reprendre la tramitació del procediment sancionador, amb el risc que, mentrestant, la infracció hagi pogut prescriure.

No obstant això, cal recordar que en la tramitació d'un procediment sancionador, d'acord amb allò que disposa la Llei 30/1992, de 26 de novembre, cal provar la responsabilitat del presumpte infractor; recordem que la Constitució reconeix el principi de presumpció d'innocència; que cal també determinar els danys i el seu abast i, per l'últim, que s'ha de donar a l'interessat la possibilitat de defensar-se, aportant les proves que consideri oportunes i fent les alegacions necessàries, en ple respecte al dret de defensa que també li reconeix la Constitució (vegeu queixa núm. 1429/96).

Un altre motiu freqüent de queixa són els retards en l'execució subsidiària de les ordres de reposició de la realitat física alterada a conseqüència d'una obra il·legalitzable (vegeu queixes núms. 2123/96 i 908/96). Hem de recordar el que disposa l'article 274 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol :

«1. Qualsevol actuació que contradigui les normes o el planejament urbanístic en vigor ha de donar lloc al fet

que l'Administració competent adopti les mesures necessàries perquè es procedeixi a la restauració de l'ordre jurídic infringit i de la realitat física alterada o transformada com a conseqüència de l'actuació il·legal.

»2. En cap cas l'Administració no pot deixar d'adoptar les mesures tendents a tornar a posar els béns afectats en l'estat anterior a la producció de la situació il·legal.»

Com ja hem dit en altres informes, l'eficàcia del planejament vigent també depèn que els ajuntaments, vetllant per l'aplicació de les normes urbanístiques, reaccionin davant les il·legalitats per tal d'evitar la proliferació de construccions fora d'ordenació.

Aquest control municipal ja ha d'exercir-se en el moment de la sol·licitud d'una llicència. Com hem recordat en altres informes, l'atorgament de llicències és un acte reglat, i per tant, si el projecte presentat no contravé el planejament municipal, l'Ajuntament ha d'atorgar la llicència. Només en el cas que no hagin de dificultar l'execució dels plans, es poden autoritzar a precari usos o obres justificades, amb l'informe favorable previ de la Comissió d'Urbanisme. Tanmateix, no es poden autoritzar a precari usos contraris als plans amb motiu d'una hipotètica modificació del planejament (vegeu queixa núm. 2422/97).

La llicència d'obres es pot atorgar condicionada al dipòsit d'una garantia que asseguri l'obligació d'urbanitzar (article 81 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol). Altrament, també es pot garantir la reposició dels elements urbanístics malmesos arran de les obres objecte de llicència. Però no es poden confondre aquestes dues garanties, atès que responen a objectius diferents i, per tant, no poden ser utilitzades indistintament amb una finalitat o altra, d'acord amb allò que més convingui a l'Ajuntament en cada cas (vegeu queixa núm. 2012/96).

Per últim hem de fer esment dels límits de la discrecionalitat dels ajuntaments en matèria de planejament urbanístic (vegeu, novament, queixa núm. 2422/97). L'article 25 de la Llei de Bases de Règim Local estableix que el municipi exerceix competències en matèria d'ordenació, gestió, execució i disciplina urbanística.

L'exercici d'aquesta competència s'ha de regir pels següents principis generals de dret:

1. El principi d'interdicció de l'arbitrarietat, entesa com a irracionalitat de la decisió adoptada per l'Administració. Per tant, el municipi ha de regular de forma racional l'ús del sòl, tal com estableix l'article 3, 2. e) quan diu que la competència urbanística concernent al planejament, entre altres funcions, ha d'assegurar l'ús racional del sòl.

2. El principi de proporcionalitat, per tal d'aconseguir un just equilibri entre els interessos implicats en l'ordenació urbanística.

3. El principi d'igualtat, en el sentit de no discriminacions en la fase de planejament. Si hi ha desigualtats en l'àmbit urbanístic, han de ser fonamentades racionalment en la persecució d'un objectiu legítim.

Queixa núm.1429/96

Un expedient sancionador massa expeditiu

El senyor X. es va queixar al Síndic de Greuges perquè l'Ajuntament de Calella li reclamava les despeses originades per l'arranjament d'un camí en el qual el promotor de la queixa havia causat desperfectes, segons l'entitat local.

De l'informe que va trametre l'Ajuntament de Calella a sollicitud del Síndic de Greuges, es despenia, sense entrar a valorar si el promotor de la queixa era veritablement el responsable dels danys que l'Ajuntament li imputava, que el Decret d'Alcaldia imposant el rescabament de les despeses era nul de ple dret, atès que, sense haver-hi hagut un procediment sancionador previ, com estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre, es determinava ja provada la responsabilitat del senyor X. respecte dels danys ocasionats al camí, sense acreditar-ne tampoc l'abast.

Per aquest motiu, el Síndic va suggerir que s'acordés la nul·litat del Decret d'Alcaldia i que, si esqueia, s'obrís un nou expedient sancionador, plenament ajustat a dret i amb ple respecte i garantia dels drets que la Llei i la Constitució reconeix als administrats.

Queixa núm.2123/96

Deure dels ajuntaments de fer complir la legalitat urbanística

La senyora X. plantejà en el seu escrit de queixa la inactivitat de l'Ajuntament de Barcelona davant una denúncia presentada l'any 1991, referent a una presumpta infracció urbanística.

L'Ajuntament de Barcelona informà el Síndic de Greuges amb un detall de totes les actuacions dutes a terme arran de la denúncia presentada per la promotora de la queixa, des de la primera inspecció, on es fa constar la infracció urbanística, el 19 de desembre de 1991, fins a la imposició d'una segona multa per incompliment de la resolució d'enderroc d'una construcció no legalitzable, el 15 de desembre de 1995.

Vist aquest informe, el Síndic de Greuges recordà a l'Ajuntament el deure legal que té, d'acord amb l'article 274 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprovà la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística, de fer complir la legalitat urbanística o de restaurar-la de forma subsidiària a càrrec de l'infractor.

A hores d'ara, restem pedents de la resposta de l'Ajuntament de Barcelona.

Queixa núm.908/96

Reposició de la realitat física alterada mitjançant l'execució subsidiària

El senyor X. es queixà al Síndic de Greuges per la manca de resposta de l'Ajuntament de Foixà a la denúncia que hi havia presentat prèviament per una presumpta infracció urbanística comesa per un seu veí.

A l'informe que l'Ajuntament de Foixà va trametre al Síndic de Greuges s'indicava que es va requerir el veí

de l'autor de la queixa per tal que reposés a l'estat inicial uns desguassos afectats per unes obres il·legals. L'acord municipal havia adquirit fermesa amb el transcurso del temps, però el denunciat no havia executat de forma voluntària les obres ordenades.

Vista la resposta de l'Ajuntament a la sollicitud d'informe del Síndic, aquest va recordar l'obligació de l'Administració de procedir a l'execució subsidiària si l'interessat no feia les obres necessàries per restaurar la realitat física alterada amb la seva actuació.

L'Ajuntament de Foixà ens ha comunicat haver executat les reparacions de forma subsidiària a càrrec del veí del promotor de la queixa.

Queixa núm.2422/97

Modificació del planejament urbanístic

El senyor X. es va adreçar l'any 1994 al Síndic de Greuges per manifestar la seva oposició a les actuacions promogudes per l'Ajuntament de Torelló per modificar el planejament municipal amb la finalitat de requalificar una zona residencial amb la intenció de permetre-hi la instal·lació d'un tanatori.

En aquell moment la Direcció General d'Urbanisme va denegar el canvi de qualificació i, per tant, el Síndic va considerar resolta la qüestió plantejada pel mateix reclamant actual.

Tot i això, el promotor d'aquella queixa es va tornar a adreçar a la nostra Institució per tal de manifestar que l'Ajuntament continuava tenint la voluntat d'instalar l'esmentat equipament en la mateixa zona residencial, en un edifici confrontant al seu habitatge. Amb aquest objectiu, s'havia promogut novament una modificació del planejament per ampliar els usos previstos pel Pla General d'Ordenació en aquella zona. Mentrestant, el tanatori funcionava amb una llicència a precari.

El Síndic de Greuges va sol·licitar a l'Ajuntament de Torelló un informe sobre els tràmits fets fins llavors per tal de procedir a la referida modificació de l'actual planejament urbanístic de conformitat amb la normativa vigent en la matèria.

Un cop rebuda la documentació sol·licitada, el Síndic de Greuges va recordar a l'Ajuntament de Torelló els fonaments pels quals, en data 13 de setembre de 1994, la Ponència Tècnica de la Comissió d'Urbanisme de Barcelona va resoldre denegar l'aprovació definitiva de la modificació del planejament urbanístic de Torelló, per tal que les finques citades anteriorment canviessin la seva qualificació de zona J per la de zona G.,

Així mateix, el Síndic recordà dues sentències del Tribunal Suprem (SSTS 28-10-1988 i 13-12-1990), en les quals l'element de debat també era l'admissibilitat d'equipaments de cementiri i vetllatori o tanatori en una zona residencial.

En tots dos casos, el Tribunal Suprem es pronuncià manifestament contrari a l'admissibilitat d'aquestes activitats en zones de caràcter residencial i, fins i tot, comercial, atès que considerava que aquesta és una activitat de caràcter principalment industrial.

21560

Atès tot el que s'ha exposat, el Síndic suggerí a l'Ajuntament de Torelló que, en tant no entrés en vigor la nova normativa urbanística, no s'autoritza cap tipus d'activitat de les proposades com a admissibles en zona clau J en el referit projecte normatiu, és a dir, tanatoris, vetllatoris, etc.

Així mateix, s'ha recordat que l'ampliació d'usos referida que vol incorporar-se al projecte de revisió del Pla General d'Ordenació Urbana de Torelló no és legalment admissible, si més no respecte a les activitats esmentades (vetllatori, tanatori, cementiri, etc.), per tal com poden ser incompatibles amb el caràcter fonamentalment residencial de l'àrea amb aquesta qualificació.

El Síndic valorà que la solució més escaient fóra d'impulsar preferentment l'àrea definida en la revisió del planejament com a «parc sanitari», tot cercant els sistemes de finançament, públics o privats, que en permetin un ràpid funcionament.

En el moment de cloure aquest Informe s'està pendent de rebre la resposta de l'Ajuntament de Torelló al recordatori del Síndic.

Queixa núm.2012/96

Finalitat d'un aval concedit arran d'una llicència urbanística

El senyor X. es queixà al Síndic de Greuges perquè l'Ajuntament de Gavà es negava a retornar-li un aval bancari dipositat arran d'una llicència d'obra nova per respondre dels danys que l'execució de l'obra pogués ocasionar en la vorera, tot i que s'havia finalitzat l'edificació sense produir danys a la via pública.

L'informe que va trametre l'Ajuntament a petició del Síndic indicava que una de les condicions generals de la llicència atorgada era de construir el sòl definitiu de la vorera, el qual va ser efectuat pel mateix Ajuntament en ocasió d'unes obres municipals. Així doncs, es retornaria l'aval quan el promotor de la queixa pagués el cost de pavimentació a l'Ajuntament.

Vist aquest informe, el Síndic recordà a l'Ajuntament que la finalitat de l'aval era garantir l'arranjament dels danys que es poguessin causar a la via pública i per tant, en aquest cas, calia procedir al retorn de l'aval.

Altrament, per rescabalar-se de les despeses d'urbanització, l'Ajuntament havia d'utilitzar les altre vies que la llei li atorga, i iniciar, si s'esqueia, l'execució forçosa del deute.

L'interessat ens ha comunicat que finalment es va arribar a un acord amb l'Ajuntament de Gavà i que després de pagar les despeses d'urbanització se li va retornar l'aval.

3. LA CONSERVACIÓ DE LES URBANITZACIONS

En informes anteriors ja havíem remarcat els problemes que va generar als municipis petits la proliferació d'urbanitzacions, els anys seixanta i setanta. La instal·lació dels serveis bàsics (pavimentació de carrers, encintat de

voreres, xarxa de clavegueres, enllumenat públic, etc.) d'aquests assentaments, com ja hem vist anteriorment, ha de ser finançada pels propietaris, d'acord amb allò que disposa la llei.

Però, una vegada ha acabat el procés urbanitzador, ja l'hagi dut a terme el promotor o els propietaris dels solars constituïts en junta de compensació, qui s'ha d'encarregar de conservar i mantenir aquesta urbanització?

El primer que podem pensar és que, un cop els terrenys han adquirit la condició de solars, és l'Ajuntament el que ha de fer-se'n càrrec, com a la resta de sòl urbà (vegeu queixa núm. 2452/96). No obstant això, hem de pensar que l'increment de serveis prestats al terme municipal comporta un increment de les despeses i del pressupost del municipi, que la major part d'ajuntaments no estan preparats per suportar tot de sobte. Per tant, en alguns casos, una manca de conservació per part de l'Ajuntament pot comportar que les instal·lacions esdevinguin inservibles i s'hagin de fer de nou, mitjançant el finançament per contribucions especials, amb el consegüent desacord dels veïns afectats (vegeu queixa núm. 3226/96).

Per aquest motiu, la llei ha previst la creació d'unes entitats urbanístiques col·laboradores: les entitats de conservació, que agrupen els propietaris compresos en un polígon o unitat d'actuació. La constitució d'aquestes entitats és obligatòria quan ho determina el pla d'ordenació corresponent.

Arran de la tramitació de la queixa número 765/96, es van plantejar al Síndic de Greuges dues qüestions relatives a les entitats urbanístiques de conservació:

1a. L'eficàcia del deure de conservar en relació amb la recepció de la urbanització per part de l'Ajuntament.

La regla general que, en relació amb la conservació de les obres d'urbanització i el manteniment de les dotacions i instal·lacions dels serveis públics, fixa l'article 67 del Reglament de Gestió Urbanística (RGU), és que aquest deure correspon a l'Administració actuant, una vegada que s'ha efectuat la cessió d'aquelles, sense precisar, però, a qui correspon aquesta obligació abans de la recepció.

L'article següent (68 RGU), en connexió amb el 25.3, del mateix text reglamentari, indica que, no obstant l'anterior, els propietaris poden quedar sotmesos a aquesta obligació quan ho imposi el planejament o alguna disposició legal, i que els dits propietaris s'han de constituir en la corresponent entitat de conservació. Pensem que aquesta previsió s'ha d'interpretar en el sentit que alternativament a l'Administració i, per tant, una vegada rebudes les obres, l'obligació de conservació pot atribuir-se (quan ho imposi el planejament...) als propietaris constituïts en entitat de conservació, i d'aquí se segueix, doncs, sensu contrario, que, abans de la recepció, aquesta obligació no pot ser atribuïda a l'entitat.

El Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, pel qual s'aprova la refosa dels textos legals vigents a Catalunya en matèria urbanística no resol els mancaments del Reglament de Gestió Urbanística en aquest punt.

D'altra banda, la jurisprudència produïda en aquesta matèria ha contribuït poc a aclarir els interrogants plantejats. De fet sembla que la tesi jurisprudencial més consistent i coherent amb la normativa analitzada és la que sostenim, en el sentit de considerar que les entitats de conservació requereixen la prèvia finalització i recepció de les obres d'urbanització, atès que el seu objectiu és precisament de conservar i mantenir una urbanització ja realitzada, tal com afirmen, entre d'altres, les sentències del Tribunal Suprem de 14 d'abril de 1992 (Aranzadi 3429) i 12 d'abril de 1985 (Aranzadi 2205). L'obligació de conservació per part dels propietaris sorgeix, doncs, una vegada rebudes les obres per l'Ajuntament i constituïda i degudament inscrita l'entitat.

Malgrat acceptar també aquest principi, la sentència del Tribunal Suprem de 17 de maig de 1994 (Aranzadi 3901) admet la possibilitat que es puguin aprovar entitats de conservació abans de la recepció municipal de les obres; però és dubtós que en aquest supòsit l'entitat es pugui inscriure en el Registre d'Entitats Urbanístiques Col·laboradores (REUC), que és quan l'entitat adquireix personalitat jurídica pròpia (article 26.2 RGU). Segons això, en definitiva, l'eficàcia de l'entitat –no pas la seva validesa– quedaria condicionada en efecte a la prèvia recepció de les obres per part de l'Ajuntament, i el promotor no quedaria alliberat de l'obligació de conservació fins a l'efectiva formalització de la recepció.

Amb tot, però, cal insistir que la jurisprudència en aquesta matèria és contradictòria.

Quan la recepció de les obres s'ha formalitzat després de constituir-se l'entitat de conservació, això, segons una interpretació sistemàtica i finalista de la normativa urbanística analitzada, constitueix, en efecte, una evident irregularitat. No obstant, entenem que no es pot afirmar que es tracti d'una irregularitat invalidant, de conformitat amb el que disposen els articles 64 i 66 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

Considerem que l'aplicació dels esmentats preceptes al supòsit que ens ocupa, com també dels principis de celeritat i eficàcia que informen el dret administratiu, determina que és escaient de convalidar els actes de constitució de l'entitat de conservació i posterior inscripció en el REUC, amb efectes, però, des de l'efectiva formalització de la recepció de les obres per part de l'Ajuntament.

Finalment, cal precisar que, sens perjudici de la responsabilitat que, com s'ha vist, recau en el promotor fins a la formalització de la recepció de les obres, i en l'entitat de conservació a partir d'aquest moment, correspon en tot cas a l'Ajuntament prestar tots els serveis mínims obligatoris a què es refereix la Llei Bases Règim Local, en la mesura que no siguin inclosos en les corresponents obligacions sobre la conservació i el manteniment de la urbanització.

2a. El termini de vigència del deure de conservar

Pel que fa a les previsions contingudes a la normativa urbanística d'aplicació sobre el termini de durada de l'obligació de conservació, cal dir que ens trobem no-

vament davant d'una manca de concreció i claredat que ens obliga a fer-ne una interpretació sistemàtica, per concloure que, en efecte, resulta improcedent obligar a una conservació indefinida de la urbanització. Amb tot, s'ha d'assenyalar que aquest no és el criteri de la jurisprudència del Tribunal Suprem en aquesta matèria, que majoritàriament s'inclina per la tesi contrària.

L'article 6 del Reglament de desenvolupament de la Llei de Protecció a la Legalitat Urbanística disposa que els plans parcials d'iniciativa privada han de contenir entre les seves determinacions el termini de conservació, si s'escau, de les obres d'urbanització, explicitant l'obligació de constituir la corresponent entitat urbanística, si anés a càrrec dels futurs propietaris, previsió que també recull l'article 46.3 del Reglament de Planejament quan declara que els plans parcials d'iniciativa particular han de contenir la determinació sobre la conservació de la urbanització, expressant si anirà a càrrec de l'Ajuntament, dels futurs propietaris de parcel·les o dels promotors, amb indicació en aquest darrer supòsit del període de temps a què s'estendrà l'obligació de conservació.

D'altra banda, l'article 28.1 de la Instrucció reguladora dels aspectes orgànics i funcionals del Registre d'Entitats Urbanístiques Col·laboradores (Ordre de 6 d'agost de 1982) disposa que els estatuts de l'entitat de conservació han de contenir les precisions previstes a l'article 166 del Reglament de Gestió Urbanística, amb les peculiaritats que calguin atès el seu objecte social, consistent en la conservació de les obres d'urbanització i en el manteniment de les dotacions i instal·lacions dels serveis públics, en el termini que correspongui.

D'aquests preceptes es desprèn, al nostre entendre, que l'obligació de conservar la urbanització pels particulars ha de tenir un límit temporal definit, tal com també ho ha entès el Tribunal Suprem en la sentència de 5 de febrer de 1985 (Aranzadi 990), que es transcriu en part a continuació:

(...) «Si bien es cierto que, en determinadas circunstancias y siempre con un límite temporal definido, puede imponerse el deber de conservación más allá de la recepción definitiva de las obras de urbanización, según se deduce de lo prevenido en el art. 53 del vigente Texto Refundido de la Ley del Suelo (actual artículo 79 Decreto Legislativo 1/1990), no es menos cierto que, en el caso de autos, no aparecen acreditados en modo alguno las circunstancias singulares que puedan justificar esta medida excepcional»

D'altra banda, s'ha d'assenyalar que la Disposició Transitòria setena del Decret Legislatiu 1/1990 estableix expressament la necessitat de concretar el termini de durada de l'obligació de conservació, «que no podrà ésser superior a cinc anys», en el supòsit que aquesta hagi estat imposada per l'Ajuntament quan, «l'interès públic ho reclami» en concórrer les circumstàncies que s'enuncien en la mateixa Disposició:

A) Que les obres d'urbanització, encara que estiguin aparentment acabades, no s'hagin fet d'acord amb les prescripcions del projecte d'urbanització i no fos possible d'exigir el que correspon al promotor.

21562

B) Que, pel fet que el polígon o la unitat d'actuació no tinguin consolidada l'edificació, com a mínim, de les dues tercers parts de la superfície o pel fet que sigui desproporcionada la seva extensió en relació amb la total del terme municipal, es pugui considerar que hi ha desequilibri no justificat entre els tributs que graven la propietat i el cost de conservació i manteniment».

Aquesta Disposició prové de l'anterior Disposició Transitòria 3a. de la Llei 9/81 de Protecció de la Legalitat Urbanística (Disposició Transitòria 6a del seu Reglament de desenvolupament) que va preveure el legislador per tractar de donar solució a les conseqüències de la irregular execució de determinats plans parcials anteriors a aquesta llei, que havia provocat importants deficiències en les obres d'urbanització i posterior conservació.

Tot i això, cal reconèixer que no és aquesta l'opinió de la doctrina jurisprudencial majoritària, que declara que és perfectament legal i possible que el pla d'ordenació imposi als promotors o als futurs propietaris de la urbanització el deure i la càrrega de conservar-la durant un temps determinat i fins i tot sense límit temporal.

Aquesta afirmació tan categòrica es deriva, segons les indicades sentències, del que disposen els articles 24.2.c), 25.2 i 3, 67 i 68 del Reglament de Gestió Urbanística, d'acord amb els quals les entitats urbanístiques de conservació, configurades com a entitats urbanístiques col·laboradores, en tant que permeten la participació dels interessats en la gestió urbanística, poden establir-se amb caràcter obligatori sempre que el deure de conservació recaigui sobre els propietaris d'un polígon o unitat d'actuació en virtut de les determinacions del planejament, o bases d'un programa d'actuació urbanística o resulti expressament de les disposicions legals, i que és obligatori en aquests supòsits que pertanyin a l'entitat de conservació tots els propietaris inclosos dins el seu àmbit territorial.

No obstant, malgrat la interpretació que les sentències esmentades fan d'aquests preceptes, no ens sembla que en derivi cap conclusió oposada a la necessitat de limitar la durada de l'obligació de conservació, més que més si es fa una interpretació sistemàtica i coherent de la normativa urbanística anteriorment analitzada i es valora alhora el greuge comparatiu que es produiria respecte a la resta de propietaris de sòl urbà, si s'estimés procedent imposar de forma indefinida als propietaris l'obligació de conservació.

Queixa núm.2452/96

Obres provisionals de pavimentació d'un carrer a Barcelona

La senyora X. es queixà al Síndic de Greuges per la manca de resposta de l'Ajuntament de Barcelona a les seves reiterades instàncies per les quals demanava que es pavimentés el carrer de la Neu de Sant Cugat, l'estat de qual era molt precari i perillós per als vianants. L'Ajuntament responia que l'arranjament del carrer estava previst per al bienni 1998-1999.

El Síndic de Greuges va sol·licitar a l'Ajuntament un informe sobre la possibilitat d'avançar les dates de pavimentació.

L'Ajuntament de Barcelona ens va comunicar que atès el mal estat del paviment antic del carrer, s'havia previst fer una pavimentació provisional, que es va efectuar el gener de 1997 tot i que la urbanització del carrer s'iniciaria el 1998.

Queixa núm.3226/96

Un enllumenat públic perillós

El senyor X. manifestà al Síndic de Greuges en el seu escrit de queixa els problemes d'enllumenat públic d'una urbanització situada en el terme municipal de Vallirana.

L'any 1993, l'Ajuntament va aprovar l'ordenació de contribucions especials per refer la instal·lació de l'enllumenat públic de la urbanització, que estava força deteriorada, segons el promotor de la queixa, per la manca de manteniment per part del mateix Ajuntament.

Per aquest motiu, els veïns afectats van oposar-se a la imposició d'aquest tribut. Finalment el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya va emetre sentència el 22 d'octubre de 1996, declarant nul el procediment.

L'Ajuntament va tancar el subministrament d'enllumenat, la qual cosa va ser considerada pel promotor de la queixa com una mesura de coacció que va motivar la seva queixa al Síndic de Greuges.

L'Ajuntament de Vallirana respongué a la sol·licitud d'informe del Síndic justificant el tancament en uns informes tècnics emesos per una entitat col·laboradora de l'Administració que posaven de manifest la perillositat de l'instal·lació en el cas que continués en funcionament. D'aquests informes es derivava la necessitat de refer l'estesa, ja que no n'hi havia prou de fer-hi reparacions parcials.

Altrament, l'entitat local ens trameté còpia de la sentència que declarava la nul·litat dels acords de l'Ajuntament que imposaven i ordenaven les contribucions especials, atès que s'havia prescindit totalment del procediment establert a l'article 17 de la Llei d'Hisendes Locals, quant a unitat d'acte de la imposició i ordenació, aprovació provisional, tràmit d'audiència de l'aprovació provisional, adopció d'acord definitiu i notificació individual.

Vist aquest informe, el Síndic de Greuges recordà a l'Ajuntament que, segons l'article 26.1.a) de la Llei 7/1985, del 2 d'abril Reguladora de les Bases del Règim Local, el municipi ha de prestar en tot cas el servei d'enllumenat públic. Per aquest motiu, vam suggerir a l'Ajuntament que ordenés les actuacions que estimés pertinents per tal de prestar el servei de forma segura, segons els criteris dels tècnics competents, i finançant-les d'acord amb el que preveu la Llei d'Hisendes Locals.

Així mateix, el Síndic de Greuges es va adreçar als interessats per recordar que quant a la qüestió de fons, referent a la necessitat de fer una nova instal·lació per

substituir l'actual ja obsoleta per raons de seguretat o la suficiència d'unes reparacions puntuals, calia remetre's als informes i dictàmens elaborats pels tècnics competents en la matèria.

L'Ajuntament de Vallirana ens ha informat que ja s'han iniciat les actuacions per tal que la urbanització pugui tenir un enllumenat públic suficient.

Queixa núm. 765/96

Suggeriments a l'Ajuntament de Vidreres en relació amb una entitat urbanística de conservació

El senyor X. es va adreçar al Síndic de Greuges per plantejar la seva disconformitat amb la creació d'una entitat urbanística de conservació en una urbanització del terme municipal de Vidreres.

Segons el promotor, aquesta entitat urbanística col·laboradora de l'Administració no estava prevista al planejament, sinó en un conveni bilateral subscrit entre el promotor de la urbanització i l'Ajuntament de Vidreres, en el qual no havien intervingut els propietaris afectats. Així mateix, semblava que aquesta entitat s'havia creat per conservar la urbanització amb caràcter indefinit.

A la sol·licitud d'informe que el Síndic de Greuges li va adreçar, l'Ajuntament de Vidreres va respondre textualment:

«1r. L'article 111.4. del vigent Pla General d'Ordenació Urbana (PGOU) de Vidreres diu:

“En cada uno de los planes parciales que se tramitan será obligatoria la constitución de una Entidad de Conservación de las obras de urbanización”.

»La Sentència de la Sala 1a de l'Audiència Territorial de Barcelona núm. 275 de 23 de maig de 1984 reconeix la vigència del Pla Parcial d'Aiguaviva Park de 1974.

»El protocol de Bases i Compromisos, de 28 de setembre de 1984, signat de mutu acord entre la Direcció General d'Urbanisme, (...) el promotor de la Urbanització, i l'Ajuntament de Vidreres, dictamina la creació d'una Entitat Urbanística de Conservació per Aiguaviva Park.(...)».

Vist l'informe de l'Ajuntament de Vidreres i els termes en els quals s'expressava, i un cop comprovat el planejament a què es referia l'entitat local, el Síndic de Greuges va haver de puntualitzar que:

1r. No és aplicable a la urbanització esmentada l'article 111.4 del vigent PGOU de Vidreres (que regula el sòl no urbanitzable programat) en tant que l'Audiència Territorial per la Sentència 275, del 23 de maig del 1984, la classifica de sòl urbà i declara vigent el Pla Parcial aprovat definitivament el 25 de gener de 1974 per la Comissió d'Urbanisme de Girona, d'acord amb la Transitòria 3a de la Llei 9/1981, de 18 de novembre, sobre protecció de la legalitat urbanística.

2n. L'esmentat Pla Parcial estableix, quant a les previsions sobre la conservació: «Las obras de entretenimientos y conservación de los servicios públicos correrán por cuenta de la Entidad Promotora y de las Empresas privadas que suministran y abastecen al

Polígono hasta su entrega definitiva al Ayuntamiento. Las líneas correspondientes al alumbrado público a partir del contador y de los relojes horarios automáticos, estarán bajo la conservación y reparación de la Entidad Promotora de la Urbanización hasta su entrega al Ayuntamiento. La red de alcantarillado así como la estación depuradora están bajo la conservación y limpieza de la Entidad Promotora, hasta y tanto no se haga su entrega al Ayuntamiento.

«El cuidado y limpieza de matorrales y jardines públicos, corresponde, también a la Entidad Promotora pasando después, bien al Ayuntamiento o en su caso, a la Agrupación de Propietarios».

Per tant, no es preveu la creació de cap entitat urbanística de conservació, sinó la cessió directa del promotor a l'Ajuntament.

3r. És cert que al protocol de bases i compromisos assumits pel promotor i l'Ajuntament, el 28 de setembre de 1984, es parla d'una junta de la conservació. Però aquest compromís concret no va quedar reflectit en la modificació del PGO en el sector del Pla Parcial, que afectava, segons la Comissió del Pla Urbanístic de Girona (aprovació del 16 de juliol de 1985), tres ordres de qüestions: «1r. Ajustar el perímetre que assenyala el Pla General d'Ordenació Urbana al del Pla Parcial i a la realitat física de la urbanització; 2n. Ressituar les zones verdes i espais lliures mantenint les seves superfícies i adequant-les a l'estat de fet existent, i suprimir la zonificació de ciutat jardí intensiva; 3r. Modificar els articles 101 i 111 del Pla General d'Ordenació Urbana referents al Sòl Urbanitzable Programat en aquest sector, entrant en vigència la normativa de les diverses zonificacions establertes al Pla Parcial, excepte la ciutat-jardí intensiva que s'elimina».

Atès això, i tenint en compte que la formació d'una junta de conservació pels propietaris dels terrenys és una qüestió que ultrapassa els acords que puguin prendre el promotor i l'Ajuntament, i que la tramitació dels instruments de planejament urbanístic permet aquesta intervenció dels particulars en defensa dels seus interessos, des del tràmit d'informació pública fins a la impugnació del pla davant el Tribunal Superior de Justícia, si es considera oportú, l'aplicació d'aquest protocol als propietaris que ni van intervenir en la seva redacció ni han tingut la possibilitat d'oposar-s'hi, pot ser causant d'indefensió, i lesionar els drets dels afectats a defensar els seus interessos.

El Síndic de Greuges, conscient de la problemàtica que comporten les urbanitzacions inacabades pels municipis, va suggerir a l'Ajuntament de Vidreres que es revisés la constitució de la dita junta de conservació, atès que, d'acord amb la documentació de què disposàvem, no era prevista en el planejament en vigor.

El 22 de març de 1997 el Síndic va saber pels mitjans de comunicació que l'Ajuntament de Vidreres entenia que la resolució d'aquesta Institució de 13 de març, comunicada el 14, havia estat dictada sense disposar de tota la informació necessària per emetre un judici certat.

21564

El 24 de març, l'Alcalde de Vidreres va informar telefònicament el Síndic de Greuges –que li havia suggerit una mediació en relació amb unes manifestacions autoritzades que volien protagonitzar els promotors de la queixa– que qualsevol mediació requeria la prèvia clarificació del marc legal aplicable a la urbanització i a la junta de conservació i ens va indicar que ens trameuria la documentació que aquesta Institució no havia tingut en compte en la seva resolució.

Rebuda aquesta documentació el mateix dia 24 i analitzada tot seguit, el 26 de març el Síndic de Greuges va requerir l'Ajuntament que aportés fotocòpia del text normatiu del Pla Parcial d'adequació del Pla Parcial d'Aiguaviva Park, de 25 de gener de 1974, a la modificació del Pla General de Vidreres aprovada el 16 de juliol de 1985.

El 9 d'abril vam rebre la informació recaptada, a la qual s'annexava un edicte d'1 d'abril de 1997 sobre acords de la Comissió d'Urbanisme de Girona referents al municipi de Vidreres, publicat en el DOGC del dia abans, 8 d'abril, en els quals s'admet haver comès l'error de no publicar els acords de 16 de juliol de 1985 d'aprovació definitiva de la modificació puntual del Pla General d'Ordenació en l'àmbit de la Urbanització Aiguaviva Park i de l'adaptació del Pla Parcial d'Aiguaviva Park al Pla General.

Atesa tota la documentació de la qual finalment disposà, el Síndic de Greuges va emetre la seva resolució el 21 de maig de 1997, per la qual va concloure el següent:

1. Amb anterioritat a l'aprovació definitiva de la modificació puntual del Pla General d'Ordenació Urbana de Vidreres i l'adaptació del Pla Parcial d'Ordenació Aiguaviva Park al Pla General d'Ordenació per acord de la Comissió d'Urbanisme de Girona, de 16 de juliol de 1985, les previsions del planejament vigent, de conformitat amb la sentència de l'Audiència Territorial número 275, de 23 de maig de 1984, eren exclusivament les del Pla Parcial Aiguaviva Park de 1974.

2. L'agost de 1996, l'Ajuntament de Vidreres va respondre a la petició d'informació que li va adreçar el Síndic de Greuges en relació amb Aiguaviva Park, sense esmentar la modificació puntual del Pla General ni l'Adaptació del Pla Parcial al Pla General d'Ordenació citats en el punt anterior. L'Ajuntament va fer referència a ambdues figures de planejament, per primera vegada, en relació amb el Síndic de Greuges, en el comunicat que va trametre als mitjans de comunicació el 21 de març de 1997, tot valorant la resolució del Síndic de Greuges de 13 de març de 1997. En conseqüència la normativa que es deduïa aplicable, segons la informació que l'Ajuntament de Vidreres havia facilitat al Síndic de Greuges, era la del Pla Parcial de 1974.

3. De les previsions del Pla Parcial de 1974 sobre l'obligació de conservació de la urbanització, se'n deriva la directa responsabilitat del promotor quant a la conservació de la urbanització i el manteniment de les seves dotacions i instal·lacions, fins a l'entrega definitiva de les obres a l'Ajuntament. I això sens perjudici del que pugui haver pactat el promotor amb tercers

adquirents en els corresponents contractes de compravenda, qüestió que recau en l'àmbit civil de les relacions promotor-tercers adquirents i que no té per què tenir eficàcia davant l'Ajuntament.

4. Les previsions de la modificació puntual del Pla General d'Ordenació de Vidreres en el sector Aiguaviva Park i de l'adaptació del Pla Parcial Aiguaviva Park al Pla General d'Ordenació d'aquest municipi preveuen la constitució d'una entitat de conservació per alliberar l'Ajuntament de la càrrega de conservar i mantenir la urbanització, que en principi hauria d'haver assumit des de la recepció de les obres.

5. La Comissió d'Urbanisme de Girona ha reconegut, per acord de 26 de febrer de 1997, haver comès una errada consistent en la manca de publicació al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (DOGC) dels edictes de 16 de juliol de 1985 «corresponents a l'aprovació definitiva de la modificació puntual del Pla General d'Ordenació en l'àmbit dels polígons 1 a 5 i a l'Adaptació del Pla Parcial Aiguaviva Park al Pla General» i, en conseqüència ha ordenat que es publiqui al DOGC aquest acord i els de la Comissió d'Urbanisme de Girona de 16 de juliol de 1985. Aquesta ordre s'ha complert mitjançant l'edicte d'1 d'abril de 1997, publicat al DOGC de 8 d'abril.

6. Si acceptéssim que era necessària la publicació d'aquests acords per a l'entrada en vigor de la modificació puntual del Pla General estaríem afirmant també que els actes de constitució i inscripció de l'entitat de conservació, de 17 de setembre de 1994 i de 8 de març de 1995, respectivament, es van adoptar a l'empara d'un planejament vàlid però no eficaç, la qual cosa obligaria a valorar que escaigués d'anul·lar-lo o convalidar-lo, amb efectes des de la publicació dels indicats acords.

7. Això no obstant, el Síndic entén que la modificació puntual del Pla General de Vidreres en l'àmbit del Pla Parcial d'Ordenació Aiguaviva Park, polígons 1 a 5, va entrar en vigor des de la publicació, el 20 de novembre de 1985, de la Resolució del Conseller de 22 d'octubre del mateix any. Pel que fa al polígon 6, la modificació puntual del Pla General d'Ordenació va entrar en vigor des de la publicació en data 15 de desembre de 1986, de la Resolució del Conseller de 16 d'octubre del mateix any que, a la vegada, va suposar l'entrada en vigor de l'Adaptació del Pla Parcial Aiguaviva Park al Pla General d'Ordenació.

8. Una interpretació sistemàtica i finalista de la normativa legal i reglamentària relativa a la constitució de les entitats de conservació ens condueix a estimar necessària, per a la seva plena eficàcia, la formalització de la recepció de les obres per part de l'Administració actuant amb caràcter previ a la constitució de les entitats de conservació.

9. El fet que la recepció de les obres per part de l'Ajuntament de Vidreres s'hagi formalitzat després de constituir-se l'entitat de conservació suposa, en conseqüència, una evident irregularitat. No obstant, entenem que no es pot afirmar que es tracti d'una irregularitat invalidant.

L'aplicació dels articles 64 i 66 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, com també dels principis de celeritat i eficàcia que informen el dret administratiu, determina que cal convalidar els actes de constitució de l'entitat de conservació i inscriure tot seguit en el Registre d'Entitats Urbanístiques de Conservació (REUC), amb efectes, però des de l'efectiva formalització de la recepció de les obres per part de l'Ajuntament, en data 26 de setembre de 1996.

10. Malgrat haver-se constituït l'entitat de conservació, el promotor no va quedar alliberat de la càrrega de conservar la urbanització fins a la recepció efectiva de les obres per part de l'Ajuntament. En conseqüència, els propietaris que no s'haguessin adherit a l'entitat o s'hi haguessin oposat haurien hagut de ser eximits de col·laborar en les despeses de conservació fins al moment de produir-se aquesta recepció.

11. No té cap incidència sobre la validesa dels acords de constitució de l'entitat i la posterior inscripció en el Registre d'Entitats Urbanístiques de Conservació el fet que el promotor no hagués constituït la garantia del 12% de l'import de les obres d'urbanització; d'altra banda, és coherent la no prestació d'aquesta garantia, amb la pròpia classificació de sòl urbà dels terrenys de la urbanització. No es considera tampoc cap irregularitat el fet que no s'hagi formulat un projecte de reparcel·lació de la urbanització, per tal com l'article 73 a) del Reglament de Gestió Urbanística eximeix expressament de presentar aquest projecte quan en sòl urbà la totalitat dels terrenys del polígon o unitat de actuació pertanyen a un propietari únic.

12. Sens perjudici de la responsabilitat que recau en el promotor de la urbanització Aiguaviva Park fins a la formalització de la recepció de les obres, i en l'entitat de conservació a partir d'aquest moment, correspon en qualsevol cas a l'Ajuntament de prestar tots els serveis mínims obligatoris a què es refereix la Llei Reguladora de Bases del Règim Local, en la mesura que no siguin inclosos en les corresponents obligacions sobre conservació i manteniment de la urbanització.

13. Des d'una interpretació sistemàtica i finalista de la normativa urbanística d'aplicació, estimem improcedent imposar de forma indefinida l'obligació de conservació d'una urbanització, tot i que no és aquest el criteri establert per la doctrina jurisprudencial majoritària.

14. Ateses les tensions socials que amb motiu de la controvèrsia sobre la gestió d'aquesta urbanització s'han desfermat, sembla necessari recordar que l'exercici de les reivindicacions en defensa dels drets i dels interessos legítims de les parts implicades s'ha d'efectuar en el marc del respecte estricte a l'ordenament jurídic tot evitant actuacions que puguin esquarterar la convivència.

15. Finalment, entenem que la situació derivada de les conclusions anteriors obliga a obrir un diàleg entre les parts implicades com a via per assolir una solució satisfactòria i duradora.

MEDI AMBIENT

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Durant l'exercici de 1997 la major part de les queixes tramitades fan referència a les molèsties que pateixen els ciutadans de resultes del funcionament de les activitats classificades situades prop dels seus habitatges.

Les molèsties provenen, especialment, de l'elevat nivell sonor generat per aquestes activitats, a part de la contaminació atmosfèrica procedent, la major part de les vegades, de les activitats industrials.

L'exposició que tot seguit s'ofereix prové de les 136 actuacions realitzades durant l'any 1997, de les quals 36 han estat consultes, 99 queixes rebudes i 1 actuació d'ofici iniciada.

Tal i com es va avançar en aquest mateix apartat corresponent al darrer Informe presentat al Parlament, hem de manifestar que la signatura del Conveni de Col·laboració subscrit amb el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya ens ha permès aclarir, en la tramitació d'alguna de les queixes formulades, aquelles qüestions interpretatives de caire tècnic, tant de la normativa aplicable com de la documentació lliurada per l'Administració, que requerien d'un assessorament previ per part dels experts en aquest àmbit que excedia l'estrictament jurídic.

La problemàtica que més sovint ens ha arribat en forma de queixes i de consultes ens ha portat a fer un comentari sobre uns aspectes del Projecte de Llei de la Intervenció integral de l'Administració Ambiental. Igualment, l'experiència derivada d'alguna actuació motiva unes breus consideracions sobre les plantes de tractament de residus i sobre el procés per decidir-ne l'emplaçament.

Finalment, en el capítol de seguiment d'actuacions d'exercicis anteriors, comentem les novetats hagudes durant 1997 en les queixes núm. 1323/97 i 1471/96 i en l'Actuació d'Ofici núm. 1751/96.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Medi ambient i qualitat de vida

– Activitats classificades:
Incompliment per part de l'Administració de les prescripcions establertes a la normativa reguladora de les activitats classificades així com del respecte als límits sonors màxims permesos a les Ordenances, la qual cosa genera:
a)– en els veïns:
* indefensió
* possible afectació del dret a la salut i al descans.
* possible afectació del dret a la inviolabilitat del domicili (sentència del TEDH de 9.12.94).
* afectació del dret a gaudir d'un medi ambient adequat, que implica un medi ambient acústicament no contaminat.

21566

b)– en el titular de l'activitat (en alguna ocasió):
 * indefensió per imposar limitacions a l'exercici de l'activitat sense constatar objectivament les molèsties denunciades o sense requerir prèviament la instal·lació de mesures correctores.

2) Infraestructures i serveis amb impacte ambiental regulat (abocaments de residus)

2. LA CONTAMINACIÓ ACÚSTICA: NOVAMENT CENTRE D'ATENCIÓ DE LES QUEIXES MEDIAMBIENTALS

El gran nombre de queixes rebudes a l'àrea de medi ambient permet fer-ne una classificació des de l'òptica del tipus d'actuació seguida per l'Administració, la majoria de vegades l'Administració municipal, a l'hora d'atendre les reclamacions formulades pels particulars abans d'adreçar-se al Síndic de Greuges.

Tanmateix, voldríem assenyalar que, bàsicament, la majoria de queixes rebudes es refereixen a qüestions connectades amb els problemes que genera als ciutadans la contaminació acústica, per bé que en determinades ocasions s'hi afegeixen qüestions addicionals en matèria de contaminació atmosfèrica, tals com molèsties per bafos, olors, fums i partícules contaminants generades per determinades instal·lacions.

En primer lloc, podem posar especial èmfasi en els casos en què hi ha una tolerància de l'Administració a permetre el funcionament d'una activitat sense llicència municipal (vegeu queixes núms. 3228/96, 352/97, 3341/96, 2218/95, 465/96, 348/97, 2115/97, 2734/96 i Seguiment de la queixa núm. 1515/96).

En segon lloc, cal destacar les actuacions caracteritzades per la lentitud de l'Administració a iniciar actuacions i a executar les resolucions dictades (vegeu queixes núms. 2207/96, 445/97, 960/95, 2965/96, 2969/96, 1363/96, 2205/94, 2308/96 i 214/96).

Finalment, podem esmentar dues actuacions en les quals l'interès de l'Administració a resoldre les molèsties causades per sorolls pot haver implicat una minva en els drets dels titulars de l'explotació de l'activitat (vegeu queixes núms. 301/97 i 604/97).

2.1. LA TOLERÀNCIA DE L'ADMINISTRACIÓ

En diversos informes hem tingut l'ocasió d'assenyalar que per a l'exercici de les activitats molestes és requisit previ haver obtingut la corresponent llicència municipal i que el funcionari tècnic competent hagi fet l'oportuna visita de comprovació als efectes de verificar l'adequació de les mesures correctores imposades.

Tanmateix, moltes queixes permeten constatar que l'activitat causant de les molèsties s'havia posat en marxa sense disposar de la corresponent llicència, malgrat el

coneixement que en podia tenir l'Administració municipal per les denúncies formulades pels veïns.

Una de les causes que poden motivar aquesta pràctica habitual pot tenir origen en la lentitud de la tramitació que se segueix per obtenir la llicència, cosa que incita els empresaris a iniciar l'activitat sense haver d'esperar-ne l'atorgament, ja que si bé el Reglament d'Activitats Classificades fixa en quatre mesos el termini per dictar la resolució, normalment, l'autorització no és emesa a la finalització d'aquest període.

De vegades, les repercussions d'ordre social i econòmic i, en especial, d'ordre laboral, que comportaria el tancament immediat d'una empresa que no compleix els requisits de funcionament comporta que es duguin a terme actuacions tendents a mantenir-ne l'exercici, per via de convenis o acords amb els titulars de l'explotació, la qual cosa els permet perllongar la vida de l'empresa durant un cert temps, tot i no adequar-se a la legalitat, i amb l'adopció de les mesures correctores tendents a reduir els efectes negatius del seu funcionament. La divergència d'interessos existents, el dret a l'exercici de la llibertat d'empresa i el dret dels ciutadans a un medi ambient adequat, s'harmonitzen temporalment i de manera atípica amb l'adopció d'aquests acords.

Tanmateix ens sembla oportú recordar que la jurisprudència del Tribunal Suprem manté que l'exercici d'una activitat molesta requereix de l'existència de l'oportuna llicència, i fins que ha estat obtinguda, no hi ha dret a l'exercici de l'activitat. D'aquesta manera, la manca de llicència implica la falta de control previ de l'Administració, per la qual cosa aquesta n'hauria d'acordar la clausura després de donar audiència a l'interessat.

A més, la llicència municipal no és únicament necessària per a les activitats de nova implantació, sinó també sempre que es produeix un canvi en l'activitat classificada i prèviament autoritzada, ja sigui per reforma o per ampliació.

Així també, la manca de llicència no es pot suplir amb el transcurs del temps o pel fet que el titular n'hagi anat pagant els corresponents impostos, ja que aquestes circumstàncies no atorguen drets adquirits als titulars de l'activitat. Per tant, la tolerància que implica una activitat passiva de l'Administració no pot ser equivalent a l'atorgament de l'autorització municipal legalitzadora d'una activitat que es troba en una situació irregular ni pot prevaldre davant les responsabilitats que l'ordenament atribueix a l'Administració.

Queixa núm.3228/96

Un conveni signat entre l'Ajuntament i una empresa habilita que aquesta pugui continuar exercint temporalment la seva activitat malgrat no disposar de llicència municipal

Una ciutadana, juntament amb una relació d'afectats, també signants de la queixa, s'adreçà al Síndic per la manca d'actuació de l'Ajuntament de Sant Pol de Mar davant les denúncies i protestes dels veïns en relació

amb el funcionament d'una empresa, dedicada fonamentalment al tenyit industrial de teixits. Aquesta empresa, situada al nucli urbà de la població, funcionava des de l'any 1915 aproximadament, sense la corresponent llicència municipal d'obertura; alhora, la queixa indicava que els informes tècnics sol·licitats per l'Ajuntament demostraven la precarietat, perillositat i no adequació a la normativa vigent d'aquesta instal·lació industrial.

La reclamant ens informà que alguns veïns del municipi havien interposat un recurs contenciós administratiu contra una resolució municipal pel fet que no es decretava la paralització de l'esmentada activitat. Amb posterioritat, l'Ajuntament emeté una resolució per la qual atorgava a l'empresa un termini de quatre mesos perquè cessés en la seva activitat, resolució que va ser impugnada pels representants jurídics de l'empresa, que sol·licitaven alhora la suspensió de l'executivitat de l'acte, que va ser denegada pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Tanmateix, la interessada ens comunicà que l'Ajuntament no havia executat l'acte administratiu al·legant prudència, pendent de la resolució dels recursos. Així també, la reclamant ens informà que l'empresa havia venut els terrenys que tenia en una zona industrial evitant d'aquesta manera que es pogués fer efectiu el trasllat de la instal·lació, com en principi semblava que s'havia acordat.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Sant Pol de Mar considerant que, si bé la normativa reguladora de la Institució no permet investigar les queixes l'objecte de les quals es troba pendent d'una resolució judicial, sí que es podia fer una valoració pel que fa a l'executivitat dels actes administratius.

D'altra banda, en un dels articles recollits a la Revista d'Informació de Sant Pol de Mar, es deia que s'estava en un procés de negociació amb l'empresa per tal de buscar una solució que esmortés els efectes d'un tancament immediat.

Segons la informació facilitada per l'Ajuntament, a sol·licitud del Síndic, la negociació consistí en un contracte signat entre l'esmentada Corporació i l'empresa, a l'objecte d'harmonitzar el compliment de l'ordre de tancament acordada per l'Ajuntament amb la possible salvaguarda dels interessos de les parts afectades, és a dir, veïns, treballadors, empresa i Ajuntament.

En el conveni es deia que davant la impossibilitat de l'empresa de poder afrontar el trasllat a un altre indret i dels perjudicis econòmics que això significaria per a aquesta, a part de les repercussions negatives en l'ordre laboral per la pèrdua de llocs de treball, i tenint en compte la irrenunciabilitat del compliment de l'acord de tancament final, així com l'existència de riscos de contaminació mediambiental i d'altres que podien afectar la seguretat industrial, s'acordava la pròrroga del funcionament de l'activitat durant quatre anys. Aquesta pròrroga es condicionava al fet que l'empresa introduís tot un seguit de mesures correctores i de seguretat industrial, ajustant-se al compliment estricte d'un calendari d'execució fixat en el conveni, tant pel que fa a la presentació dels projectes com pel que fa a l'execució

d'aquests a partir de l'autorització expressa a donar per l'Administració competent.

Conforme al que s'havia acordat, l'empresa desistia del recurs contenciós administratiu formulat contra l'Ajuntament i renunciava a qualsevol indemnització derivada de l'acord de cessament i clausura de l'activitat.

L'incompliment de les condicions acordades comportaria, segons els pactes, l'immediat cessament de l'activitat.

A la vista del contingut del contracte subscrit entre l'Ajuntament i l'empresa, el Síndic manifestà a l'Ajuntament que aquest acord comportava tolerar l'exercici d'una activitat que funcionava en una situació a precari, ja que no disposava de llicència municipal i l'emplaçament no s'ajustava al planejament vigent; alhora indicà que per tal d'evitar que les agressions mediambientals produïdes amb el funcionament de l'empresa vulneressin drets fonamentals, com alguns dels reconeguts en els articles 15, 18 i 19 de la Constitució, calia fer complir estrictament allò convingut en el contracte i que s'adoptessin les mesures igualment previstes en el cas de detectar-se'n l'incompliment. Així mateix, se sol·licità a l'Ajuntament que ens informés del compliment del calendari d'execució fixat.

Finalment, l'Ajuntament ens ha informat que els termes del contracte formalitzat entre l'Ajuntament i l'empresa han estat complerts en bona mesura, si bé no totes les estipulacions han estat executades satisfactòriament, per la qual cosa es podria decretar el cessament de l'activitat en el moment que l'Ajuntament ho cregués convenient. No obstant això, l'Ajuntament valorava que, havent estat eliminat allò que es podia considerar més molest i nociu, i tenint en compte la despesa que havia hagut de fer l'empresa, com també el fet que en el termini de poc més de tres anys la indústria hauria de tancar definitivament, es podia considerar oportú que continués exercint l'activitat de forma precària.

Alhora s'indicava que el cas es resoldria quan s'acomplís l'últim punt del conveni, és a dir, el cessament definitiu de l'activitat en el lloc on es troba actualment; en el cas que desitgés continuar funcionant, ho hauria de fer en un altre indret idoni.

De resultes de la informació facilitada, el Síndic valorà les consideracions efectuades per l'Ajuntament i finalitzà les gestions iniciades recomanant que, en la mesura que fos possible, s'anessin acomplint aquelles estipulacions que no havien estat encara executades per tal que el contracte es respectés en els seus estrictes termes.

Queixa núm.352/97

El circuit de cotxes radiocontrolats d'Igualada preocupant els veïns de la zona

El senyor X. s'adreçà a aquesta Institució manifestant la seva preocupació davant el fet que l'Ajuntament atorgués llicència municipal de funcionament al circuit de cotxes radiocontrolats instal·lat en el polígon industrial les Comes, tot i que les mesures correctores instal·lades semblaven manifestar-se insuficients, en els mesura-

21568

ments que l'associació de veïns havia realitzat, per tal de respectar els nivells de valors sonors fixats en el Pla General d'Ordenació d'Igualada. Alhora, el reclamant manifestava la seva disconformitat davant el fet que en el circuit de cotxes s'apliquessin els nivells sonors que la normativa autoritza per a l'activitat industrial i també pel possible incompliment de les ordenances reguladores del polígon industrial.

En primera instància, vam entendre que el circuit es trobava en procés de tramitació de la llicència municipal i que s'estaven realitzant proves per determinar si les mesures correctores establertes eren efectives per respectar els límits fixats en el Pla, per la qual cosa l'Ajuntament no havia vulnerat cap dret ni havia causat indefensió a l'interessat en la mesura que els elements correctors establerts per la propietària del circuit no havien estat donats encara per vàlids. En relació amb els nivells sonors aplicats al circuit, entenem que aquests eren d'aplicació a qualsevol activitat situada a la zona, i pel que fa a les possibles vulneracions urbanístiques vam exposar aquesta circumstància a l'Ajuntament perquè la valorés durant el procediment de tramitació de la llicència.

Tanmateix, l'interessat es tornà a adreçar a la Institució aportant nova documentació de la qual es desprenia que el circuit havia estat inaugurat el 16 de març de 1996 i que amb posterioritat s'hi havien efectuat diverses curses sense que l'activitat realitzada tingués la corresponent llicència d'obertura. Aquesta nova informació va capgirar el plantejament inicial del Síndic, per la qual cosa aquesta Institució s'adreçà a l'Ajuntament sol·licitant un informe respecte al cas plantejat, tot recordant que la jurisprudència del Tribunal Suprem estableix que per a l'exercici d'una activitat molesta cal tenir l'oportuna llicència, i que fins que s'hagi obtingut no existeix el dret a l'exercici de l'activitat.

L'informe emès per l'Ajuntament d'Igualada indicava que l'emplaçament del circuit s'ajustava a les previsions de l'ordenança reguladora d'establiments de pública concurrència i que el nivell sonor aplicable era el fixat en el Pla General d'Ordenació; alhora s'indicaven tot un seguit de mesures correctores per tal que l'activitat respectés els nivells màxims permesos a l'exterior i els documents i certificacions a presentar per l'empresa propietària del circuit; finalment, se'ns informà de l'estat de tramitació de la llicència, que, previs els informes favorables de la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades del Departament de Medi Ambient i de la Direcció General del Joc i Espectacles del Departament de Governació, fou atorgada el 10 de juliol de 1997.

Finalment el Síndic considerà que la tramitació seguida per l'Ajuntament havia estat correcta llevat del fet que l'activitat hagués iniciat el seu funcionament sense estar en disposició de la llicència, per la qual cosa donà per closes les gestions iniciades, tot recordant a l'Ajuntament que procurés vetllar per l'estricta compliment de les mesures correctores detallades a la llicència i, en especial, pel compliment dels límits de nivell sonor, que acostuma a ser en bona part el causant de les molèsties als veïns.

Queixa núm.3341/96

Un magatzem de palla pot ser considerat potencialment perillós

Un ciutadà formulà una queixa al Síndic en la qual manifestava la seva disconformitat amb l'actuació de l'Ajuntament dels Plans de Sió per fet de permetre la instal·lació, prop del seu domicili, d'un magatzem en què es guardava una gran quantitat de palla, susceptible de crear perill en cas d'incendi, sense haver procedit a la tramitació prèvia de la llicència municipal d'activitats per tal de condicionar el seu funcionament a la implantació de mesures de seguretat.

A la vista de la informació proporcionada pel reclamant, es comprovà que l'Ajuntament havia concedit una llicència d'obres per instal·lar un magatzem agrícola destinat a emmagatzemar i protegir de les inclemències del temps la maquinària de trassals i vehicles de l'explotació i unes petites quantitats de cereals; en una visita d'inspecció realitzada per la Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis i de Salvaments de Catalunya es comprovà que la nau era plena de paques de palla; l'interior de la nau va ser descrit en el mateix sentit per la inspecció realitzada per la Policia Judicial arran de la denúncia formulada pel reclamant davant la Fiscalia de l'Audiència Provincial de Lleida.

Així mateix, l'informe de Fiscalia feia constar que la finalitat de la nau descrita en el projecte no s'ajustava a la destinació pràctica i que les paques de palla, premades com eren, no produeixen flama de propagació, però sí que produeixen fum que pot resultar tòxic per a les persones. Tanmateix, es considerava que l'activitat no era delictiva atesa l'absència d'elements determinants que fessin l'emmagatzematge de palla susceptible de causar estralls.

El Síndic considerà necessari demanar un informe a l'Ajuntament per tal de conèixer quines actuacions s'havien dut a terme per sotmetre l'exercici de l'activitat a l'obtenció de la llicència d'activitats classificades, en tant que l'activitat podia considerar-se perillosa.

L'Ajuntament ens informà que s'havia iniciat la tramitació de la llicència d'activitats, la qual fou atorgada el 25 d'abril de 1997, amb la condició d'instal·lar un hidrant a menys de 100 metres del camí on estava instal·lat el magatzem.

A la vista de la informació rebuda, el Síndic finalitzà les gestions iniciades, recordant a l'Ajuntament l'obligació de donar trasllat de la resolució d'atorgament de la llicència al reclamant en tant que era part interessada en la tramitació del procediment.

Queixa núm.2218/95

Suggeriment a l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro per la problemàtica mediambiental pel funcionament d'una empresa

La senyora X s'adreçà al Síndic de Greuges i posteriorment, i per idèntica causa, es sumaren a la queixa l'Associació de Veïns Participació Ciutadana, del municipi de Santa Cristina d'Aro.

La queixa se centrava en les molèsties mediambientals ocasionades pel funcionament d'una empresa dedicada a la fabricació de materials per a la construcció, per raó de l'activitat que pròpiament exerceix i pel lloc que ocupa la instal·lació industrial.

El Síndic s'adreçà inicialment a les administracions que podien emetre un informe en aquest cas: l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro i els departaments de Medi Ambient i de Política Territorial i Obres Públiques.

Obtinguda i estudiada la primera informació rebuda, el Síndic formulà un seguit de consideracions i suggeriments bàsicament adreçats a l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro, atès que el Departament de Política Territorial ja s'havia pronunciat expressament sobre els aspectes en què és competent; pel que fa al Departament de Medi Ambient, havia dictat un seguit de mesures correctores adreçades a disminuir les molèsties objecte de queixa.

Davant la confluència d'interessos divergents i alhora legítims, el funcionament de l'empresa i la valoració de les conseqüències econòmiques i socials que podia comportar una possible ordre de tancament cas de no adequar-se a la legalitat, i el dret dels ciutadans residents pròxims a la citada activitat a no haver de patir els efectes negatius del seu funcionament, aquesta Institució suggerí a l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro l'adopció dels següents acords:

– que, dins d'un termini de temps raonablement breu l'empresa es traslladés a un indret més adequat, atès que les característiques urbanístiques de la zona així ho exigien;

– que en tant que aquest trasllat no es produís, l'activitat adoptés les mesures correctores necessàries per ajustar-se a la legalitat vigent en matèria de contaminació acústica i atmosfèrica;

– que aquestes mesures fossin adoptades de tal manera que l'empresa n'assumís plenament els costos, tot renunciant a qualsevol tipus de reclamació patrimonial a l'Administració quan el trasllat es fes efectiu.

L'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro, per Decret de l'Alcaldia de data 11 d'agost de 1997, resolgué acceptar tots i cadascun dels punts que conformaven el suggeriment formulat pel Síndic. D'aquesta resolució es donà trasllat a l'empresa en qüestió i als interessats en el procediment.

Hores d'ara s'estan executant les obres per reduir la contaminació acústica i atmosfèrica.

Queixa núm.465/96

Explotació ramadera exercida a precari

El senyor X., actuant en nom i representació d'un col·lectiu de veïns residents en el sector sud de Bellaterra, exposà al Síndic la seva disconformitat sobre la possibilitat que l'Ajuntament de Cerdanyola hagués concedit a precari una llicència per a l'explotació d'una activitat ramadera situada al paratge de Can Fatjó dels Aurons.

La disconformitat del promotor de la queixa es basava en el fet que la qualificació del sòl corresponia a equipaments comunitaris i dotacions de nova creació, la qual cosa semblava, aparentment, incompatible amb la concessió d'una llicència municipal d'obertura d'una activitat ramadera; d'altra banda, l'Ajuntament havia resolt concedir a les societats dedicades a l'explotació un termini de tres mesos per abandonar l'activitat pel fet de no disposar de la llicència municipal d'obertura; aquest cessament semblava no haver-se produït.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i s'adreçà a l'Ajuntament sol·licitant informació sobre les actuacions iniciades per tal d'executar la resolució de cessament de l'activitat.

La documentació aportada permeté de comprovar que la resolució de cessament de l'activitat havia estat emesa arran de l'expedient tramitat per les denúncies presentades a l'Ajuntament. Una de les activitats de ramaderia s'exercia des de feia més de cinquanta anys, com així ho demostrava el titular de l'explotació aportant els rebuts de pagament de la contribució territorial rústica i arbitris municipals sobre riquesa rústica i pecuària. El titular de l'explotació sol·licità a l'Ajuntament, amb posterioritat a la resolució de cessament, l'emissió d'un informe per a l'exercici a precari de l'activitat. En conseqüència, l'Ajuntament va trametre a la Direcció General d'Urbanisme la corresponent sol·licitud, que va rebre l'informe favorable de la Comissió, de conformitat amb l'article 91.2 del Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, havent-se de fer constar a la llicència municipal les condicions establertes a l'esmentat article.

El Síndic considerà que la concessió de la llicència a precari havia estat efectuada conforme a dret, llevat del fet que no hi havia constància que hagués estat sol·licitat el preceptiu informe a la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades.

Finalment, l'Ajuntament va trametre al Síndic una còpia de la llicència d'activitats atorgada el 7 de novembre de 1997, tramitada amb la intervenció preceptiva del Departament de Medi Ambient i condicionada al fet que en un termini de sis mesos es formalitzés en document públic inscrit en el Registre de la Propietat la naturalesa i el caràcter no indemnitzable de la revocació de la llicència i cessacions dels usos.

En conseqüència, a la vista del resultat de les tramitacions efectuades, el Síndic va donar per closes les gestions iniciades en relació amb l'assumepte exposat.

Queixa núm.348/97

Els sorolls d'un supermercat sense llicència ocasionen molèsties

La senyora X. presentà una queixa al Síndic denunciant la manca d'actuació de l'Ajuntament de Badalona per les molèsties que li produïen els sorolls procedents d'un supermercat situat en els baixos de l'immoble on viu.

Admesa a tràmit la queixa, se sol·licità informe a l'Ajuntament del contingut del qual es comprovà que des del 12 d'abril de 1996 s'havien aixecat diferents

21570

actes on es feien constar els mesuraments sonomètrics realitzats des del domicili de la interessada, sempre amb resultat desfavorable, malgrat el requeriment del projecte d'insonorització sol·licitat per l'Ajuntament al titular de l'activitat. Alhora se'ns indicava que el supermercat funcionava sense disposar de la preceptiva llicència d'activitats classificades i que s'havia tramès un ofici a l'empresa, el 4 d'abril de 1997, pel qual se li ordenava l'aturada en tant no disposés de la preceptiva llicència.

D'altra banda, un dels assessors del Síndic de Greuges fou informat que l'empresa s'havia compromès a executar un projecte d'insonorització que havia de finalitzar, aproximadament, durant la primera setmana del mes de juny de 1997 i amb el qual s'aconseguiria evitar les molèsties patides per la interessada. Tanmateix, l'ordre de suspensió havia quedat paralitzada en tant que l'activitat de supermercat seguia exercint-se com a tal.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Badalona indicant que l'exercici d'una activitat sense llicència contravé les disposicions establertes en el Reglament d'Activitats Classificades i que els veïns havien vist vulnerat el seu dret al descans i a no patir més agressions acústiques que aquelles a les quals estaven jurídicament obligats. Alhora recomanà a l'Ajuntament que es verificqués el compliment estricte de l'execució del projecte i, si aquest fos correcte, que s'atorgués la preceptiva llicència prèvia la tramitació davant la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades i l'acta de comprovació favorable. Si el projecte no hagués quedat degudament executat, caldria fer efectiva l'ordre de cessament de l'activitat, donada la situació d'irregularitat en què es trobava l'empresa.

Havent transcorregut tot el mes de juny sense informació del resultat de l'execució del projecte, el Síndic es dirigí novament per escrit a l'Ajuntament per conèixer la situació de les actuacions que havien de dur-se a terme.

L'Ajuntament de Badalona ens comunicà que, a la vista de la inspecció novament realitzada i dels mesuraments sonomètrics efectuats, les molèsties per sorolls persistien i, atès que no constava que l'activitat disposés de llicència municipal, s'adoptarien les mesures adients, que podien consistir a precintat el local.

Telefònicament, l'Ajuntament informà aquesta Institució que el precintatge s'havia fixat per al dia 12 de desembre de 1997, circumstància que fou confirmada per la reclamant.

Tanmateix, transcorreguts uns dies des de la data del precintatge, la interessada ens informà telefònicament que l'activitat havia estat desprecintada i funcionava amb normalitat.

Assabentats d'aquesta nova actuació municipal per via de la reclamant, se sol·licità a l'Ajuntament, telefònicament, conèixer les motius que havien conduït al desprecintatge, a la qual cosa se'ns indicà que l'establiment ja disposava de llicència. A l'objecte de recollir una més àmplia informació se sol·licità un informe escrit, el qual, a l'hora de cloure el present informe, encara no s'ha rebut en aquesta Institució.

Queixa núm.2115/97

L'Ajuntament no actua amb celeritat a l'hora de decretar el precintatge d'una activitat sense llicència

La senyora X. formulà una queixa al Síndic exposant la manca d'actuació de l'Ajuntament de Barcelona (Districte de Ciutat Vella) davant les denúncies presentades a causa de les molèsties produïdes pel funcionament d'un bar-restaurant situat en els baixos del seu immoble, en especial pels fums, els sorolls i les vibracions d'un aparell d'aire condicionat no autoritzat.

La reclamant indicà que s'havia adreçat a l'Ajuntament de Barcelona en diverses ocasions exposant que, tot i haver estat suspeses les obres realitzades al local, aquestes es van continuar realitzant malgrat els avisos formulats als serveis tècnics de l'Ajuntament en aquest sentit.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament sol·licitant un informe sobre l'assumpte exposat, i amb posterioritat a la reiteració efectuada en aquest sentit en rebé una comunicació segons la qual el 16 de setembre de 1997 s'havia dictat resolució per precintat el local el dia 29 d'aquell mateix mes, atès que l'activitat no disposava de llicència; tanmateix, quan hi van comparèixer els tècnics municipals els interessats van fer un cessament voluntari de l'activitat.

En conseqüència, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament indicant que amb aquest cessament s'entenia que s'havia posat fi a les molèsties que patia la reclamant, si bé l'actuació de l'Ajuntament, que des del mes de maig de 1997 havia tingut coneixement dels fets, era una mostra de manca de compliment dels principis d'eficàcia i celeritat en què s'ha de basar qualsevol tramitació procedimental.

Queixa núm.2734/96

L'exercici d'una activitat ampliada vulnera el dret dels veïns al descans i a la salut

El senyor X. s'adreçà a aquesta Institució manifestant la manca d'actuació de l'Ajuntament de la Garriga en relació amb les molèsties ocasionades per l'activitat d'estampacions metàl·liques d'una empresa situada prop del seu domicili.

De la documentació aportada per l'interessat es constatà que la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades havia emès un informe favorable a la sol·licitud d'exercici d'una activitat de magatzem per a una indústria d'estampacions metàl·liques, però que en canvi no tenia coneixement de l'existència de cap llicència atorgada a l'empresa per exercir una activitat diferent de la de magatzem.

El mateix Ajuntament informà el Síndic que el Consistori havia publicat un edicte informant que l'empresa sol·licitava llicència per a l'activitat d'estampacions metàl·liques amb acabats superficials. Així mateix, l'Ajuntament havia notificat a l'empresa la necessitat d'aportar un annex al projecte on s'especificuessin, entre d'altres aspectes, els aïllaments acústics existents o projectats per tal que els nivells sonors no sobrepasessin els límits màxims permesos, com també la ne-

cessitat d'aplicar mesures correctores per impedir la transmissió de sorolls i vibracions.

L'interessat ens adjuntà còpies de les actes de mesuraments sonomètrics realitzats per la Policia Local, en els quals mesuraments els nivells sonors reflectits no s'ajustaven als legalment permesos. Alhora ens adjuntà informes mèdics que atribuïen el quadre clínic diagnosticat a la seva família i a l'interessat als sorolls procedents de la fàbrica.

L'informe tramès per l'Ajuntament, a petició del Síndic, no detallava les actuacions dutes a terme per posar fi a les molèsties, i simplement exposava que la tramitació que s'havia seguit per atorgar la llicència d'activitat de magatzem era la seguida per a l'activitat d'estampacions metàl·liques, la qual cosa motivà que el Síndic s'hi adreçés novament reiterant l'emissió d'un informe detallat.

L'Ajuntament ens trameté un treball realitzat pel Laboratori General d'Assaigs i Investigacions relatiu a uns mesuraments efectuats en un dels habitatges afectats i indicà al Síndic que l'empresa havia rebut diferents escrits municipals exigint el compliment de les normes.

A la vista de la documentació aportada, el Síndic exposà que l'informe aportat no contenia cap conclusió relativa al treball realitzat però que, al nostre entendre, els valors obtinguts, un cop es posaven en relació amb els de l'ordenança municipal, ultrapassaven en determinats intervals els màxims admesos en horari nocturn i des de l'interior de l'habitatge. Alhora s'indicà que no se'ns informava si l'activitat d'estampacions metàl·liques disposava de la corresponent llicència municipal, per la qual cosa el Síndic recordà a l'Ajuntament els pronunciaments del Tribunal Suprem davant d'aquests casos i el fet que el dret al medi adequat constitueix un límit legítim al dret a exercir una activitat econòmica, la qual no pot vulnerar en benefici propi el respecte al dret constitucional reconegut a l'article 45. D'altra banda es recordà a l'Ajuntament la doctrina del Tribunal Europeu de Drets Humans arran de la sentència dictada el 9 de desembre de 1994 en l'assumpte López Ostra contra España, amb la qual es va entendre que la inactivitat de l'Ajuntament havia vulnerat el dret de la demanant al gaudi del seu domicili i al respecte a la seva vida privada i familiar, amb la consegüent violació de l'article 8 del Conveni de Roma. Finalment, s'exposà que des del moment en què els requeriments efectuats a l'empresa havien estat desatesos s'hauria d'haver iniciat un procediment sancionador i la clausura de l'activitat objecte d'ampliació fins que disposés de llicència.

En el moment de cloure el present informe, el Síndic no ha rebut resposta de l'Ajuntament en relació amb les consideracions formulades.

Seguiment de la Queixa núm.1515/96 (pàgina 11676 BOPC núm.153 de 21 de març de 1997)

Els canvis en la realitat material de l'activitat classificada, per ampliació o reforma d'aquesta realitat, han d'obtenir la llicència corresponent

Arran de la queixa presentada pel senyor X., actuant en nom propi i en representació d'un col·lectiu de veïns, en

què denunciava la manca d'actuació de l'Ajuntament d'Avinyó davant les molèsties per sorolls ocasionades per l'activitat d'un grup electrogen d'una empresa tèxtil pròxima al seu domicili, es comprovà, a la vista de la informació proporcionada per l'Ajuntament, que la instal·lació causant de les molèsties, fruit de l'ampliació de l'activitat, no tenia llicència.

El Síndic recomanà l'Ajuntament que mentre se'n substanciessin els tràmits de legalització, l'activitat ampliada quedés en suspens, ja que el seu funcionament perjudicava els veïns reclamants.

Finalment, l'Ajuntament d'Avinyó ens ha informat que seguint el recordatori de deures legals efectuat, ha practicat les actuacions administratives tendents a regularitzar la instal·lació del grup electrogen i, fets els requeriments oportuns i donada audiència a l'interessat, va ordenar la paralització de l'esmentada activitat ampliada, que es va fer efectiva el 7 de febrer de 1997.

2.2. LENTITUD A INICIAR ACTUACIONS I EXECUTAR RESOLUCIONS

La lentitud de l'Administració a iniciar actuacions o executar resolucions comporta oblidar el caràcter executiu dels actes administratius, conforme a l'article 94 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, així com l'especial naturalesa jurídica de les llicències municipals.

Cal recordar que la llicència d'activitats és un acte reglat, declaratiu d'un dret preexistent de l'administrat, que no transfereix facultats sinó que remou límits i obstacles, per la qual cosa per atorgar-ne o denegar-ne cal actuar dins la més estricta legalitat. Aquesta llicència, però, és la d'una autorització de funcionament o autorització de tracte continu que no s'esgota en la producció de l'acte administratiu, sinó que suposa la submissió permanent de l'activitat a les potestats públiques municipals.

En definitiva, la relació que s'estableix entre l'Administració i el subjecte autoritzat no s'esgota amb l'acte de concessió, sinó que genera un vincle permanent, a fi que l'Administració pugui en tot moment protegir adequadament l'interès públic davant les contingències que apareguin durant l'exercici de l'activitat.

Per aquest motiu, l'Ajuntament, a l'hora de tenir coneixement de molèsties generades per l'exercici d'una activitat, hauria de comprovar els fets denunciats i, un cop constatats, ordenar la imposició de les mesures correctores necessàries i comprovar-ne l'efectiva adopció per tal d'actuar en conseqüència, si esqueia, mitjançant el corresponent procediment sancionador als efectes d'imposar alguna de les sancions previstes a l'article 38 del Reglament d'Activitats Classificades (RAC).

Les resolucions sancionadores dictades per l'Administració i els requeriments d'adopció de mesures correctores haurien de ser, respectivament, executats i comprovats a fi de no deixar desprotegits els legítims drets dels veïns al descans i a la salut.

De vegades, els límits màxims d'emissió sonora que fixen les ordenances municipals en matèria de sorolls i vibracions són difícils d'assolir. Aquesta observació,

21572

que va motivar unes consultes del Síndic al Col·legi d'Enginyers Industrials dins el conveni que hi té aquesta Institució, planteja el fet que per aconseguir no ultrapassar els nivells màxims reglats caldria aturar probablement la indústria, però també el trànsit i altres focus d'immissió sonora.

Per aquest motiu, quan alguns ajuntaments disposen d'una ordenança municipal de sorolls que determina uns nivells màxims permesos i a la vegada les normes urbanístiques també preveuen uns increments màxims per sobre del nivell de soroll de fons, que és el que s'obté amb l'activitat completament aturada, hi ha tendència a desplaçar la norma especial a favor de les altres normes més possibilistes que prenen com a referència uns increments de nivells per sobre del nivell de soroll de fons o uns nivells guia d'immissió. Si aquestes normes més possibilistes no existeixen, l'Ajuntament es pot trobar amb certes dificultats a l'hora de fer complir la seva pròpia normativa.

Queixa núm. 2207/96

S'han de tenir en compte els dos límits de nivell sonor màxim admissible previstos a la normativa municipal

El senyor X. s'adreça a aquesta Institució manifestant la seva disconformitat amb l'actuació de l'Ajuntament de Blanes en relació amb les denúncies formulades per les molèsties causades pel soroll d'un aparell de climatització instal·lat en una finca veïna a la del reclamant i per les brutícies dels gossos propietat del titular del mateix aparell.

Admesa a tràmit la queixa i un cop examinada la informació aportada per l'Ajuntament, es comprovà que al titular de l'aparell se li havia atorgat un termini de 72 hores per efectuar les millores necessàries en la instal·lació, i després d'haver transcorregut aquest termini sense fer-les, s'havia ordenat la incoació d'un expedient sancionador. Alhora s'observà que arran d'uns nous mesuraments efectuats després d'iniciat el procediment sancionador, i detectats uns nivells sonors que, a criteri de l'inspector municipal, respectaven la normativa municipal, s'havia proposat d'arxivar les actuacions iniciades.

Un cop posats en relació els nivells sonors detectats amb la normativa de l'Ajuntament de Blanes sobre policia industrial i ambiental, el Síndic va entendre que els valors obtinguts sobrepassaven amb escreix els màxims permesos a la normativa municipal, per la qual cosa recomanà d'efectuar uns nous mesuraments partint de la base que no s'havien adoptat les mesures correctores que minimitzessin els sorolls, i que s'incoés, si esqueia, un nou procediment sancionador, ja que s'entenia que l'anteriorment iniciat havia caducat.

Pel que fa a les brutícies dels gossos, l'Ajuntament indicà que no constaven informes ni actuacions per escrit sobre aquest assumpte, motiu pel qual el Síndic li va fer arribar una còpia de l'informe fotogràfic realitzat per la Policia Local, rebut en aquesta Institució del mateix reclamant.

Posteriorment, l'Ajuntament de Blanes ens contestà indicant que no hi havia hagut cap infracció a la norma-

tiva municipal, basant-se en el fet que el resultat dels mesuraments per determinar el nivell sonor màxim interior s'ajustaven a la normativa, i que la resta de valors obtinguts s'havien d'entendre mesures merament orientatives i no significatives, de manera que eren insuficients per obrir qualsevol procediment administratiu, i menys sancionador.

Respecte a la brutícia dels gossos, l'Ajuntament indicà que si no es disposava de més informació era perquè en el llistat informàtic general d'actuacions on es constaten les incidències diàries de les dotacions i patrulles de la Policia Local no constaven aquests fets, i que l'informe que havien emès havia estat arxivat com a informació general. Tanmateix, l'Ajuntament de Blanes ens comunicà que aquestes molèsties no comportaven cap perill ni insalubritat a les parts afectades, i calia entendre aquesta qüestió com a problema entre privats que, en tot cas, la part que se'n sentís afectada podia derivar a l'Administració de justícia ordinària.

Pel que fa a aquesta qüestió, el Síndic comunicà a l'Ajuntament que si bé aquesta Institució no dubta de la valoració feta respecte als possibles perills que per a la salut podia causar l'actuació del veí, calia que el reclamant, en tant que era part interessada, rebés una resolució administrativa raonada on fos informat del motiu pel qual l'Ajuntament considerava no procedent intervenir-hi i també dels recursos que el reclamant tenia per impugnar la resolució, de conformitat amb l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

Quant a la discrepància de l'Ajuntament de Blanes en relació amb les consideracions formulades a la vista del resultat dels mesuraments sonomètrics realitzats, aquesta Institució considerà oportú demanar un dictamen al Col·legi d'Enginyers Industrials d'acord amb el del conveni de col·laboració que aquesta Institució té subscript amb l'esmentada corporació professional.

Arran del dictamen emès vam poder afirmar novament que els valors del nivell sonor màxim exterior obtinguts presentaven uns increments prou importants per aplicar mesures correctores a la instal·lació; alhora, si la normativa municipal fixa que hi ha dos límits de compliment obligatori respecte al nivell sonor màxim admissible, el fet d'incomplir-los o no tenir en compte els seus resultats comporta un incompliment de la normativa municipal reguladora.

Per aquest motiu, el Síndic instà a l'Ajuntament que, per tal de garantir al veí afectat el dret a gaudir d'un medi ambient adequat, s'efectuessin uns nous mesuraments, seguint estrictament el procediment previst a les ordenances municipals. L'Ajuntament va acceptar les consideracions formulades.

Queixa núm.445/97

Uns establiments musicals són objecte d'atenció per part de l'Ajuntament, després d'haver transcorregut alguns anys des de la primera denúncia

La senyora X. formulà un escrit de queixa exposant la manca d'actuació de l'Ajuntament de Girona davant les

reiterades denúncies que, des de l'any 1993, hi havia presentat per les molèsties per sorolls d'uns establiments musicals situats prop del seu domicili.

De la documentació presentada per la interessada es desprenia que un dels establiments havia estat requerit per l'Ajuntament durant l'any 1994 perquè en un termini concret introduís un seguit de mesures correctores, condicionant la seva activitat a l'execució de les mesures indicades i a la presentació de la documentació necessària per aprovar-ne la regularització tècnica i administrativa, si bé, aparentment, el decret de l'alcaldia no havia estat executat.

De l'informe lliurat a petició del Síndic, per l'Ajuntament de Girona, es desprenia que, en relació amb uns determinats establiments, l'Ajuntament havia iniciat actuacions a partir de l'any 1995 sancionant l'incompliment d'horaris, ordenant la retirada d'una ampliació d'instal·lacions que no disposaven de llicència i, darrerament, iniciant un procediment sancionador per un nou incompliment d'horaris i pels nivells sonors detectats. Tanmateix, el Síndic considerà que, malgrat les actuacions iniciades, durant molt de temps l'Ajuntament no havia tingut en compte les denúncies presentades, la qual cosa comportava un abandonament de les funcions en matèria de policia pel que fa a la vigilància de les activitats classificades. Per tot això es recomanà a l'Ajuntament que prosseguís l'expedient sancionador i ordenés l'establiment de les mesures correctores necessàries.

En relació amb l'altre establiment, tot i el decret d'alcaldia dictat l'any 1994, el cert és que havia estat funcionant sense disposar de la corresponent llicència municipal, la qual fou finalment atorgada l'any 1995. Amb posterioritat, l'Ajuntament havia dictat dos decrets pels quals ordenava el tancament de l'activitat durant un mes per manca de mesures correctores i el precintatge de l'establiment per incompliment de mesures d'insonorització.

No obstant això, i contràriament al principi d'executivitat dels actes administratius, els decrets havien estat suspesos pels compromisos adoptats per representants de l'Ajuntament, dels establiments i els veïns, pels quals s'havien fixat una sèrie de condicions de funcionament i mesures correctores entre les quals se'n destacaven els controls de so a realitzar per l'Ajuntament els dies en què se celebressin activitats de música en viu.

Ja pres aquest acord, la reclamant havia tornat a presentar una denúncia per les molèsties per sorolls, que persistien amb gran intensitat durant els caps de setmana.

El Síndic recomanà a l'Ajuntament que verificués el nivell de sorolls de l'activitat i dictés les mesures oportunes en funció dels resultats obtinguts.

Finalment, l'Ajuntament de Girona, acceptant les recomanacions del Síndic, ens informà que en un dels establiments havia prohibit la realització d'actuacions fins que s'acredités el compliment de les mesures correctores; pel que fa a un altre establiment, s'havia limitat l'exercici de l'activitat als diumenges i festius des de les 6 de la tarda fins a les 11 del vespre, sempre que el nivell sonor no ultrapassés 3 decibels per sobre del soroll de fons.

Queixa núm.960/95

Les molèsties per sorolls d'un local d'esbarjo donen lloc a una regulació municipal

El senyor X. s'adreçà al Síndic posant de manifest la persistència d'unes molèsties ocasionades pel funcionament d'un local d'esbarjo en els baixos de l'immoble on viu, que ja havien originat la presentació d'una queixa l'any 1992. Aquest fet es constatava malgrat la resposta oportunament donada per l'Ajuntament de Cercs, a partir de la qual, sobre la base del principi de veracitat de què gaudeixen els actes de l'Administració, el Síndic havia considerat resoltes les molèsties.

Les molèsties es fonamentaven en un incompliment dels horaris de tancament i en els sorolls de l'esmentat local.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i sol·licità un informe a l'Ajuntament de Cercs i al Departament de Governació sobre l'assumpte plantejat.

El Departament de Governació ens informà que a la inspecció duta a terme pels Mossos d'Esquadra, a instància del servei de control del Joc i Espectacles, es comprovà que els responsables dels local complien l'horari de tancament legalment establert.

Segons l'informe de l'Ajuntament, la Comissió de Govern havia adoptat un acord pel qual es tornarien a inspeccionar les molèsties de l'activitat.

Novament, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament per tal de conèixer el resultat de la inspecció, la qual consistí en un informe realitzat per la Direcció General del Joc i Espectacles prenent com a base una avaluació de l'aïllament al soroll aeri entre el local i l'habitatge afectat, realitzat pel Laboratori General d'Assaigs i Investigacions, on es conclouia que l'Ajuntament hauria de requerir el titular de l'activitat a adoptar les mesures pertinents per tal d'eliminar les molèsties per soroll que aquesta ocasionava.

A la vista d'aquest resultat el Síndic es dirigí a l'Ajuntament per tal de conèixer definitivament les mesures correctores adoptades. Tanmateix, l'Ajuntament de Cercs va remetre al Síndic el resultat d'un informe tècnic dels nivells de sorolls del local en el qual s'observaven, en horari nocturn, uns valors que ultrapassaven els nivells màxims permesos per la Resolució de 30 d'octubre de 1995, per la qual s'aprovava una ordenança tipus reguladora del soroll i vibracions; tanmateix, a la vista d'aquest resultat, la Corporació Local no havia acordat d'imposar mesures correctores.

En aquest sentit, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament suggerint que es requerís el titular a adoptar aquestes mesures.

Finalment, l'Ajuntament ens comunicà que en sessió plenària havia aprovat l'acord sobre «proposta de regulació d'horaris i limitació acústica en els bars del municipi», el qual fou publicat en el Butlletí Oficial de la Província.

El Síndic entengué acceptats els suggeriments efectuats, ja que es dictaren unes disposicions administratives amb caràcter executiu i vinculant, tant per als ciutadans

21574

com per a l'Administració, motiu pel qual donà per closes les gestions iniciades.

Queixa núm.2965/96

Un magatzem de recollida de paper i ferralla causa molèsties als veïns

El senyor X. s'adreçà al Síndic per exposar la seva disconformitat amb l'actuació municipal davant les nombroses denúncies presentades per les molèsties ocasionades per l'activitat de magatzem de recollida de paper i ferralla, exercida en una nau industrial del terme de Blanes.

El Síndic va admetre a tràmit la queixa i sollicità un informe a l'Ajuntament de Blanes, de resultes de la qual es comprovà el següent:

– pel que fa a l'expedient de legalització de l'activitat, la tramitació seguida no havia complert les prescripcions contingudes en el Reglament d'Activitats Classificades (RAC) ni a la Instrucció de 15 de març de 1963 per a l'aplicació del RAC. A més, tot i que a l'inici semblava que el que s'havia produït era un traspass d'activitat, l'Ajuntament requerí en diverses ocasions el nou titular a regularitzar-la i havia transcorregut més d'un any des de l'esmentat requeriment municipal fins que el titular presentà el projecte tècnic. Tanmateix, l'activitat era exercida pel titular tot i no disposar de la llicència municipal que l'emparés i malgrat les contínues denúncies formulades pels veïns. Tot i això, no fou fins al 3 de novembre de 1995, dos anys i mig després del primer requeriment de legalització, que l'Ajuntament decretà el tancament provisional de l'activitat pel fet que l'establiment restava obert al públic sense disposar de la preceptiva llicència municipal.

Conseqüentment, el Síndic considerà i comunicà a l'Ajuntament de Blanes que molt abans de decretar el tancament, el Consistori ja era coneixedor que l'activitat havia estat funcionant clandestinament i, per tant, la resposta municipal havia estat molt dilatada en el temps i no responia als principis d'eficàcia i celeritat amb els quals l'Administració ha d'actuar.

– pel que fa a l'acta de comprovació i actuacions posteriors de l'Ajuntament, el Síndic detectà que en el moment de la comprovació prevista a l'article 34 del RAC no es van fer mesuraments sonomètrics des dels habitatges afectats, per la qual cosa no es podia comprovar l'efectivitat de les mesures correctores fixades per evitar les molèsties per sorolls al veïnat. En conseqüència, era previsible que els veïns formulessin novament queixes, les quals van donar lloc a una nova acta d'inspecció, en què es comprovaren incompliments de la normativa municipal en matèria de sorolls.

L'Ajuntament requerí en diverses ocasions l'adopció de mesures correctores d'insonorització i aïllament dels contenidors, les quals, un cop proposades pel titular de l'activitat, es comprovava que no havien estat efectivament aplicades; després de cada comprovació es concedia un termini de 72 hores per a la seva efectiva adopció, però sempre sense assolir el resultat desitjat.

A la vista de tot això, el Síndic considerà que l'acta de comprovació patia de defectes de fons; no obstant això, i per actuar conforme al principi d'economia processal i de celeritat, recomanà a l'Ajuntament que es comprovés si les mesures requerides en el darrer decret d'alcaldia havien estat efectivament aplicades, mitjançant mesuraments sonomètrics des dels habitatges dels interessats, i en el cas de no ser així, que es decretés la suspensió de l'activitat com a mesura cautelar mentre es tramités amb caràcter d'urgència l'expedient sancionador.

Alhora el Síndic recordà la necessitat d'executar els actes administratius amb immediatesa i sense dilacions que comportin perjudicis a tercers per causa d'una activitat irregular.

Amb posterioritat, l'Ajuntament informà el Síndic que s'havia constatat l'efectiva aplicació de les mesures correctores i que els mesuraments sonomètrics realitzats s'ajustaven als màxims permesos per la normativa. Tanmateix, es condicionà els horaris de càrrega i descàrrega dels contenidors a dos matins la setmana, de 10 a 1 del matí, llevat dels dissabtes i dies festius. Poc temps després, l'Ajuntament ens comunicà que s'havia incoat un expedient sancionador contra el titular de l'activitat pel fet d'haver constatat un incompliment de les mesures correctores de què, necessàriament i obligatòriament, havia de disposar l'activitat. Aquest expedient finalitzà amb la imposició d'una sanció de 25.000 pessetes.

El Síndic s'adreçà novament a l'Ajuntament indicant que de la nova documentació aportada es constata que s'havien efectuat operacions de càrrega i descàrrega contravenint la limitació horària imposada, sense que aquestes haguessin estat objecte de l'obertura de cap procediment sancionador. A aquests efectes es recomanava que, en tant que la infracció no hagués prescrit, s'adoptessin les mesures pertinents. Així mateix se suggeria la possibilitat d'estudiar un canvi d'emplaçament de l'activitat per tal d'evitar les molèsties sofertes pels veïns; finalment, també es constata que en la lectura dels mesuraments sonomètrics realitzats l'Ajuntament no considerava vàlids normativament els valors obtinguts en uns dels habitatges, que sobrepassaven els màxims permesos a la normativa municipal.

L'Ajuntament de Blanes informà el Síndic que la limitació de càrrega i descàrrega només es referia al canvi de contenidors i no a l'exercici normal de l'activitat, motiu pel qual no s'havia considerat procedent iniciar cap expedient sancionador; quant al canvi d'emplaçament, es considerava que s'havia actuat amb ple ajust al marc legal i reglamentació que empara les actuacions administratives per a l'atorgament de les llicències; alhora s'indicava que els seguiments sonomètrics s'efectuaven ajustant-se a la normativa vigent i no a partir de suggeriments no normatius; finalment, se'ns informava que el 22 de juliol de 1997 les parts afectades havien arribat a un acord tant pel que fa als horaris de l'activitat de càrrega i descàrrega com a l'emplaçament dels contenidors.

En conseqüència el Síndic entengué que no s'havien acceptat les consideracions formulades respecte al pos-

sible incompliment dels horaris de càrrega i descàrrega detectats i, quant als valors sonors obtinguts, l'Ajuntament en feia una interpretació diferent. Tanmateix, considerant que s'havia arribat a un acord que, en tot cas, caldrà veure reflectit com a modificació de la llicència d'activitats després de la prèvia comprovació dels serveis tècnics municipals, el Síndic va donar per closes les gestions iniciades en relació amb aquest assumpte.

Queixa núm.2969/96

La cria domèstica d'aviram, conills i animals anàlegs produeix molèsties als veïns

Un ciutadà, amb motiu de la visita del Síndic a Girona, exposà a la Institució la manca d'actuació de l'Ajuntament de Cassà de la Selva pel que fa a l'execució dels actes administratius dictats a conseqüència de les reiterades denúncies formulades contra l'explotació de la granja de conills i gallines d'un veí confrontant amb el seu habitatge.

Segons la documentació aportada pel reclamant, inicialment, l'Ajuntament havia resolt requerir el titular de l'activitat perquè en un termini de 15 dies desallotgés i netegés l'habitatge on exercia l'activitat.

Posteriorment, l'arquitecte tècnic municipal informà que, de conformitat amb les ordenances municipals, només es pot permetre la cria de bestiar quan el nombre de gallines o pollastres és de vuit unitats, i el de conilles de dues, amb les cries, sempre que es prenguin les mesures perquè no es produeixin problemes de males olors, fressa i salubritat. Un altre informe del tècnic municipal indicava que el titular de la instal·lació no havia reduït prou el nombre d'animals, i el darrer informe acabava assenyalant que el nombre d'animals en el moment de la inspecció coincidia amb el que s'havia recomanat.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i sol·licità un informe a l'Ajuntament per tal de saber el motiu del canvi de criteri adoptat per la Corporació i si, entre altres aspectes, s'havien fet comprovacions intermitents per verificar el nombre real d'animals que hi havia a la vivenda.

Rebut l'informe municipal, es comprovà que l'article 15 de les ordenances municipals en matèria de Policia i Bon Govern condiona la cria domèstica d'aviram, conills i altres animals al fet que les circumstàncies del seu allotjament, l'adequació de les instal·lacions i el nombre d'animals ho permetin, tant en l'aspecte higiènic i sanitari com per l'absència d'incomoditats i perills per als veïns o altres persones.

L'Ordenança no especifica el nombre màxim d'animals permesos, la qual cosa sembla quedar a criteri de l'Ajuntament, en funció de les condicions de l'establiment i del que es consideri adequat per al consum domèstic.

El fet que es deixés sense efecte l'execució de la resolució de desallotjament va ser motivada perquè després de diverses inspeccions es comprovà que el nombre d'animals s'ajustava a la recomanació del tècnic municipal. Tanmateix, no s'observava que a continuació

s'hagués efectuat cap inspecció aleatòria a fi i efecte de comprovar l'adequació del nombre de bestiar permès, malgrat les denúncies fetes pel promotor de la queixa.

D'altra banda, el Síndic també rebé un informe del metge local en què s'indicava que l'habitatge on hi ha els animals no és la residència del titular de l'activitat, motiu pel qual el Síndic considerarà que, no residint-hi de forma permanent, podria no tenir prou cura a mantenir l'establiment condicionat a aquesta finalitat.

D'altra banda, es va considerar que si el nombre d'animals s'ha d'adequar a les previsions del consum propi, hauria de ser proporcional al nombre de persones que estan sota la dependència del titular de l'explotació.

Per tot això, tenint en compte les competències de l'Ajuntament en matèria de medi ambient, salubritat pública i les atribuïdes per la Llei General de Sanitat, el Síndic recomanà que es tornés a comprovar si l'emplaçament de la cria reunia les condicions higienicosanitàries per a l'activitat que s'hi realitzava, si estava suficientment condicionat per evitar les molèsties per sorolls i pudors que patia el reclamant i si el nombre d'animals era proporcional a les necessitats reals del titular de l'activitat i que, en conseqüència, s'adoptessin les mesures oportunes en el cas que l'activitat no complís les condicions establertes a l'Ordenança municipal.

Finalment, el Síndic també indicà que, pel fet que les ordenances prevegin la possibilitat de disposar un nombre d'animals per a ús particular, si aquest nombre arriba a produir molèsties, l'activitat hauria de ser considerada molesta i, per tant, subjecta a una llicència d'activitats.

En el moment de cloure el present informe, el Síndic encara no ha rebut cap resposta de l'Ajuntament en relació amb les recomanacions formulades.

Queixa núm.1363/96

Es repara una fuga d'aigües residuals

Un ciutadà, en representació d'un col·lectiu de veïns, s'adreçà al Síndic exposant la manca d'actuació de l'Ajuntament de Llançà en relació amb les denúncies formulades, des de l'any 1994, per raó dels problemes d'olors i salubritat que els ocasionava la fuga d'aigües residuals del clavegueram, la qual generava problemes en l'habitabilitat dels immobles del veïnat.

Admesa a tràmit la queixa, el Síndic demanà a l'Ajuntament que informés de les actuacions realitzades per resoldre aquesta qüestió.

La resposta de l'Ajuntament adjuntava un informe redactat pel tècnic municipal, en el qual s'indicava que, inicialment, s'havia fet una reparació del pou de registre, arran de la qual semblava que havien cessat els vessaments; posteriorment, s'havia intentat entrar en contacte amb el promotor dels immobles, que semblava ser, a criteri de l'Ajuntament, el causant del problema denunciat, el qual, a causa de la seva situació econòmica, no va atendre el requeriment de l'oficina tècnica municipal. Per motius pressupostaris i, amb l'esperança que la fuga desaparegués una vegada tancats els punts

21576

de vessament, no s'efectuà cap inspecció a la xarxa de desguassos per detectar el problema; finalment, l'arquitecte recomanava trobar el punt de la fuga i reparar el collecter o refer la xarxa malmesa.

Transcorregut un període de temps prudencial, el Síndic s'adreçà novament a l'Ajuntament per conèixer les mesures adoptades per l'Ajuntament per posar fi als vessaments.

Finalment, l'Ajuntament de Llançà ens comunicà que s'havien realitzat les obres que es creien necessàries per resoldre el problema de manera definitiva, motiu pel qual el Síndic donà per finalitzades les gestions iniciades.

Queixa núm. 2205/94

El tancament d'una discoteca sense llicència acaba sent conseqüència d'un acte voluntari del seu titular

Un ciutadà, en representació d'un grup de veïns afectats, s'adreçà a aquesta Institució exposant les molèsties que els ocasionava una discoteca malgrat les reiterades denúncies presentades a l'Ajuntament de Lleida.

A la vista de la documentació aportada es comprovà que el cas plantejat s'havia perllongat al llarg de molt temps, sense que l'Ajuntament hagués executat les resolucions dictades en relació amb irregularitats constatades.

El Síndic sol·licità informe a l'Ajuntament i, després de reiterar-ne l'emissió en diverses ocasions, obtingué com a resposta un informe sobre la situació tècnica i jurídica de la discoteca, que conclouia amb el fet que el 31 de desembre de 1995 la societat mercantil titular de la discoteca havia cessat en la seva activitat.

Tanmateix, el Síndic formulà tot un seguit de consideracions a l'Ajuntament en tant que de la documentació es desprenia que l'any 1992 s'havia proposat la clausura de l'activitat pel fet d'haver-s'hi efectuat reformes sense la llicència preceptiva; la clausura, però, no va ser executada en tant que el titular va demanar una pròrroga per presentar el projecte tècnic. Posteriorment, l'Ajuntament sol·licità la legalització de les reformes efectuades i, no havent estat atesos els requeriments, es decretà sancionar el titular i clausurar el local. No obstant això, aquesta ordre no es va executar pel fet que el titular va demanar llicència municipal al març de 1993, la qual no obtingué l'informe favorable de la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades fins al 10 de març de 1995. Malgrat tot, durant aquest període, l'activitat continuà funcionant. Posteriorment, la Direcció General del Joc i Espectacles sol·licità l'ampliació de les dades aportades, però no hi ha constància que el titular procedís a actuar en aquest sentit.

Per tot això, el Síndic considerà que, en relació amb la tramitació de l'expedient corresponent a l'activitat objecte de la queixa, s'havien produït tot un seguit d'irregularitats, entre les quals era de destacar l'important lapse de temps transcorregut entre el moment en què s'efectuaren les denúncies i el cessament de l'activitat, que semblava respondre a una decisió o acte voluntari

del titular de l'activitat més que no pas a una actuació administrativa dirigida a precintat el local.

Finalment, després de formular les consideracions esmentades amb la confiança que es tinguessin en compte en ulteriors ocasions, el Síndic donà per closes les gestions iniciades.

Queixa núm.2308/96

El funcionament d'un forn de pa impedeix el descans dels veïns

La senyora X. s'adreçà a aquesta Institució formulant un queixa per les presumptes irregularitats de l'Ajuntament de Barcelona (Districte Sarrià-Sant Gervasi) davant els fets reiteradament denunciats des de l'any 1994 per les molèsties ocasionades pels sorolls i escalfors d'un forn situat en els baixos del seu immoble, com també pel fet d'haver-hi fet obres sense les llicències corresponents, posant en perill, al seu criteri, l'estructura de l'edifici.

De la documentació aportada per la promotora de la queixa es desprenia, entre d'altres aspectes, que el 3 de novembre de 1994 l'Ajuntament havia donat al titular del forn un termini de dos mesos per legalitzar les obres o restituir a l'estat anterior tots els elements afectats; que el 17 de gener de 1996 s'havia comunicat a la reclamant l'ordre de precintat les instal·lacions, que havia estat notificada al titular; i que, posteriorment, l'1 de febrer de 1996, s'havia posat en coneixement dels veïns afectats el tràmit d'informació pública iniciat arran de la sol·licitud de llicència d'ampliació d'instal·lacions presentada pel titular del forn, la qual cosa comportà l'aturada de l'ordre de precintatge.

A la vista de totes aquestes dades, el Síndic sol·licità a l'Ajuntament de Barcelona un informe sobre la qüestió, posant especial èmfasi en l'important lapse de temps transcorregut entre el termini per legalitzar les obres i l'ordre de precintat les instal·lacions.

Després d'haver reiterat infructuosament en diverses ocasions la petició d'informe, la qual cosa motivà que es tanqués l'expedient per manca de col·laboració de l'Ajuntament, es rebé un informe amb un detall cronològic de les actuacions realitzades en relació amb el cas objecte de la queixa, que conclouia l'1 de setembre de 1997, amb la indicació que, per tal de confirmar el resultat de les correccions introduïdes en el local, la comunitat de propietaris volia aportar un tècnic per fer-hi una inspecció nocturna.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament exposant que els elements facilitats eren insuficients per pronunciar-se sobre l'assumpte, atès que no s'indicaven els motius que podien justificar la no execució dels actes administratius dictats. Alhora s'indicà que al llarg de la relació cronològica dels fets exposats es constatava que l'Ajuntament havia tingut coneixement en moltes ocasions que les instal·lacions seguien funcionant amb deficiències, tot i no disposar de llicència.

Conseqüentment, el Síndic considerà que l'Ajuntament, malgrat els actes administratius dictats, no havia actuat conforme a les disposicions normatives vigents

pel fet de no haver executat els actes, no haver exercit correctament l'activitat administrativa de policia i no haver vetllat per la protecció del dret al medi ambient adequat.

Finalment, el Síndic entengué que, amb la indicació de l'Ajuntament en el sentit que s'havien esmenat les deficiències, això implicava que l'activitat disposava de la preceptiva llicència, per la qual cosa es podia presumir que les molèsties havien cessat definitivament; per aquesta raó donà per finalitzades les gestions iniciades, tot recordant a l'Ajuntament la necessitat d'actuar en properes ocasions sota els principis d'eficàcia i celeritat.

Queixa núm. 214/96

El trasllat d'una empresa resol el problema de les molèsties patides per un veí

Un ciutadà formulà un escrit de queixa al Síndic exposant les molèsties per sorolls i vibracions que, a més a més, causaven danys al seu habitatge. L'origen de les molèsties era el moviment de camions de gran tonatge d'una empresa que estacionaven al costat del seu domicili; alhora manifestava que l'empresa, adjacent a casa seva, treballava amb una maquinària que podia infrinquir els nivells de soroll permesos.

Atès que, segons la documentació aportada, l'Ajuntament del Vendrell no havia iniciat cap actuació malgrat les nombroses denúncies presentades, el Síndic sollicità un informe al dit consistori per conèixer les actuacions municipals previstes en relació amb els diferents aspectes de la queixa.

L'informe emès per l'Ajuntament indicava que des del moment de la primera denúncia del reclamant, i havent estat comprovada la veracitat dels fets en relació amb els camions de l'empresa, es va instal·lar un senyal de prohibit aparcar i s'advertí l'empresa de respectar-lo com cal. D'altra banda, l'Ajuntament afegí que, en ocasió d'una inspecció, l'any 1993, es comprovà que les instal·lacions s'ajustaven al projecte aprovat i les mesures correctores eren suficients per garantir la protecció de l'entorn. Així mateix, l'Ajuntament assenyala haver acordat vendre un solar de propietat municipal a l'empresa perquè, en el termini d'un any, hi construís la nau i hi traslladés el magatzem.

El Síndic considerà que, malgrat la inspecció realitzada l'any 1993 i una altra d'efectuada l'any 1994, de la qual només vam tenir coneixement pel reclamant, i vista també la resposta facilitada al requeriment efectuat pel Departament de Medi Ambient, l'Ajuntament no havia prestat l'atenció suficient a les sol·licituds d'actuació que li havien estat adreçades, per la qual cosa es tornà a sol·licitar un nou informe en què addicionalment es demanaven detalls sobre l'estat actual del procés de trasllat de l'empresa.

Tantes vegades es requerí l'esmentat informe a l'Ajuntament, que aquesta Institució hagué d'optar per tancar l'expedient per manca de col·laboració de l'esmentada Corporació.

Tanmateix, després de tancar l'expedient esmentat, es rebé una comunicació de l'Ajuntament del Vendrell que informava que ja s'havia traslladat l'empresa al polígon de la Cometa, amb la qual cosa el Síndic considerà que les molèsties causades al reclamant havien estat finalment resoltes.

2.3. EL REQUERIMENT D'ESMENA DE LES DEFICIÈNCIES DETECTADES HA DE SER PREVI AL PROCEDIMENT SANCIONADOR

Com hem apuntat, la naturalesa de les llicències regulades en el RAC permet en tot moment una intervenció de l'Administració per exigir noves mesures correctores quan les establertes esdevenen ineficaces.

En conseqüència, i prenent com a base els articles 36 i 37 del RAC, l'Ajuntament ha de requerir el titular de l'activitat perquè corregeixi les deficiències detectades dins d'un termini concret, amb possibilitat d'atorgar un segon termini improrrogable.

En el supòsit que el titular de l'establiment no hagi incorporat les mesures correctores, s'iniciarà un procediment sancionador que es pot tancar amb alguna de les sancions previstes en el RAC (article 38): multa o retirada temporal o definitiva de la llicència.

La necessitat d'observar aquestes regles procedimentals ha estat reiterada per la jurisprudència del Tribunal Suprem, que exigeix l'observança del requeriment per adoptar les mesures necessàries per a la desaparició de les causes de molèstia, insalubritat, nocivitat o perill amb caràcter previ a les mesures sancionadores.

L'exercici d'una activitat que empara una llicència constitueix un autèntic dret subjectiu que no pot revocar-se sobre la base de denúncies ni oposicions dels veïns al funcionament de l'activitat, sinó per l'existència de circumstàncies objectives i contrastades que no hagin estat corregides pels mitjans tècnics adequats amb posterioritat a l'atorgament dels terminis per part de l'Administració, de conformitat amb el RAC.

El fet que les ordenances municipals tipifiquin com a infracció la superació del nivell de so màxim permès no hauria de comportar automàticament l'obertura d'un expedient sancionador, ja que la normativa municipal s'ha d'ajustar a les normes que li donen cobertura, ja sigui el RAC o fins i tot la Llei 10/90, de 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics, per la qual cosa s'ha de permetre al titular de l'activitat que faci les correccions tècniques requerides que siguin apropiades, amb el benentès que mentre aquestes no s'adoptin, es puguin establir mesures cautelars per evitar els perjudicis que podria causar el funcionament de l'activitat.

Queixa núm. 301/97

Les resolucions municipals dictades per combatre les molèsties per sorolls d'un bar musical no han respectat el dret del titular a presentar alegacions

La senyora X., manifestà al Síndic la seva disconformitat davant l'actuació de l'Ajuntament d'Olesa de

21578

Montserrat pel contingut d'unes resolucions dictades en les quals inicialment es limitava l'horari de tancament del bar a les 24 hores els diumenges i els dies festius en què el dia següent fos laborable, es prohibia el funcionament de qualsevol aparell musical a partir de les 24 hores de tots els dies en què l'activitat restés oberta al públic, per finalment restringir la llicència municipal de bar musical a bar.

De la documentació aportada s'observà que l'establiment gaudia de la corresponent llicència pel funcionament d'un servei de bar musical; així mateix, la reducció dels horaris semblava basar-se en un incompliment dels horaris de tancament i la resta de resolucions es fonamentaven en la confirmació de la producció de molèsties, d'acord amb la vigilància duta a terme per la Policia Local i la Guàrdia Civil i per la manca de compliment de la prohibició de posar en funcionament qualsevol aparell musical a partir de les 24 hores.

L'interessat presentà un recurs de revisió contra la resolució que decretava la prohibició de posar en funcionament qualsevol aparell musical a partir de les 24 hores, sol·licitant la suspensió de l'executivitat de l'acte, sense que aparentment el recurs hagués estat resolt.

De resultes de la informació facilitada per l'Ajuntament, el Síndic comprovà que:

– pel que fa a la resolució dictada reduint els horaris de funcionament de l'activitat, s'observava que no havia estat suficientment motivada i no contenia l'expressió dels recursos a interposar; a més, no s'havia comunicat la reducció d'horaris a la Delegació Territorial del Govern, i d'altra banda, el mitjà procedent a emprar en cas d'incompliment dels horaris de tancament hagués hagut de ser la incoació d'un expedient sancionador, de conformitat amb les previsions de la Llei 10/1990, de 15 de juny, sobre policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics.

– quant a la resolució que limitava el funcionament de qualsevol aparell musical a partir de les 24 hores, semblava no haver estat provada la transgressió de la normativa de sorolls; a més, no s'havia donat opció de defensa a l'interessat, mitjançant la presentació d'allegacions; i així mateix, no se l'havia requerit, amb caràcter previ, a l'adopció de les mesures correctores necessàries en el cas que aquestes s'estimessin necessàries per respectar el nivell sonor màxim permès.

Alhora s'observava que no s'havia donat resposta al recurs de revisió interposat en què es sol·licitava, a més, la suspensió de l'executivitat de l'acte, la qual cosa comportaria la suspensió automàtica de l'acte per via del silenci positiu, tal i com així preveu l'article 111.4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

– per últim, la resolució dictada per la qual s'impedia el funcionament de qualsevol aparell de música es fonamentava en un incompliment de la resolució anterior, i no havia respectat el dret de l'interessat a presentar alegacions. Aquesta resolució operava de manera indirecta com una autèntica revocació de la llicència de bar musical, en tant que només es permetia l'exercici de l'activitat de bar.

El Síndic formulà aquestes consideracions, tot i essent conscient del deure de l'entitat local d'adoptar les mesures previstes a l'ordenament perquè les activitats classificades es desenvolupin sense pertorbar el descans dels veïns més enllà d'allò que estiguin obligats a suportar.

En conseqüència, es recomanà a l'Ajuntament d'Olesa de Montserrat que procedís a la revocació de les resolucions per haver estat dictades sense haver possibilitat a l'interessat la presentació d'allegacions i per la manca d'una fonamentació sòlida que justificués la conseqüència jurídica imposada; que es resolgués expressament el recurs de revisió presentat; i que es realitzessin mesuraments sonomètrics, amb la col·laboració, si així fes falta, del Consell Comarcal o del Departament de Medi Ambient, per tal d'actuar en conseqüència.

L'Ajuntament exposà al Síndic que l'interessat havia presentat un recurs contenciós-administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, per la qual cosa l'assumpte plantejat es trobava «sub-iudice».

Tanmateix, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament indicant que atès que la interposició del recurs havia estat posterior a la seva intervenció, la seva llei reguladora permetia prosseguir amb les actuacions iniciades, i amb més motiu si ja s'havia pres una determinació. Per tot això, se sol·licità a l'Ajuntament que l'informés del termini adoptat en relació amb les recomanacions formulades entenent que, si transcorregut un mes no s'obtenia resposta, equivaldria a la seva no acceptació.

En el moment de finalitzar el present informe, el Síndic no ha rebut resposta de l'Ajuntament d'Olesa de Montserrat.

Queixa núm.604/97

El requeriment per a l'adopció de mesures correctores és un tràmit previ a l'inici de tota activitat sancionadora

Una institució dedicada a la defensa dels drets dels immigrants s'adreçà a aquesta Institució exposant la denúncia que havia presentat a la seva oficina una senyora titular, conjuntament amb el seu marit de nacionalitat cubana, d'un bar musical.

El bar musical havia estat objecte de diferents denúncies davant l'Ajuntament de Malgrat de Mar per part d'un veí de la vila que havia amenaçat el matrimoni amb expressions tals com: «No quiero un local cubano y no pararé hasta que lo cierran». Arran de les denúncies del veí, l'Ajuntament va fer uns mesuraments sonomètrics, i l'advocat del titular del local va presentar una sol·licitud de revisió d'ofici de la resolució administrativa dictada. Fins a la data de la presentació de la queixa al Síndic, aquesta sol·licitud no havia rebut cap resposta.

Segons la informació rebuda de l'Ajuntament de Malgrat de Mar, el Síndic pogué saber que la qüestió plantejada era un assumpte relatiu a activitats classificades, sense cap relació amb actituds racistes del veïnat.

De la completa documentació presentada per l'Ajuntament s'observava que, arran de les queixes presentades

pels veïns, s'havien efectuat uns mesuraments sonomètrics en un dels habitatges afectats, els quals havien donat uns nivells sonors superiors al màxim permès a l'acord d'atorgament de la llicència. L'inspector municipal emeté un informe estimant que s'havia comès una infracció greu, conforme a la tipificació continguda a l'ordenança reguladora sobre Policia d'Espectacles, Activitats Recreatives i Establiments Públics de Malgrat de Mar; que calia precintat els aparells i que la titular del local presentés un estudi acústic que garantís el compliment del projecte tècnic que havia servit de base per a l'atorgament de la llicència. El contingut d'aquest informe va ser notificat a la titular de l'activitat, amb la indicació que l'ordre d'execució dictada era independent de les sancions a imposar.

Així mateix, el Síndic pogué conèixer l'informe dictat a fi de resoldre la sollicitud de revisió d'ofici, que fou desestimada, i a partir del qual vam tenir coneixement que havien estat incoats procediments sancionadors amb caràcter previ a l'ordre d'execució esmentada.

A la vista de la informació facilitada, el Síndic considerarà que l'Ordenança Municipal, que havia estat dictada a l'empara de la Llei 10/90, de 15 de juny, i del Reglament d'Activitats Classificades (RAC), no havia previst expressament l'atorgament d'un termini previ a la incoació d'un expedient sancionador, per al cas en què es constatessin incompliments de les mesures reglamentàries necessàries per respectar els nivells sonors permessos, a l'objecte que el titular pogués fer les modificacions requerides. Per tant, s'arribà a la conclusió que l'ordre d'execució dictada hauria hagut de ser emesa, prèvia audiència de la interessada, amb caràcter previ a la incoació dels procediments sancionadors, tal com se'n deriva de la Llei 10/90 i del RAC.

D'altra banda, el Síndic considerarà que l'ordre d'execució adoptada no havia de ser considerada una mesura compatible amb la multa, pel fet de no tractar-se d'un sanció tipificada a la Llei 10/90, a aplicar conjuntament o alternativa a la multa, sinó que tenia el caràcter de mesura provisional a adoptar en el curs d'un procediment obert per establir mesures correctores o una mesura cautelar a adoptar en el curs d'un procediment sancionador.

A més, el Síndic entengué que els nivells sonors que calia respectar no havien de ser els fixats a l'acord d'atorgament de la llicència, sinó els previstos a l'ordenança municipal.

Per tot això, el Síndic recomanà que es revoquessin els actes administratius que havien estat dictats, que s'inspeccionés si en el curs del temps transcorregut s'havia aplicat alguna mesura correctora i, si els nivells sonors detectats excedien els previstos a l'ordenança municipal, es requerís la interessada a corregir-los i que s'adoptessin les mesures provisionals escaients perquè l'activitat no causés molèsties als veïns. En el cas que, transcorregut el termini fixat, les mesures no haguessin estat adoptades, caldria aplicar les mesures legalment previstes.

En el moment de cloure el present informe, el Síndic no ha rebut encara la resposta de l'Ajuntament en relació amb les consideracions efectuades.

3. ALGUNES OBSERVACIONS EN RELACIÓ AMB EL PROJECTE DE LLEI DE LA INTERVENCIÓ INTEGRAL DE L'ADMINISTRACIÓ AMBIENTAL (DICTAMEN DE LA COMISSIÓ DE POLÍTICA TERRITORIAL SOBRE L'ESMENTAT PROJECTE DE LLEI, PUBLICAT EN EL BOPC NÚM. 232, DE 9.12.97, PÀG. 17621 I SS.)

La major part de les activitats objecte de les queixes que ens arriben provenen d'establiments públics, com restaurants, bars, discoteques, forns de pa, etc., les quals, segons el Projecte de Llei de la Intervenció Integral de l'Administració Ambiental, són considerades activitats sotmeses al règim de comunicació. En aquests casos només es preveu que el titular de l'activitat presenti, amb una antelació mínima de vint dies sobre la data d'inici, una comunicació a l'Ajuntament acompanyada de la documentació preceptiva que acrediti el compliment dels requisits ambientals exigibles i el projecte tècnic on figure la descripció de l'activitat.

Sobre això cal assenyalar que, si bé aquests condicionaments per a la posada en marxa de les activitats poden portar una agilitació dels tràmits per rendibilitzar la instal·lació que no queda condicionada a l'obtenció d'una llicència de tràmit dilatada, la manca d'una intervenció administrativa prèvia per part de l'òrgan ambiental competent podria generar una major desprotecció dels veïns afectats per una possible insuficiència de les mesures detallades a la certificació tècnica; d'altra banda, no es preveu cap actuació de control previ a l'inici de l'activitat sotmesa al règim de comunicació per assegurar l'efectivitat de les mesures, la incorrecció de les quals, avui dia, amb una adequada i estricta aplicació de les previsions existents a la normativa vigent, pot ser detectada i esmenada amb caràcter previ al funcionament de l'activitat.

Pel que fa a les sancions previstes en el Projecte de Llei, són exclusivament de caire econòmic i no inclouen la revocació-sanció, mesura que pot ser necessària si l'activitat no s'adequa als requisits de funcionament necessaris.

Les mesures cautelars de suspensió de l'activitat es preveuen quan es constata una afecció greu del medi ambient, la seguretat i la salut de les persones durant la tramitació del procediment sancionador de les activitats que s'exerceixin sense llicència o autorització ambiental. Tanmateix, ens permetem indicar que aquests condicionaments, que permeten l'ordre de suspensió temporal de l'activitat, es poden arribar a produir tot i que l'activitat tingui la corresponent llicència, per la qual cosa seria bo preveure aquesta possibilitat de suspensió en aquests altres supòsits.

4. UN COMENTARI SOBRE EL MERCAT DE LES PLANTES DE TRACTAMENT DE RESIDUS I SOBRE EL PROCÉS PER DECIDIR-NE L'EMPLAÇAMENT

En el capítol primer de la secció d'Administració General d'aquest Informe hem comentat l'Actuació d'Ofici núm. 3106/97 relativa al conflicte plantejat entre el Consell Comarcal del Vallès Occidental i l'Ajuntament de Sabadell, per una part, i l'empresa titular de l'abo-

21580

cador de deixalles de Coll Cardús, de Vacarisses, per l'altra.

L'anàlisi en profunditat de les completes alegacions de les parts i de la normativa reguladora del tractament de residus portà el Síndic a plantejar-se una qüestió que, si bé no fou objecte directe de la consulta formulada per les parts en conflicte, hi té un punt de connexió, raó per la qual no es pot silenciar.

Els ajuntaments, titulars del servei de recollida, tractament i aprofitament dels residus municipals (articles 26.1.a) i 86.3 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases del Règim Local), tenen la possibilitat de gestionar directament el seu tractament o bé contractar els serveis d'algun gestor autoritzat, normalment el titular d'un abocador o d'una planta incineradora.

La via d'utilitzar les instal·lacions d'algun gestor autoritzat comporta que el preu a pagar per tona tractada ha de ser el que, previ el procediment de contractació, determini el mercat al posar en relació la demanda i les diverses ofertes disponibles.

La referència a un preu de mercat que només aquest pot determinar ens planteja el dubte de si ens trobem davant d'un mercat en el qual el joc de la lliure competència, entre l'oferta i la demanda, pot fixar, en cada moment, el millor dels preus possibles o bé hi ha importants condicionants que fan que el mercat no operi en una situació de competència suficient.

Quan un ajuntament ha de tractar els residus municipals i disposar-los en un abocador, es pot adreçar, hipotèticament, a qualsevol dels més de trenta abocadors que hi ha al territori de Catalunya. La distància a l'abocador, però, pot implicar que algun d'aquests abocadors estigui en una situació de quasimonopoli de fet en relació amb algun o alguns municipis. Entenem que s'hauria d'analitzar si aquesta situació de funcionament anormal del mercat es dona, per la raó comentada o per alguna altra, i si així fos i no fos possible esmenar-ho, caldria considerar la possibilitat de sotmetre aquestes prestacions al règim de preus autoritzats o màxims.

La intervenció en el cas comentat de l'abocador de Coll Cardús, ens ha fet palesa una altra circumstància que també volem remarcar. Els descobriments científics posats al servei de la protecció del medi ambient, estan desenvolupant una tecnologia cada cop més eficaç per preservar-lo.

Els lixiviats, líquids altament tòxics procedents de la fermentació dels residus, eren i encara són un dels problemes més greus derivats dels abocadors; doncs bé, ja existeixen aplicacions tecnològiques, com ara el procés d'òsmosi inversa utilitzat en l'abocador citat, que permeten transformar-ne un 95% en aigua, gairebé destil·lada. Aplicacions tecnològiques com les descrites tenen, ara per ara, un cost elevat que cal finançar.

Contaminar i descontaminar és car i algú ho ha de pagar. L'estat de qualitat de les aigües a Catalunya ha millorat des d'uns anys ençà i la millora és atribuïble, de forma determinant, a l'aplicació dels plans de sanejament. Aquests s'han finançat amb el cànon del mateix nom que ha suposat un increment considerable del preu que per l'aigua paga el consumidor final. L'equació:

descontaminació-increment de costos, cal analitzar-la amb atenció i explicar, de forma suficient, a aquells que han de participar en el finançament d'aquests costos el perquè de la seva contribució.

No és només l'increment de costos derivat de la incorporació del factor neteja, depuració, descontaminació... i el seu repartiment, el que cal exposar a la ciutadania. La col·locació sobre el territori de les instal·lacions de tractament, com ara els abocadors i les incineradores, així com la possibilitat de minimitzar la producció dels residus, per la via del canvi dels processos industrials i de la difusió del reciclatge, també han de ser objecte de consideració, explicació i divulgació.

La conflictivitat social generada arran del projecte d'abocador de residus industrials a Cardona, ens ha recordat alguns dels episodis viscuts amb motiu de la presentació del Pla de Residus presentat pel Govern de la Generalitat al Parlament l'any 1990 que van motivar la intervenció del Síndic (vegeu Informe del Síndic al Parlament de 1990, pàgs 16740, 16741, 16889 i 16890, del BOPC núm. 250, de 22 de març de 1991) i, encara, algun comentari que el Síndic havia efectuat en informes precedents (vegeu Informe del Síndic al Parlament de 1987, pàgs. 13408, 13409 i 13452, del BOPC núm. 252-Annex, de 11 de març de 1988).

Uns estudis tècnics rigurosos que justifiquin, amb un marge força alt de certesa, la necessitat de la instal·lació i la idoneïtat de l'emplaçament i, alhora, la difusió entre la ciutadania del que significa conservar el medi ambient, de com fer-ho i de les seves implicacions, haurien de permetre pacificar els litigis que se susciten cada cop que cal discutir l'emplaçament d'una instal·lació receptora de residus. Si no és possible aconseguir solucions que no passin per la fallida de la convivència, malgrat tot això que hem comentat, caldrà que ens preguntem on hem fallat i què més podem fer; però, en tot cas, no hi ha dubte que cercar un sistema per resoldre racionalment i raonadament l'emplaçament d'infraestructures molestes és quelcom prioritari.

El desllorigador en aquests conflictes pot ser més fàcil de trobar si l'Administració competent en matèria mediambiental està en disposició de donar garanties d'un seguiment, rigorós i transparent, de com s'utilitza la instal·lació un cop oberta, tot evitant aprofitaments no adequats i informant exhaustivament davant qualsevol sospita d'un ús inadequat.

SECCIÓ 3. TRIBUTÀRIA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

En el transcurs de 1997, dins l'àmbit tributari, s'han efectuat 305 actuacions, de les quals 115 han estat consultes resoltes i 190 queixes rebudes. En la present secció efectuarem una anàlisi d'aquelles problemàtiques que al llarg de l'any 1997 han estat tramitades pel Síndic, de forma sovintejada, en aquest àmbit i que es tracten en detall en diferents queixes, il·lustratives.

Les queixes relacionades amb tributs estatals, amb disposicions generals fiscals d'aplicació a tot el territori de

l'Estat i amb actuacions d'organismes dependents de l'Administració Central, s'han traslladat al Defensor del Poble, atès que el Síndic no té competència directa en aquestes matèries.

Respecte a actuacions tributàries de la Generalitat i dels ens locals de Catalunya, no es pretén efectuar una anàlisi detallada de cadascun dels apartats citats, atès que no correspon a la finalitat de l'informe, ni podrien abastar-se temes sobre els quals la doctrina i la jurisprudència es pronuncien reiteradament (per exemple, supòsits com la devolució d'ingressos indeguts, la prescripció, les notificacions tributàries), sinó que, a partir dels fets descrits en les queixes, s'efectua, en alguns apartats, una anàlisi jurídica que ve donada per la naturalesa mateixa de les queixes; en altres casos es reflecteixen les consideracions que mereixen al Síndic aquestes reclamacions i el comportament amb què l'Administració tributària hi respon. També sobre casos concrets, deixem constància de les modificacions que entorn d'aquestes figures jurídiques s'han produït per raó de l'aprovació de la Llei 65/1997, de 30 de desembre, de Pressupostos de l'Estat per a 1998, de la Llei 66/1997, de 30 de desembre, de Mesures Fiscals, Administratives i d'Ordre Social i les que es poden derivar de l'aprovació del Projecte de Llei de l'Estatut del Contribuent.

Finalment, abordem alguns problemes suscitats en relació amb la figura dels preus públics.

- Liquidació i gestió:
- Errades en la identificació del subjecte passiu
- Inobservança del procediment legalment establert per liquidar i notificar els ingressos de Dret Públic
- Errades materials en la liquidació
- Manca de resolució de recursos tributaris
- Fraccionament i ajornaments de pagaments
- Recaptació:
- Manca de notificació d'actes del procediment executiu
- Errades de fet i de dret en el procediment executiu; especial referència a la recaptació executiva delegada o convinguda entre administracions
- Embargament improcedent de béns, en especial de comptes corrents
- Diversificació de recàrrecs que integren el deute tributari
- Devolució d'ingressos indeguts:
- Manca d'execució dels acords sobre devolució d'ingressos indeguts
- Dilació en el reintegrament de quantitats recaptades indegudament
- Pagament interessos de demora
- Inspecció tributària
- Infraccions i sancions tributàries

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tributs

Tributs estatals	- Impost sobre la Renda de les Persones Físiques - Impost sobre el Valor Afegit - Impost sobre Societats
Tributs autonòmics	- Tributs cedits: Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats Impost General sobre Successions i Donacions Taxes
Imposició local	- Impost sobre Béns Immobles - Impost sobre vehicles de tracció mecànica - Impost sobre Activitats Econòmiques - Impost sobre l'increment de valor de béns de naturalesa urbana - Taxes - Contribucions especials
Altres ingressos públics	- Preus públics - Sancions administratives. Incidència en la seva recaptació
Gestió tributària	- Organització: Disfuncions entre les administracions titulars dels tributs i les que els gestionen o recapten Duplicitat en padrons

2. ALGUNES REFLEXIONS SOBRE LA NATURALESA I EL CONTINGUT DE LES QUEIXES EN MATÈRIA TRIBUTÀRIA

Abans de passar a la explicació resumida de les queixes concretes que hem considerat il·lustratives de les qüestions que, com hem dit a la introducció, han sovintejat durant 1997, en un únic tema se'n desenvolupa la naturalesa, la regulació jurídica actual, la de recent aprovació i la que es troba encara en tramitació parlamentària, com també la jurisprudència dictada que per diferents instàncies del poder judicial i les consideracions o reflexions del Síndic sobre les queixes transcrits i que han donat lloc que el tema s'estructurés sota l'epígraf «Algunes reflexions entorn de la naturalesa i el contingut de les queixes reflectides en la Secció Tributària», que comprèn els apartats següents: Devolució d'ingressos indeguts; Errades en les notificacions Tributàries; Improcedència d'iniciar per part de l'Administració la via de constreyniment; Prescripció del dret de l'Administració a exigir el pagament de deutes tributaris; Errades materials i conseqüències jurídiques que comporten; Disfuncions administratives, i finalment, Algunes consideracions sobre els preus públics.

Cal finalment indicar que alguns dels epígrafs citats anteriorment ja han estat tractats en informes anteriors. Si en aquest s'hi torna a incidir és perquè el nombre de queixes presentades en aquestes matèries ho justificava, o bé per raó de la controvèrsia que continuen suscitant determinades actuacions tributàries entre administrat i Administració, que han fet valorar al Síndic l'oportunitat d'incidir novament en aquestes qüestions,

21582

si bé introduint-hi nous elements en funció de les circumstàncies de fet i de dret que amb caràcter específic s'han donat en cada supòsit.

2.1 DEVOLUCIÓ D'INGRESSOS INDEGUTS

Un any més, el 1997 el Síndic ha tramitat queixes de ciutadans que reclamaven de l'Administració la devolució de quantitats indegudament cobrades.

La consideració històrica del reconeixement del dret dels particulars a la devolució d'ingressos indeguts està directament relacionada amb l'admissió de drets singulars de l'administrat davant l'activitat administrativa.

Si bé no pretenem fer aquí l'anàlisi de l'evolució jurídica de la figura de la devolució d'ingressos indeguts, sí cal citar com a antecedents de l'actual regulació –Reial Decret 1163/1990, de 21 de setembre– l'article 155 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària (modificat per la Llei 10/1985, de 26 d'abril), i el Reglament del Procediment de les Reclamacions Económicoadministratives, aprovat per Reial Decret 1999/1981, de 20 d'agost, com a normativa immediata i més destacable.

Com s'ha pogut constatar en les queixes relatives a aquesta qüestió, l'Administració dilata, en ocasions innecessàriament o sense cap causa prou motivada, l'adopció o l'execució dels acords quan es troba en l'obligació de retornar al ciutadà unes quantitats ingressades indegudament i que entren en els supòsits que la norma preveu com ingressos que efectivament cal retornar, bé perquè s'ha produït prescripció del dret a percebre aquell ingrés (vegeu queixa núm. 394/97), perquè hi ha hagut una errada material quant al subjecte passiu obligat a satisfer un ingrés de dret públic (vegeu queixes núm. 1815/95, 563/97) o perquè els càlculs d'una liquidació, un cop revisada per l'Administració, es constaten erronis (vegeu queixa 523/97).

En tots aquest casos hi ha un punt comú, que és que, a més del dret del ciutadà que li sigui retornat l'import ingressat indegudament, l'assisteix el dret a percebre els interessos corresponents al període de possessió injustificada d'uns fons, com una forma de compensar o indemnitzar l'administrat pel perjudici ocasionat per la privació del citat capital.

Però aquesta qüestió no ha estat sempre pacífica i el cert és que, en l'ordenament tributari, es va limitar durant molt de temps la possibilitat que l'Administració pagués interessos. Davant d'aquest buit legal s'aplicava la teoria de la responsabilitat de l'Administració com a única via legal que justificqués que l'Administració havia de satisfer interessos a conseqüència del gaudi no ajustat a dret de quantitats d'altri.

L'obligació de l'Administració de pagar interessos s'introduí per primera vegada a la Llei 11/1977, de 4 de gener, General Pressupostària (LGP), però limitant-la exclusivament al reconeixement d'interessos moratoris. En el cas de la devolució d'ingressos indeguts, primer l'article 30 del Reial Decret Legislatiu 2795/1980, de 12 de desembre, de Bases sobre el Procediment Econòmic Administratiu, i, després, la modificació, de l'arti-

cle 155 de la Llei General Tributària (LGT) efectuada per la Llei 10/1985, de 26 d'abril, van introduir la menció expressa de l'aplicació de l'interès legal.

Altres qüestions íntimament relacionades amb els interessos de demora són el moment a partir del qual són exigibles i el tipus d'interès.

Quant al moment a partir del qual són exigibles, la legislació tributària ha experimentat una evolució normativa a favor de l'administrat. La legislació financera no va acceptar durant molt de temps que els interessos es meritessin des del moment de produir-se l'ingrés indegut, i s'optà pel concepte de la mora, que beneficiava més el deutor, en aquest cas, l'Administració tributària.

La innovació en aquest aspecte té lloc amb l'aprovació de l'abans citat Reial Decret Legislatiu 2795/1980, de 12 de desembre, que a l'article 36 disposa: «Si com a conseqüència de la reclamació interposada calgués retornar quantitats ingressades, l'interessat tindrà dret a l'interès de demora des de la data de l'ingrés...». En relació amb aquesta qüestió, normativament controvertida en el seu dia, cal fer esment d'una sentència recent del Tribunal Constitucional (STC) núm. 141/1997, de 15 de setembre, en la qual es tracta el principi anomenat de «dies a quo» el pagament d'interessos a contribuents en supòsit de devolució d'ingressos indeguts i la seva vinculació amb el principi constitucional d'igualtat: «Interpretando el artículo 45 de la Ley General de Presupuestos en su aspecto temporal del “dies a quo” para el pago de intereses a los contribuyentes, la jurisprudencia constitucional llega a la conclusión de que a estos efectos, y por exigencias del artículo 14 de la Constitución Española, la posición de los contribuyentes frente a la Hacienda Pública es equiparable a la de ésta como acreedora, y ello porque como la Hacienda Pública sólo esta obligada a pagar el interés de demora con su función indemnizatoria –sin que queden involucrados en el caso los intereses disuasorios o punitivos, siendo tales intereses una exigencia material de la justicia, principio rector del Estado de Derecho, ha de ser rechazada de plano la posibilidad de que el ciudadano, cuando trate con las Administraciones Públicas y sea su acreedor, resulte peor tratado por no conseguir la íntegra compensación de un derecho de crédito reconocido judicialmente; en tal aspecto, una vez perfeccionada la relación jurídica cualesquiera que fueren su naturaleza pública o privada y su origen o fuente, la autonomía de la voluntad o la ley, e incluso aunque fuere el reflejo final del ejercicio de una potestad como la tributaria o la sancionadora, la Hacienda es ya uno de sus sujetos activo o pasivo, sin una posición preeminente ni prerrogativa exorbitante alguna, no existiendo por tanto razón constitucionalmente relevante para justificar un distinto trato en el devengo del interés de demora, según la posición que ocupa la Hacienda Pública y sólo por ella.»

Quant al segon aspecte, la generalització del pagament d'interessos legals, a conseqüència de la devolució d'ingressos indeguts, té lloc per primera vegada amb la modificació de l'article 155 de la Llei General Tributària, en el qual, a més, si es reconeix el dret a la devolució, es reconeix el dret a l'aplicació de l'interès legal.

Finalment, l'article 2.2 b) del Reial Decret 1163/1990, de 21 de setembre, reconeix com a contingut del mateix dret a la devolució «l'interès legal aplicat a les quantitats indegudament ingressades pel temps transcorregut des del seu ingrés fins a la proposta de pagament». Aquestes innovacions legislatives constitueixen una acomodació al principi constitucional d'indemnització dels perjudicis dels particulars «de tota lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns o drets (article 106.2 del text constitucional)».

En aquest sentit, tenim pronunciaments jurisprudencials recents com la sentència del Tribunal Suprem, de 19 de febrer de 1996, i la de l'Audiència Nacional de 4 de març de 1997.

Pel que fa a quin és o ha de ser el tipus d'interès aplicable, cal recordar el següent:

Pel que fa a la qüestió del tipus d'interès aplicable, s'ha fixat en diverses disposicions que han anat modificant successivament el criteri jurídic aplicable.

La Llei General Pressupostària –article 36.2– assenyala, com a tipus d'interès a satisfer per l'Estat, l'interès de demora, definit com «l'interès legal del diner, vigent el dia que venci el termini assenyalat».

L'interès de demora es va desvincular de l'interès legal del diner, des de la publicació del Decret-Llei de 27 de novembre de 1974, a partir del qual l'interès de demora passa a quantificar-se a través de l'interès bàsic del Banc d'Espanya.

Tèdicament, a partir de l'aprovació de la Llei 24/1984, de 29 de juny, sobre modificació del tipus d'interès legal del diner, l'interès legal, meritat a favor del contribuent, i l'interès de demora, meritat a favor de l'Administració, s'igualen. L'article primer disposa que l'interès legal es calcula de la mateixa manera que el de demora. És a dir, l'un i l'altre seran el «tipus d'interès bàsic del Banc d'Espanya, si bé la Llei de Pressupostos anuals en pot fixar un de diferent. I això és el que efectivament ha ocorregut des de l'entrada en vigor de la Llei 24/1984, que s'han fixat reiteradament, en les normes pressupostàries anuals, tipus d'interès de demora superiors als del Banc d'Espanya.

Aquestes diferències entre l'interès de demora que exigeix l'Administració i l'interès legal que ella paga es continuen mantenint en l'actualitat, i així, la disposició addicional onzena de la Llei de Pressupostos Generals per a 1997 va establir un tipus d'interès legal, fins a 31 de desembre de 1997, del 7'5%, i pel que respecta a l'interès de demora (al qual es refereix l'article 58.2 de la Llei General Tributària), un interès del 9'5%.

D'igual manera, la Llei 65/1997, de 30 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1998, disposició sisena, en la redacció actual diu;

«Interès legal del diner:

»Uno. De conformidad con lo dispuesto en el artículo 1 de la Ley 24/1984, de 29 de junio, sobre modificación del tipo de interés legal del dinero, éste queda establecido en el 5,5 por ciento hasta el 31 de diciembre de 1998.

»Dos. Se añade un párrafo segundo al artículo 1º de la Ley 24/1984, de 29 de junio, que quedará como sigue: “El Gobierno, atendiendo a la evolución de los tipos de interés de la Deuda Pública, podrá revisar el tipo de interés fijado en el ejercicio por la Ley de Presupuestos Generales del Estado.”

»Tres. Durante el mismo período, el interés de demora a que se refiere el artículo 58.2 de la Ley General Tributaria, será del 7,5 por ciento.

»El Gobierno, atendiendo a la evolución de los tipos de interés de la Deuda Pública, podrá revisar el tipo de interés fijado en el ejercicio por la Ley de Presupuestos Generales del Estado.»

En aquest punt sembla oportú significar que, davant les crítiques doctrinals i les diverses sentències pronunciades per tribunals de diferents instàncies, el projecte d'estatut del contribuent (o llei de drets i garanties) en la redacció presentada pel Govern, actualment en tramitació parlamentària, projecta unificar els tipus d'interès, en el sentit d'ordenar l'aplicació de l'interès de demora, en lloc de l'interès legal, en devolució d'ingressos indeguts i, en general, devolucions de naturalesa tributària.

Així l'article 2 b) del citat projecte reconeix el «dret a obtenir, en els termes previstos en la present Llei, les devolucions d'ingressos indeguts i les devolucions d'ofici que siguin procedents, amb abonament de l'interès de demora previst en l'article 58.2 c) de la Llei General Tributària, sense necessitat d'efectuar requeriment a l'efecte».

Aquest precepte es desenvolupa en els articles 9 i 10 del Projecte en qüestió. Malgrat que s'inclou en la relació catalogada de principis i drets de l'article 2, no es tracta d'una simple declaració de bones intencions, sinó que afecta una qüestió essencial dins del dret tributari formal.

Aquesta equiparació implica, en el cas de produir-se en aquests termes, una reforma de l'article 155 de la Llei General Tributària i de la normativa sectorial tributària, la qual cosa es produeix per mitjà de les disposicions finals primera i segona del projecte de llei citat.

Queixa núm.394/97

Retard en l'execució dels propis actes

El senyor X. presentà un escrit de queixa al Síndic per la manca de devolució d'una quantitat corresponent a unes quotes d'una entitat urbanística de conservació del municipi de Cunit, que li havia estat cobrada de forma errònia, atès que corresponia a uns exercicis en els quals havia operat la prescripció.

El reclamant havia presentat recurs a l'Ajuntament de Cunit, el qual, en Comissió de Govern del mes d'agost de 1996, havia reconegut el dret del senyor X. que li fos retornada la quantitat indeguda. Tot i l'existència d'aquests acords i el seu caràcter executiu, l'any 1997 el senyor X. no havia percebut l'import de les quotes cobrades indegudament.

Davant la situació exposada el mes d'abril de 1997 el Síndic de Greuges s'adreçà a l'Ajuntament de Cunit

21584

per recordar-li l'obligació de complir els acords adoptats, previs els tràmits inherents a la gestió administrativa que comporta un acte de devolució d'ingressos indeguts.

A començament de maig, l'Ajuntament informà el Síndic de la resolució adoptada per l'Alcaldia, que, entre altres coses ordenava al servei de recaptació la devolució de l'import de les quotes cobrades indegudament.

Queixa núm.1815/95

Errades en la imputació de la titularitat d'un bé immoble

El senyor X. presentà queixa al Síndic en disconformitat amb l'Ajuntament de Roquetes i amb la Diputació de Tarragona pel procediment de constrenyiment que s'havia iniciat contra el seu patrimoni per impagament de l'Impost de Béns Immobles (IBI) que gravava una parcel·la respecte a la qual no tenia cap títol jurídic que el constituís com a subjecte passiu de la dita parcel·la (exactament eren dos rebuts dels exercicis 1992 i 1993), i que, d'altra banda, el reclamant ja havia pagat tot i no se'n l'obligat tributari.

El senyor X. s'havia adreçat en primer lloc a l'Administració municipal l'any 1994 i aquesta, a primers de l'any 1995, li comunicà que havia presentat davant el Centre de Gestió Cadastral i Cooperació Tributària del Ministeri d'Economia i Finances la documentació corresponent als efectes que es donessin de baixa els rebuts que no li corresponien (en tant que administració competent per tramitar les altes i baixes en el padró de l'IBI).

Per altra banda, però, el mateix 1995, l'Organisme Autònom Local de Recaptació de la Diputació de Tarragona (que gestiona la recaptació en procediment executiu de l'Ajuntament de Roquetes) va iniciar un procediment executiu respecte als dos rebuts que el senyor X. demanava que es donessin de baixa, i que com hem indicat, ja havien estat satisfets en període voluntari pel reclamant.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Roquetes interessant-se per la devolució de la quantitat indegudament ingressada pel senyor X., i suggerí al municipi que un cop efectuades les pertinents comprovacions administratives, d'acord amb allò que preveu el Reial Decret 1163/1990, de 21 de setembre, de Devolució d'Ingressos Indeguts, retornés al reclamant l'import de l'IBI ingressat per una parcel·la de la qual no era titular.

L'Ajuntament de Roquetes, un cop regularitzada la situació administrativa de les finques, va adoptar els acords de devolució i retornà la quota de l'IBI satisfet sense estar obligat a pagar-la.

Queixa núm.563/97

Canvi de titularitat del bé immoble gravat no efectuat per l'Administració

La senyora X va formular davant el Síndic de Greuges un escrit de queixa per la manca de resposta a la seva sol·licitud de devolució d'ingressos indeguts, presentada

davant l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona (OAGLT), en data 17 de juliol de 1996, referida al rebut en concepte d'Impost de Béns Immobles (IBI), exercici 1996, d'una finca situada al municipi de Sant Feliu de Llobregat (Ajuntament que té delegada la gestió recaptadora en el citat Organisme).

La reclamant allegava el dret que li fos retornada la quantitat indegudament abonada, per haver venut la finca l'any 1995, entenent que, per tant, no li corresponia haver pagat l'IBI de l'exercici 1996.

Sol·licitat informe a l'OALGT, aquest organisme va comunicar al Síndic que de la documentació que constava a l'expedient, concretament de la inscripció registral de la finca, resultava que la senyora X havia venut als senyors x i y l'immoble objecte de l'impost el dia 22 de desembre de 1995.

El citat organisme, un cop constatat l'error de titularitat del rebut de l'IBI de l'exercici de 1996, mitjançant resolució de data 8 d'abril de 1997, resolgué estimatòriament la sol·licitud d'ingressos indeguts formulada per la senyora X. i acordà la baixa del rebut erroni, l'emissió d'una liquidació als titulars registrals actuals i la devolució de la quantitat pagada per aquest concepte a la senyora X..

La dita resolució estimatòria de la sol·licitud de devolució d'ingressos indeguts va ser notificada a la promotora de la queixa en data 23 d'abril de 1997, i el dia 30 d'abril li'n va ser abonat l'import.

Queixa núm.523/97

Dilació administrativa en la tramitació d'un expedient

El senyor X. presentà, a primers de 1997, un escrit de queixa al Síndic, en el qual manifestava el retard de l'Administració (Departament d'Economia i Finances - Delegació Territorial a Lleida) pel que feia referència a la devolució d'uns ingressos indeguts en compliment d'una resolució del Tribunal Econòmic Administratiu de Catalunya (TEARC), dictada el 30 d'abril de 1993 i on se li reconeixia el dret a percebre de l'Administració l'import de 121.751 pessetes, provinents d'una autoliquidació de l'Impost sobre Transmissions Patrimonials i Actes Jurídics Documentats.

Des de la data en què la resolució era definitiva i ferma (el mateix any 1993), l'afectat s'havia adreçat en diverses ocasions a la Delegació Territorial sol·licitant-li el compliment efectiu de la referida resolució administrativa, sense cap resultat positiu.

El Síndic inicià gestions davant la Delegació Territorial a Lleida, les quals es concretaren en el fet que el 26 de febrer de 1997 el cap del Servei de Gestió Tributària resolgués finalment retornar l'import abans transcrit més els interessos de demora generats sa favor del reclamant, en el decurs dels quasi quatre anys que l'Administració s'havia demorat a practicar la devolució acordada, de manera que finalment el senyor X. va percebre 167.613 ptes, 121.751 ptes de principal i 45.862 ptes en concepte d'interessos de demora.

2.2. ERRADES EN LES NOTIFICACIONS TRIBUTÀRIES

En els diferents procediments mitjançant els quals es duen a terme les previsions contingudes a les normes tributàries és habitual l'aprovació d'actes administratius generadors de drets i deures per als obligats tributaris.

Com a actes administratius que són, per tal de produir plens efectes jurídics han de complir els requisits de legalitat de l'acte, i d'eficàcia, mitjançant la notificació, per donar-ne coneixement a l'interessat. Un acte perfectament legal i vàlid manca d'efecte si no es notifica.

La notificació assolix la condició d'una garantia jurídica per als interessats, en relació amb els actes administratius que limiten la seva esfera jurídica, donat que aquests no els vinculen fins que els són notificats.

La notificació pot entendre's com un dret del ciutadà i, correlativament, com un deure de l'Administració, configurant una doble garantia, tant per l'administrat com per l'Administració, donada la inseguretat i la indefensió que s'origina si l'administrat desconeix l'acte administratiu que l'afecta.

Vistes les queixes que sobre aquesta matèria ha rebut el Síndic, es constata la importància d'una correcta notificació dels actes, atès que si no es produeix aquesta correcció se'n segueix fins i tot l'anul·lació d'un procediment, el contingut del qual seria en principi correcte (vegeu queixa núm. 546/97) o es provoca que la mateixa Administració, vistes les errades en la notificació d'algun o alguns actes del procediment tributari, doni de baixa o deixi sense efecte expedients en curs (vegeu queixa núm. 756/96).

En la tramitació d'aquestes queixes és força habitual que l'errada en la notificació resideixi en un coneixement incorrecte del domicili fiscal del subjecte passiu (vegeu queixes núm. 674/95 i 1194/97).

S'observa en aquestes errades una certa lleugeresa de l'Administració a l'hora de constatar l'exactitud del domicili del subjecte passiu, quan, per exemple, es notifiquen actes de liquidació d'un debit o de comunicació de l'inici de la via de constreyniment, i, en canvi, en el moment de notificar l'embargament de béns la mateixa Administració obté el domicili correcte i hi adreça la notificació.

En altres supòsits (queixa núm. 674/95 citada) s'arriben a notificar diferents actes d'un mateix procediment, que afecta el mateix ciutadà, fins i tot a tres domicilis diversos i en diferents poblacions. Totes aquestes errades porten en molts casos que l'Administració, un cop el Síndic li sol·licita l'informe oportú, i revisades les seves actuacions, deixi sense validesa tots els actes notificats erròniament o que ho faci quan el Síndic li ha formulat algun suggeriment.

En allò que afecta la forma de practicar les notificacions tributàries, cal significar que la Llei 230/1963, General Tributària, de 28 de desembre, no disposa cap regulació específica sobre la matèria, per la qual cosa la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú esdevé directament aplicable.

A més, les darreres modificacions experimentades en el Reglament General de Recaptació (RGR), de resultes de la redacció que va donar al seu article 103.3 el Reial Decret 448/1995, han significat un acostament de la normativa tributària, en especial de recaptació, a la regulació continguda en la Llei 30/1992, en disposar que les notificacions en matèria de recaptació es practican de conformitat amb allò establert en els articles 59 a 61 de la Llei 30/1992.

Certament, amb l'entrada en vigor de la referida Llei 30/1992, els mitjans per practicar les notificacions admesos per l'ordenament jurídic han anat augmentant en el decurs del temps com a resposta al creixement de l'activitat administrativa i amb l'aplicació de nous procediments i tècniques de comunicació entre Administració i administrats. Aquestes tècniques de comunicació, que gradualment han estat admeses en dret, han de garantir en tot cas les condicions d'autenticitat i recepció per part de l'interessat.

Voldríem fer referència, també, a un tipus de notificació col·lectiva edictal referida a tributs de cobrament periòdic per rebut però que ja ha estat abordada en altres informes.

En matèria tributària existeix una especialitat en les notificacions de les liquidacions: es tracta, com hem indicat, de la notificació col·lectiva edictal dels tributs de cobrament periòdic per rebut (que afecta majoritàriament les hisendes municipals), la regulació de les quals està continguda en l'article 124.3 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària.

En l'Informe corresponent a l'any 1992 ja van ser exposades les queixes que presentaven els contribuents per l'aplicació del dit precepte.

Volem destacar, però, dos aspectes relatius a aquestes notificacions, un d'ordre empíric, l'altre de caire jurisprudencial. Quant al primer, fem constar que en l'any 1997 s'han continuat presentant queixes de ciutadans que han considerat vulnerats els seus drets com a contribuents en haver fet ús l'Administració, d'una forma incorrecta, de la notificació edictal.

En segon lloc, recordarem que el Tribunal Constitucional en sentència de 30 d'abril de 1996 es va pronunciar sobre la constitucionalitat de l'article 124.3 de la Llei General Tributària i entengué que no és contrari a l'article 24.1 del text constitucional.

El Tribunal Constitucional, en primer lloc, justifica aquestes notificacions col·lectives per edictes, en la gestió tributària massiva, com a mitjà per evitar la paralització dels procediments tributaris. En segon lloc, defensa la constitucionalitat d'aquest tipus de notificació, sempre que no hi hagi variació ni modificació en els seus elements essencials respecte a la primera liquidació notificada personalment.

En definitiva, l'alt tribunal entén que la necessària protecció de l'eficàcia de l'actuació administrativa, amb vista a la gestió d'aquest tipus de tributs, fa compatible la previsió de l'article 124.3 de la Llei General Tributària, sempre que es respectin les exigències derivades de l'article 24.1 de la Constitució.

21586

Finalment efectuarem una referència a la previsió de modificacions legislatives pel que respecta al règim de les notificacions tributàries.

En l'article 22 de la Llei 66/1997, de 30 de desembre, de Mesures Fiscals Administratives i d'Ordre Social, llei d'acompanyament de la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1998, es modifica la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributaria, en matèria de notificacions –concretament als articles 105 i 124, apartat 5 i article 126. Els dits preceptes, en la redacció de la Llei 66/1997 disposen:

«Uno. Se introducen los apartados 3 a 7 en el artículo 105, que quedan redactados de la siguiente forma:

»3. En los procedimientos de gestión, liquidación, comprobación, investigación y recaudación de los diferentes tributos, las notificaciones se practicarán por cualquier medio que permita tener constancia de la recepción, así como de la fecha, la identidad de quien recibe la notificación y el contenido del acto notificado.

»La acreditación de la notificación efectuada se incorporará al expediente.

»4. La notificación se practicará en el domicilio o lugar señalado a tal efecto por el interesado o su representante. Cuando ello no fuere posible, en cualquier lugar adecuado a tal fin, y por cualquier medio conforme a lo dispuesto en el apartado anterior.

»Cuando la notificación se practique en el domicilio del interesado o su representante, de no hallarse presente éste en el momento de entregarse la notificación, podrá hacerse cargo de la misma cualquier persona que se encuentre en el domicilio y haga constar su identidad.

»5. Cuando el interesado o su representante rechacen la notificación se hará constar indicando las circunstancias del intento de notificación, y se tendrá la misma por efectuada a todos los efectos legales.

»6. Cuando no sea posible realizar la notificación al interesado o a su representante por causas no imputables a la Administración Tributaria, habiéndolo intentado por dos veces, se hará constar esta circunstancia en el expediente con expresión de las circunstancias de los intentos de notificación. En estos casos, se citará al interesado o a su representante para ser notificados por comparecencia, por medio de anuncios que se publicarán, por una sola vez para cada interesado, en el "Boletín Oficial del Estado", o en los Boletines de las Comunidades Autónomas o de las Provincias, según la Administración de la que proceda el acto a notificar y el ámbito territorial del órgano que lo dicte. Estas notificaciones se publicarán, asimismo, en los lugares destinados al efecto en las Delegaciones y Administraciones de la correspondiente al último domicilio conocido. En la publicación en los boletines oficiales aludidos constará la relación de notificaciones pendientes con indicación del sujeto pasivo, obligado tributario o representante, procedimiento que las motiva, órgano responsable de su tramitación, y el lugar y plazo en que el destinatario de las mismas deberá comparecer para ser notificado. En todo caso, la comparecencia se producirá en el plazo de diez días contados desde el siguiente al de la publicación del

anuncio en el correspondiente boletín oficial. Cuando, transcurrido dicho plazo, no se hubiese comparecido, la notificación se entenderá producida a todos los efectos legales desde el día siguiente al del vencimiento del plazo señalado para comparecer.

»7. El Gobierno, mediante Real Decreto aprobado a propuesta de los Ministros de Economía y Hacienda y de la Presidencia, determinará los casos en los que las notificaciones a que se refiere el párrafo anterior deban efectuarse exclusivamente a través del Boletín Oficial del Estado sin perjuicio de su publicación en los lugares destinados al efecto en las Delegaciones y Administraciones antes expresadas. En tales casos, la publicación en el Boletín Oficial del Estado se realizará los días 5 y 20 de cada mes, o, en su caso, en el día inmediato hábil posterior.»

«Tres. Se añade un nuevo apartado 5 en el artículo 124, que queda redactado como sigue:

»5. Cuando el sujeto pasivo, obligado tributario o su representante rehuse recibir la notificación o cuando no sea posible realizar dicha notificación por causas ajenas a la voluntad de la Administración tributaria, se estará respectivamente a lo dispuesto en el artículo 105 apartados 5 y 6 de esta Ley.»

«Cuatro. Se añade un nuevo apartado 4 en el artículo 126, que queda redactado como sigue:

»4. El régimen de las notificaciones en el procedimiento administrativo de recaudación será el establecido en el artículo 105 de esta Ley.»

Queixa núm. 546/97

S'insta a anular un procediment de constrenyiment per notificacions practicades erròniament en via voluntària

El senyor X. presentà un escrit de queixa davant aquesta Institució per raó del procediment de constrenyiment (fase d'embargament de béns) que l'Agència Estatal Tributària (Delegació de Lleida) seguia contra el seu patrimoni per impagament en període voluntari del concepte «Increment de Tarifa de Sanejament» corresponent a l'any 1990 (cal puntualitzar que l'Agència Estatal Tributària actua com un òrgan recaptador de la Generalitat de Catalunya en virtut del conveni oportunament subscrit entre ambdues administracions).

El senyor X. manifestava la seva disconformitat amb la liquidació de la citada Tarifa en procediment executiu, quan, segons les seves alegacions, no n'havia rebut la notificació en període voluntari, d'acord amb allò que determina la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària i el Reial Decret 1684/1990, de 20 de desembre, pel qual s'aprovà el Reglament General de Recaptació.

El Síndic sol·licità sengles informes al Departament d'Economia i Finances i a la Junta de Sanejament, en el primer cas, en tant que Administració que decreta l'obertura dels procediments executius relatius a dèbits contrets amb l'Administració de la Generalitat; en el segon, en tant que titular i gestor en període voluntari de la Tarifa en qüestió.

Rebut i examinats els informes sol·licitats, el Síndic s'adreçà a les administracions esmentades efectuant un seguit de consideracions, que bàsicament es concretaren en els següents extrems:

El procediment de constrenyiment seguit per l'Administració Tributària Estatal contra els béns del senyor X. no era sinó la fase final d'una liquidació practicada per la Junta de Sanejament –que va ser notificada el 7 d'octubre de 1994–. Revisant el document cobradori, se'n despenia que el servei de correus havia consignat l'observació de «desconegut»; posteriorment a aquest intent de notificació personal que resultà infructuós, es publicà la citada liquidació en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya l'any 1996 (núm. 2205) i, davant l'impagament en voluntària de la citada Tarifa, s'inicià el procediment de constrenyiment de referència i amb les actuacions administratives que havia comportat, és a dir l'embargament d'un compte corrent del senyor X.

El Síndic efectuà una reflexió que valorava com a fet primordial en la present queixa, el domicili al qual s'adreçà la liquidació de la ja citada Tarifa, en data 17 d'octubre de 1994. La notificació personal practicada en aquesta adreça resultà negativa perquè el destinatari va ser «desconegut» pel servei postal.

Revisant altres documents aportats per l'Administració, per exemple la relació de les quanties pendents de pagament elaborada per l'Ajuntament de Lleida, (Administració intervinent en aquest assumpte en el marc de les funcions que respecte a la citada tarifa li corresponen), el Síndic observà que en relació amb el senyor X. hi figuraven dos domicilis, aquell on s'havia intentat practicar la notificació de la liquidació, i un altre, en el mateix municipi. S'observà, doncs, que el domicili fiscal era el segon i no el primer, és a dir la residència habitual del senyor X., persona natural a efectes fiscals, i no el domicili que figurava en el document notificador de la Junta de Sanejament. Això portà a valorar que en la notificació practicada per la Junta de Sanejament s'havia produït un acte administratiu que ocasionava indefensió en la persona del reclamant.

Així mateix un cop iniciat el procediment de constrenyiment per l'Agència Estatal Tributària tots els actes de gestió recaptadora comunicats al deutor s'havien practicat sense cap incidència en el domicili fiscal del senyor X.

El Síndic, en relació amb el domicili a efectes de notificacions, va recordar a ambdues administracions que en l'àmbit tributari és prevista una regulació específica aplicable, atès que l'article 45.1 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària regula el domicili a efectes tributaris, és a dir, a tots els efectes, incloent-hi els de les notificacions.

Vinculant aquest precepte jurídic amb els antecedents de fet que s'havien examinat, el Síndic entengué que la notificació de la liquidació practicada l'any 1994 per la Junta de Sanejament s'efectuà en un domicili que d'acord amb la llei no era el correcte, atès que el domicili tributari o fiscal era un altre.

Finalment el Síndic va demanar que, efectuats els actes administratius procedents, l'òrgan competent decretés la nul·litat de la providència de constrenyiment i deixés sense efecte el procediment de constrenyiment iniciat per l'Agència Estatal Tributària a instàncies de la Generalitat de Catalunya (Departament d'Economia i Finances) per tal com hi concorria un supòsit dels previstos en la normativa tributària (Llei General Tributària i Reglament General de Recaptació abans citats) com era la manca de notificació correcta de la liquidació en període voluntari.

Les consideracions del Síndic no foren acceptades.

Queixa núm.756/96

L'Administració resol donar de baixa diversos expedients de constrenyiment per errades en el procediment notificador

El senyor X. presentà un escrit de queixa davant el Síndic manifestant el seu desacord amb un escrit de l'Ajuntament de Barcelona on se li indicava que, no havent-li pogut ser notificat personalment un acte de l'Administració, es passava a notificar-ho en el tauler d'anuncis de l'Ajuntament i en el Butlletí Oficial de la Província.

Desconeixent el contingut de l'acte administratiu en qüestió, l'afectat adreçà escrit a l'esmentada Corporació, el mes de desembre de 1995, sol·licitant tenir coneixement de la naturalesa del citat acte o actes administratius. La petició de l'interessat no va tenir cap resposta expressa.

El mes de març de 1996, va rebre notificació de l'antic Institut Municipal de Recaptació de l'Ajuntament de Barcelona, en el qual se li comunicava que s'havia iniciat procediment de constrenyiment per impagament de diverses sancions imposades per infraccions a la normativa reguladora de la circulació viària.

En aquest estat de coses fou quan presentà la queixa abans citada.

El Síndic sol·licità informe a l'Ajuntament de Barcelona. En la seva contesta, l'esmentada Corporació indicava que un cop revisats els diferents expedients sancionadors s'havia procedit a anul·lar les sancions imposades en dotze dels citats expedients per haver detectat errades en la pràctica de les notificacions adreçades al senyor X.

Vist el contingut d'aquest primer informe el Síndic, s'adreçà novament a l'Ajuntament sol·licitant unes dades concretes sobre quatre altres expedients que es continuaven gestionant en procediment executiu.

En resposta a aquesta segona petició d'informe, l'Ajuntament comunicà que dels quatre expedients revisats, s'havia procedit a anul·lar-ne un, atès que no constava cap notificació fefaent en període voluntari.

Examinades pel Síndic les dades corresponents als altres tres expedients, es valorà que no hi concorria cap de les circumstàncies que havien donat lloc a l'anul·lació de tretze expedients pel mateix Ajuntament, i calia entendre que les irregularitats administratives detecta-

21588

des s'havien esmenat d'acord amb la normativa aplicable.

Queixa núm.674/95

Suggeriment a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària en relació amb el procediment notificador

El senyor X presentà un escrit de queixa pel procediment de constrenyiment que seguia contra el seu patrimoni l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona (OALGT) per deutes a la hisenda municipal de Barcelona, pel concepte de multes per infracció a les normes de circulació viària.

El recurrent havia interposat recurs ordinari davant el citat Organisme, fonamentant-se en vicis del procediment per incorreccions administratives en la notificació de diferents actes del procediment executiu.

El citat recurs li va ser estimat parcialment i s'anullà un dels expedients sancionadors per haver prescrit l'acció cobratòria; els altres, en nombre de quatre, van ser desestimats, perquè no s'aprecià l'allegació d'incorrecta notificació efectuada pel reclamant.

Vist el contingut de la queixa, el Síndic s'adreçà a l'OALGT demanant un informe de les actuacions administratives practicades.

Atesa la informació rebuda el Síndic, es dirigí novament a la referida entitat local amb un seguit de consideracions, perquè entengué que en el decurs de la tramitació dels diferents expedients sancionadors i, posteriorment, en els corresponents expedients de constrenyiment s'havia ocasionat indefensió en la persona del reclamant, atès que nombroses notificacions (comunicant la imposició de sanció, l'inici de la via de constrenyiment, d'embargament de béns, entre d'altres) totes elles d'indubtable transcendència en procediments d'aquesta naturalesa, havien estat practicades indistintament a tres adreces de municipis diferents i no havia prosperat mai la notificació de forma personal i l'Administració havia calgut que acudís finalment a la notificació per edicte.

El Síndic va valorar que abans d'arribar a la notificació edicte, l'Administració, constatant l'existència de diferents domicilis i els resultats tan contradictoris que es produïen en intentar practicar la notificació personal, hagués hagut de revisar d'ofici les dades relatives al domicili del reclamant, atès que amb aquesta continuada pràctica notificadora podia estar perjudicant la pròpia validesa dels expedients en qüestió i difícilment podia emparar-se en allò que determina l'article 45 de la Llei 230/1963, de 20 de desembre, General Tributària.

Vist el conjunt de notificacions practicades de forma tan desigual i no havent revisat en cap moment l'Administració el contingut dels seus propis expedients ni les alegacions efectuades en aquest sentit pel reclamant en el seu recurs, el Síndic va suggerir que es revisés la totalitat dels expedients en curs, especialment dels actes notificadors practicats, retrotraient les actuacions als moments procedimentals on s'havia ocasionat indefen-

sió al reclamant, amb les conseqüències processals o substantives que en poguessin derivar.

L'Organisme donà resposta als suggeriments del Síndic i els acceptà tot reconeixent que efectivament s'havien cursat, en cadascun dels expedients sancionadors, notificacions a domicilis que no eren l'actual del reclamant, per la qual cosa es consideraven invàlides les notificacions; això feia que els expedients sancionadors així tramitats haguessin prescrit.

Ahora, l'OAGLT, per aplicació de l'article 105 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, procedí a revocar personalment la resolució de la Gerència de l'Organisme en la qual s'havien desestimat les alegacions formulades pel reclamant pel que feia a errades en el procediment notificador, i s'anullaren les sancions relatives a quatre expedients afectats per aquestes notificacions errònies.

Així mateix es procedí a retornar les quantitats cobrades, que comprenien l'import principal, recàrrec de constrenyiment, interessos i costes del procediment.

Queixa núm.1194/97

Errades en el procediment notificador d'una liquidació tributària corresponent a un increment de quota a resultes de la pràctica d'una revisió cadastral

La senyora X. presentà una queixa davant el Síndic en haver rebut notificació d'embargament d'un bé immoble del qual era copropietària, per impagament en període voluntari d'un augment corresponent a les diferències resultants d'una revisió cadastral, pel concepte tributari, Impost de Béns Immobles, de l'Ajuntament de Pallejà.

La reclamant alegava que la primera notificació de què havia tingut coneixement de manera feaent i personal era l'anteriorment citada, d'embargament de béns, sense tenir constància de les anteriors, corresponents, en primer lloc, a la notificació de la liquidació, i de les que iniciaven la via de constrenyiment.

El Síndic sollicità informe a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona (OALGT) en tant que Administració que té delegada la gestió i recaptació dels tributs locals de l'Ajuntament de Pallejà.

Rebut l'informe de referència, s'hi aclarien determinats aspectes relatius a la naturalesa de la liquidació practicada atès que en la que semblava única notificació rebuda no s'expressava amb prou claredat el motiu de l'acreditament de la quota per la qual era embargada.

Així, l'OAGLT aclaria que la liquidació en qüestió havia estat practicada per l'Organisme, com a conseqüència d'una resolució del Centre de Gestió Cadastral i Gestió Tributària, per variacions en el valor del bé immoble en qüestió (aplicació de l'article 75, apartat 3 de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, Reguladora de les Hisendes Locals).

Respecte al tema de fons que havia motivat la intervenció del Síndic en la present queixa, és a dir notificaci-

ons practicades i resultat que se'n seguien, l'Administració manifestà en el seu informe que, transcorregut el període de pagament del deute en voluntària sense que hagués estat satisfet, es va dictar la corresponent provisió de constrenyiment, que es va notificar al domicili de la senyora X. que constava a l'Administració, en data 8 de juliol de 1996, amb resultat negatiu per canvi de domicili. Tot seguit es va procedir a la publicació edictal al Butlletí Oficial de la Província.

Alhora, l'OALGT feia esment que, en tot cas, la reclamant no havia acomplert amb allò que disposa l'article 45.2 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària (LGT), pel que fa referència a l'obligació dels subjectes passius de comunicar a l'Administració tot canvi de domicili.

No constant que tal gestió hagués estat complerta per la reclamant, l'Administració tributària havia prosseguit el procediment; però la notificació d'embargament de la finca sí que finalment l'Administració recaptadora l'havia practicada a l'actual domicili de la senyora X.

El Síndic, vist el contingut de la informació rebuda i de la documentació que s'hi acompanyava (notificacions de la liquidació de la quota, de l'inici de la via de constrenyiment i d'embargament de béns) va efectuar el passat mes d'octubre de 1997 a l'OAGLT les següents consideracions:

– Respecte a la notificació de la liquidació de la quota, es manifestava en l'informe que s'intentà practicar de forma personal l'11 de març de 1996 i que va resultar negativa o infructuosa per canvi de domicili; ara bé, en aquest respecte calia tenir en compte que l'agent notificador feia constar en la casella «nou domicili: Pallejà des del 1994».

– Pel que feia a la notificació del títol executiu i de la providència de constrenyiment, de nou l'agent notificador indicava «nou domicili Pallejà».

Cal aclarir que en totes dues ocasions la notificació s'havia adreçat a un domicili del municipi d'Esplugues de Llobregat.

En el moment que el cap de la Unitat de Recaptació va notificar la diligència d'embargament de béns immobles (diligència de 18 de març de 1997) es practicà l'esmentada notificació en el que efectivament era i és el domicili de la senyora X., al municipi de Pallejà, tal com, si bé no de forma completa, ja havien assenyalat els agents notificadors en les notificacions anteriors.

D'altra banda, el Síndic assenyalava que en els documents expedits pel Centre de Gestió i Cooperació Tributària sempre havien estat notificats al domicili de la senyora X. en el municipi de Pallejà i no en cap altre.

En definitiva, des d'un punt de vista legal, de la mateixa manera que l'Administració allegava l'incompliment del ciutadà en referència a l'article 45 de la LGT, el Síndic entenia que l'Administració recaptadora tampoc no havia complert allò que determina el mateix article a l'apartat 2 «in fine»: «L'Administració podrà rectificar el domicili tributari als subjectes passius mitjançant la comprovació pertinent».

Aquesta Institució entengué, doncs, que en el decurs de la pràctica de notificació de la liquidació en període voluntari i en el procediment executiu de referència podia haver-se dut a terme aquesta modificació en el domicili, per tal com hi havia prou dades (domicili facilitat pel Centre de Gestió i Cooperació Tributària, indicacions dels agents notificadors) i, a més a més, ja com a element irrefutable que l'Administració de referència (OALGT) de fet havia accedit al correcte domicili de la senyora X. en el moment de notificar-li l'embargament d'un bé immoble del qual era copropietària.

Per tot això, el Síndic va suggerir a l'OAGLT que es retrotraguessin les actuacions fins al moment en què es detectés que les notificacions s'havien practicat en forma anòmala, donant nou termini de pagament en voluntària de les citades diferències d'IBI als titulars del bé immoble i deixant en conseqüència sense efecte la via de constrenyiment iniciada.

En el moment de redactar el present suggeriment, no s'ha rebut resposta de l'Administració.

2.3. IMPROCEDÈNCIA D'INICIAR PER PART DE L'ADMINISTRACIÓ LA VIA DE CONSTRENYIMENT

En les queixes que s'han relatat per il·lustrar el present apartat (queixes núm. 1471/97 i 1632/96) s'han reflectit diversos supòsits en què l'Administració ha iniciat procediment de constrenyiment contra els béns d'un ciutadà, per bé que no corresponia fer ús d'aquest mecanisme legal.

Un cop més, el Síndic es permet recordar que les administracions han d'actuar amb la màxima cura i cautela a l'hora de fer ús del procediment de constrenyiment. El caràcter compellitiu i coercitiu que porta implícita la gestió recaptadora sobre els béns dels ciutadans obliga l'Administració a tenir la certesa que el deute és correcte, que ha estat efectivament notificat d'acord amb el procediment aplicable, que el subjecte passiu té aquesta condició, a part d'altres consideracions.

Diguem, finalment, que la Llei 66/1997, de 30 de desembre, de Mesures Fiscals ha modificat l'article 128 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària, modificació que, a trets generals, implica que per assegurar el cobrament del deute tributari l'Administració pugui adoptar mesures cautelars de caràcter provisional quan hi hagi indicis racionals que el cobrament es podria veure frustrat o greument dificultat.

Les mesures cautelars previstes són:

a) Retenció del pagament de devolucions tributàries o d'altres pagaments que hagi de realitzar la Hisenda Pública, en la quantia estrictament necessària per assegurar el cobrament del deute.

La retenció cautelar total o parcial d'una devolució tributària ha de ser notificada a l'interessat juntament amb l'acord de devolució.

b) Embargament preventiu de béns o drets.

c) Tota altra de legalment prevista.

21590

L'embargament preventiu s'assegurà mitjançant l'anotació en els registres públics corresponents o mitjançant el dipòsit dels béns mobles embargats.

Queixa núm.1471/97

L'Administració regularitza uns procediments de constrenyiment

La senyora X. presentà un escrit de queixa pel procediment de constrenyiment que el servei de recaptació de l'Ajuntament de Manresa seguia contra els seus béns per impagament en període voluntari de diversos exercicis corresponents a l'Impost de Béns Immobles (IBI) que gravaven la finca on resideix (en tant que n'és usufructuària, en virtut de sentència judicial per divorci, de l'any 1986). Junt amb aquests debits li eren exigits –també en procediment de constrenyiment– uns rebuts corresponents a l'antic Impost de Circulació i a l'actual Impost sobre Vehicles de Tracció Mecànica (des de l'any 1987) el subjecte passiu dels quals no era l'afectada, sinó el seu exmarit en tant que propietari d'una moto.

La promotora de la queixa manifestava que l'habitatge on residia era de protecció oficial (ADIGSA) i que n'era propietari el exmarit (ella, com hem indicat anteriorment n'era usufructuària).

Així mateix posava en coneixement d'aquesta Institució que els ingressos que percebia provenien únicament d'una Renda Mínima d'Inserció, per import d'unes 50.000 ptes. mensuals, mentre que els debits tributaris ascendien a 216.000 ptes.

La senyora X. expressava també la seva disconformitat amb el fet que s'hagués intentat entrar en el seu domicili per procedir a l'embargament de béns, si bé ella no hi va permetre l'entrada als oficials de recaptació.

La reclamant havia comparegut en diverses ocasions a l'Ajuntament per clarificar la seva situació en relació amb el referit expedient.

També cal significar que la senyora X. no figurava com a subjecte passiu en el procediment de constrenyiment que de fet se seguia, atès que per una banda, com que no tenia regularitzada la seva condició a efectes fiscals de l'IBI, ja que el titular del bé immoble era el seu marit, formalment en els documents cobratoris figurava com obligat al pagament ell i, per descomptat, respecte als rebuts corresponents a l'Impost de Vehicles de Tracció Mecànica també hi figurava com a subjecte passiu l'exmarit de la reclamant.

En aquesta mateixa línia de manca de coordinació en l'expedient administratiu, les notificacions tributàries que s'adreçaren al domicili on residia la senyora X. no li podien ser formalment lliurades, atès que figuraven a nom del seu exmarit.

Efectuada una primera revisió de la queixa, aquesta Institució va tenir una primera conversa amb la reclamant, que va ser informada que, en cas de confirmar-se la seva condició d'usufructuària de l'habitatge, seria efectivament subjecte passiu de l'IBI en virtut d'allò que disposa la Llei 39/1988, de 28 de desembre, Reguladora de les Hisendes Locals (LRHL). Si bé l'afecta-

da ho acceptà, manifestà també la seva disconformitat a haver de pagar els imports corresponents a l'antic Impost de Circulació (actual Impost de Vehicles de Tracció Mecànica), acreditats pel seu exmarit en tant que propietari d'una moto.

Amb el conjunt de dades que constaven a l'expedient, s'efectuaren diverses gestions davant la Tresoreria de l'Ajuntament de Manresa el mes de juliol de 1997.

A primers de setembre de 1997 la Tresoreria General de l'Ajuntament, tot confirmant la disposició a solucionar el cas exposat què, des del primer moment ens havia palesat, donà resposta en el sentit que, després del que va valorar el mateix Ajuntament com una aclaridora conversa tinguda amb la interessada i d'ajudar-la a preparar els escrits adients, s'havia procedit a:

1. Donar de baixa tots els rebuts d'Impost sobre Béns Immobles i de Taxa per recollida domiciliària d'escombraries expedits a nom de l'exmarit de la interessada (anys 1987 a 1997).
2. S'havien donat d'alta en voluntària, a nom de la interessada, els rebuts d'Impost sobre Béns Immobles pels exercicis no prescrits i no pagats (anys 1993 a 1997).
3. Es donaren d'alta en voluntària, així mateix, a nom de la interessada, els rebuts per recollida domiciliària d'escombraries no prescrits i no pagats (1993-1995).
4. S'havia concedit un fraccionament a la interessada per al pagament del deute, que resultava pendent (60.297 pessetes) a raó de 6.000 pessetes mensuals.
5. Es va aplicar la quantitat de 8.000 pessetes, lliurades a compte per la interessada en l'execució de l'anterior expedient, al pagament fraccionat.

El Síndic adreçà una darrera carta a la interessada i a l'Ajuntament de Manresa i donà per finalitzada la seva intervenció.

Queixa núm.1632/96

Procediment de constrenyiment que pot esdevenir baixa per insolvència del subjecte passiu

El senyor X. presentà un escrit de queixa davant del Síndic per l'embargament de compte corrent de la seva titularitat, del qual havia estat subjecte per raó del procediment de constrenyiment que l'Ajuntament de Barcelona havia iniciat contra els seus béns per impagament de diversos conceptes tributaris a la citada entitat municipal.

El reclamant no negava que la quantitat que els serveis municipals d'Hisenda li reclamaven –per un import aproximat de 869.000 pessetes– fos correcta, però sí que manifestava la seva queixa pel fet, que havent presentat recurs davant l'esmentada Administració en data 28 de març de 1996, el 20 de juny del mateix any, els òrgans recaptadors municipals havien procedit a l'embargament de béns abans citat sense haver obtingut resposta al recurs en qüestió.

El Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Barcelona sol·licitant un informe sobre les actuacions practicades, fent

ja en aquell moment esment especial d'una circumstància que el reclamant ens exposava, la qual era que l'embargament s'havia fet en un compte corrent on li era ingressat al senyor X. únicament l'import de la pensió de jubilació (sembla que l'única font d'ingressos del reclamant) la qual ascendia a 53.000 pessetes (és a dir, inferior al salari mínim interprofessional i, per tant, inembargable).

Ja en el decurs de l'any 1997 es va rebre l'informe sol·licitat de l'Ajuntament de Barcelona, que informava en síntesi del següent:

– Que l'import del deute acumulat corresponia als exercicis compresos entre 1989 i 1995.

– Que de la documentació aportada pel senyor X. no quedava acreditada amb suficiència la seva insolvència, ja que únicament hi constaven les actes d'inspecció liquidades per la Hisenda de l'Estat, per manca de declaració d'ingressos. I prosseguia l'informe assabentant el Síndic que el contribuïent havia estat requerit al seu domicili fiscal per tal que aportés informe de l'assistent social del seu districte respecte a la situació real de la família i la manca de recursos econòmics (escrit de l'Administració de 14 d'octubre de 1996).

El Síndic un cop analitzades les dades i altra informació facilitada per l'Administració, es posà en contacte amb el reclamant per tal d'actualitzar l'estat de la qüestió.

Efectuada aquesta darrera gestió, el Síndic s'adreçà a l'Ajuntament de Barcelona efectuant-li un seguit de consideracions sobre la viabilitat de fer efectiu aquest deute.

Quan el Síndic es referia a la viabilitat de fer-lo efectiu ho feia en un doble sentit: primer, que es constata l'existència de béns embargables que fessin possible realitzar el crèdit municipal (cal tenir en compte que el reclamant rep una pensió i que en l'embargament de compte corrent practicat se li havien pogut retenir 80 pessetes), a banda, que si es confirma la inexistència d'altres béns o fonts d'ingressos, la quantitat que percebia com a pensió resultava inembargable com ja s'ha indicat anteriorment.

Però també el Síndic, quan utilitzava l'expressió de viabilitat volia reflectir la conveniència d'intentar fer efectiu aquest crèdit, vistes les circumstàncies econòmiques del senyor X., o si més no, les que ens havia expressat en el seu escrit.

En aquest respecte cal esmentar que aquesta Institució havia suggerit al reclamant que formalitzés tots aquells extrems i dades que l'Administració li havia sol·licitat per tal que els serveis recaptadors municipals poguessin tancar l'expedient en el sentit de declarar el crèdit incobrable per insolvència, prosseguir actuacions executives o, si s'esqueia, atorgar un ajornament o fraccionament de pagament.

En aquesta línia de coses es va recordar a l'Administració municipal que l'informe sol·licitat pels serveis d'Hisenda (informe de l'assistent social del Districte, quant a la situació econòmica del reclamant) havia estat emès el 20 de desembre de 1996 i figurava entrat en l'Insti-

tut Municipal d'Hisenda en data 30 del mateix mes i any.

Atès el temps transcorregut i la precarietat econòmica, que semblava més que provada, del senyor X., el Síndic va recordar a l'Administració l'obligació legal de donar resposta expressa, motivada i dins de termini als escrits, peticions o reclamacions que l'administrat presenti.

I com sigui que l'Ajuntament ja li havia sol·licitat que aportés la documentació referida, el Síndic valorava que el mes de maig de 1997 l'Administració ja hauria pogut valorar si tenia dades suficients per resoldre el cas del senyor X. o si li calien d'altres elements per fer-ho, cas de no obrir altres actuacions respecte a la situació del reclamant, entendria que sí es generava un estat d'indefensió al reclamant.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe s'està pendent de rebre resposta a les consideracions anteriors.

2.4. PRESCRIPCIÓ DEL DRET DE L'ADMINISTRACIÓ A EXIGIR EL PAGAMENT DE DEUTES TRIBUTARIS

En el present apartat efectuarem una breu referència a les queixes que contenen reclamacions dels ciutadans requerits per l'Administració a fer efectius uns deutes que ja havien prescrit.

La prescripció, en tant que modalitat extintiva de les obligacions, és regulada per la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària, des d'una doble vessant: la que té per objecte el dret de l'Administració a determinar el deute tributari mitjançant la corresponent liquidació i la que es refereix a l'acció per exigir el pagament dels deutes tributaris ja liquidats.

En les queixes núm. 1081/95 i 3060/96 el supòsit que es planteja és el segon. És a dir, si l'Administració podia exigir, en el moment que ho feia, als contribuents als quals s'adreçava, el pagament de la quota corresponent a uns deutes liquidats per la mateixa Administració en el seu dia i respecte als quals podia haver operat l'institut de la prescripció. En els casos analitzats es constata, i l'Administració així ho reconegué, que efectivament l'acció cobratòria havia prescrit.

En aquest punt, i en relació amb l'observança de la prescripció, el Síndic es permet efectuar una reflexió en un doble sentit: la necessitat que l'Administració tributària vetlli pel compliment dels deures legals de pagament dels contribuents, i l'obligació, també, quan per inactivitat de l'Administració i en compliment de la pròpia normativa tributària, de declarar d'ofici la prescripció d'aquelles liquidacions tributàries que ja no són exigibles.

Farem esment, finalment, que el ja citat projecte de Llei de l'Estatut del Contribuïent introdueix modificacions respecte a la regulació actual d'aquesta figura jurídica. Concretament, la redacció actual de l'article 24 indica que «prescriuran al cap de quatre anys els següents drets i accions:

21592

«1. El derecho de la Administración para determinar la deuda tributaria mediante la oportuna liquidación, salvo cuando el contribuyente no hubiera presentado la declaración correspondiente por el impuesto y período impositivo de que se trate o haya ocultado a la Administración Tributaria el ejercicio de alguna de las actividades empresariales o profesionales que realice, en cuyo caso el plazo de prescripción será de seis años.

»2. La acción para imponer el pago de las deudas tributarias liquidadas.

»3. La acción para imponer sanciones tributarias, con la salvedad establecida en el punto 1.

»4. El derecho a la devolución de ingresos indebidos.»

El precepte esmentat ha estat ja criticat, no ja pel seu contingut, sinó pel lloc on ha estat situat, ja que es considera que manca de tècnica jurídica incloure el precepte dedicat a la institució de la prescripció dins el capítol dedicat als «Drets Generals del contribuent». Dit això, cal comentar la reducció del termini de prescripció general, que passa de cinc anys a quatre; sembla que amb aquesta reducció es vol estimular la diligència administrativa en el desenvolupament de la seva funció tributària. Alhora que es produeix la citada reducció, s'amplia a sis anys la prescripció –a determinats supòsits que després es citaran–, ampliació que estarà en relació amb la conducta de l'obligat tributari, que serà valorat per l'Administració.

Si definitivament es manté aquest doble termini de quatre i sis anys, ja s'hi han pronunciat també sectors doctrinals que consideren la possibilitat que aquest precepte tingui un component d'inconstitucionalitat en estendre el termini de sis anys (contra el principi d'igualtat, article 14 de la Constitució Espanyola) a empresaris i professionals, deixant en canvi d'incloure en el dit termini ampliat certs aspectes com l'anul·lació d'incrementos de patrimoni de retribucions del capital o del treball en què no s'hagi practicat retenció.

Queixa núm.1081/95

L'obligació legal d'apreciar d'ofici la prescripció del dret a exigir el pagament d'un deute tributari

Un ciutadà presentà queixa davant el Síndic manifestant la seva disconformitat amb la liquidació que li va efectuar l'Ajuntament del Vendrell l'any 1995 per la quota de l'Impost sobre Béns Immobles (IBI) corresponent a l'exercici 1989, respecte a un immoble adquirit pel reclamant l'any 1990.

Un cop rebut i valorat l'informe sol·licitat a l'Ajuntament del Vendrell, el Síndic s'hi adreçà per formular un seguit de consideracions que en síntesi foren les següents:

Si bé el promotor de la queixa havia adquirit l'immoble en qüestió l'any 1990, no havia comunicat aquest canvi de titularitat d'acord amb allò que determina la normativa tributària aplicable al cas.

Tanmateix, l'any 1992 l'Ajuntament del Vendrell va trametre al reclamant una carta de pagament, que tenia per objecte la notificació de la liquidació de les quotes

del mateix tribut, corresponents als exercicis 1990, 1991 i 1992. Al peu de la carta, s'indicava expressament que «per tractar-se d'una liquidació de cobrament periòdic, se li fa saber que una vegada notificada causarà alta en el padró o matrícula de contribuents.»

Atès això, el Síndic considerà que, si bé el titular del bé immoble no havia complert el deure de notificar l'alteració jurídica de la titularitat de l'immoble, l'Ajuntament tenia constància del domicili fiscal del reclamant, segons es desprenia de les actuacions tributàries fetes en relació amb les notificacions practicades l'any 1992, i, en canvi, fins l'any 1995, l'Ajuntament no havia practicat cap tipus de notificació de la quota de l'Impost sobre Béns Immobles (IBI) corresponent a l'exercici 1989.

Totes aquestes circumstàncies van portar a valorar que, tot i que l'Ajuntament del Vendrell era coneixedor de l'existència del deute tributari objecte de la queixa, és a dir, la quota de l'IBI corresponent a l'exercici 1989, així com també del domicili fiscal del subjecte passiu del tribut, el municipi no va requerir el pagament del deute fins l'any 1995, per la qual cosa el Síndic valorà, llevat que se li aportés prova en contra, que havia operat la prescripció.

En aquest sentit, aquesta Institució va recordar a la Corporació, de conformitat amb l'article 64 i següents de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, General Tributària, que prescriu al cap de cinc anys el dret de l'Administració per determinar el deute tributari i les accions per exigir el pagament dels deutes tributaris liquidats. Així mateix, entre d'altres causes, el termini de prescripció només s'interromp per qualsevol acte de l'Administració en què se'n reconegui l'existència.

Finalment, es va fer avinent a l'Administració afectada que l'article 67 de la citada norma estableix que la prescripció s'aplicarà d'ofici, sense necessitat de ser invocada o excepció per la subjecte passiu.

Per tot el que s'ha exposat, el Síndic va suggerir a l'Ajuntament del Vendrell de donar de baixa el rebut corresponent al deute tributari objecte de la queixa, i així mateix, deixar sense efecte el procediment de constreyniment iniciat per raó de l'impagament de la citada quota tributària, ja que s'havia produït la prescripció del dret a exigir-la.

El març de 1997, l'Ajuntament comunicà que havia donat de baixa la quota de l'IBI corresponent a l'any 1989 i deixava sense efecte el procediment de constreyniment iniciat.

Queixa núm.3060/96

L'Administració reconeix la prescripció de l'acció per sol·licitar l'ingrés d'uns debuts tributaris

Uns ciutadans presentaren escrit de queixa al Síndic manifestant que el mes de juliol de 1996 l'Ajuntament del Masnou els havia notificat unes liquidacions corresponents a l'Impost d'Increment de Valor de Terrenys de Naturalesa Urbana (en el moment del seu meritament plusvàlua), liquidacions que no presentaven cap mena de signatura ni segell oficial.

El mateix juliol havien presentat recurs de reposició contra totes i cadascuna de les liquidacions esmentades, fonamentant aquests recursos en el fet que els debèts tributaris que els reclamava l'Administració local havien prescrit, donat que havien transcorregut més de cinc anys des de la mort del transmissor, ocorreguda el 1986.

El mes de novembre de 1996, els afectats encara no havien rebut cap mena de contesta al recurs presentat, però sí se'ls havia comunicat per escrit (també sense data ni signatura) que fins al 15 de novembre de 1996 podien pagar les liquidacions en qüestió.

El Síndic es dirigí a l'Ajuntament del Masnou formulant una petició d'informe, a la qual es donà resposta a finals de març de 1997, comunicant que en data 18 de març de 1997 s'havien donat de baixa totes les liquidacions emeses en relació amb l'Impost sobre l'Increment de Valor dels Terrenys que s'exigien als promotors de la queixa, per haver apreciat l'Administració la prescripció allegada pels reclamants.

2.5. ERRADES MATERIALS I CONSEQÜÈNCIES JURÍDIQUES QUE COMPORTEEN

Comentem també unes queixes amb les que hem volgut deixar constància de la tramitació de reclamacions de contribuents que han considerat que, per errades materials imputables a una actuació no prou diligent de l'Administració tributària, se'ls han ocasionat ulteriors perjudicis que amb una comprovació prèvia o amb l'estimació de les alegacions o recursos que havien presentat, s'haurien evitat.

Cal significar que, en general, quan s'ha tractat de queixes que s'havien generat per les citades errades materials, en sol·licitar el Síndic l'informe oportú, l'Administració ha esmenat les errades que generaven un greuge evident a l'administrat (vegeu queixes núm. 948/96 i 3308/96) o bé quan aquesta Institució li ha recomanat d'adoptar un termini, l'Administració l'ha acceptat (queixa 190/96).

Queixa núm. 948/96

L'Administració esmena els errors que motivaren l'inici d'un procediment de constrenyiment per debèts ja satisfets en període voluntari

El senyor X. adreçà un escrit de queixa al Síndic de Greuges manifestant la seva disconformitat amb determinades actuacions tributàries de l'Organisme Autònom de Recaptació de Tributs de la Diputació de Tarragona, entitat que gestionava la recaptació dels tributs de l'Ajuntament de Roda de Barà.

El reclamant manifestava que el mes de març de l'any 1995 havia rebut notificació del citat Organisme en la qual li comunicava que era deutor a la hisenda municipal de Roda de Barà pel concepte tributari Impost de Béns Immobles (IBI) dels exercicis 1990 a 1994, tots dos inclusivament, per un immoble de la seva propietat situat en aquell municipi.

El senyor X. va interposar recurs davant l'Administració en temps i forma on aportava proves documentals que acreditaven que els impostos esmentats ja havien estat pagats en el seu moment.

El dia 30 de març el reclamant va rebre una carta certificada del Servei Base-Gestió d'Ingressos Locals de la Diputació de Tarragona, en el qual se li comunicava que s'havia iniciat el procediment de constrenyiment per no haver pagat l'IBI esmentat en període voluntari.

El dia 3 d'abril de 1996, el senyor X. va comparèixer a l'Oficina de l'Organisme Autònom de Recaptació de Tributs de la Diputació de Tarragona a Roda de Barà, on li van comunicar que, segons el seu ordinador, estava al corrent dels pagaments i que en tot cas hi havia hagut una errada de l'Ajuntament.

Aquell mateix dia va presentar una instància al registre de l'Ajuntament de Roda de Barà on demanava un certificat d'actes presumptes per raó de la instància que havia presentat el dia 12 d'abril de 1995 i de la qual no havia rebut resposta.

En aquest estat de coses, el Síndic sol·licità a l'Organisme Autònom Local de Recaptació de Tributs de la Diputació de Tarragona un informe sobre la qüestió objecte de queixa, la qual cosa donà lloc que, rebuda aquesta informació, se sol·licités ampliació de dades, atès que, essent diverses les administracions intervinents (l'Ajuntament de Roda de Barà en tant que titular del tribut, el Servei Base-Gestió d'Ingressos Locals i l'Organisme Autònom de Recaptació, tots dos de la Diputació de Tarragona), algunes dades facilitades no eren concordants.

Finalment l'Ajuntament de Roda de Barà, en sessió de la Comissió Municipal de Govern, va acordar estimar la reclamació presentada pel senyor X. reconeixent que s'havia produït una errada material que motivà l'inici d'un procediment de constrenyiment que es va deixar sense efecte.

Queixa núm.3308/96

L'Administració rectifica unes errades aritmètiques que repercutien en les quotes d'uniques contribucions especials

El senyor X. presentà un escrit de queixa davant el Síndic manifestant la seva disconformitat amb determinats aspectes del procediment d'imposició d'uniques contribucions especials per part de l'Ajuntament de Terrassa, en particular per al projecte d'urbanització dels carrers de la Font Vella i de la Palla. També es queixava de la manca de resposta al recurs que ja havia presentat, en el qual posava de manifest a l'Ajuntament els possibles errors de càlcul que repercutien de forma negativa en la quota a satisfer, en tant que obligat al pagament de les citades contribucions especials.

El Síndic sol·licità informe a l'Ajuntament de Terrassa, el qual, un cop revisat la totalitat de l'expedient que contenia els acords d'imposició de les citades contribucions, manifestà a aquesta Institució que un cop examinat el full de càlcul, s'hi havia detectat un error infor-

21594

màtic, ja que s'imputava a particulars el cost de les bonificacions corresponents a finques de propietat municipal, que en realitat havien de ser assumides per l'Ajuntament.

Així mateix, s'indicava que aquest error ja havia estat esmenat a efectes de cobrament i que es corregiria en les liquidacions pendents d'emissió.

Finalment es feia esment que el recurs presentat pel senyor X. en data 18 de novembre de 1996 havia estat contestat de forma expressa dins de termini, en data 24 de febrer de 1997.

Queixa núm.190/96

Errada material que provocà l'inici d'un expedient de constrenyiment contra els béns d'un contribuent

El senyor X. presentà un escrit de queixa al Síndic per raó d'una errada material consistent en una incorrecta identificació cadastral d'un bé immoble de propietat seva, situat dins el municipi de Barcelona. Malgrat que el reclamant havia posat de manifest, davant l'Ajuntament, l'existència de la citada errada, i havia abonat tant els tributs que no li corresponien de l'Impost sobre Béns Immobles (IBI), com aquells que estava obligat a satisfer dels exercicis 1990 a 1993, tots dos inclosos, fins al moment de presentar queixa no havia obtingut cap resposta de l'Ajuntament.

L'Administració, com després va confirmar, en no haver revisat el corresponent padró, no va detectar l'errada denunciada, i com sigui que figuraven com a pendents de pagament aquells rebuts que realment sí que li corresponia haver satisfet, va iniciar-se procediment de constrenyiment contra els béns del senyor X.

El reclamant s'adreçà en diverses ocasions a l'Ajuntament de Barcelona, sollicitant d'una banda devolució de les quantitats indegudament pagades i, de l'altra, que es deixés sense efecte l'expedient de constrenyiment abans indicat; davant la manca de resposta de l'Administració, s'adreçà a aquesta Institució.

El Síndic instà a efectuar la devolució d'ingressos indeguts a l'Ajuntament de Barcelona, el qual manifestà que després d'haver comprovat l'error en titularitat, en la finca amb referència núm. x, es va procedir a tramitar la devolució d'ingressos indeguts corresponents als rebuts d'IBI dels exercicis 1990 a 1993 i es deixà sense efecte el procediment de constrenyiment tramitat erròniament.

2.6. DISFUNCIONS ADMINISTRATIVES

Un cop més, en el decurs de l'exercici de 1997 s'han presentat queixes de ciutadans que consideraven vulnerats els seus drets com a contribuents per un mal funcionament de l'Administració tributària i, de manera més específica, quan en la resolució dels seus expedients intervenien, per raó de les competències que cadascuna d'elles tenia conferides, més d'una Administració.

Aquests supòsits s'han plasmat en queixes com les núm. 902/95 i 618/97; especialment representativa és la

núm. 902/95, atès que, per les característiques de l'impost —un impost local, l'Impost d'Activitats Econòmiques, l'antiga Llicència Fiscal—, hi intervenen en diverses fases de la gestió tres administracions, l'estatal, competent per efectuar les altes i baixes censals, la municipal, en tant que titular del tribut, i una tercera administració també local, de caràcter supramunicipal, en tant que gestora de la funció recaptadora.

La problemàtica que presenten, amb caràcter molt específic, aquest ventall de tributs, els anomenats amb anterioritat a la Llei 39/1988, de 28 de desembre, Reguladora de les Hisendes Locals, tributs locals de caràcter real, és a dir, l'actual Impost sobre Béns Immobles i l'Impost d'Activitats Econòmiques, és la referida a la manca de coordinació desitjable entre les diferents administracions intervinents, que provoca situacions com les descrites en la queixa núm. 902/95 i ocasiona als contribuents una situació, com a poc, de desconcert, perquè la mateixa Administració oblidada amb massa facilitat que l'administrat no és ni té per que ser un profund coneixedor de tot el procediment de gestió d'un tribut, respecte al qual sap que hi és obligat com a subjecte passiu, però poc més, i es veu, doncs, en la necessitat d'atendre tot un seguit d'obligacions i formalitats legals en relació amb les quals, en ocasions, no se li facilita la necessària informació i acaba subjecte a un procediment en via de constrenyiment, quan no ha estat en el seu ànim defugir aquella càrrega tributària, i encara més quan queda provat que l'ha satisfeta a l'Administració.

Una vegada més, el Síndic es permet sollicitar de les administracions competents una reflexió entorn de la necessitat d'extremar al màxim tots els aspectes que comporta una gestió tributària compartida, situació legal que en l'actualitat queda perfectament consolidada en la Llei 39/1988 i que, en tant no es modifiqui, entenem que exigeix la màxima cura per evitar situacions d'indefensió que moltes vegades no es produïrien amb una més detallada informació al contribuent.

Queixa núm.902/95

Suggeriment a l'Administració tributària per manca de coordinació entre les diferents administracions intervinents per raó de la competència de cadascuna d'elles en relació amb el tribut liquidat

Un ciutadà presentà queixa davant el Síndic de Greuges manifestant que l'Administració li estava ocasionant uns perjudicis econòmics en haver iniciat l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària (OALGT), de la Diputació de Barcelona, un procediment de constrenyiment per presumpte impagament en període voluntari de l'antic concepte tributari «Llicència Fiscal Professionals», actual Impost sobre Activitats Econòmiques (IAE) (exercicis 1984 a 1990, ambdós inclusivament), de l'Ajuntament de Begues, municipi en el qual l'Organisme efectua la recaptació en procediment executiu. El reclamant fonamentava el seu estat d'indefensió en el fet que, malgrat els escrits adreçats a les diferents administracions intervinents (Delegació d'Hisenda, OALGT i Ajuntament de Begues) comunicant i acreditant l'exercici de la seva activitat professional en

el municipi de Bigues i Riells, on estava donat d'alta i al corrent de pagament de tots els exercicis tributaris, tant de l'antiga Llicència Fiscal com de l'actual Impost d'Activitats Econòmiques, no havia rebut cap resposta de la qual es derivés que s'havia entrat en el fons de les seves alegacions.

El Síndic sol·licità inicialment informe a l'Ajuntament de Begues –en tant que suposat titular dels tributs impagats– i a l'OALGT, com a entitat recaptadora.

L'Ajuntament comunicà a aquesta Institució que atès que tenia la gestió recaptatòria delegada en l'Organisme Autònom, hi traslladava la sol·licitud d'informe formulada per aquesta Institució.

Posteriorment es va rebre l'informe de l'OALGT, que confirmava que el senyor X. era deutor del concepte tributari indicat, es detallaven els tràmits del procediment de constrenyiment seguits contra els béns del reclamant (que havien arribat a l'embargament de compte corrent) i s'aportava com a document a destacar la resolució desestimatòria de l'Agència Estatal Tributària –Delegació de Barcelona–, que confirmava que l'interessat s'havia donat d'alta l'any 1984 de l'antic Impost «Llicència Fiscal Professionals» en el municipi de Begues.

Vistes les dades aportades fins aquell moment pel reclamant i vist el contingut de l'informe de l'OALGT, aquesta Institució va considerar que hi havia contradiccions prou evidents per intentar aprofundir en l'objecte de la queixa. No tan sols per una qüestió de caire jurídic, sinó perquè el Síndic entenia que si bé d'una banda potser el reclamant no havia estat prou explícit a l'hora de presentar proves indubtables que servissin de suport a les seves alegacions, de l'altra es podia suposar que les administracions intervinents fins aquella data potser tampoc no havien realitzat tots els tràmits que podien aclarir la qüestió reiteradament exposada pel reclamant en els seus escrits: que ell no era contribuent de l'Ajuntament de Begues, sinó del de Bigues i Riells, on exercia l'activitat per la qual satisfia el tribut esmentat, i que no havia estat mai donat d'alta, si més no per voluntat pròpia, en el municipi de Begues.

Això motivà que el Síndic s'adreçés a l'interessat i a l'Ajuntament de Bigues i Riells. Del resultat de les gestions del Síndic es va concloure que, temps enrere, s'havia produït una errada material en el moment de formalitzar l'alta de l'impost per primera vegada, l'any 1984, davant la Hisenda estatal, de tal manera que en la casella corresponent a «Municipi» consta Begues en comptes de Bigues; en exercicis posteriors aquest error passà al corresponent padró o matrícula de l'impost de l'Ajuntament de Begues, sense que després es detectés la citada errada o, si més no, es contrastés el que deia el senyor X. en les seves alegacions.

En l'exercici tributari següent, any 1985, el senyor X, volent satisfer el rebut corresponent a l'any 1985, s'adreçà al seu col·legi professional i, comprovat que no estava donat d'alta a Bigues i Riells, el col·legi li aconsellà que practiqués una nova alta, cosa que succeí també l'any posterior, és a dir, que féu dues noves altes els anys 1985 i 1986.

A partir de 1987, les quanties a satisfer pel senyor X. per aquest concepte tributari es van incorporar al padró de l'Ajuntament de Bigues i Riells, i tal com es pot comprovar en la documentació aportada per ell mateix, l'afectat ha satisfet en període voluntari tot els exercicis davant l'Ajuntament de Bigues i Riells, que és on efectivament el Síndic entén que n'era subjecte passiu.

Un cop analitzades totes les dades de l'assumpte, el Síndic valorà que s'havia produït una vulneració de drets en la persona del reclamant en la mesura que, a partir d'una errada estrictament material i malgrat que el promotor de la queixa ho va posar de manifest, les diferents administracions intervinents no van actuar amb la coordinació desitjable que cal, amb caràcter general, en tota gestió administrativa i, de forma més específica, quan l'Administració, fent ús d'unes facultats extraordinàries que li atorga la normativa vigent, exerceix una acció compulsiva sobre el patrimoni d'un ciutadà.

El Síndic valorà que el procediment de constrenyiment, tramitat per l'OALGT en relació amb el reclamant no s'ajustava a dret per l'existència de diversos errors materials, no ja pel que fa a l'expedient de constrenyiment, sinó pel fet que el reclamant no era contribuent del municipi que l'instava.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Institució va suggerir a l'Organisme que donés de baixa l'expedient de constrenyiment seguit contra el reclamant per tal com s'havia tramitat a partir d'unes dades i actuacions administratives anteriors, viciades per error material, que invalidaven el procediment i ocasionaven un injustificat perjudici econòmic al reclamant.

Així mateix, el Síndic va considerar procedent que, dins del marc del conveni de delegació que l'OALGT té subscrit amb l'Ajuntament de Begues, es donessin les indicacions oportunes i s'adoptessin els acords necessaris, per donar de baixa del padró de l'IAE la referència al senyor X. com subjecte passiu, en el municipi de Begues.

Finalment, el Síndic va fer un darrer suggeriment amb vista a retornar a l'afectat la quantitat embargada amb els corresponents interessos de demora.

A finals del mes de novembre de 1997, l'OALGT donà resposta al Síndic, en el següent sentit: que a partir de les previsions contingudes a l'article 58 de la Llei 46/1985, de 27 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1986, i a l'article 61 de la Llei 21/1986, de 23 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a 1987, els ajuntaments van tenir la possibilitat d'optar per assumir la recaptació en període voluntari i executiu dels deutes en concepte de Llicència Fiscal, continuant com a competència exclusiva de l'Estat la gestió censal de l'esmentada llicència fiscal. En conseqüència, l'Organisme donava trasllat a l'Agència Estatal d'Administració Tributària del recurs interposat pel senyor X. en relació amb el deute objecte de la queixa, ja que l'Ajuntament de Begues i, per delegació, l'OALGT de la Diputació de Barcelona no tenen competències per acordar la baixa en el cens de Llicència Fiscal, actuació prèvia i necessària per anul·lar la liquidació objecte de controvèrsia.

21596

Pels motius exposats, l'Organisme no podia atendre el suggeriment del Síndic, i havia de ser a l'Agència Estatal d'Administració Tributària l'Administració que s'adreces el suggeriment, atès que és la competent per acordar la baixa censal que es proposa.

A aquest fi, l'OALGT traslladava també el suggeriment del Síndic de Greuges de Catalunya a la citada Administració estatal, explicitant que, en el cas que aquesta, en ús de les competències que té atribuïdes, acceptés el suggeriment formulat pel Síndic i acordés la baixa del senyor X. del cens de Llicència Fiscal del Municipi de Begues, la qual cosa comporta l'anul·lació de la liquidació efectuada al reclamant, l'Organisme, en ús de les competències de recaptació dels tributs i altres ingressos de dret públic de l'Ajuntament de Begues, procediria d'immediat a la devolució de l'import cobrat a l'autor de la queixa.

Queixa núm.618/97

Dilacions de l'Administració a resoldre un expedient d'inspecció tributària per errades materials

L'any 1997, després de diverses incidències i gestions davant l'Administració, el senyor X. presentà queixa davant el Síndic per les errades materials que semblava que s'havien produït en liquidar l'Administració tributària de la Generalitat l'Impost Extraordinari sobre el Patrimoni, liquidació que s'havia practicat al senyor X i de la qual posteriorment el reclamant resultà causahavent. A banda que en la queixa s'expressava el desacord amb els criteris seguits fins llavors pels serveis d'inspecció del citat tribut, es denunciava la demora amb què es tramitava l'expedient, donat que el primer escrit presentat pel reclamant datava del mes de desembre de 1991.

El senyor X. havia presentat el primer escrit a la Delegació Territorial a Lleida del Departament d'Economia i Finances, on es produïren els fets imposables, la qual donà trasllat el mes de febrer de 1992 de tota la documentació a la Delegació Territorial a Barcelona, atès que, per raó de l'organització interna i funcional del Departament, la competència per resoldre aquestes qüestions no la té la Delegació de Lleida, sinó que, almenys a aquest efecte, les inspeccions, se centralitzen a la Delegació de Barcelona.

Per escrit del 9 de desembre de 1997, la Direcció General de Tributs –Inspecció Tributària– va trametre un informe que contenia:

– l'informe emès pel Servei d'Inspecció de l'Impost Extraordinari sobre el Patrimoni, on es feia una llarga recopilació dels antecedents de fet i de dret que venien a justificar administrativament la llarga tramitació de l'expedient en qüestió (des de 1991 fins a 1997);

– els acords adoptats finalment pel Delegat Territorial a Lleida del Departament d'Economia i Finances el 3 d'octubre de 1997, que en síntesi deien que atès el resultat de la comprovació de l'Impost Extraordinari sobre el Patrimoni del senyor X. corresponent als exercicis 1987, 1988 i 1989, corresponia la devolució de 422.800 pessetes en concepte d'Impost Extraordinari sobre el Patrimoni exercici 1987; 552.978 pessetes cor-

responents a l'exercici 1988, i 648.258 pessetes de l'exercici 1989, de principal.

Els totals resultants que l'Administració havia de retornar eren els següents:

– 1.624.036 pessetes en concepte d'Impost sobre el Patrimoni

– 1.171.089 pessetes en concepte d'interessos de demora.

Amb aquesta resolució, el Síndic entengué que finalment s'havien reconegut les errades de les liquidacions inicials i el dret a percebre els ingressos indeguts i els preceptius interessos de demora, que pujaren substancialment donada la llarga tramitació de l'expedient de referència.

2.7. ALGUNES CONSIDERACIONS SOBRE ELS PREUS PÚBLICS

El Tribunal Constitucional, amb la Sentència 185/1995, de 14 de desembre, sobre la Llei 13/1989, de 13 d'abril, de Taxes i Preus Públics, ha obert un procés de redefinició dels conceptes de taxa i de preu públic que comentem en el capítol de Serveis Socials d'aquest Informe, arran de la nostra intervenció en relació amb els preus públics a pagar per determinats serveis socials prestats per la Generalitat de Catalunya.

Les queixes 1765/96 i 1280/97 il·lustren alguns problemes suscitats en l'aplicació i la imposició de preus públics per les entitats locals.

Queixa núm.1765/96

L'Administració rectifica els criteris de pagament de les tarifes corresponents d'uns preus públics que produïren resultats discriminatoris per als obligats al pagament

La senyora X. adreçà un escrit de queixa al Síndic manifestant la seva disconformitat en referència als preus públics per a la prestació del servei de piscines municipals acordats per l'Ajuntament de Camprodon i de forma específica als criteris utilitzats per fixar-los, atès que les quanties variaven en menys o més segons que el possible abonat estigués empadronat o no en el referit municipi.

Sol·licitat informe a l'Administració, aquesta va donar resposta manifestant que en ocasió de la construcció de la citada infraestructura municipal s'hi havia dedicat una bona part del pressupost i que vist el cost que va requerir, en el moment de fixar els preus públics, es va intentar articular una fórmula que el mateix Ajuntament en el seu informe reconeixia no prou encertada, ja que, a més de no finançar el servei de manera justa, havia ocasionat enfrontaments entre els usuaris per la desigualtat que s'introduïa i que no responia a cap criteri objectivable que la justificués. Finalment l'Ajuntament comunicava (i posteriorment això ho va fer arribar al Síndic) que per a l'any 1997 s'havien establert les noves tarifes corresponents al citat preu públic no tenint en compte si els obligats al pagament estaven empadronats o no al municipi.

Queixa núm. 1280/97

Recomanació a l'Ajuntament de Palau d'Anglesola en relació amb l'aprovació d'una ordenança reguladora d'un preu públic per la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària en terrenys particulars

La representació de l'empresa x presentà un escrit de queixa al Síndic manifestant la seva disconformitat en veure's obligats a satisfer el preu públic «per a la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària» regulat en l'ordenança municipal aprovada per l'Ajuntament de Palau d'Anglesola. El reclamant manifestava en el seu escrit que l'esmentat preu públic els va ser exigint en sol·licitar autorització municipal per instal·lar en terrenys privats unes tanques publicitàries del «Patronat Intercomarcal de Turisme-Terres de Lleida» de la Diputació de Lleida.

Com a antecedents cal significar que en data de 2 de desembre de 1996 el representant legal de la citada empresa s'adreçà a l'Ajuntament de Palau d'Anglesola demanant autorització municipal per instal·lar una tanca publicitària.

El 18 de desembre de 1996, la Corporació va sol·licitar a l'empresa x aclariment per concretar si la tanca se situaria en un terreny particular o en la via pública; l'empresa hi respongué per escrit el 27 de desembre de 1996.

El 14 de gener de 1997 es va remetre a la citada empresa notificació de l'acord adoptat per la Comissió de Govern el 10 de gener de 1997, concedint l'autorització demanada per instal·lar una tanca publicitària en terrenys particulars.

Junt amb la concessió de la citada autorització es feia esment de l'obligació de liquidar un preu públic perquè el rètol era visible des de la via pública.

Atès que, en sessió ordinària de data 27 de desembre de 1996, el ple de l'Ajuntament havia sotmès a aprovació inicial el text de l'Ordenança Reguladora del citat preu públic, per a la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària, dins dels terminis legalment establerts, el reclamant presentà escrit d'al·legacions contra l'aprovació inicial citada.

El 26 de març de 1997 l'Ajuntament comunicà a l'empresa x l'acord adoptat pel Ple en sessió de data 21 de març de 1997 i també l'informe emès pels serveis jurídics municipals desestimant les al·legacions presentades i aprovant amb caràcter definitiu l'ordenança de referència.

Vista la documentació aportada, la normativa reguladora d'aquesta matèria i la doctrina i la jurisprudència que s'han generat en relació amb el concepte i aplicació dels anomenats «preus públics», el Síndic efectuà en data 1 de juliol de 1997 a l'Ajuntament de Palau d'Anglesola unes consideracions sobre la naturalesa i regulació dels preus públics en l'àmbit de la Hisenda Local.

Aquesta Institució va recordar a l'Ajuntament que l'article 41 de la Llei 39/1988, de 28 de desembre Reguladora de les Hisendes Locals (LRHL) disposa:

«Tindran la consideració de preus públics les contraprestacions pecuniàries que se satisfacin per:

»A) La utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic local.

»B) La prestació de servei o realització d'activitats administratives de la competència de l'Entitat local perceptora de dites contraprestacions, quan concorri alguna de les dues circumstàncies següents:

»a) Que els serveis públics o les activitats administratives no siguin de sol·licitud o recepció obligatòria.

»b) Que els serveis públics o les activitats administratives siguin susceptibles de ser prestades o realitzades pel sector privat per no implicar intervenció en l'actuació dels particulars o qualsevol altre manifestació o autoritat, o bé per no tractar-se de serveis en els que estigui declarada la reserva a favor de les Entitats locals amb arranament a la normativa vigent.»

A continuació el Síndic efectuà un seguit de reflexions sobre la naturalesa i aplicació dels preus públics i posteriorment analitzà un dels supòsits en els quals legalment es pot exigir un preu públic, i el vinculava amb el supòsit regulat en l'Ordenança aprovada per la citada Corporació Local, supòsit previst en l'apartat a) de l'esmentat article 41 de la LRHL, és a dir preu públic per a la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic.

La utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic locals constituïa, fins la promulgació de la LHRL, matèria imposable reservada a l'acció tributària de les taxes. Tanmateix, a partir d'aleshores aquests supòsits de fet van passar a formar part de l'àmbit d'aplicació dels preus públics.

De conformitat amb allò previst a l'article 79.3 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de Bases del Règim Local, són béns de domini públic local els destinats a un ús o servei públic. En conseqüència amb això, les entitats municipals poden exigir preus públics per la utilització privativa o l'aprofitament especial dels béns destinats a l'ús o servei públic, incloent-hi els comunals (art. 80.1 LRBRL).

El Síndic valorà que no podia gravar-se amb un preu públic un terreny privat, atès que el fet que l'aprofitament recaigui sobre el «domini públic local» és essencial; i posava com a exemple que la jurisprudència s'havia pronunciat, en relació amb una ordenança on es regulava el preu públic «per a la utilització privativa que modifiqui l'estat natural dels terrenys que configuren la superfície del terme municipal». En aquest sentit, el Tribunal Suprem, per sentència de 31 de gener de 1995, entén que, en estendre el supòsit de fet determinant de l'obligació pecuniària als aprofitaments que es produeixen «en qualsevol tipus de terreny», es consideren situacions «no autoritzades per la Llei de cobertura, ja que clarament assenyala l'article 41 A) Llei 39/1988, de 28 de desembre, Reguladora de les Hisendes Locals, que l'objecte de la utilització privativa o aprofitament especial determinant d'un preu públic ha de ser precisament el domini públic local.

21598

Finalment el Síndic recomanà a l'Ajuntament de Palau d'Anglesola que, previ l'estudi pertinent i els tràmits legals adients, es modifiqués l'Ordenança aprovada en sessió plenària de data 21 de març de 1997, en virtut de la qual s'establí el preu públic per a la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària, tot entenent que el supòsit que descrit a l'article 1r de la referida Ordenança, com a concepte de la càrrega, no s'adequava als previstos en la norma reguladora d'aquesta exacció, és a dir, article 41 apartats A) i B), respectivament, de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, Reguladora de les Hisendes Locals.

En el moment de tancar el present Informe, el Síndic està pendent de rebre resposta de l'Ajuntament interessat.

SECCIÓ 4A. SANITAT

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona, com a membre de la societat, té dret a la seguretat social i a obtenir, mitjançant l'esforç nacional i la cooperació internacional, segons l'organització i els recursos de cada país, la satisfacció dels drets econòmics, socials i culturals indispensables per a la seva dignitat i el lliure desenvolupament de la seva personalitat.

Article 22 de la Declaració Universal de Drets Humans.

Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurï, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la voluntat.

Article 25.1 de la Declaració Universal de Drets Humans.

S'inclouen en aquesta secció les actuacions del Síndic en relació amb la problemàtica detectada en l'àmbit sanitari, ja sia a instància dels afectats o de les actuacions d'ofici tramitades per la Institució.

El nombre total d'actuacions ha estat de 126, de les quals 61 han estat consultes resoltes, 61 queixes rebudes i 4 actuacions iniciades per pròpia iniciativa.

Seguim, com els darrers anys, un mètode respectuós amb les actuacions derivades de les queixes que denoten una mala administració i que incideixen en l'exercici del dret a la protecció de la salut previst a l'article 43 de la Constitució Espanyola.

El que a continuació s'exposa no és una radiografia dels problemes de la sanitat a Catalunya, sinó dels que es dedueixen de les actuacions efectuades pel Síndic de Greuges en aquest àmbit, derivades majorment de les

queixes rebudes pel Síndic de Greuges, de les quals hem seleccionat les més representatives i que afecten els drets dels usuaris de la sanitat i les obligacions dels poders públics.

Problemes de finançament, organització dels serveis, denegació de drets o de prestacions sanitàries, manca d'informació i de garanties sobre els diversos drets de la prestació de l'assistència sanitària han estat objecte d'anàlisi i de diversos suggeriments i recomanacions. Corregir les possibles disfuncions o millorar l'aplicació de la normativa vigent, el seu desplegament o l'adequada prioritització de la despesa sanitària, responsabilitat del Servei Català de la Salut, per tal que tots els centres proveïdors de serveis sanitaris puguin assegurar un bon nivell de salut a tots els ciutadans ha estat la finalitat de la nostra actuació i de la col·laboració amb el Departament de Sanitat i Seguretat Social.

Malgrat la contenció de la despesa pública, la Llei 16/1997, de 24 de desembre, de Pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 1998, es manté continuïsta amb les prioritats d'acció en les despeses en matèria d'ensenyament i sanitat, complint els compromisos adquirits pel Departament de Sanitat i Seguretat Social reflectits en algunes de les queixes d'aquest Informe. Així, les previsions pressupostàries previstes a la Disposició Addicional Trenta-setena, per promoure la construcció del centre d'assistència primària «La Torreta», de la Roca del Vallès, de la queixa núm. 477/97, com també la Disposició Addicional Cinquanta-quatre, relativa a la promoció de campanyes d'educació sanitària per fomentar hàbits de vida saludables i evitar l'acaparament domèstic de medicaments i l'automedicació, a fi de controlar i reduir les despeses farmacèutiques, en relació amb les queixes núm. 2395/97 i l'Actuació d'Ofici núm. 463/97.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Salut pública	<ul style="list-style-type: none"> – Gestió de l'Administració – Inspecció – Actuació mèdica professional – Negligències mèdico professionals – Responsabilitat professional – Salut escolar
---------------	--

Assistència Sanitària	<ul style="list-style-type: none"> – Gestió sanitària – L'atenció primària – Prestacions – Obligacions del beneficiari – L'atenció hospitalària – Prestacions extrahospitalàries – Atenció integral i atenció sanitària urgent – Salut mental – Atenció farmacèutica i medicaments – L'atenció socio-sanitària – Malalties – Drets de l'usuari dels serveis sanitaris
-----------------------	---

Personal sanitari	
-------------------	--

2. LA DESPESA SANITÀRIA I ELS DRETS DELS CIUTADANS

El Síndic de Greuges ha de començar l'exposició relativa a sanitat recordant una evidència que ens afecta: la demanda de serveis sanitaris públics augmenta cada any que passa

Els factors demogràfics, per l'envelliment de la població, i els polítics, amb la universalització de les prestacions sanitàries, han augmentat la despesa, i la despesa sanitària mitjana de les persones de la tercera edat ha crescut en conseqüència.

No hem d'oblidar, però, que el creixement de la despesa ha rebut la influència d'altres factors, com la millora de la qualitat en els serveis i en les prestacions, la incorporació dels nous avenços tecnològics i l'aparició de noves malalties.

Per intentar contenir l'increment de la despesa sanitària, es pretén adoptar diverses mesures en l'àmbit dels medicaments, com la reducció del cost, o, com els darrers anys, la limitació del marge comercial de les farmàcies.

El Consell de Política Fiscal i Financera adoptà el passat 27 de novembre de 1997 l'Acord de Finançament dels Serveis de Sanitat en el període 1998 a 2001, en el qual, respectant els principis de suficiència i estabilitat financera, es dota el pressupost sanitari dels recursos per finançar les prestacions i serveis que ofereix el Sistema Nacional de Salut. Per donar compliment a l'acord i a les recomanacions que s'hi fan sobre finançament, el 6 de desembre passat es publicà el Reial Decret Legislatiu 23/1997, de 25 de desembre, pel qual s'autoritza la concessió d'una bestreta de tresoreria a l'Institut Nacional de la Salut per import de 40.000 milions de pessetes a compte del finançament sanitari de 1998, i la distribució de la part corresponent entre les comunitats autònomes amb gestió transferida, la qual representa a Catalunya un import de 6.505 milions de pessetes.

Tanmateix, segueixen pendents d'adoptar-se mesures polítiques globals i eficients de reforma sanitària, que evitin la crisi del finançament i permetin mantenir el nivell de qualitat de les prestacions sanitàries, sense deixar de perseguir el frau en les receptes, objecte d'una ingent demanda dels pensionistes.

Alguna queixa sobre l'estalvi i la llibertat de prescripció facultativa ha palesat la diligència del Departament de Sanitat i Seguretat Social en la informació als facultatius sobre la utilització més efectiva, eficient i racional dels medicaments en l'atenció primària de salut —és el cas de certes recomanacions del Departament de Sanitat i Seguretat Social amb uns fullets informatius sobre el tractament de les malalties infeccioses, entre d'altres, d'acord amb el Pla de Salut de Catalunya 1996-1998, que preveu intervencions en la millora de l'accessibilitat, l'eficiència i l'efectivitat de l'ús de medicaments. També el nou Codi de deontologia mèdica aprovat recentment pel Consell de Col·legis de Metges de Catalunya —capítol XIV, article 103— preveu la necessitat d'aplicar criteris d'eficiència, amb el «deure del metge d'estalviar al màxim possible els mitjans posats al seu abast, siguin públics o no, sense però pri-

var mai el pacient d'allò que sigui necessari per a una bona qualitat de l'assistència».

Altrament, una preocupació de molts ciutadans i alcaldes de la rodalia de Barcelona ha estat l'obtenció de medicaments a les oficines de farmàcia en casos d'urgències nocturnes i en dies de festa.

Un bon nombre de queixes han respost als manaments dels serveis de guàrdia de les farmàcies del Maresme, amb la regulació dels torns aprovats pel Col·legi de Farmacèutics.

Amb motiu de d'altres queixes rebudes sobre aquest mateix problema, el Síndic indicà la legitimitat dels col·legis de farmacèutics en l'ordenació dels torns de guàrdia, si bé recordant que el Departament de Sanitat i Seguretat Social pot exercir les competències exclusives que té en l'ordenació farmacèutica.

El Síndic també va fer recomanacions al Departament de Sanitat i Seguretat Social, per tal d'evitar la possible desprotecció dels drets dels ciutadans en benefici dels interessos dels farmacèutics, instant al diàleg entre els ajuntaments i el Col·legi, a fi d'aconseguir uns torns de guàrdia consensuats amb els municipis afectats, satisfactoris per als ciutadans i ajustats al dret a la protecció de la salut.

L'article 2.4 de la Llei 31/1991, de 13 de desembre, d'Ordenació Farmacèutica de Catalunya, garanteix a la població l'assistència farmacèutica permanent. A aquest efecte, el Departament de Sanitat ha d'establir normes sobre horaris d'atenció al públic, serveis d'urgència, vacances i tancament temporal voluntari de les oficines de farmàcia, segons les característiques poblacionals i geogràfiques de cada àrea bàsica de salut. Aquesta normativa no s'havia desplegat i calia preveure els mínims necessaris d'oficines de farmàcia que han d'atendre el servei d'urgència.

Mentre no es desplegava aquest article, calia tenir en compte el Decret 12/1992, de 20 de gener i l'Ordre de 23 de gener de 1992, pels quals es delega en els col·legis farmacèutics l'exercici de la competència d'autorització per crear, construir, modificar, adaptar o suprimir oficines de farmàcia, com també l'establiment dels seus torns de guàrdia, vacances i horaris d'atenció al públic.

Vista aquesta situació d'interinitat, el Síndic de Greuges va suggerir al Departament de Sanitat l'agilitació d'un projecte de reglament, a fi de garantir una millora assistencial farmacèutica a la població.

L'acceptació del nostre suggeriment anterior es produí amb l'ampliació i millora del servei d'atenció farmacèutica permanent i amb el Decret 321/1996, d'1 d'octubre, sobre horaris d'atenció al públic, serveis d'urgències, vacants i tancament temporal de les oficines de farmàcia, i va resoldre un problema que afectava diversos municipis i havia motivat queixes des de feia anys (vegeu la queixa núm. 76/94).

D'altra banda, alguns farmacèutics sense farmàcia s'han queixat de l'escassa liberalització del seu sector davant el nombre de llicenciats sense feina, la qual hauria de corregir, en part, l'autoritat acadèmica (vegeu la queixa núm. 28/97)

21600

Seguiment Queixa núm. 76/94

Seguiment de la recomanació del Síndic en relació amb els horaris d'atenció al públic, serveis d'urgència, vacances i tancament temporal voluntari de les oficines de farmàcia

L'interessat es queixa de no haver-se resolt la problemàtica dels serveis de guàrdia de les oficines de farmàcia del Maresme, amb la regulació dels torns de guàrdia reestructurats i aprovats pel Col·legi de Farmacèutics.

Amb motiu d'altres queixes presentades a la nostra Institució en els darrers anys, sobre el mateix problema, el Síndic indicà la legitimació dels Col·legis de Farmacèutics en l'ordenació dels torns de guàrdia, malgrat poder-se recuperar per part del Departament de Sanitat i Seguretat Social les competències exclusives de la Generalitat en matèria d'ordenació farmacèutica.

Amb posterioritat es van fer diverses recomanacions al Departament de Sanitat i Seguretat Social, per tal d'evitar la possible desprotecció dels drets dels ciutadans en benefici dels interessos dels farmacèutics, instant al diàleg entre els ajuntaments i el Col·legi, a fi d'aconseguir uns torns de guàrdia consensuats amb els municipis afectats i que fossin satisfactoris per als ciutadans i s'adiguessin amb el dret a la protecció de la salut.

També vam suggerir que en cas de no arribar a cap acord es reglamentés l'assumpció de les competències que l'Ordre Ministerial de 17 de gener de 1980 atorgava als Col·legis de Farmacèutics sobre l'establiment del règim dels torns de guàrdia.

L'article 2.4 de la Llei 31/1991, de 13 de desembre, d'Ordenació Farmacèutica de Catalunya, estableix que es garanteixi a la població l'assistència farmacèutica permanent. A aquests efectes, el Departament de Sanitat i Seguretat Social ha d'establir les normes oportunes en relació amb els horaris d'atenció al públic, els serveis d'urgència, les vacances i el tancament temporal voluntari de les oficines de farmàcia, en funció de les característiques poblacionals i geogràfiques de cada àrea bàsica de salut.

Considerat com una prioritat en el desenvolupament de la llei, aquesta normativa no s'havia desplegat, per tant, calia preveure els mínims necessaris d'oficines de farmàcia que han d'atendre el servei d'urgència que garanteixen l'assistència farmacèutica permanent a la població, tal com determina la Llei d'Ordenació Farmacèutica de Catalunya.

Mentre no es desplegava l'esmentat article calia tenir en compte tant allò previst pel Decret 12/1992, de 20 de gener, com per l'Ordre de 23 de gener de 1992, pels quals es delega l'exercici de la competència d'autorització per a la creació, la construcció, la modificació, l'adaptació o la supressió de les oficines de farmàcia, així com l'establiment dels seus torns de guàrdia, vacances i horaris d'atenció al públic, en els col·legis farmacèutics.

Per això, si durant l'any 1995 l'esmentada normativa es trobava en fase d'elaboració, vam suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'agilitació del pro-

jecte de Reglament a fi de garantir una millora assistencial farmacèutica als usuaris de la sanitat.

Finalment, l'acceptació del nostre suggeriment sobre el desplegament normatiu de l'article 2.4 de la Llei 31/1991, de 13 de desembre, d'Ordenació Farmacèutica de Catalunya es produí amb l'ampliació i millora del servei d'atenció farmacèutica permanent a la població i a través de la publicació del Decret 321/1996, d'1 d'octubre, sobre horaris d'atenció al públic, serveis d'urgències, vacants i tancament temporal de les oficines de farmàcia, per la qual cosa ho vam notificar a l'afectat i arxivarem les nostres actuacions.

Queixa núm.28/97

Ordenació de les oficines de farmàcia. Competència exclusiva de la Generalitat

La senyora X. s'adreçà al Síndic exposant la situació que patia com a farmacèutica col·legiada sense farmàcia i criticant el privilegi dels farmacèutics amb oficina de farmàcia i la no adequació de la Llei Catalana 31/1991, de 3 de desembre al Reial Decret-Llei 11/1996, de 17 de juny, del Govern espanyol.

Ens indicà que la Llei catalana no s'adequava a la normativa estatal i que el Col·legi de Farmacèutics de Barcelona només protegia els interessos dels col·legiats amb oficina de farmàcia.

Finalment, no trobant cap explicació al fet de limitar el nombre d'oficines de farmàcia, segons el nombre d'habitants i distàncies, ni en les milionàries xifres pels traspassos, sol·licitava la derogació de la Llei d'Ordenació Farmacèutica de Catalunya.

El Síndic estudià l'escrit de l'afectada en relació amb la situació dels farmacèutics sense oficina de farmàcia, com també el comentari sobre la recent normativa d'àmbit estatal (Reial Decret-Llei 11/1996, de 17 de juny, d'ampliació del servei farmacèutic a la població, convalidat pel Congrés dels Diputats el 27 de juny de 1996), en relació amb la Llei d'Ordenació Farmacèutica de Catalunya de 13 de desembre de 1991.

Altrament, com indicava l'afectada, l'esmentada normativa d'àmbit estatal, encara que bàsica, no ha tingut cap repercussió a Catalunya, ja que, com li va indicar el Secretari General del Departament de Sanitat i Seguretat Social, allò que preveu l'esmentat Reial Decret-Llei ja és previst en els barems i demarcacions territorials que estableix la llei d'ordenació farmacèutica de Catalunya, la qual es dictà en virtut de les competències exclusives de la Generalitat de Catalunya (art. 9.19 de l'Estatut d'Autonomia) i no contradiu l'esmentat Reial Decret-Llei.

Pel que fa a la tàcita invitació de l'afectada perquè aquesta Institució prengués posició sobre la liberalització de les oficines de farmàcia, el Síndic li manifestà que, sens perjudici d'estar en mans del legislador català l'esmentada possibilitat, actualment la normativa vigent estatal i catalana no ho permeten.

Tampoc l'esmentat Reial Decret-Llei 11/1996 liberalitza les farmàcies, ja que manté el criteri de planificació farmacèutica. Si bé és cert que la regulació de les far-

màcies s'ha d'ajustar als principis constitucionals de llibertat professional i d'empresa (art. 35, 36 i 38 Constitució Espanyola), tant com d'igualtat (art. 14 Constitució Espanyola) en el marc de l'economia de mercat, també ho és que la llei espanyola planifica, regula i ordena l'establiment de les oficines de farmàcia, i correspon a l'Estat dictar la legislació bàsica de la sanitat (article 149.1.16 de la Constitució Espanyola), tipificant les oficines de farmàcia com establiments sanitaris subjectes a planificació sanitària.

L'esmentada planificació, com hem dit, es portà a terme a Catalunya, en virtut de competències exclusives i amb la Llei d'Ordenació Farmacèutica de l'any 1991.

Per això, sens perjudici dels possibles defensors o detractors de la liberalització de les oficines de farmàcia, el cert és que els tribunals de justícia ja s'han pronunciat, fins i tot el Tribunal Constitucional, encara que amb anterioritat a la Llei General de Sanitat (STC 83/1984, de 24 d'abril), i com s'ha dit, es manté la possibilitat de regular i limitar l'establiment d'oficines de farmàcia, subjectes per tant a la planificació sanitària, per tal de garantir l'adequada assistència farmacèutica.

Per tot això, no apreciant cap irregularitat de l'Administració sanitària catalana, vam donar per closa aquesta actuació, sens perjudici d'informar l'afectada de la publicació de la Llei 16/1997, de 25 d'abril, de Regulació de Serveis de les Oficines de Farmàcia, amb articles de normativa bàsica per a tot l'Estat.

3. EL SEGON PLA DE SALUT DE CATALUNYA 1996-1998

El Servei Català de la Salut ha de vetllar per tal que les propostes de planificació sanitària i els objectius del segon Pla de Salut de Catalunya 1996-1998 s'apliquin i assolixin de forma eficient i equitativa, d'acord amb els principis establerts a la Llei d'Ordenació Sanitària de Catalunya.

L'avaluació del primer Pla de Salut 1993-1995 ha permès reorientar les intervencions i millorar la planificació per assolir els objectius de «salut per a tothom l'any 2000» de l'Organització Mundial de la Salut, posant èmfasi en les activitats preventives en l'atenció primària, sobretot en la xarxa pendent de reforma, la qual cal seguir agilitant i acabar; en el desplegament i diversificació de recursos alternatius a l'hospitalització, reduint les llistes d'espera; en la intensificació de l'atenció domiciliària, millorant la coordinació entre nivells assistencials i serveis sanitaris i sociosanitaris.

Totes aquestes actuacions han estat objecte de suggeriments del Síndic amb motiu de les queixes rebudes, com consta en informes anteriors al Parlament. En molts casos cal continuar-hi insistint, ja que, malgrat l'increment de recursos, els àmbits més deficitaris demanen incrementar l'atenció domiciliària i el desplegament de recursos, sobretot amb la gent gran (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153, de 21 de juny de 1997, pàg. 11697). Si hi afegim l'envelliment de la població i l'augment de l'esperança de vida, cal deduir-ne el gradual augment de la demanda i de recursos (vegeu queixa núm. 1546/97, sobre l'al-

ta hospitalària i la derivació d'una pacient a un centre adequat).

Queixa núm. 1546/97

Alta hospitalària i derivació adequada

El senyor X. s'adreçà al Síndic exposant el problema de la seva mare, ingressada en un hospital de Barcelona, amb antecedents d'autòlisi greu i necessitat de vigilància, pel fet que li havien comunicat una imminent alta hospitalària. Desconeixent el lloc on seria destinada la seva mare, per manca de residència pròpia, sollicità informació al centre hospitalari, a fi de retardar l'alta fins que pogués disposar d'una plaça residencial.

El Síndic admeté la queixa a tràmit i suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social que informés l'interessat, mitjançant els assistents socials de l'hospital i, en tot cas, que es pogués deixar la malalta en un centre adequat a les seves necessitats.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social indicà que l'hospital on estava ingressada la mare de l'interessat ja havia gestionat el trasllat de l'afectada a una residència de la comarca del Segrià i que n'havia informat l'interessat amb la deguda antelació, com també del procés de tramitació efectuat pels assistents socials de l'esmentat hospital.

Resolt el problema, ho vam comunicar a l'interessat i arxivarem les nostres actuacions.

4. SALUT PÚBLICA

La informació sobre l'estat de salut de la població donat per l'Enquesta de Salut de Catalunya parla d'una prevalença de fumadors del 30%.

El tabaquisme continua essent el primer factor de risc per a la salut i la primera causa de mort prematura i evitable. Cal, doncs, sensibilitzar la població i canviar l'entorn per modificar els hàbits i facilitar estils de vida més saludables. Però també cal potenciar l'educació per a la salut a les escoles i en el treball (vegeu A/O núm. 463/97) En aquest sentit, el Síndic ha tornat a recordar la necessitat de potenciar les mesures legislatives de defensa dels no fumadors i assegurar el compliment de la normativa, sens perjudici d'altres mesures preventives, d'educació i de lluita contra la publicitat del tabac, la qual s'hauria de restringir al màxim.

El nou escenari europeu sembla positiu, malgrat que la decisions adoptades per la Unió Europea endarrereixen fins l'any 2006 les mesures prohibitives d'anuncis i de patrocini del tabac.

Pel que fa al consum de drogues no autoritzades, sembla que es produeix una estabilització de la prevalença del consum d'heroïna per via parenteral. Això no obstant, la difusió de nous anfetamínics reclama noves mesures preventives per als joves, ateses les greus conseqüències socials i sanitàries.

Malgrat que segons l'òrgan Tècnic de Drogodependències s'ha reduït l'ús de les xeringues entre els heroïnò-

21602

mans, l'ús d'aquesta droga no ha minvat sinó que n'han canviat les vies i formes de consum; ha crescut el nombre de persones ateses als centres ambulatoris de la Xarxa d'Atenció a les Drogodependències, que han passat a les unitats hospitalàries de desintoxicació o a les comunitats terapèutiques, segons els casos. Caldria continuar ampliant aquests recursos i no deixar d'estudiar les propostes innovadores dels experts en l'administració controlada de l'heroïna a grups de toxicòmans, sens perjudici del positiu acord subscrit amb els col·legis de farmacèutics en relació amb l'ampliació de l'atenció als toxicòmans amb metadona a les farmàcies que s'adhereixin al programa.

Actuació d'Ofici núm.463/97

El fum del tabac i el dret a la salut

A través d'una queixa a la nostra Institució rebuda l'any passat sobre la seguretat, la higiene en el treball i la salut dels treballadors, el Síndic estudià el dret dels treballadors a una protecció eficaç, com també el correlatiu deure empresarial de garantir que el treball sigui segur i que no ocasioni danys a la salut dels treballadors (vegeu queixa núm. 2862/96, del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11726, 11727 i 11728).

En l'esmentada queixa es mesurà el dret a la salut en el treball, a través de determinades conductes dels treballadors, els quals quan fumen poden perjudicar i vulnerar el dret dels altres treballadors amb el fum del tabac.

A vegades, la desídia empresarial en no prendre en consideració certes situacions o bé no regular espais lliures de fum pot contribuir a perjudicar els treballadors no fumadors. També la lenitat de l'Administració, a l'hora de sancionar els possibles infractors, públics i privats, pot agreujar els perjudicis dels ciutadans que no fumen.

Si bé el Síndic hagué d'assabentar i orientar els afectats de la queixa, en el sentit que, en els aspectes estrictament sanitaris i preventius la normativa catalana pot no afectar els seus drets, ja que tendeix a protegir als infants, els joves i els grups socials més vulnerables (Llei 20/85, de 25 de juliol, modificada per la Llei 10/91, de 20 de maig) i se'ls invità a fer valer els seus drets en l'àmbit de la seva relació jurídica i laboral, a través de la Inspecció de Treball i de la Llei 31/95, de 8 de novembre, de Prevenció de Riscos Laborals, el cert és que el modificat article 27 de la Llei 20/85, de 25 de juliol, prohibí de fumar, entre altres llocs, a les àrees on treballin dones embarassades, els llocs de treball on hi hagi un risc per a la salut del treballador per raó de combinar-s'hi la nocivitat del tabac amb els efectes d'un determinat contaminant industrial, i també ho és que, en atenció a la promoció i la defensa de la salut individual i col·lectiva, el dret a la salut dels no fumadors preval sobre el dret a fumar, però no arriba a prohibir de fumar en altres llocs públics ni reserva espais per garantir el dret a la salut dels no fumadors.

Enguany, l'actuació del Síndic ha trobat suport en la preocupació de la Sindicatura de Greuges de la Universitat Politècnica de Catalunya, la qual, per mitjà del seu

Síndic de Greuges, ha manifestat el seu punt de vista en l'àmbit universitari, per tal d'impulsar l'aprofundiment en aquest afer en el compromís compartit d'ajudar a avançar en el millorament de la qualitat de vida dels ciutadans.

Per tot això, a fi de millorar la protecció de la salut de tothom i implantar la coneguda preocupació del Departament de Sanitat i Seguretat Social en aquest respecte, el Síndic de Greuges va iniciar la present Actuació d'Ofici i sol·licità al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiés la possibilitat de potenciar l'actuació en la prevenció del tabaquisme bo i preservant els drets dels no fumadors. Així mateix, el Síndic demanà de ser informat del criteri del Departament en aquest assumpte i, sobretot, de les mesures previstes per ampliar els àmbits protegits per la legislació actual, sens perjudici dels recents i exemplars acords entre el Departament i la Confederació d'Hostaleria de Catalunya, sobre el foment de la creació d'àrees reservades a no fumadors en els restaurants.

Així mateix, arran de la preocupació pel compliment de la normativa vigent, vam sol·licitar que se'ns informés sobre el grau de compliment de les prohibicions previstes a l'article 27 de la Llei de l'any 1985, modificada per la Llei 10/1991, de 10 de maig, pel que fa a les actuacions que hagi pogut dur a terme la Direcció General de Salut Pública del Departament de Sanitat i Seguretat Social en matèria de prevenció del tabaquisme.

En el moment de tancar el present Informe, el Síndic està pendent de rebre més informació del Departament de Sanitat i Seguretat Social.

5. DRETS I NECESSITATS DELS USUARIS DE LA SANITAT. GRUPS MÉS VULNERABLES.

La satisfacció dels usuaris de la sanitat, una de les finalitats del Servei Català de la Salut, s'ha de garantir per oferir una atenció que respongui a les necessitats dinàmiques de la societat, amb equitat, eficiència i qualitat.

Algunes queixes que hem rebut, però, palesen una ocasional manca d'informació i el silenci d'alguns serveis a les reclamacions d'usuaris (vegeu queixa núm. 1657/97).

El Síndic s'ha preocupat especialment dels grups més vulnerables i ha posat èmfasi en les recomanacions al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre les persones d'avançada edat o els infants i adolescents. Així, esmentem la queixa 3297/96, sobre drets dels nens hospitalitzats; els problemes de les llistes d'espera per a la gent gran (queixa 702/97); l'Actuació d'Ofici 1988/97 sobre l'anorèxia i la bulímia, i les Actuacions d'Ofici amb motiu de les visites al Centre El Garraf, per a menors i adolescents amb trastorns de comportament (Actuació d'Ofici núm. 3699/97), i a la Unitat de Contenció per a Adolescents (UCA) de Sant Boi de Llobregat (Actuació d'ofici núm. 3298/97).

El 1997 es publicà la Llei Orgànica 1/1996, de 5 de gener, de Protecció Jurídica del Menor, de modificació

parcial del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil, amb l'objectiu de vetllar i garantir els drets del menor, especialment perquè l'internament del menor es faci amb les màximes garanties, posant èmfasi en l'interès dels menors davant qualsevol altre i en el caràcter educatiu.

Així mateix es modificà l'article 211 del Codi Civil, pel que fa al concepte del presumpte incapaç per «l'internament per raó de trastorn psíquic, d'una persona que no està en condicions de decidir-ho per si mateixa, requerirà l'autorització judicial encara que estigui sotmesa a la pàtria potestat...»

Així mateix, l'article 211 del Codi Civil modificat, assenyala que l'internament de menors es farà, en tot cas, en un establiment de salut mental adequat a la seva edat, amb un informe previ dels serveis d'assistència al menor.

Altrament, l'internament d'un menor seguirà els requisits fixats pel Codi Civil respecte als adults i, així, en casos d'urgència, se'n donarà trasllat al jutge abans de les vint-i-quatre hores de l'internament, com també de la corresponent alta mèdica.

D'altra banda la Llei catalana 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i Protecció d'Infants i Adolescents, reconeix el dret dels menors a la companyia dels pares, tutors o guardadors durant el període d'hospitalització. Vegeu sobre això el recordatori de deures legals, ja citat, del Síndic al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb l'esmentat dret, a la queixa núm. 3297/96.

També l'internament d'un menor s'ha de produir, en tot cas, en un centre de salut mental adequat a la seva edat, d'aquí la importància de tenir a Catalunya un centre pioner i exemplar com la Unitat de Contenció per a Adolescents (UCA), que fou visitada pel Síndic (vegeu A/O 3298/97 citada i que es comenta en la secció de drets dels Infants). Aquest centre assistencial fou creat l'1 de setembre de 1994, i és situat a Sant Boi de Llobregat en el recinte del Centre Benito Menni, per atendre a adolescents amb trastorns mentals greus, amb conductes antisocials i alt risc d'auto i heteroagressivitat. Aquest centre complementa les Unitats de Referència en Psiquiatria Infantil i Juvenil i és un centre adequat d'internament d'acord amb la nova legislació.

Tanmateix, l'esmentada unitat té 20 llits per a tota la població catalana entre 14 i 18 anys, amb una estada mitjana de 20 dies, i no s'hi preveuen casos crònics ni estades superiors a 40 dies, la qual cosa caldria modificar, ja que, a part les necessitats sanitàries, les mesures judicials que es puguin imposar aquests menors, competència del Departament de Justícia, amb necessitat d'hospitalització, serien creditors de centres adequats d'internament, i és evident l'escassetat de places d'aquesta mena.

També, seguint les actuacions iniciades els darrers anys, visitant centres de menors i adolescents, el Síndic visità el 15 de juliol el Centre El Garraf, que assisteix 20 adolescents amb trastorns de comportament, impossibles de contenir en altres centres, entre les edats de 12 i 18 anys. S'hi inicià l'A/O 3699/97 que podeu seguir a la secció sobre drets dels Infants.

Sens perjudici d'allò que s'indica a l'esmentada secció, cal indicar que l'equip clínic del Garraf, gestionat pel Servei de Psiquiatria de l'Hospital Sant Joan de Déu d'Esplugues de Llobregat, fou creat l'any 1992 i depèn de la Direcció General d'Atenció a la Infància, la qual amb conveni amb l'Hospital Sant Joan de Déu - Servei de Psiquiatria, que presta l'assistència, atén infants i adolescents amb trastorns de comportament. Disposa dels recursos humans idonis per a l'atenció assistencial contínua dels adolescents i no té servei de seguretat.

L'equip es compon d'un director, un sotsdirector, dos psicòlegs clínics, un psiquiatre, l'infermer, 23 educadors, dos cuiners, una persona de neteja i una de manteniment.

L'índex d'ocupació sol ser molt elevat; la demanda prové de nois i noies que residien a casa seva; s'han incrementat les demandes de pacients que han superat el període de crisi a la Unitat de Contenció d'Adolescents (UCA).

S'observà que una tercera part de les peticions d'ingrés correspon a patologia dual –trastorn psicòtic i addicció o consum de tòxics amb edat mitjana per sobre dels 17 anys–, motiu pel qual s'han d'excloure de les indicacions i programes del centre, atès el poc temps disponible per a un projecte terapèutic.

Els aspectes materials i condicions d'habitabilitat, així com les annexes a determinats tractaments assistencials, a través dels espais oberts i habitació de contenció, els quals hauria de corregir al més aviat possible la DGAI, van ser objecte d'anàlisi del Síndic i de suggeriments als poders públics.

Queixa núm. 1657/97

Silenci de l'Institut Català de la Salut amb motiu d'una sol·licitud per reiniciar un determinat tractament

La senyora X. s'adreçà al Síndic amb motiu del silenci de l'Institut Català de la Salut davant la petició de l'afectada per tal de reiniciar un determinat tractament.

El Síndic admeté la queixa a tràmit i sol·licità un informe al Departament de Sanitat i Seguretat Social, el qual correspongué indicant-nos que la Unitat d'Atenció al Client del Consorci Sanitari de Barcelona ja havia respost a la sol·licitud de la interessada informant-la sobre la reclamació que havia presentat a la Unitat d'Atenció a l'Usuari de la Direcció d'Atenció Primària (DAP).

La DAP li va donar resposta per escrit i la informà del trasllat de la seva queixa a la Unitat d'Atenció al Client del Consorci Sanitari de Barcelona, la qual va comunicar-se amb l'afectada per tal d'aclarir la seva petició.

Més tard es demanà valoració de la terapèutica sol·licitada per l'afectada al servei de neurologia de l'Hospital que l'atenia, el qual informà que el tractament que rebia no li era indicat i que se li oferí tractament amb un altre medicament, el qual havia rebutjat l'afectada, com també la possibilitat de demanar una segona opinió. L'informe afegia que, atès l'antecedent d'haver estat tractada amb l'antic medicament a l'Hospital General

21604

de la Vall d'Hebron, el febrer de 1992, s'havia sol·licitat a aquest centre que programés una visita amb l'afectada, a fi de valorar el seu cas en relació amb la indicació del protocol del tractament sol·licitat, tot informant-la del que s'ha indicat.

Per això, sens perjudici de la valoració que es fes del tractament sol·licitat per la interessada, vam considerar resolt el problema, bo i esperant que es trobés una resposta adequada a la malaltia que patia i adient a les seves necessitats.

Queixa núm. 3297/96

Possible confusió entre acompanyants i visitants en relació amb el dret dels infants i els adolescents hospitalitzats a estar acompanyats

Un grup de pares i mares amb els respectius fills ingressats en un hospital maternoinfantil s'adreçaren al Síndic per tal com l'horari d'estada dels progenitors amb els nens i les nenes els era restringit a molt poques hores i havien de passar sense companyia les nits i quasi tot el matí.

Els afectats també s'adreçaren a la direcció del centre hospitalari per demanar que almenys un dels progenitors o familiars del nen pogués estar al seu costat sense cap restricció horària.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i s'adreçà al Departament de Sanitat i Seguretat Social indicant que, si eren certes les manifestacions dels pares i mares dels nens i nenes internats a l'hospital, això vulneraria els drets dels infants a estar acompanyats i a rebre la cura i l'assistència deguda.

Certament, l'article 27 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i Protecció dels Infants i els Adolescents i de modificació de la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre Mesures de Protecció dels Menors Desemparats i de l'Adopció, preveu el dret dels infants i dels adolescents hospitalitzats a estar acompanyats de llurs pares, tutors o guardadors, llevat que això pugui perjudicar o obstaculitzar l'aplicació dels tractaments mèdics.

Per això, el Síndic recordà els deures legals al Departament de Sanitat i Seguretat Social, perquè, si calia, donés les ordres oportunes a fi d'evitar que la possible vulneració es pogués produir en hospitals de Catalunya amb infants i adolescents ingressats.

La direcció del centre s'adreçà als interessats i al Síndic justificant i aclarint el possible error o confusió entre els conceptes d'acompanyant i de visitant relacionats amb l'objecte de la queixa i amb una possible manca d'informació.

Malgrat l'extens informe justificatiu del possible error i atès que l'horari establert per a l'acompanyant d'un menor o adolescent ha de respectar els drets d'aquest, motiu del nostre recordatori de deures legals, sens perjudici que l'Administració sanitària correspongués als afectats i aclarís la possible confusió entre els conceptes d'acompanyant i visitant, el Síndic recomanà al Departament de Sanitat i Seguretat Social que no planyés esforços en la deguda informació i a vetllar pel compliment de la normativa i dels deures dels facultats

ius en informar als usuaris de la sanitat. Així mateix, va suggerir recordar a tots els hospitals amb pacients menors d'edat el dret de permanència dels acompanyants, pares o tutors, sense restricció d'horaris i que en constés la normativa publicada en totes les unitats d'hospitalització pediàtrica.

Queixa núm.702/97

Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb les llistes d'espera i gent gran

El senyor X. s'adreçà al Síndic exposant que, per la seva avançada edat i un desgast prematur i accentuat de la ròtula del genoll esquerre, li era imprescindible la col·locació d'una pròtesi.

L'hospital on li correspongué de ser intervingut el va posar en llista d'espera, la qual cosa li comporta un retard de tres anys per a la intervenció quirúrgica. Com sia que considerà exagerat el temps d'espera i desatès sanitàriament el seu cas, s'adreçà a la nostra Institució.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'investigués la llista d'espera que afectava l'interessat, en relació amb una possible discriminació de la gent gran, en les llistes d'espera per a les intervencions quirúrgiques; també demanà que s'estudiés la possibilitat de solucionar el problema mitjançant els corresponents serveis hospitalaris, per no perjudicar els drets a una salut integral per a tothom, especialment de la gent gran.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social ens informà que, efectivament, tal com havia exposat l'interessat, el pacient havia estat valorat per l'hospital per la seva patologia de genoll.

Després de les proves diagnòstiques que se li van efectuar es va arribar a la conclusió que l'actitud terapèutica adequada era de col·locar-li una pròtesi, motiu pel qual va ser inclòs en llista d'espera quirúrgica el dia 16 de gener de 1997.

La direcció del Servei Català de la Salut (SCS) informà també el Síndic que l'augment de l'esperança de vida de la població ha condicionat l'increment de la prevalença de les malalties cròniques, i entre elles les osteoarticulars. La patologia osteoarticular representa en aquests moments un dels quatre primers motius de consulta en l'atenció primària i el segon grup de morbiditat crònica assistida, després de les malalties de l'aparell circulatori. Parallelament a aquest fet, i a causa de les innovacions tecnològiques i terapèutiques, s'ha incrementat el nombre de persones susceptibles de ser candidates a intervenció quirúrgica, amb el consegüent augment del temps d'espera.

Darrerament, s'han destinat molts esforços i recursos a alleugerir les llistes d'espera, però tot i això, pels factors esmentats, les possibilitats d'atendre la població tenen unes limitacions que s'intenta que afectin el menor nombre de persones. La prioritització de les llistes d'espera no és motivada en cap moment per factors d'edat, i encara menys en el cas plantejat, en què la major incidència es dona en aquest grup d'edat, sinó per criteris estrictament clínics i sanitaris.

Per això, atesa la dificultat de pal·liar les grans llistes d'espera, s'indicà al Síndic que, malgrat ser conscients de les repercussions que provoca aquesta patologia en l'àmbit de la salut individual, pel que fa a la qualitat de vida i en l'entorn social i familiar, s'intentarà donar-li una resposta adequada, sens perjudici d'altres actuacions per atendre les ingents necessitats de tots els usuaris.

Per això, sens perjudici de solucionar, en allò que es pogués, el cas exposat i com sia que el Síndic ha denunciat en diversos Informes al Parlament el problema de les llistes d'espera, fins al punt d'haver recomanat de fixar uns terminis màxims i que l'SCS es fes responsable de complir-los; que respongués, si no, amb l'oferiment de centres privats o proporcionés el rescabament de les despeses causades amb motiu de la derivació que s'hagués pogut produir a centres aliens als públics, i vist que aquesta darrera recomanació no va ser acceptada, malgrat que el Departament de Sanitat i Seguretat Social segueix adoptant mesures, d'acord amb els recursos de la xarxa d'atenció pública, per pal·liar els problemes que generen les llistes d'espera, acollint, doncs, altres recomanacions fetes pel Síndic, com ara informar els afectats de les previsions reals d'intervenció en el temps, la gestió transparent de les llistes, amb l'ampliació dels recursos d'equipaments per reduir-les –a part les derivacions amb mobilitat geogràfica més beneficioses per als afectats–, el Síndic malgrat que la intervenció no fos considerada prioritària ni vital, ha continuat reiterant al Departament de Sanitat i Seguretat Social la responsabilitat de l'SCS, pel que fa a les llistes d'espera i la peremptòria necessitat d'adoptar mesures extraordinàries, a fi de minorar-les i preservar el dret a la salut integral per a tothom, especialment per a la gent d'avançada edat i amb manca de recursos econòmics.

Finalment, atès l'Informe rebut i sens perjudici de no observar cap discriminació de la gent gran en les llistes d'espera, vam suggerir de seguir incrementant els recursos destinats a pal·liar-les, ateses les ingents demandes d'intervencions quirúrgiques de patologies osteoarticulars i el consegüent augment del temps d'espera, excessivament elevat per a les persones d'avançada edat.

Per això, vam reiterar les recomanacions anteriors del Síndic i que s'adoptin les mesures necessàries per reduir-les i gestionar-les amb la deguda prioritització i màxima transparència, pel que fa a la informació als ciutadans, intentant donar una resposta eficient als milers d'afectats.

Actuació d'Ofici núm.1988/97

Anorèxia i bulímia

El Síndic, amb motiu de les visites efectuades a centres psiquiàtrics, detectà l'any 1994 un dèficit de llits per a la hospitalització d'adolescents en la Unitat de Psiquiatria Infantil i Juvenil, unitat de referència, de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona, per la qual cosa suggerí, prèvies les corresponents investigacions, la correcció de l'esmentat dèficit (vegeu Butlletí Oficial

de la Província de Barcelona, núm. 313, de 17 de març de 1995, pàgs. 20978 i 20979).

Enguany, tenint constància que les dades públiques sobre prevalença i incidència dels trastorns alimentaris a Catalunya són similars a les dades d'altres països i amb motiu d'un escrit periodístic publicat el 1997 que descrivia la problemàtica d'un grup de mares i pares i d'un hospital, amb fills i filles amb trastorns d'alimentació, el Síndic cregué convenient iniciar una Actuació d'Ofici, atesa la preocupació de la Institució, ja reflectida en els nostres Informes al Parlament.

En l'esmentat escrit es denunciaven els escassos recursos destinats als trastorns d'alimentació i se sol·licitava un augment de serveis, a fi de pal·liar les llargues llistes d'espera.

Atès allò que advertíem també a l'Actuació d'Ofici núm. 1925/93 (vegeu pàg. 13170 del Butlletí Oficial del Parlament núm. 203, de 16 de març de 1994) amb motiu de la visita efectuada a l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona, vam creure convenient sol·licitar al Departament de Sanitat i Seguretat Social la corresponent informació, en relació amb els serveis existents a Catalunya sobre els trastorns alimentaris; la prevalença entre la població adolescent menor de 18 anys sobre anorèxia i bulímia i també el captament del Departament de Sanitat en relació amb l'ampliació dels llits hospitalaris destinats a Catalunya a aquestes situacions. També vam suggerir que se'ns informés de l'actuació i dades dels centres de salut mental infantil i juvenil a Catalunya, en relació amb la ingent demanda dels serveis esmentats i, finalment, la possibilitat d'augmentar els llits de la Unitat de Trastorns de l'alimentació de l'Hospital objecte de la present Actuació d'Ofici i de la resta d'hospitals, i que se'ns indiqués la situació actual de l'Hospital Clínic i Provincial de Barcelona, després de la insuficiència denunciada pel Síndic en l'Actuació d'Ofici 1925/93, que ja aleshores permeté comprovar que només existien quatre llits (cedits pel Departament de Dermatologia) per a l'hospitalització d'adolescents, tot i ser un centre de referència.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social correspongué al suggeriment del Síndic i ens confirmà que l'anorèxia i la bulímia són un problema de salut greu que, malauradament, ha crescut els darrers anys, i que el Departament de Sanitat i Seguretat Social ha incrementat els recursos destinats a atendre aquestes patologies.

Se'ns indicà que a Catalunya hi ha una xarxa de centres de salut mental (66 per a adults i 31 per a nois i joves) que pot atendre ambulatoriament aquests trastorns del comportament alimentari. Actualment no n'hi ha dades epidemiològiques, atès que fins aquest any no s'ha disposat d'un sistema informàtic adequat. Actualment es fan proves pilot que permetran en el decurs de l'any 1998 disposar d'un sistema àgil de recollida de dades.

Pel que fa a la hospitalització, són diversos els hospitals on tracten pacients amb aquesta patologia (Hospital de Badalona, Mútua de Terrassa, etc.). D'altra banda es disposa d'hospitals de dia, monogràfics per a aquests trastorns, i de places en altres hospitals de dia que poden acollir aquests malalts.

21606

A finals de l'any 1995 es va iniciar un pla de formació en matèria de trastorns en les conductes alimentàries, adreçat als centres de salut mental, hospitals comarcals i hospitals psiquiàtrics, amb l'objectiu de millorar la capacitat dels professionals de la xarxa d'atenció psiquiàtrica i salut mental per detectar i abordar la malaltia en les fases menys greus i fer el seguiment, si s'escau, de les persones que pateixen aquesta patologia.

Aquest pla de formació s'ha formalitzat mitjançant un conveni de col·laboració amb les unitats de trastorns alimentaris de l'Hospital de Bellvitge (per a adults) i de l'Hospital Clínic de Barcelona (per a infants i joves), que estan reconegudes com a programes especials, i amb capacitat docent respecte a la resta de la xarxa psiquiàtrica.

D'aquesta manera, s'intenta evitar els col·lapses de les unitats especials per una demanda indiscriminada i no filtrada, es pot donar una atenció més immediata al pacient i a la seva família i alhora es garanteix la continuïtat assistencial.

Aquesta mesura ha produït ràpidament una clara disminució en les llistes d'espera de les unitats especialitzades, bàsicament de les consultes ambulatories, ja que el nombre de pacients que requereixen ingrés no és tan voluminós com sembla.

En referència als llits, no n'hi ha un nombre concret i tancat per anorèxies i bulímies a tot Catalunya. Els ingressos es fan a les unitats de psiquiatria. L'any 1995 hi hagué un total de 293 altes als hospitals catalans, 22 de les quals corresponien a hospitals psiquiàtrics. Això vol dir que a més de l'Hospital de Bellvitge i de l'Hospital Clínic, hi ha d'altres hospitals que ingressen pacients amb patologia alimentària.

Els llits que ocupen aquests malalts no requereixen una acreditació especial; tan sols cal diferenciar els joves dels adults, la qual cosa ja es produeix actualment.

No obstant això, des de l'any 1993 es va detectar un increment de les demandes relacionades amb trastorns del comportament alimentari. Un cop constatada la tendència, l'any 1995 s'engegà el projecte de formació abans esmentat; l'any 1996 es va dotar el servei de psiquiatria infantil de l'Hospital Clínic de Barcelona de recursos específics (llits i places d'hospitals de dia) per atendre aquestes patologies en joves menors de 18 anys i el 1997 s'ha inaugurat un hospital de dia per a adults, al servei de psiquiatria de Bellvitge.

No és recomanable, per tant, anar creant xarxes paral·leles en relació amb l'increment de certs trastorns o l'aparició de noves patologies. Ja es disposa d'unitats i programes especials específicament dedicats a atendre els casos més greus, alhora que fan recerca i docència, atesa l'experiència dels seus professionals en aquest camp.

El que cal, doncs, és capacitar les xarxes normalitzades perquè puguin tractar la major part dels casos, mitjançant la formació específica.

Aquest és el criteri del Departament de Sanitat i Seguretat Social, el qual resta en estudi per part de la nostra Institució.

6. ATENCIÓ PSIQUIÀTRICA. SALUT MENTAL

El Síndic, seguint les actuacions iniciades l'any 1993, de visita a determinats centres psiquiàtrics (vegeu A/O 1925/93, BOPC núm. 203 de 16 de març de 1994, pàgs. 13170, 13171 i 13172) ha continuat les visites a altres centres psiquiàtrics de Catalunya (vegeu BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997, pàgs. 11702 a 11707) de les quals es fa el seguiment amb la numeració A/O 251/96, 1318/96 i 1560/96.

L'equiparació dels malalts i la plena integració en el sistema sanitari resta encara pendent en l'àmbit de l'atenció als malalts mentals.

Per això, vistes les actuacions del Síndic i reconegudes pel Departament de Sanitat les necessitats assistencials, esperem se segueixi treballant per acostar el model català als models sanitaris europeus.

L'any passat, el Síndic va enllestir l'anàlisi de l'assistència psiquiàtrica i salut mental amb uns determinats suggeriments al Departament de Sanitat i Seguretat Social (vegeu pàgs. 11703 i següents del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153 de 21 de març de 1997), entre els quals, amb caràcter general, s'incloué l'estudi sobre les possibilitats de crear un hospital psiquiàtric penitenciari i de seguir fomentant i preservant els drets fonamentals dels internats en centres psiquiàtrics.

Enguany, el Síndic també ha volgut avaluar l'esmentada proposta des de la vessant penitenciària i, sobretot, del dret a la salut dels ciutadans que compleixen pena de presó, respecte als seus drets fonamentals previstos a l'article 25 de la Constitució Espanyola i desplegats per la Llei Orgànica 1/1979, de 26 de setembre, General Penitenciària i el nou Reglament Penitenciari, aprovat pel Reial Decret 190/1996, de 9 de febrer, en vigor des del dia 25 de maig de 1996.

El dia 25 de juny de 1996, el Síndic visità el Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa, dependent de la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació del Departament de Justícia i físicament integrat a l'Hospital de Terrassa.

Preocupat pel nivell sanitari i assistencial dels reclusos hospitalitzats, el Síndic va visitar totes les dependències del Pavelló i parlà amb els responsables i reclusos internats, com detallem a la secció de Justícia i en el comentari de l'Actuació d'ofici corresponent (vegeu A/O 2062/97).

La situació jurídica dels malalts internats és de condemnats que estan complint pena de presó amb una estada mitjana d'uns 13 dies en els 32 llits disponibles.

Els malalts són majoritàriament terminals i també aguts (alguns psiquiàtrics) o hi arriben per necessitats de proves i d'especialitats diverses.

Paradoxalment, l'única queixa dels reclusos fou la de no poder fumar dins del Pavelló. Els presos consultats elogiaren els serveis, l'assistència i la flexibilitat dels règims de visites i de relacions amb els familiars, els quals tenen a l'abast, com els interns, una clara i ente-

nedora informació recollida en fullets a l'entrada del Pavelló i en la sala d'esbarjo.

Sens perjudici del recordatori de deures legals exposat a l'àrea de Justícia, en relació amb la Llei 20/1985, de 25 de juliol, de Prevenció i Assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència, modificada per la Llei 10/1991, de 10 de maig, on s'imposa als directors dels centres sanitaris i llurs recintes a reservar àrees ben delimitades per a fumadors i senyalitzar-les adequadament, no s'advertí cap «irregularitat» sanitària que pogués motivar la nostra intervenció.

Consultat el Director General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació sobre la possibilitat de crear un pavelló psiquiàtric penitenciar, atesa la necessitat palesada per diversos hospitals psiquiàtrics, a través del qüestionari del Síndic i de les visites efectuades, se'ns indicà una proposta de l'esmentat Director General sobre el centre obert de Lleida per convertir-lo en hospital penitenciar de crònics. L'esmentada proposta no fou viable. També se'ns indicà la possibilitat d'una altra proposta de la Direcció General, prevista pel Centre Penitenciar de Brians, per a malalts psiquiàtrics crònics, la qual s'estudiarà juntament amb el Departament de Sanitat i Seguretat Social, atesa la complexitat i especialitat d'aquests establiments psiquiàtrics penitenciaris, destinats «al compliment de les mesures de seguretat privatives de llibertat aplicades pels Tribunals» (vegeu els articles 183 i següents del modificat Reglament Penitenciar, BOE núm. 40 de 15 de febrer de 1996).

En definitiva, als reclusos hospitalitzats al Pavelló, no tan sols se'ls garanteixen els drets, sinó que es compleixen amb una interpretació flexible i favorable als reclusos. L'actuació administrativa és lloable i molt per damunt del que fixen les normes d'acreditació hospitalària.

També el 1997 s'inicià l'Actuació d'Ofici núm. 1988/97, sobre l'anorèxia i la bulímia, on s'exposen la problemàtica i el criteri del Departament de Sanitat i Seguretat Social seguint les recomanacions del Síndic amb motiu de la visita efectuada a l'Hospital Clínic l'any 1993.

Enguany s'han iniciat dues noves actuacions d'ofici amb motiu de les visites a l'Institut Pere Mata de Reus i a l'Hospital Psiquiàtric de Salt (A/O núm. 2226/97 i 2157/97), on portant a collació les recomanacions i suggeriments de les actuacions d'ofici de l'any passat, s'avalua l'actual situació de les condicions medicoassistencials dels hospitals psiquiàtrics, el nou plantejament assistencial, organitzatiu i de reconversió hospitalària previst en el Pla de Salut Mental.

Així, ha estat constant la preocupació del Síndic en l'avaluació de la incidència dels objectius de l'SCS, en els serveis i recursos destinats a satisfer les demandes i necessitats dels malalts mentals, i amb les esmentades actuacions el Síndic es qüestionà la diversa problemàtica de la salut mental, sobretot pel que fa al lent procés de reconversió dels hospitals monogràfics i la manca de recursos terciaris per als pacients.

Malgrat les millores i bones condicions materials i assistencials per als malalts aguts i subaguts dels hos-

pitals, i de la reordenació i reclassificació dels pacients ingressats en les unitats de mitjana i llarga estada dels hospitals, vinculades al procés de reconversió iniciat l'any 1997, el Síndic observà la necessitat de seguir creant més dispositius alternatius, en coordinació amb altres departaments, com el de Benestar Social, i de crear equipaments terciaris, amb més places en centres de dia i en pisos assistits, així com la creació de residències.

Per això, s'ha advertit el Departament de Sanitat i Seguretat Social que, malgrat els esforços del Departament en incrementar pressupostàriament en un 8%, les dotacions dels pacients de les unitats de mitjana i llarga estada, la situació present i de futur ha de tendir a cobrir les demandes de malalts geriàtrics, psicogeriatrics, disminuïts i crònics, amb forta dependència psiquiàtrica, els quals malgrat la classificació prevista, segueixen amuntegats en les unitats de mitjana i llarga estada dels hospitals psiquiàtrics, sense les condicions adequades a la seva tipologia.

Els centres visitats enguany, pendents de la reconversió hospitalària han previst els corresponents plans d'inversió, la viabilitat dels quals és evident que dependrà dels recursos que proporcioni l'SCS.

Això no obstant, aquests centres, mitjançant els qüestionaris del Síndic, consideren positiva la prioritització que l'SCS dóna a l'atenció primària, en salut mental, atès l'increment de la població en la demanda assistencial; així, amb mecanismes de prevenció i detecció precoç, s'evitaran futures cronificacions.

El Síndic, però, comunicà al Departament de Sanitat certes necessitats específiques observades en les visites efectuades.

Altrament, també es considera ben definida i consensuada l'activitat assistencial en l'hospitalització d'aguts i subaguts.

El punt de confluència crític, però, de tots els hospitals visitats i on en radica el gran dèficit històric és l'hospitalització de llarga estada i rehabilitació, on el futur dels prop de 4000 malalts crònics de Catalunya «institucionalitzats» als hospitals psiquiàtrics no està definit amb prou claredat, segons els centres visitats.

Malgrat la voluntat política del Departament, explicitada constantment en ampliar els recursos, la realitat expressada pels centres i verificada pel Síndic és que les inversions necessàries per modernitzar les institucions que atenen aquests malalts o per crear els serveis alternatius necessaris per acollir-los encara s'han de definir.

Les inversions proposades pel Departament, per dignificar l'assistència als malalts crònics i el compliment dels requeriments mínims de la sanitat actual, sembla que disten molt de les proposades pels hospitals, i estaran en funció de les dotacions pressupostàries que s'hi destinin.

Malgrat els esforços del Departament en l'àmbit dels recursos terciaris, falten places d'hospitals de dia, de centres de dia, tallers ocupacionals, pisos assistits, residències i treballs protegits, servei d'urgències domiciliàries, etc., si es volen rebaixar les places MILLE en l'àmbit hospitalari i realitzar la reconversió, que re-

21608

quereix coordinació amb el Departament de Benestar Social.

Per això i amb coneixement de les prioritats per a la reordenació dels serveis a Catalunya, fixats al Document de Bases per a la reordenació de la salut mental, vam suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que es fixessin els terminis i compromisos per potenciar la reconversió de les Unitats MILLE dels hospitals psiquiàtrics, tot adequant els serveis a la tipologia dels pacients (disminuïts, psicogeriatrics i TMS), per als quals ja s'ha establert una tarifa diferenciada. S'ha suggerit també la fixació de terminis perquè el Programa Vida als Anys assumeixi els aproximadament 923 pacients psicogeriatrics i els terminis perquè el Departament de Benestar Social es faci responsable dels disminuïts psíquics, en nombre aproximat de 1161, custodiats en hospitals psiquiàtrics.

També caldria externalitzar pacients de baixa dependència psiquiàtrica, en pisos i residències del Departament de Benestar Social, avui insuficients, per als quals s'ha fixat un procés llarg, sense cap previsió pressupostària, el qual creiem que minva la possibilitat de fer efectiva l'atenció integral dels pacients a curt termini.

Per això, a fi de donar una resposta adequada a les esmentades prioritats i als objectius fixats, entenem que escau regular un marc normatiu, que, desplegant l'article 20 de la Llei General de Sanitat i de la Llei d'Ordenació Sanitària de Catalunya, incorpori el Pla de Salut Mental i les bases per a la reordenació de la salut mental i reconegui els serveis, les prestacions i els drets dels malalts mentals, establint la coordinació i delimitant expressament les competències amb el Departament de Benestar Social, per tal que de forma harmònica es pogués atendre aquests malalts, tot articulant-los en el futur Pla de Serveis Sanitaris i Sociosanitaris de l'SCS.

Atesa també la dificultat que els hospitals psiquiàtrics compleixin les normes d'acreditació de centres hospitalaris (Ordre de 10 de juliol de 1991), caldria adaptar la normativa a les necessitats assistencials dels esmentats hospitals, a fi de preservar els drets dels interns i la qualitat assistencial.

Per això, vam suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social d'especificar els recursos de què disposa per atendre les necessitats dels malalts mentals i desinstitucionalitzar-los, i els recursos terciaris, en rehabilitació, integració comunitària i laboral, com també les previsions i terminis quant a la implantació de tots aquests recursos, a part del finançament real per a l'any 1998 en salut mental, a fi de saber-ne els recursos i les inversions.

Actuacions d'ofici núms. 251/96, 1318/96 i 1560/96 (Butlletí Oficial de la Província núm. 153 de 21 de març de 1997, pàgs. 11704 a 11707)

Seguiment dels suggeriments al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb les condicions medicoassistencials dels hospitals psiquiàtrics

Amb motiu de les visites que el Síndic realitza des de l'any 1993 als hospitals psiquiàtrics s'han analitzat les

condicions assistencials que s'hi ofereixen i s'han fet diversos suggeriments al Departament de Sanitat i Seguretat Social, a fi de corregir les deficiències observades i preservar els drets dels malalts.

La desinstitucionalització dels malalts internats i la reconversió hospitalària ha començat, però cal donar-hi l'impuls definitiu dins i fora dels hospitals, amb la creació de més estructures intermèdies per tal que l'atenció al malalt mental pugui fer-se essencialment en el marc comunitari.

Malgrat el gradual acostament a Europa en despesa sanitària, queda encara, sobretot en salut mental, un bon esforç per equiparar-nos-hi. Això no obstant, la responsabilitat del Servei Català de la Salut (SCS) en la millora de la salut dels ciutadans i en l'avaluació dels serveis sanitaris que se'n beneficien, ja sia d'entitats públiques o proveïdors privats, ens motivà també a recordar la responsabilitat de l'esmentat ens en el control de les prestacions i serveis sanitaris donades pels proveïdors als ciutadans.

Així, els serveis s'han d'oferir amb equitat, responen a les necessitats i demandes prou identificades dels malalts mentals, fomentant la imperiosa necessitat de reconvertir i reordenar els serveis de salut mental, i donant resposta a les necessitats dels usuaris i a les inversions dels centres proveïdors. En el context d'una continuïtat en la limitació de recursos derivada de polítiques restrictives de despesa, això permetrà mantenir coherència amb els objectius del nou Pla de Salut.

De la problemàtica reflectida en les actuacions d'ofici de referència, correspongué al Síndic indicant-li que, pel que fa a la despesa econòmica, l'increment interanual sostingut en els darrers anys ha estat per damunt del 12% (llevat de l'any 1996, primer any de vigència dels acords de Maastricht, que va quedar per sota del 10%), la qual cosa significa un augment molt superior al d'altres línies de productes sanitaris (hospitalització, atenció primària i d'altres).

Capteniment del Departament de Sanitat i Seguretat Social durant l'any 1997

L'any 1997 es van millorar les tarifes d'aguts i subaguts, amb un augment significatiu de l'activitat, superior a la contractada l'any anterior. Els percentatges de creixement foren del 10,63 per a aguts, i del 3,90 per a subaguts.

Pel que fa a les unitats d'estada mitjana i llarga (MILLE), es proposaren quatre tarifes segons tipologia de malalts i càrregues de treball i diferenciació per unitats físiques i funcionals dins dels hospitals monogràfics. Aquests canvis han d'estar estretament vinculats a un procés de reconversió dels hospitals monogràfics, que s'ha iniciat l'any 1997 amb les propostes abans esmentades. Els increments en aquesta línia de producte per a pacients amb problemes de salut mental, estan al voltant del 8%.

Cal destacar els increments destinats a l'atenció primària especialitzada, que se situen al voltant del 10,56%.

Així doncs, les línies de treball estan orientades a la consolidació de les propostes assistencials dels anys

anteriors, aprofundint en l'avaluació dels serveis actuals. Les propostes més significatives són:

- Atenció primària especialitzada
- * Identificació de la població amb trastorn mental sever.
- * Priorització dels programes orientats a les persones que pateixen trastorns mentals severos, i a les seves famílies.
- * Atenció a la demanda urgent, a fi de contenir en primera instància les crisis i evitar desplaçaments i recursos d'hospitalització innecessaris.
- * Suport a l'atenció primària de salut per a una millor detecció, seguiment i derivació de les persones amb trastorns mentals.
- Hospitalització total i parcial
- * Augment de l'activitat d'aguts i subaguts.
- * Inici efectiu de la reordenació i reclassificació dels pacients ingressats en les unitats de mitjana i llarga estada dels hospitals monogràfics.
- * Increment de l'activitat, places i dispositius destinats a l'hospitalització parcial.
- Rehabilitació
- * Consolidació de recursos existents, mitjançant l'ampliació de places i, per tant, un augment efectiu en el nombre de pacients que poden acollir-se en aquests serveis.
- * Avenç en les propostes del treball per programes.

a) Pla de Salut - Pla de serveis

A conseqüència de l'ampliació del Pla de salut 1993-1995, amb les polítiques de salut mental, s'han produït dos fets: la revisió i actualització del Pla de Salut per al període 1996-1998 i l'elaboració del Document de Bases per a la Reordenació de la Salut Mental a Catalunya.

La revisió del Pla de Salut ha exigut, en primer lloc, una anàlisi profunda de l'efectivitat de les propostes anteriors, de l'oportunitat de reformular-les o bé de fer-ne de noves i més reals, actualitzades i d'acord amb les necessitats del sector. Així sorgeix una nova edició que concreta les intervencions i accions prioritàries, així com els objectius operacionals amb la corresponent avaluació.

D'altra banda, el document de Bases proposa, a la llum de les necessitats sanitàries de la població i dels recursos ja existents, una reordenació i reorientació del sector, tant dels dispositius existents com dels de nova creació. Aquesta reordenació es planteja com un instrument més del Pla de serveis sanitaris i sociosanitaris del Servei Català de la Salut (SCS). Per tant, el desenvolupament de les propostes estarà en funció de les priorititzacions sanitàries i del marc pressupostari general.

b) Rehabilitació / Reinserció - Equipaments terciaris

La rehabilitació i reinserció dels malalts mentals ingressats a les unitats de mitjana i llarga estada presen-

ta, actualment, dos grans eixos. D'una banda, la reconversió de les unitats de mitjana i llarga estada dels hospitals monogràfics, i, de l'altra, la progressiva ampliació dels recursos terciaris.

Pel que fa a la reconversió dels hospitals monogràfics, és important destacar la diferent tipologia de malalts ingressats en les unitats de llarga estada. Aquesta tipologia està definida segons el diagnòstic, el grau evolutiu de la malaltia, les càrregues de treball que comporta, l'edat i altres consideracions.

Aquests condicionants, juntament amb la disponibilitat social i familiar de readmetre el pacient, determinen la quantitat i qualitat dels dispositius que s'han d'ampliar, crear o concertar amb d'altres departaments o xarxes.

És evident l'esforç que s'ha fet els darrers anys amb la creació de centres de dia i l'ampliació dels ja existents, i amb la col·laboració amb el Departament de Treball per crear places i centres especials de treball per a malalts mentals. També és important l'actualització i ampliació del conveni amb el Departament de Benestar Social.

c) Coordinació i continuïtat assistencial

La coordinació entre els diferents dispositius assistencials per garantir la continuïtat en el tractament de les persones amb trastorns mentals ha estat una preocupació constant de l'SCS que aquest objectiu té vinculada una part variable del pressupost de compres. S'avalua mitjançant diversos indicadors segons la línia de servei (atenció primària, hospitalària, rehabilitació, etc) i l'avaluació anual, que realitzen les regions sanitàries i que permet tenir una idea de l'efectivitat de la mesura i de les correccions que cal introduir anualment per millorar la qualitat de la continuïtat assistencial.

L'SCS te cura de responsabilitzar les entitats i els professionals de garantir la continuïtat assistencial del pacient, i no els seus familiars.

Certament, la problemàtica de les famílies, com a cuidadors principals dels seus familiars malalts, pot crear situacions tan angoixoses que arribin a emmalaltir el nucli familiar. Creiem doncs que és bàsic considerar la família com un element més, dins l'abordatge psicoterapèutic. Aquesta atenció es pot concretar mitjançant els grups d'orientació familiar, els programes especials per a familiars de malalts mentals, o bé l'atenció individualitzada.

d) Incapacitacions

Les incapacitacions són una de les qüestions més delicades en relació amb el malalt mental.

A vegades hi ha discrepàncies greus entre els criteris familiars i els mèdics sobre aquesta qüestió.

La incapacitació és una mesura molt greu que priva una persona de multitud de drets fonamentals. Cal doncs estar ben segur de la necessitat d'aquesta mesura, tot contemplant la possibilitat de restringir prèviament alguns drets dels pacients, per tal de no concórrer en mals majors, i sempre des de la transitorietat, la qual no sempre és fàcil d'instrumentar.

21610

El malalt mental moltes vegades no està en situació, per la naturalesa del seu trastorn, d'implicar-se en el seu tractament ni consentir-hi, però caldrà revisar aquesta situació amb periodicitat ja que no sempre és així.

Per aquest motiu, és recomanable que totes les institucions disposin d'un comitè d'ètica que vetlli pels interessos del pacient, prevegi les peticions i necessitats de la família i intenti articular tots aquests aspectes, sense menystenir cap dret de les parts implicades.

Actuació d'Ofici núm.2226/97

Visita a l'Institut Pere Mata, Hospital Psiquiàtric Universitari de Reus

El dia 8 de juliol de 1997, l'Adjunt al Síndic i un assessor visitaren l'Institut Pere Mata, Hospital Psiquiàtric Universitari, a la ciutat de Reus, i s'inicià la present Actuació d'Ofici, conseqüència de l'estudi del qüestionari elaborat per aquesta Institució, que va ser formalitzat per l'esmentat centre.

De la visita i de l'estudi del qüestionari es desprenen, en síntesi, les dades que han permès avaluar la situació de les condicions assistencials de les persones internes, que es resumeixen tot seguit. El Síndic va suggerir als òrgans de les administracions afectades que adoptin les mesures adients, a fi que els malalts interns puguin gaudir de l'assistència adequada als seus drets.

L'ocupació de llits està al voltant del 90%; un 6,71% dels ingressats són incapacitats civils.

Algunes incapacitacions, promogudes per la família dels malalts o per la fiscalia, no són comunicades al centre, la qual cosa motiva certs perjudicis per a l'intern i en l'assistència d'aquest, ja que el fet de desconèixer l'abast de la sentència i el nomenament de tutors impossibilita una correcta atenció.

El percentatge d'ingressos voluntaris és del 12,2%; els involuntaris són el 87,8% i es produeix un 70,8% d'ingressos urgents.

Hi ha un 0,56% d'ingressos per ordre judicial, els quals han estat donats d'alta.

El ministeri fiscal periòdicament demana una relació dels pacients ingressats a disposició de jutjats i tribunals amb residència de Tarragona, i la relació d'internats amb autorització judicial.

Se'ns indicà que quan es comunica un ingrés involuntari al Jutjat, el jutge demana, amb posterioritat, un informe del pacient i el cita perquè es traslladi al Jutjat per fer el reconeixement amb el metge forense; en certs casos, quan arriba la citació, el pacient ja ha estat donat d'alta, la qual cosa va motivar que el Síndic s'adreçés al president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya demanant-li d'adoptar les mesures adients i corregir les possibles disfuncions.

Sembla que els pacients ingressats amb anterioritat a la Llei 13/83, de 23 d'octubre, de reforma del Codi Civil en matèria de tutela continuen en la mateixa situació; per això, si no s'hagués regularitzat la seva situació,

caldrà revisar tots els internaments, requerint a l'efecte la col·laboració dels jutges i del ministeri fiscal.

Aquestes i d'altres possibles deficiències dels internaments efectuats a l'empara de la legislació civil, van ser objecte de diverses recomanacions del Defensor del Poble, amb la finalitat de promoure una reforma legislativa que regulés les garanties dels internaments, la qual encara no s'ha produït i és motiu de reiteració als poders públics afectats.

A fi de preservar els drets dels malalts mentals, en compliment d'allò que disposa l'article 6 de l'Ordre de 10 de juliol de 1991, vam suggerir que s'agilités, en la mesura que els recursos ho permetin, el procés de reconversió endegat per tal de garantir els drets de tots els interns.

També s'observà en l'estudi esmentat que cal ampliar, a partir de la reordenació de la salut mental, el nombre d'assistents socials i la plantilla d'infermers durant els propers anys, tal com també s'ha proposat la direcció del centre.

Atesa la diversa problemàtica per a la reinserció social i comunitària dels pacients de llarga estada, es cregué necessari reiterar al Departament de Sanitat i Seguretat Social la creació de més dispositius terciaris, com centres de dia, pisos assistits i residències, per tal de poder inserir aquests pacients a la comunitat.

Així mateix, s'ha suggerit l'agilitació de la reconversió hospitalària i l'ampliació de recursos per fer-hi front, atès el problema dels malalts crònics encara no desinstitucionalitzats, a fi de fer viable el pla d'inversions del centre i poder assumir el programa de transformació i obres projectats, per tal que els malalts psicogeriatrics puguin ser atesos en habitacions dobles o individuals, i la diversa tipologia de la resta de malalts pugui ser atesa dignament.

El centre visitat, que espera la reconversió hospitalària, ha previst els corresponents plans d'inversió, la viabilitat dels quals és evident que dependrà dels recursos que proporcioni el Servei Català de la Salut.

Per això, sens perjudici del desenvolupament de les activitats i mesures adients, en l'exercici de les competències i responsabilitats en la gestió del centre i en aplicació de les normes d'acreditació i dels contractes amb el Servei Català de la Salut, per tal de millorar la qualitat assistencial i estructural del centre, el Síndic proposà al Departament de Sanitat i Seguretat Social que adopti les mesures necessàries per satisfer les necessitats de la demanda assistencial i la millora dels drets dels malalts, sobretot dels ingressats a les unitats d'estada mitjana i llarga, que no estan en les condicions adequades a la seva tipologia i necessitats.

Actuació d'Ofici núm.2157/97

Visita a l'Hospital Psiquiàtric de Salt

Amb motiu de la visita efectuada el dia 1 de juliol de 1997 a l'Hospital Psiquiàtric de Salt per l'Adjunt al Síndic i un assessor, s'ha continuat avaluant durant l'any 1997 el nivell sanitari i assistencial ofert als malalts ingressats en hospitals psiquiàtrics.

De l'esmentada visita i de les respostes del centre a un qüestionari elaborat per la nostra Institució se'n desprenen diverses dades, les quals han motivat diversos suggeriments de caràcter general adreçats al centre i al Departament de Sanitat i Seguretat Social, com també al president del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, amb les consideracions prèvies que s'enuncien a continuació.

Dins l'àmbit hospitalari vam visitar el servei d'urgències, annex a les unitats d'hospitalització breu, atès pel mateix personal d'hospitalització, amb prop de dos mil casos atesos l'any 1996, procedents: el 38%, del seu domicili i per iniciativa pròpia; el 29%, d'hospitals generals; el 6%, de programació del Centre de Salut Mental, i la resta, d'equipaments sanitaris externs a la xarxa de salut mental.

Del total de casos atesos al servei, n'ingressen el 47%; el 25% constitueix un primer episodi psiquiàtric.

Els llits hospitalaris es distribueixen en dues àrees ben diferenciades entre l'hospitalització breu (unitat de crisi amb 16 llits, en 4 habitacions individuals i 6 de dobles, i la unitat d'aguts, amb 40 llits, en 8 habitacions individuals i la resta dobles) amb instal·lacions noves i una ocupació del 90%, amb una estada mitjana de 20 dies.

Quant a l'hospitalització de mitjana i llarga estada: hi ha nou serveis, amb una ocupació del 83%, amb 395 malalts, i amb la consegüent disminució de població crònica, atesa la implantació i el desplegament produït en recursos de fora de l'hospital, l'obertura de nous equipaments, sobretot centres de dia, la implantació de programes específics en els centres de salut mental, com el programa de visites domiciliàries, el qual permet als usuaris ser atesos a la comunitat, i la seva incorporació a la xarxa de pisos assistits.

Així, els darrers anys l'evolució de la població de llarga estada ha passat de 895 malalts l'any 1970, davallant progressivament a menys de la meitat fins l'any 1995.

Les característiques de l'esmentada població són: més de la meitat dels malalts passen de 65 anys, que n'és l'edat mitjana, i el 50% estan internats de fa més de 25 anys.

Les habitacions de les unitats de crisi i d'aguts, amb radiador, tauleta, llit clavat, armaris i cadires, són a la planta baixa; el menjador és acollidor (cuina pròpia), com la sala d'estar i el jardí. Les dutxes, amb metacrilat, lavabos i vàter, estan en bon estat i n'hi ha un nombre suficient.

Vam visitar també la cuina, àmplia, que té un dietista; no disposa de campana extractora de fums; el magatzem n'està separat.

Es visità el Pavelló 1, de mitjana i llarga estada, amb 52 pacients, amb una sala gran d'esbarjo amb televisió i sales dormitori amb 12 llits, i es conegueren les necessitats dels 400 malalts amb problemes de trasllat gradual a nous edificis.

Es visità també el pavelló de dones, també a rehabilitar, començant per psicogeriatria, amb la intenció de construir habitacions de quatre i sis persones.

La situació jurídica dels malalts de llarga estada és del 25% d'incapacitats amb sentència; n'hi ha un 34% pendent de procediment; hi ha problemes de lentitud en els procediments, i en el 50% dels casos la tutela és assumida per l'Institut d'Assistència Sanitària (IAS), empresa pública que gestiona el Psiquiàtric de Salt.

Els ingressos voluntaris representen el 80%, i el 20% són involuntaris, amb un 25% de caràcter urgent.

Els ingressos per ordre judicial penal susceptibles d'internament en un hospital psiquiàtric penitenciari són el 2%.

Quant a la implicació del ministeri fiscal pel que fa a visites als internats, des de fa un any no els n'han fet cap, i és excepcional la visita dels jutges als ingressats, que només n'examinen els informes mèdics.

El mitjà de transport utilitzat per traslladar els malalts ingressats de forma involuntària o urgent es fa amb ambulància en un 30% de casos; un 10% el fan les forces i cossos de seguretat de l'Estat, i un 60% amb mitjans propis dels familiars dels malalts.

Pel que fa al compliment dels drets del malalt, aquests es respecten, amb les limitacions pròpies del funcionament del servei i la patologia dels ingressats. Es fan activitats de lleure per als malalts de llarga estada; no hi ha laborteràpia, atesa l'edat dels pacients.

Quan s'utilitzen corretges de seguretat es fa per prescripció facultativa i s'anota en la història clínica de l'afectat.

La possibilitat d'ampliació de professionals sanitaris està en funció de la disponibilitat pressupostària.

Les estades dels malalts ingressats són a vegades superior a les normals (aguts: de 25 dies a dos mesos, sub-aguts: de 90 dies a sis mesos) per la problemàtica sociofamiliar i la manca de teixit social de suport. És evident que si es disposés de més hospitals de dia, pisos assistits o centre d'hospitalització parcial es podrien disminuir les estades.

Es té una percepció del poc suport al malalt mental, sobretot en allotjament, pisos assistits, residències, treball protegit i integració laboral.

Això no obstant, en recursos terciaris i intermedis es disposa de 100 places en els centres de dia (20 places a Girona, 15 a Figueres, 20 a Olot, 25 a la Selva (Blanes i Santa Coloma de Farners i 20 places al Baix Empordà); a Girona hi ha dos pisos assistits amb 8 places.

A part els centres de salut mental infantil, juvenil, i els d'adults, de l'IAS, no existeix cap programa específic sobre el tractament d'alteracions de conducta sexual ni es disposa d'una unitat de psiquiatria infantil i juvenil, per la qual cosa els eventuals usuaris s'han de desplaçar als serveis d'hospitalització a Barcelona, i en molts casos, si no hi ha llits, tornen a Girona sense resoldre el seu cas, la qual cosa ja hem suggerit al Departament de Sanitat i Seguretat Social que es corregís.

Dels aspectes estructurals i funcionals actuals, pendents de les remodelacions que s'estan fent i dels projectes de futur, es consideren adequades les instal·lacions i unitats

21612

assistencials d'aguts i curta estada (56 places), amb sala d'espera, admissions i urgències. Les instal·lacions són confortables, amb sales d'esbarjo, bar, sala de visites i de fumadors, amb jardí.

D'altra banda, els pavellons d'estades mitjana i llarga, actualment amb decrement de llits, amb els corresponents problemes de desinstitucionalització, per l'escassetat d'estructures alternatives, i amb una mitjana d'edat de 65 anys i amb internament superior als 25 anys, amb dèficit d'estructures per a l'atenció adequada d'aquestes persones «custodiades» tant de temps, amb necessitat d'assistència social en residències psicogeriatrices o assistides, necessita la corresponent reconversió.

Els projectes de reforma iniciats haurien de seguir afavorint els pavellons de psicogeriatrica i d'homes, on les habitacions són sales de 12 llits, sense cap intimitat, la qual cosa s'hauria d'esmenar per respecte als drets d'aquestes persones.

La legislació en matèria de protecció contra incendis es compleix en part; actualment es tramita el pla d'emergència i evacuació (agost de 1997), el qual esperem que s'executi ben aviat.

Tampoc es compleixen les normes sobre dotació d'extintors manuals a raó d'un per cada 200 metres quadrats, però sí el mínim de dos per planta, la qual cosa també caldria esmenar.

El nombre d'habitacions individuals és de 30 (18,75% del total); el nombre de vàters i lavabos per llit és inferior al que disposa l'Ordre de 10 de juliol de 1991, que s'hauria de complir i adaptar-hi les instal·lacions, en allò que fos possible.

En la visita efectuada s'observà el problema de la hospitalització d'estada mitjana i llarga de les persones internades: els objectius i l'evolució d'aquest àmbit assistencial encara necessiten molts esforços de reordenació, per tal de donar resposta a la demanda assistencial.

Si bé s'ha aconseguit destriar la diferent tipologia dels malalts, actualment en malalts geriàtrics amb necessitats principalment somàtiques, sense cap tipus de simptomatologia psiquiàtrica; malalts psicogeriatrices, els quals amb certa periodicitat presenten problemes psiquiàtrics i dificultats pròpies de l'edat; malalts amb retard mental profund o greu i que requereixen una atenció especialitzada, principalment pels trastorns de conducta; malalts crònics, psiquiàtrics que, per l'evolució de la malaltia, presenten problemes psiquiàtrics permanents o molt freqüents en què cal atenció individualitzada, caldria implantar els objectius que té previstos el Centre, amb accions per adequar-se a les necessitats previstes, creant estructures permeables des del punt de vista assistencial i àmbits polivalents comuns que permetin incrementar el nivell de qualitat, instaurant programes individualitzats en totes les línies assistencials sobre un ventall de serveis intermedis, utilitzant els edificis de manera polivalent fàcilment adaptables a les necessitats de cada moment, reordenant les «ratios» de personal existents per adaptar-les a les noves línies assistencials.

La direcció del Centre indicà al Síndic que les esmentades accions són actualment matèria de treball de diferents grups de professionals i que cal fer-les realitzables, complint les propostes de futur a curt termini, amb l'inici de la reforma arquitectònica, la implantació de sistemes de treball per assumir les noves demandes assistencials, desenvolupant programes ocupacionals per cada un dels serveis, amb activitats comunitàries extrainstitucionals i programes de vinculació amb les famílies i dels usuaris amb la comunitat i/o equips extrahospitalaris de la xarxa de salut mental.

També se'ns indicà que a termini mitjà el futur complex assistencial farà possible que les diferents línies d'estada mitjana i llarga es beneficiïn de tots els serveis comuns de caràcter rehabilitador i d'atenció especialitzada davant qualsevol necessitat de salut.

Ateses les deficientes condicions dels actuals edificis i la manca de funcionalitat, el Centre ja s'ha plantejat iniciar un pla de renovació (nova construcció) orientat a disposar d'unes estructures arquitectòniques adequades a les necessitats dels malalts i en consonància amb la globalitat del projecte de la futura illa sanitària. Ja hi ha un avantprojecte d'edifici de llarga estada, el qual esperem que s'executi ben aviat.

L'emplaçament dels futurs edificis en el conjunt de l'illa sanitària estaria en consonància amb una clara diferenciació de les tres línies assistencials (psiquiatria de llarga estada, psicogeriatrica i disminuïts psíquics), la qual cosa és necessària atesa l'actual demanda assistencial.

Altrament, vam valorar molt positivament l'acord amb el ministeri fiscal per incapacitar les persones que ho necessitin i, especialment, l'aprovació, pel Consell d'Administració de l'IAS, del Reglament d'organització de la gestió patrimonial dels usuaris sotmesos a guarda, tutela i defensor judicial, en el supòsit d'incapacitacions. Les funcions de les esmentades institucions són assumides per l'Oficina Gestora del Patrimoni de l'Usuari, el Comitè de Vigilància i la Comissió.

La millora de la qualitat en els serveis de salut mental, com un dels objectius prioritaris de l'IAS, reclama la reordenació dels serveis psiquiàtrics centrals, amb la creació del futur parc hospitalari Martí i Julià al municipi de Salt (amb el trasllat de l'Hospital de Santa Caterina) que incorporarà el servei de psiquiatria, amb un centre de rehabilitació de trastorns mentals, una residència psicogeriatrica, serveis per a disminuïts, hospital de dia i altres dispositius que faran desaparèixer el vell concepte asilar per integrar definitivament la psiquiatria a la sanitat.

Cal, doncs, malgrat el decrement de malalts d'estada mitjana i llarga, l'agilitació del procés de desinstitucionalització d'aquests malalts, que permeti incrementar el nivell de qualitat, tot ampliant el personal assistencial, sens perjudici de l'execució del futur complex assistencial en projecte i del pla de construcció de nous edificis per atendre els diferents nivells assistencials.

Esperem que la reconversió i reordenació dels serveis psiquiàtrics, amb la creació del futur parc hospitalari Martí i Julià pugui executar-se ben aviat i es doni res-

posta a les necessitats prou identificades dels malalts mentals.

Per això, sens perjudici d'allò que pugui esmenar i corregir el mateix Centre, ja que és del seu abast competencial, en el desplegament i millora de les activitats i mesures per oferir una millor qualitat assistencial dels interns, el Síndic de Greuges es va adreçar al Departament de Sanitat i Seguretat Social suggerint que s'adoptin les mesures necessàries a fi de satisfer les necessitats de la demanda assistencial i la millora dels drets dels malalts.

Altrament, vam suggerir al Centre d'arranjar, al més aviat possible, els aspectes d'infraestructura material de la cuina, amb el condicionament d'una campana extractora, una major dotació d'extintors i l'execució del pla d'emergència, i també procurar que el nombre el vàters i lavabos per llit, entre d'altres aspectes, s'adeqüi a la vigent ordre d'acreditació de centres sanitaris de 10 de juliol de 1991, aspectes que té en estudi la direcció del centre.

7. ATENCIÓ SANITÀRIA. DRETS DELS USUARIS

La relació de confiança i coneixement mutu entre metge i ciutadà es produeix, especialment, en l'atenció primària de salut, on la informació, prevenció i, en definitiva, la cultura de la salut són ben presents.

Enguany hem de celebrar l'aprovació, per l'Assemblea General de Metges de Catalunya, del nou Codi de Deontologia-Normes d'Ètica mèdica, en vigor a partir del primer de gener de 1998, on es regulen les relacions entre el metge, agent principal de la preservació de la salut, i el pacient, persona subjecte de drets.

Com cada any, el Síndic recomana l'impuls definitiu de la inacabada reforma de l'atenció primària, dins del model sanitari permès per la LOSC, i que alhora es vagin homogeneïtzant en la gestió eficient i en un servei públic de qualitat els diversos models organitzatius i coexistents de finançament públic.

En el darrer Informe al Parlament indicàvem l'eventual discriminació que afectava els ciutadans, pel sol fet de ser atesos pel model tradicional no reformat de l'Institut Català de la Salut, o, al contrari, amb les millores derivades del model reformat, ja sigui de l'ICS o dels gestionats per empreses sanitàries o per societats de professionals.

Per tant, continua essent necessari que el Servei Català de la Salut, responsable de la prestació dels serveis sanitaris i garant del dret a la protecció de la salut, remogui les possibles discriminacions i millori els serveis per satisfer les necessitats dels ciutadans, amb més qualitat i equitat en l'accés.

Malgrat que el Departament de Sanitat i Seguretat Social permet l'elecció de metge en certs àmbits territorials, i, en l'atenció especialitzada, té en compte les sollicituds d'alguns usuaris, encara cal regular la lliure elecció de metge general, pediatre i especialista, com ho féu el Ministeri de Sanitat i Consum en l'àmbit de l'Institut Nacional de la Salut (Reial Decret 1575/1993,

de 10 de setembre, i Reial Decret 8/1996, de 15 de gener, en els serveis d'atenció especialitzada) (vegeu la queixa 477/97).

7.1. ATENCIÓ SOCIO SANITÀRIA

Un any darrere l'altre, augmenta la població de persones grans, les quals necessiten més serveis i durant més temps. Conjugant l'escassetat d'uns recursos limitats, amb el progressiu increment de la despesa sanitària i un nivell equitatiu d'assistència, aquest és el gran rept de del Servei Català de la Salut.

La destinació preferent de recursos als problemes socio-sanitaris derivats de l'avaluació del Pla de Salut 1993-1995 continua essent referència en el nou Pla de Salut 1996-1998, però el futur Pla de Serveis Sanitaris i Socio-sanitaris ha de complir els objectius del Pla de Salut, com en la pràctica es fa amb la posada en funcionament de nous equips PADES, a part de mantenir l'increment de llits de llarga estada i cures palliatives en règim d'internament.

Els avanços en el tractament de les malalties cròniques i de pandèmies com la sida han reduït la mortalitat i augmentat la qualitat de vida d'uns malalts que demanen més atenció: cal, doncs, respondre-hi amb programes exemplars i amb el desplegament dels equips de suport d'atenció domiciliària (PADES) per tal de promoure la qualitat de l'atenció i el suport a l'assistència primària, sense oblidar ni escatimar esforços en la política de prevenció.

Certament, els PADES han de proporcionar la qualitat de l'atenció domiciliària dels ciutadans més necessitats, malalts terminals, crònics i de sida que calgui atendre a domicili i, alhora, ser una via de foment de recursos alternatius a l'internament. Però continua mancant una bona coordinació dels diferents nivells assistencials, hospitals, centres socio-sanitaris, UFISS, PADES, equips d'atenció primària, com a necessitats més peremptòries i que ja vam suggerir en el darrer Informe (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11708 i 11709).

Coneixem l'esforç de reordenació dels llits psicogeriatrics dels centres psiquiàtrics en atenció socio-sanitària i a través del programa Vida als Anys; però cal reconvertir aquests centres, com veiem a l'apartat d'atenció a la salut mental.

7.2. ATENCIÓ PRIMÀRIA I HOSPITALÀRIA

Les unitats de cirurgia major ambulatoria per palliar llistes d'espera i les unitats d'hospitalització de dia són insuficients davant les llistes d'espera. Per això calen mesures especials i recordar les recomanacions del Síndic per solucionar aquesta situació (vegeu Informe 1995, *Butlletí Oficial al Parlament de Catalunya* núm. 30 de 21 de març de 1996, pàg. 2398 i *Butlletí Oficial al Parlament de Catalunya* núm. 3153 de 21 de juny de 1997, pàg. 11710). La queixa 702/97, a la qual ens hem referit en l'apartat «Drets i necessitats dels usuaris de la

21614

sanitat. Grups més rellevants», il·lustra el cas de les llistes d'espera de la gent gran.

L'assistència sanitària als ciutadans es basa principalment en dos pilars, l'atenció primària i l'assistència hospitalària, que han de complementar-se i coordinar-se, i, també, com l'optimització dels recursos, evitant duplicitat de visites i trastorns al ciutadà. Això no obstant, si els professionals d'aquests nivells, en l'exercici professional, personal i responsable, incomplissin els seus deures legals, en resultaria la ineficàcia del sistema, unes infraccions administratives i l'eventual concurs de la inspecció per disciplinar o sancionar les conductes anòmales. Altrament el pacient es troba desatès i afectat per la restricció de l'assistència, sovint palesada per les freqüents substitucions del titular obligat a assistir-lo i, evidentment, trencada la relació metge-pacient. Aquestes eventuais distorsions s'observen en una queixa i poden afectar el bon funcionament de les donacions i el trasplantament d'òrgans, en què Catalunya ocupa un paper destacat i és capdavantera de l'Estat.

Si bé al nostre país tota persona és donant potencial d'òrgans, segons la legislació, els equips mèdics demanen el consentiment dels familiars per tractar els cadàvers. Malgrat les dades positives i el sistema de recollida i trasplantament, hem tingut una queixa relativa a la manca d'informació dels professionals implicats (vegeu la queixa núm. 2817/97).

En l'Informe de l'any 1996 indicàvem la insuficient garantia d'accés a l'assistència sanitària de tots els ciutadans, nacionals i estrangers (vegeu Butlletí Oficial al Parlament de Catalunya núm. 153 de 21 de març de 1997, pàg. 11696) en relació amb la universalització de l'assistència sanitària desplegada a Catalunya pel Decret 178/1991, de 30 de juliol. Així, havíem recomanat al Departament de Sanitat i Seguretat Social el desplegament de l'esmentat Decret, per complir el principi previst a la Llei 15/1990, de 9 de juliol, d'Ordenació Sanitària de Catalunya, sobre la universalització de l'assistència sanitària per a tots els ciutadans residents a Catalunya.

Enguany, l'Ordre de 12 de juny de 1997, preveu fer efectiu l'accés a l'assistència sanitària pública, amb una aportació econòmica periòdica a càrrec dels titulars interessats. L'import de l'aportació econòmica serà equivalent a la quota fixada per assistència mèdica i farmacèutica per malaltia comuna que han de satisfer els col·lectius aliens al sistema de seguretat social, d'acord amb les normes sobre cotització a aquest sistema, aprovades pel Ministeri de Treball i Afers Socials per a cada exercici.

No s'han adoptat però, les mesures per a l'execució d'aquesta Ordre, la qual segueix tenint en compte els ingressos dels sol·licitants de l'assistència sanitària (vegeu el seguiment de l'A/O 1805/94, en el Butlletí Oficial al Parlament de Catalunya núm. 153 de 21 de març de 1997, pàg. 11699).

També el 1997, el Síndic ha rebut denúncies per errors mèdics o en la gestió que han pogut causar danys, perjudicis o vulneració de drets dels afectats. Sens perju-

dici d'orientar els interessats en les reclamacions en via administrativa o judicial i de la possibilitat que ofereix el Reial Decret 429/93, de 26 de març, que l'Administració sanitària obri d'ofici el procediment administratiu de responsabilitat patrimonial, sempre que les lesions o perjudicis siguin conseqüència del funcionament dels serveis públics, els afectats solen optar per reclamar judicialment contra l'Administració sanitària en exercici dels seus drets. Opció legítima dels usuaris, que, tanmateix, a vegades es tradueix en l'obtenció d'un resultat econòmic compensador de la no curació, quan, de fet, l'actuació mèdica es basa en una obligació de mitjans i no de resultats. Això perjudica greument la pràctica de la medicina, que esdevé més i més defensiva i cara, i substitueix el diàleg i la necessària informació, confiança i comunicació entre metge i pacient per la confiança que la jurisdicció corresponent resoldrà el problema (vegeu el suggeriment sobre la responsabilitat patrimonial extracontractual de l'Administració sanitària, al Butlletí Oficial al Parlament de Catalunya núm. 153 de 21 de març de 1997, pàg. 11710)

7.3. PRESTACIONS COMPLEMENTÀRIES A L'ASSISTÈNCIA SANITÀRIA. SERVEIS D'INFORMACIÓ I ORIENTACIÓ SANITÀRIA

L'exercici dels drets dels ciutadans davant dels proveïdors sanitaris ha motivat que el Síndic recomanés al Departament de Sanitat i Seguretat Social, sens perjudici de la reclamació de l'afectat a conseqüència de la pèrdua d'una història clínica, de regular la vida dels documents en els centres hospitalaris.

Sens perjudici del dret del malalt a l'accés a la història clínica, s'ha de garantir també la custòdia documental i el dret a la intimitat del malalt, obligació correlativa a la de guardar el secret professional per part dels qui hi tinguin accés.

Com sia que no existeix cap disposició que fixi el temps de durada de conservació de la història clínica a les institucions sanitàries, la queixa núm. 2217/96, féu que el Síndic recomanés d'estudiar un desplegament del Reial Decret 63/95, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut, de regular el temps de conservació de la història clínica en custòdia i sota la responsabilitat dels centres sanitaris, que al nostre entendre hauria de ser durant tota la vida dels pacients.

L'esmentada recomanació s'adiu amb les garanties que han de coronar el dret a la informació i a la intimitat del pacient i de preservar el deure, dels facultatius i personal amb accés a la història, de guardar secret d'allò que contingui.

Altres reclamacions per possibles vulneracions dels drets denunciats pels ciutadans s'han pogut esmenar amb l'actuació del Síndic i la zelosa col·laboració del Departament de Sanitat i Seguretat Social, com en el cas d'algunes queixes sobre prestacions complementàries de l'assistència sanitària, en matèria de pròtesis ortopèdiques, transport sanitari i dietoteràpia.

En alguns casos les queixes no han estat presentades per ciutadans afectats directament, sinó pels professionals ortopèdics i del transport.

Certament, l'SCS té com a funció pròpia la gestió dels serveis i les prestacions del sistema sanitari públic a Catalunya i pot desplegar aquesta funció directament o per mitjà dels òrgans competents. Les entitats proveïdores són responsables que es compleixin les condicions de prescripció, validació, tramitació i gestió de les prestacions, les quals són prescrites pels metges d'atenció especialitzada adscrits a les entitats proveïdores contractades pel Servei Català de la Salut i que han de garantir la validació, la prescripció i la informació a l'usuari. L'usuari ha d'escollir el centre dispensador lliurement, fer el pagament de l'instrument ortoprotèsic i rebre'n la factura a l'ortopèdia o farmàcia desitjada. L'esmentada lliure elecció d'ortopèdia fou objectada per un professional (vegeu queixa núm. 626/96), que, per l'escàs volum de vendes, invocava un possible dirigisme dels metges especialistes cap a d'altres ortopedes de la mateixa població. Els suggeriments del Síndic per objectivar al màxim la lliure elecció d'ortopèdia i regular-ne el dret de l'usuari foren correspostos pel Departament de Sanitat i Seguretat Social, que anuncià un decret sobre les esmentades prestacions i drets dels usuaris.

D'altra banda, la prestació de transport sanitari comprèn el transport especial de malalts quan hi ha circumstàncies d'urgència o impossibilitat física que impedeix el transport ordinari, a judici del facultatiu. La prestació de transport sanitari prevista també al Reial Decret 63/1995, de 20 de gener, preocupà una associació de taxistes pels possibles canvis que podrien afectar l'ús del taxi com a transport sanitari; alhora, denunciaven la lentitud a cobrar els serveis i la impossibilitat d'entrevistar-se amb els responsables de l'Administració. La situació d'incertesa fou corregida un cop acceptats els suggeriments del Síndic i rebuts els afectats pels directius de la Regió Sanitària (vegeu queixa núm. 1806/97)

Finalment, una altra prestació complementària de l'assistència sanitària són els tractaments dietoterapèutics complexos. Aquesta prestació comprèn els tractaments dietoterapèutics indicats per l'especialista als malalts de determinats trastorns metabòlics congènits d'hidrats de carboni (intolerància hereditària a la galactosa o galactosèmia i situacions transitòries d'intolerància a la lactosa en el lactant) o aminoàcids.

Com que la prestació prevista al Reial Decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del sistema nacional de salut, no havia concretat els trastorns metabòlics, els afectats havien de pagar el 40% per cent del preu del producte, el cost del qual era molt elevat. El problema dels afectats es resolgué quan els preparats que necessitaven foren inclosos com a tractaments dietoterapèutics complexos amb càrrec al Servei Nacional de Salut, segons l'Ordre del Ministeri de Sanitat i Consum de 30 d'abril de 1997, havent-se adaptat l'esmentada prestació en el termini de tres mesos des de la data d'entrada en vigor, d'acord amb allò que preveu la Disposició Transitòria de l'esmentada Ordre. (vegeu al respecte la queixa núm. 1573/97)

Queixa núm. 477/97, entre d'altres

Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb la lliure elecció de metge i construcció d'un nou centre sanitari

El senyor X., en representació d'una comissió per a la defensa de la sanitat pública, s'adreçà al Síndic exposant la problemàtica en relació amb la lliure elecció de metge i amb la possibilitat de construir un nou centre sanitari, prèvia la corresponent negociació amb l'Ajuntament de la Roca del Vallès, cedent dels terrenys, i d'altres organismes públics implicats.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i, si bé havia recomanat l'any 1996, amb caràcter general, al Departament de Sanitat i Seguretat Social que el dret a la lliure elecció de metge no es veiés afectat per l'ordenació implantada amb la reforma progressiva de l'atenció primària, reiterà que calia el desplegament normatiu sobre el dret a la lliure elecció de metge, previst a l'article 6 de la Llei d'Ordenació Sanitària de Catalunya, tant en l'atenció primària com als serveis especialitzats. Per això vam reiterar la recomanació feta en aquest sentit, malgrat que els usuaris de la xarxa assistencial pública tinguin dret a escollir el metge, d'entre aquells que integren l'equip d'atenció primària a l' rea Bàsica de Salut a la qual pertanyen.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social ens informà que, amb posterioritat a l'escrit de queixa, es va reunir una assemblea informativa, on van ser presents les diferents entitats implicades en el cas plantejat, com eren l'Ajuntament de la Roca, el Sector Sanitari d'Osona i Vallès Oriental del Servei Català de la Salut, la direcció d'Atenció Primària Granollers de l'Institut Català de la Salut i un grup de veïns de la Torreta.

Arran d'aquesta reunió, es van adoptar diversos acords, entre els quals destaquen els següents:

1. Fins que es doti d'un metge el barri de la Torreta s'atura la reassignació dels ciutadans que encara són atesos per un metge de Granollers.
2. Als que prefereixen ser visitats per un metge del Centre d'Atenció Primària (CAP) Vallès en lloc d'un de la Roca, se'ls ofereix la possibilitat de sol·licitar-ho per escrit.

En relació amb aquest punt, hem de dir que, en quatre mesos, només sis ciutadans de la Torreta han sol·licitat reassignació d'un metge al CAP del Vallès.

3. L'Ajuntament construirà un nou dispensari mèdic que reuneixi millors condicions.

Per això, i atesos els esmentats acords i compromisos dels organismes implicats, el Síndic va entendre resolt satisfactòriament el problema objecte de la queixa i així ho va comunicar al representant dels afectats implicats, sens perjudici, i amb motiu de d'altres queixes, d'haver reiterat el desplegament de la lliure elecció de metge en l'atenció primària i als serveis especialitzats, amb caràcter general.

21616

Queixa núm.2817/97

Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social per si calgués desplegar la normativa estatal sobre extracció, trasplantament i donació d'òrgans

La senyora X. s'adreçà al Síndic amb motiu del dèficit informatiu del personal d'un hospital, en relació amb la donació d'òrgans del cadàver d'un seu germà, traspassat a l'hospital.

Altrament, la interessada es queixà de la gestió descoordinada i burocràtica palesada pels diferents òrgans dels organismes i administracions actants i de la manca d'informació sobre les ajudes adients en aquests casos.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i, sens perjudici d'allò que preveu la Llei 30/1979, de 27 d'octubre i el Decret 426/80, de 22 de febrer de 1980, sobre extracció i trasplantament d'òrgans, en relació amb la informació que han de rebre els familiars i malgrat la presumpció legal de donants que tenen els cadàvers, va recomanar al Departament de Sanitat i Seguretat Social que investigués les disfuncions observades per l'afectada i s'estudiés, per si fos el cas, la possibilitat de dictar les instruccions o reglaments oportuns, a fi de desplegar la normativa vigent en aquest respecte, per tal de no minvar la positiva realitat sobre donació i trasplantament d'òrgans a Catalunya.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social estudià les eventuais disfuncions dels òrgans afectats i, certament, se'n despreguè una puntual descoordinació en el circuit d'informació als familiars del donant reconeguda pel Director Mèdic de l'hospital. Els malentesos entre els familiars i els diversos professionals que hi varen intervenir motivà al Director de l'hospital a adreçar als familiars interessats un escrit de disculpa pels fets succeïts i a adoptar les mesures oportunes per tal d'evitar que casos com aquest no es torni a produir en el futur.

Com sia que de la investigació dels cas se'n despreguè que fou un cas aïllat, el qual no es pot generalitzar com a descoordinació entre els diferents hospitals i administracions actants el Departament no considerarà convenient desplegar la normativa vigent, tal com havia proposat el Síndic.

Queixa núm.2217/96

Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre la conservació de la documentació de la història clínica

El senyor X. s'adreçà al Síndic per la impossibilitat d'obtenir còpia de la documentació de la història clínica, la qual havia de custodiar-se al registre d'una clínica de Sabadell.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i sens perjudici de l'obligació que tenia l'hospital, al moment de donar d'alta al pacient, d'entregar-li per escrit el resultat de les exploracions i el diagnòstic, la còpia d'aquesta informació havia de quedar incorporada a la història clínica, i s'hauria d'haver conservat a l'arxiu i registre, sota la responsabilitat del centre o persona encarregada, els quals han de garantir-ne la conservació.

Per això, vam suggerir al Departament de Sanitat i Seguretat Social que, malgrat el temps transcorregut des de l'any 1982 i la fusió dels arxius de diferents clíniques de Sabadell, es donessin les ordres oportunes a fi de localitzar l'esmentada documentació i poder-la facilitar a l'afectat, bo i esmenant el greuge denunciat. A tal fi el Síndic, féu un recordatori de deures legals al Departament de Sanitat i Seguretat Social de l'Ordre de 21 de novembre de 1981, d'acreditació de centres i serveis sanitaris assistencials a Catalunya, d'aplicació al cas de referència.

De l'informe rebut del director de Recursos Humans del Consorci Hospitalari del Parc Taulí, se'n despreguè la dificultat de facilitar a l'interessat la documentació sol·licitada, que resultava il·localitzable.

L'explicació facilitada, relativa a l'antiguitat de la documentació i al fet que amb la creació del Consorci Hospitalari del Parc Taulí (any 1987) es produí la fusió de diversos arxius dels centres consorciats no va satisfer el Síndic ni l'afectat, malgrat que es féu esment de la inevitable pèrdua de l'esmentada documentació i que s'havien adoptat totes les mesures de recerca, però sense resultats positius.

Finalment, se'ns indicà que no hi ha cap disposició legal específica que obligui les institucions sanitàries a la conservació de l'esmentada documentació amb una antiguitat com la del present expedient.

Vist l'esmentat informe i sens perjudici d'haver indicat a l'afectat els seus drets, el Síndic va considerar convenient advertir el Departament de Sanitat i Seguretat Social que, certament, ni l'Ordre de 20 de novembre de 1981, invocada pel Síndic de Greuges en la present actuació, ni la de 25 d'abril de 1983, ni la Llei General de Sanitat de 1986, ni la d'Ordenació Sanitària de Catalunya de 1990, ni la vigent Ordre de 10 de juliol de 1991, sobre acreditació de centres sanitaris, especifiquen amb claredat el temps que la història clínica s'ha de conservar als arxius, malgrat desprendre-se'n el criteri, defensat per la nostra Institució, que l'esmentada documentació s'hauria de guardar per tota la vida de l'afectat, i que és una obligació del centre sanitari custodiar-la per garantir la continuïtat del procés assistencial.

L'esmentada obligació, avui també considerada un servei d'informació i documentació sanitària, prevista a l'apartat 5 de l'annex I del Reial Decret 63/1995, de 10 de gener, sobre l'ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut, no preveu tampoc cap límit de temps, si bé reconeix com un dret de l'interessat obtenir un exemplar de la seva història clínica.

Per tot això, vam recomanar que a fi de millorar la seguretat jurídica i els drets del ciutadà, en desplegament de l'esmentat Reial Decret s'estudiés la possibilitat de regular la durada de conservació de la documentació clínica, ampliant o regulant allò que disposa l'apartat 22 de l'Ordre de 10 de juliol de 1991, per la qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris, especificant el temps de conservació de la història clínica en custòdia dels centres hospitalaris i sota les responsabilitats d'aquests, que al nostre entendre hauria de ser amb caràcter indefinit o durant tota la vida de l'afectat.

Actualment, el Departament de Sanitat i Seguretat Social té en estudi la present recomanació.

Queixa núm.626/96

Recomanacions al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb la prescripció d'aparells ortoprotètics

El senyor X. s'adreçà al Síndic denunciant les possibles irregularitats en la prescripció d'aparells ortoprotètics, per tal com no es garantia la lliure elecció d'ortopeda.

L'interessat es queixava, com a professional ortopeda, de l'escàs volum de vendes, a través del seu negoci, possiblement a causa que els metges d'atenció especialitzada desviaven els pacients cap a d'altres ortopedes amb negoci a la mateixa població.

La prescripció de les esmentades prestacions correspon als metges especialitzats, i s'ha d'ajustar al catàleg de prestacions ortoprotètiques autoritzat pel Servei Català de la Salut (SCS).

És un dret de tot beneficiari de l'assistència sanitària rebre les pròtesis fixes i les ortopèdiques permanents o temporals, renovar-les i veure respectat el propi dret a la llibertat d'elecció del centre expedidor.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i informà l'afectat de la Instrucció 10/1995 dictada per l'SCS, sobre el procediment de tramitació de les esmentades prestacions, la qual, si es complia, resoliria el problema exposat.

Tanmateix, se suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social la investigació de les possibles disfuncions en les prescripcions dels aparells ortoprotètics i, si calgués, que s'estudiés la possibilitat de revisar la instrucció dictada en aquest sentit, a fi d'evitar possibles irregularitats i preservar el dret a la lliure elecció d'ortopeda.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social respongué al Síndic que s'havien investigat de forma escrupolosa els circuits de les prescripcions ortoprotètiques i s'havien adaptat les mesures adients per garantir la llibertat i autonomia per decidir pel beneficiari l'elecció d'ortopeda.

Això no obstant, les objeccions de l'afectat van motivar el Síndic a reiterar al Departament de Sanitat i Seguretat Social la conveniència de regular un sistema objectiu on es completessin les mesures per garantir la lliure elecció d'ortopeda i es fixés el dret dels beneficiaris, per evitar desviacions i altres irregularitats com les detectades per l'interessat, les quals, si eren certes, caldria resoldre-les amb els corresponents expedients disciplinaris i, si fos el cas, sancionar-ne els possibles infractors.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social respongué darrerament al Síndic indicant-li l'adopció de les mesures adients per tal que en els centres i serveis de la xarxa assistencial de Catalunya no pogués existir el dirigisme dels pacients ambulatoris, preservant i garantint la lliure elecció d'ortopeda.

En aquest sentit, se'ns indicà que un recent Decret, el qual resta pendent de publicació, regula les normes relatives a les prestacions ortoprotètiques en l'àmbit de l'SCS i recull expressament l'esmentat dret dels usuaris.

Pel que fa a la manca de criteris objectius a l'hora de seleccionar els tècnics ortopedes que han de subministrar els aparells a malalts hospitalitzats, la Llei 13/1995, de 18 de maig, de Contractes de les Administracions Públiques, que també és d'aplicació als centres hospitalaris, regula clarament el procediment d'adquisició (contractes de subministrament) dels diferents productes, ja sigui per concurs o per procediment negociat. D'ençà que aquesta norma va entrar en vigor, els centres i serveis de la xarxa assistencial catalana han començat a adoptar les mesures oportunes per adaptar-se a aquesta regulació.

Finalment, el Síndic va recomanar l'agilitació de la publicació de l'esmentat Decret, perquè tingui eficàcia, com també que el Departament de Sanitat i Seguretat Social vetlli perquè els centres i serveis de la xarxa assistencial adoptin les mesures adients en el subministrament d'aparells a malalts hospitalitzats.

Les esmentades recomanacions s'han adreçat darrerament al Departament de Sanitat i Seguretat Social.

Queixa núm.1806/97

Suggeriment al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb el transport sanitari, gestió i pagament dels serveis de taxi

Una agrupació de taxistes de diferents comarques de Tarragona s'adreçà al Síndic manifestant-li la preocupació pels possibles canvis que han d'afectar la utilització del taxi com a vehicle sanitari.

També denunciaven la lentitud en el cobrament dels serveis i la preocupació per les propostes del Servei Català de la Salut (SCS) sobre el traspàs de la gestió dels transports als centres sanitaris de serveis, amb autonomia per contractar i amb l'intent de disminuir aquesta despesa.

Finalment, indicaven la impossibilitat de reunir-se amb els responsables de l'SCS de la corresponent Regió Sanitària.

Verificats pel Síndic els problemes objecte de la queixa, aquesta s'admeté a tràmit i se suggerí al Departament de Sanitat i Seguretat Social que informés els afectats, sollicitants d'entrevista amb els responsables de l'SCS i, sens perjudici d'establir un vertader marc legal, amb plena seguretat jurídica per a proveïdors, usuaris i Administració, que fos raonable i que aclarís i desplegués la prestació de transport sanitari prevista al Reial Decret 63/1995, de 10 de gener, vam suggerir que es donessin les ordres oportunes per tal que els responsables de la Delegació Territorial i de la Regió Sanitària de l'SCS es reunissin amb els representants de l'agrupació del taxi a fi d'informar-los de la situació sobre la gestió dels transports a centres proveïdors de serveis (proposta de l'SCS), i de la lentitud en el paga-

21618

ment de serveis, amb l'execució de propostes sobre la negociació del deute.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social ens informà que el passat mes de setembre havia tingut lloc una reunió a la seu de la Regió Sanitària amb les diferents agrupacions que integren la Federació d'Empresaris d'Autotransport de la demarcació de Tarragona, en el decurs de la qual es van adoptar els següents acords:

1. Agilitar la tramitació de la facturació mitjançant les oportunes modificacions en el programa informàtic.
2. Aprovar una nova taula de quilometratge i afegir-hi els trajectes que actualment no hi figuren.
3. En els municipis on no hi hagi cap empresari del taxi, s'estudiarà la possibilitat de facturar des del punt de sortida del vehicle que faci el servei i no des del domicili del malalt, com es fa actualment.

Així mateix, se'ns féu avinent que el responsable de la Regió Sanitària de Tarragona va rebre en diverses ocasions de l'any en curs els representants de l'esmentada agrupació i que el retard a concertar la data d'una nova reunió va ser motivat per diferents compromisos adquirits i pel període de vacances del personal de la Regió.

Per això, sens perjudici de les objeccions que volguessin fer-nos els sol·licitants, vam donar per closes les nostres actuacions, deixant oberta la possibilitat d'una futura regulació del transport sanitari en desplegament d'allò que preveu el Reial Decret 63/1995, de 10 de gener, sobre l'ordenació de les prestacions sanitàries.

Queixa núm.1573/97

Tractaments dietoterapèutics complexos

El pare d'una nena amb trastorns metabòlics congènits derivats d'hidrats de carboni s'adreçà al Síndic en relació amb els problemes derivats de l'elevat cost econòmic dels preparats dietoterapèutics imprescindibles per a l'alimentació de la seva filla.

L'interessat es queixava del cost de la medicació de la seva filla, víctima d'una malaltia congènita i crònica, que no considerava equitatiu, ja que, sense consideració del caràcter irreversible del cas, havia de pagar l'aportació del quaranta per cent del preu del preparat (Analog XP), amb un import de 6.590 ptes.

Certament, la nena, diagnosticada de fenilcetonúria, necessitava una alimentació baixa en proteïnes naturals per poder viure. L'esmentat error congènit del metabolisme obliga a una alimentació especial durant tota la vida, i l'aportació proteica s'ha de complementar amb preparats especials com l'Analog XP.

Per proporcionar una assistència sanitària completa i adequada als ciutadans, el Reial Decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut preveïa com a prestacions complementàries la dietoteràpia per a les persones amb trastorns metabòlics congènits d'hidrats de carboni o aminoàcids, però sense concretar els trastorns inclosos susceptibles de rebre tractament dietoterapèutic complex.

Per això, vam sol·licitar informació al Departament de Sanitat i Seguretat Social a fi de resoldre el problema de l'interessat.

El Departament correspongué a la nostra petició indicant-nos que el preparat Analog XP que necessitava la filla de l'interessat, com també altres de similars indicats per al tractament de metabolopaties congènites d'hidrats de carboni o aminoàcids, es troba inclòs en els anomenats «tractaments dietoterapèutics complexos», que són una prestació complementària finançada pel Sistema Nacional de Salut (SNS), d'acord al que preveu el Reial Decret 63/1995, de 20 de gener, sobre ordenació de prestacions sanitàries de l'SNS.

Cal tenir en compte que aquesta regulació de les prestacions sanitàries finançades per l'SNS, recollida en l'esmentat Reial Decret, correspon a l'Estat, atès que es consideren condicions bàsiques que garanteixen el dret a la igualtat (en l'àmbit sanitari, igualtat d'accés a les prestacions).

L'Ordre del Ministeri de Sanitat i Consum de 30 d'abril de 1997, per la qual es regulen els tractaments dietoterapèutics complexos, en desplegament de l'esmentat Reial Decret 63/1995, fixà un termini d'adaptació de la prestació de tres mesos, la qual es produí el passat mes de setembre i configura aquests productes com una prestació exempta d'aportació, amb la qual cosa quedà atès i resolt definitivament el buit normatiu existent fins ara, en relació amb la problemàtica de l'aportació dels productes dietoterapèutics.

Per això, atesa la resolució positiva de la problemàtica objecte de la queixa, en vam informar l'interessat i donàrem per finalitzada aquesta actuació.

SECCIÓ 4B. CONSUM

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

S'inclouen en aquesta secció les reflexions que en relació amb la defensa dels consumidors i usuaris han suscitat les 266 actuacions efectuades durant 1997, de les quals 178 consultes resoltes, 88 queixes rebudes, i el seguiment de dues actuacions d'ofici iniciades en l'exercici de 1996.

Les queixes rebudes pel Síndic el 1997 i que hem seleccionat per a aquest Informe tenen un denominador comú: el dret d'informació del consumidor. Recordem que l'article 50 de la Constitució obliga els poders públics a promoure la informació dels usuaris.

En la nostra societat de consum no hem d'oblidar que la informació és poder i actualment el consumidor és qui menys informació té en general; per tant això l'allunya de les vies per defensar els seus legítims interessos. Les noves tecnologies, els complicats processos de fabricació i de distribució, la complexitat dels productes i serveis, que s'han deslligat de les estrictes necessitats dels usuaris, i, a l'últim, els mecanismes publicitaris, fan impossible el control que el consumidor hauria de tenir sobre la seva demanda.

Quant al paper que correspon als poders públics per remoure els obstacles que impedeixen l'accés del consumidor a la informació, hem de començar per remarcar que per facilitar la defensa dels drets dels consumidors i dels usuaris, en primer lloc, s'ha de procurar que la normativa aplicable no sigui dispersa i que s'expressi en termes clars, en tot moment ha de ser fàcil l'accés del ciutadà al coneixement dels seus drets i de les seves obligacions. En aquest sentit, tornem a insistir en la necessitat que els municipis reglamentin els serveis dels quals són titulars per evitar remissions a d'altres normes no sempre aplicables sense forçar-ne el sentit.

D'altra banda, el consumidor ha de saber quines vies té per defensar els seus drets i interessos i les competències de cadascun dels organismes que poden intervenir en matèria de disciplina de mercat. Naturalment, el ciutadà ha de ser informat del resultat pràctic de cada via quant a la consecució de l'objectiu de rescabament. Així, l'Administració ha d'informar el denunciador d'una presumpta infracció en matèria de consum, sobre l'abast de la seva col·laboració a l'expedient que en el seu cas s'instrueixi.

Finalment, també fem una referència a la informació en la contractació privada i a l'importància de la intervenció de determinats professionals com a fedataris públics en la formalització de contractes, en garantia també dels consumidors.

Per últim hem de fer esment a una qüestió que els mitjans de comunicació han posat d'actualitat, sobre la qual, el Síndic ja s'havia pronunciat: la cessió per part d'empreses de dades personals dels seus clients.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Defensa, salut i seguretat dels consumidors	– Eficàcia dels procediments
Defensa del legítims interessos econòmics	– Silenci administratiu
	– Coordinació entre administracions
	– Inspeccions
Activitat tutelar de les administracions en matèria de Consum	– Expedients disciplinaris
	Retards
	– Inspeccions
Serveis públics	– Irregularitats en la prestació
	– Activitat de control de l'Administració titular

2. EL CONCEPTE D'INTERESSAT I EL DRET A SER INFORMAT SOBRE LA TRAMITACIÓ D'UN EXPEDIENT DE DISCIPLINA EN MATÈRIA DE CONSUM

Hem rebut diverses queixes de consumidors que, en haver formulat una denúncia davant de qualsevol administració competent en matèria de disciplina de consum, no han rebut comunicació de l'Administració

afectada sobre la resolució de l'expedient sancionador (vegeu queixes núms. 1966/96 i 366/97).

La Llei 30/1992, de 26 de novembre, Reguladora del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, és la norma que amb caràcter general regula el funcionament de totes les administracions públiques, com també la relació entre aquestes i els ciutadans.

Aquesta Llei, a l'article 31, defineix el concepte d'interessat en els següents termes:

«Es consideren interessats en el procediment administratiu:

»a) Els qui el promoguin com a titulars de drets o interessos legítims individuals o col·lectius.

»b) Els que, sense haver iniciat el procediment, hi tinguin drets que puguin resultar afectats per la decisió que en el mateix s'adopti.

»c) Aquells els interessos legítims dels quals, individuals o col·lectius, puguin resultar afectats per la resolució i es personin en el procediment en tant que no hi hagi recaigut resolució definitiva...»

Cal recordar que els procediments sancionadors en general sempre s'inicien d'ofici encara que sigui arran d'una denúncia d'un particular. El Reial Decret 1398/1993, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament del procediment per a l'exercici de la potestat sancionadora, només preveu que es comuniqui al denunciador la iniciació o no del procediment quan aquesta comunicació sigui expressament sol·licitada a la denúncia. El Decret 272/1993, de 9 de novembre, sobre el procediment sancionador d'aplicació als àmbits de competència de la Generalitat, en canvi, no preveu res expressament.

El fet que l'Administració tutelar en matèria de disciplina de consum no és competent per dictar una resolució que obligui l'establiment que ha comès una infracció a rescabalar el consumidor, sinó que només pot sancionar l'infractor, condueix al resultat que, tècnicament, el denunciador no sigui considerat part interessada.

Si bé aquest criteri pot semblar inadequat, atès que cal tenir en compte que la resolució administrativa que es pugui emetre arran d'un expedient sancionador en matèria de disciplina de consum pot tenir valor probatori a qualsevol acció de reclamació per danys i perjudicis que el denunciador iniciï, val a dir que, jurídicament, és un criteri que rep el suport jurisprudencial (sentències emeses pel Tribunal Superior de Justícia i pel Tribunal Suprem).

No obstant això, el Síndic de Greuges considera que fóra positiu que quan l'Administració rep una instància d'un consumidor interessat-se sobre la tramitació i el resultat de la seva denúncia, se l'informés adequadament sobre aquestes qüestions i sobre la causa per la qual no es considera interessat, tant com de les accions legals a què pot recórrer per defensar els seus interessos; i si el que cerca el consumidor és una solució indemnitzatòria per rescabalar-se del greuge ocasionat

21620

amb l'actuació de l'establiment infractor, comunicar-li que pot emprendre dos tipus d'actuacions:

– sol·licitar la intervenció de la Junta Arbitral de Consum, tot i que, si bé aquesta és la solució més ràpida i econòmica, requereix que l'establiment s'avingui a sotmetre's a l'arbitratge. En aquest sentit, el 9 de desembre de 1997, el Congrés de Diputats va aprovar una proposició no de llei, segons la qual les administracions públiques hauran de pressionar per estendre l'aplicació de l'actual sistema d'arbitratge a totes les empreses públiques i les de capital privat que prestin serveis públics.

– sol·licitar l'empara dels tribunals ordinaris: aquesta opció, malgrat ser més lenta i gravosa des del punt de vista econòmic, també té l'avantatge que el titular de l'activitat no pot negar-se a la intervenció judicial.

Queixa núm.1966/96

El denunciant en un procediment sancionador en matèria de disciplina de consum

El senyor X. es queixà, l'agost de 1996, al Síndic de Greuges perquè el Departament de Comerç, Consum i Turisme no havia resolt encara la seva reclamació presentada el juliol de 1995, contra un establiment per una presumpta infracció en matèria de disciplina de consum.

En resposta a la sol·licitud d'informe del Síndic, el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme va comunicar totes les actuacions que la Secció d'Inspecció i Procediment havia fet, però sense fer esment d'haver-ne notificat el resultat al denunciant.

Per aquest motiu, el Síndic de Greuges es va tornar a adreçar al Departament esmentat per suggerir, que tot i que el denunciant, segons el criteri aplicat pel Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, no té la condició d'interessat d'acord amb la Llei 30/1992, de 26 de novembre, Reguladora del Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, cal informar el promotor de la queixa del resultat de l'expedient sancionador promogut per raó de la denúncia formulada per ell, per tal de donar transparència a l'actuació de l'Administració i evitar malfiances en els consumidors i usuaris.

Altrament, el Síndic entén que les administracions competents en matèria de disciplina de consum també han de comunicar als denunciants que l'objecte dels procediments sancionadors iniciats arran les seves reclamacions, és la comprovació de l'existència d'una actuació per part d'un establiment o comerç que pot incórrer en una infracció de tipus administratiu, que comporta una sanció i que mentrestant, per rescabalar-se dels possibles danys que es derivin d'aquesta actuació, el consumidor pot utilitzar altres vies jurídiques privades, previstes a tal efecte, en uns terminis determinats.

Restem a l'espera de la resposta del Departament al nostre suggeriment.

Queixa núm.366/97

L'arxiu d'una denúncia amb motiu d'una indemnització que no es va arribar a cobrar

Amb motiu de la visita del Síndic de Greuges a Lleida el 10 de febrer de 1997, el senyor X. va presentar una queixa contra el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.

El 15 de maig de 1996 el promotor de la queixa va presentar als Serveis Territorials de Comerç, Consum i Turisme a Lleida una denúncia contra l'empresa Sony España, S.A., per la venda d'un telèfon mòbil defectuós.

Després d'interessar-se diverses vegades per l'estat de tramitació de la denúncia, el 18 de juliol de 1996 va rebre un escrit de l'Administració comunicant-li que s'iniciaven les diligències. Fins al moment de formular la queixa al Síndic, no havia rebut cap altra informació.

El Síndic de Greuges es va posar en contacte telefònic amb els Serveis Territorials esmentats, que li comunicaren que l'expedient s'havia arxivat perquè l'empresa denunciada havia ofert una indemnització al reclamant.

Posats en contacte amb el promotor de la queixa ens vam assabentar que no tenia constància de l'oferta de Sony España, S.A., ni del fet que l'expedient sancionador hagués estat arxivat.

A un nou requeriment del Síndic de Greuges, el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme comunicà que finalment l'interessat havia rebut la indemnització, la qual cosa va comunicar al Departament esmentat el 17 d'octubre de 1997.

3. INFORMACIÓ I SERVEIS PÚBLICS

Perquè el client d'un servei públic pugui fer valer els seus drets ha de tenir clar, en primer lloc, quina és l'Administració competent per resoldre les seves reclamacions.

Pel que fa al subministrament d'aigua potable, per exemple, l'abonat pot adreçar-se al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, al municipi d'on és veí o, en determinats casos, a l'organisme de conca que ha atorgat la concessió per a un ús privatiu de l'aigua (vegeu queixa núm. 2980/96). S'ha de determinar quines competències té cadascuna d'aquestes administracions.

Hem de recordar que, segons la Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local, el municipi ha d'exercir, en tot cas, competències en matèria de subministrament d'aigua potable (article 25.2.1), que és un servei reservat per l'article 86.3 a les entitats locals.

Altrament, la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya, estableix que els ens locals tenen plena potestat per constituir i organitzar els serveis de llur competència, d'acord amb el que estableixen la legislació de règim local i altres disposicions aplicables (article 230).

Per tot això, correspon als ens locals la potestat de direcció i control dels seus serveis (article 235). Conseqüentment, «els ens locals han d'acordar de manera expressa la creació del servei públic local i, si escau, a regular-lo per reglament abans de començar a prestar-lo. Així mateix, han de determinar les modalitats de prestació i el règim estatutari dels usuaris». (article 231).

A tall d'exemple, podem citar l'ordenança municipal del servei públic de proveïment i sanejament d'aigües de l'Ajuntament de Terrassa, que als articles 159 i 160 estableix:

«Article 159.- L'abonat podrà formular queixes o reclamacions al gestor del servei per escrit. Quan es tracti de reclamacions, aquestes es consideraran desestimades si en el termini de quinze dies el gestor del servei no emet contestació expressa i fefaent. En aquest cas, l'abonat podrà presentar reclamació a l'Ajuntament, com a titular del servei, que resoldrà conforme determina l'article 42 de Llei 30/92, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú.

»Article 160.- Quan es tracti d'una queixa desestimada, l'abonat podrà sol·licitar la intervenció de l'Oficina Municipal d'Informació al Consumidor (OMIC) de l'Ajuntament de Terrassa, que dictaminarà sobre la queixa un cop escoltats el gestor del servei i el titular del servei públic, i proposarà, si escauen, les mesures correctores adients, al gestor del servei, per tal de subsanar les causes de la queixa, i donarà així mateix, contesta a l'abonat.»

El Reglament metropolità d'abastament domiciliari d'aigües potables a l'àrea metropolitana de Barcelona estableix (article 79): «L'abonat podrà formular reclamacions directament al prestador del servei, verbalment o per escrit. En aquest últim cas la reclamació s'entendrà desestimada si el prestador del servei no emet la corresponent resolució en un termini de quinze dies. Contra la resolució expressa o presumpta, es podrà reclamar, en el termini de quinze dies, davant l'Alcalde, qui haurà de resoldre. Si transcorren trenta dies sense resolució expressa, es considerarà desestimat el recurs».

El Reglament de Verificacions Elèctriques i Regularitat en el Subministrament d'Energia Elèctrica, aprovat pel Decret de 12 de març de 1954, s'ha d'aplicar de forma supletòria en el cas que manqui el preceptiu reglament municipal, menys pel que fa a la competència per resoldre les reclamacions contra facturació. Això és lògic si pensem que el Departament d'Indústria, Comerç i Turisme és el titular del servei públic de subministrament elèctric, però no del subministrament d'aigua, el qual correspon a l'Ajuntament.

Pel que fa a la verificació oficial dels comptadors, l'abonat ha d'adreçar-se al servei de metrologia del Departament de la Generalitat esmentat.

És important, doncs, que cada Administració conegui i exerceixi les seves competències per evitar que l'usuari d'un servei públic es trobi en una situació d'indefen-

sió si no sap a qui acudir quan se li planteja un problema (vegeu queixa 966/96).

D'altra banda, els drets i deures dels clients d'un servei públic no es determinen tan sols als contractes de subministrament, sinó que també estan establerts a la normativa que l'Administració titular del servei dicta per endegar les relacions entre les empreses subministradores i els usuaris.

Per aquest motiu és important que, per fer realitat el dret a informació del consumidor, sigui clar quina és la norma aplicable a cada relació jurídica que neix amb la prestació de cada servei públic.

Ja vam informar l'any passat (pàgina 11717 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997) que arran de les diverses queixes rebudes a la nostra Institució en relació amb els problemes que genera l'actual sistema legal regulador de la verificació dels aparells de mesura del consum de l'aigua, pel que fa al tractament dels errors en la mesura i a la devolució de les quantitats que s'hagin cobrat de més a l'usuari, el Síndic de Greuges va iniciar una actuació d'ofici (vegeu el seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 2826/96).

Tenim, d'una banda, el Decret de 22 de febrer de 1907, que estableix les instruccions per al servei de comptadors, que va ser modificat pels decrets de 24 d'agost i 9 de desembre de 1910; d'una altra, el Reglament de Verificacions Elèctriques, i, a més, el que disposa l'article 231 de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya: «Els ens locals han d'acordar de manera expressa la creació del servei públic local i procedir, si s'escau, a regular-lo per reglament abans de començar a prestar-lo. Així mateix, han de determinar les modalitats de prestació i el règim estatutari dels usuaris.»

És en aquest sentit que el reglament del servei metropolità d'abastament domiciliari d'aigües a l'àmbit metropolità preveu que «quan es detecti l'atur o el mal funcionament de l'aparell de mesura, la facturació actual i la regularització de períodes anteriors, s'efectuarà conforme a un dels tres següents sistemes:

«1.- En relació amb la mitjana dels tres períodes de facturació anteriors a detectar-se l'anomalia.

»2.- En el cas de consum estacional, en relació amb els mateixos períodes de l'any anterior que haguessin registrat consum.

»3.- Conforme al consum registrat pel nou aparell de mesura instal·lat a prorrateig amb els dies que hagués durat l'anomalia (a diferència del límit de sis mesos que marca el Reglament de Verificacions Elèctriques).»

Per tal d'aclarir quina d'aquestes normes és l'aplicable a les liquidacions arran de la verificació del mal funcionament d'un comptador d'aigua, i arribar a establir uns criteris que, en la línia de respectar el repartiment de les competències entre les administracions competents que estableix la normativa vigent, satisfacin els interessos tant dels usuaris com de les empreses subministradores, vam sol·licitar un informe tècnic al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme i a l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus.

21622

Segons aquests informes, efectivament l'article 65 del Reglament d'Abastament d'aigua potable a l'àmbit metropolità és d'aplicació tant als casos de mal funcionament del comptador verificat pels serveis d'Indústria com als casos d'aturada completa. Pel que fa al termini de sis mesos de bonificació previst al Reglament de verificacions elèctriques i regularitat en el subministrament, només s'aplicarà de forma supletòria, afegeix l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus, si no hi ha cap prova que acrediti el moment en què va començar l'avaría (vegeu seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 2826/96, citat). En aquest sentit vam fer recomanacions a les esmentades entitats.

Finalment, l'Administració tutelar d'un servei públic ha de vetllar per que l'empresa prestadora informi adequadament al client sobre el contracte, per tal d'assegurar que el consumidor coneix i entén els seus deures i obligacions. En relació amb aquest tema, fem el seguiment de l'Actuació d'ofici número 939/96, que el Síndic va iniciar l'any 1996 sobre el sistema de pagament fix mensual de consum d'electricitat.

Queixa núm.2980/96

Una connexió a la xarxa d'aigua molt cara

La senyora X. es queixà al Síndic de Greuges de la manca de resposta de l'Ajuntament de Santa Pau a una instància que hi havia adreçat sollicitant informació sobre la possibilitat de connectar la seva finca a la xarxa de subministrament d'aigua i pel preu de connexió, ja que l'empresa subministradora li exigia el pagament previ a l'alta d'unes despeses per condicionar la xarxa.

L'Ajuntament de Santa Pau va respondre a la sollicitud d'informe del Síndic de Greuges al·legant que en aquest cas es tractava d'una concessió de la Junta d'Aigües per a un ús privatiu que resolía el problema de subministrament d'aigua al barri on està situada la finca de la senyora X., allunyat del nucli urbà de Santa Pau, al qual es limitava la xarxa municipal. D'altra banda, l'Ajuntament havia intentat informar-se prop de la Junta d'Aigües dels termes en què s'havia previst la concessió, per tal de poder exercir les competències que en matèria de subministrament domiciliari d'aigua potable li atorga la Llei de Bases de Règim Local i que el Síndic li havia recordat en la seva petició d'informe.

Finalment, la interessada ens va notificar que s'havia realitzat la connexió d'aigua a la seva finca sense haver de pagar les despeses de condicionament de la xarxa.

Queixa núm.966/96

La competència dels ajuntaments per resoldre conflictes entre empreses subministradores d'aigua i els seus clients

El senyor X. formulà una queixa al Síndic de Greuges pel seu desacord amb el sistema de càlcul emprat per l'empresa concessionària del subministrament d'aigua a Palafrugell, SAUR, respecte a les lectures estimades per un determinat període durant el qual no havia funcionat el comptador d'aigua.

L'interessat, en desacord amb els criteris de la concessionària, va adreçar-se a l'Ajuntament de Palafrugell, titular del servei, per presentar-li la corresponent reclamació. Els serveis tècnics municipals van ratificar el sistema de facturació emprat per SAUR, però no van emetre cap resolució expressa.

Davant aquesta situació, el senyor X. va formular una reclamació al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, que va arxivar l'expedient per manca de competència, atès que l'Administració competent en qüestions entre usuaris i empreses subministradores d'aigua potable és la municipal.

Altrament, l'Ajuntament de Palafrugell va declarar que no era competència municipal de pronunciar-se sobre el fons de la qüestió, sinó del Departament de la Generalitat esmentat.

El Síndic de Greuges es va adreçar a l'Ajuntament de Palafrugell sollicitant un informe tècnic sobre aquest assumpte, tot recordant que les entitats locals no es poden desentendre dels conflictes en la prestació de serveis públics, la titularitat dels quals conserven malgrat que siguin gestionats per empreses en règim de concessió. Per tant, l'Ajuntament havia d'exercir en aquest cas la direcció i el control de les condicions en què es presta el subministrament d'aigua als veïns del municipi i intervenir en les reclamacions que es plantejaven, independentment de les competències que hi tinguin altres administracions.

Posteriorment, atesa la resposta de l'Ajuntament de Palafrugell que mantenia el criteri de considerar-se incompetent per resoldre la reclamació, el Síndic de Greuges hi va trametre un nou escrit recordant que, segons la Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local, el municipi ha d'exercir, en tot cas, competències en matèria de subministrament d'aigua potable (art. 25.2.1), que és un servei reservat per l'article 86.3 a les entitats locals.

Altrament, la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya, estableix que els ens locals tenen plena potestat per constituir i organitzar els serveis de llur competència, d'acord amb el que estableix la legislació de règim local i altres disposicions aplicables (art. 230). Per la qual cosa, correspon als ens locals la potestat de direcció i control dels seus serveis (art. 235). Conseqüentment, «els ens locals han d'acordar de manera expressa la creació del servei públic local i procedir, si s'escau, a regular-lo per reglament abans de començar a prestar-lo. Així mateix, han de determinar les modalitats de prestació i el règim estatutari dels usuaris». (art. 231).

Per tot això, atès que en no assumir les competències municipals i resoldre sobre el contingut de la reclamació es creava indefensió del promotor de la queixa, el Síndic de Greuges va suggerir que es donés resposta expressa al senyor X., admetent o inadmetent de forma motivada la seva reclamació; també es recomanà al municipi que dictés un reglament regulador del servei, per tal d'evitar problemes com aquest en el futur.

Finalment, l'Ajuntament comunicà al Síndic la resolució de la reclamació presentada pel senyor X., per la

qual cosa considerem acceptat el nostre recordatori de deures legals.

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm.2826/96. BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgina 11.717)

La normativa aplicable a la verificació de comptadors d'aigua

Arran les queixes rebudes pel Síndic de Greuges relatives a la verificació dels comptadors d'aigua, els informes rebuts de les administracions competents i les empreses concessionàries, i de la constatació que hi ha diversos criteris a l'hora de precisar la normativa aplicable en aquesta matèria, l'any 1996 es va iniciar una actuació d'ofici per tal d'aconseguir que les entitats implicades acordin aplicar la mateixa normativa.

Recordem que, d'una banda, teníem un Decret de 1907 que regula el funcionament dels comptadors d'aigua, el Reglament de Verificacions Elèctriques i Regularitat en el Subministrament d'Energia, i de l'altra, el que disposa l'article 231 de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya.

La Direcció General d'Energia del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme ens ha manifestat que davant d'un supòsit d'aturada o de mal funcionament d'un comptador d'aigua, el càlcul de la liquidació econòmica corresponent a les quantitats cobrades de més ha d'ajustar-se als criteris definits al reglament d'abastament d'aigües municipal. Només en el cas que l'entitat local competent no hagi reglamentat el subministrament d'aigua en el seu terme municipal, podrà aplicar-se de forma supletòria el Reglament de Verificacions Elèctriques.

L'Entitat del Metropolitana de Serveis Hidràulics i Tractament de Residus coincideix en el mateix criteri, i afegeix que només en els casos en què no es pugui provar la durada del mal funcionament del comptador s'aplicarà de forma supletòria el que estableix el Reglament de Verificacions Elèctriques, que limita a sis mesos el període a què cal retrotreure la liquidació.

Atès això, ens hem adreçat a les administracions esmentades per tal de que prenguin les mesures oportunes i la Societat General d'Aigües de Barcelona adopti i apliqui aquest criteri. D'altra banda, hem informat l'empresa concessionària de la nostra resolució.

Restem pendents de rebre la resposta a aquestes consideracions.

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 939/96 (pàgina 11717 i 11718 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997)

El sistema de pagament fix mensual de consum d'electricitat

L'any 1996, el Síndic de Greuges va obrir una actuació d'ofici en relació amb el sistema de pagament fix mensual que l'empresa Forces Elèctriques de Catalunya, S.A. (FECSA) proposava als seus abonats.

Recordem que aquest servei consisteix en l'abonament mensual d'una quota fixa, determinada sobre la base

del consum real del client l'any anterior, o si es tracta d'una alta, segons l'equipament elèctric del domicili de l'abonat. Aquesta quota s'acorda pel termini d'un any, i s'abona en onze mensualitats i una més, que serveix per regularitzar-la d'acord amb els consums reals i les tarifes vigents.

El Síndic de Greuges va considerar positiu l'objectiu d'aquest nou sistema, que facilita a l'abonat la previsió dels pagaments bimensuals. Ara bé, també considera que com més informació es doni al client sobre el funcionament del nou sistema, més transparència adquireix la gestió del servei i més fàcil és de comprovar-ne el bon funcionament, la qual cosa fa guanyar d'altra banda la confiança dels usuaris.

Així doncs, el Síndic de Greuges va suggerir al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, com a Administració competent per tutelar la gestió del servei, que prevegi les mesures adients per assegurar que l'empresa subministradora informi els clients dels fets següents:

- que aquest nou sistema de pagament fix no és obligatori per a l'usuari;
- que l'usuari pot demanar la relació bimestral de consums, tot i pactar la quota fixa,
- finalment, que les revisions es poden dur a terme abans del novè mes si es produeix una variació en més o en menys del 30% del consum estimat com a base per calcular la quota fixa.

El Departament esmentat ha acceptat el suggeriment, tot manifestant-nos que a més de la informació que com a Administració que controla l'aplicació de les clàusules contractuals de subministrament, està obligada a facilitar als clients que s'hi adrecin, gestionarà prop de FECSA la forma que garanteixi que aquesta informació també sigui facilitada per la mateixa empresa subministradora.

4. INFORMACIÓ I CONTRACTACIÓ PRIVADA

L'article 10.1 a) de la Llei 20/1984, de 19 de juliol, General per a la Defensa dels Consumidors i Usuaris diu textualment :

«Las cláusulas, condiciones o estipulaciones que, con carácter general, se apliquen a la oferta, promoción o venta de productos o servicios, incluidos los que faciliten las Administraciones Públicas y las Entidades y Empresas de ellas dependientes, deberán cumplir los siguientes requisitos:

»a) Concreción, claridad y sencillez en la redacción, con posibilidad de comprensión directa, sin reenvíos a textos o documentos que no se faciliten previa o simultáneamente a la conclusión del contrato, y a los que, en todo caso, deberá hacerse referencia expresa en el documento contractual.»

El respecte al dret d'informació implica que el consumidor conegui l'exacte contingut i abast de les diferents clàusules contractuals, no tan sols pel que fa a l'objecte del contracte, les seves condicions i qualitats, sinó tam-

21624

bé respecte a la relació jurídica mateixa, els drets i deures que se'n deriven per a cada part contractant.

Que un contracte sigui formalitzat per escrit ja aconsegueix l'objectiu d'informar sobre la transcendència del negoci jurídic complint una funció admonitòria, de reflexió i de toc d'atenció sobre l'acte que s'inicia.

No obstant això, cal una informació qualificada, expressada en forma clara i precisa en el mateix contracte sense ambigüitats ni contradiccions i completa, en el sentit que no es remeti a cap text no inclòs o transcrit en el mateix document.

Cal tenir en compte, a més, el que disposa el paràgraf 2n del mateix article 10:

«Las dudas en la interpretación se resolverán en contra de quien las haya redactado, prevaleciendo las cláusulas particulares sobre las condiciones generales, siempre que aquéllas sean más beneficiosas que éstas.»

És en aquest sentit que el Síndic de Greuges es va adreçar al Col·legi d'Agents de la Propietat Immobiliària, amb motiu de la queixa número 2616/96, per suggerir que es faci un control de l'aplicació d'aquests requisits als contractes d'arres, i del correcte exercici de la funció de fedatari públic que concorre en l'actuació d'aquests professionals.

El desembre de 1997, els mitjans de comunicació es van fer ressò del descontent dels clients de Telefònica amb la carta que havia fet arribar aquesta empresa als seus abonats per la qual els advertia que, a no ser que s'oposessin expressament, cediria les seves dades personals a d'altres empreses comercials, a partir de l'1 de gener de 1998.

No és la primera empresa que ho fa, i això ja havia arribat a coneixement del Síndic de Greuges per les consultes telefòniques i una queixa escrita en relació amb una entitat financera, l'any 1995.

Fins ara, segons ens consta, l'Agència de Protecció de Dades havia interpretat que la Llei Orgànica 5/92, de 29 d'octubre, de Regulació del Tractament Automatitzat de Dades de Caràcter Personal (LORTAD), només exigia el consentiment exprés dels afectats quan es tractava de les anomenades «dades sensibles», com poden ser d'una banda, la ideologia o creències religioses, la privacitat de les quals està expressament garantida per la Constitució al seu article 16.2, i d'altra banda, la raça, la salut i la vida sexual. Pel que fa a la resta de les dades, només cal el consentiment previ que pot ser tàcit.

El Síndic ja va manifestar l'any 1995, que «el consentiment hauria de ser prestat de forma activa pel particular per tal de garantir que la seva emissió correspon a una voluntat positiva pel que fa a la cessió de les seves dades. Altrament, el consentiment conscient i informat, al qual es refereix el Preàmbul de la Llei Orgànica 5/1992, de 29 d'octubre de 1992, sobre regulació del tractament automatitzat de les dades de caràcter personal, suposa un consentiment exprés».

Segons últimes notícies, Telefònica ha manifestat als seus clients que no cedirà les seves dades personals, per tal d'eliminar l'inquietud i els dubtes dels seus abonats.

Queixa núm.2616/96

Un contracte d'arres que pot induir a error

El senyor X. es va adreçar al Síndic de Greuges per exposar que havia gestionat la compra d'un habitatge mitjançant un agent de la propietat immobiliària. Al contracte d'arres que va subscriure es pactà que, en cas de desestiment per part dels venedors, el comprador recuperaria els diners dipositats en concepte d'arres, i renunciaria a percebre cap altra quantitat, en aparent contradicció amb l'article 1454 del Codi Civil. Per aquest motiu va presentar una reclamació al Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Immobiliària, sense obtenir-ne resposta.

El Col·legi Oficial d'Agents de la Propietat Immobiliària respon a la petició d'informe del Síndic de Greuges al·legant que les arres a les quals es refereix el document aportat pel promotor de la queixa són arres confirmatòries, i per tant, en cas de desestiment per part del venedor, el comprador no té dret a reclamar el doble de la quantitat lliurada com a bestreta. Altrament, el Col·legi comunicà que el contracte d'arres no va arribar a ser signat pels venedors.

El Síndic de Greuges es va adreçar a l'esmentat col·legi professional per recordar que l'article 1454 del Codi Civil al qual es refereix el contracte regula les arres penitencials, que són aquelles que autoritzen qualsevol de les dues parts a deslligar-se lícitament del compliment del contracte perdent els diners la part compradora, si s'en penedeix, o retornar-les per duplicat la part venedora, si és ella la que desisteix. D'altra banda, segons la còpia del document, els venedors sí que havien signat el contracte i, consegüentment, aquest era vigent i obligava ambdues parts.

En el moment de tancar aquest Informe, el Síndic no ha rebut resposta a aquestes observacions sobre la legalitat de la interpretació anterior.

SECCIÓ 5. TREBALL I PENSIONS

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona té dret al treball, a la lliure elecció de la seva ocupació, a condicions equitatives i satisfactòries de treball, i a la protecció contra l'atur.

Article 23.1 de la Declaració Universal de Drets Humans

Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurï, per a ell i la seva família, la salut i el benestar, especialment quant a alimentació, vestir, habitatge, assistència mèdica i als serveis socials necessaris; també té dret a la seguretat en cas d'atur, malaltia, incapacitat, viduïtat, vellesa o altra manca de mitjans de subsistència independent de la voluntat.

Article 25.1 de la Declaració Universal de Drets Humans.

S'inclouen en aquesta secció les queixes relatives a les administracions de Treball i Seguretat Social, majoritàriament les de les entitats gestores d'àmbit estatal, com són l'Institut Nacional d'Ocupació i l'Institut Nacional de la Seguretat Social, gestores de les diferents prestacions i subsidis per les contingències d'incapacitats, jubilació, mort i supervivència o desocupació, entre d'altres, la qual cosa implica, com cada any, la col·laboració i coordinació amb la Institució del Defensor del Poble.

Malgrat el traspàs de les funcions de gestió, ocupació i formació de l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM) a la Generalitat, la qual cosa celebrem, resten en aquest organisme les funcions sobre la gestió de les prestacions i subsidis per desocupació, mentre que resta per a l'Institut Nacional de Seguretat Social (INSS) la gestió de totes les prestacions i subsidis de la Seguretat Social.

Per això, sens perjudici de l'activitat que el Síndic pugui desenvolupar a partir de l'any 1998 en relació amb la tasca del Departament de Treball, pel que fa a la gestió de les accions relacionades amb les polítiques actives d'ocupació, sobretot en els ajuts a la iniciativa empresarial, en la intermediació, en la formació i suport a la contractació, l'actuació de les esmentades entitats gestores seguirà comportant la col·laboració i coordinació amb el Defensor del Poble, com s'ha fet des de la creació de la Institució del Síndic de Greuges.

Això no obstant, hem continuat actuant davant del Departament de Treball, d'acord amb les funcions i serveis que li són propis en matèria de foment de l'ocupació, protecció social o relacions de treball, amb motiu de les queixes rebudes sobre la promoció de l'ocupació autònoma i de l'economia social, les mutualitats de previsió social, la renda mínima d'inserció, o en diversos aspectes de les regulacions d'ocupació en l'àmbit de les relacions laborals.

Per tant, han estat objecte de revisió les actuacions de l'Administració central i de l'autonòmica, motivades per les possibles disfuncions denunciades pels afectats en les seves queixes, amb l'intent de col·laborar amb els poders públics i remoure els obstacles que impedeixen l'aplicació dels drets dels col·lectius menys afavorits pel progrés social i econòmic, com els aturats i els pensionistes, respecte al dret al treball, la plena ocupació i la suficiència econòmica de les pensions durant la vellesa.

El 1997 han estat 263 les actuacions realitzades, de les quals 135 consultes resoltes i 128 queixes rebudes.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Treball i pensions

- Treball
 - Conflictes individuals i col·lectius derivats de la relació de treball
 - Reclamacions
 - Inspecció de treball
 - Jurisdicció

- Atur
- Política d'ocupació
- Gestió de l'INEM
- Prestacions
- Servei Català de Col·locació
- Subsidis. FOGASA
- Llibertat sindical
- Drets
- Discriminació
- Legislació
- Modificació
- Mesures

- Pensions i beneficis derivats de la Segona República Espanyola
- Beneficis de la Llei 37/1984, de 22 d'octubre
 - Aplicació
 - Procediment
 - Limitacions
 - Aplicació de la Llei 46/1977, de 15 d'octubre, sobre Amnistia, en relació amb la Llei 18/1984, de 20 de març, d'assimilació de períodes de presó a períodes cotitzats a la Seguretat Social
 - Acreditació de drets
 - Reclamacions de mutilats de guerra
 - Prescripció de terminis

- Seguretat Social
- Règim general
 - Règims especials
 - Afiliació
 - Prestacions
 - Protecció
 - SOVI
 - Acció protectora
 - Denegació de pensions. Incidències en els convenis internacionals
 - Tresoreria
 - Cotitzacions
 - Conveni especial

2. L'OCUPACIÓ

2.1. EL MERCAT DE TREBALL

El 1997 els mitjans de comunicació s'han referit en diverses ocasions a l'augment de cotitzants al sistema de seguretat social motivat, en part, pel fort creixement de la població assalariada.

Certament, l'Enquesta de Població Activa (EPA) també ho reflecteix en termes d'ocupació. Cal destacar que, d'ençà de l'entrada en vigor de la darrera reforma laboral, ha crescut el nombre de contractes indefinits, i aquesta bona dada confirma que la reforma operada afavoreix aquestes contractacions, en detriment de les temporals, que, amb tot, encara són molt nombroses. Paralelament, s'ha constatat més dinamisme en la contractació a jornada completa, en aquest cas en detriment de l'ocupació a temps parcial.

També el nombre d'aturats registrats a les oficines de l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM) va disminuir i es va situar, per primer cop des del mes del novembre de 1982, per sota de dos milions de persones.

21626

Tant les xifres dels qui cerquen la primera feina com de la taxa d'atur juvenil han estat favorables, malgrat que cal seguir lamentant els alts nivells de joves aturats, respecte a la taxa global de l'atur, com també la pèrdua de molts llocs de treball, sobretot entre els de més de quaranta-cinc anys.

L'acord interconfederal per a l'estabilitat de l'ocupació signat el 28 d'abril de 1997 entre sindicats i patronal, sobre la reforma del mercat de treball, es materialitzà i regulà amb l'entrada en vigor dels Reials-Decrets Llei 8 i 9/1997, de 16 de maig, sobre mesures urgents per a la millora del mercat laboral, foment de la contractació indefinida i d'incentius en matèria de seguretat social i fiscals, convalidats pel Congrés de Diputats i tramitats com a Projectes de Llei, havent-se aprovat posteriorment les lleis 63 i 64/1997, de 26 de desembre, en les quals es recull el contingut dels esmentats Reials Decrets-Llei amb les adaptacions formals necessàries.

Aquestes mesures han de tendir a minvar una desocupació estimada de prop de tres milions de persones, segons l'EPA, que afecta considerablement la reducció de les cotitzacions i la desestabilització del sistema de la seguretat social.

Així, esperem que les novetats introduïdes amb la Llei 63/1997, de 23 de desembre, relatives a les modalitats de contractació i al foment de la contractació indefinida, redueixin l'alta taxa d'atur i de temporalitat existent encara en la contractació laboral. Cal, però, destacar en la recent normativa l'eliminació de determinades modalitats de contractació temporal, com també la reducció de la durada màxima, en el cas de contractes per circumstàncies de la producció i altres, on s'estableix que els convenis col·lectius no poden fixar en més de 18 mesos la durada d'aquests contractes, la qual no superar les tres quartes parts del període de referència establert.

2.2. EL NOU MARC CONTRACTUAL

També han estat modificats els contractes d'aprenentatge, que s'han substituït pels nous contractes de formació, amb una reducció de l'edat màxima per contractar de 16 anys a 21 (abans 25 anys) i la durada, que no pot passar de dos anys (abans tres anys). S'incrementa la remuneració d'aquests (fixada en conveni col·lectiu), que no pot ser inferior al salari mínim interprofessional i s'amplia l'acció protectora del treballador, les mancances de la qual rebren les crítiques de la nostra Institució (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 30, de 21 de març de 1996, pàg. 2343); també s'ha incrementat la cotització d'aquests contractes.

Pel que fa a la contractació indefinida, s'implanta el nou contracte indefinit limitat en els propers quatre anys (fins al 16 de maig de l'any 2001) a fi de convertir els contractes temporals vigents el 1997, o subscrits fins al 16 de maig de 1998, en indefinits. També es poden contractar per aquest sistema els aturats entre 18 i 29 anys, els aturats inscrits des de fa més d'un any com a demandants d'ocupació, els majors de 45 anys i els minusvàlids.

L'esmentada contractació preveu bonificacions a la Seguretat Social de fins al 60% els dos primers anys de contracte, i diversos incentius fiscals.

La novetat més remarcable és que l'esmentada contractació redueix la indemnització en cas d'acomiadament a 33 dies de salari per any de treball fins a un màxim de 24 mensualitats, sempre que el contracte s'extingeixi per causes objectives i l'extinció sigui declarada improcedent.

Així doncs, entenem que amb el nou marc contractual (el nou contracte per al foment de la contractació indefinida, el contracte d'obra i servei determinat, el contracte eventual per circumstàncies de la producció, el contracte d'interinitat, el contracte en pràctiques, el nou contracte per a la formació, el de relleu i en substitució per jubilació, el contracte a temps parcial i la contractació a través d'empreses de treball temporal), havent desaparegut el contracte d'aprenentatge, el de llançament de nova activitat i el temporal de foment d'ocupació, el qual només es podrà concertar amb treballadors minusvàlids, i si continua el bon funcionament de l'economia, s'hauria de poder plantar cara als greus problemes de la precarietat laboral i de l'atur al nostre país.

2.3. UNA TAXA MASSA ELEVADA

Només cal recordar que l'esmentat acord interconfederal i les exposicions de motius del Reial Decret-Llei 8/1997, de 16 de maig, derogat per la Llei 63/1997, de 26 de desembre, reconeixen explícitament una taxa d'atur del 22% de la població activa, una taxa del 42% d'atur juvenil de menors de 25 anys, una temporalitat del 34% i la rotació de la contractació laboral, factors que tenen greus efectes sobre la població treballadora, el creixement econòmic, el funcionament de les empreses i el sistema de protecció social.

Sembla que, malgrat el poc temps passat d'ençà de la implantació de la reforma, la tendència a la contractació indefinida és creixent i cal aprofitar la conjuntura per seguir potenciant l'ocupació, en el marc del consens i els pactes que puguin fer-se a Catalunya, entre el Departament de Treball i els sindicats, sobretot en l'adopció de mesures que tinguin en compte els nous traspassos a la Generalitat, efectius durant l'any 1998 i en les corresponents polítiques d'ocupació.

Per tant, cal que el Govern català, en el marc del diàleg social permanent entre els interlocutors socials i, a través de la posada en marxa del Consell de Treball, Econòmic i Social de Catalunya, creat per la Llei 3/1997, de 16 de maig, impulsi un nou model de servei públic de col·locació a Catalunya, per adaptar-hi el traspàs de les polítiques actives de l'INEM, integrant i coordinant les oficines i els serveis transferits.

L'anticipació de l'edat de jubilació, per diverses causes, ha comportat en l'actual mercat de treball que la taxa d'activitat (percentatge que representa la suma d'aturats i treballadors respecte al total de la població activa) dels ciutadans entre cinquanta-cinc i seixanta-cinc anys estigui situada en el 25%, quan la que correspon als ciutadans entre vint-i-cinc i cinquanta-cinc anys se situa en

el 92%. La diferència, indiquen els estudis, correspon als ciutadans, generalment homes, que estan fora del mercat de treball a causa de la denominada jubilació anticipada, essent un col·lectiu exclòs de la població activa, amb greus problemes de reinserció i una valuosa pèrdua de l'aportació humana d'aquestes persones capaces de treballar (vegeu queixa núm. 1031/97, en la qual el Síndic informà els afectats de la preocupació de la nostra Institució sobre l'avaluació de les actuacions dels poders públics quant a les mesures que incideixen a fer efectiu el dret al treball per a tothom i a la plena ocupació.

Com exposàvem en el darrer Informe, són les queixes que rebem i les actuacions d'ofici que iniciem la font principal de les nostres recomanacions i suggeriments als poders públics, a fi d'esmenar i millorar la tutela pública en l'àmbit social.

La darrera normativa dictada en l'àmbit de treball (des de la Llei 22/1992, de 30 de juliol, la Llei 10/1994, de 19 de maig, la Llei 42/1994, de 30 de desembre fins la legislació publicada al BOE de 17 de maig de 1997, sobre el contracte per al foment de la contractació indefinida, juntament amb els incentius en matèria de Seguretat Social com el Reial Decret Legislatiu 9/1997, de 16 de maig) continua tenint en compte el foment de la contractació dels majors de 45 anys; però els problemes d'atur d'aquest col·lectiu persisteixen, com veiem en les queixes que rebem, si bé cal esperar que una avaluació de la darrera normativa citada i la nova Llei 10/1997, de 3 de juliol, de la Renda Mínima d'Inserció, així com la intermediació del Servei Català de Col·locació en el mercat laboral, ens permeti indicar una millora en l'esmentada contractació al més aviat possible.

La incidència d'una elevada protecció als desocupats, la qual, però, s'ha anat restringint, és un factor que ajuda a explicar que en determinats períodes el nombre de contractacions de perceptors d'ajudes per desocupació augmenti molt menys del que ho fa l'ocupació. Això s'ha interpretat en el sentit que els qui tenen dret a prestacions són més propensos a perdre la feina i s'esforcen menys a recuperar-la.

Aquesta normativa protectora ha motivat objeccions d'alguns perceptors de prestacions de desocupació, que el Síndic ha tramitat (vegeu la queixa núm. 30/97, en relació amb la normativa desincentivadora per als aturats a buscar feina).

D'aquí ve la necessitat de reforçar la capacitat de creació d'ocupació eliminant els aspectes legals que ho dificulten, juntament amb una constant reducció del frau, per tal que els tres milions d'aturats, segons l'EPA, es puguin reduir amb l'esforç de tots els implicats.

Persisteix la constant dels col·lectius més afectats per l'atur, com són els joves, les dones i els aturats de llarga durada. Els dos primers grups tenen una explicació demogràfica i sociològica evident, atesa la natalitat del decenni dels setanta i la seva incorporació al mercat de treball durant la dècada dels noranta.

El darrer grup, però, al qual sempre hem hagut de fer referència en els nostres informes i que representa un

greu problema social, és el dels més grans de quaranta-cinc anys, que entra en el cercle viciós en el qual, com més temps s'està sense treballar, menys possibilitats es tenen de trobar feina. D'altra banda, això continua incidint en aquestes persones, que, per circumstàncies d'edat i de qualificació professional, queden aïllades de les noves tecnologies i dels sectors més avançats.

Malgrat el creixement econòmic, condició indispensable per crear ocupació, aquest no s'ha traduït amb un creixement equivalent de l'ocupació.

Les noves polítiques de promoció de l'ocupació, tant les indirectes com les directes que han intentat reduir els entrebancs a la contractació, amb reducció d'indemnitzacions en cas de la rescissió del contracte de treball i l'increment de la mobilitat funcional i geogràfica, així com les mesures tendents a seguir flexibilitzant la contractació, s'han de completar i complementar amb les mesures actives de foment de l'ocupació, serveis de recerca d'ocupació, més ajudes a col·lectius especials, com els de majors de quaranta-cinc anys i els disminuïts.

2.4. SUBVENCIONS PER AL FOMENT DE L'OCUPACIÓ

Han estat diversos els programes del Departament de Treball orientats a facilitar ajuts en matèria de promoció i formació dels socis i treballadors de les cooperatives i dels socis treballadors de les societats anònimes laborals, com també les subvencions a l'esmentada economia social, per mantenir llocs de treball. Així l'Ordre del Departament de Treball de 16 de febrer de 1997 i la Resolució de 3 de març de 1997, sobre el foment de l'economia social, amb l'establiment de programes adreçats a les societats cooperatives i a les societats anònimes laborals, a l'objecte de donar-hi suport i concedir subvencions financeres i, en definitiva, fomentar l'ocupació, i altres ajuts per a l'adquisició de la condició de soci treballador.

També s'ha fomentat l'orientació, formació i ajuts als treballadors que creïn la seva pròpia empresa, amb els plans de foment i suport a l'autoempresa regulats de nou per l'Ordre de 16 de juliol de 1997, la qual fixa accions per a diverses iniciatives de suport a l'autoempresa.

Això no obstant, malgrat no haver rebut queixes sobre la gestió dels ajuts i programes esmentats, n'hem seguit rebent sobre la gestió d'ajuts i subvencions destinats a promoure l'ocupació autònoma i que feren que el Síndic recomanés al Departament de Treball la modificació del criteri establert per aquest en l'aplicació dels reglaments vigents (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 30, de 21 de març de 1996, pàg. 2399 i 2400 i la queixa núm. 1469/97).

Enguany, sens perjudici d'haver-se regulat amb una nova Resolució al respecte, la de 21 d'abril de 1997, la resposta a la sol·licitud de subvencions ha continuat generant queixes dels qui han vist denegades les sol·licituds per manca de disponibilitat pressupostària o n'han rebut quantitats tot just simbòliques que han ajudat molt poc a finançar els projectes de constituir-se en treballadors autònoms o per compte propi (vegeu queixa núm. 1100/97).

2.5. INSERCIÓ LABORAL

La capacitat i el reciclatge dels treballadors i treballadores són bàsics per afavorir l'entrada o la reincorporació al mercat de treball. Promoure-hi l'accés dels joves, els majors de quaranta cinc anys, els disminuïts i les dones, en igualtat de condicions i d'oportunitats, sense cap discriminació, ha de seguir essent prioritari entre els serveis de l'Administració.

Avaluar la incidència en la inserció laboral dels alumnes de cursos de formació ocupacional és una tasca que cal potenciar. Si bé els centres col·laboradors tenen l'obligació, un cop finalitzat el curs, d'indicar l'eventual contractació laboral dels alumnes, entre d'altres dades i documents, és d'una important transcendència que l'acció formativa sigui determinant d'una inserció laboral de les persones aturades, si pot ser amb caràcter permanent.

Les subvencions atorgades per a cursos de formació ocupacional han estat enguany objectades per professors d'alguns centres, amb motiu de les restriccions existents, a parer dels signants de les queixes, malgrat haver rebut sempre informes positius del Departament de Treball i haver consolidat un alt nivell d'inserció, contrastat amb l'INEM i el Servei Català de Col·locació (vegeu queixa núm. 2014/97).

L'Ordre del Departament de Treball de 20 d'octubre de 1997, reflecteix la sensibilitat del Departament en la millora de la qualitat de la formació ocupacional ampliant les accions d'acord amb les necessitats detectades en els centres col·laboradors, a fi de seguir reduint l'atur i aconseguir la màxima integració i promoció laboral dels treballadors.

Enguany, s'ha publicat la Llei Catalana 10/1997, de 3 de juliol, de la Renda Mínima d'Inserció, la qual ha tingut en compte un conjunt de factors econòmics i socials que han permès millorar les accions i relacions encaminades a eradicar la pobresa i l'exclusió social.

Així, s'han tingut en compte les persones menors de vint-i-cinc anys en situació de desemparament o de risc social i s'han suprimit requisits, als quals ens havíem referit en alguna ocasió, que hi impedièren l'accés a determinades persones –com les vídues, amb fills o sense, les famílies monoparentals– que podran accedir-hi amb més facilitat.

Malgrat no haver-se acceptat la recomanació del Síndic sobre la necessitat de la regulació específica d'una pensió no contributiva de viduïtat per a les vídues sense dret a pensió contributiva (vegeu Actuació d'Ofici núm. 432/96, pàg. 11736 i 11737, del Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153, de 21 de març de 1997), les prestacions de la Renda Mínima d'Inserció han de continuar afavorint la inserció social i en el treball, indispensable per preservar la dignitat i la independència de la persona i, en definitiva, per a una real inserció social.

Els serveis de formació ocupacional amb els corresponents cursos i la seva avaluació, en part mesurada pel nivell de contractacions aconseguit, pot excloure determinades persones d'edat avançada o disminuïts, donant resposta parcial al greu problema de l'atur i la difícil

inserció en el treball. Per això cal més suport a la inserció i la creació d'empreses d'inserció amb programes d'incorporació en empreses col·laboradores, sobretot per als col·lectius més desvalguts (vegeu Secció de Serveis Socials d'aquest Informe en relació amb l'exclusió social).

Les empreses d'inserció laboral han palesat la seva eficàcia com un bon recurs per a la integració laboral i la lluita contra l'exclusió social. Generalment són constituïdes sota la forma jurídica de cooperatives, i és necessari que se'n defineixi el marc jurídic i la regulació legal, a fi de potenciar-ne l'actuació.

Seguim, però, trobant a faltar respostes més globalitzades a la complexitat del procés d'inserció en el treball.

Queixa núm. 1031/97

Problemàtica dels majors de 45 anys per a la reinserció laboral

Un col·lectiu d'afectats s'adreçà al Síndic exposant la problemàtica de les persones de més de quaranta-cinc anys, les quals difícilment es podran reinserir en el món del treball després d'haver estat rebutjades, segons indicaven, amb motiu de la sola data de naixement. Tot i estar disposats a fer qualsevol activitat que permeti obtenir uns ingressos per poder viure dignament fins a la jubilació, els preocupa la gran dificultat que tenen per poder cotitzar a la Seguretat Social en els darrers anys i arribar a tenir una pensió de jubilació digna.

Si persisteix la situació d'atur, alguns podran percebre, a partir de 52 anys, un subsidi de l'INEM equivalent al 75% del salari mínim i seran, pràcticament, obligats a jubilar-se, si compleixen els requisits, a 60 anys, amb una prestació minsa, equivalent a una pensió no contributiva, quan moltes d'aquestes persones tenen una cotització a la Seguretat Social superior a 30 anys.

Els interessats consideraven necessari que es reformés la normativa actual, la qual valora especialment els últims anys realment treballats per efectuar el possible càlcul de la pensió, ja que si continuaven en la present situació se'ls derivava a una situació de pobresa i exclusió sense tenir-los en compte uns drets adquirits durant tota una vida de treball.

La voluntat de la majoria era de tenir una vida laboral activa fins a 65 anys, ja que la majoria de persones afectades se senten amb plenes facultats, però el mercat de treball, amb gran quantitat de joves amb dificultats per trobar feina, els exclou directament.

El Síndic, que comparteix la preocupació expressada per l'autoritat laboral i els sindicats sobre la situació en què es troben els majors de 45 anys en atur, tant per la precarietat social en la que se'ls col·loca com pel malbaratament de recursos humans que suposa, hagué d'informar els afectats que, en col·laboració amb el Defensor del Poble i malgrat l'adequació de l'Administració a la legalitat vigent, aquesta Institució ja havia recomanat a l'antic Ministeri de Treball i Seguretat Social de poder modificar els coeficients reductors i recuperar-los

a mesura que el jubilat anticipat s'acostés a l'edat legal de jubilació, és a dir, de 65 anys.

Les nostres recomanacions no van ser acceptades i així ho havíem recordat al Parlament i a les Corts Generals.

Això no obstant, com que l'entitat gestora de l'Institut Nacional de Seguretat Social (INSS) i l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM) no han estat traspassats a la Generalitat i encara és, doncs, competent la intervenció del Defensor del Poble, li vam trametre la queixa.

El Defensor del Poble informà el representat del grup esmentat en el sentit de ratificar-li el contingut de la nostra carta i l'adequació de l'INSS i l'INEM a la legalitat vigent, d'acord amb el dret transitori de la Llei General de la Seguretat Social i les dificultats existents, ja exposades pel Ministeri, per donar una solució satisfactòria a l'esmentada qüestió de modificació de la normativa vigent.

Pel que fa a d'altres àmbits de la problemàtica, com la possible incidència en sol·licitar el subsidi d'atur (INEM) o la pensió de jubilació, anticipada o no, vam indicar les recomanacions que va fer el Síndic, a través del Defensor del Poble, a l'antic Ministeri de Treball i Seguretat Social, les quals no es van acceptar.

Queixa núm. 30/97

Desavantatges dels que cerquen feina a temps parcial en relació amb els que segueixen percebent la prestació d'atur

La senyora X. s'adreçà al Síndic exposant un problema que no afecta l'aplicació de la llei ni denota cap irregularitat de l'entitat gestora de l'Institut Nacional d'Ocupació, sinó una possible desincentivació normativa a la reinserció laboral i a trobar feina.

Així, exposà que en les mateixes circumstàncies, qual-sevol persona que no es preocupi de trobar feina i estigui protegida per la prestació de desocupació, rep millor tracte que una altra que cerca treball i l'accepta a temps parcial, ja que no li resulten perjudicada l'antiguitat com a demandant d'ocupació ni les possibilitats econòmiques de la prestació d'atur.

O sia, a parer de la interessada, la normativa vigent fomenta la cultura del subsidi, en comptes d'impulsar a la inserció en el treball.

La interessada es queixà simultàniament a la Direcció Provincial de l'INEM i al Síndic pel fet que mentre va estar aturada i percebent la prestació d'atur trobà una feina a temps parcial de sis mesos. Finalitzat el contracte i intentant recuperar la prestació d'atur a la qual tenia dret, l'oficina de l'INEM li comunicà que l'esmentat temps (sis mesos) de treball, li havia estat descomptat de la prestació d'atur (previ el pagament de la diferència de les bases, perquè era a temps parcial), i se li havia modificat l'antiguitat com a demandant d'ocupació, posant-la en situació de desavantatge en relació amb els que continuaven percebent l'atur, davant d'una possible nova contractació.

Per raó de competència, vam creure convenient traslladar la petició de la interessada al Defensor del Poble,

per si pogués considerar viable fer una recomanació al Ministeri de Treball i Afers Socials, per tal de modificar la normativa actual a fi de fomentar i incrementar l'ocupació.

El Defensor del Poble correspongué al Síndic i a la interessada indicant que l'article 221 de la Llei General de la Seguretat Social de 20 de juny de 1994, en relació amb l'article 15.2 del Reial Decret 625/1985, de 2 d'abril, estableix que quan a un treballador que rep una prestació o subsidi per atur i obté una col·locació a temps parcial, se li ha de deduir de l'import de la prestació o subsidi la part proporcional al temps treballat, sense que aquesta reducció n'alteri la durada.

Per tant, a judici del Defensor, és en l'òrgan de representació de la sobirania popular, en el qual es recullen la pluralitat de les opinions de tots els ciutadans, on ha de debatre's l'assumpte plantejat, sense que el Defensor del Poble es pugui decantar per una solució que sols des del pluralisme que representen les Corts Generals podrà ser afrontada, d'acord amb la submissió al principi de legalitat regulat en l'article 9.3 de la Constitució Espanyola.

Queixa núm. 1469/97

Subvencions per a la promoció de l'ocupació autònoma

Una ciutadana s'adreçà al Síndic exposant que li havien estat denegats els ajuts per a la promoció de l'ocupació autònoma, consistent en una renda de subsistència per a l'inici d'activitat i una subvenció financera.

L'afectada havia posat tots els estalvis en el projecte d'empresa i havia presentat la memòria de l'activitat a realitzar, el pla econòmic, el certificat de la concessió d'un préstec objecte de subvenció, la certificació d'aturada, entre altres documents que acreditaven que complia els requisits per poder gaudir dels ajuts, els quals li foren denegats per falta de disponibilitat de crèdit.

Malgrat entendre la denegació per manca de consignacions pressupostàries, trobava preocupant que complint els requisits no se la posés en llista d'espera per a possibles ajuts, castigant l'ocupació autònoma en lloc de promoure-la.

Com sia que havia formulat recurs ordinari contra les resolucions denegatòries dels ajuts i no s'havia resolt expressament, el Síndic admeté la queixa a tràmit i sol·licità informació al Departament de Treball en relació amb la possibilitat de gestionar les denegacions d'ajuts en espera de noves consignacions pressupostàries.

El Departament de Treball correspongué al Síndic confirmant que l'expedient es resoldria favorablement quant a la subvenció financera, atès que hi havia hagut algunes revocacions d'expedients per motius diversos i s'havia generat una nova disponibilitat de crèdit, i per aquest motiu es pogué estimar el recurs ordinari que havia formulat la interessada.

Pel que fa a l'estudi en relació amb les sol·licituds denegades i la possibilitat de posar-les en una llista d'espera per a l'any següent, se'ns indicà que era una qüestió que no es podia assumir d'una manera automàtica

21630

ja que tant els requisits de la convocatòria com les condicions en què es trobessin els peticionaris podien canviar cada any.

Per tot això, ja resolt parcialment el problema objecte de la queixa, vam donar per finalitzades les nostres actuacions.

Queixa núm. 1100/97

Criteri del Departament de Treball en relació amb la subvenció de préstecs per iniciar projectes d'ocupació autònoma

El senyor X. s'adreçà al Síndic exposant que havia sol·licitat a una entitat bancària la concessió d'un préstec per iniciar un projecte d'ocupació autònoma.

Posteriorment, va sol·licitar al Departament de Treball els ajuts corresponents per a la promoció de l'ocupació autònoma.

El Departament de Treball resolgué denegar-li la sol·licitud de subvenció de renda de subsistència per a l'inici de l'activitat, per manca de disponibilitat de crèdit i concedir-li, per disponibilitat de crèdit i a través de la resolució del recurs ordinari que havia interposat l'interessat, la subvenció financera per un import de 23.700 pessetes, equivalent a la suma dels interessos simples de cada any de vigència del préstec, calculats, com a màxim, al 6%, amb el límit de vuit anys.

Desencisat l'interessat per la minúscula subvenció atorgada i atesos els milions de despesa justificats en inversions, reclamà la nostra intervenció.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i considerarà necessari demanar al Departament de Treball la informació que s'hagués pogut donar o es dona als interessats, en el moment de les sol·licituds, en relació amb la suficiència de la disponibilitat de crèdit invocada per denegar les ajudes. Tanmateix, tot i no afectar el cas objecte de queixa, vam considerar adient recordar al Departament el nostre suggeriment fet amb motiu de la queixa 1164/95, sobre les limitacions de la subvenció financera, el qual justificava, en part, la queixa de l'afectat descoratjat per la minsa quantitat percebuda (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 30 de 21 de març de 1996, pàgs. 2399 i 2400)

A la vista de l'informe rebut del Departament, vam haver de comunicar a l'afectat que, sens perjudici de l'eventual interposició del corresponent recurs contenciós administratiu, la informació que dona el Departament de Treball als possibles beneficiaris del programa de subvencions per a la promoció de l'ocupació autònoma, en relació amb la suficiència de la disponibilitat de crèdit, és molt exigua. L'esmentada exigüitat respon a la dificultat en la valoració de la disponibilitat de l'estat del crèdit, atès que, fins que ha finalitzat el termini, no es pot saber la quantia de les sol·licituds que compliran els requisits de viabilitat i fins a quin moment hi haurà partida disponible.

Això no obstant, el Departament de Treball informa els possibles interessats, ja abans d'obrir l'admissió de sol·licituds, que el termini de presentació comença l'1 de gener i que el crèdit és limitat.

Pel que fa a la subvenció financera, la qual se li concedí, per resolució dictada en el recurs ordinari que havia interposat i per un import de 23.700 pessetes, vam d'indicar-li que el Síndic ja havia advertit l'esmentat Departament de Treball sobre la problemàtica generada els darrers anys pel que fa al foment i la promoció de l'ocupació autònoma, sobretot per les ajudes i subvencions destinades a finançar projectes de l'esmentada ocupació, per tal com no aquesta Institució no comparteix el criteri de l'esmentat Departament. (vegeu Suggeriment al Departament de Treball en relació amb els ajuts i promoció de l'ocupació autònoma, Queixa núm. 1164/97 citat supra)

Per això, no havent estat acceptat el nostre suggeriment, el Departament de Treball ens indicà que l'article 5.1 de la Resolució de convocatòria per a 1996 disposa que «les subvencions seran d'una quantitat equivalent a la suma dels interessos simples que es generarien durant cada any de la vigència del préstec, calculats, com a màxim, al 6% amb el límit de 8 anys, i de manera que l'interès resultant per al prestatari un cop aplicada la subvenció no sigui inferior al 6%», i que «el préstec obtingut per l'interessat tenia un interès del 6,95%; per aquest motiu només s'ha pogut subvencionar un 0,95% d'acord amb el que preveu la resolució, i l'import resultant ha sigut més reduït que en els casos de préstecs amb interès més alt».

Queixa núm.2014/97

Concessió de cursos de formació ocupacional

El senyor X. s'adreçà al Síndic en representació d'una associació de pares d'alumnes d'un col·legi de formació professional exposant els perjudicis causats pels criteris del Departament de Treball en la concessió de cursos de formació ocupacional.

L'interessat es queixava que els criteris eren discrecionals, que es denegaven cursos i que la gestió, poc transparent, perjudicava el centre, el qual col·laborava amb el Departament de Treball des de feia molts anys i amb excel·lents resultats en inserció laboral. Així mateix manifestà els greus perjudicis per la denegació de cursos, la qual motivava la consegüent infrautilització de les instal·lacions del centre, amb perjudicis per als professors, i incidia en l'adequada formació dels alumnes, als quals, un cop acabada la formació professional, es feia difícil la inserció laboral. En definitiva, perjudicis en la formació dels ciutadans en atur del barri.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i consultà al Departament de Treball els criteris seguits per una eventual denegació de cursos de formació ocupacional a l'esmentat centre.

Segons la informació rebuda pel Departament, la regulació dels esmentats cursos es basa en els reglaments comunitaris del Fons Social Europeu, els marcs comunitaris de Suport i Programes Operatius en els quals es defineixen zones territorials elegibles, collectius, sectors prioritaris, edat i sexe dels beneficiaris i pressupost disponible al llarg dels programes per a cada una de les variables, la diversa normativa en relació amb els recursos transferits a la Generalitat de Catalunya per a la

gestió dels programes de formació ocupacional i la normativa del Departament de Treball que es concreta en una Ordre anual en la qual s'especifiquen les condicions necessàries per accedir als ajuts, a més a més de les prioritats d'actuació del Departament.

L'Administració indicà que atesa aquesta normativa i els objectius fixats pel Departament de Treball, pel que fa al reequilibri territorial, la lluita contra l'atur, la voluntat d'afavorir els col·lectius més afectats i les limitacions pressupostàries, s'objectiva enormement en la gestió dels recursos destinats a la formació ocupacional.

Pel que feia als criteris discriminatoris denunciats per l'interessat respecte el centre afectat, el Departament de Treball detallà l'evolució dels ajuts ja rebuts per l'esmentat centre, amb l'especificació de cursos, d'alumnes participants i l'import de les subvencions durant el període 1991-1997, que és la següent:

Any 1991 – 1 curs – 17 alumnes – subvenció 1.152.800 ptes.

Any 1992 – 5 cursos – 72 alumnes – subvenció 16.400.000 ptes.

Any 1993 – 7 cursos – 86 alumnes – subvenció 25.350.000 ptes.

Any 1994 – 7 cursos – 94 alumnes – subvenció 24.200.000 ptes.

Any 1995 – 10 cursos – 142 alumnes – subvenció 36.964.528 ptes.

Any 1996 – 15 cursos – 225 alumnes – subvenció 53.734.340 ptes.

Any 1997 – 15 cursos – 225 alumnes – subvenció 53.080.000 ptes.

Així, s'observa que el centre ha mantingut una tendència creixent en l'adjudicació de subvencions, malgrat la tendència dels darrers anys, en moderar el creixement dels costos dels mòduls/hora dels cursos de formació.

Se'ns indicà que l'esmentat centre tampoc havia perdut pes específic en relació amb la seva participació en el conjunt de disponibilitats pressupostàries. Així l'any 1992 el centre va rebre subvencions que representaven el 0,17% del total de recursos disponibles per a formació ocupacional, mentre que l'any 1997 la seva participació era del 0,22%.

Se'ns indicà que tampoc era cert que s'hagués disminuït l'adjudicació de recursos destinats a la formació ocupacional del barri, ja que les subvencions atorgades als centres situats a la zona d'aquell districte postal havia mantingut al llarg del període de 1991-1997 una tendència creixent, coherent amb les que han estat adjudicades al centre esmentat.

Així:

Any 1991 – 8 cursos – 109 alumnes – subvenció 18.802.800 ptes.

Any 1992 – 15 cursos – 201 alumnes – subvenció 45.922.000 ptes.

Any 1993 – 21 cursos – 286 alumnes – subvenció 72.232.640 ptes.

Any 1994 – 26 cursos – 393 alumnes – subvenció 103.730.000 ptes.

Any 1995 – 56 cursos – 815 alumnes – subvenció 192.361.666 ptes.

Any 1996 – 110 cursos – 1280 alumnes – subvenció 220.076.315 ptes.

Any 1997 – 104 cursos – 1500 alumnes – subvenció 246.003.570 ptes.

Altrament, se'ns indicà que, com a la resta de centres col·laboradors, es feien diverses inspeccions als centres de referència, del resultat de les quals s'informaria la Intervenció General i aquesta Institució, si fos considerat oportú.

Per això, sens perjudici de les objeccions que l'interessat pogués fer-nos, no havent observat cap irregularitat ni decrement en l'adjudicació de subvencions que pogués motivar la prossecució del present expedient, el Síndic s'adreçà a l'interessat i l'informà en aquest sentit. Això no obstant, l'interessat amplia la seva queixa i exposà l'agreujament del problema, amb el bloqueig dels pagaments dels cursos de formació ocupacional des de l'any 1995 a 1997, per la qual cosa el Síndic va sol·licitar més informació a l'esmentat Departament sobre l'actuació i els motius de la Direcció General d'Ocupació en aquest sentit i en relació, també, amb una altra queixa, registrada a la nostra Institució amb el núm. 3464/97, informació la qual resta en estudi.

3. LA INTERVENCIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ LABORAL

Com cada any, el Síndic ha rebut queixes per conflictes privats en l'àmbit de les relacions de treball. Després d'orientar els afectats sobre les possibilitats que el dret els ofereix, hem hagut de cloure les nostres intervencions perquè era l'Administració de Justícia la competent per resoldre el problema que els afectava.

Altres aspectes relacionats amb eleccions sindicals o de regulació d'ocupació en què havia intervingut l'Administració de treball de Catalunya ens han permès revisar-ne l'actuació. Així, vegeu la problemàtica denunciada pels afectats d'un expedient de regulació d'ocupació (queixa núm. 942/97). L'autoritat de treball no aprecià cap frau, dol, coacció o abús de dret en la conclusió de l'acord i, doncs, no suspengué el termini per dictar resolució ni va trametre l'acord al Jutjat Social, a l'efecte de la seva possible declaració de nul·litat, sinó que autoritzà amb la corresponent resolució extingir les relacions de treball fonamentades en les causes econòmiques, tècniques, productives i organitzatives invocades per l'empresa.

En aquest cas, segons l'informe del Departament de Treball, a l'acord assolit a l'expedient de regulació d'ocupació (ERO) de referència no hi hagué cap vici invalidant, ja que, d'acord amb la jurisprudència unànime, els vicis esmentats s'han de palesar de manera tan clara i notòria que resultin obvis. No esdevingué

21632

així en l'esmentada queixa, atès que la majoria del comitè d'empresa havia decidit arribar a una avenença amb l'empresa i el pacte assolit en aquest sentit no mostrà cap anomalia.

Pel que hem dit, un acomiadament col·lectiu que es tanca amb acord exclou tota motivació extensa en la resolució de l'Administració ja que l'únic que aquesta fa és convalidar textualment allò que les parts han pactat; un cas tot diferent —que succeeix sovint— és que els representats no trobin conforme allò que els seus representants han acordat. Però també en aquest sentit la llei és diàfana, ja que disposa que són els representants legals dels treballadors els exclusivament legitimats per negociar i, si s'escau, assolir un pacte amb l'empresari.

En l'àmbit del control de les mutualitats de previsió social per part de l'Administració s'ha rebut una queixa d'alguns socis d'una mutualitat contra les mesures cautelars adoptades per la Direcció General de Seguretat Social del Departament de Treball (vegeu la queixa núm. 1705/97). La intervenció de l'Administració i la incoació de l'expedient permeteren el normal funcionament de l'entitat.

La sol·licitud de modificació del Text Refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors, pel que fa a la suspensió del contracte de treball, durant el període de percepció del subsidi per maternitat, en el cas de part múltiple, va motivar el Síndic a trametre al Defensor del Poble la queixa núm. 1010/97, on se sol·licitava que l'esmentada Institució interposés recurs d'inconstitucionalitat contra l'article 45.1.d) del Reial Decret Legislatiu 1/1995, de 24 de març, entre d'altres de l'àmbit de la seguretat social. Recurs impossible d'interposar, per exemple, en el moment de presentar la queixa, però que el Defensor del Poble estudia la possibilitat de plantejar la preocupació suscitada per altres queixes en el mateix sentit als òrgans corresponents.

Tanmateix, el Síndic considera oportú, atesa la taxa d'atur femení i de joves, modificar l'esmentada normativa per incrementar l'ocupació d'aquests dos grups. Així, durant la situació de percepció del subsidi per maternitat, l'empresa ha de seguir cotitzant a la Seguretat Social, amb el corresponent cost per a l'empresa, que hi troba un element de descoratjament per contractar dones joves casades o en edat d'influir en la natalitat. Si l'empresa no hagués d'abonar les cotitzacions de la Seguretat Social durant el descans maternal i s'assimilés el temps de suspensió als supòsits del servei militar o a l'exercici de càrrec públic i, a canvi, s'obligués l'empresa a contractar durant l'esmentat període un treballador o treballadora amb caràcter interí per substituir la dona amb permís maternal, es podrien millorar les condicions d'ocupació femenina i es fomentaria l'ocupació.

Resta, però, en mans del legislador estatal modificar l'articulat del TR de l'Estatut dels Treballadors i de la LGSS suspenent l'obligació empresarial de cotitzar en la situació de maternitat sempre que la baixa se substitueix per un altre contracte amb les corresponents cotitzacions a la Seguretat Social.

Traspassos a la Generalitat. Polítiques actives

Correspon al Govern de Catalunya l'execució de la legislació de l'Estat en matèria de treball i, sens perjudici de l'encara no traspassada gestió de les prestacions i subsidis de l'INEM, han passat a la Generalitat les funcions i els serveis en matèria de gestió del treball, l'ocupació i la formació que fins ara tenia l'INEM, d'execució en matèria d'intermediació laboral (registres, autorització d'agències de col·locació, etc.) de gestió i control de polítiques d'ocupació sobre ajuts, programes i fons de subvencions, entre d'altres de les anomenades polítiques actives.

El Departament de Treball gestiona a partir del mes de gener de 1998 allò que l'Estatut d'Autonomia preveu en matèria d'execució de la normativa bàsica de treball una vegada traspassades les oficines de l'INEM i la majoria dels funcionaris i treballadors que prestaven serveis a l'esmentada entitat gestora.

Esperem que les accions i la gestió de les polítiques d'ocupació puguin comportar la corresponent davallada de l'atur i resoldre els desavantatges denunciats en la queixa núm. 30/97 abans esmentada, així com les possibles disfuncions assenyalades en la queixa núm. 1189/97.

Queixa núm. 942/97

Autorització d'extinció de les relacions laborals

Uns ciutadans s'adreçaren al Síndic de Greuges per tal com no consideraven ajustada a dret una resolució de la Delegació Territorial del Departament de Treball sobre l'autorització de rescissió dels seus contractes de treball, amb motiu d'un expedient de regulació d'ocupació presentat per l'empresa on treballaven.

En la documentació acompanyada s'alludia a la manca de motivació de la resolució i la seva insuficiència, perquè no s'hi adjuntava la llista d'afectats, entre altres possibles disfuncions, les quals es denunciaven com a irregularitats de l'Administració, amb motiu d'un escàs control i de l'incompliment del procediment administratiu.

D'altra banda, com a motiu principal de queixa, s'incidia en l'objecció de la no apreciació, per part de la Delegació Territorial, de l'existència de frau, dol, coacció o abús de dret en la conclusió de l'acord, la qual cosa motivà que es dictés la corresponent resolució administrativa i que no es trametés a l'autoritat judicial, a efectes de la seva possible declaració de nul·litat.

El Síndic de Greuges, sens perjudici del tràmit de resolució del recurs ordinari interposat pels interessats contra la resolució d'autorització de rescissió dels contractes, suggerí al Departament de Treball que estudiés la possibilitat de revisar l'actuació de la Delegació Territorial, amb motiu d'allò que es desprenia del contingut de la documentació objecte de queixa, i també del corresponent recurs ordinari, per si calgués anul·lar la resolució dictada en l'expedient de regulació d'ocupació bo i sol·licitant un informe al respecte.

Estudiat l'informe rebut del Departament de Treball i contrastat amb la documentació aportada pels interes-

sats, se'n despreguà l'objectiu de l'empresa, que era efectuar un acomiadament col·lectiu, sol·licitant la corresponent autorització per a l'extinció dels contractes de treball, procediment que s'inicià amb l'esmentada sol·licitud a l'autoritat laboral i que començà amb l'obertura simultània d'un període de consultes amb els representants legals dels treballadors, acompanyant-se la documentació legal pertinent.

Rebuda la sol·licitud, l'autoritat laboral comprovà que complia els requisits exigits; en cas contrari, hauria hagut d'advertir l'empresari que en un termini de 10 dies els corregís, i, si no ho feia, seria tingut per desistit de la seva petició. L'autoritat de treball entengué que la sol·licitud complia els requisits exigits i per això va prosseguir l'expedient, ho comunicà a l'entitat gestora de l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM) i sol·licità el preceptiu informe a la Inspecció de Treball i Seguretat Social.

Durant el període de consultes les parts van negociar per aconseguir un acord, que fou assolit per la majoria dels membres del comitè d'empresa i comunicat a l'autoritat de treball, i es procedí a dictar la corresponent resolució, autoritzant l'extinció de les relacions laborals previstes a l'acord. A partir del moment de la comunicació de l'acord, i durant un termini de 15 dies per dictar resolució, l'autoritat laboral hagué de verificar i apreciar, l'existència de frau, dol, coacció o abús de dret en la conclusió de l'acord, la qual cosa no tan sols no s'aprecià, sinó que es dictà resolució consolidant l'acord, tot i que també era viable i legítim per a l'autoritat laboral no pronunciar-s'hi expressament, entenent així autoritzada l'extinció segons els termes previstos a l'acord.

Per tant, l'autoritat laboral no suspengué el termini per dictar resolució ni va trametre l'acord al Jutjat Social, a efectes de la possible declaració de nul·litat, sinó que autoritzà amb la corresponent resolució extingir les relacions de treball fundades en les causes econòmiques, tècniques, productives i de caire organitzatiu invocades per l'empresa.

El Departament de Treball no considerà viable acollir el nostre suggeriment de revisió de la resolució, per les causes invocades, amb motiu de possibles irregularitats d'ordre procedimental, sinó que, invocant el sentit inapel·lable de la llei —«quan el període de consultes conclou amb acord, l'Administració laboral hi resta vinculada i l'ordenament no li confereix altra atribució que la d'aprovar allò que les parts han convingut»— no es considerà procedent revisar l'esmentada actuació i resolució.

No essent atribucions del Síndic de Greuges les funcions jurisdiccionals, les quals queden reservades constitucionalment i legal als òrgans de l'Administració de Justícia, vam creure convenient indicar als afectats que, si bé és cert que l'esmentat procediment, atesa la seva especial naturalesa, imposa la necessitat de fer un ús flexible de les normes reglamentàries, això no implicava que s'hagués prescindit totalment del procediment, com sembla que pretenia l'escrit de queixa.

Per això, vam entendre que l'autoritat de treball es trobà supeditada, per imperatiu legal, a la proposta presen-

tada en forma d'acord i es va procedir legalment a sancionar-lo, mitjançant la corresponent resolució.

Queixa núm. 1705/97

Control d'una mutualitat de previsió social

El senyor X. s'adreçà al Síndic com a soci mutualista d'una mutualitat de previsió social per indicar que, a conseqüència de les importants pèrdues acumulades l'any 1996, l'assemblea general de l'entitat havia acordat suspendre provisionalment la junta rectora i crear un comitè de seguiment, amb funcions assessores d'una reduïda junta executiva. El nou òrgan va ser integrat per tres assembleistes, dos representants del personal, un de l'Administració de la Generalitat de Catalunya i un de la Federació de Mutualitats.

Un cop en funcionament, el comitè de seguiment va quedar constituït per dos representants de l'Administració, un de la Federació de Mutualitats, un de Comissions Obreres (CCOO), un de la Unió General de Treballadors (UGT) —aquests com a representants del personal— i tres assembleistes.

L'escrit indicava que, sota el raonament d'una modernització dels estatuts socials, la finalitat que perseguia l'Administració amb la intervenció de la mutualitat, era d'aprovar uns estatuts que contenien algunes mesures de contingut mutualista molt dubtós.

L'assemblea va rebutjar la modificació proposada per una contundent majoria.

A la vista d'aquesta situació es va auspiciar —sembla que des de la junta executiva i de l'administració— que alguns socis impugnessin la constitució de l'assemblea celebrada el 16 de març de 1997, al·legant que els càrrecs de delegats assembleistes havien caducat el novembre de 1996.

El Director General de Seguretat Social del Departament de Treball va prohibir cautelament la celebració de noves assemblees.

L'interessat considerà que les mesures cautelars adoptades eren arbitràries i que aconseguïen aturar el procés de renovació de la junta rectora, tot perjudicant la gestió de la Mutualitat.

Finalment, entre altres coses, sol·licitava la intervenció del Síndic perquè es deixés sense efecte la prohibició de celebrar l'assemblea que la Mutualitat tenia acordada i que es restablissin les facultats de la junta rectora, amb efectes de 6 d'abril de 1997, i es deixessin sense efecte tots els càrrecs nomenats fora de la normalitat estatutària i a persones estranyes a l'entitat.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i sol·licità la corresponent informació al Departament de Treball.

Segons l'esmentat informe, en la situació d'interinitat i de crisi que vivia l'entitat, tenint en compte la procedència dels seus membres (assembleistes, representants dels treballadors de l'entitat, del sector mutualista i de l'Administració), el comitè de seguiment va considerar oportú enllestir un pla de viabilitat que pogués garantir el futur de la mutualitat i elaborar uns nous estatuts que permetessin una gestió més àgil i professional.

21634

El projecte d'estatuts que la comissió va elaborar s'ajustava escrupolosament a la normativa reguladora de les mutualitats de previsió social i va ser aprovat pel comitè de seguiment, i, per tant, també pels tres assembleïstes que hi participaven. Malgrat això, l'assemblea general, reunida en sessió extraordinària el dia 16 de març de 1997, va rebutjar el projecte presentat.

Aquesta situació va provocar la inquietud d'alguns mutualistes, que no se sentien representats per l'assemblea general de la mutualitat. Per aquest motiu van presentar diversos escrits en els quals manifestaven dubtes sobre la legitimació dels delegats assembleïstes que havien participat en l'assemblea general de la mutualitat el dia 16 de març de 1997, i en especial respecte al seu mandat, d'acord amb el règim de participació que estableixen els estatuts socials de la mutualitat.

La manca de legitimació dels delegats assembleïstes d'una mutualitat de previsió social implica l'existència d'un supòsit d'adopció de mesures cautelars. Per aquest motiu, el 20 de març de 1997 va incoar-se un expedient de mesures cautelars a l'entitat, amb la finalitat de conèixer la composició actual de l'assemblea general, i en concret la vigència del mandat dels actuals assembleïstes, en aplicació dels estatuts vigents. Mentre es resol·lia l'expedient, i com a mesura provisional, el Director General de Seguretat Social va resoldre prohibir que la junta executiva de la mutualitat convoqués cap assemblea general.

La Direcció General de Seguretat Social va resoldre l'expedient en data 2 de juny de 1997, establint que la mutualitat havia de renovar els delegats assembleïstes a fi de disposar, d'acord amb la normativa vigent i els seus estatuts, d'una assemblea general que permetés el normal funcionament dels òrgans socials de l'entitat.

Amb la finalitat de donar compliment a allò que disposa aquesta resolució, la Direcció General de Seguretat Social va designar la persona que havia de dur a terme les tasques necessàries per garantir el procés de renovació esmentat.

El procés electoral va finalitzar el dia 13 de juny de 1997, i garantí els drets dels mutualistes, els quals van poder consultar el cens electoral per comprovar que les dades que hi constaven eren correctes. En conseqüència, la mutualitat disposa d'una nova assemblea general.

Per això, estudiat l'informe tramès, no es va considerar que a través del comitè de seguiment, on estava representada l'Administració, aquesta pretengués, com indicava l'interessat, aprovar uns estatuts «que contenien algunes mesures de molt dubtós contingut mutualista», com les que descrivia en l'escrit de queixa, ja que l'Administració no té participació majoritària en l'esmentat òrgan assessor (dos representants), i que el projecte d'estatuts, com indica el Departament de Treball, s'ajustava escrupolosament a la normativa reguladora de les mutualitats de previsió social.

Tampoc es consideraven arbitràries les mesures cautelars adoptades amb motiu de l'expedient incoat el 20 de març de 1997, que resol·lia de prohibir a la junta executiva que convoqués assemblea general, com a mesura

provisional mentre es resol·lia l'expedient, ja que, d'acord amb l'informe tramès, el Director General de Seguretat Social desconeixia que havia finalitzat el mandat dels delegats assembleïstes, per no registrar-se el mandat d'aquests compromissaris. Per tant, el Director General de Seguretat Social no podia ser «jutge i part» com indicava l'interessat, ni coneixedor de l'entitat per posar impediments a la convocatòria i celebració de l'assemblea, on ell mateix va intervenir personalment.

Per tot això, i no observant cap actuació irregular en perjudici de la mutualitat per part dels òrgans del Departament de Treball, vam estimar normal i ajustada a dret l'actuació dels esmentats òrgans, per la qual cosa vam tancar aquesta actuació.

Queixa núm. 1010/97

Sol·licitud d'ampliació de la prestació per maternitat i de la consegüent suspensió del contracte de treball

La senyora X. exposà al Síndic, el 22 de maig de 1997, que se li havia concedit la prestació per maternitat consistent en el subsidi del cent per cent de la base reguladora corresponent durant divuit setmanes, amb la consegüent suspensió del contracte de treball durant aquest període, en haver tingut dos fills (part múltiple).

La interessada considerà que la normativa reguladora, tant laboral com de la Seguretat Social, atemptava contra el principi constitucional d'igualtat davant la llei, per motius de naixement, i contra la protecció integral dels fills, iguals davant la llei en l'àmbit de la protecció social, econòmica i jurídica de la família, drets reconeguts a l'article 14 i 39, respectivament, de la Constitució Espanyola.

Sol·licità que traslladéssim la queixa al Defensor del Poble, per tal com aquella Institució està legitimada per interposar recursos d'inconstitucionalitat com el que la interessada sol·licità al Síndic d'interposar contra el Reial Decret Legislatiu 1/1995, de 24 de març, que aprova el Text Refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors, ja que les prestacions per maternitat, en el cas de part múltiple, haurien de ser proporcionals al nombre de fills i, en cas de tenir-ne dos, la prestació i consegüent suspensió del contracte hauria de ser de trenta-dues setmanes i no de divuit com fixa la normativa vigent.

El Síndic, malgrat haver transcorregut el temps d'interposició del recurs d'inconstitucionalitat, admeté a tràmit la queixa i, per raó de competència, la trameté al Defensor del Poble, el qual manifestà que la interessada pretenia que s'interposés recurs d'inconstitucionalitat contra la normativa que regula la prestació per maternitat i la prestació per part múltiple. Aquesta normativa és constituïda per l'article 45.1.d) del Reial Decret Legislatiu 1/1995, de 24 de març, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei de l'Estatut dels Treballadors; per l'article 48.4 de la mateixa disposició, modificat per la Llei 13/1996, de 30 de desembre, i per l'article 133.bis i següents del Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei General de la Seguretat Social, pel que fa a la prestació eco-

nòmica, i, encara, pels articles 2.2 de Decret 3158/1966, de 23 de desembre, i 2.3 de l'Ordre de 13 d'octubre de 1967, en allò que afecta el subsidi especial de sis setmanes previst en casos de part múltiple.

En relació amb aquesta sol·licitud, el Defensor del Poble confirmà a l'afectada que, de conformitat amb l'article 33 de la Llei Orgànica 2/1979, de 3 d'octubre, del Tribunal Constitucional, el termini per interposar el recurs d'inconstitucionalitat és de tres mesos a partir de la publicació de la llei, la disposició o l'acte amb força de llei que es pretén impugnar, termini que havia transcorregut amb escreix quan presentà la seva queixa.

No obstant això, la interessada va ser informada que recentment s'havia adreçat a aquella Institució una associació de persones afectades pel problema que ella exposà, plantejant diferents problemes derivats de parts múltiples, per la qual cosa el Defensor del Poble tenia el propòsit d'adreçar-se als òrgans administratius corresponents en relació amb els citats aspectes.

Queixa núm. 1189/97

Disfuncions i perjudicis amb motiu d'una sol·licitud de prestacions per desocupació

La senyora X. s'adreçà al Síndic exposant que havia sol·licitat a l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM) una prestació d'atur.

L'oficina de gestió de la prestació de l'INEM indicà a la interessada una eventual duplicitat del seu Document Nacional d'Identitat (DNI) i paralitzà la tramitació de l'expedient fins a la presentació d'un certificat de la policia que acredités el seu número de carnet d'identitat.

La policia indicà que el DNI per si sol ja acredita allò que el funcionari de l'INEM pretenia, o sia les dades personals de la interessada.

El funcionari de l'esmentada entitat gestora mantenia el criteri de no considerar el DNI de la interessada com a document vàlid i legal, i féu recaure la càrrega de demostrar la possible duplicitat en la beneficiària de la prestació d'atur, amb la consegüent paralització del seu expedient. Mentrestant, la interessada resta a l'espera d'una certificació del Centro del Documento Nacional de Identidad.

El Síndic admeté a tràmit la queixa i per raó de competència i també per haver-ho sol·licitat la interessada, l'envià al Defensor del Poble.

El Defensor del Poble sol·licità un informe a la Direcció General de l'INEM, el qual va ratificar la informació de l'esmentada entitat gestora i resolgué, un cop aportada la certificació sol·licitada, reconèixer les prestacions a la interessada i abonar-les-hi en la seva totalitat, però al cap de set mesos.

A l'apreciar les disfuncions esmentades, el Defensor del Poble informà l'afectada que les faria constar en l'informe anual a les Corts Generals; però, en tot cas, els perjudicis patits per la interessada restaran pendents de la reclamació que ella pugui formular, d'acord amb

allò que disposa l'article 106.2 de la Constitució Espanyola: «Els particulars, en els termes establerts per la llei, tindran dret a ser indemnitzats per qualsevol lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, llevat dels casos de força major, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament dels serveis públics».

4. EL SISTEMA DE PENSIONS

Amb la cautela que s'han de rebre les afirmacions rotundes a uns anys vista, sembla ser que les perspectives de les pensions a Espanya són poc falagueres, almenys a llarg termini i amb l'actual sistema de repartiment vigent a la Seguretat Social. La tendència a l'envelliment de la població –amb l'augment previst, d'aquí a pocs anys, del grup de població més gran de 60 anys i la reducció dels més joves– confirmen la caiguda de la relació de dependència entre actius i passius durant els propers trenta anys.

Certament, si el 1996 es compatibilitzaven 1,7 cotitzants per pensionista, es calcula que l'any 2030 la relació serà d'1,1 aproximadament, amb la consegüent desestabilització del balanç financer entre cotitzacions i pensions i la impossibilitat d'atendre les despeses de les darreres.

Les reformes introduïdes en l'acord sobre pensions entre el Govern i els representants sindicals a finals de l'any 1996, com a continuació dels Pactes de Toledo, de l'abril de 1995, s'han materialitzat amb la nova Llei 24/1997, de 15 de juliol, de Consolidació i Racionalització del Sistema de Seguretat Social.

L'esmentada Llei pretén viabilitzar a molt curt termini i amb poques modificacions l'actual sistema de pensions, garantint l'augment d'aquestes d'acord amb els preus, acostant els salaris reals a les bases de cotització i restringint la quantia de la base reguladora, mitjançant el càlcul més ampli de les bases de cotització i posant més èmfasi en la lluita contra el frau, entre d'altres mesures que després comentarem.

Malgrat l'acord implantat en l'esmentada Llei, entenem que no és resolt definitivament el futur del sistema públic de pensions, ni la creixent insuficiència financera, que dependran cada cop més dels pressupostos generals de l'Estat.

L'elevat cost de l'estat del benestar (pensions, prestacions per desocupació, educació, sanitat, etc.) incrementa la càrrega fiscal sobre empreses, treballadors i ciutadans en general, i redueix l'excedent disponible per a la inversió i la creació d'ocupació. Paradoxalment, també el manteniment de l'estat del benestar està en relació amb el fet que s'exigeixin poques prestacions, però per ser eficaç demana incentius a la jubilació anticipada quan calgui, a perllongar la permanència en situacions d'atur o a incrementar, entre d'altres coses, l'oferta d'assistència sanitària, amb la qual cosa es deteriora la base econòmica en què descansa, que en definitiva consisteix en una àmplia base d'ocupació productiva.

L'intens creixement de la despesa en pensions, a causa de l'augment del nombre de pensionistes, l'allarga-

21636

ment de l'esperança de vida, la revaloració de les prestacions i la incorporació de nous pensionistes amb pensions altes, substituint els de pensions més baixes, juntament amb les pensions de jubilació i d'invalidesa no contributiva per a persones sense recursos econòmics, representen la partida més grossa de la despesa pública dels pressupostos generals de l'Estat.

A tot l'Estat, la despesa en pensions, d'acord amb els pressupostos de la Seguretat Social de l'any 1997, ascendia a 7,2 bilions de pessetes, dels quals 7 bilions eren per a les pensions contributives i 0,2 bilions per a les no contributives. Cal afegir-hi 0,4 bilions per a incapacitats temporals, 96 mil milions per a prestacions familiars, 67 mil milions per a maternitat i 105 mil milions per a altres prestacions econòmiques. El conjunt, de més de 8 bilions de pessetes, representa, juntament amb la resta de la despesa social, quasi la meitat de la total despesa pública.

Si tenim en compte una desocupació estimada de tres milions de persones, aquesta despesa constitueix una càrrega molt elevada per poder sostenir l'actual estat del benestar.

4.1. LA REFORMA DEL SISTEMA DE LA SEGURETAT SOCIAL

El consens obtingut en el Pacte de Toledo, els termes del qual van ser aprovats pel ple del Congrés l'abril de 1995, fugí d'emprendre una reforma a llarg termini del sistema de Seguretat Social, i continuà amb la línia de la reforma operada amb la Llei 26/1985 i, després del diàleg entre el govern i les organitzacions sindicals Comissions Obreres i Unió General de Treballadors, sorgí l'Acord sobre Consolidació i Reordenació del sistema de la Seguretat Social, que fonamentà la Llei 24/1997, de 15 de juliol, la qual modifica el Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny, que aprova el Text Refós de la Llei General de la Seguretat Social.

Sens perjudici de les mesures de separació financera entre prestacions contributives i no contributives, la constitució de reserves en les cotitzacions, els topalls de cotització i la introducció de majors elements de contribució i proporcionalitat en l'accés i quantia de les pensions, les reformes més rellevants de la nova Llei han estat l'ampliació del període per al càlcul de la base reguladora de la pensió de jubilació, amb un augment gradual de vuit anys (10 actuals) fins a quinze, l'any 2002.

La carència qualificada de dos anys, dins dels 8 darrers previs a la jubilació, queda dins del període dels quinze darrers anys. Això beneficia els pensionistes, que serà més difícil que puguin quedar exclosos del sistema, pel possible incompliment de l'esmentada carència específica.

Se segueix restringint la prestació de jubilació i s'imposa una major proporcionalitat dels anys cotitzats, en relació amb la pensió. Així, a partir de 1997, amb 35 anys de cotització es tindrà dret al 100% de la base reguladora; amb 25 anys al 80%, i amb 15 anys, al 50%.

Això no obstant, s'amplia i millora la durada de les pensions d'orfenesa, fins a 21 o 23 anys, sempre que els

beneficiaris no facin treballs lucratiu o remunerats amb més del 50% del salari mínim interprofessional.

Si bé l'edat de jubilació reglamentària es manté en 65 anys, els treballadors que hagin cotitzat al mutualisme laboral abans de l'1 de gener de 1967 poden jubilar-se anticipadament a 60 anys. Això no obstant, si aquests treballadors s'acullen a l'esmentada possibilitat, la quantia de la pensió es redueix en un 8% anual per any avançat, la qual cosa vol dir que, jubilant-se a 60 anys, la reducció és del 40%. Aquests coeficients reductors han estat objectats en moltes queixes que hem rebut, que causaren les corresponents recomanacions, no acceptades, (vegeu BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11731 i 11732 i el BOPC núm. 149 de 29 de març de 1990, pàgs. 9547 i 9549). Enguany hem continuat rebent queixes en el mateix sentit (vegeu queixa núm. 2340/96) i, malgrat que la reforma ha mantingut els coeficients reductors del 8% anual, aquests s'han modificat per als pensionistes que acrediten 40 anys o més de cotització, en el qual cas el percentatge de reducció serà d'un 7% anual.

Així, es pot considerar parcialment acceptada la recomanació del Síndic i del Defensor del Poble, però més en l'esperit que en la forma (vegeu queixa núm. 762/92, Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 99 de 31 de març de 1993, pàg. 6135 i 6155). Almenys, però, es té en compte la llarga carrera de les cotitzacions dels pensionistes, que no han de ser afectades per les vicissituds dels darrers anys de vida laboral. Aquests casos justifiquen moltes queixes, entre d'altres la núm. 1178/97, en relació també amb la necessitat, a vegades, preemptòria, de subscriure el conveni especial amb la Seguretat Social per accedir a les respectives pensions.

El desplegament reglamentari de les reformes introduïdes en l'esmentada acció protectora de les pensions de jubilació, incapacitat permanent, viduitat i orfenesa s'ha materialitzat amb el Reial Decret 1647/1997, de 31 d'octubre, el qual aclareix i facilita l'aplicació de la Llei 24/1997, de 15 de juliol.

Queixa núm. 2340/96

Limitacions econòmiques a la jubilació anticipada

La senyora X. s'adreçà al Síndic exposant els problemes en què es troben els treballadors que es van haver de jubilar a seixanta anys amb l'aplicació dels coeficients reductors, havent-ne cotitzat més de trenta-cinc a la Seguretat Social.

El Síndic hagué d'indicar a l'afectada que havia estudiat l'esmentada problemàtica, sobre la preocupació de molts jubilats anticipadament i les corresponents limitacions econòmiques que representa la jubilació anticipada a 60 anys, com a conseqüència de l'aplicació dels coeficients reductors a la base reguladora de la pensió de jubilació (8% per any anticipat abans de 65 anys).

El Síndic, en col·laboració amb el Defensor del Poble, malgrat l'adequació de l'Administració a la legalitat vigent, havia recomanat a l'antic Ministeri de Treball i Seguretat Social de poder modificar els coeficients i recuperar-los a mesura que el jubilat anticipat s'acostés a l'edat legal de 65 anys de jubilació.

Així s'hagué de contestar a l'afectada indicant-li que, en relació amb la qüestió plantejada en el seu escrit, aquesta situació es produeix perquè la normativa del Sistema de la Seguretat Social, implantat amb efectes d'1 de gener de 1967, estableix que l'edat per aconseguir el dret a la pensió és de 65 anys.

No passava això en la legislació anterior a la citada data, ja que per als treballadors pertanyents al Mutualisme Laboral, es podia causar pensió de jubilació a 60 anys, la qual cosa ha estat respectada en el dret transitori de la Llei General de la Seguretat Social, amb la consegüent reducció del percentatge aplicable a la base reguladora, en determinar que per als treballadors que arribin al 100% o altre percentatge, en funció dels anys de cotització acreditats a la Seguretat Social, s'aplica una escala de coeficients reductors, en funció de l'edat en què es tingui dret a la pensió de jubilació, a partir de 60 anys.

Així, d'acord amb el que estableix la normativa reguladora d'aquesta matèria, solament poden accedir a la pensió de jubilació a 60 anys els treballadors que estaven d'alta en una mutualitat laboral de treballadors per compte d'altri abans de l'1 de gener de 1967, ja que, com ja s'ha indicat, l'edat mínima per poder-se jubilar és de 65 anys.

Tenint en compte que sobre l'esmentat assumpte s'han formulat nombroses queixes de contingut similar a la de la interessada, l'esmentada Institució ja es va dirigir oportunament al Ministeri de Treball i Seguretat Social plantejant els perjudicis que s'ocasionava als treballadors que es veien obligats a sol·licitar la pensió de jubilació, a partir de 60 anys d'edat, en extingir-se les prestacions i subsidi per atur que poguessin percebre, per reunir els requisits per tenir dret a la citada pensió. Això feia que l'import de la pensió experimentés una considerable reducció aplicable a la base reguladora.

En la resposta donada pel citat Departament es posaven de manifest les dificultats existents per donar una solució satisfactòria a aquesta qüestió, sobre la qual les nostres institucions havien ofert diversos arguments encaminats a modificar la normativa vigent, per tal com la seva aplicació podia produir perjudicis i situacions de desigualtat, que podrien haver mancat de justificació objectiva i raonable.

Les nostres recomanacions no van ser acceptades i així ho vam recordar al Parlament i a les Corts Generals.

Com que l'entitat gestora de l'Institut Nacional de Seguretat Social no ha estat traspasada a Catalunya, és competent la intervenció del Defensor del Poble, al qual es va trametre la queixa, i, tenint en compte que sobre la citada qüestió se segueixen plantejant queixes de contingut similar a la de l'afectada, aquella Institució seguirà deixant constància d'aquesta problemàtica en els informes anuals que presenta a les Corts Generals.

Queixa núm.1178/97

Necessitat de subscriure un conveni especial amb la Seguretat Social

La senyora X., jubilada de setanta anys, es queixà al Síndic que se sentia discriminada per l'Administració,

en relació amb d'altres jubilades que, com ella, s'havien jubilat anticipadament, a seixanta anys, després de percebre la prestació i el subsidi d'atur.

Les afectades per aquesta situació rebien la mateixa pensió mínima, si bé les altres no havien subscrit amb l'Institut Nacional de Seguretat Social (INSS) el conveni especial que a ella li havia costat tants esforços, amb l'agreujant que l'afectada no havia percebut el subsidi per desocupació de majors de cinquanta-dos anys, mentre que les seves companyes l'havien percebut fins a la jubilació a seixanta anys.

Malgrat no denunciar cap irregularitat de l'INSS ni apreciar el Síndic una actuació de l'esmentada entitat gestora que pogués motivar cap intervenció, vam respondre a l'afectada sobre la seva disconformitat amb la informació rebuda de l'INSS en relació, ben segur, amb la subscripció del conveni especial, el qual li permeté seguir en alta a la Seguretat Social i gaudir de les corresponents prestacions.

Com sia que la interessada manifestà que les seves companyes, les quals no s'havien acollit als drets i obligacions derivades de la subscripció del conveni especial, tenien les mateixes prestacions i en una quantitat igual a la que ella percebia de pensió de jubilació, li vam indicar que, si bé les seves companyes havien pogut percebre el subsidi de majors de 52 anys o de 55 anys abans de 1989, no totes les circumstàncies personals i econòmiques de les afectades els haurien, en tot cas, donat dret a percebre el corresponent subsidi o, d'altra banda, poder subscriure el conveni especial amb la Seguretat Social, a efectes de mantenir una determinada cotització a efectes de prestacions.

Per això, a fi de poder-la informar a bastament sobre el problema que exposava en el seu escrit i poder concretar el parer d'aquesta Institució, la vam citar i l'orientàrem i informàrem sobre la diversa normativa aplicable al seu cas i de les conseqüències de la seva decisió, les quals acceptà com a favorables i no pas discriminatòries en relació amb les de les seves companyes, ja que la interessada no percebia complements per mínims a la seva pensió, ni la veuria afectada en cas de gaudir de rendes de qualsevol naturalesa, mentre que les companyes rebien complements per mínims, els quals es trobarien afectats en qualsevol moment de posseir alguna renda.

4.2. RÈGIM ESPECIAL DE TREBALLADORS AUTÒNOMS

Malgrat les restriccions en les prestacions i les mesures racionalitzadores de la gestió, considerem positives, les disposicions addicionals primera i segona de l'esmentada Llei, amb l'intent de resoldre els problemes que el Síndic ha denunciat durant molts anys i que han motivat recomanacions canalitzades pel Defensor del Poble, com en el cas de la millora de les prestacions del Règim Especial de Treballadors Autònoms i l'homogeneïtzació d'aquestes amb les del Règim General, amb la possible inclusió, en el seu camp d'aplicació, dels treballadors amb cura de la seva llar, i sobre l'enquadrament dels socis treballadors i administradors de les societats mercantils capitalistes, dins del sistema de la Seguretat

21638

Social (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11733 i 11734).

Enguany, de nou, les cotitzacions fetes abans de l'alta en el Règim d'Autònoms (RETA) ha estat objecte de queixes, malgrat haver-se acceptat les nostres recomanacions amb la publicació de la Llei 22/1993, de 29 de desembre, en la qual la Disposició Addicional desena preveïa la validesa d'aquelles, a efectes de prestacions. Aquesta norma es reproduïa en la Disposició Addicional novena del Reial Decret Legislatiu 1/1994, de 20 de juny, i entrà en vigor l'1 de setembre de 1994.

L'aplicació d'aquesta reforma ha estat objecte de múltiples queixes (vegeu per totes la queixa núm. 757/97), a causa de les situacions produïdes amb anterioritat a l'1 de gener de 1994.

L'esmentada previsió sobre les cotitzacions anteriors a l'alta al RETA es desplegarà pel Reial Decret 2110/1994, de 28 d'octubre, el qual, a part d'acollir d'altres suggeriments del Síndic, en relació amb la baixa i la prova d'aquesta en l'esmentat règim especial, regulà l'abast i els efectes de les cotitzacions corresponents a períodes anteriors a la formalització de l'alta, que només s'aplicarien, però, a partir de l'1 de gener de 1994 i en situacions de formalització de l'alta que s'haguessin produït a partir de l'esmentada data.

La delimitació anterior, no prevista en la norma que es pretenia desplegar, era de dubtosa aplicabilitat, ja que introduïa una restricció en el reconeixement del dret, extralimitant-se en la potestat reglamentària i resultava contrària a la doctrina sobre el fet causant.

Les sentències més recents del Tribunal Suprem ja han produït jurisprudència en el sentit de l'aplicabilitat de la Disposició Addicional desena de la Llei 22/1993, de 29 de desembre, quan el fet causant és posterior a l'1 de gener de 1994. Així, les sentències del Tribunal Suprem de 10 i 11 d'octubre de 1996 i 5 de maig de 1997, dictades per la Sala IV, en recursos de cassació per a la unificació de doctrina, resolen sobre la inaplicabilitat de la disposició reglamentària (Reial Decret 2110/1994, de 28 d'octubre, perquè s'incorre «ultra vires», ja que va manifestament contra la llei i introdueix una delimitació, relativa al reconeixement del dret, no prevista per la norma que desplega, la qual cosa és una extralimitació de la potestat reglamentària, contrària a la doctrina del fet causat i amb clara voluntat restrictiva.

Sens perjudici d'allò que hem indicat sobre la validesa de les prestacions de les quotes anteriors a l'alta en el Règim Especial de la Seguretat Social de treballadors per compte propi o autònoms, la Disposició addicional segona de la Llei 66/1997, de 30 de desembre, de Mesures Fiscals, Administratives i d'Ordre Social, d'acompanyament a la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 1998, aclareix i ratifica que només serà d'aplicació en relació amb les altes que s'hagin formalitzat a partir de l'1 de gener de 1994,... «Validez, a efectos de las prestaciones, de las cuotas anteriores al alta en el Régimen Especial de la Seguridad Social de Trabajadores por Cuenta Propia o Autónomos.

«Se adiciona un tercer párrafo a la Disposición Adicional Novena del Texto Refundido de la Ley General de la Seguridad Social, aprobado por el Real Decreto Legislativo 1/1994, de 20 de junio, con el contenido siguiente:

«Lo previsto en los párrafos anteriores únicamente será de aplicación con respecto a las altas que se hayan formalizado a partir de 1 de enero de 1994».

Queixa núm. 757/97

Cotitzacions anteriors a l'alta en el règim especial de treballadors per compte propi o autònoms

La senyora X. s'adreça al Síndic de Greuges manifestant-li que l'any 1977 havia iniciat una activitat comercial i s'havia donat d'alta en el Règim Especial de Treballadors per compte propi o autònoms l'any 1984. Ingressà les quotes endarrerides amb el corresponent recàrrec, a requeriment de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

Les esmentades quotes no li van ser tingudes en compte per l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) a l'efecte de les corresponents prestacions i se li denegà la pensió d'invalidesa per manca de suficients anys de cotització, motiu pel qual sollicità la nostra intervenció.

El Síndic va informar la interessada que des del moment que es presentà a la nostra Institució la primera queixa sobre la manca d'idoneïtat de les cotitzacions anteriors a l'alta, vam subratllar que l'Administració actuava aplicant taxativament i literal la normativa vigent en la matèria, malgrat que s'havia produït un canvi en la doctrina dels tribunals que la interpretaven. Per això, decidírem denunciar-ho al Parlament de Catalunya i alhora vam suggerir al Defensor del Poble que iniciés les actuacions adients davant l'antic Ministeri de Treball i Seguretat Social, perquè consideràrem que es produïen situacions de desigualtat que podien vulnerar els articles 14, 9.3, 24 i 50 de la Constitució.

Amb posterioritat s'hi pronuncià el Tribunal Constitucional en Ple (Sentència núm. 189/87, de 24 de novembre), que no va observar la vulneració d'un dret fonamental, judicant supòsits substancialment iguals als denunciats per l'afectada.

La interpretació que feia l'INSS, la que feia l'antic Tribunal Central de Treball i el mateix Tribunal Constitucional no reconeixien validesa a les cotitzacions corresponents a períodes anteriors a l'alta, emparant-se en la subjecció al principi de legalitat. D'altra banda, la no acceptació dels nostres suggeriments i recomanacions provocà que hi hagués una gran quantitat de pensionistes sense dret a pensió de jubilació o d'invalidesa.

Per això, el Síndic de Greuges seguí considerant discriminats els eventuals pensionistes que es trobaven en situació de no computar-los les quotes ingressades extemporàniament (o sia, després de l'alta i de períodes anteriors), ja que, en definitiva, s'havien pagat, i amb recàrrec, encara que amb posterioritat.

La posterior doctrina del Tribunal Constitucional ratificà la ja esmentada sentència i seguí pronunciant-se igual en d'altres sentències.

En entendre la nostra Institució que hi havia una manca de coherència de l'entitat gestora (INSS) pel fet d'admetre el pagament d'unes quotes endarrerides i denegar després la pensió, vam suggerir de nou al Defensor del Poble que recomanés a l'esmentat Ministeri la modificació de la normativa aplicable, no sense abans indicar que l'esmentada sentència del Tribunal Constitucional ja invitava els poders públics a canviar la normativa preconstitucional (art. 28.3,d) del Decret de 20 d'agost de 1970, qualificant-la de «severa», «discutible» i contrària a certs principis constitucionals, per una altra de més ajustada als principis sobre protecció de la tercera edat, reconeguts en els articles 41 i 50 de la Constitució.

L'any 1994 es produí una modificació important, que acollí les nostres recomanacions adreçades al Ministeri de Treball i Seguretat Social.

Així, la Disposició Addicional desena de la Llei 22/1993, de 29 de desembre, de Mesures Fiscals, de Reforma del Règim Jurídic de la Funció pública i de la Protecció per Desocupació, preveïa la validesa, a l'efecte de percebre les corresponents prestacions, de les quotes anteriors a l'alta en el règim especial de la Seguretat Social dels treballadors per compte propi o autònoms.

«Disposición adicional décima. Validez a efectos de las prestaciones de las cuotas anteriores al alta en el régimen especial de la Seguridad Social de trabajadores por cuenta propia o autónomos.

«Cuando, reuniéndose los requisitos para estar incluidos en el régimen especial de la Seguridad Social de trabajadores por cuenta propia o autónomos, no se hubiera solicitado la preceptiva alta en los términos reglamentariamente previstos, las cotizaciones exigibles correspondientes a períodos anteriores a la formalización del alta producirán efectos respecto a las prestaciones, una vez hayan sido ingresadas con los recargos que legalmente procedan.

«Sin perjuicio de las sanciones administrativas que procedan por su ingreso fuera de plazo, las referidas cotizaciones darán también lugar al devengo de intereses, que serán exigibles desde la correspondiente fecha en que debieron ser ingresadas, de conformidad con el tipo de interés legal del dinero vigente en el momento del pago».

Es van acceptar, per tant, les nostres recomanacions, malgrat no afectar altres règims especials o en el cas dels treballadors autònoms que havien pagat abans de l'1 de gener de 1994, en la concreció que va efectuar el Reial Decret 2110/1994, de 28 d'octubre.

Per tot això, sens perjudici de les cotitzacions que hagués pogut fer la interessada després de l'1 de gener de 1994, les quals es podien computar amb plena eficàcia, ni que fos amb anterioritat a l'alta en l'esmentat règim especial, vam suggerir al Defensor del Poble que estudiés la possibilitat de revisar les situacions produïdes abans de l'1 de gener de 1994, la qual cosa no va ser acceptada pel Ministeri de Treball i Seguretat Social, sens perjudici d'allò que amb posterioritat pogués resoldre el Defensor del Poble, a la qual institució corres-

pon, per raó de competència, recomanar de nou la modificació legal i el seu abast.

4.3. INCAPACITATS PER AL TREBALL

Enguany, també s'ha desplegat la normativa que el Síndic entengué problemàtica i que provocà, a més a més d'unes restriccions substancials a la prestació per incapacitat temporal, diverses queixes sobre la gestió de les prestacions d'invalidesa (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11731). Així, el Reial Decret 575/1997, de 18 d'abril, regula determinats aspectes de la gestió i control de la incapacitat temporal, en relació amb l'alta i la baixa mèdiques, objecte de suggeriments del Síndic des de fa molts anys i publicades als informes al Parlament (vegeu també Informe 1995, *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 30, de 21 de març de 1996, pàg. 2351).

Aquestes necessitats de desplegament normatiu, advertides pel Síndic, han continuat enguany amb l'Ordre de 19 de juny de 1997, per evitar l'ús indegut de la protecció i el possible frau.

Malgrat no tenir competències amb la Seguretat Social, la qual cosa obliga la Institució a trametre les queixes al Defensor del Poble, hem hagut de suggerir a aquella Institució que actués davant del Ministeri de Treball i Afers Socials en aquests i d'altres problemes (vegeu queixa núm. 3249/97).

Queixa núm.3249/97

Denegació judicial de pensió d'invalidesa

El senyor X. s'adreçà al Síndic pel fet que en una sentència d'un Jutjat Social se li havia negat la pensió d'invalidesa i que, un cop anunciat recurs de suplicació davant del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, l'advocat que portava el seu cas li recomanà que desistís de formular el recurs, perquè seria una pèrdua de temps i de diners.

Sens perjudici de tractar-se d'una qüestió judicada, vam trametre, per raó de competència, la queixa al Defensor del Poble, el qual hagué d'indicar a l'afectat que, com que la seva queixa era objecte d'una disconformitat amb una resolució judicial, l'article 117.1 de la Constitució proclama el principi d'independència que ha de caracteritzar totes les actuacions dels jutges i tribunals en l'exercici de la funció jurisdiccional, principi que ha de ser respectat per tots els poders públics i per tots els ciutadans i institucions, entre el quals, òbviament, el Defensor del Poble i el Síndic de Greuges.

Precisament pel respecte al principi d'independència de la jurisdicció, les nostres institucions no poder interferir en els procediments judicials ni revisar les resolucions que s'hi dicten, en l'exercici de l'esmentada independència.

D'altra banda, en relació amb la denegació de la pensió d'invalidesa sol·licitada, el reclamant va ser informat que, tenint en compte les dades aportades, no s'obser-

21640

vava cap actuació de l'Administració de la Seguretat Social que impliqués infracció de l'ordenament jurídic o una actuació il·legítima que impedís o limités l'exercici d'un dret o que pogués legitimar la intervenció del Síndic de Greuges.

La determinació de la possible existència de la situació d'invalidesa permanent, en qualsevol grau, com també la revisió que se'n pugui fer, es realitza en funció de l'examen de la situació d'incapacitat del treballador per part dels equips de valoració d'incapacitats, constituïts en les diferents Direccions Provincials de l'Institut Nacional de la Seguretat Social, prenent com a base els informes d'antecedents professionals i mèdics aportats a l'efecte, elevant el corresponent dictamen-proposta al Director Provincial, el qual dicta la preceptiva resolució, tot això d'acord amb allò que preveu el Reial Decret 1300/1995, de 21 de juliol i l'Ordre de 18 de gener de 1996 per a l'aplicació i desenvolupament d'aquest.

L'actuació dels esmentats equips s'efectua amb independència tècnica, per la qual cosa, si té aquest caràcter, no és susceptible de ser supervisada, en aquest aspecte, per aquesta Institució.

4.4. MODIFICACIONS PER A L'ANY 1998

La Llei 65/1997, de 30 de desembre, de Pressupostos generals de l'Estat per a l'any 1998 indica al preàmbul que se seguirà mantenint l'esforç per millorar els nivells de benestar social, mantenir la capacitat adquisitiva de les pensions i reforçar els principis bàsics de solidaritat i equitat del sistema de protecció social.

Així, quant a les prestacions de protecció per fill a càrrec, en la modalitat contributiva, en podran ser beneficiaris els qui tinguin un fill a càrrec, de divuit anys o més, i un grau de disminució igual o superior al 65%, que no percebin ingressos anuals, de qualsevol naturalesa, superiors a 1.181.720 pessetes anuals. La quantia de l'esmentada prestació econòmica es fixa en 447.360 pessetes anuals.

Les extingides pensions assistencials reconegudes d'acord amb la Llei de 21 de juliol de 1960, i el Reial Decret 2620/1981, de 24 de juliol, igual com l'extingit subsidi de garantia d'ingressos mínims derivat de la Llei 13/1982, d'Integració Social dels Minusvàlids, es fixa en 24.935 pessetes.

Aquestes pensions són objecte de revisió periòdica per comprovar que els beneficiaris mantenen els requisits exigits per al reconeixement, en cas contrari, es declara l'extinció del dret i s'exigeix de reintegrar les quantitats indegudament percebudes. En el cas de pensions contributives, aquesta gestió correspon a l'Institut Nacional de Seguretat Social (INSS), si són no contributives, a l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS).

Enguany la gestió d'aquestes pensions ha comportat l'actuació del Síndic en relació amb la coordinació de les administracions implicades (vegeu la queixa núm. 952/97).

També la Llei de Mesures Fiscals, Administratives i de l'Ordre Social estableix reformes en l'àmbit de la Se-

guretat Social i es modifica de nou el Text Refós de la Llei General de la Seguretat Social.

Es modifica el procediment de recaptació de la Tresoreria de la Seguretat Social per unificar-lo amb el de l'Estat; es modifiquen els terminis fixats per pagar els deutes per quotes reclamades per la Seguretat Social i es clarifica el termini de prescripció de cinc anys per reintegrar prestacions indegudes percebudes pels beneficiaris.

Com cada any, l'actuació de la Tresoreria General de la Seguretat Social ha estat objecte de diverses queixes en l'aplicació de la normativa recaptadora de cotitzacions impagades (vegeu queixa núm. 2306/96), i el Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11735 i 11736).

També, en l'àmbit de l'acció protectora del sistema de Seguretat Social, les mesures adoptades per les contínues reformes persegueixen un millor control del compliment dels requisits per generar el dret a la prestació (vegeu queixes núm. 3392/97 i 1913/97).

Pel que fa a la protecció de desocupació, per reprendre el dret a la prestació, s'exigeixen els mateixos terminis i efectes que per a l'inici d'aquest dret i es clarifiquen els supòsits en què el treballador genera dret a la prestació durant la tramitació de recursos contra sentències de l'ordre social que declaren la improcedència de l'acomiadament, modificació que havia motivat una recomanació del Síndic i que, malgrat la literalitat de la llei, havia estat acceptada per l'Institut Nacional d'Ocupació (INEM).

Es modifica la regulació de l'extinció del subsidi per incapacitat temporal, a fi d'evitar que els efectes de la declaració d'invalidesa permanent tinguin retroactivitat a una data en la qual no consti l'existència de lesions definitives, problemàtica ja denunciada pel Síndic en diversos Informes (vegeu *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11732).

Queixa núm. 952/97

Necessària coordinació de diverses entitats gestores de prestacions de Seguretat Social

El senyor X. s'adreça al Síndic indicant-li que l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) li havia notificat la incompatibilitat de la prestació que percebia per fill a càrrec amb la pensió no contributiva gestionada per l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS).

Atesa l'esmentada incompatibilitat l'interessat va optar per la pensió gestionada per l'ICASS, el qual li comunicà, amb posterioritat, que, com que els recursos econòmics familiars superaven els mòduls establerts, legalment havia de retornar les pensions percebudes indegudament durant vint-i-un mesos.

El motiu de presentar la queixa era que l'ICASS havia d'haver-li notificat molt abans que la pensió no li corresponia, ja que això li hauria permès sol·licitar l'altra pensió de l'INSS.

El Síndic estudià la documentació aportada per l'interessat i hagué de sol·licitar un informe a l'ICASS per aclarir la possible lentitud en el control de les prestacions.

Segons l'Informe rebut, el beneficiari havia estat perceptor d'un subsidi de garantia d'ingressos mínims fins a la mensualitat de setembre de 1991, data en la qual va causar baixa per incompatibilitat amb la prestació per fill a càrrec de l'INSS, la qual cobrava amb efectes d'1 d'abril de 1991.

En data 30 de maig de 1991 va presentar sol·licitud de pensió no contributiva per invalidesa, sol·licitud que va ser denegada perquè era beneficiari de prestació incompatible per fill a càrrec de l'INSS.

L'interessat presentà reclamació prèvia a la qual adjuntà resolució extintiva de la prestació per fill a càrrec i justificant de devolució dels imports percebuts per aquest concepte durant el període abril de 1991 – gener de 1992; li va ser estimada la reclamació prèvia i, en conseqüència, es va reconèixer al senyor X. el dret a percebre la pensió no contributiva, amb el complement per necessitat de tercera persona, sol·licitat amb efectes d'1 de juny de 1991.

Del primer pagament de la pensió no contributiva que se li va abonar amb la nòmina de juny de 1993 es van deduir 117.950 pessetes corresponents al subsidi de garantia d'ingressos mínims abonat durant el període juny de 1991 – setembre de 1991.

Un cop revisada la pensió no contributiva que se li havia reconegut dins de la revisió anual corresponent a l'any 1996 (on es regularitzaven els pagaments efectuats a compte durant l'any 1995 i s'efectuava la previsió de pagament per a 1996), i a la vista de l'imprès de Declaració Individual que va presentar el senyor X. l'ICASS s'assabentà que era perceptor d'una quantitat mensual de 45.000 pessetes (180.000 pessetes en total per a l'any 1995 i 540.000 pessetes en total per a l'any 1996), la qual li abonava una mútua des de l'any 1995. Es van recalcular, doncs, els ingressos de la unitat econòmica de convivència, i en resultà una extinció del dret a la pensió no contributiva amb efectes de gener de 1995 pel fet que els ingressos econòmics familiars superaven el límit de recursos establert per a 1995 i, a més que l'interessat també superava el límit de recursos personals per a 1996. L'extinció de dret li fou comunicada amb resolució de data 19 de setembre de 1996.

Es va presentar reclamació prèvia contra l'extinció del dret, que va ser desestimada, ratificant la resolució adoptada.

Com sia que tot beneficiari de pensió no contributiva té l'obligació de comunicar qualsevol variació en les circumstàncies de convivència, residència, recursos econòmics propis o de la seva unitat de convivència en el termini de 30 dies des de la data en què s'esdevenen, obligació que es comprovà que no havia complert l'interessat, ja que fins a la revisió de l'any 1996 i en resposta al requeriment que se li féu de presentació de la declaració individual del pensionista no va comunicar l'increment de recursos propis i de la seva unitat de convivència, no se li va poder comunicar abans l'extin-

ció del dret a percebre una pensió no contributiva, ja que no havia comunicat en el temps oportú les variacions que l'havien determinada.

Per això, com que no es va observar cap irregularitat de l'entitat gestora de l'ICASS ni de l'INSS que pogués motivar la prossecució del present expedient, el Síndic ho va comunicar a l'afectat.

Queixa núm.2306/96

Devolució d'ofici de l'import recaptat amb motiu d'unes certificacions de descobert anul·lades

La senyora X. s'adreçà al Síndic indicant-li que, malgrat haver impugnat la providència de constrenyiment dictada per la Tresoreria Territorial de la Seguretat Social, segons una certificació de descobert del període 8/1984, en el règim de treballadors per compte propi, no se li havia tingut en compte la justificació del pagament de l'esmentada quota i se li prosseguia el procediment executiu.

Per raons de competència, vam trametre la queixa al Defensor del Poble, indicant-li que enteníem que la interessada havia acreditat el pagament del deute amb la prova corresponent i que no havia prosperat l'oposició a la via de constrenyiment.

El Defensor del Poble ho comunicà a la Tresoreria General de la Seguretat Social, la qual indicà que havia dictat resolució desestimària al recurs formulat per la interessada, en entendre que no havia quedat suficientment acreditat l'ingrés, ja que en el butlletí de cotització no hi figurava cap dada identificativa de la interessada, ni tampoc constava en la relació de pagaments.

Tanmateix, revisat el cas, es considerà que amb els justificants de l'entitat financera aportats per la interessada, aquesta quedava alliberada del pagament de la quota, s'anullarien les certificacions de descobert esmentades i es retornaria d'ofici l'import recaptat com a conseqüència d'aquelles.

Conseqüentment, resolta favorablement la qüestió plantejada, es donaren per finalitzades les investigacions.

Queixa núm. 3392/97

Reclamacions de quotes degudes a la Tresoreria General de la Seguretat Social

El senyor X. s'adreçà al Síndic i exposà que havia tancat i traspasat el seu negoci sense notificar la baixa a la Tresoreria Territorial de la Seguretat Social. Al cap d'uns anys, la Tresoreria li reclamà el pagament d'unes quotes del Règim Especial de Treballadors per compte propi o autònoms.

Com sia que el Síndic havia suggerit, en diverses ocasions, al Defensor del Poble la conveniència de modificar els requisits legals imposats per la normativa aleshores vigent, i aquesta s'havia modificat atenent als nostres suggeriments, vam trametre la queixa al Defensor del Poble per tal com l'esmentada modificació no afectava les situacions anteriors a l'any 1995 com la que se'ns plantejava.

21642

Malgrat no apreciar cap irregularitat de l'Administració de la Seguretat Social, el Síndic de Greuges informà l'interessat que la reclamació que li féu la Tresoreria fou d'acord amb allò que estableix l'article 13.2 del Decret 2530/1970, de 20 d'agost, regulador del Règim Especial dels Treballadors per compte propi o autònoms, segons la redacció operada pel Reial Decret 497/1996, de 10 de febrer, el qual obliga a cotitzar fins al darrer dia del mes en què es comunicui formalment la baixa a la Tresoreria General de la Seguretat Social.

Això no obstant, per evitar les conseqüències econòmiques derivades de la manca de presentació de la baixa, el Síndic havia suggerit al Defensor del Poble que instés la Tresoreria a informar sobre aquest requisit, a controlar amb més celeritat l'incompliment del pagament de les quotes i modificar el requisit de l'obligació de cotitzar, quan es deixessin de produir les circumstàncies determinants de ser subjecte d'inclusió en l'esmentat règim especial.

La recomanació feta pel Defensor del Poble va ser acceptada per l'antic Ministeri de Treball i Seguretat Social i es publicà al Reial Decret 2110/1994, de 28 d'abril, el qual modificà l'esmentat article 13 del Decret 2530/70, de 20 d'agost, en el sentit que la manca de presentació de la baixa no comporta l'exigència del pagament de quotes, sempre que l'interessat acreditï com cal el moment en què es produí el cessament efectiu en l'activitat, per qualsevol mitjà de prova admès en dret.

Això no obstant, l'esmentat Reial Decret entrà en vigor el dia 11 de desembre de 1994 i no va ser d'aplicació a les situacions anteriors a l'esmentada data, per la qual cosa el Defensor del Poble resta pendent de tancar la investigació sobre els efectes de l'esmentat reglament a les quotes reclamades a l'afectat.

4.5. PENSÍO DE VIDUÏTAT. MODIFICACIONS POSITIVES

La preocupació del Síndic en la protecció de la viduïtat ha estat sempre present en els informes al Parlament (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11736 i s.s.). Enguany hem continuat rebent queixes de vidus que no poden accedir a la corresponent pensió perquè el causant no complia els requisits per causar l'esmentat dret (vegeu queixa núm. 1579/97).

Confirmada la modificació operada per la Llei d'Acompanyament als pressupostos de l'Estat per a l'any 1998, es tindran més en compte les cotitzacions fetes pel causant, minvant l'exigència de l'alta, ja que la Disposició Addicional 13a, per la qual es modifiquen els articles 174 i 175 del Text Refós de la Llei General de la Seguretat Social disposa: «Tendrá derecho a la pensión de viudedad, con carácter vitalicio, salvo que se produzca alguno de los casos de extinción que legal o reglamentariamente se establezcan, el cónyuge superviviente... aunque el causante, a la fecha del fallecimiento, no se encontrase en alta o en situación asimilada a la de alta, siempre que el mismo hubiera completado un período mínimo de cotización de veintidos años. En ningún caso se tendrá derecho al

cobro de cantidades correspondientes a ejercicios anteriores a 1 de Enero de 1998...».

Malgrat exigir-se un elevat període de carència, algunes queixes rebudes presentaven el problema que no havien pogut accedir a la pensió, malgrat que el causant tingués tota una carrera de cotitzacions, per manca d'alta o situació assimilada. Així doncs, no reunir el darrer requisit no impedirà accedir a la pensió de viduïtat si el causant tenia 22 anys cotitzats.

Queixa núm.1579/97

Vídua sense pensió de viduïtat

La senyora X. s'adreçà al Síndic objectant la decisió del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que li denegà la pensió de viduïtat perquè el causant, el seu marit, no estava en alta ni en situació assimilada a la d'alta en la data de morir.

Malgrat que el causant havia cotitzat molts anys a la Seguretat Social i percebut la prestació per desocupació hi havia causat baixa sense renovar la demanda d'ocupació per motius mèdics, el cas és que aquests fets no provaren prou l'impediment d'inscriure's de nou com a demandant d'ocupació, ni els pogué interpretar el Tribunal com a situació assimilada a la d'alta.

El Síndic traslladà la queixa al Defensor del Poble, a pesar de conèixer la situació jurídica de qüestió judicial, en relació amb la peremptòria necessitat de protegir la vídua i els orfes sense prestació econòmica, motiu d'un suggeriment a proposta del Síndic de Greuges al Defensor del Poble perquè es legislés sobre una pensió de viduïtat no contributiva que prevegi aquests casos i d'una recomanació als Departaments de Treball i Benestar Social (vegeu Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgs. 11736 i 11737).

El Defensor del Poble no hi pogué intervenir, atès que el problema de l'afectada tractava d'una qüestió judicial, però la informà de les seves funcions i competències.

4.6. EL CONTROL SOBRE EL MANTENIMENT DEL DRET A LES PRESTACIONS

La gestió pública de la protecció social s'ha anat millorant els darrers anys i s'han creat els instruments necessaris perquè l'Institut Nacional de la Seguretat Social pugui fer-la efectiva.

Així, la creació del Registre de Prestacions Socials Públiques, la transparència en la gestió, el dret d'accés dels afectats i els terminis de resolució dels expedients palesen la millora de la gestió en benefici dels percepcors i sollicitants de prestacions, i permeten alhora un control permanent respecte al manteniment del dret a les prestacions. La coordinació entre el Ministeri de Justícia i les entitats gestores, per tal de facilitar les dades personals de les defuncions i matrimonis de les vídues, o del Ministeri d'Economia, per saber els recursos econòmics declarats, han ajudat a combatre el frau

i afectat, però, milers de ciutadans que perceben pensions mínimes amb el corresponent complement.

Cal indicar que anualment l'import de les pensions es revalora i es complementa, en cas de no arribar a la quantia mínima que fixa el govern per a cada tipus de pensió, amb el denominat complement per mínims.

L'esmentat complement, però, no té caràcter consolidable, sinó que és absorbible per qualsevol increment futur de les percepcions de l'interessat i és incompatible amb la percepció pel pensionista, de rendes de capital o treball que excedeixin 805.900 pessetes (any 1997), encara que es pugui reconèixer, en part, l'esmentat complement, quan les rendes obtingudes siguin inferiors a 785.476 pessetes (any 1997).

Els reglaments de revaloració de pensions obliguen els pensionistes que perceben complements per mínims, i que durant l'any anterior hagin obtingut ingressos superiors al fixat en els esmentats reglaments anuals, a presentar declaració d'aquesta circumstància abans de l'1 de març de l'any següent. Això no obstant, sens perjudici d'això s'autoritza les entitats gestores de la Seguretat Social a requerir als perceptors de complements per mínims una declaració dels ingressos de l'any anterior.

Sens perjudici del complement per mínims per cònjuge a càrrec i que l'omissió de la declaració de les situacions o variacions a la Seguretat Social sigui constitutiva d'una infracció prevista a la Llei 8/1988, de 7 d'abril, d'Infraccions i Sancions d'Ordre Social, enguany hem rebut una gran majoria de queixes sobre Seguretat Social relatives a la retirada dels complements per mínims.

Malgrat no apreciar-hi, en molts casos, cap irregularitat de l'entitat gestora de l'INSS, ens adreçarem al Defensor del Poble (vegeu queixa núm. 1913/97 ja esmentada), suggerint-li la possibilitat de recomanar al Ministeri de Treball i Afers Socials l'augment substancial dels límits de recursos per accedir amb més facilitat a la pensió mínima, amb els complements necessaris, per garantir el principi constitucional previst a l'article 50 de la Constitució Espanyola, entre d'altres mesures de control, les quals, atenint-se al principi de legalitat, siguin més immediates en el temps, per tal de no causar perjudicis econòmics als pensionistes que, per manca d'informació i sense voluntat de defraudar, han de retornar les prestacions indegudes amb motiu dels recursos econòmics de que disposen, d'acord amb el procediment especial establert pel Reial Decret 148/1996, de 5 de febrer, desplegat enguany per l'Ordre de 18 de juliol de 1997.

Sens perjudici de poder observar irregularitats de l'INSS en la tramitació dels esmentats procediments, la qual cosa no succeí en cap de les queixes, restem a l'espera que el Defensor del Poble hi intervingui i es modifiqui la legalitat vigent, augmentant substancialment els límits de recursos per obtenir els esmentats complements.

Això no obstant, la Llei 65/1997, de 30 de desembre, de Pressupostos Generals de l'Estat per a l'any 1998, ha revaloritzat les pensions abonades pel sistema de la

Seguretat Social, en la modalitat contributiva, amb el 2,1 per cent, ha fixat les quanties mínimes i el límit d'ingressos per accedir al dret a percebre els complements necessaris per arribar a la quantia màxima de les pensions en 822.824 pessetes a l'any.

Queixa núm.1913/97, entre d'altres

Percepció indeguda del complement de mínims de la pensió de la Seguretat Social

La senyora X. s'adreçà al Síndic, com molts altres pensionistes de la Seguretat Social, exposant que havia rebut una resolució de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS) informant-la que, com a mesura cautelar, es modificava la quantia de la pensió que fins ara percebia, suspentent l'import del complement de mínims incompatible amb les rendes de la interessada.

Sens perjudici de poder allegar allò que convingués al seu dret, l'INSS li comunicà l'inici del procediment per a la revisió del complement per mínims i el reintegrament de les quantitats percebudes indegudament per aquest concepte; a continuació es dictà la corresponent resolució i es fixà l'import de la pensió, el deute per prestacions indegudes i el descompte corresponent de la pensió, a opció de l'afectada, a fi de cancel·lar el deute. Contra l'esmentada resolució la interessada podia interposar la reclamació prèvia a la via jurisdiccional social, sense que s'hagués produït cap tipus d'indefensió.

Vam indicar a l'afectada que l'entitat gestora de l'Institut Nacional de la Seguretat Social pot verificar la percepció legítima de les prestacions que gestiona i que paga als ciutadans, quan la pensió és incrementada amb el complement per mínims.

L'esmentat complement no és consolidable i s'absorbeix, malgrat que la pensió que es percebi sigui molt baixa i inferior a la que fixa el Govern com a mínima, quan s'obtenen rendes de capital o treball superiors a les que fixen anualment la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat i els reglaments de revaloració de pensions.

Per això, sens perjudici del dret a la pensió de l'afectada, no s'observà cap actuació irregular de l'entitat gestora de l'INSS que pogués motivar la nostra intervenció. Tanmateix, vam traslladar la queixa al Defensor del Poble, indicant-li la nostra preocupació en relació amb la situació de molts pensionistes perceptors de complements per mínims, que havien de retornar-los, com a percepcions indegudes, per haver obtingut rendes de treball o capital incompatibles o superiors als límits que legalment es fixen.

Malgrat, com hem dit, no observar cap irregularitat de l'entitat gestora, vam suggerir al Defensor del Poble que estudiés la possibilitat de recomanar al Ministeri de Treball i Afers Socials la necessitat de modificar els límits legals, a fi que s'elevin considerablement per tal de garantir una suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, com preveu l'article 50 de la Constitució Espanyola, i també que les revisions i el control siguin més immediats, per no perjudicar tant els afectats.

21644

També vam suggerir que les pensions mínimes, amb l'ajuda dels complements, no es facin dependre tant dels ingressos que puguin percebre els jubilats, generats pels seus béns o drets privats.

D'aquesta manera els poders públics garantirien més objectivament, amb les pensions mínimes públiques, la suficiència econòmica dels jubilats, inermes davant les vicissituds i fluctuacions del mercat i de l'economia del país.

L'esmentada queixa resta encara subjecta a les gestions del Defensor del Poble davant del Ministeri de Treball i Afers Socials.

SECCIÓ 6A. SERVEIS SOCIALS

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

La família és l'element natural i fonamental de la societat i té dret a la protecció de la societat i de l'Estat.

Article 16.3. de la Declaració Universal de Drets Humans.

Tothom que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria que assegurï per a ell i la seva família una existència conforme a la dignitat humana, completada, si cal, amb altres mitjans de protecció social.

Article 23.3. de la Declaració Universal de Drets Humans.

Els sistemes de serveis socials actuen com un factor determinant del canvi social, i la seva dinàmica ha d'adaptar-se a l'evolució de les necessitats socials més directes dels ciutadans per constituir un element fonamental per a la construcció del denominat Estat del Benestar.

Seguint la sistemàtica d'informes anuals anteriors, aquesta secció inclou les qüestions relatives als serveis socials en general formulades al Síndic de Greuges durant l'any 1997.

Sota aquest epígraf es tracten diversos aspectes referents a serveis socials. S'han continuat rebent queixes i consultes de contingut similar a les d'exercicis anteriors. Així es tracta de places de residències per a gent gran i per a disminuïts físics i psíquics; problemes relatius a pensions no contributives: desacord amb la resolució de l'Administració per lentituds de tramitació i quant a quanties, i ens referim especialment a la problemàtica que afecta les persones sense sostre, per bé que, atesa la importància que aquesta situació pensem que té, colloquem les nostres consideracions en el Llibre 2n. de l'Informe, apartat que recuperem amb aquest objecte.

El nombre total d'actuacions ha estat de 166, de les quals 72 han estat consultes resoltes, 89 queixes rebudes i 5 actuacions iniciades per pròpia iniciativa.

Finalment, amb un epígraf dedicat al cost dels serveis socials, intentem plantejar dues qüestions que per a nosaltres són cabdals.

D'una banda, la conceptualització dels serveis socials com un dret o com una millora, com alguna cosa exigible enfront de la societat organitzada, en determinades circumstàncies de necessitat, o com un plus que, en la mesura que pressupostàriament es pugui atendre, s'atorga.

En segon terme i molt relacionat, tractem de posar de manifest que la reforma de l'Estat del Benestar, per tal de fer possible la seva viabilitat financera, objectiu aquest darrer que sembla compartit per un arc molt ample de forces polítiques, no reeixirà amb mesures parcials, malgrat els seus possibles efectes a curt termini, i sense un debat on participin aquestes mateixes forces polítiques, des de les seves respectives representacions i responsabilitats.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Deficients físics	<ul style="list-style-type: none"> – Barreres arquitectòniques – Integració a la societat – Prestacions no contributives: – Sol·licitud – Tramitació – Denegació per grau de deficiència – Denegació per ingressos – Denegació per altres causes – Residències específiques
Deficients psíquics	<ul style="list-style-type: none"> – Integració a la societat – Prestacions no contributives: – Sol·licitud – Tramitació – Denegació per grau de deficiència – Denegació per ingressos – Denegació per altres causes – Residències específiques
Gent gran	<ul style="list-style-type: none"> – Residències – Pensions no contributives – Incidències en centres socials (casals) – Indigents
Dones	
Grups marginats	
Borses de pobresa	<ul style="list-style-type: none"> – Actuació de l'Administració de la Generalitat – Actuació de les administracions locals

2. SERVEIS SOCIALS. ELS PROBLEMES PERSISTEIXEN

El conjunt de les queixes relatives a Serveis Socials tramitades en aquesta Institució durant l'any 1997 palesa

la diversitat de problemàtiques plantejades pels ciutadans i permet alhora comprovar la persistència dels problemes ja denunciats en informes anteriors.

En els informes presentats any darrere any, ens hem referit a bastament a diferents problemes socials dels qui necessiten més atenció: gent gran, disminuïts, pobres, col·lectius marginats. A part dels problemes concrets d'aquests sectors de la població, i pel contingut de les queixes rebudes durant aquest exercici, el Síndic de Greuges ha de tornar a reiterar encara les consideracions i valoracions fetes aleshores.

2.1. GENT GRAN

El Síndic ha continuat rebent queixes per manca de places residencials per a gent gran (vegeu queixa 2098/97). El sector de la població que ha arribat a la vellesa és un dels més importants quant a l'actuació dels serveis socials i sens dubte el més nombrós quantitativament. El nombre creixent de persones grans és un fenomen actual que sovint és presentat de forma contradictòria. D'una banda es valora positivament considerar-lo un avenç de la humanitat; de l'altra, en presentar-se relacionat amb l'envelliment de la població, és catalogat com una realitat preocupant. La persona gran és un ciutadà com els altres, un ciutadà de ple dret. Això ens ha de portar a la màxima normalització de les actuacions envers la gent gran, dins de les seves especials característiques.

En el decurs d'aquests anys, constatem que s'han fet molts esforços dirigits cap aquest sector de la població, des de les diverses administracions. Les polítiques sobre la vellesa, dia a dia, van adquirint més importància per la dimensió quantitativa que les persones jubilades tenen en el nostre país, i a causa d'assegurar-los una bona qualitat de vida. La importància dels programes socials per a la tercera edat no necessita ser provada. És exigida principalment per dos factors: la seva demanda actual, no corresposta amb una oferta suficient, i les necessitats que inevitablement es presentaran en el futur a causa del creixement incessant de la població en trams superiors d'edat, i així hi ha hagut actuacions que han incidit en la millora de la situació social de la gent gran en general, i altres de dirigides a establir serveis, recursos i equipaments que permeten a la persona gran mantenir-se en el seu domicili i entorn habitual, com també altres recursos, per tal de prestar l'atenció necessària en el moment que no és viable que la persona gran continuï vivint en el seu domicili.

Així, els serveis d'atenció domiciliària són actualment un element clau per aconseguir que les persones grans que requereixen ajuda puguin continuar vivint a casa seva el màxim de temps possible, ja sigui en el cas que aquestes persones viuen soles com en aquells en què la persona gran conviu amb altres persones que necessiten una mica de suport. Creiem necessari incrementar el servei de treballadors familiars, de tal manera que arribi a totes les persones que volen continuar vivint a casa seva però tenen greus dificultats per atendre les seves necessitats d'autonomia en el actes de la vida quotidiana. D'altra banda l'extensió i millorament dels serveis d'atenció domiciliària amb les persones grans

permet una reducció de despeses, perquè no són les mateixes les d'una persona atesa a casa seva que les de la persona que ocupa una plaça residencial. S'ha d'invertir en atenció domiciliària encara que ara això demani un esforç pressupostari, perquè com diem a l'Informe de 1996 (vegeu BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11614 i 11615) per estalviar diners, a vegades cal gastar-ne.

A part de l'acolliment residencial, són possibles altres alternatives d'habitatge que poden ser molt adequades en molts casos tant de manca d'autonomia personal com de tipus social.

A mig camí entre l'atenció domiciliària i la residencial, hi ha el centre de dia. És un servei especialitzat que es presta durant el dia i que permet que la persona continuï vivint a casa seva; però avui aquests serveis encara són insuficients.

Sovint les persones grans tenen capacitat per continuar vivint autònomament; però, si per qualsevol circumstància, es queden sense habitatge, és important que hi hagi apartaments especials, pensats específicament per a persones grans. Les institucions públiques ho haurien de tenir present per tal que en els habitatges de promoció social es tingui en compte aquesta necessitat de les persones grans de disposar d'habitatges i, tant com es pugui, de planta baixa o de fàcil accés.

Creiem que cal aplicar i potenciar tots els recursos possibles perquè la persona gran continuï en el seu domicili, i que aquests ajuts s'aconsegueixin amb immediatesa, perquè si triguem molt a aconseguir-se són inútils. No podem ignorar la necessitat –urgent en molts casos– de poder disposar de residències i, per tant, creiem que el seu nombre ha d'augmentar. D'altra banda la quantitat de places de previsió pública sembla insuficient. (Dintre d'aquesta escassetat, les persones que tenen un renda que no els permet accedir a una residència privada són les que preferentment s'han de beneficiar de les places existents).

Això ha de ser l'últim recurs a aplicar un cop s'han esgotat les possibilitats d'atenció a domicili.

Queixa núm.2098/97

Sollicitud d'ingrés en una residència per a gent gran

El senyor X. s'adreça al Síndic, el mes de juliol 1997, exposant que una seva tia de 95 anys viu sola i que actualment no és autosuficient i requereix urgentment l'ingrés en un centre geriàtric.

El reclamant deia que intentava des de feia mesos que els serveis socials del districte de l'Eixample de Barcelona li donessin una solució; havia omplert tota mena d'impresos, documentació que li havien demanat, tot-hom hi estava d'acord, però encara no s'havia resolt el problema.

Posats en contacte telefònic amb els serveis socials, aquests van informar que en aquells moments la senyora tenia una treballadora familiar una hora el dia, i que ja s'havia tramitat la sollicitud davant el Departament de Benestar Social.

21646

El Síndic va demanar informe al Departament de Benestar Social, i de la resposta rebuda es desprengué que l'Administració s'havia posat en contacte amb l'interessat per formalitzar els detalls referents a l'ingrés residencial de la seva tia.

Amb això el Síndic va donar per acabada la seva actuació.

2.2. PERSONES DISMINUÏDES: FÍSQUES I PSÍQUIQUES

El Síndic, ha continuat rebent durant l'any 1997 queixes que fan referència a la manca de places en residències per a disminuïts psíquics i físics (vegeu queixes núms. 1947/97 i 2180/97). Durant aquest exercici el Síndic, en la constant preocupació pel nivell assistencial de les residències de disminuïts psíquics de Catalunya, ha continuat visitat alguns establiments (vegeu A/O núms. 2225/97 i 3590/97).

És evident que els darrers anys han tingut lloc avenços importants en el camp dels serveis per a persones amb disminucions. Dins d'aquest context, cal assenyalar, per una banda, l'increment del nombre de places en els serveis residencials i, per l'altra, els canvis positius que s'han produït en la percepció social d'aquest col·lectiu de persones. Ens hem anat allunyant dels vells models institucionals i comencem a parlar en termes d'habilitació, de la importància d'unes activitats de vida diària diferenciades i estructurades, i amb la necessitat d'integrar els serveis en el seu entorn. En aquest àmbit és important treballar activament a fi que totes les persones tinguin l'oportunitat d'aprendre, créixer i experimentar una millora en les seves capacitats. És de cabdal importància en aquest aspecte la tasca dels poders públics, el paper de les entitats privades, dels familiars i dels mateixos disminuïts.

Totes aquestes persones formen part de la comunitat i, per tant, especialment en els serveis residencials, cal vetllar pel manteniment de les relacions amb els familiars i amics.

És important, que els serveis per a aquestes persones estiguin com més integrats millor en el seu entorn comunitari. És important la situació física del centre —la proximitat als nuclis urbans facilita la percepció com a veïns o ciutadans—, i també l'ús dels recursos de la comunitat, com en el cas del Centre Pinya de Rosa, (vegeu A/O núm. 3590/97 citada).

Els serveis residencials, per una banda han d'afavorir la cooperació i la relació entre els residents, i per l'altra, no tan sols han d'estar oberts a l'exterior, sinó que han de treballar per una plena integració en el seu entorn comunitari.

Les activitats del centre de dia han d'oferir oportunitats per relacionar-se amb altres companys i monitors. I les activitats de lleure, a més de desenvolupar les relacions amb els amics i reforçar els lligams amb la comunitat, atenent les habilitats comunicatives de la persona, han d'anar associades amb la possibilitat d'escollir.

En relació amb altres problemes que afecten les persones amb disminucions, recordem que, pel que fa a les prestacions socials, s'han desplegat diferents mesures

específiques. Hem d'assenyalar el pla d'ajudes per a les persones disminuïdes que la Generalitat convoca anualment per diversos conceptes. No tothom, però, hi té accés, ja que estan condicionades a uns barems i uns pressupostos.

Malgrat que la normativa existent sobre persones amb disminucions, reconeix els drets d'aquests ciutadans a unes prestacions, en la majoria dels casos aquests drets continuen subjectes a les disponibilitats pressupostàries, ja que depenen del desenvolupament econòmic i de l'aprovació dels pressupostos anuals. No n'hi ha prou, doncs, de ser ciutadà d'un estat social i tenir un dret social com a membre d'una societat política; també cal que es decideixi, en la llei de pressupostos anuals, quina és la riquesa pública disponible per a les prestacions socials.

També cal fer un esforç i demanar una especial atenció en relació amb la supressió de barreres arquitectòniques. El compliment de la llei obliga les administracions públiques a prendre mesures actives per a la supressió de barreres arquitectòniques a la via pública, al transport, etc., per tal de millorar l'accessibilitat de persones amb mobilitat reduïda.

Aplaudim l'esforç fet per l'Ajuntament de Barcelona en relació amb el transport general de l'àrea, en el sentit que la seva activitat ha evolucionat cap a una major accessibilitat per a les persones de mobilitat reduïda.

Segons dades del mateix Ajuntament de Barcelona, la renovació del parc d'autobusos amb vehicles de plataforma baixa fa que a hores d'ara pràcticament el 25% del servei regular es presti amb vehicles accessibles. De la mateixa manera, la posada en servei de la línia II de Metro, totalment accessible, augmenta notablement les possibilitats d'utilització de la xarxa regular per part de les persones amb mobilitat reduïda. I els nous plantejaments que permetin, per una part, la prestació del servei esporàdic a un preu més assumible per les administracions i amb fórmules més ajustables a la progressiva evolució de l'oferta de transport regular accessible; i per una altra, que permeti adreçar els viatges que es puguin (aquells amb origen i destinació accessibles per mitjà de transport i per vialitat) a la xarxa de transport pública regular, a la vegada que es flexibilitza el servei amb facilitats de sol·licitud i majors oportunitats de concessió del servei demanat, per a aquells viatges que no es poden derivar a la xarxa regular.

La normalització de la vida de les persones amb disminució és cosa de tots, començant per elles mateixes; però l'accessibilitat dels mitjans de transport n'és un element important.

Queixa núm.1947/97

Sol·licitud d'ingrés en una residència per a disminuïts i malalts mentals

El senyor X, de 21 anys, es va adreçar al Síndic exposant la situació de la seva família i demanant d'ingressar dos dels seus germans en residències.

El reclamant exposà que és el gran de quatre germans; el germà de 18 anys es troba afectat de paràlisi cerebral

tipus tetraplègia espàstica i deficiència mental mitjana; l'altre germà, de 20 anys, està diagnosticat d'esquizofrènia; el petit té 16 anys i estudia.

La mare havia estat ingressada en un hospital a causa d'una segona embòlia i per tant no es podia fer càrrec dels fills, i el pare els havia abandonat quan eren molt petits.

L'interessat va manifestar que tenia la possibilitat d'anar a treballar a Andorra de cambrer, però que, donada la situació, no podia acceptar-ho fins que es resolgués.

El Síndic demanà als serveis socials quines actuacions s'havien realitzat en aquest cas.

Segons la informació rebuda, per al germà de 18 anys s'havia trobat una residència, de moment per un any; per al de 20 anys, donades les seves característiques, malalt mental, era difícil trobar-li un recurs.

En el moment de la redacció d'aquest informe, els serveis socials continuen treballant per trobar alguna solució, i l'oficina del Síndic manté l'expedient obert fent-ne el seguiment.

Queixa núm.2180/97

Sollicitud d'ingrés en una residència per a disminuïts

El 9 de juliol de 1997 va tenir entrada a l'oficina del Síndic l'escrit de queixa presentat per la senyora X en relació amb la sollicitud d'ingrés de la seva mare en una residència assistida per a disminuïts físics, afectada d'una tetraplègia des de fa 17 anys. La sollicitud s'havia presentat amb caràcter urgent el setembre de 1996.

El 18 de juliol, el Síndic sollicità informe al Departament de Benestar Social, que el 3 de setembre informà que s'havien posat en contacte amb la promotora de la queixa, per tal de trobar una solució immediata, encara que fos provisional —una ajuda domiciliària o personal—, mentre no es trobava una plaça residencial. Finalment el mes d'octubre la mare va poder ser ingressada en una residència. Amb això el Síndic va donar per acabada la seva actuació.

Actuació d'ofici núm.2224/97 i 2225/97

Residència i Centre de Dia per a disminuïts psíquics profunds Marinada

El dia 8 de juliol de 1997, l'Adjunt al Síndic i un assessor van visitar la Residència i el Centre de Dia per a disminuïts psíquics profunds Marinada, de Reus, de titularitat de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, gestionats pel Sanatori Vilablanca, S.A.

En la visita i les reunions tingudes amb la directora dels centres i els responsables assistencials i de gestió no s'observà cap irregularitat de tipus material o funcional remarcable.

Les instal·lacions es troben en bones condicions i reuneixen les característiques d'habitabilitat adequades a les necessitats assistencials dels residents o dels atesos en el Centre de Dia, ja que són edificis de nova planta,

envoltats de jardins i terreny repoblat d'arbres i d'una considerable extensió.

Es comprovà que els serveis responen a la necessitat de les persones que hi viuen, les quals hi troben una veritable llar substitutòria, de manera que s'asseguren els objectius d'atenció individual i integral per assolir el màxim grau d'autonomia de les persones del centre de dia.

Les proporcions de personal tècnic i d'atenció directa són adients i suficients amb la tipologia de la Residència i el Centre de Dia, amb els serveis medicosanitaris d'infermera, psiquiatre, psicòleg, neuròleg, odontòleg (no es disposa de logopeda), nutrició i amb programes psicopedagògics, teràpies ocupacionals, rehabilitació i fisioteràpia, entre d'altres programes i activitats d'esport i esbarjo (amb activitats d'aigua, atletisme, cavalls i colònies).

La residència és de 60 places (61 d'ocupació) durant tot l'any.

El Centre de Dia disposa de 15 places ocupades durant 250 dies anuals.

El programa individualitzat quan hi ingressen els usuaris és molt intens i ampli.

La tendència de les incapacitacions dels residents és que se n'estan tramitant 3/4 parts i s'ha demanat autorització judicial per a l'ingrés de la totalitat. Es gaudeix d'un pòlissa d'assegurança de responsabilitat civil i d'accident dels usuaris i del personal; també es disposa de reglament de règim interior, exposat al tauler d'anuncis, entre d'altres anuncis i publicacions de compliment obligatori.

La bona organització de l'activitat assistencial permet als usuaris, des del seu ingrés i amb un programa individual, adaptar-se al funcionament i programes de la nova llar, amb espais de llar, club (aules-taller amb programes grupals), lleure (sortides i comunitat, esport, aigua, colònies).

Les habitacions són confortables i lluminoses, amb 5 dormitoris individuals i 17 de triples, serveis d'higiene suficient i de qualitat i adequats amb escriu a les necessitats dels usuaris.

Malgrat haver-hi els elements d'extinció d'incendi adequats a la normativa vigent, manca el pla d'evacuació complet i adequat a l'edifici, que té espai suficient al voltant.

L'activitat sanitària s'inclou en el concepte ampli de salut, amb activitats de prevenció i amb perspectives des de quatre punts de vista:

– Perspectiva vertical. L'usuari és tractat des d'un punt de vista personal, tant somàticament com psíquica.

– Perspectiva horitzontal. Els nois i les noies del centre Marinada no estan aïllats, sinó que formen part d'un conjunt familiar més o menys estructurat. Segurament formen o han format part d'una escola, d'un taller i fins i tot d'un entorn social que cal considerar.

– Perspectiva de volum. Concepte que recull la interacció de l'individu i les persones del seu voltant, amb qui

21648

exerceix una acció recíproca també en els temes de salut.

– Perspectiva integral. Tot hi conflueix i és necessari per fer progressar la salut (prevenció, assistència, rehabilitació, intervenció social, etc.).

Se segueix i actualitza un calendari de vacunacions amb programes de prevenció i control de les malalties dentàries, tuberculosi, fisioteràpia, nutrició i dietes (amb menjar individualitzat, el qual prové del Sanatori Villablanca) amb un 27% de dieta estàndard, i el 73% restant amb modificacions i suplement, amb planificació mediconutricional.

L'estimulació sensorial és una altra activitat assistencial d'intervenció específica.

Ha estat una preocupació del Centre la fixació de places rotatòries per tenir-ne en situació d'emergència, sobretot de centre de dia, considerant solucions amb l'augment de places fora del Centre.

De l'avaluació dels diferents serveis, el Síndic va creure oportú d'indicar al Departament de Benestar Social les següents necessitats:

a) La manca d'un pla d'evacuació en cas d'incendi, complet i adequat a l'edifici pot comportar un cert perill, ja advertit per les darreres inspeccions al centre, les quals han sol·licitat detectors i extintors en alguna àrea.

b) El disseny modern i lluminós del Centre, de gran superfície vidrada fa que a l'interior s'arribi a temperatures molt elevades, davant les quals els nois i les noies no tenen cap mena de defensa. Cal estudiar sistemes de condicionament d'aire. S'ha cobert la part superior de l'edifici per millorar el clima de la Residència, però no s'ha resolt el problema, de condicionament d'aire arreu de l'edifici.

Convé solucionar amb un tancat adequat el límit de la finca; el fet que la tanca metàl·lica que actualment volta la finca es pugui utilitzar com a escala en possibles fugides és un risc, atès el trànsit de la carretera, malgrat que s'ha treballat amb els joves per evitar fugues.

La convivència amb les granges veïnes és un handicap, ja que minva els mínims d'habitabilitat. S'ha millorat amb inspeccions periòdiques i l'actuació palliativa de mosquiteres.

c) Cal seguir l'execució del programa d'enjardinat, d'aigua i de reg, tot i que això ha millorat al voltant del Centre.

La zona central de l'edifici és una superfície molt gran i sense suficients sistemes de calefacció. Seria interessant ampliar el nombre d'aparells en aquesta zona.

d) Ara que la Residència i el Centre de Dia funcionen a ple rendiment, s'adverteix que la dotació de mobiliari, concretament de cadires, és insuficient, ja que en manquen unes 40 per poder emprar en els diferents espais.

e) L'emplaçament fora els límits de la ciutat fa que sigui imprescindible disposar d'un mitjà d'enllaç. Es va sol·licitar una furgoneta polivalent que fos útil, tant per la recollida de correu, compres, farmàcia, manteni-

ment, etc., com per a sortides i trasllats dels usuaris del Centre. Actualment n'han de llogar una de polivalent.

És necessari que es doti el Centre amb dos caminadors ortopèdics tipus carrutxa per al treball en l'aprenentatge de la deambulació. També es sol·licita un «trolle» per l'educació de la marxa.

El Centre no disposa de magatzem i això s'ha aguditzat últimament per emprar els petits espais habilitats com a pas per a les rampes. Es proposa construir un espai que doni continuïtat i harmonia a les casetes que s'han anat fent a la part posterior del terreny.

La llarga distància entre la porta d'entrada a la finca i la de l'edifici, així com l'augment d'activitat del Centre, aconsella posar un sistema d'obertura automàtica en aquesta porta.

f) Es va sol·licitar la construcció d'un espai d'aigua sense barreres arquitectòniques i amb climatització, que permeti el desenvolupament del programa d'ús terapèutic de l'aigua.

Cal estudiar la possibilitat d'assenyalar un espai de lleure cobert dins el recinte per ser utilitzat per les persones amb més greu afectació motora.

El Departament correspongué als suggeriments del Síndic i indicà, en síntesi, que pel que fa als elements de seguretat de detectors, extintors, sectoritzacions i millores de les sortides d'emergència, aquests estan actualitzats i ajustats a la normativa vigent. En relació amb el Pla d'evacuació previst a la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals, la Direcció General de Patrimoni de la Generalitat està elaborant un conveni amb un grup de companyies asseguradores amb l'aportació dels Departaments, en atenció a la diferent tipologia de serveis que es presten en els centres propis de la Generalitat a l'objecte que els responsables de la gestió directa o indirecta efectuïn la seva implantació i manteniment.

En relació als apartats b, c, d, e i f del nostre escrit, el Departament ens indicà que en prenia la deguda constància i ho comunicava a la Direcció General de l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS) perquè s'analitzin tècnicament, es valorin en relació amb tots els centres propis i si, és el cas, d'acord amb l'entitat gestora, s'implantin en la mesura que les disponibilitats pressupostàries d'ambdues parts ho permetin. S'està a l'espera de conèixer el determini del Departament en relació amb les consideracions esmentades.

Actuació d'ofici núm.3590/97

Residència de disminuïts psíquics Pinya de Rosa, de Palafolls

El passat dia 2 de desembre es va visitar el centre residencial de disminuïts psíquics profunds Pinya de Rosa, amb titularitat de la Fundació privada ASPRONIS, obert a les necessitats de les comarques del Maresme i la Selva, que té per objectiu donar una atenció integral a les persones amb retard mental greu i d'edat adulta, tant en règim diürn com residencial.

El centre està situat a l'avinguda Costa Brava s/n de Palafolls, dins de la població.

Actualment disposa de 45 places residencials i una plaça de centre de dia; a termini mitjà es vol ampliar el centre de dia. Tenen dues persones en llista d'espera.

-Tipologia dels usuaris

Les persones amb retard mental greu (també anomenats profunds), són aquelles que tant per presentar un procés de desenvolupament molt alterat com per tenir altres trastorns afegits, ja siguin físics o sensorials, necessiten una atenció constant per realitzar les tasques de la vida quotidiana.

Són persones amb una capacitat de funcionament molt limitada i que precisen d'un entorn altament estructurat, amb ajuda i supervisió contínues, ja que tenen una insuficient capacitat per aprendre a tenir cura de sí mateixos o de protegir-se dels perills físics corrents, i també, per manifestar les seves necessitats.

Tot i així, amb un treball planificat i estructurat, poden arribar a evolucionar en certs aspectes de la seva vida tant a nivell d'autonomia personal com relacional.

En molts dels casos, aquesta evolució pot ser altament improbable i en conseqüència, el treball a realitzar ha de ser el de manteniment de les habilitats i capacitats adquirides al llarg del seu procés maduratiu.

En altres casos, l'esforç ha d'anar acompanyat de tasques que facin que el deteriorament sigui el més lent possible.

- Activitats d'atenció directa a l'usuari

En aquesta àrea cal diferenciar les activitats realitzades en el gimnàs i les activitats esportives.

Activitats en el gimnàs: bicicleta fixa, treball amb les politges, llit de bipedestació, llitera, escales, cistella de bàsquet.

Activitats esportives: bicicleta, natació, patinatge.

- Estimulació sensorial: Banyeres hidromassatge. Pilota de psicomotricitat. Passeig (sortides a peu).

- Hàbits d'autonomia personal: Els objectius són: fomentar el concepte d'higiene, la importància d'anar net. Potenciar la relació amb l'aigua i el sabó. Ensenyar un seguit de passos necessaris per realitzar una higiene correcta. Fomentar l'atenció. Ensenyar la seqüenciació dels passos a seguir. Reforçar les habilitats de vestir-se i desvestir-se.

- Tallers:

Tallers d'ocupació manual, els objectius dels quals, són fomentar les relacions interpersonals, potenciar la concentració en una tasca, aprendre a compartir el material i l'espai amb els companys.

Tallers de maquillatge i perruqueria, els objectius dels quals són: aprendre a acceptar la pròpia imatge i a tenir-ne cura, coneixement de les parts del cos, aproximació a la realitat social.

Taller de bugaderia, objectius: fomentar els hàbits de treball: estabilitat, responsabilitat i puntualitat. Fomentar les relacions interpersonals.

Taller de rentar furgoneta i cotxes, objectius: fomentar el treball en grup. Fomentar el respecte i cura dels objectes que ens són vitals per gaudir d'altres activitats. Fomentar la responsabilitat de mantenir a punt la furgoneta. Fomentar els hàbits socials per comportar-se correctament en un lloc públic. Acostar la realitat de la feina a la realitat dels usuaris. Respectar l'ordre del torn per anar assegut en la furgoneta al costat del conductor.

Tasques domèstiques, objectius: reconèixer el centre com a casa seva, apropar-los a la realitat, participant de les activitats que ajuden al bon funcionament del centre, i iniciar-los en els aprenentatges de les tasques de la vida quotidiana per fer-los més autònoms.

Integració social/oci: Berenar a casa dels usuaris, passejades caminant, sortides en furgoneta, sortides de cap de setmana, colònies /vacances,

- Treball realitzat amb les famílies

Objectius: els professionals de «Pinya de Rosa» consideren que la família d'origen continua és part fonamental de la vida dels nostres usuaris, tot i que aquests estiguin en règim residencial.

Es considera que qualsevol acció educativa, psicològica, social... realitzada amb l'usuari pot fracassar, si no tenim en compte que aquesta persona té una història prèvia i prové d'un entorn sociofamiliar determinat.

És per aquest motiu que des del Centre s'intenta treballar amb les famílies dels usuaris mentre hi siguin (parens, germans,...). Pensen que les possibles intervencions realitzades des del Centre amb l'usuari han de ser en coordinació i col·laboració amb la seva família sempre que sigui possible.

Es considera també des del centre, que una altre de les funcions, és vetllar per les possibles situacions de desatenció de la família respecte als usuaris. Tot i així, abans d'arribar a situacions greus intenten establir estratègies per evitar que aquestes situacions es donin. El més important és treballar amb la família perquè també puguin acceptar a la persona amb retard mental greu com a un subjecte adult. Les activitats realitzades amb les famílies són entrevistes individuals: entrevistes del procés d'ingrés i entrevistes de seguiment amb les famílies dels usuaris. Activitats grupals. Reunions del Consell Assessor i Seguiment. Informació avaluació usuaris. Evolució tràmit incapacitacions legals.

- Treball comunitari /Dimensió Social

Relacions institucionals: reunions amb altres professionals de la Fundació. Visites realitzades en el Centre. Visites i gestions realitzades des del Centre a entitats externes.

Voluntariat, etc.

L'edat mitjana dels residents és de 30 anys.

El reglament de règim intern del Centre s'ha adequat a la normativa vigent. S'està elaborant el pla d'emergència i evacuació.

El Síndic no va creure necessari fer cap observació sobre el centre al Departament competent.

21650

2.3. POBRES

El Síndic ha continuat rebent queixes que delaten que, a més de la pobresa tradicional, arriben també als serveis socials nous sectors, noves formes d'empobriment que afecten persones anteriorment integrades, per exemple: aturats de llarga durada, dones a càrrec d'unitats familiars, i bosses de pobresa on s'acumulen diferents desavantatges per a diferents sectors, com infància marginada, tercera edat abandonada, joventut sense expectatives, predelinquència, toxicomanies, minories ètniques empobrides, immigrants irregulars. Enguany hem volgut dedicar una especial atenció a aquestes persones i és per això que ens hi referim en el Llibre Segon de l'Informe, com a conclusió, momentània, de l'Actuació d'Ofici núm. 1260/96.

En definitiva, són persones que es troben sense feina ni recursos econòmics per atendre les despeses diàries (vegeu queixa núm. 654/97).

Pel que fa a la quantia de les pensions contributives i no contributives, el Síndic ha continuat rebent queixes. Si l'import d'aquestes pensions hauria de permetre un nivell de vida digne, insistim una vegada més en el sentit que la quantia de moltes pensions de jubilació i la totalitat de les pensions no contributives és insuficient per sostenir una família (vegeu queixa núm. 2480/97).

En relació amb les pensions no contributives, el Síndic ha continuat rebent queixes en què s'ha denegat aquesta pensió, al·legant que el sol·licitant no té la nacionalitat espanyola (vegeu queixa núm. 782/97).

De resultes dels articles 39, 40, i 41 de l'acord de cooperació entre la Comunitat Europea i el Regne del Marroc, la República Algeriana Democràtica i Popular i la República de Tunísia i especialment com a conseqüència de la sentència del Tribunal de Justícia Europeu dins l'assumpte de Batlia Kziber sobre el principi de no discriminació per raó de la nacionalitat als treballadors del Marroc i als membres de la seva família, es va produir un canvi dels criteris per part de l'Institut Nacional de Serveis Socials (INSERSO), adscrit al Ministeri de Treball i Afers Socials pel que fa al dret dels ciutadans d'aquells països a accedir al règim no contributiu de la Seguretat Social en els termes que tot seguit es concreten, i els citem textualment:

– «Al trabajador / pensionista marroquí, argelino o tuneciano, residente en España no le puede ser denegada prestación no contributiva por carecer de nacionalidad española. Sí le puede ser denegada por no acreditar cualquiera de los restantes requisitos».

L'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS), de resultes dels nous criteris adoptats per l'INSERSO en aplicació de la normativa de la Unió Europea sobre aquesta qüestió, ha modificat els criteris de resolució ajustant-los a les instruccions donades pel Ministeri de Treball i Afers Socials en el sentit abans adduït.

Malgrat això, el Departament de Benestar Social ens va indicar que es denega la pensió no contributiva si no es compleix el requisit de «ser treballador en alta o pensionista de la Seguretat Social en el moment de sol·

licitar la pensió, i no trobar-se inclòs en el sistema d'aplicació de la Seguretat Social».

El Síndic, que no hi estava d'acord, va indicar a l'esmentat Departament que trobava sense sentit d'exigir el requisit d'alta o situació assimilada a l'alta, quan precisament la pensió que se sol·licita és la no contributiva, més que més quan el requisit d'exigència de la situació d'alta, com a requisit general per causar les prestacions de la Seguretat Social (Text refós de l'any 1974) ja va ser suprimit amb la reforma operada amb la Llei 26/1985, de 31 de juliol.

El Departament de Benestar Social entenia que aquesta i altres situacions que poden resultar discriminatòries justifiquen la iniciativa legislativa de revisió de la normativa vigent en aquest respecte o, alternativament, d'una llei d'Integració de la Immigració, que aquest Departament propugna.

Com que el Síndic també entén que l'esmentada situació pot resultar discriminatòria als esmentats treballadors, n'ha donat trasllat, per raó de competència, al Defensor del Poble, per tal que recomani la modificació de la normativa vigent.

Igualment, hem afegit en aquest apartat les queixes que denuncien una disfunció en el procediment per atorgar l'ajut o la prestació sol·licitada. Pel contingut d'aquestes queixes hem comprovat que hi ha hagut una lentitud de l'Administració per resoldre i executar allò que ella mateixa ja havia resolt (vegeu queixa núm. 2213/97), i queixes on no s'està d'acord amb la resolució de l'Administració, (vegeu queixes nùms. 1634/97 i 1570/97). També hem inclòs les queixes que denuncien la disconformitat amb l'actuació dels serveis socials, en els que els ciutadans manifesten no haver rebut un tracte adequat i la informació necessària (vegeu queixa núm. 317/97).

Des d'aquí volem assenyalar la bona rebuda que ha tingut la Institució en totes les administracions, institucions, estaments que treballen amb serveis socials. Així mateix, aplaudim en general la tasca dels professionals que hi treballen, que són els que s'enfronten amb els problemes de l'usuari dia a dia. També mereix el reconeixement d'aquesta institució la bona gestió d'alguns dels serveis socials, com per exemple la gestió del Pla Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció (PIRMI).

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm.1260/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm.153 de 21 de març de 1997, pàg.11.750)

En relació amb les persones que presenten diverses problemàtiques

L'any 1996, el Síndic demanà informació al Servei de Prevenció, Orientació i Teràpia per a Toxicòmans (SPOTT), de la Diputació de Barcelona, sobre una persona que pernoctava al carrer de Sant Honorat, en un contenidor de runa d'una obra d'aquell carrer.

L'SPOTT comunicà al Síndic que aquella persona, usuari del servei esmentat, seguia tractament amb metadona i, junt amb un altra persona que també hi pernocta-

va, presentava una sèrie de característiques a considerar: polidrogodependència, malalties associades, suport familiar inexistent, trastorn mental, cap feina ni prestació econòmica, sense sostre, greu desestructuració personal, conflictivitat social i legal.

L'SPOTT indicà al Síndic que, malgrat haver fet gestions en altres organismes, no se n'havia rebut cap resposta, per la complexa condició dels afectats, i afegia que ells no tenien resposta a situacions personals com les descrites, i no creia que n'hi hagués que preveïessin la complexa problemàtica d'aquestes persones.

Per això el Síndic va continuar la seva actuació i durant aquest any ha visitat diverses organitzacions i entitats que es dediquen a l'atenció de persones marginades, això és: Serveis d'Urgències de l'Ajuntament de Barcelona, Fundació Sant Pere Claver –servei Arrels–, Fundació Escó i Fundació Engrunes.

Com a resultat d'aquestes entrevistes, com també de l'atenció als ciutadans que aquests anys s'han dirigit a la Institució, hem arribat a formular un seguit de consideracions que s'exposen en el Llibre segon d'aquest Informe.

Queixa núm.654/97

Manca de recursos econòmics

La senyora X exposà al Síndic la seva situació personal en el sentit que es trobava sense feina, amb problemes familiars, i demanava un lloc de treball estable, amb un sou digne per poder atendre les despeses diàries. La reclamant, separada del marit, era mare de tres fills i la filla gran de 16 anys estava embarassada. No volia tornar als serveis socials.

El Síndic es posà en contacte amb els serveis socials corresponents, que, amb la informació proporcionada, demostraren que es tractava d'una família multiproblemàtica; no tenien parents pròxims de qui rebre ajuda, patia problemes depressius i havia estat indigent durant molts anys.

Els serveis socials van indicar que l'autora de la queixa ja cobrava la prestació PIRMI, de manera parcial, perquè tenia altres ingressos, treballava com a auxiliar de clínica, però no sabia si li renovarien el contracte; els fills també eren assistits pels serveis socials, i la filla de 16 anys té un educador social. També s'havia aconseguit que la reclamant anés al centre de salut mental.

El Síndic va trobar correcta l'actuació dels serveis socials i va indicar a la promotora de la queixa que tornés als serveis socials per tal que continuessin fent el seguiment del cas i es pogués acollir a les possibles ajudes, mentre no li trobessin una feina estable. El mes següent va reiniciar els contactes amb els serveis socials.

Queixa núm.2480/97

Pensió no contributiva

El senyor X s'adreçà al Síndic en desacord amb l'import de la pensió no contributiva que percep, ja que amb 36.510 pessetes no pot atendre les despeses diàries.

El Síndic respongué a l'interessat que la problemàtica que planteja excedeix les competències de la Institució, ja que no es produeix cap actuació irregular de l'Administració, que es limita a aplicar la norma, sinó que la solució depèn de les instàncies de decisió polítiques, que haurien de valorar la necessitat d'incrementar la quantia de la prestació, sempre que, ateses les disponibilitats pressupostàries, sigui possible fer-ho.

Queixa núm.782/97

Denegació de pensió no contributiva

El senyor X es va adreçar al Síndic exposant el seu desacord amb la resolució del Departament de Benestar Social per la qual se li denegà la sol·licitud de pensió no contributiva a causa que el sol·licitant no té la nacionalitat espanyola.

El Síndic es va adreçar al Departament de Benestar Social, al qual demanà que es revisés la decisió adoptada, ateses les consideracions que aquest Departament havia fet al Síndic en un afer similar plantejat anteriorment, en les quals li indicava que l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials, actualment i de resultes dels nous criteris adoptats per l'Institut Nacional de Serveis Socials en aplicació de la normativa de la Unió Europea sobre aquesta qüestió, ha modificat els criteris de resolució ajustant-los a les Instruccions donades pel Ministeri de Treball i Afers Socials, en el sentit que: «Al trabajador pensionista marroquí, argelino o tunecino residente en España no le puede ser denegada Prestación No Contributiva por carecer de nacionalidad española».

En la resposta rebuda del Departament s'indicava que l'eventual reclamació prèvia de l'afectat contra la denegació de la pensió haurà de ser desestimada, perquè no reuneix els requisits «de ser treballador en alta o pensionista de la Seguretat Social en el moment de sol·licitar la pensió, i no trobar-se inclòs en el sistema d'aplicació de la Seguretat Social».

S'indicava també: «Aquest és el requisit-supletori de no tenir la nacionalitat espanyola, que han de tenir les persones de nacionalitat tunisiana, per poder percebre la pensió no contributiva».

El Síndic es tornà a adreçar al Departament esmentat manifestant que feia estrany i trobaríem jurídicament absurd i realment sense sentit que s'exigís el requisit d'alta o situació assimilada a l'alta, quan precisament la pensió que se sol·licita és la no contributiva, més que més quan el requisit general per causar les prestacions de la Seguretat Social (Text refós de l'any 1974) ja va ser tret amb la reforma operada amb la Llei 26/1985, de 31 de juliol, i suprimit l'esmentat requisit, i per això va demanar-li que s'aclarissin aquests aspectes i a la vegada es trametés còpia de l'acord de cooperació entre la Unió Europea i el Regne del Marroc, la República Algeriana Democràtica i Popular i la República de Tunísia i les instruccions del Ministeri de Treball i Afers Socials que s'hagin dictat al respecte.

Rebuda aquesta informació i en veure que de l'esmentat acord i instruccions es desprenia l'exigència, per accedir a les pensions no contributives dels possibles

21652

beneficiaris, de residir legalment a Espanya i ser treballador en actiu/alta o ser perceptor d'una pensió en el moment de la sol·licitud, en virtut del concepte de treballador establert en l'esmentat acord, el qual comprèn, segons l'apartat 1 de l'article 41, tant els treballadors en actiu com els que hagin accedit a l'edat necessària per gaudir d'una pensió de vellesa o ser protegits per la contingència d'invalidesa, el Síndic s'adreçà al Departament de Benestar Social indicant que s'havia adreçat al Defensor del Poble demanant-li que estudiés la possibilitat de recomanar la modificació de la normativa vigent en aquest respecte, o que, alternativament, es legislés en una futura llei d'integració social dels estrangers a l'Estat espanyol, tal com propugna aquell Departament.

Queixa núm.2213/97

Lentitud en el trasllat d'un expedient de pensió no contributiva

La senyora X s'adreçà al Síndic el setembre de 1996, manifestant que el mes de desembre de 1995 havia sol·licitat al Departament de Benestar Social el trasllat a Sevilla de la pensió no contributiva, que percebia des de feia dos anys. D'això, havien passat deu mesos i ara en feia tres que no la cobrava.

El Síndic sol·licità informe al Departament de Benestar Social i li demanà que, per la situació en general de les persones que perceben aquest tipus de pensions no contributives, i concretament la reclamant, es resolgués urgentment aquest problema, de manera que es pogués reproduir l'expedient i ordenar per via extraordinària que es reprengués el pagament, encara que fos al seu compte de Girona, mentre no percebés la pensió esmentada a Sevilla.

Segons la informació rebuda del Departament de Benestar Social, l'expedient de la reclamant va ser tramès a la Comunitat Autònoma d'Andalusia el dia 8 de juliol. El Síndic es va adreçar novament al Departament, tot indicant-li que entenia que el termini entre la sol·licitud del trasllat de l'expedient al Departament, l'11 de desembre de 1995, fins que es va trametre l'expedient el 8 de juliol de 1996, a la Comunitat Autònoma d'Andalusia, era excessiu, per això li va demanar que es donessin les ordres oportunes per tal que s'establis sin els mecanismes adients per agilitar aquests tràmits. Finalment es va rehabilitar la pensió a Sevilla.

Queixa núm.1634/96

Desacord amb una resolució sobre la PIRMI

La interessada s'adreçà al Síndic, manifestant el seu desacord amb la resolució d'extinció de la PIRMI dictada pel Departament de Benestar Social, ja que la resolució solament especificava que es denegava per «la comissió d'irregularitats greus encaminades a obtenir o conservar la prestació», sense especificar en què havien consistit les irregularitats.

El Síndic va demanar informe telefònicament a l'òrgan tècnic del Programa Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció. Segons la informació rebuda, final-

ment es van notificar a l'afectada els motius pels quals se li havia suspès la PIRMI, cosa que la interessada va poder demostrar que era inexacta i, per tant va tornar a cobrar, ràpidament, la PIRMI.

Queixa núm.1570/97

Denegació d'una petició per obtenir la Renda Mínima d'Inserció

La senyora X manifestà al Síndic el seu desacord perquè li havia estat denegada una petició per obtenir una Renda Mínima d'Inserció, malgrat haver exposat una situació econòmica precària.

El Síndic inicià la seva actuació davant el cap de l'òrgan tècnic del Programa Interdepartamental de la Renda Mínima d'Inserció (PIRMI), el qual va informar aquesta Institució de la tramitació del procediment seguit davant la petició formulada per la reclamant.

Valorada aquesta informació, el Síndic entengué que l'actuació de l'Administració de la Generalitat en aquest cas havia estat correcta.

Tot i això, atès que el problema rau en els dubtes sobre la composició de la unitat familiar de la promotora de la queixa, la qual havia aportat, extemporàniament, la documentació lliurada per l'Ajuntament de Tarragona, de la qual es derivava que la unitat familiar estava integrada per la interessada i els seus cinc fills, el Síndic suggerí que s'apliqués el principi antiformalista i es valorés el contingut de les proves aportades per la interessada en el procediment de resolució del recurs contra la denegació del PIRMI, i, si efectivament, queda acreditat que la composició de la unitat familiar és la que apareix reflectida en les certificacions emeses per l'Ajuntament de Tarragona, es resolgui de manera favorable el recurs interposat. El Departament de Benestar Social va acceptar el suggeriment del Síndic, va valorar la nova documentació facilitada per la interessada i es va concedir la prestació sol·licitada.

Queixa núm.317/97

Desacord amb l'actuació dels serveis socials

La senyora X va comparèixer a la Institució per exposar la seva disconformitat amb l'actuació dels serveis socials del Poble Nou (Ajuntament de Barcelona), davant la situació que patien la parella formada pel seu germà i la seva companya.

La reclamant ens exposà que el seu germà i la seva companya viuen en un habitatge que no reuneix les mínimes condicions d'higiene. La parella té dos fills i ella està embarassada de sis mesos; ell havia estat en diverses ocasions a la presó, i en aquell moment hi tornava a ingressar per complir una condemna de dos anys.

Manifesta que feia temps que la parella havia recorregut als serveis socials, dels quals no havien trobat resposta, informació de com aconseguir resoldre les necessitats bàsiques ni tampoc ajuda sobre la possibilitat de demanar un habitatge.

El Síndic va demanar la corresponent informació, segons la qual des de l'any 1994 fins aleshores la parella havia visitat dos cops els serveis socials, i aquests no havien aconseguit que hi tornessin amb regularitat per estudiar la situació.

Des de principis de gener de 1997, s'havia proporcionat a la parella una treballadora familiar, s'havia fet una visita al domicili; el cas dels menors havia estat traslladat als Equips d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA). També se'ls havia proporcionat un servei de bugaderia, una guarderia de Càritas per al nen petit, i se'ls havia donat un servei de menjar de l'Obra de Déu.

El Síndic, veient que ara s'estava treballant amb la família i es feia el seguiment del cas, va donar per acabada, en principi, la seva actuació.

2.4. FAMÍLIES NOMBROSES

Pel que fa a les famílies nombroses, hem d'assenyalar que el govern de la Generalitat els ha creat un carnet especial que dona dret a descomptes en transport i serveis, i a una rebaixa en l'adquisició d'habitatges protegits i determinats productes. Aquestes bonificacions han estat pactades pel Departament de Benestar Social amb comerços i entitats per donar un major contingut a la normativa existent sobre protecció de famílies nombroses, que l'esmentat departament considera insuficient i desfasada.

Poden accedir actualment a aquest títol les parelles amb tres fills o més, les famílies amb dos fills en les quals els pares siguin disminuïts o incapacitats, i les de dos fills en les quals un dels dos sigui disminuït.

Pensem que cal seguir en aquesta línia i proposar una revisió de la Llei de Protecció de Famílies Nombroses de 1971, que es troba desfasada, i que així sigui una realitat que les famílies nombroses rebin una adequada protecció.

3. EL COST DELS SERVEIS SOCIALS: DECRET 394/1996

El Govern de la Generalitat va aprovar el Decret 394/1996, de 14 de desembre, pel qual s'estableix el règim de contraprestacions dels usuaris en la prestació de serveis socials i s'aproven els preus públics per determinats serveis socials prestats per la Generalitat de Catalunya. Dues són les qüestions que planteja aquest decret: la primera es refereix al rang normatiu, i la segona, a qüestions substantives (vegeu A/O núm. 1085/97)

3.1. SUFICIÈNCIA DE RANG

El Decret fixa els preus públics dels serveis socials emparant-se en la regulació de la Llei de Taxes i Preus Públics, que preveu que els preus públics puguin fixar-se per Decret i, per tant, no siguin condicionats pel principi de legalitat de forma tan estricta com es produeix en altres figures tributàries.

La Comissió Jurídica Assessora, en el seu dictamen 351/96, emès sobre el projecte de Decret, considera que, d'acord amb la normativa de la Llei de Taxes i Preus Públics, les contraprestacions econòmiques per la recepció dels serveis socials tenen caràcter de preus públics i que, en conseqüència, es poden determinar per Decret. Basa l'anàlisi del rang normatiu en la sentència del Tribunal Constitucional 185/95, de 14 de desembre, a la qual més endavant ens referirem, per indicar que, no tractant-se d'una activitat essencial o imprescindible, no pot tenir la consideració de taxa i, per tant, escapa de la necessitat de determinació per llei. En aquest sentit, la Comissió Jurídica Assessora assenyala que:

«(..) Aquesta Comissió, en el seu Dictamen 168/96 en relació amb el Decret de regulació del sistema català de serveis socials, va valorar positivament que en aquella seu no s'establissin els preus públics dels serveis socials, però no es va pronunciar rotundament sobre la matèria, precisament perquè aquest pronunciament exigeix la consideració específica de la naturalesa de l'activitat o servei de què es tracti i del règim de la seva prestació».

(..) «En el Projecte de Decret objecte de dictamen es diu –article 6– que es determinaran els serveis socials que han de ser objecte de contraprestació mitjançant preu públic i en l'article 16.1 es fixen ja, per remissió a l'annex 3, els serveis socials que en l'àmbit de l'Administració de la Generalitat donen lloc a la possible percepció d'un preu públic. La relació d'aquests agrupa el servei social d'atenció primària constituït pel servei d'ajut domiciliari i els serveis o activitats no obligatoris i que s'ha de sol·licitar per l'interessat i que no hi ha règim de monopoli. El problema rau en si s'han de considerar "imprescindibles", concepte de difícil apreciació però que aquesta Comissió entén que, almenys en l'actual estat de coses, no caracteritza els serveis detallats. I quan els podria caracteritzar –art.5.1– expressament són exclosos del règim de contraprestació.»

Aquest és també el criteri del Departament que va promoure l'aprovació del Decret. El Departament fonamenta la seva posició tot indicant que, a diferència dels serveis sanitaris, els serveis socials no poden tenir caràcter essencial perquè són una millora social; en aquest sentit, l'informe de l'assessoria jurídica del Departament sosté que:

(..) «En tercer lloc, si bé el servei social o activitat pot semblar essencial o imprescindible, hom ha de tenir present que ens trobem en un Estat Social de Dret amb l'existència d'un sistema de seguretat social (Reial Decret legislatiu 1/1994, de 20 de juny) pública amb prestacions econòmiques contributives i altres de modalitat no contributiva de caràcter universal, les quals assegurin la subsistència dels seus beneficiaris. Així, els serveis socials constitueixen un plus en la millora de la qualitat de vida de persones protegides per un sistema de prestacions econòmiques i per un sistema sanitari també de caràcter universal (Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de Sanitat).»

El Tribunal Constitucional, en la sentència 185/1995, raona el fonament de la reserva de llei en matèria tributària, tot recordant que «se configura en una garantía de

21654

autoimposición de la comunidad sobre sí misma», de forma que si l'obligació és assumida lliurement i voluntàriament pels ciutadans, resulta innecessària la intervenció dels seus representants. És per això que arriba a la conclusió que la coactivitat és la nota distintiva fonamental del concepte de prestació patrimonial de caràcter públic.

Tot seguit, el Tribunal fixa els criteris necessaris per conèixer si una prestació patrimonial és coactiva o no. Entre aquests interessa destacar el que fa referència al caràcter indispensable del servei prestat per satisfer necessitats bàsiques de la vida personal dels particulars, en les pròpies paraules del Tribunal:

«Con todo, debe precisarse que la libertad o la espontaneidad exigida en la realización del hecho imponible y en la decisión de obligarse debe ser real y efectiva. Esto significa que deberán considerarse coactivamente impuestas no sólo aquellas prestaciones en las que la realización del supuesto de hecho o la constitución de la obligación es obligatoria, sino también aquellas en las que el bien, la actividad o el servicio requerido es objetivamente indispensable para poder satisfacer las necesidades básicas de la vida personal o social de los particulares de acuerdo con las circunstancias sociales de cada momento y lugar o, dicho, con otras palabras, cuando la renuncia a estos bienes, servicios o actividades priva al particular de aspectos esenciales de su vida privada o social. (...) FJ 3r.

És per això que, per determinar si els serveis socials són essencials, caldria analitzar-ne el contingut, per saber si vénen a satisfer necessitats bàsiques de la vida personal o social.

En el cas que concorrin aquestes circumstàncies de tenir per finalitat satisfer necessitats bàsiques, les contraprestacions econòmiques per rebre'n són veritables prestacions patrimonials de caràcter públic, que queden excloses del concepte de preu públic i estan sotmeses al principi de reserva de llei. Un altra cosa és que ens trobem davant una reserva relativa que permet la col·laboració del reglament, sempre que es produeixi en termes de subordinació, desenvolupament i complementarietat.

El Decret Legislatiu 17/1994, de 16 de novembre, que regula la matèria d'assistència i serveis socials, fa una remissió reglamentària per a l'establiment del preu dels serveis socials. En els serveis socials prestats per l'Administració pública es fixa que queden subjectes a preu públic quan la persona beneficiària gaudeixi de capacitat econòmica. El cost del servei es fixa per Decret, però pot ser inferior al cost real en funció de la seva naturalesa de servei social i de la capacitat econòmica de l'usuari. S'estableix d'aquesta forma una garantia mínima per la prestació del servei, atès que es determina que ningú no pot ser privat del servei per manca de recursos econòmics (article 45).

Considerem que la previsió d'una garantia social és un criteri que evidencia que el servei pretén atendre necessitats bàsiques i, per tant, que té un caràcter essencial, ja que si no fos essencial o no tingués aquesta consideració no s'hauria previst l'esmentada garantia.

D'altra banda, l'article 50 de la Constitució Espanyola preveu una obligació a càrrec dels poders públics, la de promoure, amb independència de les obligacions familiars, un sistema de serveis socials.

El Tribunal Constitucional, en la sentència 76/86, de 9 de juny, raona que l'assistència social és un mecanisme protector de situacions de necessitat específiques sentides per grups de població. Aquests serveis poden estar al marge de tota obligació contributiva o s'han de fixar amb la prèvia col·laboració econòmica dels beneficiaris. En aquest mateix sentit es pronuncia la sentència del Tribunal Constitucional 146/86, de 25 de novembre. De la doctrina del Tribunal Constitucional sobre l'article 50 es pot derivar que els serveis socials assistencials tenen caràcter obligatori per a les administracions públiques.

D'acord amb la doctrina fixada pel Consell Consultiu en el seu dictamen 190/1994, no hi ha cap precepte constitucional ni estatutari que obligui a prestar serveis socials en condicions de gratuïtat. Per tant, pot haver-hi diferents opcions legislatives; però, en conseqüència, entenem que això és una opció que correspon de prendre al legislador, que, en fer-ho, es manifesta sobre quins serveis socials són qualificats com de prestació obligatòria per a les administracions públiques.

D'aquesta manera es garanteix l'accés a aquests serveis, prèviament definits d'obligatoris, a les persones que no disposen de mitjans per adquirir-los. Aquest diferent tractament no implica una vulneració del principi d'igualtat, ja que és una mesura tendent a obtenir una igualtat real.

El caràcter essencial o no d'uns determinats serveis condicionarà que la contraprestació es configuri, en el primer cas, com a taxa, i en el segon, com a preu públic.

Entenem que tant la manca de definició prèvia del legislador en el nostre ordenament jurídic sobre quins serveis socials són essencials com, alhora, la configuració com a serveis amb garantia de prestació, són fets que aconsellen que sigui el legislador que defineixi, si més no indirectament, els serveis socials que estima essencials mitjançant la Llei de Taxes i Preus Públics.

L'informe del Departament de Benestar Social indica, en relació amb el caràcter essencial dels serveis socials, que la Constitució es limita a assenyalar uns principis programàtics que requeriran la participació del legislador ordinari per poder ser allegats davant de la jurisdicció ordinària. D'aquesta configuració constitucional en deriva el Departament de Benestar Social que no es configuren com a autèntics drets subjectius perfectes i, en conseqüència, no poden considerar-se essencials.

En relació amb la naturalesa dels preus dels serveis socials des de la perspectiva de l'ordenament tributari, aquell informe assenyala que «les contraprestacions exigides als usuaris en el Decret 394/1996 per la prestació de serveis socials, d'acord amb l'autorització concedida pel Decret Legislatiu 17/1994, de 16 de novembre, no tenen caràcter coactiu, perquè llur exigència es modula en funció de la capacitat econòmica de cada usuari i es preveu expressament que cap usuari no pot

ser exclòs de la prestació per manca de capacitat econòmica.

«Per tant, no els és aplicable l'article 31.3 de la Constitució, ni es poden considerar compreses entre les taxes regulades per l'article 133.1 de la Constitució i l'article 7.1 de la LOFCA.

»L'estructura particularment flexible de l'exigibilitat als usuaris de les contraprestacions per serveis socials no s'adiu amb la rigidesa de l'estructura legal de les taxes, la normativa de les quals, cas d'aplicar-se, no permetria l'aplicació singular de mòduls de càlcul ni de beneficis legals.»

Si bé el Síndic de Greuges és conscient de la dificultat de determinar el caràcter essencial o no dels serveis socials, no creu que els arguments que va exposar en el seu informe quedin desvirtuats per les alegacions del Departament, atès que coincideixen en el fet que la determinació dels serveis socials que es presten és una decisió no predeterminada per la Constitució, sinó que correspon al legislador ordinari.

Així mateix, estima que la no universalització del servei en la seva configuració actual no obsta a la determinació del servei com a essencial en els termes que es deriven de la sentència del Tribunal Constitucional, 185/1995, de 14 de desembre.

Tal com es deriva de l'esmentada sentència del Tribunal Constitucional, es configuraran com a taxa si es considera que l'activitat és imprescindible per a la vida privada o social del sol·licitant.

Tampoc no és fàcil argumentar a favor del caràcter prescindible de les prestacions de serveis socials per l'Administració, com així es deriva de l'informe elaborat pel director del Gabinet Jurídic Central.

L'informe en qüestió considerava i argumentava sobre el caràcter essencial d'aquests serveis que tenen per funció satisfer necessitats bàsiques del ciutadà. El mateix reconeixement en el Decret d'una garantia social de prestació del servei, que implica que ningú que reuneixi les condicions derivades de la situació de necessitat no es veurà privat del servei per manca de capacitat econòmica, implica ja un reconeixement del caràcter bàsic o essencial d'aquest servei.

En l'informe del Gabinet Jurídic Central s'inclou un nou element d'anàlisi en relació amb l'adequació de la figura tributària de les taxes a l'estructura de les contraprestacions prevista pel Decret. Concretament, s'hi qüestiona l'adequació de les taxes a la capacitat econòmica del beneficiari de la prestació. En relació amb la no adequació de la taxa a la capacitat econòmica del contribuïent, la doctrina¹ assenyala que, si bé una lectura aïllada de l'article 26 de la Llei General Tributària podria dur a la conclusió que només l'impost defineix el fet imposable en atenció a la capacitat econòmica, l'article 31 de la Constitució es refereix a totes les figures

tributàries sense excepció quan assenyala l'obligació de tots de contribuir a les despeses públiques d'acord amb la seva capacitat econòmica i, per tant, el criteri de capacitat econòmica és plenament aplicable a les taxes. No hi ha dubte que quan el fet imposable s'articula en relació amb una determinada actuació administrativa comporta dificultats de quantificació; però això no pot implicar que en la quantificació no s'hagi de tenir en compte la capacitat econòmica mitjançant diferents mètodes, com per exemple aplicant un sistema de tarifes progressives o determinant un règim d'exempcions basat en la justícia tributària.

Tampoc no sembla doncs que aquest argument de l'estructura de la figura impositiva impedeixi la configuració d'aquesta contraprestació patrimonial com a taxa.

El concepte de preu públic i el de taxa estan en un procés de redefinició teòrica després de la sentència del Tribunal Constitucional 185/95, de 14 de desembre.

En casos com els que ens ocupen, on tots els informes jurídics coincideixen en la dificultat de pronunciar-se sobre qüestions determinants per dilucidar si un servei s'ha de pagar mitjançant taxa o per preu públic, el Síndic de Greuges és del parer que s'haurien d'interpretar en el sentit que la regulació s'efectués mitjançant taxa, en la mesura que aquesta figura tributària comporta més garanties per als ciutadans. Aquest és el nostre criteri; però, com hem indicat, no és una qüestió pacífica.

3.2. ASPECTES SUBSTANTIUS

El Decret determina el cost dels serveis –annex 3–, però com indica el mateix Decret, aquest és el cost màxim del servei que s'ha d'adequar en cada cas a la capacitat econòmica del beneficiari.

Hi ha diferents qüestions que ens planteja el contingut del Decret i que ara passem a analitzar:

a. La Llei de taxes i preus públics de la Generalitat determina que són subjectes obligats al pagament, tant en el cas de la taxa com del preu públic, les persones que en són afectades o beneficiades; en canvi, el Decret amplia el concepte d'obligat al qui ha subscrit el conveni assistencial o que és obligat –s'entén a facilitar aliments– per resolució judicial (article 4).

b. També considerem que l'article 6 del Decret s'extralimita en la seva funció quan assenyala que són les administracions públiques les qui determinen quins serveis socials han de ser pagats pels ciutadans: aquesta és una funció pròpia del legislador, si bé, com ja hem assenyalat, de la Constitució Espanyola no es deriva que els serveis socials hagin de ser prestats per l'Administració sense contraprestació.

c. L'article 8 podria significar una ampliació del règim d'aliments entre parents configurat en la legislació civil, ja que prescindeix que l'usuari hagi exercit o no l'acció de reclamació dels aliments als seus parents (article 3 de la Llei 10/1996, de 29 de juliol, d'Aliments entre Parents – LAEP).

d. Així mateix, el Decret preveu un control sobre els actes de lliure disposició efectuats per l'usuari en els

1. F. Javier Martín Fernández en el seu article «La incidència del principi de capacitat econòmica en las tasas y precios públicos» DIVEROS: TASAS Y PRECIOS PUBLICOS EN EL ORDENAMIENTO JURIDICO ESPAÑOL Monografías Jurídico-Fiscales. Instituto de Estudios Fiscales – Marcial Pons.1991

21656

darrers cinc anys, per tal de poder posar el fet en coneixement de l'Administració de justícia, s'entén que amb la finalitat de revocar les donacions amb la consideració de donacions efectuades en perjudici dels creditors. Si és així, entenem que s'aparta del règim legal previst a l'article 340 la Compilació de Dret Civil de Catalunya en la regulació que es fa d'aquesta figura, ja que s'hi exigeix que l'obligació que genera el crèdit sigui anterior a la donació.

e. Els paràmetres per determinar el cost no coincideixen amb els de l'obligació d'aliments, ja que l'article 8, apartat 3, preveu un sistema propi de càlcul de la contraprestació que han de satisfer els parents alimentistes, en contradicció amb les previsions dels articles 4,5 i 10 LAEP.

Els articles 9 i 10 del Decret preveuen la valoració de la capacitat econòmica dels usuaris dels serveis o dels parents obligats. La fixació de la valoració en relació amb les obligacions també pot superar el que preveu la Llei d'Aliments entre Parents, i així es configura una nova obligació sense cobertura legal.

Considerem que no es pot entendre que aquest diferent règim de valoració de l'aportació dels familiars sigui justificat per la Llei d'Aliments entre Parents, que, a la disposició addicional segona preveu que les normes de l'esmentada llei s'aplicaran només amb caràcter subsidiari a la regulació específica, ja que aquesta referència només afecta els aliments legals.

f. L'article 14 no té en compte, tal com hem assenyalat en l'apartat c., que la relació jurídica d'aliments no té origen en la simple relació de parentiu compresa en l'enumeració que efectua l'article 5 de la LAEP, sinó que neix per la reclamació, judicial o extrajudicial, efectuada per la persona necessitada.

g. Un altre aspecte a considerar en l'anàlisi del contingut d'aquest Decret és el relatiu a la fixació de la contraprestació. La Comissió Jurídica Assessora, en el seu dictamen 351/96, entén que no hi ha una informació suficient de la quantia dels preus públics que s'estableixen. En aquest sentit l'alt òrgan consultiu assenyala:

«No resultaria completa l'anterior anàlisi del procediment d'elaboració de la disposició general de que es tracta, si no féssim palesa l'estranyesa que suposa que a l'expedient no hi hagi una informació suficient, i per tant una justificació, de la quantia dels preus públics que s'estableixen. Només l'informe econòmic apunta els criteris de càlcul amb unes referències extrínseques insuficients. En efecte, la Llei 33/1991, de preus públics i taxes, en el seu article 26, estableix els principis o criteris per a la fixació de les quanties dels preus públics entorn de la idea del cobriment de costos conforme al valor del mercat. Per tant, quan una disposició, com el projecte que ara es dictamina, fixa uns determinats preus públics, hauria de justificar que efectivament aquests s'ajusten a l'exigència legal. I aquesta justificació hauria de constar documentalment –a la Memòria o en un altre instrument– abans de sotmetre el projecte a audiència o informació pública per tal que les persones interessades o afectades poguessin efectuar les alegacions oportunes en defensa de llurs interessos.»

L'annex 3 del Decret determina els preus màxims per a la prestació de servei; però no s'inclou en l'expedient d'elaboració del projecte cap estudi que ens permeti valorar els criteris fixats per la determinació d'aquests costos. En conseqüència, no es pot valorar si s'ajusten als criteris de determinació dels preus fixats per la llei a l'hora de concretar la taxa o els preus públics a satisfer com a contraprestació.

h. La regulació de la garantia de lliure disposició ja va ser objecte de consideració en la recomanació relativa al Decret 195/1993, comentada en l'Informe al Parlament de Catalunya de 1993 (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 203, de 16 de març de 1994, pàgs. 13159 i següents) a la qual ens remetem.

En relació amb l'adequació del Decret a la legislació civil en matèria d'aliments, indica el Departament que la remissió a la legislació d'aliments és una simple remissió legal, però que l'obligació de contraprestació neix de la voluntat de contractar amb l'Administració. També afirma que no hi ha coacció en la mera crida dels donataris al procediment de subscripció del contracte d'assistència.

La regulació de l'obligació legal d'aliments mitjançant la Llei 10/1996, de 29 de juliol, d'Aliments entre Parents, va constituir una ocasió per plantejar-se la relació entre les obligacions derivades de les relacions familiars i les de les administracions públiques en la prestació de serveis socials.

De la regulació efectuada pel Parlament es deriva que el paper de les administracions en la prestació de aquests serveis té caràcter subsidiari en relació amb les obligacions derivades de les relacions familiars. Aquesta és també la conclusió que es desprèn de la regulació del Decret objecte d'anàlisi. Ara bé, si el principi informador d'ambdues normatives coincideix, les seves conccreions difereixen.

Si l'aplicació del Decret depengués del consentiment lliurement prestat pels qui són definits com a obligats a subscriure el contracte assistencial, la seva eficàcia real quedaria molt reduïda, ja que estaria condicionada a la submissió voluntària al règim previst en aquesta norma i, per tant, no tindria cap virtualitat entre els qui no volguessin subscriure el contracte assistencial. No sembla, però, aquesta la intenció del Decret, com es desprèn tant del règim previst per calcular l'aportació que ha de fer l'usuari del servei com de l'informe jurídic que acompanya la seva tramitació quan indica que el Decret «...possibilita la regulació no només en les aportacions dels beneficiaris, sinó també aquelles que hauran d'efectuar les persones obligades envers aquests en concomitància amb la regulació civil d'aliments establerta en la Llei 10/1996, de 29 de juliol».

El problema en relació amb la diferent regulació entre la legislació civil del dret d'aliments entre parents i la regulació que en fa aquest Decret semblaria que pot deixar sense previsió assistencial algunes persones en situació de necessitat. Entenem que aquest cas es podria plantejar quan la manca de participació dels cridats per l'Administració a signar el contracte assistencial, en no assumir la seva posició, comportés que un ciutadà quedés privat d'aquests serveis perquè s'entengués que té

prou capacitat econòmica, en computar, per determinar-la, la seva personal i la dels altres cridats al procediment.

En relació amb el règim de les donacions entenem que la regulació efectuada per l'apartat 5 de l'article 8 del Decret, sembla que no s'adiu amb la regulació civil de donacions, quant a l'obligació dels beneficiaris de donacions, efectuades per l'usuari dins els darrers cinc anys, de participar en el contracte assistencial. L'article 340 de la Compilació de Dret Civil de Catalunya exigeix que, per revocar una donació, l'obligació que genera el crèdit en mèrit del qual s'insta la revocació sigui anterior a l'acte de lliure disposició.

L'informe fa referència a l'article 648 del Codi Civil. Tal com s'hi assenyala, només pertoca al donant revocar la donació; en conseqüència, l'Administració no pot obligar el donatari a participar en el contracte assistencial en mèrit d'una eventual revocació de la donació.

Pel que fa a la recomanació de justificar els costos, se'ns indica que, tal com ja preveu el Decret, cap persona no queda exclosa dels serveis socials per raons econòmiques; però no es respon a la consideració que aquesta Institució i també la Comissió Jurídica Assessoradora van fer en relació amb la manca de justificació de la quantificació dels costos. Entenem que, en tot cas, caldria justificar suficientment els costos que per als usuaris tenen aquests serveis socials en relació amb les seves quanties màximes. Amb això no es qüestiona que aquestes quanties estiguin ben calculades, sinó que simplement s'assenyala que els càlculs no s'han justificat.

Ateses les consideracions anteriors i tenint en compte la realitat socioeconòmica i la configuració que fa el text constitucional dels serveis socials, considerem que hi ha obligació dels poders públics i que existeix, també, una obligació familiar d'atendre les persones en situació de necessitat; d'acord amb les funcions que ens encomana l'article 27 de la Llei 14/1984, de 20 de març, per la que ens regim, entenem que:

A) Per articular el sistema de serveis socials, caldria que el legislador definís quins serveis són essencials, això és, quins serveis té dret a rebre tot ciutadà, amb independència que, ateses les seves circumstàncies, n'hagi d'abonar una contraprestació econòmica.

B) És aconsellable procedir a una revisió del contingut del Decret 394/1996, de 12 de desembre, per tal d'adequar-lo a allò que en relació amb l'obligació d'aliments entre parents i el règim de les donacions preveu la legislació civil, en els termes de les consideracions efectuades a l'apartat 3 d'aquest escrit.

Cal consignar com a novetat, des d'aquestes consideracions, la Resolució 467/V del Parlament de Catalunya, publicada en el BOPC núm. 242, de 30 de desembre de 1997, que insta el Govern a demanar al Consell Consultiu, per remetre'l posteriorment al Parlament, un dictamen sobre l'adequació del rang normatiu d'un seguit de normes jurídiques, entre les quals el Decret 394/1996, de 12 de desembre, arran de la Sentència del Tribunal Constitucional 185/1995, del 14 de desembre.

Per acabar, dir que entenem que allò més important que s'ha posat en evidència en la tramitació de tot aquest assumpte no és una qüestió merament formal, sobre el rang que ha de tenir una norma, ni tampoc el determinar si el Govern està modificant, per la via de Decret, allò que va establir el Parlament en la Llei 10/1996, d'Aliments entre Parents. I ambdues coses són de prou entitat. Allò de més transcendència en la nostra opinió és: quina és la conceptualització dels serveis socials, dret o millora social, i que l'abordar la que sembla necessària reforma de l'Estat de Benestar per tal de garantir la seva viabilitat, no es pot fer per Decret.

És possible, encara que no ho podem afirmar a manca d'un debat previ i suficient, que alguna de les mesures que es plantegen en el controvertit Decret 394/1996, sigui necessària; és possible que el grau de compromís de les famílies, legalment exigible, en relació amb l'atenció que cal prestar a aquells dels seus membres que estan en situació de necessitat, hagi de ser major. També és possible que determinades despeses socials no es puguin finançar perquè hi ha altres prioritats i mai hem negat la legitimitat del Govern, des de la seva responsabilitat, de dur la iniciativa en aquest delicat, important i ingrat afer. Ara bé, pensem que no és una qüestió d'oportunitat sinó de legalitat, ateses les regles de distribució de responsabilitats entre el Parlament i l'Executiu, que la reforma de l'Estat de Benestar s'ha d'aprovar en el Parlament.

Actuació d'Ofici núm. 1085/97

Recomanació al Departament de Benestar Social en relació amb el cost dels serveis socials

Dues il·lustres diputades del Parlament de Catalunya van demanar al Síndic de Greuges l'anàlisi del Decret 394/96, de 14 de desembre, des del punt de vista de les seves repercussions socials i de la seva possible inconstitucionalitat.

A manera de resum, les objeccions fonamentals que plantejaven al Decret citat es poden resumir en l'afirmació següent:

«(..) El Grup Socialista veu que l'esmentat Decret contradiu la pròpia Llei 4/1994, on és l'Administració autonòmica la responsable d'assegurar la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de responsabilitat pública. Creiem també que el propi Decret és anticonstitucional perquè obvia la Sentència del Tribunal Constitucional 185/1995, de 14 de desembre, que argumenta que estan sotmesos al principi de reserva de llei les prestacions patrimonials de caràcter públics que afectin a la qualitat de vida de les persones »(..)

Atès allò que disposa l'article 12.1.b) de la Llei de Catalunya 14/1984, de 20 de març, del Síndic de Greuges, que habilita els diputats al Parlament de Catalunya a sol·licitar-li que actuï, als efectes del que disposa l'article 1 de la mateixa Llei; i atès que si es confirmaven les objeccions formulades al Decret 394/1996 es produiria una vulneració dels drets que aquesta Institució té encomanat de defensar, el 7 d'abril es va decidir obrir una actuació d'ofici per analitzar el Decret 394/1996, de 12 de desembre, pel qual s'estableix el règim

21658

de contraprestacions dels usuaris en la prestació de serveis socials i s'aproven els preus públics per a determinats serveis socials prestats per la Generalitat de Catalunya.

L'anàlisi d'aquest Decret planteja dues qüestions: la primera es refereix a la suficiència o insuficiència de rang normatiu del Decret per regular unes contraprestacions econòmiques per part dels usuaris d'uns serveis públics; la segona és de caràcter substantiu i es refereix al contingut d'aquest text.

El Síndic de Greuges, després d'analitzar el Decret des d'aquests dos aspectes, va sol·licitar al Departament de Benestar Social que l'informés sobre la seva posició.

El Departament de Benestar Social va trametre un informe acompanyat d'un altre del Gabinet Jurídic Central, en el qual es rebutjaven els arguments del Síndic, que, basant-se en el caràcter essencial dels serveis socials, creia necessari determinar els preus mitjançant llei del Parlament.

Així mateix s'oposava a les qüestions formulades en relació amb el fons, tot entenent que el contracte assistencial i les obligacions que se'n segueixen neixen de la voluntat de contractar i no són una imposició coactiva.

Novament el Síndic va valorar el Decret a partir de les alegacions formulades pel Departament de Benestar Social i va formular unes recomanacions que, essencialment, reproduïen les ja efectuades en relació amb el rang normatiu i amb la regulació substantiva del Decret i que s'han exposat, extensament, sota l'epígraf «El cost dels serveis socials» d'aquest capítol.

SECCIÓ 6B. INFANTS

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

La maternitat i la infantesa tenen dret a una cura i a una assistència especials. Tots els infants, nascuts d'un matrimoni o fora d'un matrimoni, gaudeixen d'igual protecció social.

Article 25.2. de la Declaració Universal de Drets Humans.

Per començar, consignem que el 12 de maig de 1997 va prendre possessió del seu càrrec l'Adjunt al Síndic de Greuges per a la defensa dels drets dels infants, tal com ja hem esmentat en la Primera part (Punts a destacar) d'aquest Informe.

La creació d'aquesta figura s'havia demanat a la conclusió quarta de la Resolució 137/II del Parlament de Catalunya, de 15 d'octubre de 1987, sobre els maltractaments infligits als menors. Aquest origen podria fer pensar que les seves funcions eren previstes per a la infància en risc, en el sentit que habitualment s'atribueix a aquest qualificatiu, és a dir, la infància desempaçada, o maltractada, o la que es troba en un ambient socio-familiar negatiu, quan l'acció del Síndic, poten-

ciada ara a través d'aquest Adjunt, s'ha de dirigir, com es diu en un altre lloc d'aquest informe, a tot infant i a l'infant contemplat com un tot. Es tracta, doncs, d'una visió global de la infantesa. Altrament, aquesta visió està d'acord amb la nostra legislació sobre infància, ja que assigna a l'entitat pública responsable de la seva protecció –per bé que de vegades s'oblida– «la planificació en matèria d'infància i adolescència», no solament la que es troba en risc social.

Sota aquest prisma s'examinen les queixes que arriben sobre infants i d'aquesta manera adquireixen significació algunes de les actuacions d'ofici empreses, com les que fan referència a accidents infantils, a la tasca preventiva que realitzen els centres familiars o centres oberts; la que s'interessa per la competitivitat en l'esport escolar (encara en tràmit i que no és objecte d'exposició en aquest Informe) o la que voldria una redefinició dels llibres de text, que s'exposa en la Secció d'Ensenyament i Cultura (Capítol d'Ensenyament) d'aquest Informe; i, així mateix, quan es demana dins de les consideracions sectorialment més rellevants, un Pla general d'infància, un estudi sobre la situació de la infància a Catalunya, o la promoció de la participació dels infants, ja que tot això ajudaria la tasca del Síndic en el camp de la infància.

Dins d'aquest àmbit, en el transcurs de l'any 1997 s'han efectuat 90 actuacions, de les quals 11 han estat consultes resoltes, 63 queixes rebudes i 16 actuacions d'ofici iniciades.

Les diferents actuacions s'han agrupat als efectes expositiu en els apartats següents: Centres educatius per a menors infractors; Les adopcions; Serveis d'Infància; Mitjans de comunicació i, finalment, Altres actuacions del Síndic en l'àmbit de la infància.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Infants	– Adopcions
	– Mitjans de comunicació
	– Sistema de protecció a la Infància
	– Publicacions infantils i juvenils
	– Fills de pares separats
	– Seguretat en els parcs públics

2. CENTRES EDUCATIUS PER A MENORS INFRACTORS

L'actuació d'ofici sobre els centres de Justícia Juvenil és, de fet, el seguiment de les actuacions d'ofici del Síndic corresponents als anys 1993 i 1994. S'hi afegeix, però, un altre motiu: la necessitat de tenir coneixement de la xarxa de recursos per a menors infractors amb vista a l'aprovació de la futura Llei Penal Juvenil.

El dia 27 de novembre de 1997, el Síndic va visitar dos d'aquests centres, Els Tillers i L'Alzina. L'acompanyaren en aquella ocasió el seu Adjunt per als Infants i l'Adjunt primer de Defensor del Poble. Aquest darrer havia manifestat interès per conèixer el funcionament dels centres educatius depenents del Departament de

Justícia, en uns moments en què s'està elaborant l'avantprojecte de Llei Orgànica Reguladora de la Justícia de Menors.

Entenem que els centres educatius en l'àmbit de la Justícia Juvenil formen part d'un ventall més ampli de mesures, com ara l'assessorament, la llibertat vigilada, els serveis en benefici de la comunitat, la mediació i mesures penals alternatives, segons el que diu l'article 40.4 de la Convenció sobre els Drets dels Infants, de les Nacions Unides, com a mesures prèvies i alternatives a l'internament.

Tot amb tot, els menors que han estat declarats culpables d'haver infringit la llei i als quals s'ha imposat la mesura d'internament, es troben en una situació d'especial vulnerabilitat pel que fa al respecte als seus drets i llibertats fonamentals. Molts d'ells han estat víctimes prèviament de maltractaments o abandó, i la seva conducta delictiva ha acabat d'afeblir vincles familiars ja poc consistents i gratificants. A tot això cal afegir un entorn sovint anòmic i moltes vegades amb referències perjudicials per a un desenvolupament integral de la personalitat.

Per aquest motiu, el seguiment de la situació d'aquests nois i noies i de l'atenció que reben és una prioritat en la tasca de la defensa dels drets dels infants. D'aquests drets, els relatius a la supervivència i al desenrotllament estan habitualment coberts en la nostra societat, llevat d'entorns d'alt risc psicosocial especialment deprimits, com també ho estan, i sovint sobradament, en centres d'internament de menors. Però no succeeix el mateix, malauradament, amb els drets anomenats de participació: la pròpia opinió, la llibertat d'expressió, de pensament i consciència, la llibertat d'associació, la no-interferència en la vida privada, la informació. No formen part encara de la cultura de la nostra societat, i per tant, cal tenir-los encara més en compte en situacions com les del menor que compleix una pena privativa de llibertat.

L'Adjunt al Síndic per als Infants va visitar cada un dels centres de Justícia Juvenil (vegeu A/O n.ºs. 3694/97, 3695/97, 3696/97, 3697/97 i 3701/97) i redactà els informes corresponents, amb una valoració d'allò que els caracteritza, d'allò que n'és especialment remarcable i també de les mancances que s'hi havien trobat.

Abans de fer la valoració global de la situació dels menors en els centres de Justícia Juvenil, cal fer un repàs dels canvis que l'han afectat.

La Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre, del Codi Penal, va entrar en vigor el mes de maig de 1996 i afectà tota l'organització del sistema penal, així com també les polítiques criminals. Les principals novetats les trobem en les formes alternatives a la privació de llibertat, a la suspensió de l'execució de les penes privatives de llibertat, i a una nova regulació de les mesures de seguretat.

D'altra banda, en la reestructuració de l'antiga Direcció General de Justícia Juvenil, ara anomenada Direcció General de Mesures Penals Alternatives i Justícia Juvenil, es va crear el Servei d'Assessorament Tècnic i Atenció a la Victima, que integrava l'antic Servei

d'Assessorament i Orientació Sociofamiliar (SAOS) i altres serveis. Un dels tres equips d'assessorament de què consta aquest nou servei és per als menors i joves.

Aquest assessorament es pot dur a terme, mitjançant una aproximació diagnòstica (a càrrec de l'equip d'assessorament, en un termini de 10 dies), una observació en el propi entorn (per part dels delegats d'atenció al menor, DAM) en un termini de fins a 30 dies) o bé una observació en medi tancat, al centre Els Tillers.

La mediació s'ha anat implantant tant en la jurisdicció de menors com en la jurisdicció ordinària. Quasi el 30% dels menors que són posats a disposició de la Fiscalia de Menors per la comissió d'un delictes o falta tipificats en el Codi Penal participen en els programes de mediació mitjançant la conciliació o la reparació dels danys a la víctima.

Pel que fa al medi obert, les dades de nois afectats es mantenen en una proporció semblant a la d'anys anteriors, però amb una certa tendència a baixar en comparació amb la mesura de serveis en benefici de la comunitat, que sembla consolidar-se com a resposta innovadora en l'àmbit de la justícia juvenil.

Cal assenyalar que les resolucions judicials d'internament per a nois i noies de 12 a 14 anys segueixen la seva tendència a la baixa, ja que en aquesta franja d'edat es produeixen molt ocasionalment.

Respecte a la jurisdicció ordinària per als joves de 16 a 18 anys, es realitza el mateix tipus d'assessorament establert en la jurisdicció de menors, i el duu a terme el mateix equip de professionals.

La intervenció amb joves de 16 a 18 anys ha experimentat un increment important respecte a anys anteriors, sobretot pel que fa a l'assessorament previ a la decisió judicial. El fet que estigui pendent encara l'aprovació de la Llei Penal Juvenil fa que els jutges no tinguin un instrument prou adaptat a les tendències actuals en matèria de política criminal en l'àmbit de la delinqüència juvenil.

Hi ha una mitjana de sis internaments mensuals en centres de Justícia Juvenil en substitució de l'ingrés en centres penitenciaris, i correspon a un 38% dels nois internats en aquests centres. En aquest moment només hi ha set joves menors de 18 anys en centres penitenciaris en tot Catalunya, complint penes. Aquests són els que s'ha valorat que no podien complir-les en centres de Justícia Juvenil, per raons com l'extrema perillositat o agressivitat, associada sovint a trastorns mentals greus resistents als tractaments, rebuig explícit del noi als centres de menors, etc.

En l'àmbit de les mesures penals alternatives s'observen dos fets significatius: l'increment quantitatiu i la progressiva aplicació d'aquestes mesures. Les mesures més imposades són el tractament ambulatori de deshabitació de drogues, els internaments per deshabitació de drogues, i els tractaments per deshabitació de drogues.

Es constata la tendència cada vegada més acusada dels jutges a no imposar mesures d'internament ni dictar mesures cautelars en casos greus, mostrant actituds proteccionistes que poden arribar a distorsionar el ma-

21660

teix concepte de Justícia Juvenil. Això pot ser adequat en determinats casos, però alguns experts consultats han afirmat que en alguns casos els menors reincideixen en el delictes entrant en una escalada de noves agressions, que no beneficia gens el mateix menor.

Fins i tot s'expressa el temor que l'efecte dissuasori de determinades mesures davant d'altres menors en la frontera de la conducta delictiva que produeixen les mesures cautelars o no davant determinats delictes greus amb danys físics a tercers, no es porta a terme i pot estar encoratjant l'entrada en el món antisocial d'altres menors i joves.

Es considera que potser s'està privant el menor o el jove de la darrera oportunitat de parar-se i observar cap on va la seva vida, i així poder redreçar-la.

Es detecta una certa resistència per part dels jutges a internar en centres oberts nois que han comès delictes importants. La nova Llei exclou els centres oberts en cas de delictes greus, i això no es considera beneficiós, ja que el tipus de centre adient a cada cas depèn més de la personalitat del noi o noia que no pas del delictes en si mateix.

Sovint tenen millor pronòstic en centres oberts els que han comès un delictes molt greu que no pas aquells que estan fent una carrera delictiva.

Valoració de la situació centres de menors en l'àmbit de la Justícia Juvenil

Un assumpte delicat és la compatibilitat entre els drets i les llibertats fonamentals i la normativa sovint imprescindible dels centres de compliment de mesures de menors i joves.

La normativa de règim intern dels centres de Justícia Juvenil és en general respectuosa amb aquests drets. Per exemple, estableix que les trucades telefòniques, les visites dels familiars, l'assistència a l'escola o a l'aula escolar, els programes de tractament de deshabitació de drogues i l'alimentació no són drets que puguin ser sancionables.

Preocupa la rigidesa del sistema de mesures a la futura Llei Penal Juvenil. Aquesta preveu tres règims – obert, semiobert i tancat –, però deixa sempre la decisió en mans dels jutges, i, per tant, no es pot canviar un noi de centre encara que fugi repetidament o que els informes tècnics ho aconsellin.

El projecte de llei tipifica moltes classes de llibertat vigilada, però caldria que la classe concreta que es creu més convenient per al noi o la noia pogués ser decidida conjuntament amb el delegat d'atenció al menor responsable del seguiment de la mesura, i el noi o la noia.

La valoració que fem dels centres visitats és positiva tant pel que fa a les infraestructures (amb alguna excepció) com a la intervenció que s'hi realitza.

Les instal·lacions de la part residencial i dels tallers són bones, i adequades en general a les necessitats que tenen assignades.

La metodologia emprada per a l'ensenyament reglat ha estat treballada pels mestres d'aula, que, conjuntament amb un pedagog, han preparat uns quaderns adaptats a les necessitats dels nois i les noies en edat escolar que es troben als centres. Normalment, a la mesura judicial s'afegeix el problema d'un fracàs escolar de llarga duració.

La impressió que traspuja de l'observació és la competència del personal, el seu entusiasme i la seva motivació per la tasca encarregada. Es detecta una especial maduresa i solidesa en l'acompliment de l'encàrrec d'atenció, educació i integració social dels menors i joves infractors, que segurament és fruit de l'anàlisi de l'experiència i de l'estabilitat dels equips educatius i tècnics.

Com a punts febles podem assenyalar les mancances de les infraestructures en el cas dels centres Oriol Badia i Folch i Torres. El primer, per la manca d'espai, i la poca adequació d'alçada i amplitud de l'interior de l'edifici principal. Les obres d'arranjament i adequació a les necessitats de nois d'aquesta edat estan pendents des de l'any 1993, tal com consta en els informes del Síndic (vegeu A/O núm. 3696/97 citada) En el segon, per l'espai massa reduït dels dos pisos per a deu persones més els educadors corresponents, que els empeny a cercar un altre habitatge (vegeu A/O núm. 2701/97 esmentada).

Constatem d'altra banda mancances en l'àmbit de la inspecció, ja que s'ha estat reestructurant l'antiga Secció de Relacions Externes i Inspecció, i la tasca d'aquest l'ha agafat en part la Secció d'Assessorament Jurídic, pel que fa a les queixes individuals dels nois i les noies, o dels educadors, i en part la Secció de Centres pel que fa als projectes educatius de centres i d'infraestructura.

Com a punts a destacar, constatem la bona organització i funcionament dels centres, una direcció competent, equips educatius forts, equips tècnics amb experiència, l'existència d'una normativa de règim intern comuna adaptada a cada tipologia de centre, els projectes educatius de centres amb els objectius de cadascun, i els programes per aconseguir-los, els recursos formatius i prelaborals oferts. Ens sembla especialment destacable el Programa de Competència Psicosocial que es porta a terme al centre L'Alzina (vegeu A/O núm. 3694/97 citada).

Remarquem l'esforç fet per millorar la informació als nois i a les noies sobre el funcionament del centre i la normativa interna, dels seus drets i deures, i sobretot de l'opuscle elaborat per l'equip dels Tilers (vegeu A/O núm. 3695/97 citada), que, pel seu contingut i disseny, trobem especialment interessant, fet que podria fer-se extensiu als altres centres de la xarxa.

Seria recomanable, així mateix, que els nois i les noies tinguessin també un carnet amb els seus drets i deures, i el nom de les persones de referència en cas de tenir problemes al centre i voler interposar una queixa.

Caldria no desatendre la transparència informativa deguda al noi pel que fa al procés judicial, i a la intervenció de què és subjecte.

La facilitat per rebre visites i fer trucades telefòniques les valorem com a positives, i voldríem insistir en la necessitat de continuar en una línia de no restringir les llibertats imprescindibles.

Cal fer una especial menció dels serveis d'inserció laboral prestats per un equip de gestores ocupacionals, en coordinació amb el Departament de Treball, situats als serveis centrals, que també fan formació prelaboral.

En aquest sentit preocupa la sortida dels nois, no solament pel que fa referència als aspectes laborals, sinó sobretot per l'entorn familiar i social. El noi ha estat objecte d'intervenció i, en tornar, es troba amb la mateixa situació familiar i social que va deixar, que en moltes ocasions havia estat un element determinant de la conducta delictiva. Els serveis socials de base i els equips d'atenció a la infància i adolescència (EAIA) no poden fer un treball interventiu tan intensiu com seria necessari.

Un dels centres visitats, Montilivi, està endegant un programa de treball amb famílies per tal d'intentar modificar les problemàtiques familiars més relacionades amb les dificultats del noi o la noia, que podrien neutralitzar, en el moment del retorn, la intervenció educativa assolida al centre.

És també molt interessant l'estudi que ha fet el centre Oriol Badia sobre la situació dels nois al cap de dos anys de sortir del centre.

Actuació d'ofici núm. 3694/97

Visita al centre educatiu L'Alzina

El centre educatiu L'Alzina, situat al Mas del Bon Retorn, de Palau de Plegamans (Vallès Occidental), és un centre tancat, amb una unitat en règim semiovert. Té 35 places, amb una ocupació actual de 20 nois. La població que atén és composta de nois de 14 a 18 anys, malgrat en el moment de la visita n'hi havia de més grans.

Personal

A part de l'equip directiu, format per un director i una subdirectora, hi treballen 32 educadors, tres coordinadors, dos psicòlegs, una assistent social, un metge, un psiquiatre, quatre mestres de taller i quatre mestres d'aula. Hi ha tres persones a l'administració i divuit per a serveis

Grups educatius

Hi ha quatre grups educatius:

1. Grup especial:

Amb set places, aquest grup té una especial contenció. Els nois hi passen els tres primers dies. També hi estan quan han comès una falta greu. Té permanentment un guarda de seguretat a més dels educadors.

2. Grup de progressió 1:

Amb nou places, és el grup on van els nois en sortir del grup especial. El temps d'estada depèn de la mesura, però també de l'assoliment de les fites establertes en el Projecte Educatiu Individual (PEI).

3. Grup de progressió 2:

Té nou places i hi van els nois que han assolit els objectius marcats en el seu PEI dins del grup de progressió 1.

4. Grup finalista:

Té 10 places. Hi estan els nois que han fet un procés satisfactori de socialització, han madurat en la pròpia responsabilitat i tenen un cert grau d'autonomia personal. Es preparen per tornar a casa, o per a la independització.

Les activitats escolars, formatives, lúdiques i laborals les utilitzen i gaudeixen independentment del grup educatiu en què estan, i per tant, els grups es barregen.

Infraestructura

El centre consta de les següents edificacions:

– un edifici de despatxos de direcció, tècnics, administratius, sales de visites, biblioteca;

– un edifici per a cada grup educatiu, tots quatre amb la mateixa estructura bàsica, variant la decoració interior, i la capacitat. Hi ha els dormitoris, una sala, el menjador, els lavabos, i una habitació de seguretat a cada un,

– una edificació amb diverses dependències: aules, tallers (electricitat, soldadura i pintura; manteniment-polivalent) i sales de reunió per als nois;

– àmplies zones enjardinades, pista poliesportiva, gimnàs, piscina i cobert.

Hi ha sistemes d'alta seguretat, entre els quals doble tanca perimetral, habitacions de seguretat a tots quatre grups, vigilants jurats, etc.

Projecte educatiu de centre

El projecte educatiu s'insereix dins del règim tancat i de màxima contenció que caracteritza el centre.

Atén nois que han comès delictes greus normalment associats a problemes de personalitat importants, que generen perfils conductuals agressius i violents.

El centre està pensat per a estades llargues (entre nou mesos i un any). Rarament hi ha nois més petits de 16 anys, malgrat que per llei poden anar-hi des de 13. La mitjana d'edat actual és de 17 anys i 8 mesos. Més de la meitat hi ha ingressat per l'article 65 del Codi Penal. Tenen quatre nois d'altres comunitats autònomes, però a vegades n'hi ha hagut més, sobretot d'Andalusia.

La metodologia de treball es basa en un sistema motivacional: consta de fases progressives similar al que s'utilitza en els centres penitenciaris. Es van guanyant avantatges i autonomia conforme es va progressant de grup. S'intenta que es passi de la motivació extrínseca a la motivació intrínseca. En canviar de fase canvien de tutor, però aquest canvi es fa també de forma progressiva.

Els programes educatius i de tractament s'estructuren entorn de quatre blocs:

1. Programes d'ensenyament reglat, de formació ocupacional i d'inserció laboral: amb aules d'alfabetit-

21662

zació, pregraduat, escolar, suport, manteniment, electricitat, jardineria – granja i horta, iniciació laboral. L'objectiu és compensar els dèficits de formació escolar bàsica.

2. Programes generals i específics de tractament de la delinqüència: competència psicosocial (dos nivells), conductes addictives, tutories, desenvolupament de la intel·ligència, estudi sobre intervenció amb agressors sexuals. El seu objectiu és abordar aquells factors que configuren la conducta delictiva i les problemàtiques associades.

3. Programes d'hàbits bàsics i d'habilitats domèstiques: higiene, salut, dieta alimentària, neteja, ordre, cuina, convivència, amb l'objectiu de dotar els nois dels hàbits bàsics.

4. Programes d'animació sociocultural: taller de premsa, ràdio, videoteca, manualitats, organització de festes, esports. Tenen l'objectiu d'afavorir el desenvolupament integral de la persona, mitjançant la utilització creativa del temps de lleure.

Informació i Participació

Respecte als informes sobre els nois, en aquest centre és l'educador-tutor el que fa tots els informes al jutge, recollint el que diuen el psicòleg i l'assistent social. Hi ha una reunió de Projecte Educatiu Individualitzat (PEI) al cap d'un mes d'ingressar el noi, amb tots els professionals implicats. Cada dos mesos es fa la reunió de seguiment del PEI.

El contingut de l'informe s'explica al noi en el moment de la presa de decisió de canvi de grup educatiu, en valorar la progressió aconseguida.

Els nois participen formalment en la marxa del centre mitjançant l'assemblea setmanal per grups educatius. L'ordre del dia es fa al començament de l'assemblea. A part de decidir assumptes relatius a la vida quotidiana, els nois són encoratjats a explicar com es veuen ells mateixos, com veuen els altres respecte al grup. Els educadors del torn hi són presents. Els temes fan referència habitualment a assumptes relatius a la vida quotidiana: horaris, activitats, sortides, decoració de sales d'ús comú, etc.

Intimitat

Els nois dormen en habitacions de lliteres de dues places. Les habitacions són espaioses i lluminoses. Tenen prestatges i taules collades a la paret. Com que habitualment el centre no està a plena ocupació, no sempre han de compartir el dormitori. Aquest fet i l'amplitud de les dependències per dormir i de les altres fa que els nois puguin tenir un cert grau d'intimitat, malgrat la presència quasi constant dels educadors.

Visites i sortides

Pel que fa a les visites i els contactes amb la família i els amics, els nois poden tenir-ne tantes com desitgin, fins i tot diàriament. Actualment tenen joves casats o aparellats, i tenen el projecte d'adequar una sala especial per als «vis-a-vis». En aquest moment s'utilitzen les sales de visites també en aquestes ocasions, i mal-

grat que aquestes preserven la intimitat, no són prou adequades.

Valoració i comentaris

El centre L'Alzina és un recurs excepcional per a nois en situacions excepcionals. No tindria sentit si no formés part d'un sistema més ampli, en el qual hi ha altres centres amb diferents característiques i altres recursos alternatius als centres educatius.

Els nois que hi resideixen reuneixen dues característiques: l'entitat greu del delictes i els problemes de personalitat.

Quan la família pot donar resposta al problema del noi, i és col·laboradora, normalment no s'arriba a necessitar un règim tan estricte. Però sovint les famílies d'aquests nois tenen molts problemes, i un d'ells, sovint no el més important, és la conducta delictiva del fill. Costa molt que s'impliquin en el procés de reeducació del seu fill i costa fins i tot que el visitin.

Aquest tipus de recurs és com una oportunitat de pararse i pensar què està passant amb la pròpia vida, i també de prendre consciència de les dificultats personals i no culpabilitzar-ne l'enemic exterior.

La direcció del centre expressa la seva preocupació per les dificultats de coordinació amb els serveis i recursos exteriors. El moment del retorn del noi a l'entorn familiar i social habitual es considera particularment delicat, i ensems, no-resolt, ja que es produeix una gran contradicció entre els hàbits i els valors que ha après al centre i els del seu entorn. Sovint, el noi se'n sortiria si, en tornar, pogués distanciar-se de l'entorn que va estimular els fets que el van conduir a la justícia.

Per sortir al pas de les dificultats del retorn, el centre troba a faltar recursos de tipus residencial assistit o acompanyat per educadors. N'hi ha pocs, i en general són poc adequats a joves.

L'Alzina és un centre ben estructurat i organitzat, amb molt personal i recursos, que sembla que ha arribat a una maduresa i estabilitat de l'equip educatiu, la qual cosa té conseqüències positives per als nois.

Volem assenyalar com a especialment rellevants per a l'acció educativa els programes de deshabitació de drogues, de competència psicosocial i el de recent creació, adreçat als agressors sexuals, organitzat en coordinació amb el Centre d'Estudis Jurídics.

S'ha fet l'avaluació del programa de competència psicosocial, i els resultats són positius. S'ha vist que millora la convivència del centre, i les habilitats socials personals, però no el nivell d'agressivitat. Aquest és treballat pel psicòleg de forma paral·lela.

Valorem el centre L'Alzina com a resposta adequada a la dura situació dels nois que han comès delictes greus i que presenten conductes antisocials agressives i violentes.

El Síndic també considera particularment positiva la presa de posició de la direcció i l'equip educatiu del centre d'encoratjar i facilitar el contacte del noi amb la família i de cercar la implicació d'aquesta.

Actuació d'Ofici núm. 3695/97

Visita al centre Els Tillers

El dia 9 de desembre de 1997, l'Adjunt al Síndic de Greuges per als infants visità el centre educatiu Els Tillers, de Mollet del Vallès (Vallès Oriental). És un centre tancat, amb 35 places i un alt índex d'ocupació. Atén nois i noies de 12 a 18 anys.

Personal

L'equip directiu és format per un director i un subdirector. L'equip educatiu consta de 32 educadors i 3 coordinadors, i l'equip tècnic, d'una metgessa, un psiquiatre (tres hores setmanals), un mestre de taller i tres mestres d'escola.

Hi ha tres persones com a personal administratiu i vint de personal de serveis i seguretat.

Grups Educatius

El centre té tres grups educatius:

- 1) Observació i diagnòstic de nois
- 2) Observació i diagnòstic de noies
- 3) Compliment de mesures en règim tancat fins a 6 mesos

Infraestructura

L'estructura física del centre és la següent:

– Un edifici on hi ha els despatxos de direcció, coordinació i administració, dues aules d'observació escolar, a més dels tallers de nois i noies dels grups d'observació (informàtica, mecano, electricitat, fotografia).

– Un edifici on hi ha els menjadors, els dormitoris, els lavabos, les sales de jocs, la sala d'estar i televisió, la cuina i altres sales d'ús lúdic (perruqueria, polítec, video-jocs), però formant part de la intencionalitat educativa global.

– Un edifici amb el gimnàs i els tallers dels nois i les noies del grup de compliment de mesures (reparació de bicicletes, natura, hort i jardineria, i pintura).

– Poliesportiu, camp de futbol, rocòdrom, circuit de bicicletes, pistes de salts i piscina.

Projecte educatiu de Centre

L'encàrrec institucional que té el centre és doble:

- 1) dur a terme l'assessorament tècnic en règim tancat a la jurisdicció de menors i a la jurisdicció ordinària.
- 2) l'execució en règim tancat de mesures judicials breus, de cap de setmana i d'arrest de cap de setmana.

Aquest encàrrec inclou la reinserció social dels nois i les noies atesos.

Els que ingressen per a observació i assessorament ho fan per una durada màxima d'un mes. L'informe resultant, sobre cada situació personal (des de les vessants psicològica i educativa), familiar i social (entorn), es trameta al fiscal. En el cas d'assessorament de nois i noies per la via de la jurisdicció ordinària, l'informe s'envia al jutge que entén del cas.

L'any 1991, es va fusionar amb el centre d'observació de noies i va esdevenir mixt. Això va donar lloc a un nou projecte educatiu, fruit de la integració d'ambdues experiències.

El centre té els següents programes:

1. Ensenyament reglat
2. Formació ocupacional
3. Inserció laboral
4. Programa de caps de setmana
5. Programa d'esport
6. Programa de vida quotidiana
7. Programa per a la salut

Els objectius bàsics dels programes són:

- garantir l'ensenyament obligatori
- compensar dèficits escolars
- oferir formació específica en un ofici
- establir i millorar els hàbits de treball

Per als nois i noies que es troben en fase d'observació i assessorament, aquests programes tenen sobretot l'objectiu de proporcionar informació sobre el desenvolupament dels processos d'aprenentatge i de socialització en els àmbits formatius i laborals.

Per als nois i noies que ja compleixen una mesura, aquests programes pretenen donar-los eines instrumentals, personals i socials que els facilitin la reincorporació a l'àmbit escolar o l'accés al món del treball.

Informació i participació

Els nois i noies, en ingressar-hi, són informats del funcionament i la normativa del centre. Se'ls lliura un opuscle amb tota la informació relativa al centre, als seus drets i deures, als contactes i sortides amb la família, recursos i programes del centre, etc. És un opuscle molt ben elaborat i atractiu de llegir.

Els informes d'assessorament es fan entre tots els membres de l'equip tècnic interdisciplinari: un dels tècnics el redacta.

Els informes d'execució els fa l'educador-tutor, després de la reunió sobre el cas.

Els informes d'ús intern del centre, i els de derivació a un altre centre (informe d'estada), on queda reflectida la vida quotidiana, els fa també l'educador-tutor.

Els informes sobre nois i noies en situacions especialment delicades, els redacta el subdirector d'acord amb els informes dels tècnics.

La participació dels nois i les noies residents al centre es realitza mitjançant les assemblees per grups educatius.

Els fan l'ordre del dia i prenen les seves decisions. Els educadors del torn hi són presents. Els temes fan referència habitualment a assumptes relatius a la vida quotidiana: horaris, activitats, sortides, decoració de les sales d'ús comú, etc.

21664

Privacitat

Els adolescents i els joves residents al centre tenen una habitació pròpia. A les cambres, àmplies, hi ha el llit, unes prestatgeries grans i una taula. Això garanteix el dret a la intimitat.

Poden rebre tantes visites i contactes amb la família com desitgin, mentre avisin abans.

Valoració i comentaris

El centre educatiu Els Tillers té dues característiques principals que el diferencien d'altres centres educatius visitats:

a) una gran complexitat, deguda a la diversitat de situacions judicials de la població atesa: nois i noies en fase presentencial; nois i noies en fase sentencial; nois i noies que compleixen mesures d'arrest de cap de setmana.

b) la quantitat i varietat de recursos (tallers, aules, etc.) oferts, diferenciats també segons la fase en què es troben els internats.

El fet de ser un centre mixt, que es viu com un enriquiment, hi afegeix encara més complexitat.

Els educadors estan adscrits als diferents mòduls, i per tant, no hi ha barreja ni de nois i noies ni d'educadors-tutors.

Aquest fet només canvia els caps de setmana, en què, segons la població que es queda al centre, es configuren els grups i activitats.

Sorpren agradablement que un centre d'aquestes característiques funcioni de forma ben organitzada i sense grans tensions ni problemes. La integració dels dos equips corresponents als dos anteriors centres d'observació (Els Tillers i La Ginesta) sembla que, lluny d'haver produït problemes de caire educatiu, ha portat un enriquiment important plasmat en el nou Projecte Educatiu de Centre, adaptat als tres nous elements incorporats en els darrers anys: nois i noies en fase de tractament; població femenina; nois i noies de més de 16 anys.

Actuació d'ofici núm. 3696/97

Visita al centre educatiu Oriol Badia

El centre educatiu Oriol Badia, instal·lat a la Masia Can Coguls, de Guardiola de Font-Rubí (Alt Penedès), és un centre semiobert, per a nois de 14 a 16 anys. L'edat pot oscil·lar entre 12 i 18 anys, segons el cas. Disposa de 14 places, i l'estat d'ocupació actual és de 9 nois.

Personal

A més del director i el coordinador-administrador, té 12 educadors, quatre dels quals són mestres de tallers. Té un equip tècnic format per un psicòleg i una assistent social. Hi ha també una mestra d'aula.

El personal de serveis consta d'una governanta, una cuinera, un xofer i una administrativa.

Grups educatius

Hi ha un sol grup educatiu.

Infraestructura

El centre té les següents dependències:

– una masia, amb els dormitoris i els banys, el menjador, la sala d'estar, la cuina, la sala de reunions, el despatx d'educadors i el despatx del director;

– un edifici annex, amb els tallers de fusteria, granja/horta i construcció, 1 aula, i una sala d'esports i lleure;

– un edifici de corrals d'aviram, i quadres per a bestiar,

– horts, jardí, pista d'esports.

La infraestructura té mancances importants, i la direcció del centre n'és absolutament conscient. En actuacions anteriors del Síndic –anys 1994 i 1995–, ja es van detectar i van formular suggeriments, i el Departament de Justícia va comprometre's a fer les obres oportunes, que, tanmateix, encara no s'han portat a terme per altres prioritats pressupostàries imprevistes.

Les mancances principals responen al poc espai de què disposen els nois per a la vida quotidiana (dormitoris, espais d'ús comú, menjador), i a l'estructura poc adequada de l'edifici (sostres massa baixos, escala estreta i amb molt pendent). Està també projectada la rehabilitació de les habitacions i dels banys i una ampliació de la zona de treball dels educadors.

El projecte de modificació està enllestit i el Departament de Justícia el té pressupostat per a l'any 1998.

Projecte educatiu del centre

L'objectiu del centre és el compliment de mesures judicials en règim semiobert per a nois provinents de la jurisdicció de menors i de la jurisdicció ordinària per la via de l'article 65 del Codi Penal.

Assenyalen els següents punts importants perquè el centre pugui complir els seus objectius:

a) l'acurada selecció dels nois; és a dir, cercar la població adequada;

b) no tenir més de 12 nois mentre no es faci la remodelació prevista;

c) aplicar el pla terapèutic especialitzat com a intervenció intensiva,

d) executar el projecte d'obres.

Per aconseguir-ho disposen de diversos programes:

1. Programes d'intervenció general:

– d'ensenyament reglat, per refer l'adaptació escolar, superar el fracàs i recuperar l'aprenentatge;

– de formació ocupacional (granja, horta i jardineria; fusteria), amb l'objectiu de superar aspectes personals que dificulten la integració laboral dels nois i aprendre els oficis corresponents als tallers;

– de lleure, principalment esport, amb l'objectiu de desenvolupar la forma física en general, adquirir les habilitats esportives bàsiques, fomentar l'atenció vers la cura del propi cos, etc.;

– de Retarda (o vespre) o Espai de Pluriaprenentatges, amb activitats com ara l'elaboració d'un diari personal,

jocs formatius i de raonament, expressió plàstica, organització i desenvolupament d'actes festius. Els objectius d'aquest programa són reflexionar sobre el passat immediat, aprendre a expressar vivències i pensaments, exercitar el pensament abstracte, adquirir i potenciar el gust per la lectura, aprendre a jugar en petits grups, viure el cos com a mitjà d'expressió, etc.

2. Programa de cap de setmana:

Activitats recreatives, culturals, esportives d'aventura, a fi d'introduir patrons i models de diversió i entreteniment socialment normalitzats, aprendre a gaudir del temps de forma enriquidora, millorar la relació amb l'entorn.

3. Programa de vida quotidiana:

Activitats de cura personal, d'ordre i higiene, de neteja d'espais comuns, domèstiques, amb l'objectiu d'adquirir hàbits d'higiene, alimentació, ordre, i relació amb altres, adquirir autonomia personal en les activitats domèstiques.

4. Programa per a la salut:

Sessions informatives dirigides per un metge o experts en salut, i treballs sobre la salut, amb els objectius d'informar els menors sobre temes de salut rellevants, conscienciar-los de la importància de la prevenció per a una millor qualitat de vida, donar a conèixer l'ús adequat de la xarxa de salut pública.

Informació i participació

En arribar-hi, els nois són informats del funcionament del centre, drets i deures, i de la normativa interna.

Després de les reunions de cas i en l'elaboració dels informes el tutor treballa el seu contingut personalment amb l'interessat.

Els nois participen formalment en la vida del centre mitjançant una assemblea general cada dimarts, amb un debat sobre els temes triats per ells mateixos, que poden donar lloc a propostes de modificació d'activitats, vida quotidiana, etc.

Privacitat

L'espai en el centre és escàs i, per tant, els nois dormen en habitacions de quatre, en lliteres de dos. Aquest fet limita la intimitat dels residents. També els espais d'ús comú són poc amplis, sobretot el menjador i l'escola, i no hi ha espais sobers que puguin oferir una estona de soledat o intimitat.

Visites i sortides

Poden tenir visites diàries. S'encoratja els pares a visitar els seus fills i a parlar amb la direcció i els educadors del centre. Si cal, se'ls ajuda a finançar els viatges.

Escolaritat i treball

Hi ha una aula escolar unitària, portada per una mestra, que cerca en primer lloc atendre la persona del noi més que donar-li coneixements escolars. Són nois amb un alt índex de fracàs escolar i un rebuig important de la institució escolar, i, per tant, es busca la motivació pràctica de l'aprenentatge des del nivell concret i personal de cadascú.

En referència als tallers, cada un té un mestre, que és educador. Se'ls ensenya a preparar-se per al treball a l'exterior, segons les habilitats i els interessos personals i segons cada especial problemàtica. Es busca la feina ben feta, la disciplina en el treball i la professionalització.

Els nois fan activitats de lleure fora del centre, sortides i excursions. Els deixen el poliesportiu del poble, on fan gimnàstica i practiquen esports, ja que el centre no té cap terreny adequat per fer-ho.

Quan s'imposa la mesura de serveis en benefici de la comunitat, la fan al poble.

El centre es procura fer un treball global que integri la intervenció multidisciplinària dels professionals del centre i la xarxa externa de serveis socials i de salut.

Valoració i comentaris

Aquest centre semiobert acull nois que han comès tota mena de delictes no associats a determinats problemes de personalitat i conducta greus.

Ofereix tots els serveis i recursos d'un centre tancat, però sense cap contenció física estructural: les portes són obertes, tant dins dels edificis com fora.

El projecte educatiu de Centre contempla com a eina bàsica de la contenció emocional dels nois que hi resideixen per part de l'equip educatiu i de la direcció. Sorprenentment, no hi ha fugues.

L'equip, estable i molt cohesionat, expressa un consens motivacional important.

S'observa que els mestres de taller i la mestra d'aula es troben molt ben integrats a l'equip educatiu i cerquen els mateixos objectius de forma complementada i amb un enfocament global.

Valorem el centre com una recurs molt positiu gràcies al seu funcionament poc rígid i adaptable a les necessitats diverses dels nois que hi resideixen. El tractament de la conducta delictiva esdevé en aquest centre molt poc estigmatitzador i molt normalitzador.

En aquest context, els nois infractors no veuen restringits els seus drets malgrat complir penes restrictives de la llibertat.

Actuació d'Ofici núm. 3697/97

Visita al centre Montilivi

El dia 15 de desembre de 1997 l'Adjunt al Síndic de Greuges per als Infants visità el centre educatiu Montilivi, situat a Girona, al barri del mateix nom. Es tracta d'un centre mixt, semiobert i tancat de curta durada per a nois i noies, i obert per a noies. Té 30 places, i en el moment de la visita n'hi havia 20 d'ocupades, quatre d'elles per noies.

Personal

L'equip directiu és format pel director i el subdirector, l'equip educatiu, per 23 educadors i 3 coordinadors.

Hi ha també un equip tècnic, amb un psicòleg, una assistent social i un pedagog. També hi ha metge (un dia

21666

per setmana), tres mestres de taller i quatre mestres d'aula escolar.

Com a personal de serveis hi ha una governanta, un encarregat de manteniment, un empleat de manteniment i una persona de neteja.

Grups educatius

Els nois i les noies estan distribuïts en tres grups educatius: un de noies i dos de nois. Tots són en règim semiobert. Cada grup té 10 menors.

Els grups es barregen per assistir a l'aula escolar i als tallers, però pels àpats, les estones d'estar i el dormir es distribueixen per grups educatius.

Infraestructura

L'estructura de l'edifici correspon a una època en què hi havia molta preocupació per les fugues i molta demanda de places en règim tancat. Des d'aleshores, les mesures de seguretat han anat augmentant: s'han anat canviant les portes de fusta per unes altres de ferro, s'han posat reixes a les finestres dels dormitoris d'un dels mòduls per evitar les fugues, etc.

L'edifici, força nou, de disseny modern, té una planta baixa, on hi ha la recepció, els despatxos de direcció, subdirecció, coordinació, tècnics i educadors, i les aules escolars.

Els menjadors, la cuina, els magatzems i les instal·lacions esportives són al semisoterrani; els dormitoris, tallers i altres serveis, a la primera planta.

Projecte educatiu

El Projecte Educatiu del centre recull l'encàrrec que d'execució de les mesures d'internament en règim tancat per a noies, i de curta durada per a nois; en règim semiobert per a nois i noies; i en règim obert per a noies. També fa de centre d'observació en règim semiobert per als nois i noies de Justícia Juvenil. Els nois i les noies provenen tant de Justícia Juvenil com de la jurisdicció ordinària, en aplicació de l'article 65 del Codi Penal.

Els programes del Centre són els següents:

1. D'ensenyament reglat, formació ocupacional i inserció laboral, amb els objectius de garantir els ensenyaments reglats obligatoris, compensar els dèficits escolars, oferir formació laboral específica, i establir hàbits laborals.

Es fa mitjançant les aules escolars, la formació ocupacional, els tallers (jardineria, metall, informàtica, i l'orientació i preparació laboral).

2. De lleure, amb els objectius d'aprendre noves formes de gaudir dels temps lliure, crear hàbits de convivència, i potenciar la conducta cívica.

Es fa mitjançant tallers lúdics i recreatius, excursions, visites culturals, etc.

3. D'esport, amb els objectius de facilitar el desenvolupament físic, aprendre diferents formes de fer esport, fomentar la cura del propi cos, i adquirir tècniques i habilitats esportives.

Es fa mitjançant la pràctica d'esports grupals dins i fora del centre, i esports individuals fora del centre (per exemple, natació).

4. De vida quotidiana, amb els objectius d'adquirir i reforçar hàbits d'higiene i cura personal, d'aprendre activitats domèstiques.

5. Per a la salut, amb els objectius de garantir un bon servei sanitari, d'atendre les necessitats físiques i psicològiques dels nois i les noies, de generar hàbits preventius i d'informar els nois i les noies sobre temes de salut rellevants i sobre la xarxa pública de salut.

6. Sociofamiliar, amb els objectius que la família compregui la situació del noi o la noia, que s'hi impliqui i col·labori en el procés educatiu del menor, que iniciï un procés de canvi dels aspectes distorsionadors que més afecten el menor, i de cercar els recursos socials de l'entorn del jove per preparar el seu desinternament.

Es fa mitjançant les entrevistes i les visites amb els familiars dels nois i noies interns.

Al matí, els més grans de 16 anys fan tallers. L'oferta de formació laboral és molt important de cara a incentivar recursos potencials dels menors.

Informació i participació

En el moment de l'ingrés, el noi o la noia són informats del funcionament del centre. Així mateix, es posa en el seu coneixement la normativa del règim interior pel qual es regeix. Aquesta normativa es dóna a conèixer també als familiars, o tutors dels menors.

Els informes sobre els nois i les noies que compleixen mesures es debaten en reunió conjunta d'educadors, tutors i tècnics i els redacta el tutor.

Els nois i les noies interns a Montilivi tenen reunions setmanals per grups educatius.

Intimitat

Les habitacions de dormir són individuals i permeten la intimitat dels nois i les noies. Tenen molta llum exterior, són amples, tenen el llit clavat a terra, una taula també clavada i prestatgeries per a la roba. Segons l'autonomia i responsabilitat del noi o de la noia, tenen més o menys roba a l'habitació. La resta es troba al rober, ordenada per habitacions, i la trien els nois i les noies conjuntament amb el tutor o educador.

Visites i sortides

Poden tenir visites amb la freqüència que es consideri adient, sense més restriccions que l'horari i l'avís que s'hi acudirà. El fet que la majoria de menors interns provinquin d'altres províncies és un factor de dificultat afegit a la resistència mostrada per algunes famílies a anar a visitar els fills.

Valoració i comentaris

El centre Montilivi té diverses característiques diferencials respecte a altres centres de Justícia Juvenil: és el més jove; té pràcticament tots els règims –tancat, semiobert, i obert–; és mixt; i es troba a Girona, però els nois i les noies són quasi tots de Barcelona.

Pel que fa al darrer punt, en aquest moment només n'hi ha tres de Girona. Malgrat que s'hi veuen avantatges per la distància que es pot posar amb l'entorn, en alguns casos positiva, en general destaquen els inconvenients, sobretot pel que fa a la coordinació amb els serveis socials. A la província de Girona només hi ha un focus conflictiu a nivell de delinqüència juvenil a Figueres.

Tenen una relació molt fluida i facilitadora d'una imprescindible coordinació amb el jutge de menors i amb el fiscal en cap de l'Audiència de Girona. Han demanat tenir una reunió amb les jutgesses de menors de Barcelona.

L'equip del centre Montilivi vol anar més enllà de l'estricta compliment de la mesura judicial, i es planteja d'orientar en profunditat la seva tasca d'integració social.

En aquest sentit, programa una intervenció amb les famílies de caire grupal: convidar les famílies a participar, fer un seguit de trobades amb ells amb els tècnics per mirar que iniciïn un procés de reconeixement i modificació de les circumstàncies familiars que afecten més greument i directa la situació dels nois i de les noies. Aquest treball no difereix en els seus objectius del que es podria fer des de serveis socials de base, però el treball especialitzat i intensiu que necessiten aquestes situacions no es pot fer de moment des d'aquests serveis. Per facilitar la participació dels pares i dels familiars en aquestes trobades es formulen fins i tot d'anar-lo a fer a Barcelona.

Aquesta iniciativa ha sorgit arran de la constatació del gran decaïment que pateixen els nois i noies en tornar al seu entorn natural, i això els fa veure com imprescindible la preparació d'aquest retorn.

Actuació d'Ofici núm. 3701/97

Visita al centre Folch i Torres

El centre educatiu Folch i Torres, de Granollers, al Vallès Oriental, és l'únic centre obert per a menors infractors a Catalunya. Té 10 places, i atén nois de 12 a 18 anys. En aquest moment n'hi ha també un de 20 anys i un de 23. Actualment hi ha nou nois.

Personal

El centre té un director, set educadors durant la setmana i dos educadors els caps de setmana. No hi ha equip tècnic. De personal de serveis hi ha una governanta i cuinera.

Grups educatius

Hi ha un sol grup educatiu.

Infraestructura

El centre està instal·lat en un habitatge compost per dos pisos d'una mateixa planta del barri de Ponent de Granollers. És un barri força cèntric amb tots els serveis necessaris.

Els pisos pertanyen a un edifici antic que en té altres d'habitats.

Consta de tres habitacions, dues d'elles amb dues lliteres i una amb dos llits, una sala, una menjador, despatx de direcció, una cuina, dos lavabos i sala de reunions.

Projecte de centre

L'objectiu del centre és atendre els nois provinents dels jutjats de menors i de la jurisdicció ordinària per l'article 65 del Codi Penal, en un medi obert.

Posen l'accent en el procés educatiu i formatiu més que no pas en el delictu comès. No volen sotmetre el noi a una estructura rígida, sinó que intenten donar-los allò que necessiten en aquest moment per assolir els seus processos formatius fonamentals.

Treballen per integrar el noi en un entorn normalitzat a fi d'afavorir la seva integració social.

Per aconseguir aquests objectius, la intervenció gira entorn de tres eixos:

- la contenció educativa i física
- introduir els nois a una vida quotidiana normalitzada, mitjançant una tasca especialitzada.
- fer els processos normalitzadors dins d'un element terapèutic.

Informació i participació

En arribar al centre, els nois són informats pel director de la seva situació judicial, del funcionament i la normativa del centre. Se'ls assigna un tutor i se'ls presenta els companys.

Els informes dels nois pel jutjat els fan entre tots, es debaten en reunió i els redacta el tutor o bé el director.

Els nois participen formalment en la vida del centre en les reunions regulars establertes. El tipus d'equipament, en una vivenda tipus familiar, en una població petita, permet una participació informal en la vida quotidiana del centre, més intensa que en altres centres residencials.

Intimitat

En haver de compartir les habitacions, la intimitat dels nois és limitada. La manca d'espais d'ús comú no s'hi presta tampoc gaire.

Visites i sortides

Els residents poden tenir tantes visites i contactes amb la família i amics com desitgin.

En tractar-se d'un centre obert, fan totes les activitats fora del centre i, per tant, també queden amb amics i familiars, i tenen sortides de cap de setmana quan hi ha permís del jutge.

Els nois que no poden sortir el cap de setmana fan sortides i excursions amb els educadors.

La majoria de residents al centre treballen. En aquest moment només n'hi ha dos que no ho facin. Els que estan escolaritzats van a escoles i instituts públics de Granollers.

Escolaritat i treball

Els educadors busquen els recursos laborals per als nois que hi ingressen segons la tipologia, les habilitats i els interessos d'aquests.

21668

Però prèviament i simultàniament preparen el noi per al treball, mirant d'evitar-li desajustos i fracassos en l'inici de la vida laboral.

Lleure

Pel que fa al lleure, els nois s'apunten voluntàriament a activitats esportives i lúdiques: equips de futbol, ludoteca, esplais, etc. Sovint han d'incentivar-los perquè s'apunten a alguna activitat.

Valoració i comentaris

El centre educatiu Folch i Torres és l'únic centre obert de la Direcció General de Mesures Penals Alternatives i Justícia Juvenil.

Representa, per tant, l'única possibilitat per als nois i als joves de complir penes en règim obert. El fet de ser obert, i la mateixa estructura i funcionament del centre, fan que els nois que hi resideixen facin un tipus de vida quotidiana normalitzada, encara que pràcticament separats del medi familiar i del seu entorn habitual.

L'emplaçament del centre, al bell mig de Granollers, el tipus de barri i de carrer, el fan idoni per a la integració social dels nois, ja que d'una banda permet l'anonimat i de l'altra ofereix recursos i serveis de tota mena. Viuen en un entorn normalitzat que no els estigmatitza, perquè només els veïns de l'edifici saben que hi viuen nois que tenen problemes.

Fa temps que busquen un habitatge més ampli, pel fet que els manca espai, però no han trobat cap lloc tan adequat com el que tenen actualment. El millor per a ells seria que es desocupés el pis del costat per poder-lo integrar als dos que ja tenen.

El centre expressa la seva preocupació per les conseqüències de la implantació de la nova Llei Penal Juvenil, en els termes en què s'està redactant el projecte, en relació amb aquest tipus de recurs, ja que exclou la possibilitat d'ingressar en centres oberts als nois i a les noies que hagin comès delictes greus. Consideren que això és perjudicial, ja que el tipus de centre que cal en cada cas depèn més de la personalitat del noi o dels nois que no pas del tipus de delicte, atenent a l'edat i el procés evolutiu dels adolescents i dels joves, tal com vam assenyalat en relació amb l'avantprojecte de Llei Orgànica Penal Juvenil elaborat en l'anterior legislatura (vegeu Informe al Parlament de 1995, BOPC núm. 30, de 21 de març de 1996, pàgs. 2386, 2402 a 2404)

3. LES ADOPCIONS

La tramitació de les adopcions constitueix un tema recurrent en el treball del Síndic, i és natural. La decisió d'adoptar arriba després d'un procés sovint dolorós, que toca fibres molt sensibles. I els canvis legislatius que s'han produït aquests darrers temps han conferit a l'Administració una gran responsabilitat que abans no tenia. Costa d'aconseguir un equilibri entre les legítimes aspiracions de la majoria dels adoptants i l'interès primordial de l'infant. I, tot amb tot, cal aspirar a aquest equilibri.

La Llei estatal 21/1987, d'11 de novembre, de modificació de determinats articles del Codi Civil i de la Llei d'Enjudiciament Civil en matèria d'adopció, comportava una incursió profunda en el camp de la protecció de la infància desamparada. Al mateix temps, conferia una funció social a l'adopció i iniciava un important procés d'administrativització dels seus tràmits. Aquest text es produïa en un moment de gran consens mundial entorn de la infància. Faltaven dos anys perquè la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets de l'Infant del 20 de novembre de 1989 fos adoptada. El que és avui l'article 21 de la Convenció fou un dels primers a aprovar-se, l'any 1982, i ja deia que els estats que reconeixen l'adopció «han d'assegurar que la seva consideració principal sigui l'interès primordial de l'infant», com també que «han de vetllar perquè l'adopció de l'infant només sigui autoritzada per les autoritats competents...».

El Parlament de Catalunya assumí aquesta visió i la tendència legislativa que implica a través de la Llei 37/1991, de 30 de desembre. El Reglament d'aquesta Llei va aparèixer a principis de 1997. La nostra Institució ja havia recomanat, l'any anterior, l'elaboració d'un reglament per atribuir seguretat jurídica a les tramitacions d'adopcions, i féu suggeriments per redactar-lo. La publicació del reglament provocà (vegeu l'actuació d'ofici núm. 189/97) un debat públic apassionat. Creiem que aquest debat reflectí tant la sensibilitat que el tema provocarà com la projecció de la responsabilitat assignada a l'Administració. El Síndic obrí aleshores, formalment, una actuació d'ofici. En el relat d'aquesta actuació d'ofici s'ha deixat més aviat de banda tota l'argumentació jurídica que n'és el suport, per remarcar l'esperit que l'ha informat. És sobretot, així, que la seva aportació pot ajudar, com dèiem, a assolir el necessari equilibri en aquest camp. Desitgem que el treball del nou Institut Català de l'Acolliment i de l'Adopció signifiqui un pas més en aquesta direcció.

No tot està resolt, emperò. Les queixes que continuen arribant al Síndic ho demostren. Hi ha problemes respecte a la inscripció de determinades adopcions internacionals en el Registre Civil Central. Les dificultats provenen, en general, dels tràmits en què no ha intervingut l'entitat pública. I cal confrontar la legislació del país d'origen amb la nostra, a fi de comprovar si hi ha correspondència en els tres punts essencials de la constitució de l'adopció: la integració absoluta en la família adoptant, el trencament del vincle anterior i la irrevocabilitat. La Direcció General de Registres i del Notariat està fent un esforç per resoldre aquestes situacions de falta d'inscripció, les quals, si arriben a la nostra Institució, han de ser trameses al Defensor del Poble (vegeu queixa núm. 2910/97).

A fi d'imposar-se millor de la problemàtica de l'adopció internacional, el Síndic volgué ser present, en la persona del seu Adjunt per als infants, en les jornades que sobre aquest tema organitzà la Direcció General d'Acció Social, del Menor i de la Família, del Ministeri de Treball i Afers Socials, a Madrid, els dies 5 al 7 de novembre 1997.

Finalment, algunes queixes individuals expressen la seva contrarietat davant d'una denegació d'idoneïtat, o la disconformitat sobre algunes resolucions de l'entitat pública emeses abans de publicar-se el nou Reglament del maig de 1997, que no informaven sobre el seu contingut ni sobre les motivacions de la denegació, circumstància que impedia la presentació d'un recurs fonamentat (vegeu queixa núm. 2357/97). Hi afegirem també una reclamació pel tracte rebut de l'equip tècnic responsable de la valoració d'una sol·licitant (vegeu queixa núm. 1703/97); tot això sense comptar els casos d'adopcions internacionals amb problemes diversos segons els països d'origen.

Actuació d'Ofici núm. 189/97

Intervenció del Síndic en relació amb diversos aspectes del Reglament de Protecció de Menors Desemparats i de l'Adopció, aprovat pel Decret 2/1997, de 7 de gener (DOGC núm. 2307, de 13 de gener de 1997).

Al llarg de 1996, el Síndic, a més de tractar cas per cas les queixes rebudes sobre tramitació d'adopcions, considerà necessari introduir més dosis de certesa i seguretat jurídica en aquelles tramitacions, i recomanà l'elaboració d'un reglament d'expedients administratius d'adopció. Tot i reconèixer les dificultats d'objectivar els criteris d'idoneïtat d'una persona o parella per adoptar, féu suggeriments concrets, per escrit i a través de diverses entrevistes tingudes amb la Direcció General d'Atenció a la Infància. Aquestes observacions eren fetes des del prisma que no s'havia de perdre de vista la realitat psicosocial de la majoria de pares –pares biològics–, i que no s'havien de demanar als adoptius unes característiques de «superpares».

A començaments de 1997 es va publicar el Reglament de Protecció dels Menors Desemparats i de l'Adopció, contingut en el Decret 2/1997, de 7 de gener. No recollia les observacions efectuades pel Síndic. Altrament, aquest text causà agitació i polèmica en molts cercles i entre els pares futurs adoptants. Deu dies després d'haver aparegut, el Síndic decidí obrir una Actuació d'Ofici per fer-ne una anàlisi aprofundida. Al mateix temps, el Departament de Justícia empenia una àmplia consulta sobre l'abast d'aquest Reglament. Per carta de 28 de gener de 1997, quan la nostra Institució ja havia obert aquesta Actuació d'Ofici, la Consellera de Justícia demanà formalment al Síndic que estudiés els punts que havien donat lloc al debat públic i que hi fes els suggeriments o propostes de canvi que estimés oportuns. D'altra banda, el 24 de gener, el Grup Socialista al Parlament de Catalunya havia requerit la intervenció del Síndic en aquest cas. S'acordà incorporar aquesta petició a l'Actuació d'Ofici ja oberta.

En resposta a la consulta de la Consellera de Justícia, el Síndic respongué, el 24 de febrer de 1997, amb un extens escrit en el qual abordà, com a qüestió prèvia, l'aspecte que havia suscitat més crítiques, és a dir, la previsió que no es donaria tràmit a cap sol·licitud que no anés acompanyada d'un certificat mèdic sobre la causa d'infertilitat. El Síndic sempre s'havia manifestat

contrari al fet que l'absència d'un diagnòstic d'esterilitat o d'infertilitat pogués constituir un criteri d'exclusió, d'aplicació automàtica, per adoptar. Així ho havia manifestat reiteradament a la Direcció General d'Atenció a la Infància, i d'aquesta manera ho havia recollit a l'informe corresponent a 1996 (vegeu pàgs. 11754 i 11755 BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997). També recordava que les dues qüestions a les quals la Institució havia dedicat més atenció eren l'accés dels interessats a l'expedient i la necessària motivació dels expedients. Finalment, s'estenia en una sèrie de punts que englobava en dos grans capítols: el procediment administratiu i els criteris de valoració.

Pel que fa al procediment, l'escrit del Síndic contrastava l'articulat del Reglament amb la Llei 30/1992, de Procediment Administratiu Comú, i feia advertiments sobre el tràmit d'audiència als interessats, el contingut de la motivació de l'acord, l'expressió dels recursos que els interessats hi podien interposar, terminis de les resolucions en el cas dels acolliments, l'arxivament de l'expedient; i indicava la forma de resoldre determinades imprecisions que es notaven en el text analitzat.

Tocant als criteris de valoració, el Síndic encapçalava els seus comentaris amb una reflexió general sobre què cal entendre per «criteri» a l'hora d'estimar la idoneïtat de les persones o famílies per adoptar o acollir; ja que es pot córrer el risc d'identificar el «criteri», entès com a pauta d'actuació, com a orientació, amb el requisit objectiu. Requisit i criteri no són termes equivalents. El Síndic trobava que descartar d'entrada sol·licitants en qui no concorren un qualsevol dels criteris previstos a la norma constituïa un cas de desestimació inicial massa rotunda. Assenyalava, aleshores, alguns d'aquests criteris, avui desapareguts en la nova versió del Reglament. De fet, determinats criteris semblaven no tenir cap punt de connexió amb les qualitats a avaluar en les persones o famílies. Tota l'argumentació de la nostra Institució tendia a suggerir que es tingués en compte el grau d'aproximació dels interessats al compliment d'uns criteris indicatius, amb una visió de conjunt. En el seu escrit, el Síndic incloïa la consideració que, en una entrevista que hi tingué el 13 de febrer de 1997, van expressar els membres de la Comunitat Israelita de Barcelona, en el sentit que el Decret comentat considerés el dret dels menors a la pròpia identitat cultural i religiosa, d'acord amb el que preveu la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets dels Infants i el Conveni de La Haia de 29 de maig de 1993.

Podem dir que el Decret 127/1997, de 27 de maig (DOGC núm. 2402, de 30 de maig de 1997), nova versió del publicat el febrer, recull en bona mesura les observacions fetes per la nostra Institució, tant en aspectes concrets com en l'esperit que les informa. En tot cas, el Síndic vol remarcar que la interpretació de l'article 89.1 i 2, en relació amb la Disposició Addicional primera, apartat 1, no ha de fer creure que el nou Decret afavoreix la via privada per a l'adopció internacional, sinó que la limita a aquells casos en què el país d'origen no ha ratificat encara el Conveni de La Haia.

21670

Queixa núm. 2910/97

Denegació de la inscripció al Registre Civil Central, d'una adopció internacional

Els pares adoptius d'una nena originària de la República Dominicana s'adreçaren al Síndic per la impossibilitat de registrar-la, a pesar que l'adopció havia estat concedida amb sentència ferma del país d'origen i de tenir un certificat d'idoneïtat atorgat judicialment.

La Direcció General dels Registres i del Notariat, del Ministeri de Justícia, en la seva resolució, diu que l'adopció no és equiparable a la de l'Estat espanyol, i que, per tant, no pot accedir a registrar-la.

Atès que la queixa es refereix a actuacions de l'Administració de l'Estat, la supervisió del qual atribueix la Llei Orgànica 3/1981, de 6 d'abril al Defensor del Poble, el Síndic va trametre tota la documentació aportada pels interessats a aquella institució i va comunicar als pares adoptius el trasllat del cas.

El Síndic espera la resposta del Defensor del Poble.

Queixa núm. 2353/97

Manca d'informació sobre les circumstàncies que han motivat la resolució de no idoneïtat per a l'adopció

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges per la manca d'informació relativa a les circumstàncies que havien motivat la resolució de la Direcció General d'Atenció a la Infància de declaració de no idoneïtat per a l'adopció. Segons l'esmentada resolució, la valoració de no idoneïtat era deguda a la detecció de circumstàncies personals i socials que feien preveure dificultats per donar resposta a les necessitats específiques dels infants susceptibles de ser adoptats. Afegia, també, que aquesta declaració de no idoneïtat tenia vigència i efectivitat per un període de dos anys, i en tant que no s'acredités la variació de les circumstàncies que l'havien motivada.

L'interessat informà que havent demanat a la Direcció General d'Atenció a la Infància veure l'informe, no havia aconseguit el seu propòsit; només després de molta insistència en va rebre una informació verbal. Segons l'afectat, era del tot impossible poder modificar les circumstàncies que havien motivat la resolució si es desconeixen les que han estat considerades negatives.

Després de l'aprovació i posterior publicació del Decret 127/1997, de 27 de maig, l'interessat va poder informar-se del procediment seguit, i va creure oportú sol·licitar al Síndic la seva intervenció a fi que la Direcció General d'Atenció a la Infància li concedís la vista de l'expedient.

El Síndic va adreçar-se al Departament de Justícia i va sol·licitar que es considerés la possibilitat que, atès el contingut de la Disposició Sisena, 2, del Decret esmentat, es donés, per analogia, vista de l'expedient a l'interessat.

En el moment de tancar la redacció d'aquest Informe, el Síndic no ha tingut encara resposta.

Queixa núm. 1703/97

Disconformitat amb el tracte rebut durant el procés d'estudi per a l'obtenció del certificat d'idoneïtat per a l'adopció internacional

La senyora X. va adreçar-se al Síndic per queixar-se del tracte rebut durant el procés d'estudi per obtenir el certificat d'idoneïtat per a l'adopció.

La interessada manifestà que durant les vuit entrevistes que havia sostingut amb els tècnics encarregats de l'estudi, es va posar un exagerat èmfasi, quasi exclusiu, en el seu estat de solteria, i que se li havien fet preguntes que envaiïen reiteradament i ofensiva la seva intimitat, amb suggeriments fora de lloc. La interessada es dolia que els professionals esmentats ja prejudicaven anticipadament que el seu estat civil havia d'abocar a una resolució negativa. En la valoració que li van fer, els tècnics posaven en dubte que es pogués educar un fill sense pare, i li recomanaven un canvi d'estat civil. Aquesta senyora havia fet la sol·licitud d'adopció d'un infant de Colòmbia, país que admet sol·licituds d'adopció de persones solteres.

La interessada s'havia adreçat prèviament al Departament de Justícia fent la mateixa queixa, n'havia rebut la resposta en el sentit de lamentar profundament aquell cas i informant que es preniën mesures perquè una qüestió tan delicada fos tractada adequadament. L'escrit de resposta del Departament acabava comunicant que s'havia posat aquest cas en coneixement dels col·legis professionals de psicòlegs i d'assistents socials per tal que l'estudiessin i actuessin en conseqüència.

El Síndic va adreçar-se al Departament de Justícia expressant que encara que la reclamant no hagués rebut la resolució a la seva sol·licitud, es prenguessin les mesures adients per aclarir si en el procés d'estudi de l'autora de la queixa es podien haver donat irregularitats. Demanava també que el mantinguessin informat al respecte.

El Departament de Justícia va respondre al Síndic informant-lo que, havent estat fetes les gestions oportunes per esbrinar quin havia estat el procés seguit de la sol·licitud d'adopció de la interessada, podia avalar la bona reputació dels professionals encarregats de l'estudi i la necessitat d'incloure preguntes sobre les relacions afectives dels sol·licitants, amb el degut respecte a les persones. El Departament hi afegia que semblava que el procés de valoració de la interessada s'havia produït dins d'una total normalitat, però que restaven a l'espera de la resposta dels col·legis professionals per saber si havien detectat alguna anomalia o algun tracte fora de lloc envers la interessada.

Finalment, el Departament de Justícia va designar un nou equip de professionals a fi que realitzés un nou estudi de la situació de la comunicant, la qual, personalment, va manifestar la seva satisfacció al Síndic, el qual va donar per acabada aquesta intervenció.

4. SERVEIS D'INFÀNCIA

L'interès que sent el Síndic de Greuges per conèixer i valorar les institucions dedicades a la infància no pot ni

ha de limitar-se a la infància en risc, sinó a la infància en general. Pretén considerar tot infant i l'infant com un tot. Tan sols així es pot conèixer i valorar la tasca que es porta a terme i que és possible de fer.

Per això, al costat de les visites de seguiment fetes als centres dependents de la Direcció General de Mesures Alternatives i Justícia Juvenil, amb el dramatisme dels centres tancats i els projectes flexibles d'alguns centres oberts o semioberts de compliment de mesures per part d'infants infractors, s'han iniciat unes altres visites per conèixer la xarxa de serveis d'infància que existeixen a la geografia catalana, ja que constitueixen un instrument indispensable i inestimable de prevenció.

En aquesta direcció, en la qual s'intentarà aprofundir en el futur, s'han visitat el centre diürn Tripijoc, de Manlleu, i el centre familiar La Casa Petita, de Vilafranca del Penedès (vegeu les actuacions d'ofici núms. 3719/97 i 3698/97).

La història dels centres diürns per a la infància comença a la segona meitat dels anys setanta a Barcelona, promoguts per iniciatives privades. A partir dels anys vuitanta comencen a ser assumits per alguns ajuntaments i l'any 1981 la Direcció General de Serveis Socials de la Generalitat de Catalunya passa a considerar-los dins del programa de subvencions a equipaments especialitzats en la infància i l'adolescència, com de promoció prioritària. Actualment n'hi ha més de quaranta a tot Catalunya. El Síndic no pot fer altra cosa que recomanar que es presti una atenció preferent a aquest tipus d'equipaments.

Pel que fa als centres de família, són més recents; i encara n'hi ha pocs. La majoria adopta el nom de «casa», com el visitat, La Casa Petita. Altres, en diversos indrets, s'anomenen La Casa de Colors o La Casa dels Arbres. Alguns s'han pogut crear gràcies a l'ajut rebut de la Fundació Van Leer, holandesa, que hi ha dedicat molta atenció i ajuda. Un dels aspectes a valorar en la creació de La Casa Petita de Vilafranca del Penedès és que resulta de les propostes tècniques d'un Pla d'Infància més general. Altrament, respon a una preocupació prou coneguda i detectada també pel Síndic, del desig, quasi diríem que un deler, en tots els estaments socials, de formació en el camp de la família, el qual es manifesta en una inseguretat, i fins una angoixa, en el bon compliment del paper de pares. Per aquest motiu aquests centres resulten uns instruments de prevenció de primer ordre.

Actuació d'Ofici núm.3719/97

Visita al centre obert Tripijoc, de Manlleu

Expressament invitat per l'Alcalde de Manlleu a la inauguració dels nous locals d'aquest centre de dia, l'Adjunt al Síndic per als infants hi efectuà una detinguda visita.

Aquest centre va néixer l'any 1992 per atendre diàriament nens i nenes del municipi entre sis i dotze anys. És un centre diürn de responsabilitat pública. Depèn funcionalment de l' rea de Benestar Social i Salut de l'Ajuntament de Manlleu.

Funciona, coincidint amb el curs escolar, de dilluns a divendres de 17 a 20 hores del vespre, i un dissabte el mes de 10 a 16 hores. Disposa de 30 places distribuïdes en dos grups de quinze places cadascun, la qual cosa permet als nens i a les nenes de participar en altres activitats extraescolars que es realitzin al municipi. Hi ha un grup d'infants de sis a vuit anys i un altre de nois i noies de nou a dotze anys. El curs 1996-1997, també ha acollit un grup de nois i noies de tretze a quinze anys.

És atès per un coordinador i dos educadors dedicats a planificar activitats adaptades a les característiques de cada grup tenint en compte les necessitats individuals dels infants, treballar amb els pares de cara a solucionar les dificultats detectades en els infants i realitzar una actuació preventiva detectant problemàtiques personals, familiars i socials que puguin afectar el benestar dels nens i nenes que assisteixen al centre.

Les noves instal·lacions del centre permeten disposar d'una aula de psicomotricitat, d'una aula de tallers i una aula de reforç escolar, a més d'un despatx i serveis complementaris.

Els infants, nois i noies, hi són admesos després d'una entrevista amb els pares, a fi de comprometre'ls en el tractament conjunt entre ells i el centre dels problemes que els infants puguin presentar. En principi, s'hi admeten infants de famílies en risc, conscients que Manlleu és una població on ha anat a parar un fort corrent d'immigració, de forma que el centre aconsegueix així una finalitat integradora. Però, tant com pot, acull altres infants de famílies més normalitzades.

Actuació d'Ofici núm.3698/97

Visita al centre de família La Casa Petita, de Vilafranca del Penedès

L'Adjunt al Síndic per als infants visità, el 19 de novembre de 1997, el centre de família de Vilafranca del Penedès anomenat La Casa Petita. La visita s'havia concertat anticipadament. L'objectiu era conèixer directament un d'aquests centres que es comencen a establir a Catalunya. Aquest servei es posà en marxa el mes de març de 1997, responent a la necessitat de crear un espai de trobada per a famílies amb infants menors de tres anys no escolaritzats. Pretén donar suport a la família en conjunt, ajudant a complir la responsabilitat de pujar els infants petits. Dóna recursos a les persones adultes, ja siguin els pares, altres familiars o persones que s'ocupen dels infants per resoldre les seves preocupacions quotidianes; potencia l'ajuda mútua, dins del centre, entre les persones que hi acudeixen amb aquesta finalitat; promou la socialització de les famílies prevenint l'aïllament social; i afavoreix la integració i l'intercanvi entre els diferents grups que participen en el centre.

Pel que fa a l'organització, aquest centre té una directora, una educadora i una treballadora familiar, una animadora sociocultural i una psicòloga que realitzen tasques ocasionals d'assessorament.

L'atenció es presta quatre dies la setmana: un dia al matí, un altre a la tarda, i els altres dos matí i tarda.

21672

En conjunt, hi són ateses quaranta famílies: deu famílies amb infants fins a sis mesos, deu més amb infants de set a quinze mesos, i vuit amb infants de setze a trenta-sis mesos.

El dia que s'efectuà la visita, un dimecres a la tarda, hi eren presents vuit adults, mares, una àvia i una cuidadora, la majoria de les quals efectuaven treballs manuals en un petit taller, mentre els petits jugaven vora seu, i altres acompanyats d'un familiar o atesos per l'educadora, en un espai semblant a una ludoteca. La dinàmica del centre posa èmfasi a assenyalar que als infants no se'ls pot deixar sols sense la presència de l'adult, de forma que s'evita que el centre pugui ser considerat una guarderia, encara que s'hi facin representacions de titelles, s'hi expliquin contes o s'hi ensenyin cançons de falda. Es pretén que siguin els mateixos adults, amb la col·laboració dels professionals que els fan costat, que s'intercanviïn les experiències personals de criança que més els preocupen i que els puguin ser útils. Una de les activitats que es consideren més importants són els espais de conversa per aclarir dubtes sobre qüestions diverses. Aquests temes donen lloc, de tant en tant, a conferències o xerrades d'especialistes.

Un dels aspectes que valoren més els responsables d'aquest servei municipal és que està destinat a famílies de tota condició social.

5. MITJANS DE COMUNICACIÓ

Les fites de la llibertat d'expressió dels professionals de la comunicació, del dret del ciutadà a la informació i del dret de preservació de la imatge, la intimitat i l'honor dels individus, són de difícil compatibilitat. En el cas que les víctimes de la vulneració dels drets a la pròpia imatge, a la intimitat o a l'honor són menors d'edat, aquesta dificultat augmenta i adquireix diferents matisos de gravetat. Sovint, contràriament al que seria desitjable, els mitjans de comunicació tenen menys cura a l'hora de preservar la imatge, la veu i la identitat, quan els protagonistes són infants i adolescents. La nostra societat està encara poc sensibilitzada respecte a aquest problema, i la normativa, mancada de reglamentació per sancionar.

Tal com ja s'exposava en els informes del Síndic d'anys anteriors, es continuen rebent queixes de possible vulneració de la intimitat i el dret a l'honor i a la pròpia imatge d'infants i adolescents en els mitjans de comunicació (vegeu queixa núm. 1087/97).

D'una banda, l'article 9 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol d'Atenció i Protecció a la Infància i Adolescència, recull el dret a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge dels infants i adolescents.

L'article 36.6 d'aquesta Llei estableix que els mitjans de comunicació social que emeten o tenen difusió en el territori de Catalunya han de tractar amb cura especial tota informació que afecti infants i adolescents, evitant de difondre'n el nom, la imatge, les dades que en permetin la identificació, quan apareixen com a víctimes, testimonis o inculpats en causes criminals, llevat del cas

que ho siguin com a víctimes d'un homicidi o assassinat o quan es divulgui qualsevol fet relatiu a llur vida privada que n'afecti la reputació i el bon nom. Aquesta infracció està tipificada en l'article 59.2 com a greu.

La Disposició adicional tercera de la Llei estableix que aquesta és d'aplicació als canals propis de la Generalitat, mentre que pel que fa als altres, ho ha de posar en coneixement de l'òrgan de control que sigui competent en cada cas.

De l'altra, la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable, en l'article 10, crea el Consell Audiovisual de Catalunya, que, entre d'altres, té la funció de vetllar pel compliment del que estableix aquesta Llei i les altres regulacions relatives a la programació i la publicitat audiovisuals, i denunciar davant l'Administració competent les infraccions de la legislació.

Aquesta Llei estableix que l'organisme encarregat per vetllar pel dret a la intimitat i l'honor dels infants i adolescents, i especialment els que hagin estat objecte d'agressions sexuals, maltractaments o qualsevol experiència traumàtica, és la Generalitat de Catalunya.

També el Consell de l'Audiovisual de Catalunya en el dictamen emès l'octubre de 1997 sobre «La celebració dels judicis i el seu tractament per televisió», al qual ens referim en la secció de Justícia, recull l'esmentat article 36.6 de la Llei d'Infància de Catalunya.

Pel que fa a les publicacions que inciten a la violència o activitats delictives o que tenen un contingut pornogràfic, l'article 34 de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, estableix que no poden ser ofertes lliurement, i l'article 59.2 e) de la mateixa Llei diu que el fet de vendre aquest tipus de publicacions constitueix un delictes (vegeu queixa núm. 1791/97).

Ara bé, el govern de la Generalitat ha de regular les condicions concretes d'aplicació del contingut de l'article 34, dins del marc del desplegament reglamentari de l'esmentada Llei, a fi que les accions que infringeixin la legislació siguin sancionades. Malgrat que ens consta que es treballa en l'elaboració d'un document que servirà de base al projecte de reglament, voldríem insistir en la necessitat de disposar de reglamentació sobre aquestes qüestions tan aviat com sigui possible, per evitar la vulneració dels drets dels infants i adolescents en un afer que tant els pot afectar.

Queixa núm. 1087/97

Possible vulneració del dret a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge d'un infant en un programa de Tele 5

La senyora X. va escriure al Síndic plantejant un cas de possible atemptat a la dignitat de la persona d'un infant. La comunicant havia llegit un comentari de televisió al diari, que adjuntava, en el qual es denunciava la infàmia patida per un infant de sis o set anys en un programa de televisió, i va creure que el fet narrat era denunciable. El periodista explicava una part del diàleg entre el conductor del programa i l'infant. Durant l'entrevista se li va fer explicar amb detall les sevícies i els abusos sexuals rebuts del seu pare.

El periodista denunciava l'aparició en pantalla de la imatge de l'infant, sense el rostre, amb les mans i la veu nítidament identificables. El periodista es mostrava escandalitzat que la veu de la mare, essent una persona adulta, hagués estat distorsionada, mentre que la del nen no ho havia estat, i es preguntava com no s'havien pres mesures de protecció a la infància amb aquest nen.

El Síndic, basant-se en la Llei de Catalunya 8/1995, de 27 de juliol, la Llei Orgànica 1/1996 de 15 de gener, i en la Llei 8/1996 de 5 de juliol, de Regulació de la Programació Audiovisual distribuïda per cable, en la qual es crea el Consell Audiovisual de Catalunya, va creure convenient adreçar-se al Departament de Presidència, del qual depèn el citat organisme, i li comunicà aquest fet, a fi que es fessin els tràmits adients per denunciar la possible vulneració dels drets d'aquest infant.

El Departament de Presidència ha fet arribar al Síndic diverses consideracions basades en informes del mateix Departament i del Departament de Justícia, sobre la situació normativa relativa a la programació i la publicitat audiovisual, i informà que els fets denunciats en la queixa van ser posats en coneixement del Consell Audiovisual de Catalunya, com a organisme que vetlla pel compliment de la norma.

Està previst fer un seguiment d'aquest assumpte, en espera de l'informe que sobre el mateix s'ha demanat.

Queixa núm. 1791/97

Possible vulneració de la normativa de protecció de menors en revistes dirigides a adolescents

Un ciutadà, en qualitat de mandatari verbal d'una associació de famílies i com a president de l'associació jove d'aquesta entitat, féu arribar la seva queixa al Síndic pel contingut d'algunes revistes adreçades al públic adolescent. Els autors de la queixa creien que aquestes revistes vulneren els drets dels infants continguts en la Convenció sobre els Drets dels Infants de les Nacions Unides i la normativa vigent a Catalunya. Concretament, denunciaven la vulneració del lliure desenvolupament de la personalitat dels menors d'edat, per la informació inadequada a la seva edat i al seu estat de maduresa, a causa de la incitació a la violència, a les activitats delictives i pel contingut fortament eròtic que pot fregar la pornografia. Així mateix, denunciaven el fet que aquestes publicacions es venen lliurement a infants i adolescents.

Posat en contacte primer amb la Fiscalia de Menors, el Síndic va adreçar-se posteriorment al Departament de Justícia sol·licitant un informe sobre la possibilitat d'invocar les disposicions de la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i Protecció a la Infància, a fi de resoldre el problema plantejat.

El Departament de Justícia en la seva resposta informà que tenia enllestit un escrit de denúncia a la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Madrid i la comunicació d'aquest fet a la mateixa revista, però que finalment l'escrit no es va cursar en assabentar-se que havia prosperat la que havia presentat la Comunitat de Madrid sobre una d'aquestes revistes. El Departament també informà que aquest fet s'havia plantejat en la darrera

reunió de Consell de l'Audiovisual de Catalunya, per tal que aquest indiqués possibles camins a seguir. En aquest sentit, es consideraven, d'una banda el Decret 108/1997, de 29 d'abril, del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, pel qual s'estableixen les sancions i altres mesures en defensa dels consumidors, i la Llei 1/1990, de 8 de gener, sobre la Disciplina de Mercat i de Defensa dels Consumidors, i de l'altra, la Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'Atenció i Protecció a la Infància. Tot i que la Llei tipifica aquests fets com a falta greu i en preveu la sanció, el Departament de Justícia afirma que cal esperar el desplegament reglamentari de l'esmentada Llei.

Amb referència a aquest desplegament, s'informà que un grup de professionals ja treballen en l'elaboració d'un document que servirà de base al text que estudiarà la comissió que es constituirà entre els representants dels diferents departaments per elaborar un projecte de reglament que desplegui l'aplicació de la Llei 8/1995. L'aprovació d'aquest reglament permetria adoptar mesures contra les infraccions previstes.

El Síndic s'ha adreçat novament al Departament de Justícia demanant que reconsideri la tramesa de la denúncia a la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Madrid, ja que esperar l'aprovació de l'esmentat reglament seria tant com contribuir a la indefensió dels menors en una matèria tan important com aquesta durant un llarg període de temps.

6. ALTRES ACTUACIONS DEL SÍNDIC EN L'ÀMBIT DE LA INFÀNCIA

A més de la tramitació de les queixes que arriben al Síndic, aquest ha realitzat diverses intervencions amb l'obertura d'actuacions d'ofici, arran de fets o situacions dels que ha tingut coneixement i que podrien comportar la vulneració dels drets dels infants.

Entre aquestes, voldríem destacar, en primer lloc, l'actuació d'ofici oberta arran del cas de la presumpta xarxa de pederàstia del barri del Raval de Barcelona (vegeu Actuació d'Ofici núm. 2858/97). En destapar-se el cas a principis de juny, el Síndic s'adreçà als responsables de les principals institucions que tenen competència en la prevenció, la intervenció i la protecció en el tema dels abusos sexuals als infants, tot sol·licitant-los informació sobre les gestions realitzades tocant a aquest assumpte, dins de les seves competències. Amb les respostes rebudes s'ha pogut fer una anàlisi acurada dels fets i s'han tramès diverses recomanacions a les diferents instàncies implicades.

El Síndic va tenir coneixement, també, de la situació d'alguns nois i noies adolescents, tutelats per la Direcció General d'Atenció a la Infància, que es troben residint en centres residencials d'acció educativa, i que, a més d'haver estat víctimes d'algun tipus d'abandó o maltractament, pateixen trastorns mentals greus. La especial vulnerabilitat, i la situació de gran desavantatge d'aquesta població adolescent, va aconsellar obrir una actuació d'ofici a fi d'analitzar i estudiar l'adequació de la seva atenció. Amb aquest objectiu es van re-

21674

alitzar visites a un centre residencial d'acció educativa (vegeu Actuació d'Ofici núm. 3798/97), a un centre residencial per a nois i noies amb greus trastorns mentals (vegeu Actuació d'Ofici núm. 3699/97), i a una unitat de crisi per a adolescents amb trastorns mentals aguts greus (vegeu Actuació d'Ofici núm. 3298/97).

Arran de la visita dels representants de l'Associació de Cremats per la Ingestió de Càustics, en la que aquests van manifestar al Síndic la necessitat d'una acció més contundent en el tractament mèdic d'aquesta situació que afecta un nombre important d'infants, aquest va procedir a obrir una actuació d'ofici (vegeu Actuació d'Ofici núm. 3690/97).

Finalment, el Síndic, fent-se ressò d'una ja antiga preocupació de molts dels professionals que intervenen en les situacions d'infants maltractats físicament o que han estat víctimes d'abús sexual, va obrir una actuació d'ofici sobre les exploracions mèdiques de què són objecte aquests infants. L'objectiu d'aquesta era el de promoure un ampli acord entre les instàncies implicades, en el sentit d'aconseguir que una única exploració d'aquests infants sigui suficient per a la tramitació de les actuacions administratives i judicials (vegeu Actuació d'Ofici núm. 3671/97).

Actuació d'Ofici núm. 2858/97

Una presumpta xarxa de pederàstia al Raval

Quan, a l'Informe de 1996, consignàvem que «per tal de combatre l'existència de xarxes organitzades relacionades amb els abusos sexuals i la prostitució de menors cal disposar dels recursos legals, policials i jurisdiccionals per sancionar-los», ens preocupava que aquestes conductes delictives es poguessin produir al nostre país, però no podíem sospitar que l'estiu de 1997 es revelaria un cas de pederàstia al barri del Raval, del districte de Ciutat Vella de Barcelona, l'abast del qual no es coneixerà fins que les actuacions judicials s'acabin.

El 5 de juny de 1997 es presentà al Col·legi d'Advocats de Barcelona la campanya «Per un 2000 sense abusos», promoguda per Ecpat Espanya, entitat amb seu a Barcelona. Aquesta associació està adherida a l'organització internacional End Child Prostitution, Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes, que havia tingut un paper destacat en l'organització i el desenvolupament del congrés monogràfic celebrat a Estocolm, a mitjan 1996. El Síndic i el seu Adjunt per als Infants assistiren a l'acte del Col·legi d'Advocats. La coordinadora d'Ecpat Europa i representant d'Ecpat Bèlgica evocà el tristament cèlebre cas Dutroux, i advertí que cap país no podia confiar a sentir-se lliure d'aquesta plaga.

Pocs dies després era detingut a Barcelona un matrimoni que, pel que sembla, coneixia els abusos sexuals de què era objecte un seu fill de deu anys i hi consentia. Aquesta detenció donà origen al que s'ha denominat «cas del Raval».

El cas del Raval va produir desconcert i torbació. Veníem sensibilitzats pels fets de Bèlgica i uns altres de més

recents a França. El descobriment de l'episodi de Barcelona va coincidir, el mateix mes d'agost, amb la publicació d'un informe de la comissió de la infància del Parlament de l'estat australià de Queensland i un de la comissió reial de l'estat de Nova Galles del Sud respecte a casos semblants. Aquí, com a tot arreu, la premsa i molts sectors socials van començar a fer-se preguntes i a demanar explicacions, a interrogar-se sobre l'existència d'una possible xarxa de pederastes i sobre l'eficàcia de la legislació per perseguir aquesta mena de delictes.

En el moment de redactar aquest Informe no és possible de pronunciar-se, encara, com hem dit, sobre la transcendència dels fets sobrevinguts. Ho sabrem, en tot cas, quan finalitzi el procés judicial emprès. Però la naturalesa dels abusos infligits als infants del Raval (la Direcció General d'Atenció a la Infància –DGAI– assumí la tutela de vuit d'ells), pot qualificar-se de pederàstia, en el sentit que es tracta d'infants l'estadi de maduresa dels quals els impedeix entendre el significat de l'agressió física que han sofert.

El criteri del Síndic en el present cas ha estat d'obtenir informació fiable per fer una anàlisi dels fets i mirar cap al futur per contribuir a la vertebració d'unes polítiques preventives eficaces. En aquest sentit s'ha dirigit formalment als departaments de Justícia i de Governació, al Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i a l'Ajuntament de Barcelona. També ha tingut entrevistes amb el Director General d'Atenció a la Infància, amb el Primer Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de Barcelona, amb el Regidor de Ciutat Vella, ha tingut contactes amb entitats socials del barri del Raval, ha estat atent a la vida parlamentària en aquest període i ha obtingut documentació recent de la Unió Europea sobre el tema. L'Adjunt per als Infants havia visitat la Unitat del Grup de Menors de la Policia Nacional i també ha visitat la Unitat Central de Menors dels Mossos d'Esquadra.

En les cartes al Departament de Justícia i a l'Ajuntament de Barcelona (de 8 i 12 de setembre, respectivament), el Síndic de Greuges demanà, bàsicament, informació sobre l'estructura i els recursos dels serveis socials del barri, tant pel que fa a l'atenció primària com a l'especialitzada; sobre l'adequació dels circuits de denúncia sobre maltractaments i abusos sexuals; sobre la coordinació amb els cossos de seguretat i altres instàncies de l'Administració; sobre la recuperació del paper dels educadors de carrer quan es creà aquest recurs; sobre la participació dels mateixos nois i noies en espais on puguin expressar la seva opinió; sobre campanyes de sensibilització general de tota la població, i sobre el treball amb les famílies del barri. A l'Ajuntament de Barcelona se li demanava informació, també, sobre les funcions de la Guàrdia Urbana al barri.

En la carta adreçada al Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (de 10 de setembre de 1997) el Síndic sol·licitava informació sobre la relació de la Fiscalia amb els cossos de seguretat i els serveis socials del Raval, la seva opinió sobre l'adequació dels circuits de denúncia de maltractaments i abusos sexuals; informació sobre la preparació específica en infància dels professionals que intervenen en aquest camp,

incloent-hi la judicatura, i sobre el tractament judicial i processal de tots els implicats en causes que tenien origen en casos d'abusos sexuals, ja en fossin sospitosos, infants afectats com a víctimes o condemnats en aquests processos.

Finalment, es va demanar al Conseller de Governació per carta de 10 de setembre de 1997 que informés sobre l'estructura de la Unitat Central de Menors dels Mossos d'Esquadra, tocant a les seves funcions i formació; com també sobre la relació que aquesta Unitat havia tingut amb la Fiscalia i els serveis socials del Raval.

La Consellera de Justícia, per carta de 17 d'octubre de 1997, manifestà que tots els fets de què van tenir notícia tant la Direcció General d'Atenció a la Infància com la Unitat Central de Menors de la Policia de la Generalitat-Mossos d'Esquadra sobre denúncies presentades contra un dels ara detinguts com a presumpte autor d'aquests il·lícits, com també els estudis realitzats per l'Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA) del Raval, foren oportunament enviats, a partir de 1991 fins al 1995, al Jutjat de Guàrdia, a la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya o al Jutjat d'Instrucció número 18 de Barcelona.

La Consellera va fer constar que en alguns casos les denúncies presentades s'havien arxivat perquè es considerà que no hi havia proves suficients per tramitar les diligències i, en altres casos, les mesures adoptades per la Direcció General d'Atenció a la Infància han estat revocades posteriorment per les instàncies judicials.

Mitjançant escrit de 30 de maig de 1997 –continuava informant la Consellera de Justícia– es va posar en coneixement de la Fiscalia de Menors un informe de l'EAIA del Raval Nord, rebut el 7 de maig, i un altre de l'EAIA del Raval Sud, de data 9 de maig. Tots dos posaven de manifest la relació d'un dels encartats amb alguns menors. Els mateixos informes foren tramesos al Jutjat d'Instrucció número 18 de Barcelona. Aquests informes s'enviaren també, posteriorment, al Jutjat d'Instrucció número 9, i es van fer gestions amb la Secció de Menors de la Brigada Provincial de Policia Judicial de la Prefectura Superior de Policia de Barcelona. Finalment, l'1 de juliol de 1997 el Gabinet Jurídic Central de la Generalitat va comparèixer, com a part acusadora, en el procediment obert en el Jutjat d'Instrucció número 9 de Barcelona. La relació d'aquests fets coincideix substancialment amb el contingut de la resposta del Govern a la pregunta del Grup Parlamentari Popular sobre la data en què el Consell Executiu va tenir coneixement dels abusos a menors al barri del Raval, de Barcelona, segons figura a les pàgines 16108 i 16109 del número 212 del *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, de 21 d'octubre de 1997.

Pel que fa als altres punts sobre els quals es demanava informació, la Consellera de Justícia manifestà que l'estructura dels serveis socials del Raval està d'acord amb el Mapa de Serveis Socials, concretat en el III Pla d'Acció Social, i que, conformement al nombre d'habitants d'aquest barri, és un dels més dotats; detalla els cursos de formació que han rebut els membres dels EAIA del barri els anys 1994, 1995 i 1997; es refereix

al Telèfon de la Infància com a mitjà de denúncia d'abusos sexuals; creu satisfactòria la relació establerta amb els cossos de seguretat i altres nivells de l'Administració, com els serveis d'urgència dels hospitals, el servei d'atenció immediata de la DGAI, i afirma que les escoles saben què han de fer en casos de maltractaments; que el barri disposa de dotze educadors de carrer i els EAIA compten amb el suport de les unitats d'atenció primària; que el Raval té un delegat d'Assistència a l'Infant (DAI); que, respecte a la participació dels infants pot parlar-se de la informació que procura la publicació sobre detecció de maltractaments «El llibre d'en Pau», com també de Consell Sectorial d'Infància del Consell General de Serveis Socials i el mateix Telèfon de la Infància, ja citat; es refereix al Pla Integral de Suport a les Famílies del Govern de la Generalitat i a determinats recursos relacionats amb la família, com els centres oberts, els pretallers, els acolliments en família extensa, els centres residencials per a adolescents embarassades o per tenir cura dels fills de recluses; alludeix a determinats programes per a la detecció de maltractaments i menciona el conveni del Departament amb el Servei Català de la Salut per atendre infants amb problemes de salut mental; i, encara, esmenta determinats programes en l'àmbit d'ensenyament.

El Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, per escrit de 23 de setembre de 1997, va trametre al Síndic l'informe que li fou elevat a ell per la Fiscal Coordinadora del servei de Família i Menors referit a l'actuació de la Fiscalia des de 1991. El Fiscal en Cap lamentà que, en relació amb el cas del Raval, s'haguessin fet algunes desafortunades valoracions sobre l'actuació de la Fiscalia i féu constar que, si en unes determinades ocasions no va tenir la possibilitat, amb les dades objectives de què disposava, d'exercir l'acció penal amb una mínima eficàcia, va optar per la protecció del menor.

Després féu les següents consideracions sobre uns punts consultats. Sobre els circuits de denúncia, indicà que se'n poden formular davant de distintes institucions, especialment les forces de seguretat. En relació amb els diferents cossos de seguretat, digué que la coordinació està reglamentada i que aquests actuen sota la dependència de la Fiscalia. Formulà diverses matisacions sobre la necessitat d'una formació específica en instàncies per part dels distints professionals, en especial els cossos de seguretat i els jutges: així, en principi, tant els uns com els altres tenen la mateixa preparació per perseguir qualsevol mena de delictes, sense que sigui exigible als agents de l'autoritat ni als jutges cap especialització pel que fa a menors, ja que, altrament, se n'hauria d'exigir en moltes altres matèries. Destaca, però, l'extraordinària ajuda que en aquests casos els ha fornit l'Hospital de Sant Joan de Déu. Finalment, al·ludint als implicats en causes judicials pels delictes de què ens ocupem, indicà que en el tracte amb els acusats s'observen totes les garanties constitucionals; i, respecte als menors víctimes, que són atesos per psicòlegs en sessions prèvies a la declaració judicial i es procura que les seves declaracions o compareixences no siguin, en cap cas, inoportunes o redundants.

21676

La resposta del Conseller de Governació (escrit seu de 16 d'octubre de 1997) contenia una breu síntesi de l'actuació de l' rea Central de Menors de la Policia de la Generalitat–Mossos d'Esquadra, la qual coincidia substancialment amb la de la Consellera de Justícia, segons el que s'ha consignat més amunt. Afegia, a més, una descripció de la Unitat Central de Menors, constituïda, en el moment d'informar, per un sergent, dos caporals i divuit agents. Amb aquesta plantilla es presta una gran multiplicitat de serveis, des de tasques d'investigació, formalització de peticions de la Fiscalia i el jutjat de menors fins al suport personal i tècnic a requeriments de les diferents divisions, àrees territorials, unitats, grups o subgrups de policia judicial. Moltes de les tasques que han d'assumir consisteixen en citacions, presentacions, trasllats o recollides sollicitades per la Direcció General d'Atenció a la Infància. Tocant a la formació específica, l'any 1991 l'Escola de Policia de Catalunya va preparar, dirigir i impartir un curs especial sobre la problemàtica concreta dels menors; durant el curs bàsic tots els agents reben coneixements sobre el tractament amb menors. Els temaris d'ascens i cursos de promoció dins del cos comprenen tota la legislació que regula els menors.

La informació recollida –en el moment de redactar el present Informe no s'havia rebut encara la resposta de l'Ajuntament– és important, quasi privilegiada en allò que té de panorama ampli i global de l'actuació de l'Administració. És una informació per compartir i contrastar. I sobre aquesta informació el Síndic vol projectar la seva reflexió, no tant per a una valoració crítica com per potenciar les possibilitats de coordinació. Ressalten, aleshores, els elements a completar en tota aquesta acció.

Així, destacaríem, abans de tot, la necessitat d'acceptar la realitat d'uns fets injustos, sense dramatisme però també sense conformisme. Hi ha hagut uns abusos greus a uns infants, que revesteixen la característica de pederàstia. El fet que n'hi hagi hagut en algun altre barri de Ciutat Vella, o en altres indrets de Catalunya, no pot minimitzar-ho.

Cal, així mateix, acceptar la realitat del barri, objecte d'un gran esforç de l'Administració en tants aspectes, però també amb una gran capacitat de generar situacions conflictives.

A partir d'aquesta realitat, volem posar l'accent sobre els punts següents:

a) Pel que fa als serveis socials, estimem que cal anar més enllà d'una correcta dotació relacionada amb el nombre d'habitants del barri. Tant l'actuació primària com l'especialitzada haurien d'estar integrades, en aquest barri, per professionals i equips molt estables. Fóra bo, probablement, que els professionals de l'atenció primària, si no poden descartar la seva polivalència, s'impliquessin més en la infància, o que algun dels membres es dediqués més específicament als problemes de la infància. La realitat del barri del Raval podria servir d'exemple a l'hora de revisar el model d'atenció especialitzada. Si ha d'haver-hi un decantament cap a la primària, aquesta especialització i una assignació de recursos es farà indispensable. Qualsevol reforma en

aquest camp reclamarà un equilibri entre els límits d'un nivell i l'altre. La continuïtat dels equips ha de conferir confiança.

b) Pel que fa als circuits de denúncia, considerem que cal un esforç de difusió, de sensibilització sobretot. L'ús que en facin els ciutadans (uns ciutadans que segurament, en un barri com el Raval, són poc «consumidors d'informació») dependrà de la disposició que veïgen en els responsables dels circuits establerts.

Valorem, evidentment, el Telèfon de la Infància, que acredita competència en la seva actuació.

c) El Síndic vol apuntar la necessitat de recuperar l'estil de treball dels educadors de carrer, tal com actuaven en el moment en què aquesta figura fou creada; és a dir, que treballin en medi obert, una forma d'exercir la vigilància que podria advertir moviments estranys, però significatius en la utilització d'infants: s'hauria de reconsiderar, així mateix, la generalització dels delegats d'Assistència a l'Infant. Es tracta d'un treball dur, desgastador, potser objecte de rotació, però que creiem necessari.

En aquest sentit també caldria reconsiderar les funcions de la patrulla de la Guàrdia Urbana en un barri com el Raval.

d) Volem fer una reflexió especial respecte a la formació específica de tots els professionals que treballen amb menors. El Síndic sempre hi ha insistit.

Proposem als cossos de seguretat que ho reconsiderin. Ens sembla que no n'hi ha prou amb la impartició d'uns coneixements en un curs bàsic. Els problemes actuals en relació amb la infància porten a recuperar els cursos d'especialització, encara que hi hagi mobilitat d'efectius, o potser caldria reconsiderar així mateix aquesta mobilitat. Unes instruccions genèriques no poden suplir l'especialització.

Altrament, el Síndic s'ha referit sovint a la formació de jutges i fiscals. Sabem que no és exigible, i compremem que si es demana per a la infància podria demanar-se per a una infinitat d'altres matèries. Però una cosa és que no sigui exigible i una altra que no sigui convenient. Una formació específica afavoriria el contacte amb els altres professionals que intervenen en els processos judicials. La legislació d'infància ha adquirit densitat, la concepció de la infantesa ha canviat. Aquesta formació que es demana afavoriria una relació més directa, més propera, amb tots aquests altres professionals, un llenguatge més comú. El rigor jurídic que d'aquesta manera podrien aportar al tractament global dels casos d'infància fóra apreciat per tothom com un enriquiment. Aquesta formació aniria més enllà de la disposició a acollir un assessorament tècnic.

e) Quan el Síndic parla de la participació dels infants, ens referim a un entrenament perquè puguin intervenir en tot allò que els afecta i que els ajudi a conceptualitzar la seva situació; no volíem alludir a consells on es tracten qüestions d'infància, ni que estigui prevista una representació del seu «estament», que no sempre es materialitza. Aquests òrgans són necessaris, però no són suficients. L'infant objecte d'agressió d'un pederasta sol trobar-se, com hem dit, en un estat d'imadure-

sa que li impedeix entendre el significat d'aquesta relació física. Cal, doncs, sense alarmismes, ensenyar-li a negar-s'hi, a ser-ne conscient. I aquests espais no existeixen, malgrat algunes experiències incipients. El cas del Raval podria impulsar-ho.

f) Amb referència als implicats com a processats o condemnats en causes criminals per abusos l'infant, suggerim que es consideri, en el cas de processats però en llibertat, si cal que siguin objecte de vigilància, i en el cas de condemnats, si cal que se'ls prohibeixi l'exercici d'activitats en què tinguin contacte amb menors. Aquesta última mesura consta com a recomanació en la proposta de Resolució del Parlament Europeu de 9 d'octubre de 1997 (DOC ES/PR/316/316825 – PE 222714). La mateixa proposta de Resolució demana que la pena imposada als condemnats sigui acompanyada de teràpia mèdica i social, i que s'estableixi un registre de les persones condemnades per pederàstia.

Suggerim que s'estudiï la possibilitat de promoure la implantació de mesures d'aquest tipus, a més de tractar els implicats en aquests processos, tal com ja es fa, amb l'observança de totes les garanties constitucionals.

g) Pel que fa a les víctimes menors objecte dels abusos, som de l'opinió que s'hauria d'assegurar, a través d'un protocol, que les seves declaracions o compareixences no siguin inoportunes o redundants, com també que les exploracions corporals d'aquests infants es limitin al que sigui estrictament necessari, sense perjudicar el dret de defensa. Ens consta que ja es procura fer així, però es tractaria d'oficialitzar aquests usos en la pràctica judicial pels mitjans més adients (vegeu A/O núm. 3671/97).

Actuació d'Ofici núm.3798/97

Visita al centre de menors Natzaret

El dia 2 de juliol, el Síndic de Greuges va visitar el centre de menors Natzaret, centre educatiu, col·laborador de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI), situat a la carretera d'Esplugues, de Barcelona.

Població atesa i característiques

La població atesa és constituïda per noies adolescents. Les menors hi arriben d'altres centres o derivades per l'Equip Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA).

Aquestes menors tenen visites amb els seus familiars, i les que poden els caps de setmana van a casa.

La majoria d'interne són adolescents, amb tot el que comporta treballar en aquestes edats, sobretot perquè es detecta que cada cop presenten problemes més seriosos de personalitat; en altres casos, per les situacions fortes viscudes, que influeixen en els seus comportaments diaris.

Moltes vegades els resulta difícil d'integrar-les en medis normalitzats.

També resulta laboriós trobar l'escola adient per a alguna menor que arriba al centre després d'anys d'absentisme escolar o amb nivells molt baixos per seguir una escolaritat normalitzada.

Per a les menors de nivell molt baix es recorre a l'escola especial.

En general no tenen dificultats de relació amb els EAIA –fins i tot han estat els membres de l'EAIA els que han visitat el centre per poder conèixer més detalls de la marxa diària de les menors–, o d'altres organismes, i també hi ha bona relació amb els serveis centrals de la DGAI.

S'utilitzen recursos de l'entorn, com escoles, empreses, lúdicoesportius i també sanitaris.

Personal

El personal del centre el formen:

Director, que respon de les guardes de les menors, representa el centre davant de la Direcció General d'Atenció a la Infància, i, conjuntament amb la tutora, fa el seguiment dels casos concrets, tant amb la DGAI com amb els altres professionals EAIA, serveis socials, etc; representa també el centre davant de les famílies de les menors, i organitza, coordina i supervisa les activitats del centre.

Educadors, amb les funcions següents:

Referent a les menors, informar-les del funcionament del centre; observar la seva conducta i incidir sobre els seus hàbits; ajudar-les en el coneixement i la conscienciació del seu àmbit social; atendre'n les necessitats i les demandes, segons la seva personalitat durant l'estada al centre, procurant que estiguin ben ateses en tots els aspectes; orientar-les individualment; motivar-les a fer les activitats que afavoreixen el seu desenvolupament maduratiu integral; fomentar la integració i convivència de les menors en el grup; motivar-les a participar activament en el projecte educatiu; mantenir i prevenir la salut sota la direcció del metge, acompanyar-les en els desplaçaments que ho requereixin; vetllar i educar per l'ús normalitzador de la dotació econòmica de les menors; treballar les mancances afectives de les menors a fi que adquireixin un nou equilibri emocional; desenvolupar els objectius educatius, implicant-se amb les menors, en la vida quotidiana del centre: neteja, cuina, manteniment.

L'equip educatiu programa, executa i revisa les activitats socioculturals de les menors, d'acord amb el projecte educatiu del centre; es reuneix amb l'equip per establir criteris unificats d'actuació. Segueix les actuacions de les menors i elabora els informes i protocols.

Altres personal i serveis del centre: administradora, encarregada de cuina, treballador de manteniment, portera; serveis generals de neteja; serveis de suport: psicològics, mèdics, logopèdia, ortodòncia.

Estructura

El Centre està instal·lat en una torre de dos edificis, antiga, però remodelada, tota voltada de jardí, en el qual hi ha un altre edifici destinat fan activitats.

Totes les instal·lacions –habitacions, menjadors, sales de jocs, banys etc.– estan en molt bones condicions i molt netes. Les habitacions de les menors són acollidores. El jardí està molt ben conservat.

21678

El Síndic no ha fet cap observació sobre aquest centre al Departament de Justícia.

Actuació d'Ofici núm. 3699/97

Visita al centre El Garraf

El Garraf és un centre residencial per a adolescents amb trastorns de comportament impossibles de contenir en altres centres. Depèn de la Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAI) i acull nois i noies tutelats o en guarda administrativa. La DGAI va fer un conveni de col·laboració amb el Servei de Psiquiatria de l'Hospital de Sant Joan de Déu, a fi que aquest hi presti l'assistència mèdicopsicològica mitjançant un equip clínic. Fou visitat el dia 15 de juliol de 1997.

El centre, que funciona des de l'any 1992, va començar amb caràcter experimental, ja que no hi havia experiències d'aquest tipus d'equipament, però ara es troba ja en un moment de plena consolidació del model i de la col·laboració de les institucions implicades.

Destinat a nois i noies de 12 a 18 anys, s'hi ingressa per mitjà d'un informe-proposta de les URPI (Unitats de Rehabilitació Psiquiàtrica Infantil) i dels CSMIJ (Centre de Salut Mental Infantojuvenil).

Personal

El centre és atès per un director, un subdirector, vint-i-tres educadors, dos psicòlegs, un psiquiatre, un infermer, dos cuiners, una persona de neteja i una altra de manteniment. No té servei de seguretat.

Infraestructura

El centre està instal·lat en una finca als afores de Sitges, composta per dues masies, envoltades de jardins, horts i camps. Hi ha també piscina.

A la masia de l'entrada hi ha el despatx del director, la infermeria, la sala de juntes, l'administració i l'arxiu. Són espais més aviat petits i força inhòspits.

A l'altra masia hi ha dues aules escolars, ludoteca i televisió, biblioteca, menjador, cuina, rebost, magatzem i bugaderia, una habitació de contenció, els dormitoris i els lavabos. S'hi annexen tres petits tallers (fusteria, horticultura i granja i construcció).

Els dormitoris, per a dos o tres menors, tenen els llits clavats a terra i estan força desballestats, amb vidres trencats, per la violència dels nois i les noies. Els lavabos són insuficients. L'habitació de contenció té un llit clavat a terra, i un matalàs; no té ventilació. En aquesta habitació, hi ha corretges de subjecció mecànica.

La intimitat dels residents és escassa a causa dels espais poc amplis i al fet d'haver de compartir habitació. Anteriorment hi havia hagut una habitació per persona.

Intervenció

L'estada mitjana dels menors és de tres anys i mig, bastant més del que es preveia inicialment, quan el període d'estada podia variar entre dos mesos i dos anys. Aquest fet ens indica que es va cap a una cronificació dels casos.

La població atesa al centre és d'alt risc: trastorns de comportament, trastorns psíquics, i alguns interns pateixen també adicció o consum de tòxics. Aquest darrer factor és, de fet, motiu d'exclusió segons el projecte de centre.

Hi ha tres nivells d'intervenció:

1. Teràpia institucional
2. Psicoteràpia a la institució
3. Intervenció educativa

Són pacients amb patologia molt greu i una important desintegració familiar que acostumen a residir molt temps al centre.

Escolaritat

Els nois i les noies ingressats no poden assistir a una escola normal, i per aquest motiu mantenen una coordinació contínua amb el Departament d'Ensenyament.

Pel que fa als aspectes laborals, hi ha un conveni amb el Departament de Treball, a fi que es reconeguin els treballs dels residents en els tallers del centre.

Valoració

La integració de dos equips d'origen, formació, funcions i dependència diferents (l'equip educatiu i l'equip clínic) va ser una tasca complexa, ja que els nois i les noies són vistos des de diferents perspectives.

A això s'ha d'afegir la complexitat de la problemàtica dels residents i de la vida institucional.

L'equip educatiu és sòlid i té un important grau de compromís.

L'equip clínic és competent i experimentat.

La ratio (6/20) es considera massa elevada per a nois i noies amb una greu problemàtica com aquests.

Preocupa molt el problema que es genera quan els nois i les noies arriben a divuit anys, quan tornen a casa o passen a una residència de l'Institut Català d'Assistència Social i Serveis Socials (ICASS). Actualment es planteja la possibilitat de muntar un pis assistit com a continuació del centre.

Quant a la infraestructura, cal considerar-ne deficitàries les condicions d'habitabilitat, com l'habitació de contenció i els tallers. Els dèficits es refereixen a espai, ventilació i manteniment.

Actuació d'ofici núm. 3298/97

Visita a la Unitat de Crisi per a Adolescents

Tipus de recurs

Aquesta unitat és un centre hospitalari de segon nivell, situat al Complex Assistencial en Salut Mental Benito Menni, de Sant Boi del Llobregat.

El seu objectiu és d'abordar els aspectes psicopatològics de diagnòstic, tractament, curs i pronòstic dels adolescents, com també els aspectes familiars i socials que incideixen més directament a causa de la malaltia o que en resulten més afectats.

Té 20 llits per a adolescents entre 12 i 18 anys.

Equip

La Unitat de Crisi per a Adolescents (UCA) ofereix la seva atenció mitjançant l'abordatge d'un equip multidisciplinar format per:

- tres psiquiatres, un dels quals realitza funcions de coordinador,
- un psicòleg,
- un treballador social,
- sis diplomats en infermeria, un dels quals fa funcions de supervisor,
- vuit auxiliars d'infermeria.

Objectiu general

La UCA té l'objectiu general d'atendre els adolescents que pateixen problemes de salut mental i que es troben en una situació de crisi. Pretén oferir un espai diferent en el qual l'adolescent pugui expressar els seus conflictes i abordar-los a fi de poder tornar a l'entorn habitual.

Objectius específics

1. Diagnòstic

El diagnòstic és molt important, ja que permetrà la ins-tauració terapèutica més adequada.

2. Contenció

Els adolescents en arribar a la UCA necessiten un espai capaç de contenir i posar límits a les greus manifestacions derivades de la seva patologia.

3. Tractament

Molt sovint, el tractament no ha començat abans perquè no s'havia considerat l'existència d'un trastorn psíquic. Es tracta d'intentar canviar la posició subjectiva davant la malaltia per tal que el noi o la noia prengui consciència que ha de seguir un tractament.

4. Atenció a la família

Per tractar la patologia infantil i juvenil, és imprescindible l'abordatge de la família del pacient.

Els pacients arriben derivats de les unitats de recuperació psiquiàtrica infantil (URPI) i dels centres de salut mental infantojuvenil (CSMIJ), però també n'envien els serveis d'urgències dels hospitals generals, la policia, etc., en els casos en què l'ingrés és el primer contacte del noi o de la noia amb els serveis de salut mental.

Els ingressos no són voluntaris i es fan segons l'article 211 del Codi Civil. En el termini de 24 hores es comuniquen al jutjat.

Quan el noi o la noia no arriben enviats de cap servei de salut mental, com passa sovint en el cas dels psicòtics, el primer que es fa és el diagnòstic.

Es dona una gran atenció a l'acolliment, en el moment en què el noi o la noia arriben a la unitat amb els pares, les mares o els tutors. Se'ls presenten tot seguit els companys, el personal, i se'ls assigna un terapeuta.

L'estada mitjana dels nois i de les noies és de 30 dies, però valoren que hi ha un subgrup d'aquests que necessitarien una intervenció més llarga i es planteja la possibilitat de fer una UCA per a estades mitjanes fins d'alguns mesos. L'equip creu que aquest servei evitaria molts reingressos que ara es donen.

L'equip valora que la proporció entre professionals i pacients és bona.

La teràpia que s'ofereix és de suport, ja que necessàriament ha de ser breu. Aquesta teràpia es combina amb medicació.

Una part important de l'activitat de la UCA és la coordinació amb diferents serveis de la Xarxa de Salut Mental i amb altres serveis de l'àmbit de benestar social relacionats amb la infància i l'adolescència. Aquest contacte es manté durant tot el procés de diagnòstic amb el servei derivant, i es comencen a fer els contactes amb el CSMIJ que per zona pertoca al noi o la noia des d'abans de donar-los d'alta, conjuntament amb la família.

Des del moment de l'ingrés es prepara la sortida. La coordinació que s'ha tingut amb els serveis derivants i receptors, en tots els àmbits de la vida quotidiana del noi o la noia és una de les claus de l'èxit de la tornada. El metge té una entrevista setmanal amb els pares del pacient.

Tenen la possibilitat de visites diàries amb els pares, amb excepció d'aquells casos en què es creu més convenient espaiar una mica els contactes. Durant tot el temps que dura el procés de diagnòstic es procura també espaiar les visites i els contactes, però en aquesta qüestió cal també personalitzar molt, ja que depèn del cas. Poden fer trucades telefòniques al matí.

Abans de tornar a casa, acostumen ja a passar algun dia entre setmana o algun cap de setmana amb la família, a fi de poder veure com va.

Hi ha una incidència molt més alta de nois que de noies, cosa que atribueixen al fet que els símptomes són molt més aparatosos en els nois que en les noies. En aquestes s'acostumen a donar més les actituds d'inhibició.

Els professionals mostren la seva preocupació per la manca de serveis intermedis per atendre els nois i les noies després de l'alta, i que fessin de pont cap als serveis més normalitzats, com ara centres de dia, tallers assistits per a adolescents amb aquest tipus de problemàtica o unitats especialitzades als hospitals. Constaten que hi ha un buit d'aquest tipus de serveis, sobretot pel que fa a la franja d'edat 14-18 anys, ja que només hi ha tres centres de dia per a nois i noies en tot Catalunya.

La preocupació del centre s'estén també al fet de la cronificació dels malalts joves, que requeriexen els serveis ara esmentats, però no com a pas intermedi als serveis normalitzats, sinó com una atenció permanent. Aquests serveis permetrien fer un seguiment de l'evolució de la malaltia i detectar una possible recaiguda abans que l'estat del pacient fos greu.

21680

Actuació d'Ofici núm. 3690/97

Accidents infantils per la ingestió de productes càustics

L'Associació de Cremats per la Ingestió de Càustics, entitat domiciliada a Catalunya, va acudir al Síndic per fer-li patent la gravetat d'aquests accidents, explicar-li les seqüeles físiques i psicològiques que deixen en molts infants i per expressar la necessitat d'una acció més contundent a l'hora de tractar aquest mal i de prevenir-lo. De fet, aquests són els objectius d'aquesta associació. Estima que l'abordatge actual del problema no és suficient; s'assenyala la necessitat d'una sensibilització intensa respecte a tota la població de Catalunya, ja que molts infants continuen essent víctimes d'aquests tipus d'accidents, i es manifesta, així mateix, que facilitaria el tractament l'existència d'una especialitat mèdica diferenciada, ja que, segons s'indica, en l'actualitat les esofagitis càustiques són tractades dins del capítol més general de les intoxicacions.

Aquesta associació estima que la intervenció del Síndic prop de les administracions competents afavoriria l'impuls de la prevenció d'aquests accidents i n'intensificaria l'abordatge mèdic.

Per això, després d'haver-se posat en contacte amb el facultatiu que fa costat a aquesta associació, el Síndic es va dirigir al Conseller de Sanitat i Seguretat Social demanant informació sobre l'abast del mal que resulta d'aquests accidents, sobre la situació de l'especialitat mèdica prevista per tractar-lo i per reforçar les mesures de sensibilització que el mateix Departament ja ha divulgat en alguna ocasió. Així mateix, el Síndic es dirigí al Conseller d'Indústria, Comerç i Turisme a fi d'obtenir la col·laboració, per a aquesta tasca divulgadora, de l'Institut Català del Consum, organisme dependent d'aquest Departament, que ha dut a terme, en més d'una ocasió, campanyes de sensibilització en el camp dels accidents infantils.

La consulta que es va fer als esmentats departaments és encara recent; per això no ens ha pogut arribar la resposta a la nostra demanda.

Actuació d'Ofici núm.3671/97

Exploracions mèdiques d'infants maltractats i objecte d'abusos sexuals

Aquesta queixa es fa ressò d'una inquietud sentida des de fa temps per molts professionals i instàncies diverses en relació amb els infants que han estat objecte de maltractaments i, en particular, d'abusos sexuals. En efecte, la denúncia d'aquests casos implica sovint una doble victimització, pel fet que aquests infants són sotmesos a més d'una exploració física, primer als serveis d'urgència dels centres hospitalaris on acudeixen d'entrada, després per part dels facultatius de la clínica mèdica forense i, finalment, si es demana com a contraperícia, per part de la defensa durant el judici oral. Tot això deixa seqüeles difícils de guarir. Hi afegiríem, encara, la repetició de diligències, com els interrogatoris. A més, el retard en la celebració del judici oral resulta sovint especialment cruel, ja que evoca una altra vegada uns episodis que haurien d'estar oblidats.

Tot sovint, s'ha intentat d'evitar la duplicitat d'exploracions mèdiques, amb la bona voluntat de molts metges forenses que s'han prestat a acudir al centre hospitalari on era internat l'infant. Això no sempre és viable.

L'objectiu d'aquesta actuació és racionalitzar i institucionalitzar la resolució del problema, promovent un ampli acord que tingui en compte, alhora, un dels casos més clars de l'interès superior de l'infant, la seguretat jurídica i el dret de defensa. En aquest sentit, el Síndic es va dirigir als consellers de Justícia, de Sanitat i de Governació, el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, el Fiscal en Cap, la Delegada del Govern a Catalunya, el Degà dels Jutges de Primera Instància i Instrucció i la Directora de la Clínica Medicoforense, invocant, com a precedent a tenir en compte, el protocol recentment firmat per atendre les dones violades. Altrament, la sensibilitat que totes aquestes instàncies demostren envers la infància fa pensar que el consens per arribar a una solució satisfactòria és possible.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe, l'actuació resta oberta i s'han rebut ja diverses respostes, totes elles encoratjadores.

El Jutge Degà de Barcelona expressa la seva sensibilització envers aquest assumpte, ofereix la seva total col·laboració, i assenyala que el protocol no podria tenir efectes vinculants, atesa la independència dels jutges i la seva vinculació, únicament, a la llei. Remarca, però, que si fos acceptat per totes les parts intervinents, seria una guia d'actuació recomanada.

El President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya manifesta el seu convenciment que tota actuació protectora dels menors implicats en procediments judicials és positiva i necessària.

El Fiscal en Cap de la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, coincideix amb el Jutge Degà en la impossibilitat legal que un protocol com el suggerit sigui de general i obligatòria aplicació, però expressa que la posició del Ministeri Fiscal prima de forma clara i inequívoca, l'interès del menor, inclusivament per damunt de l'interès provatori del procés.

La Directora de la Clínica Mèdico-Forense de Barcelona, expressa el seu recolzament, i fa dues consideracions al respecte, quant a la forma en què està plantejat el reconeixement mèdic en el protocol sobre la llibertat sexual en les dones, i fa també una referència al professional de la medicina que va intervenir en la seva elaboració.

La darrera resposta rebuda ha estat la del Cosnseller de Governació manifestant que la Direcció General de Seguretat Ciutadana considera important aquesta qüestió, estimant que la situació actual és millorable en diferents aspectes. Així mateix, ens comunica que ha sol·licitat a la unitat de menors de la Policia de la Generalitat un informe sobre les experiències assolides en aquest camp, durant els darrers anys, per part dels agents de l'esmentada unitat.

Restem pendents de rebre les respostes que manquen.

SECCIÓ 7. ENSENYAMENT I CULTURA

ENSENYAMENT

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona té dret a l'educació. L'educació serà gratuïta, si més no, en la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. L'ensenyament tècnic i professional es posarà a l'abast de tothom, (...)

Article 26.1. de la Declaració Universal de Drets Humans.

El pare i la mare tenen dret preferent d'escollir la mena d'educació que serà donada als seus fills.

Article 26.3. de la Declaració Universal de Drets Humans.

En l'àmbit de l'ensenyament el nombre total d'actuacions durant l'any 1997 ha estat de 134, de les quals 36 consultes resoltes, 94 queixes rebudes i 4 actuacions d'ofici iniciades. Ja el 1996, l'informe del Síndic de Greuges indicava que la majoria de les queixes eren una mostra de la preocupació d'alumnes, pares i mestres per la implantació del nou sistema educatiu en l'etapa secundària derivat de la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE).

Novament les queixes afecten en primer lloc les infraestructures necessàries, malgrat l'augment d'inversions derivat del Pla previst en aplicació del MAPA escolar. És clar, s'han rebut denúncies relacionades amb el mal estat de conservació de les instal·lacions docents.

D'altra banda, el trasllat d'alumnes que cursen l'ESO en altres municipis ha comportat un canvi en els criteris que la normativa fixa per al transport i el menjador escolar. La previsió legal que els alumnes que es veuen obligats a traslladar-se del seu municipi tinguin transport i menjador escolar gratuït ha comportat una disminució en els ajuts que l'Administració atorga per aquest concepte segons uns criteris socioeconòmics.

Novament s'han rebut queixes relatives als drets dels alumnes davant dels defectes observats en la tramitació d'expedients disciplinaris.

En relació amb les famílies nombroses, també aquest any s'han rebut queixes que no afecten ja el dret a l'accés preferent a un determinat centre, qüestió que ja s'ha resolt, sinó a la manca de reconeixement de beneficis econòmics.

Finalment, volem destacar en matèria d'ensenyament no universitari que novament s'han presentat queixes a causa del dèficit de places en l'etapa d'educació infantil, especialment en el primer cicle, fins a tres anys, i que ha augmentat la preocupació dels pares i alumnes pels estudis de formació professional.

En relació amb els drets dels alumnes, el Síndic de Greuges va plantejar les qüestions relatives a la integració en els centres docents dels nens en qui concorren especials circumstàncies, derivades bé de la seva nacionalitat bé de les circumstàncies de minusvalia en què es troben. Malgrat que la normativa vigent permet parlar d'una integració plena dels nens d'aquests col·lectius, el cert és que l'escolarització d'aquests nens ha originat una problemàtica derivada del rebuig del que, en ocasions, han estat víctimes per part de determinats membres de la comunitat educativa.

Els funcionaris docents també han adreçat queixes al Síndic de Greuges, especialment per la preocupació per la situació en què es troben els funcionaris encara adscrits provisionalment, malgrat el temps transcorregut des que van accedir a la funció pública.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Ensenyament

Alumnes	<ul style="list-style-type: none"> - Accés - Ajuts a l'estudi - Serveis educatius en general - Drets i deures dels estudiants
Professors	<ul style="list-style-type: none"> - Adscripcions provisionals - Accés - Trasllats - Substitució de personal dels centres - Cursos de formació - Situacions diverses dels funcionaris: interins
Pares d'alumnes	<ul style="list-style-type: none"> - Intervenció en afers educatius - Implantació de la reforma del sistema educatiu
Centres docents	<ul style="list-style-type: none"> - Estat de les infraestructures - Dotació dels centres
Gestió acadèmica	<ul style="list-style-type: none"> - Títols - Convalidacions

2. INSTALLACIONS DELS CENTRES DOCENTS

Ja a l'Informe corresponent a l'any 1996 (*Bulletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm.153, de 21 de març de 1997, pàgines 11767 a 11769) el Síndic de Greuges es feia ressò de les queixes formulades a la Institució sobre la inadequació o les deficiències en les instal·lacions de centres docents.

Sens dubte l'aplicació de la reforma educativa va comportar un augment de les despeses per tal d'adequar-les a les necessitats derivades de l'aplicació del nou sistema educatiu. Malgrat aquest augment i els plans d'inversions previstes derivats del Mapa Escolar de Catalu-

21682

nya, el cert és que novament aquest any s'han adreçat queixes al Síndic de Greuges en relació amb les infraestructures escolars.

Algunes d'elles denunciaven el mal estat de conservació en què es troben alguns edificis d'ensenyament secundari (vegeu queixa núm. 3056/96).

En d'altres casos, el Síndic ha hagut de denunciar, no el mal estat de conservació –que pot arribar a comportar perill per als usuaris del centre–, sinó la manca d'adequació de les instal·lacions a les necessitats del centre (vegeu queixa núm. 718/97).

Així doncs encara es denunciaven deficiències que exigeixen una actuació urgent de les administracions competents, malgrat que el Departament d'Ensenyament ha comunicat, quan així ho ha sol·licitat el Síndic de Greuges, la propera realització d'obres tant de reparació i manteniment com de nova instal·lació.

Queixa núm.3056/96

Dèficit d'instal·lacions d'un institut d'ensenyament secundari

L'associació de pares d'un institut d'educació secundària s'adreçà al Síndic de Greuges denunciant el mal estat de les instal·lacions del centre, que pot comportar perill per als alumnes atès que s'hi han produït despremiments d'elements de la teulada.

Malgrat les denúncies presentades pels pares des de feia ja alguns anys, no s'havia obtingut resposta del Departament d'Ensenyament.

Sol·licitat l'informe oportú, el Departament d'Ensenyament indicà que la Secció d'Obres i Manteniment de la Delegació Territorial havia analitzat les instal·lacions del centre i s'havia acordat de fer unes obres de reparació del voladís i construcció d'un sanitari per a un alumne disminuït.

El Síndic demanà al Departament que s'informés sobre la realització efectiva de les obres més urgents, la qual cosa es va fer, si bé s'indicà que el Mapa Escolar preveia la remodelació de l'edifici.

Queixa núm.718/97

Instal·lacions d'un centre docent: necessitat de reformes

El Consell Escolar d'un centre docent públic s'adreçà al Síndic de Greuges per tal de denunciar la manca d'espai i d'infraestructura adequada de les instal·lacions del centre.

Segons els autors, aquestes deficiències només podien quedar resoltes construint unes noves instal·lacions, la qual cosa ja es preveia en el Mapa Escolar de Catalunya. Però el retard en l'execució del Pla feia necessàries unes reformes provisionals ja reclamades des de feia més de vuit anys a les administracions competents.

Sol·licitat informe sobre la possibilitat de millorar les instal·lacions actuals, atesa la dificultat de construir unes noves instal·lacions per al centre, proposta que va ser

valorada positivament per la Delegació Territorial i assumida per la Direcció General de Centres, el Departament d'Ensenyament indicà que, un cop analitzats els requisits de l'obra a realitzar, es creu necessari fer un nou pavelló i arranjar l'edifici vell de l'escola.

Així mateix se'ns comunicà que fins s'executin les obres, la Direcció General de Centres Docents preveu dur a terme les actuacions més urgents.

3. TRANSPORT I MENJADOR ESCOLAR

Ja en l'Informe del Síndic de Greuges corresponent a l'any 1996 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm.153, de 21 de març de 1997, pàg.11770 a 11772), el Síndic es va referir a la problemàtica generada per l'aplicació del Decret 160/1996, de 14 de maig, pel qual es regula el servei escolar de menjador als centres docents públics de titularitat del Departament d'Ensenyament.

Aquest Decret preveu l'obligació del Departament d'Ensenyament de facilitar aquest servei als alumnes, en un nivell d'ensenyament de caràcter obligatori, que es veuen obligats a desplaçar-se del seu municipi de residència per ser escolaritzats.

Aquesta previsió del Decret, que pretén, en compliment de l'article 65.2 de la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordenació del Sistema Educatiu (LOGSE), garantir que als alumnes que no tenen una plaça escolar gratuïta en el seu municipi i es veuen obligats a desplaçar-se a un altre municipi, aquest desplaçament no els sigui econòmicament gravós.

La decisió del Govern de la Generalitat que els nens que cursen l'educació secundària obligatòria ho facin en Instituts d'Educació Secundària i no en escoles d'educació primària, ha obligat un gran nombre d'alumnes a desplaçar-se del seu municipi. Aquesta mesura ha comportat sens dubte un augment del cost que el Departament d'Ensenyament assumia en matèries de menjador i transport escolar, que ha repercutit, segons indiquen les queixes rebudes pel Síndic de Greuges, en una disminució dels ajuts per atendre necessitats socioeconòmiques del Departament d'Ensenyament, i els Consells Comarcals que hagin assumit aquesta competència delegada mitjançant el procediment previst al Decret 219/1989, d'1 d'agost, de delegació de competències de la Generalitat a les comarques en matèria d'ensenyament.

Malgrat que l'article 21 del Decret 160/1996 preveu que les administracions públiques poden establir ajuts de menjador per a l'alumnat que ho sol·liciti i al qual no correspongui la gratuïtat del servei, ateses les condicions socioeconòmiques i geogràfiques, el cert és que la manca de disponibilitat pressupostària ha estat allegada per l'Administració per tal de justificar les previsions cada cop més limitades d'ajut a les famílies més necessitades que no compleixen els requisits per tenir la gratuïtat del servei.

El Síndic de Greuges va considerar que tot i que les previsions de la LOGSE havien comportat un augment

de la despesa, això no podia ser una raó per disminuir la previsió d'ajuts compensadors per a famílies necessitades (vegeu queixa núm. 2908/96).

L'any 1996 el Síndic es va referir ja als problemes que plantejava el transport escolar dels alumnes de municipis amb població dispersa. El Decret no preveu la gratuïtat del servei de transport per als alumnes obligats a desplaçar-se des de nuclis allunyats del centre escolar quan resideixen en el mateix municipi. Aquesta ha estat una decisió no exempta de polèmica. Als problemes derivats de la manca de transport gratuït s'han afegit en alguns casos els derivats de la manca de prestació del servei de menjador escolar, ja que aquest només es garantia als alumnes als quals es prestava en condicions de gratuïtat, sense que en alguns casos es preveïés que calia atendre la demanda dels alumnes que, malgrat residir en el mateix municipi, havien de fer llargs recorreguts per arribar al centre docent (vegeu queixa núm. 216/97).

També els pares d'alumnes que estudien en centres d'educació especial s'han adreçat al Síndic de Greuges reclamant, no pas la prestació del servei de menjador escolar, que tenen garantit per Decret, sinó un règim d'ajudes que permeti paliar en part l'elevat cost d'aquest servei per als alumnes que, ateses les seves característiques, necessiten més atenció, la qual cosa encareix el cost del servei, i que, a més, tenen especials dificultats per desplaçar-se a casa i, en conseqüència, no poden prescindir d'un servei que no és gratuït quan viuen al mateix municipi (vegeu queixa núm. 1536/97).

Queixa núm. 2908/96

Suggeriment al Departament d'Ensenyament per evitar que es vegin minvats els ajuts a menjadors escolars

El Consell Escolar d'un centre públic s'adreçà al Síndic de Greuges per exposar-li la necessitat de mantenir ajuts de menjador escolar per a persones que necessiten el servei i no en poden pagar el cost.

Segons els promotors, el Departament d'Ensenyament, en assumir el cost del servei de menjador de les persones que reuneixen els requisits per tenir accés gratuït al servei de menjador escolar –bàsicament les que es veuen obligades a desplaçar-se del seu municipi– ha disminuït els ajuts que rebien les persones que accedien als ajuts per raons socioeconòmiques.

Sollicitat l'informe corresponent, el Departament d'Ensenyament indicà que pel que fa als ajuts de menjador, l'article 21 del Decret 160/1996, de 14 de maig, pel qual es regula el servei escolar de menjador, preveu que les administracions públiques, sempre que ho permetin les disponibilitats pressupostàries, en poden atorgar a famílies que es trobin en condicions socioeconòmiques o geogràfiques especials. Aquestes disponibilitats pressupostàries, malauradament, esdevenen cada cop més limitades malgrat l'esforç del govern de Catalunya per ajudar les famílies en el moment d'escolaritzar els seus fills, la qual cosa fa que, en molts casos, per poder ar-

ribar al més gran nombre de famílies necessitades, les ajudes siguin molt minses.

En conseqüència, la intenció del Departament és mantenir aquesta línia d'ajuts, tot i que s'hauran de reduir les quantitats per adaptar-se a les disponibilitats pressupostàries.

El Síndic considerà que els autors de les queixes exposen la seva preocupació pel que entenen que ha estat una disminució en els ajuts per menjadors previstos al Decret 160/1996, de 14 de juny, i va formular les seves consideracions:

El contingut de l'article 21 del Decret 160/1996 té com a objectiu paliar el desavantatge que suposa per als alumnes residents en el mateix terme municipal que el centre escolar –respecte als residents en termes municipals veïns– no gaudir automàticament del dret a menjador gratuït, malgrat la necessitat de quedar-se a dinar a l'escola, atesa la distància que separa la residència familiar del centre escolar, que en molts casos és igual o superior a la que hi ha entre poblacions veïnes.

Des d'aquest punt de vista, no és justificable disminuir els ajuts compensadors esmentats en un grau que en desnaturalitzi la funció.

D'altra banda, hem de refermar que la disponibilitat pressupostària per donar satisfacció a les necessitats referides depèn d'una decisió política d'assignació dels recursos. D'acord amb l'argumentació inicial, el Síndic veu amb preocupació que es minvin els ajuts a famílies que es trobin en condicions socioeconòmiques o geogràfiques especials.

Tot i que l'aplicació de la LOGSE hagi comportat un augment de la despesa del Departament d'Ensenyament en ajuts de menjador per atendre aquest servei, que ha passat a ser de prestació obligatòria des del passat curs escolar, entenem que aquesta dotació pressupostària no és suficient per poder prestar el volum necessari d'ajuts de menjador destinats –segons l'article 21 del Decret 160/1996– als alumnes amb especials condicions socioeconòmiques i geogràfiques.

Des d'aquest punt de vista, no és justificable deixar sense ajuts compensadors un grup d'alumnes residents en el mateix terme municipal que el centre escolar que es poden veure afectats pel desavantatge –respecte als residents en termes municipals veïns– de no gaudir del dret a menjador gratuït.

Segons aquesta argumentació, el Síndic no va considerar adient que les famílies que es troben en especials condicions socioeconòmiques o geogràfiques vegin reduïts els ajuts a aquest servei i, en conseqüència, va suggerir de mantenir els ajuts als alumnes en aquestes condicions especials.

Per tot això, el Síndic va suggerir el 6 de juny de 1997 que s'utilitzessin els mitjans necessaris per evitar la davallada dels ajuts esmentats.

En el moment de tancar el present Informe, el Síndic no ha rebut resposta del Departament.

21684

Queixa núm. 216/97

Menjadors escolars: capacitat

Els pares dels alumnes d'un centre d'educació secundària d'un municipi de població dispersa es queixen de la decisió del Departament d'Ensenyament de no mantenir l'autorització que havia donat durant el primer trimestre del curs escolar per tal que els seus fills poguessin seguir una jornada escolar reduïda, atès que el menjador del centre no disposava de capacitat per a aquells alumnes, que, malgrat no tenir menjador escolar gratuït, viuen a més de 15 quilòmetres del centre docent.

Sol·licitat informe sobre aquest fet, el Departament d'Ensenyament indicà que excepcionalment s'havia establert la jornada intensiva durant el primer trimestre del curs escolar perquè calia instal·lar un mòdul prefabricat de menjador. Un cop enllestides les obres, l'horari escolar va tornar a ser de jornada partida, com es fa a la resta de centres de titularitat del Departament.

El mòdul reuneix totes les característiques exigides pel Departament d'Ensenyament per a la prestació del servei de menjador, entre les quals l'adequació de l'espai al nombre d'alumnes, segons la revisió feta per l'inspector de la unitat tècnica corresponent.

Malgrat aquesta informació, el menjador seguia, segons els autors de la queixa, sense tenir capacitat suficient per prestar el servei als alumnes que, pel fet de viure en el mateix municipi, no reunien els requisits de servei de menjador gratuït, tot i que, per la distància al seu domicili, es veien forçats a usar aquest servei. El Síndic va adreçar-se de nou al Departament per comprovar quines mesures s'havien adoptat per garantir aquest servei.

En resposta a aquesta sol·licitud, el Departament informà que, perquè tots els alumnes que gaudien de la prestació del servei de menjador a un Institut d'Ensenyament Secundari i per adequar-se al nombre d'alumnes que es beneficien d'aquesta prestació, s'havien fixat dos tornos horaris.

El Síndic entén que amb aquesta mesura es dona solució al problema de la manca de capacitat de les instal·lacions de menjadors i es compleix la normativa vigent sobre horari escolar.

Queixa núm.1536/97

Ajuts de menjador escolar en centres d'educació especial

Les associacions de pares d'alumnes de dues escoles d'educació especial s'adreçaren al Síndic de Greuges per la denegació per part del Consell Comarcal del Vallès Occidental de l'ajut econòmic pel servei de menjador escolar als nois que resideixen en el mateix municipi.

L'article 21 del Decret 160/96, de 14 de maig, permet a l'Administració establir ajuts de menjador a l'alumnat al qual no correspongui la gratuïtat del servei, d'acord amb els criteris establerts al mateix Decret atenent les condicions socioeconòmiques i geogràfiques en què es trobin els afectats.

Els menjadors dels centres d'educació especial tenen un cost molt alt, pel nombre de monitors necessaris per donar menjar als alumnes. A més, el fet que els alumnes no puguin desplaçar-se amb autonomia converteix el servei de menjador en un servei essencial d'aquests centres, del qual els alumnes depenen forçosament; aquesta dependència és reforçada pel fet que no hi hagi cap transport públic que deixi els alumnes prop de l'escola i que estigui adaptat per a cadires de rodes.

El Departament considerava que aquests alumnes no reunien les condicions d'accés gratuït al menjador escolar. No obstant, assenyalava que amb això es preveia la possibilitat que el Consell Comarcal facilités ajuts compensatoris.

El Síndic de Greuges va indicar al Departament d'Ensenyament que considerava convenient de preveure la suficient dotació pressupostària per poder prestar el volum necessari d'ajudes a menjador destinades a alumnes en especials condicions socioeconòmiques.

4. ELS BENEFICIS DE FAMÍLIES NOMBROSES EN L'ÀMBIT DE L'ENSENYAMENT NO UNIVERSITARI

La manca de previsió dels beneficis per a famílies nombroses en l'àmbit de l'ensenyament ja va ser objecte d'anàlisi en l'Informe del Síndic de Greuges corresponent a l'any 1996 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàgines 11764 a 11766).

El Síndic de Greuges, en analitzar els criteris d'accés a centres docents, va recomanar al Departament d'Ensenyament que modifiqués el Decret 72/1996, de 5 de març, pel qual s'estableix el règim d'admissió d'alumnes en els centres docents sostinguts amb fons públics, per tal que s'admeti com a criteri complementari a valorar en cas d'empat entre diversos sol·licitants, en l'aplicació dels criteris d'admissió previstos a la LODE.

Aquesta recomanació fou acceptada pel Departament d'Ensenyament en incloure aquest criteri en el Decret 53/1997, de 4 de març, modificació de l'anterior (vegeu queixa núm. 929/96).

Però no tan sols el coneixement d'una certa preferència a les famílies nombroses per a l'accés a un centre docent ha estat plantejat al Síndic de Greuges, sinó que novament s'han adreçat al Síndic les esmentades famílies, denunciant la manca d'aplicació de la normativa reguladora dels beneficis a aquestes famílies per part de centres docents, de forma que en molts casos no es reconeix als seus membres el dret a gaudir d'una reducció en el cost de la matrícula (vegeu queixa núm. 2397/97).

Seguiment de la queixa núm.929/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg.11766)

Recomanació al Departament d'Ensenyament en relació amb la condició de famílies nombroses i el procediment d'admissió d'alumnes en centres docents

A l'exposició d'aquesta queixa dins l'informe de l'any 1996 es feia constar la recomanació del Síndic al De-

partament d'Ensenyament perquè, en cas d'empat en els criteris de baremació que reconeix la LODE, es reconegué la preferència de les famílies nombroses per a l'accés al centre docent.

El Departament va comunicar al Síndic de Greuges que modificaria el criteri d'admissió per incloure-hi la família nombrosa com a criteri complementari per a l'admissió d'alumnes en centres docents.

En el Decret 53/1997, de 4 de març, es va dur a terme aquest compromís de modificar en part els criteris d'admissió.

Queixa núm.2397/97

Manca d'aplicació dels beneficis de família nombrosa

La senyora X. s'adreçà al Síndic de Greuges reclamant l'aplicació de la reducció del 50% en el cost de la matrícula de la seva filla –membre de família nombrosa de primera categoria– al Conservatori Superior Municipal de Música de l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, perquè tot i haver presentat instància de reclamació a l'Ajuntament pel 50% del cost de matrícula, no n'havia obtingut resposta.

El Síndic de Greuges sol·licità informació sobre els motius de no aplicar la reducció establerta per família nombrosa d'acord amb la Disposició Final 4a de la Llei 42/1994, de 30 de desembre, i el Reial Decret 1081/1995, de 3 de novembre, que la desenvolupa, i va fer les consideracions que succintament es reproduïxen a continuació.

En virtut d'aquesta normativa s'amplia el concepte de família nombrosa establert a la Llei 25/1971, de 19 de juny, de Protecció a les Famílies Nombroses, fins a incloure-hi les famílies que tinguin tres o més fills.

Així mateix, la família nombrosa de tres fills es classifica dins la primera categoria i se li atorga el dret als beneficis previstos per a les famílies de l'esmentada categoria a la Llei 25/1971, de 19 de juny.

En aquest sentit, la Llei de Protecció a les Famílies Nombroses reconeix a les de primera categoria la reducció del 50% en el pagament de drets i taxes dels centres on s'imparteixen cicles reglats generals o especialitzats. Val a dir que amb la LOGSE els ensenyaments impartits als conservatoris de música es connecten a l'estructura general del sistema educatiu.

El Síndic està pendent de la resposta de l'Ajuntament.

5. DRETS DELS ALUMNES

Diverses qüestions han plantejat al Síndic de Greuges els drets i els deures dels alumnes de centres d'educació no universitaris. Sens dubte les dificultats en la implantació del nou sistema educatiu, que ha demanat un gran esforç a les administracions competents en l'àmbit educatiu, tant com a la resta d'integrants de la comunitat educativa, ha significat un augment del nombre de queixes, que hem d'entendre propi de tota etapa de transició.

El fet que el nou sistema educatiu perllongui l'etapa d'ensenyament obligatori ha comportat que ara s'intenti, com una prioritat, que els alumnes que quedaven al marge del sistema educatiu puguin ser integrats en el sistema i assolir els objectius d'aquests ensenyaments.

Aquesta finalitat, que és sens dubte positiva, ha pogut comportar més conflictivitat en els centres públics, especialment en aquells on es produeix una major concentració d'alumnes amb dificultats d'integració.

És per això que una de les qüestions que més preocupen en relació amb els drets i els deures dels alumnes és la relativa a la incoació i tramitació d'expedients disciplinaris als alumnes. L'incompliment del deure de respecte a les normes de convivència del centre comporta la tramitació d'un expedient disciplinari a l'alumne, que, en ocasions, és tramitat de forma incorrecta, de manera que sovint no es veuen respectats els drets de defensa dels alumnes o s'incideix en errors formals de tramitació que poden significar sovint que les sancions imposades, malgrat ser adequades a la conducta que se sanciona, no es puguin executar per defectes formals en la tramitació, la qual cosa no beneficia pas la convivència en el centre.

Quan se li ha plantejat una d'aquestes qüestions, el Síndic de Greuges ha posat de manifest els errors procedimentals i ha suggerit al Departament d'Ensenyament que millorés la informació que sobre la tramitació d'aquests expedients es dóna als centres docents, per tal d'evitar una incorrecta aplicació (vegeu queixa núm. 1037/94).

Però els drets dels alumnes, especialment el dret bàsic a una educació correcta, s'ha vist afectat per la manca d'actuació de les administracions responsables, i en algun cas per la manca de diligència de la Inspecció d'Ensenyament, que no ha evitat que situacions de conflicte en un centre provocades per les difícils relacions entre un mestre i els seus alumnes s'allarguessin més que no calia per manca d'una actuació tendent a evitar o a resoldre el conflicte. Així, malgrat les denúncies formulades pels membres de la comunitat educativa, incloent-hi el consell escolar del centre, no va ser fins que el Síndic de Greuges hi va intervenir que el Departament d'Ensenyament va adoptar les mesures oportunes per evitar que la situació continués (vegeu queixa núm. 1698/97).

També es poden veure perjudicats el drets dels alumnes a rebre un ensenyament de qualitat quan no es designen mestres que tinguin reconeguda una capacitat suficient per impartir una assignatura. També en aquests casos s'ha hagut d'intervenir per tal que s'atribuís la funció a una persona amb capacitat (vegeu queixa núm. 1662/97).

En altres ocasions no és la preparació de la persona que ensenya una determinada matèria allò que es qüestiona, sinó que es denuncia que l'oferta educativa d'un centre no respon a la realitat, ja que una oferta educativa d'assignatures no obligatòries molt elevada pot comportar que algunes assignatures no es cursin, perjudicant als alumnes que havien fet una determinada opció i que, finalment, es veuen recol·locats en opcions no desitjades (vegeu queixa núm. 2324/96).

21686

Vinculada al dret a l'ensenyament trobem la problemàtica generada un any darrere l'altre en relació amb els llibres de text, que tenen un elevat cost per a les famílies. Aquest cost no sempre és compensat pels ajuts que les administracions faciliten a les famílies que no disposen de recursos econòmics suficients. Aquesta qüestió ha motivat una Actuació d'Ofici (vegeu Actuació d'Ofici núm. 3566/97).

També com els altres anys, han arribat al Síndic queixes que denunciaven la manca de places suficients a l'etapa d'educació infantil compresa en el primer cicle, és a dir, fins a tres anys, a la qual ja ens referim abastament en l'epígraf «La integració en els centres d'educació, especial referència als immigrants» d'aquesta secció.

Malgrat la importància d'aquesta etapa educativa, el fet que no sigui considerada obligatòria, sinó que, d'acord amb la LOGSE, tingui caràcter voluntari, ha comportat que les administracions amb competències educatives no adoptin prou mesures per fer efectiu el compromís que tenen assumit per llei, per tal que es garanteixi un nombre de places suficients (vegeu queixa núm. 558/97).

Queixa núm. 1037/94 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 313, pàg. 20958 a 2959)

Seguiment del suggeriment al Departament d'Ensenyament per tal que millori la informació sobre l'abast, límits i criteris d'aplicació de la normativa de drets i deures dels alumnes dels centres de nivell no universitari

El senyor X denuncià que el director d'un centre docent havia imposat una mesura cautelar que consisteix a privar un alumne del dret a assistir a classe per un període de quatre dies.

L'adopció d'aquesta mesura cautelar excedeix l'àmbit de l'article 27.4 del Decret 302/1993, de 9 de desembre, pel qual es modifica el Decret 266/1990, de 4 de setembre, sobre drets i deures dels alumnes dels centres de nivell no universitari de Catalunya, ja que se li suspèn l'assistència a totes les classes.

El Departament d'Ensenyament, en resposta a la sol·licitud d'informe del Síndic de Greuges, considera que la sanció imposada s'adequa a la normativa vigent si bé s'han produït errades procedimentals.

El Síndic de Greuges va considerar que la mesura cautelar no s'ajustava a les previsions de la normativa vigent i, d'altra banda, va apreciar en l'expedient greus irregularitats de tramitació, i per tant, entengué que l'expedient hauria d'haver-se revisat totalment i que no podia ser tot just esmenat. No podia per tant admetre's l'opinió de la inspecció en relació amb la valoració que s'havia dut a terme de «l'errada procedimental».

Sens perjudici que es revisés aquest expedient —i si s'esqueia, s'anullés—, aquesta Institució va fer palesa la preocupació sobre l'existència de defectes procedimentals en expedients— que, sens dubte, provoquen indefensió i denoten una manca d'informació de la normativa de drets i deures i dels criteris de la seva aplicació, per

part de les persones encarregades de la tramitació d'aquests expedients.

Es va sol·licitar informe sobre si s'estimava oportú procedir a l'anul·lació de l'expedient i per tant de la sanció que havia estat imposada a l'alumne i sobre quines eren les mesures que s'adoptarien per tal d'evitar errors, sens dubte no buscats, en la tramitació dels expedients.

El Departament d'Ensenyament va comunicar al Síndic de Greuges que s'havia estimat la reclamació presentada pel pare de l'alumne contra la sanció i, en conseqüència, es resolia la nul·litat de l'acord del Consell Escolar.

El Síndic de Greuges va estimar ajustada a dret la resolució, però va suggerir al Departament, el 28 de novembre de 1994, que millorés la informació sobre l'abast, límits i criteris d'aplicació de la normativa de drets i deures per evitar que l'aplicació incorrecta provoqués com en aquest cas, situacions d'indefensió.

El Departament va indicar estar elaborant un projecte de normativa de drets i deures que tractaven de simplificar la regulació del procediment sancionador.

Aquest Decret de referència es va aprovar el 17 d'octubre de 1997, i pretén, com el seu preàmbul assenyalava, incorporar qüestions de procediment amb la finalitat de millorar les solucions als possibles conflictes que es produeixen en els centres. Així, distingeix entre conductes contràries a les normes de convivència del centre, que han de tenir una ràpida resposta correctora, i faltes quan les conductes siguin especialment greus.

Queixa núm. 1698/97

Suggeriment al Departament d'Ensenyament que s'insti els serveis competents a actuar amb més diligència en casos en què és afectat el dret a l'ensenyament

L'associació de pares d'alumnes d'un Institut d'Ensenyament Secundari s'adreçà al Síndic de Greuges el 20 de maig de 1997 per tal d'exposar la seva preocupació per la manca d'actuació del Departament d'Ensenyament malgrat que s'hi havien adreçat en diverses ocasions denunciant l'actitud d'una professora del centre que ells entenen que perjudica la preparació acadèmica dels alumnes afectats.

El Síndic de Greuges el 13 de juny s'adreçà al Departament d'Ensenyament demanant de ser informat sobre les actuacions que el Departament havia emprès a partir de les denúncies presentades i, en concret, va sol·licitar de ser informat de les actuacions practicades per la inspecció d'Ensenyament.

El Departament comunicà que després que, amb posterioritat a la sol·licitud del Síndic, la inspecció d'Ensenyament elaborés un informe sobre la situació de conflicte existent en el centre, s'havia acordat la incoació d'un expedient disciplinari i l'aplicació d'una mesura cautelar a la professora implicada.

A partir de la informació facilitada, el Síndic de Greuges va considerar que la inspecció d'Ensenyament no havia estat suficientment diligent, perquè ja el mes de març s'havien exposat els fets que justificaren la inco-

ació de l'expedient i no es coneixien actuacions de la inspecció fins el mes de juliol, en què es proposà la incoació d'un expedient.

Aquests retards han, doncs, de ser considerats especialment greus, en casos en què, com aquest, es produeix un deteriorament greu de la prestació del servei, tal com es desprèn de l'adopció de la mesura preventiva de suspensió de funcions acordada pel secretari general.

Per tot això es va suggerir que s'instés els serveis competents del Departament a adoptar, a tota diligència, les mesures oportunes en casos en què, com en el d'aquest expedient, es produeix una afectació del dret a l'ensenyament.

Queixa núm.1662/97

Manca de professor per donar l'assignatura de música

Els pares dels alumnes d'un centre docent públic s'adreçaren al Síndic de Greuges el 22 de maig de 1997, denunciant la manca de resposta de l'Administració a la seva petició d'un mestre especialista de música per impartir aquesta assignatura.

El Síndic sol·licità informe al Departament d'Ensenyament el 13 de juny. En resposta a la sol·licitud, s'indicà que havia estat destinada, per encarregar-se provisionalment de la unitat d'educació musical, una funcionària que reuneix la capacitat corresponent per haver superat el concurs-oposició d'ingrés al cos en l'especialitat d'educació musical.

Queixa núm.2324/96

L'oferta educativa en un centre de secundària

Els pares dels alumnes d'un institut de batxillerat s'adrecen al Síndic de Greuges per tal d'exposar el seu desacord amb la decisió del centre de suprimir una assignatura optativa per manca de professor. Això ha comportat que els alumnes afectats fossin traslladats a d'altres assignatures que no havien escollit.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informe al Departament d'Ensenyament. En resposta a la sol·licitud, aquesta Institució pogué saber que s'havia reconsiderat la decisió inicial i s'havia assignat un professor per impartir l'assignatura, malgrat que l'oferta d'aquestes assignatures havia estat condicionada a la disponibilitat de la plantilla.

Actuació d'Ofici núm.3566/97

Gratuitat dels llibres de text i material escolar

El Síndic s'adreçà al Conseller d'Ensenyament per demanar-li informació sobre els criteris seguits pel seu Departament per concedir ajuts a les famílies amb necessitats especials per material escolar i llibres de text; alhora, en una interpellació de més abast, li preguntà pel capteniment del Departament respecte a la possibilitat d'arribar a la gratuïtat dels llibres de text en l'etapa d'escolaritat obligatòria.

Les dues qüestions poden tenir relació amb el dret a l'ensenyament gratuït en l'etapa obligatòria.

Pel que fa a la segona pregunta, el Síndic no es limita a interrogar sobre les possibilitats futures d'obtenir una gratuïtat total o parcial dels llibres de text, sinó que es fa ressò dels criteris diversos que hi ha no solament entre les parts implicades, és a dir, editors i llibreters d'una banda i pares de l'altra, sinó entre les mateixes federacions d'associacions de pares. Sobretot, més enllà de qüestions ocasionals com la liberalització de preus, descomptes més o menys importants o concessió de beneficis a l'hora de fer la declaració de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques, el Síndic plantejà en aquesta ocasió un reexamen profund respecte a la concepció i funció del llibre de text, que, massa sovint de vida efímera, és objecte de reedicions per incloure-hi les últimes informacions produïdes en cada àrea, cosa que podria proporcionar el professorat. Això facilitaria que els llibres tinguessin una vida més llarga, es poguessin aprofitar més i passessin d'uns germans als altres, com ja s'ha intentat de fer privadament en alguns casos. El Síndic estima que aquest plantejament podria contribuir a l'abaratiment i la dignificació del llibre de text escolar. Es tracta d'un debat en el qual hauria de participar el Consell Escolar de Catalunya.

Aquestes consultes del Síndic encara són prou recents per haver-ne pogut obtenir una resposta del Departament a l'hora de tancar l'Informe de 1997.

Queixa núm.558/97

Manca de places a les escoles bressol

La Federació d'Associacions de Pares d'Alumnes de Catalunya s'adreçà al Síndic de Greuges per tal de denunciar la manca de places públiques d'educació d'infants fins a 3 anys a Catalunya. L'oferta de places públiques i privades continua essent insuficient per atendre la demanda existent i a més, segons els autors de la queixa, l'oferta en centres privats no respon als mínims de qualitat que la normativa vigent preveu.

El Síndic de Greuges va demanar informe al Departament d'Ensenyament, el qual indicà que les prioritats de la reforma educativa són determinades pel calendari fixat per la Llei Orgànica d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE) i les normes de caràcter bàsic que la desenvolupen. Aquest calendari estableix una primera fase d'implantació generalitzada de tot l'ensenyament obligatori i, posteriorment, de l'ensenyament secundari postobligatori.

L'increment en l'oferta del primer cicle d'educació infantil es farà un cop consolidada la implantació del nou sistema educatiu pel que fa als nivells no obligatoris de parvulari, batxillerat i la formació professional.

Tanmateix, com es va indicar a la resposta a la queixa 458/94, de l'any 1994, el Departament d'Ensenyament assenyalava que tenia previst continuar subvencionant els centres de titularitat de les corporacions locals i els centres privats que reuneixin els requisits de la convocatòria, i mantenir les places ja existents als centres de titularitat dels quals pertany a la Generalitat.

Finalment, recorden que l'article 7.2 de la LOGSE disposa que l'educació infantil té caràcter voluntari, i que «les administracions públiques» (per tant, no tan sols l'Administració educativa) garantiran l'existència d'un nombre de places suficients per tal d'assegurar l'escolarització de la població que ho solliciti.

El Síndic de Greuges s'adreça novament al Departament d'Ensenyament i li reitera la necessitat que les administracions públiques, dins les seves possibilitats, configuren una oferta de places adequada a la demanda existent.

6. LA INTEGRACIÓ EN ELS CENTRES D'EDUCACIÓ, ESPECIAL REFERÈNCIA ALS IMMIGRATS

6.1. INTRODUCCIÓ

D'uns anys ençà, el Síndic de Greuges constata el creixent interès amb què els mitjans d'informació han tractat i sovint qüestionat la tasca d'integració social que correspon als centres educatius. Feta aquesta afirmació, el Síndic vol remarcar, però, que la present constatació no és fruit en cap cas de l'examen de les queixes que aquesta Institució rep dels ciutadans.

Aquesta preocupació va portar el Síndic de Greuges a col·laborar en un estudi elaborat per la Fundació La Caixa sobre «El dret a l'educació dels immigrants i la seva integració en el sistema educatiu».

De l'anàlisi dels dossiers facilitats per la Fundació esmentada, se'n desprenen una sèrie de conclusions que ens acosten a la realitat dels immigrants a Catalunya. L'estudi en qüestió aprofundeix diferents aspectes del procés d'integració dels immigrants en la nostra societat i preferentment en el sistema educatiu, especialment entre els que provenen de països subdesenvolupats (62'2% del total d'estrangers residents a Catalunya l'any 1991). L'estudi tracta tots aquests temes des d'un punt de vista primordialment sociològic.

És per això que l'objectiu de la nostra tasca, a partir de les dades facilitades en l'estudi, se centrà a analitzar la integració dels infants i adolescents immigrants en el sistema educatiu i a concretar propostes jurídiques tendents a esmenar les deficiències que s'hi puguin detectar.

L'estudi de la Fundació «La Caixa» presentava un treball de camp consistent en una sèrie d'entrevistes a famílies immigrants amb fills en edat d'escolarització. Els pares hi mostraven una sèrie de preocupacions comunes en relació amb el sistema educatiu seguit pels seus fills. En destaquem el rígid sentit de la disciplina que a vegades els fa desconfiar dels mètodes seguits a l'escola, l'elevat interès perquè els seus fills aprenguin correctament les dues llengües oficials de Catalunya i, finalment, la creixent tendència, començada a detectar a mitjan anys vuitanta, d'arrelar-se a Catalunya i de fixar-hi la residència definitiva.

Així doncs, a conseqüència de l'últim dels trets exposats, si bé la immigració no ha arribat als nivells dels països europeus més desenvolupats, com França o Alemanya, en el nostre país ja ha pres un volum conside-

table i, conseqüentment, han començat a sorgir situacions noves que requereixen noves respostes dels poders públics. Entenem que aquest nou panorama fa necessària una revisió de la legislació relativa als estrangers i, en el cas que ens ocupa, en relació amb el dret a l'educació dels nois.

Al Títol I, dedicat als drets i deures fonamentals –article 27.1–, la Constitució Espanyola de 1978 estableix que: «Tothom té dret a l'educació. Es reconeix la llibertat d'ensenyament».

Com cal interpretar el terme «tothom»? Hi hem d'entendre inclosa tota persona, o només tota persona de nacionalitat espanyola? La posició de la doctrina i fins i tot de la jurisprudència del Tribunal Constitucional és massa ambigua perquè ens puguem decantar obertament i rotundament per una de les dues possibilitats esmentades, sense analitzar prèviament la situació de forma meticulosa.

Per una banda, existeixen tractats internacionals signats per Espanya en els quals es reconeix el dret a l'educació de tot ésser humà. Així, l'article 26 de la Declaració Universal de Drets Humans, de 10 de desembre de 1948, disposa que: «Tota persona té dret a l'educació. L'educació serà gratuïta, ni més no, en la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria». Aquest dret també es reconeix a l'article 2 del Protocol addicional al Conveni per a la Protecció dels Drets de l'Home i de les Llibertats Fonamentals, de 20 de març de 1953: «A ningú no es pot negar el dret a la instrucció...».

Quan la Declaració Universal de Drets Humans fa referència a «tota persona», no se'ns planteja cap dubte sobre el significat d'aquesta expressió. És evident que si parlem d'una declaració universal, els drets que s'hi reconeixen són predicables de totes les persones sense cap tipus de distinció, ni tan sols de nacionalitat. Quan aquesta mateixa expressió la trobem a la Constitució, però, en la mesura que és una norma d'aplicació de la qual es restringeix únicament a Espanya, és lògic de plantejar-se la intencionalitat amb què aquesta s'utilitza, i més quan hi ha lleis bàsiques estatals que desenvolupen el dret a l'educació que reconeixen precisament aquest dret només als espanyols i als estrangers residents a Espanya.

Així, l'article 1.3 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació (LODE) disposa que: «Els estrangers residents a Espanya tindran també dret a rebre l'educació a què es refereix els apartats 1 i 2 d'aquest article». Per tant, s'estableix un límit al dret a l'educació: la residència.

Tanmateix, la LODE no especifica que aquesta residència hagi d'estar regularitzada legalment. En altres paraules, quan es parla de residència no s'especifica si ha de ser física o legal. De tota manera no creiem gaire lògic utilitzar un terme com l'esmentat, que porta implícita una alta càrrega jurídica, dins una norma jurídica i haver-lo d'interpretar en un sentit purament literal o físic.

Si bé és cert que malgrat les consideracions a l'article 1.3 de la LODE la Llei Orgànica 7/1985, d'1 de juliol,

sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya (LOE), és aclaparadorament clara al respecte i, a l'article 9, restringeix el dret a l'educació únicament «als estrangers que es trobin legalment en el territori nacional». Aquesta afirmació, però, es matisa sensiblement en el Reglament d'execució de la LOE, aprovat pel Reial Decret 155/1996, de 2 de febrer, pel Consell de Ministres, però pendent de publicació en el BOE quan va finalitzar aquest treball. En el text del projecte de reglament, l'apartat segon de l'article 3 disposava que: «Els estrangers tenen dret a l'ensenyament bàsic, que és obligatori i gratuït en les mateixes condicions que els espanyols». Més endavant, l'article 7 reconeixia els drets a l'educació i la llibertat d'ensenyament només als estrangers legalment residents en territori espanyol. Del contingut d'aquest dos articles es desprenen dues situacions que cal remarcar en la mesura que introdueixen elements nous:

- 1.- S'estableix una diferenciació entre el dret a l'educació i el dret a l'ensenyament bàsic.
- 2.- Es reconeix de forma explícita per primera vegada en l'ordenament jurídic espanyol el dret a l'ensenyament bàsic dels estrangers il·legals, mentre que, d'altra banda, el dret a l'educació es predica tan sols respecte als espanyols i els estrangers en situació legal.

Malgrat tot, abans de l'aprovació d'aquest reglament, ja hi havia autors que defensaven el dret a l'educació prescindint de la nacionalitat del beneficiari. Així, la professora Alegría Borrás, en el seu article «Evolució de la condició del extranjero en el medio social», publicat en el llibre Diez años de la Ley de Extranjería, opina que l'esmentat article 9 de la Llei Orgànica d'Estrangeria (LOE) hauria de ser declarat inconstitucional perquè vulnera allò que disposa l'article 10.2 de la Constitució: «Les normes relatives als drets fonamentals i a les llibertats que la Constitució reconeix, s'interpretaran de conformitat amb la Declaració Universal de Drets Humans i els Tractats internacionals sobre aquestes matèries ratificats per Espanya». Com hem vist, la interpretació del dret a l'educació que es desprèn de la Declaració Universal de Drets Humans és favorable a considerar-ne titular tota persona sense discriminació per raó de nacionalitat. A més a més, la professora Borrás basa també la seva opinió en les sentències del Tribunal Constitucional 107/84 i 99/88, en què trobem un pronunciament favorable al reconeixement de drets fonamentals a estrangers.

El Reial Decret pel qual s'aprova el reglament d'execució de la Llei Orgànica 7/1985, publicat en el BOE núm. 47, de 23 de febrer de 1996, varia la redacció en relació amb la inicialment prevista en el projecte, de forma que a l'article 2, apartat segon, indica que els estrangers tenen el dret a la educació en les mateixes condicions que els espanyols, sense distingir entre ensenyaments bàsics i obligatoris i etapes educatives no bàsiques. Es reconeix en conseqüència el dret a rebre ensenyament a tots els estrangers sense distinció per raó de residència legal o no en el territori espanyol. D'altra banda, l'article 7 preveu que només els estrangers amb residència legal poden crear i dirigir centres docents; és, per tant, aquesta l'única distinció en relació amb el dret a l'ensenyament.

Finalment, creiem convenient acabar aquesta revisió legislativa analitzant detingudament l'article 13 de la Constitució, que considerem bàsic en relació amb el dret a l'ensenyament dels estrangers al nostre país. L'article 13 estableix que: «Els estrangers gaudiran a Espanya de les llibertats públiques que garanteix el present Títol (Títol I) en els termes que estableixin els tractats i la llei».

Per començar, ja identifiquem el primer problema en la col·lisió entre els tractats internacionals (Declaració dels Drets Humans) i la llei estatal (LOE). Totes dues normes tenen força per interpretar fins a quin punt els estrangers poden gaudir a Espanya dels drets reconeguts al Títol I de la Constitució; però, com ja hem vist, ambdues difereixen pel que fa referència al dret a l'educació.

El Tribunal Constitucional, en la ja mencionada sentència 107/84, de 23 de novembre, estableix una triple classificació dels drets i les llibertats del Títol I, en relació amb la possibilitat que en siguin beneficiaris ciutadans estrangers. Segons aquesta classificació hauríem de parlar de tres grups de drets:

1r Grup.- Principi d'igualtat total i absoluta entre espanyols i estrangers.

En formarien part els drets i les llibertats recollits pel Dret Internacional Comú (dret a la vida, a no ser arbitràriament detingut, a no ser torturat, al lliure accés als tribunals, a poder exercir els drets civils bàsics com són els relatius a les relacions paterno-filials i en general al dret de família).

2n Grup.- Drets de què només es poden beneficiar els espanyols.

L'apartat segon de l'article 13 de la Constitució estableix que tan sols els espanyols són titulars dels drets reconeguts a l'article 23 de la mateixa Constitució. L'article 23 fa referència al dret a la participació en els assumptes públics, ja sigui directament o bé mitjançant representants lliurement elegits per sufragi universal, i al dret a accedir en condicions d'igualtat a les funcions i càrrecs públics amb els requisits que assenyalin les lleis. Aquest precepte, però, s'ha de matisar pel que fa referència als ciutadans comunitaris.

3r Grup.- Drets de què poden gaudir els estrangers però amb certes limitacions fixades per les lleis i pels tractats.

Segons es desprèn d'allò exposat en el fonament quart, que, amb tot, no menciona cap dret fonamental concret, és en aquest grup on pot tenir cabuda el dret a l'educació. La limitació a aquest dret podria ser el criteri de la residència legal.

En relació amb aquest criteri hem de dir que, l'any 1978, el diputat al Congrés senyor Peces-Barba, també ponent constitucional en representació del PSOE, va proposar l'eliminació del requisit de la residència per tal que els estrangers poguessin gaudir de les llibertats públiques, perquè amb aquesta limitació es contradeia el que estableix la Convenció Europea de Drets Humans («Diario de Sesiones del Congreso» núm. 68).

21690

D'altra banda, però, l'article 3 del Decret 85/1986, de 20 de març, pel qual s'estableix el marc general d'admissió d'alumnes en els centres docents públics i concertats (DOGC núm. 667, de 2 d'abril de 1986), determina: «Els centres afectats per aquest Decret no podran establir en l'admissió d'alumnes cap mena de discriminació per raons ideològiques, religioses, morals, socials, de raça o naixement, ni condicionar l'ingrés al resultat d'unes proves o exàmens». En relació amb les citades formes de discriminació, destaca especialment la causada per naixement. Podem considerar-hi inclosa, doncs, la discriminació per raó de nacionalitat? El professor de Dret Administratiu Ignacio Borrajo Iniesta (Estudios sobre la Constitución Española – Homenaje al Profesor García de Enterría, Vol. II; «El status constitucional de los extranjeros; Ed. Civitas), comentant l'article 14 de la Constitució (principi d'igualtat), afirma que de la jurisprudència del Tribunal Constitucional no es desprèn cap solució a la pregunta plantejada. De tota manera, entenem que fixar el criteri de no discriminació per raó de naixement en una norma que regula l'admissió d'alumnes a centres docents, essent conscients que a la pràctica molts alumnes no nascuts a Espanya tampoc tenen la nacionalitat espanyola i en molts casos tampoc el permís de residència, ve a ser un reconeixement indirecte per part de la Generalitat, competent per establir a Catalunya el marc d'admissió d'alumnes en centres públics i concertats, del principi de no discriminació per raó de nacionalitat, almenys pel que fa referència al dret a l'educació.

La intenció que hem perseguit amb aquesta introducció no pretén sinó fer una consideració legislativa, doctrinal i jurisprudencial sobre el dret a l'educació dels estrangers en el nostre país. Com a conclusió principal, fem ressaltar la confusió, no pas cap buit jurídic, respecte a la possibilitat que els immigrants mancats de permís de residència puguin gaudir del dret a l'educació.

De la legislació vigent en matèria d'educació i d'estrangeria i de la seva interpretació, per una banda, i, per l'altra, de la pràctica de les administracions públiques en aquesta matèria, se'n desprenen una sèrie de problemes que, al nostre entendre, dificulten la integració dels immigrants en edat escolar en el sistema educatiu. L'anàlisi d'aquests problemes i la formulació de propostes per millorar les conseqüències que se'n segueixen conformen l'objectiu principal d'aquest estudi.

Hem volgut distingir entre problemes estructurals i conjunturals. Seguint aquesta pauta, articularem aquest estudi segons l'esquema següent:

Problemes estructurals

- 1.- Possibilitat d'atorgar títols d'ensenyament bàsic als alumnes estrangers en situació no legalitzada
- 2.- Accés d'aquests immigrants al mercat de treball quan han estat escolaritzats a Espanya

Problemes conjunturals

- 1.- Problema de la concentració dels nens immigrants en determinades escoles
- 2.- Problemes detectats a les llars d'infants i als centres d'ensenyament preescolar

6.2. PROBLEMES ESTRUCTURALS

6.2.1. POSSIBILITAT D'ATORGAR TÍTOLS D'ENSENYAMENT BÀSIC ALS ALUMNES ESTRANGERS EN SITUACIÓ NO LEGALITZADA

6.2.1.1. EXPOSICIÓ DEL PROBLEMA

Observem que segons l'anàlisi normativa, jurisprudencial i doctrinal exposada a la introducció hi ha una certa evolució interpretativa que, després d'haver anat variant al llarg del temps respecte a un major o menor reconeixement del dret a l'educació dels estrangers, actualment, després de l'aprovació del Reglament d'execució de la LOE, es troba en un moment que podríem qualificar de favorable a aquest reconeixement. Cal tenir en compte que en el moment de finalitzar el treball encara no s'havia publicat el reglament i que, en conseqüència, se seguia distingint entre el dret als ensenyaments bàsics i el dret a l'educació. Com també hem vist, aquesta distinció no es produeix en el text finalment aprovat.

Tot i això, cal que ens formulem les següents preguntes:

– L'Administració Educativa, pot atorgar títols acreditatius d'haver realitzat l'ensenyament bàsic a aquells alumnes estrangers la situació dels quals no està regularitzada?

– És congruent que s'inverteixin esforços econòmics i humans en la instrucció d'aquests nois i que després no se'ls doni l'oportunitat d'acreditar la formació adquirida, i, conseqüentment, no els sigui possible matricular-se als estudis de batxillerat o de formació professional?

Vegem quina és, en la pràctica, l'actuació de l'Administració.

6.2.1.2. ACTUACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ EDUCATIVA

El 2 de maig de 1995 es va publicar al BOPC núm. 237 una moció per la qual el Parlament de Catalunya, dins del Pla Interdepartamental d'Immigració, a part de manifestar la necessitat de revisar i adoptar el Reglament d'execució de la LOE, fet que, com hem vist, ja s'ha produït, instava el Govern de la Generalitat a:

a) Continuar impulsant les actuacions necessàries per garantir que els fills dels estrangers que viuen a Catalunya puguin accedir, sense cap mena d'excepció, a l'ensenyament bàsic obligatori en els centres públics i concertats de Catalunya.

b) Continuar adoptant, entre altres mesures, d'acord amb les línies d'actuació fixades en el programa d'actuació compensatòria, les adequades per adscriure els fills dels estrangers de diverses edats que arriben a Catalunya al cicle escolar més proper que els correspongui per llur edat i no tant pel nivell de coneixements, i facilitar alhora, en l'àmbit de les seves competències, els tràmits per convalidar nivells educatius ulteriors als ensenyaments primaris.

c) Intensificar les actuacions destinades a la preparació dels professionals de l'ensenyament que hagin de treballar amb fills d'estrangers i dotar-los dels recursos pedagògics adequats.

Entenem que aquesta moció del Parlament pretenia que el Govern de la Generalitat seguís essent conseqüent amb la línia que des de feia anys defensava, concretament des de la promulgació de l'anteriorment citat Decret 85/1986, de 20 de març. Tenint en compte que l'any 1986, un any després d'entrar en vigor la LOE, no hi havia l'obligació legal d'escolaritzar els nens immigrants en situació no regularitzada —és més, se'ls negava el dret a l'educació i tampoc no es feia esment del dret a l'ensenyament bàsic—, és just fer ressaltar el paper de la Generalitat en l'escolarització d'aquests nois.

Per tant podem dir que, malgrat totes les vacil·lacions, dubtes i polèmiques originades per les lleis bàsiques i per les diferents interpretacions que se n'han fet, fa temps que el Departament d'Ensenyament de la Generalitat va optar per escolaritzar els nois estrangers en situació il·legal.

6.2.1.3. POSSIBLES PROPOSTES

Consolidació de l'actual situació de fet

L'actitud de l'Administració educativa en relació amb l'escolarització dels nens immigrants i a l'atorgament de títols s'ha de considerar positiva, sobretot perquè ha seguit una política d'integració que sovint no ha comptat amb el suport normatiu necessari.

Entenem, però, que l'entrada en vigor del Reglament d'execució de la LOE és un reconeixement normatiu de la pràctica administrativa seguida.

Si el dret a l'ensenyament bàsic i obligatori es reconeix als immigrants il·legals, considerem que no hi ha cap obstacle que n'impedeixi el reconeixement oficial en un títol o certificat d'escolaritat. Hem de dir, però, que l'atorgament d'aquest títol o certificat a un immigrant en situació no regularitzada, tot i que li permet l'accés a graus superiors del sistema educatiu com el Batxillerat o la FP, no li permet sol·licitar cap tipus de beques, la qual cosa, tenint en compte la situació econòmica precària de les famílies immigrades provinents de països subdesenvolupats, pot constituir un obstacle important per a l'accés d'aquests alumnes als estudis citats.

Propostes legislatives dirigides a considerar l'atorgament de beques als alumnes immigrants

Com hem vist en analitzar la situació dels alumnes immigrants en l'ensenyament obligatori, l'Administració educativa ha actuat defensant el seu dret a l'ensenyament, el qual només era reconegut en alguns tractats internacionals, avançant-se així a la legislació interna en el reconeixement d'aquest dret.

Pel que fa referència a l'educació secundària (batxillerat i formació professional), segons es desprèn de la LOE, forma part del que coneixem per dret a l'educació.

La pràctica de l'Administració educativa, abans i tot de l'aprovació del reglament de desenvolupament de la LOE, és de permetre també l'accés dels immigrants no regularitzats que han acabat l'ensenyament obligatori a l'etapa de l'educació secundària.

Vist el panorama, que hem de qualificar de francament positiu, tan sols ens resta proposar que aquests alumnes també tinguin dret a beques.

Per facilitar l'accés d'aquests alumnes a l'etapa de l'educació secundària, considerem que l'actitud més coherent amb la línia seguida per l'Administració educativa fóra de proposar que no s'exigeixi el requisit de nacionalitat per concedir beques.

6.2.2. ACCÉS DELS FILLS DELS IMMIGRATS IL·LEGALS AL MERCAT DE TREBALL, ESPECIALMENT QUAN HAN ESTAT ESCOLARITZATS A ESPANYA

6.2.2.1. EXPOSICIÓ DEL PROBLEMA

La problemàtica de l'accés dels fills d'immigrants en situació irregular al món del treball i que han estat escolaritzats al nostre país, és perfectament exposada a l'article de la professora Alegria Borrás, ja citat. Aquest article ens ha servit de referència a l'hora d'analitzar aquest problema i de cercar-hi solucions.

Són moltes les organitzacions que treballen amb fills d'immigrants il·legals que han denunciat l'efecte contradictori que produeix la normativa d'estrangeria una vegada els nois han acabat el període de formació. Aquests nois són escolaritzats de forma plena i efectiva sense tenir en compte el criteri de la residència legal, i una vegada acabats els estudis, no tenen ni la possibilitat d'entrar a treballar.

És evident que una de les funcions de l'ensenyament és capacitar el subjecte per guanyar-se la vida i que aquest objectiu no pot aconseguir-se si l'estranger està en situació irregular davant la normativa d'estrangeria i no té permís de treball. En aquest cas es produeix una certa contradicció: segons la normativa d'estrangeria no es permet treballar a una persona que ha estat formada amb fons públics.

Psicològicament aquesta situació és molt perjudicial per a l'individu que la pateix, ja que gràcies a l'escolarització se l'hi ha creat una il·lusió d'integració que es veu frustrada quan intenta posar en pràctica el que ha après.

Ens trobem davant una problemàtica complexa i difícil de resoldre. La normativa d'estrangeria privilegia els espanyols a l'hora de distribuir un bé malauradament escàs com és el treball remunerat. A més a més, l'article 18.1 de la LOE permet que en la concessió i la renovació del permís de treball es tinguin en compte circumstàncies com l'existència de treballadors en atur en l'activitat que el sol·licitant del permís de treball es proposa realitzar, així com la insuficiència o manca de mà d'obra espanyola en l'activitat o professió i zona geogràfica en què es vol treballar.

D'altra banda, un títol o una capacitació professional no tenen més efecte que acreditar uns coneixements que sovint són exigits quan l'activitat professional que es vol realitzar requereix una titulació determinada (article 17.2 LOE).

6.2.2.2. ACTUACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ EDUCATIVA

Els requisits que cal reunir perquè es puguin concedir els permisos de treball o residència són fixats per la llei:

21692

l'Administració no pot fer altra cosa que aplicar aquesta llei i concedir els permisos quan el sol·licitant reuneix els requisits legalment determinats.

L'Administració educativa, en particular, encara té menys potestat per intervenir-hi, perquè l'accés al món del treball sobrepassa l'àmbit de l'ensenyament i l'educació, malgrat que el problema s'enfoqui des del punt de vista de l'accés al món laboral una vegada superat el període formatiu a l'escola.

Per tant, entenem que totes les propostes que es puguin formular per procurar que l'accés al treball dels immigrants il·legals escolaritzats a Espanya sigui jurídicament possible, reclamen alguna modificació de la normativa d'estrangeria.

6.2.2.3. POSSIBLES PROPOSTES

Consolidació de l'actual situació de fet

Descartada aquesta possibilitat, la situació és absolutament negativa per als interessos dels adolescents estrangers escolaritzats.

Davant la impossibilitat de modificar els aspectes mencionats de la LOE, ja que entenem que això és políticament menys que probable a causa de l'estat actual del mercat de treball, creiem que poden ser efectives les propostes següents:

Proposta d'incloure a l'article 18.3 de la LOE una altra causa per obtenir amb caràcter preferent el permís de treball, basada en el fet d'haver fet els estudis a Espanya.

L'article esmentat enumera catorze situacions en què el sol·licitant del permís de treball té preferència.

Creiem que entre aquestes causes o situacions preferents s'hi podrien incloure els estrangers que hagin realitzat l'ensenyament obligatori a Espanya.

D'aquesta manera, tenint en compte que s'està en una situació preferent per obtenir el permís de treball, es podria sol·licitar simultàniament el de residència tot entenent que aquest fet pot ser entès com a un mitjà de vida en un futur breu.

Diem això perquè no hem d'oblidar que un dels requisits que fixa l'article 13 de la LOE per concedir el permís de residència és de disposar de mitjans de vida suficients per al període de temps que se sol·licita. El fet d'estar en una de les situacions que donen preferència a l'obtenció del permís de treball no és en ell mateix un mitjà de vida, però entenem que hauria de ser considerat com a tal pel que fa referència als menors de 18 anys, que, segons l'article 13.3 de la LOE també el poden obtenir, ja que és improbable que abans d'arribar en aquesta edat es pugui presentar un contracte de treball que acrediti estar en disposició d'aquests mitjans de vida suficients.

Proposta consistent a integrar mitjançant ajudes públiques els fills d'immigrants formats en el territori en cooperatives o empreses de caràcter autònom que els permetin sol·licitar el permís de treball

L'article 18.2 de la LOE estableix que «quan el permís sigui per treballar de forma autònoma es valorarà favo-

rament el fet que la concessió impliqui la creació de nous llocs de treball per a espanyols o signifiqui la inversió o l'aportació de béns susceptibles de promoure el treball nacional o de millorar les condicions en què es porti a terme».

Respecte al treball autònom, cal dir que l'Administració subvenciona els alumnes que han aprovat el segon grau de F.P. per atendre les despeses de primera instal·lació d'activitat professional i d'incorporació en cooperatives. Per tant, és possible pensar en la integració mitjançant ajudes públiques als fills d'immigrants formats en el territori espanyol, en cooperatives o empreses de caràcter autònom que els permetin sol·licitar el permís de treball. Cal tenir en compte, però, que, en les convocatòries per a la concessió d'ajudes que tenen per objecte l'inici de l'activitat laboral, se sol pensar només en els ciutadans espanyols. Per tant, la nostra proposta consistiria que s'hi tinguessin en compte als estrangers escolaritzats a Espanya.

6.3. PROBLEMES CONJUNTURALS

6.3.1. PROBLEMA DE LA CONCENTRACIÓ DE NENS IMMIGRATS EN DETERMINADES ESCOLES

6.3.1.1. EXPOSICIÓ DEL PROBLEMA

La concentració de nois estrangers en determinades escoles és la conseqüència natural del fet que la població estrangera immigrada provinent de països subdesenvolupats acostuma a concentrar-se en determinats llocs on és possible trobar feina (zones industrials o agrícoles) i on l'habitatge té un preu que els sigui assequible.

Considerem justificada la concentració d'aquests nens en zones concretes per raó de la proximitat al domicili, però resulta més difícil justificar que la concentració es produeixi en determinades escoles de les zones d'assentament, mentre que en altres escoles de les mateixes zones no n'hi hagi. Així, per exemple, el 28% de la població escolar al barri del Raval de Barcelona és filla de pares estrangers, però aquest percentatge de nois estrangers es reparteix força desigualment en les escoles del barri.

Aquesta situació afegeix nous problemes als ja existents (la simple escolarització d'estrangers ja és, tota sola, problemàtica), els quals, no dificulten només la integració d'aquests nens, sinó que fins i tot poden esdevenir autèntics focus de conflictivitat social. Alguns problemes derivats de la integració i/o la concentració són els següents:

– La concentració produeix efectes negatius sobre la qualitat de l'ensenyament per les dificultats lingüístiques dels nois i perquè és contrària als objectius d'integració dels nens estrangers en la població autòctona.

– Problemes específics, en el marc de les escoles, amb alguns col·lectius per diferències culturals, com és el cas dels nens musulmans (prescripcions alimentàries per raons religioses com el Ramadà o la prohibició de consumir certs aliments), i molt especialment les nenes (no assistència a certes activitats, elevat absentisme, etc.).

– Índex de fracàs escolar relativament més elevat que el dels autòctons (problemes d'adaptació derivats de la diferència entre l'entorn escolar i el familiar).

– Existència d'alguns casos de problemes de convivència entre famílies catalanes i estrangeres.

Respecte a aquest últim punt, cal dir que les organitzacions no governamentals que treballen amb aquests sectors de la població han advertit en diverses ocasions que consideren negatiu que es culpabilitzi, acusant-los de xenofòbia, els pares dels nens nacionals que assisteixen a escoles on hi ha una alta concentració de fills d'immigrats.

En l'Informe al Parlament de Catalunya de 1993 ja ens vam referir a aquest tema. Concretament, i citant literalment la ponència que vam realitzar a les Jornades sobre Immigració organitzades a Girona els dies 5, 6 i 7 d'Octubre d'aquell any, dèiem que: «A la ciutat de Barcelona, en barris de Ciutat Vella, hi ha alguna escola on el nombre de fills d'immigrats arriba al 40% del cens escolar i on en una mateixa aula conviuen fins a 20 nacionalitats. La integració en aquestes circumstàncies és molt difícil d'assolir [...]».

»Aquesta problemàtica alimenta actituds xenòfobes. Posem-ne un exemple: a l'hora d'atorgar beques de menjador escolar en un centre educatiu com el comentat, se n'atorga un alt percentatge a fills d'immigrats. Tenint en compte les precàries condicions econòmiques del barri, aquest fet és considerat perjudicial pels pares dels nens nacionals als quals s'ha denegat la beca [...]».

»Una política d'integració passa per evitar una concentració d'aquesta índole».

Després d'haver exposat quins són, al nostre entendre, els problemes derivats de la concentració d'un nombre elevat d'alumnes immigrants en determinades escoles, passem a veure quina ha estat l'actitud de l'Administració educativa.

6.3.1.2. L'ACTUACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ EDUCATIVA

Fins fa ben poc, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat es veia obligat a orientar, respecte als alumnes immigrants, la política educativa que l'escassa normativa reguladora permetia.

Tan sols la Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu i la Llei 8/1985, de 27 de juliol, d'Atenció i Protecció dels Infants i Adolescents, feien referència a l'adopció de mesures que garantissin els drets dels alumnes amb particulars necessitats educatives. Així, l'article 36 de la LOGSE estableix que: «El sistema educatiu disposarà dels recursos necessaris perquè els alumnes amb necessitats educatives especials, temporals o permanents, puguin aconseguir els objectius establerts amb caràcter general per a tots els alumnes».

Aquest article, tot i ser el precepte que més clarament s'expressava respecte als drets dels esmentats alumnes, no deixava de ser excessivament genèric, fins al punt que no se'n desprenien tan sols mesures concretes, sinó que tampoc deixava clar què havíem d'entendre per alumnes amb necessitats educatives especials.

D'aquesta manera, al Departament d'Ensenyament li ha estat tècnicament impossible dictar resolucions d'aprovació de normes de preinscripció i matriculació en centres, en les quals fos possible contemplar supòsits especials per als alumnes immigrants, ja que la llei bàsica en matèria d'educació, la LODE, especifica en el seu article 20 els criteris prioritaris d'admissió als centres, i no preveu la possibilitat d'introduir-hi altres criteris.

Tot i això, la Direcció General d'Ordenació Educativa va enviar, en data 25 de febrer de 1994, una circular als delegats territorials del Departament d'Ensenyament, en què recomanava que, per l'espectacular augment d'alumnes immigrants matriculats en determinats centres escolars i davant la tendència detectada en famílies autòctones de retirar els seus fills d'aquells centres, el nombre d'alumnes amb risc de marginació no superés el 15% del total de l'alumnat de l'escola a fi i a efecte d'aconseguir una bona inserció en el medi escolar que facilités la convivència i els aprenentatges i evités situacions com les descrites.

Com que els criteris o els barems pels quals es regeix la normativa de preinscripció i matriculació als centres docents només operen en el supòsit d'excés de demanda, succeïa que els pares dels alumnes immigrants seguien matriculant els fills a les mateixes escoles, malgrat les recomanacions del Departament d'Ensenyament. D'aquesta manera, les escoles de les zones d'assentament de la població immigrada se seguien dividint entre escoles on bàsicament només hi assistien nens autòctons, i escoles on el percentatge d'immigrats era massa elevat per aconseguir la plena i eficaç integració.

El Conseller d'Ensenyament en resposta a una petició d'informe del Síndic de Greuges (Queixa 983/95) manifestava: «La recomanació, de caràcter indicatiu, efectuada pel Departament d'Ensenyament el dia 25 de febrer de 1994, respecte a la conveniència d'evitar una concentració excessiva d'alumnes amb risc de marginació en els centres docents, no ha estat aplicada en els indrets amb una alta concentració d'alumnes immigrants perquè hagués implicat la seva escolarització en centres allunyats de la seva zona escolar».

Entenem que l'allunyament de l'alumne immigrant del seu àmbit de residència pot ser considerat una mesura poc aconsellable des d'un punt de vista pedagògic, però també hem de dir que existeixen escoles en zones d'assentament de població immigrant on el percentatge d'aquests alumnes no és tan alt. De tota manera, la inaplicabilitat d'aquesta mesura sempre pot ser resultat de la negativa dels pares dels alumnes immigrants a canviar els seus fills d'escola. Aquest ha estat fins ara, al nostre entendre, el principal problema.

Diem «fins ara», perquè d'ençà de la publicació, el 21 de novembre de 1995, de la Llei Orgànica 9/1995, de 20 de novembre, de Centres Docents no Universitaris, l'Administració educativa té més potestats per aplicar una política que pugui atemperar aquesta concentració massiva.

La Disposició Addicional Segona de la Llei 9/1995 estableix, entre altres coses:

21694

«1.- En el marco de lo establecido en el artículo 4 de la LODE, las Administraciones educativas garantizarán la escolarización de alumnos con necesidades educativas especiales en los centros docentes sostenidos con fondos públicos, manteniendo en todo caso una distribución equilibrada de los alumnos, considerando su número y sus especiales circunstancias, de manera que se desarrolle eficazmente la idea integradora. A estos efectos se entiende por alumnos con necesidades educativas especiales aquellos que requieran, en un periodo de su escolarización o a lo largo de toda ella, determinados apoyos y atenciones educativas específicas por padecer discapacidades físicas, psíquicas, ... o por estar en situaciones sociales o culturales desfavorecidas.

»2.- Los centros docentes sostenidos con fondos públicos tienen la obligación de escolarizar a los alumnos a los que hace referencia el punto anterior, de acuerdo con los límites máximos que la Administración educativa competente determine. En todo caso se deberá respetar una igual proporción de dichos alumnos por unidad en los centros docentes de la zona que se trate, salvo en aquellos supuestos en que sea aconsejable otro criterio para garantizar una mejor respuesta educativa a los alumnos. Las Administraciones educativas dotarán a los centros de los recursos necesarios para atender adecuadamente a estos alumnos... Además, para facilitar la escolarización y una mejor incorporación de estos alumnos al centro educativo, las Administraciones educativas podrán colaborar con otras Administraciones, instituciones o asociaciones con responsabilidad o competencias establecidas sobre los colectivos afectados».

És evident que aquest precepte obre noves possibilitats d'actuació a l'Administració educativa, possibilitats que caldria concretar en propostes dirigides a establir un sistema de preinscripció i matriculació als centres docents que garantís una millor integració al sistema educatiu dels alumnes immigrants. En aquest sentit hem de dir que, si bé en la Resolució del Departament d'Ensenyament de 9 de març de 1996, per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matriculació d'alumnes als centres docents sostinguts amb fons públics que imparteixen ensenyaments de règim general per al curs 1996/97, s'estableix que les comissions d'escolarització han de tenir en compte el que preveu la Llei Orgànica 9/1995 a l'hora d'assignar les places, no es preveu cap mesura concreta al respecte. Tampoc no es preveu en la Resolució de 10 de maig de 1997 per la qual s'aproven les normes de preinscripció i matriculació per al curs 1997-1998.

De tota manera, volem deixar constància dels problemes que hem detectat, relacionats principalment amb la manca de recursos humans disponibles, fet que es contradiu amb les dotacions que l'Administració educativa ha de procurar per als centres amb alumnes amb necessitats educatives especials, tal com s'estableix a la Disposició Addicional Segona de la Llei 9/1995.

Certament, no és raonable que un centre com el Collaso i Gil, del barri del Raval de Barcelona, que té un percentatge altíssim de nens immigrants, disposés, el curs 1996-1997, únicament del suport d'una professora

d'educació compensatòria i d'una psicòloga durant 12 i 3 hores la setmana, respectivament.

En la visita al centre esmentat, el Síndic de Greuges va constatar la necessitat d'altres recursos, especialment amb un assistent social i l'efectivitat de l'ajut d'institucions privades, com els casals de la zona, que supleixen les insuficiències de suport de l'Administració educativa. És discutible la lògica que el centre tingué els mateixos recursos que un centre de l'Eixample o de Gràcia, tenint en compte les necessitats i complexitats de Ciutat Vella.

En aquest sentit, creiem que cal dotar aquests centres dels recursos necessaris. És més, existeix l'obligació legal de fer-ho a partir de l'any 1995.

6.3.1.3. POSSIBLES PROPOSTES

Consolidació de l'actual situació de fet

Entenem que fóra un greu error un plantejament continuïsta. Com hem vist, tant algunes ONG que treballen en matèria d'immigració, com l'Administració educativa consideren necessària la desconcentració dels alumnes immigrants en aquelles escoles on ja tenen una presència massiva.

La postura del Departament d'Ensenyament, però, ha sofert un canvi respecte a la conveniència de la desconcentració. El març de 1996, en un informe del cap de l'Oficina de Relacions Institucionals de l'esmentat Departament a petició del Síndic de Greuges, s'afirma que: «Pel que respecta al tema de la concentració d'immigrants en centres determinats, el Departament d'Ensenyament, a la vista de les manifestacions públiques d'algunes organitzacions d'immigrants manifestant la seva postura contrària a la del Departament, ha decidit no tornar a fer recomanacions en l'esmentat sentit...».

Entenem que amb la publicació de la Llei 9/1995, el Departament d'Ensenyament té el marc legal necessari i els recursos suficients per procedir a la desconcentració, i que malgrat la reticència manifestada per algunes organitzacions d'immigrants que segurament temen una desconcentració indiscriminada, la desconcentració sotmesa a certs límits continua essent una mesura necessària amb vista a la integració dels nens immigrants en el nostre sistema educatiu. A continuació exposem els criteris que, al nostre entendre, caldria seguir.

Proposta d'establir un percentatge màxim d'alumnes per escola

La Llei 9/1995 oficialitza i en certa manera estableix l'organització de la dotació de recursos als centres docents, amb vista a facilitar l'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials (entre els quals, tal com es desprèn de la mateixa llei, els alumnes immigrants). Fins a l'entrada en vigor d'aquesta Llei les referències legals en aquest respecte eren massa genèriques.

Concretament, la Disposició Addicional Segona de la Llei 9/1995 permet:

– Proporcionar als centres docents públics els recursos necessaris per atendre adequadament aquests alumnes.

– Tot i donar prioritat al criteri de la igualtat proporcional d'alumnes per unitat en els centres docents de la zona de què es tracti, es deixa la porta oberta a l'aplicació d'un altre criteri que pugui garantir una millor resposta educativa als alumnes.

– Per facilitar l'escolarització i una millor incorporació d'aquests alumnes al centre educatiu, les administracions educatives podran col·laborar amb altres administracions, institucions o associacions amb responsabilitats o competències establertes sobre els col·lectius afectats.

Creiem que tots aquests recursos es podran aplicar amb molta més eficàcia si el col·lectiu de nens amb necessitats educatives especials –en el cas que ens ocupa els immigrants– no sobrepassen un nombre prudencial dins una mateixa escola. Com ja ha quedat demostrat, si els nens immigrants esdevenen majoria o es converteixen en un grup numèricament considerable, la integració és molt difícil.

El criteri que en el seu dia es va proposar des del Departament d'Ensenyament, de no permetre més d'un 15% d'aquests alumnes per centre, ens sembla correcte. Tampoc som partidaris d'allunyar l'alumne del seu àmbit escolar natural, que és el seu barri o zona de residència, ja que ens consta que altres experiències de dispersió il·limitada no han donat bon resultat.

Entre la concentració massiva i la dispersió il·limitada ha d'haver-hi un terme mitjà: la desconcentració limitada, que, tant com sigui possible creiem que s'ha de produir preferentment dins la mateixa zona de residència dels alumnes. Només si no fos possible per manca de centres escolars de la mateixa zona amb places vacants per acollir-los, s'hauria d'acudir a escoles d'altres zones (posant, evidentment, els recursos necessaris perquè això no impliqui una càrrega econòmica per a la família de l'alumne desplaçat). En darrer terme, estímem que és preferent l'allunyament de l'àmbit natural que no pas que l'alumne immigrant hagi de ser instruït en una escola on, per culpa de la concentració massiva, la integració esdevé gairebé impossible.

Entenem que les normes dictades des del Departament d'Ensenyament que regulen les preinscripcions i les matriculacions als centres docents haurien d'incloure l'establiment d'aquest límit del 15%. Els pares dels alumnes immigrants podrien escollir centre per als seus fills, sempre que el nombre d'alumnes immigrants ja matriculats no superés l'esmentat percentatge. D'aquesta manera, el límit del 15% actuaria com un criteri d'adjudicació més (com el de proximitat geogràfica, unitat de renda familiar, etc.), però només aplicable als alumnes estrangers.

En aquest sentit, ens semblaria interessant que les escoles concertades de les zones d'assentament d'immigrants també acollissin nois estrangers. Ens conta que el percentatge d'alumnes immigrants que assisteixen a escoles concertades de Ciutat Vella és molt inferior al de les escoles de titularitat pública. D'aquesta manera, es reduirien les possibilitats d'haver d'allunyar aquests alumnes de les seves zones d'assentament.

Finalment, ens voldríem fer ressò de l'opinió expressada per professionals de l'ensenyament que treballen en escoles on el percentatge de nens immigrants és molt alt en relació amb el que ells consideren el problema més preocupant: la situació dels nens autòctons víctimes de la marginació social.

Els professors consultats coincideixen a assenyalar que el grau de desintegració d'aquests nens és superior al dels immigrants, ja que aquests últims viuen, generalment, en una situació familiar més estructurada.

La directora d'un d'aquests centres ens va afirmar que, sovint, la presència a l'escola de nens immigrants ajuda que els autòctons marginats aconseguixin una certa integració social.

Malgrat que aquest estudi versa únicament sobre els alumnes immigrants, ens sembla necessari propugnar els mateixos criteris de desconcentració per als autòctons marginats, amb la finalitat d'intentar aconseguir integrar-los en el sistema educatiu i en la societat.

6.3.2. CENTRES D'EDUCACIÓ INFANTIL

6.3.2.1. EXPOSICIÓ DEL PROBLEMA

L'article 9 de la LOGSE estableix: «L'educació infantil comprendrà dos cicles. El primer cicle s'estendrà fins a l'edat de tres anys, i el segon, des de tres fins a sis».

L'article 7 de la LOGSE determina que: «L'educació infantil té caràcter voluntari. Les Administracions públiques han de garantir l'existència d'un nombre de places suficient per assegurar l'escolarització de la població que ho sol·liciti».

Actualment, l'educació infantil de segon cicle (preescolar) està coberta gairebé en un 90% pel Departament d'Ensenyament. En canvi, la majoria de centres d'educació infantil de primer cicle (escoles bressol) són privats, i també hi ha un important nombre de centres de titularitat municipal.

Això fa que, malgrat el que determina l'article 7 de la LOGSE, la diferència entre el primer cicle i el segon de l'educació infantil sigui substancial en relació amb la manca de places, que entenem és el principal problema amb què es troben els nens immigrants. Mentre que en els centres de preescolar l'oferta s'ajusta força a la demanda, a les escoles bressol la manca de places és preocupant.

En els estudis pedagògics a què hem tingut accés s'afirma que un dels millors mecanismes d'integració al sistema educatiu seria de procurar l'accés dels nens immigrants a l'educació infantil, en la mesura que això significaria una gestió precoç de la diferència. El problema és que, com que no es tracta d'un ensenyament obligatori, la manca de places públiques en aquesta etapa, especialment en el primer cicle, restringeix molt notablement aquesta possibilitat.

En relació també amb el primer cicle, i a conseqüència que el nombre d'escoles bressol que no depenen directament d'Ensenyament o de l'Administració local és

21696

considerable, la possibilitat que es produeixin actituds racistes o xenòfobes per part de la direcció d'alguns d'aquests centres és molt més alta.

Vam tenir accés al procediment d'obertura d'expedient per part del Departament d'Ensenyament a un centre d'educació infantil de primer cicle de Premià de Mar, la finalitat del qual era determinar la responsabilitat de la direcció del centre en la denúncia efectuada per la mare d'un nen negre, la qual afirmava que el seu fill havia estat inadmès quan es va descobrir l'origen africà del nen, ja que quan ella havia sol·licitat telefònicament si hi havia places, se li havia assegurat que n'hi havia.

Malgrat que les actuacions administratives i judicials van determinar la manca de responsabilitat del centre en considerar que realment no hi havia més places, cal plantejar-se si el fet que no hi hagi una homogeneïtzació de les normes de preinscripció i matriculació d'aquests centres fa que augmentin les possibilitats que es produeixin fets similars a l'exposat (aquesta qüestió va ser inclosa en l'Informe del Síndic de Greuges de l'any 1994, publicat en el BOPC núm. 313, de 17 de maig de 1995, dins l'apartat Actuacions d'Ofici en l'A/O 886/94 Denúncia de discriminació per raó de raça en l'accés a una llar d'infants, vegeu pàg. 20969).

6.3.2.2. ACTUACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ EDUCATIVA

Entenem que el Departament d'Ensenyament doni prioritat a les etapes d'ensenyament obligatori a l'hora de procurar satisfer la demanda de places. A més, som conscients del problema afegit que suposa que les llars d'infants hagin de complir, des de la publicació del Reial Decret 1004/1991, una sèrie de requisits que impliquen un esforç econòmic important d'aquests centres, sobre els quals pesa l'amenaça del tancament si en el període transitori establert no s'adeqüen a la nova normativa.

Però tot això no ha de ser motiu perquè, en virtut de l'esmentat article 7 de la LOGSE, el Departament d'Ensenyament, malgrat les dificultats existents, no procuri també ajustar l'oferta i la demanda en els centres d'educació infantil de primer cicle.

Pel que fa a la possibilitat que en els centres privats d'educació infantil de primer cicle sigui més fàcil que es puguin produir actituds racistes o xenòfobes, hem de dir que si hi hagués més escoles bressol o llars d'infants de caràcter públic, probablement hi hauria un major control d'aquestes possibles actituds. Tot i això, però, no creiem que el fet de regularitzar l'accés a aquests centres (els centres privats dicten les seves pròpies normes) garantís un major reconeixement dels drets fonamentals, perquè els centres privats no poden, sota cap concepte, establir cap precepte que impliqui discriminació d'un noi immigrant per raó de raça, naixement o nacionalitat. Els mecanismes de control d'aquestes actituds estan previstos tant en el cas dels centres públics com dels privats, i es tradueixen en sancions administratives o judicials.

6.3.2.3. POSSIBLES PROPOSTES

Consolidació de l'actual situació de fet

De tots els problemes tractats, possiblement aquest és el més difícil de solucionar perquè la posició de l'Administració educativa és realment complicada.

Per una banda, a conseqüència de l'article 7 de la LOGSE, cal garantir l'existència d'un nombre de places suficient per assegurar l'educació infantil de la població que ho sol·liciti, i per l'altra cal tenir en compte que aquesta etapa educativa no és obligatòria i, per tant, no és prioritària.

Hem de reconèixer que l'Administració educativa ha aconseguit un ajust important entre l'oferta i la demanda en el segon cicle de l'educació infantil. Ara cal que es produeixi el mateix respecte al primer cicle.

És per això que no creiem que calgui consolidar la situació actual. El que s'ha aconseguit fins al moment, garantir un número suficient de places en el segon cicle d'educació infantil, és un pas important. El següent pas ha de ser garantir les places suficients en el primer cicle.

Possibles propostes

Fins al moment present, totes les propostes que hem formulat han consistit a propugnar modificacions legislatives o determinades actuacions de l'Administració. En aquest cas, pensem que el Departament d'Ensenyament s'hauria de plantejar, amb vista a garantir la suficiència de places, reorientar la seva política envers els centres d'educació infantil de primer cicle.

El Síndic de Greuges ha rebut els últims anys un nombre considerable de queixes relacionades amb el tancament d'escoles bressol o llars d'infants, principalment, perquè consideraven que el Departament d'Ensenyament no respectava el termini transitori de 10 anys que es preveu per a l'adaptació d'aquests centres a la normativa vigent. Altres vegades, el Síndic ha suggerit al Conseller d'Ensenyament de reconsiderar la decisió de denegar l'obertura d'alguns d'aquests centres.

De les moltes recomanacions que el Síndic han fet a Ensenyament, creiem interessant reproduir-ne una que al nostre entendre sintetitza la postura que entenem s'hauria d'adoptar, tenint en compte, per una banda, el caràcter d'ensenyament no obligatori i, per l'altra, l'obligació d'intentar atendre la demanda educativa.

Aquest fragment forma part de l'informe del Síndic de Greuges de l'any 1995 al Parlament de Catalunya, i té una relació directa amb la queixa número 867/95:

«El Sr. E i altres pares s'adreçaren al Síndic de Greuges en desacord amb la manca de places d'educació infantil a Catalunya.

»El Síndic els recordà que aquesta etapa educativa no és obligatòria, i per tant, els nens no han de ser escolaritzats necessàriament, si bé la llei obliga que les administracions públiques facilitin els mitjans per intentar satisfer la demanda.

»És per això que, si bé el Departament d'Ensenyament no té prevista la creació de noves places escolars fins a l'edat de tres anys, el Govern de la Generalitat facilita

els mitjans per tal que es pugui atendre la demanda amb centres privats, i a aquest efecte tant el Departament d'Ensenyament com el de Benestar Social han obert una línia d'ajuts per compensar el cost econòmic que per les famílies té la manca de guarderies de caràcter públic.

»Aquesta Institució és conscient que la Llei d'Ordenació General del Sistema Educatiu ha creat unes expectatives en els ciutadans que, cada cop més, exigeixen a les administracions públiques competents l'adopció de mesures per poder escolaritzar els nens fins i tot en les etapes prèvies a les d'escolarització obligatòria.

»Malgrat que, d'acord amb la normativa vigent, les administracions públiques no estan obligades a escolaritzar infants de només tres anys, som conscients de la demanda social d'aquestes places i per tant, ja en l'informe anual de 1.994, vam exposar la nostra preocupació per aquesta necessitat que entenem no prou coberta».

Novament el Síndic de Greuges s'ha referit a aquesta qüestió en l'Informe d'aquest any en l'epígraf «Drets dels alumnes» d'aquesta secció).

Si bé d'aquesta exposició del Síndic no es desprèn cap proposta en concret, sí que reflecteix la necessitat d'un canvi d'actitud per part de l'Administració educativa.

Entenem que aquest canvi d'actitud hauria de començar demostrant més sensibilitat davant el desajust entre l'oferta i la demanda de places en l'etapa d'educació infantil. Aquesta major sensibilitat podria traduir-se, per exemple, a mostrar-se més tolerant a l'hora d'exigir l'adequació d'aquests centres a la nova normativa, que, per altra banda, disposen d'un període transitori d'adaptació de 10 anys.

Finalment, direm que aquest és un problema educatiu general, però que si hem considerat necessari de tractar-lo és, com ja hem exposat, perquè entenem que l'accés a l'educació infantil dels nens immigrants és un immillorable instrument de gestió precoç de la diferència, i per tant, un excellent mecanisme d'integració.

6.4. CONCLUSIONS

Com a conclusió, recollim les següents propostes de modificació legislativa, partint del fet que la normativa vigent reconeix el dret a l'ensenyament obligatori sense distinció per raó de nacionalitat ni de residència legal:

1.- En relació amb l'atorgament de títols acadèmics als alumnes estrangers la situació dels quals no està regularitzada, si bé la pràctica administrativa ja era favorable a atorgar aquest títol acreditatiu dels estudis cursats, a partir de la publicació del Reglament d'execució de la Llei Orgànica d'Estrangeria aquesta pràctica ha esdevingut norma jurídica.

2.- Pel que fa a la concessió de beques d'ajut a l'estudi, creiem que cal preveure un sistema d'ajuts que no discrimini per raó de la nacionalitat.

3.- En relació amb l'accés dels immigrants al món del treball, proposem incloure a l'article 18.3 de la Llei

Orgànica d'Estrangeria una altra causa per obtenir amb caràcter preferent el permís de treball, basada en el fet d'haver estat escolaritzat a Espanya.

4.- Pel que fa a les convocatòries de concessió de beques previstes per a les persones que hagin aprovat el segon grau de Formació Professional per fer front a les despeses de primera instal·lació d'activitat professional i d'incorporació en cooperatives, proposem que en puguin ser beneficiaris els estrangers que hagin cursat estudis en territori espanyol.

5.- Per evitar una massificació d'alumnes estrangers en determinats centres, proposem que es prenguin mesures tendents a assolir una desconcentració limitada.

6.- Considerem que l'oferta d'ensenyament públic en el primer cicle de l'etapa d'educació infantil és insuficient. Atesa la importància d'aquesta etapa en la formació del menor, caldria que l'Administració destinés recursos suficients per atendre aquesta demanda, tant en el cas de nois espanyols com estrangers.

Però no és només l'accés a l'ensenyament d'alumnes estrangers que ha estat objecte de preocupació: el Síndic de Greuges també creu que comporta problemes la integració en els centres docents d'alumnes amb necessitats especials.

El Síndic ha conegut pels mitjans de comunicació el possible incompliment en certs centres docents de la normativa de preinscripció i matriculació, de forma que s'hi impedeix l'accés als alumnes amb necessitats especials. Atesa la gravetat de la qüestió, es va iniciar una Actuació d'Ofici (vegeu Actuació d'Ofici núm. 2273/97).

Actuació d'Ofici núm.2273/97

Matrícules d'alumnes amb necessitats especials

Amb motiu d'haver aparegut a la premsa diària notícies preocupants que alertaven sobre el rebuig, en alguns centres concertats del territori de la província de Girona, d'alumnes amb problemes físics, psíquics i sensorials, el Síndic s'adreçà al Conseller d'Ensenyament demanant-li informació sobre la veracitat d'aquelles afirmacions i si la situació s'havia pogut resoldre amb equilibri en el moment de la matriculació definitiva; en el cas que les asseveracions apuntades fossin certes, li consultà també si s'havien previst les mesures necessàries perquè els fets no es reproduïssin en la planificació del curs 1998-1999.

Les presumptes irregularitats s'havien detectat amb motiu de la introducció de la informàtica en el procés de matriculació. Si el que es denunciava es confirmés, estaríem davant d'una conculcació del dret a l'educació, d'una injustícia comesa amb els nens i nenes afectats, però fórem també davant d'un demèrit de la pedagogia del nostre país, per la falta de solidaritat que tal circumstància comportaria.

En el moment de finalitzar la redacció del present Informe, l'actuació resta oberta pendent de rebre la informació sol·licitada.

21698

7. LA FORMACIÓ PROFESSIONAL

La Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordenació del Sistema Educatiu (LOGSE), conscient que la formació professional és un dels punts febles del vigent sistema educatiu, preveu de modificar-la de manera que, per accedir-hi caldrà el títol de graduat en educació secundària, la mateixa titulació que s'exigiria per accedir al batxillerat. Així mateix, per a l'accés a la formació professional superior, caldrà haver cursat els estudis de batxillerat o bé superar una prova de maduresa i capacitat, adreçada específicament als estudis que es vulguin cursar.

Aquestes mesures pretenen, sens dubte, donar una major valoració a la formació professional, equivalent a la que tenen el batxillerat o els estudis universitaris, de manera que la formació professional no sigui ja la via natural de prosseguir els estudis d'aquells alumnes que no han pogut assolir durant l'educació obligatòria uns coneixements mínims i que finalment, en molts casos, no poden tampoc prosseguir amb normalitat els de formació professional.

Caldrà esperar encara uns cursos per poder valorar si s'ha assolit l'objectiu amb aquest nou disseny de la formació professional.

Però aquest any no han estat referides a aquesta qüestió les queixes que s'han adreçat al Síndic de Greuges en relació amb la formació professional, sinó que les qüestions que més s'han plantejat en aquest àmbit han estat referides a les titulacions corresponents a estudis de formació professional.

La LOGSE, a l'article 35, preveu que el Govern, a proposta de les comunitats autònomes, estableixi les titulacions corresponents a estudis de formació professional. Per fer possible l'aprovació de la titulació de formació professional de treballadors familiars, l'associació corresponent es va adreçar al Síndic de Greuges per tal que traslladés al Departament d'Ensenyament la necessitat de crear el cicle formatiu esmentat i que el Departament esmentat trametés la proposta al Ministeri d'Educació i Cultura (vegeu queixa núm. 3323/96).

Però potser més preocupant que la manca de previsió d'una titulació per atendre una demanda social és la situació plantejada per les persones que havien cursat uns estudis de formació professional que van ser aprovats amb caràcter experimental pel Departament d'Ensenyament, però no obtenien el títol corresponent perquè aquest no era expedit pel Ministeri d'Educació (vegeu queixa núm. 205/97). En aquest cas el Síndic de Greuges ha hagut d'instar el Departament d'Ensenyament per tal que actués davant el Ministeri d'Educació i Cultura per resoldre la qüestió.

Queixa núm.3323/96

Expedició d'un nou títol de formació professional

L'Associació de Treballadors Familiars de Catalunya s'adreçà al Síndic de Greuges per denunciar la manca de compliment pel Departament d'Ensenyament de la Proposició no de Llei 86/05 del Parlament de Catalunya

(*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 38 de 12 d'abril de 1996, pàg. 2907), que insta el Govern de la Generalitat de Catalunya a impulsar davant del Govern de l'Estat l'establiment d'un nou títol de Formació Professional de Tècnic Mitjà en Treball Familiar.

La competència per regular les condicions d'obtenció, expedició i homologació de títols acadèmics i professionals és estatal (article 27 i 149.1.30 de la Constitució i Disposició addicional primera, apartat 2), de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del Dret a l'Educació).

En resposta a la sol·licitud d'informe formulada pel Síndic, el Departament d'Ensenyament indicà que durant l'any 1996 s'havia proposat a la Direcció General de Formació Professional y Promoció Educativa del Ministeri d'Educació i Ciència la creació del cicle formatiu esmentat o, subsidiàriament, l'autorització perquè fos experimentat a Catalunya, però de moment aquesta petició no havia obtingut cap resposta.

No obstant això, el Departament de Treball havia tingut diverses reunions i contactes amb l'objectiu de determinar conjuntament una línia unificada de contingut dels cursos de Treballadors Familiars en l'àmbit de la formació ocupacional, tot analitzant les propostes i suggeriments de les entitats que treballen en aquest camp. Ja el mes d'octubre de 1996 es van reunir representants de la Direcció General d'Ordenació Educativa del Departament d'Ensenyament, del Gabinet d'Estudis i Planificació del Departament de Benestar Social, de l'Institut Català de Noves Professions, de la Federació de Municipis de Catalunya, de l'Associació Catalana de Municipis, de l'Associació de Treballadors Familiars de Catalunya, de la Creu Roja, l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona (ICESB), el Consorci Hospitalari i altres entitats, com Femarec, Prodotec i Fermat.

Finalment, el Síndic va ser informat pel Departament que s'havia acordat de consensuar la determinació del contingut i la durada dels cursos de formació ocupacional per a Treballadors Familiars, a partir de 1998, de manera satisfactòria per a aquest col·lectiu professional i dins de les línies elaborades pel comitè d'experts en formació de recursos humans en l'àmbit dels serveis socials. Cal assenyalar igualment que per als participants en cursos de formació ocupacional per a Treballadors Familiars abans de l'exercici de 1998, el Departament de Treball habilitarà un sistema de convalidació.

El Síndic de Greuges s'adreçà novament al Departament d'Ensenyament el 13 d'octubre, sol·licitant de ser informat de les noves gestions fetes prop del Ministeri, atès que fa més d'un any que el Departament es va adreçar al Ministeri d'Educació i Cultura. El mes de gener de 1998 el Departament ha indicat que, novament, s'ha adreçat al Ministeri d'Educació i Cultura.

Queixa núm.205/97

Expedició del títol dels estudis de formació professional

La senyora X., que havia cursat estudis de l'especialitat d'assistència psiquiàtrica, branca sanitària de la for-

mació professional, s'adreça al Síndic de Greuges perquè, malgrat haver efectuat el dipòsit del títol l'any 1987, el document sol·licitat encara no li havia estat expedit.

Per Ordre de 5 de juliol de 1983, el Departament d'Ensenyament va establir amb caràcter experimental els ensenyaments corresponents a l'especialitat d'assistència psiquiàtrica i l'especialitat d'assistència geriàtrica, totes dues de la branca sanitària. Malgrat això, el Ministeri d'Educació i Ciència no va reconèixer ni homologar aquests ensenyaments, perquè considerà que es produïa concurrència professional amb altres titulacions ja existents. A conseqüència de la situació creada, la Generalitat va publicar l'Ordre d'1 de juliol de 1985, per la qual s'acordà de suspendre progressivament l'experiència iniciada amb aquests ensenyaments.

Sol·licitat informe sobre la manca d'expedició del títol, el Departament d'Ensenyament comunicà al Síndic que l'any 1987 l'Institut Politècnic de formació professional de Lleida va proposar al Ministeri d'Educació i Ciència l'expedició del títol esmentat a diversos alumnes que havien finalitzat aquests estudis els anys 1985 i 1983. El Ministeri no va expedir cap dels títols que figuraven proposats. En aquella data la coordinació de la gestió de les propostes de títols era a càrrec de les delegacions territorials directament amb el Ministeri.

L'any 1989 l'Institut Politècnic de formació professional de Lleida va tornar a proposar l'expedició del títol per a l'alumna ara reclamant i per a la resta d'alumnes afectats, però el Ministeri tampoc no va expedir els títols pels motius abans exposats considerant que es produïa una concurrència de competència entre aquesta titulació i altres de ja existents.

Actualment, el Departament d'Ensenyament de la Generalitat reclama al Ministeri que autoritzi l'expedició dels títols en qüestió, donat que el problema afecta un contingent important d'alumnes de Catalunya.

El Síndic de Greuges instà el 15 d'octubre el Departament d'Ensenyament a fer noves gestions per tal de resoldre la qüestió.

El Departament ha comunicat al Síndic de Greuges que el mes de novembre de 1997 novament va dur a terme gestions davant del Ministeri d'Educació i Ciència.

8. QÜESTIONS RELATIVES A LA FUNCIO PÚBLICA DOCENT

Com ja s'assenyalava en informes anteriors, també el 1997 hi ha hagut queixes de persones que ja han accedit a la funció pública docent, però no han pogut obtenir encara una destinació definitiva i en conseqüència es troben adscrites provisionalment. Aquesta adscripció provisional fa que cada inici de curs estiguin pendents de la plaça que els serà assignada, amb la inseguretat personal que això comporta, ja que pot suposar un canvi, no tan sols de centre, sinó fins de municipi, i això alhora redunda amb una inestabilitat de l'equip docent del centre que no beneficia gens la tasca docent. Aquesta situació es perllonga en alguns casos més de 10 anys i no ha estat resolta amb la readscripció de mestres a

l'Institut d'Educació Secundària (IES), com a conseqüència de la implantació del nou sistema educatiu derivat de la Llei Orgànica 1/1990 d'Ordenació General del Sistema Educatiu, de 3 d'octubre, (LOGSE). El Síndic de Greuges entén que no és tolerable el manteniment d'aquesta situació i ha suggerit al Departament d'Ensenyament que adopti les mesures oportunes (vegeu queixa núm. 2449/96).

Una de les possibles solucions a la difícil qüestió de la provisionalitat dels funcionaris docents seria la convocatòria de concursos de trasllat. Els concursos de trasllat convocats pel Departament d'Ensenyament han estat també objecte de queixes a la Institució del Síndic de Greuges, ja que en certs casos els concursants estimaven que els mèrits que havien allegat no havien estat correctament valorats. Però, tot i ser important, no és aquesta qüestió la que més preocupa el Síndic de Greuges, sinó la manca de resposta del Departament a les reclamacions que en relació amb les valoracions formulen els funcionaris, que veuen que, malgrat la reclamació, res no difereix entre la llista provisional d'adjudicacions i la llista definitiva.

És per això, que el Síndic de Greuges s'ha hagut d'adreçar al Departament d'Ensenyament sol·licitant informe sobre la reclamació efectuada i en principi no resolta; en alguns d'aquests casos el Departament ha rectificat la valoració, un cop comprovades les dades de la reclamació efectuada per l'autor de la queixa (vegeu queixa núm. 89/97)

Finalment, el Síndic de Greuges vol destacar la manca de diligència del Departament que s'ha observat en la tramitació dels expedients disciplinaris als funcionaris quan aquests expedients han estat objecte de queixa. La correcta tramitació d'un expedient disciplinari és una garantia dels drets del funcionari objecte de l'expedient, però també de la resta de persones que es relacionen amb una determinada Administració pública, ja que té per objecte esbrinar si hi ha hagut una conducta no correcta, i en cas positiu, adoptar les mesures perquè no es reproduïxi.

Aquests efectes són molt més importants quan ens referim a un funcionari docent, atesa la tasca que aquests funcionaris tenen encomanada. És per això que cal considerar especialment greu la inactivitat de l'Administració que quan té coneixement de la conducta d'un funcionari que pot afectar greument l'exercici del dret a l'educació i no inicia les actuacions oportunes; quan finalment ho fa, deixa transcórrer uns terminis superiors als previstos com màxims per la normativa vigent (vegeu queixa núm. 735/97).

Queixa núm. 2449/96

Suggeriment al Departament d'Ensenyament perquè no permeti que es perllonguin excessivament situacions de provisionalitat a les destinacions dels funcionaris docents

El senyor X, mestre de primària, s'adreça al Síndic de Greuges per denunciar la seva situació com a funcionari, que cursa especialitat de segona etapa d'Ensenyament General Bàsic (EGB) a transformar en Ensenya-

21700

ment Secundari Obligatori (ESO), i es troba fa ja més de 10 anys amb la destinació provisional, la qual cosa comporta que cada curs estigui pendent de l'assignació de lloc de treball que se li efectuarà.

El Síndic de Greuges va demanar informe sobre aquesta qüestió al Departament d'Ensenyament. En resposta a la sol·licitud del Síndic, el Departament indicà que per el Decret 67/1996, de 20 de febrer, es regulà l'adscripció de mestres al primer cicle d'educació secundària obligatòria.

Aquest Decret estableix que l'adscripció als llocs de treball classificats per a mestres dels centres públics, que imparteixen el primer cicle d'educació secundària obligatòria, s'efectuarà mitjançant concurs de mèrits que s'anunciarà per les corresponents convocatòries públiques. En aquest sentit, durant el curs 1995/96 es va fer un concurs, ja resolt.

La participació en aquests concursos és voluntària i hi poden participar els funcionaris del cos de mestres, amb destinació definitiva o provisional, que reuneixin els requisits generals i específics establerts a les convocatòries.

Tanmateix, s'atorga un dret preferent per obtenir destinació dins d'una zona geogràfica definitiva a l'esmentada zona, i als qui participen al concurs des de la situació de provisionalitat per supressió del lloc de treball que ocupaven definitivament i que estava en aquesta zona.

En el barem establert es valoren l'experiència docent, els anys de servei en actiu com a funcionari de carrera, anys de docència a la segona etapa d'EGB, serveis prestats a l'ensenyament secundari, exercici de funcions corresponents als òrgans unipersonals de govern dels centres públics, mèrits acadèmics, activitats de formació permanent rebudes o impartides i publicacions.

Finalitzats els concursos esmentats, les vacants que restin o es vagin creant, tant pel primer cicle de l'ESO com als centres d'ensenyaments infantil i primari, s'oferiran en els concursos de trasllats.

Per tant, els mestres amb destinació provisional que no obtinguin cap destinació definitiva en el concurs per a l'adscripció al primer cicle de l'ESO, en podran obtenir mitjançant la participació en els concursos generals de trasllats.

D'altra banda, cal dir que en el concurs de trasllats adreçat a funcionaris del cos de mestres i convocat per Resolució de 23 d'octubre de 1996, es proveiran, per primer cop, llocs de treball de caràcter itinerant corresponents a les plantilles de les zones escolars rurals.

Aquesta oferta amplia les possibilitats d'obtenir destinació definitiva als propietaris provisionals, possibilitats que es veuran incrementades a partir del proper curs quan s'oferiran les vacants existents en el primer cicle de l'ESO.

Malgrat que el Departament havia comunicat la intenció d'incorporar un nombre més alt de vacants en els concursos de trasllats, el Síndic de Greuges entén que no s'hauria de tolerar que situacions de provisionalitat

s'allarguin excessivament. De fet, en l'Informe que aquesta Institució va adreçar al Parlament l'any 1994 (vegeu BOPC núm. 313, de 17 de març de 1995, pàg. 20934) recollia un suggeriment fet al Departament d'Ensenyament per tal que evités que aquestes situacions es perllonguessin desmesuradament en el temps.

Queixa núm.89/97

Baremació de concurs de trasllats

El senyor X, professor d'ensenyament secundari, s'adreçà al Síndic de Greuges davant la manca de rectificació per part del Departament d'Ensenyament de la valoració de mèrits efectuada, ja que entenia que no li havien estat correctament valorats els que ell creia havia acreditat en el concurs de trasllat per a professors de secundària.

Malgrat haver formulat la corresponent reclamació en el moment que es van fer públiques les adjudicacions provisionals de places, aquest error no va ser esmenat i va obtenir la mateixa puntuació en les llistes definitives.

Novament va presentar reclamació al Departament d'Ensenyament.

Atesa la necessitat que el Departament es pronunciés abans de l'inici del curs, el Síndic de Greuges va demanar informe sobre la qüestió.

En resposta a la sol·licitud, el Departament informà el Síndic que s'havien iniciat els tràmits per rectificar la valoració dels mèrits de l'autor de la queixa.

Queixa núm.735/97

Letitud en la tramitació d'expedients disciplinaris

La senyora X., funcionària docent, s'adreçà al Síndic de Greuges perquè se sentia agreujada en l'àmbit laboral per les decisions preses per la Direcció del centre docent públic en què prestava serveis, tant com per l'inspector de zona.

Sol·licitat informe sobre la qüestió, el Departament d'Ensenyament indicà que el seu secretari general havia dictat una resolució el 30 de setembre de 1997 imposant sancions a l'autora de la queixa perquè considerava que la seva conducta en el centre havia estat constitutiva d'incompliment greu dels seus deures i obligacions.

L'expedient s'havia incoat el setembre de 1996 per conductes constitutives d'infracció presumptament comeses durant el curs 1995-1996. No va ser fins el mes de desembre que es va formular el plec de càrrecs, que va ser notificat a la interessada el gener següent.

El 26 de març, després d'haver complert el tràmit d'audiència i vista de l'expedient, es va formular proposta de resolució que es va comunicar a la funcionària, la qual hi va presentar alegacions el 15 de maig. Finalment el 30 de setembre es dictà la resolució de l'expedient.

El Síndic considerarà que si bé s'havien concedit a l'autora de la queixa tots els tràmits previstos a la normativa vigent perquè pogués exposar la seva posició, s'havia produït una demora excessiva entre la comissió dels fets que van donar lloc a la incoació de l'expedient i la resolució del cas.

En aquest cas se superà àmpliament el termini de tramitació, que és de sis mesos com a màxim, d'acord amb la normativa vigent –en aquest cas es prorrogà més d'un any. Aquest incompliment dels terminis s'aprecia també entre la proposta de resolució i el moment en què es dictà la resolució.

El Síndic de Greuges considerarà que aquests fets són especialment greus en aquells expedients en què, com en aquest cas, s'ha adoptat una mesura cautelar tan greu com la suspensió de funcions.

9. EL PERSONAL SUBSTITUT DEL DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Abans de començar el curs escolar, el Departament d'Ensenyament preveu que les persones que reuneixen la titulació suficient puguin accedir a unes llistes de personal substitut en funció dels mèrits acreditats. Això els permetrà accedir a un lloc de treball en un centre públic docent quan calgui proveir-hi una vacant.

L'elaboració d'aquesta llista permet al Departament d'Ensenyament cobrir amb més agilitat les vacants amb persones que, ja prèviament, han acreditat el compliment de determinats requisits i disposen de capacitat suficient.

També per a les persones que s'inclouen en aquestes llistes la baremació dels seus mèrits és important, ja que una millor valoració els permet accedir amb més facilitat a un lloc de treball en la funció pública docent, la qual cosa es configura com un mèrit en el moment de participar en un procés selectiu d'accés a la funció pública.

Ateses aquestes consideracions, és normal que sovint es presentin queixes relatives a l'elaboració de les llistes de personal substitut. Dues són les queixes que aquest any inclou el Síndic de Greuges en aquest seu Informe. La primera inclou un suggeriment en relació amb l'elaboració de les llistes, ja que la qüestió objecte de queixa en el nomenament com a substitut d'una persona a qui no corresponia, d'acord amb l'ordre de puntuació de la llista, i que en conseqüència va veure el seu nomenament revocat. El Síndic de Greuges estima que la qüestió no s'hauria plantejat si la llista hagués estat confeccionada amb més diligència, de manera que abans d'iniciar el curs escolar i, en el mateix moment que el Departament sap quines places té vacants, es pogués ja accedir a les dades de la llista (vegeu queixa núm. 119/97).

Però també la mateixa confecció de la llista ha estat objecte de queixa, i aquesta és la segona qüestió a què el Síndic de Greuges es vol referir. Quan els aspirants sol·liciten de ser inclosos en la llista ho fan com a mestres o com a llicenciats de segon cicle al qual en ocasi-

ons s'ha accedit a partir de la titulació de mestre. En funció de la titulació allegada, s'elabora la llista i es fa la baremació dels mèrits, però la titulació allegada no és finalment un criteri determinant per al Departament d'Ensenyament a l'hora d'atribuir una vacant, ja que, un cop feta la baremació, i sense modificar-la, es permet que, si es compleixen els requisits, s'accedeixi indistintament a una plaça de mestre o de professor de secundària, de tal manera que a dues persones amb les mateixes titulacions, mestre i llicenciat, se'ls computen mèrits diferents (vegeu queixa núm. 2036/97).

Queixa núm. 119/97

Suggeriment al Departament d'Ensenyament entorn el nomenament de professors substituïts

La senyora X. s'adreçà al Síndic de Greuges perquè es considerava perjudicada per la decisió del Departament d'Ensenyament de fer-la cessar com a substituïda poc temps després d'haver estat nomenada, ja que es considerarà que, d'acord amb la llista de substituïts per proveir vacants, no li corresponia accedir a una plaça vacant.

A petició del Síndic de Greuges, el Departament d'Ensenyament informà que a l'inici del curs 1996/97 havien quedat sense proveir algunes places vacants o substitucions en règim d'interinitat de determinades especialitats d'ensenyaments secundaris, ja que no hi havia professors disponibles en la llista vigent en aquell moment.

Per proveir aquestes necessitats ineludibles i no disposant encara de la llista provisional d'admesos en la convocatòria per formar part de la llista feta pública per Resolució de 2 de setembre de 1996, es va haver de nomenar de manera excepcional i amb caràcter d'urgència un personal docent suficient per atendre la demanda generada. La urgència va comportar que es nomenés personal docent que havia presentat la sol·licitud de participació en la convocatòria esmentada, malgrat no saber si amb la llista provisional els hauria correspost de ser nomenats.

Aquests nomenaments es van fer donant per entès que una vegada es disposés de la llista provisional s'hauria de seguir, a l'hora de realitzar-ne de nous, l'ordre establert a la mateixa d'acord amb el número de barem assignant a cada aspirant, evitant així situacions de greuges que amb la llista provisional, i més encara amb la definitiva, serien injustificables davant d'altres aspirants amb millor dret.

El Síndic de Greuges va considerar que l'actuació, que es justificava en la necessitat de ser eficients en la provisió de les necessitats educatives, havia provocat situacions com l'exposada per l'autora de la queixa que calia haver evitat.

Sens dubte una major agilitat en la convocatòria per formar part de la llista de substitucions i en la seva tramitació hauria fet innecessari recórrer a solucions excepcionals, i en el cas que la convocatòria no s'hagués pogut dur a terme amb anterioritat a la data en què es va realitzar, hauria calgut informar les persones nomenades de la excepcionalitat d'aquest nomenament al

21702

marge de la llista, per tal de no crear falses expectatives ni provocar situacions com l'ocasionada a l'autora de la queixa.

És per tot això que el Síndic de Greuges va entendre que si la llista de substitucions hagués estat confeccionada abans de l'assignació de les places de professors als centres, l'esmentada llista hauria complert la seva finalitat i no hauria calgut recórrer a mesures excepcionals. En conseqüència va suggerir el 16 de maig de 1997, que s'intentés evitar que aquesta situació es reproduís.

El Departament d'Ensenyament no ha respost a aquestes observacions del Síndic de Greuges.

Queixa núm.2036/97

Elaboració de llistes de personal substitut d'ensenyament

La senyora X s'adreça al Síndic de Greuges considerant injust el procediment d'elaboració de la llista de substituïts que estableix el Departament d'Ensenyament. L'autora de la queixa exposà el seu desacord amb la decisió del Departament de no valorar com a mèrit els seus estudis de mestra.

El Síndic va considerar que la decisió del Departament és en principi correcta, atès que aquests estudis de primer cicle són els que permeten accedir a l'autora de la queixa a la llicenciatura exigida com a requisit per accedir a una plaça en règim d'interinitat.

Si bé el Síndic de Greuges està d'acord amb el Departament quan indica que uns estudis que són requisit no poden alhora ser valorats com a mèrits, considera que el procediment de baremació previst per la convocatòria porta a resultats injustos.

Aquesta afirmació es basa en la informació que sobre la tramitació d'aquestes sol·licituds ens va proporcionar el mateix Departament. Concretament ens referíem al fet que la resolució preveu la presentació d'una única sol·licitud per part de l'aspirant i és a partir d'aquesta sol·licitud que es procedeix a efectuar la baremació d'aquest, però després se li permet allegar altres circumstàncies que es tenen en compte per adjudicar una plaça concreta, però que no afecten la valoració.

Així, per exemple, es permet que una persona en les mateixes circumstàncies que l'autora de la queixa faci la sol·licitud com a mestre i en aquell mateix moment allegui una llicenciatura (estudis de segon cicle a què ha accedit a partir de la titulació de mestre) que se li computarà com a mèrit, però que alhora li permetrà accedir a una plaça de secundària, atès que té titulació suficient, de forma que el que era un mèrit i que com a tal va ser valorat, passa a ser un requisit.

En canvi, si fa com l'autora de la queixa que sol·licita plaça a secundària en què la llicenciatura és requisit, no tindrà com a mèrit les possibles titulacions universitàries diferents i, en conseqüència, la seva baremació per accedir a una plaça de secundària és menor que la del supòsit anteriorment referit, malgrat que les condicions de tots dos aspirants són les mateixes. Com es pot ob-

servar, aquest procediment condueix a resultats injustos en confondre requisits i mèrits i atorgar a personal amb idèntiques titulacions i que opten a les mateixes places baremacions diferents.

El Síndic de Greuges va considerar que caldria permetre als aspirants formular, si volen i compleixen els requisits, dues sol·licituds, una d'educació primària i una altra de secundària o bé, si això no fos possible, fixar en les sol·licituds les places de primària o secundària a les quals es vol accedir sense permetre modificar-les durant el procés.

El Departament d'Ensenyament justifica en raons d'una major eficàcia en la gestió l'elaboració d'una única llista al·legant que l'adscripció indistinta de mestres i llicenciats a places docents d'ESO no suposa un incompliment de la LOGSE.

El Síndic de Greuges considera que si bé no es produeix un incompliment de la LOGSE, cosa que no havia estat mai qüestionada, una major facilitat en la gestió administrativa no pot justificar resultats injustos.

ENSENYAMENT UNIVERSITARI

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona té dret a l'educació. (...) i l'accés a l'ensenyament superior serà igual per a tots en funció dels mèrits respectius.

Article 26.1. de la Declaració Universal de Drets Humans.

En l'àmbit de l'ensenyament universitari, les actuacions realitzades durant l'any 1997 han estat 53, d'acord amb la classificació següent: 12 consultes resoltes i 41 queixes rebudes.

Com l'any anterior, el major nombre de queixes es refereix al cost dels serveis universitaris i, entre elles, cal remarcar les que qüestionen el recàrrec per segons estudis fixat per Decret de Govern de la Generalitat.

Novament s'han plantejat al Síndic de Greuges queixes relacionades amb l'accés als estudis universitaris per a majors de vint-i-cinc anys. Les administracions competents parteixen d'un criteri restrictiu d'aquesta via excepcional d'accés, que no pot ser compartit pel Síndic de Greuges.

També la manca d'informació sobre els estudis de tercer grau ha estat motiu de queixa per part de diverses persones que desitgen ampliar els seus estudis universitaris. Però potser l'àmbit en què la manca d'informació és més preocupant és el que afecta els alumnes que cursen estudis de COU per segona vegada, però que, per una possible informació errònia, es matriculen en assignatures que, com que no comporten un canvi de l'opció, són posteriorment considerades no vàlides i, per tant, això els impedeix participar en les proves d'accés a la universitat.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Ensenyament universitari	
Alumnes	<ul style="list-style-type: none"> - Accés - Ajuts a l'estudi - Serveis educatius en general - Drets i deures dels estudiants
Gestió acadèmica	
	- Títols

2. EL COST DELS ESTUDIS UNIVERSITARIS

Novament aquest any s'han presentat diverses queixes en relació amb el cost dels estudis universitaris. Malgrat que les administracions competents assenyalen que el cost real dels estudis assumit per l'alumne universitari n'és una part poc important, i efectivament és així, el cert és que cada any s'adrecen al Síndic de Greuges més queixes que plantegen qüestions relatives al cost d'aquests estudis.

Algunes d'aquestes queixes es refereixen a la manca d'aplicació, en relació amb els serveis acadèmics, dels beneficis a les famílies nombroses. Els fills de famílies nombroses troben dificultats a rebre els beneficis que preveu de concedir-los la normativa vigent (vegeu queixa núm. 1476/95).

Aquest any, com l'any anterior, la qüestió que ha preocupat més en relació amb el cost dels estudis universitaris ha estat l'aplicació d'un recàrrec per segons estudis a les universitats. Si l'any passat el Síndic de Greuges va denunciar la manca de previsió d'un règim transitori en el Decret que regula el preu dels estudis universitaris, ja que l'aplicació del recàrrec per segons estudis als alumnes que els havien iniciat abans del darrer curs podia comportar de no poder-los prosseguir, ja que no era previsible un augment tan important del cost, i va recomanar que no s'apliqués el recàrrec a aquests alumnes (vegeu queixa 2681/96). Aquest any l'anàlisi no s'ha limitat a l'aplicació d'aquest règim transitori sinó que ha qüestionat l'adopció del propi recàrrec, ara el Síndic de Greuges continua recordant que l'argument de la diferència entre el cost real del servei i el cost pagat per l'alumne no justifica una diferència de tractament per als que volen cursar segons estudis, quan aquest diferent tractament implica una discriminació per raons econòmiques, no pas acadèmiques, per bé que el Decret 156/1997, de 8 de juliol, que fixa els preus acadèmics universitaris per al curs 1997-1998, pallia els inconvenients que derivaven del Decret que va fixar-los pels cursos 1996-1997 (vegeu queixa núm. 1162/97).

Seguiment de la Queixa núm. 1476/95 (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11779 a 11780)

Aplicació dels beneficis de famílies nombroses en les proves d'accés a la universitat

En l'Informe corresponent a l'any 1996 s'indicava que el Síndic de Greuges va recordar a la Universitat de

Barcelona la necessitat d'aplicar els beneficis de famílies nombroses en compliment d'allò previst a la Llei 25/1971, de 19 de juny, en els preus de prestació dels serveis acadèmics, malgrat que la normativa de taxes i preus públics no preveïa cap tipus d'exempció.

La Universitat va considerar que els beneficis previstos en l'esmentada Llei només eren aplicables a partir de la promulgació de la Llei 42/1984, de 30 de setembre, i, per tant, no va acceptar la recomanació del Síndic de Greuges.

Seguiment de la Queixa núm. 2681/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11781 a 11783)

Recomanació al Comissionat per a Universitats i Recerca sobre el recàrrec per segons estudis en les taxes universitàries (en relació amb la manca d'un règim transitori)

Ja en l'Informe de l'any 1996, indicàvem que diversos grups d'alumnes d'universitats catalanes s'havien adreçat al Síndic de Greuges exposant el seu desacord amb el recàrrec que en el curs acadèmic 1996-1997 s'aplicava als alumnes que cursaven segons estudis universitaris.

El Comissionat justificava la mesura en el cost real dels estudis universitaris. Les queixes que havien arribat al Síndic afectaven alumnes que ja havien iniciat els segons estudis abans del curs 1996-1997, i que podien veure's obligats a abandonar-los per l'important augment del cost.

El Síndic va indicar que calia haver previst un règim transitori i per això proposà que s'arbitressin mesures per palliar els efectes d'aquesta norma.

Aquesta recomanació va ser acceptada i es va retornar l'import del recàrrec als alumnes que ja havien iniciat els estudis amb anterioritat.

Com ja indicàvem en l'Informe, malgrat que l'any 1996 el Síndic de Greuges s'havia limitat a recomanar que es retornés, com es va fer, el recàrrec per segons estudis als alumnes que ja havien iniciat els estudis amb anterioritat, la mesura plantejava d'altres qüestions que, posteriorment, han donat lloc a la recomanació que tot seguit exposem.

Queixa núm. 1162/97

Recomanació al Comissionat per a Universitats i Recerca sobre el recàrrec per segons estudis a les taxes universitàries, per possible discriminació per raons econòmiques

El Síndic de Greuges s'adreçà novament al Comissionat per a Universitats i Recerca per fer-li arribar l'opinió d'aquesta Institució sobre la qüestió de fons plantejada pel recàrrec esmentat al títol d'aquesta nota. El Síndic entén que el recàrrec comporta una nova restricció en l'accés a la universitat d'aquelles persones que ja tenen una titulació universitària. D'acord amb la normativa d'accés a la Universitat, aquests alumnes tenen reservat un percentatge del 5% en les places uni-

21704

versitàries; aquest petit percentatge no permet de parlar d'una via preferent d'accés a la universitat. A més en l'accés es valora el certificat acadèmic, la qual cosa fa que l'accés sigui reservat només als qui han obtingut un millor rendiment acadèmic. Sovint, a més, s'opta per fer estudis complementaris dels cursats anteriorment amb la finalitat d'obtenir una formació més completa.

D'altra banda, aquesta mesura no s'aplica quan es cursen dues carreres simultàniament, per bé que el resultat és el mateix.

L'argument de la diferència entre el cost del servei pagat per l'alumne i el cost real no justifica per si mateix una diferència de tracte davant de la prestació d'un servei, ja que el criteri de diferenciació és únicament subjectiu per les condicions que reuneix l'alumne. A més, aquestes condicions no tenen en compte la situació econòmica personal, ja que no es preveu una política de beques que pugui paliar els efectes econòmics d'aquesta mesura, la qual cosa permetrà o privarà l'accés al segon estudi, no pas en funció no de la capacitat intel·lectual, sinó econòmica de l'alumne.

El Síndic de Greuges és conscient que ens trobem en un moment en què cal controlar les despeses i sap també que, en alguns casos, en països del nostre entorn socioeconòmic s'han emprat les taxes acadèmiques per mantenir o potenciar altres serveis també essencials en un Estat que, com el nostre, es defineix com un Estat del benestar. No obstant això, el que ens plantejem és la conformitat d'aquesta mesura amb el principi d'igualtat constitucionalment proclamat com a valor superior del nostre ordenament jurídic.

En un altra ocasió el Síndic de Greuges s'havia referit al dret a l'ensenyament i al dret a l'accés a la Universitat, assumint una posició que podríem qualificar d'impopular davant els promotors de les queixes, atès que consideràvem que no hi havia un dret d'accés als estudis universitaris que es pogués qualificar d'absolut; i essent conscients de la necessària limitació de l'oferta vam proposar l'adopció de mesures que vinguessin a paliar aquest dèficit de places que actualment es produeix en les universitats catalanes. En definitiva, condicionar el dret a l'ensenyament universitari al fet de complir els requisits acadèmics.

Com a conclusió, considerem que no es pot limitar el dret a l'ensenyament universitari al dret a obtenir una única titulació universitària i a més no es pot dificultar l'accés a uns nous estudis, que com ja hem dit, en moltes ocasions complementen els anteriors, a requisits de caire econòmic i no acadèmic.

D'altra banda la Llei 11/1983, de Reforma Universitària, quan a l'article 54.3 regula les taxes acadèmiques, estableix que són fixades per les comunitats autònomes dins dels límits assenyalats pel Consell d'Universitats. El Síndic de Greuges es plantejava si aquest recàrrec s'ajusta a les determinacions establertes en l'acord de 15 de juny de 1996, de la Comissió de Coordinació i Planificació del Consell d'Universitats, en què es fa explícit que l'increment dels preus acadèmics per al curs 1996-1997 s'estableixi com a màxim en l'IPC més tres punts percentuals, o bé, si supera aquest límit, s'incomplix la previsió de la llei.

També l'aprovació per Decret pot plantejar dubtes. Com ja hem dit la Llei de Reforma Universitària atorga a les comunitats autònomes la competència per aprovar les taxes acadèmiques, però no determina el rang normatiu, i la Generalitat de Catalunya opta per l'aprovació per Decret del preu públic.

La base legal és la Disposició Addicional quarta de la Llei 33/1991, de 24 de desembre, de Taxes i Preus Públics de la Generalitat de Catalunya, que determina que tenen la consideració de preus públics i, en conseqüència, són aprovades per Decret. La Llei de Taxes de la Generalitat de Catalunya es limitava en aquest punt a recollir el que preveu la Disposició Addicional cinquena de la Llei 8/1989. No obstant això, la sentència 185/1995, de 14 de desembre, del Tribunal Constitucional, que resolgué el recurs d'inconstitucionalitat plantejat contra alguns preceptes de la Llei 8/1989, de 13 d'abril, de Taxes i Preus Públics, va obligar a replantejar-se la determinació dels serveis acadèmics universitaris com a preus públics o com a taxes. És cert que la Llei de Taxes i Preus Públics en la seva Disposició Addicional cinquena determina que els serveis acadèmics universitaris tenen la consideració de preus públics, i que aquesta qüestió no va ser declarada inconstitucional pel Tribunal Constitucional, però caldria analitzar si s'ajusta a la doctrina d'aquest Tribunal en relació amb la configuració dels preus públics que fixà aquella sentència.

En resposta a aquestes consideracions, el Comissionat per a Universitats i Recerca va trametre un informe en el qual indicava que després d'haver fet un estudi sobre el contingut de la sentència del Tribunal Constitucional a què feia referència el Síndic de Greuges, entenia que els preus per a la prestació dels serveis acadèmics universitaris no són preus que quedin afectats pel principi de reserva de Llei i, en conseqüència, el Decret és un instrument jurídicament correcte per a la determinació d'aquest preu.

Pel que fa a la pretesa discriminació que representa l'adopció del recàrrec per a segones carreres, el Comissionat per a Universitats i Recerca indicà que en la mateixa normativa estatal ja tenen un tractament diferenciat o d'excepcionalitat, com es desprèn del fet que només es reservin un 5% de places als alumnes que vulguin cursar-ne, els quals, d'altra banda, no es poden beneficiar de beques. Només per aquests dos fets, entén el Comissionat, es podria qüestionar la nostra conclusió que «no es pot limitar el dret a l'ensenyament universitari al dret a obtenir una única titulació universitària».

Així mateix, el Comissionat per a Universitats i Recerca informà que en la proposta de Decret que fixa els preus per a aquest curs acadèmic, s'ha fet una regulació més clarificadora d'aquest punt, amb la finalitat d'evitar al màxim els problemes d'interpretació que van sorgir quan s'aplicaren l'any passat. Amb l'objectiu de fer-la socialment més comprensible i equitativa, es té la intenció de preveure una nova exempció al recàrrec, que s'aplicaria als alumnes que reuneixin les mateixes condicions acadèmiques i econòmiques que es fixin a la convocatòria estatal de beques i ajuts a l'estudi de caràcter general 1997-1998, les quals els permetrien, si

hi poguessin accedir, ser beneficiaris d'un ajut per als seus estudis.

El Síndic de Greuges va indicar que pel que feia al requeriment d'analitzar la naturalesa jurídica dels serveis universitaris a fi i efecte de determinar si la regulació mitjançant Decret s'ajusta o no a la doctrina de la coneguda sentència 185/1995, de 14 desembre, del Tribunal Constitucional, estàvem d'acord amb la justificació expressada en l'informe.

Amb referència a la qüestió de fons, el recàrrec del 50% sobre els preus acadèmics universitaris per als alumnes que ja tenen una titulació universitària, en canvi, el Síndic va tractar diferents aspectes.

En primer lloc recordà que no s'havia contestat si el recàrrec esmentat s'ajustava a les determinacions establertes a l'acord de 15 de juny de 1996, de la Comissió de Coordinació i Planificació del Consell d'Universitats, en les quals es fa explícit que l'increment dels preus acadèmics per al curs 1996-1997 s'estableixi com a màxim en l'IPC més tres punts percentuals.

En segon lloc, va indicar que no compartia el punt de vista del Comissionat pel que fa a la consideració de la mesura com a raonable i proporcionada. La jurisprudència admet la possibilitat de donar diferent tractament en situacions iguals sempre que hi hagi una justificació que respongui a criteris objectius, raonables i proporcionats. Si bé la mesura es fonamenta en una raó objectiva (possessió d'un títol universitari), això sol no la fa raonable ni proporcionada, ja que l'adopció d'aquesta mesura implicaria una discriminació no basada en raons acadèmiques sinó econòmiques. De fet, en l'informe del Comissionat s'assenyalava que, pel que fa a la regulació per al curs 1997-1998, s'ha previst una nova exempció al recàrrec amb «l'objectiu de fer-la més equitativa.»

En aquest sentit, el Síndic va manifestar la seva satisfacció per la previsió del Decret 156/1997, de 8 de juliol, que fixa els preus acadèmics universitaris per al curs 1997-1998, d'acord amb la qual seran eximits del recàrrec del 50% aquells estudiants que reuneixin els mateixos requisits acadèmics i econòmics fixats a la convocatòria de beques i ajuts a l'estudi de caràcter general per al curs 1997-1998. D'aquesta manera es pallien en part els evidents inconvenients que derivaven de la normativa de l'any passat i que preocupaven especialment aquesta Institució. La normativa de l'any passat podia donar lloc que aquells alumnes amb menys recursos econòmics es veiessin privats de la possibilitat de cursar una segona carrera, la qual cosa significava una incoherència amb el model d'accés a la universitat, en el qual la prioritat és determinada pel rendiment acadèmic, amb independència que es disposi o no de mitjans per satisfer-ne els costos.

3. QÜESTIONS RELACIONADES AMB L'ENSENYAMENT UNIVERSITARI

Novament l'accés als estudis universitaris ha estat objecte de queixa davant el Síndic de Greuges, si bé en aquest cas no són els alumnes que havent superat les

Proves d'Accés a la Universitat (PAU) no poden accedir als estudis universitaris els que s'han adreçat al Síndic de Greuges, sinó que han estat aquelles persones que, superats els estudis del Curs d'Orientació Universitària (COU), van haver d'abandonar els estudis per diferents causes i, passat un temps, quan van reprendre'ls, van veure negada aquesta possibilitat, atès que la regulació de les vies d'accés fa impossible d'accedir a la Universitat sense haver superat les PAU, i no hi poden tampoc accedir per la via extraordinària de majors de vint-i-cinc anys, per la interpretació restrictiva que en fan les administracions competents, en el sentit que quan s'han superat els estudis de COU, però no les PAU, no es pot accedir a la Universitat per la via de majors de vint-i-cinc anys.

El Síndic de Greuges no considera correcta aquesta interpretació restrictiva, que, a més, és contrària a la sentència dictada pel Tribunal Suprem en relació amb aquesta matèria –sentència de 23 de juny de 1994–, i així ho ha indicat a les administracions competents (vegeu queixa núm. 32/97).

El Síndic de Greuges s'ha hagut de tornar a referir a la desinformació en què es troben, en algunes ocasions, els qui volen ampliar la formació universitària amb cursos de post-grau. L'escassa regulació sobre aquests cursos, com també sobre els diferents mestratges que integren aquesta oferta educativa, fa que es rebin queixes relatives tant al contingut dels estudis, que no respon a les expectatives creades a l'alumne, com a la titulació finalment atorgada.

El Síndic de Greuges estima que seria necessària en primera instància una més acurada informació a l'alumne perquè pogués saber què se li ofereix, i alhora plantejar-se si no fóra oportuna una major regulació d'aquests estudis (vegeu queixa núm. 1138/96).

Queixa núm.32/97

Suggeriment al Comissionat per a Universitats i Recerca perquè faci una interpretació no restrictiva de la normativa relativa a l'accés a la Universitat per a majors de 25 anys

La senyora X. s'adreçà al Síndic de Greuges atesa la dificultat que té per poder accedir a uns estudis universitaris. Si bé l'autora de la queixa va cursar fa ja uns anys el Curs d'Orientació Universitària (COU) i es va presentar a les proves de selectivitat, no les va superar a causa de les seqüeles físiques i psíquiques d'un accident.

El Síndic de Greuges s'adreçà al Comissionat per a Universitats i Recerca per tal de trobar una via alternativa d'accés de l'autora de la queixa a la Universitat, ja que aquesta disposava de plaça per cursar els estudis que desitjava a la Universitat Ramon Llull. El Síndic demanà al Comissionat que estudiés la possibilitat d'admetre en aquest cas la via excepcional d'accés per a majors de vint-i-cinc anys.

El Comissionat per a Universitats i Recerca va considerar que aquesta via no era possible, ja que l'autora de la queixa havia superat els estudis de batxillerat, i la via per a majors de vint-i-cinc anys és una via alternativa

21706

d'accés per als qui, per qualsevol circumstància, no han pogut fer estudis secundaris postobligatoris.

El Síndic de Greuges no va considerar correcta la interpretació que el Comissionat per a Universitats i Recerca feia de l'article 36 de la Llei 14/1970, de 4 d'agost, General d'Educació i Finançament de la Reforma Educativa.

El Síndic considera que es va arribar en aquesta conclusió després d'haver fet una interpretació restrictiva de l'article esmentat:

«Tendrán también acceso a la educación universitaria en cualquiera de sus formas los mayores de 25 años que no habiendo cursado los estudios de Bachillerato superen las pruebas que reglamentariamente se establezcan a estos efectos a propuesta de las Universidades».

Aquesta Institució, recollint la doctrina de la Sentència del Tribunal Suprem de 23-6-1994 (R. 5260), entén que permetre als majors de 25 anys que hagin cursat el batxillerat presentar-se a les proves esmentades no vulnera la normativa vigent, sinó que és una possibilitat que es desprèn d'una interpretació àmplia i justificada –com tot seguit exposarem– del precepte referit.

La sentència esmentada reitera els arguments de la sentència apel·lada dictada pel Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, que són els següents:

– Cal interpretar la normativa per la qual es regulen les proves d'accés a la Universitat dels majors de 25 anys d'acord amb els preceptes i principis constitucionals, per tant, d'acord amb el principi d'igualtat.

– No és possible exigir a aquells que hagin realitzat estudis de batxillerat, però que no van superar les proves d'aptitud o selectivitat, que segueixin la via d'accés ordinari a la Universitat, si tenen més de 25 anys.

– Mentre el legislador no dicti una regulació «ex novo», relativa als sistemes d'accés a la Universitat, no és acceptable la interpretació restrictiva de les normes aplicables, ja que això impedeix radicalment l'accés a la Universitat de les persones majors de 25 anys que, malgrat haver cursat el batxillerat, no han aprovat el COU o les Proves d'Accés a la Universitat (PAU).

La justificació del refús de la interpretació restrictiva rau en el fet que les proves d'accés a la Universitat per a majors de 25 anys no impliquen l'entrada automàtica al centre universitari, sinó que s'exigeix, com a condició indispensable, la superació de les proves corresponents.

Si no es té en compte la conclusió de la sentència referida, s'arriba a la situació absurda de «castigar» els majors de 25 anys que, malgrat haver fet batxillerat, no superen el COU o les PAU, mentre que els que no han cursat batxillerat o no l'han superat, sí tenen accés a les proves esmentades.

Com assenyala el Tribunal Suprem, cal tenir en compte que els estudis de batxillerat, per poder ser requisit d'accés a la Universitat per la via ordinària, necessiten, com a complement, una avaluació positiva del COU i la superació de la selectivitat, amb els quals s'obté la titulació exigible i necessària per a l'accés a la Universitat per l'esmentada via. Però quan es tracta de per-

sones de més de 25 anys, per ingressar a la Universitat, si no es té aquella titulació necessària, cal passar les corresponents proves i superar-les.

Per tot el que s'ha exposat, el Síndic de Greuges va suggerir que s'apliqués l'article 36.3 de la Llei 14/1970 d'acord amb la interpretació a què hem fet referència. D'aquesta manera seria possible que l'autora de la queixa i qualsevol altra persona en les mateixes circumstàncies accedissin a estudis universitaris.

Estem pendents de la resposta del Comissionat per a Universitats i Recerca.

Seguiment de la Queixa núm.1138/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11786)

Regulació dels mestratsges universitaris

En l'Informe de l'any 1996, recollíem la queixa presentada per uns alumnes d'un curs de postgrau de la Universitat de Barcelona que s'havien adreçat al Síndic perquè consideraven burlades les seves expectatives d'obtenir un títol per aquesta Universitat.

El Síndic s'adreçà al Rector de la Universitat de Barcelona sol·licitant informació sobre aquesta qüestió. La resposta del Rectorat indicà que el mestratge curricular estava format per una sèrie de cursos, alguns de la Universitat de Barcelona, altres de la Fundació Bosch i Gimpera, i que el títol del màster curricular seria expedit per la dita Fundació.

Analitzada la documentació aportada es considerà que hi havia hagut un canvi de criteri quant a l'ens que expedia la titulació, que capgirava les expectatives d'aquells alumnes que, atenent a la publicitat iniciada l'any 1994, van decidir cursar uns mòduls que finalment durien a l'obtenció d'un títol de la Universitat de Barcelona.

El Síndic de Greuges considerà que per no induir els alumnes a confusió, la informació facilitada l'any 1994 hauria hagut de detallar que en cas que no s'obtingués l'acceptació del contingut dels cursos per la Comissió corresponent de la Universitat de Barcelona, el títol del màster curricular seria expedit per la Fundació Bosch i Gimpera, allunyant d'aquesta manera qualsevol ambigüitat possible.

Cal afegir també com un altre motiu de confusió el fet que tots tres anys el procediment de matrícula fos el mateix. Així doncs, l'any 1996 no hi hagué cap canvi i, de la mateixa manera que en anys anteriors, els alumnes havien de matricular-se a la Fundació Bosch i Gimpera, Universitat de Barcelona, sense que això fos un impediment perquè els anys anteriors obtinguessin el títol expedit per la Universitat de Barcelona.

El Síndic no va considerar fàcil fer una recomanació, ja que entenia que no podia suggerir que la Comissió acceptés aquests estudis com a màster curricular, com així s'havia indicat als alumnes l'any 1994, perquè aquesta decisió implica una valoració que correspon a la mateixa comissió. Tampoc podia suggerir el pagament d'una indemnització pel perjudici que havien sofert els alumnes, els quals havien rebut la formació. No obstant

això, va considerar que la Universitat hauria d'adoptar mesures per evitar aquesta manca d'informació, que ha produït sens dubte confusió entre els alumnes sobre la titulació que corresponia als estudis que cursen. A més, el Síndic de Greuges va suggerir que, en el cas que finalment la Comissió estimés que aquests estudis podien tenir la consideració de màster curricular, s'atorgués aquesta titulació als alumnes que havien cursat aquests estudis amb anterioritat.

La Universitat va indicar al Síndic de Greuges que havia acceptat la seva recomanació i, en conseqüència, s'havia adreçat al director de la Fundació Bosch i Gimpera informant-lo de la recomanació del Síndic i, per tant, de la necessitat de millorar la informació facilitada als alumnes sobre les titulacions.

4. ERROR EN LES MATRÍCULES DE COU

Han arribat al Síndic de Greuges diverses queixes relatives a les dificultats que tenen els alumnes del Curs d'Orientació Universitària (COU) que es matriculen per segon cop d'aquests estudis en no haver-los superat en la convocatòria anterior. Alguns instituts permeten que els alumnes que havien estat matriculats de COU i tenen assignatures suspeses alterin les assignatures de què es matriculen sense que això comporti un canvi d'opció.

Aquesta possibilitat els és negada quan la matrícula de COU és revisada per la Oficina de Preinscripció Universitària als efectes de realitzar les Proves d'Accés a la Universitat (PAU).

El Síndic de Greuges va considerar convenient diferenciar els dos aspectes que es deriven dels antecedents d'aquestes queixes: d'una banda, la inadequació de la matrícula de l'alumne a la interpretació que fa l'Administració de la normativa vigent, i d'altra banda, l'excessiu retard amb què va tenir lloc la comunicació de la invalidesa de la matrícula.

Pel que fa a la primera qüestió, ja és prou sabut que hi ha hagut nombrosos casos de matrícules errònies en el COU. En altres ocasions, el Síndic va tenir ocasió de pronunciar-se sobre la necessitat de l'adopció de mesures per evitar aquestes situacions. El Departament d'Ensenyament s'ha compromès a donar instruccions a la Subdirecció General de la Inspecció per tal que vetlli perquè no es tornin a produir matrícules errònies com aquestes.

Pel que fa a l'altre aspecte, relacionat directament amb la tasca de l'Oficina de Coordinació del COU i de les PAAU, es posa de manifest la necessitat de comprovar molt abans del que s'acostuma a fer, les llistes que aquesta oficina envia als centres amb les dades dels alumnes matriculats al COU. En aquest sentit, a més d'acollir favorablement la iniciativa d'enviar una circular conjunta amb el Departament d'Ensenyament, el Síndic de Greuges va suggerir que es comprovessin prèviament les llistes esmentades, de manera que, en cas que s'hi detectés alguna errada, no fos l'alumne el que n'hagués de sortir perjudicat.

D'altra banda, en relació amb la possibilitat de permetre als estudiants continuar els estudis de l'opció que actualment cursen, el Comissionat per a Universitats i Recerca va indicar que no es pot estimar, atès que significaria l'incompliment del que preveu l'Ordre de 4 de juny de 1991. Tanmateix, el Síndic de Greuges entén que les circumstàncies que envolten aquests casos podrien justificar l'estimació d'aquesta possibilitat en la mesura que l'incompliment de què es parla fou «tolerat» per l'Administració durant la major part del curs escolar i que l'única persona que en surt perjudicada és l'alumne.

A més, el Síndic de Greuges va discrepar de l'argumentació jurídica emprada en l'escrit que l'Administració va adreçar als pares de l'alumne, segons la qual la nova matriculació no respon a la finalitat prevista per l'Ordre «quant a la possibilitat de canviar d'opció per iniciar estudis no vinculats a les opcions cursades».

L'Ordre fa menció expressa que aquest canvi d'opció (que segons l'Oficina de Coordinació dóna «resposta a les noves inclinacions vocacionals dels alumnes») es refereix als alumnes que ja han superat una altra opció del COU (art. 2.3). Per tant, sens perjudici que la Generalitat, en les Instruccions de 14 de febrer de 1995 hagi fet la interpretació (en el punt tercer de l'apartat A) que els alumnes amb tres assignatures pendents al setembre no podran inscriure's de nou en les matèries ja cursades ni canviar de matèries si no es fa canvi d'opció, interpretació perfectament possible i aplicable a la generalitat dels casos, no considerem que en un cas excepcional com en el plantejat –resultat de la negligència de l'Administració– la finalitat de l'Ordre en si mateixa impedeixi accedir a la petició de l'alumne. En conseqüència, el Síndic de Greuges estima que les circumstàncies que envolten el cas justifiquen aquesta possibilitat. (vegeu queixa núm. 1231/97)

Queixa núm.1231/97

Invalidesa de la matrícula de COU

La senyora X. s'adreçà al Síndic de Greuges per tal d'exposar la seva disconformitat amb la invalidesa de la matrícula del Curs d'Orientació Universitària (COU) que va realitzar per al curs 1996-97.

Segons l'escrit de queixa, l'alumna, el curs 1995-96 estava matriculada de les següents assignatures: Llengua Catalana, Llengua Espanyola, Filosofia, Anglès, Matemàtiques II, Història del Món Contemporani, Literatura Espanyola i Història de l'Art. El mes de setembre li van quedar suspeses tres assignatures, motiu pel qual el curs següent (1996-97) es va tornar a matricular de les assignatures pendents, però va canviar una assignatura: en comptes de matricular-se de Matemàtiques II, ho va fer de Literatura Catalana.

L'Institut d'Ensenyament Secundari (IES) Mediterrània, del Masnou, després de posar-se en contacte telefònic amb els serveis de Coordinació del COU i de les PAAU per tal de consultar la possibilitat de fer aquesta matrícula, d'acord amb la resposta favorable de l'oficina de Coordinació, matriculà l'alumna esmentada de

21708

les assignatures pendents (excepte Matemàtiques II) i de Literatura Catalana.

A més, a la llista rebuda a l'IES Mediterrània el 20 de febrer de 1997, apareix l'alumna matriculada a l'opció D i en l'assignatura de Literatura Catalana, tal com constava al fitxer del centre escolar, sense cap objecció.

El mes de març es va comunicar a l'alumna que la seva matrícula no era correcta i que a la selectivitat s'hauria d'examinar de Matemàtiques II.

És evident que aquesta errada, no imputable a l'alumna, la perjudica greument, ja que quan faltaven només tres mesos de les proves d'accés a la Universitat, va ser informada que s'hauria d'examinar d'una matèria que no havia treballat durant el curs i que, tanmateix, no podria examinar-se de l'assignatura que havia treballat durant més de cinc mesos.

Sembla que es justifica el contingut de la comunicació en la impossibilitat de canviar les assignatures suspeses, sempre que la modificació no impliqui un canvi d'opció respecte a l'opció cursada el curs anterior.

El Síndic suggerí al Comissionat per a Universitats i Recerca que l'Administració assumís l'error que havia comès a la matrícula i, en conseqüència, s'acceptés la matrícula com a correcta.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe no s'ha rebut encara la resposta del Comissionat.

NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Recentment, el Parlament de Catalunya ha aprovat la Llei 1/1998, de 7 de gener, de Política Lingüística, que substitueix la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de Normalització Lingüística a Catalunya. Aquesta llei recull, de forma expressa, els drets lingüístics dels ciutadans derivats de l'Estatut d'Autonomia i ens recorda que el Síndic de Greuges ha de vetllar pel respecte als drets lingüístics al preveure que els ciutadans poden adreçar-s'hi per tal que actui com a garant d'aquests drets.

Novament les queixes presentades reflecteixen les dificultats que han trobat alguns ciutadans quan, en les seves relacions amb les administracions públiques i els poders públics amb seu a Catalunya, volen exercir el dret a expressar-se en català. Pel que fa a l'Administració de l'Estat a Catalunya, s'ha constatat l'interès de les autoritats responsables per tal de complir la legalitat vigent i fer possible l'exercici del dret del ciutadà d'expressar-se en català quan així ho ha decidit. També s'ha rebut alguna queixa en relació amb la no disposició d'informació escrita en castellà.

En l'àmbit de la normalització lingüística s'han efectuat un total de 34 actuacions, de les quals 30 han estat queixes rebudes i 4 consultes resoltes.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Normalització lingüística	<ul style="list-style-type: none"> – No disposició d'impresos en català i en castellà – Normalització de l'ús del català en òrgans de l'Administració de l'Estat radicats a Catalunya
---------------------------	---

2. ÚS DE LES LLENGÜES OFICIALS DAVANT LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

Com cada any, han estat diverses les persones que s'han adreçat al Síndic de Greuges que han considerat no respectat el seu dret a escollir el català com a llengua oficial amb la què volen relacionar-se amb les administracions situades a Catalunya.

Malgrat que a partir de la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya s'ha establert un règim de cooficialitat lingüística concretat en la Llei 7/1983, del 18 d'abril, de Normalització Lingüística que en el seu article 8 assenyalava:

«En l'àmbit territorial de Catalunya qualsevol ciutadà té dret a relacionar-se amb la Generalitat, amb l'Administració Civil de l'Estat, amb l'Administració Local i amb les altres entitats públiques en la llengua oficial que escollirà.»

I també que la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, preveu la possibilitat d'emprar les llengües oficials que el ciutadà esculli en els procediments que se seguiran davant l'òrgan de l'Administració estatal, amb seu en una comunitat autònoma on la llengua pròpia ha estat reconeguda com a oficial, el cert és que continuen plantejant-se queixes de ciutadans que han vist com aquest dret els era negat per òrgans de l'Administració de l'Estat a Catalunya, a l'hora de triar el català com a llengua de comunicació.

Quan això ha estat així, el Síndic s'ha adreçat a la Delegació del Govern a Catalunya recordant l'obligació de les administracions públiques de respectar el dret d'opció lingüística en les seves relacions amb els ciutadans.

En la majoria dels casos se'ns ha indicat que la mateixa Delegació del Govern, després d'haver iniciat una investigació sobre la qüestió plantejada, ha adoptat mesures per reparar la vulneració d'aquest dret (vegeu queixa núm. 151/97) i, en ocasions, l'Administració s'ha adreçat directament a l'autor de la queixa lamentant la situació provocada i indicant les mesures adoptades per evitar que això es reproduís (vegeu queixes n.ºs. 544/97 i 192/97).

Malgrat que continuen arribant al Síndic de Greuges queixes perquè no es respecta l'ús del català davant les administracions públiques, la posició de l'Administració ha variat i el tractament que es dona a aquesta qüestió ha millorat, de forma que l'Administració reconeix

que l'actuació inicial ha estat incorrecta i poc respectuosa pel dret del ciutadà, i s'observa més diligència en l'adopció de mesures reparadores.

Segueixen produint-se, però –i és aquí per on encara cal avançar– greuges en els drets lingüístics, potser a causa de la manca de conscienciament d'aquest dret del ciutadà entre certes persones que es troben al servei de les administracions públiques. La difusió del coneixement del català entre el personal de l'Administració, on més sovint es plantegen queixes per aquesta qüestió, ha de contribuir, pensem, a reduir-les cada cop més.

L'any 1997 hem rebut també alguna queixa relativa al fet que determinades informacions, de les administracions públiques o bé dels serveis que en depenen, no es facilitaven per escrit en castellà tot i haver-ho demanat el ciutadà, expressament. Certament, el nombre d'aquestes queixes ha estat menor que el de les presentades per la no normalització de l'ús del català, n'han estat dues, i limitat a un problema de manca d'informació escrita o en aparells reproductors de missatges gravats; però, com escau, el Síndic ha instat l'organisme afectat a aplicar la normativa vigent en garantia dels drets del ciutadà que s'hi ha adreçat (vegeu queixa núm. 2926/96).

També en l'àmbit de l'Administració de Justícia els ciutadans continuen tenint dificultats perquè els sigui reconegut el dret a usar la llengua pròpia de Catalunya en les relacions amb aquesta Administració, de manera que, en no poques ocasions, se senten obligats a canviar de llengua i fer ús del castellà.

Les queixes que ens han arribat en aquest àmbit ens manifesten els inconvenients afegits que, en alguns casos, deriven de l'ús de la llengua pròpia, com ara que el tribunal, sense posar objeccions a permetre'n l'ús, assenyali que, com que no la comprèn, decideix de suspendre una actuació concreta a efectuar fins que es disposi d'un servei d'interpretació. El ciutadà que ha esmerçat unes hores a diligenciar una compareixença es veu obligat a tornar-hi, assumint una nova càrrega, gastar més hores a solucionar un determinat afer i, en conseqüència, per evitar aquesta demora, opta per canviar d'idioma i utilitzar el castellà.

Certament, les mesures de foment del coneixement del català adreçades als funcionaris de l'Administració de Justícia i als fiscals, els jutges i magistrats han de permetre un ús normal de la llengua catalana, i en aquest sentit el Síndic valora com cal les actuacions del Departament de Justícia en la programació de cursos de català, tant com les promogudes amb els cursos de formació de l'Escola Judicial que depèn del Consell General del Poder Judicial. Mentre aquesta capacitat no sigui prou estesa, si un jutge o un fiscal, estan legitimats, legalment, per demanar la traducció al castellà d'allò que hom vol manifestar en català, l'oficina judicial hauria de disposar dels serveis d'interpretació corresponents, per evitar que el ciutadà es vegi, en certa mesura, compellit a canviar de llengua per no alentir el procés amb els inconvenients personals que se'n deriven.

Queixa núm.151/97

L'ús del català en la tramitació d'un passaport

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges ateses les dificultats en què es va trobar quan va voler tramitar el passaport del seu fill.

El reclamant manifestà que no se li va respectar la forma catalana dels cognoms del seu fill (intercalació de la conjunció «i») i que no hi havia impresos de sol·licitud d'expedició en llengua catalana.

El Síndic de Greuges s'adreçà a la Delegada del Govern recordant que el sistema de cooficialitat garanteix als ciutadans el dret a l'ús de la llengua pròpia i oficial que escullin en les seves relacions amb les administracions públiques radicades a Catalunya. Alhora li sol·licità de ser informat sobre les raons que justifiquen la manca de transcripció correcta dels cognoms.

La Delegada del Govern ens informà que ja s'havia adreçat a l'autor de la queixa, indicant-li que, efectivament, la no intercalació de la conjunció «i» entre els cognoms del seu fill havia estat un error de l'oficina de passaports de Lleida.

La Delegada del Govern també va assenyalar que, malgrat la inexistència de cap instrucció interna que impedeixi d'intercalar la «i» entre cognoms, és possible que l'error derivi d'una interpretació incorrecta d'allò que el Reglament del Registre Civil (article 194.2) disposa respecte a la conjunció «y» en referència als cognoms segons l'ús castellà. En aquest cas, la conjunció no forma part pròpiament del nom, contràriament a allò que és usual en llengua catalana, tal com indicà un dictamen de l'Institut d'Estudis Catalans i es desprèn de diverses sentències judicials, i com és reiteradament reconegut per la Direcció General dels Registres i el Notariat. Finalment, la Delegada del Govern assenyala que l'oficina de passaports de Lleida es posaria en contacte amb l'autor de la queixa per tal d'esmenar l'error.

Queixa núm.544/97

Suggeriment sobre l'ús de la toponímia en impresos oficials

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges per denunciar l'ús erroni que el Ministeri de Treball i Afers Socials fa de la toponímia oficial a Catalunya.

L'autor de la queixa havia rebut una documentació de la Direcció Provincial de Lleida on apareixia una incorrecció toponímica pel que fa al nom de la província, del municipi i del carrer.

El Síndic de Greuges es va adreçar a la Delegada del Govern per recordar-li que l'article 3.2 del Decret 78/1991, de 8 d'abril, sobre l'ús de la toponímia, declara que tots els impresos, capçaleres impreses de tota classe de papers, els segells i matasegells, la premsa escrita, els fulletons publicitaris i altres elements anàlegs fabricats o editats a Catalunya per al seu ús a Catalunya han de constar en la forma catalana oficial. En aquest sentit, l'article 1 del mateix Decret estableix que l'única forma oficial dels noms de les comarques, municipis,

21710

entitats municipals descentralitzades, nuclis de població, carrers i vies urbanes i interurbanes de Catalunya és la catalana.

Així mateix, li indicà que la Llei 2/1992, de 28 de febrer, declara que la forma oficial de les províncies de Girona i Lleida és la catalana, en concordança amb els noms que tenen reconegut legalment les seves respectives capitals.

El Síndic de Greuges va suggerir que es donessin les ordres oportunes per tal que l'Administració perifèrica de l'Estat respecti la normativa vigent a Catalunya pel que fa a la toponímia.

Queixa núm.192/97

No reconeixement del dret d'opció lingüística en la tramitació d'un expedient

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges per denunciar la vulneració per part de la Prefectura Provincial de Trànsit de Tarragona dels seus drets lingüístics. Malgrat la manifestació explícita de l'autor de la queixa perquè l'expedient fos tramitat en llengua catalana, l'Administració se li va adreçar sempre en castellà.

El Síndic de Greuges s'adreçà a la Delegada del Govern per recordar-li que la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableixen un sistema lingüístic de cooficialitat, el qual garanteix als ciutadans el dret a l'ús de la llengua pròpia i oficial, el català, en les seves relacions amb les administracions públiques radicades a Catalunya.

La Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, ha previst la possibilitat d'emprar les llengües cooficials en els procediments que se segueixen davant de l'òrgan de l'Administració estatal amb seu en el territori d'una comunitat autònoma on la llengua pròpia té caràcter cooficial. Concretament l'article 36.1 d'aquesta Llei reconeix la possibilitat que els ciutadans s'adrecin en català als òrgans de l'Administració general de l'Estat radicada a Catalunya. En aquest cas el procediment s'ha de tramitar en la llengua escollida per la persona interessada.

D'acord amb això, el Síndic de Greuges va sol·licitar col·laboració en l'adopció de mesures adients perquè no es produeixin situacions com la denunciada; per tal que resulti suficientment garantit i assegurat el dret d'opció lingüística dels ciutadans de Catalunya en relació amb els òrgans perifèrics de l'Estat situats a Catalunya.

La Delegada del Govern ens va comunicar que la Prefectura Provincial ja s'havia adreçat a l'autor de la queixa justificant l'error que s'havia comès en no adreçar-se a ell en la llengua cooficial que havia escollit.

Queixa núm. 2926/96

Dret a ser informat en llengua castellana

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges reclamant el dret a ser informat en llengua castellana i li consultà quins eren els seus drets i obligacions com a pacient

en el moment de ser ingressat en un hospital de Catalunya.

En ingressar en un hospital, l'autor de la queixa va rebre un tríptic d'instruccions en llengua catalana. Quan va sol·licitar que l'hi facilitessin en llengua castellana li van indicar que no era possible atès, que l'hospital no en tenia cap altra versió, tot i que les informacions contingudes en l'imprès li van ser traslladades verbalment en llengua castellana.

El Síndic va indicar a l'autor de la queixa que la Llei 7/1983, de 18 d'abril de Normalització lingüística, reconeix i estableix que el català és la llengua pròpia de Catalunya. D'aquesta caracterització com a llengua pròpia es deriva que és la llengua d'ús normal en l'Administració catalana.

Això no s'oposa al reconeixement del castellà i el català com a llengües oficials de Catalunya i, per això, d'ús plenament vàlid i eficaç en les relacions entre el ciutadà i l'Administració.

D'altra banda l'article 19 del Decret 107/1987, de 13 de març, que regula l'ús de les llengües oficials a l'Administració de la Generalitat de Catalunya, estableix el següent:

«Els avisos, anuncis públics i publicitat de tota mena que procedeixi de la Generalitat i dels organismes que en depenen es faran en català a Catalunya i, si s'escau, es reproduiran en castellà evitant, però, en general, la doble versió simultània del mateix text.»

«Fora de l'àmbit lingüístic català, la publicitat es farà generalment en versió doble.»

De l'article es desprèn que la norma general és la redacció en català dels escrits amb informació general, és a dir, d'aquells adreçats a una gran col·lectivitat. D'altra banda, es desaconsella, com a criteri general, la doble versió simultània del mateix text.

Cal dir que aquestes directrius estan en consonància amb els principis rectoris de la legislació de normalització lingüística. Amb això es pretén garantir l'ús normal del català com a llengua pròpia de Catalunya i l'ús oficial del català i el castellà com a elecció lliure dels ciutadans en la relació amb l'Administració. D'aquests principis es deriven dues conseqüències:

1) Ús normal del català en els escrits procedents de l'Administració de la Generalitat.

2) Possibilitat de rebre en castellà les comunicacions i les notificacions personals adreçades a persones residents en l'àmbit lingüístic català, si els interessats ho demanen.

Considerats aquests preceptes, el Síndic va extreure'n la conseqüència que les instruccions lliurades al pacient per l'hospital en llengua catalana no constitueixen cap incompliment de la normativa vigent. Tanmateix, si l'interessat va sol·licitar que la informació li fos facilitada en llengua castellana, l'hospital li hauria hagut de facilitar l'imprès en aquest idioma, ja que la consideració d'una llengua com a pròpia no pot significar de cap

manera que el ciutadà no vegi reconegut el seu dret a ser atès en l'altra llengua oficial.

En conseqüència, el Síndic va sol·licitar que, en compliment de la normativa vigent, es posés a disposició dels ciutadans que ho reclamessin una reproducció del text en castellà.

El Departament de Sanitat i Seguretat Social va indicar al Síndic que per tal de respectar el dret d'opció lingüística individual es lliuraria una reproducció de la informació en castellà a les persones que ho sol·licitessin.

3. ÚS DEL CATALÀ EN EL REGISTRE CIVIL

Es continuen plantejant problemes en les relacions entre el català i la llengua d'ús dels registres públics quan aquests depenen de l'Estat.

Quan un ciutadà ha sol·licitat una certificació del Registre en llengua catalana, no ha vist solament com li era negat aquest dret, sinó que, en ocasions, també ha vist qüestionat el dret a utilitzar una de les llengües cooficials en el territori, amb el pretext d'uns arguments que qüestionen la mateixa existència d'un sistema de cooficialitat lingüística, ja que entén que l'ús de més d'una llengua en els registres públics –concretament en el Registre Civil– comportaria una falla en el principi de seguretat jurídica (vegeu queixa núm. 1438/97).

També en l'àmbit del Registre Civil el Síndic de Greuges ha rebut la queixa d'un ciutadà que no estava d'acord a haver de traduir el seu nom en el Registre Civil, que s'havia inscrit en castellà, davant la impossibilitat legal de fer-ho en català, en el temps que es va efectuar la inscripció, quan el que volia era tan sols que en el Document Nacional d'Identitat (DNI) constés el nom amb què és socialment conegut. El Síndic va haver d'explicar a l'autor de la queixa quin era el procediment per aconseguir que el seu nom constés en català en el Registre i que aconseguit això podria fer, òbviament, ús del seu nom en tots els documents públics (vegeu queixa núm. 236/97).

Queixa núm. 1438/97

Actituds despectives en relació amb el català

Els autors de la queixa s'adreçaren al Síndic de Greuges davant la resposta d'un advocat de l'Estat a la reivindicació del dret a obtenir unes certificacions literals del Registre Civil en el recurs interposat davant la jurisdicció contenciosa.

Els reclamants consideraven ofensiu que l'advocat de l'Estat es permetés comentaris que ells qualifiquen de sarcàstics i menyspreatius envers el demandant quan reclama el dret a obtenir certificacions literals en la seva llengua i un segell amb el nom correcte de Lleida.

El Síndic, per raó de competència, s'adreçà al Defensor del Poble, per tal que estudiés la possibilitat d'intervenir en aquest cas, atès el tractament que del dret d'op-

ció lingüística feia l'advocat de l'Estat en l'exercici de la seva funció de defensa.

El Síndic considerà que l'advocat de l'Estat no tan sols qüestionava els arguments aportats per l'autor de la queixa en relació amb la seva sol·licitud d'expedició de certificacions de les anotacions del registre, sinó que a més es referia a la posició del reclamant en relació amb el procés de normalització lingüística, en els següents termes:

«...loable criterio de ahorro de recursos, que en estos días es tan de agradecer, de ahí que se mantengan en dicha oficina los tampones “antiguos” pero sin que ello atente contra derecho alguno de los ciudadanos aunque sí contravenga en cierto modo el texto literal de la Ley antes citada. Si con dicha alteración toponímica el señor recurrente va a sentirse más arropado en su sentir autonómico y en su persistente espíritu de aplicación tajante de las normas vigentes en nuestro ordenamiento [...] Permítasenos añadir nuestra agradable sorpresa por la perfecta adaptación y simbiosis que el recurrente manifiesta respecto al territorio de la comunidad autónoma catalana, teniendo en cuenta que el mismo sigue conservando la vecindad civil aragonesa ... manifieste su anhelo y ansia desmedida por la extensión de uno de los elementos integrantes del patrimonio lingüístico español: el idioma catalán...»

«...Queremos insistir en que el recurrente, en su condición de *español*, está obligado por la Constitución a hablar el castellano o Español, si entendemos por tal el idioma oficial de *todo* el Estado español [...] Efectivamente, si el Registro Civil es una oficina pública que tiene por objeto otorgar plena seguridad jurídica a los datos referentes al Estado Civil de las personas por las consecuencias que de los mismos resultan en el tráfico jurídico, lo más lógico es pensar que la lengua de los asientos que obran en el mismo debe ser la que todos los miembros de la comunidad nacional conocen puesto que tienen el derecho y el *deber* de hacerlo. Solo así se logra la plena difusión que justifica la existencia de dicha oficina [...] Con ello se evita una torre de babel que privaría de eficacia el Registro Civil.»

A més d'aquestes manifestacions de l'advocat, el Síndic va aportar la sentència del Tribunal Constitucional de 24 d'abril de 1997, dictada per resoldre el conflicte de competències núm. 1080/90, promogut pel Govern de la Generalitat de Catalunya en relació amb l'expressió en llengua castellana continguda en l'article 36.1 del Reial Decret 1597/1989, de 29 de desembre, pel qual s'aprova el reglament del registre mercantil que tracta la qüestió de l'ús de les llengües oficials en els registres públics.

El Defensor del Poble va refusar entrar en el fons de l'escrit de queixa perquè entengué que no és competent per instar actuacions per manifestacions fetes per un funcionari públic en l'exercici de les seves funcions, si bé assenyalà que si l'autor de la queixa ho considera convenient pot sol·licitar una sanció a l'òrgan judicial que va conèixer del cas o bé posar els fets en coneixement de la Direcció General de Serveis Jurídics de l'Estat.

21712

Queixa núm.236/97

Traducció del nom en el Registre Civil

El senyor X. s'adreça al Síndic de Greuges en desacord amb la informació facilitada per l'oficina de tramitació del Document Nacional d'Identitat (DNI) quan, havent demanat que el seu nom constés en llengua catalana, se li va comunicar que la traducció havia de ser feta al Registre Civil.

El Síndic de Greuges va comunicar a l'autor de la queixa que les dades que consten en el Registre Civil són una prova legal, donen fe de tots els fets i actes inscrits i, en conseqüència, reflecteixen la «veritat oficial». La funció del Registre Civil és de garantir la seguretat jurídica de la situació personal dels particulars (existència, estat civil i condició de les persones); aquesta constància registral beneficia tant el particular com l'Estat i els tercers. Pel que fa al primer, pot provar, quan li calgui, la seva condició jurídica. Per aquest motiu, totes aquelles circumstàncies inscrivibles en l'esmentat Registre, quan s'hagin d'utilitzar en qualsevol tipus de document, ja sigui privat o públic, han d'ajustar-se al contingut del corresponent assentament del llibre del Registre. Per tant, és indispensable haver de demanar un canvi en la inscripció, quan es vol variar el contingut d'un assentament. Un cop efectuat el canvi, la documentació posterior serà conforme al nou contingut, però no podrà produir aquests efectes abans que el canvi hagi tingut lloc. En cas contrari es posaria en perill la seguretat jurídica abans esmentada. En aquest sentit, no es pot admetre que la informació inscrita en el Registre variï per presumpció.

Així doncs, els encarregats del Registre no poden fer un canvi basat en la presumpció que el particular té la voluntat que el seu nom consti escrit en català, sinó que l'interessat ha de manifestar expressament quina és la seva voluntat.

De tot això deriva una primera conclusió: l'única manera de fer possible que el nom al DNI figuri en català és la prèvia sollicitud de canvi al Registre Civil si prèviament havia estat inscrit en castellà. En la mesura que el Registre ha de reflectir la realitat extraregstral, quan hi hagi una discordança, com en aquest cas, es permet la rectificació.

En aquest sentit, l'article 209 del Reglament del Registre Civil es refereix a «l'adequació gràfica a les llengües espanyoles» com un supòsit de «canvi de nom», per a la realització del qual és suficient, previ expedient, la sola autorització del jutge de Primera Instància encarregat del Registre.

Pel que fa a l'allusió de l'autor de la queixa en el sentit que sempre constarà en el Registre que durant uns anys «us heu dit Pedro» i no «Pere», el Síndic li indicà que no és de cap manera una manifestació de la preferència a favor dels noms en versió castellana, sinó que és l'expressió d'un requisit establert legalment, segons el qual ha de quedar constància de tots els canvis realitzats en els assentaments del Registre, sense que sigui possible simplement substituir una informació per l'altra.

CULTURA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat, a gaudir de les arts i a participar i beneficiar-se del progrés científic.

Article 27.1. de la Declaració Universal de Drets Humans.

El 1997 s'han rebut 2 consultes i tramitat 12 queixes en relació amb qüestions culturals, unes eren relatives a l'aplicació de mesures de foment i de protecció del patrimoni cultural, i les altres feien referència a l'accés a la documentació d'arxius històrics.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Cultura	– Protecció del patrimoni cultural
	– Aplicació mesures de foment

2. ACCÉS A LA DOCUMENTACIÓ D'ARXIU HISTÒRICS

Malgrat que l'accés a la documentació dipositada en arxius històrics comarcals que integra el patrimoni documental català ha de ser facilitat als investigadors, sempre que es compleixin determinats requisits, sovint l'accés a aquesta documentació no ha estat facilitat quan els investigadors ho han sol·licitat o, en alguns casos, quan s'ha permès, s'ha fet en condicions molt gravoses.

L'Informe del Síndic de Greuges corresponent a l'any 1993 ja recollia la queixa d'un investigador a qui era negat l'accés a una determinada documentació dipositada al Centre d'Història Contemporània de Catalunya, que ell havia sol·licitat en reiterades ocasions. La negativa es justificava en la manca de classificació de la documentació per part de la pròpia Administració. Quatre anys després que el Síndic recordés l'obligació del Departament de Cultura de donar compliment a la Llei 6/1985, de 26 d'abril, d'Arxius, el Departament ha comunicat que la documentació reclamada ha estat dipositada a l'Arxiu Nacional de Catalunya, on finalment podrà ser objecte de consulta (vegeu queixa núm. 2134/92).

Aquest any novament s'ha plantejat una queixa relativa a aquestes mateixes dificultats de consulta. En aquest cas es tracta d'un arxiu històric comarcal. L'accés a determinada documentació dipositada en l'arxiu és limitat per raons de caràcter tècnic, de manera que determinats documents, bé per format, bé per antiguitat, no poden ser fotocopiats, sinó tot just reproduïts mitjançant microfilmació.

Aquest procés de reproducció resulta molt costós, per tal com, no es pot dur a terme, per manca de mitjans, a l'arxiu i s'ha de fer fora.

El Síndic de Greuges va considerar que la manca de mitjans de l'arxiu on estaven dipositats els documents no podia comportar un augment molt important del cost que per aquests investigadors implica l'accés a la documentació, i es va posar en contacte amb el Servei d'Arxius de la Direcció General de Patrimoni Cultural del Departament de Cultura per tal d'arbitrar un sistema que, sense comportar un perill per a la documentació, permeti un cost assumible per l'investigador (vegeu queixa núm. 3185/97).

Seguiment de la Queixa núm.2134/92 (*Bulletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 203, de 16 de març de 1994, pàg. 13136)

Accés a arxius públics

A l'exposició d'aquesta queixa dins l'Informe de 1993, s'indicava que el senyor X. s'havia adreçat a aquesta Institució a causa del seu desacord amb la negativa del Centre d'Història Contemporània de Catalunya, organisme adscrit al Departament de Cultura, a permetre-li la consulta d'uns fons. Aquesta decisió es basava, segons el Departament, en la manca de classificació dels esmentats fons.

El Síndic de Greuges va haver de recordar, diverses vegades, al Departament de Cultura el deure de facilitar l'accés dels investigadors als fons, deure que no podia ser obviat per una manca de classificació només atribuïble a la mateixa Administració.

El mes d'agost de 1997 el Departament de Cultura comunicà que el fons ha estat dipositat a l'Arxiu Nacional, on finalment podrà ser objecte de consulta.

Queixa núm.3185/97

Accés a la documentació d'un arxiu històric

L'autor de la queixa s'adreçà al Síndic de Greuges ateses les dificultats per obtenir una documentació dipositada en un arxiu històric comarcal.

Segons l'escrit de queixa, el Departament de Cultura no permet la reproducció amb fotocòpies de documents, sinó que només n'autoritza la reproducció a través de la microfilmació, sistema que resulta molt gravós per a l'autor de la queixa.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informe sobre aquesta qüestió al Departament de Cultura. En resposta a la sol·licitud s'indicà que l'autor de la queixa consulta amb assiduitat la documentació dipositada a l'arxiu històric comarcal i en moltes ocasions se li ha lliurat fotocòpia de la documentació, però hi ha uns documents que tant pel seu format –relligat– com per antiguitat –protocols notariais del segle XIX– no es poden reproduir per mitjà de fotocòpies.

No obstant això, se li va oferir la possibilitat de microfilm la documentació sempre que es fes en les instal·lacions de l'arxiu i sota el control del director.

El Síndic de Greuges s'adreçà novament al Departament de Cultura indicant que aquesta possibilitat de microfilm comporta un elevat cost, ja que l'arxiu no disposa d'aquest servei i la microfilmació ha de ser feta per un servei contractat per l'autor de la queixa sota supervisió del director de l'arxiu.

Davant dels dubtes que ens planteja aquesta solució, el Síndic de Greuges es va adreçar al servei d'arxius, que ha proposat un sistema de microfilmació a un menor cost per a l'autor de la queixa, la qual cosa ve a donar resposta satisfactòria a la qüestió plantejada.

3. ALTRES ASPECTES CULTURALS

Les queixes relatives a matèria cultural són minoritàries en relació amb d'altres assumptes; malgrat això, el 1997 hi ha hagut diverses qüestions plantejades al Síndic de Greuges.

Algunes queixes reflecteixen la preocupació per la manca de suport de les administracions públiques a les activitats culturals impulsades per particulars.

Sovint, a la manca de mesures de foment s'afegeix el que els ciutadans denuncien com una manca de col·laboració de les administracions públiques, que dificulten, en certes ocasions, l'ús d'instal·lacions públiques per a activitats culturals promogudes per particulars (vegeu queixa núm. 2223/97).

Però no és només la manca de mesures de promoció i difusió de les activitats culturals que ha estat denunciada davant el Síndic de Greuges, sinó que també s'han rebut queixes en relació amb la protecció del patrimoni cultural. Del contingut de les queixes es desprèn que la tramitació dels expedients de declaració de béns culturals d'interès nacional, que configura el més alt règim de protecció dels béns integrants del patrimoni català, sovint conté irregularitats derivades, bàsicament, d'incompliment dels terminis fixats en la normativa vigent, des que s'acorda la incoació de l'expedient fins que finalment s'acorda la declaració. El termini de divuit mesos previst a la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, és àmpliament superat. Caldria que, tant com fos possible, l'Administració competent fos més respectuosa amb els terminis de tramitació, de forma que un expedient iniciat l'any 1986, com és el cas de la queixa inclosa en l'informe, no estigués encara ara pendent de finalitzar la tramitació (vegeu queixa núm. 2272/96).

Però aquest any hem d'incloure en aquest àmbit les queixes relacionades amb les activitats de la Generalitat de Catalunya adreçades als joves.

Hi ha hagut diversos joves que s'han dirigit al Síndic de Greuges per denunciar el cost de les activitats que els dediquen les diferents comunitats autònomes.

La tramitació de la participació en aquestes activitats per part d'òrgans de la Generalitat de Catalunya comporta un encariment de costos sense una causa prou justificada, de manera que una mateixa activitat té un cost més elevat per a un català que per a un ciutadà de qualsevol altra comunitat autònoma, malgrat que l'ac-

21714

titivat tingui lloc fora el territori de Catalunya (vegeu queixa núm. 1997/96).

Queixa núm.2223/97

Manca de fonament d'una actuació administrativa que impedeix la realització d'activitats culturals

Una associació cultural del municipi de Roda de Barà va adreçar-se al Síndic de Greuges davant l'actitud de l'Ajuntament, que, malgrat haver estat informat que com cada any s'organitzava una setmana cultural i era necessari usar les instal·lacions públiques, va veure denegat l'accés a les instal·lacions, ja que, segons l'Ajuntament, no estaven disponibles.

El Síndic va sol·licitar en dues ocasions informe a l'Ajuntament. En resposta a la sol·licitud, s'indicà que es van oferir als promotors alternatives per tal que poguessin realitzar la totalitat de les activitats programades.

D'altra banda, sembla que els espais, l'ús dels quals es van sol·licitar també havien d'acollir activitats organitzades per altres col·lectius i en conseqüència, calia distribuir-ne l'ús.

El Síndic de Greuges novament es va adreçar als autors de la queixa atesa l'aparent contradicció entre les informacions facilitades per l'Ajuntament i per l'associació promotora de la queixa. Aquesta imputava l'actuació de l'administració, no a la necessitat de redistribuir els espais d'ús públic sinó a les divergències que sostenia amb l'Ajuntament en relació amb una qüestió d'interès general.

En el moment de finalitzar la redacció d'aquest Informe, restem pendents de rebre les alegacions de la promotora de la queixa

Queixa núm.2272/97

Intervenció en el Fossar de les Moreres

Novament es va adreçar al Síndic de Greuges l'Associació Memorial 1714 per sol·licitar la intervenció d'aquesta Institució perquè es doni compliment a la Proposició no de Llei aprovada pel Parlament de Catalunya el 22 de maig de 1986, en relació amb l'agencament del Fossar de les Moreres.

Ja l'any 1986, es va sol·licitar la intervenció del Síndic de Greuges en aquest assumpte; el 17 de març de 1986, aquesta associació havia comparegut formulant una queixa contra les actuacions de l'Ajuntament de Barcelona i del Departament de Cultura, perquè entenia que les obres de remodelació del Fossar no reunien garanties suficients. El Síndic va convocar les parts a una reunió i, finalment, amb la mediació de la Institució, les administracions afectades van arribar a uns compromisos sobre el remodelatge i modificació d'aquesta zona.

D'acord amb l'esmentada proposició, el Govern de la Generalitat de Catalunya havia de vetllar perquè aquest recinte pogués ser visitat i conegut atès el seu caràcter simbòlic, i, ja fet el remodelatge, s'hi mantingués la dignitat que li correspon.

Segons els autors de la queixa, el Govern de la Generalitat ha donat una resposta molt ambigua sobre les actuacions que pensa dur a terme en compliment de la resolució.

El Síndic de Greuges va sol·licitar informe al Departament de Cultura i a l'Ajuntament de Barcelona. Al Departament de Cultura se li sol·licitava informe sobre la declaració d'aquest conjunt com a bé d'interès cultural, ja que, malgrat el temps transcorregut des de la incoació, aquest procediment no havia finalitzat.

El Departament de Cultura va informar que algunes modificacions normatives van comportar la paralització de l'expedient fins a l'aprovació, l'any 1993, de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, de Patrimoni Cultural Català. Malgrat que ja han passat més de tres anys des de l'aprovació de la Llei, encara no s'ha adoptat l'acord definitiu de declaració del Fossar com a bé cultural d'interès nacional.

Pel que fa a les obres de remodelació dels habitatges de l'entorn, l'Ajuntament de Barcelona ens ha comunicat que s'ha arribat a un acord per tal de rehabilitar els edificis que formen part del Fossar de les Moreres.

Queixa núm.1997/96

Suggeriment sobre el cost de les activitats per a joves

El senyor X. s'adreçà al Síndic de Greuges per exposar la seva disconformitat amb l'actuació de la Secretaria General de Joventut de la Generalitat de Catalunya pel fet que les activitats que es duen a terme per a joves per part d'altres comunitats autònomes tenen un major cost quan el jove que vol participar-hi és català.

Malgrat que Turisme Juvenil de Catalunya, S.A. només gestiona les reserves, el cost de les activitats era superior per a aquelles persones que ho tramitaven des de Catalunya.

El Síndic va sol·licitar informe sobre aquesta qüestió al Departament de Cultura, el qual va indicar que la Generalitat de Catalunya, a través de la Secretaria General de Joventut, fa cada estiu una oferta de camps de treball per a joves entre 15 i 25 anys. Ofertes similars són organitzades per la majoria de les comunitats autònomes i, des de fa anys, es ve produint un intercanvi de places entre les diferents comunitats autònomes. Aquest any a Catalunya hi havia una oferta de 2.602 places en camps de treball al nostre país, 314 en camps de la resta de l'Estat i 328 en camps de l'estranger.

Cada comunitat autònoma organitza la seva campanya d'estiu en funció d'uns criteris concrets. Hi ha comunitats que organitzen les activitats directament a través del seu organisme de joventut, i que han subvencionat pràcticament en la seva totalitat els camps de treball. El cost mig de l'activitat és al voltant de les 40.000 pessetes, i el preu d'inscripció que pagava, per exemple, el jove de la Comunitat Autònoma de Castella i Lleó era de 9.000 pessetes.

Altres comunitats, com és el cas de Catalunya, han considerat que hi ha aspectes de la joventut més importants o prioritaris que la campanya d'estiu i, per aquest motiu, l'ha subvencionat en menor mesura. Cal tenir en

compte també que la Secretaria General de Joventut va encarregar el disseny de la passada campanya d'estiu a l'empresa pública Turisme Juvenil de Catalunya per tal que les activitats fossin organitzades directament per entitats juvenils i no per personal contractat per l'Administració.

Donat que a Catalunya hi ha un índex d'associacionisme juvenil molt superior al d'altres comunitats autònomes i que aquestes entitats ja realitzen un elevat nombre d'activitats de vacances, es pretenia que, tot assegurant la qualitat, es potenciés el seu treball i no s'entrés en una competència entre l'Administració i la societat civil.

En el marc de l'intercanvi de places que, des de fa anys, es ve produint entre les diferents comunitats autònomes, cadascun dels joves independentment d'on es realitzés l'activitat, va abonar la quantitat que li corresponia, d'acord amb els criteris de l'organisme de la seva comunitat d'origen.

El Síndic va considerar que l'argument que donava el Departament de Cultura no era suficient i va sol·licitar que se li indiqués com s'efectuava el càlcul de la quantitat que ha de pagar un jove d'una comunitat autònoma que participa en un camp de treball organitzat per una altra comunitat autònoma, si com s'assenyalava, l'intercanvi s'efectuava entre places de diferents activitats.

En el seu últim informe el Departament de Cultura exposava com es calculava el preu per persona pel que fa als camps de treball organitzats a Catalunya el qual resulta de dividir el cost de l'activitat, reduït per les aportacions de l'Administració, pel nombre de participants.

Entenia el Síndic que si la Generalitat, en comparació amb les altres comunitats autònomes, contribueix en menor mesura al finançament d'una activitat, aquesta resulti més cara per als participants d'un camp de treball realitzat a Catalunya, tant si el jove és de Catalunya com si ve de fora. En bona lògica, si el finançament és per activitat i no per persona, cada jove hauria de pagar el mateix per participar en el mateix camp de treball, això és, la diferència entre el cost i la subvenció de l'Administració que financia l'activitat en la que aquest participa.

Aquest plantejament, a la vegada, implica que si un jove català participa en un camp de treball subvencionat pel Govern d'una altra comunitat autònoma, hagi de pagar el mateix preu que els altres participants, que serà la quantitat de diners necessària per cobrir la despesa total del camp, a partir de les aportacions o els diners donats per la comunitat autònoma on es realitza l'activitat.

Ara bé, segons s'havia comunicat, cada jove paga el preu d'acord amb els criteris de l'organisme de la seva comunitat autònoma d'origen. Però no s'indicava com es calculava el preu que un jove ha de pagar quan participa en una activitat subvencionada per una altra comunitat autònoma.

Tenint en compte que cada activitat té un cost social diferent i està subvencionada en diferent mesura: no s'entén com es pot arribar a determinar què ha de pa-

gar cada jove pels serveis rebuts (tant pel que fa referència a la gestió com pel que fa al cost del camp de treball en què participa). O en altres paraules, com es «tradueix» la inversió que el Govern d'una determinada Comunitat Autònoma ha fet en una activitat determinada, en termes de contribució en l'activitat d'una altra Comunitat Autònoma.

El Departament de Cultura davant les qüestions que li va plantejar el Síndic de Greuges va indicar que possiblement sigui preferible d'ara endavant que, en els intercanvis de places entre Comunitats Autònomes, cada jove pagui en funció del cost de l'activitat en la qual participa efectivament, amb independència del lloc on aquesta es realitzi. Aquesta és la línia que es defensa des de Catalunya, si bé són les altres Comunitats Autònomes les que opinen que s'hauria de fixar un preu comú per a totes les activitats, independentment del seu cost real i de qui la gestioni. Per aquest motiu, la determinació del preu per a les activitats que es portaran a terme l'estiu vinent en les places d'intercanvi encara està en estudi tot i que la Generalitat defensarà el criteri de pagament en funció del cost.

SECCIÓ 8. JUSTÍCIA

ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Tota persona té dret a un recurs efectiu prop dels tribunals nacionals competents que l'empari contra actes que violin els seus drets fonamentals reconeguts per la constitució o per la llei.

Article 8 de la Declaració Universal de Drets Humans.

Tota persona té dret, en condicions de plena igualtat, a ser escoltada públicament i amb justícia per un tribunal independent i imparcial, per a la determinació dels seus drets i obligacions o per a l'examen de qualsevol acusació contra ella en matèria penal.

Article 10 de la Declaració Universal de Drets Humans.

Tots els acusats d'un delicte tenen el dret que hom presumeixi la seva innocència fins que no es provi la seva culpabilitat segons la llei en un judici públic, en què hom li hagi assegurat totes les garanties necessàries per a la seva defensa.

Article 11.1. de la Declaració Universal de Drets Humans.

En aquest àmbit de l'Administració, el Síndic exposa, en primer lloc, la situació dels nostres jutjats i es fa ressonància de l'alt índex de descontentament i desconfiança dels ciutadans envers l'Administració de Justícia.

21716

Conscient de l'actuació voluntarista de la majoria de funcionaris, el Síndic insta la Generalitat per tal que, amb la màxima urgència, abordi en profunditat qüestions bàsiques com ara la dotació de nous edificis, la modernització de l'oficina judicial i la mobilitat del personal.

Després es relaten una sèrie de queixes demostratives de les qüestions que més preocupen als ciutadans dins aquest àmbit.

Finalment, el Síndic exposa una sèrie de reflexions sobre el tractament, per part dels mitjans de comunicació, dels afers judicials i sobre la greu problemàtica de les dones maltractades.

L'any 1997 s'han efectuat un total de 466 actuacions, de les quals 328 han estat consultes resoltes i 138 queixes rebudes.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Administració de justícia	– Lentitud
	– Inexecucions
	– Jutjats vacants
	– Manca d'informació
	– Desacord amb sentències o altres resolucions
	– Sollicitud d'assessorament
	– Presumptes indefensions
	– Sollicitud d'indult
	– Registre civil
	– Col·legis professionals
	– Associacions, fundacions i entitats jurídiques i de dret

2. L'ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA

El creixent descontentament dels ciutadans respecte a l'Administració de Justícia, que la nostra Institució va comprovant un any i un altre i que ha fet palès en els darrers informes, ha donat lloc que el Consell General del Poder Judicial hagi elaborat un estudi, les conclusions del qual s'han reflectit en «El Libro Blanco» de la Justícia, per tal de detectar allò que no funciona en aquesta Administració i proposar-hi solucions.

També el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, en una compareixença davant el Parlament de Catalunya, l'octubre de 1996, va exposar clarament la situació de l'Administració de Justícia a Catalunya i quines són, al seu entendre, les mesures que s'han d'adoptar per canviar la situació actual.

La nostra Institució, que no fa sinó reflectir les queixes dels ciutadans, ja donava el crit d'alerta en l'Informe elaborat l'any 1991, exposant que la síntesi de les queixes rebudes envers l'Administració de Justícia era una «lenta» i «mala» resolució dels conflictes (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 4, de 15 d'abril de 1992, pàg. 163).

Aleshores, el percentatge de ciutadans que opinava això era del 33%; a hores d'ara és del 51%.

Així, malgrat ser tots conscients, des de fa anys, d'aquesta greu situació, és evident que hi ha hagut laxitud dels poders públics, a l'hora de donar solucions, que ha desembocat en aquest més que preocupant índex de descontentament i desconfiança en la població envers un poder de l'Estat que s'erigeix com la darrera i més eficaç salvaguarda dels seus drets.

L'Administració de Justícia continua essent la ventafocs de l'Administració i, si bé tots ens lamentem de la seva situació, no hi ha una política estatal decidida a fer tot el que calgui per aturar, d'una vegada, la davallada de la seva credibilitat i eficàcia.

Aquesta Institució no ha deixat de denunciar des de fa molts anys el que creiem que són els punts febles d'aquesta Administració i les solucions que, al nostre criteri, ajudarien a donar un gir de 360 graus a aquesta situació.

Si bé ens alegrem que les nostres propostes hagin estat substancialment les mateixes que s'han reflectit en «El Libro Blanco» de la Justícia i, en la compareixença al Parlament del President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, és del tot necessari que, un cop s'ha aconseguit la descentralització, la Generalitat abordi en profunditat qüestions de màxima importància com són la modernització de l'oficina judicial i la mobilitat del personal.

Reiterem el nostre convenciment que, malgrat l'actuació voluntarista de la majoria de funcionaris al servei d'aquesta Administració, és impossible donar un servei eficient amb una oficina judicial que encara opera amb criteris de fa un segle i, en no poques ocasions, amb instal·lacions i mitjans de semblant antiguitat.

És absolutament bàsica la dotació de nous edificis dissenyats per a aquesta funció, amb oficines espaioses i informatitzades i amb els mitjans materials necessaris.

Com a segon pas, cal establir un nou model d'oficina judicial que operi amb criteris de gestió professionalitzada i sigui capaç d'oferir el millor suport al jutge i el millor servei possible d'atenció als ciutadans, suport al jutge que en ocasions passa per col·laboracions externes a l'oficina (vegeu seguiment de queixes núm. 1482/94, 1762/96 i 2166/96)

Conjuntament amb el nou model d'oficina judicial, s'ha d'elaborar una política de personal que permeti que aquestes oficines disposin d'un personal estable i amb suficient preparació.

En aquest sentit, ja vam remarcar en l'Informe de l'any passat que una de les principals causes de la lentitud en els nostres jutjats és el problema de les places vacants.

És doncs imprescindible que el Departament de Justícia adopti mesures per frenar la gran mobilitat dels funcionaris i per establir un mecanisme àgil de substitució que impedeixi que una plaça estigui vacant durant mesos.

També es va referir a aquesta qüestió el President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en la compareixença davant el Parlament, subratllant que Catalunya és la segona comunitat autònoma en qüestió de «transfuguisme judicial» després de Canàries i per tant

és urgent prendre mesures adequades per assegurar la permanència dels funcionaris fomentant la creació d'un funcionariat autònom.

En aquest sentit, la nostra Institució ja apuntava a l'Informe de l'any 1993 que una possible solució a aquest problema seria que la Generalitat convoqués les corresponents oposicions i afavorís –dins dels paràmetres constitucionals i estatutaris– el coneixement de la llengua catalana, la qual cosa no tan sols potenciaria la normalització lingüística de la justícia, sinó, que a més a més, coadjuvaria a restringir la mobilitat, si més no, a l'interior de Catalunya. Les qüestions que se'ns han plantejat relatives a la normalització lingüística les hem comentades sota l'epígraf així denominat de la Secció anterior, Ensenyament i Cultura.

No podem acabar aquestes reflexions sobre les mancances de l'Administració de Justícia sense insistir en el que vam dir en l'Informe de l'any passat quant a la caòtica situació de les sales contencioses administratives del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i instar el Ministeri de Justícia a proveir aquest òrgan jurisdiccional dels magistrats necessaris, i el Departament de Justícia de la Generalitat, pel que fa a les seves competències, a posar a disposició dels magistrats els mitjans que calguin per paliar, encara que sigui amb mesures excepcionals, aquesta greu situació.

Finalment, pel que fa a les queixes rebudes l'any 1997 per aquesta Institució, i de les quals exposem alguns exemples, la gran majoria continuen essent causades per lentitud, tant en la tramitació com en l'execució de les resolucions en els diversos ordres jurisdiccionals.

La lentitud també ha estat objecte de consideració en relació amb la intervenció judicial en els ingressos involuntaris en centres psiquiàtrics, que ja hem comentat en la Secció de Sanitat (vegeu A/O núm. 2226/97) juntament amb la necessitat de regularitzar la situació dels pacients psiquiàtrics ingressats amb anterioritat a la Llei 13/1983, de 23 d'octubre, de reforma del Codi Civil.

Hem constatat un augment de les reclamacions referides a la tramitació de causes de separació i divorci, i si la lentitud no és bona en cap tipus de procediment, en aquests pot crear situacions personals de veritable angoixa per als fills i la parella en tant que el jutge no resol, com a mínim, sobre les mesures provisionals.

D'altra banda, en aquests procediments, quan finalment es dicta sentència, comença, en molts casos, un altre calvari consistent a aconseguir que sigui executada i que el cònjuge obligat al pagament d'una pensió o aliments per als fills, compleixi la seva obligació.

Respecte a aquesta qüestió, ja amplament exposada a l'Informe de l'any 1995 (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 30, de 21 de març de 1996, pàg. 2383), només cal insistir en la necessitat de crear un fons de garantia estatal que assumeixi el pagament d'aquestes quantitats quan la persona directament obligada no pot o no vol assumir aquest deure, amb independència de l'exercici de les oportunes accions de règrec contra el deutor.

També cal assenyalar que l'any 1997, en virtut de l'entrada en vigor del nou Codi Penal, s'han rebut un seguit de queixes per la lentitud amb què alguns jutjats revisen les condemnes per adequar-les a la nova normativa.

El compliment de les condemnes i la finalitat orientada a la reinserció social de les penes el comentem en aquesta Secció, per bé que en l'epígraf dedicat a Penitenciari. Igualment, és en la Secció d'Infants on ens hem referit a les mesures adoptades en relació amb els menors infractors.

Finalment, el Síndic de Greuges s'ha de fer ressò de les queixes que fan palès el descontent de les persones citades a l'oficina judicial, per les llargues hores que s'han d'esperar des de l'hora de citació fins que poden entrar a diligenciar els corresponents tràmits, i, encara, si després d'aquest temps d'espera no se suspèn la diligència per qualsevol motiu processal totalment estrany als interessats.

Per acabar aquest capítol, el Síndic reitera el seu agraïment a la Presidència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i també agraeix la col·laboració prestada pels magistrats, jutges i secretaris encarregats dels jutjats, als quals ens hem adreçat en algun moment sol·licitant qualsevol informació per la seva inestimable col·laboració en la tasca d'esmenar els greuges que els ciutadans ens han plantejat en l'àmbit de l'Administració de Justícia de Catalunya, alguns dels quals exposem a continuació i que els mecanismes judicials han permès resoldre.

Seguiment queixes núms. 1482/94, 1762/96 i 2166/96
(*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, pàg. 11795)

Retard en el pagament d'honoraris als perits judicials

L'any 1996 es van dirigir a la nostra Institució tres escrits de queixa exposant el greu perjudici que representava als interessats l'impagament d'honoraris acreditats pels peritatges per compte dels jutjats dependents de les Gerències de Suport Judicial.

El Síndic, estudiat el problema, s'adreçà al Departament de Justícia amb una sèrie de consideracions i suggerint un estudi en profunditat de la situació per tal que el cobrament d'honoraris dels perits judicials no es perllongués fins al moment de practicar la taxació de costes, sinó que es produís una vegada enllestit el seu treball.

En data 7 de març de 1997, vam rebre la contestació del Departament de Justícia, en el sentit que és conscient dels inconvenients per als professionals que la normativa vigent en matèria de peritatges judicials genera, atès el retard que s'acostuma a produir en la percepció dels honoraris en relació amb el moment de prestació del servei. La regulació interna del Departament reproduceix l'esmentada normativa, si bé preveu la possibilitat d'avançar el pagament dels honoraris, amb anterioritat al moment processal determinat a aquests efectes, atenent a les circumstàncies de cada cas. La generalització d'aquesta possibilitat, que actualment només té

21718

un caràcter excepcional, podria ser una possible solució a la problemàtica plantejada.

Això no obstant, l'Administració continuava informant que un aspecte prioritari per al Departament és aconseguir racionalitzar la despesa que generen aquestes actuacions, qüestió que la vigent regulació processal dificulta en gran mesura, i encara ho dificultaria més si el Departament avancés els honoraris dels professionals. En efecte, la fixació dels honoraris correspon al mateix perit, i si bé la llei preveu la possibilitat d'impugnació, això només es pot fer en el moment processal de la taxació i regulació de les costes (és a dir al final del procediment), i durant un termini de tres dies, el qual és notòriament insuficient tant per determinar amb certesa el caràcter excessiu de l'import sol·licitat com per iniciar els tràmits administratius necessaris per procedir a la impugnació. D'altra banda, el fet que la designació del perit correspongui al jutge –sense valorar els arguments processals que poden fonamentar aquesta prerrogativa–, impedeix a l'Administració tenir un control efectiu sobre el cost que finalment podria haver d'assumir.

Un inconvenient que cal valorar també a l'hora d'establir una regulació que permeti als perits percebre els seus honoraris amb anterioritat al final del procediment és la possibilitat que alguna part processal resulti obligada a satisfer el cost d'un peritatge, amb la qual cosa l'Administració hauria assumit un pagament que finalment no li correspondria.

Per tot això, el Departament de Justícia informà al Síndic que té en estudi la possibilitat d'establir fórmules de col·laboració amb col·legis i associacions de professionals, per tal d'assegurar el doble objectiu d'una major rapidesa en la percepció dels honoraris dels perits i un major control en la despesa que aquestes actuacions professionals generen.

En data 30 de setembre de 1997, el Síndic es tornà a adreçar al Departament de Justícia demanant informació sobre l'estat actual de l'estudi o del resultat de possibles converses o negociacions amb els col·legis i associacions de professionals, per tal de donar una eficaç solució a aquesta problemàtica.

El Departament de Justícia ens ha confirmat que segueix treballant en aquesta qüestió, de la qual el Síndic en farà el seguiment.

LENTITUD

Queixa núm.81/97

Judici de testamentaria

Una ciutadana exposà al Síndic de Greuges que l'any 1994 havia interposat una demanda de judici de testamentaria.

Un any després fou citada a ratificar-se en la demanda i el següent (1996) es convocà les parts per a la formació d'inventari. L'any 1997 continuava el plet en la mateixa fase procedimental.

Queixes núm.345/97 i 719/97

Modificació de mesures de divorci

En totes dues queixes els promotors van presentar unes demandes de modificació de mesures l'any 1995, donat que d'ençà que s'havien dictat les sentències de divorci la situació econòmica els havia canviat substancialment (actualment estan a l'atur), i malgrat la urgència amb què necessiten una resolució judicial que s'adeqüi a la situació actual, l'any 1997 encara no s'havia dictat sentència.

Queixa núm.1787/97

Judici verbal

La senyora X. exposà al Síndic de Greuges que l'any 1992 havia sofert un accident de circulació arran del qual es van iniciar unes diligències prèvies que finalitzaren amb una sentència que obligava el Consorci de Compensació d'Assegurances a indemnitzar-la.

Com que l'esmentat Consorci va al·legar nullitat del títol, va haver d'interposar una demanda de judici verbal l'any 1995. El mes d'octubre de 1996 el judici estava vist per a sentència, la qual, però set mesos després, quan es va dirigir a la nostra Institució encara no havia estat dictada.

Queixa núm.2809/97

Procediment d'incapacitació

Una advocadessa, designada pel torn d'ofici en defensa dels interessos d'una presumpta incapaç, exposà al Síndic que la seva clienta va ser internada, prèvia autorització judicial, el mes d'abril de 1996, en virtut de l'incoació d'un procediment d'incapacitació.

Transcorreguts set mesos, se li va donar trasllat de la demanda d'incapacitació i en l'escrit de contestació va sol·licitar la presa de mesures cautelars dirigides a la protecció dels interessos econòmics de la incapaçada.

Malgrat haver demanat en reiterades ocasions que la seva clienta fos examinada pel jutjat, l'examen demanat no es va produir fins un any i mig després de l'internament.

Respecte a les mesures cautelars, sol·licitades feia un any, encara no hi havia hagut cap pronunciament.

Queixa núm.3125/96

Diligències prèvies

El senyor X. exposà al Síndic que el mes de febrer de 1995 se li va notificar que s'arxivaven unes diligències prèvies d'un afer que l'afectava. L'interessat comparegué personalment al jutjat i hi va sol·licitar, dins del termini de tres dies, que li fos designat un advocat d'ofici, a fi de presentar el corresponent recurs d'apel·lació, perquè no estava conforme amb la mencionada resolució.

A l'acte de compareixença se li va indicar que pocs dies després se li comunicaria el nom de l'advocat designat.

Quan s'adreçà al Síndic de Greuges, dos anys i mig després, no tenia cap més notícia sobre aquest assumpte.

INEXECUCIÓ

Queixa núm.1283/97

Judici de faltes

El senyor X. exposà al Síndic de Greuges que el mes d'octubre de 1993 es va celebrar un judici de faltes, la sentència del qual resolva que havia de percebre una indemnització que es fixaria en execució de sentència. Fou requerit el mes de març de 1994, sis mesos després, a presentar factures de les despeses, cosa que va fer, i va tornar a ser requerit, al mateix efecte, el mes de gener de 1996, és a dir, més de dos anys després de la sentència.

Quan va presentar la queixa a la nostra Institució, l'abril de 1997, encara no s'havia nomenat perit per fixar definitivament la quantia de la indemnització.

Queixa núm.835/97

Procediment abreujat

Arran d'uns fets delictius comesos l'any 1992, un jutjat Penal va dictar sentència, el mes de juliol de 1995, segons la qual, el promotor de la queixa havia de cobrar una quantitat en concepte d'indemnització. A final de 1997, dos anys i mig després, encara no l'havia percebuda.

Queixa núm.810/97

Judici de cognició

El senyor X. exposà al Síndic que l'any 1994 havia interposat una demanda de judici de cognició. El mes de juliol de 1996 es va dictar sentència per la qual s'estimaren les seves pretensions, però a finals de l'any 1997 la sentència encara no s'havia executat, malgrat haver presentat al jutjat diversos escrits sol·licitant-ne l'execució.

Queixes núm.2915/97, 462/97, 2568/97 i 622/97

Impagament de pensions i aliments derivat de causes de separació i divorci

Les queixes següents exposen la greu problemàtica en què es troben els cònjuges i els fills quan la part obligada per sentència a pagar una quantitat de diners en concepte de manteniment es desentén de la seva obligació.

Malgrat sol·licitar reiteradament l'execució i fins i tot d'interposar la corresponent denúncia, continuen, durant mesos i anys, sense poder percebre allò que els correspon.

Queixes núm. 478/97, 330/97 i 1236/97

Revisió de condemnes per aplicació del nou Codi Penal

En virtut de l'entrada en vigor del nou Codi Penal, el Síndic de Greuges va rebre queixes de persones inter-

nades en centres penitenciaris que exposaven la seva angoixa per la lentitud amb què les seves causes són revisades pels diferents tribunals sentenciadors, a fi d'adequar les penes segons la nova normativa.

3. ADMINISTRACIÓ DE JUSTÍCIA I MITJANS DE COMUNICACIÓ

No hi ha cap dubte que l'any 1997 ha estat especialment problemàtic en el tractament que han rebut alguns judicis als mitjans de comunicació.

Tot i que els drets a la informació i d'expressió són drets fonamentals, això no en fa pas uns valors absoluts, i si bé es reconeix el seu interès preferent, també estan sotmesos a límits. Concretament, l'apartat 4 de l'article 20 de la Constitució estableix com a tals el dret a l'honor, a la intimitat, a la pròpia imatge i a la protecció de la joventut i de la infància.

Davant la problemàtica plantejada entre l'Administració de Justícia i els mitjans de comunicació, el Consell General del Poder Judicial va emetre, el mes de juliol, un comunicat en què, entre d'altres punts, feia referència als judicis paral·lels:

«Este Consejo, en consonancia con lo declarado por el Tribunal Constitucional y por el Tribunal Europeo de Derechos Humanos, ha de manifestar su preocupación ante el riesgo de que la serena administración de la justicia pueda verse perjudicada, creándose una grave confusión y falsas expectativas en la opinión ciudadana, cuando los intervinientes en un proceso se ven sometidos en los medios de comunicación a un pseudojuicio o juicio paralelo sin garantía alguna. En un Estado de Derecho los Tribunales son los únicos órganos ante los que se pueden practicar válidamente las pruebas que han de servir de sustento a la sentencia.

»En consecuencia, para armonizar el ejercicio legítimo de las libertades de expresión e información con el derecho de tutela efectiva y a un proceso público con todas las garantías, singularmente la presunción de inocencia, así como los legítimos derechos e intereses de las personas afectadas por el proceso, este Consejo considera necesario recabar la colaboración de los profesionales y de los ciudadanos y, al propio tiempo, el interés del Poder Legislativo sobre aspectos tales como las condiciones de acceso a los actos de juicio o la comparecencia de testigos y peritos ante los medios de comunicación, no regulados y particularmente graves mientras el procedimiento se encuentre pendiente de resolución».

També en aquest sentit, el President del dit Consell i del Tribunal Suprem, en el discurs d'obertura de l'any judicial el dia 15 de setembre de 1997, va dir que la llibertat d'expressió no és absoluta, i pot trobar límits per garantir l'autoritat i la imparcialitat del poder judicial, i que aquests límits hauran d'actuar amb més intensitat en les fases processals que precedeixin la decisió, precisament per no alterar la serenitat que ha de presidir el seu pronunciament.

21720

Recollint aquesta preocupació, el Consell Audiovisual de Catalunya va encomanar un estudi sobre aquest tema a diversos professionals per tal d'estimular la reflexió col·lectiva al voltant dels nous requeriments que es plantegen en les relacions entre l'Administració de Justícia i els mitjans de comunicació.

El resultat d'aquest estudi ha estat el dictamen 6/97, de data 6 d'octubre de 1997, les recomanacions del qual tot seguit reproduïm, ja que té el suport i l'adhesió de la nostra Institució com una eina eficaç perquè no es repeteixin certes formes de tractaments informatius com les que hem viscut aquest any, que, en molts casos, lluny d'informar el ciutadà, el desconcerten i agreugen injustament la seva desconfiança envers l'Administració de Justícia.

Tot seguit reproduïm, com hem dit, les recomanacions del dictamen del Consell d'Audiovisual de Catalunya 6/97, sobre la celebració dels judicis i el seu tractament a la televisió:

Primera: El Consell Audiovisual de Catalunya demana a les institucions que facin una labor didàctica i de divulgació assenyalant al ciutadà que, malgrat les eventuais errades de l'Administració de Justícia, només mitjançant el procés s'obtenen les garanties d'enjudiciament. A la vegada, el Consell demana als mitjans de comunicació que siguin receptius a aquest missatge, que el difonguin i que quan exerceixin la seva llibertat d'opinió i d'expressió, traslladin també a la ciutadania que la credibilitat última s'ha d'atorgar als jutges, quan la sentència ja és ferma.

Segona: L'Administració de Justícia s'ha d'acostumar a la lícita pressió mediàtica a què està sotmesa en els judicis que conciten una important atenció col·lectiva. Per evitar la desinformació, es demana que la pròpia organització de l'Administració de Justícia, o en el seu defecte el president del tribunal d'un judici concret, facilitin la tasca dels mitjans informatius nomenant un portaveu o un aparell informatiu que els informi en cada moment, sense cap mena d'ocultisme en els diversos tràmits del procés. Es recomana als mitjans de comunicació que donin a les informacions del portaveu un tracte de credibilitat, sens perjudici de la llibertat d'expressió de cadascú.

Tercera: El Consell Audiovisual de Catalunya constata la necessitat d'una iniciativa legislativa adreçada a regular els supòsits en què és legítim exceptuar la publicitat de les actuacions judicials, en tant sigui necessari per a garantir els béns i drets fonamentals constitucionalment protegits, d'acord amb allò establert als articles 6.1 i 10.2 del Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i Fonamentals i l'article 14.1 del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics. Fins que aquestes mesures no hagin estat adoptades, el Consell recomana a les empreses de televisió, mentre se celebra l'acte del judici oral (no en la fase sumarial o després de dictada sentència), s'abstinguin de programar la intervenció de les persones que constitueixin mitjans de prova de les quals ha de valer-se el tribunal, en especial els perits i els testimonis.

Quarta: Els mitjans de comunicació han de tenir present que, malgrat que els judicis són públics, determinades

persones que actuen com a mitjans de prova no ho fan voluntàriament, sinó en virtut d'una prescripció legal o d'un mandat judicial. En conseqüència, aquestes persones, sempre que no tinguin la consideració de públiques, tenen dret a salvaguardar el seu dret a la intimitat i a la pròpia imatge. La llibertat d'informació sobre els judicis públics ha de ser absoluta, però les televisions haurien d'abstenir-se de difondre gràficament la imatge dels testimonis, a menys que aquests expressament ho autoritzin.

Cinquena: Els mitjans de comunicació han de tractar amb una cura especial les informacions que afectin infants o adolescents relacionats amb els fets objecte de judici, per tal de protegir la seva intimitat i el desenvolupament de la seva personalitat en el seu entorn social. En conseqüència, han d'evitar difondre el nom, la veu, la imatge o les dades que permetin la identificació quan apareixen com a víctimes, testimonis o inculpatos en causes criminals, llevat del cas que ho siguin com a víctimes d'un homicidi o un assassinat.

Sisena: La reconstrucció fictícia dels fets que són objecte d'un judici, i que és un recurs utilitzat per alguns programes de televisió, no té les garanties processals necessàries per a que sigui plenament creïble. Per això, es recomana als mitjans que adverteixin els espectadors que la reconstrucció segueix criteris dels guionistes, no avalats ni pels jutges ni per les garanties judicials.

Setena: Els mitjans de comunicació han d'observar el principi deontològic de diferenciació entre informació i opinió també en el tractament dels judicis. No s'han de confondre els fets amb les interpretacions que només fa una de les parts d'aquests fets. En tot cas, la informació ha de ser plural, informant de manera objectiva de totes les posicions de les parts implicades en el procés.

Vuitena: En els judicis en què intervingui un jurat s'ha d'actuar amb una cura especial. En cap cas un membre del jurat ha d'intervenir en un programa de televisió sobre el cas que jutja fins a la publicació d'una sentència.

Novena: Amb l'arribada de la televisió per cable, la transmissió dels judicis en directe pot fer-se habitual. Seria oportú que per les autoritats judicials es dictessin normes al respecte, respectuoses amb la llibertat d'expressió i garantidores dels drets de les parts. Fins que aquestes normes no arribin, el Consell Audiovisual de Catalunya recomana que el judici sigui retransmès en un pla general, per evitar un tractament d'imatge que, mitjançant el seu propi llenguatge, pugui confondre o afectar la subjectivitat del telespectador o predisposar-lo a favor o en contra dels processats.

Desena: El Consell Audiovisual de Catalunya proposa al Col·legi d'Advocats i al de Periodistes, fer una ponència conjunta que elabori un esborrany de normes d'autoregulació sobre el tractament de la informació dels judicis per a ser proposades als mitjans de comunicació televisius per tal d'aconseguir entre totes les emissores uns compromisos de compliment conjunts i lliurement pactats. Entre les normes d'autoregulació, podria contemplar-se que la instància que es determini de comú acord entre tots els mitjans pugui aparèixer en el mitjà

que hagi transgredit les normes d'autoregulació prèviament acordades, com a garantia del seu compliment.

4. DONES MALTRACTADES

La mort d'una dona, el mes de desembre de 1997, a causa de les cremades que li va produir el seu exmarit després que ella denunciés en un programa de televisió els maltractaments que patia des de feia quaranta anys, ha estat el detonant perquè l'opinió pública s'hagi as-sabentat que la problemàtica de les dones maltractades al nostre país no és un fet aïllat que es produeix en poques famílies i que elles mateixes solucionen, sinó que és un veritable calvari per a moltes dones sotmeses diàriament al terror i que no troben en les institucions l'ajut que necessiten.

Segons dades del Instituto de la Mujer, cada hora són maltractades trenta dones i durant l'any 1997 han estat 18.860 dones les que han denunciat agressions o amenaces sofertes a casa seva. Malgrat que aquesta xifra és tan elevada, s'estima que només representa el 10% dels casos de maltractament, donat que la resta no es denuncia.

Arran d'aquestes dades i de la presa de consciència del problema, es demanen canvis legislatius per penalitzar aquestes conductes, i també es demana que les dones que en pateixen les denunciïn.

Hem de recordar, pel que fa a la penalització, que la Llei Orgànica 3/1989, de 21 de juny, ja va introduir unes reformes en el Codi Penal davant d'aquestes situacions; en el Títol III del Llibre III, referent a «las faltas contra las personas», l'article 582 es va modificar en el següent sentit:

«1. El que por cualquier medio o procedimiento causare a otro una lesión que no precisare tratamiento médico o quirúrgico o sólo exigiere la primera asistencia facultativa, será castigado con la pena de arresto menor, salvo que se tratare de alguna de las lesiones del artículo 421.

»El que golpear o maltratare de obra a otro sin causarle lesión, será castigado con la pena de uno a quince días de arresto menor o multa de 25.000 a 100.000 pesetas. Cuando los ofendidos fuesen los ascendientes, el cónyuge o persona a quien se halle ligado de forma permanente por análoga relación de afectividad, o los hijos menores, la pena será la de arresto menor en toda su extensión».

Així mateix, aquesta llei va introduir un nou tipus per penalitzar aquestes conductes quan es produïen de forma habitual. Concretament, l'article 425 disposà:

«El que habitualmente, y con cualquier fin, ejerza violencia física sobre su cónyuge o persona a la que estuviere unido por análoga relación de afectividad, así como sobre los hijos sujetos a la patria potestad, o pupilo, menor o incapaz sometido a su tutela o guarda de hecho, será castigado con la pena de arresto mayor».

La Llei Orgànica 10/1995, de 13 de novembre, del nou Codi Penal, recull substancialment els mateixos tipus, si bé en modifica les penes.

Així, pel que fa a les faltes contra les persones, l'article 617 disposa:

«1. El que, por cualquier medio o procedimiento, causare a otro una lesión no definida como delito en esta Código, será castigado con la pena de arresto de tres a seis fines de semana o multa de uno a dos meses.

»2. El que golpear o maltratare de obra a otro sin causarle lesión será castigado con la pena de arresto de uno a tres fines de semana o multa de diez a treinta días.

»Cuando los ofendidos sea el cónyuge o persona a quien se halle ligado de forma estable por análoga relación de afectividad, o los hijos propios, o del cónyuge o conviviente, pupilos, o ascendientes, siempre que con él convivan, la pena será la de arresto de tres a seis fines de semana o multa de uno a dos meses».

Pel que fa a la conducta habitual, és prevista a l'article 153 en el següent sentit:

«El que habitualmente ejerza violencia física sobre su cónyuge o persona a la que se halle ligado de forma estable por análoga relación de afectividad o sobre los hijos propios o del cónyuge o conviviente, pupilos, ascendientes o incapaces que con él convivan o que se hallen sujetos a la potestad, tutela, curatela o guarda de hecho de uno u otro, será castigado con la pena de prisión de seis meses a tres años, sin perjuicio de las penas que pudieran corresponder por el resultado que, en cada caso, se causare.»

Veïem, doncs, que ja des de l'any 1989, el Codi Penal sanciona aquestes conductes, que, malgrat tot, continuen produint-se, la qual cosa evidencia que la solució no depèn només del fet que el Codi Penal estableixi una pena més o menys llarga per als autors, sinó que demana un abordatge molt més global.

Continuant en l'àmbit del dret penal, cal una especial sensibilització dels operadors jurídics que hi intervenen; concretament els fiscals, com a defensors de la legalitat, han de fer els esforços necessaris per tal que aquestes conductes no quedin impunes per manca de proves. Ens referim al fet constatable que, en la majoria de supòsits, les agressions es produeixen a casa i sense testimonis, per la qual cosa en el moment de la vista oral no hi ha més proves que dues versions contradictòries (la del subjecte actiu, negant els fets, i la de la víctima, afirmant-los), i com a màxim, un informe mèdic de lesions més o menys greus, la responsabilitat de les quals també és negada per l'inculpat.

Essent aquesta la realitat en la majoria d'aquest tipus de judicis, el ministeri fiscal s'ha d'esforçar perquè s'aportin al judici totes aquelles proves que, malgrat no ser «directes», ajudin el jutge a conèixer la veritat sobre l'autoria dels fets (per exemple, aportar denúncies anteriors per fets similars, testimonis de veïns que puguin haver sentit amenaces, etc.).

Quant als jutges, pensem que, a part de les mesures cautelars que poden decretar, han de tenir una especi-

21722

al cura a l'hora d'imposar i executar un tipus o altre de pena. Això ho diem a partir de l'experiència de l'aplicació de l'antic article 582 del Codi Penal al qual abans hem fet referència. Com hem vist, la pena prevista en aquest article per als maltractaments era d'arrest menor en tota l'extensió. Això vol dir que el jutge podia imposar d'un a trenta dies d'arrest.

Sense entrar en consideracions sobre la proporcionalitat de la pena, la qual cosa correspon al legislador, volem constatar que aquests dies d'arrest es feien complir, en la gran majoria de supòsits, en el domicili (arrest domiciliari). Així es donava la paradoxa que l'única compensació legal que la víctima trobava després que, finalment, el marit o company fou condemnat, era que, durant el compliment de l'arrest tenia a l'agressor tot el dia a casa (normalment encara més agressiu després d'haver estat denunciat i condemnat), sense cap més solució que o estar ella tots els dies de compliment al carrer per evitar la convivència, o quedar-se amb l'agressor patint-ne més agressions o amenaces.

Si bé amb el nou Codi Penal ja no es podran produir aquestes situacions, donat que la pena d'arrest de cap de setmana s'ha de complir en els dipòsits de detinguts o en establiments penitenciaris, sí que pot continuar essent perjudicada la víctima si la pena que s'imposa (alternativa a la d'arrest segons l'article 617) és de multa, i això és així perquè, en la majoria de supòsits, els diners per pagar la multa sortiran del pressupost familiar, de manera que els pagaran tant l'agressor com la víctima i, si n'hi ha, els fills.

Si aquestes reflexions ens semblen bàsiques en la pràctica jurídica penal, tot i reconèixer la difícil tasca que tant fiscals com jutges tenen confiades, també ho són les que s'han de fer en l'àmbit legislatiu, policial, de serveis socials i fins d'ensenyament.

Com hem dit abans, són conscients que aquesta problemàtica no se soluciona amb la imposició d'una pena, que, tanmateix és necessària, ni tampoc animant les dones a denunciar les agressions si després d'interposar la denúncia continuen en una total desprotecció convivint amb l'agressor. És necessari, doncs, fer un estudi global del problema perquè aquestes dones trobin un ajut efectiu per sortir d'aquesta situació.

Si bé és cert que els maltractaments es produeixen en tots els estrats socials, no ho és menys que la possibilitat de trobar una sortida és molt més difícil a les dones que pertanyen als més desfavorits.

Aquestes dones, sense recursos propis, amb un nivell d'estudis baix, i, en la majoria de supòsits, amb fills que no volen deixar a càrrec del seu agressor, tenen molt difícil l'accés a un treball que els permetria no dependre econòmicament del cònjuge o company; això impedeix que puguin plantejar-se de separar-se o tramitar el divorci.

Aquesta és la realitat i cal plantar-hi cara com a mínim posant a l'abast d'aquestes dones i els seus fills un lloc en cases d'acollimen on puguin, en primer lloc, sortir de l'infern diari en què estan convivint, i després, una preparació mitjançant programes efectius de formació

ocupacional per poder entrar en el món del treball i normalitzar les seves vides.

No podem acabar sense significar que som conscients que el que hem exposat és només una part del problema, i que les solucions, si bé el poden alleugerir, no són definitives, per la qual cosa instem les diferents institucions i administracions implicades a fer un esforç de coordinació per ajudar eficaçment aquestes víctimes que, ni tan sols ara, no s'atreveixen a denunciar fets delictius perquè saben que, després de fer-ho, seran elles les que hauran de continuar convivint amb l'agressor.

Com en tota mena de delictes, però en aquests especialment, no hi ha cap dubte que la prevenció és l'eina més eficaç, i si bé és veritat que, a hores d'ara, homes i dones gaudim d'igualtat de drets, no ho és menys que això ha estat una conquesta relativament recent en el nostre país, per la qual cosa la creença que l'home és superior a la dona encara és ben arrelada en una part de la població masculina. Per això és fonamental que en tots els àmbits, però principalment en el de l'ensenyament i els mitjans de comunicació, es fomenti decididament la igualtat i el respecte entre els gèneres, la qual cosa coadjuvarà a la condemna social sense palliatius de la violència entre les dones.

SERVEIS PENITENCIARIS

1. INTRODUCCIÓ I TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

Article 5 de la Declaració Universal de Drets Humans.

Respecte al món penitenciar, on l'any 1997 s'han registrat 60 actuacions, de les quals 9 consultes resoltes, 42 queixes rebudes i 9 actuacions d'ofici iniciades, el Síndic fa, en primer lloc, una valoració general de la situació dels Centres Penitenciaris a Catalunya, tant en infraestructura com respecte als programes de tractament. Tot seguit es refereix a l'aplicació que la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació fa de l'article 86.4 del Reglament Penitenciar, per tal de facilitar la reinserció social dels interns que ja es beneficien de la secció oberta.

Després, relatem unes queixes il·lustratives de la tasca del Síndic en l'àmbit penitenciar, reflex de les qüestions que més sovint han provocat que els interns sol·licitin la nostra intervenció.

També s'exposen diverses actuacions d'ofici obertes arran de diferents accidents i situacions conflictives viscudes aquest any en els centres penitenciaris de Catalunya.

Finalment, detallem els informes referents a les visites que l'any 1997 ha efectuat el Síndic de Greuges als centres penitenciaris i recollim la resposta del Departament de Justícia als suggeriments efectuats l'any 1996, en relació amb els centres penitenciaris llavors visitats.

TIPOLOGIA DE LES QUEIXES

Serveis penitenciaris	<ul style="list-style-type: none"> - Qüestions relatives a classificació penitenciària - Treball penitenciari - Trasllats - Aplicació de l'article 251, classificació inicial en tercer grau
-----------------------	--

2. LA SITUACIÓ PENITENCIÀRIA A CATALUNYA

El 1997, el Síndic ha continuat visitant les presons de Catalunya per constatar personalment tant les millores que s'hi van produint com les deficiències que hi persisteixen.

Així, durant l'any 1997 el Síndic ha visitat les tres presons de Barcelona (Model, Trinitat i Wad-Ras), el Centre Penitenciari de Tarragona i el Pavelló Penitenciari de l'Hospital de Terrassa.

Arran de cada visita s'ha obert una Actuació d'Ofici, en cadascuna de les quals s'exposa la situació del centre amb una metodologia que va des de la infraestructura, passant pel servei sanitari, l'alimentació, l'organització dels interns fins al tractament.

Si bé al final d'aquest capítol apareixen detallades aquestes dades i les conclusions posteriors, a nivell general podem dir que es constata una millora en tots els aspectes, sobretot pel que fa als serveis sanitaris i als programes que desenvolupen com en el tractament penitenciari que, a poc a poc, intenta ser més personalitzat i incloure un programa formatiu de més abast, no tan sols pel que fa a l'educació reglada, sinó també en l'àrea de formació ocupacional.

Quant a la infraestructura, hem detallat en cada centre les més importants obres que s'hi han fet des de la nostra darrera visita. Com es pot veure en les actuacions d'ofici corresponents, aquestes obres han estat nombroses i signifiquen una millora en les condicions d'habitabilitat.

Les continuades obres de manteniment són necessàries per conservar les instal·lacions en condicions dignes d'habitabilitat i funcionalitat; però algunes obres demanen remodelacions costoses i de resultats limitats atesos els condicionaments infraestructurals d'antiguitat i inadequació de no pocs dels edificis. Això, juntament amb la necessitat de disposar d'instal·lacions adequades on aplicar una política de tractament d'acord al nou Reglament Penitenciari, obliga, pensem, a invertir en la construcció dels nous centres penitenciaris que, un any i un altre, es va ajornant.

Pel que fa a les obres, no podem finalitzar sense recordar que encara no s'han dut a terme les corresponents a l'infermeria de Figueres, les quals qualificàvem de molt urgents en l'Informe de la visita de l'any 1996 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11807).

En l'Informe anterior, en virtut de l'entrada en vigor del nou Codi Penal i del Reglament Penitenciari, vam fer una anàlisi de les principals conseqüències que la nova normativa hauria de tenir en la política penitenciària del Departament de Justícia.

Aquestes conseqüències o canvis respondrien a la importància que aquesta normativa dóna a fer efectiu l'article 25.2 de la Constitució, pel que fa a la orientació de les penes vers la reeducació i la reinserció social, per la qual cosa el Codi Penal estableix una nova configuració del sistema de penes i mesures de seguretat i el Reglament Penitenciari introdueix importants canvis en el tractament tot emfasitzant-ne el component ressocialitzador.

Així, el tractament penitenciari es configura com a finalitat principal de l'activitat penitenciària i inclou les activitats educatives, de formació, treball, socioculturals i recreatives, que es consideren necessàries per al desenvolupament de la personalitat de l'intern amb vista a la preparació per a la vida en llibertat.

És per això que en les visites efectuades aquest any als centres, el Síndic s'ha preocupat especialment de conèixer els diferents programes de tractament que s'hi ofereixen i el grau de participació dels interns que, com hem dit, especifiquem al final del capítol.

Dins aquest àmbit, és evident que una política penal i penitenciària que vulgui assolir objectius de prevenció especial per a la rehabilitació del condemnat ha de buscar solucions que permetin l'adaptació del sistema de compliment a l'evolució de l'individu i, en aquest sentit, felicitem la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació per la iniciativa que ha tingut en el desenvolupament de l'article 86.4 del Reglament Penitenciari que, sens dubte, afavoreix la incorporació de l'intern al medi social.

Aquesta és la finalitat de l'activitat penitenciària en el règim obert segons l'article 83 del Reglament, que també estableix una sèrie de principis per tal d'aconseguir-la.

Amb el mateix objectiu, l'article 86 disposa que els interns poden sortir de l'establiment per a activitats de treball, formatives, familiars, de tractament o d'altra mena, i que el temps mínim de permanència en el centre serà de vuit hores diàries, amb l'obligació de dormir-hi.

No obstant això, el mateix article estableix que no cal pernoctar en el centre quan voluntàriament l'intern accepti el seu control a l'exterior, la qual cosa vol dir que ha de romandre a l'establiment només el temps fixat en el seu programa de tractament per a les activitats de tractament, entrevistes i controls presencials.

Així, aplicant l'article 86.4, la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació, dictà una resolució d'acord amb la proposta de l'equip de tractament. Aquesta resolució analitzava l'evolució positiva de l'intern/a i fixà unes normes de seguiment i avaluació, permetent que l'intern/a no hagi de pernoctar cap nit al centre.

L'adopció d'aquesta mesura, que només es fa entre interns classificats en tercer grau que ja estan en secció

21724

oberta i l'evolució i l'entorn dels quals ho permeten, és molt positiva per tal com facilita la normalització de l'intern en el seu retorn a la societat sense haver de perllongar la seva presència en el centre penitenciari quan això, lluny de ser ja necessari, dificulta la integració a la vida a l'exterior.

No podem acabar aquestes reflexions sobre el tractament penitenciari sense fer esment de la seva finalitat: la reinserció social.

En aquest sentit, ja dèiem en l'Informe de l'any anterior que cal un esforç de l'Administració no tan sols per posar a l'abast dels reclusos els mitjans educatius, de formació i de treball suficients, dins dels centres penitenciaris, sinó també per facilitar-los realment l'adaptació progressiva al món exterior i també a una feina estable.

És per això que ens alegrem que, en data 20 d'octubre de 1997, el Departament de Treball vagi dictar una ordre per la qual es regulen les accions de formació ocupacional i afins de caràcter ocupacional que promou la Direcció General d'Ocupació i que prioritza els col·lectius amb dificultats especials d'integració al món laboral, considerant en l'article 3 com un d'aquests les persones exinternes dels centres penitenciaris.

La tasca dels poders públics orientada a la reinserció social dels joves infractors, menors de divuit anys, ja l'hem comentada en la Secció d'Infants, en l'epígraf dedicat a Centres educatius per a menors infractors.

També en aquest àmbit de la reinserció social volem remarcar la important tasca de diverses associacions privades sense afany de lucre i fundacions com ara l'Associació Futur, l'Associació per a la Reinserció de Dones (ARED) i la Fundació Engrunes, totes dedicades a promoure la formació ocupacional i la creació de llocs de treball per facilitar la integració d'aquestes persones en la societat, en les condicions més iguals possibles a les de la resta de la població.

Tot seguit exposem unes queixes il·lustratives de la tasca del Síndic en l'àmbit penitenciari, reflex de les qüestions que han originat que els interns sol·licitin la nostra intervenció.

Així, la concessió de permisos de sortida (vegeu queixa núm. 547/97), sol·licitud de trasllat de cella (vegeu queixa núm. 215/97), manca d'efectius dels Mossos d'Esquadra per efectuar trasllats d'interns (vegeu queixa núm.4/97) i sol·licitud d'un intern perquè s'habilités una zona per a fumadors en el Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa (vegeu queixa núm.1072/97).

Comentem també diverses actuacions d'ofici obertes arran de diferents accidents i situacions conflictives que han succeït durant 1997 en els centres penitenciaris de Catalunya (vegeu A/O nús. 520/97, 830/97, 2693/97 i 3241/97).

Per últim, detallem les visites efectuades al Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa (vegeu A/O núm. 2062/97), al Centre Penitenciari de Tarragona (vegeu A/O núm. 1961/97), al centre penitenciari de Wad-Ras (vegeu A/O núm. 3316/97), també es va visitar el centre penitenciari de Joves (vegeu A/O núm. 3390/97), així mateix s'ha fet un seguiment de l'Actuació d'Ofici

iniciada durant l'any 1996 al centre penitenciari d'1/2Homes de Barcelona (vegeu A/O núm. 3020/96), i visita efectuada a aquest mateix centre penitenciari durant l'any 1997 (vegeu A/O núm. 3589/97).

Tanmateix s'ha fet un seguiment de les Actuacions d'Ofici iniciades on recollim les respostes del Departament de Justícia als suggeriments efectuats durant l'any 1996 en relació amb les visites efectuades al centre penitenciari de Brians (vegeu A/O núm.3021/96).

Queixa núm.547/97

Concessió d'un permís de sortida

Un intern del Centre Penitenciari de Quatre Camins sol·licità la intervenció del Síndic per tal que li fos concedit un permís de sortida, donat que estava a la presó des de feia més de deu anys i, malgrat no haver tingut cap sanció disciplinària, no havia estat mai proposat per gaudir d'un permís.

El Síndic, després de comprovar que es complien en aquest cas els requisits establerts al Reglament Penitenciari, va suggerir a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació que s'estudiés la possibilitat d'elaborar una proposta favorable al permís de sortida que aquest intern demanava.

Aquest suggeriment va ser acceptat.

Queixa núm.215/97

Intern que sol·licita el trasllat de cella

En aquesta queixa, un intern de la presó Model ens exposà la seva angoixa pel fet que els dos companys de cella l'atemorien constantment amb insults i amenaces. A la vista d'aquests fets, l'intern sol·licità la intervenció de la nostra Institució per tal que se'l traslladés de cella.

El Síndic, estudiant el cas, va recomanar a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació que es traslladés l'intern a una altra galeria per tal d'evitar que la situació s'agreugés i desemboqués en greus conseqüències.

El suggeriment va ser acceptat i l'intern fou canviat de galeria.

Queixa núm.4/97

Manca d'efectius dels Mossos d'Esquadra per efectuar trasllats d'interns

El senyor X., intern al Centre Penitenciari de Quatre Camins, es va adreçar al Síndic exposant que estava rebent un tractament odontològic en un centre privat que l'obligava a efectuar-hi visites periòdiques.

Malgrat que la primera visita es va fer sense cap incident, li va ser impossible continuar el tractament, donat que va haver d'anullar les tres consultes posteriors perquè, segons la direcció del Centre Penitenciari, la dotació de Mossos d'Esquadra que hauria d'acompanyar-lo no s'havia presentat en cap ocasió.

El Síndic es va dirigir al Conseller de Governació per tal de sol·licitar informació sobre aquest cas, ja detectat arran de la visita efectuada el dia 26 de novembre de 1996 al centre penitenciari de Brians.

En data 26 de març de 1997, es va rebre la contestació del Departament de Governació, confirmant que al senyor X. se li havien denegat tres trasllats al centre odontològic per manca de Mossos d'Esquadra i comunicant-nos que la Direcció General de Seguretat Ciutadana posaria els mitjans perquè, en endavant, no es tornessin a produir situacions com aquestes.

Malgrat això, en data 21 d'abril, el promotor de la queixa es va tornar a dirigir a la nostra Institució comunicant-nos que, un cop més, li havia estat denegat un trasllat pel mateix motiu.

Davant aquests fets, el Síndic es va dirigir novament al Conseller de Governació, que, el 2 de juny, informà que, per tal que no es tornin a repetir aquests fets, reiterava les ordres a la Direcció General de Seguretat Ciutadana.

Queixa núm.1072/97

Sol·licitud d'un intern perquè s'habilités una zona per a fumadors en el Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa

Un intern de la presó Model es va dirigir al Síndic de Greuges des del Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa, on havia estat traslladat per raó d'una malaltia.

En el seu escrit ens expressava la seva angoixa pel fet que, essent fumador, no se li permetia fumar en el centre hospitalari perquè no hi havia cap lloc habilitat a aquest efecte.

Segons el comunicant, la situació de neguit que aquest fet li provocava (a ell i a altres fumadors) donava lloc que demanessin l'alta voluntària de l'hospital (malgrat no trobar-se encara recuperats) per tal de tornar als centres penitenciaris respectius, on és permès de fumar.

En la visita que el Síndic va efectuar a aquest pavelló hospitalari penitenciari en data 25 de juny, es va poder comprovar que, efectivament, no hi ha en tot el recinte una zona per a fumadors; per la qual cosa en les conclusions de l'informe elaborat arran de la dita visita, es va recordar que la Llei 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència, modificada per la Llei 10/1991, de 10 de maig, imposa als directors dels centres sanitaris i llurs recintes la reserva d'àrees ben delimitades per a fumadors amb una senyalització adequada; si cal, això es pot sol·licitar als comitès de seguretat.

Partint d'aquesta normativa, el Síndic va instar a resoldre el cas dels malalts fumadors, tot i ser conscients de les dificultats que això comporta tant per problemes d'espai com de sanitat i seguretat.

El Departament de Justícia va informar que, el mes d'octubre de 1997, s'ha habilitat un espai destinat als fumadors en una sala que disposa d'un sistema especial d'aspiració de fum, així com d'encenedors elèctrics.

Actuació d'Ofici núm.520/97

Mort d'una interna al Centre Penitenciari de Brians

Arran de la mort d'una interna de la presó de Brians a causa de les cremades patides en incendiar el matalàs de la cella, el Síndic va sol·licitar a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació ser informat de les circumstàncies en què es va produir la mort, com també dels mecanismes de detecció d'incendis a les cel·les del departament especial del centre penitenciari i del grau de dotació de matalassos ignífugs en tots els centres penitenciaris de Catalunya.

En data 26 de juny, aquesta Institució va rebre resposta del Departament de Justícia informant de les conclusions de la informació reservada que es va fer per aclarir les circumstàncies de la mort de la interna, i que són les següents:

La unitat de la policia judicial que va acompanyar el titular del Jutjat d'Instrucció núm. 1 de Martorell, en funcions de guàrdia el dia dels fets, va informar que la senyora X. per raons que es desconeixen, va enrotllar el matalàs amb roba de llit, el va posar sota el somier del llit i li va calar foc. Un cop provocat l'incendi, va pujar a la taula que estava situada sota la finestra de l'estança. En el moment en què el foc anava propagant-se, el matalàs i la roba de llit es van desenrotllar i es van projectar cap a l'exterior, de manera que es va produir una intensa flamarada que va cremar tot el que trobava al seu pas.

Inicialment, el focus de l'incendi es va situar pràcticament en el terç de cella més allunyat a la porta d'accés, entre la interna i l'intèrfon, i es va propagar com un projectil cap a la part superior de la cella, aquesta propagació es va centrar a la paret on estava situada la finestra, lloc on romania la interna. En uns segons, la roba i les pertinences que hi havia es van consumir. La flama també va afectar directament la senyora X., i tot plegat va impedir que, malgrat la rapidesa amb què van actuar les funcionàries, s'arribés a temps d'evitar els danys que el foc va causar a la interna.

Pel que fa a l'actuació del personal del centre penitenciari respecte a la interna, el dia en què van succeir els fets va ser, en tot moment, correcta, àgil, diligent i adequada a les circumstàncies.

No hi ha, en definitiva, fonaments per atribuir la mort de la interna, causada per una fallada multiorgànica per les cremades que va patir com a conseqüència dels seus mateixos actes, al funcionament del servei penitenciari.

En conseqüència, el director general de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació va dictar resolució en data 10 de juny de 1997, en la qual va acordar sobreseure provisionalment les actuacions fins que es dictés una resolució judicial ferma.

Pel que fa a la resta d'informació sol·licitada se'ns informà que:

En relació amb l'existència de mecanismes de detecció d'incendis a les cel·les del departament especial del Centre Penitenciari de Brians, a la unitat de dones hi ha 23 zones protegides per alarmes de detecció o bé per alarmes d'extinció instal·lades als tallers de l'edifici T

21726

i als quadres elèctrics de control (les sales de control de l'edifici T-3 i la sala de calderes de l'edifici U disposen d'alarmes amb polsador.

Igualment, aquesta unitat està equipada amb diferents sistemes d'extinció d'incendis (BIE i extintors), però ni les celles, els passadissos, ni les sales, al marge de les zones ja indicades, com tampoc els despatxos, no tenen dispositius de detecció d'incendis o fums.

Pel que fa al Departament Especial de l'esmentada unitat, disposa de dos extintors, una mànega d'aigua i dues càmeres de televisió de control visual d'espais d'ús comú. A més a més, totes les celles tenen instal·lat un sistema d'interfonia que comunica amb la cabina de control dels funcionaris, que es revisa periòdicament per garantir-ne un funcionament correcte.

D'altra banda, pel que fa al grau de dotació de matalassos ignífugs en els centres penitenciaris, va augmentant progressivament. La dotació actual de matalassos d'aquestes característiques, distribuïda per centres penitenciaris, és la següent:

CP d'Homes de Barcelona	80
CP de Dones de Barcelona	30
CP de Joves de Barcelona	-
CP Quatre Camins	90
CP Brians	60
CP de Tarragona	10
CP Ponent	55
CP de Girona	25
CP de Figueres	10

Als departaments especials del Centre Penitenciari Brians hi ha 10 matalassos ignífugs, 5 a la unitat de dones i 5 a la unitat d'homes.

Cal precisar que, si bé l'existència de matalassos ignífugs pot reduir el risc d'incendi a les celles, no és garantia que se'n pugui evitar la producció, atès que els interns estan autoritzats a tenir a la cella diferents objectes (roba de llit, roba de vestir, etc.) que són combustibles.

Un cop estudiada aquesta informació, el Síndic es va tornar a dirigir al Departament de Justícia recomanant que, atès que l'origen dels incendis és provocat, en la major part dels casos, per l'acció intencionada dels interns, caldria establir un pla d'emergència i ampliar els punts de detecció d'incendis i els mecanismes d'extinció per tal que la resposta pugui ser el més ràpida possible.

Quant als matalassos ignífugs, el Síndic va assenyalar que, si bé se li havia indicat que el grau de dotació va augmentant progressivament, és molt recomanable de substituir-los amb la màxima brevetat possible als departaments especials, donada la major conflictivitat dels interns que hi estan ingressats.

En data 24 de desembre de 1997, vàrem rebre contestació del Departament de Justícia, informant-nos que des del mes d'abril, diversos responsables de centres penitenciaris de Catalunya estan elaborant amb l'assessorament d'una mútua, el manual d'autoprotecció de cada centre penitenciari a partir d'un document matriu, amb la finalitat d'homogeneitzar els diferents plans

d'autoprotecció. Es preveu que els manuals s'acabin d'elaborar a mitjan gener. Un cop estiguin enllestits se sotmetran a informe de la Direcció General del Patrimoni i posteriorment s'implantaràn en els diferents centres penitenciaris.

Entre els documents que formen els plans d'autoprotecció destaca la proposta de millores, a partir de l'avaluació dels riscos, de l'aplicació de la normativa vigent i dels informes i les recomanacions fets per la Direcció General de Prevenció i Extinció d'Incendis i de Salvaments de Catalunya, que contindrà les mesures correctores de tipus preventiu que sigui necessari adoptar. A partir del moment de la implantació dels manuals, es duran a terme les actuacions corresponents, tant pel que fa als punts de detecció d'incendis com als mecanismes d'extinció.

Pel que fa a la dotació de matalassos ignífugs, ja s'han instal·lat a tots els departaments especials i a totes les infermeries dels centres penitenciaris.

Actuació d'Ofici núm.830/97

Mort d'un intern al Centre Penitenciari de Quatre Camins

El dia 9 de març de 1997, els mitjans de comunicació es feien ressò de la mort d'un intern a la infermeria del Centre Penitenciari de Quatre Camins, per causes desconegudes.

Atesa la gravetat del fet, el Síndic es va dirigir a la Consellera de Justícia per tal de ser informat del curs de la investigació sobre aquest cas.

En data 23 de juny, se'ns van facilitar les conclusions de la informació reservada que va obrir la Conselleria per determinar les circumstàncies en què es va produir la mort de l'intern.

Segons aquestes conclusions, si bé no s'havien pogut determinar les causes de la mort, no hi havia hagut negligència en les actuacions del personal sanitari ni dels funcionaris de la presó.

En conseqüència, el director general de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació va dictar resolució en data 4 de juny de 1997, en la qual va acordar sobreseure provisionalment les actuacions fins que es dictés una resolució judicial ferma.

En data 17 de desembre, se'ns va informar que el Jutjat d'Instrucció núm. 5 de Granollers va dictar interlocutòria d'arxivament de les actuacions en data 3 de novembre de 1997, que va ser notificada el 3 de desembre de 1997 i, en aquesta data, el director general de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació va resoldre l'arxivament definitiu de les actuacions administratives.

Actuació d'Ofici núm.2693/97

Mort de dos interns al Centre Penitenciari de Girona

Arran de la mort de dos interns a la presó de Girona, l'11 de setembre, a causa d'un incendi a la cella, el Síndic i el director general de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació es van posar immediatament en contacte tele-

fònic i, el mateix dia, aquesta Institució va rebre per fax les primeres informacions de què es disposava.

Atesa la gravetat del fet, l'endemà el Síndic va sol·licitar, mitjançant una carta dirigida a la Consellera de Justícia, ser informat de les conclusions a les quals s'arribés en l'expedient reservat obert per tal d'aclarir els fets.

En data 17 de desembre se'ns van facilitar les conclusions de la informació reservada que, substancialment, són les següents:

Quant a la manera com van succeir els fets, es desprèn que tan bon punt els interns van arribar a la seva cella, van apilar els matalassos i el mobiliari de la cella davant de la porta i, a continuació, hi van calar foc. Segons les declaracions dels funcionaris i dels interns que van col·laborar en l'extinció de l'incendi i d'acord amb l'acta d'inspecció feta pels Mossos d'Esquadra en el lloc dels fets, tot i que els interns havien apilat els matalassos i el mobiliari de la cella a la porta, l'incendi es va propagar de manera rapidíssima i va afectar tota la cella. L'estat en què va quedar la cella després del foc permet afirmar que hi va haver una acció del foc molt intensa però breu.

Quant a la motivació que podien tenir els interns per calar foc a la seva cella, si bé no consten expressions directes de les seves intencions, tot indica que possiblement el que pretenien era cridar l'atenció i aconseguir d'aquesta manera que un d'ells pogués sortir a l'hospital. El dia 10 de setembre de 1997, un dels interns s'havia autolesionat en dues ocasions amb la finalitat d'aconseguir que se li autoritzés una sortida hospitalària, segons declaracions del mateix intern fetes al metge del Centre Penitenciari que el va atendre, a qui va manifestar que s'havia autolesionat perquè aquell dia havia d'anar a l'hospital i no hi havia anat. El metge va comprovar la data prevista de sortida cap a l'hospital i va veure que estava programada pel dia 2 d'octubre, de la qual cosa va informar l'intern.

Pel que fa a l'actuació del personal de l'establiment en relació amb els fets descrits, va ser en tot moment correcta, diligent i adequada a les circumstàncies. Confirma aquesta afirmació el fet que el temps invertit per evacuar els interns accidentats del Centre Penitenciari, després d'haver rebut els primers avisos, va ser inferior a 15 minuts, atès que aquests avisos es van produir, segons les declaracions dels testimonis dels fets, una mica abans de les 15 hores, i la sortida dels interns cap a l'Hospital Josep Trueta va tenir lloc aproximadament a les 15.05 hores.

D'altra banda i quant al sistema de prevenció i extinció d'incendis, segons l'informe fet per l'administrador del centre, a petició de l'òrgan instructor de la informació reservada, al Centre Penitenciari de Girona hi havia un total de trenta-quatre extintors i dotze aparells de detecció d'incendis distribuïts per tot l'interior.

Arran de l'incendi de l'11 de setembre, s'han instal·lat detectors de fums a totes les cel·les del departament d'ingressos i a totes les del departament de dones; s'han instal·lat intercomunicadors per tal d'establir comunicació oral entre les cel·les d'ingressos, del departament

especial i de la infermeria; i s'han instal·lat també buques de reg amb les corresponents mànegues.

Per aquests mateixos fets, el Jutjat d'Instrucció núm. 7 de Girona va instruir les diligències prèvies núm. 1105/97, i en data 28 d'octubre de 1997 va dictar una interlocutòria mitjançant la qual decretava l'arxivament de les diligències prèvies instruïdes, atès que els fets no són constitutius de cap infracció penal.

A la vista de tots aquests antecedents, en data 21 de novembre de 1997, el Director General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació va dictar una Resolució per la qual decretava l'arxivament i el sobreseïment de les actuacions corresponents a la informació reservada incoada per aquests fets.

Actuació d'Ofici núm.3241/97

Conflicte en el Centre Penitenciari de Brians

El dia 27 d'octubre, el Síndic va tenir coneixement que dos interns del Centre Penitenciari de Brians s'havien amotinat, per la qual cosa es va posar en contacte telefònic amb el director general de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació, el qual el va informar exhaustivament dels esdeveniments.

Tot i que, afortunadament, aquesta situació es va resoldre de forma satisfactòria, el Síndic va sol·licitar un informe sobre les possibles accions disciplinàries i penals que s'haguessin iniciat respecte als responsables d'aquests fets.

Així mateix, tenint en compte les manifestacions fetes per alguns representants dels funcionaris qüestionant la manca de seguretat, pel que fa a la integritat física d'aquest col·lectiu, es va sol·licitar un informe sobre aquesta qüestió.

En data 5 de desembre, el Departament de Justícia va contestar que s'havia obert una informació reservada i que un cop es clogui s'informarà de les actuacions que s'hagin dut a terme i de la resolució que s'hagi dictat.

Actuació d'Ofici núm.2062/97

Visita al Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa

En data 25 de juny de 1997, el Síndic de Greuges va visitar el Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa.

Aquest Centre Hospitalari, situat com un annex de l'Hospital de Terrassa, està específicament destinat a atendre interns penats o preventius dels centres penitenciaris de Catalunya, i presta un servei tant d'hospitalització com de consultes externes.

És de remarcar que des de la nostra darrera visita (l'any 1994), en la qual només funcionava una zona de l'hospital amb nou habitacions, se n'ha anat ampliant la dotació amb dues zones més, fins a arribar, a hores d'ara, a 32 llits funcionals.

Així, el maig de 1994 amb l'obertura de la Zona C, es va incrementar en vuit habitacions individuals i passà a disposar de 26 llits reals.

21728

El maig de 1995, es va completar el funcionament de la Unitat amb l'obertura de la Zona B, composta de 6 llits i una habitació habilitada com a nursery. Amb els 32 llits actuals, es complementa l'atenció sanitària de les persones privades de llibertat a Catalunya i s'obre a les dones, que hi poden donar a llum.

1. Infraestructura

L'Hospital de Terrassa i la Unitat d'Hospitalització Penitenciària (UHP) es configuren com una unitat funcional.

Atès que el disseny ha garantit, per raons de seguretat, l'estanqueïtat de la Unitat, això condiciona la comunicació directa amb els espais exteriors i interiors de l'Hospital.

Tot seguit en descrivim les àrees o espais funcionals principals.

1.1 Planta Baixa: Àrea administrativa, de serveis i visites

Aquesta àrea es destina a la funció administrativa de l'UHP, on es dóna suport administratiu als serveis sanitaris, als funcionaris de vigilància interior i mossos d'esquadra, i s'atenen els visitants i familiars.

Definició d'espais:

- Aparcament. Situat a la façana principal de l'UHP. Capacitat per a 24 vehicles. No es pot aparcar a la zona que dóna a la façana per raons de seguretat.
- Porta Principal. Accés habitual de personal funcionari, sanitari, mossos i visitants.
- Vestíbul. Disposa de cinc zones diferenciades, amb control visual mitjançant càmeres de TV:
- Taulell de recepció (centraleta de telèfon i escàner).
- Serveis públics, telèfon, màquina de begudes calentes, vàter.
- Armari guarda-objectes personals (visitants).
- Zona d'accés a l'interior.
- Sala d'espera de visites.
- Despatxos. En nombre de tres, un per als mossos d'esquadra, un per al coordinador assistencial, i l'altre per al coordinador dels funcionaris.
- Vestidors. En nombre de tres, per als mossos i els funcionaris, dos de simètrics per a vestidors masculí i femení, dotats d'armaris, bancs, dutxa, vàter i rentamans; el tercer vestidor complementari és per a personal masculí.
- Àrea de descans del personal. rea de descans per a tot el personal de l'UHP, dotat de taulell amb portes, pica, nevera, microones, taula i cadires.
- Sala de sessions. Permet les reunions dels diferents professionals sanitaris, funcionaris i mossos. Disposa de taula, cadires, pissarra, pantalla, projector de diapositives i de transparències, etc.
- Cabina de control central. Sala on es controla tota la seguretat interior i part de l'exterior de l'UHP, mitjançant càmeres de TV i ordinadors, amb pupitres de control d'accessos. Està dotada amb un WC.

En el passadís d'accés a l'UHP hi ha un arc detector de metalls, a continuació es troba la primera porta de seguretat que dóna accés a les dependències, vestidors, etc. i a la porta d'accés als ascensors i a l'àrea d'ingrés de malalts.

1.2. Planta Baixa: Àrea de recepció i consultes externes

Consta de l'entrada principal per a malalts, admissió, registre i posterior trasllat a la sala d'espera de Consultes Externes, o per a hospitalització.

A l'àrea de Consulta Externa es fan els procediments diagnòstics, primers auxilis, tractaments i cirurgia ambulatòria.

Aquesta àrea consta dels següents espais:

- Accés per a vehicles
- Control estàtic de recepció i despatx del Cap de Centre
- Vestíbul de recepció
- Sala de detenció i escorcolls
- Sala d'espera consultes externes
- Sala de cures
- Sala de dutxa assistida
- Habitació de neteja
- Lavabo
- Despatxos de Consultes d'Especialistes, en nombre de tres, un d'ells preparat per a endoscòpies, electrocardiogrames i ecografies
- Sala de Rx
- Zona de treball d'infermeria

1.3. Planta Primera: Àrea d'hospitalització

Es compon bàsicament de tres ales d'hospitalització, despatxos polivalents, control d'infermeria, serveis auxiliars i sales d'estar per a malalts ingressats.

Des d'aquesta planta s'accedeix directament (a través de dues portes de seguretat) a l'Hospital General, quan els interns necessiten serveis sanitaris específics dels quals no disposa el Pavelló, com ara, sala de parts, la UCI o TACS.

1.3.1. Zona d'habitacions

- Ala A, consta de nou habitacions amb dos llits per habitació, amb una capacitat total de 18 llits.
- Ala B, consta de set habitacions amb dos llits per habitació. En aquests moments hi ha una habitació habilitada com a nursery, i sis llits dedicats a l'hospitalització de dones.
- Ala C, Consta de vuit habitacions individuals per a aïllament de malalties infeccioses.

Totes les habitacions disposen de rentamans, vàter, presa de gasos, TV i dos interfons (per comunicar amb control d'infermeria i un altre amb els funcionaris).

1.3.2. *Sales d'estar, per a malalts ingressats.*

L'equipament d'aquestes és el següent:

- TV en color, amb comandament a distància
- Taules per escriure o jocs
- Cadires
- Butaques
- Jocs
- Revistes, diaris i llibres

1.3.3. *Serveis auxiliars i despatxos polivalents*

Dos ascensors, comandats des del control central pels funcionaris de vigilància interior

- Accés a la sala de màquines
- Cabina de control i accés a l'àrea d'hospitalització
- Habitacions de servei i neteja
- Despatx administratiu de suport sanitari
- Despatx mèdic i sala de sessions
- Control d'infermeria

1.3.4. *El control d'infermeria està situat en el centre geogràfic de la unitat d'hospitalització, des d'on es poden controlar visualment les entrades i sortides de cadascuna de les portes de les habitacions de les tres ales. S'hi comunica a través de portes de seguretat. Es disposa de vàter.*

Sala de cures i ingressos i d'altres espais de treball com el magatzem, la sala de brut, la sala de net, el bany assistit i l'office.

2. *Activitat assistencial*

En aquest apartat es pot apreciar, sobre bases estadístiques, el fort creixement assistencial d'aquest centre des de l'any 1993 a l'any 1996.

A títol d'exemple, reflectim les dades següents:

- Medicina interna

Consultes externes:	Any 1993	112
	Any 1996	746
Hospitalitzacions:	Any 1993	134
	Any 1996	424

- Cirurgia

Consultes externes:	Any 1993	376
	Any 1996	746
Hospitalitzacions:	Any 1993	47
	Any 1996	127

- Traumatologia

Consultes externes:	Any 1993	147
	Any 1996	390
Hospitalitzacions:	Any 1993	14
	Any 1996	44

- Oftalmologia

Consultes externes:	Any 1993	38
	Any 1996	52
Hospitalitzacions:	Any 1993	2
	Any 1996	4

- Ginecologia

Consultes externes:	Any 1995	56
	Any 1996	85

Hospitalitzacions:	Any 1995	21
		(3 nadons)
	Any 1996	32
		(5 nadons)
- Intervencions quirúrgiques:		
	Any 1993	63
	Any 1996	194

Així, en xifres globals, el total de consultes externes s'ha incrementat i ha passat de 635 l'any 1993 a 2.039 l'any 1996, i el d'hospitalitzacions de 195 l'any 1993 a 631 l'any 1996.

La mitjana d'estada, en el cas d'hospitalització, s'ha reduït de 15 a 10 dies.

3. *Mesures de seguretat*

Com ja vam assenyalar en l'informe de la nostra darra visita, les mesures de seguretat en aquest centre hospitalari estan molt ben resoltes. Tant és així, que d'ençà que entrà en funcionament fins ara no hi ha hagut cap evasió.

És de remarcar que aquest fet contrasta amb la quasi nul·la sensació que aquestes mesures existeixin, com és el fet, perquè enlloc no hi ha reixes i les finestres de les habitacions són de vidre, si bé blindats.

Des de la zona de comandament central es controlen, mitjançant pantalles de vídeo, totes les zones comunes i tots els accessos interiors i exteriors de l'hospital.

Finalment, totes les habitacions disposen de sistema de detecció d'incendis i a cada planta hi ha mànegues d'aigua.

4. *Recursos humans*

La UHP disposa dels recursos humans necessaris per a l'atenció continuada als pacients, tant des d'un punt de vista sanitari i assistencial com de seguretat, amb la distribució següent per grups professionals:

- Metges:

Tres metges especialistes del Servei de Medicina Interna adscrits a l'UHP i de presència física continuada en jornada ordinària i de guàrdia la resta.

De la resta d'especialitats donen resposta els metges adjunts dels diferents serveis, a temps parcial, segons les necessitats, i de forma rotatòria, o segons les preferències dels serveis.

- Personal d'infermeria:

- 12 infermers/eres
- 10 auxiliars de clínica
- 1 auxiliar administratiu
- 3 persones de neteja

Aquesta plantilla d'infermeria atén els tres torns de matí, tarda i nit a més dels caps de setmana, festius i vacances.

- Funcionaris de la Direcció General d'Afers Penitenciaris i de Rehabilitació:

- 40 funcionaris de vigilància interior
- 8 caps de centre

21730

- 1 auxiliar administratiu
- 25 mossos d'esquadra
- 4 caporals
- 1 caporal cap d'unitat
- Coordinadors:
- Coordinador de custòdia i seguretat
- Coordinadora d'infermeria
- Coordinador assistencial

Tots tres coordinen les seves actuacions d'acord amb el Programa Funcional de l'Hospital, sota les directrius del director-gerent del Consorci Sanitari de Terrassa, per tal de donar la millor seguretat i assistència sanitària dels malalts i de les persones que hi treballen, garantint el correcte funcionament de l'UHP.

En aquests moments una de les mancances urgents és el personal auxiliar tant d'infermeria com d'administratiu; el d'infermeria bàsicament pel que fa referència als sanitaris per fer el trasllat de malalts, durant els matins per fer proves o intervencions quirúrgiques, ja que es generen dificultats de coordinació amb els funcionaris, els sanitaris i els mossos d'esquadra.

Referent a l'auxiliar administratiu, és molta l'activitat burocràtica i administrativa que es genera a la UHP: programacions per consultes externes, proves dintre i fora de l'Hospital, intervencions quirúrgiques, avís als centres penitenciaris i les forces de seguretat per qualsevol moviment dins o fora de la Unitat, escrits a jutjats, petició de proves, informes d'alta mèdica, trucades telefòniques en gran nombre, etc.

Pel que fa a la consulta externa, s'està molt a prop de la capacitat màxima de visites als consultoris.

Pel que fa referència a les sales d'espera, hi ha dies que la d'homes no permet més pacients i molt sovint, pel problema del transport i la conducció per part de les forces de seguretat, han de passar hores esperant abans no se'ls emportin als centres penitenciaris.

Encara que es faciliten entrepans, fruita i begudes, o sopar si es perllonga la sortida més enllà de mitja tarda, això genera conflictes amb els funcionaris, perquè passen moltes hores tancats en un espai molt reduït i on no poden fumar o passejar; amb els sanitaris, perquè els manca la medicació que prenen habitualment però que aquests desconeixen, o amb els centres penitenciaris, perquè arriben a una hora en la qual només hi ha el personal de guàrdia, i els trasbalsa en gran manera l'arribada del malalt a hores intempestives.

5. Relacions amb l'Hospital de Terrassa i amb el Consorci Sanitari de Terrassa

Pel que fa a les relacions amb els professionals sanitaris de l'Hospital General, es constata una resposta assistencial molt bona de tots els professionals que han passat per la Unitat; s'ha aconseguit que el Penitenciari es consideri una part més de l'Hospital, i després de quatre anys de funcionament, és correcta i fluïda la comunicació i total la integració dins del conjunt de l'Hospital.

En l'àmbit del Consorci i concretament amb l'Hospital de Sant Llàtzer, s'ha fet intercanvi de visites del personal de tots dos centres. Hi ha pendent una reunió per protocolitzar el tractament i atenció a malalts terminals.

El Consorci Sanitari de Terrassa també dóna respostes en dos altres supòsits: en el cas de malalts terminals per mediació de l'Hospital de Sant Llàtzer, acollint els malalts amb malalties incurables i terminals, als quals el jutge de Vigilància Penitenciària concedeix la llibertat condicional (antic article 60, ara 162); també en els casos de les persones detingudes o preventives que estan ingressades per raó de la seva malaltia, en el qual cas el jutge instructor ordena la llibertat provisional.

6. Conclusions

– En primer lloc fem ressaltar la nostra valoració molt positiva del centre i l'esforç de tot l'equip humà per compaginar les diferents funcions (sanitàries i de seguretat), la qual cosa no és fàcil, amb l'objectiu comú que l'intern malalt rebi una bona assistència mèdica, tant des de la vessant tècnica com humana.

Aquesta valoració ens va ser confirmada pels interns hospitalitzats amb els quals vam parlar, que van manifestar la seva satisfacció tant pel tractament mèdic com humà de tot el personal.

– L'única queixa que ens van exposar els interns/es hospitalitzats, amb força unanimitat, és la referent al fet que en tot el recinte no hi ha cap espai habilitat per fumar, la qual cosa els crea tal angoixa que en alguns casos demanen l'alta voluntària.

Respecte a aquesta qüestió hem d'assenyalar que la Llei 20/1985, de 25 de juliol, de prevenció i assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència, modificada per la Llei 10/1991, de 10 de maig, imposa als directors dels centres sanitaris i llurs recintes a reservar àrees ben delimitades per a fumadors i senyalitzar-les adequadament, sollicitant-ne, si fos el cas, als comitès de seguretat.

Partint d'aquesta normativa recomanem que se solucioni la situació dels malalts fumadors, si bé som conscients de les dificultats que això comporta tant per problemes d'espai com de sanitat i seguretat.

– Caldria considerar un eventual augment de la plantilla de personal auxiliar d'infermeria i administratiu tenint en compte l'increment de tasques realitzades per l'actual com a conseqüència del considerable augment dels interns atesos en aquest centre.

– Pel que fa a la consulta externa s'ha de solucionar la problemàtica que es deriva de les conduccions dels interns, per part de les forces de seguretat, als respectius centres penitenciaris, a fi que s'evitin les llargues esperes que són un focus de conflictes.

– Donat el gran increment de les consultes externes que han provocat que aquest servei estigui a prop de la capacitat màxima, recomanem d'estudiar la possibilitat que algunes especialitats es puguin administrar als mateixos centres penitenciaris.

– Finalment, volem assenyalar que, pel que fa als drets sanitaris dels interns malalts hospitalitzats al Pavelló,

no tan sols es compleixen, sinó que la interpretació flexible i extensiva a favor dels reclusos és evident i està per davant de les normes d'acreditació dels centres hospitalaris (vegeu Ordre de 10 de juliol de 1991, per la qual es regula l'acreditació dels centres hospitalaris), així com superen les exigències del Reglament Penitenciari.

En data 10 de desembre, el Departament de Justícia ens va contestar el mes d'octubre de 1997 es va habilitar un espai destinat als fumadors; aquesta sala disposa d'un sistema especial d'aspiració de fum, així com d'encepedors elèctrics.

En relació amb l'augment de la plantilla de personal, se'ns comentà que les restriccions pressupostàries i la política de dimensionament de les plantilles no permeten augmentar la dotació del personal.

Pel que fa a les dificultats en la coordinació amb les forces de seguretat encarregades de fer les conduccions dels interns, el problema rau en l'organització de les mateixes forces de seguretat, i en aquest sentit se'ns diu que se n'ha donat trasllat a la Direcció General de Seguretat Ciutadana.

En relació amb la possibilitat que algunes especialitats mèdiques es puguin fer en els mateixos centres penitenciaris, se'ns informà que durant l'any 1997 han disminuït considerablement les consultes externes, atès que en les infermeries dels centres penitenciaris s'han efectuat nombroses consultes de traumatologia i els controls preoperatoris, que abans s'efectuaven en el Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa.

Actuació d'Ofici núm.1961/97

Visita al Centre Penitenciari de Tarragona

Amb data 12 de juny de 1997, el Síndic de Greuges va visitar el Centre Penitenciari de Tarragona.

1. Infraestructura

El problema més important que presenta aquest centre és la infraestructura, donat que les 95 celles de què disposa són clarament insuficients per acollir tota la població reclusa de Tarragona.

Per tal d'evitar la massificació s'ha optat per traslladar interns penats a altres centres penitenciaris de Catalunya, i si bé aquesta mesura ha aconseguit que l'habitabilitat millori en una mitjana actual de 2 o 3 interns per cella, també ha provocat que alguns interns de Tarragona hagin de complir la condemna lluny de la seva família.

Malgrat tot, s'intenta paliar els perjudicis que això comporta per als interns traslladant-los durant dos o tres mesos del respectiu centre de compliment a Tarragona, per tal de facilitar el contacte familiar encara que sigui per breu temps.

Aquesta situació es complica pel fet que aquest centre acull els interns que tenen causes pendents a Tarragona cada cop que s'han de presentar davant l'autoritat judicial, la qual cosa provoca una població penitenciària molt fluctuant amb una mitjana de mil moviments d'interns per any.

En el moment de la nostra visita el nombre d'interns era de 108, i el de penats, de 179. A la secció oberta hi havia 35 interns.

Tot seguit es relacionen la major part de les obres d'infraestructura que s'han realitzat al Centre des de la nostra darrera visita, el 7 d'abril de 1994, que demostren els esforços fets per millorar l'habitabilitat:

– Automatització de la porta que dona al recinte i nova oficina de control i automatització de l'enreixat.

En el Mòdul 3:

– Reforma total de les sis últimes celles pendents de renovació (enrajolat, millora de la xarxa elèctrica i sanitària i col·locació d'endolls de televisió).

– Substitució del terra de la planta alta.

– Sostre de reixa de seguretat, de separació de les dues plantes del mòdul.

– Reforma total de la Prefectura de Serveis.

– Reforma total de l'habitació d'entrevistes.

– Portes noves a la Prefectura de Serveis, a l'habitació d'entrevistes i al despatx d'identificació.

– Nova oficina de control.

– Automatització de la porta d'accés al centre.

En el Mòdul 2:

– Reforma de les sis últimes celles pendents de l'any anterior (millora de la xarxa elèctrica i sanitària).

– Substitució del terra de la planta baixa.

En el Mòdul 1:

– Nous vàters per als interns.

– Oficina de seguretat del Mòdul.

– Reestructuració total de 13 celles (actualment se'n reestructuren tres més, i en queden 15 de pendents).

En el Departament especial:

– Instal·lació d'intèrfons de comunicació entre les cel·les i l'oficina de control.

– Instal·lació d'endolls de televisió en totes les celles.

En altres dependències:

– Acabament de la nova biblioteca.

– Condicionament del saló general, amb una nova tarima, una nova oficina de control tècnic i nou equipament de mobiliari, enllumenat i cortinatge.

– Condicionament dels baixos de la infermeria, amb la construcció de diverses sales per a diferents usos.

– Electrificació de portes del Departament Especial, del taller d'enquadernació i de la infermeria.

– Nova sala per a taller d'informàtica a la part alta del pati de la cuina (enrajolat, xarxa elèctrica i finestres noves).

– Instal·lació a la cuina de mànega contra incendis.

En la cuina:

– Reforma i tancament parcial del pati

21732

– Renovació total de dutxes i vàters per a funcionaris i per a interns.

– Nova pica per a peroles i altres estris de cuina voluminosos.

Seguint amb la infraestructura és de ressaltar la nova biblioteca, amb 25 punts de lectura, dos petits equips de música i ventiladors.

També cal esmentar la nova Sala d'Actes, que aprofita un espai buit del Centre.

Totes les celles es poden valorar en un bon nivell de netedat i habitabilitat. Totes elles (excepte les que estan en obres per adequar-les) estan enrajolades fins el sostre i disposen de vàter i lavabo tancat, armari d'obra, una taula d'obra, un parell de cadires i connexió de T.V.

Es troba a faltar un ventilador que creiem indispensable en aquest centre penitenciari donades les altes temperatures que s'hi registren a l'estiu.

Al final de cada Mòdul hi ha dutxes i vàter.

Pel que fa a la infermeria, consta d'una sala d'estar comuna amb TV, una dependència amb banyera, dutxes, dos vàters i lavabos i una sala més gran on hi ha els llits, separats entre ells per un petit mur que permet la intimitat.

El servei és atès per dos metges (un al matí i un a la tarda), dos auxiliars de clínica i dues infermeres.

El servei de guàrdia és atès mitjançant la localització telefònica del metge.

Finalment, volem fer una especial referència als locutoris, que, sens dubte, necessiten una àmplia remodelació pel seu estat de deteriorament, que, d'altra banda, pot donar als visitants i familiars una imatge de tota la presó que no s'ajusta a la realitat.

Creiem, doncs, necessària una àmplia reforma d'aquesta zona, començant perquè s'hi pugui accedir directament de l'exterior (actualment els visitants hi han d'entrar per la mateixa porta que els interns), i continuant per canviar les rajoles del terra i la distribució actual dels locutoris, de manera que s'aprofiti l'espai que, a hores d'ara, és inservible.

2. Mesures de seguretat i higiene

Quant a les mesures de seguretat de què disposa el Centre, s'hi han instal·lat concertines i càmeres de vídeo de vigilància a l'exterior, si bé no hi ha cap sistema de detecció d'incendis.

Hi ha mànegues i extintors a tots el mòduls i dependències de l'establiment.

El nivell de netedat i higiene és bo, malgrat que algunes zones estan en obres.

3. Distribució dels interns

Pel que fa a la distribució en graus de classificació, és la següent:

Interns classificats en primer grau:	3
Interns classificats en segon grau:	50
Interns classificats en tercer grau:	60
En règim ordinari:	25
En règim obert:	35
Interns no classificats:	63

S'hi inclouen els pendents de classificació, propostes de classificació i els no classificables perquè tenen preventives pendents.

Interns preventius:111

En règim ordinari:108

En règim tancat (article 10 del Reglament Penitenciari) 3

Segons el corresponent grau de classificació, els interns estan distribuïts en tres mòduls, la secció oberta i el departament especial.

Quant a la secció oberta d'homes, consta d'una sala a l'entrada i de diverses dependències separades per petits murs enrajolats, amb dues lliteres de dos 2 llits cadascuna, dos armaris i una tauleta. Una d'aquestes dependències s'utilitza per al compliment de la pena d'arrest de cap de setmana, si bé vam ser informats que es preveu habilitar una zona específica amb aquesta finalitat.

La secció oberta de dones, confrontant amb l'anterior, és més petita i consta de tres dependències amb dos llits cadascuna i una amb tres llits, un dels quals es reserva per a la pena de cap de setmana.

Tant a la secció d'homes com a la de dones hi ha dutxes, vàter i lavabo al fons de les dependències.

Darrerament s'han instal·lat uns ventiladors, donades les altes temperatures que s'assoleixen a l'estiu.

Al departament especial hi ha els interns classificats en primer grau, els qui estan complint una sanció, els preventius en règim tancat per aplicació de l'article 10 del Reglament Penitenciari, els protegits i els malalts infecciosos, que han d'estar aïllats.

Consta de 12 celles individuals i tres de dobles. Totes disposen de dutxa, interfon i matalassos de material ignífug.

Els interns tenen un pla específic de tractament penitenciari que es desenvolupa en tres fases progressives fins que són traslladats al Mòdul I.

Considerem preocupant el fet que els interns que pateixen una malaltia infecciosa estiguin en aquesta secció, que no reuneix els requisits higiènics que requereixen aquestes malalties, a part de no garantir el perill de contagi a la resta dels interns, que estan en altres celles, però totes contigües i comunicades pel passadís.

4. Alimentació

La cuina comunica directament amb el menjador, la qual cosa facilita que el menjar arribi calent als interns.

L'alimentació dels interns del Centre és elaborada per dos cuiners contractats laboralment, amb la col·laboració d'interns sota la seva direcció.

D'altra banda, davant la impossibilitat que determinats interns acudeixin al menjador general, el Centre té a disposició safates isotèrmiques i termos per servir-los els àpats.

Pressupost diari per intern:

580 ptes. per al racionament comú

765 ptes. per al racionament de joves

765 ptes. per al racionament d'infermeria

Aquesta dotació ha estat incrementada recentment en 90 pessetes intern/dia en els centres de menys població, com el de Tarragona, on els efectes de les economies d'escala són menys importants.

Nombre d'interns destinats a la cuina:

20 interns, dividits en dos torns (10 del matí a 10 del vespre)

Personal extern contractat per a la cuina:

2 cuiners (un de matí i un altre de tarda)

Tipus de menús:

Actualment es fan cada dia cinc tipus de menús diferents:

- 1) Racionament comú o general
- 2) Racionament per a malalts (segons prescripcions dels metges de l'establiment)
- 3) Racionament per a joves (que és el racionament general, si bé reforçat amb llet i fruita)
- 4) Racionament per a musulmans (per respecte a les seves creences religioses)
- 5) Racionament per a vegetarians

Independentment d'aquests cinc menús, es fan modificacions per prescripció facultativa per a diabètics, astringents, al·lèrgics al peix, anèmics i interns amb dificultats per mastegar, etc.

5. Tractament

Pel que fa al tractament, comprèn: tallers productius, cursos de formació ocupacional, educació reglada, programes específics i esports i animació sociocultural.

La participació dels interns durant l'últim trimestre del curs 1995-1996 ha estat la següent:

Treball productiu:

Tallers (pales i manipulats)	23 interns
Treball a l'exterior (3r grau)	29 interns
Total d'interns:	52 interns
Educació i cultura:	
– Educació reglada:	84 interns
Alfabetització:	13
Neoelectors:	26
Certificat d'escolaritat:	32
Graduat escolar:	5
Normalització lingüística:	8
– Formació ocupacional:	28 interns
Enquadernació i pintura:	16
Informàtica:	7
Fusteria:	5
Total d'interns:	112 interns
Programes específics de tractament (cursos dels psicòlegs, pedagoga i jurista criminòleg)	
Total d'interns:	57 interns
Esports i animació sociocultural:	
Esports:	101 interns
Activitats d'animació socio-cultural:	135 interns
Total d'interns:	236 interns

Pel que fa al treball productiu, és de ressaltar el taller de pales, on es fabriquen pales de fusta i caixes d'ampolles de cava, amb una comanda gairebé continuada i que dona feina a una mitjana diària de 24 interns.

El control administratiu és a càrrec del Centre d'Iniciatives per a Reinserció (CIRE) i la mitjana de sou és d'unes 20.000 ptes. el mes (si bé els que manipulen màquines poden cobrar 40.000 ptes.) amb un horari de 9 a 13,30 hores.

Respecte a la formació ocupacional, el taller d'informàtica disposa d'un bon material i s'imparteix en dos torns: un al matí, que consisteix en un curs d'introducció a la informàtica, i un a la tarda, que, amb una durada de tres mesos, permet obtenir un títol que habilita l'intern per treballar amb ordinadors.

El taller d'enquadernació permet assolir un bon coneixement d'aquest ofici, tal com vam comprovar en veure uns productes acabats, que s'emmagatzemen fins que l'associació Arca organitza una exposició per vendre'ls a l'exterior. Dels guanys de les vendes, els interns en perceben un 50%.

6. Conclusions

– Valorem molt positivament totes les obres que s'han dut a terme des de la nostra darrera visita i les que encara continuen, que sens dubte han contribuït a millorar l'habitabilitat del Centre.

– El Centre és massa reduït per a les necessitats penitenciàries de la comarca de Tarragona, la qual cosa provoca que interns d'aquesta comarca hagin de complir la condemna lluny de la família, i això s'agreuja en el cas de les dones, ja que no hi ha cap Centre Penitenciari per a elles.

La solució a aquest problema demana, evidentment, la construcció d'un nou Centre Penitenciari a la demarcació de Tarragona que rebi tant els interns que s'han de presentar davant els Tribunals de Tarragona com els que estan complint condemna (homes i dones) i tenen els vincles familiars en aquesta comarca.

– És necessari i urgent reformar la zona dels locutoris, i habilitar una zona especial i amb mesures higièniques suficients per als interns que pateixen malalties infeccioses.

– Quant a mesures de seguretat, fóra convenient instal·lar un sistema de detecció d'incendis i, per millorar l'habitabilitat, col·locar un ventilador a les cel·les, ateses les temperatures que s'assoleixen a l'estiu.

– Pel que fa al treball productiu, si bé valorem positivament el taller de pales, no el considerem suficient per absorbir tota la demanda de treball dels interns (en el moment de la nostra visita només funcionava aquest taller amb 24 interns treballant), per la qual cosa caldria diversificar i augmentar l'oferta.

En data 10 de desembre vàrem rebre contesta del Departament de Justícia a les nostres consideracions en els termes que, suscintament, s'indica a continuació.

Pel que fa a la possibilitat d'augmentar les places de la població penitenciària de Tarragona, la solució restarà ajornada fins que s'executin les previsions que conté el

21734

Pla de substitució i creació de nous centres penitenciaris de Catalunya.

Quant a l'espai destinat a locutoris, se'ns comunicà que hores d'ara ja es té projectada la reforma que afectarà tots els locutoris. Substancialment, el projecte conté la previsió d'enderrocar els actuals locutoris per tal de tornar-los a construir. Al mateix temps està previst remodelar tota la zona de locutoris per tal de poder aprofitar espais que actualment estan infrautilitzats. Aquesta previsió també afectarà la zona de comunicacions íntimes i familiars.

En relació amb la necessitat d'habilitar una zona especial pels interns que pateixen malalties infeccioses, se'ns indica que actualment en el cas que un intern presenti aquest tipus de patologies se l'ingressa en el departament especial, on resta sota el règim de vida ordinari, amb els conseqüents controls mèdics. Tanmateix, atesa la poca incidència d'aquest tipus de patologies no s'ha considerat adient destinar espais específics per aquesta finalitat, amb el benentès que la solució fins ara adoptada no comporta cap risc ni per a l'intern malalt ni per a la resta de la població reclusa del centre penitenciari.

Respecte a les mesures de seguretat que vam suggerir que es possessin en funcionament, com és el cas dels detectors d'incendis, aquesta previsió està inclosa al Pla d'emergència que actualment s'està estudiant per a cadascun dels centres penitenciaris de Catalunya.

En relació amb la conveniència d'instalar ventiladors a les celles per millorar-ne l'habitabilitat, s'està pendent d'estudiar quina seria la millor solució per ponderar la comoditat que representaria, amb la manca de seguretat que pot comportar la instal·lació d'aquests aparells a les celles.

Finalment, en relació amb l'observació motivada per la necessitat d'augmentar el treball productiu i poder absorbir el major nombre possible d'interns que vulguin treballar, s'informà que el mes de setembre es va posar en marxa un nou taller de manipulats que ocupa una mitjana de 25 interns al dia.

Actuació d'Ofici núm. 3316/97

Visita al Centre Penitenciari de Dones Wad-Ras

El dia 5 de novembre de 1997, el Síndic de Greuges va visitar el Centre Penitenciari de Dones de Barcelona.

1. Infraestructura

Com ja vam dir en l'Informe redactat arran de la visita de l'any 1995, la infraestructura i la massificació eren els aspectes negatius d'aquest centre penitenciari, per la qual cosa vam recomanar de fer-hi obres que permetessin rehabilitar compartiments inservibles i millorar, en la mesura possible en un edifici tan antic, l'habitabilitat del centre i de les celles, moltes d'elles ocupades per deu i fins i tot catorze internes.

En aquest sentit, valorem positivament que en aquests dos anys s'hi han fet un seguit d'obres d'infraestructura tendents a aconseguir aquests dos objectius. En remarquem les següents:

- Reforma i modificació de les finestres
- Ampliació de la secció oberta

Aquesta obra, a la secció oberta, ha requerit la reforma de tota una planta, amb la connexió a la part antiga del centre, passant de 26 places a 65. Consisteix en la reforma de totes les finestres, els banys, menjador, una saleta d'estar, una biblioteca i una oficina, a més a més d'una saleta d'entrevistes per als funcionaris i treballadors assignats a la secció oberta. Aquesta reforma va ser acabada l'octubre del 1996.

- Connexió dels desguàs del centre amb el col·lector general

Aquesta obra, que ha permès evitar les inundacions que periòdicament patia el centre a conseqüència de les pluges, va ser enllestida l'any 1996.

- Remodelació dels banys generals

Remodelació dels banys a la unitat de suport, de permisos, de convivència i secció oberta. Actualment queda pendent la reforma dels banys d'infermeria, que es preveu de fer el 1998.

- Reparació dels graons de l'escala del centre nou

L'escala comunica tres plantes.

- Reforma del pati general

Reforma i col·locació del ferm del terra del pati general i instal·lació d'una pista de bàsquet i una de voleibol (any 1996).

Adequació d'un espai d'esbarjo per a les internes.

- Divisió dels dormitoris

La massificació dels dormitoris ha obligat a dividir-los. Es preveu d'enllestir-ne les obres dins el primer trimestre de l'any 1998. Amb aquest condicionament, la mitjana d'internes serà de dues a quatre, segons la unitat assignada.

- Remodelació de la zona de tallers

Aquesta obra ha estat realitzada en dues fases:

L'any 1995 es va remodelar el gimnàs, la perruqueria i saló de bellesa.

L'any 1997 es remodelà la bugaderia i s'hi incorporaren màquines noves.

L'any 1998 es preveu continuar el condicionament dels tallers productius.

- Creació d'un nou economat

Creació d'un economat, magatzem i arxiu. Això permetrà centralitzar aquests serveis, fins ara dispersos en tres magatzems (any 1997).

- Remodelació del departament de mares

a) Remodelació (1995) del pati del departament de mares i de la cuina-bugaderia.

b) Creació d'una saleta per als nens.

c) Creació d'una saleta d'esbarjo per a les mares.

d) Remodelació dels dormitoris. Aquesta obra continua a l'actualitat.

- Creació d'espais per a entrevistes dels professionals.
- Remodelació de la instal·lació elèctrica del centre.

Aquesta obra ha tingut una durada aproximada d'un any.

- Canvi d'emplaçament de les calderes i sistema d'aigua calenta.

Aquesta obra està en execució i té per objecte el canvi d'emplaçament de les calderes i de la instal·lació de gas.

- Reforma de les instal·lacions de la cuina.
- Reforma i ampliació dels vestidors de funcionaris i sala sindical.

2. Mesures de seguretat i higiene

Actualment es corregeixen les deficiències i es millora el pla d'evacuació mitjançant l'assessorament tècnic de la Mútua ASEPEYO. Es prepara un pla d'autoprotecció per a emergències, que es preveu de tenir llest dins el febrer de 1998.

És igualment previst d'instalar detectors de fums en el departament especial, infermeria, ingressos i tallers.

A curt termini es preveu remodelar finestres i portes del departament especial per facilitar el desengranatge en cas d'incendi.

Els dos darrers anys s'han incorporat al servei mitjans de protecció per a les persones intervinents en cas d'incendi (màscara de fums, grups de respiració d'aire comprimit).

El nivell de netedat és bo.

3. Distribució de les internes

La distribució de les internes segons el grau de classificació és la següent:

Preventives	92
Primer grau	0
Segon grau	40
Tercer grau (secció oberta)	64
Tercer grau (règim restringit)	20
Pendent de classificar	13

La distribució de les internes en les diferents unitats es fa segons el model de conducta sense diferenciar-les per condicions de tipus penal-processal.

Les unitats en què s'organitza el centre i el nombre de cel·les a cadascuna és el següent:

Nombre de cel·les actualment - finalitzades les obres previstes

Secció Oberta	16	16
Departament Mares	9	9
Infermeria	8	8
Unitat Suport	6	12
Unitat Convivència	6	12
Unitat Permisos	6	12
Unitat Residencial	15	15
Departament Especial	15	13

El nombre d'internes per cella oscilla segons el tipus d'habitació i el departament.

Actualment en les cel·les dels departaments d'infermeria, mares, residencial, especial i secció oberta hi pot haver d'una a quatre internes per habitació.

A les unitats de suport, convivència i permisos, actualment dormitoris col·lectius, la mitjana va de quatre a nou internes. Acabades les obres, la mitjana serà de tres a quatre.

4. Servei sanitari

La dotació de personal sanitari és de cinc metges, tres diplomats en infermeria, tres auxiliars de clínica, una biòloga i una auxiliar administrativa, tots a temps complet.

A més, hi passen visita set metges a temps parcial, de les següents especialitats: dermatologia, estomatologia, oftalmologia, psiquiatria, ginecologia-obstetrícia, pediatria i medicina interna.

Els hospitals de referència són l'Hospital del Mar, on són traslladades les urgències mèdiques i on es fan les proves complementàries de diagnòstic, i el Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa, on es produeixen els ingressos i les consultes externes de les especialitats que manquen al Centre.

El nombre de dormitoris a la infermeria és de vuit, amb un total de 23 llits.

Hi ha la possibilitat de disposar de quatre d'aquests dormitoris per acollir malaltes que necessiten aïllament sanitari.

En cas de produir-se un ingrés o problema psiquiàtric, inicialment la malalta passa a la infermeria per a tractament i control, on conviu amb la resta de malaltes del departament, separades per dormitoris.

Davant d'un quadre psiquiàtric urgent es fa un trasllat a un altre centre penitenciari o a l'Institut Municipal d'Urgències Psiquiàtiques.

Els programes sanitaris que es porten al centre són els següents:

- Programa de TBC de prevenció, detecció, tractament i seguiment de la tuberculosi

- Programa de manteniment en metadona destinat a les pacients en toxicomania per derivats opiacis. Comprèn:

- Nous ingressos amb tractament previ

- Dones amb malalties orgàniques cròniques

- Dones gestants

- Pacients psiquiàtiques

- Dones amb serologia HIV (-)

- Dones amb llarga condemna i fracàs de tractaments anteriors.

El 1997 han passat per aquest programa 157 usuàries, 29 de les quals provenien de l'any anterior.

- Programa d'atenció a la dona embarassada, que pretén millorar els nivells d'autoestima de la dona gestant i promoure l'atenció i cura del nadó.

Preparació per al part

- Programa de planificació familiar

21736

L'objectiu primordial és informar la dona respecte a la sexualitat, la prevenció de les malalties de transmissió sexual i els embarassos no desitjats.

– Unitat HIV

Orientada a les dones infectades pel virus de la sida. Informa de la història natural de la malaltia, de l'estat actual de la dona com a malalt, del control periòdic, clínic i analític, i de l'inici seguiment del tractament retroviral i de profilaxis d'infeccions oportunistes.

– Programa d'MTS

Es pretén detectar, tractar i prevenir les malalties infeccioses de transmissió sexual.

– Programes de vacunació a l'abast de tota la població:

-Hepatitis B

-Vacuna antitetànica

-Grip

5. Alimentació

La cuina d'aquest centre és a càrrec d'una empresa de catering, que actualment hi destina 11 treballadors: 1 encarregada, un cap de cuina, dos cuiners, quatre auxiliars i tres persones a la cafeteria de funcionaris.

Els menús són aprovats per la comissió d'alimentació, composta per dues internes de cada unitat (s'elegeixen elles mateixes), la funcionària de cuina, l'encarregada del catering, el cap de cuina, la biòloga del centre i l'administradora. La citada comissió és convocada bimensualment.

Aquests menús, abans de ser aprovats per la comissió, són revisats pel metge del centre, que hi fa les puntualitzacions convenientes (sobretot a l'apartat de dietes). La biòloga transmet aquestes puntualitzacions a la comissió, que les ha d'acceptar.

El menú dels nens és confeccionat pel pediatre i se n'exigeix un estricte control de compliment.

El menjar és transportat amb contenidors tèrmics, i és la biòloga l'encarregada de controlar la temperatura i les condicions en què arriba als menjadors.

Les queixes es canalitzen a través de la comissió d'alimentació.

El pressupost d'alimentació per interna i dia és de 881 pessetes per a les internes adultes, i de 440 pessetes per als nens.

Les dietes que es donen en aquest centre són:

General, vegetariana, hipocalòrica, gàstrica, hiposòdica, astringent, diabètica, hepàtica, musulmana, triturada i tova.

També hi ha suplementes per a embarassades i internes amb HIV.

No hi ha destins de cuina per a les internes.

6. Tractament

El programa de tractament comprèn: educació reglada, cursos de formació ocupacional, programa d'arts plàstiques, de comunicació i de caps de setmana.

– Educació reglada:

1r. nivell (alfabetització, neoelectors)

2n. nivell (certificat d'escolaritat)

3r. nivell (graduat escolar, ESO)

4t. nivell (BUP)

Castellà per a estrangeres

Accés (UNED)

UNED

– Cursos de formació ocupacional:

Floristeria

Alicatat

Estètica

Moda

Serigrafia

Neteja industrial

– Programa d'arts plàstiques:

Arts plàstiques

Pintura

Nines de drap

– Programa de comunicació:

Informàtica

Mecanografia

Ludoteca

Teatre

– Programes de cap de setmana:

Educació física

Teatre

Aeròbic

Labors

– Altres programes:

Suport HIV

Habilitats maternals

Les activitats de les internes en secció oberta són les següents:

– Activitat principal:

Laborals	33	51.56%
Formatives	19	29.68%
Atenció a la família	8	12.5%
Atenció a la salut	4	6.25%
Esportives	0	0%
Tractament de toxicomanies	0	0%
– Activitat complementària a la principal:		
Internes amb activitat secundària	44	68.75%
Laborals	3	4.68%
Recerca de feina	3	4.68%
Formatives	8	12.5%
Atenció a la família	17	26.56%
Atenció a la salut	3	4.68%
Esportives	3	4.68%
Tractament de toxicomanies	7	10.93%

Pel que fa al treball productiu, la mitjana de dones empleades és de 46 amb un horari de 9h. a 13.30h.

Els tallers són els següents:

<i>Manipulats</i>	<i>Ocupació</i>
Enganxament d'etiquetes	8 internes
Confecció de nines de plàstic	5 internes
Precintament de sobres	7 internes
<i>Muntatge</i>	
Material electrònic	3 internes
Cables elèctrics	4 internes
Petits components elèctrics	10 internes
<i>Confecció</i>	
Gorres, davantals, recollidors de cabells, manyoples	7 internes

Per finalitzar, cal dir que el Síndic considera molt positiva la preocupació de la direcció del centre i de la Direcció General per les internes amb fills lactants, que s'ha traduït en una remodelació de la zona destinada a elles, habilitant una espaiosa habitació per als nens; en facilitar l'accés de les mares als tallers i en l'aplicació de l'article 86.4 del Reglament Penitenciari a les mares amb lactants que estan en règim obert, la qual cosa els permet de dormir amb els fills sense l'obligació de fer-ho a la presó.

7. Conclusions

– Es valora positivament la divisió actual dels dormitoris per evitar-hi la massificació. Amb aquest condicionament, la mitjana d'internes serà de dues a quatre, segons la unitat.

– També és de remarcar la remodelació del departament de mares amb l'habilitació d'una saleta per als nens, i la de la secció oberta, que ha permès ampliar-la de 26 a 65 places.

– Pel que fa al tractament, entenem que, tot i el ventall de programes desenvolupats, s'hauria de potenciar decididament la formació ocupacional de les internes.

– Finalment, quant al treball productiu, considerem que atès el nombre d'internes que poden accedir-hi, una mitjana de 46, s'hauria d'ampliar l'oferta i substituir tant com es pugui el treball manipulatiu per un altre que contribueixi a la formació laboral de les internes i estigui més d'acord amb les demandes del mercat.

Actuació d'Ofici núm.3390/97

Visita al Centre Penitenciari de Joves de Barcelona

Amb data 12 de novembre, el Síndic de Greuges, va visitar el Centre Penitenciari de Joves de la Trinitat, a Barcelona.

1. Infraestructura

La infraestructura d'aquest centre, com ja vam dir en l'Informe anterior, no és la idònia per a la seva finalitat, donat que hi ha molts passadissos i espais inservibles, però des de la nostra darrera visita s'hi han fet diverses obres que n'han millorat substancialment l'habitabilitat.

Entre aquestes millores cal fer ressaltar les efectuades a la infermeria, les dependències de la qual, totalment noves, s'han traslladat del soterrani a la planta baixa.

També s'ha fet un nou pati de considerables dimensions on s'installaran porteries de futbol. Pel que fa al gimnàs es preveu de renovar-ne el material i instal·lar noves dutxes i vestidors.

S'ha reformat en profunditat, com vam recomanar en el darrer Informe, la zona destinada a cafeteria-menjador dels funcionaris, com també el cos de guàrdia i els vestidors dels Mossos d'Esquadra.

Així mateix, s'han reparat les cornises en tots els patis, s'ha reformat la instal·lació elèctrica i s'estan remodelant les cel·les del mòdul 11.

Malgrat totes aquestes obres de millora, en resten altres per fer, com la que necessita la zona destinada a locutoris, molt deteriorada i que dona als visitants una imatge d'abandó del centre.

La secció oberta és situada en un edifici de dues plantes annex a la presó. Organitzativament es divideix en dues àrees diferenciades segons l'evolució dels interns.

A cada una de les plantes hi ha una sala d'estar, una cuina, lavabos, dutxes i els dormitoris. Les habitacions són de diferents capacitats (de quatre o dos llits i una habitació amb sis llits).

La capacitat total és de 49 interns i uns monitors es dediquen a orientar-los i a fer el seguiment sociofamiliar.

Finalment, quant a l'infraestructura, és important assenyalar que s'ha habilitat una ala del centre penitenciari per al compliment de les penes d'arrest de cap de setmana, amb un accés que permet l'entrada i sortida sense passar pel recinte penitenciari.

Té una capacitat per a 53 persones en cel·les dobles i una d'individual.

En totes les cel·les hi ha lavabo, vàter, prestatges, una taula i una cadira.

Donen a un passadís amb taules i TV, on es pot passejar i menjar.

Un equip de voluntaris dona xerrades orientatives de preparació al treball i sobre toxicomania.

2. Mesures de seguretat i higiene

Quant a les mesures de seguretat, cal fer ressaltar que no hi ha en cap dependència del centre un sistema de detecció de fum. Aquesta mancança s'ha intentat suplir amb la col·locació d'extractors a tots els mòduls i la dotació d'unes màscares de respiració autònoma per poder ser utilitzades pels funcionaris en cas que hagin d'endinsar-se en una zona amb foc.

També hi ha unes mànegues d'aigua per als bombers, però no se'ns va poder informar de si són d'una longitud que permeti arribar a les cel·les més allunyades de les boques d'aigua.

El nivell de netedat i higiene és bo.

3. Distribució dels interns

L'1 d'octubre, la relació d'interns per edats, era la següent:

21738

De 16 a 17 anys.	8
De 18 a 21 anys	123
De 21 a 25 anys	102
Majors de 25 anys	5

La situació processal-penal era de 62 interns preventius i 176 de penats.

La distribució dels interns per grau de classificació és la següent:

Primer grau	6 (3,4%)
Segon grau	87 (49,4%)
Tercer grau	53 (30,0%)
No classificats – preventius	8 (4,5%)
Pendents de classificació	22 (12,5%)
Total penats	176
Nombre d'interns en llibertat provisional:	25
Nombre d'interns amb proposta de permís de tercer grau (oct. 1997):	45
Nombre d'interns amb proposta de permís ordinari de segon grau (set. 1997):	33

L'organització interna del centre és determinada pels diferents nivells d'exigència i d'autonomia dels interns, segons els quals es distribueixen en les següents unitats independents:

– Nivell avançat

Dirigit a interns amb un perfil personal caracteritzat per una adequada capacitat d'autocontrol, unes habilitats de relació interpersonal positives i amb opcions d'organitzar-se i d'establir compromisos de manera estable.

Ocupació de 131 interns.

– Nivell bàsic

Dirigit a interns caracteritzats per dèficits de conducta i d'hàbits personals bàsics, i també amb dificultats per establir relacions interpersonals adequades i compromisos de manera estable.

Ocupació de 48 interns.

– Nivell intensiu

Dirigit a interns que requereixen l'aplicació del règim tancat per presentar una conducta reiterada que distorsiona greument la vida normal del centre o que han de complir sancions per faltes qualificades de molt greus.

Ocupació de 12 interns.

– Unitat d'acollida

Orientada específicament als interns que ingressen per primera vegada a la presó, amb la finalitat de proporcionar un marc de més contenció i facilitar-los un nivell d'informació adequat durant les dues setmanes d'estada.

Ocupació de 4 interns.

– Infermeria

L'accés depèn de criteris mèdics. Els interns que hi romanen poden fer activitats a les seves unitats de referència si no hi ha impediment per raons mèdiques.

Ocupació de 9 interns.

– Secció oberta

Unitat específica per a interns classificats en tercer grau de tractament i que permet la proximitat diària de l'intern al seu entorn social i familiar, incorporant-se als recursos comunitaris.

Ocupació de 49 interns.

– Unitat d'arrestos de cap de setmana

Unitat destinada a persones condemnades a la pena d'arrest de cap de setmana, prevista pel Codi Penal, amb capacitat de 53 places.

4. Servei sanitari

Respecte a la infermeria, ja hem dit que ha canviat d'emplaçament; la capacitat actual és de 15 places distribuïdes en set habitacions dobles i una d'individual destinada a l'aïllament psiquiàtric. No hi ha cap habitació habilitada per a aïllament en cas de malaltia contagiosa.

La dotació de personal és de tres metges, tres ATS i dos auxiliars d'infermeria que presten servei des de les 8 hores fins a les 21,45 hores, i localitzables la resta del temps.

A més, diversos especialistes passen visita amb diversa periodicitat, així: odontòleg: dues visites mensuals; dermatòleg: una visita mensual; oftalmòleg: dues visites mensuals, i psiquiatre: tres visites setmanals.

A més de les instal·lacions d'infermeria hi ha dues instal·lacions específiques per a consulta d'oftalmologia i sala de radiologia, i cinc consultes mèdiques (nivell avançat, nivell bàsic, infermeria, nivell intensiu i Mòdul d'arrestos de cap de setmana).

A part de les instal·lacions creiem important ressenyar els diferents programes sanitaris de prevenció i tractament que s'hi duen a terme, que són els següents:

– Programa VIH/SIDA

– Programa de prevenció i control de l'hepatitis C i B

– Programa de prevenció i control de la tuberculosi

– Programa de prevenció i control de malalties de transmissió sexual

– Programa de vacunacions

Antitetànica

Antihepatitis B

5. Alimentació

El servei s'ha contractat a una empresa externa, i el pressupost per intern i dia és de 875 ptes.

Hi ha 21 menús de dinars i sopars diferents per cicles de 21 dies, en què es distingeixen: dieta musulmana, vegetariana, tova, astringent, dietètica, gàstrica i baixa en colesterol.

El personal assignat diàriament a la cuina és de dos cuiners, tres ajudants de cuina i dos auxiliars de serveis.

A la unitat d'arrestos de cap de setmana es disposa d'un carro tèrmic per portar el menjar, i el que es distribueix als mòduls especials (infermeria, ingressos i nivell intensiu) se serveix en safates tèrmiques.

6. Tractament

Donat que la població reclusa d'aquest centre està integrada per persones joves, és fonamental que el model de tractament estigui orientat a afavorir la millor relació assistencial i educativa des d'un aspecte al més individualitzada possible.

Aquesta atenció personalitzada s'articula sobre dos eixos bàsics: l'assignació d'un tutor i l'establiment d'un disseny curricular per a cadascun dels interns del Centre.

El tutor, figura professional de referència de l'intern, estableix un vincle de relació estable i constant amb aquest, a la vegada que ha de conèixer les necessitats i dificultats de l'intern i preparar el seu pla de treball individual.

L'oferta curricular s'adreça a tota la població interna. Les activitats es desenvolupen tots els dies feiners en quatre franges estables, de matí i tarda, fent prevaler referències de normalitat en el contingut (escolarització, formació ocupacional, esports, activitats artístiques, informàtica, etc.).

Tot l'esforç resocialitzador s'ha de consolidar mitjançant l'apropament de l'intern al seu medi social i familiar, per la qual cosa s'afavoreixen les sortides programades i permisos ordinaris als interns la seva situació processal-penal dels quals ho permet, com també el pas a un règim de medi obert com a procés final normalitzador.

Les activitats de tractament són portades per un conjunt de professionals de diferents especialitats: un pedagog, un jurista-criminòleg, dos psicòlegs, un coordinador d'educadors, vuit mestres, un coordinador de treball social, tres treballadors socials, tres monitors d'arts plàstiques, quatre monitors de formació ocupacional, un responsable dels tallers laborals, dos funcionaris d'informació, quatre monitors d'esports, un coordinador de voluntariat, un cap de Secció oberta i tres educadors de Secció oberta.

Es compta amb l'ajut de professors d'Informàtica mitjançant un conveni de col·laboració amb les escoles La Salle.

Els monitors d'esports hi assisteixen també per diferents convenis establerts amb ACET (Associació Catalana d'Esports per a Tothom) i UFEC (Unió Federacions Esportives Catalanes).

Al llarg de la setmana hi acudeixen diferents voluntaris i col·laboradors per portar a terme activitats com idiomes, confecció de catifes, música, fotografia i futbol sala.

Mitjançant la col·laboració amb l'òrgan Tècnic de Drogodependències del Departament de Sanitat, hi ha establert un conveni amb l'AAT (Associació d'Ajut al Toxicòman) i amb «Àmbits-Esports» per desenvolupar el tractament de les toxicomanies així com grups d'informació sobre conductes de risc per a la salut (HIV, sexe segur, etc.).

Les activitats que fan els interns són: tallers laborals, formació ocupacional, educació reglada, altres activitats formatives i de cap de setmana.

El tipus concret d'activitats i el nombre d'interns que hi participen és el següent:

Formació Ocupacional (nombre d'interns curs oct. 96/juny 97):

Automoció	60
Jardineria	35
Fontaneria	32
Pintura	35
Construcció	23
Total	185

Creiem important de fer ressaltar que en tots aquests cursos, després de les oportunes proves, el Departament de Treball de la Generalitat lliura un títol que habilita l'intern per treballar con autònom a la sortida del centre penitenciari.

Educació reglada (curs oct. 96/juny 97):

Alfabetització	37
Neoelectors	113
Certificat escolar	183
Pregraduat	53
BUP/COU	12
Total	398

Interns matriculats per nivells escolars (octubre 97):

Alfabetització	21	(14,2%)
Neoelectors	36	(24,4%)
Certificat escolar	56	(38,0%)
Pregraduat	22	(14,9%)
Graduat	3	(2,0%)
BUP/COU	5	(3,4%)
Castellà per a estrangers	4	(2,72%)

Altres activitats formatives:

Esports	72
Informàtica	20
Taller de ceràmica	20
Taller de serigrafia	27
Taller de dibuix-pintura	29
Idiomes	8
Fotografia	6

Activitats en caps de setmana: voluntariat social

Es tracta d'oferir diferents espais on els interns poden assistir de manera optativa. Aquestes activitats que són portades a terme, fonamentalment, pel voluntariat social vinculat a moviments i entitats diverses, comptant habitualment amb un nombre mitjà d'uns vint voluntaris cada cap de setmana, consisteixen en:

Taller de manualitats als diferents nivells
Grup de música del centre
Esports diversos
Ioga
Biblioteca
Jocs recreatius
Competició de futbol sala
Grups terapèutics per a familiars d'alcohòlics

Pel que fa a les activitats dels interns de la secció oberta, són les següents:

21740

Ocupació laboral	38
Formació ocupacional	8
Activitats formatives diverses	13
Recerca de feina	5
Assistència a Xarxa de Drogodependències	9
Assistència a Xarxa Salut Mental	5
Activitats esportives	6
Escola d'adults	2

Quant als tallers laborals, el nombre d'interns que hi treballaven el dia de la nostra visita era de 55, amb un horari de 9 a 13 hores. Se'ns va informar que no hi havia llista d'espera per poder accedir-hi.

El tipus de treball és principalment de manipulats i muntatges amb una mitjana de sou (que varia segons la dificultat) de 10.000 ptes. el mes.

Finalment, també hi ha diversos programes d'intervenció especialitzada. En destaquem els següents:

– Programa «Tolerància i diversitat»: 44 interns.

Programa orientat a desenvolupar entre els interns una major capacitat d'empatia i de sensibilitat social, de comprensió de diferents realitats i actituds, així com de respecte envers les diverses races i religions.

– Programa de Drogodependències

L'objectiu és proporcionar als interns una informació objectiva sobre els efectes de les diferents drogues existents, que coneguin els diferents tipus de tractaments, i d'incrementar la motivació davant l'abandonament de la conducta addictiva i disminuir els comportaments de risc per a la salut.

– Assistència a grups motivacionals, de prevenció de recaigudes i d'informació de conductes de risc per a la salut	77
– Programa individualitzat de tractament	35
– Programa de manteniment amb Metadona (octubre 1997)	5
– Programa «Preparació per a permisos»:	29

El programa intenta preparar els interns per afrontar positivament situacions i conflictes que es poden trobar durant els futurs permisos (droga, companys, atur, problemes familiars, etc.).

Finalment, volem felicitar la direcció del centre per la iniciativa de permetre la celebració del Nadal dels joves interns amb la seva família, organitzant, per torns, un dinar conjunt.

7. Conclusions

– Considerem molt positiu l'esforç dut a terme en l'àmbit de formació, i concretament en els cursos de formació ocupacional que permeten obtenir un títol que habilita els interns per incorporar-se al mercat de treball.

– Pel que fa a les mesures de seguretat, s'hauria d'instalar un sistema de detecció de fum, si més no, en les àrees del centre que poden ser més conflictives.

Així mateix, s'ha de constatar que les mànegues d'aigua instal·lades tinguin la suficient longitud per arribar al final dels passadissos i cel·les.

– També s'hauria d'habilitar en la infermeria una habitació condicionada per a l'aïllament d'interns amb malalties infeccioses.

– Finalment, cal remodelar la zona de locutoris, que, pel seu deteriorament, dona als familiars una imatge d'abandó de les instal·lacions que no s'adiu amb les dependències interiors del centre.

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3020/96

(*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, de 21 de març de 1997, pàg. 11809)

Visita al Centre Penitenciari d'Homes de Barcelona

De la visita efectuada en data 19 de novembre de 1996, a la presó Model de Barcelona, el Síndic de Greuges va extreure les següents conclusions, que va traslladar a la Conselleria de Justícia:

– Pel que fa al compliment dels suggeriments efectuats arran de la visita de data 10 de març de 1994, s'han instal·lat mampares d'aïllament acústic, però no han començat les obres de la secció oberta ni han finalitzat les de la tercera galeria, per la qual cosa considerem urgent la remodelació de la secció oberta i enllestir com més aviat millor les obres de condicionament de les cel·les de la tercera galeria.

– Quant a la massificació també observada, si bé constatem que s'ha palliat, hauria de prosseguir la derivació d'interns penats a altres centres penitenciaris, per tal d'optimitzar el nivell d'habitabilitat.

– Respecte als locutoris, recomanem que, si més no, es pintin les parets per tal que no faci la sensació de manca de conservació que les visites podrien imaginar extensiva a la resta del centre.

– Considerem positives les obres de substitució de la instal·lació elèctrica, així com la millora en la distribució de la paqueteria.

La contestació del Departament de Justícia, en data 28 de febrer de 1997, va ser en síntesi que al llarg d'aquest any 1997 es farien les obres de remodelació del Centre Penitenciari Obert i, quant al condicionament de les cel·les de la tercera galeria, ja s'ha iniciat i s'intentarà que es duguin a terme en la seva totalitat abans de finalitzar l'any.

Pel que fa a la massificació del Centre Penitenciari d'Homes de Barcelona que, tal com vam constatar en la nostra visita, ha minvat, el propòsit del Departament és continuar traslladant els interns penats a altres centres penitenciaris, sempre que sigui possible i que hi hagi places lliures. Així, doncs, el Departament va prendre nota de la nostra recomanació i intentarà dur-la a terme en la mesura que li ho permeti l'evolució de la població reclusa.

D'altra banda, se'ns informà que la direcció general de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació havia donat instruccions al director del centre penitenciari perquè es dugués a terme, el més aviat possible, l'obra de pintar els locutoris per a les visites dels familiars dels interns.

Tot seguit comentem el que vam observar en la nostra visita a finals de 1997.

Actuació d'Ofici núm.3589/97

Visita al Centre Penitenciari d'Homes de Barcelona

El dia 26 de novembre de 1997, el Síndic de Greuges va visitar la presó Model de Barcelona.

En particular el Síndic es preocupà, en aquesta ocasió, del servei sanitari, la distribució dels interns i els diversos programes de tractament.

1. Infraestructura

Els suggeriments efectuats arran de la visita efectuada el dia 19 de novembre de 1996 eren principalment els següents:

- La urgent remodelació del centre obert.
- Acabar les obres de condicionament de les cel·les de la tercera galeria.
- el condicionament de la zona de locutoris.

Cal anotar i celebrar que en la visita efectuada enguany el centre obert ja estava totalment remodelat i a punt d'entrar en funcionament. Aquest centre consta d'un edifici de dues plantes, annex al Centre Penitenciari, amb capacitat per a 164 places (20 places més que l'anterior).

Les habitacions són de tres o quatre llits (en lliteres), i hi ha dues sales de televisió.

Sis educadors i un psicòleg fan el seguiment de l'evolució de l'intern en l'àmbit laboral i familiar.

A aquestes places s'ha d'afegir les 65 de la secció oberta, situada a l'interior de l'edifici penitenciari. Aquí totes les habitacions són de quatre llits i l'equip professional està compost per dos educadors, un jurista i un cap d'equip.

Pel que fa a les obres de condicionament de les cel·les de la tercera galeria, encara faltaven, en el moment de la nostra visita, quinze cel·les per remodelar, com també s'havia de pintar tota la galeria.

Respecte a la darrera recomanació referida als locutoris, si bé ja se n'ha enrajolat una zona i s'hi han canviat els interfons que no funcionaven, encara s'hi ha de començar a pintar.

2. Mesures de seguretat i higiene

En tot el centre penitenciari només hi ha instal·lat un sistema de detecció de fum, a la infermeria.

S'està elaborant un pla general d'evacuació per a tot el centre.

Pel que fa a la higiene, s'aplica a tot el centre penitenciari un programa d'higiene ambiental a càrrec d'un biòleg adscrit al servei mèdic i en col·laboració amb una empresa externa de desinfecció, desratització i desparasitació.

3. Servei sanitari

Actualment la infermeria consta d'un edifici de serveis amb consultes mèdiques i psiquiàtriques, instal·lació de radiologia, àrea administrativa, controls d'infermeria, bany i dutxa assistida, etc.

Pel que fa als llits, en l'àrea de malalts orgànics hi ha 20 habitacions dobles; per tant, amb una capacitat de 40 malalts. En l'àrea de psiquiatria hi ha 10 habitacions quàdruples; per tant, la capacitat és de 40 malalts psiquiàtrics.

A totes les dependències de l'edifici hi ha un circuit d'aire condicionat-calefacció i extracció. Particularment en una ala del segon pis, on hi ha cinc habitacions dobles, lavabos i menjador, hi ha un circuit independent de la resta, amb extracció de l'aire amb pressió negativa a l'exterior i sense reciclar. És en aquesta àrea on s'ingressen els malalts infectocontagiosos d'origen respiratori.

Actualment la plantilla sanitària es compon dels següents professionals:

- 1 subdirector de l'àrea sanitària
- 1 cap d'infermeria
- 9 metges
- 2 psiquiatres
- 12 diplomats d'infermeria
- 16 auxiliars de clínica
- 1 tècnic mitjà d'oficina
- 1 auxiliar administratiu
- 1 biòleg
- 1 farmacèutica

L'horari de tots els professionals és de temps complet, és a dir, 37,5 hores setmanals de dedicació en torns que es distribueixen en matí i tarda.

Hi ha assistència sanitària les 24 hores del dia, incloent-hi festius i caps de setmana, raó per la qual hi ha torn de guàrdies nocturnes d'un metge i un diplomad d'infermeria i també els caps de setmana i festius. Així mateix els caps de setmana i dies de festa hi treballen rotatoriament tres auxiliars de clínica de 9 a 21 hores.

El servei compta amb suport d'especialistes contractats per acte mèdic. Aquests són:

- 1 estomatòleg dos matins per setmana
- 1 dermatòleg dos matins per setmana
- 1 oftalmòleg un matí per setmana

Dins la infermeria hi ha un departament per a malalts psiquiàtrics, el qual està dividit en dues plantes de 20 malalts cada una amb una sala-menjador, lavabos, televisió i una sala d'activitats.

Els professionals assignats al departament són:

- 2 psiquiatres, un en torn de matí i un de tarda
- 2 diplomats d'infermeria, un en cada torn
- 4 auxiliars de psiquiatria, dos en cada torn de treball, matí o tarda
- 1 psicòleg a temps parcial
- 1 educador a temps parcial
- 1 treballadora social a temps parcial

A continuació especifiquem diferents programes mèdics de prevenció de malaltia i tractaments:

- Programa de control i prevenció de la tuberculosi

Coordinat amb la Direcció General de Salut Pública i amb el Servei d'Epidemiologia de l'Ajuntament de Barcelona. A tot malalt que ingressa a la presó se li fa un screening de detecció de la malaltia. Si es tracta d'un

21742

malalt tuberculós, rep tractament supervisat per personal sanitari.

Es fan les corresponents notificacions i enquestes epidemiològiques.

– Programa de control del malalt VIH i malalt de sida

Tot malalt amb una d'aquestes característiques és controlat per personal especialitzat d'una manera periòdica i programada. Se'ls apliquen els protocols d'actuació i tractament que estan en funcionament als hospitals amb unitats de sida, sense cap restricció quant als tractaments que calen.

– Programa de vacunacions sistemàtiques

Tot intern és sistemàticament vacunat de tètanus, hepatitis B, miningocòcia si està indicat, i de grip, si ho demana.

– Programa de malalties de transmissió sexual

Amb un screening al moment de l'ingrés de les principals malalties contagioses, com són la sífilis i gonocologia. Així mateix si se'n diagnostiquen d'altres, també es tracten i declaren.

– Programa de dispensació de metadona

Des de l'any 1991 hi ha un programa de dispensació de metadona en el qual actualment estan inclosos 240 interns. Des que es van iniciar aquests tractaments, hi han passat uns 1950 interns. Aquest programa específic té assignats un metge responsable del programa i tres diplomats d'infermeria.

4. Alimentació

Els interns destinats a la cuina es distribueixen en dos torns de cinc hores:

– matí: 32 interns

– tarda: 31 interns

Aquest nombre d'interns, per torn, és el màxim, de manera que no es troben mai tots a la cuina, a causa de les festes setmanals. La gratificació per aquest destí és de 16.000 pessetes mensuals en el cas dels auxiliars, i de 18.000 pessetes els dos encarregats, amb càrrec al Fons de Reclusos, segons la normativa vigent.

El personal extern contractat és de tres cuiners (dos al torn de tarda i un al torn de matí) i un encarregat de cuina, amb torn de matí. Treballen els caps de setmana i els festius per torn.

El menjar és preparat, actualment, a la cuina del centre i es distribueix pels diferents departaments perquè sigui subministrat als interns en els seus respectius menjadors.

No hi ha carrets tèrmics per traslladar el menjar del racionat comú; l'únic que existeix s'utilitza per traslladar les dietes d'infermeria.

Per mantenir l'escalfor hi ha 45 termos tèrmics cilíndrics per als primers plats (brou, carn d'olla, consomé, etc.) i l'esmorzar. També hi ha 32 safates metàl·liques per als segons plats i amanides.

Els diferents tipus de menús que se subministren són els següents:

- Menú general per a la majoria dels interns
- Musulmà per als seguidors de l'Alcorà
- D'infermeria per als ingressats en aquest departament i en galeries, per prescripció facultativa.
- Vegetarià

– Per prescripció mèdica: asòdic (sense sal), triturat, astringent, diabètic, sense greix i les demanades, puntualment, i de qualsevol tipus, pel servei mèdic.

El pressupost per intern/dia és el següent:

Racionat comú: 485 ptes.

Racionat d'infermeria: 610 ptes.

5. Distribució dels interns

La distribució dels interns per galeries el mes de novembre és la següent:

1a galeria. 85 celles/4 llits a cada cella	259 interns
2a galeria. 56 celles/4 llits a cada cella	180 interns
3a galeria. 122 celles/3 llits a cada cella	285 interns
4a galeria. 117 celles/3 llits a cada cella	296 interns
5a galeria. 19 celles/2 llits a cada cella	30 interns
Dept.ingressos. 37 celles/4 llits a cada cella	38 interns
6a galeria. 82 celles/2 llits a cada cella	119 interns
Infermeria Psiquiatria.	40 llits
Infermeria. 41 llits	51 llits
Geriatric. 10 celles/2 llits a cada cella	9 llits
Secció oberta. 16 celles	67 llits

La distribució dels interns per grau de classificació és la següent:

Interns preventius:	706
Interns penats amb preventives:	103
Interns pendents de classificació:	212
Interns en règim tancat:	11
Interns classificats en primer grau:	7
Interns classificats en segon grau:	149
Interns classificats en tercer grau:	127

6. Tractament

El programa de tractament comprèn: tallers productius, cursos de formació ocupacional, educació reglada, programes específics i esports i animació sociocultural.

Pel que fa al treball productiu, el nombre d'interns que hi han participat en el període de gener-octubre de 1997, i el sou mitjà per intern i mes ha estat el següent:

Arts gràfiques	183 interns	27.993 ptes.
Fusteria	104 interns	9.732 ptes.
Manipulats	645 interns	6.702 ptes.
Confecció	385 interns	17.925 ptes.
Fleca	146 interns	52.036 ptes.
Serveis Generals	47 interns	25.043 ptes.
Muntatge	470 interns	40.000 ptes.

Els programes de tractament específic que s'han dut a terme durant el mateix període han estat els següents:

– Programa d'atenció especialitzada urgent

Dirigit a: interns amb delictes de sang, agressions sexuals i altres que presentin ideació, pensaments o comportaments de risc o autolesió.

Objectiu: veure si hi ha alteracions emocionals o trastorns de l'estat d'ànim, és a dir, ansietat, depressió, etc., tota una simptomatologia que afavoreix les conductes de risc per la pròpia vida.

Professionals: equip d'ingressos (educadors, assistent social, mestre, metge i psicòleg).

Població atesa: 79 interns (de gener a octubre de 1997).

– Programes de toxicomanies

PDI: Ingressos. Es detecta la problemàtica de drogodependència i la relació amb el delictes. Derivació a les xarxes interior i interna.

PLD. Programa Lliure de Drogues. Col·laboració d'ABS.

PIG. Programa d'Informació i motivació a Galeria per deixar les drogues.

PMM. Programa de manteniment amb metadona.

Alcoholisme. Programa de tractament de l'alcoholisme.

Objectiu: oferir una diversitat de programes d'intervenció amb drogodependents que donin resposta als diferents perfils de toxicòmans amb modalitats diferents d'intervenció.

Professionals: psicòlegs, educadors, metges.

Població atesa:

– PDI: 86 interns

– PLD: 48 »

– PIG: 220 »

– PMM: Informació sanitària

– Alcoholisme: 60 interns

– Programa per a persones d'edat avançada

Dirigit a: interns del departament geriàtric.

Objectiu: afavorir el procés d'envelliment respecte de la salut física i mental.

Professionals: psicòleg

Població atesa: 8 interns

– Programes per a malalts de SIDA:

Dirigit a: interns amb la malaltia del VIH o sida

Professionals: psicòleg, metge, jurista, educador, assistent social.

Població atesa: 20

– Programa de tractament dels delictes sexuals

Dirigit a: interns amb delictes d'agressió sexual.

Objectiu: tractar de manera individualitzada una problemàtica tan complexa que permeti determinar quines han estat les causes del comportament delictiu.

Professionals: psicòleg.

Població atesa: 9

– Programa motivacional per interns d'infermeria

Dirigit a:

1) malalts ingressats a la infermeria

2) malalts amb patologia psiquiàtrica

Objectiu: millorar l'estat de salut física i psíquica dels malalts mitjançant una intervenció motivacional que afavoreixi la seva salut integral.

Professionals: psiquiatre, psicòleg, ATS, educador, assistent social.

Població atesa: tots els interns del Departament de Psiquiatria.

– Programa dels interns classificats en tercer grau de tractament. Article 82 Reglament Penitenciari (RP).

Dirigit a: interns classificats en tercer grau de tractament. Article 82 RP

Objectiu: treballar les àrees més necessàries que afavoreixin la reintegració social (treball, família, formació, problemàtiques específiques, etc.) mitjançant un programa individualitzat.

Professionals: jurista, psicòleg, assistent social.

Població atesa: tots els interns classificats en tercer grau. article 82 RP.

– Programa d'interns classificats en tercer grau de tractament, article 83 RP. Secció Oberta

Dirigit a: interns classificats en tercer grau de tractament. Article 83 RP.

Objectiu: consisteix a donar a l'intern la possibilitat d'obtenir els recursos (personals i socials) necessaris per a una adequada integració al medi social.

Professionals: cap de Secció Oberta, un jurista, dos educadors, un administratiu.

Població atesa: 100 interns

– Programa d'atenció amb famílies

Dirigit a: interns amb fills petits i la seva parella.

Objectiu: tractar els problemes de la infància i com resoldre situacions diverses.

Professionals: psicòleg

Població atesa: 12 interns

– Programa d'introducció a la psicologia aplicada

Dirigit a: interns amb un nivell escolar de certificat.

Objectiu: donar coneixements bàsics de psicologia

Professionals: psicòleg

Població atesa: 12 interns

– Programa departament especial

Dirigit a: interns sancionats, en règim d'article 10 LOGP, classificats en primer grau de tractament i en aïllament provisional.

Objectiu: treballar de forma individualitzada els comportaments inadaptats donant estratègies d'afrontament i habilitats socials que afavoreixen la resolució de problemes. El programa s'estructura en tres nivells: nivell I, amb una duració de tres setmanes (objectiu: autocontrol); nivell II, amb una duració de quatre setmanes (objectiu: adquisició habilitats bàsiques), i nivell III,

21744

amb una duració de cinc setmanes (objectiu: consolidació aprenentatges autocontrol i HHSS mínimes).

Professionals: jurista, psicòleg, educador, mestre.

Població atesa: 179

– Programa jurídic-penitenciari

Dirigit a: tots els interns del centre, ingressos i galeries.

Objectius: informar de temes jurídics i penitenciaris

Professionals: juristes.

Població atesa: – ingressos: 920 interns; – galeries: 60 interns

7. Conclusions

– En primer lloc volem dir que valorem molt positivament la nova infraestructura del centre obert. Igualment destaquem el descens de la massificació que s'hi observava; això permet, a hores d'ara, un màxim d'ocupació per cella de quatre interns, excepte en les habitacions de la secció oberta.

També és positiva l'ampliació de la zona destinada a tallers ocupacionals, que permet una major participació en els diferents cursos.

– Entenem que s'hauria d'instalar un sistema de detecció de fum en tot el centre o, com a mínim, a les zones més conflictives.

– Volem remarcar l'atenció als malalts psiquiàtrics i concretament la creació d'un equip de treball multidisciplinari (funcionaris, psiquiatres, psicòlegs) que es reuneix setmanalment per tal de fer un programa individualitzat a cada malalt, que, un cop donat d'alta d'infermeria, ha de tornar a la cella o sortir en llibertat.

Recomanem que aquest model sigui aplicat en els altres centres penitenciaris, pels grans avantatges que representa en la prevenció del risc de recaure en la malaltia que un canvi bruscat representa per a aquests interns.

– Finalment, considerem urgent la finalització de les obres de remodelació dels locutoris i de la 3a galeria i, pel que fa a aquesta, no solament les de les cel·les, sinó també la consistent a pintar els espais comuns.

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm.3021/96

(*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, de 21 de març de 1997, pàg.11810)

Visita al centre penitenciari de Brians

Arran de la visita del Síndic de Greuges al centre penitenciari de Brians el dia 26 de novembre de 1996, aquesta Institució va traslladar les següents consideracions a la Conselleria de Justícia:

– Continua sense resoldre el problema del transport entre Martorell i el centre penitenciari; això dificulta els desplaçaments, tant dels interns amb permís com de les famílies que no disposen de mitjans de transport propis.

– Valorem positivament el model de tractament que, distribuït en mòduls, permet una atenció més individualitzada de l'intern, com també el programa especial

que se segueix en el mòdul I per a conductes relacionades amb delictes sexuals.

– També mereix una valoració positiva l'oferta de cursos de formació professional per a homes, si bé entenem que cal augmentar la destinada a dones.

– Les racions del menjar que se'ns van mostrar a la cuina van semblar suficients; això no obstant, vistes les queixes d'algunes internes, cal mantenir un control acurat del menjar que subministra l'empresa concessionària, per tal d'evitar que decaigui en la qualitat i quantitat.

– Respecte a les dotacions dels Mossos d'Esquadra disponibles per efectuar trasllats i conduccions, són insuficients atesa la demanda, per la qual cosa s'haurien d'establir els mitjans adients per tal que en el moment en què el seu servei sigui necessari puguin estar a disposició del centre penitenciari.

– Per finalitzar, felicitem la direcció del centre per la labor que fa el Departament d'Atenció Especialitzada per al tractament de les conductes addictives a les drogues (DAE) per a les dones.

Creiem que seria molt positiu ampliar al màxim possible el nombre de places (actualment només se'n poden beneficiar 18 internes), i establir un sistema que impedeixi tant com sigui possible la recaiguda en la droga quan han de sortir d'un lloc tan aïllat i protegit al món exterior.

Pensem que podria ser una bona solució que aquest canvi es fes en un habitatge dedicat exclusivament als interns i les internes que han passat per aquest programa i complir la darrera part de la condemna, ja en llibertat durant el dia, sota la supervisió d'un tutor.

El Departament de Justícia ens va contestar en data 28 de febrer de 1997, tot assenyalant que en relació amb el transport entre Martorell i la presó, tant per als interns com per als familiars, el problema, més aviat, se centra en els familiars, ja que, per als interns, el Departament va contractar un servei de transport per a les persones que surten de permís. En concret, els divendres, a les dotze i a la una del migdia i a dos quarts de set de la tarda surt un autocar des del centre penitenciari fins a l'estació de tren de Martorell. I els diumenges a tres quarts de sis i a tres quarts de vuit es fa el servei a la inversa.

Ara bé, pel que fa als familiars, no s'ha contractat cap servei específicament, tot i que el servei regular de l'empresa Hispano Igualadina té una parada al centre penitenciari Can Brians els caps de setmana. No obstant això, està en estudi si es pot cercar una solució més satisfactòria per al transport dels familiars.

Quant al menjar, s'indica que vetllar perquè el menjar sigui suficient i tingui la qualitat adient és una de les preocupacions del Departament i per això, periòdicament es fan controls i es demana el parer als interns, cosa que es continuarà fent i, si cal, es potenciarà.

En relació amb les dotacions dels Mossos d'Esquadra disponibles per fer els trasllats i les conduccions, se'ns indica que no és un àmbit de la seva competència; però

que no obstant això, se n'ha donat trasllat al director general de Seguretat Ciutadana.

Finalment, pel que fa a l'ampliació del Departament d'Atenció Especialitzada del Centre Penitenciari Brians-Dones s'assenyala que ara per ara el Departament no es pot comprometre a assumir-la, a causa del cost elevat que tindria. I, pel que fa al recurs destinat a les dones que hagin passat pel DAE, se'ns comenta que a hores d'ara ja funciona la primera unitat dependent per a dones, gestionada per l'associació Horeb, i caldria estudiar si poden acollir també aquests casos que plantejgem.

SECCIÓ 9. QUEIXES PRIVADES I/O INCONCRETES

1. INTRODUCCIÓ

En aquesta secció incloem totes aquelles queixes que, a diferència de les de seccions anteriors, no qüestionen l'actuació d'una Administració pública, sinó que versen sobre assumptes entre particulars, ja siguin persones físiques o jurídiques privades.

En els escrits que ens adrecen, els ciutadans posen de manifest conflictes de tipus privat, fins i tot quan ja s'han sotmès als tribunals, i també, d'altra banda, ens solliciten informació, i si més no, l'opinió del Síndic i, en certs casos, la seva mediació per evitar haver d'acudir a la via judicial.

Enguany hem comptabilitzat un total de 637 actuacions, de les quals han estat consultes resoltes, personalment o, cada cop més, telefònicament, 576 i s'han rebut 61 queixes per escrit.

2. QUEIXES PRIVADES I/O INCONCRETES

La temàtica és similar a la d'altres anys. ens trobem doncs, totes aquelles situacions que exposen problemàtiques derivades de relacions jurídiques entre particulars, ja siguin arrendatícies, de comunitats de propietaris o amb entitats jurídic-privades com entitats financeres, bancs, caixes d'estalvi, companyies d'assegurances. En aquests casos, si cal, orientem els ciutadans als diversos serveis d'orientació jurídica, o bé als defensors de les entitats bancàries, d'estalvi, assegurances etc.

En altres queixes, si bé ja estan sotmeses al coneixement i resolució dels tribunals de justícia, encara així demanen l'opinió del Síndic exposant una sèrie de consideracions quant a la defensa dels seus drets i interessos.

D'altres, després d'exposar problemes-nos personals, molts d'ells d'ordre familiar, ens demanen consell i fins i tot la nostra intervenció.

Destaquem també les queixes dels ciutadans que no exposen un conflicte concret, sinó que manifesten la seva opinió sobre determinades qüestions que els afecten, com per exemple un ciutadà que es queixava per la baixada del preu del diner, circumstància favorable per fer possible la inversió amb recurs al crèdit, però per-

judicial per als ciutadans que complementen els seus ingressos amb la retribució dels petits estalvis acumulats durant la seva vida laboral.

Enguany n'hem seleccionat cinc com ilustratives.

La primera d'elles el promotor demanava que més podia fer o on s'havia d'adreçar per resoldre el problema que, tot i haver satisfet el deute reclamat, continuava sortint al Registre d'Acceptacions Impagades (RAI) com si no ho hagués fet (vegeu queixa núm. 364/97).

També és habitual el cas de conflictes derivats d'una mala convivència entre veïns o copropietaris d'una comunitat, ja sigui per disconformitat en les despeses de manteniment o en l'ús de les zones comunitàries (vegeu queixes núm. 269/97 i 1758/97).

En determinades ocasions, els ciutadans exposen situacions difícils, com la del cas en què, després d'haver-se resolt judicialment el contracte d'arrendament d'un habitatge, per necessitat d'ocupació d'aquest, tot i els problemes que va comportar per l'arrendatari en haver d'accedir a un altre, l'arrendador no va fer efectiu el dret que se li havia reconegut (vegeu queixa 2997/97).

Per últim, exposem la queixa d'una ciutadana que manifestava que, tot i les dificultats econòmiques que havia tingut per tirar endavant la seva família, ara es trobava que li subhastaven el pis que ocupava (vegeu queixa 2875/97).

Queixa núm.364/97

Malgrat haver satisfet el deute, continua apareixent al Registre d'Acceptacions Impagades (RAI)

A començaments de l'any 1997, el senyor X. va adreçar un escrit a la nostra Institució, en el qual exposava les circumstàncies precàries en què es trobava la seva família, per la qual cosa havia sol·licitat a una entitat bancària la concessió d'un préstec. Després de no pocs dificultats, havia aconseguit liquidar el deute pendent. No obstant això, malgrat disposar d'una certificació de l'entitat bancària que acreditava haver saldat i liquidat la quantitat objecte del préstec, continuava sortint al RAI com a deutor.

Ateses aquestes circumstàncies, a més que el promotor de la queixa manifestava que aquesta situació li produïa uns perjudicis, vam aconsellar-li, després d'informar-lo de les competències de la nostra Institució, que adreçés la seva reclamació a la Agència de Protecció de Dats, que és l'organisme de l'Administració a qui correspon resoldre aquest afer.

Queixa núm.269/97

La comunitat de propietaris es desentén de la reparació de la façana de l'edifici

El mes de febrer va tenir entrada a la nostra Institució l'escrit d'un veí de Barcelona que exposava els danys soferts al seu habitatge, a causa de l'estat de la façana exterior de l'edifici, malgrat la seva insistència davant la comunitat per reparar-la.

Pocs dies després, a proposta de l'interessat, el Síndic es reuní amb l'afectat, que fonamentava la seva queixa

21746

en l'informe tècnic elaborat per la Cambra de la Propietat Urbana a instància d'una altra veïna afectada i també amb les fotografies en què es podien apreciar els danys soferts a l'habitatge.

Atesa aquesta qüestió i vist també que de les comunicacions que havia efectuat a la presidència de la comunitat no havia obtingut cap resultat, vam aconsellar el promotor de la queixa, després d'informar-lo de les competències del Síndic, que s'assessorés prop d'un advocat, que, en defensa dels seus drets i interessos l'aconsellaria, ja que la resolució d'aquests conflictes correspon únicament als tribunals de justícia.

Així mateix, vam indicar a l'interessat que es podia adreçar al Servei d'Orientació Jurídica a l'efecte de demanar el nomenament d'un advocat d'ofici. En aquest sentit vam significar-li que és al jutge a qui correspon resoldre-ho, atesa la seva situació, d'acord amb el que estableix la Llei d'Enjudiciament Civil, si bé la circumstància de ser el sol·licitant propietari de l'habitatge, sempre que no sigui sumptuari, no constitueix en ella mateixa cap obstacle al reconeixement del dret de justícia gratuïta.

Queixa núm.1758/97

Orientació al voltant d'una comunitat de propietaris

A final del mes de maig de 1997, la senyora X. va adreçar-nos un escrit en què, després d'exposar el conflicte que tenien en la comunitat de propietaris amb uns veïns quant a l'ús i manteniment d'uns patis comunitaris, demanava informació sobre la regulació legal de les comunitats i de les accions que pogués emprendre per defensar els seus drets i interessos.

En informar la interessada de les competències de la nostra Institució, de la legislació vigent d'aplicació al cas, concretament de la Llei de 21 de juliol de 1960 de la Propietat Horitzontal, així com també de la possible assistència del Servei d'Orientació Jurídica de Barcelona, si li calia, vam donar per finalitzada la nostra intervenció en aquest cas.

Queixa núm.2997/97

Resolució del lloguer de l'habitatge

La senyora X. va adreçar un escrit al Síndic de Greuges exposant haver viscut en un pis de lloguer de Barcelona, sobre el qual la propietat va instar per via judicial la resolució del contracte per necessitat d'ocupació de l'habitatge, i que en haver perdut el plet va haver de desocupar-lo.

La interessada així mateix ens va manifestar que després de vuit mesos des de la desocupació, el pis encara continuava buit. Per tot això conclouia la seva carta demanant consell.

El Síndic va participar a la interessada que, atesa la independència del poder judicial, cap altra autoritat diferent dels òrgans jurisdiccionals no pot pronunciar-se sobre un assumpte sotmès i resolt pels tribunals.

Per altra banda, quant a l'extrem que la vivenda no havia estat ocupada malgrat el temps transcorregut,

vam aconsellar a la interessada que s'assessorés prop del Servei d'Orientació Jurídica, on li indicarien la possible acció a promoure en defensa dels seus drets i interessos.

Queixa núm.2875/97

Desesperació davant la subhasta del pis

A final de setembre de 1997, la senyora X. va adreçar-nos un escrit en què exposava la precària situació en què es trobava i demanava l'ajuda de la nostra Institució.

Amb 79 anys, vídua, pensionista i una situació econòmica limitada, ens participava que ja s'havia assenyalat la subhasta del pis que ocupava.

El fet era que el seu fill, en la seva feina de conductor d'un camió de transports, havia hagut de comprar el vehicle. La compra va ser finançada per una entitat bancària i avalat el comprador per l'empresa de transport on prestava servei i, subsidiàriament, pel seu pare.

Per desgracia, el fill de la promotora de la queixa va tenir un accident de circulació i hi va morir; el camió es va donar de baixa per sinistre total.

La interessada ens significava que l'entitat bancària instava el cobrament de la quantitat a terminis i que, en haver-se declarat la insolvència de l'empresa de transport, s'havia instat un procediment executiu en el qual, com hem dit abans, ja s'havia assenyalat la subhasta del seu pis.

Tot i tractar-se en aquest supòsit d'un assumpte de tipus privat i sotmès als tribunals, vam tenir, immediatament, una entrevista amb la interessada a la nostra Institució per tal de tenir un millor coneixement del cas.

Del resultat de l'entrevista i de la documentació aportada, es despenia que, en haver-se-li designat una advocadessa d'ofici en el dit procediment executiu, la lletrada va instar una terceria de domini, ja que la finca afectada pertanyia quant a la meitat indivisa a la promotora de la queixa, a part del fet que ella no havia comparegut ni signat el contracte de préstec i aval que es volia executar.

Posats en contacte amb l'advocadessa, ens va informar que l'acció plantejada havia donat lloc a la suspensió de l'acte de la subhasta i, per tant, s'havia aturat la via de constrenyiment.

En aquestes circumstàncies i després d'una conversa telefònica amb la interessada, el Síndic va donar per finalitzada la seva intervenció en aquest afer.

SECCIÓ 10. LA CONSULTA DIÀRIA

La Llei 14/1984, de 20 de març, que crea i regula la Institució del Síndic de Greuges, estableix a l'article 1.2 que el Síndic «compleix les seves funcions amb independència i amb objectivitat, investigant els expedients iniciats d'ofici i les queixes formulades a petició de part».

D'altra banda, l'article 12 de la mateixa Llei, determina qui es pot dirigir al Síndic de Greuges «sollicitant-li que actui en relació amb la queixa que formulen», i hi estan legitimades aquelles persones que «invoquen un interès legítim relatiu a l'objecte de la queixa».

Aquest dret d'iniciativa de petició o presentació davant de la Institució, amb independència que el Síndic sigui competent en la matèria plantejada, és de caràcter universal i s'exerceix mitjançant la comunicació escrita, la presència física o la comunicació telefònica, sense cap altre requisit, en cas que definitivament es formuli queixa, que plantejar-la per «escrit raonat, acompanyada dels documents que poden servir per esclarir el cas». Article 13 de la Llei 14/1984, de 20 de març.

El Servei d'Atenció al Ciutadà del Síndic de Greuges, atès per dos assessors, amb el reforç d'altres quan cal, s'ocupa d'atendre totes les persones que acudeixen físicament o telefònicament a la Institució, sense cap condició, fins ara, de reserva prèvia d'entrevista.

La complexitat del funcionament de l'Administració pública, la seva presència important en l'àmbit social i l'abundància de textos normatius que regulen la relació d'aquesta Administració pública amb els ciutadans, obliga els reclamants a informar-se abans d'iniciar qualsevol reclamació. Igualment, en ocasions, el ciutadà intenta plantejar el seu cas davant d'una instància que pugui solucionar el problema amb una certa celeritat o evitar l'accés a la via jurisdiccional. Aquest fet també es dona en l'àmbit de les relacions entre privats i institucions complexes no públiques i és per això que, prolifera la creació de figures similars a la del Síndic de Greuges, amb altres denominacions, tant a les entitats de crèdit com a companyies d'assegurances, mitjans de comunicació, companyies de serveis, etc.

La presència física dels ciutadans a l'oficina de la Institució en cas d'un primer contacte amb el Síndic de Greuges o per plantejar altres qüestions que les que s'hagin pogut presentar anteriorment, no respon doncs, la majoria de vegades, a un voluntat concreta i decidida de presentar una queixa davant de la Institució. En la majoria d'ocasions té com a objecte rebre orientació per poder contrastar les pròpies opinions i poder determinar si el Síndic de Greuges és la instància adequada a la qual plantejar la reclamació i quines possibilitats hi ha que aquesta prosperi. D'aquest primer contacte es pot derivar l'eventual formalització d'una queixa.

Com ja s'ha fet constar en aquest mateix apartat dels Informes d'altres anys, si el Síndic de Greuges no és competent per entendre de la pretensió plantejada, el ciutadà rep informació i orientació suficient que li permet aclarir els seus dubtes o dirigir-se a la institució o als professionals adequats que el puguin atendre.

La realitat quotidiana, però, determina que en la pràctica aquest servei compleixi les següents funcions:

Respecte al ciutadà:

– Orientació i assessorament sobre el servei que la Institució pot oferir al ciutadà, determinant la possible competència de la Institució, fent una primera aproximació al fons del tema plantejat i redactant per compte del compareixent la queixa, en el cas que sigui necessari.

– En el cas que la Institució no sigui competent, s'ofereix una orientació adequada a la qüestió plantejada que permet a l'interessat aclarir dubtes o dirigir-se a institucions o professionals qualificats; en aquests casos, el consultat rep sempre informació sobre el sentit i les funcions del Síndic de Greuges.

– Escoltar com cal la persona que creu que el seu cas no ha rebut l'atenció necessària en d'altres instàncies administratives o simplement necessita descarregar i compartir el seu desconcert i la seva incomprensió sobre fets que l'afecten. Són moltes les visites que no plantegen una queixa contra una Administració concreta, sinó que volen deixar constància d'un estat d'insatisfacció, o reclamen ajuda davant una situació de penúria extrema, o també persones amb algun desequilibri mental que volen posar de manifest els seus temors.

Respecte a la mateixa Institució:

– Establir la primera selecció de les pretensions del ciutadans adreçades a la Institució que siguin rebudes per mitjà de la visita personal o per consulta telefònica, descarregant altres departaments del Síndic de Greuges de la tasca de desestimar o orientar d'entrada unes queixes que no són competència d'aquesta Institució, la qual cosa permet una major dedicació i concentració dels assessors responsables de les diferents àrees a la resolució de les queixes que són matèria pròpia del Síndic de Greuges.

– Funció d'observatori privilegiat de la realitat social catalana quant al funcionament de les seves institucions públiques i privades i del grau de satisfacció i necessitat dels ciutadans, atès que al Síndic de Greuges se li plantegen tota mena de reclamacions i comentaris, amb independència de la competència estatutària de la Institució. En aquest sentit cal dir que es deixa constància escrita de totes les qüestions plantejades personalment o per telèfon, siguin competència de la Institució o no ho siguin.

– Tasca de difusió de les característiques i les competències de la Institució del Síndic de Greuges.

Quant a la tipologia de les qüestions plantejades al Servei d'Atenció al Ciutadà del Síndic de Greuges i entre les que són competència de la Institució, cal fer-ne la següent descripció i comentaris:

– Retard de les administracions a dictar les resolucions de les demandes que se li adrecen, tant si corresponen a actes reglats com si no. Abús del silenci administratiu en tant que forma de resoldre, tot i tractar-se d'una pràctica que la llei qualifica d'excepcional.

– Manca de respecte als procediments reglamentàriament establerts, fet que provoca la indefensió del ciutadà.

– Manca de notificació de les actuacions que l'Administració segueix contra el ciutadà. En aquest àmbit, són paradigmàtics els procediments sancionadors dels quals es poden derivar obligacions econòmiques. En moltes ocasions, durant la tramitació contradictòria de l'expedient sancionador, l'Administració no és capaç de localitzar el ciutadà, però sorprenentment el troba quan s'exerceix la via de constreyniment i se li embarguen els comptes bancaris, si bé cal matitzar que, a

21748

vegades, és el ciutadà que ha defugit rebre les notificacions que se li han adreçat que es dona per localitzat quan s'afecta al seu patrimoni.

– Manca d'actuació de l'Administració davant les reclamacions del ciutadans per molèsties produïdes per activitats generadores de fums, sorolls, olors o pudors, o no execució dels actes administratius que ordenen la clausura de l'activitat o l'aplicació de mesures correctores.

– Confusió, complexitat i rigorisme en l'aplicació de la normativa en matèria d'estrangeria i nacionalitat. Les conseqüències d'aquestes conductes per part de l'Administració provoquen en certs casos situacions límit, en les quals el recurs a la via contenciosa administrativa és una pura fallàcia quant a la defensa del dret transgredit o és d'impossible aplicació si la persona afectada és fora del territori espanyol. En ocasions, les sancions o els efectes de les mesures que es pretén d'aplicar resulten desproporcionades i incongruents, i fan de difícil reparació el dany causat. Aquestes situacions reclamen intervencions directes i ràpides, de forma coordinada amb el Defensor del Poble, institució competent en aquesta matèria.

– Manca d'actuació diligent per part dels organismes de naturalesa corporativa i professional, quant a la investigació de suposades actuacions mancades de rigor professional o de deontologia dels col·legiats.

– Manca d'informació suficient per part de l'Administració al ciutadà en allò que fa referència als seus drets i als instruments que té al seu abast.

A tall d'exemple, descrivim el cas següent: una família sense recursos econòmics per atendre les necessitats bàsiques i amb perill de ser desnonada del seu habitatge, es va posar en contacte telefònic, primer, i mitjançant visita, després, amb el Síndic de Greuges. El pare de família, a més de descriure la penosa situació familiar, manifestava la seva queixa pel que ell entenia com a manca d'atenció i informació suficient dels serveis d'atenció social primària d'un ajuntament. A la vista de la seva situació i dels seus antecedents laborals, va ser informat que podria ser candidat a percebre l'ajut econòmic no contributiu per part de l'INEM, previst per a més grans de 52 anys que haguessin esgotat la prestació de no ocupació i cotitzat durant un temps determinat. Dies més tard tornà a posar-se en contacte per informar que l'INEM li havia atorgat l'esmentat ajut i per agrair l'orientació i l'atenció rebuda del Síndic.

En general, es constata una elevada necessitat d'informació sobre tota mena de prestacions econòmiques, contributives o no, dependents dels serveis socials públics o de l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS).

Igualment han estat nombroses les consultes sobre la reclamació per part de l'INSS de cobraments indeguts en comprovar, per mitjà de l'activitat inspectora, variacions en els ingressos del beneficiari o manca d'informació completa en el moment d'obtenir la prestació complementària. Aquestes situacions, la majoria de vegades, no tenen origen en la mala fe del ciutadà, sinó en la manca d'informació o de memòria en el compli-

ment de les seves obligacions, però són causa de greus trastorns, atès que tot sovint les devolucions són elevades, perquè es refereixen a uns quants anys precedents i els diners haver estat ja utilitzats.

– Retard en el cobrament dels ajuts concedits i aprovats en ferm, per compra d'habitatge.

– Manca de proporcionalitat d'actuacions administratives que provoquen danys superiors al remei que es pretén obtenir. No es tracta tant d'actuacions fora de la normativa o errònies, sinó d'un certa desproporció de l'Administració en l'aplicació de les eines que té al seu abast, sense haver esgotat vies alternatives de solució de conflictes que no siguin tan agressives i provoquin danys irreparables, tot i que a vegades això sigui induït per una actuació poc diligent dels mateixos ciutadans.

Com a exemple d'aquesta conducta, descrivim el cas següent: dos germans demanaren a l'Institut Català de Crèdit Agrícola un préstec destinat a la millora d'una activitat agrícola. El préstec s'instrumentà amb garantia hipotecària i en van resultar afectades dues finques rústiques. El pare dels germans compareixia al document públic aportant la seva garantia personal. L'entitat creditora es reservava la facultat, en cas de quotes impagades, d'exercir l'acció hipotecària prevista a l'article 131 de la Llei Hipotecària de 8 de febrer de 1946 o l'executiva personal que preveu l'article 1429 de la Llei d'Enjudiciament Civil contra la totalitat del patrimoni dels deutors principals i de l'avalista. Impagades les quotes, el creditor executà l'acció personal i embarcà dues finques no afectades per la garantia hipotecària, una de dedicada a l'activitat agrícola i font d'ingressos econòmics i l'altra dedicada a habitatge familiar, deixant les finques hipotecades sense executar. Quan el Síndic de Greuges va rebre els deutors, s'estava en el procés de subhasta de meitats indivises de les finques. Aquesta Institució es posà en contacte amb l'Institut Català de Crèdit Agrícola, que acredità haver intentat, sense èxit, posar-se en contacte amb els deutors. L'Institut ens va fer saber la seva bona disposició per obrir un termini de negociació amb els deutors a fi d'evitar la pèrdua de les finques embargades i intentar realitzar les finques hipotecades per procedir al pagament del deute, fet que es traslladà als reclamants.

Quant a la tipologia de qüestions plantejades en les quals el Síndic de Greuges no pot intervenir per manca de competència, en fem els comentaris següents:

– Comportaments abusius i il·legals per part d'empreses que ofereixen serveis adreçats a persones amb pocs recursos i que en la pràctica comporten un cost econòmic per al client, que no rep el servei que ell ha contractat.

A tall d'exemple es pot comentar el cas de la senyora X., que es troba en la necessitat de canviar a un pis de lloguer més econòmic. A tal efecte va subscriure un contracte, que es pot qualificar de leoní, amb una empresa que, a canvi de 22.000 pessetes, li subministrà periòdicament informació en fitxes omplertes a mà, on figuraven habitatges suposadament en oferta de lloguer. El client ha de fer personalment la gestió de contacte i la realitat és que la majoria d'habitatges no estan ni han estat en oferta de lloguer. Si durant un temps l'afecta-

da deixa d'anar a les oficines a buscar més fitxes informatives, perd el dret a ser informada i hauria de tornar a pagar el servei.

En general es constata la indefensió de les persones amb pocs recursos econòmics i culturals per reaccionar davant de possibles situacions d'abús o d'engany i que acostumen a ser víctimes fàcils d'aquells que actuen sense escrúpols o amb situació d'abús de poder i confiança.

– No conformitat amb les resolucions judicials amb una especial incidència en les que fixen les mesures definitives en les separacions matrimonials i les de la jurisdicció social.

– Conflictes entre arrendadors i arrendataris de locals i habitatges.

– Conflictes en cas de disconformitat amb els serveis prestats en operacions de compra-venda o de tallers de reparació: deficient servei post-venda, no cobertura de garanties, no lliurament del producte, etc.

– En les consultes en què es constata la necessitat que el ciutadà rebí assistència lletrada, el consultant és adreçat al Servei d'Orientació Jurídica per assessorament o nomenament d'advocat d'ofici un cop obtingut el benefici de justícia gratuïta. Es dona sovint, però, la circumstància que un cop el ciutadà està convençut que necessita un lletrat –ja sigui per fer-li una consulta més en profunditat o per comparèixer davant dels tribunals– i no vol o no té dret al nomenament d'un advocat d'ofici, demanen el nom d'un lletrat especialista en la matèria de conflicte. Són ciutadans que per primera vegada es troben amb problemes jurídics, impliquin o no la compareixença davant dels tribunals. No saben on trobar el professional adequat i el Síndic de Greuges no pot recomanar cap professional concret, ni el Col·legi d'Advocats disposa d'informació sobre lletrats especialistes a disposició del públic. En aquests casos els ciutadans resten desorientats i sense possibilitat de rebre més informació i ajuda institucional.

– Cal deixar també constància que en diferents ocasions i en funció de les característiques dels fets plantejats, el Síndic ha dirigit el ciutadà a l'Oficina d'Atenció a la Victima del Delicte, de la Direcció General de Mesures Penals Alternatives i de Justícia Juvenil, a les oficines municipals d'Informació al Consumidor i al telèfon del consumidor del Departament d'Indústria, Comerç i Turisme.

El 1997, el Servei d'Informació al ciutadà ha efectuat 3132 actuacions, de les quals 1337 ha estat mitjançant entrevista personal i 1795 a través de contacte telefònic, un detall de les quals es troba en la Tercera part d'aquest Informe, annexos 1, 3 i 4.

SECCIÓ 11. RECOMANACIONS I SUGGERIMENTS

1. INTRODUCCIÓ

En aquesta secció s'informa de les 31 recomanacions o suggeriments de caràcter general, formulats pel Síndic en el període a que fa referència aquest Informe.

Val a dir que la major part d'actuacions del Síndic en què es considera necessari fer alguna consideració a l'Administració, la forma adoptada és el recordatori de deures legals i, en segon terme, de suggeriment.

En algunes ocasions, però, el Síndic formula una recomanació o un suggeriment d'abast general.

El Síndic anomena «recomanació» la resolució mitjançant la qual es posa de manifest a l'Administració o a l'òrgan legislatiu competent –directament o mitjançant un altre Comissionat parlamentari– la conveniència de dictar una determinada norma, legal o reglamentària, o de modificar les vigents, a l'efecte d'adequar el bloc de la legalitat a la Constitució i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, els tractats i convenis internacionals ratificats per l'Estat espanyol, omplir un buit normatiu o eliminar una contradicció entre normes vigents.

Es designa amb el nom de «suggeriment» la resolució que emet el Síndic quan, malgrat no haver-hi una actuació administrativa irregular, creu oportú d'instar l'Administració –directament o mitjançant un altre Comissionat parlamentari– a prendre les mesures o adoptar els criteris, interpretatius o organitzatius, que considera adequats per remeiar un resultat injust o perjudicial a què condueix l'aplicació de les disposicions normatives. El caràcter general del suggeriment és determinat per la pluralitat de destinataris a què va adreçat.

2. RELACIÓ DE LES RECOMANACIONS I ELS SUGGERIMENTS GENERALS FORMULATS (AGRUPATS D'ACORD AMB ELS CAPÍTOLS D'AQUEST INFORME)

Secció 1. Administració general

Procediment administratiu. Funció pública

– Suggeriment a la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió sobre el procés de selecció del seu personal (Queixa núm. 1846/96)

– Recomanació al Departament de Presidència sobre la situació laboral dels monitors del Servei d'Extensió Agrària (Queixa núm.271/97)

– Suggeriment a l'Ajuntament de Badalona per tal que el ciutadà que denuncia molèsties per sorolls es consideri interessat en el procediment (Queixa núm.2366/96)

– Suggeriment a l'Ajuntament de Barcelona per tal que la notificació no causi indefensió als interessats (Queixa núm.3124/97)

Secció 2. Ordenació del territori

Medi ambient

– Suggeriment a l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro per la problemàtica mediambiental pel funcionament d'una empresa (Queixa núm.2218/95).

Secció 3. Tributària

– Recomanació a l'Ajuntament de Palau d'Anglesola en relació amb l'aprovació d'una ordenança reguladora

21750

d'un preu públic per la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària en terrenys particulars (Queixa núm.1280/97).

– Suggestiment a la Junta de Sanejament d'anular un procediment de constrenyiment per notificacions practicades erròniament en via voluntària (Queixa núm.546/97).

– Suggestiment a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària en relació amb el procediment notificador (Queixa núm.674/95).

– Suggestiment a l'Administració tributària per la manca de coordinació entre les diferents administracions intervinents per raó de la competència de cadascuna d'elles en relació amb el tribut liquidat (Queixa núm.902/95).

Secció 4A. Sanitat

– Suggestiment al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb el transport sanitari, gestió i pagament dels serveis de taxi (Queixa núm.1806/97).

– Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social sobre la conservació de la documentació de la història clínica (Queixa núm.2217/96).

– Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social per si calgués desplegar la normativa estatal sobre extracció, trasplantament i donació d'òrgans (Queixa núm.2817/97).

– Recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb la lliure elecció de metge i construcció d'un nou centre sanitari (Queixa núm.477/97, entre d'altres).

– Recomanacions al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb la prescripció d'aparells ortoprotètics (Queixa núm.626/96).

– Suggestiment al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb les llistes d'espera i gent gran (Queixa núm.702/97).

Secció 5. Treball i pensions

– Criteri del Departament de Treball en relació amb la subvenció de préstecs per iniciar projectes d'ocupació autònoma (Queixa núm. 1100/97).

Secció 6A. Serveis socials

– Recomanació al Departament de Benestar Social en relació amb el cost dels serveis socials (Actuació d'Ofici núm. 1085/97).

Secció 7. Ensenyament i cultura

Ensenyament

– Seguiment del suggeriment al Departament d'Ensenyament per tal que millori la informació sobre l'abast, límits i criteris d'aplicació de la normativa de drets i deures dels alumnes dels centres de nivell no universi-

tari (Queixa núm.1037/94 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 313, pàg.20958 a 2959)).

– Suggestiment al Departament d'Ensenyament entorn el nomenament de professors substituïts (Queixa núm.119/97).

– Suggestiment al Departament d'Ensenyament que insti els serveis competents a actuar amb més diligència en casos en què és afectat el dret a l'ensenyament (Queixa núm.1698/97).

– Suggestiment al Departament d'Ensenyament perquè no permeti que es perllonguin excessivament situacions de provisionalitat a les destinacions dels funcionaris docents (Queixa núm. 2449/96).

– Suggestiment al Departament d'Ensenyament per evitar que es vegin minvats els ajuts a menjadors escolars (Queixa núm.2908/96).

Ensenyament universitari

– Recomanació al Comissionat per a Universitats i Recerca sobre el recàrrec per segons estudis a les taxes universitàries, per possible discriminació per raons econòmiques (Queixa núm.1162/97).

– Suggestiment al Comissionat per a Universitats i Recerca perquè faci una interpretació no restrictiva de la normativa relativa a l'accés a la Universitat per a majors de 25 anys (Queixa núm.32/97).

Normalització lingüística

– Suggestiment a la Delegació del Govern a Catalunya sobre l'ús de la toponímia en impresos oficials (Queixa núm.544/97)

Altres aspectes culturals

– Suggestiment al Departament de Cultura sobre el cost de les activitats per a joves (Queixa núm.1997/96)

Secció 8. Justícia

Serveis penitenciaris

– Suggestiment al Departament de Justícia en relació amb els centres penitenciaris de Tarragona, Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa, Wad-Ras, Joves i Homes de Barcelona (Actuacions d'Ofici núm. 1961/97, 2062/97, 3316/97, 3390/97 i 3589/97).

SECCIÓ 12. ACTUACIONS D'OFICI

Aquest capítol dona compte de les 53 actuacions d'ofici tramitades l'any 1997 pel Síndic, a l'empara d'allò que disposa l'article 1.2 de la Llei que regula la Institució.

La relació a continuació, segueix la sistemàtica de les àrees en què s'organitza l'activitat del Síndic i les seccions i els capítols d'aquest Informe, en els que s'han exposat.

Les actuacions iniciades en exercicis anteriors i que han prosseguit el 1996 es comenten al capítol següent de «Seguiment de queixes».

Secció 1. Administració general

Procediment administratiu. Funció pública

A/O núm. 2377/97. Vistes les informacions aparegudes el dia 26 de juliol de 1997 en els mitjans de comunicació, relatives a la presumpta prohibició, dictada per l'Ajuntament de Figueres, d'entrada a les instal·lacions de la piscina municipal de Figueres a qualsevol membre de la comunitat gitana arran dels actes incívics protagonitzats en dies anteriors per un grup de nois, pel que sembla de raça gitana, es va demanar informació a l'Ajuntament el 28 de juliol.

Atesa la informació municipal, de la qual se'n derivava que la qüestió havia estat reconduïda tot concretant la prohibició d'accés en unes persones que impedièren el desenvolupament normal de l'activitat, el 12 d'agost es va tancar l'actuació fent unes consideracions a l'Alcaldia sobre actuacions futures.

A/O 3106/97. Intervenció del Síndic de Greuges en el conflicte plantejat entre el Consell Comarcal del Vallès Occidental i l'Ajuntament de Sabadell, per una part, i l'empresa titular de l'abocador de deixalles de Coll Cardús, de Vacarisses, per l'altra.

Immigració

A/O 1147/97. Un dramàtic accident ens recorda que el tràfic d'immigrants segueix existint.

A/O 3283/97. Caducitat del permís de residència a Espanya d'un estranger temporalment desplaçat fora l'Estat.

Seguretat ciutadana

A/O 1630/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts del Vendrell.

A/O 2058/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Blanes.

A/O 2059/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de la Bisbal.

A/O 2061/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Sant Feliu de Guíxols.

A/O 2859/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de la Seu d'Urgell.

A/O 2860/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Solsona.

A/O 2974/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts d'Olot.

A/O 2976/97. Donada la diversa problemàtica que hem detectat en les nostres visites als dipòsits de detinguts, aquesta Institució ha elaborat un qüestionari que hem tramès a alguns ajuntaments, per tal d'obtenir dades més precises sobre la utilització d'aquestes dependèn-

cies i els diferents cossos de policia que presten servei en aquestes poblacions.

A/O 3519/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Tremp.

A/O 3520/97. Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Vielha e Mijaran

Secció 2. Ordenació del territori

Habitatge

A/O 3391/97. Dificultats per accedir a un habitatge de lloguer.

Secció 4A. Sanitat

A/O 463/97. El fum del tabac i el dret a la salut.

A/O 1988/97. Anorèxia i bulímia.

A/O 2157/97. Visita a l'Hospital Psiquiàtric de Salt.

A/O 2226/97. Visita a l'Institut Pere Mata, Hospital Psiquiàtric Universitari de Reus.

Secció 6A. Serveis socials

A/O 351/97. Un grup de Federacions que apleguen diverses organitzacions de promoció dels drets de les persones amb discapacitat, van demanar ser rebudes pel Síndic de Greuges i van lliurar-li un manifest i un seguit de documentació relativa als drets de les persones amb discapacitat. Després d'analitzar la informació rebuda, es va decidir que l'actuació més convenient era fer-hi referència en l'Informe al Parlament que s'estava a punt de presentar i així es va fer. (vegeu BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11740)

A/O 1085/97. Recomanació al Departament de Benestar Social en relació amb el cost dels serveis socials

A/O 2224/97. i 2225/97. Residència i Centre de Dia per a disminuïts psíquics profunds Marinada.

A/O 3590/97. Residència de disminuïts psíquics Pinya de Rosa, de Palafolls.

Secció 6B. Infants

A/O 189/97. Intervenció del Síndic en relació amb diversos aspectes del Reglament de Protecció de Menors Desemparats i de l'Adopció, aprovat pel Decret 2/1997, de 7 de gener, (DOGC núm. 2307, de 13 de gener de 1997).

A/O 1124/97. El Síndic va obrir una actuació d'ofici a fi d'estudiar la situació de violència que s'havia generat en el centre d'acolliment Ntra. Sra. de la Misericòrdia de Girona, i de les possibles actuacions de la Institució al respecte. La Consellera de Justícia va informar sobre les solucions que el Departament havia cercat. Aquestes eren, entre altres, dedicar aquest centre exclusivament a infants nois de 0 a 12 anys, i noies de 0 a 18, i crear un altre centre d'acolliment a les comarques gironines per a nois de 12 a 18 anys; i separar els infants en tres grups per franjes d'edat, adequant l'edifici ar-

21752

quitectònicament a aquest fi. Posteriorment, la Consellera informà que les obres de remodelació de l'estructura física del centre ja s'havien portat a terme, possibilitant l'actual sistema de funcionament de tres grups diferenciats d'infants. Restava pendent la creació d'un nou centre d'acolliment per a nois de 12 a 8 anys.

A/O 2858/97. Una presumpta xarxa de pederàstia al Raval.

A/O 3298/97. Visita a la Unitat de Crisi per a Adolescents.

A/O 3671/97. Exploracions mèdiques d'infants maltractats i objecte d'abusos sexuals.

A/O 3690/97. Accidents infantils per la ingestió de productes càustics.

A/O 3694/97. Visita al Centre Educatiu L'Alzina.

A/O 3695/97. Visita al centre «Els Tillers».

A/O 3696/97. Visita al centre educatiu Oriol Badia.

A/O 3697/97. Visita al centre Montilivi.

A/O 3698/97. Visita al centre de família La Casa Petita, de Vilafranca del Penedès.

A/O 3699/97. Visita al centre El Garraf.

A/O 3700/97. Arran d'una queixa d'un hospital de Barcelona respecte a la situació d'allargament de l'hospitalització, no per causes mèdiques, d'un infant tutelat per la Direcció General d'Atenció a la Infància es va creure convenient obrir una actuació d'ofici, amb l'objectiu d'analitzar la situació dels infants malalts crònics que es troben sota la tutela de l'administració. Aquesta actuació d'ofici es troba actualment en tràmit.

A/O 3701/97. Visita al centre Folch i Torres.

A/O 3719/97. Visita al centre obert Tripijoc, de Manlleu.

A/O 3798/97. Visita al centre de menors Natzaret.

Secció 7. Ensenyament i cultura

Ensenyament

A/O 2241/97. El juliol de 1997 es va decidir efectuar una consulta al Departament d'Ensenyament, davant de les manifestacions de la Federació citada, sobre el Mapa de Formació Professional a Girona. Davant del fet que, posteriorment, el Departament d'Ensenyament va divulgar una proposta de Mapa-Escolar de Formació Professional de tot Catalunya, donant-ne vista a diversos estaments professionals, a fi d'establir una formulació definitiva de l'esmentat Mapa Escolar, es va decidir no prosseguir aquesta actuació

A/O 2242/97. Sobre la preparació dels entrenadors d'esport escolar com a promotors de valors de solidaritat.

A/O 2273/97. Matrícules d'alumnes amb necessitats especials.

A/O 3566/97. Gratuïtat dels llibres de text i material escolar.

Secció 8. Justícia

Serveis penitenciaris

A/O 520/97. Arran de la mort d'una interna al Centre Penitenciari de Brians.

A/O 830/97. Arran de la mort d'un intern al Centre Penitenciari de Quatre Camins.

A/O 1961/97. Visita al Centre Penitenciari de Tarragona.

A/O 2062/97. Visita al Pavelló Hospitalari Penitenciari de Terrassa.

A/O 2693/97. Arran de la mort de dos interns al Centre Penitenciari de Girona.

A/O 3241/97. En relació amb un conflicte en el Centre Penitenciari de Brians.

A/O 3316/97. Visita al Centre Penitenciari de Dones Wad-Ras.

A/O 3390/97. Visita al Centre Penitenciari de Joves de Barcelona.

A/O 3589/97. Visita al Centre Penitenciari d'Homes de Barcelona.

SECCIÓ 13. SEGUIMENT

El seguiment es refereix a qüestions exposades en informes anteriors, substancialment alterades per actuacions administratives de l'any 1997. Les referències al *Butlletí Oficial del Parlament* s'han d'entendre efectuades al número 153 de 21 de març de 1997.

Per tal de facilitar la seva consulta, s'agrupen sota l'epígraf de la secció i del capítol en el qual es comenten en aquest Informe. Quan l'assumpte a comentar no té un clar lligam amb els assumptes destacats en el capítol de l'Informe de 1997 en el que pertocaria inserir-lo per raó de la matèria, les alteracions s'exposen en aquesta secció.

Administració general

Procediment administratiu

– Seguiment de la queixa núm. 1279/94 (pàgina 11621 i 11622 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997). L'interès legítim en matèria de medi ambient

Militars

– Seguiment de la queixa núm. 2680/96 (pàgina 11642 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997). Manca de pagament del vestuari dels objectors que realitzen la prestació social

Immigració

– Seguiment de la queixa núm. 2160/96 (pàgina 11657 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997). Denegació de visat en no poder acreditar solvència professional

Forces de seguretat

– Seguiment Actuació d'Ofici núm. 2458/95 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya de 21 de març de 1996, pàg. 2417*). Visita al Dipòsit Municipal de Detinguts de Mataró

– Seguiment Queixa núm. 1136/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11645*). Presumptes irregularitats en l'actuació d'uns membres de la Guàrdia Urbana de Barcelona en la identificació d'un ciutadà de raça negra

*Ordenació del territori**Medi ambient*

– Seguiment de la Queixa núm. 1323/96 (pàgina 11681 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997).

Molèsties ocasionades pels lladrucs d'un gos: desestimació de la sol·licitud municipal d'autorització judicial per a l'entrada al domicili i retirada l'animal

Davant les reiterades denúncies presentades pel senyor X. a l'Ajuntament de Mataró per les molèsties ocasionades pels lladrucs que de matinada fa un gos d'un immoble pròxim al seu domicili, el Síndic verificà que l'actuació municipal havia estat molt completa.

Cal destacar que l'Ajuntament havia intentat arribar a una solució entre les parts en conflicte, havia sol·licitat autorització judicial per entrar al domicili i retirar-ne l'animal causant de les molèsties i havia incoat un expedient sancionador contra el propietari del gos.

A la vista que les dues primeres vies havien estat infructuoses, el Síndic suggerí a l'Ajuntament que davant la manca d'efectivitat de la sanció imposada, es procedís a cobrar-la, si calia, per via executiva i es continuessin incoant d'altres procediments sancionadors com a mesura coercitiva.

Finalment, l'Ajuntament de Mataró informà el Síndic que la sanció imposada al propietari del gos havia esdevingut ferma i que, finalitzat el període de pagament voluntari sense haver-la pogut fer efectiva, havia iniciat la via executiva; així mateix indicà que en el cas que es tornés a produir el conflicte es procediria de nou a l'aplicació de la normativa administrativa a l'abast.

A la vista d'aquesta informació, el Síndic donà per closes les gestions iniciades.

– Seguiment de la Queixa núm. 1471/96 (pàgina 11682 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997)

Molèsties per sorolls generats per una concentració de locals musicals en una determinada zona

La queixa presentada pel senyor X., en representació d'una comunitat de veïns de Salou, posava de manifest la disconformitat dels interessats per la manca d'actuació de l'Ajuntament en relació amb les denúncies presentades per les molèsties per sorolls procedents dels establiments musicals situats en els baixos del seu edifici i altres de confrontants.

El Síndic, a la vista de la informació tramesa per l'Ajuntament, en què indicava que tenia en estudi diversos projectes d'actuació alternativa, suggerí que promogués un procediment entre les parts afectades i amb intervenció del Consistori a fi d'establir un mètode de comunicació i diàleg per resoldre de manera més àgil els problemes derivats dels diferents interessos en conflicte.

Finalment, l'Ajuntament de Salou, tenint en compte els nostres suggeriments ens informà que:

– el Pla General d'Ordenació Urbana de Salou de l'any 1992 prohibeix en tot el nucli urbà la instal·lació de bars musicals i activitats d'oci, la qual cosa esmorteix l'impacte ambiental d'aquest tipus d'activitats;

– el mes de novembre de 1996 va redactar un avantprojecte per fer uns tancaments de terrasses unificats i estètics a l'entorn de tots els locals de la zona amb l'objectiu d'aconseguir una zona amb més qualitat i disminuir el soroll de les terrasses; aquest avantprojecte va ser exposat als propietaris dels bars afectats amb un resultat inicial positiu i satisfactori;

– el mes de gener de 1997 es van fer revisions tècniques d'ofici en tots els locals denunciats, requerint als propietaris l'esmena de les deficiències observades i comprovant les mesures a l'efecte d'optimitzar-les i minimitzar l'impacte mediambiental. En aquesta línia, se'ns indica que també hi ha en estudi un avantprojecte per millorar les mesures d'insonorització dels locals del municipi;

– finalment, l'Alcalde manifestà que la citada Corporació, mitjançant la regidoria responsable, l'Alcaldia i els tècnics afectats, impulsarà en qualsevol moment tota mena de comunicació i diàleg directe amb les parts afectades per aconseguir l'equilibri imprescindible entre l'exercici d'activitats i el descans dels veïns, i informà que aquests diàlegs s'han realitzat en múltiples ocasions i han de continuar de forma dinàmica i constant.

Ateses aquestes informacions, el Síndic considerà que els seus suggeriments havien estat acceptats.

– Seguiment de la Queixa núm. 1515/96 (pàgina 11676 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997). Els canvis en la realitat material de l'activitat classificada, per ampliació o reforma d'aquesta realitat, han d'obtenir la llicència corresponent

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 1751/96 (pàgines 11684 i 11485 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997)

Celebració de revetlles o altres espectacles esporàdics i recomanació al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb l'oferta irracional de begudes alcohòliques

Aquesta actuació d'ofici ja figurà a l'Informe del Síndic de Greuges al Parlament corresponent a l'any 1996, i comportà que el Síndic fes les consideracions següents:

D'una banda, suggerí al Departament de Governació que es promogués un acord per tal que totes les forces

21754

i cossos de seguretat competents a Catalunya poguessin actuar coordinadament en les tasques d'inspecció, a fi d'abastar un major nombre d'actuacions i garantir el compliment de la legalitat.

El Conseller de Governació atenent a aquest suggeriment ens indicà que pel que fa al cos de la policia de la Generalitat s'havia previst un dispositiu especial de control i inspecció de les festes de cap d'any en locals o espais de lleure que habitualment no es dediquen a aquestes activitats, i alhora es preveia coordinar aquests dispositius especials amb les policies locals dels respectius àmbits territorials i la resta de cossos policials que puguin exercir competències d'inspecció.

D'altra banda, el Síndic recomanà al Departament de Sanitat i Seguretat Social que promogués una modificació normativa o el desplegament reglamentari de l'article 5.2 de la Llei 10/1991, de 10 de maig, de modificació de la Llei 20/1985, de 25 de juliol, de Prevenció i Assistència en matèria de substàncies que poden generar dependència. Aquesta modificació tindria com a objectiu evitar que els promotors, emparant-se en l'ambigüitat del concepte «consumicions», poguessin fer una oferta irracional de begudes alcohòliques.

En aquest respecte, el Director General de Salut Pública ens va manifestar que el Departament valora molt positivament les recomanacions efectuades, i ens va informar que té en estudi la reforma de la Llei 20/1985, de 25 de juliol, per tal de millorar-ne diversos aspectes, entre els quals la problemàtica plantejada.

Finalment, l'Ajuntament de Barcelona ens va informar que pel que fa a les activitats organitzades a l'Estació del Nord, que va ser l'única autoritzada al districte de l'Eixample, aquesta va complir els requisits imposats a la llicència, i que l'acta de comprovació prèvia a l'inici de l'activitat constituïa un requisit propi de les activitats permanents.

Una vegada valorats els informes rebuts en relació amb les consideracions formulades, el Síndic entengué que havien estat acceptades i donà per finalitzades les seves gestions.

Tributària

– Seguiment de la queixa núm. 49/95 (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11690 a 11691)

L'Administració exigeix en via executiva el pagament d'un deute tributari que el contribuent ja havia intentat pagar en període voluntari

A l'exposició d'aquesta queixa dins l'Informe de l'any 1996 es feia constar que en el moment de tancar-ne la redacció no s'havia rebut encara resposta de la recomanació del Síndic a l'Ajuntament de Torredembarra.

No gaire després, el Síndic s'adreçà en diverses ocasions al citat Ajuntament sollicitant que es pronunciés sobre la recomanació efectuada. Finalment, per escrit de 20 de novembre de 1997, l'Ajuntament traslladà al

Síndic l'informe emès per la Tresoreria Municipal, segons el qual es desestimaven les recomanacions del Síndic i es confirmaven les actuacions en procediment executiu seguides en el referit expedient.

Sanitat

– Actuacions d'ofici núms. 251/96, 1318/96 i 1560/96 (Butlletí Oficial de la Província núm. 153 de 21 de març de 1997, pàgs. 11704 a 11707) Seguiment dels suggeriments al Departament de Sanitat i Seguretat Social en relació amb les condicions medicoassistencials dels hospitals psiquiàtrics

Consum

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 939/96 (pàgina 11717 i 11718 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997) El sistema de pagament fix mensual de consum d'electricitat

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 939/96 (pàgina 11717 i 11718 BOPC núm. 153 de 21 de març de 1997) El sistema de pagament fix mensual de consum d'electricitat

Serveis socials

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 1260/96 (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153 de 21 de març de 1997, pàg. 11.750) En relació amb les persones que presenten diverses problemàtiques

Ensenyament i cultura

Ensenyament

– Seguiment de la queixa núm. 929/96 (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11766) Recomanació al Departament d'Ensenyament en relació amb la condició de famílies nombroses i el procediment d'admissió d'alumnes en centres docents

– Seguiment de la Queixa núm. 2187/96 (pàg. 11776 del BOPC núm. 153, de 21 de març de 1997)

Dret d'un regidor municipal, que és alhora funcionari docent, a romandre en el lloc de treball

A l'exposició de la queixa dins l'informe 1996 s'indicà que el Departament d'Ensenyament, basant-se en un informe dels seus serveis jurídics, que s'ha d'entendre que coincidí amb les nostres consideracions, havia atès la sollicitud de permetre al funcionari conservar la plaça que ocupava en destinació provisional.

Posteriorment, el Departament ens ha comunicat que, ja efectuat el canvi, el funcionari havia retornat a la plaça que reclamava al seu escrit de queixa.

Ensenyament universitari

– Seguiment de la Queixa núm. 1476/95 (Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11779 a 11780) Aplicació dels be-

nefícis de famílies nombroses en les proves d'accés a la universitat

– Seguiment de la Queixa núm. 1514/95 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 30, de 21 de març de 1996, pàg. 2377)

Coordinació dels calendaris acadèmics de diferents universitats

El Síndic de Greuges, en el seu informe al Parlament de l'any 1995, va recollir la queixa presentada pel Síndic de la Universitat de Girona en relació amb les preinscripcions a estudis de segon cicle que implicaven canvi d'universitat. La manca de coordinació en els calendaris de les diferents universitats dificultava l'accés a aquests estudis.

El Síndic de Greuges va traslladar les recomanacions al Comissionat per a Universitats i Recerca.

El Comissionat per a Universitats i Recerca va indicar al Síndic de Greuges que la Comissió de Programació del Consell Interuniversitari de Catalunya havia acordat demanar a la Universitat de Barcelona, atès que és el centre on es produeix la preinscripció més nombrosa d'estudis de segon cicle, que confeccionés un calendari coordinat.

– Seguiment de la Queixa núm. 1138/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11786) Regulació dels mestratges universitaris

– Seguiment de la Queixa núm. 1697/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11782 a 11783)

Contractació de professors emèrits

En l'Informe corresponent a l'any 1996, vam incloure les queixes dels catedràtics universitaris jubilats en arribar a 65 anys, que complien els requisits del Reial Decret 1895/95, de 17 de novembre, i sol·licitaven de ser contractats com a professors emèrits.

La Universitat de Barcelona allegava causes pressupostàries per no atendre la petició, malgrat estar d'acord que els sol·licitants complien els requisits.

Vam considerar que la Universitat de Barcelona no havia admès la nostres consideracions, ja que va obligar els autors de la queixa a resoldre la controvèrsia davant la jurisdicció contenciosa.

– Seguiment de la Queixa núm. 2681/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, núm. 153, de 21 de març de 1997, pàg. 11781 a 11783) Recomanació al Comissionat per a Universitats i Recerca sobre el recàrrec per segons estudis en les taxes universitàries (en relació amb la manca d'un règim transitori)

– Seguiment de la Queixa núm. 2134/92 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 203, de 16 de març de 1994, pàg. 13136) Accés a arxius públics

Justícia

Administració de Justícia

Seguiment queixes núm. 1482/94, 1762/96 i 2166/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* núm. 153, pàg. 11795) Retard en el pagament d'honoraris als perits judicials

Penitenciari

Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3020/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, de 21 de març de 1997, pàg. 11809) Visita al Centre Penitenciari d'Hommes de Barcelona

– Seguiment de l'Actuació d'Ofici núm. 3021/96 (*Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya*, de 21 de març de 1997, pàg. 11810) Visita al centre penitenciari de Brians.

ANNEXOS

ANNEX 1

DADES GENERALS DE LES ACTUACIONS DEL SÍNDIC DE GREUGES

ACTUACIONS GLOBALES DEL SÍNDIC DE GREUGES - 1997

Queixes presentades directament pel ciutadà	1.833
Actuacions a iniciativa del Síndic	53
Servei d'informació al Ciutadà (S.I.C)	3.132
Total	5.018

EXPEDIENTS OBERTS L'ANY 1997

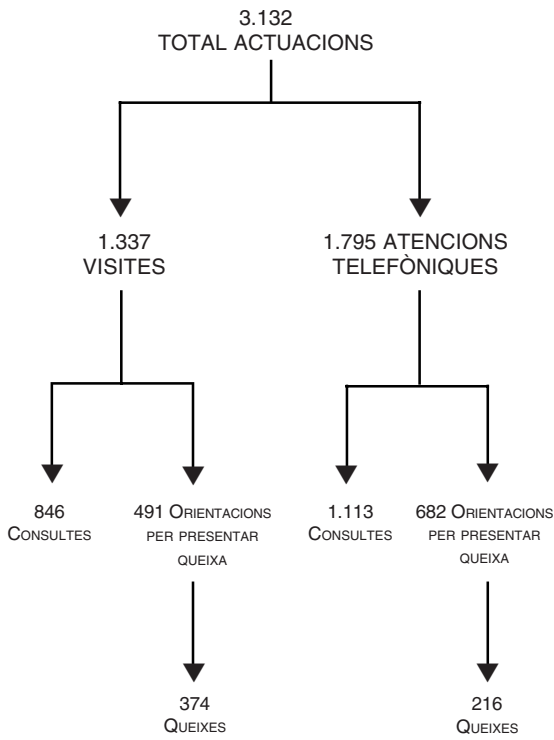
Consultes provinents del S.I.C ⁽¹⁾	1.959
Queixes	1.833
Actuacions d'Ofici	53
Total expedients de queixa	3.845

(1) Anomenem Consultes aquelles queixes resoltes directament en el moment de la consulta o en hores posteriors, personals o telefòniques, pel (S.I.C)

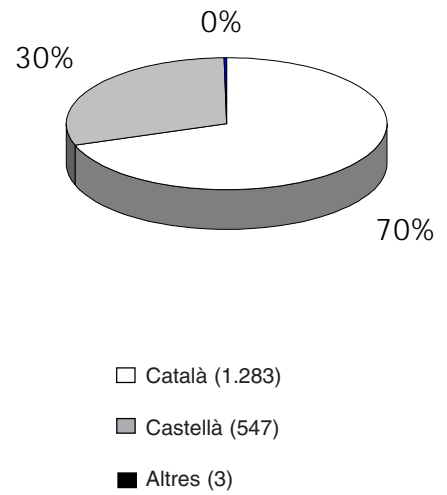
ACTUACIONS DEL SERVEI D'INFORMACIÓ AL CIUTADÀ

CARACTERÍSTIQUES DELS RECLAMANTS EN RELACIÓ AMB LES QUEIXES PRESENTADES DIRECTAMENT PEL CIUTADÀ

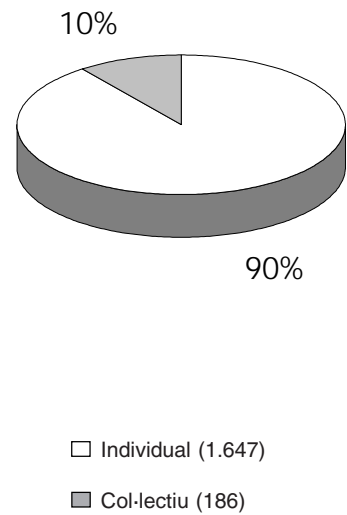
TOTAL: 1.833

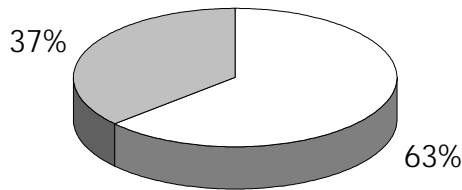
Llengua emprada en les queixes

Tipus reclamant

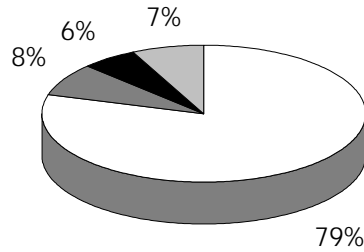

Sexe

□ Masculí (1.045)
 ■ Femení (602)

**CATALUNYA
 Total: 1.781**

□ Barcelona (1.415) ■ Girona (140) ■ Lleida (102) ■ Tarragona (124)

ANNEX 2

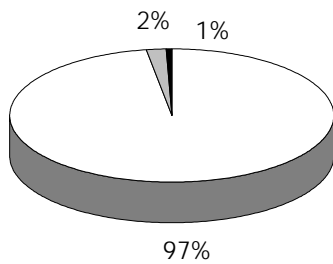
CLASSIFICACIÓ TERRITORIAL DE LES QUEIXES

DOMICILI DELS RECLAMANTS
Total expedients: 1.826
(no s'inclouen 7 d'anònimes)

COMPARACIÓ % POBLACIÓ % QUEIXES

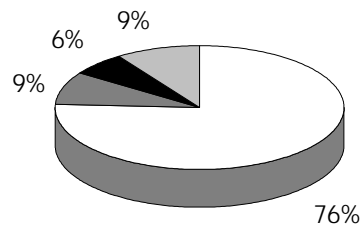
Població	Nombre habitants (1)	% Població	Nombre Queixes	Percent. Queixes s/1.781
Catalunya	6.090.040	100%	1.781	100%
Barcelona	4.628.277	76%	1.415	79%
Girona	530.631	9%	140	8%
Lleida	356.456	6%	102	6%
Tarragona	574.676	9%	124	7%

1) Estimacions post-censals de població de Catalunya referides a 31 de desembre de 1996, corresponent a la informació més actualitzada disponible per l'Institut d'Estadística de Catalunya

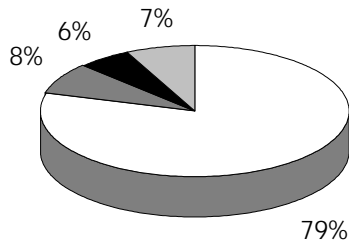
□ Catalunya (1.781) ■ Resta de l'Estat (35) ■ Estranger (10)

PERCENTATGE SOBRE HABITANTS

□ Barcelona (4.628.277) ■ Girona (530.631) ■ Lleida (356.456) ■ Tarragona (574.676)

PERCENTATGE SOBRE QUEIXES

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LES QUEIXES

Divisió comarcal definida per la Llei 6/1987, de 4 d'abril, sobre l'Organització Comarcal de Catalunya, modificada per la Llei 5/1988, de 28 de març i la Llei 3/1990, de 8 de gener.

Les xifres en el mapa indiquen les queixes escrites rebudes l'any 1997 procedents de Catalunya (1.781)

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DE LES QUEIXES REBUDES PER ESCRIT, COMPARADES AMB L'ÍNDEX DE POBLACIÓ

Estimacions post-censals de població de Catalunya referides a 31 de desembre de 1996, corresponent a la informació més actualitzada disponible per l'Institut d'Estadística de Catalunya

< 4.000 habitants: Alt Empordà, Alt Penedès, Alt Urgell, Alta Ribagorça, Anoia, Baix Ebre, Barcelonès, Bergudà, Garraf, Gironès, Maresme, Noguera, Pallars Jussà, Pallars Sobirà, Pla d'Urgell, Pla de l'Estany, Ripollès, Segarra, Segrià, Terra Alta

De 4.000 a 6.000 habitants: Alt Camp, Bages, Baix Camp, Baix Empordà, Baix Llobregat, Baix Penedès, Garrotxa, Osona, Ribera d'Ebre, Selva, Tarragonès, Vallès Occidental, Vallès Oriental

De 6.000 a 8.000 habitants: Cerdanya, Garrigues, Montsià, Urgell

> 8.000 habitants: Conca de Barberà, Priorat

0 queixes: Solsonès, Vall d'Aran

Als efectes de les dades relacionades, cal tenir en compte que en elles s'inclouen les queixes presentades per reclusos en centres penitenciaris, en el nombre i la distribució comarcal següent:

Vallès Oriental	15
Barcelonès	5
Segrià	2
Baix Llobregat	4
Tarragonès	1
Total	27

BARCELONA

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
Alt Penedès	27
Castellet i la Gornal	1
Font Rubí	2
Gelida	1
La Granada	3
Mediona	1
Olerdola	1
Pacs del Penedès	1
Sant Llorenç d'Hortons	2
Sant Pere de Riudebitlles	1
Sant Sadurní d'Anoia	2
Santa Fe del Penedès	1
Santa Margarida i els Monjos	2
Subirats	1
Torrelles de Foix	1
Vilafranca del Penedès	7

COMARCA-Població Nombre de Queixes

Anoia	23
Calaf	2
Els Hostalets de Pierola	1
Els Prats de Rei	1
Igualada	11
La Llacuna	1
Masquefa	3
Santa Margarida de Montbui	2
Veciana	1
Vilanova del Camí	1
Bages	26
Artès	1
Manresa	14
Moià	1
Navarclés	2
Sallent	1
Sant Fruitós de Bages	1
Sant Salvador de Guardiola	1
Sant Vicenç de Castellet	3
Santpedor	1
Súria	1
Baix Llobregat	123
Abrera	2
Begues	3
Castelldefels	6
Cervelló	1
Corbera de Llobregat	2
Cornellà de Llobregat	17
El Papiol	1
El Prat de Llobregat	14
Esparreguera	3
Esplugues de Llobregat	14
Gavà	5
Martorell	7
Molins de Rei	2
Pallejà	2
Sant Andreu de la Barca	1
Sant Boi de Llobregat	15
Sant Esteve Sesrovires	3
Sant Feliu de Llobregat	3
Sant Joan Despí	2
Sant Just Desvern	3
Sant Vicenç dels Horts	2
Torrelles de Llobregat	2
Vallirana	3
Viladecans	10
Barcelonès	840
Badalona	33
Barcelona	742
L'Hospitalet de Llobregat	41
Sant Adrià de Besòs	5
Santa Coloma de Gramenet	19
Berguedà	14
Avià	1
Bagà	1
Berga	5
Castell de l'Areny	1

LLEIDA

COMARCA-Població Nombre de Queixes

Sant Pere Pescador	1
Vilafant	1
Vilaur	1
<i>Baix Empordà</i>	22
Begur	1
Calonge	1
Castell-Platja d'Aro	1
Corca	1
Cruïlles, Monells i Sant Sadurní de l'Heura	1
Palafrugell	1
Palamós	2
Pals	1
Sant Feliu de Guíxols	4
Santa Cristina d'Aro	1
Torroella de Montgrí	8
<i>Cerdanya</i>	1
Puigcerdà	1
<i>Garrotxa</i>	8
Castellfollit de la Roca	1
La Vall d'en Bas	2
Olot	5
<i>Gironès</i>	42
Bescanó	1
Fornells de la Selva	1
Girona	37
Salt	1
Sant Gregori	1
Vilablareix	1
<i>Pla de l'Estany</i>	6
Banyoles	4
Porqueres	2
<i>Ripollès</i>	7
Campdevànol	1
Camprodon	2
Ripoll	3
Sant Joan de les Abadeses	1
<i>Selva</i>	24
Anglès	1
Blanes	3
La Cellera de Ter	1
Hostalric	1
Lloret de Mar	12
Maçanet de la Selva	1
Sant Hilari Sacalm	1
Santa Coloma de Farners	2
Vidreres	2

Total Comarques de Girona 140

COMARCA-Població Nombre de Queixes

<i>Alta Ribagorça</i>	1
El Pont de Suert	1
<i>Alt Urgell</i>	7
Bassella	1
Bescarà	1
La Seu d'Urgell	5
<i>Cerdanya</i>	1
Bellver de Cerdanya	1
<i>Garrigues</i>	3
Castelldans	1
Juneda	2
<i>Noguera</i>	12
Artesa de Segre	1
Balaguer	6
La Baronia de Rialb	1
Ponts	1
Preixens	1
Torrelamer	1
Vallfogona de Balaguer	1
<i>Pallars Jussà</i>	4
Isona	1
Tremp	3
<i>Pallars Sobirà</i>	2
Alius	1
Rialp	1
<i>Pla d'Urgell</i>	8
Ivars d'Urgell	2
Mollerussa	6
<i>Segarra</i>	6
Cervera	4
Granyanella	1
Torà	1
<i>Segrià</i>	54
Els Alamús	2
Alfarràs	3
Almacelles	1
Almenar	1
Alpicat	1
Artesa de Lleida	1
Benavent de Segrià	1
Lleida	41
Rosselló	1
Tones de Segre	1
Vilanova de la Barca	1
<i>Urgell</i>	4
La Fuliola	2
Tàrrega	1
Vilagrassa	1

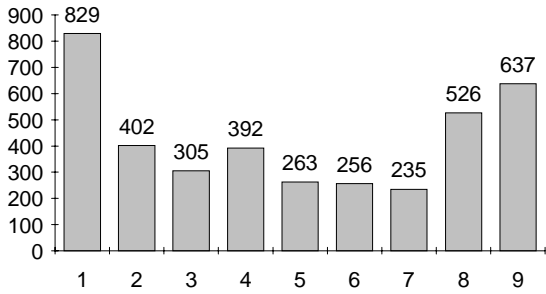
Total Comarques de Lleida 102

ANNEX 3

**CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS
PER LA TEMÀTICA QUE PLANTEGEN**

A. CLASSIFICACIÓ GLOBAL DELS EXPEDIENTS

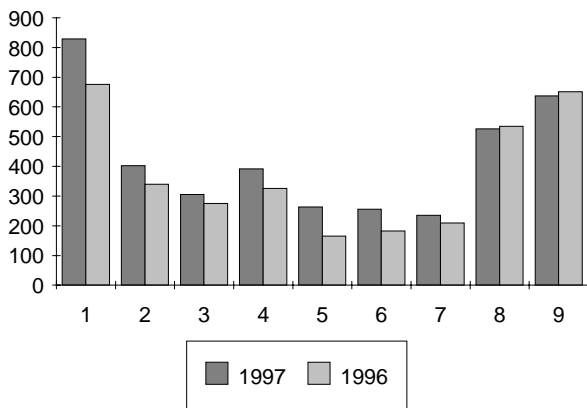
(Inclou Queixes, Actuacions d'Ofici i Consultes provinents del S.I.C)
Total: 3.845

1. Administració general (21%)	6. Serveis Socials (7%)
2. Ordenació del territori (10%)	7. Ensenyament i Cultura (6%)
3. Tributària (8%)	8. Justícia (14%)
4. Sanitat i Consum (10%)	9. Queixes privades i/o inconcretes (17%)
5. Treball i Pensions (7%)	

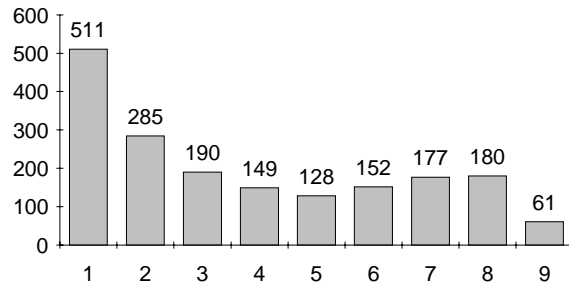
A. CLASSIFICACIÓ GLOBAL DELS EXPEDIENTS

Comparació amb l'any anterior

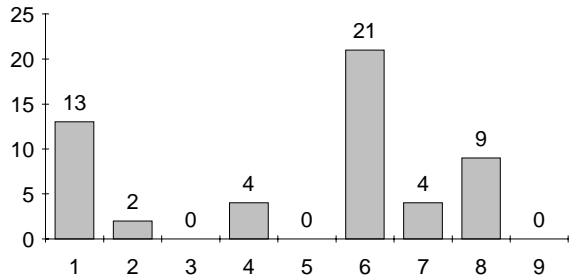
1. Administració general	6. Serveis Socials
2. Ordenació del territori	7. Ensenyament i Cultura
3. Tributària	8. Justícia
4. Sanitat i Consum	9. Queixes privades i/o inconcretes
5. Treball i Pensions	

B. CLASSIFICACIÓ DE LES QUEIXES
Total: 1.833

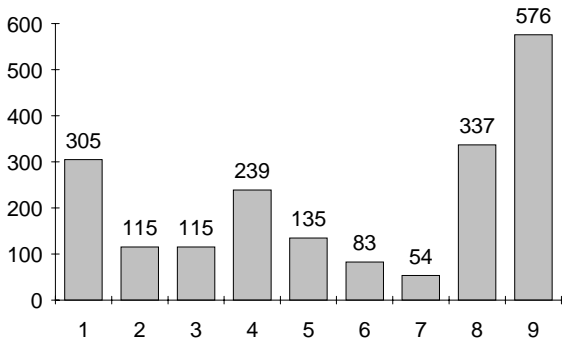
1. Administració general (28%)	6. Serveis Socials (9%)
2. Ordenació del territori (15%)	7. Ensenyament i Cultura (10%)
3. Tributària (10%)	8. Justícia (10%)
4. Sanitat i Consum (8%)	9. Queixes privades i/o inconcretes (3%)
5. Treball i Pensions (7%)	

C. CLASSIFICACIÓ DE LES ACTUACIONS D'OFICI
Total: 53

1. Administració general (24%)	6. Serveis Socials (40%)
2. Ordenació del territori (4%)	7. Ensenyament i Cultura (8%)
3. Tributària (0%)	8. Justícia (17%)
4. Sanitat i Consum (7%)	9. Queixes privades i/o inconcretes (0%)
5. Treball i Pensions (0%)	

D. CLASSIFICACIÓ DE LES CONSULTES PROVINENTS DEL SIC
Total: 1.959

1. Administració general (16%)	6. Serveis Socials (4%)
2. Ordenació del territori (6%)	7. Ensenyament i Cultura (3%)
3. Tributària (6%)	8. Justícia (17%)
4. Sanitat i Consum (12%)	9. Queixes privades i/o inconcretes (29%)
5. Treball i Pensions (7%)	

21764

DETALL DE LA CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER LA
TEMÀTICA QUE PLANTEGEN

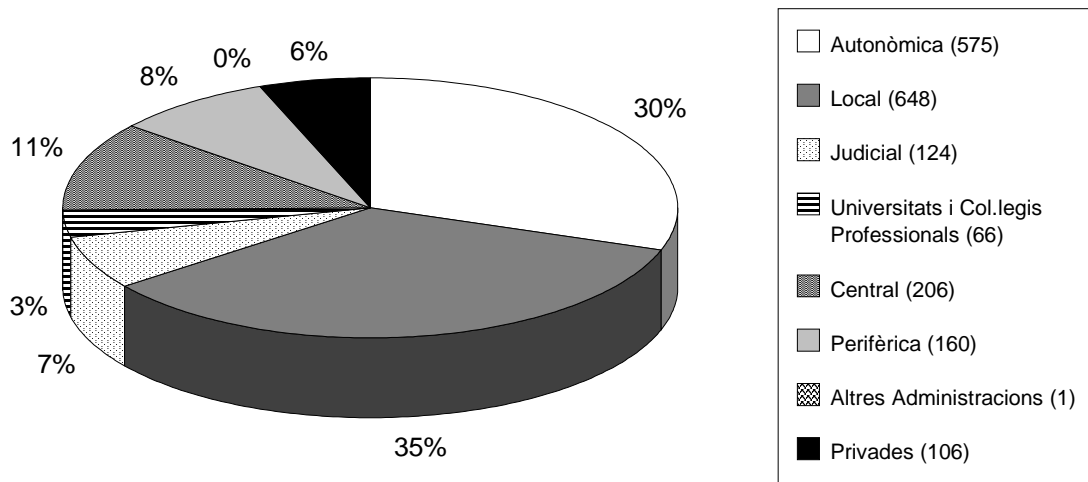
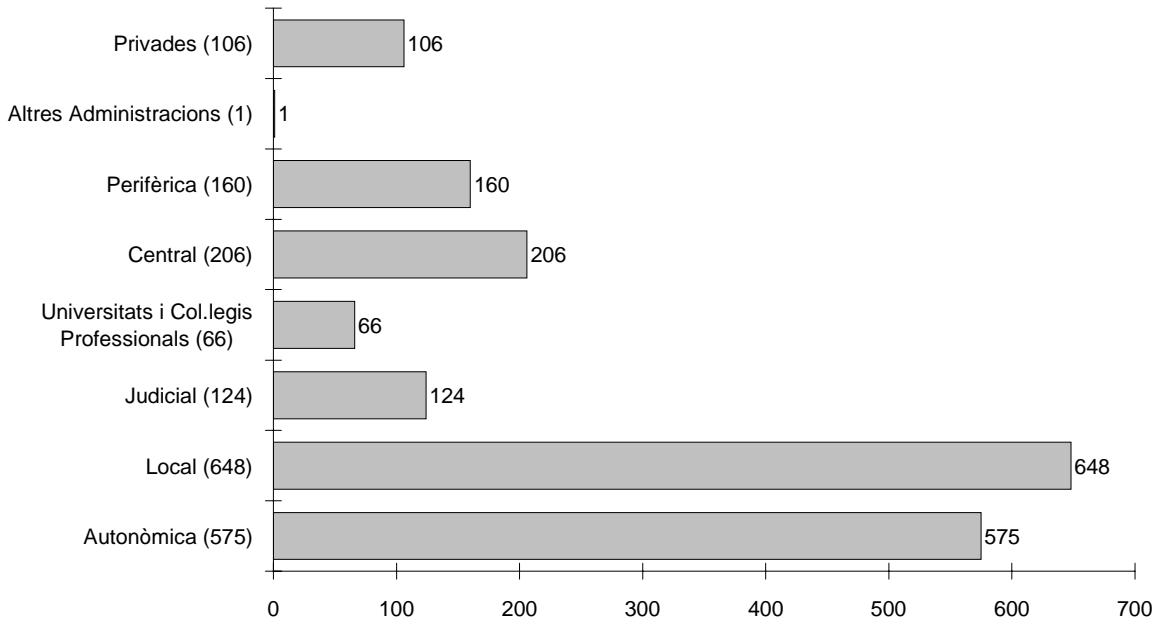
Secció-Temàtica	Q	A/O	C	Total
<i>1. Administració general</i>				
- Personal	78	-	20	98
- Servei Militar i prestació subs.	35	-	33	68
- Contractació administrativa	44	-	18	62
- Coacció administrativa	85	1	63	149
- Estrangeria i situació d'apàtrida	44	2	23	69
- Expropiació forçosa	30	-	10	40
- Responsabilitat patrimonial de l'administració	25	-	24	49
- Manca de coordinació entre administracions	3	-	-	3
- El procediment com a garantia de l'administrat	146	-	98	244
- Actuació forces de seguretat	21	10	16	47
Total:	511	13	305	829
<i>2. Ordenació del territori</i>				
- Habitatge	84	1	35	120
- Urbanisme	102	-	44	146
- Medi ambient i qualitat de vida	99	1	36	136
Total:	285	2	115	402
<i>3. Tributària</i>				
- Tributs	41	-	48	89
- Preus Públics	3	-	1	4
- Gestió Tributària	146	-	66	212
Total:	190	-	115	305
<i>4. Sanitat i Consum</i>				
- Salut pública	19	1	43	63
- Deficiències sanitàries	35	3	17	55
- Personal	7	-	1	8
Total:	61	4	61	126
- Consum	88	-	178	266
Total:	149	4	239	392

Secció-Temàtica	Q	A/O	C	Total
<i>5. Treball i pensions</i>				
- Pensions especials republicans	3	-	5	8
- Seguretat Social	80	-	97	177
- Treball	45	-	33	78
Total:	128	-	135	263
<i>6. Serveis socials i infants</i>				
- Deficients físics	26	-	12	38
- Deficients psíquics	10	4	5	19
- Dones	2	-	9	11
- Gent gran	12	-	20	32
- Grups marginats	1	-	2	3
- Bosses de pobresa	38	1	24	63
Total:	89	5	72	166
- Infants	63	16	11	90
Total:	152	21	83	256
<i>7. Ensenyament i cultura</i>				
- Alumnes ensenyament	39	3	26	68
- Alumnes universitat	36	-	9	45
- Professors	34	-	6	40
- Pares alumnes	6	-	1	7
- Centres docents ensenyament	6	-	-	6
- Gestió acadèmica ensenyament	1	-	-	1
- Gestió acadèmica universitat	5	-	3	8
- Altres aspectes educatius	8	1	3	12
- Normalització lingüística	30	-	4	34
- Altres temes culturals	12	-	2	14
Total:	177	4	54	235
<i>8. Justícia</i>				
- Administració de Justícia	138	-	328	466
- Institucions penitenciàries	42	9	9	60
Total:	180	9	337	526
<i>9. Queixes privades i/o inconcretas</i>				
- Privades	58	-	561	619
- Inconcretas	3	-	15	18
Total:	61	-	576	637
TOTAL EXPEDIENTS	1.833	53	1.959	3.845

ANNEX 4

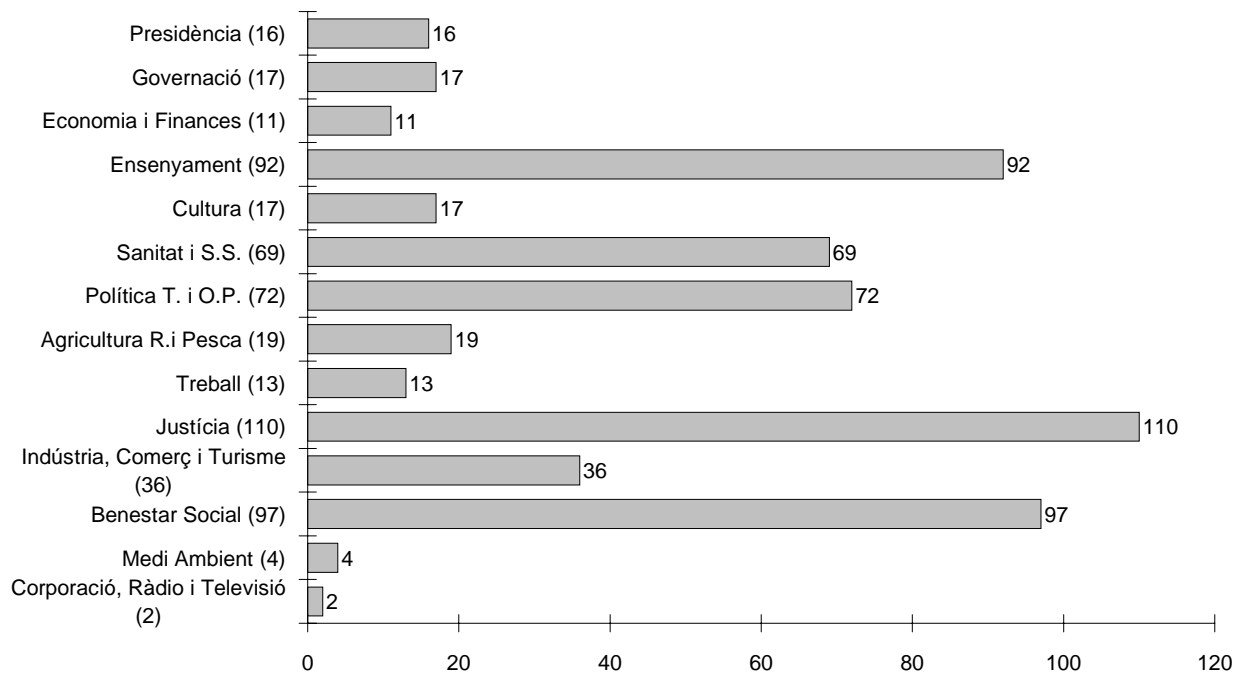
CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS
PER ADMINISTRACIONS AFECTADES

CLASSIFICACIÓ DE LES QUEIXES I ACTUACIONS D'OFICI
Total: 1.886

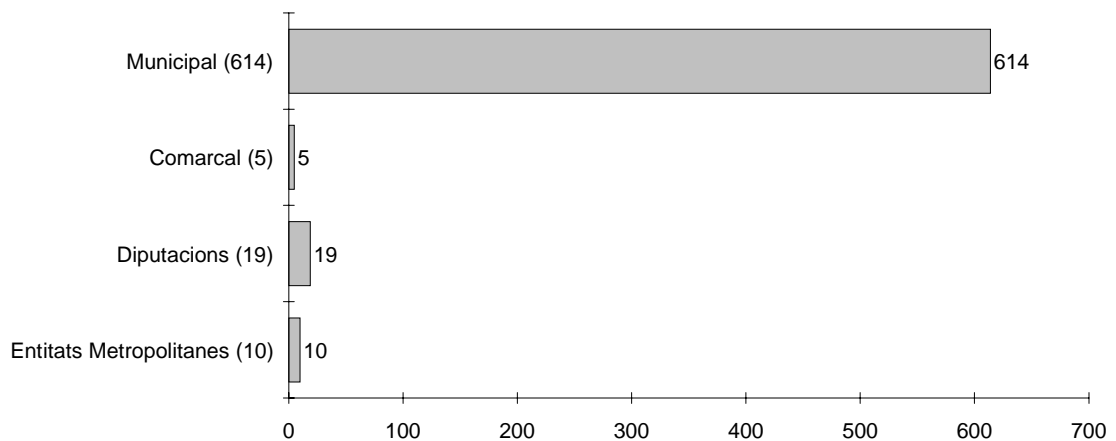

21766

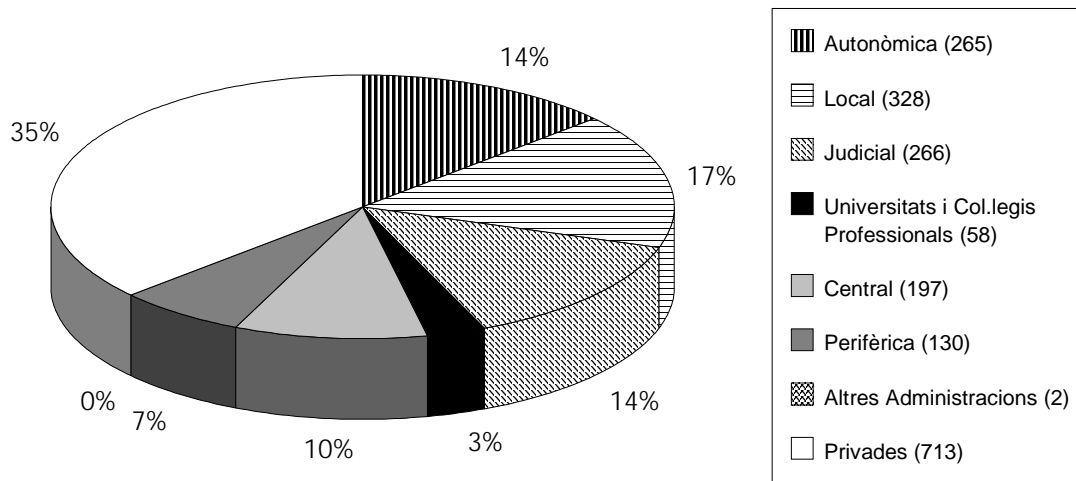
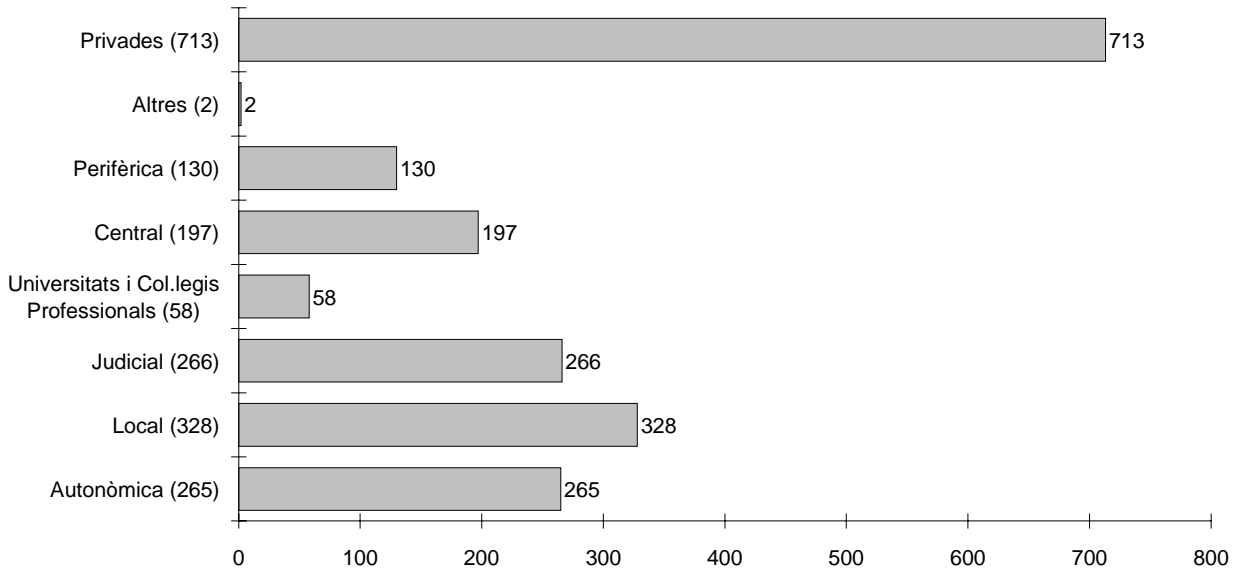
DESGLOSSAMENT ADMINISTRACIÓ AUTONÒMICA

ADMINISTRACIÓ LOCAL

CLASSIFICACIÓ DE LES CONSULTES
Total: 1.959

21768

RELACIÓ D'AJUNTAMENTS DAVANT ELS QUALS S'HA
INTERPOSAT QUEIXA O INICIAT EXPEDIENT D'OFICI

BARCELONA		COMARCA-Població	Nombre de Queixes
		L'Hospitalet de Llobregat	9
		Sant Adrià del Besòs	1
		Santa Coloma de Gramenet	5
		<i>Berguedà</i>	5
		Bagà	1
		Castell de l'Areny	1
		Cercs	1
		Gironella	1
		La Pobla de Lillet	1
		<i>Garraf</i>	17
		Canyelles	1
		Cubelles	2
		Olivella	2
		Sant Pere de Ribes	4
		Sitges	3
		Vilanova i la Geltrú	5
		<i>Maresme</i>	39
		Alella	1
		Arenys de Mar	1
		Arenys de Munt	2
		Cabrera de Mar	1
		Cabrils	1
		Calella	2
		Canet de Mar	2
		Dosrius	1
		Malgrat de Mar	1
		Mataró	8
		Montgat	1
		Palafolls	1
		Pineda de Mar	7
		Premià de Mar	3
		Sant Iscle de Vallalta	1
		Sant Pol de mar	1
		Tiana	2
		Vilassar de Ma	3
		<i>Osona</i>	10
		Alpens	2
		Manlleu	1
		Sant Vicenç del Torelló	1
		Rajadell	2
		Torelló	1
		Vic	3
		<i>Vallès Occidental</i>	34
		Barberà del Vallès	1
		Castellar del Vallès	1
		Cerdanyola del Vallès	4
		Matadepera	1
		Montcada i Reixac	2
		Palau de Plegamans	2
		Rubí	1
		Sabadell	6
		Sant Cugat del Vallès	8
		Santa Perpètua de Mogoda	1
		Terrassa	7
COMARCA-Població	Nombre de Queixes		
<i>Alt Penedès</i>	12		
Castellet i la Gornal	1		
Font-Rubí	1		
Gelida	1		
Mediona	1		
Sant Llorenç d'Hortons	2		
Sant Pere de Riudebitlles	1		
Sant Sadurní d'Anoia	1		
Santa Fe del Penedès	1		
Torrelles de Foix	1		
Vilafranca del Penedès	2		
<i>Anoia</i>	5		
Calaf	1		
Els Hostalets de Pierola	1		
Igualada	1		
Masquefa	2		
<i>Bages</i>	12		
Castellbell i el Vilar	1		
Manresa	4		
Moià	1		
Mura	1		
Navarcles	1		
Navas	1		
Sant Fruitós del Bages	1		
Sant Vicenç de Castellet	1		
Santpedor	1		
<i>Baix Llobregat</i>	52		
Begues	1		
Castelldefels	6		
Cervelló	1		
Corbera de Llobregat	3		
Cornellà de Llobregat	5		
Esparreguera	5		
Esplugues de Llobregat	5		
Gavà	2		
Martorell	2		
Molins de Rei	2		
Olesa de Montserrat	2		
Pallejà	1		
El Papiol	1		
El Prat de Llobregat	3		
Sant Boi de Llobregat	1		
Sant Esteve Sesrovires	1		
Sant Feliu de Llobregat	2		
Sant Just Desvern	2		
Torrelles de Llobregat	2		
Viladecans	5		
<i>Barcelonès</i>	238		
Badalona	7		
Barcelona	216		

4.80

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
<i>Vallès Oriental</i>	29
Aiguafreda	1
Bigues i Riells	1
Caldes de Montbui	2
Cànoves i Samalús	2
Cardedeu	2
Granollers	2
Lliçà d'Amunt	4
Lliçà de Vall	1
Llinars del Vallès	1
Martorelles	2
Mollet del Vallès	2
Montmeló	1
Montornès del Vallès	2
Montseny	1
Parets del Vallès	1
La Roca del Vallès	1
Sant Antoni de Vilamajor	1
Sant Fost de Campcentelles	1
Sant Pere de Vilamajor	1
Total Barcelona	453

GIRONA

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
<i>Alt Empordà</i>	13
Cadaqués	2
Castellò d'Empuries	2
L'Escala	1
Figueres	2
Llançà	1
Portbou	1
El Port de la Selva	1
Roses	1
Terrades	1
La Vajol	1
<i>Baix Empordà</i>	14
La Bisbal d'Empordà	2
Castell-Platja d'Aro	2
Corçà	1
Cruïlles, Monells i St.Sadurní de l'Heura	1
Palafrugell	1
Palamós	2
Pals	1
Sant Feliu de Guíxols	2
Santa Cristina d'Aro	1
Torroella de Montgrí	1
<i>Garrotxa</i>	3
Olot	2
La Vall d'en Bas	1

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
<i>Gironès</i>	13
Bescanó	1
Girona	10
Llagostera	1
Llambilles	1
<i>El Pla de l'Estany</i>	2
Banyoles	2
<i>Cerdanya</i>	1
Puigcerdà	1
<i>Ripollès</i>	4
Campdevàno	1
Camprodon	2
Ripoll	1
<i>Selva</i>	13
Blanes	4
Lloret de Mar	8
Santa Coloma de Farners	1
Total Girona	63

LLEIDA

COMARCA-Població	Nombre de Queixes
<i>Alt Urgell</i>	6
Bassella	1
Montferrer i Castellbò	1
Peramola	1
La Seu d'Urgell	2
Les Valls de Valira	1
<i>Cerdanya</i>	1
Montellà i Martinet	1
<i>Garrigues</i>	3
Castelldans	1
Fulleda	1
Juneda	1
<i>Noguera</i>	3
Balaguer	1
La Baronia de Rialb	1
Preixens	1
<i>Pallars Jussà</i>	3
Isona i Conca Dellà	1
Tremp	2

21770

COMARCA-Població	Nombre de Queixes	COMARCA-Població	Nombre de Queixes
<i>Pallars Sobirà</i>	2	<i>Baix Penedès</i>	19
La Guingueta d'Àneu	1	Albinyana	1
Sort	1	Arboç	1
<i>El Pla d'Urgell</i>	3	Calafell	6
Mollerussa	2	Cunit	9
El Palau d'Anglesola	1	El Vendrell	2
<i>Segarra</i>	2	<i>Conca de Barberà</i>	2
Cervera	2	Blancafort	1
<i>Segrià</i>	7	Montblanc	1
Almacelles	1	<i>Montsià</i>	3
Artesa de Lleida	1	Amposta	1
Lleida	3	Alcanar	1
Rosselló	1	Sant Carles de la Ràpita	1
Vilanova de la Barca	1	<i>Ribera d'Ebre</i>	2
<i>Solsonès</i>	3	Miravet	1
Solsona	3	Mora d'Ebre	1
<i>Urgell</i>	3	<i>Tarragonès</i>	21
Maldà	1	Altafulla	1
Tàrrrega	1	El Catllar	1
Vilagrassa	1	Creixell	1
<i>Val d'Aran</i>	1	Roda de Berà	4
Vielha e Mijaran	1	Salou	3
		Tarragona	10
		Vila-seca	1
Total Lleida	37	<i>Terra Alta</i>	3
		Gandesa	1
		Horta de Sant Joan	1
		La Pobla de Massaluca	1
		Total Tarragona	65
		TOTAL CATALUNYA	618(*)

TARRAGONA

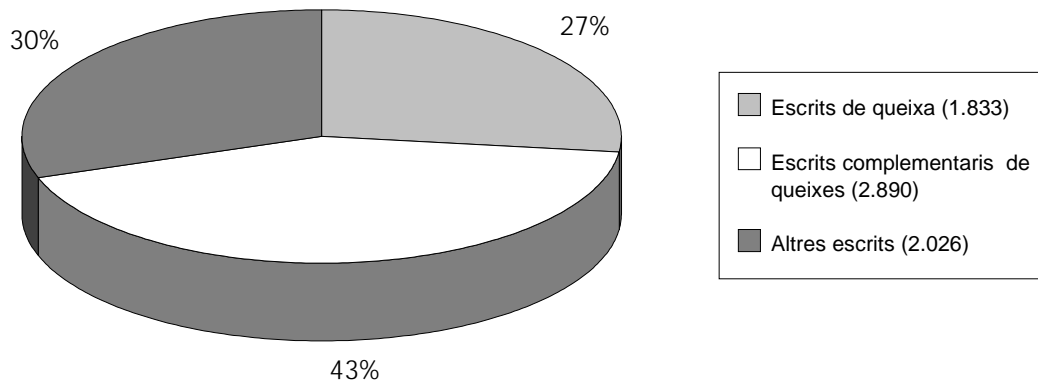
COMARCA-Població	Nombre de Queixes
<i>Alt Camp</i>	1
Querol	1
<i>Baix Camp</i>	8
L'Aleixar	1
Alforja	1
Cambrils	1
Reus	3
Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant	1
Viyols i els Arcs	1
<i>Baix Ebre</i>	6
L'Ametlla de Mar	2
L'Ampolla	1
Deltebre	1
Roquetes	1
Tivanys	1

(*) La no coincidència del nombre de queixes i actuacions d'ofici aquí relacionades (618) amb la dada del nombre de queixes i actuacions d'ofici plantejades contra l'Administració Municipal (614) és conseqüència de què alguns expedients afecten a més d'una administració.

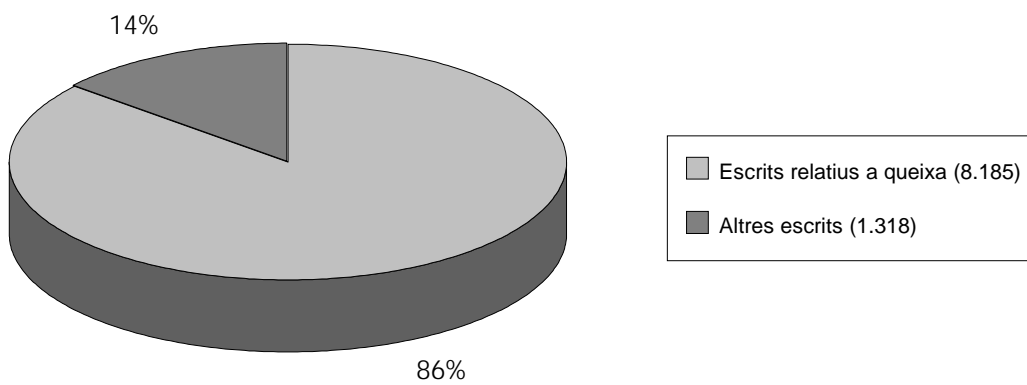
ANNEX 5

DADES DE TRAMITACIÓ DELS EXPEDIENTS

ESCRITS REGISTRATS D'ENTRADA - 1997
 Total: 6.749

ESCRITS REGISTRATS DE SORTIDA-1997
 Total: 9.503

21772

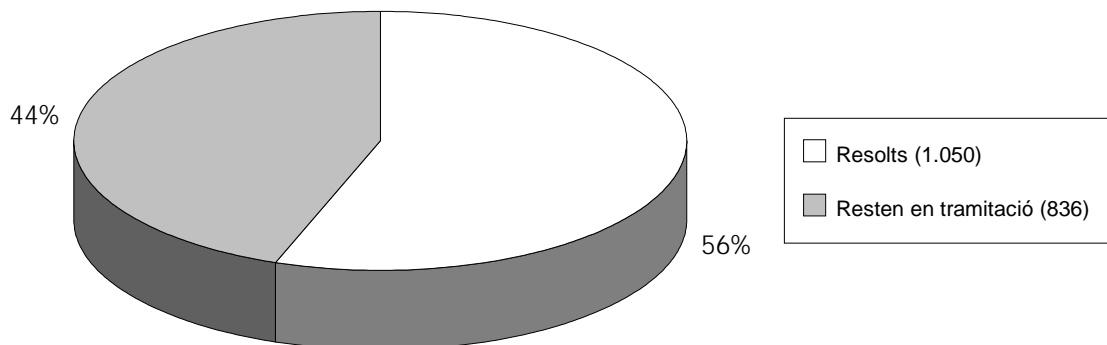
CLASSIFICACIÓ DELS EXPEDIENTS PER ANYS

ESTAT DE TRAMITACIÓ D'EXERCICIS ANTERIORS
(1984-1997) a 31.12.97

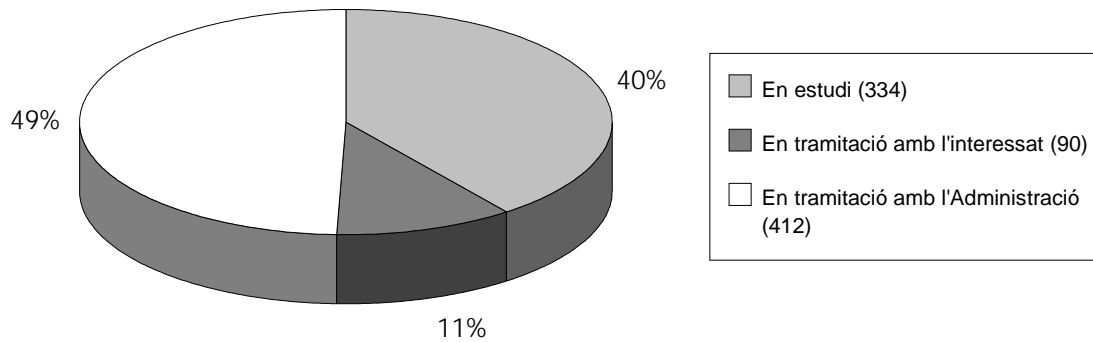
Any	Queixes	A/O	Consul.	C.Telef.	Total
1984	607				607
1985	1451				1451
1986	1211				1211
1987	1382				1382
1988	1192	35			1227
1989	1375	73			1448
1990	1760	41			1801
1991	1377	264			1641
1992	1628	30	834		2492
1993	1734	17	850		2601
1994	1683	28	891		2602
1995	1489	35	976		2500
1996	1534	46	850	930	3360
1997	1833	53	846	1113	3845

Any	Total expedients	En tràmit
1984	607	-
1985	1451	-
1986	1211	-
1987	1382	-
1988	1192	-
1989	1448	-
1990	1801	-
1991	1641	-
1992	1658	1
1993	1751	2
1994	1711	14
1995	1524	28
1996	1580	152
1997	1886	836

ESTAT DELS EXPEDIENTS REGISTRATS DURANT L'ANY 1997
Total: 1.886
(1.833 Queixes i 53 Actuacions d'Ofici)

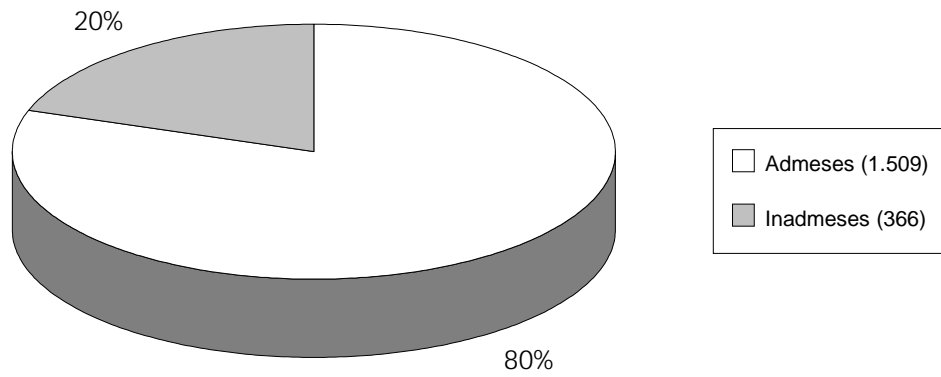
DISTRIBUCIÓ EXPEDIENTS QUE RESTEN EN TRAMITACIÓ A 31.12.97
Total: 836

TRAMITACIÓ D'EXPEDIENTS DURANT EL 1997

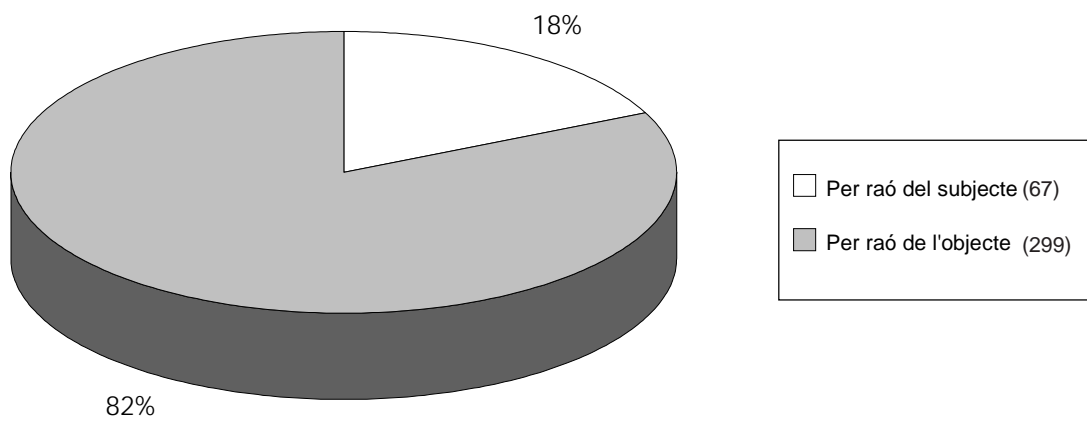
– Expedients en tràmit (a 1 de gener de 1997) d'exercicis anteriors al 1997	884
– Expedients resolts el 1996 que han estat reoberts i tramitats durant 1997	34
– Expedients que el Síndic va trametre al Defensor del Poble durant 1996 i que aquest ha resolt definitivament el 1997	121
– Expedients resolts pel Síndic el 1996 i pendents de resposta de l'Administració a 31 de desembre de 1996	113
– Expedients iniciats durant 1997	1.886
Total expedients	3.038
Expedients resolts durant 1997	1.875
– Total expedients conclusos	1.875
– Expedients en tràmit a 31.12.1997	1.163

DISTRIBUCIÓ QUEIXES CONCLOSES DURANT 1997
Queixes admeses i inadmeses
Total: 1.875 (*)

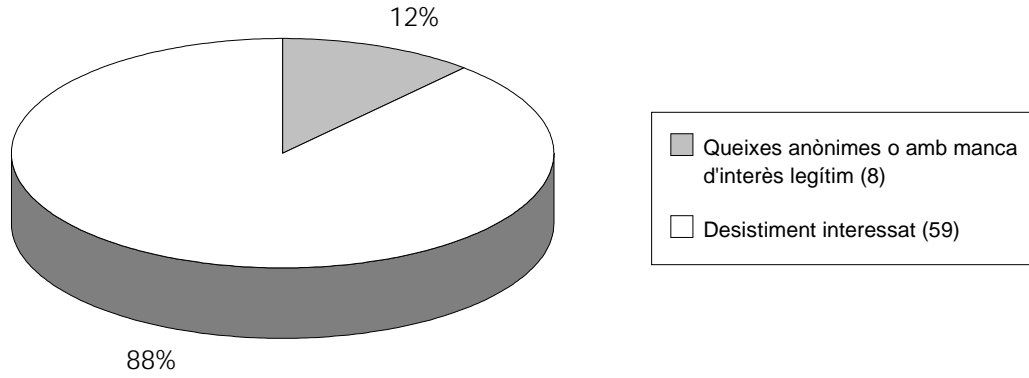

(*) Dades a 31 de desembre de 1997

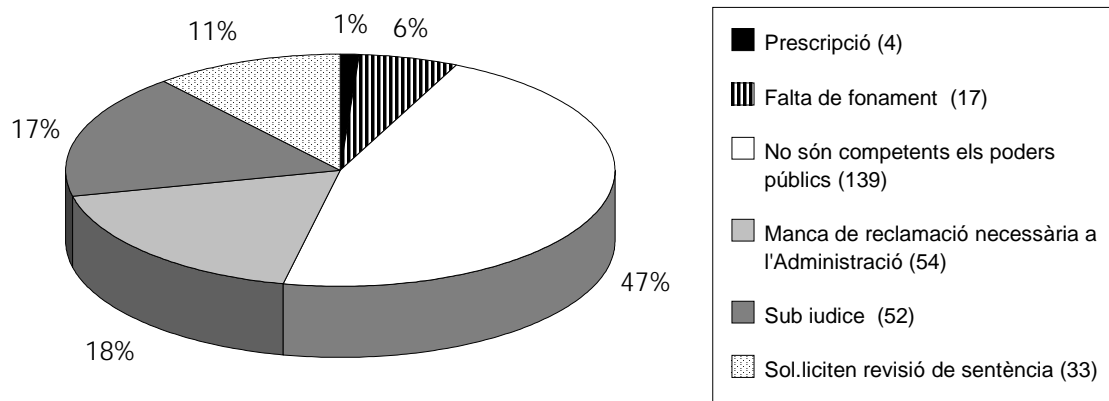
DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES DURANT 1997
Per raó del subjecte i de l'objecte
Total: 366

DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES PER RAÓ DEL SUBJECTE
 Total: 67

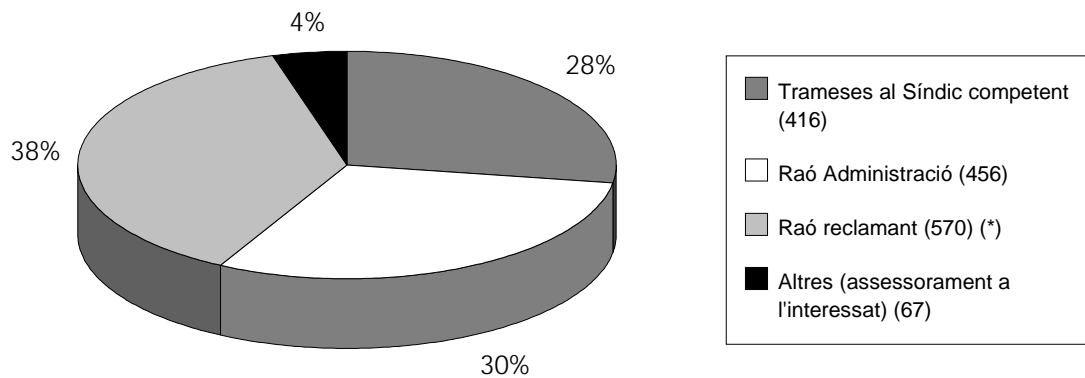

DISTRIBUCIÓ QUEIXES INADMESES PER RAÓ DE L'OBJECTE
 Total: 299

DISTRIBUCIÓ QUEIXES ADMESES DURANT 1997

Total: 1.509

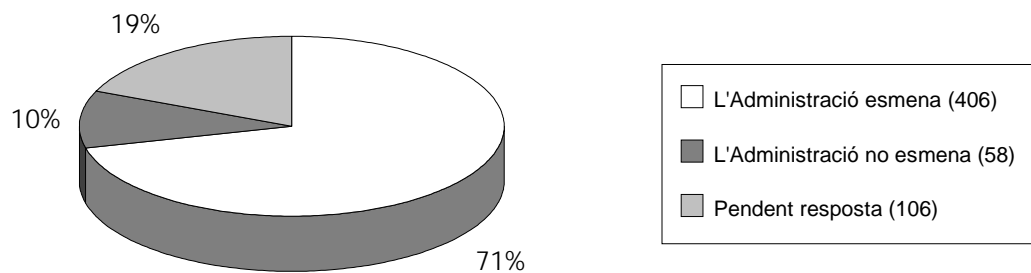

* S'agrupen sota l'epígraf «Raó reclamant» tots aquells assumptes resolts durant 1997, en els quals el Síndic va considerar que, per una o altra raó, l'Administració hauria hagut d'actuar d'una forma diferent de com ho havia fet (que han donat lloc a un advertiment o recordatori de deures legals, suggeriment interpretatiu o organitzatiu i propostes de conciliació o acord) o bé, en els quals va entendre que s'esqueia una modificació de l'ordenament jurídic.

També s'inclouen aquells casos en què el Síndic va demanar informe a l'Administració, per haver rebut una queixa, quan havia transcorregut el termini que l'Administració té per resoldre i la informació que aquesta va lliurar adjuntava còpia de la resolució ja adoptada.

GRAU D'ACCEPTACIÓ DE LES CONSIDERACIONS DEL SÍNDIC

Total: 570 (*)

* Tot seguit, es relacionen ordenades per àrees (que coincideixen amb els capítols o seccions d'aquest Informe) i dins de cada àrea, per administracions afectades, aproximadament 400 actuacions amb les seves resolucions del Síndic (advertiments o recordatoris de deures legals, suggeriments interpretatius o organitzatius i propostes de conciliació o acord, així com recomanacions, és a dir, propostes d'innovació normativa), amb un resum del seu contingut i la indicació de la posició presa per l'Administració (acceptació, no-acceptació, pendent de resposta). Entre els assumptes relacionats, s'incorporen també un seguit de casos en els quals el síndic va demanar informe a l'Administració, per haver rebut una queixa, quan havia transcorregut el termini que l'Administració té per resoldre i la informació que aquesta va lliurar adjuntava còpia de la resolució ja adoptada.

RELACIÓ DE RESOLUCIONS AMB UN RESUM DEL SEU
CONTINGUT I LA INDICACIÓ DE LA POSICIÓ PRESA PER
L'ADMINISTRACIÓ

ÀREA 01. Administració general

SUBÀREA 0101. PERSONAL

DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA

Queixa 9700611

El Síndic suggereix al Departament de Presidència que estudiï la possibilitat de flexibilitzar els criteris interpretatius dels fets que motiven la concessió de l'ajut per naixement/adopció d'un fill, ajuts del fons d'acció social per al personal funcionari i interí d'administració i tècnic al servei de l'Administració de la Generalitat de Catalunya, donant cabuda als supòsits d'acolliment simple i preadoptiu en tant que generadors també de despeses sobrevingudes i encaminats ambdós a la posterior adopció de l'infant. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ

Queixa 9602482

La Direcció General d'Administració Local, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a un escrit que se li havia presentat sollicitant assessorament legal en relació amb les bases de convocatòria d'una plaça.

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9601684

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social el dret que tenen els funcionaris en excedència a reingresar quan hi hagi vacants, en relació amb una denegació del reingrés justificada en què s'ha de demanar en el territori on es va demanar l'excedència. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

TELEVISIÓ DE CATALUNYA

Queixa 9601846

El Síndic recorda a la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió que, com a ens públic, ha d'ajustar els seus processos de selecció als principis de publicitat, mèrit i capacitat i, per tant, ha de donar publicitat plena dels resultats de les proves de selecció de personal de Televisió de Catalunya, i no pot oferir un tracte diferenciats, quant a la revisió de les proves realitzades, segons es tracti de persones que treballen a l'entitat o persones que no ho fan. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9401554

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el dret que tenen els ciutadans d'obtenir còpies dels documents continguts en un expedient quan tinguin condi-

ció de part interessada en el procediment, en relació amb la sollicitud dels currículums i projectes presentats pels candidats a la provisió d'una plaça convocada per l'Ajuntament. Pendent de resposta el 31.12.95. No acceptat.

Queixa 9702346

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure que tenen les administracions públiques de dictar resolució expressa i motivada als actes que resolguin reclamacions prèvies a les vies judicials, expressant-ne en la mateixa els recursos que contra aquesta procedeixin, òrgan administratiu o judicial davant el qual haguessin de presentar-se i termini per interposar-los, en relació amb la reclamació prèvia presentada per la promotora de la Queixa contra la desestimació de la seva sollicitud de revisió de la pensió de viduïtat que té reconeguda. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LLORET DE MAR

Queixa 9700586

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Lloret de Mar, en relació amb la convocatòria per la plaça d'Inspector de la policia local, que la Llei 16/1991 de policies locals de Catalunya estableix que el seu accés es fa per concurs-oposició lliure i no per promoció interna. No acceptat.

AJUNTAMENT DE MONTCADA I REIXAC

Queixa 9402278

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Montcada i Reixac, en relació amb la convocatòria per la plaça de cap de la policia local, que la Llei 16/1991 de policies locals de Catalunya estableix que el seu accés es fa per concurs-oposició lliure i no per promoció interna. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SABADELL

Queixa 9401314

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sabadell el deure d'aplicar correctament les bases de la convocatòria en els procediments de selecció, en relació amb l'exclusió d'un aspirant en una convocatòria per la provisió de dues vacants de Caps de 1a, especialistes en recaptació executiva. Pendent de resposta el 31.12.95. Es tanca l'expedient, considerant-se com a no acceptat el suggeriment, atesa la manca de resposta de l'Ajuntament de Sabadell.

CONSELL COMARCAL DE LA SELVA

Queixa 9500611

El Síndic recorda al Consell Comarcal de La Selva que en les convocatòries per cobrir places de la seva estructura administrativa, té l'obligació d'explicitar els criteris d'avaluació prèviament a la celebració de les proves.

21778

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 9600559; 9600950

El Síndic recorda a la Diputació de Barcelona el dret que tenen els funcionaris a reingressar en l'Administració pública a la qual van demanar l'excedència, així com la possibilitat d'adscripció d'aquests a una destinació provisional. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

SUBÀREA 0103. CONTRACTACIÓ ADMINISTRATIVA

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9501612

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social que per interpretar el contingut d'un plec de clàusules s'ha de prendre el seu sentit literal, quan els termes de les clàusules són clars així com les intencions dels contractants, en relació amb les divergències de criteri sorgides en la interpretació del contracte amb l'empresa que s'encarrega de la neteja d'un hospital. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9402132; 9402165; 9402554; 9402583; 9502465

El Síndic, en relació amb la declaració de caducitat de drets funeraris efectuada per l'Ajuntament de Barcelona per manca de pagament des de fa més de 20 anys de les taxes de conservació, amb el conseqüent trasllat de les restes a una ossera general, recorda que:

- L'Ordenança de Cementiris de l'Ajuntament no contempla cap causa de caducitat sobre les concessions a perpetuïtat, com són les propietats funeràries afectades en aquest cas.
- No pot justificar-se en cap supòsit l'interès públic que permet aplicar l'Ordenança de Cementiris vigent a concessions atorgades amb una regulació anterior. Posteriorment, el Síndic torna a adreçar-se a l'Ajuntament de Barcelona, en aquesta ocasió efectuant les següents recomanacions:
- Que s'anullin i deixin sense efecte les declaracions de caducitat de les concessions funeràries a perpetuïtat, objecte dels esmentats expedients.
- Que, atesa la lesió de béns i drets existent com a conseqüència de tals declaracions de caducitat, s'iniciïn d'ofici els corresponents procediments de responsabilitat patrimonial.
- Que s'endegui el tràmit de modificació de la vigent Ordenança de Cementiris, exceptuant expressament de la causa de caducitat de l'article 66.b) a les concessions a perpetuïtat i establint, en la mateixa Ordenança, que en els supòsits que s'hagin de retirar les restes existents, sense haver pogut notificar personalment tal decisió als familiars interessats, aquestes restes siguin traslladades a osseres destinades al efecte amb separació entre els procedents de sepultures diferents. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

Queixa 9700392

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie de mesures per tal de retirar els pals de la llum en determinats barris de Barcelona, amb l'objectiu final de millorar l'accessibilitat i el pas de vianants per les voreres.

AJUNTAMENT DE GIRONA

Queixa 9601020

L'Ajuntament de Girona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna de baixa tributària un gual, al qual s'exigia per concedir-li la baixa que es restablís la vorera al seu estat inicial.

AJUNTAMENT DE SALOU

Queixa 9401734

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Salou, respecte al plec de condicions jurídic-administratives que regeix el concurs per a l'adjudicació de les concessions de temporada a les platges del municipi, que el criteri d'antiguitat com a criteri d'adjudicació del contracte és contrari a la llei, i que considerar un mèrit la circumstància de portar més de tres anys empadronats en el municipi, és una discriminació prohibida taxativament per la Constitució. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

Queixa 9700816

L'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, retorna un aval bancari dipositat en garantia de l'execució d'unes obres, ja que malgrat s'havia estimat la concurrència d'uns defectes en l'execució de les instal·lacions i aquestes s'havien comunicat de forma verbal al representant de l'empresa executora, no s'inicià mai cap procediment ni es requerí mai a l'interessat sobre la reparació de les mancances detectades.

SUBÀREA 0104. COACCIÓ ADMINISTRATIVA

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9600225

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol un recurs d'alçada presentat contra una liquidació practicada per utilització de la grua municipal.

Queixa 9601321

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la una sanció per infracció als preceptes de la Legislació sobre Trànsit, Circulació de Vehicles a Motor i Seguretat Vial, atès que comprova que s'ha notificat de manera errònia en període voluntari.

Queixa 9601777

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a cancel·lar un dipòsit, atès que l'apressament arran del qual es disposa la constitució del dipòsit també s'ha anul·lat.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

Queixa 9601910

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Gavà el deure legal de resoldre de forma expressa i motivada les alegacions presentades per un ciutadà amb motiu d'un procediment sancionador, incoat per una infracció d'estacionament. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

Queixa 9600202

L'Ajuntament de Terrassa, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anul·la una denúncia per estacionament incorrecte d'un vehicle, ja que ha caducat el procediment sancionador que es va endegar.

SUBÀREA 0105. ESTRANGERIA I SITUACIÓ D'APÀTRIDA

GOVERN CIVIL DE GIRONA

Queixa 9601744

El Govern Civil de Girona anul·la una ordre d'expulsió dictada contra una ciutadana de Guinea Ecuatorial, atès que es demostra que en el seu país és objecte de persecució política.

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ

Queixa 9602099

El Síndic suggereix al Departament de Governació i a la Delegada del Govern de l'Estat a Catalunya que s'adoptin les mesures oportunes per tal d'evitar certes declaracions públiques que coadjuven a crear en el conscient col·lectiu uns estereotips que identifiquen delinqüència amb determinats grups de persones per raó de raça, nacionalitat i status de residència. Acceptat.

SUBÀREA 0106. PRESTACIONS PATRIMONIALS NO TRIBUTÀRIES

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9602964

El Síndic recorda al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb la tramitació d'un expedient expropiatori, el deure que té de contestar de forma expressa les sol·licituds de ratificació sobre la desafectació d'una finca i d'incoar d'ofici, en tots els seus tràmits, el corresponent expedient de responsabi-

litat patrimonial, atès el perjudici que li ha originat a l'autora de la Queixa la incoació i posterior paralització de l'expedient expropiatori. Acceptat.

Queixa 9602974

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que adopti les mesures oportunes per tal de trobar una solució al problema plantejat arran d'una expropiació, atès que s'ha deixat sense accés la part de la finca no afectada pel projecte. Acceptat.

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 9700005

El Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, reprèn la tramitació d'un expedient expropiatori que ha patit diversos retards.

AJUNTAMENT D'ESPLUGUES DE LLOBREGAT

Queixa 9702290

L'Ajuntament d'Esplugues de Llobregat, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, convoca una reunió amb el propietari d'un terreny per tal d'intentar determinar el seu preu just de mutu acord, en virtut d'un expedient expropiatori iniciat per acord municipal de data 19 de juny de 1976.

AJUNTAMENT DE LLANÇÀ

Queixa 9401661

L'Ajuntament de Llançà, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie de mesures per tal de solucionar els perjudicis ocasionats en una finca amb ocasió d'una actuació municipal.

AJUNTAMENT DE SALLENT

Queixa 9501184

Es recorda a l'Ajuntament de Sallent que, en els expedients d'apreuament d'iniciativa municipal, el procediment per determinar el valor de la finca ha de ser l'assenyalat en la Llei d'Expropiació Forçosa de 16 de desembre de 1954 i no el del «Text Refós de la legislació vigent a Catalunya en matèria urbanística», aprovat per Decret Legislatiu 1/1990, de 12 de juliol, que disposa que ha de ser el propietari qui es dirigeixi a la Junta Provincial d'Expropiació perquè fixi l'apreuament, si han transcorregut 3 mesos sense que l'Administració accepti la seva proposta. Pendent de resposta el 31.12.95. Acceptat.

AJUNTAMENT DE TEIÀ

Queixa 9402515

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Teià, en relació amb la declaració com a nul de ple dret d'un acte en el que es comprometia a no afectar per expropiació major superfície de la finca del reclamant, que aquesta decla-

21780

ració s'ha de fer amb la intervenció de l'interessat, determinant, si s'escau, una indemnització. Pendent de resposta el 31.12.95. Acceptat.

SUBÀREA 0107. RESPONSABILITAT PATRIMONIAL DE L'ADMINISTRACIÓ

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9401356

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té l'Administració d'indemnitzar als ciutadans per lesions sofertes a conseqüència del funcionament anormal dels serveis públics, en relació amb uns danys produïts a una senyora pel mal estat de la via pública. No acceptat.

Queixa 9600301

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té l'Administració d'indemnitzar als ciutadans per lesions sofertes a conseqüència del funcionament anormal dels serveis públics, en relació amb uns danys produïts a una senyora pel mal estat de la via pública. Pendent de resposta.

Queixa 9600552

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que estimi la reclamació de responsabilitat patrimonial presentada per una ciutadana, atès que les lesions que va patir són conseqüència directa de l'omissió del deure de conservació de la via pública per part de l'Ajuntament. Pendent de resposta.

Queixa 9601438

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal d'indemnitzar per qualsevol lesió que pateixin els particulars en els seus béns i drets com a conseqüència del funcionament anormal dels serveis públics, en relació amb les lesions sofertes per la promotora de la Queixa degut al mal estat de conservació d'una vorera. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

Queixa 9700239

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té l'Administració d'indemnitzar als ciutadans per lesions sofertes a conseqüència del funcionament anormal dels serveis públics, en relació amb uns danys produïts a una senyora pel mal estat de la via pública. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DEL PERELLÓ

Queixa 9602191

L'Ajuntament del Perelló, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda indemnitzar els perjudicis ocasionats en una finca amb ocasió de les obres d'arranjament d'un camí.

AJUNTAMENT DE SANT VICENÇ DE CASTELLET

Queixa 9701279

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Vicenç de Castellet, en relació amb els danys soferts en una habitatge a conseqüència de la pràctica del futbol en un camp municipal collindant, que, malgrat que el camp estigui construït amb anterioritat a l'habitatge i els clubs que utilitzen el camp no són municipals, ha d'assumir la responsabilitat patrimonial que en aquest cas té l'Administració, ja que és l'ajuntament qui ha de vetllar perquè el camp reuneixi les condicions adequades per tal d'evitar que del seu ús es produeixin danys. Pendent de resposta.

ENTITAT METROPOLITANA DEL TRANSPORT

Queixa 9402503

El Síndic recorda a l'entitat metropolitana TMB l'obligació que té d'iniciar d'ofici o bé a instància de part un procediment de responsabilitat patrimonial a fi d'indemnitzar el promotor de la Queixa pels danys materials ocasionats pel funcionament normal o anormal del servei de transport públic. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

SUBÀREA 010801. PROCEDIMENT: GOVERNACIÓ

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ

Queixa 9701861

El Departament de Governació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, abona unes beques en conceptes d'unes pràctiques realitzades a la gerència de Protecció Civil l'any 1996.

SUBÀREA 01082. PROCEDIMENT: ECONOMIA I FINANCES

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES

Queixa 9602457

El Departament d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dona compliment a unes resolucions del Tribunal Econòmicoadministratiu Regional de Catalunya, en virtut de les quals ha de retornar unes quantitats indegudament ingressades.

SUBÀREA 010804. PROCEDIMENT: CULTURA

DEPARTAMENT DE CULTURA

Queixa 9202134

El Síndic recorda al Departament de Cultura que una de les funcions pròpies del Centre d'Història Contemporània de Catalunya és la del foment de la investigació, en relació amb la impossibilitat d'accedir al seu fons documental per part dels investigadors. Acceptat.

Queixa 9601997; 9602117

El Síndic suggereix al Departament de Cultura que es replantegi el sistema de determinació del cost de les activitats que es duen a terme per a joves, atès que l'aplicat fins ara provoca que per a una mateixa activitat joves de diferents Comunitats Autònomes paguin preus diferents. Acceptat.

SUBÀREA 010805. PROCEDIMENT: SANITAT
I SEGURETAT SOCIAL

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9600776

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que realitzi les investigacions pertinents per tal d'averiguar si els residus de clembuterol trobats en el bestiar del promotor de la Queixa són conseqüència de l'incompliment de les seves obligacions o fruit d'unes equivocades instruccions de subministrament, ja que en aquest últim supòsit el Síndic entén que el propietari del bestiar no hauria de considerar-se infractor malgrat el resultat de les anàlisis. Pendent de resposta.

SUBÀREA 010806. PROCEDIMENT: POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9601866

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que agiliti els tràmits per tal de tramitar els expedients de concessions i llicències en els aqüífers, de forma que, per una banda, no es provoqui indefensió als titulars dels l'aprofitaments i, per una altra, la protecció d'aquests aqüífers esdevingui finalment impossible. Atesa la resposta de la Junta d'Aigües, el Síndic recorda l'obligació de practicar la inscripció per a que l'interessat no es vegi privat dels seus drets, sense perjudici que se li apliquin les normes que en el seu dia es dictin per a protegir l'aqüífer afectat.

Queixa 9701463

La Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, abona una subvenció per la rehabilitació d'un immoble reconeguda mitjançant sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Queixa 9501383

Es recorda a la Junta d'Aigües de Girona el deure que té l'Administració pública de dictar resolució expressa sobre les sollicituds que li formulin els interessats, en relació amb unes possibles irregularitats en la tramitació d'un expedient. Pendent de resposta el 31.12.95. Acceptat.

Queixa 9600014

La Junta d'Aigües de Catalunya, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, endega les actuacions pertinents per tal d'evitar possibles danys a tercers derivats de la construcció d'uns pous d'abocament i l'erosió de les aigües pluvials.

Queixa 9601655

El Síndic suggereix a la Junta d'Aigües de Catalunya que, en relació amb la construcció d'una resclosa a la riera Basc de Sala que vol mantenir-se per part de l'Ajuntament de Cistella, atès que per la zona on està pot servir de reserva d'aigua en cas d'incendis, es reconstrueixi de manera que eviti perjudicis als propietaris del predi inferior que amb l'embassament es veuen privats d'aigua per als usos comuns. Parcialment acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9301966

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques una interpretació àmplia dels supòsits en els quals els Serveis Territorials de la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge han de realitzar de forma supletòria el control del nivell d'habitabilitat dels edificis, de manera que es faci en el cas dels municipis en què les ordenances municipals d'edificació o el planejament urbanístic no prevegin que els nous habitatges tinguin el nivell B d'habitabilitat, encara que gaudeixin dels mitjans tècnics suficients per a realitzar el control ells mateixos, en relació amb la denegació de la cèdula d'habitabilitat de què han estat objecte uns habitatges de la Vila Olímpica de la Vall d'Hebron. L'esmentat Departament ens comunica l'aprovació del Decret 274/1995, d'11 de juliol, que modifica l'anterior Decret en el sentit d'imposar als ajuntaments l'obligació de controlar, abans d'atorgar la corresponent llicència d'obres, el nivell B d'habitabilitat dels edificis. Així mateix, vam suggerir a l'Ajuntament de Barcelona que modifiqués les ordenances d'edificació per adaptar-les als nous requisits d'habitabilitat. La manca de resposta de l'Ajuntament després de diverses reiteracions provoca el tancament de l'expedient, entenent el suggeriment efectuat com no acceptat. El 5.12.97, rebem un escrit de l'Ajuntament que ratifica la no acceptació del suggeriment.

SUBÀREA 010807 : PROCEDIMENT: AGRICULTURA,
RAMADERIA I PESCA

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA

Queixa 9502379

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, intensifica i millora el control sobre les autoritzacions que s'atorguen per poder practicar la caça de guineu amb la tècnica del llaç.

21782

Queixa 9600688

El Síndic recorda al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca l'obligació que té de donar compliment a la seva competència en l'àmbit de la protecció d'animals, en relació amb la tramitació de les denúncies presentades en aquest àmbit. Pendent de resposta.

Queixa 9602073

El Síndic intervé davant el Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca per tal que a un ciutadà li sigui reduïda la quantitat d'una multa, imposada en virtut d'un expedient sancionador en matèria de sanitat animal, atenent el caràcter puntual i no habitual de la infracció. Acceptat.

Queixa 9700861

El Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dona resposta a les denúncies presentades amb motiu de la tinença d'animals exòtics en un circ.

SUBÀREA 010809. PROCEDIMENT: JUSTÍCIA

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9601762

El Síndic suggereix al Departament de Justícia que estudiï la possibilitat que els pèrits judicials no hagin d'esperar a cobrar els seus honoraris fins el moment en que sigui ferma la resolució judicial, sinó que es produïxi tan aviat hagin realitzat el seu treball, per tal d'evitar els resultats perjudicials que provoca aquesta normativa a les persones que presten aquest servei, atès el lapsus de temps considerable que hi ha entre el moment en què el pèrit emet el seu dictamen i el que percep els corresponents honoraris. Pendent de resposta.

Queixa 9700256

El Departament de Justícia, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, abona al promotor d'una Queixa, tramesa pel Valedor do Pobo, les despeses que va tenir en ocasió de ser requerit en un judici com a testimoni.

SUBÀREA 010810. PROCEDIMENT: INDÚSTRIA I ENERGIA

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA I ENERGIA

Queixa 9401279

El Síndic suggereix al Departament d'Indústria i Energia que faciliti als promotors de la Queixa l'accés a un expedient administratiu relatiu a una pedrera, en tant que en matèria de medi ambient la normativa europea i la doctrina constitucional entenen que qualsevol persona física o jurídica té dret a accedir a tota la informació relacionada amb el tema del medi ambient, sense que aquesta persona estigui obligada a provar un interès determinat. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

SUBÀREA 010811. PROCEDIMENT: COMERÇ, CONSUM I TURISME

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 9601966

El Síndic suggereix al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme que per tal d'evitar confusions i situacions de desprotecció als ciutadans, en els su'òtis de denúncies relatives a l'àmbit de consum, s'informi al ciutadà/denunciador de les causes per les quals no se li considera legalment interessat, alhora que se l'indiquen quines vies disposa per resarcir-se dels danys i perjudicis causats contra els seus interessos i drets. Pendent de resposta.

Queixa 9700519

El Síndic recorda al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme el deure que té de fer complir la normativa vigent en matèria d'horaris comercials, incoant els expedients sancionadors corresponents en el cas d'incompliment de la mateixa, en relació amb l'obertura de determinats establiments de mobles els diumenges. Acceptat.

Queixa 9702230

El Síndic suggereix al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme que adopti les mesures oportunes per què no es demori el pagament de les subvencions que atorga, tenint en compte que els retards en els pagaments resulten especialment greus quan els seus destinataris són entitats sense afany de lucre que presten serveis de caràcter social en sentit ampli, de caràcter subsidiari al que les administracions s'han compromès a oferir. Pendent de resposta.

SUBÀREA 010813. PROCEDIMENT: ADMINISTRACIÓ LOCAL

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9301247

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que arbitri els mitjans necessaris i convenients per part d'empreses comercials privades. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

Queixa 9401991

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dona contesta a unes interpellacions, preguntes i peticions que se li van formular entre setembre de 1991 i maig de 1994 sobre temes relacionats amb personal de l'Ajuntament.

Queixa 9600479

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que tenen les administracions públiques de donar resposta expressa a tots els escrits i recursos presentats pels ciutadans, així com el deure de controlar que les

obres realitzades s'ajusten als projectes que inicialment s'han aprovat per part del consistori. Pendent de resposta.

Queixa 9602846

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona que els ciutadans en les relacions amb les administracions públiques tene el dret de ser tractats amb respecte i deferència per les autoritats i funcionaris, així com que s'han de motivar els actes que limiten els drets subjectius o interessos legítims, en relació amb la petició efectuada per una ciutadana respecte el canvi d'ubicació d'uns contenidors. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BESALÚ

Queixa 9602972

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Besalú, en relació amb la petició efectuada per dos regidors del consistori de què se'ls permeti enregistrar amb vídeo les sessions plenàries de l'Ajuntament i se'ls faciliti un despatx per exercir les seves funcions, que respecte de la primera qüestió es consideri la possibilitat de lliurar una còpia dels plens als membres de la Corporació que així ho sollicitin per a l'exercici de les seves funcions, en el cas que algun dia s'arribin a efectuar i, pel que fa a la segona, que se'ls condicioni algun local on puguin exercir les seves tasques de regidors. Acceptat.

AJUNTAMENT DEL CATLLAR

Queixa 9501909

El Síndic recorda a l'Ajuntament del Catllar el deure legal que tenen les administracions públiques de donar resposta expressa i escrita a totes les consultes formulades pels ciutadans, en relació amb una instància presentada preguntant sobre la naturalesa urbana d'una finca. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CERVERA

Queixa 9601474

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cervera el deure legal que tenen les administracions públiques de donar resposta expressa a tots els escrits presentats pels ciutadans, en relació amb una Queixa sobre l'estat de pavimentació i la senyalització d'un carrer del municipi. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE FORADADA

Queixa 9601717

El Síndic suggereix a l'Alcalde de Foradada que reconsideri la decisió de denegar l'empadronament al promotor de la Queixa i la seva família, atès que no pot acreditar-se suficientment que els interessats resideixin més temps en una altra població i que l'Ajuntament els hi ha concedit en diverses ocasions llicències d'obres, així com que l'habitatge de la seva propietat disposa tant d'aigua, com de llum i telèfon. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Queixa 9601443

L'Ajuntament de Mataró, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta una sèrie de mesures per tal de solucionar la problemàtica plantejada per uns veïns de la localitat en torn a la manca de respecte a les normes d'aparcament en els carrers on aquells viuen.

AJUNTAMENT DE MONTCADA I REIXAC

Queixa 9602211

L'Ajuntament de Montcada i Reixac, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, estudia les millors solucions per tal de minvar les molèsties que provoca als veïns la ubicació del mercat setmanal de la població.

AJUNTAMENT DE PALAU DE PLEGAMANS

Queixa 9602080

L'Ajuntament de Palau de Plegamans, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, atorga la llicència d'obertura d'establiment i exercici d'activitat a un taller mecànic, l'expedient del qual portava alguns mesos paratitzat.

AJUNTAMENT DE PREIXENS

Queixa 9601311

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Preixens, en relació amb la denegació d'una petició de llicència d'obres al·legant únicament manca d'alineació de la casa objecte de les obres:

– Que l'Ajuntament està obligat a autoritzar les obres que tenen com a finalitat mantenir les condicions de seguretat, salubritat i ornat públic de les edificacions, i les obres per les quals el promotor de la Queixa demana llicència tenen precisament aquesta naturalesa.

– Que malgrat existeixi una alineació projectada i legalment aprovada i l'edificació de l'interessat pugui considerar-se com a fora d'ordenació, aquest no és un motiu suficient per justificar la denegació de la llicència d'obres, ja que segons la normativa vigent, poden autoritzar-se obres de conservació de l'immoble, en tots els casos d'edificis fora d'ordenació, quan no estigui prevista la seva expropiació, cessió gratuïta o enderrocamment de la finca en el termini de quinze anys.

– Que d'acord amb el ROAS, s'estableix el termini màxim de dos mesos per atorgar o denegar de manera motivada les llicències d'obres, de manera que transcorregut el termini assenyalat sense haver-se notificat la resolució expressa, es considerarà estimada la sol·licitud de la llicència, i en el supòsit objecte de la Queixa han transcorregut més de 10 mesos. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT ESTEVE SESROVIRES

Queixa 9402458

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Esteve Sesrovires el deure legal que tenen les administracions

21784

de donar resposta expressa i motivada a les instàncies presentades pels ciutadans, en relació amb la sollicitud de retirada d'una tanca metàl·lica que afecta la finca del reclamant, i recomana que es donin les ordres oportunes perquè es procedeixi a la retirada de l'esmentat tancament tal i com s'ordena en dos acords adoptats per la Comissió de Govern del mateix Ajuntament. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANTA COLOMA DE FARNERS

Queixa 9702035

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Santa Coloma de Farners que estudiï la possibilitat de col·locar pilons de ferro a la vorera situada davant l'habitatge de l'autora de la Queixa, per tal d'evitar l'estacionament continu de vehicles a sobre d'aquesta. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

Queixa 9502460

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Tarragona el deure legal que tenen les administracions públiques de donar resposta expressa als escrits presentats pels ciutadans, en relació amb una sollicitud presentada un any enrera. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LA TORRE DE CLARAMUNT

Queixa 9602062

El Síndic recorda a l'Ajuntament de la Torre de Claramunt el deure legal que té de contestar de forma expressa i motivada tots els escrits presentats pels ciutadans, en relació amb unes preguntes relacionades amb una urbanització del municipi. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TORRELLES DE LLOBREGAT

Queixa 9600226

L'Ajuntament de Torrelles de Llobregat, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, habilita una partida al pressupost per tal d'asfaltar i condicionar un carrer de la població, pel qual els veïns porten presentant denúncies des de l'any 1994.

AJUNTAMENT DE VILADECANS

Queixa 9501655

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Viladecans l'obligació que té de convocar la plaça d'Inspector de la Policia Local pel procediment de concurs-oposició lliure, d'acord amb la Llei de Polícies Locals i la impossibilitat de nomenar de forma interina la categoria d'Inspector, ja que aquesta possibilitat resta exclosa pels membres de les policies locals, que han de ser funcionaris de carrera dels ajuntaments respectius. Acceptat.

AJUNTAMENT DE VILAFRANCA DEL PENEDÈS

Queixa 9502267

Es recorda a l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès, en relació amb la inexecució d'un decret en el que s'insta a la propietària d'una cervesseria a que substitueixi l'aparell d'aire condicionat que té instal·lat, el deure legal de les administracions públiques d'executar els propis actes. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

AJUNTAMENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Queixa 9600783

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú el deure que tenen les administracions públiques de donar resposta expressa als escrits presentats pels ciutadans, en relació amb les denúncies presentades amb motiu de la tolerància municipal respecte a l'estacionament de vehicles al carril-bicicleta. Acceptat.

SUBÀREA 010814: PROCEDIMENT: ALTRES ADMINISTRACIONS

DEPARTAMENT DE CULTURA

Queixa 9603185

El Síndic suggereix al Departament de Cultura que adopti alguna mesura per tal que es pugui abaratir la reproducció per sistema de microfilmació dels documents que pel seu format i antiguitat no poden reproduir-se mitjançant fotocòpies. Acceptat.

SUBÀREA 0110. ACTUACIÓ FORCES DE SEURETAT

AJUNTAMENT D'ARENYS DE MUNT

Queixa 9703180

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Arenys de Munt, en relació amb l'escrit presentat per un ciutadà denunciant l'actuació d'un agent de la policia local que va mostrar un tracte poc respectuós davant una persona amb disminució, que es procedeixi a donar una explicació al reclamant sobre el procedir normal en els casos com el seu, aclarint que el fet concret que ha motivat la Queixa de l'interessat no està en la línia d'actuació general que segueix l'Ajuntament. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BADALONA

Queixa 9602663

El Síndic suggereix a l'Alcalde de Badalona, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que es canviïn els matalassos per altres de material ignífug, així com que es colloquin unes portes al vàter-dutxa, que podrien ser de doble fulla per evitar que puguin tancar-se des de dins i de material ignífug, per tal de preservar la identitat de la persona detinguda. Acceptat parcialment, respecte al canvi dels matalassos.

AJUNTAMENT DE BALAGUER

Queixa 9502436

Es suggereix a l'Ajuntament de Balaguer, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, estudiar una nova ubicació per aquest, atès els greus problemes que planteja la seva actual ubicació, i mentrestant, augmentar les mesures de seguretat dels detinguts, substituint els llits i somiers metàl·lics i instal·lant vidres en aquelles finestres que no en tinguin. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BERGA

Queixa 9502435

Es suggereix a l'Ajuntament de Berga que adopti certes mesures per tal de millorar les instal·lacions del dipòsit municipal de detinguts, en el sentit d'augmentar la neteja i la higiene de les cel·les, modificar el seu sistema d'il·luminació i estudiar la viabilitat d'utilitzar el pati exterior com a zona d'esbarjo pels detinguts. L'Ajuntament respon que s'ha encarregat als serveis tècnics un projecte de remodelació. Pendent de resposta a 31.12.96. Suggeriment parcialment acceptat.

AJUNTAMENT DE LA BISBAL D'EMPORDÀ

Queixa 9702059

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de la Bisbal d'Empordà, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que donat l'estat d'absolut deteriorament de les dependències i les característiques de l'edifici, es procedeixi al seu tancament i s'habilitin altres dependències en un lloc on l'espai permeti que les persones detingudes tinguin unes mínimes condicions de serveis de seguretat i higiene. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BLANES

Queixa 9702058

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Blanes, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que per tal de millorar la higiene i preservar la intimitat dels detinguts s'installi una dutxa, es substituïxin els matalassos per uns de material ignífug i es canviï el vàter consistent en un forat a terra per una tassa, separant-lo amb portes de material també ignífug. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CERVERA

Queixa 9502433

Es suggereix a l'Ajuntament de Cervera, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que augmenti la seguretat de les instal·lacions, modificant els sistemes de tancament i les reixes de les finestres de les cel·les que donen al carrer i que millori els menjars subministrats als detinguts, substituint els entrepans per àpats calents. Pendent de resposta el 31.12.95. Acceptat.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa 9602607

El Síndic suggereix a l'Alcalde de l'Hospitalet de Llobregat, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, per una banda, que s'empotrin a la paret les sortides d'aigua de les dutxes per tal d'evitar possibles intents d'autolesió, per una altra, que s'estableixi un sistema de neteja i desinfecció continuat, així com que es pintin les dependències, la conservació de les quals està deteriorada, i per últim, que s'adequi la disposició i la separació dels wc de les cel·les, per tal de preservar la intimitat de les persones detingudes. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT D'OLOT

Queixa 9702974

El Síndic suggereix a l'Ajuntament d'Olot, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, l'adopció de les mesures següents:

– S'encasti a la paret la sortida d'aigua de la dutxa, per bé d'evitar possibles intents d'autolesió.

– Es substituïxin els matalassos per altres de material ignífug.

Acceptat.

AJUNTAMENT DE PUIGCERDÀ

Queixa 9502434

Es suggereix a l'Ajuntament de Puigcerdà, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que augmenti les mesures de seguretat per tal d'evitar actes d'autolesió per part dels detinguts, així com protegir les canonades de les dutxes i els lavabos i substituir els actuals matalassos i destinar un membre de la Policia Municipal de manera permanent al dipòsit, durant el temps que hi hagin persones detingudes. Pendent de resposta el 31.12.95. Acceptat.

AJUNTAMENT DE RIPOLL

Queixa 9401894

Es suggereix a l'Ajuntament de Ripoll, en relació amb l'estat del dipòsit municipal de detinguts, que s'estudii la viabilitat d'aïllar la comuna ubicada a cada cella, per tal de millorar la salubritat d'aquestes. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

Queixa 9702061

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que donat l'absolut deteriorament de les dependències i les característiques arquitectòniques que no permeten ampliar ni modificar l'espai, es procedeixi al seu tancament i s'habilitin altres dependències en un lloc on l'espai permeti que les persones detingudes tinguin unes mínimes condicions de serveis de seguretat i higiene. Pendent de resposta.

21786

AJUNTAMENT DE LA SEU D'URGELL

Queixa 9702859

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de La Seu d'Urgell, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, l'adopció de les mesures següents:

– La instal·lació d'un sistema de detecció de foc, així com la col·locació d'extintors en el vestíbul annex a les dependències, com a mesura de seguretat.

– S'encasti a la paret la sortida d'aigua de la dutxa i es canviïn els vidres del passadís per altres antiavalots, per tal d'evitar que trencant-los es puguin utilitzar per produir auto-lesions o com a eina d'atac.

– S'acometi en el termini més breu possible, l'execució del projecte d'enrajolar les parets de les cel·les.

– Es faciliti, en el moment de l'ingrés, un joc de tovallola, coixí i llençol.

Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SOLSONA

Queixa 9702860

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Solsona, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, l'adopció de les mesures següents:

– Es canviïn els matalassos per altres de material ignífug, com a mesura de seguretat.

– Es substitueixi la comuna per una vàter, preferiblement (per raons d'higiene i seguretat) d'acer inoxidable, l'aigua del qual pogués accionar la persona detinguda.

– Es faciliti, en el moment de l'ingrés, un joc de tovallola, coixí i llençol.

Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TREMP

Queixa 9703519

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Tremp, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, l'adopció de les mesures següents:

– Atès que no hi ha cap agent destinat a la vigilància del dipòsit, s'installi, com a mesura de seguretat, un sistema de detecció de fum que alerti en cas d'incendi.

– S'installin o bé unes càmeres de vídeo que permetin el control de les cel·les des de la planta superior, o, com a mínim, un sistema d'audio que faciliti el contacte amb les persones detingudes.

– Es substitueixi la comuna per una vàter, preferiblement (per raons d'higiene i seguretat) d'acer inoxidable, l'aigua del qual pogués accionar la persona detinguda.

– Es faciliti, en el moment de l'ingrés, un joc de tovallola, coixí i llençol.

Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE VALLS

Queixa 9401893

Es suggereix a l'Ajuntament de Valls, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que es reforci la seguretat del finestral del dipòsit, així com que s'habiliti per als detinguts un espai destinat a dutxes. L'Ajuntament acusa recepció i queda pendent de prendre un termini. Acceptat.

AJUNTAMENT DEL VENDRELL

Queixa 9701630

El Síndic suggereix a l'Alcalde del Vendrell, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que adopti tot un seguit de mesures de seguretat per tal d'evitar autolesions entre els detinguts. També suggereix la instal·lació d'una dutxa i el canvi de vàter per millorar la higiene del recinte, així com que als detinguts se'ls facilitin llençol i tovallola i s'augmenti l'assignació pressupostària pel seu menjar. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE VIELHA E MIJARAN

Queixa 9703520

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Vielha e Mijaran, en relació amb el dipòsit municipal de detinguts, que, per una banda, i per tal de millorar les mesures de seguretat, s'installi un extintor en el despatx de l'agent que fa la custòdia i, per una altra, s'installin dutxes i es canviïn les actuals comunes per unes tasses (preferiblement d'acer inoxidable per raons d'higiene i seguretat). Pendent de resposta.

ÀREA 02. Ordenació del territori

SUBÀREA 0201. HABITATGE

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9600859

La Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, fa efectiu el pagament d'uns ajuts concedits per la compta d'habitatge a preu taxat que havien estat atorgats el març de 1994.

Queixa 9600940; 9600349; 9601939; 9601957

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, en relació amb les sol·licituds d'ajuts per a l'adquisició i rehabilitació d'habitatges:

– Mesurar la publicitat a raó de les possibilitats pressupostàries i intentar ajustar el potencial de beneficiaris i els fons que es destinen.

– Posar a l'abast del ciutadà un servei d'informació personalitzat i esclaridor de la tramitació de les sol·licituds, mitjançant actuacions concretes.

– Aconseguir del Ministeri de Foment que no s'exigeixi l'emissió d'una còpia autenticada de la resolució que implica una entrebanc més en la concessió, ja que existeix en suport informàtic el certificat de les resolucions que només cal passar-lo a paper.

– Quant a la divisió dels municipis per raó dels habitants, modificar-la i adoptar-la en funció dels preus de mercat o de construcció, per tal que la ponderació tant d'ingressos com de preus de venda sigui més racional.

– Deduir de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques, o bé de l'IVA o de l'impost sobre transmissions patrimonials, segons sigui primera o segona transmissió, la subvenció que s'hagi concedit al beneficiari, per tal de facilitar-li la subvenció en el moment de la compra. Pendent de resposta el 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9601810

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que tramiti un expedient de pagament d'una subvenció amb la màxima celeritat possible, atès que degut a una confusió en la interpretació de la normativa aplicable es troba paralitzat des de fa un temps. S'informa que el document comptable, referent al pagament de la subvenció, ja ha passat a tresoreria, amb la qual cosa, el Síndic s'adreça al Departament d'Economia i Finances efectuant el mateix suggeriment, tenint en compte que es tracta d'un expedient iniciat l'any 1992. Acceptat.

Queixa 9602752

La Direcció General d'Arquitectura i Habitatge, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, detecta l'arxiu incorrecte d'un expedient d'atorgament d'una subvenció a fons perdut per l'adquisició d'un habitatge, paralitzat fa més de dos anys.

Queixa 9700048

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti els tràmits per fer efectiva una subvenció concedida per la compra d'un habitatge. Acceptat.

Queixa 9700078

El Síndic suggereix al Departament de Política Territorial i Obres Públiques que procedeixi a l'execució subsidiària de les obres de reparació d'un habitatge, donat que la immobiliària obligada a executar-les, en virtut d'un expedient sancionador, s'ha declarat insolvent. Pendent de resposta.

Queixa 9700212

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti els tràmits per fer efectiva una subvenció concedida per la compra d'un habitatge a preu taxat. Pendent de resposta.

Queixa 9700905

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti al màxim els tràmits per fer efectiu el pagament de dues subvencions atorgades en concepte de rehabilitació d'un habitatge a l'any 1993. Acceptat.

Queixa 9701093

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti al màxim els tràmits per fer efectiu el pagament d'una subvenció atorgada per accés al primer habitatge amb data de 29 d'abril de 1994. Pendent de resposta.

Queixa 9701647

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Arquitectura i Habitatge que agiliti al màxim els tràmits per fer efectiu el pagament d'una subvenció aprovada en el mes de maig de 1994. Pendent de resposta.

Queixa 9701798

El Síndic recorda al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb la demora que pateix un expedient iniciat per tal de rescabalar les despeses d'unes obres realitzades fa 10 anys per una comunitat de propietaris, la possibilitat d'incoar d'ofici un expedient de responsabilitat patrimonial, atès que els fets poden qualificar-se de funcionament anormal de l'Administració. Pendent de resposta.

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES

Queixa 9701161

El Departament d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a pagar una subvenció per accés al primer habitatge concedida el mes de setembre de 1996.

Queixa 9701277

El Departament d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, abona unes subvencions atorgades per l'adquisició d'un habitatge amb la qualificació de protecció oficial i per ser l'adquirent menor de 30 anys, aprovades en data de 13 de juny de 1996.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9700085

ADIGSA, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, manté una reunió amb algunes famílies del barri de Sant Cosme del Prat del Llobregat, per tal de resoldre la problemàtica sorgida arran de l'aplicació del PERI que es duu a terme en el barri.

21788

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9701275; 9701304

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb el procediment d'assignació d'immobles de nova construcció que el Patronat Municipal de l'Habitatge edifica per raó de l'execució de les obres de remodelació del barri «Baró de Viver», que s'inclouï a l'autora de la Queixa en un llistat d'assignació, amb caràcter preferent, de les vivendes que, al finalitzar l'actuació urbanística, resultaran excedents, davant la impossibilitat material d'assignar-li en l'actualitat una vivenda, malgrat residir en un mateix habitatge 7 persones, atès que en el procediment per l'assignació dels habitatges es tenen en compte les dades del cens de l'any 1991 i no el nombre de persones residents en un mateix domicili en la data de l'assignació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE MÓRA D'EBRE

Queixa 9700267

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Móra d'Ebre que agiliti els tràmits relatius a l'enderroc d'una finca declarada en ruïna, atès que l'expedient resta paralitzat fa més de dos anys. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0202. URBANISME

AJUNTAMENT D'ALBINYANA

Queixa 9701398

L'Ajuntament d'Albinyana, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, lliura la còpia d'un projecte sol·licitada pel promotor de la Queixa l'any 1996.

AJUNTAMENT DE BADALONA

Queixa 9700084

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Badalona que tramiti un expedient de ruïna amb la major celeritat possible, per tal d'evitar més dilacions en el procediment, atès que els veïns fa més de cinc anys que denuncien l'estat en què es troba l'esmentat edifici. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9501063

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb el mal estat de conservació en què es troben unes escales, que confirmi l'execució subsidiària per part del consistori municipal de les obres de reparació, en cas que els seus propietaris no les executin. Pendent de resposta.

Queixa 9602123

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té l'Ajuntament de fer complir la legalitat urbanística o de restaurar-la de forma subsidiària, en

relació amb la inexecució d'una ordre d'enderroc d'una construcció illegal. Acceptat.

Queixa 9603261

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les reiterades denúncies presentades per uns veïns per l'estat de degradació en què troben unes finques collindants, agiliti el procés de localització dels seus propietaris, per tal que facin efectiva l'ordre de conservació que l'Ajuntament ha dictat, o en cas contrari, es procedeixi a l'execució subsidiària de les obres per part de l'Ajuntament. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CALELLA

Queixa 9601429

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Calella, en relació amb la reclamació d'una quantitat que efectua a un ciutadà en concepte d'arranjament de desperfectes causats en un camí públic, l'obligació de tramitar un procediment sancionador de manera prèvia, on quedi provada la responsabilitat del promotor de la Queixa, així com el dret constitucional a la presumpció d'innocència de què gaudeix tot ciutadà. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CASTELLBELL I EL VILAR

Queixa 9400748

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Castellbell i el Vilar, en relació amb la manca de dotació de serveis de dues urbanitzacions ubicades al municipi, el deure legal que tenen els ajuntaments d'exercir les competències d'ordenació, gestió, execució i disciplina urbanística, així com la potestat fiscalitzadora, quant a les urbanitzacions gestionades pels particulars, responsabilitzant-se en última instància de la correcta urbanització. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CASTELLET I LA GORNAL

Queixa 9501558

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Castellet i la Gornal l'obligació de complir escrupolosament els terminis marcats per la llei, en relació amb la tramitació d'un expedient de protecció de legalitat urbanística, de manera que no es produeixin més dilacions innecessàries, atès que l'expedient ha estat incoat l'any 1996 arran d'una denúncia presentada el 1993. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CORBERA DE LLOBREGAT

Queixa 9501450

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Corbera de Llobregat el deure legal que té l'Ajuntament de fer complir la legalitat urbanística o de restaurar-la pels seus propis mitjans, en relació amb la inexecució d'una ordre d'enderroc. Pendent de resposta el 31.12.95. No acceptat.

AJUNTAMENT DE FOIXÀ

Queixa 9600908

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Foixà l'obligatorietat de procedir a l'execució forçosa d'unes obres per restaurar la realitat alterada si el propietari obligat no les executa de manera voluntària. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

Queixa 9602012

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Gavà que els avals dipositats arran de l'atorgament de llicències d'edificació no tenen com a finalitat que l'Ajuntament es cobri els cost d'unes obres executades davant l'incompliment del promotor de la Queixa, sinó garantir la reparació dels danys produïts amb motiu de l'execució de les obres, en relació amb la negativa a retornar un dipòsit quan no s'ha causat cap desperfecte imputable a les obres. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LA GUINGUETA D'ÀNEU

Queixa 9600549

El Síndic recorda a l'Ajuntament de la Guingueta d'neu que pot demanar la col·laboració de la Generalitat, per tal de prestar el servei de competència municipal que per si sol no pot prestar per manca de recursos econòmics, o demanar la seva dispensa per tal que se'n faci càrrec d'ells el Consell Comarcal, en relació amb la impossibilitat de procedir a l'execució subsidiària d'unes obres que no ha realitzat voluntàriament el propietari infractor. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE MONTCADA I REIXAC

Queixa 9601641

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Montcada i Reixac, en relació amb els escrits presentats per un ciutadà denunciant la manca de salubritat d'un solar, per una banda, el deure que tenen les administracions de notificar als interessats les resolucions acordades respecte les denúncies en el termini de 10 dies a partir de la data en què hagi estat dictat l'acte i, per una altra, l'obligació d'indicar en la notificació si la resolució és o no definitiva en via administrativa, i els recursos que poden interposar-se contra dita resolució, amb indicació dels òrgans competents i els terminis. Acceptat.

AJUNTAMENT DE RODA DE BERÀ

Queixa 9401865

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Roda de Berà el deure legal que tenen els Ajuntaments d'adoptar les mesures disciplinàries necessàries per tal de restablir la legalitat urbanística vulnerada, en relació amb la destinació d'una planta baixa a un ús prohibit segons el Pla General del municipi. Pendent de resposta a 31.12.96. Es considera no acceptat, procedint-se al tancament de

l'expedient, atesa la manca de resposta de l'Ajuntament de Roda de Berà al recordatori efectuat pel Síndic.

Queixa 9600775

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Roda de Berà el deure que té d'executar subsidiàriament les obres que siguin necessàries, per tal d'evitar ocasionar més perjudicis als ciutadans, en relació amb la manca de connexió d'un habitatge a la xarxa de clavegueres deguda a un error comès per un contractista. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SABADELL

Queixa 9603146

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sabadell que les entitats locals ostenten competències en matèria de disciplina urbanística pel que fa al seu terme municipal, en relació amb una presumpta infracció urbanística que ha estat reiteradament denunciada sense que s'hagi procedit a la seva comprovació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT BOI DE LLOBREGAT

Queixa 9603019

L'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, fa entrega d'una quantitat de diners en concepte d'indemnització als promotors de la Queixa, amb motiu del desallotjament que van patir, al·legant l'Ajuntament la manca de condicions de seguretat, salubritat i ornat públic de la masia on vivien.

AJUNTAMENT DE SANT FOST DE CAMPCELLES

Queixa 9700922

L'Ajuntament de Sant Fost de Campcelles, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, concedeix una llicència d'obres per construir una vivenda unifamiliar sol·licitada l'any 1996.

AJUNTAMENT DE VALLIRANA

Queixa 9603226

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Vallirana que el servei d'enllumenat públic és de competència municipal, en relació amb la suspensió del servei en una urbanització per manca de seguretat en les instal·lacions. Acceptat.

SUBÀREA 0203. MEDI AMBIENT I QUALITAT DE VIDA

DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES

Queixa 9603131

El Síndic recorda al Departament de Política Territorial i Obres Públiques, en relació amb el projecte de carretera Manlleu-Olot pel túnel de Bracons, el dret que te-

21790

nen reconegut, en tant que part interessada, els que van formular alegacions pels perjudicis que la seva construcció podia comportar a espais d'interès natural de la comarca de la Garrotxa, a conèixer l'estat de tramitació de l'expedient i les raons per les quals està aturat, a fi que puguin estar atents als nous projectes que sobre el traçat de la projectada carretera s'han de publicar. Acceptat.

DEPARTAMENT DE MEDI AMBIENT

Queixa 9401627

El Síndic recomana al Departament de Medi Ambient que promogui una modificació normativa per tal d'establir una regulació més adequada i precisa en matèria de sanejament i evacuació d'aigües residuals, ja que l'actualment vigent resulta poc clara quant a la qüestió de qui és l'òrgan competent en determinats supòsits. Pendent de resposta el 31.12.96. No acceptat.

AJUNTAMENT D'ALBINYANA

Queixa 9400600

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Albinyana que per tal d'atorgar llicència municipal a una activitat classificada s'ha de disposar del preceptiu informe favorable de la Comissió Territorial d'Indústria i Activitats Classificades, en relació amb una granja d'ovelles que funciona sense llicència municipal i sense que s'hagi demanat l'informe esmentat. No acceptat.

AJUNTAMENT D'ALGUAIRE

Queixa 9401566

Es recorda a l'Ajuntament d'Alguaire el deure legal que tenen les administracions públiques de donar resposta expressa a les peticions, reclamacions o recursos que interposin els administrats, en relació amb les denúncies presentades per una veïna del municipi davant les molèsties que provoca el funcionament d'una empresa de la localitat. Pendent de resposta a 31.12.96. La manca de resposta de l'Ajuntament després de diverses reiteracions provoca el tancament de l'expedient, entenent el recordatori com a no acceptat.

AJUNTAMENT D'AVINYÓ

Queixa 9601515

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Avinyó el deure que tenen els ajuntaments d'inspeccionar i controlar les anomenades activitats classificades, de manera que adopti les mesures correctores adients, per tal que els nivells sorolls que origina el funcionament d'una empresa tèxtil s'adeqüin a la legalitat vigent. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BADALONA

Queixa 9601710

L'Ajuntament de Badalona suspen l'executivitat d'una resolució municipal, en virtut de la qual s'ordena el

tancament d'un taller de ferralla, atès que la seva efectivitat pot ocasionar danys d'impossible o difícil reparació als autors de la Queixa.

Queixa 9602366

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Badalona el deure legal de notificar als interessats en un procediment les actuacions realitzades així com el resultat de les mateixes, en relació amb l'expedient incoat amb motiu dels sorolls que ocasiona l'activitat d'un gimnàs. Acceptat.

Queixa 970348

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Badalona, en relació amb les molèsties per sorolls que provoca el funcionament d'un supermercat, que l'exercici d'una activitat sense llicència contravé les disposicions establertes en el Reglament d'Activitats Classificades i que s'han d'exercir les competències que es tenen atorgades en matèria d'activitats classificades, per tal que els veïns no vegin vulnerat el seu dret al descans. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BAGÀ

Queixa 9500583

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Bagà que prengui els acords oportuns, en els que es decretin mesures correctores precises, per tal d'acabar amb les molèsties que ocasiona el funcionament d'una granja, i que es doni trasllat dels mateixos a la titular de l'activitat per tal que faci efectives les mesures decretades. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BALSARENY

Queixa 9401628

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Balsareny que requereixi el titular d'un forn l'adopció de les mesures correctores suficients, per tal de minvar les molèsties que ocasiona als veïns el seu funcionament. Pendent de resposta el 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9400619

Es recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que tenen els ajuntaments d'inspeccionar i controlar les anomenades activitats classificades, en virtut de la competència que tenen reconeguda, de manera que adopti les mesures oportunes per acabar amb les molèsties que ocasiona una xemeneia i una sortida de fums d'un restaurant. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9401545

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure que té d'imposar les sancions administratives pertinents, així com fer efectives aquelles imposades fins ara, amb motiu de les molèsties que ocasiona l'activitat que es desenvolupa en un gimnàs. Pendent de res-

posta a 31.12.96. Davant la manca de resposta de l'Ajuntament, l'expedient s'arxiva considerant com a no acceptat el recordatori efectuat pel Síndic.

Queixa 9401612

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té d'adoptar les mesures que siguin necessàries, a fi que el nivell de sorolls que origina un aparell d'aire condicionat no ultrapassi el nivell màxim permès. Acceptat.

Queixa 9601244

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona que promogui una inspecció, per part dels Serveis Tècnics i la Guàrdia Urbana, de l'activitat d'un restaurant, atès que malgrat que el consistori considera que les molèsties que generava aquest han cessat, els veïns continuen queixant-se de molèsties i sorolls. No acceptat.

Queixa 9601350

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a precintat un aparell extractor ubicat en un restaurant, causant de diverses molèsties per olors, sorolls i calor.

Queixa 9601691

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que tenen els ajuntaments d'adoptar les mesures pertinents per tal d'inspeccionar les anomenades activitats classificades, en virtut de la competència que tenen reconeguda, en relació amb les molèsties que ocasiona el funcionament d'un restaurant pels fums, les olors i la calor que provoca la seva activitat. Pendent de resposta.

Queixa 9602367

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té d'adoptar les mesures que siguin necessàries, a fi que el nivell de sorolls que origina un aparell d'aire condicionat instal·lat en una perruqueria no resulti una molèstia pels seus veïns. Acceptat.

Queixa 9603041

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb les molèsties de tot tipus que genera el funcionament d'un bar als seus veïns, el deure legal que té l'ajuntament de donar resposta expressa a tots els escrits i les denúncies que presenten els ciutadans, així com el deure que té d'adoptar les mesures correctores pertinents, en exercici de la seva competència sobre les anomenades activitats classificades, per tal d'acabar amb els sorolls que ocasiona l'activitat del bar. Pendent de resposta.

Queixa 9700996

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix al tancament provisio-

nal d'una discoteca i a la imposició d'una multa al seu propietari, ateses les reiterades infraccions administratives en matèria de policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics.

Queixa 9702423

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure que té d'adoptar les mesures que consideri oportunes per tal d'impedir la continuïtat de l'activitat o la immediata supressió de les molèsties i perjudicis que ocasiona des de l'any 1994 el funcionament d'un pàrquing als seus veïns. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE BEGUR

Queixa 9601263

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Begur, en relació amb la instal·lació d'unes terrasses musicals, que realitzi un estudi-inventari de la situació de l'entorn, per tal d'assegurar-se un perfecte control de les obres i actuacions que es duguin a terme al respecte en l'indret on s'instal·laran. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BLANES

Queixa 9602207

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Blanes la realització d'uns nous mesuraments sonomètrics, amb motiu de les denúncies per sorolls que provoca el funcionament d'un aparell climatitzat, atès que l'informe en què es basa l'arxiu de l'expedient sancionador incoat conté algunes contradiccions que poden fer canviar la resolució del consistori. Acceptat.

Queixa 9602965; 9601947

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Blanes, en relació amb les reiterades denúncies presentades amb motiu de les molèsties que ocasiona als veïns el funcionament i l'emplaçament d'una ferralleria, l'obligació que té d'adoptar les mesures pertinents per tal de minimitzar les citades molèsties. No acceptat.

Queixa 9700583

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Blanes l'obligació que té d'adoptar les mesures oportunes per tal de reduir les molèsties per sorolls i per l'activitat generada pels establiments destinats a diversió i oci i la seva clientela i, d'altra banda, el deure de dictar resolució expressa sobre les sol·licituds que li formulin els interessats. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CALAF

Queixa 9701779

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Calaf, en relació amb la llicència atorgada per l'ampliació de l'activitat d'un bar musical i les denúncies per molèsties presentades pels veïns:

21792

– El deure legal que tenen els ajuntaments d'adoptar les mesures pertinents per tal d'inspeccionar les anomenades activitats classificades, en virtut de la competència que tenen reconeguda.

– El dret que tenen els denunciants, com a part interessada en l'expedient, a què se'ls notifiqui la resolució d'atorgament de la llicència, amb la indicació dels recursos que poden interposar contra la mateixa.

– En tant que es tracta d'un establiment públic, s'informi a la Delegació Territorial del Govern de la Generalitat de l'expedient instruït per a la tramitació de la llicència. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CAMBRILS

Queixa 9601576

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cambrils, en relació amb les nombroses denúncies presentades amb motiu de les molèsties i els sorolls que provoca l'organització d'una activitat de ball discoteca en un càmping, els deures legals de:

– resoldre expressament les instàncies, les reclamacions i les denúncies efectuades pels particulars

– donar resposta a les citades instàncies dins del termini de 3 mesos

– notificar als interessats de les actuacions i resultats de les mateixes quan afectin als seus interessos

– la irretroactivitat dels actes administratius, fora dels cas excepcional que es dictin en substitució d'actes anul·lats. Acceptat.

AJUNTAMENT DE CASSÀ DE LA SELVA

Queixa 9602969

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Cassà de la Selva, en relació amb les molèsties que per sorolls i olors provoca l'explotació d'una granja de conills i gallines, que malgrat que els informes dels tècnics de l'ajuntament constatin la legalitat de l'activitat es procedeixi novament a una inspecció, ateses les denúncies verbals fetes pels veïns. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CERCS

Queixa 9500960

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cercs el deure legal que tenen els ajuntaments d'inspeccionar i controlar les anomenades activitats classificades, en virtut de la competència que tenen reconeguda, adoptant les pertinents mesures correctores, per tal de reduir els nivells d'emissió sonora als legalment permesos, en relació amb les molèsties ocasionades per un bar musical ubicat al municipi. Pendent de resposta el 31.12.95. Acceptat.

AJUNTAMENT DE Cerdanyola del Vallès

Queixa 9600465

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès l'obligatorietat de sol·licitar un informe a la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades de Barcelona del Departament de Medi Ambient, per tal de regularitzar administrativament l'activitat ramadera objecte de la Queixa. Finalment, quan l'informe ja ha estat sol·licitat, el Síndic suggereix que s'agilitin al màxim els tràmits legals que pertoquin dur a terme, atès que les primeres accions de l'expedient daten de fa més de dos anys. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9700115

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cerdanyola del Vallès, en relació amb les denúncies i alegacions presentades per la promotora de la Queixa, davant les molèsties que origina una activitat de caldereria:

– Les activitats no poden funcionar mentre no hagi estat atorgada la preceptiva llicència municipal i s'hagi efectuat la corresponent visita de comprovació.

– Els ciutadans reclamants, en tant que part interessada, han de ser notificats de les resolucions que s'adoptin en els expedients tramitats en les denominades activitats classificades.

– Les reclamacions que es formulin han de ser resoltes expressament per l'Administració, en un termini màxim de 3 mesos. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LES FRANQUESES DEL VALLÈS

Queixa 9600305

El Síndic recorda a l'Ajuntament de les Franqueses del Vallès l'obligació que tenen els ajuntaments d'adoptar les mesures que siguin oportunes, per tal de posar fi a les molèsties que originen les anomenades activitats classificades. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LA GARRIGA

Queixa 96202734

El Síndic recorda a l'Ajuntament de La Garriga que en virtut de les competències que l'ajuntament té atorgades en matèria d'inspecció i control de les anomenades activitats classificades, s'adoptin les mesures oportunes per tal d'acabar amb les molèsties que ocasiona l'activitats d'estampacions metàl·liques d'una empresa. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE GAVÀ

Queixa 9700063

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Gavà, en relació amb les molèsties que causa als veïns el funcionament d'uns altaveus amb fil musical fruit d'una iniciativa per dinamitzar l'activitat comercial, que verifiqui l'emplaçament de les instal·lacions, a fi d'evitar les molèsties que puguin provenir d'una orientació dels aparells massa propera a l'habitatge del promotor de la Queixa, i

que promogui una reunió amb les parts afectades, l'associació de veïns de la zona juntament amb els comerciants, a fi d'establir un acord quant a les hores de durada del funcionament de la instal·lació. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE GIRONA

Queixa 9700045

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Girona l'obligació que té de dictar i executar les mesures correctores necessàries, en virtut de les potestats que té en matèria de policia de control de les activitats classificades, per tal de compatibilitzar el dret dels veïns al descans amb el dret a la llibertat d'empresa, en relació amb les molèsties per sorolls de música que originen uns establiments de la ciutat. Acceptat.

AJUNTAMENT DE LA GRANADA

Queixa 9301083

El Síndic recorda a l'Ajuntament de la Granada el deure legal que tenen els ajuntaments d'inspeccionar i controlar les anomenades activitats classificades, en virtut de la competència que tenen reconeguda, de manera que prèviament les comprovacions legals adients procedeixi al precinte d'un aparell musical, en tant que aquest no es trobi plenament legalitzat, per tal d'acabar amb les molèsties i els sorolls que genera un bar musical de la localitat. Pendent de resposta a 31.12.96. Finalment en el mes de maig de 1997, l'Ajuntament manifesta que els focus que provoquen sorolls i molèsties han desaparegut vistes les obres efectuades en el local. Acceptat.

AJUNTAMENT DE GURB

Queixa 9500846

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Gurb, en relació amb les activitats molestes, nocives i insalubres, l'obligatorietat de sol·licitar un informe a la Comissió Territorial d'Indústries i Activitats Classificades de Barcelona del Departament de Medi Ambient, per tal de regularitzar administrativament l'activitat de granja objecte de la Queixa. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa 9700658

L'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a efectuar una inspecció nou mesos després d'haver-se dictat una ordre de suspensió de l'activitat.

AJUNTAMENT D'HOSTALRIC

Queixa 9600282

L'Ajuntament d'Hostalric, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a enretirar uns gossos, els lladrecs dels quals causaven molèsties a un dels veïns.

AJUNTAMENT DE LLANÇÀ

Queixa 9601363

L'Ajuntament de Llançà, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, realitza les obres necessàries per acabar amb les molèsties que suposa per a uns ciutadans la fuga d'aigües residuals d'un clavegueram.

AJUNTAMENT DE LLEIDA

Queixa 9402205

L'Ajuntament de Lleida, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, pren les mesures oportunes per tal d'acabar amb les molèsties que ocasiona el funcionament d'una discoteca, donant com a resultat el tancament de la citada activitat.

AJUNTAMENT DE MATARÓ

Queixa 9601000

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Mataró, en relació amb les reiterades denúncies que s'han presentat al llarg de deu anys amb ocasió de les molèsties, tant acústiques com atmosfèriques, que provoca el funcionament d'una empresa tèxtil, en primer lloc, el deure que tenen les administracions d'actuar amb criteris de celeritat i eficàcia, i en segon lloc, que els actes de les administracions públiques són vàlids i executables des de la data en què es dictin, per la qual cosa s'haurien de fer efectius tots els actes administratius adoptats per tal que les emissions de l'empresa s'ajustin plenament als màxims legalment permesos. No acceptat.

Queixa 9601323

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Mataró que es facin efectius els expedients sancionadors incoats al propietari d'un gos, si és precís en via executiva, com a element coercitiu, amb la finalitat de procurar aconseguir la col·laboració del propietari de l'animal. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE MONTCADA I REIXAC

Queixa 9700921

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Montcada i Reixac el deure que tenen els ajuntaments d'inspeccionar i controlar les anomenades activitats classificades, de manera que dicti les mesures correctores necessàries per tal que una activitat de bar reiteradament denunciada no esdevingui molesta per als seus veïns. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PIERA

Queixa 9601498

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Piera el deure que té d'adoptar les mesures correctores pertinents, en exercici de la seva competència sobre les anomenades activitats classificades, per tal d'acabar amb els sorolls que ocasiona la celebració de banquets en dos locals del municipi. Acceptat.

21794

AJUNTAMENT DE SABADELL

Queixa 9501654

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sabadell el deure de considerar interessats aquells els interessos legítims, individuals o col·lectius dels quals puguin resultar afectats per una resolució o es personin en el procediment, en relació amb una denegació per consultar un permís d'instal·lació d'un bar, ateses les molèsties i sorolls que provoca. Pendent de resposta el 31.12.95. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SALOU

Queixa 9601471

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Salou, que davant la problemàtica de molèsties i sorolls que es genera reiteradament en aquesta població en concentrar-se tota la oferta pública en una mateixa zona, s'articuli un procediment pel qual representants dels veïns i residents afectats, dels titulars de les activitats instal·lades a la zona, i el mateix Consistori, puguin establir un mètode de comunicació i diàleg directe, de manera que es resolgui de manera àgil qualsevol conflicte derivat d'aquesta situació. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT CUGAT DEL VALLÈS

Queixa 9700664

L'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, retira uns contenidors ubicats davant d'un centre de bellesa i els installa en una altra ubicació on no originen molèsties a cap veí.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES

Queixa 9601689

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes el deure que tenen els ajuntaments d'inspeccionar i controlar les anomenades activitats classificades, de manera que adoptin les mesures correctores adients, per tal que cessin les molèsties i perturbacions que origina l'activitat d'una casa regional. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE SANT POL DE MAR

Queixa 9601203

L'Ajuntament de Sant Pol de Mar, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, denega l'autorització de funcionament a un bar ubicat a la platja, per no respectar els horaris de tancament i el nivells sonomètrics de la música.

AJUNTAMENT DE SANTA CRISTINA D'ARO

Queixa 9502218

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro en relació amb les molèsties mediambientals que ocasiona el funcionament i l'emplaçament d'una empresa dedicada a la fabricació de materials per a la construcció, l'adopció del següents acords:

– que dins d'un termini de temps raonablement breu es traslladi la citada empresa a un indret més adequat, atès que les característiques urbanístiques de la zona així ho exigeixen;

– que en tant que aquest trasllat no es produeixi, l'activitat adopti les mesures correctores necessàries per ajustar-se a la legalitat vigent en matèria de contaminació acústica i atmosfèrica;

– que aquestes mesures siguin adoptades de tal manera que l'empresa n'assumeixi els costos, tot renunciant a qualsevol tipus de reclamació patrimonial a l'Administració quan el trasllat es faci efectiu. Acceptat.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

Queixa 9602653

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Terrassa, en relació amb les molèsties que origina l'activitat d'un centre cultural, que les activitats classificades necessiten una llicència que empari la seva activitat, així com que en la tramitació d'aquesta llicència és necessària la intervenció de la Comissió Territorial d'Indústries o Activitats Classificades del Departament de Medi Ambient. Acceptat.

Queixa 9701891

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Terrassa, en relació amb les molèsties que provoca el funcionament d'un bar als seus veïns, la illegalitat que comporta l'exercici d'una activitat qualificada com a molesta sense que es diposi de l'oportuna llicència ni de l'acta de comprovació favorable prèvia a l'inici de la mateixa. També es recorda a l'Ajuntament el deure que té de donar resposta expressa a totes les sol·licituds i escrits formulats pels ciutadans. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TORREDEMBARRA

Queixa 9400044

L'Ajuntament de Torredembarra, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, ordena al titular d'una activitat l'adopció d'una sèrie de mesures correctores, a fi de minvar les molèsties que ocasiona el seu funcionament.

AJUNTAMENT DE TORTOSA

Queixa 9602901

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Tortosa el deure legal que té d'adoptar les mesures que siguin necessàries, a fi que el nivell de sorolls que origina un aparell d'aire condicionat no ultrapassi el nivell màxim permès, així com la de donar trasllat de totes les actuacions a l'autor de la Queixa. Acceptat.

AJUNTAMENT DE VILANOVA I LA GELTRÚ

Queixa 9602165

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú que és competència municipal la inspecció i el

control de les anomenades activitats classificades, en relació amb les molèsties que ocasiona als veïns el funcionament d'un taller de reparació de vehicles i motors de vaixells. Pendent de resposta.

ÀREA 03. Tributària

SUBÀREA 0301. TRIBUTS

AJUNTAMENT DE GIRONA

Queixa 9701500

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Girona el deure legal que té de motivar les seves resolucions donant resposta sobre tots aquells aspectes allegats amb motiu de la presentació d'un recurs, en relació amb la desestimació d'un recurs contra la liquidació de la taxa d'escombraries. No acceptat.

AJUNTAMENT DE PREMIÀ DE MAR

Queixa 9701807

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Premià de Mar que, previ els tràmits i els acords preceptius i en virtut del contingut de diversos acords plenaris i una sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, es faci extensiva l'anul·lació dels rebuts de l'IBI —exercici 1994— a tots els subjectes passius obligats al pagament del citat tribut, de tal manera que la reducció del tipus impositiu del gravamen beneficiï a tots el ciutadans i no tan sols als que en el seu dia van presentar un recurs contra l'Ajuntament en relació amb l'IBI i la taxa de clavegueram. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE VALLIRANA

Queixa 9502138

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Vallirana respecte a la liquidació d'un impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana que,

- el període impositiu no s'inicia amb l'atorgament d'un document privat, sinó amb la seva ratificació en escriptura pública o des de la mort del venedor, data en què es considera plenament formalitzada la transmissió de la propietat

- el subjecte passiu en la transmissió de terrenys a títol oneros és el transmissor del terreny i no l'adquirent, i

- que l'acord per la devolució d'unes quantitats indegudament ingressades inclou tant els recàrrecs, les costes i els interessos que s'hagin hagut de satisfer, com l'interès legal aplicat a les quantitats indegudament ingressades. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0302. PREUS PÚBLICS

AJUNTAMENT DE CAMPRODON

Queixa 9601765

L'Ajuntament de Camprodon, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, fixa uns preus públics per acce-

dir a la piscina municipal sense cap tipus de desigualtat per raó d'estar l'usuari empadronat o no a la localitat.

AJUNTAMENT DEL PALAU D'ANGLESOLA

Queixa 9701280

El Síndic recomana a l'Ajuntament del Palau d'Anglesola que, previ l'estudi pertinent i els tràmits legals adients, es procedeixi a modificar l'Ordenança aprovada en sessió plenària de data 21 de març de 1997, en virtut de la qual s'estableix el preu públic per a la utilització de cartells i altres instal·lacions per a l'exhibició publicitària, per entendre que aquest supòsit no s'adequa als previstos en la norma reguladora d'aquesta exacció. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0303. GESTIÓ TRIBUTÀRIA

MINISTERI D'ECONOMIA I HISENDA

Queixa 9703293

El Ministeri d'Economia i Hisenda, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a aixecar un manament d'embargament, una vegada s'acredita que el promotor de la Queixa, a qui havien embargat el compte corrent en concepte de multes per infracció de les normes de circulació, rep com a únics ingressos una PIRMI de 41.000 pessetes mensuals.

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES

Queixa 9601091

El Departament d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, retorna un aval dispositat arran de la interposició d'un recurs, atès que el deute tributari que s'exigia ha prescrit.

Queixa 9700523

El Departament d'Economia i Finances, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, acorda la devolució d'una quantitat indegudament ingressada i que el TEAR de Barcelona havia obligat a retornar en virtut d'una resolució fa més de tres anys.

AJUNTAMENT DE BADALONA

Queixa 9600448

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Badalona, en relació amb una provisió de constrenyiment dictada per l'impagament en els exercicis 1990 i 1991 de l'Impost de Vehicles de Tracció Mecànica, que es revisi la totalitat de l'expedient i que, en el seu cas, es procedeixi a decretar la nul·litat de la provisió de constrenyiment, en tant l'ajuntament no pot aportar cap document que demostrï que el vehicle gravat no va ser donat de baixa l'any 1989 tal i com allega el promotor de la Queixa. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

21796

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9400544

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona la procedència d'endegar la via de constrenyiment en el supòsit d'incompliment d'obligacions tributàries per part dels ciutadans, en relació amb la no admissió del pagament en període voluntari de l'impost de vehicles de tracció mecànica, per tenir pendents altres rebuts pels mateix concepte. No acceptat.

Queixa 9502146

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, detecta un error en una notificació que interrompia la prescripció d'un deute tributari, per la qual cosa acorda incoar d'ofici la devolució de la quantitat ingressada indegudament.

Queixa 9502151

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anulla el procediment de constrenyiment iniciat contra un ciutadà per impagament de les quotes de l'IBI dels exercicis 1992 i 1993, atès que durant els períodes de liquidació corresponents va intentar efectuar el pagament, però al no constar la finca al padró no es va poder efectuar.

Queixa 9502251

L'Ajuntament de Barcelona anulla un expedient d'apressament iniciat amb motiu de l'impagament de varies multes de trànsit, atès que s'ha comprovat que havien transcorregut els terminis legalment establerts pel que fa a la prescripció de les infraccions de circulació.

Queixa 9600094

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure que té de retornar unes quantitats ingressades indegudament, a causa d'un error material comés en la liquidació d'un impost de vehicles de tracció mecànica sobre dos vehicles agrícoles. Pendent de resposta.

Queixa 9600190

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que tenen les Administracions de retornar als subjectes passius els ingressos que hagin realitzat indegudament amb ocasió del pagament dels deutes tributaris, en relació amb el pagament de l'Impost de Béns Immobles d'una plaça d'aparcament respecte de la qual el promotor de la Queixa no és el propietari. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9600233

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anulla una provisió de constrenyiment i acumulació per impagament de l'IBI relatiu als anys 1992 a 1995, atès que detecta una errada en la domiciliació bancària del citat tribut.

Queixa 9600454

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, procedeix a notificar la resolució d'un recurs, en relació amb una liquidació de plusvàlua practicada per l'aixecament d'un usdefruit, que en el seu dia no es va poder notificar en forma.

Queixa 9600738

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal de procedir a la devolució de les quantitats indegudament ingressades amb els corresponents interessos de demora, en relació amb un embargament practicat quan ja s'havia estimat parcialment un recurs de reposició presentat contra una de les sancions imposades. Pendent de resposta.

Queixa 9600756

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, anulla una sèrie de procediments de constrenyiment iniciats contra el promotor de la Queixa, donat que no ha notificat en període voluntari les denúncies per infraccions de trànsit i corresponents sancions.

Queixa 9601632

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el deure legal que té l'Administració de donar resposta expressa i motivada als escrits presentats pels ciutadans, en relació amb la manca de resposta a un recurs presentat contra l'execució d'un embargament. Pendent de resposta.

Queixa 9702394

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb la desestimació d'una petició de devolució d'ingressos indeguts per haver operat la prescripció, que revisi l'expedient, atès que ha estat l'Administració qui no s'ha pronunciat davant els escrits reiteradament presentats per la reclamant. Pendent de resposta.

Queixa 9703237

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona l'obligació que té de retornar les quantitats indegudament ingressades més els interessos de demora pel temps que l'Administració ha tingut en el seu poder aquestes quanties, pel fet d'haver cobrat a una ciutadana l'impost de vehicles de tracció mecànica en concepte de titular d'un vehicle del qual ja no era propietària. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE CUNIT

Queixa 970394

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Cunit, en relació amb la inexecució d'un Acord pres en Comissió de

Govern, en virtut del qual es reconeixia el dret de la promotora de la Queixa a que li fossin retornades unes quantitats ingressades indegudament, el deure legal de les administracions públiques d'executar els propis actes. Acceptat.

AJUNTAMENT DE L'HOSPITALET DE LLOBREGAT

Queixa 9501829

Es recorda a l'Ajuntament de l'Hospitalet de Llobregat el deure legal d'abonar interessos de demora d'aquelles quantitats que han estat ingressades indegudament, en relació amb el pagament d'una quota d'urbanització pagada que, posteriorment, fou anul·lada. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DEL MASNOU

Queixa 9603060

L'Ajuntament del Masnou, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dona de baixa unes liquidacions emeses en concepte d'impost sobre l'increment del valor dels terrenys de naturalesa urbana a causa de la seva prescripció.

AJUNTAMENT D'OLESA DE BONESVALLS

Queixa 9500061

El Síndic recorda a l'Ajuntament d'Olesa de Bonesvalls, en relació amb l'obligació dels veïns d'una urbanització del municipi de satisfer la totalitat de l'import de la taxa de recollida d'escombraries de l'exercici 1993, quan el servei no es va començar a prestar fins al mes d'abril d'aquell any, que la taxa és una obligació derivada de la prestació d'un servei i no una manifestació de capacitat econòmica dels subjectes passius, per la qual cosa no es poden tenir en compte elements aliens a la prestació del servei per justificar la manca de prorratig del tribut als mesos en que efectivament s'ha prestat el servei, així com també li recorda el deure legal que tenen les administracions de donar resposta expressa als recursos presentats pels ciutadans, encara que sigui per comunicar-los una possible extemporaneïtat en la presentació d'aquests. Pendent de resposta el 31.12.95. No acceptat.

AJUNTAMENT DE PALAFOLLS

Queixa 9600299

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Palafolls allò que disposa la Llei Reguladora de les Hisendes Locals respecte a qui s'ha de considerar subjecte passiu de l'IBI, en relació amb els procediments de constrenyiment iniciats contra el patrimoni de l'autora de la Queixa per impagament d'aquest impost, quan no resulta clara la raó i base jurídica per la qual se li atribueix la titularitat d'unes determinades finques. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PREMIÀ DE MAR

Queixa 9500594

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Premià de Mar la impossibilitat legal d'iniciar un procediment de constrenyiment per un debit tributari que ha acceptat tàcitament cobrar de forma fraccionada però del qual no ha establert ni la forma ni els terminis de pagament, de manera que no se sap quan aquests es consideren vençuts sense que l'administrat hagi satisfet el debit i quan l'Administració es troba legitimada per endegar la via de constrenyiment. Pendent de resposta el 31.12.95. No acceptat.

AJUNTAMENT DE RODA DE BERÀ

Queixa 9600948

L'Ajuntament de Roda de Berà, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adverteix un error en les quantitats reclamades a un ciutadà en concepte d'IBI, atès que es va procedir a revisar el valor cadastral del seu immoble sense utilitzar aquest nou valor per calcular la quota d'IBI que corresponia.

AJUNTAMENT DE ROQUETES

Queixa 9501815

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Roquetes el deure legal que tenen les administracions de retornar als subjectes passius els ingressos que hagin realitzat indegudament amb ocasió del pagament de deutes tributaris, en relació amb el pagament durant dos exercicis de l'Impost de Béns Immobles d'una parcel·la respecte de la qual el promotor de la Queixa no és el propietari. Pendent de resposta el 31.12.95. Acceptat.

AJUNTAMENT DE SANT PERE DE RIBES

Queixa 9601575

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Sant Pere de Ribes, el deure que té de notificar les liquidacions tributàries practicades per l'Administració. Pendent de resposta.

AJUNTAMENT DE TERRASSA

Queixa 9603308

L'Ajuntament de Terrassa, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, detecta un error informàtic, que provoca una incorrecta imputació del cost d'unes finques municipals en el càlcul d'unes contribucions especials, procedint-se a la seva subsanació.

AJUNTAMENT DE TORREDEMBARRA

Queixa 9500049

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Torredembarra que revisi un expedient de constrenyiment i els antecedents que van donar lloc al citat procediment, valorant alhora la procedència que el rebut sigui efectivament abonat amb la quota tributària que li correpon sense gravar-lo amb un recàrrec i uns interessos de demora,

21798

atès que l'errada material que s'ha produït no és imputable al contribuent, sinó que l'equivoc es produeix entre l'Ajuntament i les entitats bancàries col·laboradores. Pendent de resposta el 31.12.95. No acceptat.

AJUNTAMENT DEL VENDRELL

Queixa 9501081

El Síndic recorda a l'Ajuntament del Vendrell que prescriu als cinc anys el dret de l'Administració per determinar el deute tributari i les accions per exigir el pagament dels deutes tributaris liquidats, en relació amb una liquidació de l'Impost de Béns Immobles de l'exercici 1989 efectuada l'any 1995. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9502232

El Síndic recorda a l'Ajuntament del Vendrell que el còmput del període de prescripció dels deutes tributaris corresponents a un exercici no s'interrompen amb el pagament dels deutes tributaris corresponents a períodes posteriors, ja que cada període respon a fets impossibles diferenciats, sense cap connexió entre ells. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9502233

El Síndic recorda a l'Ajuntament del Vendrell que el còmput del període de prescripció dels deutes tributaris corresponents a un exercici no s'interromp amb el pagament dels deutes tributaris corresponents a períodes posteriors, ja que cada període respon a fets impossibles diferenciats, sense cap connexió entre ells. Pendent de resposta a 31.12.96. Davant la manca de resposta de l'Ajuntament al recordatori efectuat pel Síndic, l'expedient es tanca considerant no acceptat el recordatori de deures legals. Amb posterioritat al tancament, l'Ajuntament comunica l'acceptació del recordatori del Síndic.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Queixa 9500674

El Síndic recorda a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, en qui l'Ajuntament de Barcelona té delegada la gestió recaptatòria, el deure que té d'efectuar les notificacions en el domicili de l'interessat, en relació amb un expedient les notificacions del qual s'han practicat indistintament en tres domicilis diferents i en municipis també diferents. Acceptat.

Queixa 9500902

El Síndic suggereix a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària, a qui delega la gestió recaptatòria l'Ajuntament de Begues, que es doni de baixa un expedient de constrenyiment, per impagament de diversos exercicis d'una llicència fiscal, per estar-se tramitant a

partir d'unes dades i actuacions administratives anteriors al mateix que estan viciades per error material, ja que el reclamant no és contribuent del municipi de Begues sinó del de Bigues i Riells. Pendent de resposta.

Queixa 9500911

El Síndic suggereix a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària que dugui a terme les actuacions oportunes per tal que, a tots els efectes de gestió de l'impost de béns immobles d'una determinada finca, sigui considerada com a subjecte passiu l'autora de la Queixa, atès que és ella qui consta com a titular de la finca en el Registre de la Propietat. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9600312

L'Organisme Autònom i Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, retorna unes quantitats indegudament ingressades en concepte d'impost sobre vehicles de tracció mecànica.

Queixa 9602755

El Síndic recorda a l'Organisme Autònom Local de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona que les infraccions de trànsit prescriuen si transcorren més de dos mesos entre la notificació de la infracció i la notificació de la sanció a l'interessat. Pendent de resposta.

ÀREA 04. Sanitat i Consum

SUBÀREA 0401. SALUT PÚBLICA

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9600626

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que investigui les possibles disfuncions en les prescripcions dels aparells ortopèdics i estudiï la possibilitat de revisar les corresponents instruccions, a fi d'evitar possibles irregularitats. Pendent de resposta.

Queixa 9601943; 9603070

El Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social el desplegament del dret dels usuaris a la lliure elecció de metge, previst a l'article 10 de la LGS i a l'article 6 de la LOSC, tant en l'atenció primària com als serveis especialitzats. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat parcialment.

Queixa 9602023

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dona resposta a un escrit en el que es denunciava una possible manca d'atenció i informació al promotor de la Queixa, amb motiu de la seva estada al servei d'urgències de l'Hospital del Mar.

Queixa 9700060

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dóna resposta a un escrit en el que es denunciava l'actuació d'unes professionals mèdics de l'Hospital del Mar alhora que informa sobre els drets que assisteixen a l'autora de la Queixa.

Queixa 9701806

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que es donin les ordres oportunes, a fi que els responsables de la Delegació Territorial i de la Regió Sanitària de Tarragona de l'SCS es reunixin amb el sector del transport de taxis, a fi d'informar-los de la situació sobre la gestió dels transports a centres proveïdors de serveis (proposta de l'SCS) i de la lentitud en el pagament de serveis i negociació del deute. Acceptat.

SUBÀREA 0402. DEFICIÈNCIES SANITÀRIES

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9400076

Es suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social donar les ordres oportunes per agilitar l'aprovació i publicació del reglament que, en desplegament de la Llei d'Ordenació Farmacèutica de Catalunya, ha de regular els horaris d'atenció al públic, els serveis d'urgència, les vacances i el tancament temporal voluntari de les oficines de farmàcia, en funció de les característiques poblacionals i geogràfiques de cada ABS, per tal de garantir a la població l'assistència farmacèutica permanent. Acceptat.

Queixa 9500327

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiï la possibilitat de preveure, en desplegament del Reglament sobre ordenació sanitària, el rescabament de despeses pes assistència sanitària aliena al sistema sanitari públic per la denegació injustificada d'assistència deguda i supòsits similars. Acceptat parcialment, ja que s'ha resolt el cas plantejat a la Queixa però no el plantejament general.

Queixa 9600520

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiï la possibilitat d'ampliar els serveis de tractament per a ludòpates, davant el creixent nombre d'afectats i les preocupants llistes d'espera en els escassos centres de tractament. Davant les mesures implantades pel Departament de Sanitat i Seguretat Social responnent al suggeriment anterior, els Síndic torna a dirigir-se a l'esmentat Departament suggerint que s'estudiïn les possibilitats de corregir o ampliar aquestes mesures, per tal que puguin ser eficaces en la resolució del greu problema dels ludòpates. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat parcialment.

Queixa 9600630

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb la confusió existent sobre la cobertura pel Sistema Nacional de Salut de determinats medicaments i preparats dietètics prescrits per la malaltia de la SIDA, que es donin les ordres oportunes a fi que:

– Es prenguin les mesures oportunes per tal d'aplicar uns criteris homogenis a totes les Unitats d'Admissió i Atenció a l'Usuari i de totes les Regions Sanitàries sobre els medicaments finançats i que es resolgui la confusió pel que fa a la cobertura dels preparats dietètics.

– Que l'SCS es responsabilitzi de la correcta informació que han d'obtenir i donar les entitats proveïdores i els professionals en aquest tema.

– S'estudiï la possibilitat de desplegar el marc normatiu, pel que fa a la cobertura de productes dietètics, amb el qual s'aclareixin i unifiquin els criteris en la decisió d'autorització d'aquests productes. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptat.

Queixa 9600997

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiï la possibilitat, un cop ja acabada la Reforma de l'Atenció Primària a la població de Santa Coloma de Gramanet, de què la promotora de la Queixa pugui elegir lliurement el seu metge de capçalera. En un segon moment, el Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social el desplegament del dret dels usuaris a la lliure elecció de metge, previst a l'article 10 de la LGS i a l'article 6 de la LOSC, a fi que es pugui millorar el compliment de l'esmentat dret per part de l'SCS, ja que com a dret instrumental la seva ineficàcia podria impedir l'exercici del dret a l'accés a l'assistència sanitària, en definitiva, vulnerar el dret a la protecció de la salut. Acceptat parcialment, atès que es revisarà de forma individual el cas plantejat per la promotora de la Queixa.

Queixa 9601728

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'estudiï la possibilitat de poder solventar el problema que suposa pel promotor de la Queixa el fet d'haver d'avançar els diners per la compra de determinats medicaments, per després rescabalar-los al cap de dos o tres mesos, atesa la seva precària situació econòmica i ser una enfermetat crònica. Acceptat parcialment, atès que de forma transitòria s'inclou el procte-medicament en la Instrucció del Director de l'SCS de validació sanitària, que contempla la seva prescripció en recepta validada.

Queixa 9602217

El Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social que estudiï la possibilitat de regular el temps durant el qual els centres hospitalaris estan obligats a custodiar la història clínica dels pacients, a fi de preservar i millorar els drets dels ciutadans. Pendent de resposta.

21800

Queixa 9600251; 961560; 9601318; 9603177; 9602737; 0702226; 9702157

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social, en relació amb les condicions assistencials dels centres psiquiàtrics a Catalunya, que s'estudiï la possibilitat d'arbitrar les mesures necessàries per tal de:

- fomentar les incapacitacions de les persones que ho necessitin
 - crear un hospital psiquiàtric penitenciari
 - promocionar el transport sanitari en el trasllat dels malalts mentals
 - fomentar les habitacions individuals per preservar la intimitat, la dignitat i els drets fonamentals dels interns
 - positivitzar els drets específics del malalt mental, així com ampliar els recursos econòmics i els serveis assistencials extrahospitalaris, a fi de satisfer dignament la demanda assistencial i els drets dels malalts mentals.
- Pendent de resposta.

Queixa 9603297

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social el deure que té de recordar a tots els hospitals amb pacients menors d'edat, el dret de permanència dels acompanyants, pares o tutors, sense restricció d'horaris, llevat que això pugui perjudicar o obstaculitzar l'aplicació dels tractaments mèdics. Acceptat.

Queixa 9700167

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dicta l'ordre de pagament d'uns rescabaments de farmàcia especial, en concret d'una llet sense lactosa.

Queixa 9700213

El Departament de Sanitat i Seguretat Social pren les mesures oportunes per tal d'assegurar que la implantació de les guies mèdiques no tingui caràcter obligatori per als metges prescriptors, sinó orientatiu.

Queixa 9700268

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dona resposta a un escrit en el que es demanava informació sobre les llistes d'espera i concerta una entrevista amb la interessada per tal de donar-li una atenció més personalitzada.

Queixa 9700477

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, manté converses i assumeix compromisos amb els veïns d'un barri del municipi de La Roca, relatius a la lliure elecció de metge i la construcció d'un nou dispensari mèdic.

Queixa 9700702

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social se segueixin incrementant els recursos destinats a paliar les llistes d'espera, ateses les ingents demandes d'intervencions quirúrgiques de patologies osteoarticulars i el conseqüent augment del temps d'espera, execissament elevat per a les persones d'avançada edat. Acceptat Parcialment, ja que s'ha solucionat el problema plantejat pel promotor de la Queixa.

Queixa 9700937

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, prèn la decisió de derivar a una senyora gran, a la qual han d'intervenir quirúrgicament a un altre centre hospitalari, de manera que es redueixi el temps d'espera per a la intervenció.

Queixa 9701546

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, facilita el trasllat d'una pacient amb antecedents d'autòlisi, de l'Hospital de Bellvitge a un altre centre, on poden atendre millor les seves necessitats.

Queixa 9702817

El Síndic recomana al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'investigui el cas denunciat de descoordinació administrativa entre hospitals palesada en una donació d'òrgans i s'estudiï la possibilitat de dictar les instruccions o reglaments oportuns, a fi de desplegar la normativa vigent al respecte per tal de no minvar la positiva realitat sobre la donació d'òrgans. No acceptat, pel que fa al desplegament de la normativa en matèria de trasplantament d'òrgans.

Queixa 9702987

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que s'investigui la denúncia presentada per la promotora de la Queixa de dessassistència sanitària adequada per la malaltia òssia que pateix, i s'adoptin les mesures oportunes per tal d'esmenar tal deficiència. Acceptat.

SUBÀREA 0403. PERSONAL

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9600249

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat social l'obligació que té l'ICS d'ajustar-se a la llei en la provisió de llocs de treball, de manera que no es poden cobrir places legalment reservades a funcionaris amb personal laboral. Pendent de resposta.

Queixa 9600586

El Síndic suggereix al Departament de Sanitat i Seguretat Social que adopti les mesures oportunes per tal

d'equiparar les condicions laborals i professionals del personal de la «Xarxa Hospitalària d'Utilització Pública», atès que es tracten de dos col·lectius que gradualment han d'acabar formant part de la mateixa institució, el Servei Català de la Salut. No acceptat.

Queixa 9602696

El Departament de Sanitat i Seguretat Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, per tal de garantir el dret a la informació que tenen les organitzacions sindicals respecte les modificacions produïdes en les relacions de llocs de treball, proposa l'establiment d'un sistema d'informació de l'estat de la plantilla a nivell global de l'ICS en tots els seus àmbits, que es faciliti als esmentats òrgans de representació amb caràcter trimestral i a partir de l'any 1997.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9402534

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb les reclamacions formulades pels funcionaris que, procedents de l'AIN, no van ser incorporats al catàleg de l'ICASS perquè, malgrat que en data 1 de gener de 1988 tenien el seu destí en l'ICASS, a partir del mes de juny d'aquell mateix any van passar a desenvolupar les seves funcions a l'ICS, s'adoptin les mesures oportunes per tal que puguin percebre les quantitats que els correspondrien si el seu lloc de treball hagués estat inclòs en el catàleg. Acceptat.

SUBÀREA 0404. CONSUM

DEPARTAMENT D'INDÚSTRIA, COMERÇ I TURISME

Queixa 9600939

El Síndic suggereix al Departament d'Indústria, Comerç i Turisme, respecte al nou sistema de pagament fix mensual que proposa la companyia Forces Elèctriques de Catalunya S.A. (FECSA) al seus abonats i per tal que la gestió del servei sigui més transparent, que adopti les mesures adients per assegurar-se que la concessionària informa als seus clients:

- que el nou sistema de pagament fix no és obligatori per l'usuari;
- que l'usuari pot demanar la relació bimestral del consum, tot i pactar la quota fixa;
- que les revisions es poden fer abans del 9è mes si es produeix una variació, en més o menys, del 30% del consum estimat com a base per calcular la quota fixa. Acceptat.

AJUNTAMENT DE PALAFRUGELL

Queixa 9600966

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Palafrugell que els municipis són competents en matèria de subministrament d'aigua potable, per la qual cosa, els hi correspon

exercir la direcció i el control de les condicions en què es presta el subministrament d'aigua als usuaris, i han d'intervenir en els conflictes que derivin de les relacions subministrador-abonat. Acceptat.

ENTITAT METROPOLITANA DE SERVEIS HIDRÀULICS I DE TRACTAMENT DE RESIDUS

Queixa 9602826

El Síndic suggereix a l'Entitat Metropolitana de Serveis Hidràulics i de Tractament de Residus que insti l'empresa concessionària Societat General d'Aigües de Barcelona que, davant d'un supòsit d'aturada d'un comptador d'aigua o d'un supòsit de mal funcionament del mateix, a petició de qualsevol de les parts -empresa o abonat-, ajusti el càlcul de la liquidació econòmica corresponent a les quantitats cobrades de més, als criteris definits a l'article 65 del Reglament metropolità, el qual no limita el període al que cal retrotraure la liquidació, atès que l'esmentat article no diferencia entre ambdós supòsits -aturada o mal funcionament-, ni tampoc diferencia si la verificació ha estat sol·licitada per la pròpia empresa subministradora o per l'abonat. Pendent de resposta.

RENFE

Queixa 9402425

El Síndic suggereix a RENFE, en relació amb un expedient per possible responsabilitat patrimonial de l'Administració, que es revisi i resolgui favorablement per a la interessada, atès que el retard sofert pel tren en el que viatjava no va ser provocat per una causa de força major. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

ÀREA 05. Treball i pensions

SUBÀREA 0502. SEGURETAT SOCIAL

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9602912; 9602995

El Departament de Benestar Social, a resultes dels nous criteris adoptats per l'INSERSO en aplicació de la normativa de la Unió Europea sobre el dret dels estrangers residents a Espanya a accedir al règim no contributiu de la Seguretat Social, modifica els criteris per a la concessió d'aquest dret, disposant que al treballador/pensionista marroquí, argelí i tunesí resident a Espanya no li pot ser denegada la prestació no contributiva per no gaudir de la nacionalitat espanyola, encara que sí per no acreditar qualsevol altre dels requisits requerits.

SUBÀREA 0503. TREBALL

DEPARTAMENT DE TREBALL

Queixa 9603182

El Departament de Treball, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, manté reunions amb els Departaments

21802

ments de Benestar Social i d'Ensenyament, amb la finalitat d'unificar criteris sobre el perfil professional del treballador familiar i consensuar els continguts i la durada dels cursos de formació ocupacional adreçats a aquest col·lectiu, per tal d'esmenar la carència de formació dissenyada per aquests treballadors.

Queixa 9701100

El Síndic suggereix al Departament de Treball, en relació amb la concessió de subvencions financeres per projectes d'autoocupació, que rectifiqui la redacció de la resolució on es preveu l'esmentada subvenció, a fi que es pugui atorgar una menor quantia o percentatge de l'establert, atès que per l'actual redactat només s'entén la possibilitat d'atorgar una quantia fixa. No acceptat.

Queixa 9701469

El Departament de Treball, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, atorga una subvenció financera per ocupació autònoma, un cop s'ha generat una disponibilitat de crèdit davant la revocació d'altres expedients.

ÀREA 06. Serveis Socials

SUBÀREA 0601. DEFICIENTS FÍSICS

MINISTERI DE TREBALL I AFERS SOCIALS

Queixa 9700782

El Síndic trameta una Queixa al Defensor del Poble per tal que decideixi si és procedent intervenir davant del Ministeri de Treball i Afers Socials, en relació amb la discriminació que suposa el no poder gaudir de les pensions no contributives per part dels treballadors nacionals d'Argèlia, Marroc i Tunísia residents a l'Estat espanyol si no estan en situació assimilada a l'alta.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9602699

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, regularitza el pagament que en concepte de pensió no contributiva percep el promotor de la Queixa.

AJUNTAMENT DE TARRAGONA

Queixa 9501412

El Síndic suggereix a l'Ajuntament de Tarragona que adopti les mesures oportunes per tal de facilitar l'accés d'un ciutadà amb discapacitat física a un pàrquing municipal, en el que té una plaça en propietat. Acceptat.

SUBÀREA 0602. DEFICIENTS PSÍQUICS

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9602750

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb el Centre d'Atenció Especialitzada per a Disminuïts Psíquics Profunds Can Ruti de Badalona, un seguit d'actuacions:

- Valorar la possibilitat de cobrir les places vacants observades en el personal cuidador, auxiliar de clínica i A.T.S.
- Estudiar la conveniència d'ampliar les portes de l'establiment a les mides normals de les residències i centres per a disminuïts psíquics
- Esmenar el dèficit existent en la protecció contra incendis i d'evacuació d'edificis i adaptar-lo a la normativa vigent
- Millorar els aspectes d'acondicionament i elements de la cuina i els magatzems, adaptant-los a la normativa tècnica sanitària
- Modificar el mobiliari de les sales destinades a les visites dels familiars i la utilització de la pròpia sala
- Entregar als usuaris o als familiars o representants legals, un exemplar del reglament de règim intern del centre, en el moment de produir-se l'ingrés
- Dotar al centre amb categories de personal especialitzat, per a l'execució dels projectes programats per l'àrea psico-pedagògica, així com d'un terapeuta ocupacional.

Acceptat parcialment, atès que no s'ha adoptat cap mesura per tal d'ampliar les portes de l'establiment a les mides normals de les residències i centres per a disminuïts psíquics.

Queixa 9701085

El Síndic recomana al Departament de Benestar Social, en relació amb el Decret 394/96, de 14 de desembre, pel qual s'estableix el règim de contraprestacions dels usuaris en la prestació de serveis socials i s'aproven els preus públics per a determinats serveis socials prestats per la Generalitat de Catalunya, que promogui la definició per part del legislador de quins serveis són essencials, per tal de poder determinar en quins casos pot el seu preu regular-se per Decret i en quins és necessari determinar-lo per llei, i es revisi el contingut del Decret, per tal d'adequar el seu contingut a allò que en relació amb l'obligació d'aliments entre parents i el règim de donacions preveu la legislació civil vigent.

Queixa 9702224; 9702225

El Síndic, després de valorar positivament les instal·lacions i les activitats de la Residència i el Centre de dia per a disminuïts psíquics profunds «Marinada» de Reus, suggereix al Departament de Benestar Social que es donin les ordres oportunes per tal d'esmenar determinades mancances detectades durant la seva visita i que poden concretar-se en:

- la manca d'un pla d'evacuació en cas d'incendi, complet i adequat a l'edifici,
- la manca d'un sistema de condicionament d'aire que pugui paliar les altes temperatures de l'interior de l'edifici
- la insuficient dotació de mobiliari, concretament de cadires
- la necessitat d'un mitjà d'enllaç, en trobar-se la ubicació del Centre de Dia fora dels límits de la ciutat
- la necessitat de dotar al centre de determinats aparells ortopèdics, per tal de completar de forma òptima el tractament de tots els usuaris (caminadors ortopèdics, un «trole»)
- l'acondicionament d'un espai que permeti el desenvolupament del programa d'ús terapèutic de l'aigua. Parcialment acceptat.

SUBÀREA 0603. GENT GRAN

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9700966; 9701394

El Síndic recomana al Departament de Benestar Social, en relació amb el Decret 394/96, de 14 de desembre, pel qual s'estableix el règim de contraprestacions dels usuaris en la prestació de serveis socials i s'aproven els preus públics per a determinats serveis socials prestats per la Generalitat de Catalunya, que promogui la definició per part del legislador de quins serveis són essencials, per tal de poder determinar en quins casos pot el seu preu regular-se per Decret i en quins és necessari determinar-lo per llei, i es revisi el contingut del Decret, per tal d'adequar el seu contingut a allò que en relació amb l'obligació d'aliments entre parents i el règim de donacions preveu la legislació civil vigent.

Queixa 9702180

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta les mesures oportunes per tal de trobar solució a la petició d'ingrés en una residència assistida per a disminuïts físics d'una senyora que pateix des de fa 17 anys tetraplegia.

SUBÀREA 0604 INFANTS

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9601090; 9601364; 9601410

El Síndic suggereix a la Direcció General d'Atenció a la Infància que no estableixi com un criteri general i automàtic d'exclusió per adoptar l'absència d'un diagnòstic d'esterilitat/infertilitat, i en conseqüència es pugui iniciar el procés d'estudi de les famílies que desitgen adoptar un infant, encara que hagin renunciat o ajornat la decisió de procrear. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat. Modificat el criteri en la línia recomanada pel Síndic a través del Reglament de Protecció de Menors Desemparats i de l'Adopció, aprovat pel Decret 2/1997, de 7 de gener.

Queixa 9602372

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb una sol·licitud de tutela ordinària instada per la Direcció General d'Atenció a la Infància a favor de la germana d'una menor sobre la que té atorgada la guarda provisional, que es doni vista de l'expedient a la interessada, amb la finalitat de considerar la possibilitat de ser part en el procés. Acceptat.

Queixa 9602877

El Síndic recorda a la Direcció General d'Atenció a la Infància el deure que tenen les administracions públiques de motivar els actes limitatius dels drets subjectius dels ciutadans en exercici de la potestat discrecional de l'Administració, en relació amb l'arxiu d'una sol·licitud d'adopció internacional sense motivar. Acceptat.

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9502364

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb el centre d'acollida «Vilana», que es canviï el mobiliari de la sala d'esbarjo i les habitacions on fan vida els menors, de manera que siguin més nous i acollidores. Acceptat.

Queixa 9502365

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social, en relació amb el Centre d'Acollida «Els Llimoners», que en la mesura del possible s'ubiqui en una zona urbana i mentre això no sigui possible es duguin a terme les obres necessàries d'ampliació de l'espai exterior pel lleure dels nens i es pugui habilitar un altre taller de manualitats per als menors en edat escolar. Acceptat.

Queixa 9502443

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social que es doti al Centre de Menors Mare de Déu de la Mercè de Tarragona d'un Equip d'Atenció a la Infància i Adolescència (EAIA), per tal que la valoració dels menors que ingressen es faci des del mateix centre i no s'hagi de dur a terme des dels equips tècnics de Tarragona. Acceptat.

SUBÀREA 0607. BORSSES DE POBRESA

DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL

Queixa 9601634

El Departament de Benestar Social, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, notifica a la interessada els motius pels quals se li extingeix el dret a cobrar el PIRMI.

Queixa 9701570

El Síndic suggereix al Departament de Benestar Social que reconsideri la denegació d'una petició de renda

21804

mínima d'inserció, atès que amb posterioritat la interessada aporta una documentació amb la qual acredita reunir tots els requisits necessaris per poder gaudir d'ella. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9700317

L'Ajuntament de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, pren les mesures oportunes per tal d'atendre a una família necessitada d'assistència social.

ÀREA 07. Ensenyament i Cultura

SUBÀREA 070101. ALUMNES ENSENYAMENT

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9401037

Es suggereix al Departament d'Ensenyament que es dirigeixi als centres destinataris de la normativa sobre els drets i els deures dels alumnes informant clarament sobre el seu abast, els seus límits i els criteris d'aplicació, en relació amb la imposició d'una mesura cautelar a un nen, consistent en privar-lo d'assistir a classe. Acceptat.

Queixa 9501977

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, publica en el DOGC les instruccions que estableixen el càlcul per determinar les qualificacions mitjanes d'Ensenyament Secundari dels alumnes que accedeixen a la Universitat.

Queixa 9600929; 9601058; 9601139; 9601351

El Síndic recomana al Departament d'Ensenyament que tingui en compte el criteri de família nombrosa com un dels criteris complementaris a valorar per a l'admissió dels alumnes als centres docents públics, en aquells casos en què els criteris assenyalats per la normativa vigent en matèria d'educació comporten l'obtenció d'una valoració anàloga entre diferents candidats. Pendent de resposta a 31.12.96. Acceptada.

Queixa 9601764

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la supressió pel curs 1996-97 del transport escolar gratuït del migdia quan els alumnes estan escolaritzats en el mateix municipi de residència, que es doni satisfacció a les necessitats de l'alumnat, el centre escolar del qual, malgrat estigui ubicat en el mateix municipi, es trobi distant del seu lloc de residència. Acceptat.

Queixa 9601949; 9602416; 9602519

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la supressió pel curs 1996-97 del transport escolar gratuït del migdia quan els alumnes estan escolaritzats en el mateix municipi de residència, que es doni satisfacció a les necessitats de l'alumnat, el centre escolar del qual, malgrat estigui ubicat en el mateix municipi, es trobi distant del seu lloc de residència. Pendent de resposta.

Queixa 9602324

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, assigna un professor a un Institut d'Ensenyament Secundari, per tal de donar satisfacció a l'oferta educativa, quant a assignatures optatives, programada a l'inici del curs.

Queixa 9602907

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, arriba a un acord amb els pares d'un alumne per tal que aquest pugui ser traslladat a un altre centre docent, de manera que pugui rebre una atenció més individualitzada i adaptada a les seves circumstàncies.

Queixa 9603323

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que adopti alguna mesura davant del Ministeri d'Educació i Ciència atès el temps transcorregut -més d'un any- des que es va fer la proposició de crear un cicle formatiu de Tècnic Mig en Treball Familiar o, subsidiàriament, l'autorització per a que fos experimentat a Catalunya. Acceptat.

Queixa 9700663

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, facilita el canvi de centre escolar d'una alumna, davant les dificultats sorgides en les relacions amb un professor de l'anterior centre.

Queixa 9701325

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament que ha de garantir en els processos de pre-inscripció i matriculació l'accés en igualtat de condicions de tots els alumnes en el procés d'admissió previst en la normativa vigent, i manifesta el seu desacord amb la realització d'un sorteig previ per determinar l'admissió o no d'un alumne en un determinat centre quan es produeix una situació d'empat entre diversos dels sol·licitants, sense tenir en compte els criteris de prioritització que estableix la norma que regula el règim d'admissió dels alumnes. Pendent de resposta.

Queixa 9701536

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament el deure que té d'aplicar mesures de compensació per tal de garantir el dret a l'educació de tots els menors, en

relació amb la denegació d'ajut econòmic pel servei de menjador als nens del mateix municipi de dos centres d'educació especial. Pendent de resposta.

COMISSIÓ PER A UNIVERSITATS I RECERCA

Queixa 9701231

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca que insti l'Oficina de Coordinació del COU i de les PAAU que comprovi els llistats que aquesta Oficina envia als centres amb les dades dels alumnes matriculats al COU en un curt període de temps, de manera que si resulta invalidada alguna matrícula per detectar-se alguna errada no sigui l'alumne/a qui hagi de sortir-ne perjudicat, en relació amb una matrícula invalidada 6 mesos després d'haver començat el curs. Pendent de resposta.

CONSELL COMARCAL DEL VALLÈS ORIENTAL

Queixa 9700717

El Síndic recorda al Consell Comarcal del Vallès Oriental, en relació amb les irregularitats detectades en un servei de transport escolar, que l'ens competent per instruir-ne el procediment sancionador és l'Ajuntament de les Franqueses del Vallès, atès que es tracta d'un transport que té caràcter urbà, per tractar-se d'un servei realitzat exclusivament dins el terme municipal de les Franqueses del Vallès. Pendent de resposta.

SUBÀREA 070102. ALUMNES UNIVERSITARIS

COMISSIÓ PER A UNIVERSITATS I RECERCA

Queixa 9501514

El Comissionat per a Universitats i Recerca, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, pren els acords necessaris per tal que entre les universitats catalanes es confeccionin calendaris acadèmics coordinats, de forma que els estudiants que han de fer la pre-inscripció per estudis de segon cicle canviant d'universitat no es trobin amb dificultats.

Queixa 9601942; 9602274; 9602399; 9602681

El Síndic recomana al Comissionat per a Universitats i Recerca que adopti les mesures necessàries per tal d'evitar que s'apliqui el recàrrec del 50% en la matrícula als alumnes que cursen segona carrera, si aquests ja havien iniciat els seus estudis amb anterioritat a l'entrada en vigor del Decret que fixa l'esmentat increment. Acceptat.

Queixa 9700032

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca que estudiï la possibilitat que en el supòsit de persones que han superat els estudis de COU molts anys enrera i compleixen el requisit de l'edat, puguin accedir a la universitat per la via de majors de 25 anys. Pendent de resposta.

Queixa 9701162; 9602028; 9602874; 9602904; 9603119; 9603120; 9603213; 9700207; 9700310; 9700529; 9700812; 9701011; 9701066; 9702752; 9702998

El Síndic suggereix al Comissionat per a Universitats i Recerca que reconsideri la decisió d'aplicar el recàrrec del 50% en la matrícula dels alumnes que cursen una segona carrera universitària, previst al Decret de preus de prestació de serveis acadèmics, per tal de no primar els criteris de caire econòmic per sobre del acadèmic en l'accés a nous estudis. Suggestió parcialment acceptada, atesa la previsió del Decret 156/1997, de 8 de juliol, que fixa els preus acadèmics universitaris per al curs 1997/1998, d'acord amb la qual seran eximits del recàrrec del 50% aquells estudiants que reuneixin els mateixos requisits acadèmics i econòmics fixats a la convocatòria de beques i ajuts a l'estudi de caràcter general per al curs 1997/98.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Queixa 9501087; 9501476

El Síndic recorda a la Universitat de Barcelona que l'article 45 de la Llei 33/1991 de taxes i preus públics de la Generalitat preveu l'aplicació a les famílies nombroses de les exempcions i bonificacions establertes a la legislació vigent relativa a la protecció d'aquestes famílies, és a dir, la Llei 25/1971, de 19 de juny, i el seu Reglament de desenvolupament, i per tant, recomana que es retorni a l'autor de la Queixa el 50% de l'import satisfet en concepte de matrícula de les proves d'accés a la Universitat. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

Queixa 9700173

La Universitat de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, autoritza a una alumna la formalització de la matrícula en el Pla antic dels estudis de Geografia i Història, atès que quan s'ha extingit el Pla d'estudis vell, només li restaven pendents per finalitzar tres assignatures de la carrera.

UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Queixa 9502394

El Síndic suggereix a la Universitat Autònoma de Barcelona que autoritzi a una alumna el canvi a un nivell inferior de l'assignatura de català en la Facultat de Traducció i Intèrprets, atès que considera que determinar l'adscripció a un determinat nivell de català basant-se en l'arelament en aquesta Comunitat Autònoma no és suficient, tenint en compte que la normalització del català no s'ha assolit plenament en d'altres àmbits de la vida social que no siguin el de l'educació prèvia als estudis universitaris i l'autora de la Queixa és una persona provinent d'un altre Estat que s'ha incorporat tardanament al sistema educatiu català. Pendent de resposta a 31.12.96. No acceptat.

21806

Queixa 9602192

El Síndic suggereix a la Universitat Autònoma de Barcelona que reconegui el dret de l'autora de la Queixa a gaudir del benefici de gratuïtat pels estudis que està cursant, en virtut de l'acord de la Comissió d'Ordenació Acadèmica, ja que malgrat la interessada ha estat sempre contractada per la UAB amb contractes de durada inferior a un any, ha estat contractada ininterrompudament durant més de cinc anys. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE CATALUNYA

Queixa 9603259

La Universitat Politècnica de Catalunya, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, insta l'Institut Català de Tecnologia per tal que retorni una quantitat indegudament cobrada en concepte de matrícula, ja que aquesta havia estat abonada per l'interessat.

SUBÀREA 0702. PROFESSORS

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9401497

Es recorda al Departament d'Ensenyament el deure d'admetre en les convocatòries específiques de mestres del CEPEC a aquelles persones que dins del termini previst a la llei reuneixen el requisit de titulació exigida. No acceptat.

Queixa 9602187

El Síndic recorda al Departament d'Ensenyament que els funcionaris que passen a tenir la condició de membres de les corporacions locals, han de tenir garantida, durant el període del seu mandat, la permanència en el centre en el qual estaven prestant serveis en el moment de l'elecció, en relació amb el trasllat d'un professor de secundària que ostenta la condició de regidor municipal. Acceptat.

Queixa 9602449

El Departament d'Ensenyament adopta un seguit de mesures per tal de millorar la situació de provisionalitat que afecta els funcionaris del Cos de Mestres que tenen destinació provisional i imparteixen especialitats de segona etapa d'EGB a transformar en ESO.

Queixa 9700089

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, autoritza un professor d'ensenyament secundari a perllongar la seva permanència al servei actiu fins els 70 anys.

Queixa 9700119

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que agiliti tant la convocatòria com la tramitació per formar part de la llista de substituïts de personal docent,

de forma que no es produeixin confusions davant la necessitat de nomenar de manera excepcional i urgent a personal per cobrir places vacants quan les llistes encara no estan disponibles. Acceptat.

Queixa 9702036

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament, en relació amb la valoració de mèrits efectuada per confeccionar la llista de vacants i substituïts per l'any 1996/1997, que permeti als aspirants formular dues sol·licituds, una per educació primària i una altra per secundària, de tal manera que no es produeixi el resultat injust en admetre l'accés d'una persona a una plaça diferent a la sol·licitada. No acceptat.

DEPARTAMENT D'AGRICULTURA, RAMADERIA I PESCA

Queixa 9700271

El Síndic suggereix al Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca que s'efectuï l'equiparació retributiva entre els Monitors d'Extensió Agrària (transferits de l'Administració de l'Estat a la Generalitat de Catalunya) i els mestres de taller d'Escoles Industrials, per tal de resoldre la discriminació retributiva que pateixen fent tasques similars. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9700932

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona, en relació amb els perjudicis que la integració de les escoles bressol de la Societat Cooperativa d'Ensenyament a l'Institut Municipal d'Educació ha causat en els seus treballadors, que aquesta integració s'ha de realitzar d'acord amb l'article 44 de l'Estatut dels Treballadors, que disposa que un canvi en la titularitat de l'empresa no extingeix per si mateixa la relació laboral, quedant el nou empresari subrogat en els drets i obligacions laborals de l'anterior empresa. En conseqüència, el Síndic recomana a l'Institut Municipal d'Educació que emprengui les accions pertinents per solventar la situació anòmala que es manté des de l'any 1991. Pendent de resposta.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Queixa 9601697; 9601733; 9601734

El Síndic recorda a la Universitat de Barcelona l'obligació que té de donar compliment a allò previst en el Reial Decret 1859/95 que permet que els catedràtics d'universitat que van ésser jubilats en arribar als 65 anys puguin sol·licitar ésser contractats com a professors emèrits. No acceptat.

SUBÀREA 0703. PARES D'ALUMNES

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9701662

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, cobreix provisionalment la uni-

tat d'educació musical d'una escola pública, a requeriment de l'Associació de Pares d'Alumnes.

SUBÀREA 0704. CENTRES DOCENTS

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9601598

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que reconsideri la decisió d'adscriure als alumnes de Sant Llorenç d'Hortons a l'IES de Gelida en lloc de l'Escola Intermunicipal del Penedès, ja que aquesta escola pertany a la mancomunitat a la que es va integrar el municipi per tal de poder gaudir dels serveis educatius. No acceptat.

Queixa 9602908; 9602833; 9602881; 9602882; 9602927; 9602928; 9602930; 9602933; 9602990; 9603012; 9603028; 9603069; 9603084; 9603306

El Síndic suggereix al Departament d'Ensenyament que utilitzi tots els mitjans al seu abast per tal d'evitar que els ajuts per menjadors escolars destinats a famílies que es troben en condicions socioeconòmiques o geogràfiques especials es vegin seriosament minvats per una insuficient disponibilitat pressupostària. Pendent de resposta.

Queixa 9603056

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dona les ordres oportunes per tal que es realitzin unes obres d'arranjament i així acabar amb el mal estat de les instal·lacions d'un Institut d'Ensenyament Secundari de Puigcerdà.

SUBÀREA 0705. GESTIÓ ACADÈMICA

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9700003

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social que els cursos formatius previstos legalment, com el curs de perfeccionament per a l'obtenció del títol especialista en Medicina Familiar i Comunitària, no poden supeditar-se a la tramitació final d'un crèdit pressupostari, en relació amb l'ajornament del curs per la manca de transferències de crèdit per part del Ministeri de Sanitat i Consum. Pendent de Resposta.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Queixa 9601138

El Síndic suggereix a la Universitat de Barcelona que adopti les mesures pertinents per tal de clarificar, al màxim possible, quina és l'entitat que expedeix els títols i certificats dels estudis impartits per la mateixa, en relació a un curs de postgrau organitzat pels estudis de Formació Continuada Les Heures de la Fundació Bosch i Gimpera. Acceptat.

UNIVERSITAT RAMON LLULL

Queixa 9601676

El Síndic suggereix a la Universitat Ramon Llull que en les convocatòries de postgraus o màsters informi de forma clara qui és el centre que organitza els estudis, així com que indiqui les causes que poden conduir a anul·lar l'oferta d'estudis, en relació amb la confusió que hi ha hagut quant a l'entitat organitzadora d'un curs amb motiu de la seva anul·lació per no haver arribat a un nombre mínim d'inscripcions. Pendent de resposta.

SUBÀREA 0706. ALTRES ASPECTES EDUCATIUS

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT

Queixa 9502070

El Departament d'Ensenyament, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, autoritza a un centre d'educació especial realitzar el primer cicle d'Educació Secundària Obligatòria. El Síndic torna a adreçar-se al Departament d'Ensenyament suggerint que s'assigni a l'Escola Sant Ot els recursos humans necessaris per dur a terme eficaçment la seva tasca educativa amb els alumnes amb necessitats educatives especials, en relació amb la demanda efectuada pel centre d'augmentar la plantilla en una professora de suport.

SUBÀREA 0707. NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

DEPARTAMENT DE SANITAT I SEGURETAT SOCIAL

Queixa 9602926

El Síndic recorda al Departament de Sanitat i Seguretat Social l'obligació de fer efectiu el dret d'opció lingüística dels ciutadans en una comunitat autònoma com la catalana amb dues llengües oficials, atès que malgrat que l'autor de la Queixa ha exercit el seu dret sol·licitant que se li facilités un tríptic d'instruccions per a l'ingrés en l'Hospital de Terrassa en castellà, no ha pogut ser atès, ja que l'Hospital no disposava d'aquesta documentació. Acceptat.

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9702096

El Síndic recorda a l'Ajuntament de Barcelona el dret que tenen els ciutadans d'escollir la llengua en què es relacionen amb els ens locals, amb motiu de les notificacions d'un expedient de responsabilitat patrimonial efectuades en català, quan l'interessat havia demanat de forma expressa que fossin en castellà. Pendent de resposta.

DELEGACIÓ DEL GOVERN A CATALUNYA

Queixa 9600741

La Delegació del Govern a Catalunya, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, assenyalava que es dictaran instruccions per tal que es reconeguin els drets dels ciutadans de Catalunya a l'ús de la toponímia i signes d'identitat de Catalunya, en relació amb una denúncia

21808

efectuada per la Guàrdia Urbana de Barcelona per portar un adhesiu blanc amb les inicials CAT en el seu automòbil.

Queixa 9700192

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya el dret que tenen els ciutadans de Catalunya d'utilitzar la llengua oficial que escullin en les seves relacions amb els poders públics en els procediments que se segueixen davant els òrgans de l'Administració de l'Estat a Catalunya, en relació amb la utilització de la llengua castellana per part de la Jefatura Provincial de Tráfico en la tramitació d'un procediment sancionador per la imposició d'una multa de trànsit, malgrat que l'autor de la Queixa ha manifestat de forma expressa que desitja rebre la documentació en català. Acceptat.

Queixa 9700544; 9700545

El Síndic recorda a la Delegació del Govern a Catalunya, en relació amb una documentació de la Direcció Provincial del Ministeri de Treball i Afers Socials que fa un ús incorrecte de la toponímia catalana, que tots els impresos, capçaleres impreses de tota classe de papers, els segells i els matasegells, la premsa escrita, els fulletons publicitaris i altres elements anàlegs fabricats o editats a Catalunya per al seu ús a Catalunya han de constar en la seva forma oficial, que pel que respecte als noms de les comarques, els municipis, les entitats municipals descentralitzades, els nuclis de població, els carrers i les vies urbanes i interurbanes de Catalunya és la catalana. Acceptat.

SUBÀREA 0708. ALTRES TEMES CULTURALS NO RELATIUS A LA LLENGUA

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Queixa 9201930

El Síndic intervé davant l'Ajuntament de Barcelona i la Junta de Museus per tal que arribin a un acord amb els hereus del pintor Francesc Jubany i Carreres, respecte a la propietat i exhibició de les seves obres.

ÀREA 08. Justícia

SUBÀREA 080111. DEONTOLOGIA

COLLEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA

Queixa 9601754

El Col·legi d'Advocats de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol una denúncia presentada contra un advocat del torn d'ofici.

Queixa 9602354

El Col·legi d'Advocats de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, dona resposta al promotor de la Queixa respecte a una denúncia presentada contra un lletrat per la manca de realització d'un encàrrec professional.

SUBÀREA 080112. DESACORD MINUTA

COLLEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA

Queixa 9700299

El Col·legi d'Advocats de Barcelona, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol una denúncia presentada per desacord amb una minuta.

SUBÀREA 0802 INSTITUCIONS PENITENCIÀRIES

DEPARTAMENT DE GOVERNACIÓ

Queixa 9700004

El Departament de Governació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adoptarà les mesures necessàries per tal que un intern del centre penitenciari Quatre Camins no es vegi privat del dret a rebre assistència mèdica, a conseqüència de la manca d'efectius de Mossos d'Esquadra per acompanyar-lo.

DEPARTAMENT DE JUSTÍCIA

Queixa 9602065

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, concedeix el trasllat a un intern del CP de Ponent al CP d'Homes de Barcelona.

Queixa 9602858

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, programa la incorporació d'un reclús del CP Brians a un tractament que es duu a terme per un determinat tipus de delictes i que constitueix un pas imprescindible per poder gaudir dels corresponents beneficis penitenciaris.

Queixa 9603020

El Síndic, en relació amb el CP d'Homes de Barcelona, suggereix al Departament de Justícia, que es remodeli el Centre Obert i que es condicionin les cel·les de la tercera galeria. Pel que fa a la massificació dels interns, malgrat comprovar que s'ha palliat, suggereix que es continui la derivació d'interns penats a d'altres centres penitenciaris, per tal d'optimitzar els nivells d'habitabilitat i respecte els locutors, suggereix que es pintin les parets. Acceptat.

Queixa 9603021

El Síndic, en relació amb el CP Brians, efectua un seguit de suggeriments al Departament de Justícia:

– que se solucioni el problema del transport entre Martorell i el CP Brians, per tal de facilitar els desplaçaments, tant dels interns amb permís com de les famílies que no disposen de mitjans de transport propis.

– que augmenti l'oferta de cursos de formació ocupacional destinada a les dones, sensiblement inferior a la dels homes.

– que es mantingui un control acurat del menjar que subministra l'empresa concessionària als interns.

– que s'estableixin els mitjans adients per tal que en el moment en què el servei de Mossos d'Esquadra sigui necessari per efectuar trasllats i conduccions, puguin estar a disposició del Centre Penitenciari.

– que s'estudiï la possibilitat d'ampliar el màxim possible el número de places en el Departament d'Atenció Especialitzada per al tractament de les conductes addictives a les drogues per a les dones, i establir un sistema que impedeixi, el màxim possible, que es torni a recaure en la droga quan surten al món exterior. Sugeriments acceptats.

Queixa 9603152

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, resol a favor de la llibertat definitiva d'un intern del Centre Penitenciari Model de Barcelona, amb una condemna d'1 any i 2 dies, dels quals ja ha complert 8 mesos.

Queixa 9700134

La Direcció General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació, amb posterioritat a la intervenció del Síndic, adopta les mesures adients per tal de respondre a un intern del CP d'Homes sobre qüestions relatives al seu estat de salut.

Queixa 9700215

El Síndic suggereix a la Direcció General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació que un intern del Centre Penitenciari Model de Barcelona sigui traslladat de galeria, ateses les amenaces i insults que pateix a l'actual. Acceptat.

Queixa 9700520

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb l'actuació d'ofici iniciada amb motiu de la mort d'una interna del CP Brians, a causa de les cremades patides a l'incendiar-se el matalàs de la cella, es dissenyi un pla d'emergència i s'ampliïn els punts de detecció d'incendis i els mecanismes d'extinció, per tal de possibilitar que la resposta sigui el més ràpida possible.

També es suggereix que en els Departaments especials, donada la major conflictivitat dels interns que romanen en aquestes cel·les, es substitueixin amb la màxima brevetat possible els matalassos per uns altres de material ignífug. Acceptat.

Queixa 9701961

El Síndic suggereix al Departament de Justícia, en relació amb el CP Tarragona, que estudiï la possibilitat de construir un centre penitenciari a la demarcació de Tarragona que rebí tant els interns que s'han de presentar davant els tribunals de Tarragona com els que estan complint condemna, atès que l'actual es presenta hores

d'ara clarament insuficient. A curt termini se suggereix reformar les zones dels locutoris, així com habilitar una zona especial i amb les suficients mesures higièniques pels interns que pateixen malalties infeccioses i instal·lar un sistema de detecció d'incendis com a mesura de seguretat. Acceptat parcialment.

Queixa 9703316

El Síndic, en relació amb el Centre Penitenciari de Dones de Wad-Ras, s'adreça al Departament de Justícia i malgrat valorar molt positivament la divisió actual dels dormitoris per evitar-hi la massificació i la remodelació del Departament de mares amb l'habilitació d'una saleta per als nens, fa els suggeriments següents:

– Pel que fa al tractament, tot i el ventall de programes desenvolupats, es suggereix que es potenciï la formació ocupacional de les internes.

– Quan el treball productiu, s'ampliï l'oferta i es substitueixi tant com es pugui el treball manipulatiu per un altre que contribueixi a la formació laboral de les internes i estigui més d'acord amb les demandes del mercat.

Pendent de resposta.

Queixa 9703390

El Síndic s'adreça al Departament de Justícia, en relació amb el Centre Penitenciari de Joves de Barcelona, valorant de forma molt positiva l'esforç dut a terme en l'àmbit de la formació ocupacional i efectuant els següents suggeriments:

– S'installi un sistema de detecció de fum, si més no, en les àrees del centre que poden ser més conflictives.

– S'habiliti en la infermeria una habitació condicionada per l'aïllament d'interns amb malalties infeccioses.

– Es remodeli la zona de locutoris, que, pel seu deteriorament, dona als familiars una imatge d'abandó de les instal·lacions que no s'adiu amb les dependències interiors del centre.

Pendent de resposta.

Queixa 9703589

El Síndic, en relació amb el Centre Penitenciari d'Homes de Barcelona, s'adreça al Departament de Justícia i malgrat valorar molt positivament la nova infraestructura del centre obert, el descens de la massificació i l'ampliació de la zona destinada a tallers ocupacional, efectua un seguit de suggeriments:

– S'installi un sistema de detecció de fum en tot el centre o, com a mínim, a les zones conflictives.

– Es finalitzin les obres de remodelació dels locutoris i de la 3a galeria i, pel que fa a aquesta, no solament la de les cel·les, sinó també la consistent a pintar els espais comuns.

Pendent de resposta.

21810

ANNEX 6ACTIVITATS

En aquest apartat de l'Informe de les actuacions de la Institució durant l'any, s'hi relacionen, agrupades per àmbits materials i dins d'aquests, cronològicament, totes les activitats realitzades o en les quals ha participat aquesta Institució, ja sigui personalment amb el Síndic de Greuges, o en la seva representació, per mitjà del seu Adjunt, els seus assessors o altres càrrecs.

1 - RELACIONS AMB EL PARLAMENT

7 febrer Entrevista amb el President del Parlament.

19 febrer Entrevista amb la Presidenta de la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges.

6 març Presentació al Parlament de l'Informe 1996. Entrevista amb el President.

17/18 Presentació de l'Informe corresponent a abril 1996 davant la Comissió Parlamentària del Síndic de Greuges.

4 juny Presentació de l'Informe 1996 davant el Ple del Parlament.

8 juliol Entrevista amb el Vicepresident primer del Parlament de Catalunya.

17 setembre Entrevista amb el Vicepresident primer del Parlament de Catalunya.

22 setembre Entrevista amb el President del Parlament.

2 - VISITES I REUNIONS DE TREBALL

17 gener Entrevista amb la Directora General d'Atenció a la Infància.

24 gener Entrevista amb la Diputada Sra. Rosa Barenys.

3 febrer Entrevista amb el Rector de la Universitat de Barcelona.

7 febrer Entrevista amb el Secretari General del Departament de la Presidència.

10 febrer Desplaçament a Lleida per atendre les queixes dels ciutadans de les comarques de Lleida.

14 febrer Entrevista amb el Conseller de la Presidència.

25 febrer Entrevista amb la Consellera de Justícia.

26 febrer Entrevista amb membres d'ERC.

3 març Entrevista amb diversos membres del Partit per la Independència (PI)

18 març Entrevista del Síndic i l'assessora Sra. Matilde Seuba amb el Director General

de Mesures Penals Alternatives i de Justícia Juvenil.

20 març Entrevista amb el Diputat Sr. Higin Clotas.

25 març Entrevista de l'Adjunt amb el Secretari General de la Delegació del Govern.

1 abril Entrevista amb la Diputada Sra. Dolors Montserrat.

3 abril Entrevista amb les Diputades Sres. Marina Geli i Rosa Barenys.

7 abril Entrevista amb l'Alcalde de Roses.

10 abril Entrevista amb el Delegat del Govern de la Generalitat a Girona i amb els Diputats senyors Josep Micaló i Manuel Nadal.

11 abril Entrevista amb la Diputada Sra. Rosa Bruguera.

11 abril Entrevista amb el Director General de Serveis Penitenciaris i Rehabilitació.

25 abril Entrevista amb el senyor Rafael Ribó, president d'Iniciativa per Catalunya.

8 maig Entrevista amb el President del Comitè de Govern d'Unió Democràtica de Catalunya, senyor Josep Antoni Duran i Lleida.

13 maig Entrevista del Síndic, l'Adjunt i l'assessor Sr. Josep Ramon Arbiol amb el Diputat Sr. Carles Campuzano.

23 maig Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Coordinador de l'Àrea de Serveis Socials de la Diputació de Barcelona, senyor Ramon Nicolau.

29 maig Entrevista amb el Comissionat per a Universitats i Recerca.

30 maig Visita a la Institució de dos membres de Derechos Humanos de Colombia, acompanyats per un representant del Comitè Català de Suport a Colòmbia.

2 juny Desplaçament a Tarragona per atendre les queixes dels ciutadans de les comarques de Tarragona.

3 juny Entrevista amb el Cònsol de França.

6 juny Entrevista del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Sra. Matilde Seuba amb el Diputat senyor Jordi Portabella.

9 juny Entrevista amb representats de l'Associació de Minusvàlids de Barcelona (AMIBA).

10 juny Entrevista amb el Director General de Serveis Penitenciaris i de Rehabilitació.

Entrevista del Síndic amb una representació de la Comunitat Israeliana.

11 juny	Entrevista del Síndic i l'assessora Sra. Neus París amb una representació de la Coordinadora d'Usuaris de la Sanitat. Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Primera Tinent d'Alcalde i amb la Síndica Municipal de l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès.	1 juliol	Visita del Síndic, l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i l'assessora Sra. Ma. Josep Juan-Torres al Centre d'Infants Natzaret. Visita de l'Adjunt i l'assessor Sr. Joaquim Soler a la Residència de Disminuïts «El far d'Empordà» i al Centre Psiquiàtric de Salt.
12 juny	Visita del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Sra. Matilde Seuba a la Presó de Tarragona. Visita de l'Adjunt i de l'assessora Sra. Matilde Seuba al dipòsit municipal de detinguts d'el Vendrell. Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels Infants amb el President de l'Institut de Drets Humans.	2 juliol	Entrevista del Síndic amb el President d'Aministia Internacional a Catalunya.
13 juny	Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants al centre obert Tripijoc, amb motiu de la inauguració dels nous locals.	3 juliol	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el responsable de l'Àrea de Salut Mental de l'Institut Català de la Salut, Dr. Antoni Arteman.
16 juny	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Presidenta del Comitè d'UNICEF de Catalunya i l'assessor del Comitè Espanyol d'UNICEF.	7 juliol	Entrevista amb l'Alcalde de Bagà. Entrevista del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Sra. Dolors Rovira amb el Diputat senyor Jordi Portabella. Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Rabí Rubén Sternschein.
17 juny	Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la Jornada sobre publicitat infantil, organitzada pel Consell Audiovisual de Catalunya.	8 juliol	Reunió a la Institució amb un grup de parlamentaris rusos, dins un projecte de cooperació entre els països de l'est i de l'oest d'Europa, promogut per la Unió Europea. Visita de l'Adjunt i l'assessor Sr. Joaquim Soler a l'Institut Pere Mata, a la Residència per a persones amb disminució psíquica profunda Marinada i al Centre d'atenció especialitzada per a persones amb disminució psíquica Marinada, tots ells ubicats a Reus.
18 juny	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Cònsol de Nicaràgua.		Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Presidenta de la Societat Catalana per a la Síndrome de Down, senyora Montserrat Trueta. Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la senyora Gemma Piqué, responsable del Servei d'Infància i Famílies de Caritas Diocesana.
20 juny	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Junta Directiva de la Federació d'Entitats d'Atenció i d'Educació a la Infància i a l'Adolescència, FEDAIA. Visita de l'Adjunt i de l'assessora Sra. Matilde Seuba als dipòsits municipals de detinguts de Blanes, la Bisbal i Sant Feliu de Guixols.		Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
25 juny	Visita del Síndic i els assessors Sra. Matilde Seuba i Sr. Joaquim Soler a l'Hospital Penitenciari.	10 juliol	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Fiscal en Cap del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
26 juny	Entrevista del Síndic amb el Cònsol d'Alemanya per preparar la trobada d'Ombudsmen regionals.	15 juliol	Visita al Centre d'Infants dels Garraf del Síndic, l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i l'assessor Sr. Joaquim Soler.
27 juny	Entrevista amb l'Alcalde de Figueres. Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Catedràtic de Pedagogia Social de la Universitat de Barcelona, senyor Antoni Petrus.	18 juliol	Entrevista del Síndic i l'assessor Sr. Pere Garcés amb l'Alcalde de Preixens.
30 juny	Entrevista del Síndic amb el Cònsol d'Israel.	21 juliol	Entrevista amb membres de la Federació d'Associacions de Veïns d'Habitatge Social de Catalunya.

21812

	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la senyora Teresa Font, Fiscal de Menors, Àrea de Protecció.		taris catalans i rusos, emmarcada en un projecte de cooperació entre els països de l'est i de l'oest d'Europa, promogut per la Unió Europea.
22 juliol	Entrevista amb el Director de l'Oficina de Representació de la Comissió Europea a Barcelona. Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a les dependències del Grup de Menors, GRUME, de la Policia Judicial.	25 setembre	Entrevista del Síndic i l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el regidor de l'Ajuntament de Barcelona, Sr. Xavier Casas.
24 juliol	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el senyor Ildefons Valls, president d'ECPAT Espanya.	26 setembre	Visita de l'Adjunt i de l'assessora Sra. Matilde Seuba als dipòsits municipals de detinguts de la Seu d'Urgell i de Solsona.
27 juliol /1 agost	Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants al curs organitzat per la Universitat d'Estiu de El Escorial «La explotación de los niños en el trabajo».	7 octubre	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Director General de Seguretat Ciutadana. Visita de l'Adjunt i de l'assessora Sra. Matilde Seuba al dipòsit de detinguts d'Olot.
6 agost	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Fiscal en Cap de l'Audiència de Girona.	8 octubre	Entrevista del Síndic amb el President de la Diputació de Barcelona.
8 agost	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Directora de Caritas Diocesana.	9 octubre	Entrevista del Síndic amb el Conseller de la Presidència. Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el secretari de la Federació de Municipis de Catalunya, senyor Lluís Vallvé.
3 setembre	Entrevista del Síndic i l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Director General d'Atenció a la Infància. Participació de l'assessor Sr. Joaquim Soler en les reunions dels comitè tècnic sobre el Congrés Tutela i Incapacitació, organitzat per la Diputació de Barcelona.	17 octubre	Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i de l'assessora Sra. Montserrat Cusó a la Unitat de Menors dels Mossos d'Esquadra.
5 setembre	Entrevista del Síndic amb el regidor d'Ensenyament de l'Ajuntament de Mataró. Entrevista del Síndic amb la regidora de serveis socials de l'Ajuntament de Cornellà de Llobregat.	24 octubre	Entrevista del Síndic amb el Diputat, senyor Manuel Silva Sánchez. Visita de l'Adjunt i de l'assessora Sra. Ma. Josep Juan-Torres a la Fundació Escó.
18 setembre	Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a una reunió de la Regidoria de Drets Civils de l'Ajuntament de Barcelona, sobre la redacció d'una carta municipal de drets de l'infant.	28 octubre	Entrevista de l'Adjunt amb el Regidor Ponent de Defensa dels Drets dels Ciutadans de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet, Sr. Fernando Oetro.
22 setembre	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Director General d'Atenció a la Infància.	31 octubre	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Sra. Anna Terron, Diputada al Parlament Europeu.
23 setembre	Entrevista del Síndic amb el 1r. tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Torelló. Participació del Síndic i de l'Adjunt en la sessió de treball celebrada al Parlament de Catalunya entre parlamen-	5 novembre	Visita del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Sra. Matilde Seuba al Centre Penitenciari de Dones de Barcelona.
		5/7 novembre	Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a les Jornades sobre adopció internacional, organitzades per la Dirección de Acción Social y de Protección Jurídica del Menor, celebrades a Madrid.
		10 novembre	Entrevista amb el Conseller de Medi Ambient.
		11 novembre	Entrevista amb l'Alcalde de Sabadell.

	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la responsable del programa «Club Super 3» de Televisió de Catalunya, en relació a la difusió de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.	2 desembre	Visita de l'Adjunt i de l'assessora Sra. Ma. Josep Juan-Torres a la Fundació Engrunes.
12 novembre	Visita del Síndic, els dos Adjunts i l'assessora Sra. Matilde Seuba a la Presó de la Trinitat.	3 desembre	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Conseller d'Ensenyament.
13 novembre	Entrevista amb membres del Consell Comarcal del Vallès Occidental. Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb el Regidor de Ciutat Vella, senyor Joan Fuster. Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a la reunió del grup de treball de la delegació de l'Associació Catalana de Municipis, del Districte IX de Barcelona.	9 desembre	Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i l'assessora Sra. Montserrat Cusó als centres de reforma «Folch i Torres» i «Els Tillers».
14 novembre	Entrevista amb l'Alcalde de Castellbell i el Vilar. Entrevista amb el Conseller de Medi Ambient.	11 desembre	Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i de l'assessora Sra. Montserrat Cusó al centre de reforma «L'Alzina».
18 novembre	Reunió, per conèixer el funcionament de la Institució, amb dos tècnics de la Secretaria del Senat del Japó.	15 desembre	Visita del Síndic i l'Adjunt a la Presó de Can Brians. Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i de l'assessora Sra. Montserrat Cusó al centre de reforma «Montilivi».
19 novembre	Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants al Centre de Família «La Casa Petita».	16 desembre	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb la Junta Directiva de la Federació d'Entitats i d'Educació a la Infància i a l'Adolescència, FEDAIA. Entrevista del Síndic i l'Adjunt amb l'Intendent Major en Cap de la Guàrdia Urbana de Barcelona.
21 novembre	Visita de l'Adjunt i de l'assessora Sra. Matilde Seuba als dipòsits municipals de detinguts de Tremp i de Vielha.	3 - CONFERÈNCIES, CURSOS I SEMINARIS	
24 novembre	Visita de l'Adjunt i de l'assessora Ma. Josep Juan-Torres a la Fundació Arrels.	12 febrer	Presentació, per part de l'assessor Sr. Joaquim Soler, d'una ponència sobre les responsabilitats mèdiques al CAP Sant Adrià de Besòs.
25 novembre	Entrevista amb el Director General de Mesures Penals Alternatives i Justícia Juvenil.	19 febrer	Conferència del Síndic sobre la Institució a membres de l'Associació d'Amics de l'Institut Escola.
26 novembre	Visita del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Sra. Matilde Seuba a la Presó Model.	27 febrer	Lliçó del Síndic dins el XV Curs de Drets Humans organitzat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya.
27 novembre	Visita del Síndic, l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i l'assessora Sra. Ma. Josep Juan-Torres als centres de menors «l'Alzina» i «Els Tillers».	Març	Participació de l'Adjunt i els assessors Sra. Matilde Seuba, Sra. Alexandra Solà, Sra. Neus Paris i Sr. Joaquim Soler en el curs «La protecció dels drets fonamentals pel Defensor del Poble i el Síndic de Greuges», dins el programa de Doctorat i Màster de Justícia Constitucional, Tutela Judicial i Drets Fonamentals, organitzat per la Facultat de Dret d'ESADE de la Universitat Ramon Llull.
28 novembre	Entrevista de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants amb representants del Marc Unitari de la Comunitat Educativa, MUCE.	19 març	Cloenda a càrrec del Síndic del Primer Simposi: Llengua, Educació i Immigra-
1 desembre	Visita de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i de l'assessora Sra. Montserrat Cusó al centre de reforma «Oriol Badià». Visita de l'Adjunt i de l'assessor Sr. Joaquim Soler al Centre d'Atenció Personalitzada de Disminuïts Psíquics Pinya de Rosa de Palafolls.		

21814

	ció, organitzat per la Fundació «la Caixa» i els Instituts de Ciències de l'Educació de les Universitats de Girona i Barcelona, celebrat a Girona	14 maig	Conferència de l'assessor Sr. Joaquim Soler, sobre responsabilitats mèdiques, al CAP de La Mina.
	Conferència de l'Adjunt sobre la Institució a alumnes de la Diplomatura de Treball Social de la Universitat de Girona.	15 maig	Conferència sobre el funcionament de la Institució, a càrrec de l'Adjunt, a un grup d'alumnes de l'Escola de Pràctica Jurídica de Sabadell.
4 abril	Participació del Síndic en la Taula Rodona «L'efectivitat dels drets i el control jurisdiccional per part del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees» celebrada dins la Jornada «Els drets cívics i socials i la ciutadania europea davant la reforma de Maastricht», organitzada per la Fundació CIDOB.	28 maig	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, al curs de doctorat de la Facultat de Dret ESADE, de la Universitat Ramon Llull, sobre la figura de l'adjunt. Cloenda a càrrec de l'Adjunt del curs de Drets Humans en la Societat Contemporània, organitzat pel Departament de Dret Internacional de la Facultat de Dret de la Universitat de Girona.
	Conferència de l'Adjunt sobre la Institució a uns alumnes del Postgrau de Mediació i Resolució de Conflictes de la Universitat Ramon Llull.	29 maig	Conferència a l'ACMCB, a càrrec de l'assessor Sr. Joaquim Soler, sobre «Com valorem els ciutadans l'actuació dels professionals del sistema sanitari. Perspectiva del Síndic de Greuges».
18 i 25 abril	Conferència de l'Adjunt i de l'assessora Sra. Neus París, a alumnes de l'assignatura d'Institucions Autonòmiques de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona.	Juny	Conferència de l'assessora Sra. Alexandra Solà en el curs organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, a Barcelona, sobre «Els drets dels ciutadans davant de l'Administració».
25 abril	Conferència de l'Adjunt sobre la Institució als alumnes de l'assignatura d'Institucions Polítiques i Administratives de Catalunya de la Facultat de Ciències Econòmiques de la Universitat de Barcelona.	2 juny	Conferència del Síndic, sobre el funcionament de la Institució, al Rotary Club de Reus.
		3 juny	Conferència del Síndic sobre la Institució al Seminari Conciliar de Barcelona.
30 abril	Conferència, a càrrec de l'assessor Sr. Joaquim Soler, sobre responsabilitats mèdiques al CAP Llefià de Badalona.	18 juny	Conferència de l'assessor Sr. Joaquim Soler, en el curs organitzat per l'Escola d'Administració Pública de Barcelona, sobre els drets del ciutadà davant l'administració sanitària.
Maig	Assistència de l'assessora Sra. Alexandra Solà al curs de Drets Ambiental, organitzat per la Universitat de Barcelona.	19 juny	Exposició de l'Adjunt «Memòria del Síndic de Greuges pel que fa als Serveis Socials» i de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants «Accions en relació a la infància en risc des del Síndic de Greuges», dins el marc del Consell de Coordinació, organitzat per l' rea de Serveis Socials de la Diputació de Barcelona.
7 maig	Participació del Síndic en la Taula Rodona «Els inicis del moviment europeu a Catalunya» celebrada dins la Campanya «Europa som tots» i organitzada per l'AJOPEC (Associació de Joves Pro-Europa de Catalunya).		Conferència de l'Adjunt sobre «La protecció dels usuaris: les cartes de drets dels ciutadans i dels usuaris», en els cursos d'estiu de la Universitat Menéndez Pelayo, dins el Seminari de Serveis Públics i Administració Local.
9 maig	Conferència, a càrrec de l'Adjunt i de l'Assessora Sra. Neus París, sobre el funcionament de la Institució a un grup d'alumnes de l'assignatura optativa Dret Parlamentari de la Facultat de Dret de la Universitat Pompeu Fabra.		
12 maig	Assistència de l'Adjunt a la Taula Rodona «La lluita contra la discriminació de la població immigrant en el món del treball: el cas de Catalunya», organitzada per la Fundació Jaume Bofill.	27 juny	Conferència, a càrrec de l'assessor Sr. Joaquim Soler, sobre la responsabilitat en l'exercici de les professions sanitàries al CAP Barcelona.

- 3 juliol Conferència del Síndic sobre el funcionament de la Institució dins el Cicle de Tertúlies Culturals que organitza el Cercle d'Opinió 1995.
- 11 juliol Conferència del Síndic «Els òrgans no jurisdiccionals de protecció dels Drets Humans», celebrada dins el Curs «Protecció jurisdiccional dels drets humans» organitzada per la Universitat d'Estiu Ramon Llull, juntament amb la Lliga Catalana dels Drets de l'Home-Tomás Moro.
Participació del Síndic en la Taula Rodona «La problemàtica del tràfic d'immigrants a l'Alt Empordà», organitzada per Juristes sense Fronteres amb motiu de la constitució de la seva delegació a la ciutat de Figueres.
- 16 juliol Participació del Síndic en el Seminari «Drets Humans: un dret o un deure?» amb la ponència «Legislacions supranacionals, organismes internacionals i drets humans», organitzat per la Universitat d'Estiu Rovira i Virgili, juntament amb Amnistia Internacional.
- 24 agost Participació del Síndic en els actes d'homenatge a Pere Figuera, organitzats per la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent, juntament amb els presidents de la Generalitat i del Parlament.
- 27 setembre Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en el curs «Protección de los derechos del niño en el Derecho Internacional y en el ordenamiento jurídico español», organitzat per la Universitat de Cádiz.
- 9 octubre Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en el curs de formació en drets humans, organitzat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya.
- 15 octubre Lliçó inaugural, a càrrec de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, a l'obertura del curs 1997-1998, de la Facultat de Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- 15/17 octubre Participació de l'assessor Sr. Joaquim Soler, en el VI Congrés Dret i Salut, celebrat a Valladolid i organitzat per l'Associació de Juristes de la Salut.
- 16 octubre Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en la reunió del Consell Escolar Municipal del Districte de Sarrià-Sant Gervasi, per explicar el treball del Síndic en matèria d'infància.
- 23 octubre Conferència de l'Adjunt sobre la Institució dins el Curs de Formació de Drets Humans, organitzat per l'Institut de Drets Humans de Catalunya, amb motiu del 50è aniversari de la Declaració Universal dels Drets Humans.
- 28 octubre Presentació d'una ponència, per part de l'assessor Sr. Joaquim Soler, durant les Jornades de Salut Mental a l'Alt Penedès organitzades per l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès.
- 5/7 novembre Assistència de l'assessora Sra. Alexandra Solà a les Jornades sobre Polítiques d'Immigració i Polítiques d'Integració, organitzades per la Fundació Càritas Immigració de Girona.
- 7 novembre Cloenda per part del Síndic de les Jornades sobre Polítiques d'Immigració i Polítiques d'Integració, organitzades per Caritas de Girona.
- 12 novembre Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'Ajuntament de Vilafranca del Penedès.
- 18 novembre Conferències dels assessors Sra. Alexandra Solà, Sra. Neus París i Sr. Joaquim Soler en el curs organitzat per l'Escola d'Administració Pública a Lleida sobre els drets dels ciutadans davant l'administració.
- 25 novembre Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'Escola de Treball Social de la Universitat de Barcelona.
Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en una taula rodona celebrada al Col·legi de Psicòlegs de Catalunya, en relació amb el treball del Síndic amb la infància.
- 26 novembre Conferència de l'Adjunt sobre el funcionament de la Institució a un grup d'alumnes de la Diplomatura d'Educadors Socials de la Universitat de Girona.
- 27 novembre Presentació per l'assessor Sr. Joaquim Soler d'una ponència dins les Jornades d'Inserció Laboral de Persones amb Transtorns Mentals Severs, organitzades pels Serveis de Salut Mental de l'Hospital de Sant Joan de Déu (Sant Boi de Llobregat).
- 28 novembre Cloenda a càrrec del Síndic de les Jornades d'Inserció Laboral de Persones amb Transtorns Mentals Severs, organitzades pels Serveis de Salut Mental de l'Hospital de Sant Joan de Déu.
- 29 novembre Cloenda per part del Síndic de les VIII Jornades d'Experiències d'Atenció a

21816

	l'Usuari, organitzades per la Subdivisió d'Atenció Primària Costa de Ponent-Tarragona-Tortosa.		d'una política. Juliol 95 - desembre 96», celebrada al Col·legi de Periodistes de Catalunya.
3 desembre	Participació del Síndic a Roma, convidat per la «Fondazione Alcide de Gasperi per la pace e la cooperazione internazionale», en el Seminari Internacional «Ripensiamo l'Europa; dal primo dopoguerra al rilancio dell'unione politica» celebrat a Roma amb motiu del 40è aniversari del Tractat de Roma, amb aportació de la ponència sobre «Els Ombudsmen regionals en la construcció de la Unió Europea».	19 gener	Assistència a l'acte de Proclamació de les Reines 1997 de la Casa de València.
		20 gener	Assistència a l'acte de presentació del llibre de Josep Ll. Sagarra «Papers d'un advocat», a càrrec del Molt Hble. Sr. Joaquim Xicoy i Bassegoda.
4 desembre	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants «El paper dels adults davant dels drets dels infants», durant l'acte de presentació del llibre «Això és la Declaració Universal dels Drets Humans» celebrat a l'Ajuntament de Premià de Mar.		Assistència a la conferència «Estratègies de defensa per presumptes imprudències mèdiques» organitzada per la Societat Catalana de Dret Sanitari en el marc de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears.
		23 gener	Assistència a la conferència-col·loqui sobre la Constitució Política del Perú a càrrec del Degà del Col·legi d'Advocats de Lima, celebrada al Centro de Estudios Internacionales.
12 desembre	Conferència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants als alumnes de la diplomatura en Educació Social de la Universitat de Barcelona, sobre el treball del Síndic en temes d'infància.	24 gener	Assistència als actes organitzats per l'Illustre Col·legi d'Advocats de Barcelona amb motiu de la Festivitat de Sant Raimon de Penyafort.
		27 gener	Assistència a les VIè Jornades Europees, amb la presència del Defensor del Poble Europeu, celebrades al Parlament de Catalunya i organitzades pel Consell Català del Moviment Europeu.
4 - ACTES DE REPRESENTACIÓ			
6 gener	Assistència a l'acte de lliurament del Premi Nadal.	3 febrer	Assistència a l'acte celebrat a la Casa de Andalusia amb motiu de la visita de l'Alcalde de Sevilla.
9 gener	Visita a l'exposició «Art Solidari contra la Sida», organitzada per l'Associació d'Exdrogodependents de Catalunya - Grup per a la reinserció i inserció social. Assistència a la conferència de l'Alcalde de Barcelona «Balanç de l'any 1996. Estat de la Ciutat», celebrada al Col·legi de Periodistes de Catalunya.		Assistència a la conferència del President del Tribunal Suprem i del Consell General del Poder Judicial, «El Poder Judicial en el Estado de Derecho» organitzada per Winterthur.
		5 febrer	Assistència a l'acte de presa de possessió del Tinent Fiscal del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.
11 gener	Assistència a l'acte institucional commemoratiu del VI Centenari del naixement del Rei Alfons V, el Magnànim, celebrat al Monestir de Poblet i organitzat pel Justícia de Aragón.	6 febrer	Assistència del Síndic i de l'Adjunt a la conferència del President de la Generalitat «Per què podem tenir confiança en l'esdevenidor».
14 gener	Assistència a la conferència del Molt Hble. President del Parlament de Catalunya, amb motiu del lliurament dels premis al mèrit de la Societat Econòmica Barcelonesa d'Amics del País.	7 febrer	Assistència a la conferència del Sr. Marcelino Oreja «La Reforma del Tratado de la Unión Europea» amb motiu de la presentació de la publicació del Patronat Català Pro Europa «La reforma de l'Europa de Maastricht».
17 gener	Participació en l'acte de solidaritat amb José Antonio Ortega Lara i Cosme Delclaux. Assistència a la conferència del President de la Generalitat «Segon Balanç	14 febrer	Assistència a l'acte de lliurament del XVII Premi per la Pau atorgat per l'Associació per a les Nacions Unides a Espanya i celebrat a l'Ajuntament de Manresa.

18 febrer	Assistència a l'acte solemne d'inauguració de la seu de l'Escola Judicial a Barcelona, organitzat pel Consell General del Poder Judicial i la Generalitat de Catalunya. Visita a l'exposició fotogràfica «Rússia - Espanya: 20 anys de relacions diplomàtiques, instal·lada al Consolat de Rússia. Assistència a la presentació del llibre «Quién» de Carlos Cañeque, guanyador del Premi Nadal.	19 març	Assistència a l'acte de presentació del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. Assistència a l'acte de lliurament dels Premis Barcelona'95 per part de la Fundació Barcelona Promoció.
24 febrer	Assistència a la sessió d'homenatge al Prof. Dr. Francisco García-Valdecasas, celebrada a l'Institut Mèdico-Farmacèutic de Catalunya.	20 març	Assistència a l'acte de lliurament del 37è Premi Sant Jordi de novel·la convocat per Òmnium Cultural i patrocinat per la Fundació Enciclopèdia Catalana, celebrat al Palau de la Generalitat. Assistència a l'acte de lliurament dels Premis Millors Iniciatives Empresariales de 1996.
25 febrer	Assistència a l'homenatge ofert al Dr. Josep M. Laporte, organitzat per la Fundació Privada Salut, Empresa i Economia.	21 març	Assistència a la inauguració de la nova planta de producció de Abelló Linde, S.A.
26 febrer	Assistència a la presentació del llibre «Història de la Biblioteca de l'Illustre Col·legi d'Advocats de Barcelona» a càrrec del Dr. Josep Ma. Font i Rius.	28 març	Assistència del Síndic i de l'Adjunt als actes organitzats per la Reial Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist de Reus amb motiu de la celebració de Divendres Sant.
27 febrer	Assistència a l'acte d'Imposició de Distincions de l'Agrupación Española de Fomento Europeo.	1 abril	Intervenció en l'acte celebrat a Capmany amb motiu de l'accident que va ocasionar la mort d'onze immigrants marroquins.
3 març	Assistència a l'acte de presa de possessió dels nous Consellers del Consell Consultiu de la Generalitat.	2 abril	Assistència a la conferència del Conseller de Governació «Els Conflictes Socials en les societats modernes: Previsió versus Repressió», organitzada per Forum Fiatic.
6 març	Assistència a l'acte acadèmic celebrat a la Capella de Santa Àgata en commemoració del centenari del Missatge dels Catalans a S.M. el Rei dels Hellens. Assistència a l'acte de lliurament del XVII Premi de les Lletres Catalanes Ramon Llull, organitzat per Editorial Planeta.	3 abril	Assistència a l'acte de lliurament del Premi ACCA de la Crítica d'Art 1996 a l'Espai Gaudí.
13 març	Assistència a la conferència de l'Ambaixador de Veneçuela a Espanya «Venezuela: democràcia y estabilidad», celebrada a l'Institut Català de Cooperació Iberoamericana.	8 abril	Assistència a la presentació de l'Any Europeu contra el Racisme a Catalunya i a la constitució del Comitè Català de l'Any Europeu contra el Racisme.
14 març	Assistència a l'acte inaugural de la Conferència Internacional sobre el Cromosoma 21 i Recerca Mèdica en la Síndrome de Down, organitzada per la Fundació Catalana Síndrome de Down.	17 abril	Assistència a la conferència de l'Ambaixador d'Itàlia «Europa, ayer y mañana: el reto de la Unión Monetària» organitzada pel Patronat Català Pro Europa.
15 març	Assistència al sopar ofert en homenatge al senyor Agustí de Semir.	18 abril	Assistència a la Taula Rodona «Els reptes de la Unió Europea, avui», organitzada pel Consolat dels Països Baixos i el Patronat Català Pro Europa, amb motiu de la Presidència Holandesa de la Unió Europea.
16 març	Assistència a la Segona Trobada Familiar de Catalunya, organitzada pel Grup d'Entitats Catalanes de la Família.	21 abril	Assistència als actes commemoratius del 700 aniversari de la Universitat de Lleida - Estudis Generals, celebrats amb la presència de SS.MM. els Reis.
17 març	Assistència a la recepció organitzada amb motiu del bicentenari del consolat d'Estats Units a Barcelona.	22 abril	Assistència a la recepció oferta pel Cònsol dels Estats Units amb motiu de la reunió de diplomàtics nordamericans acreditats a Europa celebrada dins dels

21818

	actes commemoratius del bicentenari del Consolat d'Estats Units a Barcelona.		Desenvolupament i màxim responsable del Programa de la Família de Nacions Unides, organitzada per la Generalitat de Catalunya amb motiu de la celebració del Dia Internacional de la Família.
23 abril	Assistència als actes organitzats per la Presidència de la Generalitat de Catalunya amb motiu de la Festivitat de Sant Jordi.		
24 abril	Assistència a l'acte celebrat a la Generalitat amb motiu del 50è aniversari de l'Entronització de la Mare de Déu de Montserrat.	16 maig	Visita del Síndic, l'Adjunt, l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i el Cap del Gabinet, a les instal·lacions de la Festa de la Diversitat organitzada per SOS Racisme al Moll de la Fusta de Barcelona.
	Assistència a la recepció oferta pel Cònsol de Malàisia amb motiu de la visita de l'Ambaixador d'aquell país.	28 maig	Assistència a la conferència del senyor Miquel Roca i Junyent «Meitat o final de mandat?», celebrada al Col·legi de Periodistes.
25 abril	Assistència als actes organitzats amb motiu de la celebració a Barcelona de la II Reunió del Círculo de Montevideo, celebrats a la Generalitat de Catalunya.	29 maig	Assistència a la recepció oferta a Capitania amb motiu del Dia de les Forces Armades.
27 abril	Assistència als actes celebrats al Monestir de Montserrat amb motiu del 50è aniversari de l'Entronització de la Mare de Déu.	30 maig	Assistència a la inauguració del Pas de l'Institut Escola, situat al Parc de la Ciutadella.
29 abril	Assistència a la inauguració de l'exposició Col·lecció Cambó del Museu Nacional d'Art de Catalunya.	5 juny	Assistència a la presentació per part de Juristes sense Fronteres del projecte «Per un 2000 sense abusos», celebrada a l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.
30 abril	Assistència a la inauguració del monument a Francesc Cambó.		Assistència al dinar ofert per la Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona a tots els Vocals Cooperadors que han col·laborat amb la Cambra.
5 maig	Participació en l'acte commemoratiu del Dia Mundial de l'Holocaust celebrat al Memorial 1939-1945 del Fossar de la Pedrera, organitzat per Macabi Barcelona.		Assistència a l'acte d'homenatge a Raimon Galí celebrat a la Generalitat.
	Assistència al Concert del Dia d'Europa organitzat pel Consell Català del Moviment Europeu.	6 juny	Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'acte inaugural del Forum Mundial de Televisió Infantil, celebrat a Barcelona.
8 maig	Assistència a l'acte commemoratiu celebrat amb motiu del 150 aniversari de la seu de Capitania.	9 juny	Assistència al sopar ofert amb motiu del comiat del General en Cap.
9 maig	Assistència als dos actes commemoratius, organitzats per la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Barcelona, amb motiu del Dia d'Europa.	10 juny	Assistència a la recepció oferta pel Cònsol de Portugal.
	Assistència al dinar ofert pel Cònsol del Senegal.	12 juny	Assistència a la recepció oferta pel Consolat de Rússia.
	Assistència al còctel ofert amb motiu de la visita de la Fragata «Cataluña».	14 juny	Assistència del Síndic i de l'Adjunt a l'acte organitzat per la Casa de Andalusia del Prat de Llobregat amb motiu del lliurament del IV Premi Séneca al Defensor del Pueblo Andaluz.
13 maig	Assistència a la Taula Rodona «Francesc Cambó, polític», celebrada amb motiu del cinquantè aniversari de la seva mort, organitzada per la Fundació Bernat metge i el Museu d'Història de Catalunya.	16 juny	Imposició al Síndic per l'Ambaixador francès, M. Patrick Leclercq, de la Insígnia d'Oficial de l'Ordre de la Legió d'Honor, atorgada pel President de la República de França, M. François Mitterrand.
15 maig	Assistència a la conferència «Construir la democràcia més petita al cor de la societat» del senyor John Langmore, director de la Divisió de Política Social i		Assistència de l'Adjunt a l'Assemblea General dels Metges de Catalunya, amb

	motiu de l'aprovació del nou codi de Deontologia.	9 juliol	Assistència, convidat pel Consolat de Grècia, a la recepció oferta amb motiu de la visita a Barcelona del vaixell grec «Aris».
17 juny	Assistència de l'Adjunt al sopar de lletrats en pràctiques organitzat per l'Escola de pràctica Jurídica de Sabadell.	14 juliol	Participació en la manifestació ciutadana convocada amb motiu de l'assassinat del senyor Miguel Ángel Blanco.
18 juny	Assistència, com a padrí, de l'Adjunt per a la Defensa dels Drets dels Infants a l'acte de lliurament de diplomes de la Facultat de Pedagogia de la Universitat Ramon Llull.	15 juliol	Assistència a la presa de possessió del nou General en Cap de la Regió Militar Pirenàica Oriental.
19 juny	Participació en l'acte organitzat per l'Institut de Drets Humans amb motiu del cinquantenari de la proclamació de la Declaració Universal dels Drets Humans.	16 juliol	Assistència al funeral oficiat en memòria del senyor Miguel Ángel Blanco.
	Assistència de l'Adjunt a la conferència «El moment actual d'Europa: una visió des de Catalunya», pronunciada pel President de la Generalitat de Catalunya amb motiu de la inauguració del Cicle de Conferències de Barcelona, organitzat per l'Ajuntament de Barcelona.	17 juliol	Assistència a la recepció oferta pel Cònsol de França amb motiu del lliurament al senyor Llibert Cuatrecasas de les insignies d'Officier de l'Ordre National du Mérite.
21 juny	Assistència a l'acte militar celebrat a la Caserna d'el Bruc amb motiu del comiat del General en Cap.	11 agost	Assistència a l'acte commemoratiu del XI Centenari de la mort del Comte Guifré el Pelós celebrat al Monestir de Ripoll, amb la presència dels presidents de la Generalitat i del Parlament.
	Assistència a l'Homenatge Nacional al senyor Heribert Barrera, organitzat per la Fundació Josep Irla.	3 setembre	Assistència a l'acte de presentació de la Memòria Econòmica de Catalunya, elaborada pel Consell de Cambres de Catalunya i celebrat a la Casa Lotja de Mar.
30 juny	Assistència a l'acte de lliurament al senyor Josep Lluís Sureda de la Medalla al Mèrit Científic de l'Ajuntament de Barcelona.	10 setembre	Assistència a la conferència del senyor Jordi Nadal i Oller «Josep Bonaplata, capdavanter del primer «vapor» barceloní», celebrada a l'Ajuntament de Barcelona.
1 juliol	Assistència a la presa de possessió dels nous membres de la Comissió Jurídica Assessora.	11 setembre	Ofrena floral del Síndic de Greuges al Monument a Rafael de Casanova. Assistència a la recepció oferta pel President del Parlament de Catalunya, amb motiu de la Festa Nacional de Catalunya.
4 juliol	Assistència a l'acte celebrat a l'Estadi Olímpic amb motiu del 200 aniversari del Consolat d'Estats Units a Barcelona. Assistència de l'Adjunt a l'acte de creació de la Comissió Catalana per a la celebració del cinquantenari de la Declaració dels Drets Humans, organitzat per la Federació Catalana d'Organitzacions No Governamentals pels Drets Humans.		Assistència als actes organitzats amb motiu de la inauguració del Teatre Nacional de Catalunya.
7 juliol	Assistència a l'acte de lliurament dels premis del Tercer Concurs de Memòries de la Sindicatura de Comptes.	12 setembre	Assistència a l'acte organitzat amb motiu del 75è aniversari de l'Esbart Dansaire de Rubí.
8 juliol	Assistència a la conferència del senyor plvaro Gil-Robles celebrada dins les Jornades de Treball «Per una legislació que afavoreixi la integració dels immigrants», organitzada pel Departament de Benestar Social i la Universitat Autònoma de Barcelona.	16 setembre	Assistència a la inauguració de l'exposició SET presentada pel Museum van Hedendaagse Kunst de Gant, en el marc de l'intercanvi Catalunya-Flandes 97.
		19 setembre	Assistència al Pregó de les Festes de la Mercè.
		21 setembre	Assistència a l'acte de presentació de la Comunitat Jueva ATID.
		22 setembre	Assistència a l'acte de lliurament, per part de l'Ajuntament de Barcelona, de la Medalla d'Or de la Ciutat a S.A.R. la Infanta Cristina.

21820

	Assistència a la inauguració de l'exposició «Barcelona-Madrid 1898-1998» instal·lada al Centre de Cultura Contemporània.	12 octubre	Assistència als actes organitzats per la Guàrdia Civil amb motiu de la Festivitat de la Mare de Déu del Pilar.
23 setembre	Assistència a l'acte de lliurament, per part de l'Ajuntament de Barcelona, del títol «Amic de Barcelona».	13 octubre	Assistència a l'acte d'inauguració del Curs de formació bàsica 1997-1998 de l'Escola de Policia de Catalunya.
	Assistència a la recepció oferta per l'Ajuntament de Barcelona amb motiu de les Festes de la Mercè.	15 octubre	Assistència als actes celebrats a Govern Militar amb motiu de la Festivitat de Santa Teresa de Jesús.
24 setembre	Assistència a la Missa celebrada a la Basílica de la Mare de Déu de la Mercè, amb motiu de la Festivitat de la Patrona de la Ciutat.		Assistència a l'acte de presentació del llibre «El consell de guerra a Lluís Companys» de Josep M. Figueres, a càrrec del President del Parlament de Catalunya.
26 setembre	Assistència a les sessions extraordinàries del Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona per a tractar de la presa de coneixement de la renúncia al càrrec d'Alcalde de Barcelona i de l'elecció del nou.	16 octubre	Assistència a l'acte de lliurament del Premi Planeta.
28 setembre	Assistència a l'acte de lliurament dels Premis Nacionals de Catalunya, celebrat al Teatre Nacional de Catalunya.		Assistència del Síndic i de l'Adjunt a la Jornada sobre Immigració i Drets Humans, organitzada per la Fundació Paulino Torras, l'Institut de Drets Humans i l'Institut Català de Cooperació Iberoamericana.
Octubre	Assistència de l'assessora Sra. Alexandra Solà al curs «La situació actual de la regularització d'estrangers a Espanya», organitzat pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada de la Generalitat de Catalunya.		Assistència del Síndic i de l'Adjunt a la conferència d'inici de curs de Balmesiana, per part del Rvd. P. Josep M. Benítez, Degà de la Facultat d'Història de la Pontificia Universitat Gregoriana de Roma.
3 octubre	Assistència a la recepció oferta pel Consolat d'Alemanya amb motiu de la celebració del «Dia de la Unitat Alemanya».	18 octubre	Assistència al concert d'inauguració de la temporada de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, celebrat al Palau de la Música.
4 octubre	Assistència a la celebració eclesiàstica del casament de S.A.R. Infanta Cristina amb el senyor Iñaki Urdangarín, celebrada a la Catedral de Barcelona i al banquet nupcial celebrat al Palau Reial de Pedralbes.	19/22 octubre	Assistència del Síndic, l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants i l'assessora Sra. Montserrat Cusó al VI Congrés Europeu sobre Infància Maltractada.
5 octubre	Participació en la festa Diverguai 11 organitzada per ASPANIAS, a les Cotxeres de Sants.	21 octubre	Assistència a l'acte de lliurament de les Creus de Sant Jordi per part de la Generalitat de Catalunya.
6 octubre	Assistència a l'acte d'inauguració del Curs Acadèmic de la Universitat Pompeu Fabra.	22 octubre	Assistència a la inauguració del Curs Acadèmic de la Universitat de Vic.
	Assistència a l'acte inaugural del Curs Acadèmic d'ESADE.		Assistència a l'acte commemoratiu del 20è aniversari del restabliment de la Generalitat provisional, celebrat al Palau de la Generalitat.
9 octubre	Assistència del Síndic i de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants als actes celebrats amb motiu de la celebració del Dia de la Policia.	23 octubre	Assistència a la inauguració de la nova seu de SOS Racisme, situada al Passatge de la Pau de Barcelona.
	Assistència a la presentació del dictamen «La celebració dels judicis i el seu tractament per televisió» organitzat per l'Illustre Col·legi d'Advocats de Barce-		Assistència del Síndic, l'Adjunt i l'assessora Sra. Matilde Seuba al IV Seminari sobre «Autonomia i Justícia a Catalunya» organitzat pel Consell Con-

- sultiu de la Generalitat de Catalunya, el Consell General del Poder Judicial i el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. Assistència a la inauguració de la col·lecció permanent del MACBA.
- 25 octubre Assistència del Síndic a la inauguració de les Jornades «Catalunya, demà», organitzades per la Generalitat de Catalunya.
- 27 octubre Assistència a la inauguració del curs acadèmic de l'Institut d'Educació Continua de la Universitat Pompeu Fabra. Assistència a la presentació de l'edició catalana de «El Periódico». Assistència a la inauguració del XIX Curs sobre la Unió Europea, organitzat pel Patronat Català Pro Europa, amb la presència del Sr. Jacques Santer, President de la Comissió Europea i celebrat al Palau de la Generalitat.
- 3 novembre Assistència al sopar organitzat per Caves Codorniu amb motiu del seu 125è aniversari.
- 4 novembre Assistència a l'acte de concessió de la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya al senyor Raimon Pelegero.
- 6/9 novembre Assistència a l'acte inaugural del I Congrés Europeu de la Joventut Gitana, amb la presència de S.A.R. el Príncep Felip, i a la clausura, juntament amb el Defensor del Poble Europeu.
- 10 novembre Assistència del Síndic i de l'Adjunt a la conferència del senyor Joaquín Ruiz-Giménez «Derechos humanos en el mundo de hoy» organitzada per Justícia i Pau i Cristianisme i Justícia amb motiu del 50è Aniversari de la Declaració dels Drets Humans.
- 12 novembre Assistència a la sessió d'obertura del primer curs acadèmic de la Universitat Internacional de Catalunya. Assistència a la inauguració de l'exposició homenatge a Fernando Múgica «Arboles por la Paz», organitzada per la Diputació de Barcelona i per Keren Kayemeth Lelsrael-Fondo Nacional Judío, sota la presidència del Ministre de l'Interior. Assistència a la inauguració de la nova seu social a Catalunya de la Societat General d'Autors i Editors i la Fundació AUTOR, presidida pel President de la Generalitat de Catalunya.
- 13 novembre Assistència a l'acte de presentació del llibre de Josep Miró i Ardèvol «El Catalanisme del Segle XXI».
- 14 novembre Assistència a l'acte de presentació de «La transformació del Front Marítim de Barcelona» i de «Barcelona, cap al 2004». Assistència a l'acte organitzat per la Generalitat de Catalunya amb motiu del centenari del naixement de Conxita Badia. Assistència a la recepció oferta pel Consolat de Bèlgica amb motiu de la Festa del Rei.
- 15 novembre Assistència a la inauguració del nou edifici judicial de Reus.
- 17 novembre Assistència a la recepció oferta pel Consolat de Polònia amb motiu de la Festa Nacional.
- 18 novembre Assistència a la recepció oferta pel Consolat del Japó amb motiu de l'Aniversari de l'Emperador.
- 28 novembre Assistència de l'Adjunt a les Jornades sobre el Quart Món a Catalunya «Economia social i economia solidària», organitzades per Justícia i Pau.
- 29 novembre Assistència de l'Adjunt a l'Assemblea General Ordinària i a l'acte celebrat amb motiu del seu 25è aniversari de la Federació ECOM. Assistència del Síndic a l'acte organitzat per ASPANIAS amb motiu del seu 35è aniversari.
- 1 desembre Assistència al concert ofert per Lluís Llach a benefici del Casal dels Infants del Raval.
- 2 desembre Assistència a l'acte celebrat amb motiu del 150è aniversari del Cercle del Liceu.
- 9 desembre Assistència a la recepció oferta per l'Ambaixada i el Consolat de Finlàndia amb motiu del 80 aniversari de la independència d'aquest país.
- 10 desembre Assistència de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'acte de lliurament del IX Premi Drets Humans i VI Premi UNESCO, a alumnes de l'Escola «Joan Pelegrí» de Barcelona. Assistència de l'Adjunt a la conferència «Les aportacions de Catalunya a Europa», pronunciada pel President de la Generalitat de Catalunya amb motiu del XVè aniversari del Patronat Català Pro Europa. Assistència a Madrid a l'acte commemoratiu del Dia Internacional dels Drets Humans, organitzat pel Ministeri d'Afers Estrangers, el Defensor del Poble, la Secretaria general d'Afers Socials, el

21822

	Centre d'Informació de les Nacions Unides i la Federació d'Associacions de Drets Humans.	21 gener	Visita al President del Consell Consultiu de la Generalitat de Catalunya.
11 desembre	Assistència a la sessió pública i solemne d'inauguració del curs 1997-98 de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya.	24 febrer	Visita del nou General en Cap Logístic Regional i Comandant Militar.
12 desembre	Assistència a la conferència del senyor Joaquim Tosas, President del Port de Barcelona «El Port de Barcelona, motor de l'economia».	7 abril	Visita al General d'Estat Major.
13 desembre	Assistència al dinar ofert per l'O.N.C.E. amb motiu de la Festivitat de Santa Llúcia.	9 abril	Visita del nou Cònsol de Veneçuela.
14 desembre	Assistència a l'acte commemoratiu del XXè aniversari del Congrés de Cultura Catalana, celebrat al Palau de Congressos de Barcelona.	10 abril	Visita al General en Cap Logístic Regional i Comandant Militar.
16 desembre	Assistència a l'acte de lliurament de la Medalla d'Or de la Generalitat a l'Abadia de Montserrat.	22 abril	Visita del Cònsol General de Veneçuela acompanyat del Fiscal General d'aquell país.
17 desembre	Assistència del Síndic i de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants a l'acte de constitució del Consell d'Infància de Ciutat Vella.	9 maig	Visita del Cònsol de França.
18 desembre	Assistència a l'acte de signatura del protocol de col·laboració, per a la rehabilitació del Fossar de les Moreres, entre diverses administracions i entitats privades.	20 maig	Visita del Cònsol de Xile.
	Assistència als actes organitzats per la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social i per la Fundació Esclerosi Múltiple amb motiu de la celebració del Dia Nacional de l'Esclerosi Múltiple.	26 juny	Visita al President del Parlament de Catalunya per presentar-li l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants.
19 desembre	Assistència a l'acte de presentació del «Llibre Blanc de la Justícia», a càrrec del President del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.		Visita a la Institució d'una representació del Gremi de Comerciants de Vic i comarca.
	Assistència a la recepció oferta amb motiu del comiat del Delegat de Defensa.	30 juny	Visita al Fiscal en Cap per presentar-li l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants.
23 desembre	Assistència a la recepció oferta pel President de la Generalitat de Catalunya amb motiu de les festes de Nadal.	2 juliol	Visita a la Consellera de Justícia per presentar-li l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants.
		3 juliol	Visita al Conseller de la Presidència per presentar-li l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants.
		3 setembre	Visita del Degà de l'Illustre Col·legi d'Advocats de Barcelona.
		7 octubre	Visita del nou Cònsol de Xina.
		12 desembre	Visita del Delegat de Defensa amb motiu del seu comiat.
		16 desembre	Visita de l'Ambaixador i el Cònsol de Xile.
		23 desembre	Visita del Cònsol de Iugoslàvia.
			6 - MITJANS DE COMUNICACIÓ
		8 gener	Entrevista per al programa «L'aparador» de Catalunya Ràdio.
		20 gener	Participació en el programa «Postres de música» de Catalunya Ràdio.
		21 gener	Entrevista per a l'ABC.
		4 febrer	Entrevista per al diari «La mañana».
		5 febrer	Participació del Síndic en el programa «Bon dia, Catalunya» de TV3.
			Entrevista per al diari «El Segre».
			Entrevista per a Onda Cero de Lleida.
		21 març	Entrevistes a l'Adjunt per a Onda Cero, COM Ràdio i Ràdio Nacional.

4.80

24 març	Entrevista a l'Adjunt per a la Cadena COPE.	28 octubre	Entrevista al Síndic per a Ràdio Nacional.
27 març	Entrevista per al programa de COM Ràdio «Els matins d'en Josep Cuní».	29 octubre	Entrevista al Síndic per a la Cadena COPE.
	Entrevista per a Ràdio Nacional.	30 octubre	Entrevista al Síndic per a COM Ràdio.
6 maig	Entrevista per al programa «El carrer dels diners» de Ràdio Barcelona.	31 octubre	Entrevista al Síndic per a Barcelona Televisió.
	Entrevista per a Ràdio Estel. Síndic i Adjunt per a la defensa dels drets dels infants.	17 novembre	Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a Ràdio Estel.
7 maig	Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a Ràdio Barcelona.	20 novembre	Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a COM Ràdio.
9 maig	Entrevista a l'Adjunt dels drets dels infants per al diari «Avui».		Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a Ràdio 4.
10 maig	Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a «El Periódico».	7 - VISITES DOCENTS	
11 maig	Entrevista al Síndic per a COM Ràdio.	10 gener	Visita a la Institució de l'Escola Lestonnac de Mollet del Vallès.
16 maig	Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a Ràdio 4.	22 gener	Visita a la Institució d'un grup del Centre Cívic Sagrera.
19 maig	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en el programa de TV3 «Bon dia, Catalunya».	29 gener	Visita de l'Escola Arrels de Solsona.
27 maig	Entrevista a l'Adjunt per al programa «Balcó de la Ser» de Ràdio Tarragona.	13 febrer	Visita de l'Institut E.S. Boch de la Coma d'Olot.
28 maig	Entrevista al Síndic per a la Cadena Ser de Tarragona.	14 març	Visita de l'I.E.S. Josep Vallverdú de les Borges Blanques.
	Entrevista al Síndic per a Onda Cero de Reus.	15 abril	Visita de l'I.E.S. Ramon Berenguer IV de Cambrils.
2 juny	Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a Ràdio 4.	13 maig	Visita de l'Escola de Capacitació Agrària del Solsonès (Olius).
5 juny	Entrevista al Síndic per al programa «El autobús» de RNE Ràdio 4.	5 juny	Visita del Col·legi Públic ngels Garriga d'el Vendrell.
6 juny	Entrevista al Síndic per a Ràdio Nacional.	9 juny	Visita del Síndic a l'Escola Sant Ot.
10 juny	Entrevista al Síndic per a COM Ràdio.	9 desembre	Visita d'un grup d'alumnes de l'Escola Lestonnac.
27 juny	Entrevista al Síndic per a Ràdio 4.		
25 juliol	Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per a COM Ràdio.		
14 agost	Entrevista al Síndic per al «Punt Diari» de Girona.		
27 agost	Entrevista al Síndic per al programa «Catalunya Informació» de Catalunya Ràdio.		
28 agost	Entrevista al Síndic per a l'Agència EFE.		
29 agost	Entrevista a l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants per al programa «Els matins de COM Ràdio».		
8 setembre	Entrevista al Síndic per a «El País».		
19 setembre	Participació de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants en el programa «Signes del temps» de TV3.		

ANNEX 7COL·LABORACIÓ AMB ALTRES OMBUDSMEN

Com a resultat de l'efectiva consolidació de la institució del Síndic de Greuges de Catalunya, s'ha produït un notable increment de la col·laboració que habitualment es manté amb altres Ombudsmen, sobretot en l'àmbit internacional, tal i com es relata a continuació.

1. RELACIONS INSTITUCIONALS DINS DE L'ÀMBIT ESTATAL

– En el marc de col·laboració entre la institució del Defensor del Pueblo d'Espanya i el Síndic de Greuges de Catalunya, el Síndic ha mantingut diverses reunions tant amb el titular d'aquella institució, Sr. Fernando Álvarez de Miranda, com amb el seu Adjunt Primer, Sr. Antoni Rovira (els dies 1 i 30 de gener; 20 de febrer i 2 de setembre).

Així mateix, la institució va participar, a través de l'Adjunt al Síndic de Greuges, a la jornada sobre «El actual marco jurídico regulador del Defensor del Pueblo», organitzada per aquella institució i celebrada a la Universitat Complutense de Madrid, el dia 26 de maig.

– En nom del Síndic de Greuges, l'Adjunt al Síndic per a la defensa dels drets dels infants visità al Defensor del Menor de la Comunitat Autònoma de Madrid, el dia 6 de novembre.

– La participació en les Jornades de Coordinació entre Defensors del Poble de l'Estat Espanyol, constitueix una cita obligada per a tots els Ombudsmen de l'Estat. Enguany, ja en la seva XII edició, i entre els dies 1 i 3 d'octubre, se celebraren a Sevilla, organitzades pel Defensor del Pueblo Andaluz.

El Síndic de Greuges hi aportà una ponència, referida al tema de «L'exclusió en el marc d'un estat social», i una comunicació a l'àmbit que tractava d'«El fenomen migratori». Això no obstant, i seguint el costum d'altres anys, reproduïm en aquestes planes les conclusions a les que es va arribar:

Conclusions sobre la taula rodona de «Medi ambient, residus i abocadors»

Els Defensors del Poble, conscients que els residus urbans i industrials, així com llur producció, emmagatzemament i tractament, són actualment un dels problemes mediambientals més greus, consideren necessari:

1r. Que s'obri un ampli i rigorós debat social, ambiental i territorial, sobre els sistemes de tractament de residus.

2n. Que es realitzi una major promoció de l'educació ambiental i s'adoptin mesures de sensibilització social en relació amb els temes de sobre consum i co-responsabilitat en la generació de residus.

3r. Que els ajuntaments es dotin dels recursos tècnics i financers necessaris per a l'exercici de llurs competèn-

cies medi-ambientals, fomentant la necessària col·laboració entre les diferents administracions en la prestació de les seves funcions.

4t. Que es desenvolupi i s'apliqui la normativa comunitària europea per la que es regula la gestió ecològicament racional dels residus amb la finalitat de realitzar, el més urgent possible, una gestió integral que impedeixi la producció de danys al medi ambient i a la salut pública.

Conclusions sobre l'«Exclusió en el marc d'un estat social»

Els Defensors del Poble coincideixen en assenyalar la creixent presència de reclamacions de ciutadans que no troben, en els sistemes de protecció social, la satisfacció de les necessitats més elementals i que demanen a aquestes institucions la seva ajuda i empara.

En el tractament d'aquestes reclamacions, els Defensors del Poble perceben greus deficiències en el funcionament dels sistemes de serveis socials, els seus nivells de cobertura i, finalment, el grau d'eficàcia en la satisfacció de les necessitats d'aquest sector de població marginada.

Davant d'aquesta situació, els Defensors del Poble:

1r. Entenen que els poders públics d'un Estat Social de Dret han de plantejar-se, com a responsabilitat prioritària, l'atenció dels ciutadans exclosos tenint en compte que la seva pròpia situació de marginació i exclusió els impossibilita per reclamar els seus drets reconeguts en el text constitucional.

2n. Advoquen per una discriminació positiva vers els més desfavorits que es fonamenta en una correcta i justa interpretació del principi d'igualtat de tots els ciutadans que consagra la Constitució.

3r. Consideren convenient, amb la finalitat d'articular el sistema públic de serveis socials, que es defineixin per part del legislador quins serveis essencials té dret a rebre tot ciutadà.

Els Defensors de Poble recorden que aquesta responsabilitat ha de ser afrontada pels poders públics amb una profunda comprensió de la realitat, empenent, amb un impuls decidit, el camí de la transformació cap una societat més justa i solidària.

Conclusions sobre les intervencions relatives al fenomen migratori

Els Defensors del Poble coincideixen a destacar la incidència creixent que els fenòmens de migració tenen en el desenvolupament de les seves funcions de protecció dels drets i llibertats.

Els Defensors volen recordar que els fluxos i desplaçaments de les persones són consubstancials a la pròpia història de la humanitat. La cerca d'un mitjà de vida, de la seguretat o de la salut han explicat al llarg dels segles els desplaçaments dels grups humans pels que, el territori espanyol, és frontera natural de l'espai europeu davant l'origen d'aquests migracions.

Aquesta situació està sent tractada per un sistema normatiu que s'inspira més en els conceptes de restricció i control, que en el necessari de protecció i garantia dels seus drets. Els Defensors, observen, en aquest sentit, amb preocupació, com l'aplicació d'aquestes polítiques produeix una major exclusió d'aquestes poblacions davant l'excés de nombre d'obstacles que es planteja en la seva regularització i integració en la societat.

Per tot això, els Defensors de Poble

1r. Volen captar l'atenció de la societat per tal com entenen que un fenomen com el migratori, tan complex, no pot ser presentat des d'un punt de vista conflictiu i negatiu; molt al contrari, la seva presència enriqueix a la societat des de la diversitat i el pluralisme, bases de tota convivència democràtica.

2n. Demanden que els poders públics apliquin polítiques de desenvolupament sostingut i de cooperació amb els països d'origen dels immigrants, permeten la seva promoció i propiciant un ordre internacional més just i solidari.

3r. Creuen necessari elaborar una llei d'immigració que superi les llacunes, obstacles i disfuncions de l'actual normativa vigent en matèria d'estrangeria i asil.

4t. Reiteren la necessitat i la urgència de comptar amb una autoritat única encarregada de coordinar i de resoldre els problemes de la immigració.

Conclusions de la ponència «La intervenció dels defensors del poble en la solució convencional de conflictes»

L'actuació dels Defensors del Poble, en la seva primordial tasca de defensa dels drets i llibertats constitucionals, es fa cada cop més variada i complexa degut a la pluralitat de temes i reclamacions que els ciutadans els fan arribar.

Aquesta riquesa de problemes obliga a adoptar mesures de resposta molt variades segons les administracions que intervenen i el resultat o solució que es pretén dur a terme. Així mateix, les normatives que regulen les vies utilitzades per a tramitar les queixes dels ciutadans ofereixen una gran flexibilitat aliena a qualsevol estil rigorista en els seus procediments.

Les institucions dels Defensors del Poble conscients del repte que tenen davant dels ciutadans i els poders públics d'atendre, amb eficàcia i capacitat de resposta, les demandes que se ls fan arribar, en l'àmbit de les seves funcions, entenen:

1r. És necessari aprofitar totes les fórmules que els possibiliten llurs regulacions respectives per la solució dels conflictes que sorgeixen entre les administracions i els ciutadans.

2n. Que les fórmules de mediació s'adeqüen perfectament a l'actuació d'aquestes institucions i ajuden a l'apropament i a la formació de solucions a les que puguin arribar les parts en conflicte, principalment en el camp de la potestat discrecional de l'administració.

3r. Que, per a reforçar aquestes vies d'actuació mediadora i garantir amb precisió el seu abast i continguts, seria convenient disposar de les normes habilitadores pre-

cises mitjançant l'adaptació, en el seu cas, de les respectives lleis reguladores.

A aquestes Jornades hi assistí el Síndic de Greuges, acompanyat dels seus dos Adjunts.

2. RELACIONS INSTITUCIONALS DINS L'ÀMBIT CATALÀ:

– L'atenció de les queixes que els ciutadans, alumnes i/o professors universitaris, fan al Síndic, ja sigui en relació a l'accés als centres, als drets i deures dels estudiants, a la gestió acadèmica, o als serveis educatius en general, constitueix una de les seccions en les que dividim la nostra actuació, i que relatem en tots els informes al Parlament.

Com sigui, però, que la figura d'un defensor dels drets dels universitaris, semblant a la del Síndic de Greuges, s'ha instituït a totes les universitats de Catalunya, i que aquestes persones traslladen al Síndic de Greuges aquelles queixes que, per quedar fora del seu àmbit competencial, correspon de conèixer al Síndic de Greuges de Catalunya, la relació entre aquest i aquells s'ha incrementat també, i s'ha acabat de consolidar, fent participar al Síndic de les seves reunions de treball, en les que es tracten les situacions i les problemàtiques que els són comuns en temes universitaris.

Així, durant l'any 1997, el Síndic de Greuges va participar a les dues reunions que, al llarg d'aquest any, van organitzar els Síndics de les Universitats de parla catalana, i a les quals el van convidar. La primera reunió va ser el dia 24 d'abril, a la Universitat de Lleida. I la segona, a la que també hi va assistir el Síndic de la Universidad de Murcia, va tenir lloc el dia 10 d'octubre a la Universitat Autònoma de Barcelona.

3. RELACIONS INSTITUCIONALS DINS L'ÀMBIT INTERNACIONAL:

En el marc de les relacions que la Institució del Síndic de Greuges de Catalunya manté amb les institucions d'ombudsmen d'altres països, durant l'any 1997 s'ha de destacar, per sobre de totes, les Primeres Jornades d'Ombudsmen Regionals de la Unió Europea i amb el Defensor del Poble de la Unió Europea, organitzades pel Síndic de Greuges de Catalunya, i celebrades a Barcelona els dies 28, 29 i 30 d'octubre. Per la seva importància, pel nombre d'institucions que aplegaren i per les conclusions a les que s'arribà, el relat d'aquestes Jornades constituirà l'annex 9 d'aquest Informe.

Això no obstant, hi ha d'altres actuacions que, a través de la Institució del Síndic de Greuges, han col·laborat a fer conèixer la realitat catalana arreu del món, i que es detallen a continuació.

– El mes de març, concretament dels dies 7 a 11, el Síndic de Greuges de Catalunya es desplaçà a Kiev, la capital d'Ucraïna, convidat pel Consell d'Europa i per la Rada Suprema (Parlament) d'aquell país, per tal de participar com a expert en un seminari per a la creació de la figura de l'Ombudsman a aquella república.

21826

El Síndic de Greuges de Catalunya, juntament amb Sir William Reid, ex Comissionat parlamentari del Regne Unit per a l'Administració, ex president de l'Institut Internacional de l'Ombudsman, i actual Comissionat del Regne Unit pel Servei de la Salut, el senyor J. Kaltenbach, Comissionat parlamentari pels drets ètnics i de les minories d'Hongria, i el Sr. P. Smith, Catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat d'Oslo, van ser convidats a explicar els diferents models d'Ombudsmen i a exposar els seus criteris sobre els tres projectes de llei en els que treballava la Rada per a la creació d'un delegat de la Rada Suprema pels Drets Humans.

En aquest Seminari també hi intervingueren la presidenta de la Comissió parlamentària de Drets Humans, Minories Nacionals i Relacions Interètniques del Parlament d'Ucraïna, senyora N. Karpachova, i el Ministre de Justícia, senyor Holovatyi, i el Procurador General d'Ucraïna, senyor Vorsinov.

L'aportació del Síndic consistí en l'elaboració d'un informe que recollia un seguit de suggeriments amb els que es pretenia, d'una banda, dotar la figura de l'ombudsman d'aquelles característiques que li són pròpies i, de l'altra, facilitar-li els mitjans necessaris per fer més efectiva la institució que s'establís, atès que als tres projectes els mancaven alguns d'aquests extrems.

El Síndic feia especial incidència, entre d'altres aspectes, i donada la configuració d'aquell país, a la previsió de l'existència o reconeixement de la figura de l'Ombudsman en territoris diferenciats dins la república d'Ucraïna, ja que entén que això s'ha manifestat com un instrument útil per apropar aquestes institucions de garantia als ciutadans.

– La Federación Iberoamericana de Defensores del Pueblo, Procuradores, Comisionados y Presidentes de Comisiones Públicas de Derechos Humanos, organització internacional de la que forma part el Síndic de Greuges de Catalunya, va celebrar a Toledo el seu segon congrés, durant els dies 14, 15 i 16 d'abril de 1997, i hi assistiren el Síndic de Greuges, juntament amb el seu Adjunt.

El congrés, que es desenvolupà a la Universidad de Castilla-La Mancha San Pedro Mártir, tractà les següents ponències: «Els drets econòmics i socials», «Els drets de la dona», «Els drets fonamentals i els pobles indígenes a Iberoamèrica», «La relació entre els Ombudsmen i el Dret Internacional dels Drets Humans» i «L'Administració de justícia i el Defensor del Poble». El Síndic de Greuges, per la seva banda, fou el moderador de la ponència que redactà les conclusions del Congrés.

– A través de la FIO, va arribar a la seu del Síndic de Greuges, el Pronunciamiento del Consejo Centroamericano de Procuradores de Derechos Humanos, que es va reunir a San Salvador el dia 13 de novembre de 1997. En el decurs d'aquesta reunió, es va elaborar l'esmentat «pronunciamiento», per tal de palesar les difícils condicions en les que desenvolupen la seva tasca alguns dels Ombudsmen dels països centreamericans, en especial la Procuradora per a la Defensa dels Drets Humans de El Salvador, la Dra. Victoria Marina Velasquez de Avilés, que duu a terme la seva tasca en

constat perill per la seva vida, doncs ha estat continuament amenaçada de mort.

Des d'aquest Informe, es reclama l'atenció de totes les institucions i organismes relacionats amb la protecció dels Drets Humans, per tal que expressin el seu recolzament a l'esmentada Procuradora, i traslladin la seva solidaritat en la realització de les seves tasques tant a la Dra. Velasquez, com al Comissionat Nacional dels Drets Humans d'Hondures, Dr. Valladares, al Procurador dels Drets Humans de Guatemala, Dr. Arango i a la Defensora dels Habitants de Costa Rica, Lcda. Pizsk. Per la seva banda, la Comissió del Síndic de Greuges de Catalunya, així com l'Institut de Drets Humans de Catalunya, van ser convenientment informats d'aquests extrems, mitjançant carta del Síndic de Greuges, el dia 1 de desembre de 1997.

– A finals del mes d'abril, concretament entre els dies 27 d'abril i 2 de maig, el Síndic de Greuges de Catalunya convidà al Protecteur du Citoyen del Québec, Sr. Daniel Jacoby, per tal que, ateses les similituds que presenten el Québec i Catalunya, així com entre les institucions del «Protecteur» i del «Síndic», exposés les seves experiències en el camp de la defensa dels drets dels ciutadans a través del control de les administracions públiques.

Entre els actes preparats a aquest efecte, destacaven dues conferències. La primera, que efectuà el dia 28 d'abril a la seu del Col·legi oficial de Periodistes de Catalunya, amb el títol de «L'Ombudsman, les mèdias et la defense des droits», comptà amb la presència dels directors de diversos mitjans de comunicació, així com del president del Consell de l'Audiovisual de Catalunya, entitat encarregada de vetllar pels continguts ètics de les informacions i les programacions. Al finalitzar la intervenció se suscità un debat que aportà nous punts de vista sobre la defensa dels drets des dels mitjans de comunicació.

L'altra conferència, que efectuà a la seu del Parlament de Catalunya, sota la presidència del M. Hble. Sr. Joan Reventós, President del Parlament de Catalunya, i amb l'assistència de diputats de tots els grups parlamentaris, membres del cos consular, i una amplíssima representació de la societat civil catalana, duia per títol «Un pacte social des rapports entre les citoyens et les services publics», que és una proposta extensa i concreta per tal d'eradicar aquells dèficits perfectament localitzats, aquelles manques de previsió, aquelles petites disfuncions que poden arribar a vulnerar efectivament els drets dels ciutadans. Cal dir, per les múltiples peticions que ens han arribat del text de la conferència, que aquesta va ser considerada molt interessant i oportuna de tractar.

A part de les reunions de treball mantingudes a la seu del Síndic de Greuges, per tal d'intercanviar experiències de funcionament i organització, el Protecteur du Citoyen va ser rebut, a més de pel President del Parlament de Catalunya, com s'ha esmentat, pel President del Govern de Catalunya, Molt Honorable Sr. Jordi Pujol, i pel Conseller de la Presidència del Govern català, Hble. Sr. Xavier Trias i Vidal de Llobatera, així com per l'Alcalde de Barcelona, Excm. Sr. Pasqual

Maragall i Mira, i pel Regidor de Drets Civils d'aquest Ajuntament, Illm. Sr. Agustí Soler.

– El dia 22 de maig, el Síndic de Greuges de Catalunya es desplaça a Trento (Itàlia), convidat pel Diffensore Civico del Consiglio Provinciale di Trento, Sr. Alberto Olivo, per participar en una Jornada que aquest va preparar, sobre «Esperienze di difesa civica in Europa».

La intervenció del Síndic de Greuges consistí en una conferència, titulada «Una experiència regional espanyola: el Síndic de Greuges de Catalunya». També participaren en aquesta jornada, M. Bouvier, de l'Oficina del Mèdiateur de la República de França, i l'Ombudsman de Rotterdam i Vlaanderen (Holanda), M. H.J.M. Van Kinderen.

– Els dies 29 i 30 de maig, i invitada pel Síndic de Greuges de Catalunya, va ser a Barcelona la Sra. Nijole Sidagiene, una dels cinc Ombudsmen que, col·legiadament, estan al capdavant d'aquella institució a la república bàltica de Lituània.

La Sra. Sidagiene és una de les dues Ombudsman encarregades de rebre les queixes dels ciutadans d'aquell país referides als poders locals. És per aquest motiu que el Síndic va preparar-li una visita amb un alt component de contacte amb el món local.

Així, i a més de les visites protocol·làries a la Presidència del Parlament i de la Generalitat de Catalunya, i de fer-li conèixer una gran part de la realitat del món local a través de l'Associació Catalana de Municipis i la Federació de Municipis de Catalunya, es van realitzar dues visites a les corporacions locals de dues poblacions relativament properes a Barcelona: Mataró i Sant Cugat del Vallès, que expressen dues formes ben diferents de creixement poblacional i de necessitats de serveis. En les dues ciutats, els alcaldes Mas i Aymerich, respectivament, van atendre personalment la Sra. Sidagiene i es van estendre en totes les explicacions que va sol·licitar.

Com a corollari d'aquesta jornada, es va realitzar una visita a l'Alcalde de Barcelona, Excm. Sr. Pasqual Maragall i Mira, per tal que li exposés la naturalesa i el contingut de les anomenades Cartes de Serveis, de les que l'Ajuntament de Barcelona n'és precursor al nostre país, i que són una excellent eina per tal d'avaluar els serveis que es poden prestar als ciutadans, de com s'han d'acomplir, i de quina manera i en quin grau n'és responsable l'administració municipal quan no s'acompleixen o s'acompleixen malament.

– Els dies 18 i 19 de juny, el Síndic de Greuges es desplaça a Düsseldorf, convidat per la Comissió de Peticions del Parlament Regional de Renània-Westfàlia, per tal de realitzar intercanvis de treball, i on s'entrevistà amb la seva presidenta, Sra. Wischerman. Cal dir que una delegació d'aquesta Comissió de Peticions es desplaçarà el mes de maig de 1998 a Barcelona.

En aquest viatge, el Síndic s'entrevistà també amb el Sr. Karl Lammers, membre del Parlament Federal Alemany.

– En tant que membre de la Junta directiva de l'Institut Europeu de l'Ombudsman, el Síndic ha participat en les

dues reunions que aquesta entitat ha realitzat durant el 1997.

La primera fou a Innsbruck, del 24 al 26 de maig, on es tractaren diversos aspectes relatius a la coordinació de l'Institut Europeu amb l'Institut Internacional, i on el Síndic presentà la celebració a Barcelona de les Jornades d'Ombudsmen Regionals de la Unió Europea que s'expliquen a l'annex 9.

La segona, fou a Amsterdam, els dies 20 i 21 de novembre, on s'entrevistà també amb el President de l'Institut Internacional de l'Ombudsman, i Ombudsman Nacional d'Holanda, senyor Marten Oosting.

ANNEX 8

COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ

COMPOSICIÓ DE LA INSTITUCIÓ

– Síndic de Greuges	Anton CAÑELLAS I BALCELLS
– Adjunt al Síndic	Enric R. BARTLETT I CASTELLÀ
– Adjunt al Síndic per a la defensa dels drets dels infants	Jordi COTS I MONER
– Secretària general	Elisabeth ABELLA I ROCA
– Cap de Gabinet	Xavier Bover i Font
– Assessors/es	Joaquim SOLER I PONT M. Josep JUAN-TORRES I CARCELLER M. Dolors ROVIRA I CORCOY Pilar BUSQUIEL I SORIANO Neus PARÍS I DOMÈNECH Pere GARCÉS I BRUSÉS Eduard PERXÉS I COMPTE Matilde SEUBA I MARTÍNEZ Alexandra SOLÀ I MASSANELL Manel M. SANZ I BAZÁN Montserrat CUSÓ I TORELLÓ

Personal

La plantilla de personal de la Institució durant l'exercici corresponent a l'any 1996 ha estat integrada per 29 llocs de treball, la relació dels quals és la següent:

- 1 Secretari/ària general
- 1 Cap de Gabinet
- 11 Assessors/res
- 1 Secretari/ària particular del Síndic
- 7 Administratius/ives
- 4 Auxiliars administratius/ives
- 1 Xofer/a
- 1 Telefonista
- 2 Uixers/es

S'ha produït, respecte de l'anterior exercici, una modificació en la plantilla, amb la incorporació, amb motiu de la posta en marxa de l'Adjunt per a la defensa dels drets dels infants, de dos nous llocs de treball: un assessor i un administratiu.

Pel que fa a la cobertura de la plantilla, destacar que el mes d'agost es va produir la baixa, a petició pròpia, d'un assessor que es va cobrir el mes de setembre i el mes d'octubre es va nomenar una assessora per cobrir la nova plaça creada. Pel que fa a la plaça d'administra-

21828

tiu, es procedirà a la seva cobertura d'acord amb el pre-
vist a les Normes Bàsiques del Síndic.

Col·laboracions

La Institució continua disposant de l'assessorament informàtic extern amb el que ha estat comptant pràcticament des dels seus inicis. Reiterem, un cop més, la seva necessitat per al correcte aprofitament del programa de gestió dels expedients de queixa, tant pel que fa a l'atenció de les necessitats que en aquest àmbit se'ns produeixen, com pel que fa a l'adaptació del programa als requeriments que el dia a dia de la Institució demanda.

També ha continuat la col·laboració pel que fa a la confecció i desenvolupament de la Base de Dades de Resolucions de la Institució, que venim incorporant des de l'Informe de 1994, concretament en l'Informe d'aquest any 1997 en l'annex 5 de la Tercera part del Llibre Primer.

Conveni de col·laboració entre el Síndic de Greuges de Catalunya i el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya (COEIC)

En l'Informe de l'any passat destacavem la signatura del Conveni entre el Col·legi d'Enginyers Industrials de Catalunya i el Síndic, l'últim trimestre de l'any 1996. Durant aquest exercici de 1997, l'hem executat efectivament en diverses ocasions, tal com s'explica en la Secció corresponent a Ordenació del Territori. Medi ambient.

Convenis de Cooperació Educativa amb Universitats

El Síndic de Greuges ha continuat subscriuint, per tal de possibilitar l'estada en pràctiques d'alguns dels seus alumnes, els següents convenis de cooperació educativa amb diferents universitats del país.

– Escola Universitària de Treball Social, adscrita a la Universitat de Barcelona. Pràctiques d'últim curs.

De gener a maig de 1997, dues alumnes, que havien iniciat la seva estada en pràctiques l'últim trimestre de 1996.

Les activitats realitzades per aquestes alumnes han estat les pròpies de l'atenció directa al ciutadans que requereixen de suport en l'àmbit específic del treball social i les de gestió necessàries per a la investigació d'expedients de queixa en aquest mateix àmbit, funcions dutes a terme sota la tutoria de l'assessor responsable en matèria de serveis socials.

– Universitat Autònoma de Barcelona, Universitat Pompeu Fabra i Universitat Ramon Llull (ESADE). Màster de Gestió Pública.

D'octubre a desembre de 1997, una alumna, que perllongarà la seva estada en pràctiques a la Institució fins el mes de juny de 1998.

Les activitats realitzades per aquesta alumna, llicenciada en dret, han estat vinculades a la gestió i tramitació

d'expedients de queixa en els àmbits d'ensenyament i d'administració general, especialment pel que fa a la valoració d'admissibilitat o no de les queixes, així com les peticions d'informe a les administracions afectades, sota la direcció i tutoria d'una assessora de la Institució.

– Universitat Pompeu Fabra. Màster en Dret Públic i Organització Administrativa.

De gener a juny de 1997, dues alumnes, que havien iniciat la seva estada en pràctiques el novembre de 1996.

Les activitats realitzades per aquestes alumnes, totes dues llicenciades en dret, han estat vinculades a la gestió i tramitació d'expedients de queixa en els àmbits d'ensenyament i d'administració general, i en els d'urbanisme i de consum, especialment pel que fa a la valoració d'admissibilitat o no de les queixes, així com les peticions d'informe a les administracions afectades, sota la direcció i tutoria de dues assessores de la Institució.

– Universitat Ramon Llull. Màster de Protecció Jurídica dels Drets Fonamentals.

El curs 1996-1997, la Institució ha atorgat, en virtut del conveni subscrit amb Esade-Facultat de Dret de la Universitat Ramon Llull, l'import de mitja matrícula a una alumna, que li ha estat renovada per el curs 1997-1998 i una nova mitja matrícula per a una altra alumna de primer curs del programa de Mestratge.

ANNEX 9

PRIMERA CONFERÈNCIA DELS OMBUDSMEN I DE LES COMISSIONS DE PETICIONS REGIONALS DE LA UNIÓ EUROPEA I LA COOPERACIÓ AMB EL DEFENSOR DEL POBLE EUROPEU

Durant els dies 29 i 30 d'octubre, i organitzada pel Síndic de Greuges de Catalunya, Barcelona acollí la primera «Conferència dels Ombudsmen i de les Comissions de Peticions Regionals de la Unió Europea i la cooperació amb el Defensor del Poble Europeu».

Després de contactar amb la pràctica totalitat de les institucions d'ombudsmen regionals existents a la Unió Europea, així com amb les Comissions de Peticions dels parlaments regionals dels països membres en els que no existeix un ombudsman regional, i després de sotmetre a la seva consideració la possibilitat de realitzar una encontre amb l'objectiu principal de coordinar les nostres actuacions respectives amb el Defensor del Poble de la Unió Europea (més conegut com Defensor del Poble Europeu), i de sondejar els diferents interessos i possibilitats, es va confegir un programa de treball a desenvolupar durant els dies 29 i 30 d'octubre pasados en al Palau Reial de Pedralbes de Barcelona.

S'ha de dir que la resposta a aquella convocatòria fou summament satisfactòria, no només pel que respecta a les institucions que hi participaren, en un total de 28 presents (el Defensor del Poble Europeu, vint-i-un ombudsmen regionals, un ombudsman provincial, quatre comissions de peticions de parlaments regionals

i la Comissió de Peticions del Parlament Europeu), més quatre de representades, sinó també en el que fa referència a les institucions, organitzacions i autoritats que patrocinen o van donar el seu suport i col·laboració l'organització de l'esmentada conferència.

Així, per exemple, la sessió inaugural fou presidida pel President del Parlament de Catalunya, el M. Hble. Sr. Joan Reventós i Carner, i comptà amb la participació, a més de la del Síndic de Greuges, del director de l'Oficina a Espanya del Parlament Europeu, Sr. Ignacio Samper; la del director de l'Oficina de representació de la Comissió Europea a Barcelona, Sr. Miquel Argimón; la del regidor Ilm. Sr. Ernest Maragall, en representació de l'Alcalde de Barcelona, Excm. Sr. Joan Clos i Matheu; la del President de la Diputació de Barcelona, Excm. Sr. Manuel Royes; així com la del Vicepresident del Parlament Europeu, Sr. Antoni Gutiérrez Díaz, en representació del seu President, Sr. José María Gil-Robles.

Per la seva part, el President del Govern de Catalunya, el M. Hble. Sr. Jordi Pujol, oferí un sopar als assistents al Palau de la Generalitat de Catalunya.

De la mateixa manera, el President de la Diputació de Barcelona, l'Excm. Sr. Manuel Royes, oferí el diària de la primera jornada al Palacio Reial de Pedralbes.

L'Ajuntament de Barcelona, a més de cedir el Palau Reial de Pedralbes com a seu de la conferència, i d'oferir un recorregut per la ciutat als acompanyants dels participants, ens convidà a realitzar la cloenda de la conferència (que presidí l'Alcalde de la ciutat, Excm. Sr. Joan Clos) al Saló de Cent de l'Ajuntament.

L'oficina de representació de la Comissió Europea a Barcelona facilità la seva ajuda econòmica, com també la facilità l'oficina a Espanya del Parlament Europeu.

Finalment, l'Autoritat Portuària de Barcelona també ens obsequià amb un sopar al recinte de l'Aquàrium.

La primera jornada de la Conferència fou dedicada a la relació dels ombudsmen i les comissions de peticions regionals de la Unió Europea amb el Defensor del Poble Europeu, principalment, però també amb la Comissió de Peticions del Parlament Europeu.

Això responia la fet que cada cop és més reconeguda la participació de les regions, de les seves institucions legislatives i de govern, en el desenvolupament de la legislació comunitària i en el seu control; i a que es reconeix també la utilitat d'aquestes institucions a l'hora d'explicar a la ciutadania els efectes i els resultats de l'aplicació de l'aplicació de les polítiques comunitàries; però també a que el concepte de ciutadania de la Unió requereix tant la definició d'uns drets fonamentals d'aquests ciutadans, com l'establiment d'uns sistemes necessaris per a garantir-los.

La segona jornada es va plantejar com una oportunitat de millorar el coneixement mutu de les nostres institucions i dels nostres sistemes de treball, però des del punt de vista dels Drets Humans i exemplaritzant-ho en problemes que afecten o poden afectar a les nostres respectives comunitats socials i que deriven o tenen relació amb l'aplicació de polítiques comunitàries.

Després de la sessió inaugural, el matí del dia 29, va intervenir en primer lloc el Defensor del Poble Europeu, Jacob Söderman, que va dissertar sobre les «Raons i objectius de la cooperació entre les institucions europees i els defensors del poble regionals, junt a d'altres organismes, en el control del dret comunitari».

A continuació de les qüestions plantejades per diferents assistents, i després de la pausa, va intervenir president de la Comissió de Peticions del Parlament Europeu, Sandro Fontana, per donar pas al secretari de l'esmentada comissió, Saverio Baviera, que va explicar «El dret de petició davant el Parlament Europeu».

Per la tarda intervingueren els senyors José Martínez-Aragón i Peter Dyrberg, ambdós consellers jurídics del Defensor del Poble Europeu, que parlaren, respectivament, de «Els principis i la pràctica de l'actual dret comunitari» i de la «Recent Jurisprudència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees».

La segona jornada s'inicià amb el tema de «Les administracions regionals i els programes de la Unió Europea que permeten les ajudes econòmiques en el procés integrador, de formació i de desenvolupament econòmic i els drets dels ciutadans». El plantejament general del tema el va realitzar el Síndic de Greuges de Catalunya, mentre que l'Ombudsman de la Comunitat Flamenca, Jan Goorden, va centrar la seva intervenció en especial sobre els programes culturals, concretament en el programa LEONARDO.

A aquesta ponència, el Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, Arturo Lizón, aportà una comunicació sobre «Les accions de la Unió Europea en matèria d'educació, amb especial referència al programa SOCRATES».

El Defensor Cívic de la Regió del Vèneto, Lucio Strumendo, exposà el tema de «Les administracions regionals i els drets humans en el procés d'integració social de ciutadans de països tercers i l'aplicació de les polítiques de sanitat, educació i habitatge», atès que els nivells de cohesió i d'integració social de l'Europa dels ciutadans depenen en gran mesura de l'aplicació d'aquestes polítiques.

El Síndic de Greuges de Catalunya, Anton Cañellas, aportà una comunicació consistent en un estudi de les mesures per a la integració social dels immigrants adoptades, o en estudi, a diversos estats d'Europa, en la seva major part membres de la Unió Europea. Aquest mateix treball fou presentat com a comunicació en les darreres jornades de coordinació entre els defensors del poble de l'Estat espanyol, celebrades a començament del mes d'octubre de 1997 a Sevilla, i de les que n'hem fet esment en l'annex 7 d'aquest Informe.

El Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, Arturo Lizón, també aportà una comunicació a aquesta ponència, titulada «La integració social dels immigrants de tercers països».

La «actuació conjunta en la lluita contra el racisme i la xenofòbia», fou la darrera ponència del matí de la segona jornada, i la va exposar el Diputado del Común de las Canarias, Fernando Giménez Navarro.

21830

Tant l'Ombudsman de la Comunitat Flamenca, Jan Goorden, com el Defensor Cívico de Bolzano-Südtirol, Werner Palla, exposaren la naturalesa de les respectives institucions. La Defensora Cívica de la Regió de la Vall d'Aosta, Maria Grazia Vaccina, per la seva part, exposà una comunicació conjunta dels Defensors Cívics de les regions del Friuli, Venècia Julia, Sardenya i de la Vall d'Aosta, regions amb estatut especial a Itàlia.

Per la seva banda, el Procurador del Común de Castilla y León, Manuel García Ivarez, aportà una comunicació titulada «Els comissionats parlamentaris i el desenvolupament local en la Unió Europea. Especial referència a la comunitat autònoma de Castilla y León».

La clausura formal i oficial d'aquesta primera conferència es va realitzar, com s'ha dit, a l'Ajuntament de la ciutat i fou presidida per l'alcalde, l'Excm. Sr. Joan Clos.

Però s'ha d'afegir que, com a conclusions, es conseguiren sengles compromisos tant del Defensor del Poble Europeu com de la Comissió de Peticions del Parlament Europeu, que ja s'han materialitzat.

Així, el Defensor del Poble Europeu facilitarà resums de les seves decisions als ombudsmen regionals i a les comissions de peticions dels parlaments regionals, i estarà disposat a actuar com a canal per a l'intercanvi d'informació entre els ombudsmen regionals i les comissions de peticions dels parlaments regionals en matèria de dret comunitari.

A aquests efects, cada ombudsman regional o comissió de peticions del parlament regional que ho desitgi, designarà una o més persones com a enllaç per a assumptes en matèria de Dret Comunitari.

En aquest sentit, el Defensor del Poble Europeu facilitarà la participació d'aquestes institucions regionals al Butlletí Informatiu (Liaison Letter) del Defensor del Poble Europeu.

El President de la Comissió de Peticions del Parlament Europeu, per la seva banda, es va declarar disposat a tramitar tots els casos que li siguin enviats pels ombudsmen i les comissions de peticions regionals, en particular quan facin referència a dificultats en l'aplicació de la normativa comunitària.

També es va comprometre a proposar a la comissió de Peticions que fes ús de la seva possibilitat de remetre, a l'ombudsman regional o a la comissió de peticions competent, les peticions rebudes relatives a problemes que per la seva naturalesa puguin tramitar els esmentats òrgans, amb la prèvia conformitat del peticionari. Finalment, es va comprometre a enviar a tots els participants de la conferència l'informe anual de la Comissió que presideix.

ANNEX 10

ELS INFORMES AL PARLAMENT EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

PUBLICACIONS OFICIALS DELS INFORMES AL PARLAMENT DE CATALUNYA EMESOS PEL SÍNDIC DE GREUGES

Informe 1984

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 56, de 17 d'abril de 1985.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 30, de 30 d'abril de 1985. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 28, de 28 de maig de 1985. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1985

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 120, de 19 de març de 1986.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 92, de 25 d'abril de 1986. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 60, de 7 de maig de 1986. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1986

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 197, de 16 d'abril de 1987.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 145, de 16 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 99, de 25 de juny de 1987. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1987

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 252, d'11 de març de 1988.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 19, de 15 de novembre de 1988. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 15, de 27 de desembre de 1988. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1988

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 54, de 31 de març de 1989.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 67, de 16 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 33, de 24 de maig de 1989. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe 1989

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 149, de 29 de març de 1990.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 152, de 6 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant la Comissió parlamentària del Síndic de Greuges.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 70, de 27 de juny de 1990. Presentació de l'Informe davant el Ple del Parlament.

Informe sobre els dipòsits municipals de detinguts a Catalunya

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 233, de 31 de gener de 1991.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 217, de 17 d'abril de 1991.

Informe 1990

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 250, de 22 de març de 1991.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 231, de 19 de juny de 1991.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 100, de 26 de juny de 1991.

Informe 1991

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 4, de 15 d'abril de 1992.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 1, de 3 de juny de 1992.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 12, de 30 de juny de 1992.

Informe 1992

– Butlletí Oficial de Parlament: núm. 99, de 31 de març de 1993.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 85, de 29 d'abril de 1993.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 53, de 16 de juny de 1993.

Informe 1993

– Butlletí Oficial de Parlament: núm. 203, de 16 de març de 1994.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 161, de 25 de març de 1994.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 84, de 6 d'abril de 1994.

Informe 1994

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 313, de 17 de març de 1995.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 280, de 4 d'abril de 1995.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 121, de 19 d'abril de 1995.

Informe 1995

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 30, de 21 de març de 1996.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 31, de 12 d'abril de 1996.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 11, de 9 de maig de 1996.

Informe 1996

– Butlletí Oficial del Parlament: núm. 153, de 21 de març de 1997.

– Diari de Sessions sèrie C: núm. 178, de 17 d'abril de 1997.

– Diari de Sessions sèrie P: núm. 49, de 4 de juny de 1997.

LLIBRE SEGON

L'EXCLUSIÓ SOCIAL

POBRESA I EXCLUSIÓ SOCIAL

Gaudir dels avantatges o les oportunitats de la vida social és un desig just, comú a tots els ciutadans; i remoure els obstacles que dificulten la participació de tots els ciutadans en la vida social és una obligació dels poders públics, sense excloure'n cap, els de l'Estat, els de les comunitats autònomes i els locals.

Per les queixes rebudes a la Institució, en els darrers informes el Síndic de Greuges ha parlat diverses vegades sobre situacions de pobresa i mesures contra la pobresa i l'exclusió social. Però és difícil d'establir una línia divisòria entre aquests dos conceptes, pobresa i exclusió social, ja que sovint no es pot establir amb claredat quin n'és la causa i quin la conseqüència o l'efecte.

Sembla que podem determinar, però, que la pobresa respon a criteris econòmics pel que fa a la manca de previsió de necessitats bàsiques, fet que suposa un conjunt de circumstàncies adverses que provoquen, si no s'esmenen, a qui pateix una situació de pobresa, patir-ne a la vegada, una d'exclusió social.

Les definicions que d'exclusió social es poden donar són diverses. En l'informe del comitè de savis creat per la Comissió Europea en el seu programa d'acció soci-

21832

al de l'abril de 1995, amb l'objecte d'examinar l'avenir de la Carta Comunitària del Drets Socials Fonamentals del Treballadors, en el marc de la revisió dels Tractats de la Unió Europea, informe que es va elaborar entre l'octubre de 1995 i el febrer de 1996, l'«exclusió» és definida en aquests termes: «El fet que algunes persones, en determinats moments, no participen en l'intercanvi econòmic i social, en la construcció en comú de la societat, amb la qual cosa la ciutadania social es veu reduïda.»

La lluita contra la pobresa es manifesta a Europa, des de fa uns anys, sota uns aspectes nous, de manera que ja no és possible pensar solament en termes d'ingressos insuficients. L'exclusió social és una noció dinàmica que inclou el concepte de pobresa, però que va més enllà. L'exclusió social és una realitat que comprèn múltiples dimensions i que es manifesta en diferents àmbits com són, entre d'altres, el treball, l'educació, la salut, l'habitatge o la protecció social.

En general, però, és més fàcil ajudar a remuntar una situació de pobresa que una d'exclusió. Per dir-ho amb un exemple, que suposa una simplificació i que com a tal s'ha de valorar, a una persona sense recursos que té la roba esparracada de vella, si se li'n facilita de nova veurà resolt el seu problema d'abric, i si no té on rentar-la i se'l proveeix d'un lloc on fer-ho, anirà net. Una persona exclosa a la qual, davant una necessitat equivalent, se li lliura la mateixa roba, fàcilment no es preocuparà de rentar-la o potser, fins i tot, la canviarà per un objecte d'ús que, en un moment determinat, li pugui semblar de més utilitat.

L'ESTAT SOCIAL

El sentit de responsabilitat col·lectiva que s'ha anat consolidant a Europa davant les necessitats dels ciutadans ha donat lloc al reconeixement dels drets socials fins i tot en el camp del dret constitucional; però per tal que un Estat es pugui qualificar de social o social de dret, no n'hi ha prou que alguns drets socials siguin reconeguts a la seva Constitució, d'acord amb la tradició iniciada per la Constitució de Weimar.

Per poder parlar efectivament d'Estat social, el tal Estat ha de respondre a un model econòmic concret, en el qual a la vegada que es reconeix i garanteix la iniciativa privada i la llibertat econòmica, l'Estat té un paper ordenador de la realitat econòmica, rol que ha d'acomplir amb la finalitat de realitzar la justícia social en els principis de la qual ha de fonamentar-se el règim econòmic.

Quan el preàmbul de la Constitució espanyola de 1978 proclama la voluntat de garantir «un ordre econòmic i social just» i, també, de promoure el progrés de l'economia, «per assegurar a tothom una qualitat de vida digna», efectua una opció indubitada per un Estat social la missió del qual és aconseguir una societat més justa, per la via d'assumir obligacions prestacionals respecte als ciutadans i ordenar la realitat econòmica i social per assolir aquest objectiu.

La definició antecedent equival a la formulació jurídica d'un concepte socioeconòmic d'Estat, l'anomenat Estat del Benestar.

En el nostre Informe al Parlament de 1993, en analitzar l'impacte de la crisi econòmica en la nostra societat mitjançant les queixes que rebíem, assenyalàvem, entre altres coses:

«Els moderns Estats de Benestar, que ni són perfectes ni han estat la solució definitiva dels problemes socials, han representat una considerable aproximació a una societat justa. En aquests paràgrafs, s'entén per societat justa aquella que fa seus els principis que J. RAWLS formula en el seu llibre Teoria de la justícia:

1. Cada persona ha de tenir el mateix dret al més ample sistema de llibertats bàsiques compatible amb un sistema similar de llibertat per a tothom.

2. Les desigualtats econòmiques i socials s'han d'articular de manera que, al mateix temps: a) redundin en el més gran benefici dels menys afavorits, compatible amb el principi de l'estalvi just, i b) estiguin adscrites a càrrecs i posicions socials accessibles per a tots en condicions d'equitativa igualtat d'oportunitats».

En aquell Informe continuàvem dient que semblava oportú recordar que el tipus d'Estat considerat, l'Estat del Benestar, no va néixer d'un atzar històric, sinó de l'acarament d'un problema que, ben segur, es veia tan difícil d'afrontar com la llavors flagrant crisi econòmica: el problema de la societat industrial, on els treballadors s'integraven en la societat mitjançant el treball, però no participaven de la riquesa produïda i, en conseqüència, eren els «pobres» i, per tant, «els exclosos» de la societat.

LA REALITAT DELS EXCLOSOS

Perquè se sàpiga que en el nostre Estat social hi ha exclosos, no cal pas que el Síndic de Greuges elabori un informe: n'hi ha prou de caminar pel carrer on són, encara que sovint n'apartem la mirada; però no seria lògic que l'Informe al Parlament no ho reflectís si ha de transmetre el pols de la societat i els motius de queixa dels ciutadans en relació amb l'actuació dels poders públics.

En aquest sentit, en un dels cinc «Punts a destacar» del nostre darrer Informe al Parlament, el de 1996, que duia per títol «La lluita contra l'exclusió i la reducció del dèficit», donàvem unes dades, fredament estadístiques, de nombre de persones que vivien, en una part del territori de la província de Barcelona, per sota el llindar de la pobresa. També dèiem que, en dades de 1995 i segons el criteri acceptat comunament a la Unió Europea, que situa el llindar de pobresa en menys de la meitat de la renda disponible neta a l'Estat, això significa parlar d'una renda de menys de 42.800 pessetes per persona i mes. En definitiva, parlàvem d'una gran bossa de pobresa.

PERSONES SENSE SOSTRE

Dins del que anomenem les bosses de pobresa, hi ha les persones que pateixen les situacions més extremes i severes de necessitat, més visibles als carrers dels grans

centres urbans, especialment als barris on hi ha centres d'acolliment, albergs, menjadors i altres que els ofereixen atenció: són els sense sostre. En aquest apartat volem referir-nos-hi.

Arran d'haver vist una persona que pernoctava al carrer de Sant Honorat, de Barcelona, en un contenidor de runa d'una obra d'aquell carrer, l'exercici anterior es va iniciar una Actuació d'Ofici (vegeu el seguiment de l'A/O núm. 1260/96, en la Secció de Serveis socials d'aquest Informe).

Amb vista a determinar si és possible millorar la resposta que els serveis socials poden oferir a persones amb problemàtiques com les descrites, el Síndic de Greuges es va posar en contacte amb diverses organitzacions i entitats, les quals dediquen la seva actuació a persones que pateixen aquestes situacions; aquestes entitats són: els Serveis d'Urgències de l'Ajuntament de Barcelona, la Fundació Escó, la Fundació Sant Pere Claver -Arrels-, i la Fundació Engrunes.

De les converses tingudes amb les persones responsables d'aquestes entitats, vam poder constatar que hi ha uns trets característics vàlids per a les persones que es troben en aquestes situacions, que exposem en forma de breus anotacions:

-un gran desarrelament, manca de relacions familiars o socials, trastorns psíquics, depressions, malalties mentals, alcoholisme -que no se sap si n'és la causa o l'efecte- baixa autoestima i manca d'identitat com a ciutadà amb drets.

Els darrers anys s'han produït canvis en el perfil d'aquestes persones i n'han variat els paràmetres d'edat, de gènere, salut, deteriorament personal. etc.,. Encara que continua essent un col·lectiu majoritàriament masculí, darrerament hi ha augmentat el nombre de dones, que porten càrregues familiars.

En els contactes amb alguns responsables d'albergs d'arreu de Catalunya, ens han indicat que es constata una certa rotació de les persones sense sostre que, periòdicament, recurrentment, tornen a sol·licitar el servei d'alberg després d'uns mesos d'haver-lo utilitzat i després de passar per una mena de ruta, més o menys estable, d'albergs d'altres viles i ciutats; és a dir, ens trobem amb una adaptació al temps present de la condició de rodamón. Cal afegir que, de volta a volta, els responsables de l'alberg observen un progressiu deteriorament de la persona, que es va accentuant.

En els serveis socials s'ha constatat també la presència de persones que sol·liciten ajuda, les quals no pateixen cap desestructuració familiar ni social, però han perdut la feina, no en troben i, si en troben, és ocasional, sense estabilitat i, com a conseqüència d'això, perden l'habitatge. Aquestes persones tenen un problema econòmic, i el sector més fràgil d'aquest grup cau en la marginació. Als diferents serveis socials i a l'oficina del Síndic arriben situacions de persones que, tot i poder disposar de feina remunerada, estan al carrer perquè no tenen accés a un habitatge, per manca de contracte, per pensions baixes, lloguers per sobre de les seves possibilitats, etc.: és el peix que es mossega la cua.

També es dona el cas de persones que han passat llargs períodes en institucions diverses (centres de menors, presons, etc.) i que, un cop fora, no s'han pogut incorporar a una vida normalitzada en els aspectes bàsics: família, treball, relacions, etc.

També trobem nova pobresa -un sector de persones al voltant de 25 anys, que estan al carrer i l'actitud de les quals és més agressiva que la d'altres persones de més edat en la mateixa situació, que fan palesa l'enorme frustració de ser marginats d'una societat que, alhora que els incita a consumir, els nega poder-ho fer perquè la seva no és una demanda solvent. Per més que han nascut en l'abundància i la democràcia, no poden exercir la llibertat.

CAUSES SOCIALS QUE AFAVOREIXEN AQUESTES SITUACIONS

Com a resultat també de les converses tingudes amb els responsables d'aquestes entitats i del contingut de les queixes rebudes a la Institució, podem dir que hi ha un seguit de causes dins la societat que afavoreixen que les persones afectades acabin en aquesta situació o que no se'n surtin. A títol indicatiu, exposades amb un traç ràpid i potser mancat de matisació en algun cas, trobem:

- Mercat laboral precari. No hi ha ingressos mínims establerts. La manca d'estabilitat en el treball és un dels problemes més grans. La manca de qualificació professional fa que algunes persones puguin accedir a feines no qualificades, per a les quals no hi ha demanda. Cal recordar que la desocupació a la Unió Europea, segons estadístiques oficials, arriba a 18 milions de persones.

- La xarxa de salut mental és inadequada a aquests ciutadans, als quals resulta impossible d'utilitzar els serveis existents, perquè no saben ni on són.

- Per al malalt mental crònic no hi ha recurs. Seria bo que els psiquiatres s'incorporessin a la xarxa de serveis socials; es necessita algú que faci els diagnòstics. Els malalts crònics necessiten pisos tutelats o residències.

- La manca d'habitatge és un dels problemes clau. Hi ha mancances en els acolliments nocturns.

- La renda mínima d'inserció i les pensions no contributives no donen per viure. L'import de les pensions és baix. Hem de tenir en compte, per exemple, que el preu per dormir a Barcelona en una pensió és de 1.500 pesetes el dia. Tot amb tot, ja hem dit en altres ocasions que aquestes prestacions representen un progrés considerable en relació amb la situació anterior, perquè pocs anys enrere no existien.

LES EXIGÈNCIES QUE ES DERIVEN DE LA CONFIGURACIÓ D'UN ESTAT COM A ESTAT SOCIAL

Les repercussions jurídiques dels drets socials fonamentals, reconeguts a la Constitució, variaran segons el seu contingut material i els procediments de control que s'articulen.

21834

Si sostenim que una afirmació en un text legal genera drets, solament en la mesura que el seu incompliment pot ser objecte de sanció, davant les xifres que hem recordat, d'atur i de pobresa, hauríem de concloure que els drets socials són menys drets que els drets cívics. Això no obstant, conscients de la relació d'interdependència entre els drets socials i els drets cívics, convençuts que ambdós ordres es condicionen mútuament i que la debilitat o la fortalesa dels uns es transmet als altres, hem de plantejar-nos si en aquest cas no és aplicable aquella clàssica distinció entre el dret i l'acció per exercir-lo.

Si ens trobem amb drets l'exercici dels quals no es pot reclamar, hauríem de centrar el nostre esforç en l'àmbit jurídic, a dotar d'acció els drets socials que impedeixen vulneracions tan flagrants com les comentades, les quals acceptem amb la resignació d'aquell que s'enfronta amb allò que és inevitable.

En l'apartat 3 de la Secció de Serveis socials, hem recordat que la Constitució espanyola, a l'article 50, preveu l'obligació dels poders públics de promoure, amb independència de les obligacions familiars, un sistema de serveis socials. També hem assenyalat que no hi ha cap precepte constitucional ni estatutari que obligui, a Catalunya, a la prestació dels serveis socials en condicions de gratuïtat.

És per això que pot hi haver diferents opcions legislatives; però hem raonat que, en conseqüència, és el legislador i sols el legislador el que ha de manifestar quins serveis socials qualifica de prestació obligatòria per les administracions públiques.

La falta de definició legislativa prèvia, en el nostre ordenament, sobre els serveis socials considerats essencials dóna una base en la qual fonamentar-se als qui sostenen que els serveis socials constitueixen un plus, però solament un plus, en la millora de la qualitat de vida de persones protegides per un sistema de prestacions econòmiques, el sistema de seguretat social, i per un sistema sanitari, en principi, també de caràcter universal.

És per això que consideràvem i considerem que el Parlament de Catalunya, en mèrit de la competència que li atorga l'article 9.-25 de l'Estatut d'Autonomia, hauria de definir quins serveis socials són essencials, la qual cosa equivaldria a disposar de l'acció que, en la nostra opinió, ens manca en aquests moments per poder exercir determinats drets socials que evitin situacions d'exclusió.

Tot seguit fem un apunt en relació amb l'actuació de les administracions públiques davant les situacions d'exclusió social i com ens sembla que podrien actuar per ser més contundents en la lluita contra l'exclusió.

L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA DEFINEIX L'INTERÈS GENERAL, EN LA MESURA QUE N'ÉS GESTORA

L'Administració, en determinar quin és l'interès públic general, determina el denominador comú d'un model social de convivència, el qual, com tot model social es troba immers en un model econòmic i polític concret.

La definició de l'interès públic general porta implícita la proposta social que satisfà millor les expectatives del poder legislatiu, que l'estableix mitjançant la formulació de les normes que la regulen, i de l'Administració, que serà l'encarregada de dur a terme les polítiques que es deriven de l'execució d'aquestes normes; en conseqüència, aquesta definició de l'interès públic general condiciona el model de convivència i, sobretot, condiciona aquells grups de persones l'interès particular de les quals no correspon a l'interès general.

CONFLICTES ENTRE L'INTERÈS PÚBLIC GENERAL I L'INTERÈS PARTICULAR: SUPÒSITS

La manca de correspondència entre l'interès particular i l'interès general la podem considerar, per simplificar, a dos nivells, tot tenint presents les característiques del ciutadà l'interès particular del qual no coincideix amb el general.

a) D'una banda tenim el ciutadà que espera més prestacions i millors que les que li ofereix l'Administració; podem considerar que aquest ciutadà té assumits els següents nivells: consciència de ser ciutadà, consciència de pertànyer a un grup social organitzat, coneixement dels propis drets i obligacions –com també dels de l'Administració–, i coneixement dels tràmits necessaris per exigir allò que considera que són els seus drets i que entén que no han estat respectats.

b) De l'altra, hi ha el ciutadà que no accedeix a les prestacions públiques que es deriven d'una correcta protecció de l'interès públic general i del qual podem dibuixar el perfil següent: el ciutadà mancat de consciència de la seva categoria de ciutadà, és a dir, la persona que es troba immersa en una societat organitzada, però la vida de la qual transcorre al marge d'aquesta societat, ja sia per raons objectives –normalment imposades de fora estant (situació econòmica, etc.)–, ja sia per raons subjectives (minusvalideses, deficiències, problemes d'integració, etc.), i que per això no té la capacitat de formular una demanda expressa per satisfer els seus drets; la seva existència ja constitueix en ella mateixa una demanda tàcita a l'Administració, que, en compliment del principi d'igualtat, hauria de prestar l'atenció suficient per interpretar i atendre aquestes situacions.

POSSIBLES RESPOSTES DE L'ADMINISTRACIÓ: ACTUACIONS DE CARÀCTER NORMALITZAT, ACTUACIONS DE CARÀCTER ESPECIALITZAT, ABSÈNCIA DE RESPOSTA

Davant aquestes situacions, quines respostes dóna l'Administració?

En primer lloc, les actuacions de caràcter normalitzat: l'Administració estableix un model d'exercici dels drets i deures i per mitjà dels seus serveis públics intenta satisfer, en funció dels recursos disponibles, sempre limitats, les necessitats bàsiques del màxim nombre de ciutadans possible i prestar-los en les millors condicions.

En segon lloc, les actuacions de caràcter especialitzat: són aquelles que intenten donar resposta a ciutadans amb necessitats determinades, tot intentant afavorir la seva integració en els paràmetres del model establert, adaptant-lo mitjançant actuacions de caràcter compensatori.

D'aquest tipus de resposta podem remarcar dues vessants:

– aquelles que tenen, implícitament, un gran contingut de justícia: l'adaptació de serveis a persones amb necessitats especials (ensenyament per a nens amb dificultats, sales d'hospitals per a malalties que requereixen tractaments especials, etc.) i que tenen un caràcter finalista, és a dir, que presten el servei, però sense esperar-ne ni exigir-ne cap resposta determinada del ciutadà que se'n beneficia.

– aquelles que tenen un caràcter compensatori, és a dir, que cerquen compensar les deficiències d'administracions anteriors que no van atendre adequadament els drets de determinats ciutadans. L'Administració els va excloure, però ara, mercès a la seva evolució positiva, els intenta recuperar. En aquests supòsits sí que es pot esperar una implicació –i cal esperar-la– i una resposta positiva del ciutadà; així per exemple, els plans de formació bàsica per a adults que no van tenir l'oportunitat d'assistir als serveis d'ensenyament en la seva infantesa.

Cal destacar que un dels riscos principals d'aquestes actuacions de caràcter compensatori consisteix en el possible clientelisme, això és, en el fet que s'estableixi una relació de dependència exclusiva del ciutadà, que no fa cap esforç d'integració respecte a l'Administració.

Els responsables de la formació d'adults en un barri marginal de l'àrea metropolitana de Barcelona, ens deien en una conversa que es trobaven diàriament amb la negativa dependència de les pagues, de tal manera que s'havia arribat a l'extrem que un adult analfabet no volia iniciar el procés d'aprenentatge si no rebia una paga, o bé que no volia evolucionar per por de perdre-la.

Finalment, ens trobem també amb la manca de resposta de l'Administració. La nostra preocupació principal és d'intentar detectar on es troba l'origen d'aquesta absència de resposta.

En el cas que la manca de resposta respongui al desconeixement d'aquestes situacions per part de l'Administració, hauríem d'analitzar quines són les causes del desconeixement d'una realitat que afecta un determinat nombre de ciutadans i els situa en inferioritat de condicions respecte a la majoria, i immediatament formular les propostes d'actuació escaients; però hem de plantejar-nos dues possibilitats: que el desconeixement sigui conscient o inconscient.

Si, sense mala fe, l'Administració desconeix aquestes situacions, hauria de replantejar-se el com funcionen els seus serveis públics, principalment els serveis socials, que tenen encomanada la funció d'atendre els ciutadans més desfavorits. De l'actuació d'aquest serveis socials es dedueix que:

– no detecten les necessitats bàsiques dels ciutadans les insuficiències dels quals no els permeten formular-les, o bé

– en el cas que les detectin, no les traspassen a les instàncies amb capacitat de programació sobre aquestes necessitats.

Això condueix, en tots dos casos, que la intervenció de l'Administració, que en les seves programacions no ha considerat la possibilitat d'aquestes situacions d'exclusió, es redueixi, un cop en té coneixement, a enviar aquestes persones a uns altres serveis de caràcter privat (ONG, Esglésies, etc.) i no a reformular la seva actuació tot incorporant-les com a subjectes d'atenció preferent.

Quan el desconeixement és conscient:

Podria ser que l'Administració actués com si desconegués aquelles persones que no s'identifiquen amb el model implícit en la determinació de l'interès públic general, simplement perquè no l'ha considerat en els seus plantejaments programàtics i perquè la mateixa rigidesa administrativa no li permet formular plantejaments flexibles i adaptats a una realitat que canvia acceleradament. En definitiva, l'Administració accepta l'existència d'una realitat; però no li dona resposta institucional.

També podria passar que la causa del desconeixement radiqués en el desinterès d'atendre necessitats diferents en la mesura que impliquen un esforç superior. Així, una Administració que, a través dels seus serveis, tingui una actitud amatent i a disposició del ciutadà, hauria de poder detectar situacions de veritable exclusió mitjançant demandes ocasionals previstes socialment i efectuades pels ciutadans, com ara, per exemple, el ciutadà que formula la sol·licitud d'una beca de menjador, darrere la qual, però s'oculta una situació totalment desestructurada.

CONSIDERACIONS SOBRE AQUESTES SITUACIONS

No correspon al Síndic de Greuges d'articular les solucions concretes per resoldre la problemàtica plantejada, però sí que creiem que hem de concentrar els nostres esforços per vetllar per la definició de les obligacions dels poders públics, especialment els que fan referència als ciutadans més desvalguts o exclosos socialment, i estar vigilants per aconseguir-ne el compliment efectiu.

Els serveis socials d'atenció primària, que són la porta d'accés a la Xarxa Bàsica de Serveis Socials de Responsabilitat Pública, tenen un paper clau en la intervenció preventiva i assistencial respecte al problema que ens ocupa. Les possibilitats de reinserció van molt unides al nivell de deteriorament en què es troba la persona; normalment el grau d'aquest deteriorament sol ser molt alt, i, en el cas d'aquestes persones, pot arribar a ser enorme. Per això, cal adaptar els mètodes d'intervenció social en aquests col·lectius: acostar el recurs al problema i no pas a l'inrevés. Cada persona requereix una proposta diferent que estigui d'acord amb les capacitats personals i el grau d'autonomia personal.

21836

Caldria reflexionar si els recursos dels serveis socials incorporen prou i com cal aquesta relació personal. Això és un tipus d'estructura que és més difícil de muntar, ja que no pot ser tot a base de professionals. Aquests ciutadans no arriben a utilitzar els serveis d'atenció primària.

Una altra qüestió es planteja quan un ciutadà d'aquestes característiques aconsegueix arribar als serveis socials i s'ha de dirigir diverses vegades a l'Administració; es troba que li han canviat la persona que l'havia atès en altres ocasions, és a dir es troba amb un canvi de referents, canvis de les persones que hi treballen, etc. El marginat necessita un referent, l'element estable; està cansat d'explicar i tornar a explicar la mateixa història cada vegada. Convé que hi hagi recursos; però, s'ha de tornar a analitzar la problemàtica d'aquesta persona?

Tot i això, s'ha de tenir en compte el salt que hi ha entre la persona absolutament desmotivada fins a arribar al nivell d'atenció primària. Hi ha un treball previ que s'ha de fer; l'aïllament es trenca a base de relació humana o bé persisteix i no deixa de ser un pas barrat. Aquestes persones senten por, culpa, negativitat, soledat, i tot el que s'aconsegueixi fer serà poc si no s'arriba aquí. Tota actuació cenyida només a necessitats immediates no és una solució.

Aquestes persones tenen necessitats urgents, és cert, però també cal sanejar el complex de la por davant de tot, la negativitat, la culpa, la soledat.

L'establiment de mecanismes estables de coordinació amb altres sistemes de serveis, especialment els de salut (sanitària, salut mental, toxicomanies) i d'ensenyament; l'anàlisi conjunta sobre la resposta que ha de donar cada servei a determinades problemàtiques que han de ser ateses des de diferents fronts i la definició de criteris i circuits de derivació, protocols a utilitzar, etc, podrien ajudar a salvar l'abisme entre l'exclòs i el suport que la societat li pot oferir.

D'altra banda, tal vegada és necessari un nou plantejament de les rendes mínimes. Mentre la inserció laboral plena sigui impossible, si no hi ha feina per a tothom, que almenys hi hagi uns ingressos amb els quals es pugui viure. I això ho diem amb ple coneixement de les dificultats per finançar, ja avui, el sistema de serveis socials.

La despesa directa en serveis socials pot disminuir si es fomenta la consolidació de les empreses de l'anomenada «economia social», que ofereixen una alternativa laboral adaptada a les capacitats de les persones en situació de marginació severa. La primera mesura de foment hauria de ser definir el seu marc jurídic, tal com hem assenyalat en la Secció de Pensions i Treball, epígraf 2.5. Inserció laboral, d'aquest Informe.

En establir mesures de suport i acompanyament dels processos de reinserció i d'autonomia personal – ajuts per a l'habitatge, pisos tutelats, etc.–, la coordinació entre les entitats socials i l'Administració és bàsica, per suplir aquelles mancances de relació personal amb l'exclòs que té una organització, necessàriament burocratitzada, com l'Administració.

Els problemes de relació derivats de les exigències d'una estructura organitzativa com l'Administració, també els tenen les entitats que treballen en aquest àmbit que comentem.

En aquest sentit, seria bo que es pogués crear un sistema de relació burocràtica més àgil. Per exemple, per als tràmits de documentació que necessiten aquestes entitats a l'hora de demanar ajuts, atesa la migradesa de la seva estructura administrativa, una solució seria obrir canals de comunicació amb persones concretes, part de l'aparell de l'Administració, per facilitar la gestió de la documentació necessària.

Finalment, volem recordar que també és bàsica la coordinació interinstitucional: és imprescindible tenir consciència plena del fet que cada Administració és una peça necessària en un engranatge que conforma una unitat. Per al bon funcionament de cada peça cal una coordinació i un funcionament habitual de negociació. És a dir, una voluntat real d'arribar a acords entre totes les institucions. Avui dia els problemes són interdependents, i s'han de resoldre des de tots els angles.

POSSIBLE REORIENTACIÓ DE L'ACTUACIÓ DELS PODERS PÚBLICS PER COMBATRE L'EXCLUSIÓ SOCIAL

Possiblement, combatre eficaçment l'exclusió social requeriria redefinir el sentit d'interès públic general, en atenció a criteris que es proposin prioritàriament la satisfacció de les necessitats més essencials o fonamentals de tots els ciutadans, encara que això impliqui una retallada en altres prestacions a la resta dels ciutadans; és a dir, la consideració de la urgent necessitat de la discriminació positiva vers els més desfavorits. És que potser podem seguir pensant en la millora d'algun servei públic, important però no essencial, mentre hi ha un sol ciutadà que no té ateses les seves necessitats bàsiques? Naturalment, abans de decidir caldrà considerar l'efecte que la millora d'aquest servei pot produir, per exemple, en l'ocupació, forma molt efectiva de procurar la satisfacció d'aquestes necessitats bàsiques.

Un canvi d'enfocament d'aquesta transcendència requeriria una manifestació explícita de voluntat de les assemblees representatives competents en cada cas, ja sigui el Parlament o els plenaries municipals, car no pot ser adoptat pels òrgans executius.

Un cop presa una ferma decisió en aquest respecte, conscient dels canvis estructurals que se'n seguirien en tots els àmbits d'actuació i bàsicament de les conseqüències pressupostàries i polítiques d'una decisió tan atrevidament justa, l'Administració podria fer campanyes de difusió entre els ciutadans, per divulgar el motiu d'aquestes opcions, amb vista que, entesos pels ciutadans, es promoguin actituds més solidàries.

Per acabar, què podem proposar per tal que l'Administració actuï el més justament possible en relació amb aquests col·lectius de ciutadans que es troben totalment exclosos?

Primer, probablement, acceptar les greus conseqüències del funcionament de l'actual model social, polític i

econòmic i assumir l'evidència que ens trobem davant d'un sistema que, malgrat els innegables avenços en diversos àmbits, com ara la universalització de l'ensenyament i de la sanitat, genera exclosos.

Hauríem també de constatar que existeix un grup de població, cada cop més nombrós i heterogeni, els membres del qual només estan units pel sentiment d'exclusió... Això ens hauria de conduir, necessàriament, a una revisió del concepte d'interès públic general, i ens obliga a seleccionar amb molta cura i sentit de justícia els criteris que han de ser els elements essencials de la seva reconstrucció.

En segon lloc, hem d'intentar assumir el repte de ser capaços de conciliar l'interès de les majories amb el de les minories més desfavorides, tot recordant aquella dita que no és possible una política destinada a satisfer a tothom al mateix temps i, a més a més, sense tensions. Una opció d'aquest tipus podria topar amb dificultats entre les majories que, davant d'aquestes polítiques, vegin amenaçada la conservació d'uns drets no fonamentals però ja adquirits.

Finalment, quin paper hauria de tenir el Síndic de Greuges en tot això? Seguint la línia de reflexió que hem encetat, entenem que hauria de concentrar els seus es-

forços a vetllar per la definició de les obligacions dels poders públics, especialment les que fan referència als ciutadans exclosos socialment, definició que no li correspon d'efectuar, i vigilar-ne el compliment efectiu.

El paper del Síndic de Greuges, això no obstant, no es pot limitar a reclamar determinades actuacions als poders públics: hauria d'assumir la incomoditat, la impopularitat que reclama dels poders públics en general en intentar conciliar els interessos de les majories i de les minories. Hauria de raonar davant els ciutadans que acudeixen a la Institució –de fet ja ho fem– sobre l'existència d'un ordre de prioritats que no permet atendre totes les demandes que es formulen, encara que totes siguin legítimes.

Per tot això, si considerem que l'eficàcia d'un sistema no pot mesurar-se solament en termes de productivitat econòmica, sinó també de capacitat per contribuir a la satisfacció de les necessitats humanes fonamentals, especialment dels més desfavorits, resulta que aquesta prioritització iteradament citada és una tema de justícia per als afectats per l'exclusió i és una qüestió de prevenció amb efectes de caràcter social general, perquè hi haurà conseqüències més negatives socialment si no evitem l'exclusió immediatament.